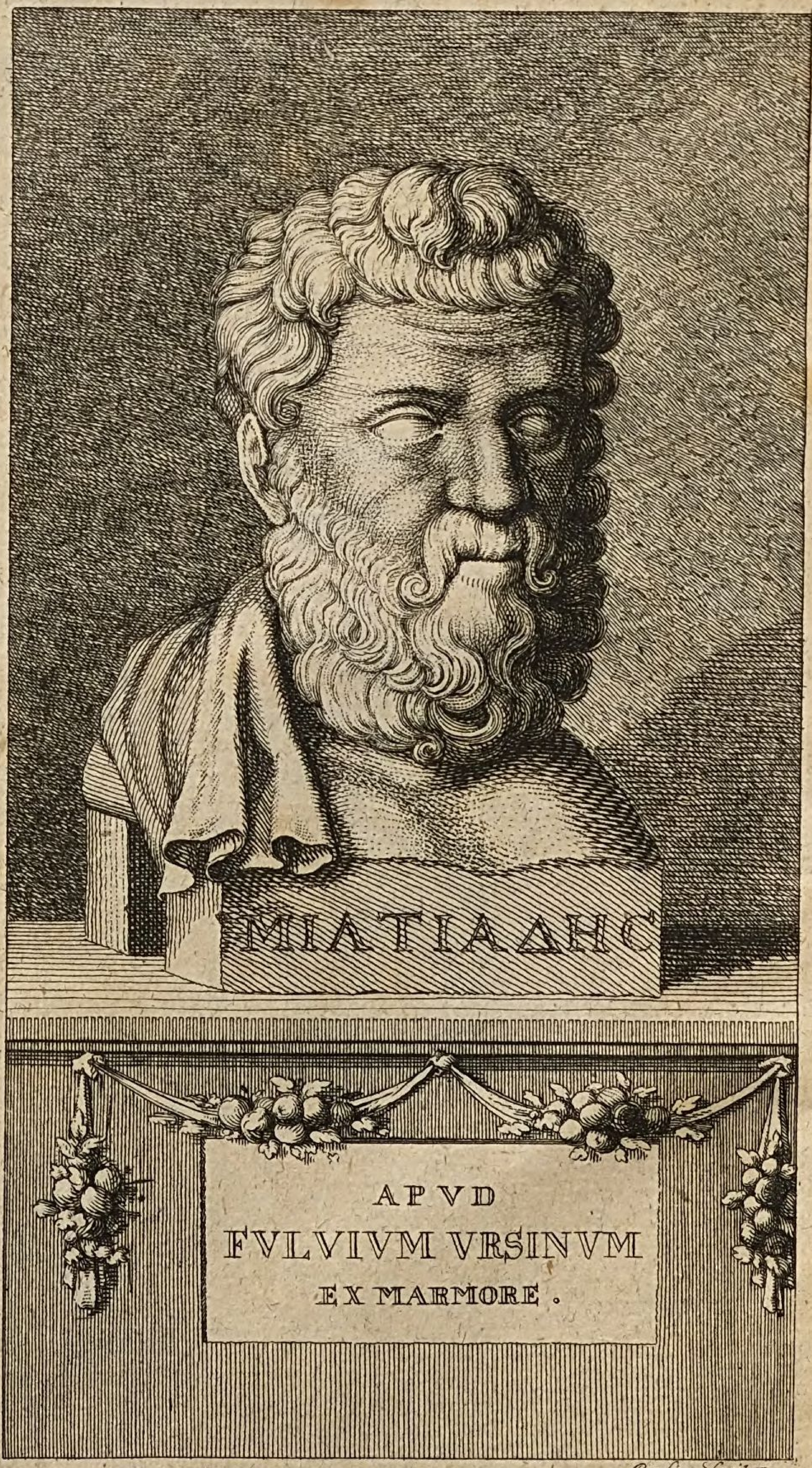
Landesbibliothek
Coburg

A1118
1226

4

[illegible]

[illegible]

Crusius fecit.

CORNELII NEPOTIS
VITAE
EXCELLENTIVM
IMPERATORVM

E RECENSIONE

ATQVE

CVM ANIMADVERSIONIBVS

IOH. ANDREAE BOSII

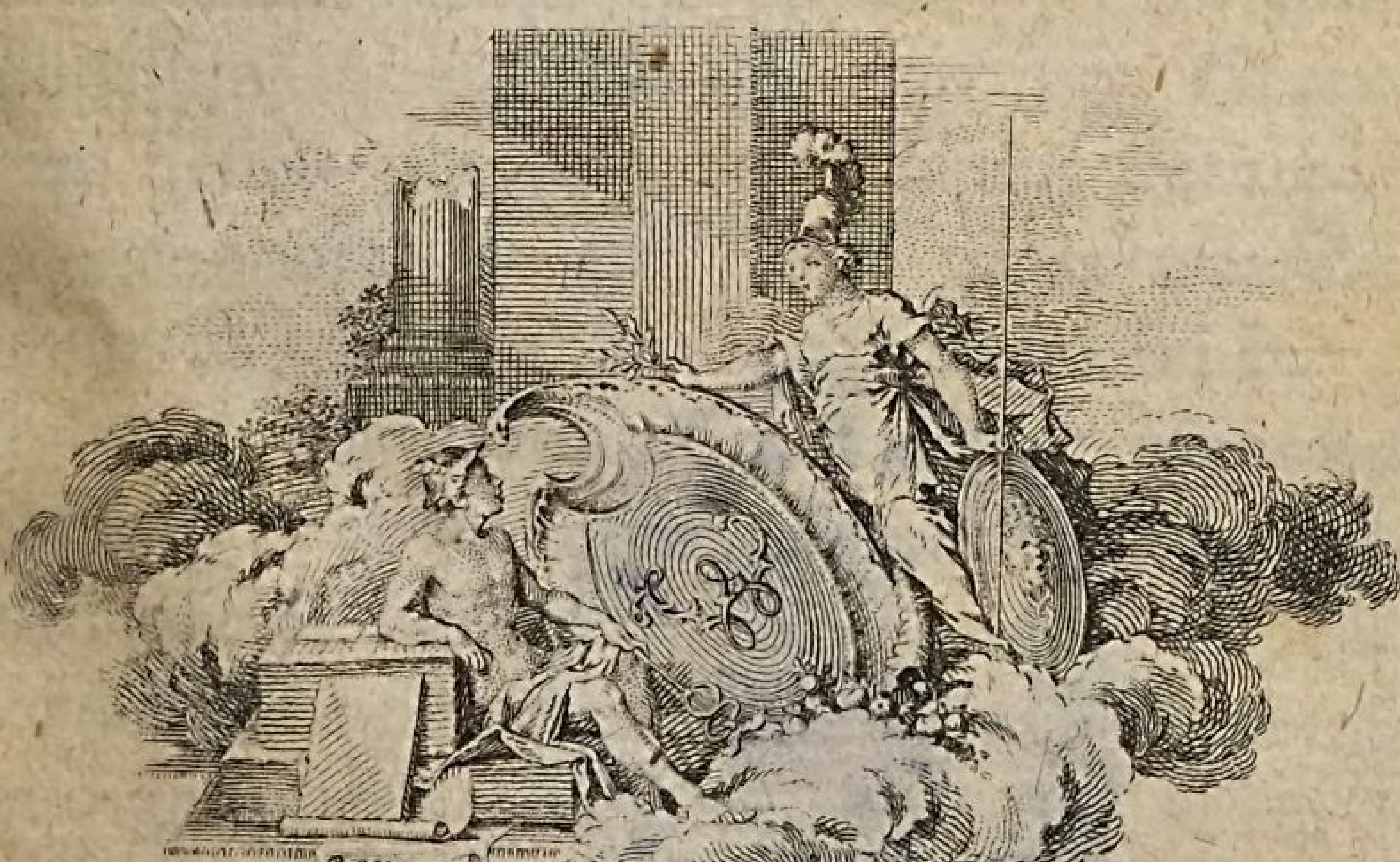
LIBELLVM

VARIARVM LECTIONVM

ET PRAEFATIONEM

ADDIDIT

IOH. FRIDER. FISCHERVS

LIPSIAE

IN LIBRARIA VEIDMANIA

A. C. CIƆIƆCCLVIIII

A III 8/18

COBURGER LANDESBIBLIOTHEK

LECTORI BENIVOLO
S
IOH. FRIDER. FISCHERVS

Quae Iuſtini aliorumque ſcriptorum veterum Latinorum ſancta et veneranda monumenta violare ſuſtinuerunt impurae manus atque profana ingenia Minellii, Iunqueri, eorumque ſimilium: ea Cornelii quoque Nepotis pulcherrimas elegantiſſimasque Vitas imperatorum Graecorum commentis puerilibus et inficetis deturpare atque contaminare auſa ſunt; quas etiam ornari omnibus modis illuminarique oportebat. Quae ſtulta iſtorum hominum atque impudens audacia commouere cupidiſſimum quemque doctrinae antiquae ac ſollicitare eo magis debet, quo maiorem illius culpa perniciem, quo plures peſtes, quo grauiores calamitates, fundo, vt ita dicam, bonarum litterarum illatas ſemper eſſe legimus, atque etiamnum inferri triſtes videmus. Cuius quidem rei cauſſae in promtu ſunt, neque abditae, credo, et contectae. Etenim quum Vitae

illae non minus, quam reliqui priſcorum Romanorum libri, fere a pueris atque aduleſcentulis, qui linguae ſibi Latinae notitiam volunt comparare, legantur, et vero etiam debeant quam ſtudioſiſſime legi: quid putemus fieri poſſe facilius, quam vt obſcura ſtultitia iſtarum notarum, quae nihil minus, quam ſententiam librorum, aperiant, reiecti et deterriti aduleſcentes, praeſertim capitaliores, aeterno litterarum Latinarum capiantur faſtidio? Deinde ſi verba lectiſſima et nitidiſſima et puriſſima veterum, ſi grauiſſimas gratiaeque pleniſſimas ſententias, videant verbis tam impuris et ſordidis et inquinatis, tam abiectis et ineptis, tam inconditis et ne Latinis quidem, obrutas efferri: nonne videatur eſſe vehementer timendum, ne tirones Latini ſermonis deducantur eo, vt de ipſa doctrina elegantiaque ſcriptorum ſentire tenuiter maleque exiſtimare incipiant? Quum porro Minelliana interpretandi ratio ſit eiuſmodi, vt vel tardiſſima eam ingenia poſſint menſium haud multorum ſpatio aſſequi: nonne periculum eſſe arbitremur, ne facultas enarrandi ſcripta veterum omnis, quae tam facile ſcilicet et ſine vllo negotio parari ab cuiuslibet ingenii hominibus poſſit, contemnatur? nonne valde metuendum ſit, ne Grammatici, quorum doctrina, ſicuti Grammatiſtarum, ſcientia vulgaris Grammaticae ſola videatur contineri, inepti homines ab ineptis indoctiſque Tigelliis ferantur? nonne feneſtram ea re iuuentuti ad neglegentiam, ad deſidiam, ad pigritiem, patefieri cenſeamus? Nonne vero triſti ſuperiorum temporum memoria admoniti vereamur, ne Grammatica, hoc eſt ars diſcipli-

naque

naque interpretandi veteres auctores vera et recta, neglectum tandem istum despectumque indignum sui vltura grauiter et vindicatura sit omnium disciplinarum bonarum et artium, atque religionis adeo integrae nec contaminatae omnis, fuga misera atque repentino interitu? Quo magis quum adornanda erat noua Vitarum elegantissimi Nepotis editio, faciundum putaui, vt notis Stubelianis, pestibus, vt demonstraui, litterarum capitalibus, pulsis et tanquam iugulatis, reuiuiscere iuberem ac redire eas, quibus planissime declararetur, quam longe lateque pateret doctrina Grammaticorum; quam acri illi iudicio, quam emunctis naribus, praediti, quam incredibili cognitione omnis memoriae et antiquitatis, quam magna, quam accurata, quam perfecta, scientia linguarum veterum, instructi esse deberent; quae bona, quae dotes, sine acerrima industria et diligentia, sine maximo plurimorum annorum vsu, non venirent: vt et acuerentur studia tironum, et ab ipsa Grammatica omnis contemtus, omnes contumeliae, defenderentur remouerenturque quam longissime.

Sed quo melius de bonitate vtilitateque editionum Nepotis statui et iudicari possit: animum induxi ostendere, vt nuper in Iustino feci, e quibus libris fluxerit vnaquaeque earum; an et quam diligenter inspexerit scriptos Editorum quisque libros; quam curam, quam fidem, praestiterint in reddendis et recensendis Cornelii verbis; an forte et quas coniecturas inculcarint, vt fit, atque inserserint. Dicam vero primum de libris scriptis, quibus quidem Editores con-

ſtet vſos eſſe: deinde editos quoque luſtrabimus. Quodſi non attigero omnia, quod mihi etiam vſu venit in hiſtoria librorum Iuſtini contexenda: * cogitent velim lectores aequi, perquam raro ſe hoc in genere omnia offerre in tempore, quod vel Fabricii et Metarii, diligentiſſimorum hominum, exemplum plane doceat; et nos in digerendis enarrandiſque iis, quae cognoſcere et congerere licuit, diligentiam probaſſe, certe voluiſſe probare.

Italiae bibliothecas non reperio ſuppeditaſſe ad emendandas Nepotis Vitas Codices ſcriptos multos, praeter eos, e quibus primae illarum editiones, tanquam riui e fontibus, deductae fuere. Magius quidem, de cuius in Cornelium meritis deinde dicemus, vſus eſt libris ſcriptis duobus; vno proprio, quem membraneum vocat**; alieno altero, quem pertinuiſſe oſtendit*** ad bibliothecam Coenobii, quod ab diuo Antonio

* Quae nobis poſtilla de libris Iuſtini indagare licuit, ea haec ſunt. Praeter ſcriptos Codices, quos commemorauimus, laudatur Codex Duisburgenſis a Duquero ad Flor. 1, 20. 1 et 3, 21. 1 et 13: duo Doruilliani ab Audendorpio, cum ad Frontinum Strateg. p. 38 et alibi, tum ad Caeſaris Commentarios paſſim. Et in bibliotheca Guelferbytana accepi ab Heuſingero meo, Viro magnae doctrinae ſummaeque humanitatis, extare, inter Gudianos, duo, alterum membranaceum, ſaeculo, vt videtur, XIII ſcriptum: alterum chartaceum, ſaeculi XV partum. In eadem bibliotheca ſunt quoque editionis Zaroti et Sabellici exempla. Iis autem qui Iuſtini loca praua corrigere conati ſunt, addi debent ſummi Viri, Trillerus, Chriſti. Cruſius, et Ioh. Mich. Heuſingerus.

** Ad Milt. 4, 4.

*** Ad Eumen. 6, 3. Han. 13, 1. Cat 1, 1: et in epiſtola de aetate Cornelii Nepotis ad Gregorium Angelerium et Paullum Ligium, Anglarienſes.

nio appellatur, Venetam: de quorum librorum antiquitate et bonitate exiſtimari a nobis eo minus poteſt, quo pauciores ex iis prolatas a Magio lectiones videmus. Videtur tamen vterque liber omnes continuiſſe Imperatores, excepto Attico: in cuius Vita enarranda et explicanda ea contigit felicitas magno illi Ernſtio, vt e bibliotheca Medicea nobili, Ferdinandi tertii, Etruriae principis, iuſſu et auctoritate, acciperet * libros manu ſcriptos duo: qui ab eo Medicei dicuntur. Ille ipſe autem Ernſtius in recenſendis Vitis caeteris adhibuit Codicem membranaceum proprium, quem in Gallia Aureliae emerat **, et cuius lectiones cum lectionibus duorum librorum Bauaricorum *** fere conuenire cognouimus. Hos quidem e bibliotheca Monacenſi tum inſtructiſſima dederat Maximilianus, Bauariae princeps, Oberto Gifanio, Iurisconſulto, cuius paucos ſimiles fert aetas noſtra. Ab Gifanio deinde venerunt in manus Gaſperis Schoppii, Franci, popularis mei, qui eos non ſolum diligenter cum exemplo editionis Ingelſtadienſis commiſit, verum multas etiam ex iis lectiones in Veriſimilium libros **** coniecit. Schoppii exemplar quum poſtea nactus eſſet Michaël Picartus, Francus; et ipſe emendare nonnulla inde Nepotis

 loca

* Vid. notae Ernſtii ad Att. 1, 1 et 7, 2.

** Vid. Ernſtius ad Milt. 3, 4: ad Themiſt. 1, 1: ad Alcib. 10, 5.

*** Vid. Ernſtius ad Epam. 2, 5.

**** Li. 1, 20. li. 2, 3. 10. li. 3, 4. 8. 12. 20. li. 4, 2. 8. 14. 18. Edita ſunt Veriſimilia Schoppii primum Noribergae octonis A. C. CIƆIƆXCVI, quum haberet Schoppius annos viginti.

loca in Periculis Criticis * inſtituit. Sed quia Schoppius non diſtinxit ſatis et ſecreuit vnum Codicem ab altero, quia eos ſimpliciter membranas vocat: opera ſua certe et manu non multum ſubleuaſſe debet exiſtimari poſterorum ſtudia. Et quoniam coepimus dicere de Germaniae liberalitate in Nepotem: age, quos alios orbis noſter libros ſcriptos benignus conceſſerit eiusdem Editoribus, videamus. Atque Schefferus quidem cui non videatur merita ſua in bonas litteras vehementer eo auxiſſe, quod paſſus eſt Boeclerum, quum Nepotem tertium ederet, ſcripto Codice vti? quem optimae fuiſſe notae, lectiones ex eo excerptae ſatis declarant. Complexus eſt Imperatores, praeter Atticum, omnes, fueratque a Sebaſtiano Mugio, primo domino, cum Stephanianae editionis exemplo diligenter collatus. At vehementer dolendum eſt, Boeclerum cum inhumanitate ſua, tum etiam neglegentia, cauſſam conquerendi iuſtam Scheffero dediſſe. nam nec faſſus eſt vſpiam Boeclerus, a quo acceperit Codicem; nec curioſe ſatis eius lectiones enotauit. Quare ſi eum ipſe denuo contenderet cum libris editis, et vel neglecta a Boeclero proferret, vel perperam maleque laudata ab eodem emendaret, ſe laborem ſuſcepturum Schefferus ſperauit nec ingratum ſtudioſis nec inutilem. Fecit vtumque in Aduerſariis ſuis **, quibus,

* C. 10. Pericula Critica Picarti, Profeſſoris artium Altorpini, iterum prodierunt, cura Ioh. Sauberti, quaternis Helmaeſtadi A. C. cIↃIↃCLXIII, poſt primam editionem quinto et quinquageſimo.

** C. 14 et c. 24.

bus, poſt mortem eius, Belgae ditarunt ſua Miſcellaneorum Volumina *. Lectiones huius Codicis, qui cum Boeclerianus, tum Schefferianus a poſſeſſore, dicitur, reperi raro diſcrepare a lectionibus libri Leidenſis primi **, Voſſiani ſecundi ***, de quibus paullo inferius erit dicendi locus, et Axeniani Codicis: ita vt vnus ſaepe corrigi ex altero **** recte poſſit. Axenianus liber nomen habet a Petro Axenio illo, qui fabellas Pſeudophaedri animaduerſionibus illuſtrauit. Contenderat eum cum caeteris libris Ioh. Frider. Nodius, Sleouicenſis theologus, lectioneſque eius communicauit cum Ioh. Michaële Heuſingero, Viro doctiſſimo. pleraeque illi communes ſunt, vt modo demonſtrauimus, cum Voſſiano ſecundo Boeclerianoque Codice: multae tamen etiam propriae eaedemque apprime bonae et procul dubio verae †, ita vt Heuſingerus, iudex harum rerum in primis intellegens, non temere fidei illius et auctoritati plurimum tribuiſſe videatur. Atque hactenus de libris Cornelii ſcriptis, quos Germanorum bibliothecae Editoribus Vitarum eius ſuppeditarunt. Praeter eos alius fuit, quem tamen nondum puto a quopiam con-

* Vol. 8 p. 432 - 438. Vol. 9 p. 196 - 212.

** V. c. 10, 9. 1. 14, 1. 4 et 4. 5 etc.

*** V. c. 8, 2. 7. 10, 8. 4 et 9. 2. 11, 1. 4. 12, 1. 2. 14, 5. 4 et 5. 5 et 10. 1 et 11. 2. 15, 1. 1 etc. Diſcrepant tamen nonnunquam. Vid. 12, 3. 3. 13, 3. 5. 14, 6. 1 et 11. 3. 15, 4. 5 et 8. 5 etc. Conueniunt MSS. Ax. Voſſ. 2 et Boecl. 16, 5. 5 etc.

**** V. c. Han. 10, 1 MS. Boecl. habet *exercitu:* ſed emendandum eſt e MS. Leid. 1 *exercuit.*

† V. c. Cim. 2, 5 *qua ad meridiem pertinet.* Dat. 1, 3 *quam colunt Leucoſyri.* Phoc. 4, 1 *per aetatem.*

ſultum eſſe, in bibliotheca Vfenbachiana *, membranaceus, ſaeculo circiter quarto decimo ſcriptus. Conſtat foliis ſex et octoginta formae octopertitae, complectiturque, praeter epiſtolae Gracchorum matris particulas, Vitas omnes, ita tamen vt Atticum ſequatur Vita Catonis, ſicuti in libro Mendoſiano. Sequitur, vt videamus, quos quotue libros manu ſcriptos reliquae humanae ciuitates praebuerint Editoribus Vitarum Cornelii. Hiſpania quidem tantummodo vnum dedit, ſed membranaceum, eundemque bonum, quamvis non adeo antiquum, vtpote ſaeculo quinto decimo ſcriptum: quem multis locis conuenire cognoui cum Voſſiano tertio **. Dominus eius fuerat Franciſcus Mendoſaeus, Burgenſis. vnde et Burgenſis liber nominatur a nonnullis, maxime a Magio, qui † eo vſus eſt non minus quam poſtea Andreas Schottus. quare nobis eum cum Boſio et aliis licuiſſet etiam Schotti Codicem appellare. Fuerunt in eo omnes Vitae, ita tamen vt Vita Catonis Attico non praepoſita, vt in pleriſque libris, ſed poſtpoſita, compareret. Paullo liberalior in Nepotem voluit eſſe Britania. contulit enim ad ornandas eius Vitas duo Codices: quorum alter Cantabrigiae eſt in bibliotheca Collegii Trinitatis; alterum Oxoniae poſſederat Franciſcus Bernardus, artis medendi doctor. Lectiones excerptae ex vtroque leguntur in editione Oxonienſi, ſed, Stauerio auctore, perpaucae,

* Vid. bibl. Vfenbach. MSS. P. 4 p. 220 n. 160.

** Vid. 2, 7. 2. 4, 2. 5 et 4. 5. 6, 3. 5. 20, 1. 5. 23, 2. 3.

† Vid. ad Cim. 2, 4. Alcib. 10, 4. Eum. 6, 3.

paucae, vt vel haec earum paucitas timere nos iubeat, vt Codices ipsi diligenter satis et curiose fuerint excussi. Sed summae hoc in genere diligentiae laus debet sine vlla controuersia Petro Danieli tribui, qui Codicis sui lectiones ipse in margine exempli Longoliani scripserat. quae nisi auctoritate magni illius Bongarsii ad calcem editionis Francofurtensis positae fuissent, fortasse Bosius et alii non tam felices fuissent in tollendis sanandisque multis Vitarum Cornelii mendis atque vulneribus. Maior tamen industria et diligentia comparet in prioribus Imperatoribus, inde a Miltiade ad Agesilaum vsque, quam in caeteris. nam ex Eumene quidem, Hamilcare, et Hannibale, vix duae vel tres lectiones enotatae sunt; e Phocione, Timoleonte, Catone, Attico, plane nullae. quod quis est, cui non suspicionem moueat, Vitas illas omnino abfuisse ab hoc Codice? Neque vero hic vnus liber est, cuius vsu Gallia sibi Nepotem eiusque Editores deuinxit. Nam Sauaroni quidem, quum animum appulisset ad enarrandas explicandasque Vitas Nepotis, licuit consulere Codices scriptos integros tres. Duo e bibliotheca Puteani acceperat: quorum vnus Bononiae saeculo quinto decimo scriptus erat; alter fuerat Gifanii, e quo vt ipse Gifanius multas lectiones cum in Lucretiano Indice, tum in Obseruationibus linguae Latinae, ita et Schottus in notis, protulit. Vterque, in primis Gifanianus, bonae est atque spectatae fidei, Schoppio ac Bosio * iudicibus. Tertium donarat Sauaroni Vibertus Moguinus, Ecclesiae Claromontanae Canonicus

* V. c. ad 2, 1. 1 et 2.

Canonicus et Syndicus. Huic ipſe Sauaro primas detulit *, nec modo eleganter eum ſcriptum fuiſſe docet, verum etiam integriorem longe emendatioremque duobus ſuperioribus. Praeter hos Codices idem ille Sauaro totidem ſcriptos libros adhibuit in recenſenda Attici Vita: quorum primi quidem ipſe fuerat poſſeſſor; alter pertinuerat ad Gifanii bibliothecam; tertius e muſeo Petri Petauii venerat. Sed vt in augendis multis aliis auctoribus vtriuſque linguae, ita etiam in Nepote ornando, Belgarum bibliothecae, et in his Leidenſis maxime, liberalitate facile ſuperarunt omnium aliarum ciuitatum bibliothecas. E Leidenſi enim bibliotheca fuit liber ſcriptus is, cuius lectionibus, tanquam gemmis, illuminauit primam editionem ſuam Boeclerus, quem nos cum Stauerio Leidenſem primum nominamus. diuerſus enim eſt ab eo, id quod varietas lectionis declarat **, quem eidem Stauerio adire contigit, et qui iam antea fuerat ab Audendorpio, ſummo Viro, diligentiſſime cum exemplo editionis Keuchenianae commiſſus. Hic in charta maioris formae ſcriptus eſt, et a nobis Leidenſis ſecundus dicitur. Praeterea Stauerio copia facta eſt inſpiciendi Codices Voſſianos tres, qui in eadem bibliotheca Leidenſi reperiuntur. Primus eorum in membrana deſcriptus eſt quaternis: et quum in aliis libris Attici Vita agmen cogat,

* Vid. ad 1, 5. 3 et 18, 5. 7. Habet lectiones quaſdam proprias. vt 18, 5. 5.

** V. c. Con. 3, 4 Leid. 1 *quae huic vol.* Leid. 2 *huic quae vol.* Dion. 3, 2 *in eo meo libro* Leid. 2: *in eo libro* Leid. 1. Iphicr. 2, 3 *interfecit* Leid. 1: *intercepit* Leid. 2. Dat. 4, 5 *arma capit* Leid. 2: *arma ſumit* Leid. 1.

cogat, in hoc conſpicitur omnium Vitarum dux. Abeſt autem illa ipſa Attici Vita ab altero Codice chartaceo formae octopertitae: cuius lectiones cum fere conueniant, vt ſupra docuimus, cum Boecleriano, raro diſcrepent; nonne vterque ex vno fonte videatur fluxiſſe? vel potius, quum Voſſianus multo recentior ſit Boecleriano, nonne ille ex hoc deductus putetur? ita tamen vt Voſſiani librarius mutarit multa ex ingenio, non pauca deprauarit per neglegentiam. Voſſianus tertius, qui et ipſe in charta eiuſdem cum altero formae ſcriptus eſt, aliquot tantummodo mutilus, etiam ordine permutato, continet Vitas. deſunt enim inde ab Alcibiade vſque ad Timoleonta. Hos libros omnes Stauerius teſtatur ſe comparaſſe et contendiſſe cum editis ſumma fide atque diligentia. de quo tamen vehementer dubitauit Heuſingerus: neſcio an temere. Etſi enim facile fieri poteſt, vt quaedam omiſerit Stauerius, alia male laudarit: tamen hoc videtur neglegentiam non magis arguere, quam nonnulla in editis libris operarum peccata correctorum incuriam. immo vero vtrumque oſtendit imbecillitatis humanae veſtigia, a qua nec ſumma abſit diligentia. Maiori autem iure Longolius et Keuchenius poſſunt magnae neglegentiae accuſari et facillime conuinci. Vterque ſcriptos adhibuit Codices; Longolius quidem proprium, Keuchenius alienum, cuius poſſeſſor fuerat Euerardus Sluiſquenius. At neuter facultatem aliis de bonitate eorum iudicandi fecit, quum oppido paucas inde lectiones protulerint, in primis Keuchenius. nam Longolius paullo plures ille quidem laudauit, maxime in

locis

locis iis, vbi vidiſſet * Codicem ſuum a reliquis diſcrepare. Atque tot quidem ſcriptos libros conſultos eſſe ab Editoribus interpretibuſque Nepotis reperimus, non dubitantes, quin aliis in bibliothecis extent multi alii. Sed quaenam fuerint membranae Curionis illae, quae ab Gebhardo et Boſio ** commemorantur, non memini me vſquam legiſſe. Caeterum Heuſingeri, quem saepius iam laudauimus, coniectura, qui Codices illos, de quibus expoſuimus, omnes ex vno medii aeui libro, eoque mutilo et corrupto, manaſſe ſuſpicabatur, non parum mihi quidem videtur eo adiuuari, quod omnes loci multis eadem verba vel omittunt vel deprauata exhibent.

Sed quoniam de Codicibus manu ſcriptis, pro ratione inſtituti, ſatis dixiſſe ſperamus: age iam ad libros formulis deſcriptos, vt propoſuimus, proficiſcamur. Et quo melius de opera Editorum cuiuſque iudicari poſſit: in hiſtoria eorum contexenda ordinem ſaeculorum annorumque ſeruabimus, dicturi de iis qui vel toti ex vno pluribuſue ſcriptis Codicibus ducti ſunt, vel, ducibus libris, ſollertia ingenioque Virorum doctorum feliciter emendati; eos praetermiſſuri omnino, quorum Editores aut repetiere, nulla re immutata, priores, aut nullam tamen magnopere in notis ſuis rationem lectionum varietatis omninoque Critices habuerunt: vt Buchneri, Cellarii, Chytraei, Curtini ***, Hildebrandi, Hogſtratani,

* V. c. 1, 4. 4 et 7. 5. 2, 4. 1. 7, 7. 4.

** Ad Thraſyb. 2, 2.

*** Pariſ. a. 1675. 4 in vſum Delphini: iterumque Londini a. 1691 octonis.

Hogſtratani, Kirchmaieri, Loccenii, Rauii *, Vuegneri **, multique forſitan alii; quorum tamen caeteroquin nullius operam contemnendam, immo magni faciendam cenſemus, in primis Rauii et Buchneri.

Primis igitur Editionibus Cornelii, ſub Aemilii Probi nomine, eo quo libri manu ſcripti formulis deſcribi coepti ſunt ſaeculo, litterarum ſtudioſos donauit ſapiens et ſalutaris Italorum, nominatim Venetorum, induſtria. Fabricium quidem non reperio antiquiorem noſſe illa, quae ab Nicolao Ienſono anno tertio et ſeptuageſimo adornata eſt, qua Sauaronem in Nepote recenſendo vſum ait. At vero errat: quo nihil hoc quidem in genere procliuius eſſe intellegitur. namque annis iam duobus ante deſcripſerat Vitas illas Ienſonus: quod exemplum et a Metario laudari video, et a nobis inſpectum eſſe hoc magis laetamur, quum nulli illud Editorum adhuc vel adire licuiſſe, vel diligenter conferre cum libris reliquis placuiſſe, ſciamus. Fuit enim in bibliotheca Kapiana, in quam Ioh. Dan. Riteri, Iuriſconſulti clariſſimi, liberalitate venerat. Sed videtur de principe hac Vitarum Nepotis Editione paullo accuratius eſſe dicendum. Ducta eſt e Codice ſcripto bono, ita quidem vt ab eo, qui editioni praefuit, omnia bona fide reddita, nihil immutatum, appareat. Hoc maxime eo declaratur, quod exhibet lectiones multas abſurdas et ineptas, *** quae

* Ienae a. 1635. 8.

** Cuſtrini a. 1705. 8.

*** V. c. 5, 4. 2 *aminiculum*, pro *amiculum*. ib. 3 *deuoraret*, pro *deuocaret*. 7, 1. 2 *nam*, pro *natus*. ib. 4 *praemiſerat*, pro

quae ipsae tamen in aliis libris scriptis reperiuntur, et quae facillime potuissent a quouis corrigi, et, si Codex in manus Critici nostrae aetatis cuiusdam incidisset, profecto inductae omnes commutataeque essent pro arbitrio, ne memoratis quidem, vt fit, primis lectionibus. Sed seruiebant tum stulti scilicet homines fidei magis et integritati, quam ingeniosae audacique et effreni doctrinae. Bonum vero fuisse Codicem, ex quo expressit Iensonus illam editionem suam, cum veteris emendataeque orthographiae vestigia † ostendunt: tum multo etiam magis magna multitudo lectionum oppido bonarum, quas vel proprias habet, vel communes †† cum libris melioribus aliis, quos corrigi inde locis non paucis posse animaduerti, ††† declarat sic, vt dubitari

pro *remiserat*. ib. 5, 6 *dementia*, pro *clementia*. ib. 8, 1 *Philodes*, pro *Philocles*. ib. 9, 3 *Grimium*, pro *Grunium*. 8, 2. 2 *solicitudo*, pro *solitudo*. 9, 3. 3 *pro me*, pro *per me*. ib. 5, 1 *vltimi*, pro *vltum*. 10, 1. 4 *legiones*, pro *legationes*. ib. 2, 4 *parendo*, pro *partiendo*. ib. 5, 3 *pertulit*, pro *perculit*. 14, 5. 2 *viuum*, pro *vnum*. 18, 3. 1 *referendum*, pro *refrenandum*. ib. 5 *denis*, pro *deuiis*: et *vestra*, pro *vera*. 23, 2. 4 *diurna*, pro *diuina*. Eodem pertinent loca Dion. 8, 2 *amicos*, pro *animos*. Iphicr. 1, 4 *quodque* --- *tergeret*, pro *quod aeque* --- *tegeret* etc.

† V. c. 1, 5. 5 *perteruerunt*. ib. 7, 4 *detererentur*. 2, 2. 1 *capesenda*. 5, 4. 3 *quoquebatur*. 7, 5. 6 *honusti*. ib. 6, 3 *beniuolentiam*. ib. 11, 6 *principes*. 15, 7. 3 *succesissent*. 17, 5. 3 *peccantis*. 18, 2. 3 *partis*. ib. 11, 5 *his*, pro *is* etc.

†† V. c. 2, 6. 3 *quam infirmissimos*. 5, 2. 5 *manubiis*. 7, 11. 1 *conscierunt*: quod Staverius postliminio recepit in editione sua altera, auctoritate Audendorpii. 15, 3. 2 *nec ioco quidem* etc. Seruat etiam ordinem verborum, qui est in MSS. vt 4, 4. 5. 7, 11. 2 etc.

††† V. c. 12, 1. 3 pro *flantibus* MSS. rescribe e Iens. *flatibus*. 13, 2. 1 *Laconicam* et *Athamanas*. 14, 5. 1 *Acen* 17, 2

ri non possit. Quae quidem ne quis temere et cupide dicta a nobis crederet, exempla cuiusque generis quaedam visum est ponere in margine. Descriptum est exemplum in chartis candidis maioris formae, quam vulgo folium minus appellant, formulis elegantibus, absoluiturque plagulis sex et viginti. Caret sicut commatis, et semicolis, pro quibus vel puncta, velcola, vt in exemplo Iustini Valdarferiano, expressa cernuntur; ita etiam custodibus, quos vocant. In Vitis ipsis neque Cato comparet neque Atticus. Atque hanc quidem editionem reperio repetitam esse cum ab ipso Iensono aliquoties, vt tertio et septuagesimo anno, quod exemplum Sauaro e bibliotheca Puteani acceperat; et anno sexto ac septuagesimo, quae editio a Magio memoratur: tum etiam ab aliis. An vero Parmensis ex ea tota manarit, quae, Metarii indicio, anno octogesimo prodiit; an Brixiana, quam, Boeclero auctore, Iacobus Britanicus curauit anno duodecentesimo: an Veneta, quam anno vndecentesimo exiisse ex eiusdem Sauaronis animaduersionibus cognoui: quum eas non viderim, quum nec alii, prolatis illarum lectionibus, iudicandi copiam fecerint; nequeo affirmare pro certo. Sed hoc tamen comperi, multas Iensonianae lectiones vsque ad annum sequentis saeculi vigesimum * fuisse propagatas. Reperi etiam in bibliotheca Collegii Paullini Lipsiensis, quae nobis liberalitate Car. Andreae Belii, Viri cele-

 berrimi

7, 2 extr. *amiciores*, pro *amicitiores* MS. Ax. nam in Iens. est *amitiores* etc.

* V. c. 2, 10. 3 *Minthem.* 6, 1. 4 *dictassent.* 7, 6. 2 *admissum* etc.

berrimi atque humanissimi, quam et aliis in rebus experti sumus, patuit, editionem Cornelii formae quadripartitae, quae tota fluxit ex eadem Iensoniana, quod libellus Variarum lectionum docet; nisi quod Catonis quoque et Attici Vitas complectitur; sed vitiis operarum incuria multis contaminata: et quam saeculo hoc, nescio an anno eius extremo, adornatam esse suspicor. nusquam enim leguntur numeri anni. In fronte illius extat epistola Petri Corneri ad Theodorum Platum, patricium Mediolanensem, quem praestantissimum legum interpretem vocat. Attici Vitam excipit epistola Iac. Becheti ad eundem Platum, ad quem alia quoque in calce libri legitur a Francisco Philelfo Mediolani scripta. Quamobrem in eum suspicionem veni, vt crederem, ipsam editionem in eadem vrbe curatam esse. vnde, ne ἀνώνυμος esset, Mediolanensem nominaui.

Aliquanto feracius Editionum Nepotis bonarum, instructarumque etiam obseruationibus Virorum doctorum egregiis, fuit saeculum sextum decimum. In iis Argentoratensi, quae anno sexto, a. d. XII. Kal. Apriles, quaternis absoluta fuit in Schurerianis aedibus, omnesque Vitas comprehendit; nisi quidem ex alio forsitan fluxit libro; eo minus dubitamus primas bonitatis, non item antiquitatis cum Lambino,* deferre, quum eam fere basin omnium aliarum esse cognouerimus. Exhibet enim non solum lectiones cum Iensoniana communes multas,** sed nec

* Vid. ad 18, 3. 4 et 5. 7.

** V. c. 5, 2. 2. 3. 5 et 3. 1. 15, 6. 4. c. 10, 3. 17, 4. 1. c. 2, 2. 3. 5. c. 3, 2. 4. c. 5, 1. c. 7, 4. c. 8, 1. 18, 1. 2. c. 2, 4.

nec minorem copiam propriarum † offendimus, earundemque exquiſitiſſimarum apprimeque bonarum, quae optimorum ſcriptorum Codicum auctoritate confirmentur: ita vt qui editionem illam adornauit, is et Ienſonianis exemplis vſus, et vel acumine ingenii ac ſollertia, vel vno pluribuſue libris ſcriptis, adiutus eſſe videatur. id quod exempla infra poſita ſatis declarare putamus. Ab hac Argentoratenſi proxime proditam eſſe in charta maioris formae reperio Pariſienſem, a Iodoco Badio Aſcenſio curatam, Hieronymoque Aleandro Motenſi inſcriptam. Laudat Aſcenſius in epiſtola ad Aleandrum vehementer diligentiam Gerardi ſui Verçellani: quam diligentiam credo non tantum ad Vitas Plutarchi, a Pylade Brixiano antea editas, has enim ſequuntur in iſto exemplo Vitae Nepotis; verum ad Cornelium quoque pertinuiſſe. Certe quanquam lectiones continet haec editio non paucas, quas iam in ſuperioribus exemplis videmus extare: †† tamen reperiuntur etiam loca multa, quorum aliquot in margine laudauimus, quae aliter ibi et fere melius, ††† quam in caeteris libris, conſtituta legantur. In fine quidem epiſtolae Aſcenſii adſcriptus eſt annus XIIII, quo prodiit illa quam Heuſingerus adhibuit, a noſtra,

† V. c. praef. 7. 1, 3. 1. 3. c. 4, 2 et 5 *audere -- dimicare.* 2, 1. 3. c. 2, 3. c. 6, 5. c 7, 1. 2. 5. c. 8, 3. 5, 2. 4. 7, 1. 1. 4. c. 3. 4. 9, 5. 1. 10, 6. 2. 15, 4. 6. c. 5, 2. 16, 2. 2. 17, 6. 2. 18, 2. 2. 4 aliiſque locis innumeris.

†† V. c. 6, 2. 2. c. 3, 5. c. 4, 2. 7, 1. 2. 3. c. 5, 3 etc.

††† V. c. 2, 8. 3. 3, 2. 3. 4, 5. 5. 5, 1. 1. 2. c. 2, 2. c. 3, 1. c. 4, 4. 5, 4. 2. 6, 1. 2. 4. c. 3, 2. c. 4, 2. 7, 3. 1. 2. c. 3, 4. c. 5, 7. c. 8, 2. 9, 5. 4. 10, 3. 1. c. 3, 3. 13, 3. 3. 14, 3. 3 etc.

credo, diuersa: sed ad calcem ipsius libri legitur annus XX. Desiderantur in eo, vt in exemplis Iensonianis, et Catonis et Attici Vitae. Vtramque editionem, et hanc et Argentoratensem, suppeditauit nobis eadem bibliotheca Collegii Paullini. Post Ascensium extitit Franc. Asulanus, qui conaretur de Nepote bene mereri, anno secundo et vigesimo. Reperiuntur in eius exemplo, quod Venetiis exiit octonis, lectiones multae propriae: * quas vtrum e thesauris sui aliusue ingenii, Plutarchi ductu et auctoritate, deprompserit, vt Magius ** suspicabatur; an e fonte librorum scriptorum hauserit, vt Heusingerus *** coniiciebat, ipse quidem nusquam ostendit. Sed ego tamen cum Heusingero arbitror, eum omnino aut scriptos Codices habuisse, aut certe editos consuluisse, a nobis nondum inspectos: verum multa etiam ex ingenio mutasse, si vulnera librorum suorum speraret auxilio eius tolli et sanari posse; etsi eum nolim nec sententia nec assensu meo absoluere audaciae libidinisque emendandi, cuius ab eodem Magio **** accusatum noui. Aldinum exemplum tribus annis post repetierunt Iuntae, verum, vt suspicor, ita, vt immutarint nonnulla: quod et in Iustino factum ab iis esse constat. Sed de omni Iuntarum opera iudicium facere certum non licet, quum nobis non fuerit copia exempli eorum, nec Lambinus, qui illud laudat nomine exemplarium Florentinorum,

* V. c. 1, 5. 5. 2, 1. 2. 4, 3. 4. 7, 9. 3. c. 11, 1. 2. 9, 3. 3. 10, 3. 4. 15, 8. 2. 18, 2. 2. c. 3, 3 etc.

** Vid. ad 10, 4. 1.

*** Vid. ad 7, 7. 4.

**** Vid. ad 7, 4. 5 et 6, 5 et 11, 2. ad 10, 3. 2.

norum, eo ſic voluiſſe vti videatur, vt poſteris prodeſſet. Tam paucas inde lectiones protulit! Neque vero nobis videre contigit editionem Vltraiectinam, quam Andreas Schottus a Canteris Cauchiiſue curatam putabat, et cui tam multum tribuit, vt eam ſibi in enarrando Nepote non minori fuiſſe vſui confeſſus ſit, quam librum manu ſcriptum. * Prodiit anno ſecundo et quadrageſimo. Anno poſt emiſit eaſdem Vitas Coloniae officina Ioh. Gymnici octonis, cum Gyberti Longolii notis hiſtoricis maxime et Criticis, ſed non multis nec adeo longis et in Timoleonte deſinentibus. Qui an in ipſis textis Cornelii, quae propria habet haec editio, ** recenſendis diligentius vſus ſit Codice ſcripto, e quo paucas ab eo lectiones productas eſſe ſupra demonſtrauimus, non liquet. Hoc vero cognovimus, multas lectiones, quas iam in Ienſoniana et Argentoratenſia exempla receptas laetati eramus, ab Heuſingero et aliis ad ingenium Longolii, † tanquam ad fontem, referri, eumque a Magio praeſertim, perſaepe quidem, ſed iniuria nonnunquam †† et temere, vituperari, vt cupiditatis magnitudo nimis appareat. Magius enim poſt Longolium fuit primus, qui animum appelleret ad conſcribendas in Nepotem animadverſiones, vel hiſtoricas, vel Criticas, paullo vberiores illas et longiores Longolianis, ſed in Catonis vita deſinentes. Praeter ſcriptos Codi-

* Vid. ad Eum. 8, 1.

** Vid. 3, 3. 2. 4, 2. 4. 10, 1. 5. 14, 1. 4. c. 10, 2. 16, 5. 1. 18, 1. 6. c. 5, 7 etc.

† Vid. ad 4, 3. 1. 5, 1 extr. etc.

†† Vid. ad 7, 11. 2. 17, 5. 1 etc.

ces, de quibus ſupra dictum eſt, edita etiam adiit exempla, vt Ienſoniana, Aldina, Colonienſia: in quibus inter ſe comparandis eum Pompeii Nutii adiuuit induſtria.* Editae ſunt notae eius vna cum Vitis Cornelii ipſis, quarum contexta tamen locis perpaucis a ſuperioribus exemplis diſcrepant, Baſiliae anno tertio et ſexageſimo octonis. Sexennio poſt magnus ille Lambinus manum Nepoti admouit. qua opera profueritne plus, an nocuerit, litteris, neſcio. Animaduerſiones quidem eius, quae maximam partem hiſtoricae ſunt, quum multa obſcura loca egregie illuſtrent, vehementer ſemper ſe cunctis probarunt. Sed reprehenſus eſt, neque immerito, ab Viris doctis, praeſertim ab Gebhardo, primo quod ſurripuerit aliis haud pauca, Longolio maxime** et Magio***: deinde quod tam multa integra loca coniecturis ſuis leuibus contaminarit. Quod ipſum tamen ferri, credo, poſſet facilius, niſi alia inde mala eademque maiora extitiſſent. nam quum Lambinus ſumma diuinae exquiſitiſſimaeque doctrinae floreret laude; quum ei tum pauci pares haberentur ingenii acumine atque ἀγχινοίᾳ: non modo aequales adſpiciebant eum et admirabantur vnice, verum poſteri etiam, quae dicta a tanto Viro et profecta eſſent, ea veriſſima eſſe atque elegantiſſima iudicauere. Quo nimiae Lambiniani ingenii opinionis errore factum eſt, vt Lambinianum exemplum certatim repeteretur ab omnibus, ita quidem vt Vitae Nepotis

* Vid. ad 18, 13, 4.

** Vid. Gebhardus ad 13, 2, 1.

*** Vid. Schottus ad 14, 2.

Nepotis etiamnunc multis Lambini coniecturis corruptae contaminataeque † circumferantur. Sed quia non modo is qui infert alteri iniuriam, iniustus ducitur, verum etiam is qui ab eo cui infertur illataue est, si possit, non propulsat iniuriam, age, ne iniusti videamur, defendamus paucis doctrinam virtutemque Lambini ab impetu cupiditatis multorum, praesertim Gebhardi, nimiae. Primo quidem multae ei lectiones ineptae et falsae, nugamenta appellat Gebhardus, tribuuntur, quas nobis certo constat ex aliis libris sumtas, non ab eo excogitatas, esse. †† etsi enim nullis vsus est libris scriptis: tamen consuluisse eum sequutumque apparet editiones superiores, vt Venetas, Argentoratensem, Parisiensem, Aldinam, Iuntinam, maximeque Coloniensem, vt Schottus eum non dubitarit aemulum Longolii dicere. †††. Deinde coniecturas eius Puteanique, quas ipse, aduersantibus ac repugnantibus libris recepisse fatetur, * quas audaces esse et vanas clamitant multi, confirmari tamen et stabiliri cognouimus auctoritate scriptorum Codicum, ** quos postilla inspicere Viris doctis contigit. Sed satis de Lambino

† V. c. 1, 1. 4 *idque vt Lemnii.* 7,5.5 *horum in imperio.* 14,1.2 *tantum non.* c. 6,5 *tantum quod.* 16, 3. 1 *a re proposita.* 20, 3. 2 *deleta.* c. 4,3 *agi.* 24,1. 2 *aestimata.* 25, 8. 5 *dicis caussa* etc.

†† V. c.18,7.1 *Teutamus* est ab Asulano, non a Lambino. Et c. 11, 1 lectionem *se vteretur* alios auctores habere, non Lambinum, docebit libellus lectionum Varr.

††† Vid. ad 4,4.6.

* Vid. ad 10, 1.4. 14,5.5. 21,2.3. 22, 1.4 etc.

** Vid. 10,1.4.18,11. 3 etc. Sed audaciae Lambinianae exempla inuenies 5,4.3. 16, 2. 4 et alibi.

bino eiusque opera diximus. Post eum in lucem misit Nepotem cum Vitis Plutarchi Henr. Stephanus Lutetiae octonis, quem vt modo Longolii, et Magii, maximeque Lambini, vestigia institisse, modo eas expressisse lectiones, vidimus, quae in libris editis, a nobis quidem adhibitis, non reperiuntur: ita Catonis Atticique Vitam, aliorum exemplo, omisisse scimus. De editione Ingelstadiensi, qua Schoppium vsum esse supra diximus, et quae anno tertio et nonagesimo prodiit, praeter nomen, nobis quidem nihil constat. Atque hae sunt editiones Cornelii hoc saeculo adornatae, vel a nobis, vel ab aliis visae et consultae.

Sed sequens saeculum septimum decimum prodidit exempla Vitarum eius longe praestantissima. Primum quidem omnium est illud, quod, a superioribus parum discrepans, anno secundo notis historicis Criticisque, etiam philologicis, brevibus, saepius deinde repetitis, * ornatum senis denis emisit Lutetiae Ioh. Sauaro, libris scriptis tribus, de quibus ante commemoratum est, adiutus. Quam Sauaronis editionem sexennio post excepit maiore forma Francofurtensis, cui Claudius Marnius praefatiunculam praefixit. Debet autem illa non tam propter contextorum bonitatem excellens haberi; vtpote quae cum Lambiniano exemplo tota communia habet; quam propterea quod, praeter Excerpta Codicis scripti Danielis, sicut Lambini reliquorumque superiorum Editorum notas omnes, ita Schotti quoque animad-

* Vt Lugd. Bat. a. 1642. 16, adiunctis etiam Longolii notis.

animaduerſiones in Nepotem nouas, comprehendit: qui quos in conſcribendis illis Codices manu ſcriptos adierit, ſupra oſtendimus. In emendando quidem perquam cautus eſt et modeſtus: * ſed quum de editis exemplis neque Aldinum, ** neque omnino vllum Vltraiectino vetuſtius, conſuluerit, mirandum profecto non eſt, multas ab eo lectiones Longolio *** Lambinoque tributas eſſe, quae aliis debuiſſent auctoribus tribui. Poſt Schottum deſertus diu relictuſque iacuit Nepos, nemoque triginta amplius annis inuentus eſt, qui Vitas eius recenſeret paullo diligentius. Quo beneficio illas et cura anno tandem quadrageſimo et ſexcenteſimo dignatum eſt ingenium atque doctrina Boecleri. Hic non modo contextum denuo recenſuit, multaque loca, Leidenſis primi Schefferianique Codicis ope, reſtituit et emendauit, inſertis etiam Freinshemii coniecturis, † verum Vitas ipſas in Capita, et haec in minores ſectiunculas, paragraphos appellant, deſcripſit; qua deſcriptione etiamnunc vtimur; et indicem verborum addidit magna diligentia, magnoque ſtudio, confectum. Atque haec Boecleri exempla †† mox multi alii vel tota, vel maxima certe ex parte, expreſſere. In iis editio-

* Vid. ad 7, 4. 1. c. 6, 3. c. 10, 4.

** Sic ad 1, 5. 5 dicit ſolum Lambinum habere *decuplicem:* quae tamen eſt Aldinae editionis lectio.

*** Ad 2, 1. 3 ait Longolium edidiſſe *regebatur*. At ſic iam in Arg. legitur.

† V. ad praef. 4.

†† Tertia Boecleri editio, qua nos vſi ſumus, prodiit Argentor. a. 1648 octonis. Poſtremam eius h. e. quartam editionem optimam vocat Ernſtius ad tit. Vitae Attici.

editionibus, quae totae manarunt e Boeclerianis, praeter Buchnerianas, eſt ea quam Iac. Mylius Lipſiae anno tertio et quinquageſimo octonis curauit; in qua non modo notae Boecleri et Iani Gebhardi in omnes Vitas, Ernſtiique in Atticum, integrae, reperiuntur; ſed in margine etiam adiecta extat diuerſitas lectionum Boecleriani Codicis manu ſcripti, tum exempli Gebhardiani. Nam Gebhardus quidem quarto iam et quadrageſimo anno Nepotem animaduerſionibus ſuis egregie illuſtratum duodenis Amſtelaedami apud Ianſonos ediderat, in quibus eum ſupra ſignificauimus maxime hoc egiſſe, vt Lambini audaciam, quae elapſa eſſet ſuperioribus Editoribus, notaret, neque probari vllo modo poſſe doceret. Acceſſit autem ad Vitas ipſas recenſendas nullis libris ſcriptis propriis inſtructus: ſed ex editis reliquis, quae lectiones optimae viſae eſſent, eas delegit et recepit; nonnunquam ingenii quoque impetum ſequutus videtur. * Illud ſe etiam feciſſe ait Keuchenius, cuius editio apud Haquios aliquoties, nouiſſime apud Vuetſtenios Amſtelaedami, octonis prodiit. At vero nos eum deprehendimus ſequi fere Gebhardi veſtigia, ** vt huius ſimium ineptum recte dixeris, reprehendendum etiam in eo quod notas Virorum doctorum, quas adiecit ſuae editioni, praeter proprias, ſaepiſſime mutilauit miſere et crudeliter lacerauit. Sed exemplum Boecleri ita ſeruauit, vt nonnulla tamen, fide ſcriptorum editorumque Codicum, ſapienter bene-

* Vid. 4, 3. 1. 5, 2. 5. 6, 1. 5. 14, 11, 3. 15, 6. 6. 18, 2. 3. 20, 3. 5 etc.

** Vid. 14, 7. 1. 18, 9. 3. 20, 3. 5. 22, 1. 4 etc. Interdum Lambinianas lectiones expreſſit, vt 16, 2. 5. 23, 5. 2 etc.

beneque mutarit, Ioh. Andreas Boſius, Buchneri diſcipulus, magnum Germaniae decus, quum ederet primum Cornelii Vitas Lipſiae anno ſeptimo et quinquageſimo octonis: quam editionem ornauit notis vt propriis, quibus multae Gaſp. Barthii coniecturae, quas a Chriſtiano Daumio acceperat, inſertae leguntur, ita alienis quoque, in quibus eminent maxime Henr. Ernſtii Buchnerique animaduerſiones, nondum tum editae. Atque quum diuenditis prioris editionis exemplaribus, ad recognoſcendum iterum Nepotem animus adiiciendus eſſet eidem Boſio: non tantum ſuas notas emendauit et auxit; multas, quae in prima editione fuerant, ſuſtulit; indicemque verborum Boecleri, poſt Loccenii Vorſtiique curas, locupletauit; verum alias ſaepe lectiones in locum priorum intellegenter fere * ſuffecit. Qua in re quum caute admodum, vt par eſt, docteque eum verſatum eſſe appareret: omnes qui poſtea vellent Vitas Nepotis emittere, ab hoc Boſii exemplo, quod anno quinto et ſeptuageſimo formulis fuit deſcriptum octonis, non temere recedendum putarunt, ita vt Boſius iure videatur meritoque nominari Nepotis ſoſpitator et ſeruator poſſe. De Britanorum opera dicemus ſententiam, vbi exempla eorum adhuc quidem fruſtra a nobis quaeſita nacti fuerimus.

Eo, in quod noſtra aetas incidit, ſaeculo de Nepote noſtro egregie meriti ſunt Stauerius et Heuſingerus. Vterque Boſianum exemplum propemodum totum reddidit, magnamque in conferendis ſcriptis Codicibus, quos ſupra laudauimus, pro-

* Vid. praef. 6. 10, 1. 2. 4. c. 2, 2. Sed 23, 4. 3 temere edidit *propraetorem*, pro *praetorem*. cuius generis alia quoque, ſed pauca, reperient lectores.

probauit diligentiam; Heuſingerus etiam in committendis inter ſe antiquis Editionibus aliquot, vt Argentoratenſi, Pariſienſi, aliis: et in Indice verborum locupletando. Qui quum, edito Emendationum Spicilegio, in quo quid reprehendendum ſibi in prima editione Staueriana, quam Luchtmanus anno quarto et trigeſimo ſtudioſis dedit, videretur, oſtenderat, bono Stauerio bilem libertate ſua mouiſſet: hic continuo coepit eam effundere in Obſeruationibus Miſcellaneis Nouis, quae apud Belgas cura Doruillii prodiere: et in altera editione ſua, quae locis nonnullis lectiones exhibet a lectionibus prioris exempli diuerſas, non ſemel impetum in doctrinam atque fidem Heuſingeri, haud ſcio an fruſtra, laceſſitus fecit. Mihi certe videtur Stauerius Codicem Leidenſem ſuum non diligenter ſatis diſtinxiſſe vbique a Leidenſi primo: et in prioribus maxime foliis confudiſſe eum et miſcuiſſe notas Boſianas * reperio, alienas item** nonnunquam Boſio tribuiſſe, quaſdam etiam omiſiſſe. *** Sed quid attinet pluribus dicere de libris, qui omnium manibus verſantur? Atque haec etiam de editionibus Vitarum Cornelii: quas multi alii Viri docti, vt Schoppius, Picartus, Rutgerſius, Schefferus, nuperrimeque Struchtmeierus, emendare et illuſtrare conati ſunt: quorum numerum augebit breui Iac. Frid. Heuſingerus, ſuperioris patruelis, Vir non maiori doctrina quam humanitate praeditus, quem Scholam Guelferbytanam nuper regendam ſuſcepiſſe vehementer laetamur.

Vitam

* Vid. praef. 8. 1, 1. 1. 2. c. 2, 3. c. 3, 2. 6 etc.

** Vid. 1, 7. 5. 5, 4. 2. fragm. 9, 1.

*** Vid. praef. 4. 6. 1, 7. 3. c. 7, 5. c. 8, 1 etc.

Vitam Catonis et Attici, vt hoc addam, e Codice ſcripto, quem a Car. Langio acceperat Pighius ſuis Annalibus inſeruit: et Atticum ediderunt, praeter Ciceronis interpretes, ſeparatim et enarrarunt diligenter Erneſtius, Geſnerus, alii. Boſius et Heuſingerus vſi ſunt in eo recenſendo editione Romana: nos vero excerpſimus lectiones diuerſas, in quibus multae bonae ſunt,* ex exemplo, quod anno nono et nonageſimo quinti decimi ſaeculi Brixiae cum Vitis Plutarchi prodiit, forma maxima.

Sed de Fragmentis quoque et reliquiis caeterorum monumentorum Cornelii videtur aliquid eſſe dicendum. Primus eas, vt nunc ſunt, collegit, et Vitam Catonis atque Attici iis inſeruit, magnus ille Andreas Schottus: ante quem tamen epiſtolae matris Gracchorum particulas, quas Schottus in Codice Abbatiae Faeſulanae, quem ei Ant. Auguſtinus dederat, et ex exemplari Britanico, auctore Iac. Bongarſio, inuenerat, vt Staverius in libro Voſſiano primo et tertio, iam Savaro ediderat, e libro ſcripto Attici ſuo, Giſaniano item et Petauiano. Poſt Schottum eas diligenter recenſuit Boſius; et nuper Heuſingerus ὁ μακαρίτης, qui vndecimo capite ea, quae e Iornande afferuntur, Cornelio Tacito ſcienter vindicauit.

Iam eo tandem venimus, vt etiam de noſtra hac Vitarum Nepotis editione paucis exponamus. Eius vero adornandae curam eo libentius ſuſcepimus, quia non male de litteris ſperabamus merituros eſſe, ſi opprimeretur, opera noſtra, Stubeliana,

* Heuſingerus ad c. 12, 5 dicit, in ſolo Pariſ. libro legi *impetratum*, pro *in praeſenti*. At iam in Brixiano ita legitur. Simile exemplum inuenient lectores c. 16, 3.

na, de qua ſupra diximus, et quam repetere totam librarius volebat. Textus totus ductus eſt ex editione Boſii altera; cuius etiam animaduerſiones integras ex eodem exemplo ſubiecimus, quod viam oſtendunt, quam ingredi et perſequi Grammatices, hoc eſt facultatis interpretandi recte auctores vtriuſque linguae antiquos, ſtudioſi debeant. Adiecimus praeterea, vt nuper in Iuſtino, libellum Variarum lectionum, e libris cum ſcriptis, tum editis, de quibus ante memorauimus, collectarum: quod inſtitutum non modo hanc habet vtilitatem, vt carere queant lectores ipſis illis libris, magno ſaepe et inſano pretio comparandis; ſed efficit etiam, vt acuantur ingenia, et adiuuentur ad emendanda atque tollenda vitia librariorum, cauſſaſque eorum et quaſi origines reperiundas: et vt multorum vocabulorum * formularumque ſententia atque vis, ſine Lexicorum adiumento, aperiatur. Denique in animo erat addere Indicem verborum copioſiorem: ſed mutauimus conſilium, adiecimuſque breuiorem illum, qui in editione Staueriana altera eſt, ex Boecleriano excerptum, cum rogati a librario, ne moles libri nimis magna fieret; tum quia Stauerianae primae et Heuſingerianae editionis exempla ſatis obuia putabamus, quae ii adire poſſent, qui ſcire vellent, quibus verbis, quibus formulis, Nepos loco quoque, et quomodo, vteretur. Sic ergo vale, lector docte, et conatis noſtris ita faue, vt etiam peccatis ignoſcendum cogites. Scripſi Lipſiae m. Maio ineunte A. C. cIↃIↃCCLVIIII

IOH

* V. c. Eum. 9, 3 *fidos certos mittit homines.* Timol. 5, 1 *voti eſſe compotem.*

IOH. ANDR. BOSII
PRAEFATIO
LECTORI S

Ne legeres in hoc vestibulo, quae de proposito nostro prolixe dicturus eram, partim mercatus imminens, qui subinde multorum conatus intercipit, partim valetudo fecit mea. Quae praeterea et hanc necessitatem mihi imponit, vt quidquid hoc epistolii est, aliena manu exarandum sit. Sic igitur rem omnem paucis accipe. Cum abhinc triennio, ab ornatissimo et praestantissimo Viro, Christiano Kirchnero, de noua Nepotis Editione adornanda compellatus, onus illud otio quam nunc abundantior, in me recepissem, optimum existimavi, in ea re hanc viam insistere, quam in edendis scriptoribus antiquis Cl. Vir, Matthias Berneggerus cum eruditissimo genero, Ioh. Freinshemio, primi feliciter inierant. Neque enim verebar eorum iudicia, qui cum aliud nihil habeant, quod in hoc instituto possint reprehendere, nimiam diligentiam accusant: quasi haec cuiquam vitio verti debeat. Quare quoscunque noram annotationum aliquid in hunc auctorem scripsisse, sollicite conquisiui, hac fini, vt seligerem ex omnibus, quae maxime illustrando auctori essent, selectaque in formam perpetui Commentarii redigerem. Hoc tamen discrimine, vt CC. VV. Ioh. Henr. Boecleri, Ianique Gebhardi pleraque retinerem, exceptis, quae Gebhardus illustrandae dictioni prolixe congesserat: e caeteris pauca solum et praecipua excerperem. Sed quoniam non dubitabam, plura in scriniis suis seruare Viros doctos, quae Nepoti nostro nouam lucem adferre possint, quosdam aut

ipse, aut per amicos conueni, modeste rogitans, vt propositum nostrum, quoad possent, ope consilioque iuvarent. Neque frustra fui. Nam Vir Celeberrimus, et de Nepote nostro iam ante praeclare meritus, Augustus Buchnerus, vt est singulari et inusitata humanitate, peramoenissimi ingenii nec vulgaris doctrinae adolescentem, Laurentium Georgium a Crokow, Equitem Pomeranum, non solum duplicem Commentarium olim a se inchoatum, sed etiam Codicem suum, quo per annos bene multos vsus erat, submisit. Ac commentariorum quidem alter, isque vetustior, Miltiadem et Themistoclem, cum magna parte Aristidis; alter paullo recentior, vnum Miltiadem cum initio Themistoclis complectebatur. Codici vero suo praeter alia multa, quae in ora adscripserat, subinde prolixiores annotationes inseruerat. Ex vtroque genere plurima in hunc Commentarium transtulimus, adscripto vbique auctoris nomine, quod etiam in reliquis fecimus. Christianus quoque Daumius, Vir meliori fortuna dignissimus, tres codices, quibus coniecturas aliquot suas Nobiliss. Barthius adscripserat, ad nos destinauit. Neque defuissent petitioni nostrae duo summi Viri, ac Criticorum nostra aetate facile principes, Thomas Reinesius, et Io. Fredericus Gronouius, nisi illustres eorum cogitationes fortuna nobis inuidisset. Nam alterius codices nescio quis mutuo acceptos secum asportauerat, alterius coniecturae pridem ad nos missae, cum litteris, quibus continebantur, incertum cuius culpa, perierunt.

Postremo Nobilissimus idemque Consultissimus Vir, D. Henricus Ernstius, ICtus et Polyhistor celeberrimus, cum ex aliis de proposito nostro intellexisset, sponte ad nos misit hactenus ineditas ad Nepotis Imperatores

tores Notas, cum Annotationibus ad Vitam Attici, antea quidem in Belgio Germaniaque editis, ſed nunc paſſim auctis et immutatis. Quas omnes, vt ab eo transmiſſae ſunt, ſi pauciſſima, quae ab aliis occupata erant, excipias, Commentario huic inſeruimus. Haec monere neceſſarium duximus, vt ſcias, quibus accepta ferenda ſint, quae nunc primum in hoc volumine comparent, ſimul debitas vnicuique gratias mecum agas, habeasque. Quae a noſtra manu ſunt, leuiſſima eſſe fateor, et tum primum chartis illita, cum doctiſſimorum hominum notas, quos dixi, ordinarem, et Typographo traderem. Indicem vt a Cl. Boeclero concinnatus erat, reliquimus, niſi quod immutauimus quaedam, ob textum in vltima recenſione ab eo emendatum. Additiones aliquot e Lambino et Gebhardo potiſſimum, itemque propria lectione deſumtas ſubinde inſperſimus, ſed a reliquis aſteriſco aut vnco diſtinctas.

Quae res eorum numero facile, ſpero, nos eximet, qui amant in aliorum libris ingenioſi eſſe. Quemadmodum nec illud vitio verti nobis debet, quod veterum ſcriptorum loca ab aliis allegata euoluimus, atque ex emendatiſſimis editionibus correximus, adſcriptis plerumque numeris librorum, capitum et verſiculorum, quos illi magnam partem omiſerant. Suppetunt enim in vtroque genere magnorum Virorum exempla, quibus hunc morem tueri poſſumus, ſi opus ſit. Sed finiamus tandem, quod tempus, valetudo, charta, et omnia iubent. B. V. et quidquid in hanc rem operae a nobis inſumtum eſt, id vnice adfectui noſtro erga ſtudia Iuuentutis tranſcribe. Ineptus enim ſit, qui ex huiusmodi opella vel minimum famae ſibi promittat. Ienae, ipſis Kal. Sept. cIↄ Iↄc LVII

CORN. NEPOTIS VITA ARGVMENTVM OPERA TEMPVS HVIVS SCRIPTI A G. I. VOSSIO CONCINNATA LIB. I. CAP. XIIII DE HISTORICIS LATINIS

Cornelius Nepos, et ante Caesaris dictaturam, et eo dictatore, et postea vixit. Hieronymus in Chronico Eusebiano refert illum ad annum Augusti quartum. Nec cuiquam repugnem, colligenti inde, tum demum, diuulgare ea coepisse opera, quibus maxime inclaruit. Padi erat accola, teste Plinio lib. III cap. 18, vnde Catullo, epigrammate primo, Italus; Ausonio autem, epist. 24 Gallus, vocatur. Nempe quia Italia Transpadana diceretur Gallia Togata. De vrbe patria quidquam se habere comperti, negat Elias Vinetus in Auson. Idyll. VII. At Veronensem fuisse, in Leandri Alberti Italia lego, vti et in Cosmographia optimi atque amicissimi quondam viri, Pauli Merulae. Imo ex Veronensium historicorum syllabo, (quem doctissimus, amplissimusque Alexander Becellus, Veronensis vrbis Cancellarius, fecit, ac Illustrissimus Comes. Fernandus Nogarola, vir vt genere, ita literarum studio nobilissimus, cum V. Cl. Laurentio Pignorio, atque is mecum communicauit) intelligo, natum fuisse Nepotem in Hostilia: qui Veronensium vicus est, Tacito, Plinio, Cassiodoro, et Antonino in Itinerario

nerario memoratus, hodieque Ecclesiasticae Veronensium iurisdictioni subditus. Historicus hic Ciceronis amicus familiaris a Gellio vocatur lib. XV cap. 28. Chronica scripsisse, testis est idem Gellius lib. XXVII c. 21. In his pro triplici tempore, ἀδήλῳ, μυθικῷ, καὶ ἱστορικῷ, (de quibus ex Varrone et aliis, libro de arte historica diximus) tres videtur scripsisse libros; ac singulis vnius temporis narrationem esse complexus. Sane tres libros fecisse Nepotem, quibus omne aeuum comprehenderit, liquido testatur Catullus initio Hendecasyllaborum. Nec historicum tempus ab eo solum esse tractatum, indicio est illud Ausonii: *Apologos Titiani, et Nepotis Chronica, quasi alios apologos (nam et ipsa instar fabularum sunt) ad nobilitatem tuam misi.* Item ex eo, quod Tertullianus in Apologetico aduersus gentes (vbi eum inter antiquitatum commentatores disertim reponit) dicit, haud aliud Saturnum, quam hominem promulgasse. Quod etiam Lactantius tradit lib. I c. 13. Reliquit praeterea libros illustrium virorum, quorum Gellius meminit lib. XI c. 8, et Seruius in 1 Aeneid. Eorum libr. I, XV et XVI citat Charisius. Ex his habemus viginti duos exterarum gentium Imperatores. Caeteris libris egisse de Romanis, haec eius verba ostendunt in extrema Hannibalis vita: *Sed nos tempus est huius libri facere finem, et Romanorum explicare Imperatores: quo facilius, collatis vtrorumque factis, qui viri praeferendi sint, possit iudicari.* Operis eius genuina inscriptio patet ex vltimis hisce praefationis verbis: *Quare ad pro-*

positum veniemus, et in hoc exponemus libro VITAS EXCELLENTIVM IMPERATORVM. Praeter Imperatores seorsum exarasse librum de Regibus, argumento haec erunt, quae Timoleontis vitae subdit: *Hi fere fuere Graeciae gentis duces, qui memoria digni videbantur, praeter Reges. Namque eos attingere nolumus, quod omnium res gestae separatim sunt relatae. neque tamen hi admodum sunt multi.* Externi Imperatores, quos habemus, Aemilii esse Probi, a multis creduntur. Qui error inde prouenit, quod librario id fuerit nomen, qui vitas eas partim sua, partim patris et matris manu scriptas obtulit. Hoc ita esse, ostendunt versiculi, qui vitis istis praemitti in MSStis solent. Ac nec Aemilium, nec Theodosiani aeui quemquam, eorum esse librorum auctorem, abunde arguit pura et Romana dictio. Opinetur aliquis, vt Trogus ab Iustino, ita ab Aemilio, qui sub Theodosio vixit, in compendium esse redactum Nepotem. Sed aliud suadet operis concinnitas, et illa praefandi ratio, quae est in Epaminondae vita, ac in Pelopida imprimis, vbi breuitatem iustam pollicetur. Attamen sententia haec, licet erronea, minus periculi habeat, dummodo extra controversiam maneat, Aemilium omnia de purissimis Nepotis fontibus hausisse. Sane Tulliani esse aeui scriptorem, neque alium quam Nepotem; tum veterum aliquot librorum indicio cognoscitur; tum etiam, quod ad Pomponium Atticum (cuius idem rogatu de vita Catonis librum feci) vitae istae scribantur: vtcunque id in quarto Miscellaneorum suorum neget Hieronymus Magius,

gius, qui ipſa Nepotis praefatione ſatis refellitur. Accedit et altera ratio. Nam his in libris ea legere eſt, quae opus hoc ſcriptum eſſe clamant quo tempore Pompeius et Caeſar plus poterant, quam libera in republica expediret. Ea Lambinus loca congeſſit, vt nihil attineat illa hic reponere. Nec libris iſtis de viris illuſtribus ſolum perſecutus eſt excellentes Imperatores: ſed etiam commentationibus claros. Quod argumentum ſignat B. Hieronymus, praefatione de Scriptoribus Eccleſiaſticis: vbi Nepotem inter eos refert, quorum exemplo acturus ſit de iis, qui ſcribendo claruerunt. Egit autem Nepos, tum de Graecis auctoribus, tum de Latinis. De Graecis, colligo inde, quod in Dionis vita dicat librum ſe feciſſe de illuſtribus hiſtoricis: in quo inter alia tractarit de Philiſto hiſtorico. De Latinis, argumento ſunt plurima. Nam de Terentio egiſſe, ex Suetonio ſcimus in Terentii vita, Donato perperam tributa. Adhaec primum de vita Ciceronis librum Gellius lib. XV c. 28. Eoque ex opere fragmentum Hieronymus adfert epiſt. ad Pammachium. Imo veriſimile eſt, inde eſſe, tum vitam T. Pomponii Attici, quae exſtat, tum vitam Catonis, quam iſtis claudit verbis: *Huius de vita, et moribus, plura in eo libro perſecuti ſumus, quem ſeparatim de eo fecimus, rogatu Titi Pomponii Attici. Quare ſtudioſos Catonis ad illud volumen relegamus.* Aperte indicat, eo nunc de Catone breuius ſe agere, quia ſeparatim de eodem ſcripſerit. Ergo vita illa Catonis, quam paucis perſtrictam habemus, maioris pars eſt voluminis, in quo Romanorum complurium vi-

tae continerentur. Reliquit etiam Exemplorum libros, quos citant Gellius lib. VII c 18, et Charisius lib. I. Alia quoque eiusdem laudant veteres: sed non item, quae ad historiam pertineant. Nam ex epistola eius ad Ciceronem quaedam Lactantius adfert lib. III Institut. Diuinar. cap. 15. Quemadmodum et Ciceronis ad Nepotem epistolae meminit Tranquillus in Iulio cap. LV, Ammian. Marcellinus initio libri XXVI ac Priscianus lib. VIII. Imo et secundum Ciceronis epistolarum librum ad Nepotem Macrobius citat libro II Saturnal. c. 1. Quod si quis fragmenta omnia Nepotis desideret, longe iis colligendis priorum vicit industriam Andreas Schottus. Hermolaus Barbarus, castigationibus in Plinii lib. XV c. 29, censet libellum de Viris illustribus, qui Plinio tribui solet, Cornelii Nepotis esse, haud Plinii, atque id veteribus codd. adstrui posse, asseuerat. Etiam Iani haec Parrhasii sententia fuit. Vtrius sit, dubitari ait Vinetus, nec ea de re statuere quidquam ausus est. Imo aliqui, aut Suetonium, aut Tacitum, esse auctorem putarunt: vt indicat Gyraldus dialogismo XXVI. Sed omnino sunt Sexti Aurelii Victoris: vt satis nunc constat ex editione Andreae Schotti. Non dubito interim, quin pleraque ex Nepote Victor desumserit. Nam quod Ludouicus Viues lib. V de tradendis disciplinis, Nepotem ait, de Graecis solum ducibus scripsisse: id satis refellitur verbis Nepotis antea adductis. Vir doctissimus, Io. Maria Catanaeus, commentario in Plinii librum IIII epist. 8, quae ad Seuerum scripta est, etiam Daretem Phrygium a Nepote translatum arbitratur.

Nempe

Nempe decepit eum vulgaris ἐπιγραφή. Attamen et hic aqua haeret Vineto, notis in Auſon. Idyll. VII. Negat eſſe, qui certi aliquid de tralatione hac auſit affirmare. Atqui omnes, quibus vllum in hiſce litteris iudicium eſt, ſatis vident, nec Daretem illum eſſe genuinum: nec dictionem eius Auguſteam ſapere aetatem; ſed recentiorem multo. Nepotem autem Caeſaris Auguſti aeuo obiiſſe, Plinius teſtatur lib. IX c. 39. Atque hoc fortaſſe impulit Genebrardum, vt putaret, eum nato iam Chriſto ſuperſtitem fuiſſe: qui et Iacobum Gualterium, cum primum tabulas ederet Chronographicas, in eam ſententiam pertraxit. Sed Nepotem eo vſque aetatem prorogaſſe, nemo temere dixerit, qui tanti eum in literis nominis iam Tullii, Attici, Catulli temporibus, fuiſſe cogitarit.

AVCTORVM ALIQVOT TESTIMONIA ET IVDICIA QVI CORNELII NEPOTIS MEMINERVNT

Euſebius in Chronico

Octauiani Imperii anno quarto, Olympiade CLXXXV, Cornelius Nepos Scriptor Hiſtoricus clarus habetur.

Pomponius Mela lib. IIII c. 5

Cornelius Nepos, vt recentior auctoritate, ſic certior.

Plinius lib. III c. 18, et lib. VIIII c. 39, lib. X c. 33

Cornelius Nepos, Padi accola, qui diui Auguſti principatu obiit.

Catullus

Catullus Veronensis ad Nepotem

Quoi dono lepidum nouum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli Tibi; namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas,
Iam tum, quum ausus es vnus Italorum
Omne aeuum tribus explicare chartis
Doctis, Iuppiter! et laboriosis.
Quare habe tibi, quidquid hoc libelli est,
Qualecunque: quod, o Patrima Virgo,
Plus vno maneat perenne seclo.

Ausonius Drepanio Pacato Latino

Cui dono lepidum nouum libellum,
Veronensis ait Poëta quondam?
Inuentoque dedit statim Nepoti.
At nos illepidum rudem libellum,
Burras, quisquilias, ineptiasque
Credemus gremio cui fouendum:
Inueni (trepidae silete nugae)
Nec doctum minus, et magis benignum,
Quam quem Gallia praebuit Catullo.

M. T. Cicero in epist. ad Atticum lib. XVI ep. 5

Nepotis epistolam expecto. Cupidus ille meorum, qui ea, quibus maxime γαυριῶ, *legenda non putet.*

Hieronymus de vita Scriptorum Ecclesiast.

Scripserunt de vita illustrium Scriptorum apud Graecos Hermippus Peripateticus, Antigonus, Carystius Satyrus, doctus vir, et longe omnium doctissimus Aristoxenus Musicus. Apud Latinos autem Varro, Santra, Nepos, Hyginus, et, ad cuius nos exemplum vis prouocare, Tranquillus.

Ausonius

Ausonius Epistola XVI ad Probum praef.

Apologos Titiani, et Nepotis Chronica, quasi alios apologos (et ipsa instar sunt fabularum) ad nobilitatem tuam misi, gaudens atque etiam glorians fore aliquid, quod ad institutionem tuorum, sedulitatis meae studio conferet.

A. Gellius lib. XV cap. 27

Cornelius Nepos et rerum memoriae non indiligens, et M. Ciceronis, vt qui maxime, amicus familiarisque fuit.

Ipse Nepos in vita Attici

Non auditum, sed cognitum praedicamus: saepe enim propter familiaritatem domesticis Attici rebus interfuimus.

Tertullianus Apologetico cap. X

Saturnum, quantum literae docent, neque Diodorus Graecus, aut Thallus, neque Cassius Seuerus, aut Cornelius Nepos, neque vllus commentator huiusmodi Antiquitatum, aliud, quam hominem, promulgarunt.

Idem lib. II ad Nationes cap. 12

Minutius Felix Octauio

Scit hoc Nepos, et Cassius in historia, et Thallus, ac Diodorus hoc loquuntur.

Lactantius Firmianus lib. I cap. 13

Qui vires eius in Italia gestas memoriae tradiderunt, Graeci, Diodorus et Thallus: Latini, Nepos, et Cassius, et Varro.

Plinius Iunior Seuero Epiſt. 28 lib. IIII

Herennius Seuerus, vir doctiſſimus, magni aeſtimat in Bibliotheca ſua ponere imagines municipum tuorum, Cornelii Nepotis, et Titi Caſſii: petitque, ſi ſint iſtic, vt eſſe credibile eſt, exſcribendas pingendaſque delegem. Quam curam tibi potiſſimum iniungo: primum, quia deſideriis meis amiciſſime obſequeris: deinde, quia tibi ſtudiorum ſumma reuerentia, ſummus amor ſtudioſorum: poſtremo, quod patriam tuam, omneſque, qui nomen eius auxerant, vt patriam ipſam, veneraris et diligis.

Idem lib. V epiſt. 3

Scio, non corrumpi in deterius, quae aliquando etiam a malis; ſed honeſta manere, quae ſaepius a bonis fiunt. Inter quos vel praecipue numerandus eſt P. Virgilius, Cornelius Nepos, et prius Ennius Acciuſque: non quidem hi Senatores, ſed ſanctitas morum non diſtat ordinibus.

CORNE

CORNELII NEPOTIS
LIBER
DE
VITA EXCELLENTIVM
IMPERATORVM
VVLGO
AEMILIO PROBO
TRIBVTVS

Non dubito fore pleroſque, Attice, qui hoc genus ſcripturae, leue, et non ſatis dignum ſummorum virorum perſonis iudicent, cum relatum legent, quis muſicam docuerit Epaminondam; aut in eius virtutibus commemorari, ſaltaſſe eum commode, ſcienterque tibiis cantaſſe. [2] Sed

DE VITA EXCELL. IMPP.] Ex tot tamque diuerſis inſcriptionibus haec potiſſimum placuit: quod non modo in vetuſtiſſimis, et e MSS. codicibus expreſſis editionibus reperitur, ſed ab auctore etiam ipſo extrema praefatione videtur innui. Neque tamen magnopere contendemus, ſi quis maluerit inſcribere, *Vita excellentium imperatorum*: cum a Seruio laudetur alius Corn. Nepotis liber, qui *vita illuſtrium* inſcribitur.

1 *Attice*] De T. Pomponio Attico, cuius vitam ſeorſim Nepos conſcripſit, plerique accipiunt: eique librum hunc inſcriptum volunt. Schottus tamen et Magius in MSS. ſuis fuiſſe aiunt: *qui Atticae hoc*

genus

2 Sed hi erunt fere, qui expertes litterarum Graecarum, nihil rectum, nisi quod ipsorum moribus conueniat, putabunt. 3 Hi si didicerint, non eadem omnibus esse honesta atque turpia, sed omnia maiorum institutis iudicari: non admirabuntur, nos in Graiorum virtutibus exponendis mores eorum secutos. 4 Neque enim Cimoni fuit turpe Atheniensium summo viro, sororem germanam habere in matrimonio: quippe cum eius ciues eodem vterentur instituto. at id quidem nostris moribus nefas habetur. Laudi in Graecia ducitur adolescentulis, quam plurimos habere amatores. Nulla Lacedaemoni tam est nobilis vidua, quae non ad scenam eat mercede

genus scripturae etc. eamque lectionem tuetur Magius IIII Miscellaneorum cap. 15. Sed pro recepta lectione plurium meliorumque codicum consensus facit.

2 *Nihil rectum nisi q. i. m. conu.*] Simile huic Nepotis est illud Horatii Epist. I — *Nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt.*

3 *Hi si didic.*] Qu. edd. vett. *Qui si did.*

nos in Graiorum virtutibus exponendis] Versus hexameter: quod genus plures prosa oratione scribentibus subinde exciderunt. Exempla collegit inter alios Barthius Aduers. II, 15.

mores eorum] Qu. edd. *mores gentium.*

4 *Neque enim Cimoni f. turpe*] Vide ad 5, 1. 2.

laudi in Graecia ducitur] Vide Lambino et Magio laudatos, Platon. et Xenoph. in Sympos. Cic. Tusc. 5, 33, Alcinoum cap. 26 et Plutarch. apophthegm. Lacon.

habere am.] Cod. Dan. *habuisse.*

nulla Lacedaem. tam e. n. vid.] Vir diffusissimae lectionis C. Barthius coniiciebat aliquando legendum: *Nulla apud Athamanas t. e. n. v. q. n. ad stiuam eat m. c.* Heraclidem allegans, qui in de politiis p. 992 ed. Heins. refert, *in Athamanum regione mulieres terram colere, viros greges pascere.* Eoque referebat, quod mox sequitur apud Nep. *partim* HVMILIA *habentur.* Sed vereor vt hanc emendationem admittant extrema verba, *mercede conducta.* Et cur solis viduis tribuisset, quod Heraclides de feminis in vniuersum adfirmat? Denique iuerint ad stiuam viduae: non alias tamen iuisse crediderim, quam viles et plebeias, minime vero *nobiles*, de quibus Nostro sermo est.

nobilis vidua] In vno MSS. Bauaricorum, cum quibus olim hunc auctorem Caspar Schoppius contulit, fuit *femina vidua nobilis.* quod dictum videri possit, vt *ventus aquilo, flumen Nilus*, et similia. Nil tamen mutandum puto.

mercede conducta. [5] Magnis in laudibus tota fuit Graecia, victorem Olympiae citari. in scenam vero prodire, et populo esse spectaculo, nemini in eisdem gentibus fuit turpitudini. quae omnia apud nos partim infamia, partim humilia, atque ab honestate remota, ponuntur. [6] Contra ea plerumque nostris moribus sunt decora, quae apud illos turpia putantur. quem enim Romanorum pudet vxorem ducere in conuiuium? aut cuius materfamilias non primum locum tenet aedium, atque in celebritate versatur? [7] quod multo fit aliter in Graecia. nam neque in conuiuium adhibetur, nisi propinquorum:

A 2 neque

5 *Magnis in laud. tota fuit Graecia*] Non displicet, quod auscripti libri, Schotto teste, habent, quodque in editionibus aliquot lego, *tota fere fuit Graecia*. Neque enim apud Graecos omnes eodem pretio habitos Olympionicas, vel illud indicat, quod apud Lacedaemonas pulchrius ac praestantius, atque adeo magis honorificum sibi, etiam femina existimauerit, filium victorem in acie amisisse, quam Olympionicam habere superstitem. Refert Plutarchus in apophthegmatis Lacaenarum p. m. 242.

victorem Olympiae] Cicero pro Flacco c. 13 *Olympionices, hoc est apud Graecos prope maius et gloriosius quam Romae triumphasse*. Adde Pet. Fabrum in Agonistico 2, 16.

quae omnia apud nos] Vide Marcell. Donat. Dilucidat. ad Tacit. Ann. 1, 15 et Sam. Petit. Comment. ad leges Attic. p. 75 et seqq.

6 *Quem - conuiuium*] Varro in Agatone apud Nonium: *Virgo de Conuiuio abdicatur ideo, quod maiores nostri virginis acerbae aures Veneris vocabulis imbui noluerunt*. De isto autem Romanorum aliarumque gentium vxores in conuiuium ducendi more plura Muretus Var. lect. 7, 2, Lips. ad Ann. 11 Taciti nota 10, Bernegg. ad Iustin. 7, 3. 3 et quaest. CXI ad Germaniam Taciti.

cuius materf. non pr.] MS. cod. Boecleri et quidam editi: *cuius non m. f. pr.*

7 *Neque in conuiu. adhibetur*] Sane Ciceronis in Verr. 1, 26 locus tam clarus est, vt dubitationem non admittat. Nam ibi Philodamus, Graecus ipse, et ciuitatis suae princeps, negat *moris esse Graecorum, vt in conuiuio virorum accumbant mulieres*. Vitruuius quoque, vt rem certam et vulgo notam, allegat. *Graeci*, inquit lib. 6 c. 10, *andronas appellant oecos, vbi conuiuia virilia solent esse, quod eo mulieres non accedant*. Et paullo ante: *In his oecis fiunt virilia conuiuia. Non enim fuerat institutum, matresfamiliarum eorum moribus accumbere*. quae tamen verba haud dubie corrupta sunt. Tentabam

neque sedet nisi in interiore parte aedium, quae gynaeconitis appellatur. quo nemo accedit, nisi propinqua cognatione coniunctus. 8 Sed plura persequi tum magnitudo voluminis prohibet, tum festinatio, vt ea explicem, quae exorsus sum. Quare ad propositum veniemus, et in hoc exponemus libro de vita excellentium Imperatorum.

bam igitur: *Non fert institutum eorum, matresfamilias cum maribus accumbere*: vel *matresfamiliarum maribus accumbere.* Certe eiusmodi quid reponendum esse, manifestum est.

8 *Sed plura persequi*] Vet. ed. Vltraiectina Schotto laudata: *Sed hic plura p.* MS. Boecleri: *Sed haec plura p.* Quod si recipias, *plura* idem erit ac pluribus, prolixe. Quemadmodum in illo Virgilii: *Multa gemens*: ac altero Caecinae ap. Cic. VI ad fam. ep. 7 *Multa deos venerati sunt.* Sic apud ipsum Nepotem 7, 6. 1 *Multa inuectus in Thebanos,* id est, prolixe, longo sermone. Vide Voss. de Construct. c. 61.

de vita Excell. Imp.] Confirmant hanc lectionem MSS. Pet. Danielis et Boecleri, vterque ex optimis: modum vero loquendi Seruius in I Aeneidos laudans librum Corn. Nepotis, qui VITA ILLVSTRIVM inscribitur.

I
MILTIADES

MILTIADES CIMONIS FILIVS ATHENIENSIS, cum et antiquitate generis, et gloria maiorum, et ſua modeſtia, vnus omnium maxime floreret; eaque eſſet aetate, vt non iam ſolum de eo bene ſperare, ſed etiam confidere ciues poſſent ſui, talem futurum, qualem cognitum iudicarunt: accidit, vt Athenienſes Cherſoneſum colonos 1

Effigiem Miltiadis habes ex Herma veteri inter Imagines Illuſtrium F. Vrſini num. 92. Eiusdem Hermes alius repertus olim Romae in Monte Coelio, his verſibus Graecis et Latinis inſcriptus: QVI. PERSAS. BELLO. VICIT. MARATHONIS. IN. ARVIS CIVIBVS. INGRATIS. ET PATRIA. INTERIIT ΠΑΝΤΕΣ. ΜΙΛΤΙΑΔΗ. ΤΑ ΑΑΡΗΙΑ. ΕΡΓΑ. ΙΣΑΣΙΝ ΠΕΡΣΑΙ. ΚΑΙ. ΜΑΡΑΘΩΝ. ΣΗΣ. ΑΡΕΤΗΣ ΤΕΜΕΝΟΣ. Exhibent Gruterus Inſcript. p. CCCCXXXVIII. 6 et Io. Faber in Commentar. ad Imagines Vrſini p. 58. Spectatur et in numiſmate pereleganti, ſed neſcio quam vetuſto, quod penes me eſt, effigies Miltiadis cum titulo: ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ. In auerſa parte imago libertatis ſiniſtra manu pileum tenentis ſuper puero lauream attollente, cum hac inſcriptione: ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΕΙΑ.

1 *Vt non iam*] MS. Boecl. *vt iam non.* Mox MSS. Pet. Danielis et Leidenſis: *talem eum futurum.*

accidit, vt Ath. Cherſon. col. vellent etc.] Ianus Rutgerſius I Var. lect. 9 poſtquam maiores Miltiadis ex Herodoto et Marcellini vita Thucydidis recenſuiſſet, auctorisque noſtri verba recitaſſet, haec ſubiicit: *Equidem delector recitando tam venuſtae puritatis verba: ſed tamen in tam paucis verſibus vide quot, et quam immanes, errores commiſſi ſint. Primum, quod Miltiadem Marathonium* (*demus enim clariſſimo viro id cognomen, quod olim diuinus Plato illi tribuit*) *confundat cum Miltiade Cypſeli. Deinde non voluerunt Athenienſes eo colonos ſua ſponte mittere, ſed eos vltro Cherſoneſi incolae, neceſſitate coacti, petierunt. Tum autem, non ex Athenienſibus delecti ſunt, qui Delphos deliberatum irent, vt e verbis Corn. Nepotis colligas; ſed ipſi Dolonci Reges ſuos eo miſerunt. Adhaec cum Thracibus armis dimicandum non fuit, qui vltro auxilia petitum venerant, ſed cum Apſinthiis, qui eos bello infeſtabant. Poſtremo Pythia, non vt Nepos vult, nominatim Miltiadem eis ducem dedit, ſed tantum per ambages, vt ſolet, deſignauit.* Mox, *tam immanem caſtiſſimi ſcriptoris* ἀνιςορησίαν *in re tam perſpicua pene obſtupeſcens,* addit,

nos vellent mittere. [2] cuius generis cum magnus numerus eſſet, et multi eius demigrationis peterent ſocietatem: ex his delecti Delphos deliberatum miſſi ſunt, [qui conſulerent Apollinem] quo potiſſimum duce vterentur. namque tum Thraces eas regiones tenebant, cum quibus armis erat dimicandum. [3] His conſulentibus nominatim Pythia praecepit, vt Miltiadem ſibi imperatorem ſumerent. Id ſi feciſſent, incepta proſpera futura. [4] Hoc oraculi reſponſo Miltiades cum delecta manu claſſe Cherſoneſum profectus, cum acceſſiſſet Lemnum, et incolas eius inſulae ſub poteſtatem redigere vellet Athenienſium, idque vt Lemnii ſua ſponte facerent, poſtulaſſet; illi irridentes reſponderunt, [5] tum id ſe facturos, cum ille domo nauibus proficiſcens vento aquilone veniſſet Lemnum. hic enim ventus a ſeptentrio-

dit, *habere* tamen *Nepotem, qui errorem eius tueantur.* Nam et *Pauſaniam, accuratae diligentiae ſcriptorem, in Eliacis aperte Miltiadem nepotem cum patruo confundere.* Sed hic quoque locum habent, quae paulo ante [*in Rauii notis*] adverſus Petauium diſputata ſunt. Iudicio certe et ratione, non errore, Noſtrum ab Herodoto diſſentire, manifeſtum eſt.

2 *Deliberatum miſſi ſunt qui conſ. Apoll.*] Schoppius Veriſimil. 2, 10 et in paradox. liter. epiſt. 5 illa, *qui conſulerent Apollinem,* ſine dubio aduentitia, et ab aliquo adſcripta eſſe cenſebat, qui declarare volebat vim vocis *deliberatum.* Cuius coniecturam confirmare videtur cum MS. Cod. Ernſtianus, a quo eadem verba aberant: tum illud 2, 2. 6 *Miſerunt Delphos conſultum quidnam facerent de rebus ſuis.* Et tamen Cl. viro, Ioh. Rauio, nihil mutandum videbatur. *Nemo enim,* inquit, *ex quacunque περισσολογίᾳ aut ταυτολογίᾳ vitium coniectet. Nam vt earum ſaepe neceſſarius, ſaepe honeſtiſſimus locus eſt, ita in hoc ſimplici, lenique ſcriptionis genere maxime conueniens eſt. Imo Ariſtides Rhetor περὶ ἀφελοῦς λόγου, de ſimplici genere dicendi, hoc inter virtutes eius Ideae, tanquam aliquod πρέπον, recenſet.* Haec ille. Iudicent, qui poſſunt, an breuitatis ſtudium, quod Noſter vbique prae ſe fert, hanc ταυτολογίαν admittat. Mihi, vt ingenue dicam quod ſentio, valde ſuſpecta eſt.

namque tum] Sic MSS. Gif. et Dan. In quibus et mox *Thraeces* ſiue *Threces* legitur. de quo v. Ind.

4 *Idque vt Lemnii*] MSS. Boecl. et Leid. *idque Lemnii.*

5 *Vento aquil.*] Rem totam paullo aliter narrat Herodotus extremo libro 6. Zenobius additum

ptentrionibus oriens, aduerſum tenet Athenis proficiſcentibus. [6] Miltiades morandi tempus non habens, curſum direxit quo tendebat, peruenitque Cherſoneſum. [1] Ibi breui tempore barbarorum co- II
piis diiiectis, tota regione, quam petierat, potitus, loca caſtellis idonea communiuit: multitudinem, quam ſecum duxerat, in agris collocauit: crebrisque excurſionibus locupletauit [2] Neque minus in ea re prudentia, quam felicitate, adiutus eſt. nam cum virtute militum hoſtium deuiciſſet exercitus, ſumma aequitate res conſtituit, atque ipſe ibidem manere decreuit. [3] erat enim inter eos dignitate regia, quamuis carebat nomine: neque id magis imperio, quam iuſtitia, conſecutus. neque eo ſecius Athenienſibus, a quibus erat profectus, officia praeſtabat. Quibus rebus fiebat, vt non minus eorum

 voluntate

ditum ait, ſi profectus Athenis, *eadem die* Lemnum perueniret, εἴτις ἀυθημερὸν Ἀθήνηθεν Βορέᾳ χρησάμενος καταπλεύσειεν εἰς τὴν Λῆμνον.

hic enim ventus a ſept. o.] Etiam Herodotus perinde ſubiicit: ἡ γὰρ Ἀττικὴ πρὸς νότον κέεται, πολλὸν τῆς Λήμνου.

2 *Hoſtium deuic. exerc.*] Sic MS. Boecleri.

3 *Neque id magis imperio, quam iuſtitia conſ.*] I. e. non vi, ſed ſuorum voluntate. vt infra c. 8, 3 loquitur. v. Ind.

a quibus erat profectus] Sic diſerte optimus liber P. Danielis, et omnes Sauaroni inſpecti, vno Puteaneo excepto. neque alia Leidenſis lectio fuit. Giſanius quoque in Ind. Lucret. voce *Tractus* ſic emendavit hunc locum, haud dubie ſui codicis fide. Denique et Ernſtianus codex conſentit: niſi quod addit, *ac ſuis.* quod gloſſema eſſe, non dubito. In vulgatis editionibus legebatur, *quibuscum erat profectus.* cum quibus etiam Boecleri codex facit. Puteaneus vna voce auctior: *aut quibuscum erat prof.* quod adeo placuit Sauaroni, vt in textum reciperet. Membranae Bauaricae, Schoppio Veriſimil. 2, 10 laudatae: *ac quibuscum er. prof.* Quibus omnibus lectionibus, vt etiam Gebhardus animaduertit, occaſionem praebuit, quod mox in fine verſiculi huius ſubiicitur: *quam illorum, cum quibus erat profectus.* Id ab imperitis exſcriptoribus huc quoque intruſum, cum poſtea quidam non congruere animaduerterent ſequentibus, ab aliis particula *ac*, ab aliis *aut*, adiecta eſt. Quarum tamen neutra quadrat. At noſtra lectio planiſſima eſt. Vult enim Nepos dicere: Miltiadem, etſi regiam dignitatem a ſuis

voluntate perpetuo imperium obtineret, qui miſerant; quam illorum, cum quibus erat profectus. 4 Cherſoneſo tali modo conſtituta, Lemnum reuertitur, et ex pacto poſtulat, vt ſibi vrbem tradant. illi enim dixerant, cum vento borea domo profectus eo perueniſſet, ſeſe dedituros: ſe autem domum Cherſoneſi habere. 5 Cares, qui tum Lemnum incolebant, etſi praeter opinionem res ceciderat, tamen non dicto, ſed ſecunda fortuna aduerſariorum capti, reſiſtere auſi non ſunt, atque ex inſula demigrarunt. Pari felicitate ceteras inſulas, quae Cyclades nominantur, ſub Athenienſium redegit
III poteſtatem. 1 Eisdem temporibus Perſarum rex Darius, ex Aſia in Europam exercitu traiecto, Scythis bellum inferre decreuit. pontem fecit in Iſtro flumine,

a ſuis obtinuerat, non tamen idcirco minus, ſeu (vt 9, 2. 4 et 10, 8. 5 loquitur) *nihilo ſecius* quam antea, officia praeſtitiſſe Athenienſibus, *a quibus* ad ducendam coloniam miſſus, et in Cherſoneſum *profectus erat*. Atque *his rebus*, i. e. quia officia aeque ac antea praeſtabat Athenienſibus, *factum eſſe, vt non minus eorum voluntate, qui miſerant*, h. e. Athenienſium, *imperium obtineret*, tanquam nihil a priſtina moderatione recedens, quam ſuorum, *cum quibus profectus erat*. Quod ſi tantum *Athenienſibus, quibuscum profectus erat, praeſtita* dicas *officia*: quomodo hinc ſequetur, *iis rebus factum, vt non minus eorum, qui miſerant, quam illorum, cum quibus erat profectus, voluntate imperium obtineret?* Nihil enim praeceſſerat de *mittentibus*. Praeterea non quadrat in Miltiadem, colonis, quibus regia dignitate praeerat, officia ſic praeſtare, tanquam populo Athenienſi, a quo poteſtatem acceperat. Quare neque Bauaricorum ac Ernſtiani codicis lectionibus locus relinqui poteſt. Nam vtraeque pariter *Athenienſibus*, ac *ſuis*, et *quibuscum profectus erat*, officia praeſtitiſſe Miltiadem, volunt. Sed vereor, ne nimius ſim in re clara et manifeſta. Et fortaſſe totum hoc, de quo diſputatur, a gloſſa eſt.

5 *Cares*] Vid. Zenobium Cent. 3 prouerb. num. 85.

1 *Exercitu traiecto*] Qui Dcc millibus armatorum conſtabat. Herodot. 4, Iuſtin. 2, 5, Oroſ. 2, 8.

Scythis bell. inf.] Quod eorum regis Idanthyri (ita enim id nomen ſcribi volunt Salmaſ. Exercit. Plin. p. 846 et Iſ. Voſſ. not. ad Iuſtin. 2, 5. 8: Clementi Alex. 5 Stromat. p. m. 567 eſt Ἰδανθύρας) filiam non obtinuiſſet. Iuſtin. et Oroſ. ll. cit.

Magna

mine, qua copias traduceret. eius pontis, dum ipſe abeſſet, cuſtodes reliquit principes, quos ſecum ex Ionia et Aeolide duxerat. quibus ſingulis ipſarum vrbium perpetua dederat imperia. [2] ſic enim putauit facillime ſe Graeca lingua loquentes, qui Aſiam incolerent, ſub ſua retenturum poteſtate, ſi amicis ſuis oppida tuenda tradidiſſet: quibus, ſe oppreſſo, nulla ſpes ſalutis relinqueretur. in hoc fuit tum numero Miltiades, cui illa cuſtodia crederetur. [3] Hic, cum crebri afferrent nuntii, male rem gerere Darium, premique ab Scythis; Miltiades hortatus eſt pontis cuſtodes, ne a fortuna datam occaſionem liberandae Graeciae dimitterent. [4] nam ſi cum his copiis, quas ſecum tranſportauerat, interiiſſet Darius, non ſolum Europam fore tutam, ſed etiam eos, qui Aſiam incolerent Graeci genere, liberos a Perſarum futuros dominatione et periculo. Id et facile effici poſſe. ponte enim reſciſſo, regem vel hoſtium ferro, vel inopia, paucis diebus interiturum. [5] Ad hoc conſilium cum plerique accederent, Hiſtiaeus Mileſius ne res conficeretur, obſtitit: dicens, non idem ipſis, qui ſummas imperii tenerent, expedire et multitudini: quod Darii regno ipſorum niteretur dominatio. quo extincto, ipſos poteſtate expulſos ciuibus ſuis poenas daturos. Itaque adeo ſe abhorrere a ceterorum conſilio, vt nihil

 putet

Magna ſcil. neceſſitas (addit Oroſius) *pro vnius libidine hominis*, ICCCM *virorum periculo mortis exponi!* Herodotus tamen aliam belli cauſſam facit: ſcil. quod Scythae Medos bello laceſſiuiſſent.

qua copias] Sic etiam opt. cod. Dan. At MSS. Schotti et Boecleri, ac Longolii editio, *quo*: vt ad pontem referatur.

quibus ſingulis] Vide Forſtneri not. ad Tacit. 6, 42. 3 p. m. 449.

2 *In hoc fuit tum numero*] MS. Boecl. *In hoc tum num. fuit.* concinnius aliquanto, quam vulgati. Mox idem et membr. Card. Mendozae: *cuſtodia traderetur.* quod interpretamentum eſſe, non dubito.

3 *Hortatus eſt*] Cum Herodoto facit et Plutarchus in Apophthegm. p. m. 174.

4 *Id et fac. eff. poſſe*] MSS. Gif. et Schotto inſpecti: *Et fac. eff. poſſe.* Alii: *Id fac. eff. p.*

putet ipſis vtilius, quam confirmari regnum Perſarum. [6] Huius cum ſententiam plurimi eſſent ſecuti, Miltiades non dubitans, tam multis conſciis ad regis aures conſilia ſua peruentura; Cherſoneſum reliquit, ac rurſus Athenas demigrauit. Cuius ratio etſi non valuit; tamen magnopere eſt laudanda: cum amicior omnium libertati, quam ſuae fuerit domi-

6 *Tam. magnop. eſt laudanda*] MS. Ernſt. et q. edd. *laudandus*. Atque ſic potius a Cornelio ſcriptum fuiſſe cenſebat Cl. Rauius, hoc ſenſu: *etſi ratio illa et conſilium proba non fuerint, nec peruicerint in iſto concilio*; *ipſum tamen auctorem illius rationis magnopere eſſe laudandum*; *non abſolute, quia perfidiam ſuaſerit, ſed comparatione facta cum Iſtiaeo, qui quod priuatim vtile eſſet, in cauſſam adferebat etc.* Id enim velle, quae continent, verba: *cum amicior omnium libertati, quam ſuae fuerit dominationi*: quibus vtriusque conſilii ratio tangatur, et ex iſta σύγκρισει iudicium fiat de affectu conſulentium. Si aliter legas, non poſſe Cornelium Nepotem abſolui ſententiae non Sophiſticae modo, ſed omnino infamis, quia perfidiae ornamentum quoddam ſit: qualis profecto tanto viro tam aliena, quam in vulgus etiam improbatiſſima ſuo tempore fuit. Nam quid eſt quod inter malos mores et perfidiae exempla aeque relatum omnibus ſeculis fuerit, quam quod *aduerſis rebus rarior fides eſt* [Veget. 3, 9] et quod *amicitiarum iura ſucceſſu a plerisque non fide ponderantur?* [Iuſt. 22, 7. 3] Miltiadem vero et fidem Dario dediſſe et cuſtodiam pontis in ſe recepiſſe. Eo maioris perfidiae reum, quia conſilio ſuo tantum exercitum, ipſumque Regem, qua iſti genti nulla maior eſt iactura, prodiderit. Neque eſſe, quod quis exiſtimet, *fidem extraneo duntaxat, et priuatim datam fuiſſe*; *illam autem et patriae, et iuris naturalis, nulla priuata pactione aboleri.* Fidem enim priuatim publiceque praeſtandam eſſe; tum praecipue quando, vt priuatim fidus ſis, publice non obſit, nec a ſummo magiſtratu interdictum. Aut ergo licuiſſe Miltiadi amicitiam inire cum Dario, aut nefas fuiſſe. Si hoc, vtique nunquam ineundam; ſi illud, non reſcindendam fuiſſe, niſi ex iuſta cauſſa. At vero cum falleret Miltiades, nondum Darius imminebat Atheinenſibus, quae praecipue illi patria erat. Illi enim in Aſia Graeci quid ad Miltiadem aut Athenienſes? quippe ſi male deſerti fuere non ab Athenienſibus modo, ſed a tota Graecia; quid impellebat Miltiadem, priuato conſilio publicam Aſianorum cauſſam agere tanto cum crimine? etc. Vſque adeone igitur in mentem venire potuit Corn. Nepoti, tanto viro, conſilium iſtud probare Miltiadis, ac magnopere laudandum cenſere, quod vel omnibus ſectis, praecipuis ſane, Peri-

dominationi. [1] Darius autem, cum ex Europa in Aſiam rediſſet, hortantibus amicis, vt Graeciam redigeret in ſuam poteſtatem, claſſem quingentarum nauium comparauit, eique Datim praefecit, et Artaphernem; hiſque ducenta peditum, decem millia equitum dedit: cauſſam interſerens, ſe hoſtem eſſe Athenienſibus, quod eorum auxilio Iones Sardeis expugnaſſent, ſuaque praeſidia interfeciſſent. [2] Illi praefecti regii claſſe ad Euboeam appulſa, celeriter Eretriam ceperunt, omnesque eius gentis ciues abreptos in Aſiam ad regem miſerunt. Inde ad Atticam acceſſerunt, ac ſuas copias in campum Marathona deduxerunt. Is abeſt ab oppido circiter millia paſſuum decem. [3] Hoc tumultu Athenienſes tam propinquo, tamque magno permoti, auxilium nuſquam niſi a Lacedaemoniis, petiuerunt: Philippi- IIII

demque

Peripateticorum Stoicorumque, valde improbaretur? Haec prolixe vir doctiſſimus, vt obtineat, Nepotem non *rationem* Miltiadis, ſed ipſum, *magnopere laudandum* cenſuiſſe. Cui tamen ne plane adſentiar, facit locus Nepotis alius 9, 5. 2.

1 *Claſſem quingent. nau.*] Plato in Menex. trecentas fuiſſe ait. Herodotus 6 p. 123 ɔIc triremes numerat, absque nauibus hippagogis, in quas equos impoſuerunt.

ducenta peditum, decem millia equitum] Repoſui lectionem, quam MSS. Dan. Boecler. et Bauarici duo exhibent. Sic enim vbique Noſter, cum altervtro loco maiorem numerum diſſimulat. Vide 2, 5. 3. 10, 5. 3. 14, 8. 2. Integram phraſin habes 2, 2. 5 et 4, 1. 2. In re ipſa variant Auctores. Nam Pauſanias et Valerius Max. 5, 3 CCC, Lyſias in epitaphio Iɔ millia numerant.

2 *Is abeſt ab opp. circ. mill. paſſuum dec.*] MSS. Boecl. *Is eſt ab opp.* Sic infra 12, 3. 4 *tantum ſe ab inuidia futuros.* Idem et Dan. pro *paſſuum* legunt *paſſus.* Quod etſi conſuetudini veterum ſcriptorum repugnat; nam, ſi Gronouio de Pecun. vet. 1, 7 credimus, vox *millia* ſemper cum genitiuo iungitur: non tamen ſilentio praetereundum duximus.

3 *Philippidemque*] Ita huius curſoris nomen et apud Pauſaniam, Plinium, Solinum, Iſidorum Peluſ. Oecumenium, Suidam, aliosque ſcribitur. Herodotus φειδιππίδην vocat. Libri variant. In Longoliano fuit, *Phidippidemque.* Et ſic in Plinio reponi volebat Salmaſius. Vulgatae editiones, et ante Magium excuſae: *Philippumque.* At MSS. Dan. et alter ex Bauaricis: *Phidippumque.* quomodo et Gifanius e ſuo legit. Idque verum huius cur-

ſoris

demque curſorem eius generis, qui hemerodromoe vocantur, Lacedaemonem miſerunt, vt nuntiaret, quam celeri opus eſſet auxilio. 4 Domi autem creati decem praetores, qui exercitui praeeſſent, in eis Miltiades. inter quos magna fuit contentio, vtrum moenibus ſe defenderent, an obuiam irent hoſtibus, acieque decernerent. 5 Vnus Miltiades maxime

ſoris nomen eſſe vix dubito. Cl. Rauius exiſtimabat, ab hoc Phidippo ceteros, qui eiusmodi curſores eſſent, ac, vt de hoc Herodotus ait, τὸ ἐμελέτησαν, *Phidippidas* dictos: quemadmodum ab Eumolpo, qui initiandi rationem inuenit, omnes deinde ſacerdotes myſteriorum dicti ſunt *Eumolpidae*. Quam eius coniecturam adiuvare videtur Pollux, cui in Onomaſtico 3, 30. 3 *Philippides* non perſonae, ſed muneris ſeu officii nomen eſt. Nam inter curſoria vocabula, ſeu ad curſum pertinentia, refert. καὶ Φιλιππίδης δὲ, inquit, ἡμεροδρόμος. Peſſime Interpres: *Philippides vero, Tota die currens, dixit*; ac ſi *Philippidem* Comicum ea voce vſum fuiſſe, Pollux diceret. Debebat: *Et Philippides, idem quod hemerodromus.* nam id velle Pollucem, manifeſtum eſt. Quod autem vir clariſſ. Philippum illum *primum hemerodromum exſtitiſſe, et hunc tumultum eius muneris inſtituendi cauſſam Athenienſibus dediſſe*, credit, id neſcio, an Herodoti ac Nepotis noſtri ῥήσεις admittant. Nam vterque, vt rem ante Athenis receptam et vſitatam, *Hemerodromos* memorat.

hemerodromoe] *Hemerodromoe* (ſic enim optimi libri Gif. Dan. et alter e Bauaricis legunt: nec video cur ſperni debeat) dictum, vt *Demoe*, *Canephoroe*, *Clerumenoe*, *Adelphoe*, et ſimilia. de quibus Giſan. Ind. Lucr. v. *Tractus*, Voſſ. de Art. Grammat. 4, 6 etc.

4 *Domi autem creati decem praet. qui exercitui praeeſſ. in eis Miltiades*] Cod. Boecl. vna cum Dan. Schotti, et Leid. non male: *creant dec. praet. etc. in eis Miltiadem.*

magna fuit contentio] Exempla habes ap. Liu. 4, 31 aliosque paſſim. Notum prouerbium: πολλοὶ ϛρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν.

acieque decernerent] Sic MSS. complures ac meliores plerique: probatque Sauaro, cum et infra noſter in Eumene et Hannibale hoc verbo ita vſus ſit. Vulgatam tamen, quae etiam MSS. Magii et Danielis confirmatur, vt puriſſimam, Caeſarique familiariſſimam, tuetur Gebhardus; oſtenditque praeter Caeſarem I B. Gall. 31 et 48 et lib. 2, 9. lib. 3, 28. lib. 5, 16, hac voce et Ciceronem in Epiſt. ad Attic. et de finib. itemque Curtium 4, 1. 8 vſos. Schottus e membr. ſuis *decertarent*. Quod verbum et infra 23, 10. 4 in quibusdam edd. legitur. Nuperus editor Rob.

maxime nitebatur, vt primo quoque tempore castra fierent. id si factum esset, et ciuibus animum accessurum, cum viderent de eorum virtute non desperari: et hostes eadem re fore tardiores, si animaduerterent, auderi aduersus se tam exiguis copiis dimicare. [1] Hoc in tempore nulla ciuitas Atheniensibus auxilio fuit praeter Plataeenses. ea mille misit militum. Itaque horum aduentu decem millia armatorum completa sunt: quae manus mirabili flagrabat pugnandi cupiditate. [2] quo factum est, vt plus, quam collegae, Miltiades valuerit. eius enim auctoritate impulsi Athenienses, copias ex vrbe eduxerunt, locoque idoneo castra fecerunt. [3] deinde postero die sub montis radicibus, acie e regione instructa, noua arte, vi summa praelium commiserunt. namque arbores multis locis erant rarae, hoc consilio, vt et montium tegerentur altitudine, V

Rob. Keuchenius in vet. lib. se reperisse ait, *aciemque cernerent.* idque de Graeco expressum putat, dictumque vt *κρίνειν τὸν πόλεμον*, *cernere bellum* etc. De quo viderint, qui me doctiores sunt. Fortasse legendum, *acieque cernerent*; quomodo Ennius, Virgilius et Plautus hac voce vsi sunt.

dimicare] Cod. Dan. *dimicarent.*

1 *Praeter Plataeenses*] Qu. MSS. et edd. *Plataeensium.*

mille mis. mil.] Herodotus MM numerat.

mirabili flagr. pugn. cupiditate] Adde Veget. 3, 11 et 12, ibique Stevvechium; itemque Loccen. ad Curt. 4, 1. 29. De alacritate Atheniensium etiam Isocrates in Paneg. et Iustinus 2, 9. 11. quorum ille *tanquam alienis animabus, non suis, periclitaturos* procurrisse eos: hic, *cum mille passus inter duas acies essent, citato cursu ante iactum sagittarum ad hostem venisse,* ait.

2 *Valuerit*] Cod. Dan. *valeret.* et mox: *eius ergo auctoritate.* quomodo et Gifanius legebat.

3 *Namque arbores multis locis erant rarae*] Mihi, vt ingenue fatear, [de lectione huius loci] nondum liquet. Ceterum artem, qua Miltiades vsus est aduersus barbaros, paullo diuersam facit Clemens Alexandrinus I Stromat. p. m. 348 *Noctu,* inquit, *duxit Athenienses, per loca inuia iter faciens, et eos qui ipsum obseruabant, Barbaros decipiens. Hippias enim, qui defecerat ab Atheniensibus, barbaros in Atticam induxerat, et opportuna, quae praeoccupauerat, loca seruabat; propterea quod erat peritus regionis. Ac difficile quidem erat latere Hipppiam. Vnde merito Miltia-*

tudine, et arborum tractu equitatus hostium impediretur, ne multitudine clauderentur. [4] Datis, etsi non aequum locum videbat suis, tamen fretus numero copiarum suarum, confligere cupiebat: eoque magis, quod, priusquam Lacedaemonii subsidio venirent, dimicare vtile arbitrabatur. Itaque in aciem peditum centum, equitum decem millia produxit, praeliumque commisit. [5] In quo tanto plus virtute valuerunt Athenienses, vt decemplicem numerum hostium profligarent: adeoque perterruerunt, vt Persae non castra, sed naues, peterent. Qua pugna nihil adhuc est nobilius. nulla enim vnquam
VI tam exigua manus tantas opes prostrauit. [1] Cuius victoriae

Miltiades et locis inuiis et nocte vsus, aggressus Persas, quibus praeerat Datis, in certamine, cum iis quorum ipse dux erat, superior euasit. Vult autem eum hac in re Moysen imitatum.

4 *Etsi non aequum locum vid. suis*] Vide Vegetium 3, 26.

aequum locum] Sic lego e MSS. Dan. et Boecl. In vulgatis est: *non locum aequum.*

dimicare vtile arbitrabatur] Refert Iustinus 18, 1. 4.

5 *Decempl. numerum hostium*] Vide Petauii Ration. Temp. P. I lib. 3, 1.

profligarent, adeoque etc.] Non male Cod. Dan. *profligarint, adeoque perterruerint vt P. n. c. s. n. petierint.*

non castra, sed naues peterent] Frontinus Strategem. 4, 7. 43 classem Persarum, accepta hac clade, *vrbem petiisse* ait; sed a Miltiade *compulsos Athenienses, vt festinarent ad opem vrbi ferendam, moeniaque armatis impleta*: quo factum, vt *Persae rati ingentem esse numerum Atheniensium, et alio milite ad Marathona pugnatum, alium pro muris suis opponi, circumactis extemplo manibus Asiam repetierint.*

qua pugna nihil adhuc est nobilius] De tempore pugnae huius non vna Chronologorum, etiam recentissimorum, sententia est. neque mirum: cum neque veteres consentiant. Scaliger. lib. 5 de Em. Temp. anno secundo Olympiadis LXXII contigisse vult. Meursius in Archontib. 2, 4 primo: Sigonius in Comm. ad Sulpic. Seuer. tertio: cuius sententiam tuetur et Petauius de doctrina temp. 10, 22 et in Rationar. temp. Part. 2 lib. 3, 11. Cui tamen repugnare videtur antiquissimum Marmor Arundellianum, veteres Graecorum Epochas continens, a Seldeno editum. Vide huius Canonem Chronicum, notis in Marmor illud subiectum, p. 104. Locum delineauit post alios Ioh. Laurenbergius Gromatic. lib. 2, 2.

tantas opes prostrauit] Quod in Cod. Ernst. legitur, *tantas copias,*

victoriae non alienum videtur, quale praemium Miltiadi sit tributum, docere. quo facilius intelligi possit, eandem omnium ciuitatum esse naturam. [2] Vt enim populi nostri honores quondam fuerunt rari et tenues, ob eamque caussam gloriosi; nunc autem effusi, atque obsoleti: sic olim apud Athenienses fuisse, reperimus. [3] namque huic Miltiadi, qui Athenas, totamque Graeciam liberarat, talis honos tributus est in porticu, quae Poecile vocatur, cum pugna depingeretur Marathonia: vt in decem praetorum numero prima eius imago poneretur, isque hortaretur milites, praeliumque committeret. [4] Idem ille populus, posteaquam maius imperium est nactus, et largitione magistratuum corruptus est, trecentas statuas Demetrio Phalereo decreuit.

VII [1] Post hoc praelium classem septuaginta nauium Athenienses eidem Miltiadi dederunt, vt insulas, quae barbaros adiuuerant, bello persequeretur. quo imperio plerasque ad officium redire coëgit, nonnullas vi expugnauit. [2] Ex his Parum insulam, opibus elatam, cum oratione reconciliare non posset; copias e navibus

copias, haud dubie ab aliena manu est.

1 *Intelligi possit*] MS. Boecler. addit *inde*.

2 *Vt enim populi nostri*] Sic MSS. Gif. Boecl. Dan. nisi quod postremus habebat *populi R.*, consentiente Leidensi. cui tamen lectioni ipse P. Daniel vulgatam praeferebat.

3 *Qui Athenas liberarat*] Sic MSS. Dan. et Boecl. Vulgati *liberauit*. Mox pro *qui* Boecl. *quia*. Dan. *quid*. quod ex altero corruptum esse, manifestum est.

cum pugna depingeretur Marathonia] A Panaeo fratre Phidiae pictum id praelium, tradunt Pausanias Eliac. I et Plinius Hist. Nat. 35, 8.: qui et, quos duces in eo pinxerit, narrat. Aelianus a Micone, aut Polygnoto Thasio pictum vult, VII hist. animal 28. Vid. Meurs. Athen. Attic. 1, 5.

isque hortaretur milites etc.] Vide Plutarch. in Cimone, ac Aeschinem Orat. adu. Ctesiphontem: e qua totum hunc locum ab auctore nostro translatum esse, Longolius ac Lambinus existimant.

1 *Post hoc praelium etc.*] Videntur haec Petauio Part. 1 Ration. temp. lib. 3, 2 proximo anno ab Marathonia victoria contigisse.

plerasque] MS. lib. Schotti: *plures*.

vibus eduxit, vrbem operibus clausit omnique commeatu priuauit: deinde vineis ac testudinibus constitutis, propius muros accessit. [3] Cum iam in eo esset, vt oppido potiretur, procul in continenti lucus, qui ex insula conspiciebatur, nescio quo casu, nocturno tempore incensus est: cuius flamma vt ab oppidanis et oppugnatoribus est visa, vtrisque venit in opinionem, signum a classiariis regiis datum. [4] quo factum est, vt et Parii a deditione deterrerentur, et Miltiades, timens ne classis regia aduentaret, incensis operibus, quae statuerat, cum totidem nauibus, atque erat profectus, Athenas magna cum offensione ciuium suorum rediret. [5] Accusatus ergo proditionis, quod cum Parum expugnare posset,

3 *Nescio quo casu*] De huiusmodi casibus vide egregiam obseruationem Forstneri ad Annal. I Taciti p. 93 et seq.

venit in opinionem etc.] Magno autem aduersus subitos eiusmodi et inexspectatos casus praesidio est crebra ac diligens lectio historiarum: quae paene sola praestat, *ne quid ex his quae eueniunt, subitum sit*: vt in re simili loquitur Seneca de tranquillit. animi cap. 11.

classiariis regiis] Cod. Dan. *class. Regis*; vt infra 2, 3. 2. *Regis* autem, intellige Persarum. nam Reges Persarum absolute *reges* dicebantur. vid. Ind.

4 *Milt. timens, ne classis reg. aduent.*] Aliam caussam, cur Miltiades recesserit, tradit Herodot. Eratone extrema. Vide Edw. Simsonis Chronic. Catholic. Parte 4 p. 24.

incensis operibus] Vallum enim ex sudibus et turribus constabat. Ne quis cum Magio vineas, testudines et machinas bellicas intelligi putet.

5 *Accusat. ergo*] In Cod. Dan. plenius legebatur: *Accusatus est ergo.*

proditionis] Trogus Pompeius aliter memoriae prodidit, quod ex Iustino intelligas, qui Miltiadem ob *crimen peculatus* in carcerem coniectum narrat 2, 15. 19. Equidem et Seneca Controu. lib. 9, 1 eiusmodi problema proponit, *Miltiades peculatus damnatus, in carcere alligatus decessit.* Et sane non aberrant. Miltiades enim pecuniam publicam in vsus suos cum perfidia vertebat. Id directe factum sit, an per obliquum, nihil refert, nisi quod crimen augeat. Damnatus vtique huius praecipue criminis est, dum, *quantus in classem factus est sumtus*, litem redimere debuit. Vnde Herodotus 6, 136 scribit, mulctam ei irrogatam fuisse κατὰ τὴν ἀδικίαν, quod interpretor *iuxta damnum perfide datum.* Haec Rauius. Cuius sententia et eo videtur confirmari, quod proditionis accusati statim ab accusatione

posset, a rege corruptus infectis rebus [a pugna] discessisset. Eo tempore aeger erat vulneribus, quae in oppugnando oppido acceperat. Itaque quoniam ipse pro se dicere non posset, verba pro eo fecit frater eius Tisagoras. 6 Caussa cognita, capitis absolutus, pecunia multatus est. eaque lis quinquaginta talentis aestimata est, quantus in classem sumtus factus erat. Hanc pecuniam quod soluere in praesentia non poterat, in vincula publica coniectus est, ibique diem

cusatione in vincula coniiciebantur; conuicti autem, morte luebant, nec intra fines Atticae sepeliri poterant; vt docet Petitus Comment. ad leg. Attic. lib. 7 tit. 4 pag. 562. Quorum nihil Miltiade factum est. Nam neque capitis damnatus, et postea demum, quam pecunia multatus erat, in vincula coniectus est.

a pugna] Sic Longolius et Lambinus. sed ab opt. Codd. Dan. Schotti, Leid. et Boecl. haec verba aberant. quorum auctoritate nixus parenthesi inclusi, vt intelligeret lector suspecta esse. Praeterea, vt recte Gebhardus, quibus blanditur ista lectio, iis demonstrare incumbebat, *pugna* significari quoque oppugnationem.

vulnerib. quae in oppugn. opp. acc.] Aliam morbi caussam refert Herodo. l. 6.

verba pro eo f.] *Pro eo* aberat MS. Leidensi.

Tisagoras] Mire variant libri. Vulgati *Diagoras*. MSS. Dan. et Schotti *Sagoras*. Longolii *Dixagoras*. Boecleri *Isagoras*. Herodotus lib. 6 et Thomas Magister in voce τίϑη, *Stesagoram* vocant, quod nomen etiam heic reposuit Longolius, suffragante Lambino. Rectum est *Tisagoras*, quod e Libanio in Oratione Cimonis pro Miltiade reduxit Rutgersius I Var. Lect. 9. Et sic quoque Scholiastes Aristidis Cimonis Coalemi patrem, Miltiadis auum appellat, quem Herodotus pariter *Stesagoram* vocat, lib. eod. p. 392. Porro idem Rutgersius erroris accusat Nostrum, quod ex Herodoto constet, Tisagoram multo ante, quam Miltiadi hoc acciderit, obiisse. Sed vide not. ad illa 1, 1. 1 *Cimonis filius*.

6 *Capitis absolutus*] Amicis caussam eius agentibus, et beneficia, quibus patriam obstrinxerat sibi, commemorantibus. Herodot. 6. Nam alias ordinaria proditionis poena, vt paullo ante diximus, mors erat.

in classem] Cod. Dan. *in classes*.

hanc pec. quoniam solu. in praesentia non pot.] Sic praeter MSS. Sauaroni et Schotto inspectos, etiam Dan. et Boecl. hancque lectionem omnino veram et genuinam esse, contendebat Rauius. Nam si cum Longolio et Lambino, quos ea in re plerique omnes recentiores sequuti sunt, illud *in praesentia*

VIII diem obiit ſupremum. [1] Hic etſi crimine Pario eſt accuſatus, tamen alia fuit cauſſa damnationis. Nam Athenienſes propter Piſiſtrati tyrannidem, quae paucis annis ante fuerat, omnium ſuorum ciuium potentiam extimeſcebant. [2] Miltiades multum in imperiis magiſtratibusque verſatus non videbatur

tia omittas, verba Nepotis neque morem populi Athenienſium exprimere, et ſenſu falſa eſſe. Non enim, inquit, putes carcerem cum mulcta commutaſſe, vt quia ſoluere Miltiades non poſſet, poenam ciuibus ſuis corpore et in vinculis dederit. Siquidem et poſt parentis cuiuſcunque, qui Aerarius factus erat, et huius ipſius Miltiadis, obitum liberi adhuc eadem mulcta tenebantur, vtut carceres parenti fuiſſent perpetui. Non enim, quod ſciendum, *in poenam* dabantur, ſed *in cuſtodiam*, vt aperte in Cimone c.1,1 dicitur, atque ad ſolutionis maturandae neceſſitatem. Plutarchus quoque ſcribit in Cimone, Miltiadem πρὸς τὴν ἔκτισιν εἰρχθέντα *Vt ſolueret, abreptum.* Haec ille.

1 *Quae paucis annis ante fuerat*] Deſiit enim, vt e Thucydide colligitur, anno viceſimo ante pugnam Marathoniam, cum Hippias, Piſiſtratidarum vltimus, vrbe pelleretur, decretumque in eum, omnesque Piſiſtratidas acerrimum fieret. Vid. Meurſ. Fortun. Att. c. 10 et in Piſiſtrato c. 20, Petau. in Paralipom. ad lib. 10 de doctr. temp. p. 856 et Part. 2 Ration. temp. lib. 3, 9: qui et prolixe diſquirunt, quam diu tyrannis haec durauerit. Marmor tamen Arundellianum, cuius ſupra ad 1, 5. 5 mentio facta, eiectionem Piſiſtratidarum XXI annis pugna Marathonia antiquiorem facit. V. Selden. Canon. Chron. p. 103.

omnium ſ. ciuium pot. extimeſc.] Similiter Ariſtides orat. pro Quatuor viris: *Videntur mihi* (Athenienſes) *cum calamitates eas, quas ſub Piſiſtratidis perpeſſi erant, cogitarent, neminem praeferri ceteris voluiſſe, ſed aequali omnes poteſtate eſſe.* Plura de hac re ad 1, 8. 4.

2 *Multum in imperiis magiſtratibusque verſ.*] Codd. Gif. Dan. et Boecler. *imperiis magnisque.* Id ſi non compendio, ſed integre ſcriptum, *rebus* exaudiendum, ait Schottus. Sed de compendio ſecurus eſſe poterat. quis enim vnquam hanc vocem ſic abbreuiauit? Neque tamen ideo *rebus* ſubaudiendum eſt. Nec enim ita ſolet Nepos, nec fortaſſe priſcorum alii. Et tamen vulgatam lectionem a mala manu eſſe, vix dubito. Neque enim crediderim, librarios in tot codicibus pro notiſſima ac plani apertique ſenſus voce aliam ſuppoſuiſſe. Praeterea Nepos, niſi me omnia fallunt, potius dixiſſet *imperiis ac magiſtratibus.* Cogitabam igitur: *in imperiis magnis verſatus.* Sed vnde

videbatur posse esse priuatus, praesertim cum consuetudine ad imperii cupiditatem trahi videretur. 3 Nam Chersonesi omnes illos, quos habitarat, annos perpetuam obtinuerat dominationem, tyrannusque fuerat appellatus, sed iustus. non erat enim vi consecutus, sed suorum voluntate; eamque potestatem bonitate retinuerat. Omnes autem et habentur et dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetua in ea ciuitate, quae libertate vsa est. 4 Sed in Miltiade erat cum summa humanitas, tum mira comitas; vt nemo tam humilis esset,

vnde copula irrepsisset, quae omnes libros, manu typisue descriptos, occupat? Tentabam etiam: *multis in imperiis magnisque versatus*: quomodo 9, 3. 1 *multa magnaque merita*. et 18, 2. 4 *multas ac magnas pollicitationes* coniunxit. Sed neque hoc placuit, cum recordarer illius, quod 2, 1. 3 legitur: *multum in iudiciis priuatis versabatur*. Nil igitur aliud in praesenti occurrit, quam vt vel excidisse aliquid censeam, vel copulam h. l. ἐξηγητικὴν siue explanatiuam esse; idemque esse *in imperiis magnisque*, ac si dixisset: *in imperiis, iisque magnis*. Etsi hoc duriusculum esse non diffiteor.

consuetudine ad imp. cup. trahi vid.] Vide Liuium 2, 2 et 4, 24, Iustin. 31, 1. 8. E iunioribus Casaub. ad Suetonium Iul. 30, Bodin. de Rep. 4, 4, Forstner. ad Annal. 2 Taciti p. 140 et seqq.

4 *Comitas*] Vide Aristot. 4 Polit. 11 et Boeclerum nostrum ad Herodi. 1, 2. 5.

comitas] Ita praeter vulgatos omnes, MSS. plerique. Gifanius tamen in obseruat. Ling. Lat. p. 40, Schottus, et P. Daniel in not. ad h. l. e suis codd. malunt *communitas*. quomodo legendum, et Puteanus coniecerat. Confirmant autem hanc lectionem cum auctoritate Terentii, Suetonii, Seruii, ac Caecilii, quibus *communis* idem est ac humanus, et qui aequaliter omnibus se impertit; tum quorundam Graecorum, a quibus κοινὸς eodem sensu vsurpatur. Ac Terentii quidem Heaut. 5, 1. 39 hoc est in quibusdam libris: *Quemquam animo tam communi esse aut leni putas, Qui se vidente amicam patiatur suam?* Suetonii vero Claud. c. 21 in omnibus tam editis, quam manu exaratis; *Nec vllo spectaculi genere* COMMVNIOR *aut remissior erat; adeo vt oblatos victoribus aureos, prolata sinistra* PARITER CVM VVLGO *voce digitisque numeraret, ac hortando rogandoque ad hilaritatem homines prouocaret*, DOMINOS *identidem appellans, immistis interdum frigidis accersitisque iocis*. Seruii autem in comm. ad illud Aeneid. 8, 275 *Communemque vocate deum: Alii*

COMMV

ſet, cui non ad eum aditus pateret: magna auctoritas

COMMVNEM, *humanum, beneficum*, φιλάνθρωπον. *Vnde et* COMMVNES *homines dicimus.* Caecilii denique Cratino, Priſciano extremo lib. 6 laudatum: *Modo ſit obſequens, hilaris, comis,* COMMVNIS, *concordis, dum id, quod petit, potitur.* E Graecis praeter Phocylidem, Demoſthenem περὶ ςεφάνȣ, Iſocratem in Euagora, et Xenophontem I hiſt. Graec. laudant Etymologicon Magnum, cui κοινὸς eſt, ὁ εὔκολος γινόμενος πᾶσι. Sauaro tamen ambigebat, num receptum ſit hoc nomen in ea ſignificatione apud Latinos auctores. Gebhardus erratum amanuenſium putabat. Rauius, etſi fatetur, recte Giſanium et P. Danielem ſuas lectiones interpretari: τὸ *comitas* tamen omnino retinendum cenſet. Ex ipſo equidem, inquit, quem adducunt, Seruio patet, iam ante ab auctore noſtro dictum eſſe quod *communitate* ſignificari iſti volunt. Eſt enim Seruio *communis*, idem quod *humanus* et *beneficus*; ad 8 Aen. *Communemque vocate deum* etc. Atqui de *humanitate* et *bonitate* iam dictum erat. Porro *communitas* iſta non facile aliud, quam *ciuilitatem*, principis ſcil. virtutem in libera Republ. et quam Cicer. Fin. 3, 20 *communitatem* vocat *civilem* ſcil. τὴν ἐπιείκειαν, ſignificaret. Quo pacto differt adhuc a *comitate*. Hanc enim Gloſſae exponunt φιλοφροσύνην, εὐπροσηγορίαν, tanquam ornamentum *communitatis ciuilis*. *Communitas* enim rebus magis et iure, tanquam veriſſimis Aequalitatis characteribus et praecipua ſui ipſius nota; *Comitas* autem verbis ac morum facilitate, in vulgus cum primis, quod externa tantum aeſtimat, ſpectatur. Sane *communitas* poteſt triſtior paullo, ac ſeuera eſſe, vt et de Bonitate iudicabat D. Hieronymus (in c. 5 Epiſt. ad Galat.); *comitas* vero iucunda ſemper et delectabilis eſt; illa ius ſuum; haec decus prenſat. Tandem, apud Principem viuum, potiſſimum in molli aditu fandique copia ſpectatur; atque tum bonis auctoribus prorſus ſolennis *Comitatis* eſſe conſueuit. Haec pro vulg. lectione vir doctiſſimus. Vt ingenue dicam, quod ſentio, nondum adduci poſſum, vt τὸ *communitas* erratum amanuenſium credam. Veriſimilius enim eſt, eos aut pro rarioris ſignificatus vocabulo, quale *communitas* eſt, more ſuo vſitatius repoſuiſſe; aut cum abbreuiate ſcriptum eſſet *coitas* e compendio hoc, quod etiam Schotto videbatur, τὸ *comitas* natum. Praeterea quod ſubiicitur, *vt nemo tam humilis eſſet, cui non ad eum aditus pateret*, non tam *comitatis* eſt quam *communitatis*. Nam *comem* cum dicimus, facilem quidem et humanum, et φιλάνθρωπον, et affabilem dicimus: non item eum, qui talem ſe omnibus et promiſcue praebeat. Poteſt enim *comis* eſſe etiam, qui tantum erga pares aut paucos humanus eſt. COMMVNIS autem ſiue κοινὸς eum, ſaltem interdum, deſignat, qui nemini

ritas apud omnes ciuitates, nobile nomen, laus

B 3 rei

nemini praecludit aditum, ſed aequalem ſe omnibus exhibet, et infimis etiam ac humillimis quodammodo parem facit. Quo ſenſu hac voce, praeter Suetonium, loco paullo ante laudato, et alii ſcriptores melioris aeui vſi ſunt: etſi plerumque a librariis aut editoribus in alteram vulgatiorem corrupta eſt. Sic Cicero Cat. mai. c. 17 ait, *Cyrum et ceteris in rebus* COMMVNEM *erga Lyſandrum et familiarem fuiſſe, et ei quendam conſeptum agrum diligenter conſitum oſtendiſſe.* Ita MS. veterrimus Nic. Heinſii. Vulgo eſt, *comem erga Lyſ. et humanum.* Idem 4 ad familiar. epiſt. 9 de Pompeio, amicorum conſilia ſpernente: *An eum magis communem cenſemus in victoria futurum fuiſſe, quam incertis rebus fuiſſet?* Vbi pariter Guilielmius, et e neſcio quo vet. codice Vrſinus, *comem* malebant. Sed recte negabat in not. ad eum loc. ſiue Gruterus, ſiue Gebhardus, margaritum ſe glarea mutaturum. Ouidius quoque Triſtium 4, 4. 39 Caeſaris *communitati* tribuit, quod vilium hominum laudes non ſpernat, ſed, Iouis exemplo, *ſe quolibet ore celebrari ſinat: Ipſe pater patriae* (*quid enim* COMMVNIVS *illo?*) *Suſtinet in noſtro carmine ſaepe legi. Nec prohibere poteſt, quia res eſt publica Caeſar, Et de communi pars quoque noſtra bono eſt. Iuppiter ingeniis praebet ſua numina vatum, Seque celebrari quolibet ore ſinit etc.* Ita hunc locum e Cod. Pirckhaimeri reſtituit olim Gronouius obſeruat. 2, 12: itaque legi in tribus MSS. ait eruditiſſimus Ouidii ſoſpitator, Nic. Heinſius, cui tamen non placebat, quoniam de *communi bono* mox ſequitur. Quare praeferebat *ciuilius*, quod Gronouio gloſſema videbatur. Sed quid prohibet, poëtam luſiſſe in voce *communis,* quae et publicum, et qui erga cunctos aeque comis eſt, deſignat, adeoque quarto verſu ad primum alluſiſſe? Sed et apud Liuium 4, 10 Quinctius Conſul *concordiae pacisque domeſticam curam iura* INFIMIS *ſummisque moderando ita tenuit, vt eum et Patres ſeuerum conſulem, et plebs ſatis* COMMVNEM (ita MS. teſte Gronouio. l. c. vulgo eſt *comem*) *crediderint.* Suetonius Veſpaſ. 22 *Super coenam et ſuper aleas communiſſimus multa ioco tranſigebat.* Sic enim e cod. Viterb. legendum docuit magnus Caſaubonus; cum vulgo legatur *ſemper alias comiſſimus.* Et quid aliorum auctoritates conquirimus? Ipſe Nepos infra 25, 3. 1 de Attico: *Sic,* inquit, *ſe gerebat, vt* COMMVNIS INFIMIS, *par principibus videretur.* Imitatus hoc Petrus Chryſologus recentior ille quidem, ſed tamen priſcae elegantiae adfectator, ſermone 136 *Habet hoc Adelphi plena pietate dignatio, vt diues pauperis intret hoſpitium, pauperis ſe ponat ad menſam, vt humilibus ſe faciat communem, quem diuitiae, poteſtas, honor, fecit et reddidit ſingularem.* Sidonius item Apollinaris eiusdem ſeculi ſcriptor,

rei militaris maxima. Haec populus respiciens, maluit eum innoxium plecti, quam se diutius esse in timore.

II
THEMISTOCLES

I THEMISTOCLES NEOCLI F. ATHENIENSIS. Huius vitia ineuntis adolescentiae

scriptor, et pariter veteris elegantiae studiosus; cum lib. 7 epist. 9 Simplicium *in sermone communem* (sic enim e MSS. edidit Sauaro) *in contubernio aequalem*; et lib. 8 epist. 13 Nouetium, seu, vt Sirmondus, Nonnechium, *sine popularitate communem* dixit. Satis, vt opinor, hinc apparet, Latinis scriptoribus (de quo ambigebat Sauaro, Faërnus plane negabat) *communem* dici, qui tanquam aliquis e vulgo se gerit, et se inferiores, imo infimum quemque et humillimum, comiter habet, compellat humaniter, dominos appellat, in consilium adhibet, iocis recreat, ab iis celebrari laudarique se sinit, aeque illis ac dignioribus iura moderatur, hospitia eorum intrat, mensis adsidet, denique nemini eorum aditum ad se praecludit: adeoque et *communitatem*, aeque ac comitatem, verbis ac morum facilitate in vulgus spectari; aeque iucundam ac delectabilem esse; aeque molli aditu fandique copia censeri; aeque a bonis auctoribus, principibus viris tribui solere; denique non minus, quam *comitatem*, ab *humanitate*, cuius illa veluti species est, distingui: eoque haud incepte a Nepote subiungi. Quare nil causae video, cur ea vox hoc loco reiici debeat: praesertim, cum in optimis aliquot codicibus reperiatur.

respiciens] In MS. Sluiskenii, teste Keuchenio, fuit *aspiciens*.

* * *

Multa de Themistocle suppeditabunt Epistolae, quae sub eius nomine circumferuntur, primo a Ioh. Matth. Caryophilo Graece, post cum translatione Lat. ab Elia Ehingero publicatae. De quibus tamen viri docti dubitant, genuinae ne sint, an a Graeculo quodam confictae. Effigiem e gemma anulari habes inter Imagines Vrsini num. 141. Paullo diuersam exhibet numus meus, his circum litteris: ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ. In postica parte Victoria prorae nauis insistens, dextra palmam, sinistra lauream tenens, cum litteris: ΚΑΤΑ ΠΕΡΣΩΝ. Encomium eius reliquit nobis Aristides Rhetor.

I *Themistocles Neocli F. Atheniensis*] Haec verba Gebhardus titulum vitae huius constituere censebat; ipsam autem vitam ab illis demum verbis, *Huius vitia etc.* incipere. Idemque et in Alcibiade, Timotheo, Chabria, Epaminonda, Eumene, Timoleonte, et Hannibale tenendum

tiae magnis sunt emendata virtutibus: adeo vt anteferatur huic nemo, pauci pares putentur. [2] Sed ab initio est ordiendum. Pater eius Neocles generosus fuit. Is vxorem Acharnanam ciuem duxit, ex

nendum ait. Nihil tamen sine librorum auctoritate immutare voluimus.

Neocli] Vide Vossium de Analogia 2, 9. Est autem haec lectio meliorum codicum; vt Gif. Dan. Put. Sauar. Schotti, nam in aliis est *Neoclis*: quomodo mox f. 2. *Neocles.*

magnis sunt emend. virtut.] Aliorum exempla, qui vitia adolescentiae magnis virtutibus emendarunt, habes ap. Valer. Max. 6, 9, Macrob. 2, 9 etc. Vid. et Cicer. Orat. pro Coelio c. 12.

2 *Neocles*] MSS. Gif. Dan. Sch. *Neoclus.* quod etsi omnino reiicere non ausim; potuit tamen e praeced. *Neocli,* errore librariorum, nasci.

Acharnanam] Sic MS. Ernst. et, teste Schoppio Verisimil. 1, 20, duo Bauarici. Longolius, Magius, Sauaro, Schottus, e suis laudant *Acarnanam,* sine adspiratione. Id primus, vt opinor, Aldus in *Halicarnassiam* mutauit; haud dubie, quod apud Plutarchum legerat, Neanthem patriam matri Themistoclis Halicarnassum Cariae attribuere. Eaque lectio et Magio probatur, qui putat, τὸ *Halicarnassiam* ex soni similitudine facile potuisse ab imperitis librariis in *Acarnanam* verti. Sequutus hos Lambinus, et plerique editores reliqui. Longolius, Phaniae apud eundem Plutarchum fidem secutus, *Carinam* legit: suffragante Schotto. Nobis in tanto librorum consensu religio est a prisca lectione discedere: praesertim, cum inter ipsos scriptores de ea re non conueniat. Nam fuere etiam, qui matrem Themistoclis *Thressam* dicerent. Neque minus in nomine, discrepant. Nam qui Thressam faciunt, *Abrotonum*; qui Carinam, *Euterpen* vocant. Vid. Plutarch. Themist. pr. et Athenaeus 13, 5. Ceterum *Acharnanam* malo, quam *Acarnanam.* Nam ab Acarnania, vicina Epiro prouincia, gentile nomen femininum non est *Acarnana,* sed *Acarnanis.* Stephanus περὶ πόλεων in Ἀκαρνανία· τὸ ἐθνικὸν, Ἀκαρνᾶν, καὶ τὸ θηλυκὸν Ἀκαρνανίς. Praeterea, quomodo *ciuem* dixisset, quae ex Acarnania orta? *Acharnanam* vero dictam puto ab Acharna; vt *Spartana* a Sparta etc. Erat autem Acharna siue Acharnae, δῆμος Atticae frequentissimus, tribus Oeneïdos circiter LX stadiis Athenis distans. Vid. Thucyd. l. 2; Pausanias Atticis, Stephanus περὶ πόλεων, et e iunioribus Meursius lib. de populis Atticae p. 18. Huius incolae, pariter ac reliquorum demorum, ciues Athenienses, immo, vt Thucydides loquitur, magna pars ciuitatis, erant. Itaque Noster mulierem inde ortam, *ciuem* dixit, Atticam puta: credo vt Themistoclem γνήσιον Athenarum ciuem fuisse indicaret, non νόθον, vt Plutarchus voluit. Γνήσιοι enim ciues ii solum-

ex qua natus eſt Themiſtocles. qui cum minus eſſet probatus parentibus, quod et liberius viuebat, et rem familiarem negligebat, a patre exheredatus eſt. 3 Quae contumelia non fregit eum, ſed erexit. Nam cum iudicaſſet, ſine ſumma induſtria non poſſe eam extingui, totum ſe dedidit reipublicae, diligentius

ſolummodo habebantur Athenis, qui vtrumque parentem ciuem habuiſſent: qui vero matre peregrina nati erant, νόθοι habebantur, nec vllo cognationis iure gaudebant. de quo Ariſtot. VI Polit. 4, et prolixe Sam. Petitus Comment. ad leg. Attic. lib. 2, 4 et lib. 6, 1.

parentibus] Schottus mallet *parenti*, et mox deleri *a patre*. nam patrem, inquit, potiſſimum offendit, vt exheredauerit abdicaueritque filium, quae res matrem ad laqueum adegit. Et verum eſt, Plutarchum, Aelianum, Valerium Max. aliosque ſolius patris mentionem facere. Neque tamen idcirco apud Noſtrum quicquam mutandum.

liberius viuebat] In quibusdam MSS. et edd. poſt *liberius* additur *iuſto*: ſed aberat opt. libris Dan. Gif. Boecl. Leid. et Bauar. antiquiore.

exheredatus eſt] *Abdicationis* verbo hac in re vſi ſunt Seneca Controuerſ. 1, 8 et Valerius Max. 6, 9 ext. 2. qui et *matrem ſuſpendio finire vitam propter filii turpitudinem coactam* ait. Apud Aelianum Variar. 2, 12 eſt ἀποκηρυχθεὶς ἀπὸ τοῦ πατρὸς, eademque voce et Suidas in ἀνεῖλεν et ἀποκήρυκτον vſus. Plutarchus quoque ἀποκήρυξιν vocat. Ἀποκήρυξις autem idem eſt quod *abdicatio*, vt paret e L. 6 C. de patr. poteſt. Inter cauſſas autem abdicationis apud veteres fuiſſe vitam liberiorem et prodigalitatem, cognoſcimus e Seneca Controu. 1. 8 et 9, Quinctiliano Declamat. 279 et 290, ac Luciano in Abdicato. De Abdicatione Athenienſium plura Petitus 2, 4 p. 157 et ſeqq. vbi inter alia ex Hermogene docet, abdicatos non fuiſſe bonorum paternorum participes. Atque hinc fortaſſe eſt, quod Nepos Themiſtoclem *exheredatum* ait. Add. not. Ernſtii. Ceterum iſtam Themiſtoclis abdicationem, matrisque eius ſuſpendium Plutarchus figmentum exiſtimat.

3 *Quae contumelia*] Magna enim contumelia erat, quod abdicatus paterna familia excidebat, publiceque per praeconem pronunciabatur, patrem negare hunc filium ſuum eſſe amplius. Vid. Petit. l. c. p. 158. Vnde et apud Senecam Contr. 1, 8 Themiſtocles dicitur *abdicationem virtute deleuiſſe*, tanquam inſignem maculam. add. not. Ernſt.

non fregit eum, ſed erexit] Similiter Curtius 7, 2. 38 de cohorte ſeorſim a ceteris ignominiae cauſſa tendere iuſſa: *Incitabat virtutem ignominiae demendae cupido.* Vbi plura Freinshemius et Loccenius.

totum ſe dedidit reip.] Sic MSS. Gif. Dan. Sch. venuſtius, quam

tius amicis, famaeque seruiens. Multum in iudiciis priuatis versabatur, saepe in concionem populi prodibat, nulla res maior sine eo gerebatur, celeriterque, quae opus erant, reperiebat. [4] Neque minus in rebus gerendis promtus, quam excogitandis, erat: quod et de instantibus, vt ait Thucydides, verissime iudicabat, et de futuris callidissime coniiciebat. Quo factum est, vt breui tempore illustraretur. [1] Primus autem gradus fuit II
capessendae reipublicae bello Corcyraeo: ad quod gerendum praetor a populo factus, non solum praesenti bello, sed etiam reliquo tempore, ferociorem reddidit ciuitatem. [2] nam cum pecunia publica, quae ex metallis redibat, largitione magistratuum quotannis interiret, ille persuasit populo, vt ea pe-

 cunia

quam vulg. *dedit*. De re vide Aelian. 2, 12 et Plutarch. in Vita p. 112.

nulla res maior sine eo gerebatur] Sic meliores libri. quomodo Curtius 7, 2. 33 de Parmenione: *Rex sine illo nihil magnae rei gesserat*. Reliqui: *regebatur*.

reperiebat] MSS. Dan. Leid. et Editio Vltraiectina addunt, *facile eadem oratione explicabat*: iudicio Schotti et Gebhardi recte. tale enim aliquid desiderari, cum et prudentiae iuxta et eloquentiae laude viguerit Themistocles. Vide infra 3, 1. 2 et Cicer. in Bruto c. 7.

4 *Vt ait Thucydides*] Thucydidis locum profert Cicero quoque X ad Attic. ep. 8; prolixe vero exponit. Boecler. in Commentario p. 16 et seqq.

2 *Quae ex metallis redibat*] Hoc est, ex argenti fodinis, quae erant in Laurio monte, ac initio priuatae aliquot ciuium familiarumque, deinde publicae totius Vrbis fuere. Meminere earum praeter Plutarchum in Themistocle, Thucydides 2 et 6, Herodotus 7, Pausanias in Atticis, Strabo 3 et 9, Victruuius 7, 7, Hesychius, Suidas, Scholiastes Aristophanis Equitibus, alii. Videndus eruditiss. Meursius Fortunae Atticae c. 7 p. 55. 56. Centum talentorum fuisse hunc reditum, ait Polyaenus lib. 1 in Themistocle, com. 5.

largitione magistr. quotan. interiret] Diuidebatur autem haec pecunia, si Herodotum audimus, viritim, denis in singulos puberes drachmis.

persuasit populo] Quo artificio, refert Polyaenus l. c. cuius verba antehac mutila et corrupta, e coniectura restituit Casaub. in notis.

ea pecunia] Nupero Corneliani Indicis siue locupletatori siue censori videtur legendum *ex ea pecunia*. Nec enim, inquit, vocula *ex* abesse potest. Vt nos dicimus, von dem Gelde ist ein Schiff gebauet: ita

cunia classis centum nauium aedificaretur. [3] Quae celeriter effecta, primum Corcyraeos fregit, deinde maritimos praedones consectando mare tutum reddidit. In quo cum diuitiis ornauit, tum etiam peritissimos belli naualis fecit Athenienses. Id quantae saluti fuerit vniuersae Graeciae, bello cognitum est Persico. [4] Nam cum Xerxes et mari et terra bellum vniuersae inferret Europae, cum tantis

ita Latini, *ex ea pecunia nauis aedificata est*. Nimirum vtrobique praepositionem oportet esse additam. Firmat deinde, quod dixerat, locis Nepotis aliis, vt 5, 2. 5. 4, 1. 3 et 13, 4. 1, in quibus non *manubiis*, sed *ex manubiis*, *arx ornata*, *ex praeda tripos auri positus*, *ex re familiari muri refecti* dicuntur. Quod igitur faciet Plauto? apud quem pater Charini Mercat. 1, 1. 7 ait: *Aurum se vendidisse, atque ea pecunia Nauim, metretas quae trecentas tolleret, Parasse*. Praeterea qui factum, vt τὸ *ex* e libris omnibus exciderit? Quod enim in vna Boecl. editione id sine prouocabulo legitur, haud dubie typothetae error est.

centum nauium] Sic et Plutarchus, Polyaenus, alii. Herodotus lib. 7 ducentas numerat.

3 *Quae celer. eff.*] Sic etiam MS. Boecleri. Qu. edd. *Qua*: vt sequentia ad Themistoclem referantur.

primum Corcyraeos fregit] Aduersus Aeginetas triremibus illis vsos Athenienses, etiam Polyaenus ait l. c. Noster itaque alios auctores sequutus videtur.

4 *Bellum inferret Europae*] Praecipue suasu Mardonii, etsi dissuaderet Artabanus patruus, et precibus Pisistratidarum ac Aleuadarum, Thessaliae regum, adductus. Vid. Herodot. 7, Diod. Sic. 11 pr. Consumserat autem in apparatu belli huius iuxta Herodot. 7, 21 et Diodor. l. c. triennium integrum; iuxta Iustin. 2, 10. 12 et Orosium 2, 9, quinquennium. Iulianus orat. 1 p. 77 non minus quam decem annorum spatium insumsisse, scribit; iudicio Vsserii Tom. I Annal. sacr. p. 173 imprudentissime. add. Is. Voss. ad Iustin. 2, 10. 12. Sed videtur, vt etiam Petauio in notis ad eum locum obseruatum, vna computasse annos, quos Darius, Xerxis pater, apparatui belli huius insumserat. id quod Libanius quoque fecit in βασιλικῷ. De tempore huius in Europam διαβάσεως non conuenit inter scriptores. Maxima pars veterum anno I Olympiadis LXXV, Archonte Athenis Calliade, contigisse scribunt. Vid. Meursius de Archontib. Athen. 2, 9. Alii aliter. Sed ostendit Petauius de doctrina temp. 10, 23, eam accidisse Olymp. LXXIIII anno quarto exeunte, h. e. periodi Iulianae 4234, vrbis Romae 274, appetente vere. quod etiam Scaliger 5 de Emend. Temp. p. 408 pro certissimo habuerat: congruitque et Marmor Arundellianum. E recentioribus idem placet

tis eam copiis inuasit, quantas neque antea, neque postea habuit quisquam. [5] huius enim classis, mille et ducentarum nauium longarum fuit, quam duo millia onerariarum sequebantur: terrestres autem exercitus

placet Langio de annis Christi 2, 15 et Vsserio l. c. p. 174, qui accurate tempora expeditionis huius digessit.

cum tantis copiis eam inuasit, quantas etc.] MSS. Danielis et Schotti: *cum tantis cop. quantas neque ante neque p.* omisso illo *eam inuasit.* Boecleri codex: *cum tant. copiis venit qu. etc.* Quae diuersitas facit, vt vtrumque verbum, vna cum pronomine, ab aliena manu esse suspicer. Fortasse igitur totus locus, eiecta vnica vocula, sic constitui distinguique debet: *bello cogn. est Persico*: *cum Xerx. et m. et t. b. inf. vn. Europae, cum tantis copiis, quantas neque antea, neque p. h. qu.* Quod si particulam retinere malis, sic leges ac distingues: *Nam cum X. et m. et t. bell. vniu. inf. Europae cum tantis copiis, qu. neque antea neque postea habuit quisquam*; (*huius en. cl. m. et d. n. l. f. q. d. m. o. sequebantur*: *t. a. e. f. m. p. e. q. m. fuerunt*:) *huius* (vel *eius*) *de aduentu etc.* Certe, vnde diversitas ista prouenire potuerit, non video, nisi vtrumque verbum aliunde insertum dicamus. Boecl. tamen codicis lectionem firmare videtur illud Curtii 4, 1. 11 *Xerxes ad oppugnandos nos cum immanibus barbarorum copiis venit.*

5 *Mille et duc. nau. long.*] Sic quoque Aeschylus, illis temporibus proximus, Persis; nisi quod septem addit: itemque Isocrates in Panathen. et Paneg. Iulianus orat. I p. 77, Lysias in Epitaphio, Orosius 2, 9, et, ex emendatione doctiss. virorum Modii, Bongarsii, ac Berneggeri, Iustinus 2, 10. 20. Nec longe abeunt Diodorus Sic. lib. 11, qui plusquam MCC; et Herodotus lib. 7, qui MCCVII numerant. Sed addunt onerarias MMM et hippagogas IↃCCCLI. Cicero in Verr. numero rotundo vsus, mille; Plato de Legg. et Ctesias Persicis, plusquam mille fuisse scribunt. Quaenam gentes, et quot earum singulae instruxerint, narrant Herodotus et Diodorus Siculus ll. citt. Classis vniuersa, ex Asia adducta, iuxta eundem Herodotum 7, 184, constitit hominibus circiter 517610. quibus in Thracia, et obiacentibus insulis, cum CXX nauibus, XXIIII millia accessisse dicuntur. V. Vsser. l. c. p. 176. *Longas* autem *naues* dixit Noster quascunque militares, quas Graeci μακρὰς vocabant: et Liuius quoque 25, 27, Caesar B. Gall. 5, 25 ac Scaurus in libello de Orthographia simpliciter opponunt *onerariis.* Videndus Schefferus de Militia Nauali veter. 2, 2 et 4, 1.

terrestres autem exercitus] In numero terrestrium copiarum mire variant auctores, Herodotus lib. 7 capp. 184. 185. 186, Ctesias in Persicis cap. 23, Diodorus Siculus 11, 5, Isocrates Panathenaico, Plinius 33, 10, Plutarch. Parallelis, Aelianus 13, 3,

exercitus ſeptingentorum millium peditum, equitum quadringentorum millium fuerunt. [6] Cuius de aduentu cum fama in Graeciam eſſet perlata et maxime Athenienſes peti dicerentur, propter pugnam Marathoniam; miſerunt Delphos conſultum, quidnam facerent de rebus ſuis. Deliberantibus Pythia reſpondit, vt moenibus ligneis ſe munirent.

13, 3, Iuſtinus 2, 10. 18, Oroſius 2, 10, Theodoretus Orat. 10 adu. Graecos etc. Vide Petau. Rat. Temp. Part. 1 lib. 3, 5, Vſſer. l. c. p. 175 et ſeqq. et Simſonium Chronic. ad A. M. 3525. qui coniiciebat apud Noſtrum legendum eſſe *equitum quadraginta millium*. non male. Nam et Herodotus, cum l. 7, 60 peditum numerum plusquam duplo maiorem Noſtro, CLXX myriades ſcilicet, ſiue 1700000 faciat; equitum tamen cap. 87 non amplius quam VIII myriades, ſiue 80000 numerat. Ceterum vox *millium* vtrobique aberat a Codice P. Danielis. MS. Boecleri peditum numerum decem millibus auget, hoc modo: *terreſtris a. e. ſeptingentorum decem millia*. Mox idem codex habet: *quadringenta millia*. Tantum autem copiarum numerum fuiſſe, ait Mela 2, 2, vt Xerxes, *quia numero non poterat, ſpatio eas metiretur*. Id quomodo factum, docent Herodotus 7, 60 et Plinius 4, 11. Gentes varias, quibus conſtitit hic exercitus, variaque ipſorum arma et veſtitum duceſque praecipuos prolixe deſcribit Herodotus.

6 *Maxime Athenienſes peti*] Hoc praetexebatur. Reuera enim cuncta Graecia, tanquam Perſis infeſtiſſima, petebatur. Herodotus: ἡ στρατηλασίη ἡ βασιλέος οὔνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει· κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. add. Diod. pr. 11. Cauſſae belli iuxta Cteſiam, quod Chalcedonenſes pontem a Dario ſtructum ſoluere conati eſſent, et aram a Dario in honorem Iouis Diabaterii erectam diruiſſent: quodque Datin Athenienſes interfeciſſent, neque cadauer eius dare voluiſſent.

quidnam facerent de rebus] Sic conſtanter libri. Male autem Lambinus et Schottus praepoſitionem deleri volunt. nam vtrumque recte dicitur, *quid hoc faciam?* et, *quid de hoc faciam?* illud quidem ἐλλειπτικῶς, hoc plene. Vid. Voſſ. de conſtructione c. 48 et Schopp. Suſpect. lection. 2, 13.

Pythia] Vid. ſup. ad 1, 1. 2. Nomen ei Ariſtonice fuit, teſte Herodoto.

vt moenib. lign. ſe munirent] Oraculum integrum vna cum explicatione habes ap. Herodot. 7 et Nicephorum Gregoram ſcholiis in Syneſium de Inſomniis p. 368 et ſeq. ac ex parte apud Suidam in ἀνεῖλεν. Cuius hi duo verſus huc maxime pertinent: τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεύς, Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τό σε τέκνα τ' ὀνήσει *Iuppiter e ligno muris Tritonida donat, Qui ſoli inuicti tibi ſint natisque ſaluti.*

rent. [7] Id responsum quo valeret, cum intelligeret nemo, Themistocles persuasit; consilium esse Apollinis, vt in naues se suaque conferrent. eum enim a deo significari murum ligneum. [8] Tali consilio probato addunt ad superiores totidem naues triremes: suaque omnia quae moueri poterant, partim Salaminem, partim Troezenem asportant: arcem sacerdotibus paucisque maioribus natu, ac sacra

7 *Cum intelligeret nemo*] Aliter Herodotus; qui ait, quosdam Atheniensium dixisse deum significare naues, easque, ceteris omissis, aedificari iussisse: eorumque interpretationem postea a Themistocle fuisse confirmatam.

Themistocles persuasit] Vide, praeter auctores modo adlegatos, Aristotel. 1 Rhet. 15, Pausaniam Atticis, Plutarch. in vita, Polyaen. 1 Strategem. Frontin. 1, 3. 6, Iustin. 2, 12 et Max. Tyrium dissertat. 3. Ceterum non solum euentu felix hoc consilium fuit, sed etiam prudens, et ratione nixum. Nam, vt ait Frontinus, *Themistocles neque praelio pedestri, neque finium tutelae, neque obsidioni credebat sufficere Athenienses.*

a deo] Recte haec e MSS. Bauaricis, in quibus erat *adeo*, inseruit Schoppius Verisim. 1, 20; habuitque et Schotti codex. Sic enim et reliqui scriptores. Herodotus: *Τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεόν.* Et mox: *ἐς τὰς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρῆσθαι τὸ χρηστήριον.* Iustinus: *Huius sententiae etiam deum auctorem esse.* Max. Tyrius: *ὁ δὲ θεὸς αὐτοῖς χρᾷ.* Polyaenus: *Ἀθηναίοις ὁ θεὸς ἔχρασε.* Et mox: *τῷ θεῷ γὰρ χρήσαντος.*

8 *Totidem naues triremes*] Centum sc. Tot enim iam habebant. sup. 2, 2. 2.

part. Salaminem, partim Troezenem] Ed. Vltraiectina: *p. Salamina, partim Troezena.* Quod nescio cur Schottus auferendi casu dictum putet: cum sit accusandi, Graeco more inflexo. Sic infr. 2, 9. 3 *praelio ap. Salamina facto.* Ouidius Epist. 4, 107 *Hic tecum Troezena colam Pittheia regna.* et Frontinus hac ipsa in re: *auctor fuit eis liberos et coniuges Troezena et in alias vrbes emittendi.* Herodotus et Aeginam addit. Mox MS. Dan. habebat *deportant.* Schotti, *absportant.*

arcem sacerdotib. paucisque] Sacerdotibus quidem, quod sacra non viderentur praetermittenda; senioribus vero, siue quod nollent mutare sententiam de arce lignis vallisque munienda: quod etiam Pausanias in Atticis et Herodotus 8, 41 videntur innuere: seu quoniam in patria occumbere maluerunt, vt Romani ap. Liuium 5, 41. Herodotus et pauperes relictos fuisse scribit. Recte autem Nepos ait, *paucos maiores natu* remansisse. nam reliqui senes in insulas deportati. Testis Aristides in oratione *ὑπὲρ τῶν τεττάρων.*

cra procuranda tradunt, reliquum oppidum relinquunt.
III [1] Huius consilium plerisque ciuitatibus displicebat, et in terra dimicari magis placebat. Itaque missi sunt delecti cum Leonida Lacedaemoniorum rege, qui Thermopylas occuparent, longiusque barbaros progredi non paterentur. Hi vim hostium non sustinuerunt, eoque loco omnes interierunt. [2] At classis communis Graeciae trecentarum nauium, in qua ducentae erant Atheniensium, primum apud Artemisium, inter Euboeam continentemque terram cum classiariis regis conflixit. angustias enim Themistocles quaerebat, ne multitudine circumiretur. [3] Hic etsi pari praelio discesserant, tamen eodem loco non sunt ausi manere: quod erat periculum, ne, si pars nauium aduersariorum

1 *Plerisque ciuit. displic.*] V. not. Ernstii.

in terra dimic.] MS. Boecl. *terra dimicari.* quomodo locutus alibi 2, 2. 4. 3, 2. 3. 21, 1. 3.

missi sunt delecti] V. Iustin. 2, 11 et ibi laudatos a Berneggero. In numero tam delectorum et occisorum, quam Persarum, cum quibus pugnarunt, mire discrepant scriptores. de quo Vsserius Tom. I Annal. p. 177 et seq. et Simsonius Chronic. cathol. 4 p. 27. 28. Encomium caesorum, a Simonide scriptum, exstat apud Diodor. Sic. 11: distichon columnae, quo loco sepulti sunt, inscriptum, apud Strabon. l. 9. Pugnam prolixe describunt Herodotus 7 sub finem, et Diodorus 11.

2 *Ducentae erant Atheniens.*] Herodotus princ. lib. 8 solum Atticas et Plataeensium CXXVII memorat; in vniuersum vero CCLXXI. Diodorus Siculus Atheniensium, CXL. vniuersim CCLXXX. Isocrates in Areopagitico Atheniensium tantummodo LX fuisse, scribit.

apud Artemisium] Vid. Herodot. 8 pr. Diodor. 11, Plutarch. Themist. p. 115. Sexto Thargelionis (secundi Atheniensium mensis vernalis) die pugnam hanc commissam, ait Aelianus 2, 25: sed ex Herodoto apparet, media aestate, sub initium Olympiadis LXXV contigisse.

angustias quaerebat] Similiter Catilina apud Sallust. c. 58 *Multitudo hostium ne circumuenire queat, prohibent angustiae loci.* Adde Curt. 3, 7. 9 et Scipion. Amirat. disc. polit. 18, 1.

cum classiariis regis] Quorum classis dissipata tum, et paullo ante tridui tempestate minimum CCCC, vt Herodo- 7, seu, vt Diodorus 11, CCC triremes amiserat.

3 *Pari praelio discess.*] Sic et Herodotus ac Diodorus. At Isocrates Panegyrico, Aelianus 2, 25 et vetus epigramma, Plutarcho laudatum, victoriam Graecis tribuunt.

rum Euboeam ſuperaſſet, ancipiti premerentur pe-
riculo. [4] Quo factum eſt, vt ab Artemiſio diſce-
derent, et exaduerſum Athenas apud Salamina
claſſem ſuam conſtituerent. [1] At Xerxes, Thermo- IIII
pylis expugnatis, protinus acceſſit aſtu, idque nullis
defendentibus, interfectis ſacerdotibus, quos in arce
inuenerat, incendio deleuit. [2] cuius fama perterriti
claſſiarii

4 *Exaduerſum Athenas*] Sic diſerte meliores libri, puta Gif. Dan. Put. Sau. Boecl. probante Gifanio Obſeru. L. L. p. 86 et in Append. p. 285. Placuit et Sauaroni ac Gebhardo. Quare non dubitaui in textum recipere. Vſi, praeter Noſtrum, optimi ſcriptores, eodem ſignificatu. Plautus Bacchid. 4, 7. 37 *Video exaduorſum Piſtoclerum et Bacchidem.* Terentius Adelph. 4, 2. 45 *Eſt piſtrilla, et exaduerſum fabrica.* vbi tamen omnes Boeclero inſpecti, *exaduerſo*. Phormione 1, 2. 38 *exaduerſum ei loco Tonſtrina erat.* mox v. 47 *Ea ſita erat exaduerſum.* adde Gellium 7, 7: vbi de accentu vocis diſputat. Praeſenti loco maxime congruit illud Appuleii in Floridis: *Samos Icario in mari inſula eſt, exaduerſum Miletos.* Cicero dixit *exaduerſus*, de Diu. 1, 45 *Ara exaduerſus eum locum conſecrata eſt.* quomodo Noſter 8, 2. 7 *exaduerſus Thraſybulum fortiſſime pugnaſſet.* ſic enim ibi libri meliores. Alterutrum reſtituendum videtur Plinio, infra in Fragmentis 7, 8: vbi vulgo *exaduerſo Padi fauces.* Solebant veteres, praepoſitiones hoc modo geminare. De quo plura Voſſius 4 de anal. 23.

apud Salamina claſſ. ſ. conſt.] Vid. Plutarch. Themiſt. p. 117 et ſeq.

Salamina] Giſanius append. obſ. L. L. l. c. e vet. lib. legit *Salaminam.* quod aeque probum. *Salamin* enim et *Salamina* dicebatur. Immo, Salmaſii iudicio, hoc magis Latinum eſt.

1 *Aſtu*] Athenas, quas κατ' ἐξοχὴν ita vocabant Graeci; item *vrbem, oppidum.* v. Indicem. Male Codex Longolii *arcem.*

in arce] Eam quomodo occuparit, refert Herodotus 8, 53.

incendio deleuit] An et arcem? Negant Gellius N. A. 6, 17 et Cteſias Perſicis apud Photium. quem quod Vſſerius T. I Annal. p. 178 id affirmare ait, haud dubie ἁμάρτημα μνημονικὸν eſt. Sed Herodotus l. c. πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν exuſtam, ait.

2 *Cuius fama perterriti*] MSS. Dan. Gif. Put. Sauar. Ernſt. et vnus Bauaricorum: *cuius flamma.* quod, praeter Sauaronem, Schoppio quoque Veriſim. 1, 20 ac Gebhardo probatur. Cuius iudicio, nil in ea abſurditatis eſt. Salamis enim, inquit, tam longe non diſtat Athenis, vt flamma incenſae vrbis cerni non potuerit. Addit, manifeſte hanc lectionem ſtabilire cum locum Noſtri 1, 7. 4, tum illud Claudiani 2 in Eutrop. 471 —— —— *longe ſpectari puppibus vrbes*

classiarii cum manere non auderent, et plurimi hortarentur, vt domos suas discederent, moenibusque se defenderent; Themistocles vnus restitit, et vniversos esse pares aiebat, dispersos testabatur perituros. idque Eurybiadi regi Lacedaemoniorum, qui tum summae imperii praeerat, fore affirmabat.
3 quem cum minus, quam vellet, moueret, noctu de seruis suis, quem habuit fidelissimum, ad regem misit,

vrbes Accensas, lucere fretum. Pro vulgata tamen praeter Codices plurimos, in quibus *fama* legitur, illud facit, quod etiam alii scriptores non flamma, sed nuntio incendii huius Graecos apud Salamina territos, scribunt. Herodotus 8 Οἱ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξηγγέλθη, ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν (quod scil. incensa fuisset, vt paullo ante narrauerat) ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὥς ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς νῆας ἐσέπιπτον, καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι. Diodorus 11 Οἱ περὶ τὴν Σαλαμῖνα διατρίβοντες Ἀθηναῖοι, τὸ τέμενος τῆς Ἀθηνᾶς (quod in arce situm, et a Persis pariter combustum erat. vid. Meurs. Cecropia cap. 14 et seqq.) ἀκούοντες κατεσκάφθαι, δεινῶς ἠθύμουν· Τὴν Ἀττικὴν tamen πυρπολουμένην vidisse eos, ait. quod facile fieri potuit. Eam enim insula ex aduerso Eleusinis attingebat, angustoque ab ea freto dirimebatur. V. Strabo 9 et Plut. Them. p. 118. Athenis autem longius distabat, quam vt flamma incendii eius conspici posset.

vt domos suas discederent] Ita MSS. Dan. et Boecleri. alii interponunt *quisque*.

vniuersos esse pares aieb.] MSS. Dan. Gif. Put. Sauar. et vnus Schoppio Verisim. 3, 20 laudatus: *vniuersos pares esse posse aiebat.* quomodo loquuti cum alii, vt Caesar B. G. 1, 40, Cicero in ep. ad Att. et Or. pro L. Manil. Iustinus 7, 6. 4: tum ipse Nepos 7, 6. 2. Sed is altera quoque ratione vsus est 18, 8. 4 et 23, 10. 4.

Eurybiadi] Ad quem oratio Themistoclis exstat apud Herodot. 8. Add. Plutarch. p. 117. Regio genere fuisse, negat Herodotus alibi eod. libro.

qui tum summae imperii praeerat] Plutarchus l. c. id *dignitati Spartae* tribuit.

3 *Quem cum minus, quam vellet, moueret*] Vid. Aelian. 13, 40 et Polyaen. 1 in Themist. com. 2. Diodorus ait, Eurybiadem, adsumto Themistocle, hortatum quidem multitudinem, et ad ingruens periculum animasse: sed impetum eorum cohibere non potuisse.

seruum] Sic et Iustinus 2, 12. 19. Herodotus οἰκέτην Themistoclis, et *liberorum eius paedagogum* (quod etiam Plutarchus et Polyaenus l. c. faciunt) vocat. Nomen ei Sycinnus. Plut. addit, genere Persam et captiuum fuisse. Meminit eius et Clemens Alex. Paedag. lib. 1, et ait, eum genus saltationis inuenisse,

misit, vt ei nunciaret suis verbis: [4] aduersarios eius in fuga esse: qui si discessissent, maiore cum labore, et longinquiore tempore bellum confecturum, cum singulos consectari cogeretur. quos si statim aggrederetur, breui vniuersos oppressurum. Hoc eo valebat, vt ingratiis ad depugnandum omnes cogerentur. [5] Hac re audita, barbarus nihil doli subesse credens, postridie alienissimo sibi loco, contra opportunissimo hostibus, adeo angusto mari conflixit, vt eius multitudo nauium explicari non potuerit.

inuenisse, quod συκινίζειν dicebatur. Strategema hoc, praeter iam dictos, referunt etiam Frontinus 2, 2. 24 et Diodor. Sic. 11.

consectari] Similiter Iustinus: *maiore labore ei singulas consectandas*. In MS. tamen Boecl. fuit *insectari*.

ingratiis] Sic quoque Ernstianus. At Gif. Dan. Put. Sau. Bauarici: *ingratis*. quod Gebhardo perinde erat: Schoppio Verisim. 1, 20 rectius altero videbatur; etsi illud Latinum esse, non negat. Placebat et Gentili Parerg. 1, 25, Pareo in Lex. Crit. ac Gifanio Ind. Lucret. qui sic et apud Terent. ac Plautum e vett. libb. legi vult. Sed in melioribus libris constanter *ingratiis* legitur; idque et metri ratio postulat. Vsi autem hac voce Terentius quidem Eun. 2, 1. 14, Heaut. 3, 1. 37, Phorm. 5, 6. 48: Plautus autem Amphitr. 1, 1. 215, Curcul. 1, 1. 6, Casin. 2, 5. 7, Cistellar. 2, 3. 82, Mil. Glor. 2, 5. 39, Menaechm. 5, 8. 5, Merc. 2, 4. 11. qui et *gratiis* dixit eadem ratione, Asin. 1, 3. 38 et 42, et Epid. 3, 4. 38. Ac, ne quis Comicos tantum, metri caussa, sic locutos putet, Cicero quoque pro Quinctio c. 14 ac Gellius N. A. 17, 1 vsi. Pricaeus et apud Apuleium Metam. 1 extr. reponit. Est autem Nomen, non Aduerbium: vt Vossius de Arte Gram. 3, 1 et 47 duobus Plauti locis euincit. quibus addi potest Gellianus, vbi est *ingratiis nostris*.

5 *Hac re audita*] Vide Lips. Polit. 5, 17 et Grot. de I. B. et P. 3, 1. 6.

angusto mari] In freto nempe inter Salaminem insulam, et Heracleum siue Fanum Herculis, in Attica situm; supra quod Xerxes, classem et aciem speculans, in edito consederat. Diodor. Sic. 11 et Plut. Them. p. 118. Quod tamen de initio tantum pugnae capi debet, nam maxima pars pugnae in aperto aequore, vt idem Diodorus narrat, commissa. Plutarchus p. 119 addit, Themistoclem non solum loci, sed etiam temporis commoditatem captasse, quo ventus e mari increbrescens fluctus per fretum impelleret, magno barbaricarum nauium, tanquam altiorum et grauiorum, incommodo.

potuerit. Victus eſt ergo magis conſilio Themi-
V ſtoclis, quam armis Graeciae. [1] Hic etſi male rem geſſerat, tamen tantas habebat reliquias copiarum, vt etiam cum his opprimere poſſet hoſtes. Interim ab eodem, gradu depulſus eſt. Nam Themiſtocles verens, ne bellare perſeueraret, certiorem eum fecit, id agi, vt pons, quem ille in Helleſponto fecerat, diſſolueretur, ac reditu in Aſiam excluderetur. idque ei perſuaſit. [2] Itaque qua ſex menſibus iter fecerat, eadem minus diebus triginta in Aſiam reuerſus eſt, ſeque a Themiſtocle non ſuperatum, ſed conſeruatum, iudicauit. [3] Sic vnius viri prudentia

victus eſt ergo] Dan. et Boecl. *Victus ergo eſt magis etiam conſ. Th.*

1 *Hic*] Qu̲. edd. addunt *barbarus*. ſed aberat vox ab opt. MSS. Gif. Dan. Sch. aliisque: repetita, vt opinor, ex initio verſiculi praecedentis. Mox Boecl. *tantas habuit rel.* et paullo poſt. Exc. Dan. *vt etiam tum his tum oppr. p. h.* Videtur fuiſſe, *vt etiam cum his tum* [i. e. eo tempore] *op p. h.* Statim ed. Vltrai. *Iterum ab eodem*. Longolii: *Interim tamen ab eod.* Sed Gebhardo placebat vulgatum. idque et Cod. Dan. aliique confirmant.

certiorem fecit] Per eundem Sycinnum, quo antea fuerat vſus. Ita Herodo. 8, 110 et Iuſtinus 2, 13. 7. Diodorus quoque Siculus l. 11 *filiorum ſuorum paedagogum* ablegaſſe, ait. Sed Plutarchus ſcribit, miſſum Arnacen quendam, e regiis eunuchis inter captiuos inuentum; Polyaenus, vnum ex eunuchis ſuis Arſacen. Rem ipſam narrat etiam Frontinus 2, 6. 8 inter *ſtrategemata de emittendo hoſte, ne clauſus praelium ex deſperatione redintegret.*

id agi, vt pons etc.] Et revera agebatur, ſuadente etiam in ſpeciem Themiſtocle et renitente ſiue Eurybiade, ſiue Ariſtide: ſi vera ſunt, quae referunt Herodotus, Plutarchus, Polyaenus, et Iuſtinus. Sed Themiſtocles, explorato Graecorum animo, valide diſſuaſit profectionem: *animo*, ſi Herodoto credimus, *ſibi apud Perſam ſubſidium comparandi, vt ſi quid apud Athenienſes accideret aduerſi ſibi, haberet, quo ſe conuerteret.* Cui congruunt, quae infra c. 9, 1 ipſe ſcribit,

2 *Minus diebus triginta*] Herodotus 8, 115 ampliato dierum numero ait, eum infra XLV dies ad traiectum peruenisse, nullam partem copiarum ducentem.

ſeque a Themiſtocle non ſuperatum etc.] Ita Themiſtocles, cum proditor videretur, nec tamen eſſet, eadem opera et ſeruauit, quos prodidiſſe credebatur, et conciliauit ſibi, quem deceperat. Quod non calliditatis tantum, ſed etiam haud vulgaris felicitatis eſt.

3 *Vnius viri prudentia*] Vide infra 15, 10. 4.

dentia Graecia liberata eſt, Europaeque ſuccubuit Aſia. Haec altera victoria, quae cum Marathonio poſſit comparari tropaeo. nam pari modo apud Salamina paruo numero nauium maxima poſt hominum memoriam claſſis eſt deuicta. [1] Magnus hoc VI
bello Themiſtocles fuit; nec minor in pace. Cum enim Phalereo portu neque magno, neque bono Athenienſes vterentur, huius conſilio triplex Piraeei

paruo numero nauium] Triremium ſcilicet CCCLXXX; inter quas Athenienſium CLXXX: iuxta Herodot. 8, 42 et ſeqq. Aeſchylus tamen CCC tantum numerat; Cteſias IↃCC. Vid. Vſſer. Annal. To. I p. 178 et ſeq.

maxima claſſis] Quippe quae plus quam mille naues habuit, quarum Diodorus ſupra CC periiſſe ait, praeter vna cum viris captas. Cteſias IↃ amiſſas ſcribit. Vid. Vſſer. l. c. Contigit autem pugna haec, vt inter omnes conſtat, Olympiadis LXXV anno I, archonte Calliade. Sed de anni tempore non eadem omnium ſententia eſt. Sunt enim, qui fine anni pugnatum volunt. alii Pyanepſione, ſiue Octobri. Sed ineunte hoc anno, circa diem XX Boedromionis, h. e. ſub autumnum ſiue fine aeſtatis anni Periodi Iul. 4234 id contigiſſe, ſolide demonſtrant Petau. de doctr. temp. 10, 24, Ration. temp. 2, 3. 11 et in not. ad Themiſtii orat. 12 p. 639, ac Vſſer. l. c. p. 174. Quorum rationibus exacte congruit Marmor Arundellianum.

1 *Phalereo portu*] Exc. Dan. *Phalarico*. An legendum *Phalerico*? Nam Graecis φαληρικὸς dictus. Diodorus Sic. II Ἐπινείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τῷ προσαγορευομένῳ Φαληρικῷ. Epitome Stephani de vrbibus, in Φάληρον· τὰ τοπικὰ, Φαληρόθεν, Φαληρόνδε, Φαληροῖ, καὶ Φαληρικόν. Librariis *Phalaris* tyrannus notior *Phalero* demo Atticae. Inde occaſio corruptelae. Neque tamen plane reiiciendum τὸ *Phalereo*. Nam ipſe δῆμος, vbi hic portus fuit, (de quo vid. Meurſ. de pop. Att. p. 136) non tantum Φάληρον et Φάληρα, ſed etiam *Phalereus* dictus. Stephanus loco paullo ante laudato: λέγεται δὲ καὶ ὁ δῆμος καὶ ὁ δημότης Φαληρεύς.

triplex Piraeei portus] Omnes ferme arbitrantur, Piraeeum ideo triplicem dictum, quod tres portus comprehenderet, nimirum ipſum Piraeeum, Phalerum, et Munychiam. Verum qua ratione Phalerus, et Munychia, *Piraeei portus* dici mereantur, equidem non video. et prorſus omni id ratione caret. Nam quamuis vno murorum clauſtro ſepti eſſent, diuerſi tamen erant portus, maximoque a ſe inuicem diſtabant ſpatio. Sed diſerte docet Pauſanias, iam ante, quam Themiſtocles Phalerum et Munychiam Piraeeo iunxiſſet, tres habuiſſe portus. verba eius ſunt: Θεμιστοκλῆς δὲ ὡς ἦρξε (τοῖς τε γὰρ πλέουσι ἐπιτηδειότερος

portus conſtitutus eſt: isque moenibus circumdatus, vt ipſam vrbem dignitate aequipararet, vtilitate ſuperaret. [2] Idemque muros Athenienſium reſtituit praecipuo periculo ſuo. Namque Lacedaemonii cauſſam idoneam nacti propter barbarorum excurſiones, qua negarent oportere extra Peloponneſum vllam vrbem haberi, ne eſſent loca munita, quae hoſtes poſſiderent, Athenienſes aedificantes prohibere ſunt conati. [3] Hoc longe alio ſpectabat, atque

τερος ὁ Πειραιεὺς ἐφαίνετό οἱ προκεῖσθαι, καὶ λιμένας τρεῖς ἀνθ' ἑνὸς ἔχειν τȣ̃ Φαληρȣ̃) τȣ̃το σφίσιν ἐπίνειον εἶναι κατ εσκευάσατο. Nullus itaque dubito, quin ideo triplex dictus ſit Piraeeus, quod tres diuerſae ſtationes in eo eſſent. Et ſane ex his tribus ſtationibus vnam Piraeei nomine fuiſſe inſignitam, facile mihi perſuadeo. Alteram dictam fuiſſe Κανθάρων, videtur innuere Heſychius: Κανθάρων· λιμὴν ȣ̃τω καλεῖται ἐν Πειραιεῖ. Tertia appellata eſt Ζεά. Heſychius: Ζεὰ ἡ Ἑκάτη παρὰ Ἀθηναίους, καὶ εἷς τῶν ἐν Πειραιεῖ λιμένων ἀπὸ τȣ̃ καρπȣ̃ τῆς Ζεᾶς. ἔχει δ' ὁ Πειραιεὺς λιμένας τρεῖς κλειςȣ̀ς. Haec doctiſſ. vir Iſ. Voſſius in not. ad Scylacis peripl. p. 8. Ac ſecundae quidem ſtationis etiam Ariſtophanes Pace meminit; ſed Κανθάρου λιμένα vocat: Ἐν Πειραεῖ δήπουθι Κανθάρου λιμήν. vbi ſcholiaſtes: ὁ Πειραεὺς λιμένας ἔχει τρεῖς, πάντας κλειτούς· (an ex Heſychio legendum κλειςȣ̀ς, i. e. catenis clauſos, vt exponit Meurſius de populis Att. p. 95: ſeu, vt Voſſius l. c. ſepto Munychiae contentos) εἷς μὲν ὁ Κανθάρȣ λιμὴν, ȣ̃τω καλȣ́μενος ἀπό τινος ἥρωος Κανθάρου ἐν ᾧ τὰ νεώρια. Primam Meurſius l. c. Ἀφροδίσιον dictam vult. Sequitur enim apud ſcholiaſten: εἶτα τὸ Ἀφροδίσιον. Sed haec fortaſſe non ſtationem alteram, ſed alium Canthari locum ſignant. nam et mox additur: εἶτα κύκλῳ τȣ̃ λιμένος ςοαὶ ε. Ceterum portum hunc, praeter Thucydidem et Pauſaniam, pulchre deſcribit Strabo lib. 9. E iunioribus vid. Meurſ. l. c.

2 *Idemque muros Athenienſium reſtit. praecip. peric. ſuo*] E multis vide Thucyd. 1, Diod. Sic. 11, Demoſth. Or. ad Lept. Plutarch. in vita, Polyaen. 1, Pauſan. initio lib. 1, Iuſtin. 2, 15, Frontin. 1, 1. 10. Pro *Idemque* MS. Boecl. *Idem* ſine copula.

qua negarent] Alii addunt *re*: *qua re negarent*. quod tamen abeſt a MSS. melioribus, vt Giſan. Leid. Boecl. editisque omnibus, vt annotat Schottus. Mox pro *haberi* MS. Boecl. *habere*.

ne eſſent loca munita] Iuſtin. 2, 15. 3 *Mittunt legatos, qui monerent, ne munimenta hoſtibus et receptacula futuri belli exſtruant.*

3 *Hoc longe alio ſpectabat*] Annotat Schottus e libro ſibi conſulto: *Hoc longe animo ſpectabant.* Refingi poſſet, *Aliud longe*

atque videri volebant. Athenienſes enim duabus victoriis, Marathonia et Salaminia, tantam gloriam apud omnes gentes erant conſecuti, vt intelligerent Lacedaemonii, de principatu ſibi cum his certamen fore. quare eos quam infirmiſſimos eſſe volebant. 4 Poſtquam autem audierunt muros inſtrui, legatos Athenas miſerunt, qui id fieri vetarent. His praeſentibus deſierunt, ac ſe de ea re legatos ad eos miſſuros dixerunt. 5 Hanc legationem ſuſcepit Themiſtocles, et ſolus primo profectus eſt. reliqui legati vt tum exirent, cum ſatis altitudo muri exſtructa videretur, praecepit. interim omnes ſerui atque liberi opus facerent, neque vlli loco parcerent, ſiue ſacer eſſet, [ſiue profanus] ſiue priuatus,

longe animo ſpectabant. etſi verbis, inquit, aliud ferebant, animo tamen ad longe aliam rem collimabant. Ita Gebhardus. De ſenſu non abnuo. ſed mutatione opus non eſſe, facile iudicabit dictioni Nepotis adſuetus.

Lacedaemonii] Aberat MS. Boecleri. et poteſt abeſſe.

quam infirmiſſimos] Sic e membr. Bauaris Schoppius emendauit Veriſim. 3, 20. A vulgatis particula *quam* abeſt, ſicut et a MS. Boecleri.

4 *Muros inſtrui*] Ita praeter editos MS. Boecl. et membranae Bauarae, Schoppio teſte l. c. Firmatque Gebhardus illo Curtii 5, 1. 25 *murus inſtructus laterculo coctili.* ibid. com. 33, vbi de hortis penſilibus Babylone: *Saxeae pilae, quae totum onus ſuſtinent, inſtructae ſunt: ſuper pilas lapide quadrato ſolum ſtratum eſt.* ſic recte editiones Belgicae, et plerique MSS. *Inſtructae* i. e. exaedificatae, conſtructae. Non videntur cepiſſe vim huius verbi, qui *ſaxo* repoſuerunt; quod etiam in codd. Palatinorum vno fuit. Tacitus 2 H. 22, 3 *Legionarius ſubruit muros, inſtruit aggerem, molitur portas.* Alibi dixit *aggerem ſtruere,* 3 H. 20, 6. 2 A. 18, 2 etc. Caeſar *exſtruere aggerem,* 2 B. G. 29. Solinus cap. 1 *Poſuiſſe ſedes, inſtruxiſſe moenia et oppidum ab ea Rhomen vocaſſe.* ſic enim e MS. legendum.

his praeſent. deſierunt] Thucydidis narrationi congruunt Iuſtinus et Frontinus. loca paullo ante laudauimus.

5 *Omnes ſerui atque liberi opus facerent*] Diodorus Sic. dixit πανδημεὶ τειχίζειν τὴν πόλιν.

ſiue ſacer eſſet, ſiue profanus, ſiue priuatus] Tὸ *ſiue profanus* eiiciendum, a nimis liberali manu Longolii inuectum. Monuit Schoppius, Savaro, Schottus, et nec dum obtemperatum. Auctor Scholiorum in Ariſtophanis Equites: μὴ φειδομένους μήτε ἰδίου, μήτε δημοσίου τινὸς οἰκοδομήματος.

ſiue publicus: et vndique quod idoneum ad muniendum putarent, congererent. Quo factum eſt, vt Athenienſium muri ex ſacellis ſepulcrisque conſtarent.

VII [1] Themiſtocles autem, vt Lacedaemonem venit, adire ad magiſtratus noluit, et dedit operam, vt quam longiſſime tempus duceret: cauſſam interponens, ſe collegas exſpectare. [2] Cum Lacedaemonii quererentur, opus nihilominus fieri, eumque ea re conari fallere, interim reliqui legati ſunt conſecuti.

in eo diſcrepans, quod tantum profanos, qua priuatos, qua publicos, non vero ſacros locos complecti iuſſi fuerint Athenienſes muris ſuis: Nepos autem affirmet, non parcitum fuiſſe ſacris quoque; quum tamen fuerit praeceptum vetus μὴ κινεῖν, μήτε βωμοὺς, μήτε τάφους, μήτε ἡρῷα *Non eſſe mouenda ſeu violanda neque altaria, neque ſepulcra aut heroum ſacella.* Vide Zenob. 1, 54. Ita Gebhardus. add. Schopp. Veriſim. 1, 20 et not. Ernſtii. quorum ſententiam firmant MSS. Gif. Put. Sch. Bauarici, Leid. et Ernſtianus: a quibus omnibus τὸ *ſiue profanus* abfuiſſe dicitur. Boecleri tamen habet, hoc modo: *ſiue ſacer, ſiue profanus, ſiue priuatus eſſet, ſiue pub.* Videtur et cod. Danielis habuiſſe. nam excerpta eius nullam heic varietatem adnotant: cum tamen haec verba in Longol. editione reperiantur. Praeterea quomodo ex eo, quod ius tantummodo triplex apud Romanos fuit, ſequitur, apud Graecos nulla fuiſſe loca priuata? Sic enim rationem colligant neceſſe eſt, qui Auſonianum verſiculum vrgent. Iam, cur res quaedam profanae erunt; (quid enim aliud ſunt, quas Iureconſulti *humani iuris* vocant) loca non erunt? Neque verum eſt, locum *profanum* et *priuatum* non differre. nam ſi maxime admittam priuatum omnem profanum eſſe, non tamen omnis profanus priuatus eſt. Differunt igitur vt genus et ſpecies. Haec cum ita ſint, nolui verba haec plane eiicere; ſed ſatis habui, ſi vncis includerem; vt ſuſpecta, et in quibusdam MSS. et edd. haud reperta. Non repugnabo interim, ſi quis eiicienda putet.

et vndique] Qu. edd. *ſed vndique.* non male. Et mox *cogerent.* ſed *congererent*, quod etiam in cod. Gif. et ed. Vltrai. fuit, aptius. V. Ind.

1 *Adire ad magiſtratus*] Sic MSS. Gifan. Dan. et Schotti, probante Gebhardo. Et eſt ad iſtum modum et alibi loquutus Noſter, itemque Terentius, Caeſar, alii. Thucydides, quem expreſſiſſe videtur: ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐλθὼν, οὐ προσῄει πρὸς τὰς ἀρχάς. Aberat tamen particula etiam a Leidenſi et Boecleri.

vt quam longiſſime tempus duceret] Pro *duceret* qu. edd. *duceretur.* De re ipſa, ſiue arte ducendi tempus, quaedam adnotat Forſtner. ad Tacit. 1 p. 385.

2 *Ea re*] MSS. Dan. Boecl. et qu. edd. *in ea re.*

conſecuti. a quibus cum audiſſet, non multum ſupereſſe munitionis, ad Ephoros Lacedaemoniorum acceſſit, penes quos ſummum imperium erat: atque apud eos contendit, falſa his eſſe delata: quare aequum eſſe, illos viros bonos nobilesque mittere, quibus fides haberetur, qui rem explorarent: interea ſe obſidem retinerent. [3] Geſtus eſt ei

ſupereſſe] Liber Schotto inſpectus: *ſuperare*. quod etiam Gebhardo probatur. Sed quae ab vtroque adducta ſunt Virgilii ac Ciceronis loca, non quadrant. Nam ibi *ſuperare* vel abundare eſt, vel ſuperſtitem eſſe. At ſic plane Liuius: *Multa die ſuperante acceſſit*. et Ouidius: *Pars ſuperat coepti, pars eſt exhauſta laboris*. Idem alibi: —— *nec tempora vitae Longa meae ſuperant*. Adi ſis Bangii obſeruation. philologic. lib. 2 p. 789.

quibus fides haberetur] Sic Lambinus edidit, et in ſuo codice P. Daniel repetit. Ceteri editi iuxta et manu exarati codd. *q. f. adhiberetur*. quam phraſin, vt parum Latinam, poſt Lambinum reiicit Schoppius in paradoxis litterariis epiſt. 5. Nic. tamen Heinſius apud Ouidium 15 Metam. 361 hanc trium codd. MSS. lectionem probat: *Si qua fides rebus tamen eſt adhibenda probatis*: vbi vulgo legitur *addenda*. eamque firmat illo Auſonii Ep. 12 *Si qua fides falſis vnquam eſt adhibenda poëtis*. Idem Schoppius, totum hoc ex gloſſa vel interpretatione ad oram libri poſita in contextum orationis irrepſiſſe, eoque expungendum, cenſet. *Eſt enim*, inquit, *palam otioſum. Si enim Lacedaemonii ex ciuibus ſuis viros bonos nobilesque Athenas mitterent, qui rem explorarent, fieri aliter non poterat, quin maximum eis rerum omnium fidem haberent*. Sed pro recepta lectione praeter conſenſum librorum omnium, cum illud facit, quod Nepos, ſicut et Iulius Caeſar ac eius aetatis alii, ea addunt aliquando, quae tautologias ſpeciem habent, atque omitti potuiſſe videntur: tum quod alii ſcriptores dicunt petiiſſe Themiſtoclem, ne Lacedaemonii falſo rumori fidem haberent, ſed mitterent, quibus referentibus credi poſſet. Diodorus lib. 11 παρεκάλεσε τὺς ἄρχοντας μὴ πιςεύειν κεναῖς φήμαις, ἀλλ᾽ ἀποςέλλειν πρέσβεις ἀξιοπίςους εἰς τὰς Ἀθήνας. Auctor incertus apud ſcholiaſten Ariſtoph. in Equit. p. 338 ἔπειθεν αὐτὺς μὴ ταχέως πιςεύειν τοῖς βουλομένοις εἰς ἔχθραν καταςῆσαι τὴν πόλιν, ἀλλ᾽ ἐπιλεξαμένους αὐτῶν ἄνδρας τὺς εὐνοίᾳ καὶ πίςει διαφέροντας, ἐπόπτας ἐκπέμψαι. Frontinus 1, 1. 10 *Contendit, falſum ad eos rumorem perlatum; et rogauit, vt mitterent aliquos ex principibus, quibus crederent de munitione Athenarum*. qui locus, noſtro huic plane geminus, mire receptam lectionem confirmat.

interea ſe obſidem retinerent] Etiam Polyaenus: ἀρίςους ἐκπέμψατε κατασκόπους, ἐμὲ κατασχόντες.

mos, tresque legati, functi summis honoribus, Athenas missi sunt. Cum his collegas suos Themistocles iussit proficisci: eisque praedixit, vt ne prius Lacedaemoniorum legatos dimitterent, quam ipse esset remissus. [4] Hos postquam Athenas peruenisse ratus est, ad magistratum, senatumque Lacedaemoniorum adiit, et apud eos liberrime professus est: Athenienses suo consilio, quod communi iure gentium facere possent, deos publicos, suosque patrios ac penates, quo facilius ab hoste possent defendere, muris sepsisse. [5] neque eo, quod inutile esset Graeciae, fecisse. nam illorum vrbem vt propugnaculum oppositum esse barbaris, apud quam iam bis classem regiam fecisse naufragium. [6] Lacedaemonios autem male et iniuste facere, qui id potius intuerentur, quod ipsorum dominationi, quam quod vniversae Graeciae, vtile esset. Quare si suos legatos recipere vellent, quos Athenas miserant, se remitterent: aliter illos nunquam in patriam essent re-

VIII cepturi. [1] Tamen non effugit ciuium suorum inuidiam.

3 *Eisque praedixit*] Frontinus: *suis clam scripsit.* Iustinus: *per seruum magistratibus scribit.* Ergo *praedicere,* monere, interdicere, vetare, et, vt c. 6, 5 loquebatur, *praecipere* est. Sic Tacitus 13 A. 36, 1 *ne pugnam priores auderent, praedixit.* Idem 16 A. 33, 2 *praedicto ne in Rep. haberetur.* Velleius 2, 82. 2 *praedixitque ne destinatum iter peterent.* Liuius 23, 19 *praedictum erat Dictatoris, ne quid absente eo rei gereret.* Pro *eisque* Boecleri codex *hisque.*

4 *Ad magistratum senatumque*] Iustinus: *Adiit deinde concionem Lacedaemoniorum.*

professus] Restituit e MS. suo hanc vocem Sauaro, habuitque et P. Dan. codex. Vsus ea et infra est 23, 11. 1. Thucydides dixit φανερῶς εἶπεν: quod Noster expressit. Est enim *professus* idem ac palam fassus. v. Ind. MSS. Puteani, Gifanii, Boecleri, ac plerique editi: *prosecutus.* Longolii: *prolocutus.* Sed vtrumque glossema puto.

5 *Neque eo quod inutile esset Gr. fec.*] Sic diserte MSS. Bauarici, Boecl. alii. nec video cur necesse sit cum Puteano et Lambino *neque eos* reponere. Dan. et Leid. *neque in eo.* De re ipsa vide Thucyd. lib. 1.

classem regiam] MS. Leid. et Boecl. *classes regias.* qu. edd. *classis regia fecisse naufrag.*

6 *Aliter illos*] Sic MSS. Dan. Sed cod. Boecl. et vulgatae edd. *alias.* Mox τὸ *essent* glossema videbatur Gronouio not. ad Liu. 34, 29.

1 *Tamen*] Qu. edd. *Hic tamen non effugit ciuium suor. inuidiam*]

diam. namque ob eundem timorem, quo damnatus erat Miltiades, teſtarum ſuffragiis e ciuitate eiectus, Argos habitatum conceſſit. [2] Hic cum propter multas eius virtutes magna cum dignitate viueret, Lacedaemonii legatos Athenas miſerunt, qui eum abſentem accuſarent, quod ſocietatem cum rege Perſarum ad Graeciam opprimendam feciſſet. [3] Hoc crimine abſens proditionis eſt damnatus. Id vt audiuit, quod non ſatis tutum ſe Argis videbat, Corcyram demigrauit. Ibi cum eius principes ciuitatis animaduertiſſet timere, ne propter ſe bellum his Lacedaemonii et Athenienſes indicerent, ad Admetum Moloſſorum regem, cum quo ei hoſpitium fuerat, confugit. [4] Huc cum veniſſet,

diam] Vide ex epiſtolis, quae ſub Themiſtoclis nomine circumferuntur, 1 ad Aechylum, 2 ad Alcetam, 14 ad Pauſaniam, et 9 ad Habronychum.

ob eund. timorem] Sup. 1,8.4.

teſtarum] In MSS. Sau. Sch. Leid. et qu.edd.vet. erat *teſtularum*. qua voce in eadem re vſus eſt infra 3, 1. 2.

2 *Lacedaemonii legat. Athenas miſ. etc.*] Cauſſam, cur Lacedaemonii accuſarent Themiſtoclem, Diodorus hanc fuiſſe ait, quod ipſi ob Pauſaniae proditionem male audirent; Athenienſium vero exiſtimatio inclareſceret, propterea quod nullus dum ipſorum ciuis proditionis conuictus eſſet. Itaque eos parem nomini Athenienſi ignominiae notam inurere properaſſe.

ſocietatem feciſſet] Longol. *iniiſſet*, repugnantibus libris. *Facere ſocietatem* etiam infra Noſter dixit 9, 2. 2, ſicut et Cic. pro Quinctio: *facere amicitiam* 7, 6. 4 et 14, 10. 2. *Foedus amicitiamque facere* Iuſtinus 12, 2. 12.

3 *Hoc crim. abſens proditionis eſt damnatus*] Nempe proditionis cum Pauſania initae accuſabatur, quoniam familiarius eo vtebatur, ac cotidie litteras et nuncios ad eum miſſitabat. Thucydid. 1, Diod. Sic. 11, Plut. in vita. Qui tamen omnes ab hoc crimine eum abſoluunt. Adde Plut. lib. de vtilit. ex inimic. capienda, itemque Themiſtoclis epiſt. 14.

Corcyram] V. ſup. 2, 2. 1. Totam narrationem de Corcyraeis habes epiſt. 12 et 19 earum, quae Themiſtocli tribuuntur.

ad Admet. Mol. R. – conf.] Sic fere Thucyd. 1, Diodor. 11, Plut. in vita, et ipſe epiſt. 19 et 20 prolixe. Sed de hoſpitio quod Noſter narrat, in eo neminem, quod ſciam, adſentientem habet. Nam Thucydides et plerique hiſtoricorum, itemque Cicero in Bruto, inimicum ei fuiſſe Admetum aiunt. Cauſſam habes ap. Plut. l. c. et ſcholiaſten Thucydidis p. 90.

ſet, et in praeſentia rex abeſſet, quo maiore religione ſe receptum tueretur, filiam eius paruulam arripuit, et cum ea ſe in ſacrarium, quod ſumma colebatur cerimonia, coniecit. inde non prius egreſſus eſt, quam rex eum data dextra in fidem reciperet: quam praeſtitit. 5 nam cum ab Athenienſibus et Lacedaemoniis expoſceretur publice, ſupplicem non prodidit; monuitque, vt conſuleret ſibi. difficile enim eſſe, in tam propinquo loco tuto eum verſari. Itaque Pydnam eum deduci iuſſit, et quod ſatis eſſet praeſidii dedit. 6 Hac re audita, hic in nauem omnibus ignotus nautis eſcendit. quae cum tempe-

p. 90. Ipſe epiſt. 20 ὁ Ἄδμητος ἐμὲ μὲν ἐγνώρισεν, καὶ εὖ οἶδ' ὅτι ἐμίσησεν. Thucydides; ἀναγκάζεται παρὰ Ἄδμητον ὄντα αὐτῷ οὐ φίλον καταλῦσαι. vbi Longolius negandi particulam non agnouiſſe Nepotem cenſet. Sed ego potius cum Magio dixerim, alios auctores ſequutum eſſe.

4 *Rex abeſſet*] Sic quoque Thucyd. I et ipſe Themiſtocles ep. 20. Diodorus tamen vult adfuiſſe et comiter eum excepiſſe. Ceterum in MS. Leid. fuit: *rex eſſet*. cui, vt opinor, occaſionem praebuit non intellectum τὸ *in praeſentia*. librarius enim de loco accepit, cum debuerit de tempore.

filiam ei. paru.] Immo filium, ſi Thucydidi et Plutarcho credimus. Quare Lambinus exiſtimabat vel lapſum eſſe Nepotem, vel alios ſequutum, vel erratum eſſe librariorum. Et ante Lambinum Longolius non dubitabat a Noſtro ſcriptum fuiſſe *filium paruulum*. Epiſtola 19 Themiſtoclis etiam nomen filii addit: Ἡμεῖς δὲ ἐφέστιοι ἐκαθεζόμεθα, οὕτω γὰρ ἐκέλευεν ἡ κρατεσίπολις. Ἀρίβδας δὲ ὁ μικρὸς ὑποχείριος ἦν ἐμοὶ καὶ ξίφος ἐν θατέρᾳ. Quae ſi ab ipſius manu ſunt, res confecta eſt. Sed notum eſt Graeculorum ſtudium in hoc genus epiſtolis fingendis.

inde non prius egreſſus eſt] MS. Boecl. *Inde prius egreſſus non eſt*. elegantius, vt opinor.

data dextra] Vid. Marcell. Donat. Dilucidat. ad Capitolini Maximinos p. 644 et ſeq.

5 *Ab Athen. et Laced. expoſceretur*] Longa oratione, vt ait Thucydides: cuius ſummam, vna cum reſponſo Admeti habes epiſtola modo laudata, p. 38. 39 edit. Graecolatinae. add. Diodorus II p. 270.

6 *Hac re audita*] Abſunt haec a quibusdam edd.

omnibus ignotus nautis] Τὸ *nautis* inſerui e MSS. Leid. Boecl. et ed. Vltrai. quod in reliquis codd. a praecedenti voce facile ob ſoni ſimilitudinem abſorberi potuit. Thucydides:

tempeſtate maxima Naxum ferretur, vbi tum Athenienſium erat exercitus, ſenſit Themiſtocles, ſi eo perueniſſet, ſibi eſſe pereundum. hac neceſſitate coactus, domino nauis, qui ſit, aperit, multa pollicens, ſi ſe conſeruaſſet. 7 At ille clariſſimi viri captus miſericordia, diem noctemque procul ab inſula in ſalo nauem tenuit in ancoris, neque quenquam ex ea exire paſſus eſt. Inde Epheſum peruenit, ibique Themiſtoclem exponit: cui ille pro meritis gratiam poſtea retulit. [1] Scio pleroſque ita VIIII ſcripſiſſe, Themiſtoclem Xerxe regnante in Aſiam tranſiiſſe. Sed ego potiſſimum Thucydidi credo, quod aetate proximus erat de his, qui illorum temporum

dides: ἦν γὰρ ἀγνὼς τοῖς ἐν τῇ νηΐ. Themiſtocles ipſe ep. 19 τοῖς μὲν ἐν τῇ νηῒ ἀγνὼς ἅπασιν εἶναι ἐδόκουν. Plutarchus: ὀδενὸς εἰδότος ὅςις εἴη τῶν πλεόντων. Schottus tamen gloſſema cenſebat.

eſcendit] Non dubitaui et hoc verbum, auctoritate MS. codicis P. Danielis, hic reponere: cum idem aliis ſcriptoribus pridem e MSS. reſtituerint, variisque veterum auctorum teſtimoniis firmauerint Gruterus, Gronouius, alii. V. Ind.

vbi tum Ath. erat exercitus] Naxum oppugnans, vt aiunt Thucyd. I, Plutarchus, Polyaen. I.

qui ſit] Sic MSS. Dan. et Boecl. recte. *qui* pro *quis*, vt ſaepe apud Plaut. Terent. Cic. Reliqui *quis ſit*. Rem fere eodem modo narrant Thucyd. et Polyaen. I, adduntque Themiſtoclem minatum, niſi ab ipſo ſeruaretur, ſe dicturum Athenienſibus, illum pecunia ſe corrumpi paſſum. Quod etiam ipſe ep. 19 refert: ſed cetera paullo aliter narrat.

7 *Gratiam poſt. retulit*] Nempe ingenti pecunia eum donauit, vt Thucyd. et Plutarch. referunt.

I *Pleroſque*] Ephorum ſcilicet, Dinonem, Clitarchum, Heraclidem, alioſque complures, Plutarcho laudatos: cum quibus et Diodorus Siculus II ac epiſtola 19 Themiſtoclis faciunt.

Themiſtoclem Xerxe regnante in Aſiam tranſiiſſe] Schoppius Veriſim. I, 20 et Ernſtius e ſuis codd. mallent: *Themiſtoclem ad Xerxen regnantem in Aſiam tranſiiſſe.*

proximus de his] Sic e MS. Dan. legendum puto. Vulgo eſt *proximus, qui ill. t. h. r.* dura admodum ellipſi. Schoppius Veriſim. I, 20 e Bauarico: *qui aetate proximus ab his qui etc.* Ernſtius e ſuo: *qui aet. proximus ab his erat, qui etc.* Schott. denique e Mendoziano: *proximus erat iis, qui etc.* Quae lectiones omnes contextui repugnant. Neque enim ideo Thucydidi potiſſimum credere ſe, ait Nepos, quod proximus aetate

rum hiſtoriam reliquerunt, et eiusdem ciuitatis fuit. Is autem ait, ad Artaxerxem eum veniſſe, atque his verbis epiſtolam miſiſſe. [2] *Themiſtocles veni ad te, qui plurima mala omnium Graiorum in domum tuam intuli, cum mihi neceſſe fuit aduerſum patrem tuum bellare, patriamque meam defendere.* [3] *Idem multo plura bona feci, poſtquam in tuto ipſe, et ille in periculo*

aetate fuerit hiſtoricorum illis, qui res illorum temporum compoſuerant; ſed quod ipſe vetuſtiſſimus inter eos, et temporibus illis proximus. Nam Ephorus, Dinon, Clitarchus, Heraclides, Diodorus ceterique, qui Themiſtoclem Xerxe regnante in Aſiam tranſiiſſe ſcripſere, omnes aetate multo poſteriores fuere. Thucydides autem Olymp. LXXVI anno ſecundo, hoc eſt quadriennio ante exilium Themiſtoclis natus fuit. Vid. Voſſ. de Hiſtor. Graec. 1, 1 et 4. *De his* igitur eſt *inter hos*, *ex his*, vt ſupra c. 4, 3 *de ſeruis ſuis, quem habuit fideliſſimum.* cuius ſignificatus ignoratione factum puto, vt tam varie locus hic a librariis interpolaretur.

is autem ait, ad Artaxerxem eum veniſſe] Id quod etiam ſcripſerat Charon Lampſacenus, teſte Plutarcho: ſcriptor Thucydide, ipſoque etiam Herodoto, vt volunt, antiquior. Ceterum cum vtraque ſententia magni nominis ſcriptoribus nitatur; idcirco Petauius, vt componeret hunc diſſenſum, duplex regni Artaxerxis exordium conſtituit, vultque decem annos cum patre regnaſſe. Vide eum lib. 10 de doctr. temp. c. 25 et in Ration. temp. Part. 2 l. 3, 10. Wilh. Langius, fere iisdem rationibus inductus, eum anno paterni imperii tertiodecimo regem deſignatum exiſtimat, lib. 2 de annis Chriſti cap. 15. Sed multis vtraque eorum ſententia difficultatibus premitur: vt alibi fortaſſe docebimus. Vſſerius p. 187 mortem Xerxis in annum P. I. 4240; Themiſtoclis tranſitum in proxime ſequentem coniicit. Quod ſi recte ſe habet, ita conciliaueris hunc diſſenſum, vt tranſierit quidem ad Xerxem, (quem nondum cognorat obiiſſe:) ſed a filio demum eius Artaxerxe receptus fuerit.

his verbis epiſtolam miſiſſe] Haec coram reſpondiſſe ſe Regi ipſum increpanti, ait epiſt. 19 p. 41. id quod etiam Plutarchus tradit. Diodorus quoque nullam epiſtolae mentionem facit; ſed *introductum ad regem* ait *illum edocuiſſe, nil iniuſti ſe feciſſe.*

2 *Cum mihi*] MS. Dan. *quamdiu.* quomodo Thucydides: ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκῃ ἠμυνόμην. Cod. Boecleri: *quod mihi n. f.* An legendum, *quoad mihi nec. fuit?* vel τὸ *quod* pro *quoad* accipiendum?

3 *Bona feci*] MS. Bauarus vetuſtior: *orſus fui*, referente Schoppio Veriſim. 1, 20. Sed Graeca Thucydidis non congruunt.

culo esse coepit. Nam cum in Asiam reuerti vellet, praelio apud Salamina facto, litteris eum certiorem feci, id agi, vt pons, quem in Hellesponto fecerat, dissolueretur, atque ab hostibus circumiretur. quo nuncio ille periculo est liberatus. [4] *Nunc ad te autem confugi, exagitatus a cuncta Graecia, tuam petens amicitiam: quam si ero adeptus, non minus me bonum amicum habebis, quam fortem inimicum ille expertus est. Ea autem rogo, vt de his rebus, de quibus tecum loqui volo, annum mihi temporis des, eoque transacto, me ad te venire patiaris.* [1] Huius rex animi magnitudinem admirans, cupiensque talem virum sibi conciliari, veniam dedit. Ille omne illud tempus litteris sermonique Persarum dedit: quibus adeo eruditus est, vt multo commodius dicatur apud regem verba fecisse, quam hi poterant, qui in Perside erant nati. [2] Hic cum multa regi esset pollicitus, gratissimumque illud, si suis vti consiliis vellet, illum Graeciam bello oppressurum: magnis X

cum in Asiam reuerti vellet] Xerxem ante acceptum a Themistocle nuncium cogitasse reverti, clare docet Herodotus. Nam postquam narrasset consilium Artemisiae, reditum suadentis, subiicit: *ἥσθη τε δὴ τῇ συμβουλῇ Ξέρξης λέγουσα γὰρ ἀπετύγχανε τάπερ αὐτὸς ἐνόει. οὐδὲ γὰρ εἰ πάντες καὶ πᾶσαι συνεβούλευον αὐτῷ μένειν, ἔμενε ἂν. δοκέειν ἐμοί. οὕτω καταῤῥωδήκεε.* Quae satis, meo quidem iudicio, receptam lectionem tuentur.

4 *Non minus me bonum amicum etc.*] Vide Gebhardo laudatos Tacit. 1 H. 71, 2. 3. Senec. de Ira 2, 34.

de quibus tecum loqui volo] Schotti liber, et MSS. Bauari Schoppio laudati: *quas tecum colloqui volo.*

annum mihi temporis des] Sic e suo cod. emendauit Sauaro, suffragante Gebhardo. Dan. et Bauarici: *annum mihi tempus des.* Gif. *annū mihi tempus des.* Put. *annum mihi temporis spacium.* Mox Boecl. *ad te venire patiaris*, omisso pronomine *me.*

1 *Admirans*] Boecl. *admiratus.*

vt commodius dicatur] Vide Hippolyti a Collib. Consiliarium p. 186. 187, et legatum Frederici de Marselaer lib. 1 differt. 27.

2 *Illum Graeciam bello oppressurum*] Id regi eum promisisse, ceteri quoque scriptores tradunt, fateturque ipse epist. 11 et 20. quanquam ext. ep. 19 negat se hoc vnquam admissurum. *στρατεύσομαι*, inquit, *ἐπ' Ἀθήνας ἐγὼ, καὶ τῷ Ἀθηναίων ναυμαχήσαντι μαχοῦμαι.* *πολλὰ*

magnis muneribus ab Artaxerxe donatus, in Asiam rediit, domiciliumque Magnesiae sibi constituit. 3 Namque hanc vrbem ei rex donarat, his vsus verbis; quae ei panem praeberet: ex qua regione quinquaginta [ei] talenta quotannis redibant: Lampsacum autem, vnde vinum sumeret: Myuntem, ex qua opsonium haberet. Huius ad nostram memoriam monumenta manserunt duo: sepulcrum prope oppidum, in quo est sepultus; statuae in foro Magnesiae. 4 De cuius morte multimodis apud

πολλὰ ἄλλα ἔςαι, τῦτο δὲ ὐδέποτε. Tantum ergo Athenienses Ostracismo suo profecerunt, vt eminentes proscripti, praesertim ambitiosi et impatientiores, instrumenta se praeberent opprimendae patriae, quum tutius fuisset subruere fundamenta, quibus eorum eminentia nitebatur, et velut subtractis alimentis ambitionis ignem extinguere. Adi Forstner. in 2 Ann. Taciti p. 136 seqq. Boecleri Comment. p. 64 seqq. Haec fere Loccenius. Quibus adde iudicium scriptoris Itali e libro nuper edito, cui titulus la Secretaria dei Apollo p. 947 seqq. et notam Buchneri ad 2, 8. 1.

3 *Namque hanc vrbem etc.*] MSS. Magio laudati et quidam editi: *Namque h. v. ei R. don. cum duabus aliis his vsus verb.* Sed inserta merito suspecta Lambinus habuit. et absunt ab optimis libris. Mox MS. Dan. *his quidem verbis.* quod Longolius plane omisit.

quae ei panem praeberet] Similia habes ap. Platon. Alcibiade primo p. 33.

ex qua regione quinquag. ei talenta] Τὸ *ei* a plerisque MSS. et edd. vett. abfuit. Quare Lambino videbatur legendum: *ex qua regi quinq. tal. q. r.*

Lampsacum] Dan. et Boecl. *Lamps. autem.* Vulg. edd. *Lamps. item.* Et certe tale quid requiri videtur, vt cohaereat oratio. Mox pro *Myuntem* MS. Boecl. habebat *Smyrnam.* Sed reliqui scriptores, ipseque Themistocles ep. 19 *Myuntem* nominant.

sepulcrum prope oppidum] Athenas scil. vbi adhuc Pausaniae aeuo (vixit autem sub Marco Imp.) ad maximum portum exstitisse, ex Atticis eius discimus. *Oppidi* voce supra quoque 1, 4. 2 ita vsus est. V. Ind.

4 *De cuius morte*] Hierony. ep. 11 ad Nepot. *Sapiens vir Graeciae Themistocles cum expletis centum et septem annis se mori cerneret, dixisse fertur, se dolere, quod tum egrederetur e vita, quando sapere coepisset.* Sed vel corruptus is locus, legendumque *Theophrastus,* vel sanctus pater memoria lapsus est. Vide Casaub. ad Theophrasti character. p. 97 et Phil. Carolum Var. lect. 2, 7.

multimodis] Sic MSS. Dan. Gif. Put. Sauar. probantque ac tuentur Sauaro, Gifanius in Ind. Lucret.

apud plerosque ſcriptum eſt: ſed nos eundem potiſſimum Thucydidem auctorem probamus: qui illum ait Magneſiae morbo mortuum: neque negat fuiſſe famam, venenum ſua ſponte ſumſiſſe, cum ſe, quae regi de Graecia opprimenda pollicitus eſſet, praeſtare poſſe deſperaret. 5 Idem oſſa eius clam in Attica ab amicis eſſe ſepulta, quoniam legibus non concederetur, quod proditionis eſſet damnatus, memoriae prodidit.

III

ARISTIDES

ARISTIDES LYSIMACHI F. ATHENIENSIS, aequalis fere fuit Themiſtocli. I
itaque cum eo de principatu contendit. namque obtrectarunt inter ſe. 2 In his autem cognitum eſt, quanto antiſtaret eloquentia innocentiae. quanquam enim adeo excellebat Ariſtides abſtinentia, vt vnus poſt hominum memoriam, quod quidem nos audierimus, cognomine Iuſtus ſit appellatus, tamen a Themiſto-

Lucret. et Gebhardus. quare fidenter in textum recepi. Vſi Plautus, Terentius, et ſaepiſſime Lucretius. Vetus Poëta ap. Cic. de Orat. 3, 58 *Multimodis ſum circumuentus, morbo, exſilio, atque inopia.*

eundem potiſſ.] MS. Boecl. *eum potiſſimum.*

5 *Eſſe ſepulta*] Τὸ *eſſe* aberat MS. Boecl.

quoniam leg. non conced. quod proditionis etc.] Οὐ γὰρ ἐξῆν φανερῶς θάπτειν ἐν Ἀθήναις τὸν ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντα. Vid. Petit. Comment. ad Leges Attic. 7,4 p. 262, itemque Kirchmann. de funer. Rom. append. p. 720 ſeq. et Gutherium de iure Manium 1, 7.

* * *

Faciem Ariſtidis exhibet nummus, in cuius vno latere caput illius, et: ΑΡΙΣΤΙΔΗΣ Ο ΔΙΚΑΙΟΣ: in altero mulier ſedens, dextra baculum tenens; infra: ΒΟΥΛΗΣ ΓΝΩΜΗ; circum: ΟΥ ΔΟΚΕΙΝ ΑΛΛ ΕΙΝΑΙ. Quae poſtrema fortaſſe reſpiciunt id quod Plutarchus Ariſtide p. 320 narrat: cum facti in Amphiaraum ab Aeſchylo iambi in theatro recitarentur, Οὐ γὰρ δοκεῖν δίκαιος, ἀλλ' εἶναι θέλει etc. omnes reſpexiſſe Ariſtidem, tanquam ad eum praecipue haec virtus pertineret.

1 *Aequalis*] Adde ex Aeliano 13, 44. quod iisden tutoribus vſi ſunt, et ſimul educati, ac ab eodem praeceptore inſtituti.

2 *Quanquam*] MS. Dan. *cumcum*: et in gloſſa; *pro quanquam.*

iuſtus ſit appellatus] Praeter Plutarch. in Ariſtide, (qui multa inſignis

Themiſtocle collabefactus teſtula illa, exilio decem annorum multatus eſt. 3 Qui quidem cum intelligeret reprimi concitatam multitudinem non poſſe, cedensque animaduerteret quendam ſcribentem, vt patria pelleretur, quaeſiſſe ab eo dicitur: quare id faceret, aut quid Ariſtides commiſiſſet, cur tanta poena dignus duceretur? 4 Cui ille reſpondit: ſe ignorare Ariſtidem; ſed ſibi non placere, quod tam cupide elaboraſſet, vt praeter ceteros Iuſtus appellaretur. 5 Hic decem annorum legitimam poenam non pertulit. nam poſtquam Xerxes in Graeciam deſcendit, ſexto fere anno, quam

inſignis iuſtitiae eius exempla affert) Herodotus 8, Aeſchines or. adu. Cteſiph. et περὶ παραπρεσβ. Diodor. Sic. 11, Cicero Or. pro P. Sextio c. 67 et Tuſc. 5, 36 etc.

tamen a Themiſtocle] Qui in vulgus ſparſerat, Ariſtidem ſublatis iudiciis, quod omnia iudicaret et diſceptaret, dominatum in ciues voluntarium clam ſibi paraſſe. Plutarch. in vita p. 322.

3 *Cędensque*] Sic MSS. et infra ſimiliter loquutus 5, 5. 2 et 13, 3. 4. Alii *ſedensque*. Mox Dan. et Leid. *animaduertiſſet*.

quend. ſcribentem] Plutarchus in vita p. 322 ac in apophthegm. p. 186 et Suidas ruſticum fuiſſe aiunt, ac teſtulam Ariſtidi, vt vni de plebe, tradidiſſe, et rogaſſe vt Ariſtidis nomen inſcriberet: idque hunc feciſſe.

4 *Quod tam cupide elab.*] Sic e membranis Bauaricis legit Schoppius Veriſim. 4, 2. cuius emendationem confirmant MSS. Dan. Gif. Sch. et Leid. In Boecleriano quoque fuit: *quod ita cupide*. Barthius tamen Adverſar. 24, 18 contendebat, τὸ *tam* omittendum eſſe. *Non enim*, inquit, *tam ſuperfluam affectionem, quam ipſam honeſtam quaerendi nominis iſtius cauſſam indicabat ruſticus ille*. Nobis tot bonorum librorum conſenſus potior viſus. Ceterum etſi laudari iuſtitiae ſtudium in Ariſtide omnino debet; imprudenter tamen egit, cum *tam cupide elaborauit, vt praeter ceteros iuſtus diceretur*. notat enim ingenium plebis, quod nihil eminens ferre poſſet. Quare colere quidem iuſtitiam, non autem oſtentare, debuit.

5 *Nam poſtq. Xerxes*] V. not. Ernſtii.

ſexto fere anno] Immo tertio, iuxta Plut. in vita p. 323. cum quo facit Scaliger ad Euſeb. num. 1133. qui reuocatum ait anno I Olymp. LXXV, eiectum Ol. LXXIIII anno II. Schottus *quarto anno* reuocatum ſcribit; ſed includit eum quo expulſus eſt. Et ſic fortaſſe Nepos ſcripſit; mutauit autem librarius, traiecta virgula, *IVto* in *VIto*.

quam erat expulſus, populi ſcito in patriam reſtitutus eſt. [1] Interfuit autem pugnae nauali apud II
Salamina,

quam erat expulſus] Repoſui lectionem, quam MSS. Schotti, et Boecl. ac ed. Vltraiectina exhibent; omiſſa vocula *poſt*, quam in aliis Codd. librarii, quibus haec ellipſis inſueta erat, de ſuo addiderant. Nam ſic ſaepe veteres. Suetonius Claud. 17 *Sexto quam profectus erat menſe, Romam rediit.* Curtius 4, 4. 19 *Tyrus ſeptimo menſe, quam oppugnari coepta erat, capta eſt.* Plinius H. N. 8, 42 de equo: *Terram attingere ore, triduo proximo, quam ſit genitus, negant poſſe.*

populi ſcito] Vulgati omnes: *plebiſcito.* ſed neutiquam ſpernendum iudico τὸ *populi ſcito*, quod et heic in MSS. Dan. ac Leidenſi: et in iisdem aut aliis Codd. infra legitur 7, 5. 4. 15, 7. 4. 19, 2. 2. Id ſiue quod abbreviate ſcriptum eſſet, *ppliſcito* vel *pliſcito*, ſeu quod ignotum illis eſſet, imperiti librarii in notius mutarunt. Dicebatur autem apud Romanos *populi ſcitum* lex ſiue iuſſum a populo factum. Feſtus in ſchedis Farneſianis, vt a viris doctis ſuppletae ſunt, col. 139 *Scitum populi dicebatur, quod ſine plebe cunctus patricius ordo, rogante patricio, ſuis ſuffragiis iuſſit. quod autem aliquo interrogante ex patribus, et plebe ſuffragante ſcitum eſſet, id iam leges ſcriptae dicebantur. Sed illud plebeiſcitum eſt, quod Tribunus pl. ſine patriciis plebem rogauit, id eſt, conſuluit, plebesque ſciuit.* Tacitus 3 A. 58, 2 *Nulla de eo populi ſcita; non in libris caeremoniarum reperiri.* Ceterum ita dictum, quia *populus ſciuit*, h. e. ſanxit, conſtituit. Idem Feſtus col. 76 *Quod in omnes homines, resue populus ſciuit, lex appellatur.* Boëthius in Topica Cic. lib. 3 *Lex eſt, quam populus centuriatis comitiis ſciuerit.* Apte igitur Noſter hac voce expreſſit decreta ſiue ψηφίσματα Athenienſium, quae non a plebe, ſed ab vniuerſo populo in concione ſanciebantur. Nam pſephiſmate reuocatum cum aliis Ariſtidem, clare apparet e Plutarcho, cuius haec ſunt p. 323 verba: λύσαντες τὸν νόμον, ἐψηφίσαντο τοῖς μεθεστῶσι κάθοδον. Similiter Liuius 45, 25 decretum Rhodiorum, quod Polybius ψήφισμα dixerat, *ſcitum populi* vocat. *Societatem*, inquit, *ab Romanis ita volebant peti, vt nullum de ea re ſcitum populi fieret, aut litteris mandaretur: quod niſi impetrarent, maior repulſis ignominia eſſet.* Polybius dixerat: τοῦτο δὲ ἐποίησαν, βουλόμενοι οὐ διὰ τοῦ ψηφίσματος καὶ πρεσβείας ἀποτυχεῖν, ἐὰν ἄλλως δόξῃ Ῥωμαίοις, in Excerpt. Legation. ecloga 93.

1 *Interfuit a. pugnae*] Inter quam adſumtis multis grauioris armaturae militibus genere Athenienſibus, Perſas, qui Pſyttaleam inſulam, vt adnatantes e naufragio ſuos ſeruarent, hoſtes necarent, occupauerant, omnes exceptis quibusdam illuſtribus interemit, vt referunt Herodotus 8 et Plutarchus p. 323.

Salamina, quae facta est prius, quam poena liberaretur. Idem praetor fuit Atheniensium apud Plataeeas in praelio, quo Mardonius fusus, barbarorumque exercitus est interfectus. [2] Neque aliud est vllum huius in re militari illustre factum, quam huius imperii memoria. iustitiae vero et aequitatis, et innocentiae, multa. In primis, quod eius aequitate factum est, cum in communi classe esset Graeciae simul cum Pausania, quo duce Mardonius erat fugatus, vt summa imperii maritimi ab Lacedaemoniis transferretur ad Athenienses. [3] namque ante id tempus et mari et terra duces erant Lacedaemonii. tum autem et intemperantia Pausaniae, et iustitia factum est Aristidis, vt omnes fere ciuitates Graeciae ad Atheniensium societatem se applicarent, et aduersus barbaros hos duces deligerent sibi, quo facilius repellerent, si forte bellum

III renouare conarentur. [1] Ad classes aedificandas, exercitusque comparandos quantum pecuniae quaeque

Salamina] Lamb. mallet *Salaminam* aut *Salaminem*. nulla necessitate. Vid. sup. ad 2, 2. 8.

idem praetor fuit] Et quidem αὐτοκράτωρ. Plutarchus p. 325 χειροτονηθεὶς στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ἐπὶ τὴν μάχην. Posita autem erat haec αὐτοκρατορία (si credimus Petito ad LL. Att. 3, 5 p. 251) tum in belli apparatu adornando, tum in bello pro arbitrio administrando, plane vt apud Romanos solebat Dictator.

Mardonius] Quem Xerxes post cladem Salaminiam in Graecia reliquit. V. inf. 4, 1. 2, et Plut. Aristide p. 324.

2 *Iustit. v. et aequitatis*] Exempla commemorat Tullius 3 Offic. 11 et 23. Pro *innocentiae* Schottus putabat *continentiae* rescribendum, sed frustra. *Innocentia* enim quandoque idem quod abstinentia est, et auaritiae opponitur. Vide Cic. pro L. Manil. cap. 13.

cum in communi classe esset Graeciae simul cum Pausania] Ab Atheniensibus dux ad bellum, collega Cimone, missus. V. Plutarch. p. 332.

3 *Intemperantia*] Impotentia, saeuitia, superbia, βαρύτητι. V. Plut. l. c.

quo facilius repellerent etc.] Cod. Longolii: *quos quo facilius repellerent, si f. b. r. conarentur*; *ad classes aedif. etc.* Sed alteram lectionem distinctionemque praeferebat Magius, tanquam manuscriptorum fide nixam. Τὸ *quos* tamen et in Leid. fuit.

1 *Quantum pecun. quaeque ciuit.*] Vide collecta Meursio Fortun. Attic. cap. 7 p. 52 et seqq.

que ciuitas daret, Ariſtides delectus eſt, qui conſtitueret. eius arbitrio quadringena et ſexagena talenta quotannis Delum ſunt collata. id enim commune aerarium eſſe voluerunt. quae omnis pecunia poſtero tempore Athenas translata eſt. [2] Hic qua fuerit abſtinentia, nullum eſt certius indicium, quam quod, cum tantis rebus praefuiſſet, in tanta paupertate deceſſit, vt qui efferretur, vix reliquerit. [3] Quo factum eſt, vt filiae eius publice alerentur, et de communi aerario dotibus datis collocarentur. Deceſſit autem fere poſt annum quartum quam Themiſtocles Athenis erat expulſus.

IIII
PAVSANIAS

I PAVSANIAS LACEDAEMONIVS magnus homo, ſed varius in omni genere vitae fuit. nam vt virtutibus eluxit: ſic vitiis eſt obrutus.

Ariſtides delectus eſt] Ab vniuerſa Graecia. Vid. Plutarch. vita p. 333.

quadringena et ſexagena tal.] Sic MSS. Gif. Dan. Sch. et Boecleri. Infra 7, 9. 3 *ex quo quinquagena talenta vectigalis capiebat*. Vulgo editur : *quadringenta et ſexaginta*.

commune aerarium] Vide Brodaeum Miſcell. 4, 17, Ioh. Laurentium Polymathiae 1, 1 et not. ad 23, 9. 3.

quae omn. pecunia etc.] Vid. Iuſtin. 3, 6. 4.

2 *In tanta paupert.*] Plutarch. Ariſtide princ. et in Apophthegm. p. 186, Frontin. 4, 3. 5. vbi ſimilia exempla habet ſ. 3 et 4. In dubium vocavit Ariſtidis paupertatem Demetrius Phalereus, cui reſpondet Plut. l. c.

3 *Vt filiae eius publ. alerentur*] Alebantur *publice*, i. e. ex publico, ſumtu publico: e Prytaneo ſcil. (vt Plutarch. ait p. 335) vbi bene de Rep. meritis, eorumque poſteris communis victus dabatur. De quo vide Meurſium Athen. Att. 1, 8.

deceſſit] De loco mortis et ſepulcro publice ei conſtructo vid. Plut. p. 334 et ſeqq.

quam Themiſtocles Athenis erat expulſus] Id quod Diod. Siculus factum ait Olymp. LXXVII anno II.

* * *

1 *Pauſanias Lacedaemonius*] Cleombroti filius; vt Herodotus 9, Thucydides 1 et 2, Epigramma vetus apud Athenaeum 12, 9, Plutarchus in Apophth. Lacon. Suidas et alii vocat. Non igitur Ageſilai, aut Hegeſilai. Vid. inf. c. 5, 2.

vt virtutibus eluxit, ſic vitiis] De huiusmodi ambiguis mixtisque

obrutus. [2] Huius illustrissimum est praelium apud Plataeeas. namque illo duce Mardonius satrapes regius, natione Medus, regis gener, in primis omnium Persarum et manu fortis et consilii plenus, cum ducentis millibus peditum, quos viritim legerat, et viginti millibus equitum, haud ita magna manu Graecia fugatus est, eoque ipse dux cecidit praelio.

mixtisque hominibus vide Piccart. obseruat. 1, 8, Forstner. ad annal. 3 Taciti p. 268, Boecler. in comment. p. 54 et Erasm. Brochmand. in specim. Ethices historicae cap. 1 et 4.

2 *Huius illustriss. est prael.*] Praelium hoc prolixe describunt Herodot. 9, 27 vsque ad 70, Plutarchus Aristide p. 330, Diodor. Sic. 11, 31. Breuiter narrant Ctesias, Strabo 9, Pausanias Laconicis et Boeoticis, Iustinus 2, 14 etc. Contigit autem anno II Olymp. LXXV, archonte Xanthippo siue Xanthippide, die III Boëdromionis, h. e. XXV Septembr.

regis gener] Possis et hac ratione tueri Nostrum, si cum Sauarone, Gebhardo, et aliis, *regem* Darium intelligas, cuius filiam Artozostren Mardonius (vt ex Herodoti 6, 43 cognoscimus) in matrimonio habuit. Certe hac ratione *regis generum* Pharnabazum dixit 9, 2. 1. Artaxerxis scil. cuius filiam duxerat, vt Plut. in Artaxerxe refert. Quare non erat, cur post alios Nostrum erroris argueret Vsserius p. 183, quod innuat, Mardonium Xerxis generum fuisse.

in primis omnium Pers. et manu fortis] H. e. inter omnes Persas praecipue fortis. Simili phrasi 2, 9. 2 *plurima mala omnium Graiorum in domum tuam intuli.*

cum ducent. millib. ped.] Herodotus 9, 31 et Plutarchus Aristide CCC millia Persarum numerant, quibus Herodotus addit L millia auxiliariorum Graecorum. Diodorus Sic. 11 ait exercitum Mardonii vniuersum, sociis adnumeratis, constitisse quasi Iↄ millibus. Ctesias XII tantummodo myriadas cum Mardonio aduersus Plataeenses missas scribit.

quos viritim legerat] De more Romanorum, quo vir virum legebat, plura Victorius Varr. Lectt. 16, 19, Turneb. Aduers. 25, 7, Sauilius ad Taciti histor. 1, 18. 2 etc. Sed apud Nostrum nil amplius ista formula videtur indicari, quam delectos cum cura, non promiscue adsumtos pedites.

viginti millibus] MSS. Dan. et Boecl. aberat vox *millibus*, quasi ex priore versu subaudienda.

haud ita magna manu] Centum millibus hominum, vt Diodorus l. c. et Iustinus 2, 14. 4: siue vt Herodotus, CX millibus. Multo pauciores Ctesias habet. Ait enim *Mardonio occurrisse Pausaniam, CCC Spartanos, et cIↄ accolas, ex aliisque vrbibus sex millia secum ducentem*, p. 665. Atque hunc, aut similem scriptorem alium, Noster sequutus videtur.

ipse dux cecidit praelio] Lapide ictus ab Arimnesto quodam Spartano,

praelio. [3] Qua victoria elatus plurima miſcere
coepit et maiora concupiſcere. Sed primum in
eo eſt reprehenſus, quod ex praeda tripodem au-
reum Delphis poſuiſſet, epigrammate ſcripto, in
quo erat haec ſententia: SVO DVCTV BAR
BAROS APVD PLATAEEAS ESSE DELE
TOS EIVSQVE VICTORIAE ERGO APOL
LINI DONVM DEDISSE. [4] hos verſus Lace-
daemonii exſculpſerunt, neque aliud ſcripſerunt,
quam nomina earum ciuitatum, quarum auxilio
Perſae erant victi. [1] Poſt id praelium, eundem II
Pauſaniam cum claſſe communi Cyprum, atque
Helleſpontum miſerunt, vt ex his regionibus bar-

 barorum

Spartano, vt ait Plutarchus Ariſtide p. 331. Et ſic fere reliqui, vt Diodorus, Herodotus, Pauſanias. Etiam Marmor Arundellianum: ΚΑΙ ΜΑΡΔΟΝΙΟΣ ΕΤΕΛΕΥΤΗΣΕΝ ΕΝ ΤΗΙ ΜΑΧΗΙ. Cteſias tamen vulneratum aufugiſſe, et poſtea demum, cum ad Apollinis aedem diripiendam miſſus eſſet, grandine oppreſſum periiſſe, ſcribit: quem et Iuſtinus ſequutus videtur 2, 14. 5.

4 *Exſculpſerunt*] Sic omnes MSS. et editi. Magius tamen opinabatur legendum *exſcalpſerunt*, quod *exſcalpere* ſcalpendo delere vel amouere ſignificet, et procliuis deprauatio eſſe potuerit librariis; neque ab vllo Latinorum verbum *exſculpo* pro eo, quod eſt ſculpturas erado, vel deleo, prolatum ſit. Verum nulla correctione opus. Expreſſit enim et heic Nepos Graeca haec Thucydidis: τὸ μὲν ἐλεγεῖον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκόλαψαν εὐθὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τούτο, καὶ ἐπέγαψαν ὀνομαστὶ τὰς πόλεις κ. λ. Ἐκκολάπτειν, qua voce et Plutarchus lib. de malignit. Herodoti hac ipſa in re vſus, eſt delere, excidere, quod inſculptum aut inciſum fuerat: vt apud Demoſthenem ἐκκολάπτειν τὸ ψήφισμα. quod recte vertas *exſculpere decretum* ſiue *populiſcitum*; quod ſcilicet antea tabulis, vt fieri mos erat, fuerat inciſum. *Exſcalpere* autem eſt aliquid ex aliquo ſcalpere tanquam e materia; vt *exſcalpere ſignum e ligno etc.*

neque aliud ſcripſer. etc.] Vide doctiſſ. viros Boecler. de Auſpicio regio 2, 5 et ſeqq. et Bernegg. quaeſt. miſcell. 176.

ſcripſerunt] Thucyd. ἐπέγραψαν. Plutarchus: ἐνεχάραξαν.

1 *Poſt id praelium*] Anno IIII Olympiadis LXXV, ſi ſequimur Diodorum 11. Meminere praeterea expeditionis huius Thucydides 1, Plutarchus Ariſtide, Iuſtinus 2, 15. 4.

cum claſſe communi] Quae conſtabat L triremibus e Peloponneſo ductis, et XXX Atticis, quibus Ariſtides praeerat. Vid. Diodor. et Thucyd. ll. citt.

barorum praesidia depelleret. [2] Pari felicitate in ea re vsus, elatius se gerere coepit, maioresque appetere res. Nam cum, Byzantio expugnato, cepisset complures Persarum nobiles, atque in his nonnullos regis propinquos, hos clam Xerxi remisit, simulans ex vinculis publicis effugisse; et cum his Gongylum Eretriensem, qui litteras Regi redderet, in quibus haec fuisse scripta Thucydides memoriae prodidit. [3] *Pausanias dux Spartae, quos Byzantii ceperat, postquam propinquos tuos cognouit, tibi muneri misit; seque tecum affinitate coniungi cupit. quare, si tibi videtur, des ei filiam tuam nuptum.* [4] *Id si feceris, et Spartam, et ceteram Graeciam sub tuam potestatem se, adiuuante te, redacturum pollicetur. His de rebus si quid geri volueris,*

2 *Gongylum Eretriensem*] Sic legendum, non, vt in plerisque MSS. est, *Cretensem.* Ita enim vocant Thucydides I et Diodorus Sic. II. Meminit et Xenophon Ἑλλην. haud longe a principio Gongyli cuiusdam, quem solum ex Eretriensibus, Medorum rebus fauisse, eoque exsulasse scribit. Sunt autem haec, et quae ad finem vsque vitae huius sequuntur, pleraque ex Thucydidis libro I desumta, sed quandoque liberius conuersa.

3 *Des ei filiam tuam nuptum*] Vide Freinshem. ad Curt. 3, 6. 4.

4 *Se adiuuante te redacturum*] Longolius edidit: *te adiuu. redacturum se pollic.* sensu plano, et proxime ad veram lectionem accedente; sed inuitis libris, qui consensu τὸ *se* exhibent in prioribus, in postremis non agnoscunt. Nam in omnibus, tam MSS. quam vett. edd. legitur: *se adiuuante redacturum.* Eruditiss. Gronouius in litteris ad Ampliss. Boeclerum: *Videtur,* inquit, *aut superfluum τὸ* adiuuante, *aut scribendum,* redactum iri. *quanquam possit intelligi vulgatum, si aliud* se *subaudias. Sed durissimum illud, et Nepote indignum.* Mihi paene indubium est, Nepotem scripsisse, vt primi ante sexennium legendum esse coniecimus; nunc autem fidenter in textu Auctoris rescripsimus. Excidit autem vocula *te,* quoniam eaedem litterae in fine praecedentis vocis legebantur. Nempe vt in tota hac narratione, ita et heic Thucydidem expressit. Sic autem ille: *γνώμην ποιοῦμαί σοι Σπάρτην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι· δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πρᾶξαι, μετὰ σοῦ βουλευόμενος.*

his de rebus] Sic MSS. et ed. Vltraiectina, probatque et Schottus. Inf. 20, I. 2 *Sed in his rebus* etc. At Longol. et Lamb. *Horum*

eris, certum hominem ad eum mittas face, cum quo colloquatur. 5 Rex tot hominum ſalute, tam ſibi neceſſariorum, magnopere gauiſus, confeſtim cum epiſtola Artabazum ad Pauſaniam mittit. In qua eum collaudat, ac petit, ne cui rei parcat ad ea perficienda, quae pollicetur. Si fecerit, nullius rei a ſe repulſam laturum. 6 Huius Pauſanias voluntate cognita, alacrior ad rem gerendam factus, in ſuſpicionem cecidit Lacedaemoniorum. In quo facto domum reuocatus, accuſatus capitis, abſoluitur; multatur tamen pecunia. quam ob cauſſam ad claſſem

Horum igitur. quomodo Thucydides: εἰ ἔν τί σε τούτων ἀρέσκει.

5 *Tot hominum*] Membranae priorem vocem delent, neque admodum neceſſariam: inquit Schottus. Mihi elegantius videtur, ſi retineatur. Quod vero Lambinus, cum Puteano, exiſtimat, copula adiecta legendum, *et tam ſibi neceſſariorum*; in eo fruſtra eſt. nam copula elegantius omittitur.

Artabazum] Pharnacis filium, vt Thucydides addit. Diodorus II ϛρατηγὸν vocat.

ac petit] MS. Boecl. copula aberat.

ad ea perficienda] MS. Dan. *ad ea efficienda.*

ſi fecerit] Dan. Leid. et Boecl. *ſi perfecerit.* quod e proximo *perficienda* natum videtur. heic certe locum vix habet. nam quod Xerxes pollicetur, Pauſaniam *nullius rei a ſe repulſam laturum*, id non accipiendum eſt de praemiis ob *perfecta, quae pollicitus erat,* largiendis; ſed de auxilio, quod rex praeſtiturus erat, *ſi faceret*, quae rex fieri volebat, h. e. ſi *nulli rei parceret*, ac neque nocte neque die quieſceret, *ad ea perficienda, quae pollicebatur.* Sic enim apud Thucydidem (vnde haec narratio deſumta eſt) Xerxes: Καὶ σε μήτε νὺξ μήθ' ἡμέρα ἐπισχέτω ὥϛε ἀνεῖναι πράσσειν τι, ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῇ· μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνῃ κεκωλύσθω, μηδὲ ϛρατιᾶς πλήθει, εἴ ποι δεῖ παραγίγνεσθαι. Vnde clare apparet, non nuptias filiae, aut honores et praemia, quae rex Pauſaniae, *ſi perfeciſſet, quae pollicebatur*, conceſſurus eſſet; ſed pecuniam et militem, vt ea poſſet perficere, promitti.

6 *In ſuſpic. cecidit*] Accuſatum eſſe a Peloponneſiis, ſcribit Diodorus II. ſed de mulcta, nec ipſe, nec Thucydides quidquam tradunt. Thucydides tantum ait, eum priuatis quibusdam criminibus condemnatum, a maximis abſolutum.

multatur tamen pecunia: quam ob cauſſam ad claſſem remiſſus non eſt] Poſſis tamen et ideo militiae praefecturam Pauſaniae abrogatam dicere, ne vindictae cupidine moliretur aliquid, traductis in ſuas partes copiis imperio eius adſuetis. Plerumque enim qui ſine iure

III claſſem remiſſus non eſt. [1] At ille poſt non multo ſua ſponte ad exercitum rediit, et ibi non callida, ſed dementi ratione, cogitata patefecit. Non enim mores patrios ſolum, ſed etiam cultum, veſtitumque mutauit. [2] Apparatu regio vtebatur, veſte Medica: ſatellites Medi et Aegyptii ſequebantur: epulabatur more Perſarum luxurioſius, quam qui aderant perpeti poſſent; [3] aditum petentibus conueniendi non dabat: ſuperbe reſpondebat, et crudeliter imperabat: Spartam redire nolebat; Golonas, qui locus in agro Troade eſt, ſe contulerat: ibi conſilia cum patriae, tum ſibi inimica capiebat. [4] Id poſtquam Lacedaemonii reſciuerunt, legatos ad eum cum ſcytala miſerunt; in qua more illorum erat ſcriptum,

iure ſiue iniuria damnati, vltionem hoc caſu meditari ſolent. Exemplo Liuius Salinator eſt ap. Liuium 27, 36 et 42.

1 *Cogitata*] Sic e Thucydide Lambinus et diu ante editio Vltraiectina. Alii malunt *conata*; quos adiuuare videtur Cod. Dan. in quo fuit *cognata*. Noſter vtraque voce alibi vſus: quemadmodum et alii veterum. vid. Index. Sed et Thucydides vtrique fauet. Priori quidem in illis: *κατέχειν τὴν διάνοιαν ὀκ ἠδύνατο.* Alteri vero iſtis: *ἀλλ' ἔργοις βραχέσι προυδήλου ἃ τῇ γνώμῃ μειζόνως ἐσέπειτα ἔμελλε πράξειν.* Libri tamen et edd. veteres omnes, vno Danielis excepto, habent *cognita*. quod etſi corruptum, propius tamen ad τὸ *cogitata*, quam ad τὸ *conata*, accedit.

non enim mores patrios ſolum etc.] Vide Themiſtocl. ep. 2 et 14. quibus Pauſaniae hoc ipſum exprobratur.

2 *Epulabatur more Perſ.*] Contra Lacedaemoniorum victus rigidus et parcus erat; vt docet Meurſius Miſcellan. Laconic. 1, 8.

3 *Superbe reſpond. etc.*] De arrogantia iſta et inhumanitate Pauſaniae vide Plut. Ariſtide, ac Cimone, Diod. Sic. 11 et Ariſtid. rhetorem Orat. de laudib. M. Aurelii, Tomo II p. 113.

4 *Cum ſcytala*] Scytalen Laconicam, de qua plura in Indice, heic a Nepote ſignificari, dubitare non licet. Nam diſerte Thucydides, quem expreſſit: *πέμψαντες*, inquit, *κήρυκα οἱ Ἔφοροι, καὶ σκυτάλην.* Et ſolitos a Lacedaemoniis ſcytala reuocari imperatores, etiam Lyſander exemplo eſt, apud Plutarch. in vita p. 444 et Polyaen. 8 in Pharnabazo. Immo alia quoque Imperatoribus et praefectis per ſcytalen mandari ſolita, ex eiusd. Plutarchi Alcibiade extr. et Xenophontis hiſt. Gr. 3 apparet. Sed an ipſa voce *ſcytala* Noſter vſus ſit, non aeque certum eſt. Primus enim Aldus eam repoſuiſſe dicitur, nullis vett. libris ſuffragantibus.

ſcriptum, *niſi domum reuerteretur*, *ſe capitis eum damnaturos.* [5] Hoc nuntio commotus, ſperans, ſe etiam pecunia et potentia inſtans periculum poſſe depellere, domum rediit. huc vt venit, ab ephoris in vincula publica coniectus eſt. licet enim legi-

D 5 bus

gantibus. Nam in Dan. Gif. et Schotti fuit: *cum laua.* vnde P. Daniel et Schottus tentabant: *cum claua*, i. e. ſurculo, cuius formam ſcytale referebat. Sauaro e ſuis et antiquiſſ. editione Veneta laudat: *cum lana.* quod recte reiicit Magius: cum neque in lana ſcriptae ſint litterae, neque lorum illud, quo ſurculus inuoluebatur, *lana* dici queat. MS. Boecl. *cum lancea.* quomodo et Longolius edidit: etſi negat ſe videre, cur ſcytale vocetur *lancea.* Sed omnibus hiſce lectionibus repugnat mos Lacedaemoniorum. Nec enim ſurculus ipſe ſiue lignum, ſed lorum tantummodo, ſiue membrana, in qua, ligno circumplicata, litterae ſcriptae fuerant, ad imperatores mittebatur, retento ligno. Sic enim exſerte ſcribunt Plutarchus, Gellius, Suidas, Tzetzes et Scholiaſtes Ariſtophanis. An igitur cum Magio putabimus, auctorem ipſum errore ductum crediſſe κήρυκας ſurculum ſiue lignum illud teres, quod charta inſtar lori prolixa conueſtiebatur, ſecum portare ſolitos, atque ideo *lanceam* nuncupaſſe, quod paruam lanceam forma referret? An potius, cum aeque membrana ſiue lorum, ac lignum circum quod plicabatur, *ſcytale* vocata ſit; (nam vt Plutarch. Lyſandro l. c. ſcribit, καλεῖται ὁμωνύμως τῷ ξύλῳ σκυτάλη τὸ βιβλίον) Graecorum imitatione litteras ipſas *lanceam* vel *clauam* vocaſſe? Vtcunque ſit, vox *ſcytala* nimium a librorum omnium ſcriptura abit; eoque vix ea vſum Nepotem crediderim, niſi in vetuſto aliquo codice reperiatur.

ſe capitis eum damnaturos] Id enim legibus eorum licebat facere regibus. De quo vide Grotium de I. B. et P. 1, 4. 8 et in notis ad eum locum. Ratio, quia (vt infra Noſter loquitur 21, 1. 1) *Spartani reges nomine, non poteſtate*, ſeu, vt eſt 17, 1. 2, *nomine magis quam imperio reges*, fuere. quod cum alii paſſim docent, tum prolixe oſtendit Arniſaeus de Repub. 2, 6. 2 §. 12 et ſeqq. Tales autem capite puniri poſſe, inter alios Grotius docet loco modo laudato.

5 *Commotus*] Sic MSS. Sauaroni inſpecti, vt 14, 4. 1 et 6. 6. 10, 2. 5. 20, 1. 6. 7, 10. 2. Vulgo editur: *motus*.

ſperans ſe pecunia et potentia] Sed neutro valuit. Prudentior hac parte Alcibiades fuit, qui abſens reus violatae religionis factus fuga ſibi conſuluit, infra 7, 4. 3 et 4. In quibusd. edd. legitur: *ſe etiam cum pecunia et pot.*

licet enim] Praeter veteres, Thucydidem lib. 1, Xenoph. de polit. Laced. Ariſtot. Polit. 2, 7, vide auctores in Ind. v. *Ephori* adlegatos.

bus eorum cuiuis ephoro hoc facere regi. hinc tamen se expediuit. neque eo magis carebat suspicione. nam opinio manebat, eum cum rege habere societatem. 6 Est genus quoddam hominum, quod Helotes vocatur, quorum magna multitudo agros Lacedaemoniorum colit, seruorumque munere fungitur. hos quoque solicitare spe libertatis existimabatur. 7 sed quod harum rerum nullum erat apertum crimen, quo argui posset, non putabant de tali tamque claro viro suspicionibus oportere iudicari:
III sed exspectandum, dum se ipsa res aperiret. 1 Interim Argilius quidam adolescentulus, quem puerum Pausanias amore Venereo dilexerat, cum epistolam ab eo ad Artabazum accepisset, eique in suspicionem venisset, aliquid in ea de se esse scriptum, quod nemo eorum rediisset, qui super tali caussa eodem missi erant: vincula epistolae lacerauit,

regi] Qua dignitate pollebat Pausanias; non ipse quidem rex, sed Plistarchi, Leonidae, qui ad Thermopylas occubuerat, filii, ac patruelis sui, tutor. V. Thucyd. l. c.

6 *Est genus quoddam hom.*] Illustris eruditione et meritis in rem litterariam clarissimus Ioh. Frid. Gronouius in litteris ad Boeclerum: *Mallem*, inquit, *Est genus quoddam hominum* (*Helotes vocantur*) *quorum etc.* Simile obseruaui in Floro lib. 3, 3 *Sub ipsis Alpium radicibus assecutus* (*locum Aquas Sextias vocant*) *quo, fidem numinum! praelio oppressit.* Sic enim scripserat ille, vbi vulgo ineptissime: *in locum quem.*

hos quoque solicitare spe libert.] Non vanum fuisse metum Lacedaemoniorum, docent exempla Romanorum ap. Florum 3, 19.

spe libertatis] Et ciuitatis, quam illis promittebat, si vna exsurgerent, et in vniuerso negotio conficiendo se adiuuarent. Thucydides l. c.

7 *Non – suspicionibus oportere iudicari*] Vtebantur enim Spartani hac inter se consuetudine, ne quid propere de homine Spartano sine euidentissimis indiciis acerbius statuerent. Thucydides l. c.

1 *Argilius quidam adolescentulus, quem puer. Pausanias am. Ven. dilex.*] An dicemus illud *amore Venereo* glossema esse? Certe, Barthii iudicio, non sic scripserit Nepos.

vincula epistolae lacerauit] Sic membranae Bauaricae, referente Schoppio Verisim. 4, 2: itemque MSS. Boecl. et Ernstii. rectius, vt opinor, quam *laxauit*, vt vulgo legitur. Thucydides: λύει τὰς ἐπιστολάς. Diodorus: ἀνέῳξε τὰς ἐπιστολάς. At *laxare vincula* non est soluere aut aperire, sed remittere, aut laxiora facere. Et qui legi potuit

vit, ſignoque detracto cognouit, ſi pertuliſſet, ſibi eſſe pereundum. [2] Erant in eadem epiſtola, quae ad ea pertinebant, quae inter regem Pauſaniamque conuenerant. Has ille litteras ephoris tradidit. [3] Non eſt praetereunda grauitas Lacedaemoniorum hoc loco. nam ne huius quidem indicio impulſi ſunt, vt Pauſaniam comprehenderent: neque prius vim adhibendam putauerunt, quam ſe ipſe indicaſſet. [4] Itaque huic indici, quid fieri vellent, praeceperunt. Fanum Neptuni eſt Taenari, quod violari nefas putant Graeci. Eo ille index confugit: in ara conſedit. hanc iuxta, locum fecerunt ſub terra, ex quo poſſet audiri, ſi quis quid loqueretur cum Argilio. huc ex ephoris quidam deſcenderunt. [5] Pauſanias, vt audiuit Argilium confugiſſe in aram, perturbatus eo venit: quem cum ſupplicem dei videret in ara ſedentem, quaerit cauſſae quid ſit tam repentini conſilii. huic ille, quid ex litteris comperiſſet, aperit. [6] Tanto magis Pauſanias perturbatus

batus

potuit epiſtola, ſi tantummodo laxata ſunt vincula, non diſciſſa? quid attinebat ſigillum ſimile effingere, (quod Thucydides Argilium hunc feciſſe, ait) ſi vincula integra permanſere?

ſi pertuliſſet] Aberant haec a membranis Schoppii: ſed recte obſeruatum Barthio Aduerſ. 24, 18 et Gebhardo, decedere aliquid ſententiae, ſi eximantur. Non enim ſimpliciter ei pereundum erat, ſed ſi ad Artabazum epiſtolam pertuliſſet. Supra 2, 8. 6 *Senſit Themiſtocles, ſi eo perueniſſet, ſibi eſſe pereundum.* Tamen Thucydides ſolum ait: ἀυτὸν εὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν.

4 *Quid fieri vell.*] Qu. edd. *quae fieri vell.*

fanum Nept.] Meminere templi huius et Strabo 9, Mela, 3, 3, Plutarch. Pompeio, Stephanus et alii. Vid. Meurſius Miſcell. Lacon. 4, 11. Ἀσφάλειος autem etiam idcirco dici potuit, quod ibi τοῖς ἱκέταις ἀσφάλεια, vt de eiuſcemodi locis ſacris loquitur Pollux 1, 1. 10. Sic enim ibi legendum: non, vt vulgo editur, οἰκέταις. Neque enim ſolis ſeruis, ſed cunctis ſupplicibus, aſyla erant.

in ara conſedit] Vid. Turneb. Aduerſ. 21, 18, Raeuard. Variar. 1, 7, Taubman. ad Plaut. p. 678 etc.

hanc iuxta locum fecerunt ſub terra] Diodorus διπλῆν σκηνὴν circumdatam Argilio, dicit, in eaque Ephoros occultatos.

6 *Tanto magis*] MSS. Schotti, et, teſte Schoppio Veriſim. 4, 2, duo Bauarici, ac ed. Vltraiectina: *modo magis.* Boecl. abbre-

batus orare coepit, ne enunciaret, nec se, meritum de illo optime, proderet. quod si eam veniam sibi dedisset, tantisque implicitum rebus subleuasset, magno esse ei praemio futurum.

V [1] His rebus ephori cognitis, satius putauerunt in vrbe eum comprehendi. quo cum essent profecti, et Pausanias placato Argilio, vt putabat, Lacedaemonem reuerteretur; in itinere, cum iam in eo esset, vt comprehenderetur, e vultu cuiusdam ephori, qui eum admonere cupiebat, insidias sibi fieri intellexit. [2] Itaque paucis ante gradibus, quam qui sequebantur, in aedem Mineruae, quae Chalcioecus vocatur, confugit. Hinc ne exire posset, statim ephori

abbreuiate: *imo magis*. Id Barthius Aduers. 24, 18 exponit supra modum. *magis enim*, inquit, *orabat quam qui patribus occultatis excusari proditionis posset*. Sed dubito, an quisquam veterum ita loquutus sit. Quid si exponas: Iam, vel Tum, magis perturbatus? Lambinus mallet *multo magis*, aitque testari quosdam, ita in antiquis codd. fuisse scriptum. Vellem nominasset! nam ego quidem in nullo sic scriptum fuisse reperio.

ne enunciaret] Sic recte Dan. Ernst. Bauaricus vnus, et meliores alii. Vid. not. Ernstii. Alii *nunciaret*.

si eam veniam sibi ded.] Si hoc sibi concessisset, vt sup. 2, 10. 1. v. Ind. Mox scripti libri habent *implicatum*, quomodo et 10, 1. 1 legitur. Denuo Ind. vide.

1 *Admonere*] Non male Boecl. et Leid. *admoneri*. Dan. quoque *ammoneri*.

2 *Quam qui sequebantur*] Buchnerus ὁ μακαρίτης existimabat supplendum *comprehenderent*, aut similem vocem aliam. Mallem: *ibant, pergebant etc.* In Cod. Dan. erat: *qui eum sequebantur*.

in aedem Mineruae, quae Chalcioecus vocatur, confugit] Vid. Thucyd. 1, Diod. 11, Lycurgus Orat. in Leocratem, Aelian. 9, 41, Polyaen. 8, Plut. in Parall. p. 308, Themistoclis epist. 2 etc. Describit templum hoc Pausanias Laconicis. Adde Meursii Miscell. Lacon. 1, 3.

quae Calcioecus vocatur] Aedesne, an Minerua? Ad illam referre malim. nam ita et Liuius 35, 36 *Aetoli circa Chalcioecum* (*Mineruae est templum aeneum*) *congregati caeduntur*. Aelianus item Var. histor. 9, 41 de Pausania loquens: ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τῷ Χαλκιοίκῳ καὶ διεπάλαιε τῷ λιμῷ. Ceteri plerique Mineruam ipsam Χαλκίοικον vocant. Vide Indicem. Quos si Noster imitari voluisset; simpliciter, puto, dixisset: *in aedem Mineruae Chalcioeci*. Thucydides tamen, vocat τὸ ἱερὸν Χαλκιοίκου.

statim ephori valuas] Immo pater eius Hegesilaus, si credimus Chrysermo Corinthio lib. 2 historiae

ephori valuas eius aedis obſtruxerunt, tectumque ſunt demoliti, quo facilius ſub diuo interiret. [3] Dicitur eo tempore matrem Pauſaniae vixiſſe, eamque iam magno natu, poſtquam de ſcelere filii comperit, in primis, ad filium claudendum, lapidem ad introitum aedis attuliſſe. [4] Sic Pauſanias magnam belli gloriam turpi morte maculauit. Hic cum ſemianimis de templo elatus eſſet, confeſtim animam efflauit. [5] Cuius mortui corpus cum eodem nonnulli dicerent inferri oportere, quo hi, qui ad ſupplicium eſſent dati; diſplicuit pluribus: et procul ab eo loco infoderunt, in quo erat mortuus.

hiſtoriae Perſicae. Sic enim ille ap. Stobaeum ſerm. 157 Ἡγησίλαος ὁ πατὴρ τȣ̃ Παυσανίȣ περὶ τῶν συμβεβηκότων ἀκȣ́σας, τὸν ὑιὸν μέχρι τȣ̃ ναȣ̃ τῆς Χαλκιοίκȣ συνεδίωξεν Ἀθηνᾶς, καὶ τὰς θύρας τȣ̃ τεμένȣς πλίνθοις ἐμφράξας, μετὰ τῆς γυναικὸς τὴν εἴσοδον ἐφρȣ́ρησε, καὶ λιμῷ τὸν προδότην ἀνεῖλεν, ὃν ἡ μήτηρ ἀείρασα ὑπὲρ τῆς ὀρȣ̃ς ἔρριψεν. Quae in Parallela ſua retulit Plutarchus p. 308, ſed patrem Ageſilaum vocat. Male vterque! fuit enim is Cleombrotus, vt ſup. ad 4, 1. 1 diximus.

valuas eius aedis obſtr. tectumque demol.] Immo domunculae haud magnae templi, quam, ne ſub dio adfligeretur, ingreſſus erat. Ita namque Thucydides. Templi tamen fores obſtructas, etiam Chryſermus, Plutarchus et Diodorus tradunt.

quo facilius] Sic praeter edd. vett. plerique manu exarati. Ac ſimiliter infra 18, 6. 4 *Id quo facilius faceret.* At alter Bauaricorum (teſte Schoppio Veriſim. 4,2) Leidenſis, Ernſtianus, ed. Vltraiectina: *quo celerius.* quod gloſſema puto.

ſub diuo] Sic optimi libri MSS. idque recte. vide Ind.

3 *Dicitur—matrem Pauſ. vix.*] Nomen ei Theano fuit, ſi Polyaeno credimus. Sed Suidas Anchitheam, Scholiaſtes in Ariſtoph. Equit. Alcatheam, vocat.

in primis ad fil. claud.] Praeter Chryſermum et Plut. paullo ante laudatos, Polyaenus, Thucyd. Diod. Sic. ll. citatis.

4 *Confeſtim animam efflauit*] Sic et Thucydides. Lambinus ait, Xenophontem hiſt. Gr. 3 ſcribere, eum Tegeam profugiſſe, ibique morbo confectum mortuum eſſe. Sed Xenophon de alio Pauſania, Pliſtonactis filio, loquitur.

5 *Eodem*] Qu. edd. addunt *loci.*

quo hi, qui ad ſupplic. dati] Subaudi, *inferri ſolebant.* Thucydides: οὗπερ τȣ̀ς κακȣ́ργȣς ἐμβάλλειν εἰώθεισαν. Dicebatur autem is locus Καιάδας. de quo adi ſis Cragium de Rep. Lacedaem. 4, 10.

procul ab eo loco] Thucydides: ἔδοξε πλησίον πȣ κατορύξαι.

An

tuus. Inde poſterius dei Delphici reſponſo erutus, atque eodem loco ſepultus, vbi vitam poſuerat.

V
CIMON

I CIMON MILTIADIS F. ATHENIENSIS duro admodum initio vſus eſt adoleſcentiae. nam cum pater eius litem aeſtimatam populo ſoluere non potuiſſet, ob eamque cauſſam in vinculis publicis

An igitur, addita negandi particula, legendum: *non procul ab eo loco?* Mox MS. Boecl. *quo erat mortuus*, omiſſa praepoſitione.

dei Delphici] Τὸ *dei* aberat a MSS. Leid. Boecl. et quem laudat Schoppius Veriſ. 4, 2. Sed retineri iubent verba Thucydidis: ὁ δὲ Θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς τὸν τάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν, οὗπερ ἀπέθανε.

eodem loco ſepultus] Τὸ *eodem* a quibusd. libris abeſt. Barthius Aduerſar. 24, 18 potius et ex indole Nepotis multo melius putat, ſi et τὸ *loco* deleatur.

vbi vitam poſuerat] Repoſui lectionem MSS. Dan. Sch. Leid. Schoppiani et editionis Vltraiectinae; quam et Gif. confirmat, cuius Excerpta habent: *vbi vt poſuerat*. Vulgo: *vbi vitam finierat*. *Ponere vitam* dictum, vt *ponere calamum, veſtem, dolorem*, et ſimilia. Propertius 2, 16. 3 *Non potuit ſaxo vitam poſuiſſe Cerauno?* Idem 2, 26 ſub finem: *Quod mihi ſi ponenda tuo ſit corpore vita, Exitus hic nobis non inhoneſtus erit*. Quae loca et I. Gebhardus adduxit. *Ponere ſpiritum* eodem ſenſu dixit Valerius Max. 7, 8. 8.

* * *

Facies Cimonis in nummorum meorum vno conſpicitur, cum inſcript. ΚΥΜΟΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ. In poſtica parte victoria ſeminuda armis inſidens, dextra palmam, ſiniſtra clypeum tenens, in quo: ΝΙΚΗ. Infra: ΑΘΗΝΑΙΩΝ. Circum Victoriam: ΚΑΤΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. Recentiorem, et ſuperiore ſaeculo cuſum eſſe vix dubito. Hermam eius, ſed capite truncatum, exhibent Vrſini Imagines num. 46. Diuerſus ab hoc Cimon Tiſagorae F. quanquam interdum cum noſtro hoc confundatur. De quo vide Rutgerſ. Var. lect. 1, 9 p. 33 et 37.

1 *Initio adoleſcentiae*] Quo apud populum male audiuit, ὡς ἄτακτος καὶ πολυπότης, καὶ τῷ πάππῳ Κίμωνι (*Coalemo* ob mentis ſtuporem cognominato) προσεοικὼς τὴν φύσιν· vt ſcribit Plutarchus p. 480. Valerius quoque Maximus 6, 9 ext. 9 ait, eius *incunabula opinione ſtultitiae fuiſſe referta*.

nam cum pater eius] Supra 1, 6. 7.

publicis deceſſiſſet, Cimon eadem cuſtodia tenebatur,

eadem cuſtodia teneb.] Nihil de hac cuſtodia Herodotus ac Plutarchus. Meminere tamen Diodorus Siculus in Excerpt. Peireſc. lib. 20 p. 254, Valerius Max. 5, 3 ext. 3 et 5, 4 ext. 2, Iuſtinus 2, 15. 19, Seneca Controuerſ. 24 et Quinctilianus Declam. 302. Exſtatque et apud Libanium Tomo I declamatio eius, pro patre in carcerem ire volentis.

neque legibus Athen. emitti poterat] Lege apud Athenienſes ſancitum erat, vt ſi quis aerarius, antequam mulctam ſolueret, obierit, liberi eam ſoluerent: ſin et ipſi ἄτιμοι eſſent, donec ſoluerint. Demoſthenes Orat. aduerſus Timocratem ſub finem: *Pater iſtius aerarius eſt, quem bonus iſte vir negligit. Quod ſi is, ad quem illius ignominiae hereditas reditura eſt, ſi quid patri acciderit, tamen ſoluendam eſſe mulctam non cenſet; ſed illius temporis, quod pater vixerit, vſuram eſſe lucri faciendam etc.* Ad quem locum Vlpianus: Νόμος γὰρ ἦν, εἴτις ὀφείλων πρὸ τῆς ἐκτίσεως τελευτήσει, τοὺς παῖδας ἀποδιδόναι τὸ ὄφλημα. εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὺς ἀτίμους εἶναι, ἕως ἂν ἀποδῶσιν. Idem Demoſthenes Orat. adu. Androtionem p. 423 meminit *legis, qua Androtioni, quod pater eius fuiſſet aerarius, et mulctam reipub. non ſoluit, iſti nec habere conciones, nec facere decreta liceat.* Et mox Androtionem ſic adloquitur: *Aut igitur patrem tuum non fuiſſe aerarium, id oſtendito: aut carcere non profugiſſe, ſed ſoluiſſe pecuniam. Quae ſi oſtendere non poteris, lege vetante feciſti decretum. heredem enim te lex conſtituit paternae ignominiae* κληρονόμον γάρ σε καθίστησιν ὁ νόμος τῆς ἀτιμίας τῆς τοῦ πατρός. Hac ergo lege Cimon, patre in carcere, mulcta nondum ſoluta, mortuo, et ἀτιμίας et debiti paterni heres, ac aerarius adeo, factus eſt. Tales autem, vt ſupra ad 1, 7. 6 dictum, lex tamdiu in vinculis eſſe iubebat, donec ſoluiſſent. Itaque *nec Cimon emitti poterat, niſi pecuniam, qua pater mulctatus erat, ſoluiſſet.* At quos paullo ante cuſtodiae Cimonis meminiſſe diximus, ad vnum omnes Cimonem ſponte vincula ſubiiſſe aiunt, pietate commotum, vt iis corpus patris ad ſepulturam redimeret. Diodorus: ὁ Κίμων τελευτήσαντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ δημοσίᾳ φυλακῇ διὰ τὸ μὴ ἰσχῦσαι ἐκτῖσαι τὸ ὄφλημα, ἵνα λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ πατρὸς εἰς ταφὴν, ἑαυτὸν εἰς τὴν φυλακὴν παρέδωκε, καὶ διεδέξατο τὸ ὄφλημα. Valerius: *Immo ne corpus quidem eius* (Miltiadis) *ſepulturae prius mandari paſſi ſunt, quam filius eius Cimon eisdem vinculis ſe conſtringendum traderet.* Et loco altero: *Cimon qui patri tuo ſepulturam voluntariis vinculis emere non dubitaſti.* Iuſtinus: *Patrem, translatis in ſe vinculis, ad ſepulturam redemit.* Apud Senecam Cimon ipſe: *nec quicquam Cimon habuit, quod dare pro patre, praeter ſeipſum, poſſet.* Et mox *Miltiadis pretium ſe* et *vicarium* vocat, eumque *redemiſſe,* et *pro eo alligatum*

tur, neque legibus Atheniensibus emitti poterat, nisi pecuniam, qua pater multatus esset, soluisset. [2] Habebat autem in matrimonio sororem germanam suam, nomine Elpinicen: non magis amore, quam more, ductus. nam Atheniensibus licet eodem patre natas vxores ducere. [3] Huius coniugii cupidus Callias quidam, non tam generosus, quam pecuniosus, qui magnas pecunias ex metallis fecerat, egit

tum se ait. Ac rursus: *Redemi*, inquit, *corpus tuum, Miltiades, ne funeri quidem interfuturus, in quod me ipsum impenderem.* Et paullo post: *Non erat mihi poena, in carcere esse: mea voluntate eo perueneram.* Denique Quinctilianus: *Cimoni illi, qui patris corpus vicario corpore redemit.* Haec miror non adnotasse viros doctos, nec sollicitos fuisse, an et qua ratione cum iis, quae Noster tradit, conciliari possint. An dicemus, hos omnes legem illam Atheniensium, moremque, quo paternorum vinculorum hereditas ad liberos transiret, ignorasse? An potius, qui hoc casu aerarii fierent, non, vt ceteros, qui sua culpa fiebant, vinculis constrictos, nisi corpus defuncti parentis ad sepulturam hoc pacto redimere vellent? Mihi, vt ingenue fatear, non liquet.

Atheniensibus] Lambinus mallet *Atheniensium*. nulla necessitate. Mox MS. Boecl. *mulctatus erat*. non male.

2 *Habebat autem in matrim. soror. germanam s.*] Rutgersium adi Var. lect. I, 9 p. 42 seq. Adde Sam. Petitum Commentar. ad leges Atticas lib. 6 et Ernstii prolixam ad h. l. adnotationem. De significatu vocis *germanus* plura dicemus in Indice.

Elpinicen] Ita Graeci vocant. MSS. Dan. et Leid. *Helpicenem*. alii *Helpinicem*.

more] Vulgo addunt *patrio*, quod ab opt. libris Gifan. Dan. Mendoz. Leid. Boecl. abest. Gebhardus tamen sine sententiae detrimento abesse non posse, censebat; cui adsentire non possum. Solent enim haec duo inuicem opponi. vide Ind. in *amor*. Ceterum alii, apud Plutarchum p. 181, ideo nupsisse Elpinicen fratri ferunt, quod *ob inopiam sponsum genere suo dignum non inueniret.*

nam Atheniensibus licet etc.] De quo praeter Philonem Ernstio laudatum, testantur Scholiastes Aristophanis ad Nebulas 5, 2 p. 200, Minutius Octauio, et Seneca in Apocolocynthosi, quorum verba post alios adduxerunt Rutgers. l. c. p. 39. 40 et Sam. Petitus Comm. ad leg. Att. p. 440. Sic Mnesiptolemam, filiam Themistoclis ex secundis nuptiis genitam, Archeptolis frater non ex eadem matre (ὁ ἀδελφὸς οὐχ ὢν ὁμομήτριος) duxit, vt refert Plutarchus in Themistocle p. 128.

3 *Qui magnas pec. ex metallis*] Aliam diuitiarum caussam narrant Plutarchus in Aristide p. 322 et Scholiastes Aristophanis in Nubes: a quibus parum discrepant Michaël Apostolius Paroem.

egit cum Cimone, vt eam ſibi vxorem daret: id ſi impetraſſet, ſe pro illo pecuniam ſoluturum. [4] Is cum talem conditionem aſpernaretur, Elpinice negauit ſe paſſuram Miltiadis progeniem in vinculis publicis interire, quoniam prohibere poſſet; ſeque Calliae nupturam, ſi ea, quae polliceretur, praeſtitiſſet. [1] Tali modo cuſtodia liberatus Ci- II
mon, celeriter ad principatum peruenit. Habebat enim ſatis eloquentiae, ſummam liberalitatem, magnam

Paroem. cent. II, 74, Heſychius et Suidas in λακκόπλουτος: et rurſus aliam ex Heraclide Pontico Athenaeus 20, 9. Ortas e ſpoliatis Perſarum cadaueribus, quae Marathone ſepulta fuerant, innuere videtur Themiſtocles epiſtola 8. Ceterum quod Calliae filiam Cimonem in matrimonio habuiſſe, ac in adulterio deprehenſam interfeciſſe, Seneca Controuerſ. 24 ſcribit, id Rutgerſius Scholaſtico more confictum putat, vt argumentum declamationis eſſet, loc. cit. p. 43. Plura de Callia hoc eiuſdemque nominis aliis illuſtris Gronouius obſeruat. 4, 7. Nuperrimus Nepotis interpres eundem eſſe putat, qui cinnabarin ſiue minium inueniſſe dicitur. ingenti metachroniſmo. Nam is, cuius Nepos heic meminit, Olympiadis LXXII anno III pugnae Marathoniae δᾳδοῦχος interfuit, occubuitque, vt Gronouius coniicit, Olymp. LXXXVII anno I, victor ad Potidaeam. At cinnabareos conficiendi ratio a Callia, iuxta Theophraſtum lib. de lapidibus, Plinium N. H. 33, 7 et Anonymum Scriptorem Olympiadum, inuenta eſt Olymp. XCIII anno IIII, octoginta amplius annis a pugna Marathonia. Alius ergo fuerit a λακκοπλούτῳ: ac fortaſſe is, qui anno praecedenti, iuxta Faſtos, archon fuit, ac in Marmore Arundelliano Καλλίας ὁ πρότερος dicitur. Vid. Meurſius Archont. 3, 12 et Seldenus in Canone Chronico p. 112 et ſeqq.

4 *Quoniam prohib. poſſet, ſeque Call. nupt.*] Sic MS. Boecl. et quidam Lambino laudati. Vulgo eſt: *quoniamque prob. poſſet, ſe Calliae nupt.* Alii: *quoniamque prohiberet, ſe C. n.*

1 *Celeriter ad principatum peruenit*] Prouectus a populo, faſtidio Themiſtoclis; et praeſertim ab Ariſtide, vt haberet, quem Themiſtoclis ingenio et audaciae obiiceret. Poſt etiam a Lacedaemoniis eiuſdem Themiſtoclis odio. Vid. Plutarch. p. 481 et 488.

habeb. enim ſatis eloquentiae] Longolius ex eo quoque eloquentiam Cimonis colligebat, quod a Suida dicitur ἱπποσκοπικὸν βιβλίον θαυμάσιον ſcripſiſſe. Sed recte animaduertit Magius, non debuiſſe hinc colligi, docte, eleganter, et ornate ſcriptum fuiſſe. potuiſſe enim admirabilem videri propter praeſidia contra equorum morbos praeſentanea tutiſſima-

magnam prudentiam cum iuris ciuilis, tum rei militaris, quod cum patre a puero in exercitibus fuerat verſatus. Itaque hic et populum vrbanum in ſua tenuit poteſtate, et apud exercitum plurimum valuit auctoritate. [2] Primum imperator apud flumen Strymona magnas copias Thracum fugauit: oppidum Amphipolim conſtituit, eoque decem millia Athenienſium in coloniam miſit. Idem iterum apud Mycalen Cypriorum et Phoenicum ducentarum

tutiſſimaque, a veterinariis etiam vulgo petita etc.

ſummam liberalitatem] De qua infra cap. 4.

iuris ciuilis] V. not. Ernſtii.

tum rei militaris] Vid. Plutarch. p. 481. Ἀγαθὸν ϛρατηγὸν vocat Diodorus Sic. in Exc. Peireſc. p. 254.

in exercitibus] Sic lego e Gif. et Dan. Vulgo eſt: *in exercitu.*

populum vrb. in ſua ten. poteſt.] Id quod oſtendunt, quae narrat Plutarchus p. 482 f. et p. 489 b.

2 *Apud flum. Strymona*] Vid. Thucyd. 1, Diod. Sic. 11, Plut. Cimone p. 482 et Pauſanias Arcadicis.

oppidum Amphipolim conſtituit etc.] Vide Meurſ. Fortunae Att. cap. 6 p. 42.

idem iter. apud Mycalen] Deſcribunt hoc praelium Diodorus Sic. 11, 61 et Plutarchus Cimone p. 486: memorantque idem lib. de gloria Athenienſium, Thucydides 1, Plato in Menexeno, Polyaenus 1, Frontinus 4, 7. 45, Mela 1, 14, Euſebius Chronico. Sed hi omnes ad Eurymedontem fluuium, ſiue prope Cyprum, pugnatum ſcribunt (quanquam non vno modo rem narrent): nemo, ad Mycalen. Et certe ſiue Mycalen Cariae vrbem, cuius Stephanus de Vrbibus meminit; ſiue montem aut promontorium, ſub quo Perſae eodem die, quo ad Plataeeas, victi ſunt; ſeu denique inſulam in ora Ioniae Plinio H. N. 5, 31 memoratam, intelligas; fieri non potuit, vt claſſis Perſica, quae, Diodoro et Plutarcho teſtibus, ad Eurymedontem ſtationem habuit, apud Mycalem deuinceretur; multo minus vt eodem die et prope Eurymedontem, et apud Mycalem pugnaretur. nam ea loca longiſſime inter ſe diſtant. Quare parum abeſt, quin adſentiar Cl. V. Chriſt. Frid. Franckenſteinio, Eloquentiae Latinae et hiſtoriarum in Academ. Lipſ. Profeſſori, amico ſummo meo, qui ſubuerebatur, ne praelium ad Mycalem, a Leotychide Spartano eadem die, qua illud alterum ad Plataeeas, commiſſum, cum hoc Cimonis Noſter confuderit. Sed ne cultiſſimo ſcriptori tam craſſum errorem impingam, potius dixerim illud, *apud Mycalen*, a ſciolo quodam inſertum eſſe: qui cum in praeced. commate locum praelii additum videret, heic quoque tale quid adden-

rum nauium classem deuictam cepit. [3] eodemque die pari fortuna in terra vsus est. namque hostium nauibus captis, statim ex classe copias suas eduxit, barbarorum vno concursu maximam vim prostrauit. [4] Qua victoria, magna praeda potitus, cum domum reuerteretur, quod iam nonnullae insulae, propter acerbitatem imperii, defecerant, bene animatas confirmauit, alienatas ad officium redire coëgit. [5] Scyrum, quam eo tempore Dolopes incolebant, quod contumacius se gesserat, vacuefecit, sessores veteres vrbe insulaque eiecit, agros ciuibus diuisit. Thasios opulentia fretos suo

E 2 aduentu

addendum esse censuerit. Fortassis autem Nepos scripsit: *Idem iterum imperator, Cypriorum etc.* nam id, quae praecedunt, videntur requirere.

ducentarum nauium classem deu. cepit] Sic fere Thucydides quoque, et Plutarchus: nisi quod hic pluribus, quam CC illis, quae captae sunt, nauibus classem barbarorum constitisse, censet. Idem tamen lib. de glor. Athen. centum triremes Phoenissas captas, scribit. quod etiam in veteri epigrammate apud Diodorum Sic. et Aristidem Orat. Platon. 2 legitur. Diodorus plures, quam centum, vna cum classiariis; reliquas vacuas in potestatem suam redegisse Cimonem, tradit: totamque classem fuisse nauium CCCXL. Persas CCCL nauibus Cimoni occurrisse, Ephorus; 1oc, Phanodemus, retulit, teste Plutarcho l. c.

3 *Eodemque die*] Ita et Thucydides, Plutarchus et Frontinus. Diodorus quoque ait, *statim* (παραχρῆμα) post naualem victoriam Cimonem ad terrestres Persarum copias duxisse classem.

ex classe copias eduxit] Armis et habitu Persarum captis illorum nauibus impositos; quos illi suos esse rati, subito oppressi sunt. Ita Diodorus, Polyaenus, et Frontinus. Plutarchus nihil de hoc strategemate.

barbarorum vno conc. max. vim] Cod. Boecl. transpositis vocibus: *barbarorum max. vim vno concursu prostr.*

4 *Magna praeda*] Nempe, vt Diodorus ait, triremibus CCCXL, virorum XX millibus, et pecuniae multitudine memorabili.

bene animatas confirmauit] Haec a quibusd. MSS. et edd. abfuisse, ait Magius. In melioribus tamen habentur.

5 *Scyrum*] Sic Thucydides 1, Diodorus 11, et Plutarchus p. 483 vocant. Itaque male quidam codices: *Cyprum*. Ceterum Thucydides et Diodorus haec ante victoriam ad Eurymedontem reportatam contigisse volunt. Plutarchus cum Nostro conuenit.

quam Dolopes incolebant] Diodorus addit Pelasgos.

Thasios] Qui etiam ab Atheniensibus defecerunt. Vid. Thucyd. l. c. et Plutarch. p. 487.

opulentia fretos] V. 1, 7. 2.

aduentu fregit. His ex manubiis Athenarum arx,
III qua ad meridiem vergit, eſt ornata. [1] Quibus
rebus cum vnus in ciuitate maxime floreret, inci-
dit in eandem inuidiam, quam pater ſuus ceteri-
que Athenienſium principes. nam teſtarum ſuffra-
giis, quod illi Oſtraciſmum vocant, decem anno-
rum exilio multatus eſt. [2] Cuius facti celerius
Athenien-

his ex manubiis] Sic libri meliores, in his tres Schotto laudati. Firmat Plutarchus p. 486 πραθέντων τῶν αἰχμαλώτων λαφύρων, εἴς τε τὰ ἄλλα χρήμασιν ὁ δῆμος ἐῤῥώσθη, καὶ τῇ ἀκροπόλει τὸ νότιον τεῖχος κατεσκεύασεν, ἀπ' ἐκείνης εὐπορήσας τῆς στρατείας. Vulgo erat: *Hic ex nauibus*.

qua ad meridiem vergit] τὸ νότιον τεῖχος, vt Plutarchus. Male igitur MS. Boecl. et qu. edd. *quae*. De muro Cecropiae (ſic enim arx haec vocata) plura Meurſius Cecropia cap. 5.

1 *Cum vnus*] V. 1, 8. 1 et 4.

quam pater ſuus] Sic et Giſanius e ſuo cod. laudat in Collectan. Lucret. voce *Relatiuo*. MS. Boecl. *in quam*.

ceterique Ath. princ.] De quibus, praeter Dionem Chryſoſtomum, Ernſtio laudatum, videndus Valerius Max. 5, 3 ext. 3.

Oſtraciſmum] De huius nominibus, origine, hiſtoria et ritu e veteribus Diodorus Sic. 11, Plutarchus Ariſtide, Themiſtocle, et alibi; Ariſtides Orat. Platon. 2; Pollux Onomaſt. 8, 5; Scholiaſtes Ariſtoph. in Equites p. 340 et in Veſpas p. 498, Tzetzes Chil. 13, 489, Heſychius et Suidas in ὀστρακισμὸς etc. E iunioribus Vbbo Emmius Vet. Graeciae Tomo 3 p. 37 et ſeq. Beroaldus annot. in var. auct. Tomo 2 Theſaur. Crit. p. 257, Hadr. Iunius animaduerſion. 5, 18, Kekerm. de Rep. Athen. 2, 24. 4, Sigonius de ead. 2, 4, Scaliger ad Euſeb. n. 789 et 1533, Mauſſacus ad Harpocrationem p. 193 ſeq. et accuratiſſime omnium Meurſius Attic. lection. 5, 18 et Sam. Petitus Commentar. ad Legg. Atticas lib. 4 tit. 9. Iuſtusne, et reip. vtilis, ad eiusque ſecuritatem et ſtatum conſeruandum aptus ſit, olim hodieque diſputatum. Ex antiquis ſuperſunt iudicia Ariſtotelis Polit. 3, 9, Dionis Chryſoſtomi Oratione 73, Ariſtidis in Platonicis paſſim, et Valerii Maximi 5, 3 extremo. Inter recentiores notae ſunt prolixae diſputationes duorum prudentiſſimorum hominum, Paulli Parutae lib. 1 diſcurſu 15, et Ludou. Septalii lib. 4 de Ratione Status cap. 6. 7. 8. 9: quorum hic probat, ille improbat. Adde iudicium Arniſaei Doctrin. Polit. 2, 5. et quae ad 2, 8. 1 et 2, 10. 2 dicta ſunt.

exilio multatus] Haud dubie hoc praetextu, quod libertati Athenienſium periculum ab eo immineret. Nam et aliquando capitis accuſatus eſt, quod remp. in ſe transferre conaretur. Demoſthenes orat. adu. Ariſtocratem: Κίμωνα, ὅτι τὴν πάτριον μετεκίνησε πολιτείαν
ἐφ'

Athenienses, quam ipsum, poenituit. nam cum ille forti animo inuidiae ingratorum ciuium cessisset, bellumque Lacedaemonii Atheniensibus indixissent, confestim notae eius virtutis desiderium consecutum est. [3] Itaque post annum quintum, quam expulsus erat, in patriam reuocatus est. Ille, quod hospitio Lacedaemoniorum vtebatur, satius existimans contendere Lacedaemonem, sua sponte est

ἐφ' ἑαυτὸν, παρὰ τρεῖς μὲν ἀφῆλαν (Athenienses scilicet) ψήφους, τῷ μὴ θανάτῳ ζημιῶσαι· πεντήκοντα δὲ τάλαντα εἰσέπραξαν. Plutarchus quoque refert p. 487, eum, cum Thasiis deuictis Macedoniae vicinae pepercisset, ab aduersariis in iudicium vocatum, quasi muneribus ab Alexandro rege corruptus esset.

2 *Bell. Lacedaem. Athen. indixissent*] Et ingentem cladem ad Tanagram illis intulissent. Vid. Plutarchus in Cim. p. 490.

confestim notae ei. virt. desid.] Paraphraseos loco potest esse illud Taciti Agric. 4, 1 *Cum damna damnis continuarentur, poscebatur ore vulgi dux Agricola etc.*

3 *Quam expulsus*] Sic lego e Cod. Dan. quod et Lambinus coniecerat. Similis locutio habetur infra 10, 5. 3.

satius exist. contendere Lacedaemonem] Sic primus distinxit Magius, cum antea male locus hic interpungeretur, hoc modo: *satius existimans contendere, Laced. sua sp. est prof.* Exponit autem hoc sensu: Cimonem, cum reuocatus esset, noluisse statim in patriam redire, quod suorum desiderium patriae posthaberet; ideoque, etsi ciues sui non praecepissent, Lacedaemonem, quae propter hospitium amica sibi ciuitas videretur, profectum, hoc consilio, vt pacis auctor conciliatorque esset. quod enim Lacedaemoniorum forte opes cerneret esse maiores, eamque ob rem patriae timeret, e re Atheniensium potius esse censuisse, ad pacem conciliandam Lacedaemonem, quam Athenas ad bellum adornandum opemque ferendam proficisci. At Lambinus, plusculis insertis, sic edidit: *satius existimans, eos et ciues suos inter se vna voluntate consentire, quam armis contendere, Lacedaemonem sp. s. e. prof.* eaque in re acriter reprehensus est a Schotto et Gebhardo, ac si locum mutilum ratus, cuius sensum non adsequeretur, de suo nimis liberalis, tam multa repugnantibus libris adiecisset. cum tamen in adnotationibus ad h. l. ne verbo quidem indicet, haec ex coniectura sc. addita esse: sed tantummodo moneat, *hunc locum in libris fere omnibus vulgatis lacerum et mutilum fuisse.* Quare paene adducor in eam sententiam, vt, quae addidit, ex aliquo MSto aut editione vet. desumta esse suspicer. De quo viderint, quibus veteres editiones ad manum sunt. Dissimulari tamen non debet,

profectus, pacemque inter duas potentissimas ci-
vitates conciliauit. ⁴ post, neque ita multo, Cy-
prum cum ducentis nauibus imperator missus, cum
eius maiorem partem insulae deuicisset, in morbum
IIII implicitus, in oppido Citio est mortuus. [1] Hunc
Athenienses non solum in bello, sed in pace, diu
desiderauerunt. Fuit enim tanta liberalitate, cum
compluribus locis praedia, hortosque haberet, vt
nunquam in eis custodem imposuerit fructus ser-
vandi

debet, ea ab optimis libris Gif. Put. Sauar. Schotti, Boecl. Leid. immo ab omnibus, vt opinor, manu exaratis, editisue, quorum variae lectiones a viris doctis adnotatae sunt, abfuisse: eoque non immerito suspecta esse, quamdiu non apparet, vnde desumta sint.

sua sponte est profectus] Nihil de hac profectione Plutarchus; sed statim rediisse eum Athenas, ac ciuitates in gratiam reduxisse ait, p. 490.

4 *Cyprum – missus*] V. not. Ernstii.

in morbum – implic.] Alii, teste Plutarcho, vulnere, quod aduersus barbaros pugnans acceperat, confectum, tradidere.

in oppido Citio] Thucydides et cum eo Plutarchus non in oppido, sed dum illud obsideret, occubuisse Cimonem scribunt. Diodorus tamen lib. 12 expugnasse, ait.

Citio] Diodoro quoque et Plutarcho Κίτιον vocatur. At in Exc. Dan. legitur *Cythio*. Quomodo apud Suidam: ἐν Κυττίῳ.

1 *Fuit enim tanta liberalit.*] Totum hunc locum, vsque ad finem capitis, e Theopompo desumtum, et quasi ad verbum conuersum esse, notauit Casaubonus animaduers. in Athenaei 12, 8. Similis munificentia Gilliae Agrigentini fuit; de quo Valerius Maxim. 4, 8 ext. 2. De Cimonis autem liberalitate Lactantius 6, 9 breuiter: *egentibus stipem dedit, et pauperes inuitauit, et nudos induit.*

vt nunquam in eis custodem] Plutarchus eleganter hac de re: Ἐν τῇ χώρᾳ καρπῶν ἑτοίμων ἀπαρχὰς, καὶ ὅσα ὧραι καλὰ φέρουσι, χρῆσθαι καὶ λαμβάνειν ἅπαντα τοῖς ξένοις παρέχων, τρόπον τινὰ τὴν ἐπὶ Κρόνου μυθολογουμένην κοινωνίαν εἰς τὸν βίον αὖθις κατῆγεν. Adde eund. in Pericle p. 156. Theophrastus apud Cic. Offic. 2 haec ad curiales siue contribules Cimonis restringit. ait enim, eum *ita instituisse, et villicis imperauisse, vt omnia praeberentur, quicunque Laciades in villam suam deuertisset. Ciuibus* vniuerse hoc permisisse eum, scribit Theopompus apud Athenaeum l. c. Simile quid de Ephialte refert Heraclides in politia Atheniensium, quod nempe *permiserit ex agris suis fructus decerpere, qui vellent; atque inde multis cibum praebuerit.*

in eis custodem imposuerit] Sic plerique MSS. et editi, nisi quod praepositio in quibusdam deest. Barthius Aduers. 24, 18 mallet:

vandi gratia, ne quis impediretur, quo minus eius rebus, quibus quisque vellet, frueretur. [2] Semper eum pedissequi cum nummis sunt secuti, vt, si quis opis eius indigeret, haberet, quod statim daret, ne differendo videretur negare. Saepe, cum aliquem offensum fortuna, videret minus bene vestitum, suum amiculum dedit. [3] Quotidie sic coena ei co-

mallet: *in eis custodem vnum posuerit*. Schoppius Verisim. 4, 2 e vet. libro: *nunquam eis custodem posuerit*. Quomodo Propertius: *Quos igitur tibi custodes, quae limina ponam?* Eaque lectio et Gebhardo placebat; qui duobus Ciceronis locis firmabat. vno Philipp. 2, 18, vbi patrem Curionis *custodes posuisse* Antonio, *ne limen intraret*: altero Orat. pro Flacco, vbi Hermippum *custodem frumento publico positum*, ait. vno item Caesaris B. Gall. 1, 20, quo se *custodes Dumnorigi posuisse* scribit, *vt, quae agat, quibuscum loquatur, scire posset*. Pro vulgata lectione facit illud Ciceronis Or. pro Cn. Plancio c. 25, pariter a Gebhardo adductum: *sin emimus, quem villicum imponeremus, quem pecori praeficeremus*. Videturque Nepos expressisse verba Theopompi: ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς κήποις ὀδένα τῦ καρπῦ καθίςα φύλακα.

quibus quisque vellet] Restitui τὸ *quisque* auctoritate MSS. Dan. Leid. Boecler. et quos Schottus inspexit. nil enim caussae video, cur reiici debeat.

2 *Semper eum pedissequi*] Plutarchus p. 484 vocat νεανίσκȣς συνήθεις, aitque, eos tulisse pecuniam copiosam, adstitisseque elegantioribus inopum (τοῖς κομψοῖς τῶν πενήτων) nummulosque silentio in manus iecisse. Δύο ἢ τρεῖς νεανίσκοι, ait Theopompus. Non admodum dissimile est, quod de L. Veratio narrat Gellius A. N. 20, 1.

quod statim daret] Sic Tiberius Caesar *si quid alicui largiebatur, id confestim numerari, se inspiciente, iubebat*. Testis Dio Cassius lib. 57 p. 608.

ne differendo] V. Ind. *differre*. Ausonius: *Gratia quae tarda est, ingrata est gratia; namque Quae fieri properat gratia, grata magis*.

suum amiculum] Immo alicuius e pedissequis, si Theopompo et Plutarcho credimus. Sic enim ille: ὁπότε τῶν πολιτῶν τινα ἴδοι κακῶς ἠμφιεσμένον, κελεύει αὐτὸν μεταμφιέννυσθαι τῶν νεανίσκων τινὰ τῶν συνακολȣθέντων αὐτῷ. Hic vero p. 484 αὐτῷ δὲ νεανίσκοι παρείποντο συνήθεις, ἀμπεχόμενοι καλῶς, ὧν ἕκαςος, εἴτις συντύχοι τῷ Κίμωνι τῶν ἀςῶν πρεσβύτερος, ἠμφιεσμένος ἐνδεῶς, διημείβετο πρὸς αὐτὸν τὰ ἱμάτια.

amiculum dedit] Simile quid de S. Martino episcopo praedicat Sulp. Seuerus in eius vita: et de Smyrnaeis Tacitus 4 A. 56, 3.

3 *Quotidie sic coena*] Sic fere et Theopompus ac Plutarchus. Sed Aristoteles, apud Plutarchum, non omnibus Atheniensibus, sed curialium eius Laciadarum cuiuis, qui vellet, coenam paratam fuisse, ait.

quebatur, vt, quos inuocatos vidiſſet in foro, omnes deuocaret: quod facere nullum diem praetermittebat. Nulli fides eius, nulli opera, nulli res familiaris defuit. multos locupletauit: complures pauperes mortuos, qui vnde efferrentur, non reliquiſſent, ſuo ſumtu extulit. 4 Sic ſe gerendo, minime eſt mirandum, ſi et vita eius fuit ſecura et mors acerba.

VI
LYSANDER

I LYSANDER LACEDAEMONIVS, magnam reliquit ſui famam, magis felicitate, quam virtute,

inuocatos] Ita MSS. Dan. Gif. Put. Sauar. Schot. Ernſt. et, Schoppio Veriſ. 4, 2 teſte, alter e Bauaricis: probantque, praeter Sauaronem, Schottum, ac Schoppium, Gifanius Ind. Lucr. v. *Relatiuo*, Gebhardus, alii. Sic Terentius Eunucho 5, 9. 29 —*vt mihi tua domus Te praeſente, abſente, pateat: inuocato vt ſit locus Semper.* vbi vetus interpres: INVOCATO, *non vocato ſignificat.* IN *etenim auget et minuit dictionem.* Et mox: INVOCATO. *Male intelligitur precibus vocato, quum ſit αὐτομάτῳ i. e. etiam non inuitando, quin vltro venire debeat ſuam domum.* Apud Plautum Captiu. 1, 1. 2 Paraſitus: *inuocatus ſoleo eſſe in conuiuio.* Vulgo erat: *quos conuocatos.* Vnde Lambinus faciebat: *quos non vocatos.* Barthius Aduerſ. 24, 18 *quoscunque inuocatos.* Sed neutro opus, cum MSta lectio ſatis plana ſit.

deuocaret] Sic MSS. Lambinus mallet *conuocaret*, aut *vocaret.* Eſt enim, inquit, *deuocare* proprie *deorſum* vocare, vt apud Horat. epod. 17 *refixa caelo deuocare ſidera.* et apud Ciceron. Tuſc. 5 *Socrates primus philoſophiam deuocauit e caelo.* Et tamen mox ſubiicit: *Niſi dicamus* DEVOCARE *etiam valere, de loco vocare; vt idem Cicero: Nihil eſt quod eum de prouincia deuocent.* Quid igitur dubitas, Lambine? *Deuocabat omnes Cimon*; de foro ſcil. domum ſuam.

4 *Fuit*] MS. Boecl. pro *fuit* habet *fuerit.*

* * *

1 *Lyſander*] Ariſtocliti F. qui ex gente Heraclidarum fuit. Plutarchus in Lyſ. p. 434. Mothacum vnum fuiſſe Lyſandrum, ſcribunt Phylarchus apud Athenaeum 6, 20 et Aelianus Var. hiſtor. 12, 43. Quam vere, dubitat Vbbo Emmius Tomo 3 Vet. Graeciae p. 133. Dicebantur autem Mothaces pueri, qui cum locupletiorum Lacedaemoniorum liberis educabantur, et ſinguli, bini, vel etiam plures, cum iisdem in gymnaſiis concertaturi mittebantur, ac vniuerſae inſtitutionis participes fiebant. Heſychius et Aelianus l. c. ſeruos fuiſſe volunt; ſed Phylarchus et Athenaeus

virtute, partam. Athenienſes enim in Peloponneſios ſexto et viceſimo anno bellum gerentes confeciſſe apparet. [2] Id qua ratione conſecutus ſit, latet. non enim virtute ſui exercitus, ſed immodeſtia factum eſt aduerſariorum: qui quod dicto audientes imperatoribus ſuis non erant, diſpalati in agris, relictis nauibus, in hoſtium venerunt poteſtatem. quo facto Athenienſes ſe Lacedaemoniis dediderunt. [3] Hac victoria Lyſander elatus, cum antea ſemper factioſus, audaxque fuiſſet, ſic ſibi indulſit, vt eius opera in maximum odium Graeciae Lacedaemonii peruenerint. [4] Nam cum hanc cauſſam Lacedaemonii dictitaſſent ſibi eſſe belli, vt Athe-

Athenaeus liberos, non tamen Lacedaemonios. Quos Meurſius Miſcellan. Laconic. 2, 6 ita conciliare inuicem nititur, vt dicat fuiſſe quidem ſeruos, ſed libertate donatos, ſic tamen, vt non pleno iure, velut ceteri Lacedaemonii, fruerentur. Plura de iis praeter Meurſium, Cragius de rep. Lacedaemon. 1, 5, Emmius l. c. et Caſaubonus ad Athenaei 6, 20. Cragius et Caſaubonus volunt eoſdem fuiſſe, quos Scholiaſtes Ariſtophanis ad Plutum et Equites, Heſychius et Suidas, μόθωνας vocant: ſed Meurſius l. c. negat temere confundendos. Vereor, vt ſatis bene.

famam magis felicit. quam virt. partam] De verſutia Lyſandri teſtantur Plut. in vita p. 437 et Cicero 1 Offic. 30. Idem tamen in Catone maiore, *virum ſummae virtutis* vocat.

felicitate quam virtute] MS. Ernſtii: *fortuna, q. v.* Et ſic praeter Noſtrum 8, 1. 1, paſſim auctores. Vid. Freinshemii not. ad Flor. praef. 2.

ſexto et viceſimo anno] Nam coeperat bellum illud anno I Olympiadis LXXXVII, Periodi Iulianae 4283; vt docent Scaliger de Emendat. tempor. lib. 5, Meurſius in Archontibus Athenienſ. lib. 3, 3, Petauius de doctrina temporum 10, 27 et Parte 2 Rationarii tempor. lib. 3, 11, Langius de annis Chriſti 2, 16 etc. Pugna vero ad Aegos flumen, de qua hic ſermo, ſecundum Diodor. Sic. 13 aliosque contigit anno IIII Olymp. XCIII, Periodi Iul. 4309.

2 *Id qua rat. c. ſ. latet*] Confer tamen notam Ernſtianam.

immodeſtia] Vide Frontinum 2, 1. 18.

imperatoribus ſuis] Iterum adi notas Ernſtii.

relictis nauibus] Reſpexit, credo, hanc victoriam, qui cudi fecit numum, cuius penes me ectypum eſt; in cuius antica parte caput Lyſandri cum inſcr. ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ ΛΑΚΩΝΟΣ: in poſtica, Victoria currui ab equis marinis per mare tracto inſiſtens, et: ΝΙΚΗ ΝΗΙΤΙΣ.

3 *Hac victoria Lyſ. elatus*] Vide 4, 1. 3.

4 *Belli*] Sic libri meliores. Alii *bellum.*

nienſium impotentem dominationem refringerent, poſtquam apud Aegos flumen Lyſander claſſis hoſtium eſt potitus, nihil aliud molitus eſt, quam vt omnes ciuitates in ſua teneret poteſtate, cum id ſe Lacedaemoniorum cauſſa facere ſimularet. [5] namque vndique, qui Athenienſium rebus ſtuduiſſent, eiectis, decem delegerat in vnaquaque ciuitate, quibus ſummum imperium poteſtatemque omnium rerum committeret. horum in numerum nemo admittebatur, niſi qui aut eius hoſpitio contineretur,

II aut ſe illius fore proprium fide confirmarat. [1] Ita decemuirali poteſtate in omnibus vrbibus conſtituta, ipſius nutu omnia gerebantur. cuius de crudelitate ac perfidia ſatis eſt vnam rem, exempli gratia, proferre, ne de eodem plura enumerando fatigemus lectores. [2] Victor ex Aſia cum reuerteretur, Thaſumque diuertiſſet, quod ea ciuitas praecipua fide fuerat erga Athenienſes, proinde ac ſi iidem firmiſſimi ſolerent eſſe amici, qui conſtantes fuiſſent inimici, eam peruertere concupiuit. [3] vidit autem, niſi in eo occultaſſet voluntatem, futurum, vt Thaſii dilaberentur, conſulerentque rebus ſuis · · · · ·

III [1] Itaque decemuiralem ſuam poteſtatem ſui ab illo conſtitutam ſuſtulerunt. quo dolore incenſus iniit conſilia, reges Lacedaemoniorum tollere. ſed ſentiebat

5 *Quibus ſummum imperium etc.*] Arcanum dominationis, quo populos ciuitatesque nuper ſubactas in officio continere ſtudent victores. Vide Forſtner. ad Taciti Ann. 12, 32.

horum in numerum] MS. Boecl. et aliquot edd. *hor. in numero.*

eius hoſpitio contineretur] *Cum quo ei hoſpitium eſſet*, vt 2, 8. 3 loquitur. V. Ind. *hoſpes.*

1 *Fatigemus*] MSS. Schotti, Gif. et Dan. *defatigemus.* quae fortaſſe vera lectio.

3 Similis perfidia fuit quam Mileti exercuit: de quo Polyaenus lib. 1 p. 71 et Plutarchus p. 443.

1 *Itaque decemu. ſuam pot. ſui ab illo*] MS. Boecl. Dan. et Leid. *itaque hi d. ſ. pot. ab i. c.* Ceterum lacuna fortaſſe rectius incipiet poſt vocem *Itaque.* quam antecedentia requirunt.

ſuſtulerunt] Vid. Plutarch. p. 445.

iniit conſilia reges Lac. toll.] Vid. Ariſtot. Polit. 5, 1 et 7, Plutarch. p. 447.

tiebat id ſe ſine ope deorum facere non poſſe, quod Lacedaemonii omnia ad oracula referre conſueuerant. [2] Primum Delphos corrumpere eſt conatus. Cum id non potuiſſet, Dodonam adortus eſt. Hinc quoque repulſus, dixit ſe vota ſuſcepiſſe, quae Ioui Ammoni ſolueret: exiſtimans, ſe Afros facilius corrupturum. [3] Hac ſpe cum profectus eſſet in Africam, multum eum antiſtites Iouis fefellerunt. nam non ſolum corrumpi non potuerunt, ſed etiam legatos Lacedaemona miſerunt, qui Lyſandrum accuſarent, quod ſacerdotes fani corrumpere conatus eſſet. [4] Accuſatus hoc crimine, iudicumque abſolutus ſententiis, Orchomeniis miſſus ſubſidio, occiſus eſt a Thebanis apud Haliartum. [5] Quam vere de eo foret iudicatum, oratio indicio fuit, quae poſt mortem in domo eius reperta eſt, in qua ſuadet Lacedaemoniis, vt regia poteſtate diſſoluta, ex omnibus dux deligatur ad bellum gerendum: ſed ita ſcripta, vt deorum videretur congruere ſententiae, quam ille ſe habiturum, pecunia fidens, non dubitabat. hanc ei ſcripſiſſe Cleon Halicarnaſſeus dicitur. [1] Atque hoc loco IIII
non eſt praetereundum factum Pharnabazi, ſatrapis regii. nam cum Lyſander praefectus claſſis in bello

2 *Delphos*] MSS. Sch. Gif. Dan. *Delphi*. An legendum *Delphis*; vt *primum* nominaliter accipiatur, ſubaudiaturque *oraculum*? Certe aliquid latet. De re vide Diod. Sic. et Plut. Lyſandro p. 447.

3 *Multum*] Sic libri meliores. In aliis *multi*.

legatos Lacedaem. miſerunt] Ita et Diodorus, ac Plutarchus p. 448.

4 *Occiſus eſt a Th.*] Vide Diod. 14, 82, Pauſan. Laconicis, Iuſtin. 6, 4. 6.

5 *Diſſoluta*] V. Ind.

ex omnib. dux delig.] MS. Boecl. *dux* aberat.

ſed ita ſcripta, vt deorum videretur congruere ſententiae, quam ille] In MS. Boecl. deſunt, quae de oratione hic habentur. ſtatim enim poſt vocem *gerendum*, ſequitur, *quo ille ſe habitur*. In Schotti Cod. erat: *ſed ſcripta, vt dicit, non videntur congruere ſententiae*. Inepte vtrumque.

Halicarnaſſeus] Ita et Plutarchus vocat, vbi hanc rem narrat. At MSS. Dan. Gif. Sauar. Put. *Alicarnas*. corrupte, credo, vt ſolent in nominibus propriis codices manu exarati, quantumuis optimae notae.

1 *Hoc loco*] Tò *loco* aberat Leid. MS.

bello multa crudeliter auareque fecisset, deque his rebus suspicaretur ad ciues suos esse perlatum, petiit a Pharnabazo, vt ad ephoros sibi testimonium daret, quanta sanctitate bellum gessisset, sociosque tractasset, deque ea re accurate scriberet. magnam enim eius auctoritatem in ea re futuram. [2] Huic ille liberaliter pollicetur: librum grauem multis verbis conscripsit, in quo summis eum effert laudibus. quem cum legisset probassetque, dum obsignatur, alterum pari magnitudine, [tanta similitudine] vt discerni non posset, signatum subiecit, in quo accuratissime eius auaritiam perfidiamque accusarat. [3] Hinc Lysander domum cum redisset, postquam de suis rebus gestis apud maximum magistratum, quae

multa crudeliter] Vid. Plut. p. 443.

auareque] Continentiam tamen eius, et opum munerumque contemtum, laudat Plutarchus p. 434 et 450.

deque his rebus] Plutarchus haec prolixe, sed tamen paullo aliter, narrat, p. 444. Vid. et Polyaen. 7 in Pharnabazo.

ad ephoros] A quibus, scytala missa, reuocatus fuerat, vt narrant Plut. et Polyaenus ll. citt.

2 *Librum grauem*] MSS. Gif. Dan. et Ed. Vltraiect. *grandem*, quod probabat Gebhardus. Altera tamen lectio etiam in MS. Boecl. reperitur, nec mutatione opus. *Grauem*, scil. pondere; quippe *multis verbis conscriptum*. Plutarchus et Polyaenus modo ἐπιστολὰς, modo γράμματα, modo βιβλία, vocant.

in quo summis etc.] Cod. Gif. et Ed. Vltrai. *in quibus eum summis fert laudib.*

dum obsignatur] MS. Boecl. et alii Lambino laudati, *dum signatur*. quomodo mox : *signatum subiecit*. et Martialis : *Iam signat meus annulus lagenam.*

tanta similitudine] Sic MSS. Boecl. Leid. et, Magio teste, Burgensis ac Venetus. Neque aliter habuisse Cod. Danielis, ex eo colligo, quod in Excerptis illius non adnotatur, haec verba, quae in edit. Longolii, cum qua collatus est, habebantur, adfuisse. In aliis tamen defuere, credo, quod ob similem vocum terminationem alterutrum membrum, vt fieri solet, a librariis omissum esset. Eiicere igitur nolui; praesertim cum et apud Plutarch. ac Polyaenum Lysander dicatur commutasse βιβλία μηδὲν διαφέροντα τῇ ὄψει. quod non tam ad *magnitudinem*, quam ad *similitudinem* pertinet. Immo si maxime *pari magnitudine* fuissent, facile discerni poterant, ni et *similitudo* intercessisset. Vncis tamen inclusi, vt intelligeret lector, a quibusd. libb. abesse.

quae voluerat, dixerat, teſtimonii loco librum a Pharnabazo datum tradidit. Hunc, ſummoto Lyſandro, cum ephori cognoſſent, ipſi legendum dederunt. Ita ille imprudens ipſe ſuus fuit accuſator.

VII
ALCIBIADES

ALCIBIADES CLINIAE F. ATHENIENSIS. In hoc natura, quid efficere poſſit, videtur experta. Conſtat enim inter omnes, qui de eo memoriae prodiderunt, nihil eo fuiſſe excellentius, vel in vitiis, vel in virtutibus. [2] Natus in ampliſſima ciuitate, ſummo genere, omnium aetatis ſuae multo formoſiſſimus, ad omnes res aptus, conſiliique plenus. Namque Imperator fuit ſummus et mari et terra. diſertus, vt inprimis dicencendo valeret: quod tanta erat commendatio oris atque orationis, vt nemo ei dicendo poſſet reſiſtere. [3] diues; cum tempus poſceret, laborioſus, patiens,

3. *Suus*] Plura huiusmodi, ſeipſos prodentium, exempla collegit Piccartus Obſeruat. hiſtoricopolit. dec. 16, 9.

* * *

Alcibiadis vitam et res geſtas politica commentatione illuſtrauit Italico ſermone Virgilius Maluezzus.

1 *Alcibiades Cliniae F.*] Vid. not. Ernſtii. De quatuor diverſis hoc nomine vocatis Meurſius Att. lect. 6, 12.

in hoc natura] V. Ind. v. *natura*. MS. Leid. *In quo natura*.

2 *Summo genere*] Vide Meurſ. l. c.

omnium aet. ſuae m. formoſiſſ.] Vnde et ſculptores Athenis Hermas Alcibiadi adſimilabant, vt refert Clemens Alexandrinus Admonit. ad Gentes p. 35. Add. not. Ernſtii. Imaginem eius e gemma exhibent Vrſinianae num. 4. De aliis vide notas Ioh. Fabri. Eſt et in nummo, qui penes me eſt, caput Alcibiadis imberbe cum inſcr. ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ: in poſtica parte Cupido auem manibus dimittens; pone fax, pharetra et arcus, Amoris inſignia.

et mari] Repoſui copulam e cod. Leidenſi, quae a reliquis libris et edd. aberat.

quod tanta] Sic opt. notae MSS. Boecl. Giſan. Dan. bene Cauſſam enim eius, quod dixerat, ſubiicit. Vulgati *et tanta*.

3 *Diues, cum tempus poſceret, laborioſus*] Non potui, quin reponerem lectionem, quam dudum e libris ſuis produxerant Giſanius, Schottus, et Pet. Daniel, probauitque et Gebhardus. Neque enim vllam rationem animo poſſum concipere, qua factum ſit, vt librarii

tiens, liberalis, splendidus, non minus in vita, quam victu: affabilis, blandus, temporibus callidissime inseruiens. 4 Idem, simul ac se remiserat, neque caussa suberat, quare animi laborem perferret, luxuriosus, dissolutus, libidinosus, intemperans reperiebatur; vt omnes admirarentur, in vno homine tantam inesse dissimilitudinem, tamque diuer-
II sam naturam. 1 Educatus est in domo Periclis: priuignus enim eius fuisse dicitur; eruditus a Socrate.

librarii pro *Deinde*, quod in aliis codicibus et edd. legitur, *Dives* rescripserint. Sed nec ita solet Nepos. Denique, vt e Diodoro Siculo constat, Alcibiades non modo *nobilitate*, sed etiam *diuitiis* (πλότῳ) primus Atheniensium fuit. quod a Nostro omissum esse, quis credat? Ceterum, vt recte Gebhardus adnotauit, illa *cum tempus posceret* ad sequentia referri debent. quanquam illius explicatio subtilior, quam verior, videtur. Τὸ *idem*, quod Lambinus reposuit, non fert continens periodus, ab eadem voce incipiens.

non minus in vita quam victu] Praeclare haec, vt spuria et abunde inculcata, ab Vltrai. editore omissa censet Gebhardus. Cui ego adsentiri non possum. V. Ind. *victus*.

inseruiens] Excerpta Dan. *seruiens*, quod Gebhardus praefert; allegans illud Lucani: *Temporib. seruire decet*; et Ciceronis ad Atticum: *Seruire tempori cum necesse sit*: itemque quod Noster infra 22, 1. 3 *paci seruire* dixit. Sed *inseruiendi* voce hac ipsa vita Noster ea ratione vsus est c. 11, 3.

4 *Neque*] Sic Exc. Dan. Vulgo est *nec*.

luxuriosus etc.] Vid. Plutarchum in vita, et Athenaeum 12, 9 et alibi.

tantam inesse diss.] MSS. Schotti et Boecl. *t. esse diss.* Gebhardus *inesse* mauult. quod elegantius nemo negauerit, quanquam et altera lectio satis Latina sit. A quibusdam libris verbum hoc plane abesse, notat Lambinus: neque necessarium existimat Schottus. De re vid. Athenaeum et Plut. ll. citt. Similia fere de Catilina prodidit Cicero in Coeliana cap. 5 et 6.

1 *Priuignus en. ei. f. d.*] Immo, si credimus Diod. Sic. 12 et Suidae, sororis eius filius. Vnde Valerius Max. 3, 1 ext. 1 et Gellius 15, 17 Periclem *auunculum* eius vocant. Videri tamen Periclem, si non Alcibiadis, eius tamen vxoris, vitricum fuisse, notat Magius; cum Alcibiades in matrimonio habuerit Hipparethen, filiam Hipponici, cuius vxorem postea Pericles duxit, vt Plutarchus in Pericle scribit.

eius] Ita libb. meliores. alii *suus*: quomodo locutus 5, 3. 1, 13, 3. 4 et 25, 10. 4. V. Ind.

eruditus a Socrate] Socratis discipulum etiam faciunt Xenophon lib. 1 Memorab. p. 711 et Lactantius

crate. ſocerum habuit Hipponicum, omnium Graecae linguae eloquentia ditiſſimum. vt ſi ipſe fingere vellet, neque plura bona reminiſci, neque maiora poſſet conſequi, quam vel fortuna vel natura tribuerat. [2]Ineunte adoleſcentia amatus eſt a multis more Graecorum: in eis a Socrate, de quo mentionem facit Plato in Sympoſio. namque eum induxit commemorantem ſe pernoctaſſe cum Socrate, neque

Lactantius Diu. Inſtit. 3, 19: quod tamen negat quoque Iſocrates in Buſiride, Polycratem id adſerentem redarguens.

omnium Gr. ling. eloquentia ditiſſ.] *Diſertiſſimum* non ſolum vulgg. libri, ſed etiam optimae notae Cod. Boecleri exhibet. quod cum Lambinus parum Latine dictum, et praeterea falſum, neque a quoquam memoriae proditum, poſtremo nihil ad rem pertinere, exiſtimaret, eiectis duabus vocibus, ac totidem immutatis, corrigebat; *omn. Graecorum diuitiſſimum.* Sed ei nemo doctorum auſcultauit. Vt nos edidimus, legunt MSS. Daniel. Schotti et Gifanii. *quae lectio,* ait Gebhardus, *cum ſit ſtabilita Vett. libris, cur coniecturis nibili lectoribus imponatur? Intelligit vero Hipponicum eloquentia iſtac luculentas opes acquiſiuiſſe.* Sed Schottus ac Gifanius Ind. Lucret. l. c. *ditiſſimum* de facultate dicendi accipiunt, quomodo Ouidius *diuitem ingenio* dixit. Vtcunque legas, certum eſt Hipponicum a Plutarcho in vita Alcibiadis, Lyſia orat. ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφ. χρημ. Iſocrate orat. περὶ ζεύγους, aliisque, vt opibus abundantem, ac *diuitiis Graecorum primum,* et qui *plurima omnium Graecorum poſſidere exiſtimatus ſit*; vt eloquentiſſimum vero a nemine, quod ſciam, praedicari.

2 *More Graec.*] De quo ſupra praef. 4. Cicero quoque in Fragmentis libri 4 de rep. *Apud Graecos,* inquit, *opprobrio fuit adoleſcentibus, ſi amatores non haberent.* adde not. ad praef. et, praeter ibi laudatos, Xenophont. de repub. Lacedaem. ac Aelian. var. hiſt. 3, 12. In MSS. Dan. et Gif. erat: *amore Graec.* quod praeter illos etiam tuentur Schottus et Gebhardus. Sed pro vulgata lectione facit cum Cicero Tuſc. 5, 20, cum ait, *Dionyſium, Syracuſanorum tyrannum habuiſſe* MORE *Graeciae quoſdam adoleſcentes amore coniunctos*; tum Xenophon lib. 2 Cyropaedias p. 50 ed. Leuncl. apud quem Cyrus ad manipularium quendam, nomine Sabaulam: ἦ καὶ σὺ, κατὰ τὸν ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΤΡΟΠΟΝ, ὅτι καλόν ἐστι, περιάγεις τοῦτο τὸ μειράκιον, τὸ παρακατακείμενόν σοι; Ceterum de caſto ac honeſto amore loqui Nepotem, indicare videntur, quae de Socrate ſubiicit. Confer tamen, quae ad h. l. annotauit Ampliſſ. Ernſtius.

a Socrate] Praepoſitio aberat MS. Danielis.

neque aliter ab eo surrexisse, ac filius a parente debuerit. [3] Postea quam robustior est factus, non minus multos amauit, in quorum amore, quoad licitum est, odiosa multa delicate iocoseque fecit: quae referremus, nisi maiora potioraque haberemus.

III [1] Bello Peloponnesiaco huius consilio atque auctoritate Athenienses bellum Syracusanis indixerunt: ad quod gerendum ipse dux delectus est. Duo praeterea collegae dati, Nicias et Lamachus. [2] Id cum appararetur, prius quam classis exiret, accidit, vt vna nocte omnes Hermae, qui in oppido erant Athenis, deiicerentur, praeter vnum, qui ante ianuam erat Andocidi. Itaque ille postea Mercurius Andocidis

neque al. ab eo surrexisse, ac filius a par. deb.] Ita et Plutarchus orat. I de fortuna Alex. M. et Petronius in Satyrico. Accusatum tamen Socratem, quod adolescentulos corrumperet, e Diog. Laërtio in vita eius, et Xenophonte I Memorabilium cognoscimus. qui posterior tamen eum prolixe ab hoc crimine vindicat.

3 *Odiosa*] Barthius malebat *otiosa*.

potioraque] MS. Dan. *potiora*, omissa copula.

1 *Peloponnesiaco*] Cod. Dan. *Peloponnesio*.

2 *Athenis*] Vereor, ne glossema sit. nam Athenas *oppidum* absolute vocare solet, supra I, 5. I et 2, 10. 3.

deiicerentur] Immo circumciderentur aut mutilarentur. Sic enim Thucydides 8, Diodorus 13 pr. Plutarchus in Alcib. et Andocides orat. de mysteriis. qui omnes περικοπὴν vocant. Modum circumcidendi scholiastes Thucydidis eo loco tradit. In Cod. Dan. fuit *deiceretur*. Vnde legerim *deicerentur*. ita enim scribebant veteres.

qui ante ian. erat Andocidi etc.] Plerique vulgati habebant, *qui ante ian. eius erat, Andocidesque vocatus est*. Atqui ex Aeschine orat. aduersus Timarchum, Plutarcho in Alcibiade, Nicia, et vitis Rhetorum, Andocide ipso in orat. de mysteriis, et Harpocratione in Ἀνδοκίδȣ Ἑρμῆς, constat hunc lapidem prope domum Andocidis, non Alcibiadis, et a tribu Aegeide positum, ac *Andocidis Hermen* dictum fuisse. Lambinus historiam et veritatem sequutus emendabat: *qui ante ian. Andocidis erat, Andocidisque Hermes vocatus est*. recte, quod ad priora; non item quod ad posteriora: quibus et historia repugnat, vt mox dicemus; et libri manu exarati, quorum nullus, quod sciam, aut τὸ *Hermes*, aut copulam agnoscit. Ampliss. Boecleri liber: *qui ante ian. erat, Andocides vocitatus est*. Sed longe auctius ed. Vltrai. et cod. P. Danielis. nam illa: *Itaque ille postea Mercurius*

Andocidis vocitatus eſt. ³ hoc cum appareret, non ſine magna multorum conſenſione eſſe factum, quod non ad priuatam, ſed ad publicam rem pertineret, magnus multitudini timor eſt iniectus, ne qua repentina vis in ciuitate exiſteret, quae libertatem opprimeret populi. ⁴ Hoc maxime conuenire in Alcibiadem videbatur, quod et potentior et maior quam

Mercurius Androclidis vocatus eſt. hic: *erat Androcidi*: *itaque ille poſtea Merc. Androcydes vocitatus eſt.* Vnde vix dubito, ſic ſcripſiſſe Nepotem: *qui ante ianuam erat Andocidi. Itaque ille poſtea Mercurius Andocidis* (vel *Andocides*) *vocitatus eſt.* quare et in textu fidenter ita reſcripſi. Nam ad hunc plane modum Plutarchus in Alcib. p. 201, vbi de Andocide ob Hermas truncatos in vincula coniecto: ὕποπτον δὲ ἐχ' ἥκιςα τῆς τῶν Ἑρμῶν περικοπῆς ἐποίησεν ὁ μέγας Ἑρμῆς, ὁ πλησίον αὐτȣ̃ τῆς οἰκίας, ἀνάθημα τῆς Αἰγηΐδος φυλῆς ἱδρυμένος· ἐν γὰρ ὀλίγοις πάνυ τῶν ἐπιφανῶν, μόνος σχεδὸν ἀκέραιος ἔμεινε· διὸ καὶ νῦν Ἀνδοκίδȣ καλεῖται, καὶ πάντες ȣ̔́τως ὀνομάζȣσι, τῆς ἐπιγραφῆς ἀντιμαρτυρȣ́σης. Vides, poſtea demum ita dictum, quam ceteri deiecti eſſent. id quod indicant quae in ed. Vltrai. et MS. Dan. ſunt adiecta. Ea vt in aliis codd. omitterentur, fecit repetitio nominis *Andocidis*. Saepe enim librarii, cum vox aliqua in eadem periodo, vel etiam pagina, bis occurreret, quae interiacebant, feſtinatione vel errore omiſerunt. cuius rei illuſtre exemplum praebet Ioſephi liber περὶ λογισμȣ̃ αὐτοκράτορος, ſiue, vt vulgo inſcribitur, *de Maccabaeis.* nam is hac vna cauſſa in editis codd. miſere mutilatus eſt, vt e membr. vett. apparet, e quibus eum breui, σὺν Θεῷ, auctiorem multo, purioremque dabimus. Id ergo heic quoque factum. Certe in codice Boecleri hac ratione peccatum eſſe, manifeſtum eſt. Ceterum Nepos *Andocidi* ſcripſit; vt alibi *Neocli, Procli, Pericli*; vt item alii *Thucydidi*, *Euripidi*, *Archonidi*, *Timarchidi*, *Perſi*, *Demoſtheni*, *Ariſtoteli etc.* gignendi caſu dixerunt. de quo videndus Voſſius de analog. 2, 9. Quanquam autem in eo Herma non *Andocidis* nomen, ſed aliud, erat inſcriptum, vt e Plutarcho colligitur: attamen in alio fuit, quem capite truncatum Fuluii Vrſini Imagines Illuſtrium num. 13 exhibent, cum inſcriptione: ΑΝΔΟΚΙΔΗΣ ΛΕΩΓΟΡΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΣ.

3 *Quod non*] MS. Boecler. *quae non.* ſc. conſenſio. quod a librarii ingenio eſt, vt opinor; qui putabat vocem hanc ad praecedens *conſenſione* pertinere, ac pronomen eſſe, cum ſit coniuncto, cauſſam indicans, cur hoc facto *magnus ſit multitudini timor iniectus*: quia ſcil. *multorum* in hac re *conſenſio ad publicam rem*, quippe conſpirationem prae ſe ferens, *pertinebat.*

quam priuatus, existimabatur. Multos enim liberalitate deuinxerat, plures etiam opera forensi suos reddiderat. 5 Quare fiebat, vt omnium oculos, quotiescunque in publicum prodisset, ad se conuerteret, neque ei par quisquam in ciuitate poneretur. Itaque non solum spem in eo habebant maximam, sed etiam timorem, quod et obesse plurimum et prodesse poterat. 6 Aspergebatur etiam infamia, quod in domo sua facere mysteria dicebatur: quod nefas erat more Atheniensium: idque non ad religionem, sed ad coniurationem pertinere existimabatur.
IIII 1 Hoc crimine in concione ab inimicis compellabatur. Sed instabat tempus ad bellum proficiscendi.

5 *Obesse plur.*] Hinc Timon ille, quem μισάνθρωπον Lucianus sing. libello inducit, Alcibiaden adamabat, quod praesagiret magno illum malo fore aliquando Atheniensibus; vt refert Plutarchus.

6 *Mysteria*] Sacra Cereris, siue Eleusinia. vid. Ind.

quod nefas er.] Erat enim capitale mysteria euulgare: de quo vide praeter scriptores in Indice laudatos, Berneg. ad Iustin. 5, 5. 1. Ceterum Alcibiadem hoc crimine accusatum scribunt etiam Xenophon 1 de reb. Graec. Thucydides 6, 10, Diodorus 13, 5 et Plutarchus Lysandro. A quo tamen eum purgat Isocrates Orat. de Bigis.

1 *In concione ab in. compellab.*] Hanc correctionem ingenio Claudii Puteani debitam produxit Lambinus, firmauitque partim auctoritate Thucydidis, Diodori, et Plutarchi, qui perspicue ostendunt, Alcibiadem accusatum esse apud populum, atque adeo *in concione*: partim tribus locis Ciceronis, quorum duobus, puta Epist. ad famil. 8, 12 et Orat. pro domo sua, verbum *compellare* eodem significatu vsurpetur; tertio, nempe Epist. ad Attic. 2, 2 dicatur, *Nigidium minari, in concione se iudicem, qui non adfuerit, compellaturum.* quae tamen verba aliter distinguuntur in edit. Gruteri, ac illud *in concione* non cum verbo *compellare*, sed τῷ *minari* iungitur. A populo, et *in concione* damnatum Alcibiadem, etiam e Nostro cap. 6, 4 colligas. ibi ergo et accusatus fuit. In vulgg. et MS. Schotti erat: *in contentionem ab in. su. compellebatur*, h. e. vt Schottus et Gebhardus, (qui ab hac scriptura, tanquam Latinissima, et elegantissima, ne latum quidem vnguem discedendum censent) exponunt, ab aduersariis, Thessalo Cimonis F. et Androcle, cogebatur et quasi obtorto collo trahebatur ad dicendam caussam. At meliores libri, puta Dan. Gifan. Boecl. legebant, vt etiam Longolius ediderat: *in contentione ab inimic. compellabatur*, h. e. Schotto interprete, forensi in lite

ficifcendi. Id ille metuens, neque ignorans ciuium fuorum confuetudinem, poftulabat, vt, fi quid de fe agi vellent, potius de praefente quaeftio haberetur, quam abfens inuidiae crimine accufaretur. [2] Inimici vero eius quiefcendum in praefenti, quia noceri non poffe intelligebant, et illud tempus expectandum decreuerunt, quo exiffet: vt fic abfentem aggrederentur. itaque fecerunt. [3] Nam poftquam in Siciliam eum perueniffe crediderunt, abfentem, quod facra violaffet, reum fecerunt. qua de re cum ei nuntius a magiftratu in Siciliam miffus effet, vt domum ad cauffam dicendam rediret, effetque in magna fpe prouinciae bene adminiftrandae, non parere noluit, et in trierem, quae ad eum erat deportandum miffa, afcendit, [4] ac Thurios in Italiam

F 2 peruectus,

lite appellabatur. Quod fi quis reponi velit, equidem non multum repugnauerim: certe Schottianae lectioni anteferendum puto. Lambinianam tamen, vt ingenue dicam, veriorem exiftimo.

id ille metuens] Ita et MS. Boecl. Alii *intuens*. vt inf. 10, 8. 1. 12, 1. 2 et 12, 2. 3. Mox idem MS. *poftulabat, fi quid d. f. a. v.*

inuidiae crimine] Editio Vltraiectina: *inuidiae criminis*.

2 *In praefenti*] Sic MSS. Magius edidit *in praefentia*. Venit Schotto in mentem refcribere *in praefens rati*. nugae. Similiter loquutus Nepos infra 25, 12. 5.

noceri non poffe] Ita MSS. Gif. Dan. Boecl. Alii, in his ed. Longol. et MS. Leidenfis, *nocere non poffe*. Lambinus duobus vocabulis auctius: *nocere fe ei non poffe*. Primusne, et cur; iuxta cum ignariffimis fcio. nam ipfe tacet penitus.

quo exiffet, vt fic abf. ag.] Cod. Leid. *fi ex. a. a.* MS. Boecl. et ed. Parif. *quo fi ex. vt a. a.* An legendum, *quo fic exiffet, vt abfentem aggrederentur?* h. e. quo tam longe receffiffet Athenis, vt tueri fe non poffet. Neque enim ftatim atque vrbe exiffet, fed *poftquam in Siciliam eum perueniffe crediderunt*, reum fecerunt, vt mox fequitur.

3 *Trierem*] Ita Gifanius laudat in Obferuation. Lat. linguae, voce *Triftis*, haud dubie fui codicis fide. Vulgo erat *triremem*. vid. Ind.

quae ad eum erat deport. miffa] De naue Salaminia ad Alcibiadem miffa, vide Thucydidem 8, Diodorum 13, Plutarchum in Pericle et Lyfandro, Suidam etc. De vtraque Petitum ad leges Attic. 3, 2 p. 153. Thucydides tamen et Diodorus fcribunt, eum in propria naui, fed vna cum Salaminia, vectum.

4 *Ac*] MS. Boecl. *hac*. fcil. naui. Nifi tamen adfpiratio a librarii manu eft, vt faepe alias.

peruectus, multa secum reputans de immoderata ciuium suorum licentia, crudelitateque erga nobiles, vtilissimum ratus impendentem euitare tempestatem, clam se a custodibus subduxit, et inde primum Elidem, deinde Thebas venit. 5 Postquam autem se capitis damnatum, bonis publicatis, audiuit, et, id quod vsu venerat, Eumolpidas sacerdotes a populo coactos, vt se deuouerent, eiusque deuotionis quo testatior esset memoria, exemplum in pila lapidea incisum, esse positum in publico, Lacedaemonem demigrauit. 6 Ibi, vt ipse praedicare consueuerat, non aduersus patriam, sed inimicos suos, bellum gessit, quod iidem hostes essent ciuitati. nam cum intelligerent, se plurimum prodesse posse reipublicae, ex ea eiecisse, plusque irae suae, quam vtilitati communi, paruisse. 7 Itaque huius consilio Lacedaemonii cum Persarum

vtilissimum ratus] V. Plutarchum in Alcib. et apophth. regiis, Aelianum 13, 38.

deinde] Dan. *dein.*

5 *Postquam autem se cap. damn.*] Praeter Thucydidem, Diodorum, et Plutarchum, vide Aelianum l. c. et Iustinum 5, 1. 3 et 4.

capitis damnatum, bonis publicatis] Nam capital erat, mysteria euulgare; et sacrilegii rei capite damnabantur, bonaque eorum publicabantur. vid. Petitus ad LL. Attic. 1, 1 p. 33 et 8, 4 p. 562. Alcibiadem autem *mysteria enuntiasse* creditum, e Iustino; *sacrilegii damnatum*, e Nostro inf. c. 6, 4 apparet.

Eumolpidas] Sic recte Aldus, et qui eum secuti sunt. nam Eumolpidas deuouere solitos, docent quae Lambinus e Thucydidis 8 et Suida in Εὐμολπίδαι adduxit. quanquam scripti plerique *Olympidas*, quidam, Longolio teste, *Molpades* legunt. Sed quod idem Aldus, et qui eum secuti sunt, expuncta voce *sacerdotes*, quae in MSS. habetur, *et Cerycas* reposuerunt, id merito reiecit Magius. etsi passim *Eumolpidas* et *Cerycas* Graeci, et hac ipsa in re Plutarchus, iungunt. quod fecit, credo, vt Aldus contra librorum fidem heic quoque reponeret. id quod etiam infra cap. 6, 5 fecit, vbi eadem, quae hoc in loco, librorum scriptura, eademque ratione emendanda est.

Lacedaem. demigr.] Vid. Iustin. 5, 1. Caussam migrationis exponit Maluezzus p. 183 seqq.

quod iidem] Dan. *quod eidem.*

prodesse posse] Sic MSS. Dan. et Boecl. Ab aliis τὸ *posse* aberat.

7 *Itaque huius consilio*] Vid. Plutarch. Alcib. et in apophth. reg.

Perſarum rege amicitiam fecerunt: deinde Deceliam in Attica munierunt, praeſidioque perpetuo ibi poſito in obſidione Athenas tenuerunt. Eiusdem opera Ioniam a ſocietate auerterunt Athenienſium. quo facto, multo ſuperiores bello eſſe coeperunt. [1] Neque vero his rebus tam amici Alcibiadi V
ſunt facti, quam timore ab eo alienati. Nam cum acerrimi viri praeſtantem prudentiam in omnibus rebus cognoſcerent, pertimuerunt, ne caritate patriae ductus aliquando ab ipſis deſciſceret, et cum ſuis in gratiam rediret. Itaque tempus eius interficiundi quaerere inſtituerunt. [2] Id Alcibiadi diutius celari non potuit. erat enim ea ſagacitate, vt decipi non poſſet, praeſertim cum animum attendiſſet ad cauendum. Itaque ad Tiſſaphernem praefectum regis Darii ſe contulit. [3] Cuius cum in intimam amicitiam perueniſſet, et Athenienſium, male geſtis in Sicilia rebus, opes ſeneſcere, contra Lacedaemoniorum creſcere videret: initio cum Piſandro praetore, qui apud Samum exercitum habebat, per internuntios colloquitur, et de reditu ſuo facit mentionem. Erat enim eodem, quo Alcibiades, ſenſu, populi potentiae non amicus, et optimatum fautor. [4] Ab hoc deſtitutus, primum per Thraſybulum

ſeq. Thucyd. 7, Iſocrates orat. de Pace et de Bigis, Scholiaſtes Ariſtophanis ad Ranas 5, 4, Aelian. 13, 38, Polyaen. 1 etc.

perpetuo ibi] Dan. inuertebat: *ibi perp.*

in obſid. Ath. ten.] Scholia Ariſtoph. loco citato: ἡ δὲ Δεκέλεια χώρα ἐν Ἀττικῇ, ἧς τειχισθείσης μέγας ὁ κίνδυνος Ἀθηναίοις μὴ δυναμένοις ἐξελθεῖν. Aberat autem Athenis maxime ſtadia CXX. Teſtis Thucydides lib. 7.

1 *Nam cum*] Alias odii et timoris cauſſas vide apud Plut. Alcib. et Thucydid. 8. Adde Iuſtin. 5, 2. 4 et 5.

ab ipſis] MS. Boecl. *ab his.*

interficiundi] Sic MS. Dan. ἀρχαϊκῶς.

2 *Erat enim ea ſagac.*] Aliter Iuſtinus, qui per vxorem Agidis, quam adulterio cognouerat, id eum reſciſſe ait.

3 *Cuius cum in int. amic.*] Alias intimae huius amicitiae cauſſas adfert Iuſtinus 5, 2. 5 et ſeqq. Adde Maluezz. p. 207 ſeqq.

male geſtis] V. Thucyd. 7 et Diodor. Sic. 13.

4 *Ab hoc deſtitutus*] Immo a Piſandro adiutum auctor eſt Thucydides 8. Itaque Schottus e ſuo codice malebat *Ad hoc deſtitutus*, et exponebat,

Lycei filium ab exercitu recipitur, praetorque fit apud Samum: post suffragante Theramene populiscito restituitur, parique absens imperio praeficitur, simul cum Thrasybulo et Theramene. [5] Horum imperio tanta commutatio rerum facta est, vt Lacedaemonii, qui paulo ante victores viguerant, perterriti pacem peterent. victi enim erant quinque praeliis terrestribus, tribus naualibus: in quibus ducentas naues triremes amiserant, quae captae in hostium venerant potestatem. [6] Alcibiades simul cum collegis receperat Ioniam, Hellespontum, multas praeterea vrbes Graecas, quae in ora sitae sunt Asiae: quarum expugnarant complures; in his Byzantium. neque minus multas consilio ad amicitiam adiunxerant, quod in captos clementia fuerant vsi. 7 Inde praeda onusti, locupletato exercitu, maximis

VII rebus gestis Athenas venerunt. [1] His cum obuiam vniuersa ciuitas in Pyraeeum descendisset, tanta fuit omnium expectatio visendi Alcibiadis, vt ad eius triremem vulgus confiueret, perinde ac si solus aduenisset. [2] sic enim populo erat persuasum, et adversas superiores, et praesentes secundas res accidisse

Praeterea ab amicis desertus. quod ineptum esse, cuilibet contextum recte inspicienti manifestum est.

Lycei] Sic Dan. Gifan. Sch. codices. Alii *Lyci.*

populiscito] Reposui et heic vocem immerito eiectam, auctoritate codicum Gifan. Dan. Leid. et editionis Vltraiectinae adductus. nam in aliis omnibus erat *plebiscito.* Vide supra ad 3, 1. 5.

parique abs. imper. praef.] Membr. Schotti: *parique abiens imp. reficitur.*

5 *Horum imperio*] MS. Boecler. *Horum in imp.*

tanta rerum commutatio facta] Vide Liuium 2, 39.

pacem peterent] Vid. Polyaen. I.

6 *Quarum expugnarant complures*] Sic et MS. Dan. ac Sch. praeferebatque etiam Lambinus. Alii *quamplures.* Pet. Daniel putabat leg. *quas exp. complures.* sed inuitis libris.

in his Byzantium] Vide auctores modo laudatos.

quod in captos clementia fu. vsi] Vide Gebhardo laudatos Curtium 9, 1. 22 seq. 7, 16. 17. 8, 14. 41 et Diodorum prooem. lib. 15.

7 *Inde*] Quaedam edd. *Ita,*

1 *Perinde*] MS. Dan. *proinde,* vt 6, 2. 2 et infra s. 4.

2 *Sic enim populo*] Praeter scriptores modo laudatos, v. Isocrat. or. ad Philipp.

disse eius opera. Itaque et Siciliae amissum, et Lacedaemoniorum victorias culpae suae tribuebant, quod talem virum e ciuitate expulissent. Neque id sine caussa arbitrari videbantur. nam postquam exercitui praeesse coeperat, neque terra, neque mari hostes pares esse potuerant. 3 Hic vt naui egressus est, quanquam Theramenes et Thrasybulus eisdem rebus praefuerant, simulque venerant in Piraeeum, tamen illum vnum omnes prosequebantur, et id quod nunquam antea vsu venerat, nisi Olympiae victoribus, coronis aureis aeneisque vul-

amissum] Sic Aldus edidit, firmantque MSS. meliores, in his Dan. et Gif. Vid. Gif. Ind. Lucr. v. *Refutatus*. Dictum vero, vt *emissus* ap. Lucretium 4, 205 et similia alia, collecta eidem Gifanio in *coniectus*, et eruditiss. Gronouio Obseruat. 3, 21. Magius tamen et Schedae Schotti *admissum*. quod possis exponere, peccatum, erratum. nam *admittere* interdum est committere, perpetrare. Sed altera lectio haud dubie melior.

potuerant] Alii *potuerunt*.

3 *Hic vt naui*] Leid. *Vt e naui*. Mox Dan. *vnum illum*.

prosequebantur] Quidam libri, teste Lambino, *persequebantur*.

nisi Olympiae victoribus] *Atqui nemo (ni fallor) coronas Olympicas aureas aeneasue fuisse litteris prodidit: in reliquis quoque sacris Graeciae agonibus nullus dicit, victoribus tales datas esse coronas. Nam (vt a quibusdam scriptum inuenio) qui Olympicis certaminibus vicisset, coronam ex olea, vt aliis placet, ex oleastro reportabat: qui Pythiis, lauream coronam cum malis: qui Isthmiis, ex pinu confectam: qui vero Nemaeis, apio coronabatur.* Ita Magius ad h. l. quem et Lambinus sequitur. Quare ita existimat, *Nostrum non innuere, consuetudinem in Graecia fuisse, vt Olympiae victores aureis aeneisque coronis donarentur; sed genera duntaxat coronarum in Alcibiade expressisse, in Olympionicis vero non item: ad hos enim genus, ad Alcibiadem species intendere.* Olympionicas tamen denique non oleaginis modo coronis vt antiquitus, sed aliquando aureis quoque, donatos fuisse, etiam e Pindaro Olympior. 8 stroph. 1, Thucydide lib. 4 sub fin. et Tertulliano de anima c. 29 pridem docuerunt viri docti, in his Muretus Var. lection. 15, 7 et Pet. Faber Agonistici 2, 22. Quanquam apud Pindarum *ἀέθλους χρυσοστεφάνους*, quorum *mater* Olympia dicitur, *καλλιστεφάνους* interpretantur non modo recentiores Interpretes, sed etiam Scholia Graeca vetera, ipsamque oleam victoribus datam *καλλιστέφανον* cognominari volunt. quod prolixe refellit Faber.

coronis aureis] Plura Freinshemius

go donabatur. Ille lacrymans talem beneuolentiam

hemius ad Curtii 4, 5. 11. De Romanis exempla habes apud Plinium 33, 3 extr. et eiusd. lib. cap. 4.

aeneisque] Muretus, loco paullo ante laudato, cum haec Nepotis verba adduxisset, *Cur*, inquit, *aeneas quoque coronas addat, non immerito quaeri potest. Nam vt Glauci Homerici vecordia ridetur, permutantis χρύσεα χαλκείων; ita ridicula videri potest haec χρυσέων καὶ χαλκείων permistio. Ego vero non dubito, quin verba corrupta sint, ita vt legendum sit* taeniisque. *Solebant enim fere taeniae cum coronis coniungi. Empedocles*: Ταινίαις τε περίστεπτος στέφεσί τε θαλείοις· *Idque manifesto confirmat, quod apud Thucydidem* (*lib.* 4 *non longe ab extremo*) *de Brasida legitur*: *quem Scionaei re praeclare gesta, vt Olympionicen excepisse, et vt Graeciae liberatorem corona aurea et taeniis reuinxisse dicuntur.* Athletam *enim cum dicit, Olympionicen intelligit.* Haec Muretus. quem, sed suppresso illius nomine, sequitur nuperus scriptor Agonisticae sacrae, Iacobus Lydius, cap. 45 p. 175. Gebhardus tamen ineptum censebat, cogitare, Historicum breuitatis diligentem, prolixum esse voluisse commemorandis coronarum accessoriis, quae adesse, illis temporibus nemo ignoraret. Quare tuebatur Vulg. lectionem, et explicabat, Alcibiadem a populo duplici coronarum genere, pro facultatibus cuiuslibet, esse donatum: a diuitibus, *aureis*; a pauperibus, *aeneis*. Ampliss. Boeclerus aliquando legendum arbitrabatur *aureis aeneisque statuis*, ductus similitudine loci 16, 5. 5. vbi Pelopidam interfectum *coronis aureis et statuis aeneis donauerunt*. Quam emendationem idcirco reiicit nuperus Corneliani Indicis interpolator, quod Nepos vocem *statuis* praemissurus potius fuerit; quo modo in duobus alteris locis 16, 5. 5. 23, 9. 3, hoc modo *statuisque aeneis*: praesertim cum h. l. aliud substantiuum iam praemiserit adiectiuo, scripseritque *coronis aureis*, non *aureis coronis*. At quis nescit, plerosque scriptores veteres non adeo accurate semper verba ordinare? Quod autem ipse mauult τὸ *aeneis* absolute positum, subaudiendumque substantiuum *statuis*, vt in illo Varronis apud Nonium: *Hic Demetrius aeneas tot aptu'st*, (sic scribere debebat) *Quot luces habet annus absolutus*: id quam ineptum sit, nemo non videt. quis enim credat, tam obscure et ambigue loqui potuisse Nostrum? nemo enim haec lecturus erat, quin τὸ *aeneasque* ad *coronas* referret. Mihi, dum melior nulla suppeditat, expositio Gebhardi placet. praesertim cum *aeneis coronis* veteres vsos fuisse, clare appareat e Plinio Nat. hist. 21, 2 et 34, 8. quanquam idem inter Romanos vsitatas lib. 22, 3 non memorat.

lacrymans] Vt multi alii, quibus insperata aut subita felicitas obtigit. De cuiusmodi lacrimis, earumque caussis et exemplis, passim viri docti. in his Rittershusius ad Guntheri Ligurinum

tiam ciuium ſuorum accipiebat, reminiſcens priſtini temporis acerbitatem. 4 Poſtquam aſty venit, concione aduocata ſic verba fecit, vt nemo tam ferus fuerit, quin eius caſum lacrymarit, inimicumque his ſe oſtenderit, quorum opera patria pulſus fuerat, proinde ac ſi alius populus, non ille ipſe, qui tum flebat, eum ſacrilegii damnaſſet. 5 Reſtituta ergo huic ſunt publice bona: iidemque illi Eumolpidae ſacerdotes rurſus reſacrare ſunt coacti, qui eum deuouerant: pilaeque illae, in quibus devotio fuerat ſcripta, in mare praecipitatae. 1 Haec Alcibiadi laetitia non nimis fuit diuturna. nam cum ei omnes eſſent honores decreti, totaque respublica domi bellique tradita, vt vnius arbitrio gereretur; et ipſe poſtulaſſet, vt duo ſibi collegae VII

 darentur,

Ligurinum 8, 2, Lindenbrogius et Weitzius ad Terentii Adelph. 3, 4. 46; hic etiam ad Heautontimor. 2, 3. 65; Caſaubonus ad Suetonii Aug. 58 et prolixe Tob. Magirus in Polymnemone, tit. *Gaudium*, a num. 27 ad 37 vſque, et tit. *Lacrimae*, num. 5. Ex gaudio ortas plerique volunt. Sed recte obſeruauit magnus Voſſius Theolog. gentil. 3, 47 in multis huiuſmodi exemplis fletum obtingere potius ex recordatione prioris fortunae aut miſeriae, quam gaudio ex praeſenti felicitate. Quomodo et Noſter recordationi *priſtini temporis acerbitatis* lacrimas Alcibiadis imputat.

reminiſcens] Cod. Dan. *reminiſci*. An igitur expungendum *τὸ accipiens*, et verbum *lacrimans* actiue, vt commate ſequenti, accipiendum?

4 *Ac ſi alius populus*] Similiter Tacitus 1 Hiſt. 45, 1, vbi de Othone ad imperium euecto: *Alium crederes ſenatum, alium populum etc.* Et 11 Hiſt. 90, 1 de Vitellio: *tanquam apud alterius ciuitatis ſenatum populumque magnificam orationem de ſemetipſo prompſit.* Apud eundem primores ciuitatis 2 Hiſt. 64. 3 *Populi mobilem animum; et ſi ſe ducem praebuiſſet, eaſdem illas adulationes pro Veſpaſiano fore.* Simile inconſtantiae popularis exemplum in Cicerone habes, olim expulſo, et poſt humeris totius Italiae reportato. Praeſens pluribus illuſtrat Maluezzus p. 222 ſeqq.

5 *Eumolpidae*] MSS. *Olympidae*. ſed vide ad c. 4, 5 dicta.

rurſus reſacrare] Lambinus mallet *reſecrare*. v. Ind. MS. Ernſtii vox *rurſus* aberat. Sed vide denuo Indicem, voce *Rurſus*.

1 *Non nimis*] Sic repoſui e MSS. Gif. Schot. et Boecl. apparentque huius lectionis veſtigia etiam in Excerptis Dan. quae habent *nimis*. Vulgo erat *minus*.

omnes eſſent] Sic Dan. Alii inuertunt.

vt duo ſibi collegae] V. Ind. c. 3, 1.

darentur, Thrasybulus et Adimantus, neque id negatum esset: classe iam in Asiam profectus, quod apud Cymen minus ex sententia rem gesserat, in inuidiam recidit. [2] nihil enim eum non efficere posse ducebant. ex quo fiebat, vt omnia minus prospere gesta eius culpae tribuerent, cum eum aut negligenter, aut malitiose fecisse loquerentur. sicut tum accidit. nam corruptum a rege capere Cymen noluisse, arguebant. [3] Itaque huic maxime putamus malo fuisse, nimiam opinionem ingenii atque virtutis. timebatur enim non minus, quam diligebatur:

classe iam in As.] Ita MS. Boecl. Alii τὸ *iam* abest.

quod apud Cymen minus ex sentent. rem gess.] Plura de hoc vulgi more, eiusque caussis, Maluezzus p. 228 et seqq. De Alcibiade adde Plutarchum p. 211.

eius culpae] MS. Boecl. *eius* aberat.

in inuidiam] Ita et Xenophon. Plutarchus ait, a Thrasybulo accusatum idque multis criminibus; Diodorus, partim a Cumaeis, quod vrbem sociorum oppugnasset, agrumque vastasset; partim a militibus quibusdam, quod Lacedaemoniorum rebus studeret, et amicitiam cum Pharnabazo coleret.

2 *Negligenter aut malitiose*] V. Iustin. 5, 3. 4 seqq.

capere Cymen noluisse] Atqui federata vrbs Cyme, ac proinde capi ne quidem debuit. Et accusatum idcirco a Cymaeis Alcibiadem Diodorus ait. Quid igitur? An legendum *voluisse*? Atqui repugnant quae praecessere. Neque Diodorus ait: *capere voluisse Cymen*, sed agros eorum vastasse, ipsosque ad pugnam prouocasse. An de alia vrbe cogitabimus? Ita volebat vir doctus. Sed quid prohibet, etiam federatam vrbem tentatam Atheniensium arcano iussu credere? Certe Diodorus non ait, idcirco deiectum imperio, quod Cymaeos aggressus fuisset, sed tantum ob τὰ περὶ τὴν Κύμην ἡμαρτημένα, *ea quae circa Cymen peccasset*.

3 *Maxime put. malo fu. n. o.*] Sic Lambinus edidit. Dictumque, vt *esse calamitati*, *inuidiae*, *gloriae*, *opprobrio*, *perniciei*, *praesidio*. quarum locutionum exempla vide in Ind. v. *Esse*. Cicero ad Att. 14, 21 de Caesare: *clementiam illi malo fuisse, qua si vsus non esset, nihil ei tale accidere potuisse.* Vulgati fere omnes: *imputamus malo caussam fu.* plane inepte et soloece, Lambini iudicio. A Codice tamen Danielis τὸ *caussam* aberat. MS. Boecl. *huic maximo malo, imputamus caussam fu. n. o.* Locus haud dubie corruptus, cui vix medeare sine meliorum codicum auxilio.

nimiam opinionem ingenii atque virtutis] Nepos non tam Alcibiadis ipsius, quam populi *opinionem* de ingenio ac virtute eius designat.

batur: ne secunda fortuna, magnisque opibus elatus, tyrannidem concupisceret. Quibus rebus factum est, vt absenti magistratum abrogarent, et alium in eius locum substituerent. [4] Id ille vt audiuit, domum reuerti noluit, et se Pactyen contulit,

alium] Cononem suffectum ait Iustin. 5, 5. 4 et 5, 6. 1.

4 *Et se Pactyen c.*] Mira in libris varietas. Vulgati ante Longolium *Pataram* exhibent. quod merito suspectum Longolio. Patara enim Lyciae ciuitas, vt e Scylacis periplo, Strabone 14, Mela 1, 15, Plinio 5, 17, Ptolemaeo 5, 2, Eustathio ad Dionysium, aliisque cognoscimus. At Alcibiadem *in Thraciam se contulisse*, sequentia docent. Et Patara longius distabant Hellesponto, circa quem hucusque egerat. Praeterea Patara plurali, non singulari numero dicta, Graece τὰ Πάταρα. nullus ergo locus τῷ *Pataram* relinquitur. Idem Longolius ait, vet. codicem habuisse *Parinthum*. Itaque legendum putabat *Perinthum*. quod in textum recepere Lambinus, Sauaro, et quicunque post eos Nepotem ediderunt. etsi iam Magius monuerat, se in nullo exemplari *Parinthum* aut *Perinthum* legisse. quod neque postea quisquam, quod sciam, reperit. neque iuuat Longolium, quod *Byzia*, cuius mox Noster meminit, haud longe Perintho absit. nam et falsum hoc, cum Byzia haud procul Salmydesso sinu ad Pontum Euxinum; Perinthus haud longe ab ostio Propontidis sita fuerit: et corruptam esse eam vocem mox patebit. Denique veteris editionis, in qua Lambinus ait fuisse *Peritam*, non maior est auctoritas, quam aliarum, quae *Pataram* habent. E manu exaratis Puteaneus habuit *patere pactis*; Sauaronis *Petye*; Danielis optimus, *Pactyae*. Vnde non dubitaui cum Ortelio reponere *Pactyen*. Fuit autem Pactye, Graecis Πακτύη, vrbs in Isthmo Chersonesi Thracicae haud procul ore Propontidos sita: cuius meminere Periplus, qui vulgo sub nomine Scylacis Caryandensis circumfertur, p. 27, Scymnus Chius in fragmento Peripli, ab Hoeschelio primum sub nomine Marciani Heracleotae edito, prope finem, Excerpta Strabonis sub fin. libri 7, Solinus 16, Ptolemaeus 3, 11. Corruptum eius nomen apud Plinium N. H. 4, 11 *Illustrant duae vrbes vtrinque littora, quae haud dissimili modo tenuere: Pactiae a Propontide, Cardia a Melane*, legendum *Pactye*. Huc se contulisse Alcibiadem, facile sibi persuadebit, qui in *Thraciam* eum *introiisse*, siue *ad castella sua* in Chersonesum nauigasse; et, cum frustra Cymaeorum agrum vastasset, *Mitylenen*, Lesbi vrbem, *regressum*; denique paullo post *propinquum* classe Atheniensium, quae ad Aegos potamos subsistebat, fuisse, cogitauerit. quorum illud Nepos et Xenophon Hist. Graec. istud Diodorus, hoc Plutarchus p. 212, tradunt. Et dubitationem omnem tollit Diodorus: qui cum retulisset *Alcibiadem*

lit, ibique tria caſtella communiuit, Bornos, Byſanthen,

Alcibiadem, magiſtratu cedentem, *Cononi* nouo praetori, *tradidiſſe exercitum*, diſerte ſubdit, *deſperato Athenas reditu, cum vna triremi Pactyen Thraciae conceſſiſſe.* μετὰ δὲ τριήρους μιᾶς εἰς Παντύην τῆς Θρᾴκης ἀπεχώρησε. quem locum miror viros doctos non obſeruaſſe. Magius tamen opinabatur, Nepotem regionem quandam potius, quam vrbem, ſignificare voluiſſe: quod addat, Alcibiadem *ibi tria caſtella communiuiſſe*. Abſurdum enim eſſe cenſere, ea fuiſſe in vrbe communita. At quis dubitet, poſſe τὸ *ibi* et tractum circumuicinum, vt alibi, ſignificare? Non magis probare poſſum, quod addit, videri caſtella haec non in Thracia, ſed alibi, munita: cum Nepos dicat, Alcibiadem poſtquam ea muniuiſſet, *manum collegiſſe, et in Thraciam introiiſſe*. Nuſquam enim ait, id *poſtea* demum factum: ſed ſolummodo, *primum* Graecorum *manu collecta in Thraciam introiiſſe*. Et ſtatim illuc tranſiiſſe, clare docent verba Diodori, modo adducta. Plutarchus quoque in Lyſandro p. 435 *e caſtris in Cherſoneſum* (Thracicam puta) *nauigaſſe*, ait.

tria caſtella] Quae in Cherſoneſo Thracica habebat. Xenophon 1 hiſt. Graecae: Λαβὼν τριήρη μίαν, ἀπέπλευσεν ἐς χεῤῥόνησον, ἐς τὰ ἑαυτοῦ τείχη. Plutarchus Lyſandro p. 438 ἐτύγχανε (Ἀλκιβιάδης) περὶ χεῤῥόνησον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ τείχεσι διαιτώμενος. Prope Biſanthem ſita fuiſſe, ex eodem Plutarcho in Alcibiade colligas: qui ait inter capita accuſationis Alcibiadis fuiſſe et τῶν τειχῶν κατασκευὴν ἃ κατεσκεύασε ἐν Θρᾴκῃ περὶ Βυσάνθην (ſeu vt in Codice Vulcobiano fuit, περὶ Θρᾴκην ἐπὶ Βυσάνθην) αὑτῷ καταφυγήν. Niſi tamen τείχη illa de muris aut propugnaculis circa ipſam Byſanthen exſtructis accipienda ſunt.

Bornos] Nuſquam alibi, quod ſciam, huius loci mentio. Itaque verane ſit lectio, an corrupta, affirmare non poſſumus. *Ornos* inter XIIII vrbes Prouinciae Thraciae Europae recenſet Notitia veterum Prouinciarum et vrbium Imperatori Romano Conſtantinopoli ſedenti ſubiectarum, apud Carolum a S. Paulo in Parergo Geographiae ſacrae, p. 20. Qui an heic reponi poſſint, diſpiciant doctiores.

Byſanthen, Neontichos] Vulgo eſt *Byziam, Themeonticos*. Alii *Bizam* habent. vetuſti codices, Magio teſte, *Byram*. *Byziam* Thraciae vrbem, et quondam arcem regum Thraciae ſignificari volunt Longolius et Lambinus. Meminere eius Plinius Nat. hiſt. 4, 11 et Solinus cap. 16. Graeci Βιζύην ſcribunt, vt Ptolemaeus 3, 11, Stephanus, et Notitia prouinciarum paullo ante laudata. Notitiae Patriarchatuum et Epiſcopatuum Vaticana et Pariſienſis, apud Carolum a S. Paulo, et Nilus Doxapatrius apud Leon. Allatium de Conſenſ. Eccleſ. Orient. et Occident. 1, 24, inter ſedes Archiepiſcopales Thraciae Europae recenſent. Epiſcopos eius, Lucianum Acta Concilii Chalcedonenſis actione 16,

then, Neontichos: manuque collecta primus Graeciae

ne 16; quae et parte 3 epistolam eius ad Leonem Imp. exhibent: Theodorum, acta Synodi quintae Generalis, collatione 8, memorant. Sed vix credibile est, hanc ab Alcibiade munitam; cum ad sinum Halmydessum, vt diximus, et versus Haemum montem sita, eoque remotior a Pactye, quo concesserat, fuerit, quam vt *ibi* communita possit dici. *Bizae* et *Byrae* nemo veterum meminit. Circa Bysanthen exstructa ab Alcibiade τείχη, supra e Plutarcho diximus. Itaque Abr. Ortelius putabat legendum, *Bysanthen, Macrontichos*. *Bysanthen*, Thraciae oppidum, medio fere inter Perinthum, et Pactyen collocat Ptolemaeus 3, 11, aitque et *Rhaedeston* dici. Mela 2, 2 vocat *Bysanthen Samiorum*, quomodo et Epitomae Stephani est ἄποικος Σαμίων: sed perperam *Macedoniae vrbs* κατὰ Θρᾴκην Ἑλληνὶς dicitur. Plinius quoque ad Propontidem in finibus Chersonesi constituit, Nat. hist. 4, 11. Ac, nisi fallor, idem mox *Resiston* vocat, in Chersoneso ad Propontidem *ex aduerso Coloniae Pariae* sitam: quam et Itinerarium, quod Antonino tribuitur, semel iterumque inter Apion et Heracleam interponit. Quanquam non ignoro, Ortelium in Tab. veteris Thraciae Resiston a Bysanthe distinguere ac in interioribus ad flumen Arzum collocare. *Macrontichos*, Graecis μακρὸν τεῖχος, Mela inter Bysanthen ac Cypsellam et Lysimachiam; Ptolemaeus (quem sequitur Graecia Sophiani) inter Bysanthen et Pactyen ponit. Plinius cum Cypsella et Bisanthe coniungit, sed addit, *a Propontide ad Melanem sinum inter duo maria porrectis muris, procurrentem excludere Chersonesum*. Et mox *Longos muros* vocans, quinque millibus passuum Lysimachiam inde distare scribit. Atque hunc sequi videtur Ortelius, Macrontichos aequali fere spatio a Cardia et Lysimachia removens, inque medio Isthmo constituens. In Tabulae Peutingerianae segmento 6 corrupte *Macronteros* dicitur, poniturque inter Heracleam et Callipolin. Potuit igitur, si locorum situm respicimus, et *Bysanthe* et *Macrontichos* esse inter castella ab Alcibiade prope Pactyen communita. Sed quoniam posterior a vulgata lectione aliquanto longius recedit, potius est, vt cum doctissimo viro, et de vetere Geographia egregie merito, Isaaco Vossio in not. ad Iustini 9 legamus *Bysanthen*, *Neontichos*. Fuit autem Νέον τεῖχος Thraciae oppidulum, haud procul Heraclea et Perintho. Docet Periplus, quae sub Scylacis nomine circumfertur, in descriptione Thraciae: Μετὰ τὴν χεῤῥόνησον ἔστι Θρᾴκια τείχη τάδε· πρῶτον, Λευκὴ ἀκτὴ, Τειρίστασις, Ἡράκλεια, Γάνος, Γάνιαι, Νέον τεῖχος, Πέρινθος πόλις καὶ λιμὴν etc. Ortelius in tabulae Thraciae inter Bysanthen et Pactyen collocat, vocatque *Nouum murum Xenophontis*. Eodem nomine fuit oppidum quoddam Aeolidis, Plinio 5, 20, Stephano, et Suidae; et aliud in Isthmo Chersonesi

ciae ciuitatis in Thraciam introiit, gloriosius existimans barbarorum praeda locupletari, quam Graiorum [5] Qua ex re creuerat cum fama tum opibus, magnamque amicitiam sibi cum quibusdam regi-
VIII bus Thraciae pepererat. [1] Neque tamen a caritate patriae potuit recedere. nam cum apud Aegos flumen Philocles praetor Atheniensium classem constituisset suam, neque longe abesset Lysander praetor Lacedaemoniorum, qui in eo erat occupatus, vt bellum quam diutissime duceret, quod ipsis pecunia a rege suppeditabatur, contra Atheniensibus exhaustis, praeter arma et naues, nihil erat super: [2] Alcibiades ad Atheniensium venit exercitum, ibique praesente vulgo agere coepit: si vellent,

Chersonesi Tauricae, Ptolemaeo 3, 5 memoratum. Fuit qui legeret, *Byzantium, Macronticos.* quam bene, satis docent quae diximus.

manu collecta] Etiam Plutarchus: *συναγαγὼν ξένους, ἐπολέμει τοῖς ἀβασιλεύτοις Θρᾳξὶν ἰδίᾳ·* Nihili igitur est, quod in MSS. Dan. et Schotto inspectis fuit, *manuque coniecta.* V. Ind.

primus Graeciae ciuitatis in Thraciam introiit] Non passus sum diutius exulare vocem *ciuitatis*, quam libris inuitis primus eiecerat Lambinus: quem postea reliqui secuti sunt. *Ciuitas Graeciae* siue *Graecia*, vel gens Graecorum vniuerse est; quomodo Caesar 1 Bell. Gall. 12 dixit *omnem ciuitatem Helvetiam in quatuor pagos diuisam esse*: vel aliqua e Graeciae ciuitatibus; vt sensus sit, primum fuisse Alcibiadem ex Graecarum ciuitatum ciuibus, qui manu collecta Thraciam ingressus sit. Fateor tamen, suspectum mihi hoc esse; cum tot coloniae ante Alcibiadem a Graecis in Thraciam deductae sint, vt vel e Nostri Miltiade constare potest. An igitur legendum *ciuitates in Thracia*; vt intelligantur liberi Thracum populi, nec regibus subiecti? Plutarchus sane scribit, Alcibiadem *τοῖς ἀβασιλεύτοις Θρᾳξὶ*, *liberis Thracibus bellum intulisse.*

5 *Creuerat cum fama tum opibus*] Sic opt. liber Danielis, probante Gebhardo. Etiam Leidensis: *Creu. tum fama, tum opibus.* Vulgati: *Creu. eius fama cum opib.*

1 *Neque tamen a caritate patriae potuit recedere*] Plura in hanc rem doctissimus vir, Io. Ludou. Praschius, amicus noster, libro de caritate patriae; itemque Clariss. Pufendorfius dissertatione de obligatione aduersus patriam.

nihil erat super] V. Ind. *super.*

ad Athen. ven. exerc.] Cod. Dan. transponebat, *ad exerc. venit Atheniensium.* et mox: *nolle classe confligere.*

lent, ſe coacturum Lyſandrum aut dimicare aut pacem petere: Lacedaemonios eo nolle confligere claſſe, quod pedeſtribus copiis plus quam nauibus valerent: [3] ſibi autem eſſe facile, Seuthen regem Thracum deducere, vt eos terra depelleret: quo facto, neceſſario aut claſſe conflicturos, aut bellum compoſituros. [4] Id etſi vere dictum Philocles animaduertebat, tamen poſtulata facere noluit, quod ſentiebat, ſe Alcibiade recepto, nullius momenti apud exercitum futurum: et ſi quid ſecundi eueniſſet, nullam in ea re ſuam partem fore: contra ea, ſi quid aduerſi accidiſſet, ſe vnum eius delicti futurum reum. [5] Ab hoc diſcedens Alcibiades, quoniam, inquit, victoriae patriae repugnas, illud moneo, iuxta hoſtes caſtra habeas nautica: periculum eſt enim, ne immodeſtia militum noſtrorum occaſio detur Lyſandro noſtri opprimendi exercitus. [6] Neque ea res illum fefellit. nam Lyſander, cum per ſpeculatores comperiſſet, vulgum Athenienſium in terram praedatum exiſſe, nauesque paene inanes relictas, tempus rei gerendae non dimiſit, eoque impetu totum bellum deleuit. [1] At Alcibiades VIIII victis Athenienſibus non ſatis tuta eadem loca ſibi arbitratus,

2 *Se coacturum Lyſ.*] Paullo aliter Plut. p. 212 et Diod. 13.

Lacedaemonios] Inepte quaed. edd. praeponunt verbum *reſpondent*.

3 *Deducere*] Libri alii *inducere*; quod eſſet ſubdolis artibus permouere. Infra 23, 8. 1. 9, 3. 1. Tacit. 12 A. 9, 1 *Memmium Pollionem ingentibus promiſſis inducunt*. Ita Gebhardus. ſed nulla mutatione opus. V. Ind.

vt eos terra depell. etc.] MS. Boecl. *Vt eum ex terra depelleret, q. f. n. a. c. conflicturum a. b. compoſiturum.* vt ad Lyſandrum referatur. Similiter Excerpta Dan. niſi quod τὸ *ex* omittunt: et in gloſſa pro *eum* adſcribunt *eos*.

4 *Philocles*] Xenophon. hiſt. Gr. 2, Diodorus 13 et Plutarchus Alcibiade, tradunt, Athenienſium praetores, et maxime Tydeum ac Menandrum, iuſſiſſe eum abire: *ſe enim, non illum, exercitui praeeſſe.*

et ſi quid ſecundi eueniſſet etc.] Haec de cunctis Athenienſium praetoribus, non de ſolo Philocle, Diodorus tradit.

5 *Ne immodeſtia militum etc.*] Quod, vt praedixit, factum. Vide ſupra 6, 1. 2.

noſtrorum] MS. Dan. *veſtrorum*. et mox: *veſtri opprimendi ex.*

6 *Per ſpeculatores*] Paullo aliter Xenophon lib. 2, Diodorus 13, et Polyaenus lib. 1.

totum bellum deleuit] Vid. Diodor. 13, Iuſtin. 5, 6.

arbitratus, penitus in Thraciam se supra Propontidem abdidit, sperans ibi facillime suam fortunam occuli posse. Falso. [2] nam Thraces postquam eum cum magna pecunia venisse senserunt, insidias ei fecerunt. qui ea quae apportauit abstulerunt, ipsum capere non potuerunt. [3] Ille cernens nullum locum sibi tutum in Graecia, propter potentiam Lacedaemoniorum, ad Pharnabazum in Asiam transiit. quem quidem adeo sua cepit humanitate, vt eum nemo in amicitia antecederet. namque ei Grunium dederat in Phrygia castrum, ex quo quinquagena talenta vectigalis capiebat. [4] Qua fortuna Alcibiades non erat contentus, neque Athenas victas Lacedaemoniis seruire poterat pati. Itaque ad patriam liberandam omni ferebatur cogitatione. [5] sed videbat id sine rege Persarum non posse fieri. ideoque eum amicum sibi cupiebat adiungi. neque dubitabat facile se consecuturum, si modo eius conueniundi habuisset potestatem. [6] nam Cyrum fratrem ei bellum clam parare Lacedaemoniis adiuuantibus, sciebat. id si ei aperuisset, magnam se [ab eo] initurum gratiam videbat.

X [1] Haec cum moliretur, peteretque a Pharnabazo, vt ad regem mitteretur, eodem tempore Critias ceterique tyranni Atheniensium certos homines ad Lysandrum in Asiam miserunt,

1 *Penitus*] Schottus mallet *penitius*. non opus. v. Ind. Mox Exc. Dan. habent *apportarat*.

in Thraciam] Vnde apud Scylacem p. 32 et 33 Θρᾴκες Βιθυνοὶ, et ἡ Βιθυνῶν Θρᾴκη.

3 *Adeo cepit sua humanitate*] Seu potius singulari vi animorum attractrice. de qua plura hic Maluezzus p. 242 et seqq.

quinquagena] Sic MSS. Dan. ac Schotti, et ed. Vltrai. quomodo et sup. 3, 3. 1. In Gif. Sch. Boecl. erat *quadringena et sexagena*. Vulgo est *quinquaginta*. Pro *capiebat* alii *habebat*. sed alterum libri meliores firmant.

5 *Persarum*] MS. Dan. *Perse*.

6 *Cyrum fr. ei bellum clam parare*] De quo Xenophon, siue potius Themistogenes Syracusanus (eius enim hos libros esse vult Vsserius ad ann. per. Iul. 4313) principio operis de expeditione Cyri, Plutarchus Artaxerxe, Ephorus apud Diodor. Sic. 14, Iustinus 5, 8.

id si ei aper.] Τὸ *ei* aberat MS. Boecl.

ab eo] Vncis inclusi haec duo vocabula, quod a melioribus libris Dan. Boecl. et Leid. abfuerint.

1 *Haec*] Dan. *Hoc*.

miserunt, qui eum certiorem facerent, *nisi Alcibiadem sustulisset, nihil earum rerum fore ratum, quas ipse Athenis constituisset. Quare si suas res gestas manere vellet, illum persequeretur.* [2] His Laco rebus commotus statuit, accuratius sibi agendum cum Pharnabazo. Huic ergo renunciat, quae regi cum Lacedaemoniis essent, irrita futura, nisi Alcibiadem viuum, aut mortuum tradidisset. [3] non tulit hoc satrapes, et violare clementiam, quam regis opes minui, maluit. Itaque misit Sysamithren et Bagaeum ad Alcibiadem interficiendum, cum ille esset in Phrygia, iterque ad regem compararet. [4] Missi, clam vicinitati, in qua tum Alcibiades erat, dant negotium, vt eum interficiant. Illi, cum eum ferro aggredi non auderent, noctu ligna

2 *His Laco rebus*] Sic MSS. Dan. Sauar. alii. At Gif. Put. et membranae Bauaricae Schoppio Verisimil. 4, 8 laudatae: *His latoribus.* quod recte spreuit cum Sauarone Gebhardus. *Laconem* vocat Lysandrum, vt infra 13, 1. 3 et 17, 2. 3 Agesilaum. Similiter de Gilippo Diodorus 13 ταῦτα διαλεχθέντος τοῦ Λάκωνος.

huic ergo renunciat etc.] Ita libri meliores; nisi quod Boecleri cum Leidensi post nomen *Pharnabazo* addit *societatem*, et ante τὸ *tradidisset* cum Exc. Dan. interponit *sibi*. Lambinus partim coniectura ductus, vt ait, partim ex vestigiis antiquae scripturae, locum mire contaminatum perpurgasse sibi visus, pluscula infersit, hoc modo: *Huic ergo renuntiat, societatem quae regi cum Lacedaemoniis esset, stare non posse, federaque irrita futura, nisi etc.* quorum partem dudum auctoritate MSS. Bauaricorum recidit Schoppius loco modo laudato: illa tamen *societatem stare non posse*, retinet. A MS. Schotti et ed. Vltraiect. etiam illud *irrita futura* aberat: atque sic et Sauaro edidit, Schotto et Gebhardo probantibus.

3 *Bagaeum*] Sic libri meliores. atque ita fortassis et apud Plutarchum rescribendum, qui Μαγαῖον vocat. notum, μ et β litteras saepe in MSS. confundi. Lambinus edidit *Bagoam*, quod nomen et in libro Iudith. c. 12, 10 ac apud Iosephum 17, 13, Strabonem 15, Arrianum de rebus Alex. lib. 4, Diodor. Sic. 16 et 17, Plutarchum Alexandro, et orat. 2 de fort. Alexandri, Athenaeum 13, 8, Curtium 6, 3. 12. 6, 4. 10. 6, 5. 23. 10, 1. 25, Persis plerumque et Eunuchis tributum legitur. Ac Persas ita vocare spadones, ait Plinius Nat. hist. 13, 4.

compararet] Exc. Dan. *pararet.* quomodo 24, 4. 1 *Aegyptumque proficisci pararet.*

4 *Cum eum ferro aggr. non aud.*] Libri quidam Vett., Lambino

ligna contulerunt circa casam eam, in qua quiescebat, eamque succenderunt: vt incendio conficerent, quem manu superari posse diffidebant. [5] Ille autem

bino teste, *cum securo aggredi.* MS. Leid. *Illi cum ferro non auderent*, omisso altero verbo. Quam lectionem si admittas, *audere* absolute dictum erit, vt saepe apud Tacitum. Hist. 1, 35. 2 *Ignauissimus quisque, et in periculo non ausurus, nimii verbis.* 2 H. 25, 4 *modica silua adhaerebat: vnde rursus ausi promtissimos praet. equit. interfecere.* Eod. lib. c. 71, 4 *ingratus Principi, vt aduersus Neronem ausus.* 5 H. 11, 1 *Iudaei sub ipsos muros struxere aciem, rebus secundis longius ausuri.* Nil tamen muto.

circa casam eam] Sic, Gifanio praeeunte, Schoppius emendauit Verisim. 5, 8, probatque Gebhardus. Et fauent libri, in quibus fere legitur *sammeam, samenam, samineam.* quod postremum Longolio placebat, cum ita vocetur oppidulum Phrygiae Pacatianae, iuxta quod vicus Melissae, in quo Alcibiades obiisse dicitur. Sed recte notauit Magius, absurdum esse dicere, ligna circa oppidum allata, oppidumque hac vna caussa incensum a vicinis, vt Alcibiadem interficerent; praesertim cum Plutarchus non oppidum, sed τὴν οἰκίαν, *domum*, in qua erat, succensam dicat: praeterea illud *in qua quiescebat*, domum aut cubiculum innuere. denique Iustinum 5, 8. 14 Alcibiadem *in cubiculo crematum* scribere; Athenaeum 13, 4 in Melissa Phrygiae vico occubuisse. Quare Lambinus edidit *circa domum stramineam*; ita tamen vt non reiiceret, quod alius coniecerat, *circa casam stramineam*; (quomodo et Ouidius Amorum 2, 9. 17 et Propertius 2 eleg. 13 (aliis 16) v. 20 locuti;) vel, quod ipse, *circa scenam stramin.* Quam temeritatem merito castigat Schottus: cuius tamen coniecturae *circa scanduleam*, vel *circa scamillum, quo quiesc.* legentis, etiam ipsius iudicio, incertae sunt. Vir summus in notis ad Iustin. 5, 8 legit *circa domum Sanisenam. Sanisena*, inquit, *appellatur tractus in confinio Phrygiae et Galatiae.* Sed voci *domus*, quod etiam Boeclerus ὁ πάνυ annotat, nullus heic locus, sicut omnes testantur, qui MSS. codices inspexerunt. Et quomodo *domui* nomen integri tractus tribueret? Praeterea Strabo l. 12, qui solus, quod sciam, Sanisenes meminit, non in confinio Galatiae et Phrygiae ponit; sed partem Paphlagoniae Bithyniae conterminam facit. Mihi tantisper emendatio Schoppii placet, dum alii meliorem adferant. Et valde verisimile est, quod ille existimat, syllabam *ca*, quae bis scribenda fuerat, semel omissam culpa librarii. Caeterum Aristoteles histor. animal. 6, 29 in Arginusa, vbi Elaphus mons, Alcibiadem occubuisse scribit.

conficerent] Ita libri meliores. Alii *conficeretur.*

quem manu superari posse diffidebant] Non tam ob eius solertiam

autem vt sonitu flammae est excitatus, etsi gladius ei erat subductus, familiaris sui subalare telum eripuit. Namque erat cum eo quidam ex Arcadia hospes, qui nunquam discedere voluerat. Hunc sequi se iubet, et id quod in praesentia vestimentorum fuit, arripit. his in ignem eiectis, flammae vim transiit. [6] Quem vt barbari incendium effugisse [eminus] viderunt, telis missis interfecerunt, caputque eius ad Pharnabazum retulerunt.

solertiam et artes cauendi, quod vir doctus putabat: quam ob fortitudinem eius. nam, vt Plutarchus refert, barbaros conspectu suo dissipabat; neque quisquam praestolabatur eum, vel cominus congredi audebat.

5 *Ille autem vt sonitu fl. est excitatus*] Sic MSS. Boecl. et Leid. probante Boeclero. Liber quoque Bauaricus habuit, *vt in sonitu fl. est excit.* quomodo et Magius haec verba mox ad §. 6 laudat vbi τὸ *in*, a librariis inculcatum putabat Schoppius l. c. Vulgo legitur: *Ille sonitu fl. excitatus.*

etsi gladius] Sic omnes libri et edd. vett. nec satis caussae habuit Lambinus, cur τὸ *etsi* in *quod* mutaret. quod et in aliis editionibus perperam retentum est.

subalare telum] Dictum, vt *subalares* siue *plumae* siue *culcitrae* (varie enim distinguunt locum) apud Lampridium Elagabalo cap. 19. Plutarchus ἐγχειρίδιον vocat. Non est igitur cur vel *subulare*, quod Barthio in mentem veniebat; vel, quod nuperrimo interpreti, *subarmale* reponamus, praesertim si *subarmalia* siue *subarmales*, genus vestis Spartiano in Seuero c. 8, Trebellio Pollioni in Claudio c. 14, et Vopisco in Aureliano c. 13, memoratum, non inde dictum sit, quod sub armos reiiceretur, vel fibula sub armis annecteretur, vt visum Casaubono ad Seuerum, et Salmasio ad Pollionem: sed, quod cum Turnebo Aduersar. 18, 19 mavult Ferrarius de re vestiaria 6, 17, quod sub armis more tunicae gestaretur, vt illa melius corpori insiderent.

ex Arcadia hospes] Quidam libri *Arcadia hospes*, omissa praepositione. quod dictum fuerit, vt *hospes Zacyntho*, *Epheso* apud Plautum, et similia alia, quae ad ea Plauti loca collegit Taubmannus.

discedere] Addunt quidam MSS. et edd. *ab eo.* sed melioribus absunt. V. not. Ernstii.

arripit] Ita Exc. Dan. melius, quam vulgati *arripuit.*

6 *Incendium effug.* [*eminus*] *vid.*] *Eminus* quod MSS. Dan. et Leid. transponunt, et voce *telis* subiiciunt, (quod etiam Gebhardo placebat) a Boecleriano codice plane aberat. Plutarchus tamen Gebhardo fauet: ἀποστάντες, inquiens, ἔβαλλον ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασιν.

telis missis interf.] Adstipulantur Plutarchus et Diodorus. Iustinus vero 5, 8. 14 et Orosius 2, 15 viuum Alcibiadem in cubiculo, in quo dormiebat, crematum aiunt.

runt. At mulier, quae cum eo viuere confuerat, muliebri sua veste contectum, aedificii incendio mortuum cremauit, quod ad viuum interimendum erat comparatum. Sic Alcibiades annos circiter quadraginta natus, diem obiit su-
XI premum. [1] Hunc infamatum a plerisque, tres grauissimi historici summis laudibus extulerunt: Thucydides, qui eiusdem aetatis fuit; Theopompus, qui fuit post aliquanto natus; et Timaeus: qui quidem duo maledicentissimi, nescio quo modo, in illo vno laudando consenserunt. [2] Nam ea quae supra diximus, de eo praedicarunt, atque hoc amplius, cum Athenis splendidissima ciuitate natus esset, omnes [Athenienses] splendore ac dignitate

quae cum eo viuere consueverat] Tò *viuere* expungit ed. Vltrai. probantque post Schottum Pascasius Grosippus in Paradox. litterar. Epist. 8 et ὁ μακαρίτης Buchnerus in accessionibus ad Fabrum. quomodo Plautus Cistell. 1, 1. 88 *tun' vnquam cum quiquam viro consueuisti ?* Terentius Phorm. 5, 6. 33 *cum eius consueuit olim matre in Lemno clanculum.* Hecyra 4, 1. 40 *quicum tot consuesset annos.* vbi Donatus: *Consuesset proprie dicitur in stupro.* Cicero Verr. 5 *mulieres, quibuscum iste consueuerat.* adde Gell. 2, 23 et 4, 3. Subaudiendum autem verbum *concumbere, rem habere,* aut simile. quemadmodum et ad verbum *solere* in illo Plauti Cistell. 1, 1. 37 *viris cum suis praedicant nos solere.* de quo Scaliger ad Catullum. adde Schoppium l. c. Pro *consueuerat* Exc. Dan. *consuerat.* bene.

muliebri sua veste] I. e. pallio, vt ait Cicero 2 de diuinat. c. 69, Valerius Max. 1, 7 ext. 9. Qui et Alcibiadis ea de re somnium narrant: de quo praeterea apud Plutarchum et Suidam legimus.

veste contectum cremauit] Vide Kirchmann. de Funerib. Rom. 1, 10.

cremauit] More Graecorum, de quo idem Kirchmannus 1, 2.

1 *Summis laud. extulerunt*] De huiusmodi iudiciis vide quae disserit Boeclerus in Commentario p. 55.

Theopompus, qui fuit] Postrema duo vocabula non agnoscebat Cod. Leidensis.

duo maledicentissimi] Plura hac de re Vossius de histor. Graec. 1, 7 et 12, et in Addendis ad locum posteriorem.

2 *Splendidiss. ciuitate*] Nescio cur haec Lambino ac Gebhardo suspecta fuerint; cum in MSS. codd. habeantur. Et similiter supra locutus Noster c. 1, 2 et infra 8, 2. 1.

omnes Athenienses] MSS. Dan. Boecler. Leid. posterior; aliis prior; iis quos Magius inspexit, vtraque vox abfuit. Igitur hic vtramque ab Aldo confidentius

dignitate vitae superasse: [3] postquam inde expulsus Thebas venerit, adeo studiis eorum inseruisse, vt nemo eum labore corporisque viribus posset aequiparare. omnes enim Boeotii magis firmitati corporis, quam ingenii acumini inseruiunt. [4] Eundem apud Lacedaemonios, quorum moribus summa virtus in patientia ponebatur, sic duritiae se dedisse, vt parsimonia victus atque cultus omnes Lacedaemonios vinceret: fuisse apud Thracas, homines vinolentos, rebusque Venereis deditos; hos quoque in his rebus antecessisse: [5] venisse ad Persas, apud quos summa laus esset fortiter venari, luxuriose viuere; horum sic imitatum consuetudinem, vt illi ipsi eum in his maxime admiraren-

 tur.

dentius aequo additam, Lambinus quoque delendam putabat, sed ita, vt in praecedentibus legatur, *cum Athenis natus esset, splendidissimam ciuitatem splendore ac d. v. s.* quod recte lubidini eius imputat Gebhardus: qui tamen posterius nomen retinet. Ego prius malim; praeeuntibus optimis quos dixi, libris. neque video, quomodo vtroque eiecto sensus sibi constet.

4 *Eundem apud Lacedaemon. etc.*] Eadem referunt Athenaeus 12,9, Plutarchus in Alcib. p. 203, et in lib. de adul. et amici discr. p. 52.

duritiae se dedisse] Quod solent aliquando magna ingenia, de quo plura Maluezzus p. 191 seqq.

cultus omnes] MS. Boecler. *omnis cultus*.

rebusque Venereis deditos] Suspectum hoc Schotto, cum Thraces simplici ingenio homines, et frigido caelo nati sint; quare *reique veterinae deditos* reponebat: eoque referebat, quod Plutarchus Alcibiaden ἐν Θρᾴκῃ μεθυστικὸν et ἱππαστικὸν fuisse scribit. Sed intercedit Gebhardus, et postquam e Martiali, Varrone, Scholiaste Aristophanis ad Acharn. Tacito 14, 2. 1, Valerio Max. 2, 1. 5 ebrietatis pedissequam Libidinem esse, neque fortius homines in Venerem stimulari, quam cum mero incaluerunt, ostendisset, idem de Thracibus existimandum subdit. Cur, inquit, Thracas aliter affectos putemus? An sunt simplici ingenio et frigido caelo nati? Prius nego; alterum intendendam ad libidinem non minimum conferre, norunt omnes: praesertim cum inteleriore parte per frigus cohibitus calor vino, quasi suffuso oleo, grauius succendatur. Nesciisse hoc dicemus Ouidium, qui Thraces gentili vitio libidinosiores canit? lib. 6 Metam. de Tereo: *Digna quidem facies, sed et hunc innata libido Exstimulat; pronumque genus regionibus illis In Venerem est, flagrat vitio gentisque suoque.*

tur. [6] Quibus rebus effeciſſe, vt apud quoscunque eſſet, princeps poneretur, habereturque kariſſimus. Sed ſatis de hoc: reliquos ordiamur.

VIII
THRASYBVLVS

I THRASYBVLVS LYCI F. ATHENIENSIS Si per ſe virtus ſine fortuna ponderanda ſit, dubito an hunc primum omnium ponam. Illud ſine dubio; neminem huic praefero fide, conſtantia, magnitudine animi, in patriam amore. [2] nam quod multi voluerunt, pauci potuerunt, ab vno tyranno patriam liberare; huic contigit, vt a triginta oppreſſam tyrannis ex ſeruitute in libertatem vindicaret. [3] Sed neſcio quo modo, cum eum nemo anteiret his virtutibus, multi nobilitate praecurrerunt. Primum Peloponneſio bello multa

6 *Princeps*] Male qu. libri *principes.*

kariſſimus] Ita Cod. Dan. *ἀρχαϊκῶς.*

* * *

Thraſybuli penes me nummus, in cuius vno latere caput imberbe, et ΘΡΑΣΥ ΒΟΥΛΟΥ; in altero inter capram et ſuperuolantem cum caduceo in capite ciconiam: TH ARETH.

1 *Illud ſine dubio; neminem huic praefero fide*] Sic lego e MSS. Gif. Dan. Schott. Leid. et ed. Vltraiect. probabatque Gebhardus, hac mente; eſſe apud ſapientes extra dubitationis aleam, quod virtus ſeorſim ſine intuitu fortunae ſit ponderanda: idcirco ſe anteferre Thraſybulo virtute clarum neminem. Ego malim ad ſequentia referre, hoc ſenſu; ſi maxime non debeatur primus Thraſybulo locus inter illuſtres imperatores; id tamen certum eſſe, neminem ei illis, quas ſubiicit, virtutibus praeferendum. Atque ſic paſſim loquuntur boni ſcriptores. Etiam Noſter ad eum fere modum 23,12.3 *His Pruſias negare auſus non eſt. illud recuſauit, ne id etc.* Et 25, 11. 3 *Difficile eſt omnia perſequi: illud vnum intelligi volumus etc.* Quod ſi vulgata lectio retineri debeat, legerim: *nam illi neminem praefero etc.* vt particula *nam* ab vltima ſyllaba vocis praecedentis abſorpta fuerit.

2 *Pauci*] Dan. *paucique.*

nobilitate] Celebritate, gloria. v. Ind. Neque enim de nobilitate ſanguinis, quod nonnullis viſum, hoc accipi debet.

3 *Praecurrerunt*] Quaed. edd. *praecucurrerunt*, aſſentiente Gebhardo. quomodo Plautus Sticho 2, 2. 67 *praecucurri vt nuntiarem nuntium exoptabilem.* et

multa hic sine Alcibiade gessit, ille nullam rem sine hoc: quae ille vniuersa naturali quodam bono fecit lucri. [4] Sed illa tamen omnia communia imperatoribus cum militibus et fortuna: quod in praelii concursu abit res a consilio ad * vires, vimque pugnantium. Itaque iure suo nonnulla ab

 imperatore

et Tertullianus I ad vxorem: *oportebat legis adimplendae caussas praecucurrisse.* Sic apud alios *decucurri, excucurri, percucurri, concucurri.* de quo videndi Lud. Carrio Antiq. lect. 3, 5, Vossius de analogia 3, 19, et Tho. Bangius obseruat. Philolog. lib. I p. 597 et seqq.

Peloponnesio] Cod. Dan. *Peloponensio.* quomodo passim in MSS. *Peloponense*, et alicubi *Proconense*, pro *Proconesio.*

multa hic sine Alcibiade] Est elegans formula, qua etiam alii vsi. Cicero pro Mur. c. 9 *Maximo in bello sic est versatus, vt hic multas res et magnas sine imperatore gesserit, nullam sine hoc imperator.* De Parmenione Curtius 7, 2. 33 *multa sine rege prospere, rex sine illo nihil magnae rei gesserat.* Sidonius Apollinaris Paneg. ad Auitum: *Nil sine te gessit, cum plurima tu sine illo.*

4 *Abit res a consil. ad vires vimque pugnantium*] Ita vulgati omnes. Lambinus legebat *ad vires virtutemque pugn.* Claud. Puteanus *ad vices vimque pugn.* ac *vices* exponebat partes, munus. In MSS. Codd. mira varietas. Schotti liber: *ad vires cuiusque pugnantium.* quod ille tuetur. Sauaronis: *ad vires nostrum cuiusque pugn.* Puteani: *ad vires vndique pugnantium.* Leidensis: *ad vires vsque pugn.* Boecleri denique: *in p. h. huit* (superducta lineola) *res a c. ad vires vimque pugn.* Primo certum est, *vires vimque*, cum eadem sit vox, inepta repetitione coniungi: ac proinde alterutrum in mendo cubare. Deinde, *vim* pugnantibus optime conuenire; cum et supra 1, 5. 3 iis tribuatur. Praeterea ex iis quae praecedunt ac sequuntur colligere est, requiri hic aliquid, quod ad *fortunam*, et aliquid, quod ad *milites* pertineat. nam et caussam reddit, cur in bello multa *communia sint imperatoribus cum militibus et fortuna.* et hinc porro colligit, *iure suo nonnulla ab imperatore militem, plurima vero fortunam vindicare.* Ergo dubitari non debet, heic quoque *fortunae* mentionem a Nepote factam. Non displicet igitur, quod Puteanus coniecit, pro *vires* legendum *vices.* nam ea voce subinde veteres de fortuna pariter ac bello vtuntur. De fortuna Lucanus 2, 12 *Sine nihil positum est, sed sors incerta vagatur, Fertque refertque vices, et habent mortalia casum.* Seneca Controuersia I *Venit subito deformis squalore, lacrymis. O graues, fortuna, vices tuae!* Ita recte emendauit ὁ πάνυ Gronouius, cum vulgo pariter legeretur *vires.* Eiusdem epitome lib. 5 declam. I *Muten-*

imperatore miles, plurima vero fortuna vindicat, seque

Mutentur vices felicitatis humanae; proscriptus aliquando proscripsit. De bello et praelio Virgilius Aeneid. 2, 432 *Testor in occasu vestro nec tela, nec vllas vitauisse vices Danaum.* vbi Seruius: Vices, *pugnas, quia per vicissitudinem pugnabatur.* et mox: *De bello vsurpatum est. nullum enim praelium caret periculo: ergo vices periculi.* bene. *Vices* enim proprie vicissitudinem et variationem designant. Tacitus Ann. 6, 35. 2 *Modo equestris praelii more, frontis et tergi vices.* Idem Agric. 18, 1 *Hunc Britanniae statum has bellorum vices Agricola inuenit.* Statius: *bellica iura, vicesque armorum.* Hac voce in *vires* mutata, videntur librarii, animaduerso inepte *vimque* addi, posteriorem hancce in *vsque, cuiusque, vndique* corrupisse. Τὸ *huit* autem, quod in Boecl. fuit, et ex *habuit* abbreuiatum videtur, ex simiiltudine soni natum. Sed vnde τὸ *nostrum*, quod in suo Sauaro inuenit? Vt ingenue fatear, haereo, et vereor, ne quid aliud lateat.

plurima vero fortuna] Locus obscurus, et quem vellem diligentius viri docti excussissent. Vulgati fere sic habent: *plurima vero a fortuna vindicat, seque his plus val. qu. duc. prudentia vere p. praedicare.* quod merito suspectum Lambino fuit. nam, vt e praecedentibus apparet, Nepos *imperatori militem* et *fortunam*, non *militem imperatori* et *fortunae* opponit. neque verum est, *plura* militem a fortuna, quam ab imperatore, multo minus, *plurima* eum *a fortuna* sibi *vindicare.* quin potius plurimum in bello fortuna sibi vindicat. Cicero pro Marcello cap. 2 *Certe in armis, militum virtus, locorum opportunitas, auxilia sociorum, classes, commeatus, multum iuuant: maximam vero partem quasi suo iure fortuna sibi vindicat, et quidquid est prospere gestum, id paene omne ducit suum.* quem locum a Nostro expressum censebat Schottus. Caesar B. Ciu. 3, 68 *Fortuna quae plurimum potest, quum in reliquis rebus, tum praecipue in bello.* Isocrates Archidamo: Τῶν μὲν ἐν πολέμῳ γιγνομένων τὸ πλεῖστον μέρος τῇ τύχῃ μέτεστι. Recte igitur Lambinus aliique delerunt praepositionem: quae et Dan. codice aberat. reliqua idem Lambinus, *his* in *hic*, et *prudentia* in *prudentiam* (quod etiam in Colon. ed. haberi ait,) mutato, sic restituit: *seque hic plus valuisse quam ducis prudentiam, v. p. praed.* Suspicatur tamen, cum τὸ *his* in omnibus libris inueniatur, totum illud, *quam ducis prudentia* subditum, itaque legendum esse: *pl. vero fortuna vindicat, seque his plus val. v. p. praed.* Cui coniecturae parum abest quin subscribam. Certe sententia aperta est. Quoniam tamen omnes tam editi, quam MSS. Codices haec verba habent, delere non ausim. Τὸ *his* autem vel mutari potest in *hic*, vel ad illud *plurima* referri: quanquam prius illud malim. In MS. Boecl. erat *praedicari.* corrupte, opinor. nisi τὸ *se* ad fortunam referas: quod tamen duriusculum.

ſeque his plus valuiſſe, quam ducis prudentiam, vere poteſt praedicare. [5] Quare illud magnificentiſſimum factum, proprium eſt Thraſybuli. nam cum triginta tyranni, praepoſiti a Lacedaemoniis, ſeruitute oppreſſas tenerent Athenas, plurimos ciues, quibus in bello parſerat fortuna, partim patria expuliſſent, partim interfeciſſent, plurimorum bona publicata inter ſe diuiſiſſent, non ſolum princeps, ſed et ſolus initio bellum his indixit.

[1] Hic enim cum Phylen confugiſſet, quod eſt caſtellum in Attica munitiſſimum, non plus habuit II
ſecum, quam triginta de ſuis. Hoc initium fuit ſalutis Actaeorum; hoc robur libertatis clariſſimae ciuitatis. [2] Neque vero hic non contemtus eſt primo a tyrannis, atque eius ſolitudo. quae quidem

G 5 dem

5 *Plurimos ciues*] Vide Iuſtin. 5, 8 et 9, Oroſ. 2, 15.

parſerat] Sic diſerte Cod. Dan. idque a librarii manu eſſe, vix crediderim. Eundem in modum Plautus Trinum. 2, 2. 35 *parſi ſedulo*. Curcul. 2, 3. 11 *niſi eam mature parſit*. Trucul. 2, 4. 24 *rei parſiſſem meae*. Terentius Hecyra 3, 1. 2 *hanccine ego vitam parſi perdere*. vbi Donatus: PARCO, *conſeruo*, PARSI *facit*. Phorm. 1, 9. 10 *quod ille vnciatim vix de demenſo ſuo comparſit miſer*. Cornelius Fronto de differentiis vocum: *Parſi ſemel*; *peperci ſaepius*. Cato apud Feſtum: *meo labori non parſi*. vnde *parſurus* apud Liuium 35, 44. V. Voſſ. de analog. 3, 25. qui et apud Gellium 5, 14 ait legi *parſiſſe*. quod tamen in meis codicibus non inuenio.

partim interfeciſſe] Initium caedis ab Alcibiade factum, ait Iuſtinus 5, 8. 12.

1 *Phylen confugiſſet*] Plura Meurſius de populis Atticae p. 144 ſeqq.

Actaeorum] Ita lego, ſecutus veſtigia Codicis Dan. in quo fuit *Acteorum*. *Actaei* enim dicti Athenienſes ab *Acte*, quod antiquiſſimum Atticae nomen fuit, vt pluribus auctorum locis docet Meurſius de Regib. Athenienſ. 1, 2. quibus addas licet Suidam in Ἀκτὴ, et Euſtathium Schol. ad Dionyſ. Perieg. p. 60. Stephanus: Ἀκτή· οὕτως ἡ Ἀττικὴ ἐκαλεῖτο, ἀπὸ Ἀκταίου τινός. Τὸ ἐθνικὸν, Ἀκταῖος, καὶ Ἀκταία κ. λ. Vnde Ἀκταίων λύκοι apud Lycophronem Caſſandra, hoc eſt, vt Tzetzes exponit, οἱ τῶν Ἀθηνῶν ἅρπαγες· et *Actaea Ceres* Statio Silu. 4, 8. *Actaea arua* Ouidio 1 Metam. *iuga* Claudiano 3 de raptu Proſerpinae; et *Actaeae orae* Val. Flacco lib. 1. Adi Meurſ. l. c. ſub finem.

clariſſ. ciuitatis] Vide 7, 11. 5. Male qu. edd. *cariſſimae*.

2 *Neque vero hic non cont. e. p. a tyr. atque eius ſolitudo*] Lectio MSS. codicum Schotti, et Leid. itemque Sauar. ac Vltrai. editionum;

dem res et illis contemnentibus, pernicii; et huic despecto, saluti fuit. haec enim illos ad persequendum segnes, hos autem tempore ad comparandum dato fecit robustiores. 3 Quo magis praeceptum illud omnium in animis esse debet: *Nihil in bello oportere*

editionum; quam vt omnium optimam, post Schottum et Gebhardum probat Ampliss. Boeclerus. Consentiunt edd. antiquae et MSS. Boecl. ac Bavarici Schoppio Verisim. 4, 2 laudati: nisi quod pro *atque* habent *neque*. Qui negandi particulam eiiciunt, (vt Lambinus et Barthius Aduers. 24, 18, itemque codex Ernstianus) h. m. *neque vero hic cont. e. pr. a tyr. sed eius solit.* eos continens versiculus redarguit. nam eo diserte *despectus* a tyrannis Thrasybulus dicitur. nisi tamen, quod valde vereor, et illud *despecto*, et, quod praecedit, *contemnentibus* ab aliena sunt manu. MS. Curionis, et quidam editi: *neque vero hic modo contemtus est pr. a t. sed ei. sol.* Vnde Barthius faciebat: *sed et ei, solitudo.* Vossius pater malebat: *neque vero hic tam contemtus est a tyr. atque eius solitudo.* Sed vix ita loquutum crediderim Nepotem. Ceterum Xenophon 2, Diodorus 14, Iustinus 5, 9, aliique hanc rem narrantes nihil de contemtu hoc, sed tyrannos statim obviam Thrasybulo iuisse, tradunt.

solitudo] Male alii *solicitudo*, vt antecedentia docent.

pernicii] Sic e vet. codice laudat Gifanius Ind. Lucret. voce *Rabies*, reperitque in suo et Pet. Daniel. Similiter Sisenna histor. 6 *Romanos inferendae pernicii caussa venisse.* Cicero pro Roscio c. 45 *quorum nihil pernicii caussa factum putamus etc.* Ita vtrumque locum laudat Gellius 9, 14, docetque eadem ratione aliis dictum *facii, dii, progenii, luxurii, acii, specii.* Adde Voss. de analog. 2, 19 et Bangium l. 1 p. 98. Laudat vtrumque locum et Nonius cap. 8, 24, sed corrupte vtrobique *pernici*, et in priore pro *inferendae*, *in re cerne* legitur. Mox Dan. mutato verborum ordine, *segnes ad persequendum.*

hos autem tempore] Pro *hos* qu. edd. *hostes*. sed alterum meliores libri firmant.

ad comparandum] Suspectus Lambino locus: legendumque videtur *ad se comparandum*, seu *se comparandos*; vel *ad exercitum comparandum*; vel hoc totum vt superuacaneum delendum. cui recte Gebhardus censuit dandum elleborum. Solent enim hoc et aliis huiusmodi verbis scriptores absolute vti. Plane ad hunc modum Liuius 35, 44 *vt Romani tempus ad comparandum habeant.* et 42, 52 *extractam hiemem, vt tempus ad comparandum haberent.* Idem 38, 12 *Attalum fratrem domum ad comparandum dimittit.* Ita enim e MSS. legendum docuit Gronouius. Noster infra 23, 7. 1 *Cum in apparando acerrime esset occupatus.* Subaudiendum autem vel *se*, vel *copias*, *exercitum*, *bellum*, aut aliquid simile.

3 *Nihil in bello oportere con-*

oportere contemni. nec sine caussa dici: *Matrem timidi flere non solere.* [4] Neque tamen pro opinione Thrasybuli auctae sunt opes. nam iam tum illis temporibus fortius boni pro libertate loquebantur, quam pugnabant. [5] Hinc in Piraeeum transiit, Munychiamque muniuit. Hanc bis tyranni oppugnare sunt adorti: ab eaque turpiter repulsi, protinus in vrbem, armis impedimentisque amissis, refugerunt. [6] Vsus est Thrasybulus non minus prudentia, quam fortitudine. nam cedentes violari vetuit. *ciues* enim *ciuibus parcere aequum* censebat. neque quisquam est vulneratus, nisi qui prior impugnare voluit. neminem iacentem veste spoliauit: nil attigit, nisi arma quorum indigebat, et quae ad victum pertinebant. [7] In secundo praelio cecidit Critias dux tyrannorum, cum quidem exaduersus Thrasybulum fortissime pugnaret.

[1] Hoc

contemni] Vide Polyaenum 2 in Agesilao. De hoste vero non contemnendo Liuius 21, 43 *Saepe contemtus hostis cruentum certamen edidit.* Et Curtius 6, 3. 11 *Nihil tuto in hoste despicitur.* vbi vid. Commentar. Freinshemii. Caussam reddit Xenophon 3 Memorabil. p. 768 ὁ μὲν θάρσος ἀμέλειάν τε καὶ ῥαθυμίαν, καὶ ἀπείθειαν ἐμβάλλει· ὁ δὲ φόβος προσεκτικωτέρους τε καὶ εὐτακτοτέρους ποιεῖ. Idque mox nautarum exemplo illustrat. Exemplis plenae sunt historiae, quorum luculentam partem habes apud Piccartum Obseru. historicopolitic. dec. 3, 18.

4 *Iam tum illis temporibus fortius boni pro libertate loquebantur, quam pugnabant*] Videtur Nepos, vt etiam Magio obseruatum, recte carpere Romanorum ignauiam, qui Caesaris aliorumque tyrannidem verbis magis, quam facto, oppugnabant. Vide Cicer. ad Attic. 14, 6 et 15.

5 *Munychiamque*] Corrupte Dan. *Minthiamque.*

6 *Neque quisq. est vuln. nisi qui prior impugn. vol.*] Vide Grot. de I. B. et P. 3, 11. 10.

7 *Cum quidem exaduersus Thrasybulum fort. pugn.*] Sic iam Sauaro edidit, haud dubie MSS. codicum fide. Nec aliter Gif. Dan. Boecl. et quem Schoppius Verisim. 4, 2 laudat, nisi quod hic pro *quidem*, *quomodo*; et pro *Thrasybulum*, *Thrasybulus* : Boecl. vero pro *quidem*, *aliquid.* vnde tentabam: *cum aliquandiu*, vel, *cum alioquin exadu. Thrasybulum f. p.* Praefero tamen *cum quidem*; quomodo et 23, 2. 6 ac 24, 2. 2 loquutus. *Exaduersus Thrasybulum* dixit, vt sup. 2, 3. 4 *exaduersum Athenas.* vbi vide quae annotauimus. Schoppianam lectionem recte improbat Barthius Aduers. 24, 18.

III [1]Hoc deiecto Pausanias venit Atticis auxilio, rex Lacedaemoniorum. Is inter Thrasybulum et eos, qui vrbem tenebant, fecit pacem, his conditionibus: *ne qui praeter triginta tyrannos et decem, qui postea praetores creati, superioris more crudelitatis erant vsi, afficerentur exilio: neue bona publicarentur: reipublicae procuratio populo redderetur.* [2] Praeclarum hoc quoque Thrasybuli, quod reconciliata pace, cum plurimum in ciuitate posset, legem tulit: *ne quis ante actarum rerum accusaretur, neue*

1 *Hoc deiecto*] H.e. interfecto, prostrato. Id enim saepe hoc verbi notat. v. Ind. Nimium subtilis h. l. Gebhardus, qui exponit *immolato, ac mactato.* Nam *deiicere*, inquit, verbum est sacrificiorum. Tyranni autem, *vt pacis victimae trucidantur*; quomodo hac ipsa in re Iustinus loquitur 5, 10. 9. Quid attinet tam longe petere, quod in propinquo est?

fecit pacem] Non *misericordia*, vt Iustin. ait 5, 10. 7, sed *simul quod Lysandro*, (qui paullo ante Lacedaemone tyrannis auxilio venerat) *inuideret, simul etiam, quod Spartam male apud Graecos audire intelligeret.* Diodorus l. c. Adde Xenophontem histor. Graec. 2.

qui postea praetores creati, superioris more crudelitatis erant vsi] Vide not. Berneggeri ad Iustin. 13, 3. 2.

superioris more crudelitatis] Hoc est, vt Iustinus 5, 10. 5 de iisdem scribit, *nibil exemplo prioris dominationis territi, eandem viam crudelitatis aggressi.*

neue bona] Ed. Lambini inserit *cuiusque.*

2 *Praeclarum hoc quoque Thrasybuli*] Narrant Xenophon hist. Gr. 2 extr. Andocides orat. de mysteriis, Aeschines orat. contra Ctesiphontem, Cicero apud Dionem Cassium 44, Valerius Max. 4, 1 ext. 4, Iustinus 5, 10. 11 et Scholiastes Aristophanis ad Plut. 5, 1. Historicopolitica commentatione illustrarunt viri doctissimi, Boeclerus in Dissert. de Amnestia, olim cum Velleio edita: et Ioh. Strauchius in Thrasybulo Nepotis, Lipsiae, cum ibi humaniores litteras doceret, edito. Inter gloriosa Atheniensium facta recenset Plutarchus extr. lib. de gloria Atheniensium.

legem tulit] Cuius fragmentum Petitus in Commentario ad Leges Atticas 8, 4 putat legi apud Lysiam orat. contra Ctesiphontem, in his verbis: *καὶ τοὺς μὲν τῶν ἄλλων Ἀθηναίων παῖδας, ὧν οἱ πατέρες βοηθήσαντες ὑμῖν ἔτι ζῶσι, ἀπειπεῖν ἐν τοῖς νόμοις* ΜΗΤΕ ΑΔΙΚΟΝ ΜΗΤΕ ΔΙΚΑΙΟΝ ΛΕΓΕΙΝ. Quam recte, viderint alii.

ne quis ante actarum rerum accusaretur, neue multaretur] Valerius Maximus: *ne qua praeteritarum rerum mentio fieret.* Ipsius legis haec aut similia videntur fuisse verba: *μὴ μνησικακεῖν ἀλλήλοις τῶν γεγενημένων*·

neue multaretur: eamque illi [*legem*] *obliuionis* appellarunt. [3] neque vero hanc tantum ferendam curauit, ſed etiam, vt valeret, effecit. nam cum quidam ex his, qui ſimul cum eo in exilio fuerant, caedem facere eorum vellent, cum quibus in gratiam reditum erat, publice prohibuit: et id quod pollici-

γων· quod Andocides l. c. decretum ait. Scholia Ariſtophanis : *ψηφίσασθαι ἔδοξε, μὴ μνησικακῆσαι ἀλλήλοις καθάπαξ τὺς πολίτας.* Cicero apud Dionem : *μηδὲν τὸ παράπαν μήτε ἐγκαλέσειν ποτὲ, μήτε μνησικακήσειν τινί.* In formula quoque iurisiurandi, quo legi illi cuncti ciues ſe obſtrinxerunt, quaeque apud Andocidem p. 217 (vnde deſcripſere Petitus l. c. et Boxhornius de Amneſtia ſ. 2) habetur : *ὐ μνησικακήσω τῶν πολιτῶν ὐδενί.* quod etiam Xenoph. et Aeſchines innuunt.

legem obliuionis] Plura in hanc rem, praeter Boeclerum et Strauchium iam laudatos, Berneggerus orat. 4, Boxhornius diſſertatione peculiari, et illuſtris Forſtnerus in not. ad Taciti Annal. 12, 19.

legem obliuionis appellarunt] Adde, praeter ea quae paullo ante diximus, Boeclerum de Amneſtia c. 2, 1 et ſeqq. ab eoque laudatos ; itemque Franc. Fabricium not. in Oroſ. 2, 17 et Nic. Abramum Commentario in Cicer. Philippic. 1 p. 479 et ſeq. Quid vero ſit *μνησικακεῖν*, et quomodo a *τῷ μνημονεύειν* differat, docent Scholia in Ariſtophanis Lyſiſtratam p. 874 et Vlpianus in Demoſthenis orationem contra Ariſtocratem ; cuius locum adduxit Boeclerus cap. 2, 14. Porro MSS. Dan. Leid. Boecler. aberat vox *legis*, quae ex proximo poteſt repeti. quare vncis incluſi. Fortaſſis autem Nepos ſcripſit, *eamque illi obliuionem appellarunt.* nam id proprie *ἀμνηστία* eſt. Atque ſic et Valerius Max. interpretatur ; ſicuti Cicero Philipp. 1, 1 *non recordationem*; vti quidem is locus in membranis noſtris caeteroqui non malis legitur. Sic enim illae : *Graecum etiam verbum vſurpaui amneſtiam, id eſt, non recordationem, quod cum in ſedandis diſcordiis erat ciuitas illa.* quae ſi genuina ſunt, fruſtra diſputauerint viri docti, quodnam vocabulum Cicero reſpexerit. ſed vereor ne gloſſema ſit. In iisdem membranis paullo ante prima manus ſcripſit : *Ego cum ſperarem aliquando ad veſtrum conſilium auctoritatemque reuocatum.* fors non male. Vulgo eſt, *rempub. eſſe reuocatam.* quod etiam in noſtro codice ſuperſcriptum, neſcio an ſatis congruat ad verbum *ſperarem*. *Reuocatus* autem dictum fuerit, vt *amiſſus*, et ſimilia, de quibus ſupra ad 7, 6. 2. Pro recepta tamen Nepotis lectione facit, quod etiam a Plutarcho in praeceptis politicis *ψήφισμα ἀμνηστίας*, et a Velleio *decretum obliuionis* dicitur.

3 *Vt valeret*] Vid. Forſtner. ad Taciti An. 13, 51.

fuerant] Dan. *fuerunt.*

publice prohibuit] An noua lege, Archino rogante lata, de qua ex Iſocrate Petitus l. c.

IIII pollicitus erat, praestitit. [1] Huic pro tantis meritis honoris corona a populo data est, facta duabus virgulis oleaginis: quae, quod amor ciuium, non vis, expresserat, nullam habuit inuidiam: magnaque fuit gloria. [2] Bene ergo Pittacus ille, qui septem sapientum numero est habitus, cum ei Mitylenaei multa millia iugerum agri muneri darent, *Nolite, oro vos*, inquit, *id mihi dare, quod multi inuideant, plures etiam concupiscant. quare ex istis nolo amplius, quam centum iugera, quae et mei animi aequitatem et vestram*

1 *Honoris*] Male Lambinum contra consensum librorum addidisse *ergo*, iam Schotto et Gebhardo annotatum. Mox in eiusd. et aliis edd. legitur, *facta e duabus virg. ol.*

quae quod am. ciu.] Lambinus emendabat, *quae quod eam amor ciu.* nulla necessitate. MS. Dan. *quia quod amor ciu. expr.* An fuit *quam quod am. c. e?*

quod amor ciuium, non vis, expresserat, nullam habuit inuidiam etc.] Videtur et heic Nepos Caesarem perstringere, cui non amor ciuium, sed vis, et metus tot honores (de quibus ad 1, 6. 1) peperit.

magnaque fuit gloria] Lambinus praefert, quod in aliis codd. fuit, *magnaeque fuit gloriae.* Et ita plerumque Noster. vtitur tamen alicubi et altera ratione. V. Ind. *esse.*

2 *Cum ei Mitylenaei*] Scriptores varie narrant. v. Diogenenes Laërt. lib. 1 in Pittaco, Plutarchus praecept. polit. et Valerius Max. 6, 5 ext. 1

multa mill. iugerum agri muneri darent] Aldina lectio: quae an et in MSS. reperiatur, ignoro. Illud scio, in aliis edd. legi, *multa mill. iugerum agri et munera dar.* Exc. Dan. *m. m. iugerum et agri munera d.* quod fortasse mutari non debuit. Nam vtrumque Latine dicitur, *dare aliquid alicui munus*, et *muneri.* Propertius 2 eleg. 28 *Munera Dianae debita redde choros.* Vet. Inscriptio apud Gruterum p. 16, 2 I. O. M IVNIA. DONACE. CORON ET. SCEPTR. EX. ARG MVNVS. ADTVLIT. Alia p. 47, 10 *Sume libens simulacra tuis quae munera Cilo Aris Vrbanus dedicat ipse sacris.* Sic *dare, ferre, ponere quid alicui donum.* In Priapeis: *obscoenas rigido deo tabellas Dat donum Lalage.* Inscriptio Augustana p. 5, 6 IOVI. IVNON. MI NER. ANTONIA. M. LIB APHRODISIA. SCYPHOS H. VENEREVM. SPECV LVM. DONVM. DEDIT Eborensis p. 125, 3 VENERI GENETRICI. CESTVM MATRONAE. DONVM. TV LERVNT. Liuius 4, 20 *Dictator coronam auream in Capitolio Ioui donum posuit.*

nolite, oro vos, id mihi d.] Vulgo est, *Nolite, rogo vos, m. d.* Sed, vt edidi, legit Cod. Leidensis. Tò *oro* etiam in Dan. et Boecl. fuit. Tò *id* vero in iisd. et reliquis praeter Leidensem omnibus absorpsit vltima syllaba vocis *inquit.*

vestram voluntatem indicent. Nam parua munera, diutina: locupletia, non propria esse consueuerunt. 3 Illa igitur corona contentus Thrasybulus, neque amplius requisiuit, neque quenquam honore se antecessisse existimauit. 4 Hic sequenti tempore cum praetor classem ad Ciliciam appulisset, neque satis diligenter in castris eius agerentur vigiliae a barbaris, ex oppido noctu eruptione facta, in tabernaculo interfectus est.

VIIII
CONON

CONON ATHENIENSIS Peloponnesio bello I
accessit ad rempublicam, in eoque eius opera magni

4 *Ad Ciliciam*] Sic legendum, e vestigiis sui codicis, in quo fuit *Silicium*, non *Siciliam*, vt est in plerisque MSS. et edd. vett. recte monuit Longolius, Magio et Lambino probantibus. Eurymedon enim et Aspendus, circa quem locum occisus est (vt e Xenophonte h. Gr. 4 et Diodoro 14 cognoscimus) Thrasybulus, in Cilicia sunt, aut certe in Pamphylia, ad quam refertur a Scylace, Dionysio v. 852, Strabone 14, Mela 1, 14, Plinio 5, 27, Ptolemaeo 5, 5, Stephano, aliis. Cilicia autem et Pamphylia sunt inter se finitimae; et in vtriusque confinio ad Eurymedontem sita Aspendus. Confines autem prouincias confundi ab historicis, nihil nouum. Immo, si recte rem putamus, fieri potuit, vt castra Thrasybuli, in quae Aspendii noctu irruperunt, *ad Ciliciam* (ita enim dixit Nepos, non *in Cilicia*) id est prope Ciliciam, fuerint.

a barbaris] Aspendiis, vt e Xenoph. et Diodoro l. c. constat.

interfectus est] Sepultus Athenis in Ceramico extra oppidum, vt e Pausania docet Meursius in Ceramico gemino, nuper edito c. 21.

* * *

Caput Cononis exstat in nummorum meorum vno, cum inscr. ΚΟΝΩΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ. In postica parte, Mulier sedens, hastam puram sinistra tenens: pone eam thorax cum clypeo. Ante ara accensa, cui superuolat Victoria, lauream mulieri porrigens. Infra, vt videtur: ΕΡΚΟΣ ΑΘΗΝΩΝ.

1 *Conon*] Ab eo diuersus Conon, Astrologus Samius, aequalis Archimedis et familiaris: cuius meminere cum alii, vt Archimedes ipse praefatione libri de Sphaera et Cylindro, Callimachus apud Theonem in Aratum, Ptolemaeus de apparentiis inerrantium, Catullus carm. 67, Propertius 4, 1: tum Virgilius Eclog. 3, 40; cuius verba perperam de nostro hoc accepisse Seruium, obseruatum Schotto, et Salmasio in Plinianis.

in eoque eius opera magni fuit] Sic restituit hunc locum Lambinus,

magni fuit. nam et praetor pedeſtribus exercitibus praefuit, et praefectus claſſis res magnas mari geſſit. Quas ob cauſſas praecipuus ei honos habitus eſt. namque omnibus vnus inſulis praefuit. in qua poteſtate Pheras cepit, coloniam Lacedaemoniorum.

Lambinus, Cl. Puteani coniecturam ſecutus, quam etiam Sauaro et Gebhardus probant. Et iuuant MSS. Giſan. Dan. et Put. in quibus erat, *in eoque eius opere magni fuit.* a quibus hoc vno differunt MS. Sauar. Ed. Ven. et antiquiſſ. exempla Lambino laudata, quod pro *magni* habuerunt *magnus*: corruptela haud dubie ex ignoratione elegantiſſimi loquendi modi nati. denique et infra Nepos ita locutus eſt 14, 1. 2 et 24, 1. 4. Longolius edidit, *in eoque opere magnus fuit.* Aldus et alii: *in eoque eius operae magnus fuit vſus.* Vtrique inuitis libris, in quibus legitur *eius*, abeſt *vſus.*

praetor pedeſtrib. exerc. praefuit] Primum anno belli huius XXII, cum Corcyram praeſidio firmaret. Diodorus 13 Κόνων δὲ ὁ ϛρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων πλεύσας εἰς Κέρκυραν etc. Dein anno XXV, cum aliis nouem Alcibiadi ſuffectus, vt idem Diodorus cum Xenophonte hiſt. Gr. 1 et Iuſtino 5, 5. 4 narrant.

praefectus claſſis res magnas mari geſſit] MS. Dan. aberat *res.* Tentabam igitur: *claſſes magnas mari rexit.* Saepius enim hoc bello claſſibus Athenienſium praefuit. nam Corcyrae praeſidium illaturus cum XL. nauibus, vt Diodorus ait, eo nauigauit. Triennio poſt ab Alcibiade, et rurſus anno XXVII, reliquis praetoribus poſt victoriam a Lacedaemoniis ad Arginuſas reportatam abdicatis, claſſem accepit. Nil tamen mutare audeo.

namque omnibus vnus inſulis praefuit] Qua de re videndi Diodorus 14, et Xenophon hiſt. Gr. 4: qui poſterior et *Pheras nauigaſſe eum*, ac *Pharnabazo pollicitum, velle ſe nauales copias ex inſulis alere*, ſcribit. Atqui Nepos ita hanc rem narrat, vt facile appareat, eum de tempore belli Peloponneſiaci, eoque *non extremo* loqui. Mox enim ſubiicit: *Fuit etiam praetor extremo Peloponneſiaco bello.* Quare paene eſt, vt vel tempora confudiſſe eum, vel de alia Pherarum occupatione loquutum credam.

Pheras cepit] Ita conſtanter MSS. et edd. vett. niſi quod Boecl. *ſperas* habet, quod e ſoni affinitate, librario *Sphaeras* pro *Pheras* excipiente, natum vix dubito. quod autem Rutgerſius Var. lect. 4, 10 laudat *Theras*, vellem addidiſſet, in qua editione id reperiſſet. Atqui *Pherae vrbs eſt Theſſaliae, neque vnquam eo colonia a Lacedaemoniis eſt deducta.* Ita Lambinus: qui proinde primo exiſtimabat legendum *Patras*, (ea vrbs Achaiae fuit) quo coloniam Lacedaemone ductam e Pauſaniae Laconicis et Plinio N. H. 4, 4 conſtet: poſtea tamen *Pharas* praeferebat, vrbem Achaiae, Pauſaniae Achaicis et Stephano memoratam.

moniorum. [2] Fuit etiam extremo Peloponneſio bello

tam. idque nomen et apud Xenophontem l. c. ac Plinium 4, 5 putabat reponendum. Rutgerſius l. c. et Meurſius Miſcellan. Laconic. 1, 7 *Theram* reponi volunt, quam Strabo lib. 10 ἄποικον Λακεδαιμονίων, et apud eundem lib. 8 Callimachus Θήρην Λακωνίδα vocat; Pauſanias vero Achaicis et Laconicis a Thera Thebano, Auteſionis F. qui vno ſaeculo prius quam Iones Athenis proficiſcerentur, Lacedaemonios et Minyas e Lemno eiectos eo deduxerat, nomen accepiſſe, ſcribit. id quod pariter Strabo l. 8 tradit. Atque ſic et apud Xenophontem hiſt. Gr. 5, vbi Conon Perſarum claſſi praefectus Φερὰς *delatus, oram illam vaſtaſſe* dicitur, legi vult Meurſius, non, vt Lambinus arbitratur, Φαράς. *Non enim*, inquit, *de vrbe aliqua, ſed de inſula, loqui vtrumque* (Xenophontem puta et Nepotem) *ſat ex verbis vtriuſque, ſi attendas, manifeſtum.* At vnde manifeſtum eſt, optime Meurſi? An ex eo, quod *inſularum* vterque meminit? Nepos quidem, cum *Cononem omnibus vnum inſulis praefuiſſe*; Xenophon autem, cum *inſulas et oppida maritima circumuectum cum Pharnabazo, Harmoſtas Laconicos eieciſſe*; et poſtea *per inſulas cum claſſe Melon nauigaſſe* ait? neque enim praeter haec quicquam apud eos de *inſulis* legitur. Atqui neutiquam hinc ſequitur, Cononem *inſulas*; multo minus, nil aliud quam *inſulas*; minime omnium, *Theram* aut *cepiſſe* in hac poteſtate, aut hoc itinere *deuaſtaſſe*. Immo Xenophontis verba, ſi recte inſpiciantur, clare oſtendunt, eum non loqui de inſulis. En illa: Ἅμα τῷ ἔαρι ναῦς τε πολλὰς συμπληρώσας, καὶ ξενικὸν προσμισθωσάμενος, ἔπλευσεν ὁ Φαρνάβαζός τε, καὶ ὁ Κόνων μετ' αὐτοῦ, διὰ νήσων εἰς Μῆλον· ἐκεῖθεν δὴ ὁρμώμενος εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καταπλεύσας δὲ πρῶτον εἰς Φερὰς, ἐδῄωσε ταύτην τὴν χώραν· ἔπειτα καὶ ἄλλοσε ἀποβαίνων τῆς παραθαλαττίας, ἐκακούργει ὅ, τι ἐδύνατο. Φοβήμενος δὲ τήν τε ἀλιμενότητα τῆς χώρας, καὶ τὰ τῆς βοηθείας, καὶ τὴν σπανοσιτίαν, ταχύ τε ἀνέστρεψε, καὶ ἀποπλέων ὡρμίσθη τῆς Κυθηρίας εἰς Φοινικοῦντα. Vides Cononem primo *per inſulas* (Cycladas puta, quas eum adduxiſſe in partes ſuas, antequam Cythera nauigaret, etiam Diodorus Siculus l. 14 refert) *Melon nauigaſſe*; *inde profectum Lacedaemonem*; hoc eſt, ad Laconicam. Tota enim regio haec antiquitus *Lacedaemon*; vrbs autem princeps *Sparta* appellata, (quomodo et Xenophon vocare ſolet) vt ex Herodoto l. 7, Scholiaſte Homeri, Strabone 8 p. 253, Pauſania Laconicis p. 179 et principio Meſſenicorum, obſeruatum Cragio de Repub. Lacedaem. 1, 1. Idem Pauſanias et principio Laconicorum tradit, ac Euſtathius ad Homeri Iliad. β, 581. Praeter Homerum et Herodotum ita Geographi quoque antiquiores hoc nomine vſi. Periplus Scylacis: Λακεδαίμων, ἔθνος, καὶ πόλεις ἐν αὐτῇ εἰσὶν αἵδε· Ἀσίνη, Μοθώνη, Ἀχιλλέως λιμὴν κ. λ. Scymnus Chius, vt volunt, in fragmento

bello praetor, cum apud Aegos flumen copiae Athenienſium

Periegeſeos: Ἦλιδος δ' ὑπάρχειν Ὄξυλον Ἡγεμόνα, Κρεσφόντην δὲ τῆς Μεσσηνίας, Εὐρυσθένην δὲ καὶ Πρόκλην Λακεδαίμονος. Vnde *Spartani* a *Lacedaemoniis* olim diſtincti. Diodorus Siculus II τῶν μὲν Λακεδαιμονίων ἦσαν χίλιοι, καὶ σὺν αὐτοῖς Σπαρτιᾶται τριακόσιοι. quod etiam magno Caſaubono ad 8 Strabonis annotatum. Ad Laconicam igitur profectus Conon, *primum Pheras nauigans, regionem illam vaſtauit.* Erat illa pars Meſſeniae. Strabo 8 recitatis Homeri verſibus Odyſſ. Φ, 15 et 16 Τῆς Φηρῆς, inquit, τὴν χώραν λέγει, ἣ μέρος ἦν τῆς Μεσσηνίας. ita recte MSS. Vulgo editur: ἧς μέρος ἦν καὶ ἡ Μεσσηνία. perperam. Meſſeniae enim longe vltra Pherarum ditionem et Pamiſum, in occaſum et ſeptentrionem ad Nedam flumen et ſinum Cypariſſium vſque porrigebatur. Idem Strabo paullo ante: Διαβᾶσι τὸν Πάμισόν ἐστι πολλὴ τῆς Μεσσηνίας, εἶθ' ἡ τῶν Φηρῶν ἐπαρχία ἅπασα. Nomen accepit a Pheris, Meſſeniae oppido, de quo mox plura. Meſſenia vero olim pars Laconicae fuit. Rurſus docet Strabo eod. libro: Αὕτη (Μεσσηνία) δ' ἐπὶ μὲν τῶν Τρωϊκῶν ὑπὸ Μενελάῳ ἐτέτακτο, μέρος οὖσα τῆς Λακωνικῆς. et paullo poſt: εἴρηται ὅτι καὶ αὕτη μέρος ἦν τῆς Λακωνικῆς. Meſſenia ſcilicet. Denuo: ὅτι Λακεδαίμων ὁμωνύμως λέγεται, καὶ ἡ χώρα, καὶ ἡ πόλις, δηλοῖ καὶ Ὅμηρος· λέγω δὲ χώραν σὺν τῇ Μεσσηνίᾳ. Et mox comparatione aliquot verſuum Homeri docet, Pherarum ditionem, quae in Meſſenia eſt, *Lacedaemonis* nomine ab eo comprehenſam. Videri et Euſtathius poteſt loco, quem paullo ante diximus. Atque hinc factum, vt in Periplo Scylacis inter Lacedaemonis vrbes recenſerentur *Aſine, Mothone,* et *portus Achilleus*; quae Meſſeniae omnes accenſent. Recte igitur Xenophon ſcribit, Cononem ad Lacedaemonem nauigantem, Pherarum regionem, partem videlicet Laconicae, vaſtaſſe. Perſequamur iam reliqua itineris. *Deinde et in alia loca orae maritimae deſcendens, damno adficiebat, quicquid poterat.* oram maritimam intellige, quae ſinu Meſſeniaco alluitur, ad quem et Pherae ſitae, vt ſtatim dicemus. *Veritus* autem *regionem importuoſam* (nullus enim in eo ſinu portus, quod ſciam, memoratur, quanquam Pheras Strabo ait habere ὕφορμον θερινόν) *et auxilium* (vicinorum Lacedaemoniorum puta) *et commeatus penuriam* (aberat enim a Cycladibus, quas ſuas fecerat, aliquanto longius) *mox conuerſo curſu diſceſſit, et ad Cytheriae portum Phoenicunta appulit*; vti quidem poſtrema haec verba verti vult πολυμαθέστατος Bochartus de coloniis Phoenicum I, 22. Equidem nuſquam *Phoenicuntem portum* in Cythera inſula, ſed in Meſſenia tantum, Creta, Sicilia, Libya, denique in Aſia ad Mimantem montem, reperio. De primo Pauſanias Meſſenicis: Μετὰ δὲ τὸν Ἀκρίταν, λιμήν τε Φοινικοῦς, καὶ νῆσος κατ' αὐτὸν Οἰνοῦσαι. Inter Acritan puta et Mothonem; non autem inter Aſinem et Colonides, ſiue ad initium ſinus

nienſium a Lyſandro ſunt deuictae. Sed tum abfuit,

ſinus Meſſeniaci, quo loco a I. Laurembergio in Tabula Peloponneſi ponitur. id enim repugnat verbis Pauſaniae, qui exaduerſus Oenuſas ſitum ait, et mox de Mothone ſubiungit, quae ad occidentem Acritae eſt. Secundi meminit Ptolemaeus 3, 18; tertii 3, 4; quarti 4, 5; quinti Thucydides 8, cum ait, Athenienſium naues, quae tres Chias inſecutae fuerant, fugiſſe ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα Φοινικοῦντα καλούμενον. Meminit et Stephanus, ſed eius verba hodie corrupta leguntur: Ἔστι καὶ Φοινικοῦς λίμνη. Θουκυδίδης ὀγδόῳ· Legendum: Φοινικοῦς λιμήν. Εὐλίμενος tamen Cythera etiam a Strabone lib. 8 p. 250 vocatur. Et duos in eo portus recentiores Tabulae exhibent; vnum S. Nicolai, ad ſeptentrionem; alterum Delphinum ad auſtrum. Fieri itaque potuit, vt etiam horum alteruter *Phoenicus* diceretur, a Phoenicum appulſu, a quibus haec inſula, vt Bochartus exiſtimat, aliquando occupata. Cytheram autem nauigaſſe in hac expeditione Cononem, etiam Diodorus 14 teſtatur. Ceterum haec accuratius expendenti, facile apparebit *Pheras* Meſſeniae, non autem *Theram* inſulam, a Conone inuaſam fuiſſe. Primo namque e Melo ad Laconicam profectus iam praeteruectus erat Theram, quippe ad dextrum Meli latus eodem gradu longitudinis ſitam. non igitur in eo itinere vaſtare potuit. Deinde χώραν illam vaſtaſſe dicitur; qua voce de inſula tam parua Xenophontem vſum, vix crediderim. potius dixiſſet ὅλην τὴν νῆσον. χώραν autem Φήρης, ſeu Φηρῶν, partem Meſſeniae, adeoque Laconicae veteris, dictam, e verbis Strabonis paullo ante adductis manifeſtum eſt. Praeterea ora maritima fuit, quam inuaſit vaſtauitque Conon. ſtatim enim ſubiicit Xenophon, *eum et in alia loca orae maritimae deſcendiſſe*. talis igitur et illa fuit, quam antea vaſtauerat. Atqui aliud eſt ora maritima, aliud inſula. diſtinguitque Xenophon ipſe libro 3, cum ait: πόλεσι παρείγγειλαν ταῖς ἐν ταῖς νήσοις, καὶ ταῖς ἐπιθαλαττιδίοις. add. lib. 4 p. 534. Denique Conon regione, quam vaſtauerat, cum vicino littore relicta, *conuerſo curſu* Cytheram contendit. quod fieri non potuit, ſi Theram vicinamque oram vaſtauit. haec enim e Cythera ad Iſthmum Corinthiacum naviganti demum praeternauiganda erat. At ſi *Pheras* retineamus, cuncta exacte congruunt. nam ea maritima vrbs fuit, ad oſtium Nedonis fluuii, et ſiniſtram Pamiſi, quinque a mari ſtadiis diſtans, aeſtiuamque nauium ſtationem habens; vt e Strabone l. 8 cognoſcimus. Pauſanias Meſſenicis ſex ferme ſtadiis eam a mari abeſſe ſcribit. Ptolemaeus quoque 3, 16 inter maritima Meſſeniae oppida recenſet. Eadem enim vrbs eſt Φηραὶ, Φεραὶ, Φαραὶ, id quod Homeri, Strabonis, Ptolemaei, et praeſertim diuerſa Pauſaniae loca inter ſe comparanti obſcurum eſſe non poteſt. nam hic initio Meſſenicorum Φηρὰς vocat. Τοῦ γὰρ, inquit, Ὀρτιλόχου τὸν οἶκον ἐν τῇ Μεσσήνῃ

eoque peius res adminiſtrata eſt. nam et prudens rei

πόλισμα εἴρηκε (Homerus) τὰς Φηράς. Poſt paginas autem quatuor, Φεράς· Ἴσθμιος δὲ ὁ Γλαύκȣ καὶ ἱερὸν τῷ Γοργάσῳ καὶ Νικομάχῳ τὸ ἐν Φεραῖς ἐποίησεν. Denique in deſcriptione agri vrbiumque Meſſeniae, Φαρὰς ſubinde, incolasque Φαραιάτυς appellat; nam hanc ipſam ab eo vrbem deſignari, cum ex iis apparet, quae de Ortilocho, et Nicomachi Gorgaſique in ea vrbe fano, refert: tum quod eodem fere ſpatio, quo Strabo, a mari; a Thuriatarum autem vrbe circiter LXXX, ab Abea vero ferme LXX, ſtadiis diſtare ſcribit: nam et Strabo Φηρὰς Thuriae Gereniisque confines facit; et Ptolemaeus Φερὰς inter Abeam et Meſſenem collocat. Vna ergo eademque vrbs Pauſaniae, *Pherae* et *Pharae* dicta. Stephanus quoque Φαρὰς dixit. Φαραὶ πόλις Μεσσήνης, ὅθεν ἦσαν οἱ Ἀφαριγιάδαι. quae poſtrema vox haud dubie corrupta: legendumque fortaſſe Φαραιάται, quomodo incolas vocat Pauſanias; vel, quod gentile vrbis ipſe Stephanus paullo poſt eſſe ſcribit, Φαραῖται. Sic et Achaiae oppidum, quod Ptolemaeus aliique *Pheras*, Pauſanias et Stephanus Φαρὰς, eiusque incolas Strabo 8 Φαρεῖς appellat. Et Homerus, quod Theſſaliae oppidum in Iliade Φηρὰς, Odyſſea ο Φερὰς dixit, metri cauſſa, ſi Euſtathio credimus. Sic enim ille: Φερὰς, τὰς Φηρὰς λέγει, συστείλας τὸ η διὰ τὸ μέτρον, ὁμοίως τῷ ξηρὸν, ξερὸν, καὶ νοσηρὸν, νοσερὸν, καὶ ἀσκηθὴς, ἀσκεθής. Meſſeniae vero oppidum Homerus nunc Φηρὰς vocat, vt Od. γ, 489; nunc Φηρὴν, vt Iliad. ε, 542. Vnde Φηρῆς χώρα apud Strabonem 8. Maritima igitur vrbs Pherae. Praeterea hinc Cytheram nauigaturus Conon, qui a Melo inſula venerat, *curſum convertere* debuit. nam Cythera inter Melon et Pheras interiacet. Clarum ergo eſt, ſi quid aliud, apud Xenophontem non Theram inſulam, ſed Pheras Meſſeniae, earumque regionem retinendam eſſe. Quod ſi de eadem re Nepos loquitur, vt Meurſius exiſtimabat, manifeſtum eſt, nec apud eum quicquam mutari debere. Sed fac, de alio tempore loqui Nepotem; nihilo tamen ſecius *Pheras* capere potuit Conon; quippe haud procul finibus Laconicae ſitas, adeoque Lacedaemoniorum partibus bello Peloponneſio addictas. Itaque non eſt, cur *Pharas* Achaiae cum Lambino reponamus: quod oppidum nimium ab inſulis Archipelagi diſtat. Id vnum obiici video poſſe, *Pheras* Meſſeniae nuſquam *coloniam Lacedaemoniorum* dici. Et certe, qui colonias Laconicas ex omne genus ſcriptoribus congeſſit, Meurſius nullam eius mentionem facit. Neque tamen hinc recte colligas, non fuiſſe illuc coloniam a Lacedaemoniis deductam. id enim facile potuit fieri, cum Meſſenia non ſolum Menelai regis temporibus; ſed etiam poſtea diu ſub Spartanorum poteſtate fuerit. Quod autem

rei militaris, et diligens erat imperator. [3] Itaque nemini erat his temporibus dubium, si affuisset, illam Athenienses calamitatem accepturos non fuisse. [1] Rebus autem afflictis cum patriam obsideri audisset, non quaesiuit, vbi ipse tuto viveret, sed vnde praesidio posset esse ciuibus suis. Itaque contulit se ad Pharnabazum satrapen Ioniae et Lydiae, eundemque generum regis et propinquum: apud quem vt multum gratia valeret, multo labore multisque effecit periculis. [2] Nam cum Lacedaemonii Atheniensibus deuictis in societate non manerent, quam cum Artaxerxe fecerant, II

tem nulla coloniae huius memoria superest, in tanta antiquissimarum rerum ignorantia nemini mirum videri debet.

sed tum absfuit] *Falsum est, quod dicit, siquidem vera sunt,* quae Xenophon, Isocrates, Diodorus Siculus, et ceteri tradunt. Lambini haec κρίσις est, Longolii Magiique vitula, vt solet, arantis. At vero, quid illi tradunt, o bone? *Cononem* aiunt, *cum videret aduentum classis Laconicae, statim exclamasse, signumque dedisse, vt totis viribus ad naues opis ferendae caussa concurrerent, anxiumque eo malo hos vocasse, illos rogasse, alios coëgisse, vt naues complerent: verum dilapsis militibus, et vectoribus, nihil profecisse: itaque iam superuenientibus cum clamore et aquarum sonitu hostibus, cum octo nauibus, quae solae vectoribus ac milite completae erant, et Paralo discessisse, ac postquam collegarum culpa esse perditas Atheniensium res animaduertit, ad Euagoram in Cyprum nauigasse. in reliquas coortos cum Lysandro Peloponnesios, partim omnino vacuas cepisse, partim dum complentur lacerasse: milites apud naues inermes et sparsim aduenientes interfectos, ac exscensione facta in fuga concisos.* An hinc sequitur, *adfuisse* Cononem, *cum copiae Atheniensium deuincerentur?* Immo iam abierat, antequam naues Atheniensium a Peloponnesiis inuaderentur, et vixdum clamore irruentium fluctuumque fremitu percepto, discesserat. Reuera igitur, cum vincerentur Athenienses, *abfuit*: etsi conspecto hostium aduentu e longinquo, adfuerit. quae non pugnant inuicem, vti Lambino Longolioque visum.

abfuit] Lambinus mallet *afuit.*

diligens imperator] Sic MSS. meliores et plerique omnes ante Lambinum editi. Lambinus et Sauaro ediderunt *dil. imperii.* nec tamen addunt, cur mutarint.

1 *Sed vnde praesidio posset esse ciuib. suis*] Pro *posset esse* qu. edd. habent *esset.*

2 *In societ. non manerent*] Quid prohibet eos *in societate* *non*

cerant, Agesilaumque bellatum misissent in Asiam, maxime impulsi a Tissapherne, qui ex intimis regis ab amicitia eius defecerat, et cum Lacedaemoniis coierat societatem: hunc aduersus Pharnabazus habitus est imperator; re quidem vera exercitui praefuit Conon, eiusque omnia arbitrio gesta sunt. [3] Hic multum ducem summum Agesilaum impediuit, saepeque eius consiliis obstitit. neque vero non fuit apertum, si ille non fuisset, Agesilaum Asiam Tauro tenus regi fuisse erepturum. [4] Qui posteaquam domum a suis ciuibus reuocatus est, quod Boeotii et Athenienses Lacedaemoniis bellum indixerant, Conon nihilo secius apud praefectos regis versabatur, hisque
III omnibus maximo erat vsui. [1] Defecerat a rege Tissa-

non mansisse dici, qui primi pacem aperte violarunt, bellumque alteri parti intulerunt?

a Tissapherne qui – defecerat] Paullo aliter Xenophon 3 Gr. rer. Diodorus 14 et Iustinus 6, 1: qui fidissimum regi fuisse, sed aliorum calumnia euersum innuunt. Vnde videri possit, simulasse potius societatem cum Lacedaemoniis, quam reuera coiisse. Plutarchus certe ait, eum hominem perditum, et vniuerso Graecorum generi infestissimum fuisse.

re quidem vera exercitui praefuit Conon] Quem de Pharnabazi consilio ab Artaxerxe imperio maris praefectum scribunt Diodorus 14 et Iustinus 6, 1. 7 et 9.

3 *Multum*] Sic MSS. Dan. Sch. Boecl. et, e suis haud dubie codicibus, Sauaro. Vulgati inepte: *militum*. Quid enim, ait Gebhardus, est *militum dux summus?* nisi quis forte anserum aut anatum, aut gregis ducem comminisci velit.

eius consiliis obstitit] Inprimis cum Regi Persarum persuasit, vt concionatores Graecarum ciuitatum auro corrumperet: de quo Polyaenus lib. 1, Plutarchus Artaxerxe, Pausanias Laconicis. Quippe his artibus conflatum est Lacedaemoniis bellum domesticum, reuocatique ad sua tuenda, qui aliena inuaserant.

si ille non fuisset] V. Ind. *esse*, et not. ad 15, 10. 4.

Agesilaum Asiam Tauro tenus regi fuisse erepturum] Nam *quaecunque sub dio erant, in potestate habens, magnum Asiae tractum peruaserat, et, si ob vrgentem domi necessitatem non reuocassent eum Spartani, facile toti Persarum regno extremum periculum attulisset,* vt in elogio eius scribit Diodorus 15. Adde infra 17, 4. 2.

4 *Hisque omnibus maximo erat vsui*] Qu. edd. *iisque omn. magno er. vsui.*

Tissaphernes, neque id tam Artaxerxi, quam ceteris, erat apertum. multis enim magnisque meritis apud regem, etiam cum in officio non maneret, valebat. Neque id mirandum, si non facile ad credendum inducebatur, reminiscens eius se opera Cyrum fratrem superasse. [2] Huius accusandi gratia Conon a Pharnabazo ad regem missus, posteaquam venit, primum ex more Persarum ad Chiliarchum, qui secundum gradum imperii tenebat, Tithraustem accessit, *seque* ostendit *cum rege colloqui velle.* [3] nemo enim sine hoc admittitur. huic ille, *nulla,* inquit, *mora est: sed tu delibera vtrum colloqui malis, an per litteras agere, quae cogitas. necesse est enim, si in conspectum veneris, venerari te regem.* quod προσκυ-

 νεῖν

1 *Neque id mirandum*] Sic e MS. suo et ed. Vltrai. Schottus, probatque et Gebhardus; ac in vltima ed. sua reposuit Boeclerus. Vulgo erat: *neque admir.* Plenius Leidensis: *neque id erat mirandum.*

inducebatur] Exc. Dan. et MS. Leid. *adducebatur.*

Cyrum fratr. superasse] Vid. Plutarchum in Artaxerxe. qui tamen Tissaphernis opera id factum, non ait: quemadmodum neque Xenophon hanc rem narrans. sed Diodorus Sic. 14 eius in illo praelio operam, praemiaque idcirco a rege ei tributa, refert.

2 *Posteaquam*] Sic ed. vlt. Boecl. et ita in sua quoque Magius reperit. Alii *postquam.*

Tithraustem] Dan. *Tethrausten.* Longol. ed. *Titarsthen.* sed Graecis vbique Τιθραύστης dicitur.

3 *Nulla, inquit*] Sic MS. Boecl. Reliqui inuertunt: *inquit, nulla.*

agere] Sic quoque MSS. Dan. Gif. Schotti, et Sauaro. Vulgati *edere.* quomodo Liuius et Curtius, ac mox ipse Nepos dixere *mandata edere.* Edd. Vltrai. et Longol. vtrumque expungunt, nullo sensu.

necesse est enim, si in conspectum veneris, venerari te regem] Id enim more Persarum cunctis, etiam peregrinis, et aliorum Principum ciuitatumque legatis, faciendum erat, si in conspectum colloquiumue Regis admitti vellent: vt e Plutarcho in Themistocle, Pelopida, et Artaxerxe, Aeliano Variar. 1, 21, Herodoto 7, Athenaeo 2 et 6, Valerio Max. 6, 3 aliisque scriptoribus docet Brissonius lib. 1 de regno Persarum.

venerari te regem] Plura de hoc ritu Brissonius loco supra laudato, Drusius adnot. ad Esther. 3, 2, Grotius ad Matth. 2, 2 etc.

προσκυνεῖν] Quid. MSS. et edit. προσκύνησιν. quod, Schot-

ti

νεῖν *illi vocant. hoc si tibi graue est, per me nihilo secius editis mandatis conficies, quod studes.* [4] Tum Conon: *Enimuero*, inquit, *non est graue quemuis honorem habere regi: sed vereor, ne ciuitati meae sit opprobrio, si, cum ex ea sim profectus, quae ceteris gentibus imperare consueuerit, potius barbarorum, quam illius, more fungar.* Itaque quae volebat,
IIII huic scripta tradidit. [1] Quibus cognitis, rex tantum auctoritate eius motus est, vt Tissaphernem hostem iudicauerit, et Lacedaemonios bello persequi iusserit, et ei permiserit, quem vellet eligere ad dispensandam pecuniam. id arbitrium Conon *negauit sui esse consilii, sed ipsius, qui optime suos*

ti iudicio, perinde est. Ad τὸ *venerari* tamen propius accedit alterum. Atque sic et Plinius N. H. 11, 37 *Patentibus* (oculis) *dormiunt lepores, multique hominum, quod κορυβαντιᾷν Graeci dicunt.* ita enim legendum puto hunc locum.

4 *Enimuero*] Sic MS. Boecl. Alii *Mihi vero.*

sed vereor ne ciuitati meae sit opprobrio] Quam indecora Graecis huiusmodi veneratio visa, pluribus exemplis docet Brissonius l. c. p. m. 13 et seqq. Quid vero hoc casu Christiani veteres obseruarint, habes apud Grotium ad Matth. 4, 8.

ex ea sim prof.] Sic MSS. Dan. ac Schotto inspecti, et quidam editi. nec aliter, puto, Boeclerianus. Alii: *ex ea ciuitate sim prof.* quod fortasse superuacaneum, et e proximo repetitum est.

itaque quae voleb. huic scr. trad.] Sic Lambinus edidit. Alii, et MS. Leid. *quae huic volebat, scripto tradidit.* quod fortasse sperni non debuit. Quidam, Lambino teste, malebant, *quae hunc volebat, ei scripta tradidit.* quod nescio an ad ea quae sequuntur congruat. An legendum: *huic, quae volebat, scripta tradidit?* Ceterum Iustinus 6, 2. 14 Cononem *per internuncios egisse cum rege*: Diodorus 14 *congressum et collocutum* ait.

1 *Rex t. auct. eius motus*] Vid. Iustin. 6, 1. 7.

vt Tissaphernem hostem iudicauerit] Eique Tithrauste misso caput praecidi iusserit, vt refert Xenophon in Agesilao. Ceterum Diodorus 14 non Pharnabazi aut Cononis suasu, sed Parysatidis regiae matris impulsu interfectum ait, infestae homini, quod Cyrum filium, quem illa amabat, apud regem detulisset. Pharnabazo tamen id etiam Iustinus imputat 6, 1. 7. Pro *Tissaphernem* MS. Dan. habebat *Thysaphernem*. sed Graecis quoque Τισσαφέρνης dicitur.

et ei permiserit] Paullo aliter Diodorus l. c. et Iustinus 6, 2. 15.

negauit sui esse consilii] Prudenter. Nam mire placet hominibus,

suos nosse deberet: sed se suadere, Pharnabazo id negotii daret. [2] Hinc magnis muneribus donatus ad mare est missus, vt Cypriis, et Phoenicibus, ceterisque maritimis ciuitatibus naues longas imperaret, classemque, qua proxima aestate mare tueri posset, compararet: dato adiutore, Pharnabazo, sicut ipse voluerat. [3] Id vt Lacedaemoniis est nuntiatum, non sine cura rem administrarunt, quod maius bellum imminere arbitrabantur, quam si cum barbaro solum contenderent. Nam ducem fortem et prudentem, regiis opibus praefuturum, ac secum dimicaturum videbant: quem neque consilio, neque copiis superare possent. [4] Hac mente magnam contrahunt classem, proficiscuntur Pisandro duce. Hos Conon apud Cnidum adortus magno praelio fugat, multas naues capit, complures deprimit. Qua victoria non solum Athenae, sed etiam cuncta Graecia, quae sub Lacedaemoniorum fuerat imperio, liberata est. [5] Conon cum parte nauium in patriam venit: muros dirutos a Lysandro, vtrosque et Piraeei, et Athenarum, reficiendos curat: pecuniaeque

H 5 quin-

hominibus, iis inprimis, qui nobis maiores sunt, si ita illis consilium demus, vt eos rectius sapere dicamus: ne videamur eos praeuertere aut aliis praecipere velle. Quod etiam Epidicus obseruat apud Plautum 2, 10. 22 et seqq. Sic apud Caesarem B. C. 1, 13 decuriones Auximi docent *sui iudicii rem non esse.*

3 *Non sine cura rem administrarunt*] Pro *administrarunt* Exc. Dan. habent *amministrant.*

regiis opibus] Dan. et qu. edd. *regis opib.*

4 *Pisandro*] Sic et MS. Dan. itemque Xenophon, Plutarchus, Iustinus. Diodorus Periarchum vocat; sed mendose, iudice Lambino, Bongarsio, et Vsserio ad an. P. I 4320.

hos Conon apud Cnidum] Narrant Xenophon 4 h. Gr. Diodorus 14, Pausanias principio Atticorum, Iustinus 6, 3.

qua victoria non solum Athenae, sed etiam cuncta Graecia liberata est] Lacedaemoniique adeo Graeciae imperio spoliati. quod praeter Nostrum, etiam apud Diodorum et Iustinum locis modo laudatis, et Isocratem ad Philippum et in Euagora legitur. adde Casaubonum ad 1 Polybii p. m. 28 et seqq.

muros dirutos etc. refic. curat] Praeter Xenophontem, Diodorum, Iustinum, Pausaniam locis citatis, meminere Demosthe-

quinquaginta talenta, quae a Pharnabazo acce-
V perat, ciuibus ſuis donat. [1] Accidit huic, quod ceteris mortalibus, vt inconſideratior in ſecunda, quam in aduerſa eſſet fortuna. Nam claſſe Peloponneſiorum deuicta, cum vltum ſe iniurias patriae putaret, plura concupiuit, quam efficere potuit. [2] Neque tamen ea non pia et probanda fuerunt, quod potius patriae opes augeri, quam regis maluit. Nam cum magnam auctoritatem ſibi pugna illa nauali, quam apud Cnidum fecerat, conſtituiſſet, non ſolum inter barbaros, ſed etiam inter omnes Graeciae ciuitates, clam dare operam coepit, vt Ioniam et Aeoliam reſtitueret Athenienſibus. [3] Id cum minus diligenter eſſet celatum, Tiribazus, qui Sardibus praeerat, Cononem euocauit, ſimulans ad regem eum ſe mittere velle, magna de re. huius nuntio parens cum

Demoſthenes or. in Leptinem, Athenaeus 13, Plutarchus Ageſilao, et in apophthegm. Laconicis etc. Athenaei verba exſcripſit, ſed corrupta, eoque de Alexandro M. accepit Suidas in Ἀθήναιος, et Ἀλέξανδρος. Sic enim priore loco ſcribit: ὁ μέγας Ἀλέξανδρος κἀκείνην νικήσας ναυμαχίαν Λακεδαιμονίους, καὶ τειχίσας τὸν Πειραιᾶ. poſteriore vero hunc in modum: Οὗτος ὁ μέγας Ἀλέξανδρος νικήσας ναυμαχίᾳ Λακεδαιμονίȣς καὶ τειχίσας τὸν Πειραιᾶ. Atqui apud Athenaeum, vnde haec deſumta, ſic legitur: τοιȣ̃τος ἦν τῇ μεγαλοψυχίᾳ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Κόνων δὲ τῇ περὶ Κνίδον ναυμαχίᾳ νικήσας Λακεδαιμονίȣς κ. λ. Pro Κόνων igitur videtur legiſſe κἀκείνην.

quae a Pharnab. acceperat, ciuib. ſuis donat] Similis Arati Sicyonii liberalitas fuit, de qua Cicero 2 Offic. 23.

1 *Vt inconſideratior etc.*] Vide Thucydid. 3 et Loccen. de Repub. ordin. 1, 18.

2 *Inter omnes Graec. ciuitates*] Τὸ *inter* aberat MSS. Schotti et Boecl.

3 *Tiribazus*] Dan. *Tyriabaſus*. quaedd. edd. *Teribazus*: quomodo Xenophonti Τηρίβαζος eſt. Τιρίβαζον tamen etiam Plutarchus Artaxerxe, et Diodorus vocant.

Cononem euocauit, ſimulans etc.] Paullo aliter haec Xenophon & Diodorus. adde not. Ernſtii.

ad regem eum ſe mittere velle] Τὸ *eum* omittit poſtrema editio Boecleriana, MS. Codicis, vt opinor, fide. Lambinus edidit: *ad regem ſe mittere eum velle*. quae diuerſitas facit, vt alterutrum pronomen a gloſſa eſſe ſuſpicer.

magna de re] Sic MSS. Gif. Dan. Sauar. In aliis, et plerisque

cum venisset, in vincula coniectus est: in quibus aliquandiu fuit. 4 Nonnulli eum ad regem abductum, ibique perisse scriptum reliquerunt. Contra ea Dinon historicus, cui nos plurimum de Persicis rebus credimus, effugisse, scripsit: illud addubitat, vtrum Tiribazo sciente, an imprudente sit factum.

X
DION

DION HIPPARINI F. SYRACVSANVS I
nobili genere natus, vtraque implicatus tyrannide Dionysiorum. namque ille superior Aristomachen, sororem Dionis, habuit in matrimonio: ex

que editis, est *magna festinatione*. idque quidam ad praecedentia referunt, alii ad sequentia. Fortassis vtrumque genuinum est, legendumque: *ad regem eum mittere velle magna de re. huius nuntio magna festinatione parens cum venisset.* vel *huius nunt. parens cum magna festinatione venisset.* vel denique *magna festinatione huius nuntio parens cum venisset.* Certe non video, qui alterum in alterius locum irrepserit. A Cod. Dan. et τὸ *huius* aberat. fors non male.

4 *Nonnulli*] MS. Boecl. praeponit *inde*.

contra ea] MS. Boecl. *contra*.

Dinon] Sic diserte, Sauarone teste, codex Gifanii, pro eo quod in aliis legitur *Dion* vel *Dimon*. Pet. quoque Daniel in suo *Dynon* reperit. Plinio Nat. Hist. 10, 42 est *Dino*: Graecis Δίνων vel Δείνων. Eius Persica laudant Athenaeus, Laërtius in Protagora, Plutarchus in Themistocle. Plura de eo Vossius de hist. Graec. 4, 8.

illud addubitat] MS. Leid. *illud autem dubitat*. Mox Dan. *Tyriabazo*.

* * *

1 *Hipparini F.*] Sic et Diodorus 16 et Suidas vocant.

ille superior] De quo plura infra 21, 2. 2 et 3.

Aristomachen sor. Dion. hab.] Sic quoque Diodorus Sic. 14, Cicero Tusc. 5, 20, Valerius Max. 9, 13, et Plutarchus in Dione. quare lapsus est Aelianus Var. hist. 13, 10 et 12, 74, priore loco *Aristaenetam*, posteriore *Areten*, appellans, Aristomachen autem Dionis vxorem faciens. nisi cum Cl. Scheffero nostro ibi pro *Aristaeneta* Ἀριστομάχην; hic pro Aristomache Ἀρήτην, vel, quod malim Ἀρετὴν, reponas. vide notas eius ad vtrumque Aeliani locum.

ex qua duos filios, Hipparinum et Nyſaeum, procreauit: totidemque filias, nomine Sophroſynen et Areten. quarum priorem Dionyſio filio eidem, cui regnum reliquit, nuptum dedit; alteram, Areten, Dioni. [2] Dion autem praeter nobilem propinquitatem, generoſamque maiorum famam, multa alia ab natura habuit bona. in his ingenium docile, come, aptum ad artes optimas: magnam corporis dignitatem,

locum. Sed poſteriore loco vix eſt, vt ab errore eum liberemus.

duos filios] Ita et Plutarchus: ſed nomina non addit.

Hipparinum] Qui Olympiadis CVI anno IIII, pulſo Syracuſis Callippo, paternum dominatum recuperauit, et per biennium obtinuit, teſte Diodoro 16.

Nyſaeum] Suidas in Δίων vocat Νισαῖον, et *Dionyſii filii fratrem*, aitque eum *viciſſim Dionem eieciſſe*. quod vix alibi legas. Diodorus 16 Ναρσαῖον vocat.

nomine Sophroſynen et Areten] Inſerui vocem *nomine*, auctoritate MStorum Dan. et Boecl. Addidit autem Nepos ob eam, credo, cauſſam, quod alias virtutum nomina eſſent ἀρετὴ et σωφροσύνη. Ceterum argute Plutarchus orat. 2 de fortuna Alexandri reprehendit Dionyſium, quod, cum ciuium CCIↃↃ amplius interfeciſſet, fratrem ob inuidiam hoſtibus prodidiſſet, matrem vetulam, paucis poſt diebus morituram, ſuffocaſſet; atque in tragoedia ipſe ſcripſiſſet: ἡ δὲ τύραννις ἀδικίας μήτηρ ἔφυ: tamen filiarum aliam Ἀρετὴν, aliam Σωφροσύνην, aliam Δικαιοσύνην appellauerit.

Dionyſio filio] Qui ex Doride altera vxore natus erat, vt ait Plutarchus p. 959. idque et inſcriptio eius de ſemet poſita apud eundem Plutarch. loco paullo ante laudato.

alteram Areten, Dioni] More Principum, filias ſororesue iis quos vel iungere ſibi arctius, vel decipere cupiunt, collocantium. quo de nonnulla habes apud Forſtner. et Boecler. ad Taciti Ann. 1, 10. 5. Plutarchus tradit, Areten nupſiſſe prius Thearidae Dionyſii fratri: eo vero mortuo, Dioni, cum eſſet ſororis filia. Vox *Areten* a quibusd. editis abeſt: ſed eam habent et Excerpta P. Danieli.

2 *Ingenium docile, come, aptum ad artes opt.*] Quod Plato epiſtola 4 extr. et Plutarchus in vita eius, ac lib. de diſcrim. adulator. et amici p. 69 acerbitatem et contumaciam Dioni tribuunt, poſſis et de imperii tempore accipere; quo et Noſter cap. 6, 5 eum *inuidiam acerbitate opprimere ſtuduiſſe* ait. Heic autem de priuato ſermo fuerit. Denique potuit, vt ſunt varia interdum humana ingenia, alibi comis, alibi arrogans eſſe. quomodo Tacito Hiſt. 1, 10. 3 Mucianus *luxuria, induſtria, comitate, arrogantia mixtus* dicitur.

tem, quae non minimum commendatur: magnas praeterea diuitias a patre relictas, quas ipse tyranni muneribus auxerat. 3 Erat intimus Dionysio priori, neque minus propter mores, quam affinitatem. namque etsi Dionysii crudelitas ei displicebat, tamen saluum [esse] propter necessitudinem; magis etiam suorum caussa, studebat. aderat in magnis rebus: eiusque consilio multum mouebatur tyrannus, nisi qua in re maior ipsius cupiditas intercesserat. 4 Legationes vero, quae essent illustriores, per Dionem administrabantur: quas quidem ille diligenter obeundo, fideliter administrando, crudelissimum nomen *tyranni* sua humanitate tegebat. 5 Hunc a Diony-

commendatur] Sic MSS. et edd. vett. Lambinus tamen reposuit *commendat*; alterumque illud natum putat ex ignoratione verbi. *Commendat* enim, inquit, h. l. valet, ornat, facit amabilem, beneuolentiam atque amorem conciliat: et subintelligendum est *homines*, seu *viros*. idque firmat quatuor locis Ciceronis; vno e lib. 1 de Oratore, vbi *vox maxime eloquentiam commendare*: altero ex 2 Officiorum, vbi *P. Rutilii adolescentiam domus P. Mucii commendasse* dicitur. tertio ex oratione post reditum in senatum. quarto itidem e libris de oratore. ac praeterea vno Horatii 1 epist. 15. Elegantior est, fateor, haec lectio: et praeferam ipse, si MS. codices addixerint. Potest tamen et altera ferri.

3 *Esse*] Aberat MS. Dan. et Boecl.

suorum] Sororis et liberorum eius.

4 *Legationes vero*] Alii: *Legationes vero omnes.*

tegebat] Ita MSS. Sauar. et, teste Piccarto Pericul. Critic. c. 10, Bauaricorum vnus; itemque ed. Longol. et Vltrai. Exstantque huius lectionis vestigia et in aliis codicibus, in quibus vel *regebat* fuit, vt in Bavarico 2; vel *tenebat*, vt in Gif. Dan. Sch. et edd. Ald. ac Flor. quod vtrumque e *tegebat* corruptum, quis dubitet? Est autem, vt recte Gebhardus annotauit, sensus expeditissimus ac germanus. Nam Dion, inquit, humanitate ac morum tranquillitate tegebat atque abscondebat decantatam vbique Dionysii crudelitatem; qui mitissimos Dionis mores intuebantur, persuadere sibi non poterant, tam immanem esse Dionysium, quam vulgo iactaretur. Et eum in modum loquitur Tacitus 12, 10. 3 *dum socors domi, bellis infaustus, ignauiam saeuitia tegat.* Haec Gebhardus. Similiter idem Tacitus An. 2, 80. 3 *a Sentio priuatum odium falsis criminibus tegente.* et 6, 10. 1 de Caligula: *immanem animum subdola modestia tegens.* Cap. 50, 1 de Tiberio: *quaesita interdum comitate quamuis manifestam defectio-*

Dionysio missum, Karthaginenses suspexerunt, vt neminem vnquam Graeca lingua loquentem magis sint admirati.
II [1] Neque vero haec Dionysium fugiebant. nam quanto esset sibi ornamento, sentiebat. quo fiebat, vt vni huic maxime indulgeret, neque eum secus diligeret ac filium. [2] qui quidem, cum Platonem Tarentum venisse fama in Siciliam esset perlata, adolescenti negare non potuit, quin eum arcesseret, cum Dion eius audiendi cupiditate flagraret. Dedit ergo huic veniam, magnaque eum ambitione Syracusas perduxit. [3] quem Dion adeo admiratus est, atque adamauit, vt se totum ei traderet. Neque vero minus Plato delectatus est Dione.

defectionem tegebat. denique 4, 44. 4 *specie studiorum nomen exsilii tegeretur*. Vnde satis apparet, *humanitate* et *crudelitatem*, et *nomen crudelitatis tegi* apte dici. quod negabat Lambinus; eoque, coniectura ductus, correxit *leniebat*. quod recte spreuerunt Sauaro ac Schottus.

5 *Suspexerunt*] Sic e MSS. suis correxit Sauaro, habuitque et Cod. Dan. Vulgo erat *susceperunt*.

2 *Platonem Tarentum venisse*] Plato ipse epistola ad Dionis propinquos, Diogenes Laërtius in Platone, Cicero Catone mai. et Plutarchus Dione. Caussam profectionis Apuleius lib. de dogmate Platonis fuisse ait, *vt naturam Aetnae, et incendia concaui montis intelligeret*. quod etiam Laërtius tradit. Ipse fortasse, κατὰ τύχην, Syracusas se venisse, ait: Plutarchus θείᾳ τινὶ τύχῃ, et a daemone quodam libertati Syracusanorum fauente. Mox in MS. Boecler. erat *negare non potuerit*.

magnaque eum ambitione Syracusas perduxit] Nihil de ambitiosa hac deductione Plato, Laërtius, ac Plutarchus; sed nec quisquam alius, quod sciam: sed tantum accitum a Dionysio, instinctu Dionis, cum Syracusas venisset, et cum eo collocutum, scribunt. A iuniore autem Dionysio, iam mortuo patre, primo eodem Dione persuadente, dein sponte, omni studio, crebrisque et ipsius et aliorum epistolis ac precibus, etiam triremibus missis, aduocatum Platonem, et mirabili comitate ac honore, Dionysio ipso in curru eum imponente, aurigamque agente, exceptum, ac magno in pretio habitum, ex eiusdem Platonis epist. 3 et 7, Plutarcho p. 963 et 965, ac Aeliano var. hist. 4, 18 cognoscimus. Atque ad hunc referendum puto, quod *vittatam nauem Platoni obuiam misisse Dionysium tyrannum, ipsumque quadrigis albis, egredientem e littore excepisse*, scribit Plinius N. H. 7, 3, ex eoque Solinus cap. 7. Itaque pene adducor, vt cum Buchnero τῷ μακαρίτῃ putem confundi heic Dionysios, et filio tribui, quae patri debebant.

Dione. Itaque cum a Dionyſio tyranno crudeliter violatus eſſet, quippe quem venundari iuſſiſſet, tamen eodem rediit, eiuſdem Dionis precibus adductus. 4 Interim in morbum incidit Dionyſius. quo cum graui conflictaretur, quaeſiuit a medicis Dion, *quemadmodum ſe haberet?* ſimulque ab his petiit, *ſi forte maiori eſſet periculo, vt ſibi faterentur. nam velle ſe cum eo colloqui de partiendo regno: quod ſororis ſuae filios ex illo natos partem regni putabat debere habere.* 5 id medici non tacuerunt, et ad Dionyſium filium ſermonem retulerunt. quo ille commotus, ne agendi cum eo eſſet Dioni poteſtas, patri ſoporem medicos dare coëgit. Hoc aeger ſumto, vt ſomno ſopitus diem obiit ſupremum.

[1] Tale

cum a Dionyſio crudeliter violatus eſſet; quippe quem venundari iuſſiſſet] Vid. Plut. princ. Dionis, qui tamen haec paullo aliter narrat. Lucianus Paraſito Platonem reiectum ait, quod paraſiticae imperitus eſſet.

venundari iuſſiſſ.] Diodorus Sic. 15 et prolixe Diog. Laërtius lib. 3 ac Plutarchus Dione. Pro *iuſſiſſet* qu. edd. *iuſſit.*

eodem rediit] Defuncto ſeniore Dionyſio. Plato epiſt. 7, Plutarchus l. c. et Noſter mox 3, 1.

4 *Graui*] Ita membranae Schotti, et, referente Piccarto Peric. Critic. c. 10, duo MSS. Bauarici; itemque ed. Vltraiect. et, e ſuis, vt opinor, libris, Savaro. non incommode, vt recte iudicabat Piccartus, nec minus Latine, quam, quod vulgo legitur, *grauiter.* Schottus tentabat *grauius.* ſine cauſſa.

ab his petiit] Qu. edd. *de iis petit.*

velle ſe cum eo colloqui] Ita et Plutarchus p. 960.

ſororis ſ. filios] Vid. ſupra c. 1, 1.

5 *Id medici non tac.*] Futuro Principi, vt Plutarchus ait, gratificantes: more in aulis recepto.

medici non tacuerunt] Plura in hanc rem Meibomius commentar. in iusiurand. Hippocratis c. 14 ſ. 16 et ſeqq.

ſermonem] Schottus *ſeniorem.* At quomodo *ſeniorem* dixiſſet filium, patre cognomine ſuperſtite?

ne agendi cum eo eſſet Dioni pot.] MS. Boecl. *vt Dioni agendi eſſet pot.* corrupte.

ſoporem] Vide Plinium Nat. hiſt. 25, 13 et quae ad Perſium Sat. 4, 1 notauit Caſaubonus.

ſoporem medicos dare coëgit] Iurare ſolebant, *ſe neque precibus adductos cuiquam pharmacum mortiferum daturos, neque eius rei auctores futuros.* de quo plura Meibomius loco paullo ante laudato.

aeger] MS. Boecl. et qu. edd. *ergo.*

vt ſomno ſopitus] Addidi particulam, motus auctoritate MSS.

III [1] Tale initium fuit Dionis et Dionyſii ſimultatis, eaque multis rebus aucta eſt: ſed tamen primis temporibus aliquandiu ſimulata inter eos amicitia manſit. cumque Dion non deſiſteret obſecrare Dionyſium, vt Platonem Athenis arceſſeret, et eius conſiliis vteretur, ille, qui in aliqua re vellet patrem imitari, morem ei geſſit. [2] eodemque tempore Philiſtum hiſtoricum Syracuſas reduxit, hominem amicum non magis tyranno quam tyrannis. Sed de hoc in eo meo libro plura ſunt expoſita, qui de hiſtoricis conſcriptus eſt. [3] Plato autem tantum apud Dionyſium auctoritate potuit, valuitque eloquentia, vt ei perſuaſerit, tyrannidis facere finem, libertatem-

MSS. Dan. Leid. et Boecl. nam vulgo aberat. Senſus eſt, tanquam dormientem obiiſſe. Apud Plutarchum eſt: ἀφείλοντο τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ, θανάτῳ συνάψαντες τὸν ὕπνον.

1 *Tale initium fuit ſimultatis*] Nil hac de re Plutarchus et Diodorus: ſed ille propenſa in Dionem voluntate fuiſſe Dionyſium; hic propter nobilitatem et magnitudinem animi ſuſpectaſſe eum, ſcribit.

eaque multis rebus aucta] Vide Plutarch. Dione p. 963 et de diſcrim. adulator. et amici pag. 53. adde Platonem epiſtol. 3.

cumque Dion] MS. Boecler. *cum D. deſiſt. obl.*

2 *Amicum non magis tyranno etc.*] Plutarchus pag. 974 φιλοτυραννότατον ἄνθρωπον vocat. Et p. 962 primo ſurgenti tyrannidi promtiſſimum ſe praebuiſſe: pag. vero ſeq. firmiorem tyrannidi creditum, eamque fouiſſe ait. adde mox c. 3, 3.

quam tyrannis] Sic. MSS. Dan. et Boecl. ac fortaſſis et alii. quod Cl. Loccenius exponit non magis Dionyſio tyranno, quam aliis ſimilibus eius amicum. Alii, *tyrannidi.* cui lectioni fauent loca Plutarchi modo adducta.

in eo meo libro] *Meo* aberat Dan. et Leid.

de hiſtoricis] *Graecis* addebat Codex Schotti, et quos Savaro inſpexit, vt in praefatione notarum ſuarum teſtatur: itemque, Magio laudante, exemplar Venetum. quam vocem Lambinus, ſi Schotto credimus, (nam in commentariis eius nihil huiusmodi reperio) cum Longolio expungit, quod de vtriſque ſcripſiſſe, *Graecis Latinisque*, veriſimile ſit. perperam. potuit enim de vtriſque ſeparatim ſcribere. Sane de *Latinis* ſeorſim egiſſe, inde apparet, quod in antiquiſſimo codice Giſanii ante vitam Attici haec verba reperta ſunt: *Ex libro Cornelii Nepotis de Latinis hiſtoricis.* niſi tamen legendum eſt *hiſtoriis.* nam et in vetuſto codice Cardinalis Mendozae Schottus hanc inſcriptionem reperit: *Hiſtoriarum Latinarum Cornelii Nepotis vita Attici.* Vtcunque fuerit, τὸ *Graecis* heic genuinum eſſe vix dubito.

libertatemque reddere Syracusanis. a qua voluntate Philisti consilio deterritus, aliquanto crudelior esse coepit. [1] Qui quidem cum a Dione se superari IIII
videret ingenio, auctoritate, amore populi, verens, ne si eum secum haberet, aliquam occasionem sui daret opprimendi, nauem ei triremem dedit, qua Corinthum deueheretur: ostendens, se id vtriusque facere caussa, ne, cum inter se timerent, alteruter alterum praeoccuparet. [2] Id cum factum multi indignarentur, magnaeque esset inuidiae tyranno, Dionysius omnia, quae moueri poterant Dionis, in naues imposuit, ad eumque misit. Sic enim existimari volebat, id se non odio hominis, sed suae salutis fecisse caussa. [3] Postea vero quam audiuit eum in Peloponneso manum comparare, sibique bellum facere conari; Areten, Dionis vxorem, alii nuptum dedit, filiumque eius sic educari iussit, vt

3 *A qua volunt. Philisti consilio deterritus*] Adi Plut. l. c.

1 *Nauem ei trirem.*] Plato epist. 7 paruo nauigio impositum, et eiectum dicit: Plutarchus ἀκατίῳ. *Acatium* vero idem quod Scapha. v. Schefferum de militia nauali 2, 2 p. 70.

ostendens, se id vtriusque facere caussa] Nihil hac de re alii. sed Plato epist. 7 accusatum ait, quod tyrannidi insidiaretur: Plutarchus, conspirationis cum Poenis insimulatum. Diodorus 15 animaduerso tyrannum necem sibi intentare, primum apud amicos delituisse, dein cum Megacle et Heraclide in Peloponnesum fugisse.

2 *Quae moueri poterant*] Sup. ad 2, 2. 8. Ingentes autem fuisse eius facultates, et fere tyrannicam supellectilem, ait Plutarchus.

in naues] Sic et MS. Dan. et Venetus. Plutarchus quoque *duas* permissas ait. Alii *in naui*, vel *in nauim*.

non odio hominis, sed suae salutis fec. caussa] Plutarchus ait, eum amicos et vxorem monuisse, *non in exilium, sed peregre missum Dionem, ne in praesentis arrogantiam grauius ex ira consulere cogeretur.*

3 *Areten, Dionis vx. alii nuptum dedit*] Vide Aelian. var. hist. 12, 47.

filiumque eius] Polyaenus lib. 5 in Dionysio, sect. 8, Hipparionem vocat. quem perperam, vt opinor, ab Aretaeo diuersum, natuque maiorem facit Gebhardus. nam vnum eundemque fuisse, de cuius nomine dissidebant Timaeus et Timonides, e Plutarcho manifestum est. quanquam interim alium praeter hunc filium Dioni fuisse, inde colligo, quod apud Platonem epist. 8 eum a Syracusanis regem eligi suasit. Tertium, sed ipso

vt indulgendo turpiſſimis imbueretur cupiditatibus. 4 Nam puero, priuſquam pubes eſſet, ſcorta adducebantur: vino epuliſque obruebatur, neque vllum tempus ſobrio relinquebatur. 5 Is vſque eo vitae ſtatum commutatum ferre non potuit, poſtquam in patriam rediit pater, (namque appoſiti erant cuſtodes, qui eum a priſtino victu deducerent) vt ſe de ſuperiore parte aedium deiecerit, atque ita interierit. Sed illuc reuertor.
V 1 Poſtquam Corinthum peruenit Dion, et eodem perfugit Heraclides, ab eodem expulſus Dionyſio, qui praefectus fuerat equitum: omni ratione bellum comparare coeperunt. 2 ſed non multum proficiebant, quod multorum annorum tyrannis, magnarum opum putabatur. quam ob cauſſam pauci ad ſocietatem periculi per-

ipſo defuncto, peperit Ariſtomache in carcere; vt Plutarchus extr. Dione ſcribit.

vt indulgendo turpiſſimis imbueretur cupiditatibus] Non admodum diſſimilis ars Thraſybuli fuit, fratris Hieronis, Siciliae tyranni: quem Gelonis filium ad voluptates ſtimulaſſe, vt ipſe imperaret, Ariſtoteles 5 Polit. 10 tradit. Et Dionyſius pater, veritus ne hic ipſe filius ſibi cognominis vſu cordatorum hominum ſumeret animos, eum illiteratum et imperitum in conclaui detinuit, parua plauſtra et alia iſtiusmodi fabricantem; vt refert Plutarchus Dione p. 961.

5 *Poſtquam in patriam red. pater etc.*] Ita et MS. Dan. hunc verſiculum ordinat. aliter Longolius et alii.

de ſuper. parte aedium] Sic repoſui e Dod. Dan. Dictum vt *deiicere de gradu, honore, poſſeſſione etc.* apud Ciceronem et alios. Ceterum Plutarchus Dione e tecto ſe praecipitem egiſſe, ſcribit: idque ex dolore quodam et ira, e parua et puerili occaſione orta. Idem in Conſolat. ad Apollon. de tecto lapſum, eaque re audita patrem cum amicis conſultantem nihil conſternatum, corpuſculo mulieribus tradito, deliberationem inſtitutam perſecutum. add. Aelian. 3, 4.

1 *Heraclides*] De quo plura Plutarchus Dione: qui hominem turbulentum, ſeditioſum, mobilem, infidum, et rei militaris peritum (ϛρατηγικὸν) fuiſſe, docet. Meminit eius et Diodorus 16.

praefectus fuer. equitum] Ἡγεμονίαν ſub tyrannis habuiſſe, ait Plutarchus.

bellum compar. coeperunt] V. Diodor. 16 et prolixe Plutarch. p. 962 et ſeqq.

2 *Pauci ad ſociet. periculi perducebantur*] E mille proſcriptis tantum XXV. nomina ſua dediſſe, Plutarchus; ſolos XXX. e Syracuſiis in Peloponneſo exſulantibus periculi participes

perducebantur. [3] Sed Dion fretus non tam ſuis copiis, quam odio tyranni, maximo animo, duabus onerariis nauibus, quinquaginta annorum imperium, munitum quingentis longis nauibus, decem equitum, centum peditum millibus, profectus oppugnatum: quod omnibus gentibus admirabile eſt viſum, adeo facile perculit, vt poſt diem tertium, quam

 Siciliam

participes eſſe voluiſſe, Diodorus 16 ſcribit. De his igitur capio verba Nepotis. quod autem idem Diodorus paullo ante ſcribit, cumprimum bellum compararet Dio, celeriter multos ei obſecutos; id vel ad mercenarios milites pertinet, quorum ipſe mille, Plutarchus pauciores octingentis fuiſſe tradit: vel ad Peloponneſios, qui conata eius promouerunt. nam et Plutarchus ait, milites occulte conſcribentem *multos τῶν πολιτικῶν* et Philoſophorum iuuiſſe: quorum aliquos nominat.

3 *Non tam ſuis copiis*] Quas admodum exiguas adduxit: ſed, poſteaquam in Siciliam appuliſſet, Agrigentinorum, Gelonorum aliorumque Siculorum acceſſione quinque amplius millia, vt Plutarchus ait; vt vero Diodorus, ſupra XX. millia ſub vexillis habuit. quibus dein multi Graecorum Meſſeniorumque ex Italia, magnaque multitudo ex oppido et agro Syracuſarum acceſſit: adeo, vt vrbem ingredienti, circiter L. millia militauerint.

quam odio tyranni – quinquaginta annorum imperium – profectus oppugnatum] Ita ſuperiori ſaeculo Wilhelmus princeps Auriacus rogatus, *quomodo exul ipſe potentiſſimum Hiſpaniarum regem laceſſere auderet*, reſpondit: *Hiſpanorum in conſcientiarum libertate opprimenda et decimi nummi vectigali exigendo ſpectatiſſimam crudelitatem maximo ſibi adiumento ad eorum dominatum euertendum fore*; quod etiam factum eſt. Ceterum non ſolum *odio* Dionyſii, ſed et *contemtu* fretus Dio fuit; vt apparet ex Ariſtotele 5 Politic. 10.

maximo animo] Ita ſe animatum dictitans, vt quocunque poſſet progredi, ſatis illi futurum ſit; et ſi vel vix in terram egreſſus, mortem oppeteret, haud grauem ſibi futuram, vt ibidem Ariſtoteles ſcribit.

duabus onerar. nauibus] Totidem et Diodorus ac Plutarchus numerant: ſed hic addit, eas comitatum nauigium non magnum et duas τριακοντόρους: ille, Chariclem triremes quasdam et alias onerarias a tergo Syracuſas ducere iuſſum.

quinquaginta annor.] XLVIII numerat Plutarchus p. 970. Sed cum noſtro facit Diodorus p. 516.

imperium] *Maximum totius Europae dominatum* vocat Diodorus: qui in ſequentibus plane cum Noſtro conuenit, niſi quod naues longas tantum CCCC. numerat.

viſum] MS. Leid. *auſum*. fortaſſe non omnino male. Virg. Aen. 6, 624 *auſoque potiti*. Idem *fortia auſa* dixit Aen. 9, 282. Ouidius: *magnis tamen excidit auſis*. Nil tamen mutare audeo.

Siciliam attigerat, Syracuſas introierit. Ex quo intelligi poteſt, nullum eſſe imperium tutum, niſi beneuolentia munitum. 4 Eo tempore aberat Dionyſius, et in Italia claſſem opperiebatur, aduerſariorum ratus neminem ſine magnis copiis ad ſe venturum. quae res eum fefellit. 5 Nam Dion iis ipſis, qui ſub aduerſarii fuerant poteſtate, regios ſpiritus repreſſit, totiusque eius partis Siciliae potitus eſt, quae ſub poteſtate Dionyſii fuerat: parique modo vrbis Syracuſarum, praeter arcem, et inſulam adiunctam oppido; 6 eoque rem perduxit, vt talibus pactionibus pacem tyrannus facere vellet: *Siciliam Dion obtineret, Italiam Dionyſius, Syracuſas Apollocrates*, cui maximam fidem vni habebat Dion.

VI 1 Has tam proſperas, tamque inopinatas res conſecuta eſt ſubita commutatio, quod fortuna ſua mobilitate, quem paullo ante extulerat, demergere eſt adorta. 2 Primum in filium, de quo commemoraui ſupra,

nullum eſſe imperium tutum, niſi beneuolentia munitum] Vide Forſtner. ad Ann. 6 Taciti p. 426 et ſeqq.

4 *Aberat Dionyſius*] Cauloniae in Italia, arcis cuſtodia Timocrati, ſororis marito, commiſſa: in quam ipſe ſeptimo poſt die, quam Dio vrbem ingreſſus erat, rediit: vt tradunt Diodorus ac Plutarchus.

5 *Eius partis*] Sic MSS. meliores. Aliis τὸ *eius* abeſt. Mox Dan. *quae ſub Dionyſii fuerat poteſtate.*

inſulam] Vide Cluuerium Siciliae antiqu. 1, 12.

6 *Talibus pactionibus*] Paullo aliter has Plutarchus p. 974: Diodorus autem paene eodem modo recenſet: niſi quod Apollocratis nullam mentionem facit.

pacem facere vellet] Notanter dixit *vellet*. nec enim acceptarunt conditiones Syracuſani, ſed Dionyſium viuum capturos ſe ſperabant, vt referunt Plutarchus et Diodorus.

Apollocrates] Dionyſii maior natu filius, cui is, in Italiam aufugiens, arcem cuſtodiendam tradidit; ſed paullo poſt Dioni deditam. Teſtis Plutarchus p. 974 et 980.

cui max. fidem vni habebat Dion] Sic libri meliores. Lambinus edidit *Dionyſius*. non male, vt videtur. neque enim Apollocrati arcem Dionyſius commiſſurus erat, ni maximam ei fidem habuiſſet. Altera lectio forſan ex abbreuiatione nata. ſicuti viciſſim pro *Dione, Dionyſius* in pleriſque Hieronymi codicibus irrepſit in Chronico Euſebiano num. 1663. de quo vid. animaduerſiones Scaligeri.

1 *Quem paullo*] MS. Boecl. *quae paullo.*

2 *In filium*] Exc. Dan. et Lambinus aliique, *in filio.* et mox:

ſupra, ſaeuitiam ſuam exercuit. nam cum vxorem reduxiſſet, quae alii fuerat tradita, filiumque vellet reuocare ad virtutem a perdita luxuria, accepit grauiſſimum parens vulnus morte filii: [3] deinde orta diſſenſio eſt inter eum et Heraclidem: qui quidem principatum non concedens, factionem comparauit. neque is minus valebat apud optimates; quorum cenſenſu praeerat claſſi, cum Dion exercitum pedeſtrem teneret. [4] Non tulit hoc animo aequo Dion, et verſum illum Homeri retulit ex ſecunda

mox : *ſuam vim exercuit.* vtrumque non male. ac fortaſſe legendum, *in filio ſuam vim exſeruit.* Lambinus tamen has tres voces vt ſubdititias Cornelio detrahit: ſed quo iure (inquit Gebhardus) quaue iniuria?

vxorem reduxiſſet] Diuortio violento alteri traditam de nouo aſſumſiſſet, idque ſororis Ariſtomachae precibus. v. Plut. p. 980 et Aelian. 22, 47 cum notis Schefferi.

3 *Diſſenſio eſt*] Sic etiam MS. Leid. Alii *diſſenſione*: quod fauet coniecturae Lambini. et mox: *qui Dioni princ. n. c.*

inter eum et Heraclidem] Cuius varias contra Dionem machinationes paſſim refert Plutarchus. Vide eum p. 972. 974. 975. 978. 979. 981. Diodorus 16 ſcribit, mox a fuga Dionyſii Syracuſanos in partes diſceſſiſſe, aliosque militare imperium ſummamque poteſtatem Heraclidae, quod nunquam is tyrannidem affectaturus videretur, demandandam cenſuiſſe; alios Dionem rerum ſummae praeficiendum contendiſſe.

principatum] Τὴν τῶν ἁπάντων ἡγεμονίαν, τὴν τῶν ὅλων ἐξουσίαν, vt Diodorus loquitur.

non concedens] Dioni ſcilicet: quem tyrannidem affectare aiebat; cum potius Laconicam quandam et Creticam reipub. formam meditaretur, ex regno et democratia mistam, in qua et optimatibus ſuum ius eſſet. vid. Plutarch. p. 979 et 981. Ipſe vero Heraclides populare imperium et agrorum aedificiorumque diuiſionem, ac ciuium aequalitatem inducere conabatur, vt ex eod. Plutarcho p. 974. 978. 981 colligere eſt.

factionem comparauit] *Inſidias* eum *nexuiſſe* cum Calippo Dioni, etiam Valerius Max. refert 3, 8 extr. 5: ſed Dionem, qui fidei eorum plurimum credebat, monitum vt aduerſus eos cautior eſſet, reſpondiſſe, *ſe vita malle excedere, quam metu violentae mortis amicos inimicosque iuxta ponere.*

quorum conſenſu praeerat claſſi] Ipſo Dione ſemel atque iterum concedente; cum ipſe terra marique imperator cum libera poteſtate a populo creatus eſſet. V. Plutarchus p. 972 et 979.

4 *Dion*] Aberat MS. Boecl.

verſum ex ſec. rhapſodia] Homeri verſus hic eſt Il. β, 205 οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω. qui non ſemel tyrannis vſurpatus eſt. V. Sueton. Calig.

rhapſodia, in quo haec ſententia eſt: *Non poſſe bene geri rempubl. multorum imperiis.* Quod dictum magna inuidia conſecuta eſt. namque aperuiſſe videbatur, ſe omnia in ſua poteſtate eſſe velle. 5 Hanc ille non lenire obſequio, ſed acerbitate opprimere ſtuduit, Heraclidemque, cum Syracuſas
VII veniſſet, interficiendum curauit. 1 Quod factum omnibus maximum timorem iniecit. nemo enim illo interfecto ſe tutum putabat. Ille autem, aduerſario remoto, licentius eorum bona, quos ſciebat aduerſus ſe ſenſiſſe, militibus diſpertiuit. 2 Quibus diuiſis, cum quotidiani maximi fierent ſumtus, celeriter pecunia deeſſe coepit: neque quo manus porrigeret,

Calig. 22 et Domit. 12. Simile illud Senecae Agam. 257 *Nec regna ſocium ferre nec taedae ſciunt.* et alia paſſim obuia.

remp. geri] In MS. Schotti fuit *regi rempub.* ipſius iudicio non male: ſed non dubito erratum eſſe librarii, elegantiſſimum loquendi modum ignorantis.

ſe omnia in ſ. pot. eſſe velle] Longolius: *omnia videbatur in ſua poteſtate eſſe velle.* Τὸ *ſe* etiam MSS. Dan. et Boecl. aberat.

5 *Hanc ille non lenire obſequio, ſed acerbitate opprimere ſtuduit*] Experti hoc ſua aetate Tiberius, Nero, Domitianus, alii: ſuperiore ſaeculo etiam Dux Albanus.

acerbitate opprim. ſtud.] Supra 3, 2. 4 *acerbitatem imperii* dixit: eſtque haec illa αὐθάδεια, quam in eo reprehendit Plutarchus in vita p. 972. 981. 994.

interfic. curauit] Vid. Plutarchus praeſertim p. 978 et 981.

1 *Nemo enim illo interfecto, ſe tutum putabat*] Intellexiſſe tamen, concione a Dione poſt exſequias Heraclidae habita, Syracuſanos, motus ciuiles, Heraclide et Dione vna rempub. gerentibus, nullo modo ſedari potuiſſe tradit Plutarchus p. 981.

licentius eorum bona, quos ſciebat aduerſus ſe ſenſiſſe, militibus diſpertiuit] Munificum quidem erga ſocios belli, ciuesque familiares et externos milites, fuiſſe, Plutarchus ait: ſed de bonis aduerſariorum diſtributis nihil apud eum reperio: ſicuti nec apud Diodorum; qui contra ſcribit, captiuos omnes, qui multi fuerint, nullo redemtionis pretio accepto dimiſſos.

2 *Cum quotidiani maximi fierent ſumtus*] In milites nempe et amicos; quos liberalius quam facultates eius ferre poſſent, donabat. Ipſe enim tenuiter et vulgari modo viuebat: tam moderatum ſe veſtitu, et famulitio, et menſa praebens, vt ſi cum Platone in Academia viueret. Vid. Plut. p. 580 et ſeq.

neque quo manus porrigeret] Ita meliores libri: in his Dan. ac Leid. et e Bauaricis, vt opinor, Piccartus Pericul. Critic. c. 10. Nec aliter Lambinus, Sauaro, aliique poſt illos ediderunt. Boeclerianus quoque et

ret, suppetebat, nisi amicorum possessiones. Id huiusmodi erat, vt, cum milites reconciliasset, amitteret optimates. [3] Quarum rerum cura frangebatur, et insuetus male audiendi non aequo animo ferebat, de se ab iis male existimari, quorum paullo ante in caelum fuerat elatus laudibus. vulgus autem, offensa in eum militum voluntate liberius loquebatur, et *tyrannum non ferendum* dictitabat. [1] Haec ille intuens, cum, quem- VIII
admodum sedaret, nesciret, et quorsum euaderent, timeret; Callicrates quidam, ciuis Atheniensis, qui

I 4 simul

et quidam editi: *quo minus porrigeret*: corrupta voce *manus*, ignoratione elegantissimae locutionis. Atque sic et Curtius 7, 8. 19 hunc Nostri locum, vt Gebhardus existimabat, imitatus: *Iam etiam ad pecora, auaras et instabiles manus porrigis*. Et mox s. 25, sed alio sensu, de Fortuna: *quum manus porrigit, pennas quoque comprehendere non sinit*: *Tendere manum* eodem sensu dixit Seneca epist. 119 *Fames me appellat*; *ad proxima quaeque tendatur manus*. Nihili igitur est, quod in Longolii aliisque editionibus legitur, *neque amplius quod porrigeret*: etiam Lambino probatum, si Gebhardo credimus. nam mihi quidem Lambinus, cum *hanc lectionem retinere se illique anteponere* ait, eam, quam in textu exhibuit, indicare videtur, non, quam *nonnulla exempla habere* dicit.

amicorum poss.] MS. Dan. et Lambinus: *in amicorum possessiones*. non male.

amitteret optimates] Quibus comprobantibus aliquando, frementibus nautis et opificibus, terra marique imperator constitutus erat. Plutarchus p. 979.

1 *Intuens*] Considerans, vt 12, 1. 2 et 12, 2. 3. Sed in MS. Gif. Boecl. ed. Long. erat *metuens* (vt 7, 4. 1, vbi tamen alii pariter *intuens* habent:) haud dubie corrupte. nam mox sequitur demum: *et quorsum euaderent, timeret*.

euaderent] Sic Lambinus Cl. Puteanum secutus, probante Gebhardo. et ita diserte MS. Dan. Similiter Cicero ad Atticum: *quoad audiamus, quae commota sunt, quorsum euadant*. Terentius Andria 1, 2. 4 *Heri semper lenitas verebar, quorsum euaderet*. Idem Phormione 1, 2. 61 *quo euadat vide*. Alii *euaderet*. quomodo pariter Terentius Andr. 1, 1. 100 *Quam timeo quorsum euadat!* Et Phorm. 4, 3. 20 *Quid hic coeptat, aut quo euadet hodie?*

Callicrates] Ridiculus est Lambinus, cui credibile est, hunc Callicratem Callippi fratrem fuisse, et Nepotem pro Callippo fratrem Callippi sumsisse: quemadmodum Poëtae interdum *Pollucem* pro *Castore* appellant. Nam huius siue Callicratis siue Callippi fratrem *Philostratum*, vel, vt vulgo legitur, *Philocratem* Noster vocat infra c. 9, 1.

ſimul cum eo ex Peloponneſo in Siciliam venerat, homo et callidus et ad fraudem acutus, ſine vlla religione ac fide, adit ad Dionem, et ait: [2] eum [in] magno periculo eſſe propter offenſionem populi et odium militum: quod nullo modo euitare poſſet, niſi alicui ſuorum negotium daret, qui ſe ſimularet illi inimicum: quem ſi inueniſſet idoneum, facile omnium animos cogniturum, aduerſariosque ſublaturum, quod inimici eius diſſidenti ſuos ſenſus aperturi forent. [3] Tali conſilio probato excipit has partes ipſe Callicrates, et ſe armat imprudentia Dionis: ad eum interficiendum ſocios conquirit. aduerſarios eius conuenit, coniurationem confirmat. [4] res multis conſciis quae gereretur, elata

ciuis Atbenienſis, qui ſimul cum eo ex Peloponneſo venerat] Sic et Plutarchus p. 981 et Plato epiſt. 7. etſi nomen eius fratrisque reticet.

homo et callidus et ad fraudem acutus, ſine vlla religione ac fide] Character Statiſtarum, ſiue Pſeudopoliticorum, de quibus fere eodem modo Ariſtophanes Acharn. 2, 2. 29 οἷσιν οὔτε βωμὸς οὔτε πίστις, οὔθ' ὅρκος μένει. Adi Lipſium Polit. 2, 14. 12 et Ampliſſ. Boecl. Commentarium p. 58. 59.

2 *Eum* [*in*] *mag. periculo eſſe*] MSS. Bauar. Boecler. et Ernſt. aberat praepoſitio. quomodo ſupra c. 2, 4 ac alibi locutus. v. Ind. voce *eſſe*. Mox Boecl. *et odio militum*. Ab ed. Longol. τὸ *et* aberat.

illi inimicum] *Illi* aberat Leid. ſed vix poteſt abeſſe.

quem ſi inueniſſet idoneum, facile etc.] Quidam edd. *qui ſe ſim. illi inimicum, quem inueniſſet idoneum, facile omn. animos cogniturum etc.* Vnde Lambinus cum Puteano malebat, *niſi alicui ſuorum negotium daret, quem inueniſſ. idoneum: qui ſe ſimul. illi inimicum. ſic omn. an. fac. cogniturum.* Turbas has dedit omiſſa in quibusdam libris particula *ſi*. quae ſi retineatur, omnia plana ſunt.

facile omn. animos cogniturum] Non admodum diſſimili arte vſus Auguſtus apud Suetonium cap. 15: et Latinus Latiaris apud Tacitum 4 A. 68 et 69. Eadem fraude periit Datames, infra 14, 10 et 11.

diſſidenti] Dan. *diſſidentis*. An fuit, *quod inimico eius diſſidentes ſuos ſenſus apert. forent*.

coniurationem] Exc. Dan. et aliquot edd. *coniuratione*: quod Lambinus exponebat συνωμοσίᾳ, iureiurando communi. Et ſane eum in modum loquutus alibi Noſter, cum *confirmare exercitum* dixit 17, 2. 5: *confirmare inſulas* 5, 2. 4: *confirmare fide* 6, 1. 5. Nihilo tamen ſecius alterum praefero. Dictum vero, vt *confirmare amicitiam, pacem*, et apud Noſtrum 23, 1. 3 *confirmare odium*.

4 *Res multis conſciis*] Plutarchus: ὄντων δὲ πλειόνων ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς πράξεως.

elata] V. ſupra ad 1, 3. 6.

elata refertur ad Aristomachen sororem Dionis, vxoremque Areten. Illae timore perterritae conueniunt, cuius de periculo timebant. At ille negat a Callicrate fieri sibi insidias, sed illa, quae agerentur, fieri praecepto suo. [5] Mulieres nihilo secius Callicratem in aedem Proserpinae deducunt, ac iurare cogunt, *nihil ab illo periculi fore Dioni.* Ille hac religione non modo [ab incepto] non deterritus, sed ad maturandum concitatus est, verens ne prius consilium suum aperiretur, quam conata perfecisset. [1] Hac mente proximo die festo, cum VIIII a conuentu remotum se Dion domi teneret, atque in conclaui edito recubuisset; consciis loca muni-

 tiora

conueniunt] Subaudi *eum.* Similis ellipsis mox c. 9, 5 *miseranda vita*, sub. *eorum.* adde Ind. v. *Ellipsis.* Huius rei ignoratione factum credo, vt pro *cuius*, quod in melioribus libris legitur, alii reponerent, *quod eius.*

negat a Callicr. f. sibi insidias] Aliter Plutarchus in Apophthegmatis: eum noluisse inquirere, quod diceret, moriendum potius esse, quam viuendum; vbi non ab hostibus modo, sed etiam ab amicis esset cauendum. id quod etiam in vita Dionis innuit, caussamque fuisse coniicit, quod necem Heraclidis, vt aliquam vitae suae adspersam labem, moleste ferret. adde Valerium Max. 3, 8 ext. 5.

agerentur] MS. Boecl. *gererentur.* bene. sic paullo ante: *res multis consciis, quae gereretur.* Occasionem corruptelae praebere potuit, quod errore librarii in aliquo codice scriptum esset *gerentur.* Vnde alii fecerunt *agerentur.*

5 *Iurare cogunt*] Magno, vt vocabatur, iureiurando praestito. quod quo ritu fieret, docet Plutarchus p. 982: qui addit Callippum adiisse ipsas, et rem inficiantem obtulisse fidem, quam ipsi vellent.

ab incepto] Aberat MS. Leid. et Boecl.

1 *Die festo*] Ἐν τοῖς Κορείοις, festo Proserpinae, (de quo Meursius Graeciae feriatae lib. 4:) eius scilicet deae, per quam iurauerat. quem diem caedi singulari consilio destinarat, fortassis, vt appareret, quanti religionem faceret. Auctor Plutarchus p. 982. Apti autem caedibus Principum dies festi. Sic ipso festo Natiuitatis Domini Leo Armenius a coniuratis interfectus est, vt narrant Zonaras, Cedrenus, et prolixe Genesius, Graecus scriptor hucusque ineditus, a nobis aliquando, si deus vitam ac subsidia necessaria concesserit, publicandus, extremo libro I βασιλειῶν.

in conclaui edito] Solebant veteres, cum vacare precibus, aut sine arbitris agere vellent, in editum locum ascendere, vel etiam huic rei peculiare conclaue

tiora oppidi tradit, domum custodibus sepit, a foribus qui non discedant, certos praeficit: [2] navem triremem armatis ornat, Philostratoque fratri suo

conclaue in superiori parte domus habere. De Iuditha lugente, historia eius, cap. 8, 5 *In superioribus domus suae fecit sibi secretum cubiculum.* Actor. 10, 9 *Ascendit Petrus in superiora domus, vt oraret.* De Augusto Suetonius c. 72 *Si quando quid secreto aut sine interpellatione agere proposuisset, erat illi locus in edito singularis.* De Tiberio Tacitus 6 A. 21, 1 *Quoties super negotio consultaret, edita domus parte vtebatur.* Ceterum Plutarchus ait, Dionem ἐν οἰκήματι κλίνας τινὰς ἔχοντι cum amicis consedisse.

consciis loca munitiora oppidi tradit etc.] Vulgo sic editur hic locus: *consciis loca munitiora oppidi tradidit, domum custodibus sepsit, a foribus qui non discederent, certos praefecit*; *nauem triremem armatis ornat, Philocratique fratri suo tradit.* Sed Lambino videbatur hoc potius ordine legendus: *domum custodibus sepsisset, certos praefecisset, a foribus qui non discederent*: *consciis loca munitiora oppidi tradit, nauem triremem armatis ornat etc.* Namque et Plutarchi, inquit, verba hoc significant, Dionem custodibus domum sepsisse, certos praefecisse, qui a foribus et fenestris non discederent: et ipsius Cornelii infra s. 6 *Namque illi ipsi custodes si propitia fuissent voluntate etc.* *Tradit* autem, nempe Callicrates. Atque hoc ait et Cl. Puteano venisse in mentem. Miror profecto vtriusque ἀβλεψίαν. Quid enim clarius, quam Plutarchum tradere, eos qui domum cinxere, foribusque et fenestris adstitere, e coniuratis fuisse, nec a Dione praefectos, sed de Callippi sententia eo se contulisse? Ὄντων δὲ, inquit, πλειόνων ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς πράξεως, οἱ μὲν ἔξω τὴν οἰκίαν περιέστησαν, οἱ δὲ πρὸς ταῖς θύραις τοῦ οἴκου καὶ ταῖς θυρίσιν ἦσαν. Praeterea quis non videt, haec omnia, vt vulgo leguntur, de Philostrato accipi posse, immo debere? Nihil igitur in ordine verborum, nec in verbis ipsis prioribus quicquam eo, quo Lambinus vult, modo mutandum est. Alia tamen ratione corrigenda fuere, vt sibi inuicem responderent. id quod scriptorum codicum auctoritate feci: vt e sequentibus apparebit.

consciis] Boecl. et Leid. addunt *facinoris*. sed vereor ne glossema sit. Supra c. 8, 4 *Res multis consciis quae gereretur.*

tradit] Sic Dan. et Boecl. et mox *sepit* Dan. et Leid.

a foribus qui non discedant] Ita recte Dan. et Boecl. pro eo quod vulgo est *discederent*, vel *discedebant*. In cod. Boecl. etiam diserte fuit *praeficit*.

2 *Nauem triremem armatis ornat*] MS. Boecl. vna voce auctius: *nauem armatam triremes armatis ornat.* Quae vox si recipienda, nauem *armatam* vocat, instrumentis et apparatu nautico instructam, ac nauigationi paratam. Caesar B. G.

ſuo tradit: eamque in portu agitari iubet, vt ſi exercere remiges vellet: cogitans, ſi forte conſiliis obſtitiſſet fortuna, vt haberet, qua fugeret ad ſalutem. 3 Suorum autem e numero Zacynthios adoleſcentes quoſdam eligit, cum audaciſſimos, tum viribus maximis: hisque dat negotium, [vt] ad Dionem eant inermes, ſic vti conueniendi eius gratia viderentur venire. hi propter notitiam ſunt intromiſſi. 4 At illi, vt limen eius intrarunt, foribus obſeratis in lecto cubantem inuadunt: colligant, fit ſtrepitus, adeo vt exaudiri poſſet foris. 5 Hic,

B. G. 3, 13 *Ipſorum* (Venetorum) *naues ad hunc modum factae, armataeque erant. Carinae aliquanto planiores etc. anchorae aliquanto planiores etc. anchorae, pro funibus, ferreis catenis reuinctae; pelles pro velis etc.* nam *arma* dicta inſtrumenta nautica, quae et *armamenta*, ac Graecis ὅπλα. Vnde eaſdem naues Caeſar c. 14 *omni genere armorum ornatiſſimas*: et Lucretius 2, 24 *claſſem ornatam armis* dixit. Vide eruditiſſ. Schefferum noſtrum de Militia nauali veter. 1, 4 et in Addendis ad 2, 5 p. 333.

Philoſtratoque] Ita hoc nomen ſcriptum fuit in MS. Dan. Boecl. et quos Schottus inſpexit. Et fuit ſane Athenis, vnde hi duo fratres orti, frequens. Tres enim hoc nomine Sophiſtas Athenienſes Suidas memorat. Vulgo erat *Philocrati*, vel *Philocrato*. Mox Boecl. *tradidit*. facili errore ex ſoni affinitate.

qua fugeret] Ita Cod. Dan. Subaudiendum eſt *naui*, vel aliquid ſimile. Vulgati: *quo*. quod non bene congruit illis *ad ſalutem*.

3 *Zacynthios adoleſcentes*] Ζακυνθίες etiam Plutarchus: Ζακυνθίας μισθοφόρους Dio vocat. Eosque haud dubie Dion e Zacyntho adduxerat. In ea enim Inſula, vt iidem ſcriptores tradunt, milites congregauit, ac inde in Siciliam traiecit. Fruſtra igitur ſunt, qui *Saguntbinos* reponi volunt. nam, quod in quibusd. MSS. inuentum eſt *Saguntinos*, a librariis eſt, quibus ex hiſtoria Romana notiores *Saguntini*, quam *Zacynthii*. *Zaguntios* autem, quod in Dan. fuit, a vera lectione parum diſtat.

eligit] Sic reſcripſi e MS. Boecl. Et ſequitur ſtatim: *hisque dat negotium. vt* aberat eodem Boecl. et Leid. E quo poſteriore et *ſic vti*, repoſui. Cum vulgo legatur *ſic vt*, Lambinus mallet *vt ſi*. nil tamen mutat. neque opus eſt,

4 *Intrarunt*] Dan. *intrarant*.

foribus obſeratis] Eos qui foris erant attraxiſſe et continuiſſe fores, ait Plutarchus: οἱ μὲν ἔξω ἐπισπασάμενοι τὰς θύρας κατεῖχον.

colligant] Plutarchus: κατέχειν ἐπειρῶντο καὶ συντρίβειν (ſeu vt non male Lambinus, συνθλίβειν) αὐτόν.

[5] Hic, ſicut ante dictum eſt, quam inuiſa ſit ſingularis potentia, et miſeranda vita, qui ſe metui, quam amari, malunt, cuiuis facile intellectu fuit. [6] Namque illi ipſi cuſtodes, ſi propitia fuiſſent voluntate, foribus effractis ſeruare eum potuiſſent, quod illi inermes telum foris flagitantes viuum tenebant. cui cum ſuccurreret nemo, Lyco quidam Syracuſanus per feneſtras gladium dedit, quo Dion
X interfectus eſt. [1] Confecta caede cum multitudo viſendi gratia introiſſet, nonnulli ab inſciis pro noxiis conciduntur. nam celeri rumore dilato, Dioni vim allatam, multi concurrerant, quibus tale facinus diſplicebat. Hi falſa ſuſpicione ducti, immerentes vt ſceleratos occidunt. [2] Huius de morte vt palam factum eſt, mirabiliter vulgi mutata eſt voluntas. Nam qui viuum eum *tyrannum* vocitarant, eundem *liberatorem patriae tyrannique expulſorem* praedicabant. Sic ſubito miſericordia odio ſucceſſerat, vt eum ſuo ſanguine, ſi poſſent, ab Acheronte cuperent redimere. [3] Itaque in vrbe, celeberrimo loco elatus publice, ſepulchri monumento donatus eſt.

diem

5 *Sicut ante*] *Saepe* addunt qu. edd.

miſeranda vita, qui ſe] Ellipſis, vt ſupra c. 9, 4.

cuiuis fac. int. f.] Sic MSS. meliores. corrupte Longolius: *cuius fac. intellectu fuit.*

6 *Lyco*] Λύκων Plutarcho. Itaque mera librarii aberratio eſt, quod in Dan. fuit *Lygo.*

1 *Immerentes*] Alii addunt *inermes*. Sed illud tribus MSS. abeſſe, ait Schottus. nec fuit in Dan. Leid. Boecl. De re ipſa nihil Plutarchus.

2 *Mutata*] Sic libri meliores. Lambinus edidit: *immutata.*

nam qui viuum eum tyrannum vocitarant, eund. liberatorem patriae etc.] Neque de hoc quicquam Plutarchus et Diodorus: ſed hic principatum excepiſſe Callippum ac per XIII. menſes tenuiſſe; ille initio quidem, cum Dionem interfeciſſet, inclytum et rerum ſumma Syracuſis potitum, ait; ſed paullo poſt poenas dediſſe, eodemque, quo Dion, gladio interfectum.

Acheronte] MS. Giſan. *Acherunte,* vt apud Lucretium et Plautum.

3 *In vrbe celeberrimo loco elatus*] Plura de hac re Kirchmannus lib. 2 de funer. Rom. capp. 20. 21. 25. 26.

celeberrimo loco] Lambinus malebat, *in vrbis celeberrimo loco.* ſine cauſſa.

elatus publice, ſep. mon. don.] Sic Lambinus diſtinxit hunc locum. Malim tamen, vt eſt in vett. editionibus

diem obiit circiter annos quinquaginta quinque natus; quartum post annum, quam ex Peloponneso in Siciliam redierat.

XI
IPHICRATES

IPHICRATES ATHENIENSIS non tam magnitudine rerum gestarum, quam disciplina militari, nobilitatus est. Fuit enim talis dux, vt I

editionibus: *celeberr. loco elatus, publice sepulchri monum. don. est. Publice*, i. e. publico sumtu. Confer 3, 3. 3 et 20, 5. 4.

sepulchri monumento] Lambinus vocem *sepulchri* suppositam, delendamque putat. Atqui sic et Cicero loquitur Tuscul. 1, 14 *Quid ipsa sepulchrorum monumenta, quid elogia significant, nisi nos futura etiam cogitare?*

* * *

De Iphicrate vide Demosthenem Exord. 50 orat. contra Midiam et orat. contra Aristocratem.

1 *Iphicrates*] Timothei filium facere videtur Pausanias Boeoticis: Ἰφικράτης ὁ Τιμοθέου πελταστὰς καὶ ἄλλην Ἀθηναίων ἔχων δύναμιν, ἐπιχειρεῖ τοῖς Θηβαίοις. nisi tamen aliquid excidit, quo collegam vel successorem (nam vtrumque verum) Timothei fuisse Iphicratem significetur.

non tam magnitudine rerum gest. quam disc. mil.] Sic MSS. Dan. Leid. Bauarici, et quos Magius, Sauaro, Schottus inspexere: itemque nonnullae edd. vett. et vltima Boecleri. In aliis legitur: *non tam genere aut magnitud. rer. gest. quam disc. mil.* vel, vt Longolius edidit, *non tam genere, quam magn. rer. gestarum, quam disciplina militari.* Schoppius Verisimil. 4, 18 legebat: *non tam genere, quam magn. rer. gest. et disc. mil.* Ampliss. vero Ernstius e suo codice: *non tam genere, quam m. r. g. disciplinaque mil.* Sed τὸ *genere* iam Magius ac Schottus inuitis libris nuper intrusum; Gebhardus a Longolio excogitatum, a Lambino auide arreptum, et vberiore corruptionis indole propagatum, censuerunt. nescio, quam bene. Certe in Ernstiano codice fuisse videtur. Et vix dubito, scriptam lectionem sequutos, qui olim sic ediderunt. Praeterea subinde Noster *genus* eorum, quorum vitas tradit, memorat. vide 1, 1. 1. 2, 1. 2. 7, 1. 2. 8, 1. 3. 10, 1. 1. 15, 2. 1. 18, 1. 2. 25, 1. 1. Denique non admodum claro fuisse genere Iphicratem, vel inde colligas, quod Plutarchus in Apophthegmatis eum contemtum fuisse ait, quod cerdonis (σκυτοτόμου) filius haberetur; cumque Harmodius, vnus de prisci illius Harmodii posteris, ei generis ignobilitatem exprobraret, respondisse: Τὸ μὲν ἐμὸν ἀπ' ἐμοῦ γένος ἄρχεται, τὸ δὲ σὸν ἐν

σοὶ

vt non ſolum aetatis ſuae cum primis compararetur, ſed ne de maioribus natu quidem quisquam anteponeretur. [2] Multum vero in bello verſatus, ſaepe exercitibus praefuit; nuſquam culpa [ſua] male rem geſſit, ſemper conſilio vicit; tantumque eo valuit, vt multa in re militari partim noua attulerit, partim meliora fecerit. [3] namque ille pedeſtria arma mutauit, cum ante illum imperatorem maximis clypeis, breuibus haſtis, minutis gladiis vterentur. [4] Ille e contrario peltam pro parma fecit, a quo poſtea *peltaſtae* pedites appellantur; vt ad motus concurſusque eſſent leuiores. haſtae modum duplicauit: gladios longiores

καὶ παύεται. Quare nolim pro certo affirmare, τὸ *genere* ſuppoſitum eſſe. Fortaſſis autem Nepos ſcripſit: *non tam genere, quam virtute, non tam magnitudine rerum geſtarum, quam diſc. mil. nobilitatus eſt*; illaque repetitio vocum *non tam* occaſionem praebuit, vt in aliis codicibus totum membrum prius, in aliis pars eius a deſcriptoribus omitteretur. Sane *virtutem admirabilem* in eo fuiſſe, Iuſtinus ait 6, 9. 3. Non pugnabo tamen, ſi quis plerorumque librorum ſcripturam praeferat.

vt non ſolum aetatis ſuae cum primis compararetur etc.] Iuſtinus 6, 5. 3 et 4 *Huius adoleſcentis ſupra aetatem virtus admirabilis fuit: nec vnquam ante eum Athenienſes inter tot tantosque duces aut ſpei maioris, aut indolis maturioris imperatorem habuerunt.*

2 *Verſatus*] Sic ed. vlt. Boecl. Aliae pleraeque: *eſt verſatus*. Et ſic ſolet Nepos.

nuſquam culpa male rem geſſit] Recte addidit *culpa*. quippe omnino nuſquam male rem geſſiſſe, affirmare non poterat. nam aliquando victum, ἡττηθέντα, in locum aſperum, et plenum arboribus fugiſſe, e Polyaeno lib. 3 comm. 6 cognoſcimus. In Aegypto quoque, ſed Pharnabazi culpa, eum male rem geſſiſſe, Diodorus 15 docet. Denique quo tempore Lacedaemoniis ſubſidio aduerſus Thebanos miſſus eſt, ab eo omnia partim temere, partim nullo cum fructu geſta eſſe, refert, exemplisque declarat Xenophon h. Gr. 6 extr.

culpa ſua] *Sua* addunt MSS. Gif. Dan. ed. Longolii. ſed ab aliis abeſt.

vt multa in re militari etc.] MS. Boecl. aberat *multa*. et poteſt abeſſe.

3 *Breuibus*] Sic Dan. et ed. vlt. Boecl. Alii *breuibusque*.

4 *E contrario*] Lambinus edidit *contrario*. vt 18, 1. 5. Sed tamen ita et 21, 1. 2 locutus. Nec aliter MSS. Bauarici.

poſtea peltaſtae] Cum antea, Diodoro teſte, a clypeis ὁπλῖται vocarentur. adde Ind.

haſtae modum duplicauit, gladios longiores fecit] Immo, ſi Diodoro credimus, haſta ſeſquipla magnitudine auxit, gladios autem

res fecit. idem genus loricarum mutauit, et pro ſertis atque aeneis linteas dedit. Quo facto expeditiores milites reddidit. nam pondere detracto, quod aeque corpus tegeret et leue eſſet, curauit.
[1] Bellum cum Thracibus geſſit: Seuthen ſocium II
Athenienſium in regnum reſtituit. Apud Corinthum

autem fere duplices fecit: ηὔξησε τὰ μὲν δόρατα ἡμιολίῳ μεγέθει· τὰ δὲ ξίφη σχεδὸν διπλάσια κατεσκεύασε.

idem loricar. genus mutauit] Nihil de loricis Diodorus: ſed calceamenta militibus feciſſe ait Iphicratem, quae ſolutu facilia ac leuia eſſent: atque ad ſua vſque tempora *Iphicratides* vocata ſint? MS. Boecl. aberat *mutauit.*

ſertis] Sic diſerte MSS. Bauarici, Dan. Boecl. Schotti, et quos Sauaro inſpexit, cum editione Veneta. *Sertas* autem loricas Sauaro exponit, conſertas hamis et laminis. quarum mentio apud Virgilium Aen. 3, 447 et 5, 259. Graeci θώρακας ἁλυσιδωτοὺς vocant. de iis Lud. de la Cerda in Comm. ad Virgilii 5 Aeneidos, et Lipſius de Militia Rom. 3, 6. adde Ind. Vulgati *ferreis* habent. pro qua voce quis credat librarios *ſertis* ſuppoſuiſſe? aut *conſertas loricas* Graecis Romaniſque vſitatas Noſtrum heic omiſiſſe? Erant enim hae ditiorum; ſicut aeneae ferreaeque viliorum. v. Lipſ. l. c.

linteas] Sic MSS. Alii *lineas.* quod perinde eſt. De linteis loricis ac thoracibus, et a quibus vſurpatae ſint, vide Lazium de Rep. Rom. 8, 16, Torrentium ad Suetonii Galb. 19, Lipſ. de Mil. Rom. 3, 6, Dausqueium ad lib. 3 Silii p. 120 et ibi laudatos. Quomodo confectae fuerint, diſquirunt praeter Lipſium l. c. Villiomarus aduerſus Titium 2, 19, Caſaubonus ad Sueton. l. c. et Octau. Ferrarius de re veſtiaria parte 2 lib. 4, 11.

pondere detr.] Bauar. 1: *pondere tantum detr.*

quod aeque c. t.] Sic MSS. et edd. Vett. niſi quod nonnullae et Bauar. 2 *quodque c. t.* Lambinus tamen, inuitis libris, et nulla neceſſitate edidit, *vt aeque c. tegerent, et leues eſſent.* nam *ſic*, inquit, *legendum eſſe, et Diodori verba et ſcripturae varietas, et ſententia, declarant. Hoc enim ſignificat, loricas ab Iphicrate repertas, pondere detracto, nihilominus corpus texiſſe, quam antiquas, et fuiſſe praeterea leviores.* Atqui non ſola loricarum mutatione id effectum Nepos ſignificat; ſed vniuerſe illa mutatione armorum pedeſtrium. Diodorus autem tantummodo de ſcutis ait, Iphicratem duo praecipue hac innouatione ſpectaſſe, vt et corpus ſatis tegeretur et peltis vtentes propter leuitatem plane motu faciles eſſent: τοῦτε σκέπειν ἱκανῶς τὰ σώματα, καὶ τοῦ δύνασθαι τοὺς χρωμένους ταῖς πέλταις διὰ τὴν κουφότητα παντελῶς εὐκινήτους ὑπάρχειν. Loricarum ne meminit quidem.

1 *Apud Corinthum*] Meminit Diodorus 14 et Polyaenus 3 ſ. 28.

thum tanta feueritate exercitui praefuit, vt nullae vnquam in Graecia neque exercitatiores copiae, neque magis dicto audientes fuerint duci: [2] in eamque confuetudinem adduxit, vt, cum praelii fignum ab imperatore effet datum, fine ducis opera fic ordinatae confifterent, vt finguli ab peritiffimo imperatore difpofiti viderentur. [3] Hoc exercitu moram Lacedaemoniorum interfecit: quod maxime tota celebratum

2 *Adduxit*] MS. Leid. *induxit*. Mox MSS. Dan. et Boecl. *fic ordinate*.

3 *Moram Laced.*] Sic vocabantur cohortes Lacedaemoniorum. v. Ind.

Lacedaemoniorum] Ita et alii, mox nominandi, praeter vnum Paufaniam, qui moram Amyclaeorum a Lacedaemoniis domum dimifforum, cuius et Xenophon meminit, trucidatam fcribit.

interfecit] Sic MSS. Dan. Put. Schotti, Leid. itemque ed. Ven. ac vltima Boecl. et e veftigiis Bauarici 1, qui *interfuit* exhibebat, Schoppius Verifimil. 4, 18. Videnturque fauere Paufanias Laconicis, Aefchines aduerfus Ctefiphontem, Plutarchus libro, bellone an pace clariores fuerint Athenienfes, ac prolixe Xenophon hift. Gr. 4. qui omnes cohortem eam, aut magnam eius partem, occifam, aiunt. Praeterea fimiliter 3, 2. 1 *barbarorum exercitus interfectus* dicitur. Nondum tamen a me impetrare poffum, vt plane eiiciendum, ac a librariis profectum putem τὸ *intercepit*, quod in optimo libro Sauaronis, Bavarico 2 ac plerisque edd. vett. repertum eft. Neque enim tam vulgo notus fuit elegantiffimus vocis huius vfus, vt credibile fit, eam ab imperitis librariis pro notiffima fuppofitam. Et *intercipi* quoque dicuntur copiae, quas ex improvifo deprehenfas hoftis, antequam deftinata perficiant, opprimit, deletque: quod huic morae accidiffe, Xenophon et Paufanias docent. Tacitus Agric. 5, 4 *trucidati veterani, incenfae coloniae, intercepti exercitus*. Neque enim adfentire poffum viro optimo, *interfepti* legenti. Refpicit Tacitus id quod Ann. 14, 32. 7 narrauerat, *victorem Britannum Petilio Ceriali, legato legionis nonae, in fubfidium* veteranis coloniam Camalodunenfem incolentibus *aduentanti, obuium, fudiffe legionem, et, quod peditum, interfeciffe*. Idem c. 28, 4 de cohorte Vfypiorum patriam repetente: *pro praedonibus habiti, primum a Sueuis, mox a Frifiis intercepti funt*. Florus 3, 4. 4 de Scordifcis: *Non fufus ab his, aut fugatus, fed omnino totus interceptus exercitus, quem duxerat Cato*. De nauibus hoc fenfu Iuftinus 4, 1. 16 *a coëuntibus in fe promontoriis* Italiae Siciliaeque, *folida intercipi abfumique navigia*. De vno homine Suetonius Iulio c. 20 *intercepiffe veneno indicem creditur*. Et Tacitus de Agricola c. 43, 3

Augebat

celebratum est Graecia. Iterum eodem bello omnes copias eorum fugauit. quo facto magnam adeptus est gloriam. [4] Cum Artaxerxes Aegyptio regi bellum inferre voluit, Iphicratem ab Atheniensibus petiuit ducem, quem praeficeret exercitui conductitio, cuius numerus duodecim millium fuit. quem quidem sic omni disciplina militari erudiuit, vt, quemadmodum quondam *Fabiani* milites Romani appellati sunt, sic *Iphicratenses* apud Graecos in summa laude fuerint. [5] Idem subsidio Lacedaemoniis profectus,

Augebat miserationem constans rumor, veneno interceptum. E quibus locis manifestum est, eleganter et more veterum scriptorum interceptam dici *moram*, quae in via praeter opinionem oppressa et magnam partem caesa fuit. Non contendam tamen cum quoquam, cui potior videbitur lectio altera.

quod maxime] Sic MS. Dan. et alii. Longolius vna voce auctius: *quod ipsum maxime.*

iterum eod. bello] Nec vbi, nec quando hoc praelium commissum sit, vsquam reperire se, ait Lambinus; nisi forte id significet, quod narrat Xenophon 6 de reb. Graec. non longe admodum a principio: Iphicratem decem triremibus, quae a Dionysio Lacedaemoniis Anippo duce subsidio mittebantur, non longe a Cephalenia vna cum viris omnibus interceptis, et nauibus XC. ex Corcyra adsumtis, in Cephaleniam nauigasse, et ab illius insulae ciuitatibus pecunias partim libentibus obtinuisse, partim inuitis extorsisse: iisque rebus gestis agros Lacedaemoniorum populatum esse ac vastasse, vrbesque aduersariorum Atheniensibus voluntarias adiunxisse: quae noluerint se dedere, iis bellum intulisse. Sed dubito, an hoc sit *omnes Lacedaemoniorum copias fugare*: quibus verbis haud dubie praelium aliquod indicatur.

4 *Cum Artax. Aegyptio regi*] Acori, qui bellum aduersus Persas comparabat. v. Diodor. 15. Meminit expeditionis huius et Polyaenus 3 in Iphicrate, comm. 38.

voluit] Qu. edd. *voluisset.*

conductitio] Sic MSS. Magio, Sauaroni, Danieli, aliisque visi, et Bauar. 1: suffragantibus plerisque editoribus nuperis. Sic *conductitias cateruas* dixit 12, 1. 2. Vulgo et in Bauar. 2 erat *conducto.* Graecos intelligi, inde apparet, quod Diodorus eos *barbaricis*, quibus Pharnabazus praeerat, opponit.

duodec. millium] Immo 20000, si Diodoro credimus.

5 *Idem subsid. Laced. prof.*] Admiranda heic cum fortunae vicissitudo, dum Spartani auxilium ab Atheniensibus petunt, quorum paullo ante muros diruerant, totamque vrbem exscindere voluerant: tum magnitudo animi Atheniensium, qui pristinarum iniuriarum immemores, nec potentia Thebanorum

fectus, Epaminondae retardauit inceptus. nam nisi eius aduentus appropinquasset, non prius Thebani Sparta abscessissent, quam captam incendio delessent.

III [1] Fuit autem et animo magno, et corpore, imperatoriaque forma, vt ipso aspectu cuiuis iniiceret admirationem sui. [2] Sed in labore remissus nimis, parumque patiens, vt Theopompus memoriae prodidit: bonus vero ciuis, fideque magna. quod cum in aliis rebus declarauit, tum maxime in Amyntae Mace-

banorum deterriti, auxilium non denegant. quod, hac re commemorata, obseruauit Diodorus Siculus 15.

inceptus] Vulgo editur *impetus*. Sed in MSS. Schotti diserte fuit *incoeptus*. quomodo et e suis codd. legunt Sauaro, et Gifanius in Obseruat. Ling. Lat. p. 114. Etiam Exc. Dan. *interceptus* habent, quod sine dubio ex altero corruptum. Itaque non dubitaui scriptam lectionem reponere. Dictum vero, vt *amissus*, et similia. de quibus diximus ad 7, 6. 2. Alibi *incepta* dixit. v. Ind.

2 *Sed in labore remissus nimis, parumque patiens*] Insignem heic contradictionem deprehendisse sibi visus est Barthius in commentar. ad Statii Thebaid. 5, 145. Neque enim hoc conuenire ait cum iis, quae *initio vitae huius* scribuntur: ac minime *remissi et laboris impatientis* hominis esse ita instruere, docere, exercere, constituere militem. Praeterea ab strenuissimo et exercitatissimo duce Iphicrate hanc notam amoliri ipsius sermonem, quo pigritiae in agendo, celeritatis in loquendo arguit Pharnabazum, apud Diodorum Sicul. 15; dicens *se mirari, quomodo in sermonibus quidem celer, in operibus autem tardus esset*. Quomodo enim, quo ore, qua fronte tanto barbaro suum vitium exprobare ausum, nisi ipsemet laboris et strenuitatis sibi conscius fuisset? Mentitum itaque malignum scriptorem Theopompum, et, qui malignantem sequatur, auctorem nostrum. De Theopompo non pugnabo: potuit is heic quoque *maledicus* esse. at non ideo mentitus fuerit et Noster, qui haec fide illius refert, neutiquam suum iudicium interponens: satisque cauit sibi, cum addidit, *Theopompum ita memoriae prodidisse*; quem maledicentiae iam supra 7, 11. 1 arguerat. Fortasse tamen nec Theopompus mentitus est. Neque enim ex iis, quae *sub initium vitae huius* narrantur, efficitur, vt Iphicrates laborum valde patiens fuerit. Potuit *disciplina militari nobilitari*, potuit *saepe exercitibus praeesse, consilio valere, copias exercitatas habere, omnique disciplina militari erudire*; et tamen *in labore remissus nimis parumque patiens esse*. Nec enim haec inter se pugnant. Pharnabazo autem non *impatientiam laboris*, sed *tarditatem* exprobrauit: quae duo diuersa vitia esse, nemo negauerit.

remissus nimis] Exc. Dan. transponunt, *nimis remissus*. mox qu. edd. *declarauerit*. sed libri meliores *declarauit*.

Macedonis liberis tuendis. namque Eurydice mater Perdiccae et Philippi, cum his duobus pueris, Amynta mortuo, ad Iphicratem confugit, eiusque opibus defenſa eſt. [3] Vixit ad ſenectutem, placatis in ſe ſuorum ciuium animis. cauſſam capitis ſemel dixit, bello ſociali, ſimul cum Timotheo, eoque iudicio eſt abſolutus. [4] Meneſthea filium reliquit, ex Threſſa natum, Coti regis filia. Is cum inter-

K 2

Eurydice] Explicatius haec Aeſchines orat. de falſa legat. haud longe a principio.

3 *Vixit ad ſenectutem, placatis in ſe ſuor. ciu. animis*] Cauſſam habes apud Boecler. Commentar. p. 67.

cauſſam capitis ſemel dixit, bello ſociali] Accuſatus proditionis, quod Chareti collegae, ſocios rebelles adorturo, obſequi noluiſſet. infra 13, 3. 4, Diodorus 16. Meminere accuſationis huius a Charete et Ariſtophonte inſtitutae, et Ariſtoteles Rhetor. 2, 23, Quinctilianus inſtit. orat. 5, 12, Plutarchus in Apophthegm. regum et ducum p. 187, Polyaenus 3, 29, ac fortaſſis et comm. 15 et 16. Εἰσαγγελίας reum fuiſſe rationemque imperii militaris reddere iuſſum, ait Dionyſius Halicarnaſſeus libro de antiquis Oratoribus Atticis, in Lyſia: ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ τὴν εἰσαγγελίαν Ἰφικράτης ἠγώνισαι, καὶ τὰς εὐθύνας ὑπέσχηκε τῆς στρατηγίας, ὡς ἐξ αὐτοῦ γίνεται τοῦ λόγου καταφανές. E quo loco ſimul apparet, apologiam eius Dionyſii aetate ſuperfuiſſe. Qualis autem fuerit εἰσαγγελίας δίκη, ex Harpocratione, Polluce 8, 6, Demoſthene orat. contra Timocratem, et orat. in Euergum et Mneſibulum, docet Petitus Commentar. in Leges Attic. 7, 13. Nuperus annotator ait, *Pauſaniam Boeoticis hanc cauſſae huius dictae cauſſam allegare, quod ſucceſſori exercitum non tradidiſſet*. Nollem factum. De Epaminonda enim, non de Iphicrate, Pauſanias refert, cum cauſſam capitis dixit, διότι ἐβοιωτάρχησεν ἐξήκοντος ἤδη τοῦ χρόνου. quod etiam Noſter 15, 8 narrat. Et quomodo βοιωταρχεῖν vltra permiſſum tempus Iphicrates potuit, qui nunquam Boeotorum, ſed ſemel Perſarum, plerumque Athenienſium, et quidem contra Boeotos ipſos ſiue Thebanos, (vt vel e cap. 2, 5 cognoſcere eſt) aliquando dux fuit? Scio, quid viro docto erroris huius occaſionem praebuerit: ſed eum facile praecauere poterat, ſi Graecum textum inſpexiſſet. quanquam et Latina verſio ſatis plana eſt.

4 *Ex Threſſa natum*] Longolius ipſum quoque Iphicratem Threſſa matre natum vult, ſeductus corrupta lectione loci Senecae lib. de conſtantia ſapientis cap. 18, vbi vulgo legitur: *At Iphicrates, cui mater barbara et Threſſa obiiciebatur*. ſed e MSS. melioribus et Laërtio legendum *Antiſtheni mater barb. etc.*, iam Lipſius monuit. Turpius adhuc lapſus eſt Schottus, qui hunc Senecae locum -

interrogaretur, vtrum pluris patrem matremne faceret; matrem, inquit. Id cum omnibus mirum videretur: at ille: merito, inquit, facio. Nam pater, quantum in se fuit, Thracem me genuit: contra ea mater Atheniensem.

XII
CHABRIAS

1 CHABRIAS ATHENIENSIS. Hic quoque in summis habitus est ducibus: resque multas memoria dignas gessit. Sed ex his elucet maxime inventum eius in praelio, quod apud Thebas fecit, cum Boeotiis subsidio venisset. 2 namque in eo victoria

locum ad filium Iphicratis retulit. Ceterum τὸ *natum* aberat ab ed. Vltrai. iudicio Schotti et Gebhardi recte. sed ita plane et alibi loquitur 15, 10. 2 *qui talem ex te natum relicturus sis.*

Coti regis filia] Cuius, generi sui, imperium quomodo aduersus ipsos Athenienses defenderit, quamque nullam ab eo gratiam retulerit, narrat Demosthenes orat. aduers. Aristocratem p. 447. Conuiuium nuptiale ex Anaxandride describit Athenaeus 4, 3. Recte autem MSS. *Coti*. V. ad 2, 1. 1.

pluris] Dan. et Bauar. 1 *plus*. Mox Longolius *an matrem*. ed. vlt. Boecl. *matremue*. Sed *matremne* Dan. et Lambinus.

id cum omnibus mir. vid. at ille, merito, inquit] Aberant haec a MS. Bauar. 1. credo, ob repetitionem τȣ̃ *inquit*.

pater quant. in se fuit, Thracem me gen.] Simile responsum Timothei apud Athenaeum 13, 5: qui cum aliquando irrideretur, quod matre Thressa et meretrice genitus esset: respondit: καὶ χάριν γε αὐτῇ οἶδα, ὅτι δι' αὐτὴν Κόνωνος εἰμὶ υἱός.

me genuit] MS. Bauaricus vetustior: *me genuit, creauit*. An igitur τὸ *genuit* glossema est, auctor autem scripsit *me creauit*, eodem sensu? quomodo hac voce subinde veteres vsi. Liuius 1, 3 *Siluius Aeneam filium creat; is deinde Latinum Siluium*. Phaedrus 1, 7. 9 *Quidnam futurum est, si crearit liberos?* Idem 3, 16. 11 *quum crearer masculus, Beneficium magnum sane natali dedit*. Virgilius Aen. 10, 705 *Et face praegnans Cisseis regina Parim creat*. Ibid. v. 543 *Vulcani stirpe creatus*. v. 517 *Sulmone creatos quattuor hic iuuenes etc.* Florus 1, 6. 1 *Nec obscuritas inhibuit, quamuis matre serua creatum*.

contra ea] Sic Dan. Alii *contra*.

* * *

1 *In praelio, quod ap. Thebas*] De quo Diodorus libro 15, 32, Polyaenus 2 in Agesilao num. 2.

2 *In eo victoria fidente summo duce Agesilao*] Sic Lambinus edidit, cum in omnibus vulgatis legeretur, *in ea victoria fidentem*

ria fidente summo duce Agesilao, fugatis iam ab eo conductitiis cateruis, reliquam phalangem loco vetuit cedere, obnixoque genu scuto, proiecta [que] hasta impetum excipere hostium docuit. Id nouum Agesilaus contuens, progredi non est ausus, suosque iam incurrentes tuba reuocauit. [3] Hoc vsque eo tota Graecia fama celebratum est, vt illo statu Chabrias sibi statuam fieri voluerit, quae publice ei ab Atheniensibus in foro constituta est. Ex quo factum est, vt postea athletae, ceterique artifices his statibus in statuis ponendis vterentur, in quibus

 victoriam

fidentem summum ducem Agesilaum. Et vix aliter legi potest. nam τῷ *ea* nullus heic locus: cum nihil de victoria Agesilai praecesserit. Immo nondum is vicerat. Legendum igitur, *in eo*; *praelio* scilicet, quae vox praecesserat. *Victoria fidere* est, vt recte Lambinus interpretatur, victoriam sibi promittere, certam de victoria fiduciam concipere. v. Ind. Boecleri codex habet: *in ea auctoritate fidentem summum ducem Agesilaum.* An legendum: *in eo auctoritate fidente etc.* Sed magis placet emendatio Lambini, tot codicum consensu nixa.

loco vetuit cedere] Polyaenus: μὴ προδραμεῖν, ἀλλὰ μένειν ἡσυχεῖ.

proiectaque hasta] Polyaenus dixit τὰ δόρατα ὀρθὰ προτεινομένους: Diodorus ἐν ὀρθῷ τῷ δόρατι μένειν. MSS. Dan. et Boecler. *proiecta hasta*, absque copula. Et potest abesse. Barthius coniiciebat leg. *scutoque proiecto, hasta imp. exc.* Sed repugnant Diodorus et Polyaenus, qui clypeos ad genu acclinatos dicunt.

id nouum Agesilaus contuens] Sic rescripsi auctoritate codicum Dan, Leid. et Boecl. Etsi postremus aliquot vocibus auctior, habet: *Id nouum cernens, Agesilaus, contuens id, progr. n. e. a.* Adscripserat aliquis in ora *cernens*, explicaturus τὸ *contuens*. Id postea textui, et alieno quidem loco, intrusum est. Est autem *contuens* idem ac contemplatus, speculatus, accurate et veluti fixo oculo inspiciens. Sic *contueri solem immobilibus oculis* Plinius dixit N. H. 7, 2.

3 *Tota Graecia*] Sic MSS. Et similiter locutus praef. 5 et 11, 3. 3. Alii *in Graecia.* quod etiam nuperrima editio Belgica retinuit.

in foro] Veteri scilicet, vbi et aliae illustrium virorum statuae et *omnia rerum praeclararum* (vt Aeschines ait adu. Ctesiph.) *monumenta collocata.* Vide Meursii Ceramicum geminum cap. 16.

ceterique artifices] Scenicos et musicos siue Dionysiacos atque pantomimos intelligi, ait Pet. Faber lib. 2 Agonistici, fine capitis 20.

his statibus in stat. pon. vt.] MS. Ernstii: *iisdem statibus in statuis pon. vt.* Bauar. vetustior: *his statuis pon. vt.* Plerique alii: *his stantibus statuis.*

II victoriam eſſent adepti. [1] Chabrias autem multa in Europa bella adminiſtrauit, cum dux Athenienſium eſſet: in Aegypto ſua ſponte geſſit. nam Nectanebum adiutum profectus, regnum ei conſtituit. [2] Fecit idem Cypri, ſed publice ab Athenienſibus Euagorae

in quibus victoriam eſſent adepti] Sic recte emendauit Claud. Puteanus, probantibus Lambino et Pet. Fabro l. c. Confirmatque hanc correctionem e ſuo codice Ernſtius, in quo diſerte ſcriptum, *in quibus*. Vulgati, etiam optimi caeteroqui, codices habent: *cum victor. eſſ. ad.* quod plane ineptum eſt. Quis enim credat, omnium artificum ſtatuas eo ſtatu effictas, qui non niſi militi aut gladiatori vel pugili conveniebat? aut omnes etiam gladiatores talibus ſtatuis fictos, quali Chabrias? Id tantum imitati ſunt, vt quo quisque ſtatu viciſſet, eo ſibi vellet fieri ſtatuas. Eruditiſſimus, nobisque amiciſſimus vir, Joh. Schefferus idcirco putabat pro *cum* ſcribendum *quomodo*; ſuſpicatus initio fuiſſe *quom.* cum adiecto puncto. Quid ſi a Nepote ſcriptum ſit, *in quibus fuiſſent, cum victor. eſſ. ad?* vt a librariis alibi illa *in quibus*, alibi τὸ *cum*, vbique verbum *fuiſſent*, aut ſimile aliud, omiſſum fuerit?

1 *In Aegypto ſua ſponte geſſit*] Aberat vtrumque [*multa* et *quaedam*] editionibus Aldi ac Ienſonis, itemque MSS. Magii, Danielis, Leid. Boecler. Bauarico vtroque et Ernſtiano. Itaque non dubitaui expungere. Ernſtianus tamen praefixum habebat *nulla*. vnde ille *nonnulla* faciebat. Bauaricus antiquior: *in Aeg. bellum ſua ſp. g.* Vtrobique ſcilicet librarius, qui non vidit, aut τὸ *multa* e praecedentibus repetendum, aut *bellum* ſubaudiendum eſſe, de ſuo ſupplere voluit, quod deeſſe opinabatur.

Nectanebum] Exc. Dan. *Nectebenin* habent. Quidam, Magio teſte, *Nectenabum*. Bauar. I *Nectebennis*: alter: *Neptenabum*. Diodoro eſt Νεκτεναβὼς, aut Νεκτανεβῶς. Ceterum alii Tacho, ſeu, vt Polyaenus vocat, Thamo, non Nectanebo, Chabriam adfuiſſe ſcribunt. V. Diod. 15 et Polyaen. 3. Fuit autem Nectanebus Tachi regis Aegyptii, vel, vt alii volunt, fratris ſororisue eius, filius, et Tachum regno expulerat.

2 *Fecit idem Cypri*] Negat hac de re quidquam ſe reperiſſe Lambinus, praeter id quod eſt apud Diodorum 16. Sed quoniam is Phocionem, non Chabriam cum Euagora Cyprum expugnaſſe ſcribit, credibile cenſet, Diodorum vel *Phocionem* pro *Chabria* poſuiſſe, forte comite illius; vel alium hiſtoricum, quam Noſter, ſecutum. Atque is alius Euagoras fuit, poſtquam fruſtra paternum regnum recuperare conatus eſſet, in Cypro, quo ex Aſia confugerat, capitali ſupplicio adfectus; vt ex eodem Diodoro cognoſcere eſt ad annum 3 Olympiadis 107. Noſter autem haud dubie de eo Euagora loquitur, qui reſtitutus in regnum ſuum Olympiade XCVII, vniuerſam Inſulam in ditionem

gorae adiutor datus: neque prius inde discessit, quam totam insulam bello deuinceret. qua ex re Athenienses magnam gloriam sunt adepti. [3] Interim bellum inter Aegyptios et Persas conflatum est. Athenienses cum Artaxerxe societatem habebant; Lacedaemonii cum Aegyptiis. a quibus magnas praedas Agesilaus rex eorum faciebat. Id intuens Chabrias, cum in re nulla Agesilao cederet, sua sponte eos adiutum profectus Aegyptiae classi praefuit: pedestribus copiis Agesilaus. [1] Tum praefecti III
regis Persiae legatos miserunt Athenas questum, quod Chabrias aduersum regem bellum gereret cum Aegyptiis. Athenienses diem certam Chabriae praestituerunt, quam ante domum nisi redisset, capitis se illum damnaturos denuntiarunt. Hoc ille nuntio Athenas rediit, neque ibi diutius est moratus, quam fuit necesse. [2] Non enim libenter erat ante oculos ciuium suorum: quod et viuebat laute, et indulgebat sibi liberalius, quam vt inuidiam vulgi posset effugere. [3] Est enim hoc commune vitium

ditionem suam vindicare instituit, et paullo post ab Artaxerxe bello vexatus fuit. Huic in auxilium ab Atheniensibus missum Chabriam, diserte scribit Xenophon 5 hist. Gr. haud longe ab initio: *μετὰ ταῦτα Χαβρίας ἐξέπλει ἐς Κύπρον βοηθῶν Ἐυαγόρᾳ*. Meminit subsidii ab Atheniensibus Euagorae missi et Lysias orat. pro Aristophanis bonis cap. 6.

3 *Bellum inter Aegypt. et Persas*] De quo Diodorus 15, Plutarchus Agesilao.

Athenienses] Copula, quae in editis habetur, aberat MSS. Dan. et Boecl. Bene. sic enim solet Nepos. Mox MS. Boecl. *id metuens*.

a quibus magnas praed. Ages. rex eor. fac.] An ab Aegyptiis? Ita videtur, si vera lectio est. Atqui Agesilaus *pedestribus* eorum *copiis praefuit*, vt mox additur. Quomodo ergo praedas ab iis egit? Schefferus idcirco non *a quibus*, sed *quibus*, omissa praepositione, legendum censebat.

sua sponte] Iniussu populi. vid. ad c. 1. Non itaque aduersatur Diodoro (vt Lambino visum) qui ab Acoride arcessitum ait.

1 *Regis Persiae*] Bauar. vterque *Persae*. Boecl. quoque *Perse*. quomodo et alibi legitur apud Nostrum.

diem praestituerunt] Cod. Dan. *praestiterunt*.

2 *Non enim*] Totus hic locus, vt iam Longolio aliisque obseruatum, e Theopompo desumtus videtur, cuius verba exstant ap. Athenaeum 12, 8. Mox cod. Dan. *suorum ciuium*. *ἐμφατικωτέρως*, vt videtur.

in magnis liberiſque ciuitatibus, vt inuidia gloriae comes ſit: et libenter de his detrahant, quos eminere videant altius: neque animo aequo pauperes alienam opulentium intuuntur fortunam. Itaque Chabrias, quoad ei licebat, plurimum aberat. 4 Neque vero ſolus ille aberat Athenis libenter, ſed omnes fere principes fecerunt idem: quod tantum ſe ab inuidia putabant futuros, quantum a conſpectu ſuorum receſſiſſent. Itaque Conon plurimum Cypri vixit, Iphicrates in Thracia, Timotheus Lesbi, Chares in Sigaeo. Diſſimilis quidem Chares eorum factis et moribus, ſed tamen Athenis et honoratus

IIII et potens. 1 Chabrias autem periit bello ſociali tali modo.

3 *Vt inuidia gloriae comes ſit*] Exc. Dan. habent: *vt inuidiae gloria comes ſit.*

et libenter de his detrahant] Membranae Bauar., Schoppio Veriſim. 2, 3 teſte: *de iis detrahant.*

quos eminere videant altius] Sic MSS. meliores, Schoppio, Gebhardo, aliisque probantibus. Aurel. Victor in Diocletiano: *Nobilitas gentis patriciae memor, moleſtiarum, queis agitatur, remedio eminere pluris habet.* Vulgo erat, *quos emergere vident altius.* De re ſimilis exſtat locus apud Tacitum hiſt. 2, 20. 4, vbi Lipſium vide.

opulentium] Ita dudum e libris ſuis emendarunt Gifanius Ind. Lucret. v. *ſuauiloquens*, Schoppius Veriſimil. 2, 3, Pet. Daniel, Sauaro, Schottus. Lambinus habet *opulentum*. *Opulens* pro *opulentus* etiam Liuius, aliique veterum dixere. v. Ind.

intuuntur] Fidenter ita reſcripſi auctoritate codicum, quibus Gifanius, Pet. Daniel, Lambinus, Schoppius ac Schottus vſi. Plane ſic Terentius Heaut. 2, 3. 23 *qui intuitur nos.* Et Plautus Moſtell. 3, 2. 150 *nullam equidem illic cornicem intuor.* Apud eundem legimus *obtuor, contuor*, et ſimplex *tuor* apud Lucretium ſaepiſſime. Statim MS. Boecl. *quoad licebat*, omiſſo prouocabulo.

4 *Fecerunt idem*] Libenter etiam reſecaret Gebhardus, tanquam ſuperuacanea, et venuſtatem dictionis collinentia. Et mihi quoque valde ſuſpecta ſunt. Non tamen auſus ſum expungere, cum in optimis codicibus legantur.

futuros] Sic edd. vett. et nouiſſima Boecleri. alii *abfuturos*. Lambinus tuetur *afuturos*, quomodo Cicero Tuſcul. 5 *a gloria ſe afuiſſe.* et Horatius Sat. 1, 4 *quod vitium procul afore chartis.* Mox in MS. Dan. fuit *receſſerint.* et ſtatim: *Iphicrates in Threcia, Timotheus Lesbo, Chares Sigaeo.* quomodo iam ante Gifanius e cod. ſuo legerat in Ind. Lucret. v. *Thrace.*

diſſimilis quidem Chares] Vide Plutarch. apophthegm. reg. et infra 13, 3. 1. Pro *eorum factis* alii: *horum factis.* vel *horum et factis.*

modo. Oppugnabant Athenienses Chium. erat in classe Chabrias priuatus, sed omnes, qui in magistratu erant, auctoritate anteibat; eumque magis milites, quam qui praeerant, aspiciebant. [2] Quae res ei maturauit mortem. nam dum primus studet portum intrare, et gubernatorem iubet eo dirigere nauem, ipse sibi perniciei fuit. Cum enim eo penetrasset, ceterae non sunt secutae. Quo facto circumfusus hostium concursu, cum fortissime pugnaret, nauis rostro percussa, coepit sidere. [3] hinc refugere cum posset, si se in mare deiecisset, quod suberat classis Atheniensium, quae exciperet natantis: perire maluit, quam armis abiectis nauem relinquere, in qua fuerat vectus. Id ceteri facere noluerunt, qui nando in tutum peruenerunt. At ille praestare honestam mortem existimans turpi

 vitae,

1 *Bello sociali*] Sup. ad 11,3.3. *priuatus*] Aliter Diodorus 16, 7, qui classi eum praefuisse, Charetem vero terrestrem exercitum rexisse tradit.

quam qui praeerant, aspiciebant]. Subintellige *eos*. vt 10, 9.5 etc. *Aspiciebant* autem est reuerebantur, honorabant. Tacitus *aspectare* dixit Ann. 1, 4. 1 *omnes exuta aequalitate iussa principis aspectare*. Sic *intueri* ap. Liuium 37. 54 *Pro dignitate et gloria apud omne genus humanum, quod vestrum nomen imperiumque iuxta ac deos immortales iam pridem intuetur, pugnastis*.

2 *Nam dum primus*] Fuit enim in periculis adeundis calidior quam cautior; in aliis segnis et tardus. V. Plutarch. Phocione p. 744.

3 *Hinc refugere cum posset*] Sic diserte codex Gifanii. Codices quoque Dan. et (teste Piccarto Pericul. Critic. cap. 10) Bauarici: *Hinc cum refugere posset*; Piccarto et Gebhardo probantibus. Itaque non dubitaui negandi particulam expungere: praesertim cum sensus id requireret. Lambinus corrigebat: *hinc cum ref. non p. nisi se in mare deiec.* quod recte Gebhardus, vt Cornelii menti aduersum, reiicit. Vult enim, inquit, Nepos, effugere exitium Chabriam potuisse: nempe si armis exutis atque abiectis in mare se immisisset, et natando parumper ad haud procul stantem Atheniensium classem successisset.

natantis] Sic quoque e suis codd. Gifanius ac Pet. Daniel emendarunt. Vulgo est *natantem*. Est autem accusatiuus antiquus.

armis abiectis] Vide Stevech. not. in Veget. 2, 14, Bernegg. quaest. miscell. 29 ac not. ad Iustin. 33, 2. 3 et Petiti comment. ad Leges Attic. p. 517.

mortem] Sepulcrum eius exstabat Athenis extra oppidum in

vitae, comminus pugnans telis hoſtium interfectus eſt.

XIII
TIMOTHEVS

I TIMOTHEVS CONONIS F. ATHENIENSIS. Hic a patre acceptam gloriam multis auxit virtutibus. fuit enim diſertus, impiger, laborioſus, rei militaris peritus, neque minus ciuitatis regendae. [2] Multa huius ſunt praeclare facta, ſed haec maxime illuſtria. Olynthios et Byzantios bello ſubegit. Samum cepit. in qua oppugnanda ſuperiore bello Athenienſes mille et ducenta talenta conſumſerant. id ille ſine vlla publica impenſa populo reſtituit. Aduerſum Cotym bella geſſit, ab eoque mille et ducenta talenta praedae in publicum retulit.

in Ceramico, teſte Pauſania. de quo lapides filius Cteſippus vendebat, vt haberet quod voluptatibus inſumeret. Teſtis Athenaeus 4. Vide Meurſii Ceramicum cap. 21,

* * *

1 *Hic a patre acceptam gloriam multis auxit virtutibus*] Vide Berneggeri not. ad Iuſtin. 29, 1. 8.

2 *Olynthios et Byzant.*] Forſan huc quoque pertinet, quod de Olynthiorum equitatu narrat Polyaenus 3 in Timotheo commate 7.

Samum cepit] Meminit Polyaenus l. c. comm. 9 et 10. Mox Exc. Dan. et membranae Schotti: *in quo oppugnando.* quod ille dictum vult pro *quo bello.* inepte. Si recipi debet, poterit commode ad *Samum* referri, quae vox terminatione maſculina videtur eſſe: vt *Seſtus*, *Pontus*, et quorundam ſententia *Lesbus*, *Abydus*, *Corinthus*. de quibus Voſſium vide 1 de analogia 12. Nil tamen mutare audeo.

Cotym] Exc. Dan. *Cotum*. vt ſupra *Coti* 11, 3. 4.

ab eo mille et ducenta tal. praedae in publ. retulit] Secus hodie noſtris moribus, quibus praeda cedit ignauiſſimo cuique tribunorum aut centurionum: viliſſima quaeque, et iſtis Thraſonibus faſtidita, militari turbae relinquuntur. Cum bella non priuata auctoritate, non priuato ſumtu gerantur, cur belli fructum ad ſe priuati rapiant? Sancta ergo et merito ſuſpicienda antiquitas, quae *honeſtius bella geſſit, quam nunc amicitiae coluntur* Iuſtinus 15, 2. 9. Praedam autem ac manubias ad publicum vſum, ornatum atque ſplendorem ciuitatum conuerterunt priſci, atque inde ſacra atque profana monumenta exſtruxerunt. Diodorus 11 ἀπὸ δὲ τέτων γενόμενος ὁ Γέλων ἐκ μὲν τῶν λαφύρων κατεσκεύασε ναὺς ἀξιολόγυς Δήμητρος καὶ Κόρης. Frontinus de Aquaeducti-

lit. [3] Cyzicum obſidione liberauit. Ariobarzani ſimul cum Ageſilao auxilio profectus eſt: a quo cum Laco pecuniam numeratam accepiſſet, ille ciues ſuos agro atque vrbibus augeri maluit, quam id ſumere, cuius partem domum ſuam ferre poſſet. Itaque accepit Crithoten et Seſtum. [1] Idem claſſi praefectus circumuehens Peloponneſum, Laconicam populatus, claſſem eorum fugauit. Corcyram ſub imperium Athenienſium redegit: ſociosque idem II

Aquaeductibus: *Poſt annos XL, quam Appia perducta eſt, anno ab vrbe condita CCCCLXXXIX M. Curius Dentatus Anionis, qui nunc dicitur Vetus, aquam perducendam in Vrbem ex manubiis de Pyrrho captis curauit, Sp. Carbilio, L. Papirio iterum coſſ.* Cicero contra Rullum: *Si eſt aequum, praedas ac manubias ſuas Imperatores non in monumenta deorum immortalium, neque in Vrbis ornamenta conferre; ſed ad Decemuiros, tanquam dominos reportare.* Haec Gebhardus. Vide de tota hac re Grotium de I. B. et P. 3, 6. 14 ſeqq. Pro *retulit* alii habent *detulit*.

3 *Cyzicum*] Diodorus Sic. 15.

ferre poſſet] Omnino legendum cenſeo *poſſent*, vt erat in Codice Ernſtiano: vel, vt erat in ora alterius ſcriptum, *quisque ferre poſſet*. Non id vult Nepos, Chabriam ſibi nil ſumere voluiſſe: (quod nec Ageſilao imputat:) ſed maluiſſe, vt Athenienſes agro et vrbibus, quas tota ciuitas poſſideret, quam pecunia (vt per Ageſilaum Lacedaemonii) qua inter ciues diſtributa, ſuam quisque partem domum aſportare queat, ditarentur.

Crithoten et Seſtum] Vulgo legitur: *Erichthonem et Seſtum*. De Seſto res clara. Eſt enim vrbs ad Helleſpontum Abydo obiecta, Leandri et Herus amoribus nobilis. Sed *Erichthonem* ignorare fatetur Ortelius, coniicitque Abydi Synonymum. Nec vllibi, quod ſciam, id nomen vrbis occurrit. Lambino quoque et Schotto aqua haeret: niſi quod ille *Erythinos* Paphlagoniae vrbem, vel *Cteſiphontem*, excogitabat. Exc. Dan. *Erithonem*. MSS. Gif. Sch. Leid. *Crithonem*. Vnde Gebhardus emendabat *Crithotem*. quod reponere non ſum veritus. Eſt autem *Crithote* vrbs Helleſponti in Cherſoneſo Thracica, Scylaci (ſiue quicunque illius peripli auctor eſt) itemque Straboni lib. 10, Marciano Heracleotae, ſeu potius Scymno Chio, in periegeſi, Plinio Nat. hiſt. 4, 11, Stephano de vrbibus, et Suidae memorata: qui poſtremus ab Athenienſibus cum Miltiade profectis inhabitatam ait.

1 *Claſſi praef.*] MS. Boecl. *claſſis praef.*

circumuehens] Lambinus mallet *circumiens*. Sed alterum tuetur Salmaſius in prolegomenis ad Solinum p. 15.

Corcyram ſub imperium] Sic quoque Xenophon 5 hiſt. Gr. et Aeſchines orat. adu. Cteſiph.

idem adiunxit Epirotas, Athamanas, Chaonas, omnesque eas gentes, quae mare illud adiacent. [2] Quo facto Lacedaemonii de diutina contentione destiterunt, et sua sponte Atheniensibus imperii maritimi principatum concesserunt: pacemque his legibus constituerunt, vt Athenienses mari duces essent. Quae victoria tantae fuit Atticis laetitiae, vt tum primum arae PACI publice sint factae, eique deae puluinar sit institutum. [3] Cuius laudis vt memoria maneret, Timotheo publice statuam in foro posue-

Athamanas] Sic diserte MSS. et edd. vett. Etiam Exc. Dan. *Athamattas* habent. Quare nolui diutius hoc nomen exsulare, immerito eiectum a Longolio ac Lambino, quod Diodorus ait, Timotheum etiam ciuitatibus Acarnaniae persuasisse, vt sese ad Athenienses applicarent. Neque enim, si Acarnanas Atheniensibus adiunxit, idcirco non adiunxit vicinos illis Athamanas. Fuere enim Athamanes Acarnaniae et Epiro vicini. Plinius Nat. hist. 4 postquam cap. 1 de Epiro et Acarnania egerat: caput 2 sic inchoat: *Aetolorum populi Athamanes, Tymphaei etc.* Athamanum regem Amynandrum ab Aetolis *ex finitimis* pacificatorem adhibitum, Liuius ait 27, 30. Idem 38, 1 *Ne in Aetolia quidem res quietae fuerant, principio a gente Athamanum orto.* Et passim Athamanes Aetolis iungit, tanquam vicinos. Strabo 7 p. 222 inter *gentes Epiroticas supra Acarnaniam et Aetoliam* sitas recenset. adde eundem p. 225 et lib. 9 p. 287 et 295. Periegesis sub Marciani nomine edita Thessaliae vicinam facit Athamaniam: Τῇ Θετταλίᾳ δ' ἔσθ' ὅμορος ἡ Ἀθαμανία. Liuius 32, 14 *angustis faucibus a Thessalia dirimi* scribit. Ptolemaeus 3, 14 ait, *Amphilochis*, qui inter Thessaliam et Acarnaniam siti, *orientaliores esse Athamanas*. Haud procul igitur fuere Cephalenia insula, supra Acarnaniam. Quod si in quibusdam MSS. codd. τὸ *Acarnanas* inueniretur, non abnuerim, si quis vtrumque retinendum putet.

adiacent] MS. Dan. *adiacunt*. corrupte, vt ille censebat. Possis tamen tueri, si dixeris, veteres verbo *iacere* etiam in tertia coniugatione vsos, vt *stridere, feruere, conniuere*, et similibus. de quibus Vossius de analogia 3, 35.

pacemque] De qua Demosth. Or. de Corona.

vt tum primum arae Paci publice s. f.] Quidam ediderunt *publicae*. De *puluinari* vid. Ind.

3 *In foro*] Veteri scilicet. vide Meursii Ceramicum cap. 16 et supra ad 12, 1. 3. Pausanias in Atticis prope porticum (quae *regia* dicta, et ingredienti Ceramicum prima occurrebat ad dextram) stetisse Cononem et Timotheum eius filium, tradit. Idem et in arce Cecropia, vtramque

posuerunt: qui honos huic vni ante hoc tempus contigit: vt cum patri populus statuam posuisset, filio quoque daret. Sic iuxta posita recens filii, veterem patris renouauit memoriam. [1] Hic cum esset magno natu, et magistratus gerere desisset, bello Athenienses vndique premi sunt coepti. Defecerat Samus: descierat Hellespontus: Philippus iam tum valens [Macedo] multa moliebatur: cui oppositus Chares cum esset, non satis in eo praesidii putabatur. [2] Fit Menestheus praetor, filius Iphicratis, gener Timothei, et vt ad bellum proficiscatur, decernitur. Huic in consilium dantur duo vsu sapientiaque praestantes [quorum consilio vteretur] pater et socer: quod in his tanta erat auctoritas, vt magna spes esset, per eos amissa posse recuperari. [3] Hi cum Samum profecti essent, et eodem Chares, aduentu eorum cognito, cum suis copiis proficisceretur, III

que positam, scribit. denuo Meursium vide cap. 3 et in Cecropia cap. 13.

ante hoc tempus] Cod. Boecl. *ante id tempus*.

1 *Macedo*] Hanc vocem Barthius adfectatione alliterationis traiectam, censebat. Mihi non vna caussa suspecta est. Cotym, Agesilaum, Iasonem hac ipsa vita, et alibi alios, simpliciter nominat, non addito gentis nomine. Plerisque autem illis notior apud Romanos Philippus erat. Quoniam tamen in omnib. codd. legitur, satis habui, si vncis includerem. Mox cod. Dan. *molibatur*. ἀρχαϊκῶς.

non satis in eo] Erat enim imprudens, stolidus, superbus, contumax, imperitus, et nihil prae milite quouis egregium habens. Vide Diodorus 16, 86 et sup. 12, 3. 4.

2 *Et vt ad bellum*] Elegantius MS. Boecler. et quidam Lambino laudati: *et ad bell.* Sic solet Nepos.

in consilium dant.] MS. Boecl. *in consilio d.* Mox alii *vsu et sapientia*. Vt nos edidimus, erat in MSS. Dan. et Boecl.

quorum consilio vter.] Lambinus falsus ταυτολογίαν videri, vult esse ἐξεπήγησιν seu ἑρμηνείαν. At Schoppius paradox. litterar. epistola 5 miratur, eum glossema tam putidum eiicere non ausum. Nolo negare, vt alios illius aeui, sic et Nepotem ea quandoque scripsisse, quae tautologiae speciem prae se ferunt (vide not. ad 1, 7. 1): sed vt haec ab illius manu profecta credam, nondum a me impetrare possum; etiamsi cum codice Ernstiano legas, *quorum axilio vterentur*.

tanta erat] MS. Boecl. *tanta esset*.

3 *Hi cum Samum*] Mox Exc. Dan. *illorum aduentu cognito*.

tur, ne quid abſente ſe geſtum videretur: accidit cum ad inſulam appropinquarent, vt magna tempeſtas oriretur: quam euitare duo veteres imperatores vtile arbitrati, ſuam claſſem ſuppreſſerunt. 4 At ille temeraria vſus ratione non ceſſit maiorum natu auctoritati: et vt in ſua naui eſſet fortuna, quo contenderat, peruenit: eodemque vt ſequerentur, ad Timotheum et Iphicratem nuntium miſit. hinc male re geſta, compluribus amiſſis nauibus, eodem, vnde erat profectus, ſe recepit, litterasque Athenas publice miſit, ſibi procliue fuiſſe Samum capere, niſi a Timotheo et Iphicrate deſertus eſſet.

5* Ob

4 *At ille*] Meneſtheus ſcilicet. At Diodorus 16 haec omnia a Charete facta ſcribit.

vt in ſua naui] Sic membranae Schotti ac Bauaricae, et edd. Vltrai. Lugdun. ac Germanicae vett. Eoque Schottus refert Caeſaris illius ad nautam: *Caeſarem fers et fortunam eius*; quodque in proris nauium Fortuna collocata: tum quod Vlpianus in Olynth. 2 Demoſthenis ait, Timotheum vsque eo fortunatum fuiſſe, vt dormiens pingeretur reti vrbes captans, addita muliere FORTVNAE titulo. Quae omnia ait vulgatam magis lectionem tueri. Piccartus quoque Pericul. Critic. c. 10 cenſet ita ſuadere antecedentia et ſequentia, idque locum inſpecturo euidenter appariturum. At Gebdus negat, quae Schottus attulit, ſcrupulum ſibi eximere, quod videat ea omnia non magis referri poſſe ad Timotheum, quam ad Iphicratem aut Mnesthea. *Si habuit*, inquit, *fortunam in nauis prora, cur opinaretur ſe habere? Siquidem opinio rebus certis et in ſenſus incurrentibus non bene applicatur*: *ſed notitia*, *ſed ſcientia. Deinde quare impingatur Timotheo*, *quod temerarie Chares deliquit? Ille vt vetus et talium caſuum prouidus cum Iphicrate claſſem cohibuit*, *ne fieret obnoxia tempeſtati ac diſcrimini maris*: *At hic temeraria ratione progreſſus eſt*, *quaſi euentum ac ſucceſſum haberet in poteſtate*; *quaſi fortunae imperare poſſet*, *vt pro arbitrio ipſius conata ſecundaret.* Haec ille. MSS. Dan. et alii, ac edd. Ven. et Florent. habebant, *vt in ſua manu.* Vnde Lambinus et alii: *vt ſi in ſua manu*: cu us ſenſum vide in Ind. v. *fortuna.* Eruditiſſ. Schefferus mallet: *et vt ſi ſuae naui*: perinde ac ſi ſua nauis haberet fortunam. Quodcunque eligas, ſenſus commodus erit: ſed magis placet τὸ *naui.* Quae Gebhardus obiicit, tanti non ſunt, vt ab ea ſententia me demouere queant.

eodem vnde] MS. Boecler. *eo vnde.* Mox Dan. *ſe recipit.*

litterasque miſit]. Vide Ind. v. *mittere.*

5* Ob eam rem in crimen vocabantur. populus acer, suspicax, mobilis, aduersarius, inuidus etiam potentiae, domum reuocat: accusantur proditionis. Hoc iudicio damnatur Timotheus, lisque eius aestimatur centum talentis. Ille odio ingratae ciuitatis coactus, Chalcidem se contulit. [1] Huius post mor- IIII
tem cum populum iudicii sui poeniteret, multae nouem partes detraxit, et decem talenta Cononem filium eius ad muri quandam partem reficiendam iussit dare. in quo fortunae varietas est animaduersa. Nam quos auus Conon muros ex hostium praeda patriae restituerat, eosdem nepos, cum summa ignominia familiae, ex sua re familiari reficere coactus est. [2] Timothei autem moderatae sapientisque vitae cum pleraque possimus proferre testimonia,

5 *Ob eam rem etc.*] Ita editio Basil. et cum Lambino recentiores plerique ediderunt. Longolius paullo aliter: *ob eam rem in cr. voc. Nam pop. ac. susp. mob. adu. inu. etiam pot. confestim eos domum reuocat.* MSS. Burgensis, Dan. Leid. Boecl. et edd. aliquot vett. hunc locum ita exhibent: *Populus acer, suspicax, ob eamque rem mobilis, aduers. inu. et pot. in crimen vocabantur,* (editi *vocabatur*) *domum reu. acc. pr.* corrupte, iudice Boeclero, sed vnde fors non incommoda lectio prodire possit. Magius tentabat: *populus etc. ad crimen vocabatur*, h. e. ad obtrectationem vel accusationem inuitabatur ac excitabatur. *Crimen* pro criminatione, vt apud Ciceronem pro Coelio: *quod omnium accusatorum non criminibus, sed vocibus maledictisque celebratum.* adde 15, 7. 3. In Burgensi tamen codice ait fuisse *in crimen vocabant.* Schottus et Sauaro, quod miror, heic plane silent. Lambinus cum Cl. Puteano retento ordine MSS. codicum, vnaque vocula addita, legit: *aduersarius, inuidus etiam potentiae, quae in crimen vocabatur, dom. reu.* Schefferus scribendum censet: *Pop. ac. susp. ob eamque rem mobilis, aduersarius etiam potentiae. In crimen vocabantur, domum reuocati accusantur proditionis.* Sensu, vt ait, aperto. Olim tentabam: *inuidus* (*etiam potentia in crimen vocabatur*) *domum reu.* Sed, vt ingenue fatear, mihi, veteri formula, Non liquet.

1 *Cum populum iudicii sui poeniteret*] Sic MSS. Burgensis, Dan. et Leid. nisi quod hic postremus *poenitebat* praefert. Lamb. et alii: *Hui. post mort. populus cum eum iud. s. poeniteret.*

2 *Cum pleraque possimus*] Non video cur mutari debeat vox *pleraque*; quae non modo in vett. edd. sed etiam in Excerptis Dan. legitur. quanquam

nec

monia, vno erimus contenti; quod ex eo facile coniici poterit, quam charus ſuis fuerit. Cum Athenis adoleſcentulus cauſſam diceret, non ſolum amici priuatique hoſpites ad eum defendendum conuenerunt, ſed etiam in eis Iaſon tyrannus, qui illo tempore fuit omnium potentiſſimus. [3] Hic cum in patria ſine ſatellitibus ſe tutum non arbitraretur, Athenas ſine vllo praeſidio venit: tantique hoſpitem fecit, vt mallet ſe capitis periculum adire, quam Timotheo de fama dimicanti deeſſe. Hunc aduerſus tamen Timotheus poſtea populi iuſſu bellum geſſit: patriaeque ſanctiora iura, quam hoſpitii, eſſe duxit. [4] Haec extrema fuit aetas imperatorum Athenienſium, Iphicratis, Chabriae, Timothei: neque poſt illorum obitum quiſquam dux in illa vrbe fuit dignus memoria.

XIIII
DATAMES

I Venio nunc ad fortiſſimum virum, maximique conſilii, omnium barbarorum: exceptis duobus Karthaginienſibus, Hamilcare, et Hannibale. [2] de

nec alteram lectionem improbo, *complura poſſumus.* vel, vt alii, *cum plura poſſimus.* Mox MS. Boecl. *qui ex eo.* Vnde is coniicit legendum, *quia ex eo.*

Iaſon tyrannus] MSS. Dan. et Leid. addunt *Theſſaliae.* alii *Theſſalorum.* Fuit autem Pherarum in Theſſalia tyrannus, memoratus Diodoro 15 et 16, Iſocrati or. ad Philippum, Polyaeno 6, Valerio Max. 1, 8 ext. 6 et 9, 10 ext. 2, Plutarcho in apophth. et praecept. pol. Aeliano in Tacticis, inprimis Xenophonti h. Gr. 6.

3 *Patriaeque ſanctiora iura quam hoſpitii*] Alii habent, *Patriae enim.* A cod. Dan. vtraque particula aberat.

4 *Haec extrema fuit aetas*] Sic fere Diodorus quoque 15, 7. 8 et Iuſtinus 6, 9.

* * *

Meminit Datamis et Aeneas in commentar. poliorcetico cap. 40.

Datames] Vir infinitae lectionis C. Barthius Aduerſ. 52, 14 hanc vnam ex omnibus excellentium impp. vitis a manu Nepotis, ceteras ab alio in epitomen contractas, idque ex ſtyli diuerſitate manifeſtum eſſe, cenſet. Sed hoc Gebhardus et alii ſtrenue negant. Vide teſtimonia et iudicia noſtrae editioni praemiſſa.

1 *Venio nunc*] Hanc totam tranſitionem vett. membranae Timotheo

2 de quo hoc plura referemus: quod et obscuriora sunt eius gesta pleraque, et ea quae prospere ei cesserunt, non magnitudine copiarum, sed consilii, quo tum omnes superabat, acciderunt. quorum nisi ratio explicata fuerit, res apparere non poterunt. 3 DATAMES patre Camissare, natione Care, matre Scythissa natus, primum militum numero fuit apud Artaxerxem, eorum, qui regiam tuebantur. pater eius Camissares, quod et manu fortis et bello strenuus, et regi multis locis fidelis erat repertus, habuit prouinciam partem Ciliciae iuxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri. 4 Datames militare munus fungens primum qualis esset, aperuit

Timotheo annectunt, omnesque adeo edd. extra Lambinianam; idque, si Schottum sequimur, rectius, Tranquilli more aliorumque, et ipsius adeo Nepotis, qui a patria parentibusque vitam cuiusque auspicatur. Gebhardus inde incipit: *De quo hoc plura referemus.* Ceteri vero hinc: *Datames patre Camissare etc.* quod nobis rectius videtur. Locus 21, 3. 5 plane dissimilis est, neque cum praesenti comparandus. Est autem in hac vita textus passim e MS. codice Cl. Boecleri emendatus: quod semel monuisse suffecerit.

2 *De quo hoc plura referemus*] In MS. Dan. fuit: *De hoc plura feremus.*

quo tum omnes s.] Sic Cod. Boecl. Ceteri MSS. et editi, *quo tamen o. s.* Vnde Clem. Teueninus fecit, *quo tantum non omnes s.* quem reliqui fere secuti sunt: nisi quod Barthius l. c. mallet, *quo tandem o. s.* reprehensus idcirco a Reinesio τῷ πάνυ epistola 67 ad Rupertum. Vidi, qui *tantum* legeret, atque exponeret *maximopere, adeo, in tantum.* Sed praestat lectionem Codicis Boecler. retinere, vt *tum* sit, ea aetate. id cum ita exaratum esset *tū*, librarii mutarunt in *tm̄*: atque hinc vulgatum *tamen* natum est.

ratio] V. Ind. *ratio gestorum.*

3 *Camissare*] MS. Dan. vbique *Camisarem* scribit.

hab. prouinciam partem Ciliciae] Sic MSS. Dan. ac Schotti, probantibus recentioribus plerisque: cum vox *partem* alias absit. Et sane si totam Ciliciam rexit, neque opus erat situm ac nomen populi addere; et Nepos dixisset potius *hab. prouinciam Ciliciam.* Diodorus tamen lib. 15 totam Cappadociam ei videtur tribuere. Nam eius praefectum Datamem facit: is vero *paternam prouinciam,* vt Noster mox ait, accepit. Nisi forte Cappadociae praefectura postea Datami addita est.

4 *Aperuit*] Sic rescripsi, sequutus codices Dan. ac Sch. et editionem Vltrai. ac iudicium Schotti, Gebhardi et Buchneri.

ruit in bello, quod rex aduersus Cadusios gessit. namque hic multis millibus regiorum interfectis, magni fuit eius opera. quo factum est, vt, cum in eo bello cecidisset Camissares, paterna ei tradere-
II tur prouincia. [1] Pari se virtute postea praebuit, cum Autophradates iussu regis bello persequeretur eos, qui defecerant. namque eius opera hostes, cum castra iam intrassent, profligati sunt, exercitusque reliquus conseruatus regis est. qua ex re maioribus rebus praeesse coepit. [2] Erat eo tempore Thyus dynastes Paphlagoniae, antiquo genere natus a Pylaemene illo, quem Homerus Troico bello a Patroclo interfectum ait. [3] Is regi dicto audiens non erat. quam ob caussam bello eum persequi constituit, eique rei praefecit Datamem propinquum Paphlagonis. namque ex fratre et sorore erant nati. quam ob caussam Datames omnia primum experiri voluit, vt sine armis propinquum ad

Est autem idem ac clare demonstrauit, patefecit. v. Ind. Vulgo erat *apparuit*.

quod rex adu. Cadusios] Vid. Plutarchus Artaxerxe.

multis millib. regior. interfectis] Longolius multa heic addidit. Edidit enim: *multis mill. hostium, regiorum quoque non paucis, interfectis.* quod etiam Ernstio placebat. Lambinus autem: *mult. mill. hostium et regiorum.* Vt nos edidimus, legitur in MSS. Boecl. Leid. et duobus Bauaricis, Schoppio Verisimil. 3, 12 laudatis. A MS. Dan. etiam τὸ *regiorum* aberat; idque probat Gebh. Nam si non pauci regiorum militum, inquit, caesi sunt, Cadmaea fuit victoria, et vane Datami opera iactatur. Sed potuit etiam in pugna minus prospera, vim hostium diutius sustinendo, aut in vlciscenda suorum caede, magni eius opera esse.

1 *Eius opera*] Propius ad genium Nepotis MS. Dan. *huius opera.* sc. Datamis.

conseruatus regis est] Sic quoque Exc. Dan. Similiter MS. Leid. *conf. est regis.* Vnde Gebhardus coniiciebat leg. *conf. regi est.* Mihi τὸ *regis* glossema videtur. Mox alii, *praeesse coeperat.*

2 *Thyus dynastes Paphlagoniae*] In MS. Dan. vbique *Thuys* scribitur. Lambinus mallet *Thys* vel *Thus.* Θῦς enim a Graecis dicitur. Meminit eius Athenaeus 4, 10 et 10, 3. De *dynastae* vocabulo v. Ind. Mox in MS. Gif. et Exc. Dan. erat *antiquo genere ortus.* non male.

3 *Regi*] Sic diserte MS. Dan. et ed. Vltrai. Eodem modo et alibi Noster locutus. v. Ind. Alii *regis.*

omnia primum experiri vol.] Adde 1, 7. 2 et ibi notas, ac Ind. *experiri.* A MS. Boecl. et Leid.

ad officium reduceret. Ad quem cum veniſſet ſine praeſidio, quod ab amico nullas vereretur inſidias, paene interiit. nam Thyus eum clam interficere voluit. [4] Erat mater cum Datame, amita Paphlagonis. ea, quid ageretur, reſciit, filiumque monuit. [5] ille fuga periculum euitauit, bellumque indixit Thyo. in quo cum ab Ariobarzane praefecto Lydiae et Ioniae totiusque Phrygiae deſertus eſſet, nihilo ſegnius perſeuerauit, viuúmque Thyum cepit cum vxore et liberis. [1] Cuius facti ne prius fa- III
ma ad regem, quam ipſe, perueniret, dedit operam. Itaque omnibus inſciis, eo, vbi erat rex, venit: poſteroque die Thyum, hominem maximi corporis, terribilique facie, quod et niger et capillo longo, barbaque erat promiſſa, optima veſte texit, quam ſatrapae regii gerere conſueuerant: ornauitque etiam torque, et armillis aureis, ceteroque regio cultu: [2] ipſe agreſti duplici amiculo circundatus, hirtaque tunica, gerens in capite galeam venatoriam, dextra manu clauam, ſiniſtra copulam, qua vinctum ante ſe Thyum agebat, vt ſi feram beſtiam

Leid. *omnia* aberat. Fortaſſe non male.

quod ab amico nullas vereretur inſidias] Vide ſummis viris Forſtnero et Boeclero annotata ad Taciti 1, 10. 4.

4 *Filiumque*] Longolius addit, *vt ſibi a Thyo caueret.* quod gloſſema cenſeo.

5 *Bellumque indixit Thyo*] In MS. Dan. fuit *Thuyni.* Mox MS. Schotti aberat *ab.* Vnde is ſuſpicabatur Graeco more dixiſſe: *cum Ariobarzani praef. Lyd. deſertus eſſet.* Mihi durius videtur.

nihilo ſegnius perſeuerauit] *Secius* cum heic, tum apud Ouidium Metam. 2, 807, Virgil. Aen. 7, Silium 7 et 10, Columellam 3, 4; vbi pariter *ſegnius* legitur; ſcribendum eſſe, etiam nobiliſſ. Heinſius cenſet in notis ad Ouidii locum iam laudatum.

1 *Ne prius fama*] Vide notas Ernſtii h. l.

barbaque promiſſa] Feſtus: *Promiſſus capillus dicitur longus. item barba promiſſa, velut porro miſſa.* Caeſar B. Gall. 5, 14 de Britannis: *capilloque ſunt promiſſo.* Non repugnabo tamen, ſi quis malit cum Giſanio Ind. Lucret. v. *prolixus,* et pleriſque ſcriptis ac editis libris τὸ *prolixa* retinere: cum et Virgilius ita locutus fuerit.

texit] Sic et Gif. cod. Alii *contexit.* MS. Dan. vtrumque aberat. In eodem mox erat *conſuerant.*

2 *Agreſti duplici amiculo*] V. Ind. v. *amiculum.*

captam duceret. [3] Quem cum omnes profpicerent propter nouitatem ornatus, ignotamque formam, ob eamque rem magnus effet concurfus, fuit non nemo, qui agnofceret Thyum, regique nuntiaret. [4] Primo non accredidit. Itaque Pharnabazum mifit exploratum: a quo vt rem geftam comperit, ftatim admitti iuffit, magnopere delectatus cum facto, tum ornatu: inprimis quod nobilis rex in poteftatem inopinanti venerat. [5] Itaque magnifice Datamem donatum ad exercitum mifit, qui tum contrahebatur duce Pharnabazo et Tithraufte ad bellum Aegyptium, parique eum, atque illos, imperio effe iuffit. poftea vero quam Pharnabazum rex reuoca-
IIII vit, illi fumma imperii tradita eft. [1] Hic cum maximo

3 *Profpicerent*] MS. Boecl. et qu. edd. *afpicerent*. Dan. *confpicerent*. haud dubie ignoratione elegantiffimi loquendi modi. *Profpicere aliquem*, vel *aliquid*, eft defuper, vel e longinquo, vel cum cura infpicere. Petronius: *fummo de vertice montis Hefperiae campos late profpexit*. Parili modo *profpicere fluctus* Lucanus dixit: *vela, mare, freta*, Ouidius, vt obferuatum nobiliffimo Heinfio ad illud Claudiani lib. 2 in pr. Conful. Stilic. v. 253 *ne littore toto profpicerem dubiis venturum Saxona ventis*. Idem Claudianus de VI. Conf. Honorii v. 179 *Hoc deus effulgens habitu profpexit* (Heinfius mallet *profpectat*) *euntes Deiecta ceruice Getas*. Eodem modo Cicero Verr. 2 dixit *aliquem producere in confpectum populi*.

fuit nonnemo qui agnofc. Thyum, regique nunt.] Sic iam olim e membranis Bauaricis emendauit Schoppius 3 Verifimil. 12. firmantque MSS. Dan. Boecl. et ed. Vltraiectina. Gebhardo probatur Longolii et Mendoziani codicis fcriptura: *Fuit nemo non qui agn. Thyn, regique nunt.* quam, inquit, et praecedentia et confequentia confirmant. Q. d. Concurfus factus eft magnus ob infolitam fpeciem adducti, et cum propius infpexiffent, plurimi agnouerunt etc. Lambinus et alii legunt: *Fu. nemo qui ag. Th. qui non regi nunt.* Sed noftra lectio commodiffima omnium eft.

4 *Non accredidit*] Sic itidem e MSS. Bauar. emendauit Schoppius l. c. et e fuis P. Daniel, Sauaro, Schottus, Boeclerus, adfentiente et Gebhardo. Vulgo erat: *Ac primo non credidit*. MS. Ernftii: *Ac primo non accredidit*. Vfi autem et alii hoc verbo. v. Ind.

5 *Qui tum contrahebatur*] Siue in Phrygia, cui Pharnabazus praeerat: fiue in Syria, ad quam vfque praefectura Phrygiae pertinebat, et vnde breuior erat traiectio in Aegyptum. Vide Lambinum n. 42 et 44.

fumma imperii tradita eft] MS. Boecl. *fumma imperia tradita*.

mo ſtudio compararet exercitum, Aegyptumque proficiſci pararet: ſubito a rege litterae ſunt ei miſſae, vt Aſpim aggrederetur, qui Cataoniam tenebat. quae gens iacet ſupra Ciliciam, confinis Cappadociae. [2] namque Aſpis ſaltuoſam regionem, caſtellisque munitam incolens, non ſolum imperio regis non parebat; ſed etiam finitimas regiones vexabat, et quae regi portarentur, abripiebat. [3] Datames, etſi longe aberat ab his regionibus, et a maiore re abſtrahebatur; tamen regis voluntati morem gerendum putauit. Itaque cum paucis, ſed viris fortibus, nauem conſcendit: exiſtimans, id quod accidit, facilius ſe imprudentem parua manu oppreſſurum, quam paratum, quamuis magno exercitu. [4] Hac delatus in Ciliciam, egreſſus inde, dies noctesque iter faciens, Taurum tranſiit, eoque quo ſtuduerat venit: quaerit quibus locis ſit Aſpis: cognoſcit, haud longe abeſſe, profectumque eum venatum. quem dum ſpeculatur, aduentus eius cauſſa cognoſcitur. Piſidas, cum iis quos ſecum habebat, ad reſiſtendum Aſpis comparat. [5] Id Datames vbi audiuit, arma ſumit, ſuosque ſequi iubet: ipſe equo concitato ad hoſtem vehitur. quem procul Aſpis conſpiciens ad ſe ferentem, pertimeſcit, atque a conatu reſiſtendi deterritus, ſeſe dedit. Hunc Datames vinctum ad regem ducendum tradit Mithridati. [1] Haec dum V

L 3 gerun-

dita. Dan. *ſumma imp. tradita ſunt.* Rectum puto *ſumma imperii tradita.* Sic alibi locutus. v. Ind.

2 *Aſpis*] Aberat MS. Leid.

quae regi portarentur abripiebat] In MS. Boecl. fuit *arripiebat.* quomodo et Longolius edidit.

3 *Datames etſi longe ab. etc.*] Vide Forſtner. ad Tacitum p. 367, et de Alphonſo Pereſio Sidoniae Duce, Stradam dec. 2 lib. 10 haud longe a princ.

ſe imprudentem] Quae vulgo adduntur, *et imparatum,* aberant a MSS. Bauaricis, Sauar. et Boecl. Vtrumque tamen coniungitur infra 17, 2. 2. qui locus, opinor, gloſſemati h. l. occaſionem dedit. nam ne genuina eſſe credam, facit etiam τὸ *paratum,* quod ſtatim ſequitur. Paullo ante *id* aberat cod. Boecl. in illis, *id quod accid.*

4 *Dies noctesque*] MS. B. *dies noctes.* Statim Exc. Dan. *quae dum ſpeculatur.* et, *cum eis.*

5 *Arma ſumit, ſuosque ſ. i.*] Sic MSS. Gif. Leid. Boecl. In vulgatis erat: *arma capit, ſuos ſ. i.*

ad ſe ferentem] V. Ind. *ferre.* Mox MSS. Gif. Sch. Dan. Boecl. *ſeſe dedidit.*

geruntur, Artaxerxes reminiſcens, a quanto bello, ad quam paruam rem principem ducum miſiſſet, ſe ipſe reprehendit, et nuntium ad exercitum Acen miſit, quod nondum Datamem profectum putabat, qui diceret, ne ab exercitu diſcederet. Hic priusquam perueniret quo erat profectus, in itinere conuenit, qui Aſpim ducebant. [2] Qua celeritate cum magnam beneuolentiam regis Datames conſecutus eſſet, non minorem inuidiam aulicorum excepit, qui illum vnum pluris, quam ſe omnes, fieri videbant. quo facto cuncti ad eum opprimendum conſenſerunt. [3] Haec Pandates, gazae cuſtos regiae, amicus Datami, perſcripta ei mittit. in quibus docet, *eum magno fore periculo, ſi quid illo imperante in Aegypto aduerſi accidiſſet.* [4] *namque eam eſſe conſuetudinem regiam, vt caſus aduerſos hominibus tribuant, ſecundos fortunae ſuae. quo fieri, vt facile impellantur ad eorum perniciem, quorum*

1 *Acen*] Sic dudum viri docti et heic et comm. 5 legendum cenſuerunt. In plerisque MSS. *acrem* fuit. Vnde Lambinus primum *Acaeum* vel *Acenſem*; poſtremo *Carem* fecit. Eſt autem *Ace* Phoeniciae ciuitas, poſtea *Ptolemais* dicta, vt e Scylace, Strabone, Plinio, Stephano, Harpocratione, Suida aliisque cognoſcimus: in ſacris litteris *Accho*, Ioſepho Antiq. Iud. 5, 1 et 8, 2 tam in editis quam MSS. codd. Ἄρκη, hodie *Acre*. De quo vid. doctiſſ. Bocharti Canaan lib. 1, 17. Sed apud Ioſephum, ſi quidem de eadem vrbe loquitur, videtur legendum Ἄκη. Sane poſteriore loco in optimo codice Caeſareo pro τὴν περὶ ἄρκην παράλιον legitur τὴν πετριακὴν παράλ. vt primitus videatur ſcriptum fuiſſe τὴν περὶ ἄκην.

qui diceret] Alii, *qui ei dic.* Vnde Lambinus coniiciebat leg. *ediceret.*

2 *Non minorem inuidiam aulicorum excepit*] Fuit, cum legendum putarem, *non minor eum inuidia aulic. exc.* ſic enim ſolent Latini ſcriptores. Nunc nihil muto. *Excipere* eſt ſuſcipere. Plane ſic Curtius 6, 10. 10 *Quid inimicitiarum creditis excepturum* (me) *fuiſſe, ſi inſontes laeſiſſem?*

3 *Eum magno fore periculo*] Sic meliores libri, omiſſo τῷ *in*, quod vulgo additur. v. Ind. v. *eſſe.*

4 *Conſuet. regiam*] Expreſſi lectionem optimorum MSS. Dan. et Boecl. quae vix a librariis fuerit. Vulgo eſt *conſuet. regum.*

vt caſus adu.] Vide huc nonnulla apud Boecl. de auſpic. reg. 2, 23 et Lipſ. in not. ad polit. 3, 2.

fortunae ſuae] V. Ind. *in fortuna regum.*

quo fieri, vt fac. imp.] Sic MSS. Dan. et Leid. Vulgo eſt *quo facile fieri, vt impell.*

rum ductu res male gestae nuntientur. illum hoc maiore fore in discrimine, quod quibus rex maxime obediat, eos habeat inimicissimos. 5 Talibus ille litteris cognitis, cum iam ad exercitum Acen venisset, quod non ignorabat ea vere scripta, descisce-re a rege constituit. neque tamen quicquam fecit, quod fide sua esset indignum. 6 nam Mandroclem Magnetem exercitui praefecit: ipse cum suis in Cappadociam discedit; coniunctamque huic Paphlagoniam occupat; celans qua voluntate esset in regem: clam cum Ariobarzane facit amicitiam, manum comparat, vrbes munitas suis tuendas tradit.

VI

1 Sed haec propter hiemale tempus minus prospere procedebant. Audit, Pisidas quasdam copias adversus se parare. filium eo Arsideum cum exercitu mittit. cadit in praelio adolescens; proficiscitur eo pater, non ita cum magna manu, celans quantum vulnus accepisset; quod prius ad hostem peruenire cupiebat, quam de re male gesta fama ad suos perveniret: ne cognita filii morte animi debilitarentur militum. 2 Quo contenderat, peruenit, hisque locis castra ponit, vt neque circuiri multitudine adversariorum posset, neque impediri, quo minus ad dimi-

quibus rex maxime obediat] Vide Forstnerum not. ad 4 Ann. Taciti p. 313, Piccartum Obseru. 15, 9, Lipsium 3 polit. 8, 8 et 9. Pro *obediat* et *habeat* in MS. Boecl. est *obediebat*, et *habebat*.

5 *Acen*] Vide supra ad s. 1. In MSS. Burgensi, Dan. Boecl. erat *Ageen*. In qu. edd. *Agneae*.

6 *Mandroclem*] Sic, Magio teste, codd. Burgensis et Venetus, itemque MS. Dan. At vett. edd. *Androclem*, *Androdem* vel *Mandrodem*. Lambinus *Androdem* tuetur. quem ceteri fere sequuti sunt.

1 *Procedebant*] Sic MSS. Dan. Sch. Boecl. Similiter Cato apud Gellium 7, 3 *quia haec res tam secunde processit*. Tacitus 15, 60. 3 *vt ferro grassaretur, quando venenum non processerat*. Longolius, Lambinus, et alii *succedebant*.

Pisidas] Aliter Diodorus 15, Persas Artabazo duce in Cappadociam irrupisse, aduersus eos Datamem exercitum eduxisse.

Arsideum] Ita MSS. Dan. Sauar. Sch. Boecl. ac ed. Vltrai. pro quo vulgati libri *Aridaeum*. Quod nomen Persis vsitatum fuisse, cognoscimus ex Esthe-rae 9, 9.

2 *Circuiri multitudine*] Sic libri omnes, eodemque modo Cicero Phil. 13. Lambinus tamen edidit *circ. a multitudine*. Idem paullo post: *quo minus ipse ad dimic.*

dimicandum manum haberet expeditam. [3] Erat cum eo Mithrobarzanes ſocer eius, praefectus equitum. Is deſperatis generi rebus ad hoſtes transfugit. Id Datames vt audiuit, ſenſit, ſi in turbam exiſſet, ab homine tam neceſſario ſe relictum, futurum vt ceteri conſilium ſequerentur. [4] in vulgus edit: ſuo iuſſu Mithrobarzanem profectum pro perfuga, quo facilius receptus interficeret hoſtes. quare relinqui eum non par eſſe, ſed omnes confeſtim ſequi. quod ſi animo ſtrenuo feciſſent, futurum vt aduerſarii non poſſent reſiſtere, cum et intra vallum et foris caederentur. [5] Hac re probata, exercitum educit, Mithrobarzanem perſequitur. qui tantum quod ad hoſtes peruenerat, Datames ſigna inferri iubet. [6] Piſidae noua re commoti, in opinionem adducuntur, perfugas mala fide compoſitoque feciſſe, vt recepti, eſſent maiori calamitati. primum eos adoriuntur. Illi cum quid ageretur, aut quare fieret, ignorarent, coacti ſunt cum eis pugnare, ad quos tranſierant; ab eisque ſtare, quos reliquerant. quibus cum neutri parcerent, celeriter ſunt conciſi. [7] Reliquos Piſidas reſiſtentes Datames inuadit: primo impetu pellit, fugientes perſequitur, multos interficit, caſtra hoſtium capit. [8] Tali conſilio vno tempore et proditores perculit, et hoſtes

3 *Ab hom. tam neceſſ. ſe relictum, futurum vt c.*] Longolius edidit *ſe iri relictum.* Lambinus *ſe relictum eſſe.* Sed a MSS. Dan. Schotti et vno Schoppii, vtrumque aberat. quomodo nos edidimus. Schoppius mallet *ſeſe rel.*

4 *Sed omnes conf. ſequi*] Cod. Boecl. et quidam editi: *et omnes.*

5 *Qui tantum quod ad hoſtes peruen.*] Sic Lambinus emendauit, praeeuntibus, vt arbitror, libris. Ernſtius certe in ſuo diſerte ſic ſcriptum reperit. Tueturque hanc lectionem et princeps Criticorum Gronouius ad Liuii 33, 4. Veſtigia illius etiam deprehendas in ed. Vltrai. et MS. Leidenſi. Nam illa: *qui tantum non ad h. p.* Hic: *perſequitur tantum. Qui cum ad h. p.* In quibusdam fuit: *qui tantum dum ad h. p.* At MSS. Dan. et Sch. diſerte: *qui dum ad h. p.* Vnde Magius cudit *qui tum.* alii *qui vixdum.* A cod. Boecl. etiam pronomen aberat hoc modo: *dum ad hoſtes peru.* quae ipſa varietas indicium eſt corruptelae. Adde Ind. v. *tantum.*

hoftes profligauit: et quod ad perniciem fuerat cogitatum, id ad falutem conuertit. Quo neque acutius vllius imperatoris cogitatum, neque celerius factum vfquam legimus. [1] Ab hoc tamen viro Scifmas maximo natu filius defciit, ad regemque tranfiit, et de defectione patris detulit. quo nuntio Artaxerxes commotus, quod intelligebat fibi cum viro forti ac ftrenuo negotium effe, qui, cum cogitaffet, facere auderet, et prius cogitare, quam conari, confueffet; Autophradatem in Cappadociam mittit. [2] Hic ne intrare poffet faltum, in quo Ciliciae portae funt fitae, Datames praeoccupare ftuduit. [3] Sed tam fubito copias contrahere non potuit. a qua re depulfus, cum ea manu, quam contraxerat, locum delegit talem, vt neque circumiretur ab hoftibus, neque praeteriret aduerfarius, quin ancipitibus locis premeretur: et fi dimicare cum eo vellet, non multum obeffe multitudo hoftium fuae paucitati poffet. [1] Haec etfi Autophradates videbat, tamen ftatuit congredi, quam cum tantis copiis refugere, aut tam diu vno loco federe. [2] Habebat barbarorum equitum viginti, peditum centum millia, quos illi Cardacas appellant. eiusdemque

VII (beside "rius factum vfquam legimus. Ab hoc tamen viro")

VIII (beside "fuae paucitati poffet. Haec etfi Autophradates")

L 5

8 *Quod ad fuam perniciem etc.*] Vide Commentarium Boecleri p. 20.

1 *Scifmas*] MS. Dan. *Syfinas*. quod, vt recte Gebhardus cenfet, Perficis nominibus propius. Eft enim idem quod *Sifinnes* apud Lucianum de amicitia: *Sifines* apud Iofephum 11, 4: et *Sifenes* Curtio 3, 7. 11 et 15: *Afifines* Arriano 1, 8. *maximo natu*] Sic MSS. Vulgo: *maximus natu*. quomodo inf. 17, 1. 3 loquutus eft. Statim Gebhardus e MS. Dan. legit, *adque regem*.

3 *Ancipitib. locis*] V. not. ad 2, 3. 3. Mox in omnibus fere libris legitur *fi dimicare eo vellet*. quod Lambinus exponit, ob eam cauffam. ridicule.

1 *Tamen ftatuit congredi, quam etc.*] Vide Voffium de conftructione cap. 61.

ftatuit congredi quam cum tantis copiis refugere] Vide Iuftin. 23, 3. 9, Freinshem. ac Loccen. ad Curtium 3, 8. 7 et fupra ad 1, 5. 4.

2 *Cardacas*] Primus, nifi fallor, Barn. Briffonius pro *Gardatas*, quod in plerisque libris legitur, *Cardacas* reponendum effe monuit lib. 3 de regno Perf. quam emendationem Schottus Gifaniani codicis, in quo *Gardacas* legitur, et veterum Graecorum auctoritate confirmat. Erant

demque generis III. funditorum. Praeterea Cappadocum octo, Armeniorum decem, Paphlagonum quinque, Phrygum decem, Lydorum quinque, Aspendiorum et Pisidarum circiter tria, Cilicum duo, * Captianorum totidem, ex Graecia conductorum tria [millia]: leuis armaturae maximum numerum. [3] Has aduersus copias spes omnis consistebat Datami in se locique natura. namque huius partem non habebat vicesimam militum. Quibus fretus conflixit, aduersariorumque multa millia concidit; cum de ipsius exercitu non amplius hominum mille cecidisset. quam ob caussam postero die tropaeum posuit, quo loco pridie pugnatum erat. [4] Hinc cum castra mouisset, semperque inferior copiis,

Erant autem Κάρδακες genus militum apud Persas, vt e Strabone 1, Eustathio ad Iliad. 2, 869 et Ammonio de differ. diction. Graec. cognoscimus. Meminere et Plutarchus lib. ὅτι οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν κατ' Ἐπίκουρον, Polybius 5, Arrianus 2 de gestis Alex. ac Pausanias: e iunioribus Coelius Rhodig. 18, 1. Strabo a κάρδα dictos ait, quod τὸ ἀνδρῶδες καὶ πολεμικὸν designet: Hesychius a gente vel loco.

Captianorum] Ignotus Geographis populus. Quare Schottus verebatur, ne traiecta esset littera, reponendumque fortasse *Caspianorum*; de quibus Strabo 11 ἔστι δὲ τῆς Ἀλβανῶν χώρας καὶ ἡ Κασπιανὴ, τοῦ Κασπίου ἔθνους ὁμώνυμος. Stephanus in Κασπία· γίγνεται δὲ Κασπιανὸς ἐκ τοῦ Κασπίου, ὡς Καρδιανός. Ac meminit *Caspiae gentis* et Plinius 6, 15; aitque *portis et mari nomen dedisse.* sicuti *Caspiorum*, occidentalia Mediae ad Armeniam tenentium, Ptolemaeus 6, 2. Negat tamen Ortelius in thesauro Geographico, *Caspianorum* heic legendum esse; quod ceteri populi, quos Nepos hoc loco recenset, omnes in Asia minore sint, Caspiani vero ad mare Caspium. Verum demus id Ortelio; an idcirco nulli ex Asia maiore adesse potuere? Ciliciae vicina est Armenia; Armeniae Caspii. Non igitur nimium a Cilicia distabant. Multo minus certe, quam *Capsiani*, a Capsa vrbe Africae dicti, quos alii reponi volunt. Et quis credat, ex vna Africae vrbe, aut vnius vrbis territorio, duo millia militum in Asiam concessisse?

conductorum tria millia] A MS. Dan. *millia* aberat. Et potest abesse.

3 *Cum de ipsius exercitu non amplius hom. mille cecid.*] Aberant haec MS. Leidensi. Qu. edd. *cecidissent*.

pugnatum erat] Ita quoque Dan. Alii *est*. Longolius et Lambinus verbum plane omittunt.

4 *Semperque inf. copiis, super. omn. prael. discederet*] Vulgati:

piis, ſuperior omnibus praeliis diſcederet: quod nunquam manum confereret, niſi cum aduerſarios locorum anguſtiis clauſiſſet; quod perito regionum callideque cogitanti ſaepe accidebat: [5] Autophradates, cum bellum duci maiore regis calamitate, quam aduerſariorum, videret, ad pacem amicitiamque hortatus eſt, vt cum rege in gratiam rediret. [6] Quam ille etſi fidam non fore putabat, tamen conditionem accepit, ſeque ad Artaxerxem legatos miſſurum dixit. Sic bellum, quod rex aduerſus Datamem ſuſceperat, ſedatum. Autophradates in Phrygiam ſe recepit. [1] At rex, quod implacabile odium in Datamem ſuſceperat, poſtquam bello eum opprimi non poſſe animaduertit, inſidiis interficere ſtuduit. quas ille plerasque vitauit. [2] ſicut cum nuntiatum eſſet, quoſdam ſibi inſidiari, qui in amicorum erant numero: de quibus, quod inimici detulerant, neque credendum, neque negligendum putauit. experiri voluit, verum falſumne eſſet relatum. [3] Itaque eo profectus eſt, quo itinere futuras inſidias dixerant. Sed elegit corpore VIIII

et

gati: *vt inferior copiis, ita ſuperior omn.prael. diſcedebat.*

niſi cum aduerſ.] Inſerunt τὸ *cum* MSS. Dan. et Boecler. nam vulgo deeſt.

perito regionum] Longolius edidit: *quod quidem perito.*

callideque cogitanti] V.Comment. Boecleri p. 37 ſeqq.

5 *Ad pacem amicitiamque hortatus eſt, vt cum rege in gratiam rediret*] Tautologiae haec ſpeciem habent. Et a cod. Dan. τὸ *ad* aberat. Leidenſis: *vt cum rege in amicitiam rediret.* Quae faciunt, vt gloſſema ſubeſſe putem, Nepotemque ſcripſiſſe, *hortatus eſt, vt cum rege in gratiam rediret.* Addidit aliquis interpretamentum: *pacem, amicitiam,* quae poſtea in textum recepta.

6 *Sedatum*] *Eſt* addit Dan.

2 *Cum nuntiatum eſſ.*] Dan. *cum ei nunt. eſſet.* Rem ipſam narrat et Polyaenus 7, 4.

verum falſumne] Lambinus coniicit leg. *verumne an falſum.* inuitis libris. Dictum, vt apud Ciceronem: *aequum ſit an iniquum,* et ſimilia.

3 *Quo itin. futuras inſidias*] Lambinus: *in quo itin.* MSS. Schotti et Boecl. itemque Longolius et Magius addunt *euenire.* Gebhardus vtrumque, et *futuras* et *euenire*, ſuppoſititium cenſet. nam cum exſcriptorum quidam aliquid abeſſe ſuſpicarentur: hos *futuras*; illos *euenire*; iſtos vtrumque vocabulum intruſiſſe. Sed vix ita loquutus fuerit Nepos.

et ſtatura ſimillimum ſui, eique veſtitum ſuum de-
dit, atque eo loco ire, quo ipſe conſueuerat, iuſ-
ſit. Ipſe autem ornatu [veſtituque] militari inter
corporis cuſtodes iter facere coepit. [4] At inſidiato-
res, poſtquam in eum locum agmen peruenit, de-
cepti ordine atque veſtitu, in eum faciunt impe-
tum, qui ſuppoſitus erat. Praedixerat autem his
Datames, cum quibus iter faciebat, vt parati eſſent
facere, quod ipſum vidiſſent. [5] Ipſe, vt concurren-
tes inſidiatores animaduertit, tela in eos coniecit.
hoc idem cum vniuerſi feciſſent, priusquam perue-
nirent ad eum, quem aggredi volebant, confixi ce-
X ciderunt. [1] Hic tamen tam callidus vir extremo
tempore captus eſt Mithridatis, Ariobarzanis filii,
dolo. namque is pollicitus eſt regi, ſe eum inter-
fecturum, ſi ei rex permitteret, vt quodcunque
vellet liceret impune facere: fidemque de ea re,
more

corpore et ſtatura ſim. ſui] Ita et MSS. Bauar. ac Leid. Alii *corpus* vel *corporis ſtatura ſ. ſ.*

veſtitum dedit] Alia exempla collegit Freinshemius ad Curtii 8, 13. 21.

eo loco] Ea parte agminis, qua ipſe dux ſolebat conſpici: vt patet ex eo quod mox ſequitur, *decepti ordine*. Quare male Lambinus *eo loci* legit, atque exponit *in eum locum*.

ornatu veſtituque milit.] Lectio optimorum libb. Gifan. et Dan. non abſurda viſa Gebhardo. Nam neque inſignibus, inquit, neque veſtitu imperatorio vſus eſt Datames. Pleraeque edd. *ornatus veſtitu milit.* MS. Schotti: *ornatu veſtitu mil.* Mihi rectum videtur, quod in ed. Vltrai. legitur, *ornatu militari.* vt τὸ *veſtitu*, gloſſema ſit, e praecedd. et conſeqq. intruſum: quod poſtea tot varietates peperit. Fauet huic lectioni Polyaenus 7, 4. qui tantum *armaturae* meminit: ἄλλον διεσκεύασε τῇ αὐτοῦ πανοπλίᾳ. ἐν ἄλλῃ δὲ αὐτὸς ἐκινδύνευσεν.

4 *Suppoſitus*] Mox ab aliis edd. *bis* abeſt in illis, *praedix. autem his Dat.*

1 *Captus eſt Mithridatis dolo*] Rem, ſed paullo aliter, narrat Polyaenus quoque lib. 7 in Mithridate ſ. 1.

ſi ei rex permitteret] Sic malo cum Exc. Dan. quam, vt vulgo legitur, *promitteret*. quod haud dubie e mentione *fidei* et *dextrae datae* natum eſt. Polyaenus hac de re nihil: tantum ait iuſſum a rege Mithridatem aut occidere Datamem, aut adducere. Mox MS. Boecl. abeſt *facere*. poteſtque abeſſe.

fidemque de ea re, more Perſarum, dextra dediſſet] Vide notas Berneggeri ad Iuſtin. 11, 15. 13. In MS. Leid. erat: *more Perſ. rex dextram dediſſet.*

more Perſarum, dextra dediſſet. [2] Hanc vt accepit a rege miſſam, copias parat, et abſens amicitiam cum Datame facit, regis prouincias vexat, caſtella expugnat, magnas praedas capit: quarum partem ſuis diſpertit, partem ad Datamem mittit. pari modo complura caſtella ei tradit. [3] Haec diu faciendo, perſuaſit homini, ſe infinitum aduerſus regem ſuſcepiſſe bellum; cum nihilo magis, ne quam ſuſpicionem illi praeberet inſidiarum, neque colloquium

2 *Hanc vt accepit a rege miſſam, copias parat*] Longolius edidit: *Hanc vt recepit a rege, inimicitiam aduerſus regem ſimulat, copias parat.* Lambinus: *hanc vt accepit, ſimulat ſe ſuſcepiſſe cum rege inimicitias, cop. parat.* quam lectionem fere nuperi editores retinuerunt. Sed quae de ſimulata inimicitia dicuntur, abſunt libris: deſumta, vt arbitror, e Polyaeno, qui ait, Mithridatem etiam ipſum ſimulaſſe, ſe defecturum a rege. ὑποκρίνεται καὶ αὐτὸς ἀποστῆναι βασιλέως. Vt nos edidimus, legitur in MSS. Schoppio laudatis, et Boecleriano. Nec valde diſcrepat editio Aldina, Barthio aduerſ. 52, 14 probata: *hanc vt recepit a rege miſſam.* A MSS. Gif. Sauar. (in quibus et *recepit* erat) itemque Schotti, etiam *miſſam* aberat, Schotti iudicio recte. Gebhardus adhuc plura iugulanda cenſet, legitque, *Hanc vt accepit, copias parat.* Sed illud *a rege* conſenſus librorum facile tuetur. τὸ *miſſam* quoque veriſimilius eſt ignoratione Perſici ritus (de quo Gebhardus nota) omiſſum, quam inſertum a librariis eſſe. Quae vero praeterea Longolius et Lambinus intruſerunt, hoc ipſo νοθείαν ſuam produnt, quod a MSS. omnibus et vett. edd. abſunt.

regis prouincias vexat] Sic Dan. Leid. melius quam alii *prouinciam.* Quae enim vnica illa regis prouincia?

praedas capit] Sic MSS. et edd. vett. tuenturque Schottus ac Gebhardus. Quod in aliis legitur, *agit*, Lambinianae audaciae propago eſt. Statim pro *partem* MSS. Leid. et Boecl. vtrobique *partim.* quod etiam priore loco Exc. Dan. habent. nam poſteriore corrupte *pariter* legunt. Eſt autem accuſandi caſus antique elatus. de quo Schoppius in Grammat. Inſtitut. p. 47 et Voſſius de conſtruct. c. 63. Adde Gellium 10, 13 et celeberr. Gronouium Obſeruat. 3, 2.

3 *Suſcepiſſe bellum*] Atqui nondum bellum ſuſceperat; inquit Lambinus, quia c. 11, 1 *certiorem facit Datamen, tempus eſſe, bellum cum ipſo rege ſuſcipi.* Quare corrigit, *ſuſcepiſſe odium.* Verum vox *ipſo* ſatis indicat, ibi de noua ratione belli ſuſcipiendi ſermonem eſſe. Nempe hactenus prouincias vexauerat, caſtella expugnauerat, praedas ceperat: nunc ipſum Regem adgrediendum eſſe monet.

quium eius petiuit, neque in conſpectum venire ſtuduit. Sic abſens amicitiam gerebat, vt non beneficiis mutuis, ſed odio communi, quod erga
XI regem ſuſceperant, contineri viderentur. [1] Id cum ſatis ſe confirmaſſe arbitratus eſt, certiorem facit Datamem, tempus eſſe maiores exercitus parari, bellum cum ipſo rege ſuſcipi: de qua re, ſi ei videretur, quo loco vellet, in colloquium veniret. Probata re, colloquendi tempus ſumitur, locusque quo conueniretur. [2] Huc Mithridates cum vno, cui maximam habebat fidem, ante aliquot dies venit, compluribusque locis ſeparatim gladios obruit, eaque loca diligenter notat. Ipſo autem colloquendi die, vtrique, locum qui explorarent, atque ipſos ſcrutarentur, mittunt. Deinde ipſi ſunt congreſſi. [3] Hic cum aliquandiu in colloquio fuiſſent, et diuerſi diſceſſiſſent, iamque procul Datames abeſſet: Mithridates priusquam ad ſuos perueniret, ne quam ſuſpicionem pareret, in eundem locum reuertitur, atque ibi, vbi telum erat impoſitum, reſedit, vt ſi a laſſitudine cuperet acquieſcere: Datamemque reuocauit, ſimulans ſe quiddam in colloquio eſſe oblitum. [4] Interim telum, quod latebat, protulit, nudatumque vagina veſte texit, ac Datami venienti ait, digredientem ſe animaduertiſſe, locum

nec colloquium eius petiuit] Vide notas Freinshemii ad Florum 2, 2. 11.

1 *Bellum cum ipſo rege*] Vulgo abeſt *ipſo*, e MSS. Dan. et Boecl. reſtitutum. Habent etiam vulgati, *et bellum*. Mox Schotto rectius videtur, quod in ſcriptis reperit, *deque ea re.* quomodo et Boecler. habet. Statim τὸ *loco* a vulgatis abeſt: ſed erat in MSS. Dan. Sch. Leid. Boecl.

2 *Maximam*] Aberat MS. Boecl. Alii *maxime.* Sed ita quoque ſupra locutus Nepos 10, 5. 6. Statim in MS. Gif. et aliis: *ipſo autem colloquii die.*

ipſi ſunt congreſſi] Sic et Dan. Vulgo τὸ *ipſi* abeſt. Mox Dan. Boecl. *diuerſe.*

3 *Vbi telum erat impoſitum*] Vide not. Ernſtii ad ſ. ſeq. Pro *impoſitum* Dan. *impoſtum.* vulgati *poſitum.* Statim MS. Boecl. *vt ſi laſſit. cup. acq. Datamem reuocauit.* deinde: *ſe quiddam in coll. obl.* Pro *quiddam* alii *quoddam.* Longol. *cuiusdam.* ed. Veneta *quaedam.*

4 *Digredientem ſe animadu.*] Ita reſcribendum, Schoppius monuit

locum quendam, qui erat in conſpectu, ad caſtra ponenda eſſe idoneum. [5] quem cum digito monſtraret, et ille conſpiceret, auerſum ferro transfixit: priusque, quam quisquam poſſet ſuccurrere, interfecit. Ita vir, qui multos conſilio, neminem perfidia ceperat, ſimulata captus eſt amicitia.

XV
EPAMINONDAS

EPAMINONDAS POLYMNI F. THEBANVS I
De hoc priusquam ſcribamus, haec praecipienda videntur lectoribus, ne alienos mores ad ſuos referant; neue ea, quae ipſis leuiora ſunt, pari modo apud ceteros fuiſſe arbitrentur. [2] Scimus enim muſicen noſtris moribus abeſſe a principis perſona; ſaltare vero etiam in vitiis poni. quae omnia apud Graecos et grata, et laude digna ducuntur. [3] Cum autem exprimere imaginem conſuetudinis atque vitae velimus Epaminondae, nihil videmur debere praetermittere, quod pertineat ad eam

monuit Veriſimil. 3, 12, cum vulgo legeretur, *digrediendum, ſe animadu.* Iam enim ante, inquit, digreſſi erant, et iterum nunc coibant. Firmat correctionem MS. Ernſtianus, in quo fuit: *digredientem animaduertiſſe.* Mox MS. Boecl. *quem eum digito demonſtraret.*

* * *

De Epaminonda vide Polybium 9 (qui cum Hannibale comparat p. 346) Diodorum Sicul. lib. 6 in Excerptis Peireſcianis p. 247 (vbi elogium eius habes) Nonnum in collectione hiſtoriarum ad στηλιτευτικὴν Gregorii Nazianzeni p. 133 edit. Anglic. et Suidam. Nummus penes me eſt elegantiſſimus, ſed recentior vt arbitror, in cuius antica parte caput Epaminondae cum litteris ΕΠΑΜΙΝΟΝΔΑΣ ΘΗΒΑΙΟΣ. in poſtica, figura militaris ad arma ſedens, ac ſiniſtra lauream tenens: ante eam columna, cui galea impoſita, et ſerpens circumuoluitur, cum armis: ſubtus, ΚΑΤΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝ.

1 *Polymni*] Dictum vt *Neocli, Procli, Pericli* etc. de quibus ad 2, 1. 1 et 7, 3. 2. Nam Graece eſt Πολύμνιδος apud Aelianum hiſt. var. lib. 3, 17. lib. 11, 9 et ex emendatione Cl. Scheſſeri lib. 2, 43: a Πολύμνις, quod patri eius nomen fuit. Mox MS. Boecl. *De quo priusq. ſcr.*

2 *Quae omn. apud Gr.*] Vide de muſica Voſſium lib. de quatuor artib. popular. c. 4 n. 22 et deinc. de ſaltatione Meurſium lib. de orcheſtra Graecorum.

eam declarandam. 4 Quare dicemus primum de genere eius: deinde quibus disciplinis et a quibus sit eruditus: tum de moribus, ingeniique facultatibus; et si qua alia digna memoria erunt: postremo de rebus gestis, quae a plurimis omnium

II anteponuntur virtutibus. 1 Natus igitur patre, quo diximus, honesto genere, pauper iam a maioribus relictus. Eruditus autem sic, vt nemo Thebanus magis. nam et citharizare, et cantare ad chordarum sonum doctus est a Dionysio: qui non minore fuit in musicis gloria, quam Damon, aut Lamprus; quorum peruulgata sunt nomina: [carmina] cantare tibiis ab Olympiodoro, saltare a Calliphrone. 2 At philosophiae praeceptorem habuit Lysim Tarentinum, Pythagoreum: cui quidem sic fuit deditus, vt adolescens tristem et seuerum senem omnibus aequalibus suis in familiaritate anteposuerit: neque

4 *Quibus discipl.*] MS. Boecl. *de disciplinis.*

digna memoria] V. not. Boecleri ad praef. 1.

a plurimis] Praepositionem habent optimi libri, Gif. Sau. Dan. Leid. Vulgo abest. Cod. Boecl. vna voce auctius: *quae a plurimis pluribus omn.* non male.

1 *Eruditus autem sic*] Exstat Chionis Platonici ad Matridem epistola inter epistolas Graecorum ab Aldo editas. Quaenam autem disciplinae duci necessariae, quaenam inutiles ac noxiae sint, de eo exstat prolixa disputatio Naudaei lib. 2 de studio militari sect. 2 et 3.

carmina] Aberat MSS. Dan. et Leid. et suspectabat etiam Gebhardus. Vix dubito quin glossema sit.

ab Olympiodoro] Et ab Orthagora. Vide supra ad 15, 1. 3.

2 *Praecept. hab. Lysim Tarent.*] Ita Cicero 3 de Orat. 34 et 1 Offic. 44, Diodorus Sic. l. 6 in Exc. Peiresc. p. 247, Pausanias Boeoticis, Aelianus Var. 3, 17, Malchus siue Porphyrius extrema vita Pythagorae, Iamblichus in eiusd. argumenti opere c. 35 etc. Qui omnes *Lysidem* siue *Lysim*, quomodo et in MS. Dan. correctum erat: non vt in plerisque MSS. et vett. edd. Nepotis legitur, *Lysiam*, vocant. Eius epistola ad Hipparchum quendam legitur inter epistolas Graecorum ab Aldo editas, itemque inter fragmenta Pythagoricorum, cum Laërtio Casauboni edita: et paullo aliter apud Iamblichum l. c. cap. 17. vbi vide notas Io. Arcerii Theodoreti p. 80. Alia de Lyside habes apud eundem Iamblichum d. cap. 35 et c. 30 p. 162 et Porphyrium l. c. p. 36 ed. Rittershusii, cuius ibi notas vide. Ceterum Nonnus in collectione et expositione historiarum, quarum Gregorius

neque prius eum a ſe dimiſerit, quam in doctrinis tanto anteceſſerit condiſcipulos, vt facile intelligi poſſet, pari modo ſuperaturum omnes in ceteris artibus. [3] Atque haec ad noſtram conſuetudinem ſunt leuia, et potius contemnenda: at in Graecia vtique olim magnae laudi erant. [4] Poſtquam ephebus factus eſt, et palaeſtrae dare operam coepit: non tam magnitudini virium ſeruiuit, quam velocitati. illam enim ad athletarum vſum; hanc ad belli exiſtimabat vtilitatem pertinere. [5] Itaque exercebatur plurimum currendo et luctando, ad eum finem, quoad ſtans complecti poſſet, atque contendere.

gorius Nazianzenus orat. I in Iulianum meminit c. 19, Epaminondam Philolai Pythagorici diſcipulum facit: ὁ Ἐπαμινώνδας τὸ γένος ἦν Θηβαῖος, ὁ ἀριστεύσας ἐν τῷ Λευκτρικῷ πολέμῳ, μαθητὴς γενόμενος Φιλολάου τοῦ Πυθαγορείου.

quam in doctr. tanto anteceſſerit] Sic MS. Boecl. et ed. Pariſ. Vulgo eſt *quam doctr. anteceſſit*. Mox Dan. *poſſit*.

3 *In Graecia – magnae laudi er.*] Non eſt diſſimulandum, membranis Schotti *laudi* h. l. abfuiſſe, et diphthongo *ae* ſupraſcriptum *i*. vt Noſter ſcripſiſſe videatur, *in Graecia magni erant*. quomodo 9, 1. 1 et 14, 1. 4 locutus eſt.

4 *Poſtquam eph. f. e.*] MS. Boecl. corrupte: *Poſt ephebus eſt factus*.

palaeſtrae] Nam inter quatuor artes, quibus apud Graecos pueri atque adoleſcentes exercebantur, etiam gymnaſtice erat: de qua poſt Hier. Mercurialem, Pet. Fabrum aliosque, accurate Voſſius lib. de quatuor artib. popular. c. 3.

5 *Quoad ſtans compl. poſſ.*] Schoppius Veriſimil. 3, 4 cum libris Bauaricis et quibusd. edd. vett. mallet *quo adſtans*. quomodo et Freinshemius legendum exiſtimabat. ſed ſenſu diuerſo. Nam τὸ *adſtans* exponebat *coram factus, prope hoſtem poſitus*; vt ſenſus ſit, non modo currere didiciſſe Epaminondam; ſed etiam luctari, quo adſtans et prope hoſtem poſitus eum complecti atque cum eo contendere poſſet. Schoppii vero ſententia *adſtans* idem fuerit quod *ſtans*, vt in Priapeis: *Auctumnus ſterilis duobus adſtans*. et apud Plautum Aulul. 1, 1. 17 *Iſtic adſtato*. Iacentes, enim, inquit, et ſtantes luctari ſolebant. de quo Pet. Faber Agoniſt. 1, 10 et H. Mercurialis de arte Gymnaſt. 1, 8. In MS. Boecleri fuit: *currendo* (omiſſa voce *luctando*) *ad eum finem, quod ſtans compl. p. a. c.* Vir celeberrimus, et de litteris humanioribus, ſi quis alius, nuper et de me ſeorſim praeclare meritus, Ioh. Fr. Gronouius, nil mutandum exiſtimabat. Apponam verba eius ex epiſtola ante complures annos ad celeberr. Boeclerum ſcripta: Memini, inquit, olim

III dere. In armis plurimum ſtudii conſumebat. [1] Ad hanc corporis firmitatem plurima etiam animi bona acceſſerant. erat enim modeſtus, prudens, grauis, temporibus ſapienter vtens, peritus belli, fortis manu, animo maximo: adeo veritatis diligens, vt ne

tecum egiſſe me de verbis in Epaminonda cap. 2 *Itaque exercebatur plurimum etc.* Vbi nihil placebat mutari: Duplex erat lucta; *erecta* quae peragebatur a ſtantibus, et *volutatoria* iacentium. Quin etiam vulgo acrius et vehementius agentes videntur non cum caſu feciſſe finem repugnandi, ſed tum quoque laboraſſe, vt ſecum detractum aduerſarium, ſi forte, ſuccumbere cogerent. Quo alludens Iuſtinus lib. 31 *Cum Romano, ſeu occupaueris prior aliqua, ſeu viceris, tum etiam cum victo et iacente luctandum eſſe.* Ab illo igitur ſiue altero genere, ſiue nimio conatu luctandi abſtinuiſſe Epaminondam, vſumque lucta hactenus ſeu certamen eousque produxiſſe, quousque ſtans et erectus, nondum iacens aut genibus nixus, aduerſarium complecti et nodis ſtringere et parem illi praeſtare poſſet. Iacentis enim illam contentionem ad ſtudium et ſpectaculum pertinere iudicauit, et illorum eſſe, qui in luctando nihil praeter praeſentem victoriam et athletae nomen ſpectarent: ipſe autem palaeſtra ſe caſtigabat, non propter campum, nec vt ſecum comparatum omnino vinceret; ſed vt exerceretur in praeſens; in poſterum melior agiliorque miles eſſet. De compacto igitur cum luctatore ſeu palaeſtrita egit, vt, ſi alteruter ſupplantatus collaberetur, ambo certaminis deſinerent. *Vſque ad eum finem*, non eſt *ea de cauſſa*, ſed *hucusque*. vt Ciceroni act. 1 in Verrem: *Manſit in conditione et pacto vſque ad eum finem, dum iudices reiecti eſſent.* quae verba perperam ſollicitantur a viris doctis. Lib. 1 de nat. deorum: *Quid dicam, quantus amor beſtiarum ſit in educandis cuſtodiendisque iis, quae procreauerunt, vſque ad eum finem, dum poſſint ſe ipſa defendere.* Quod ſi plures MSS. adfirmarent *quod ſtans*, forſan reiiciendum non eſſet. Scis enim Terentio et Ciceroni et ſimilibus ſaepe poni τὸ *quod* pro *quoad* vel *quantum ad.* Haec Gronouius. Quod Nepos heic dixit *vſque ad eum finem*, pro eo c. 9, 3 *vſque eo* poſuit: *vſque eo retinuit, quoad renuntiatum eſt viciſſe Boeotios.* Qui locus receptam lectionem, meo quidem iudicio, mire confirmat. Cicero alibi dixit *ad eum finem.* v. Ind. A Leid. tamen aberant illa *ad eum finem.*

in armis] MS. Dan. addit *vero.* non male.

1 *Temporibus ſapienter vtens*] Verſum heic imprudenti excidiſſe Nepoti adnotauit Lambinus.

adeo veritatis diligens etc.] Vid. Hornei. Ethic. 2, 10. 4, Wendelin. philoſ. mor. 1, 31. 7 quaeſt. 1, Danhauer. colleg. decalog. diſp. 5 ſ. 6 et diſp. 6 ſ. 7, ac praeſertim Nic. Abram. lib. 3 de mendac. et verit. ſ. 94 et deinc. De Ariſtide ſimile quid refert Plutarchus.

ne ioco quidem mentiretur. [2] Idem continens, clemens, patiensque admirandum in modum: non ſolum populi, ſed etiam amicorum ferens iniurias: inprimisque commiſſa celans; quod interdum non minus prodeſt, quam diſerte dicere. Studioſus audiendi. ex hoc enim facillime diſci arbitrabatur. [3] Itaque cum in circulum veniſſet, in quo aut de republica diſputaretur, aut de philoſophia ſermo haberetur, nunquam inde prius diſceſſit, quam ad finem ſermo eſſet adductus. [4] Paupertatem adeo facile perpeſſus eſt, vt de republ. nihil praeter gloriam ceperit. amicorum in ſe tuendo caruit facultatibus. fide ad alios ſubleuandos ſaepe ſic vſus

 eſt,

2 *Commiſſa celans*] Plura in hanc rem Andr. Schottus libro de Bono ſilentii. De artificio ſilendi diximus in Tiberio ſ. 64.

ſtudioſus audiendi] Plerique Pythagoreorum quinquennium integrum ſilebant. De quo ſilentio poſt alios accurate egit celeberr. Schefferus noſter lib. de natura et conſtitut. philoſophiae Pythagor. cap. 12. Plutarchus in Socr. Genio ait, Epaminondam fuiſſe ἄπληστον τοῦ μανθάνειν καὶ ἀκροᾶσθαι.

3 *Ad finem ſermo eſſ. adductus*] Lambinus mallet *perductus*. Sed ita MSS. plerique, vt Dan. Leid. et Schotto viſi. Longolius edidit *deductus*. V. not. Ernſtii.

4 *Paupertatem*] Iuſtinus 6, 8. 6 *Pecuniae adeo parcus* (i. e. non cupidus) *fuit, vt ſumtus funeri deeſſet. Gloriae quoque non cupidior, quam pecuniae*. Frontinus 4, 3. 6 *Tantae abſtinentiae fuit, vt in ſupellectili eius praeter abenum et veru vnicum nihil inueniretur*. Aelianus 5, 5 vnam habuiſſe veſtem ſcribit, eamque ſordidam. adde eundem 2, 43 et 9, 11. Apuleius in apologia, *ſtrenuam* ei *paupertatem* tribuit.

facile perpeſſus] Facilem eam, leuem ac tolerabilem philoſophando faciens, vt ait Plutarchus Pelopida, vbi plura in hanc rem. Inter eos qui tenuiſſime parciſſimeque vixerunt, recenſetur ab Athenaeo 10, 3. Ceterum etiam haec patientia magnam gloriam parit. Tacitus 4, 44. 1 *Lentulo ſuper conſulatum et triumphalia de Getulis gloriae fuerat bene tolerata paupertas*. Vnde Ariſtides dixit: *plus gloriandum ſibi egeſtatis cauſſa, quam Calliae pecuniae: quippe paupertatem qui aegre ferret, eius rarum eſſe exemplum*. Refert ex Aeſchine Socratico Plutarchus Ariſtide, prope finem, et hinc docet, Ariſtidem *gloriam ex paupertate non minus, quam e tropaeis amaſſe, et cupiuiſſe*.

amicorum in ſe tuendo caruit facult.] Pelopidae inprimis, ſuas prolixe offerentis. Vid. Plutarch. Pelopida p. 279. Pro *caruit* MSS. Gif. Sch. ac, vt videtur, et Dan. *caruerit*. Sed repugnant quae proxime ſequuntur.

est, vt possit iudicari, omnia ei cum amicis fuisse communia. [5] Nam cum aut ciuium suorum aliquis ab hostibus esset captus, aut virgo amici nubilis propter paupertatem collocari non posset, amicorum concilium habebat, et quantum quisque daret, pro cuiusque facultatibus imperabat. [6] eamque summam cum faceret, priusquam acciperet pecuniam, adducebat eum qui quaerebat, ad eos qui conferebant: eique vt ipsi numerarent, faciebat; vt ille, ad quem ea res perueniebat, sciret, quantum cuique deberet.
IIII [1] Tentata autem eius est abstinentia a Diomedonte Cyziceno. namque is rogatu Artaxerxis Epaminondam pecunia corrumpendum susceperat. hic magno cum pondere auri Thebas venit; et Micythum adolescentulum quinque talentis ad suam perduxit voluntatem: quem tum Epaminondas plurimum diligebat. Micythus Epaminondam conuenit, et caussam aduentus Diomedontis ostendit. [2] At ille Diomedonte coram, *nihil*, inquit, *opus pecunia est. nam si ea rex vult, quae Thebanis sint vtilia, gratis facere sum paratus: sin autem contraria, non habet auri atque argenti satis. namque orbis terrarum diuitias accipere nolo, pro patriae caritate.* [3] *Te qui me incognitum tentasti, tuique*

5 *Pr. paupert. collocari n. p.*] Sic MS. Dan. et alii. MS. Boecl. *quae pr. p. c. n. p.* alii Codd. Magio teste, *quam pr. paup. collocare non posset.*

6 *Cum faceret*] MS. Dan. *cum fecerat.* bene. Mox Lambinus et alii: *sciret quib. et quantum c. d.* Sed illa *quib. et* absunt melioribus libris.

1 *A Diomedonte*] Idem testantur Plutarchus apoph. reg. et Aelian. Var. 5, 5. A Iasone quoque Thessalorum tyranno tentatum, narrant Plutarchus l. c. et Aelianus 12, 9. vbi et de Pelopida, Phocione et Ephialte similia refert.

rogatu Artax. Ep. pecunia corrump.] MS. Boecl. *rog. Artaxerxis regis Ep. corrump.* omissa voce *pecunia.* Mox MS. Dan. *Michitum.* et statim *Michytus* ac *Diomedonti.* et f. 2 *si rex ea vult.*

Epamin. plurimum diligebat] Haec verba absunt ed. Vltrai. Sed libri agnoscunt. Lambino e Graecis expressa videntur, legendumque cum Cl. Puteano putat *prae patr. car.* quod etiam Schotto et Buchnero placebat. sed nulla necessitate. V. Ind. *pro.*

3 *Te qui*] Pro *Te qui* MSS. Sch. *tuque.* Dan. *tu quod.* non male. Cod. Boecl. et Longol. *tu*

tuique similem existimasti, non miror: tibique ignosco. sed egredere propere, ne alios corrumpas, cum me non potueris. tu, Micythe, argentum huic redde: nisi id confestim facis, ego te tradam magistratui. 4 Hunc Diomedon cum rogaret, *vt tuto exire, suaque quae attulisset, liceret efferre*: *istud*, inquit, *faciam*: *neque tua caussa, sed mea: ne, si tibi sit pecunia ademta, aliquis dicat, id ad me ereptum peruenisse, quod delatum accipere noluissem.* 5 a quo cum quaesisset, *quo se deduci vellet*; et ille, *Athenas*, dixisset: praesidium dedit, vt eo tuto perueniret. neque vero id satis habuit, sed etiam vt inuiolatus in nauem ascenderet, per Chabriam Atheniensem, de quo supra mentionem fecimus, effecit. 6 Abstinentiae erit hoc satis testimonium. Plurima quidem proferre possemus, sed modus adhibendus est: quoniam vno hoc volumine vitas excellentium virorum concludere constituimus: quorum separatim multis millibus versuum complures scriptores ante

tu qui. Statim vulgo erat, *tibi ignosco.* Mox alii: *Et tu Michyte.* Vulgati: *I tu Michyte.* Statim MS. Boecl. *ego tradam magistr.* possis de argento capere.

4 *Attulisset*] Exc. Dan. *attulerat.*

id ad me erep.] Sic diserte Dan. habet. Boecl. *id a me er.* Longol. *id me er.* Ceteris fere abest τὸ *id.*

5 *Quo se deduci*] Ita rescripsi auctoritate codd. Dan. et Boecl. Antea editi habent, *duci.* vide Ind. Mox Dan. pro *adscend.* habebat *escenderet.* de qua voce diximus ad 2, 8. 6. Pro *effecit*, quod in MSS. Gif. et Schotti legitur, vulgatae edd. *curauit* ponunt, idque ante illa, *de quo sup. m. f.* Longol. *procurauit.*

6 *Abstinentiae erit hoc satis testimonium*] Vide Gruterum ad Plaut. Menaechm. prol. 16, Schoppium Grammat. philos. p. 112, Phil. Pareum Lexico Critico p. 1116, et quae nos in Indice. In obseruationibus Gifanii in Linguam Lat. p. 220 locus hic ita laudatur: *Abstinentis erat hoc satis testatum.* Quod fateor me non capere. Nec additur, an in vet. lib. sic legerit.

proferre] Aberat MS. Boecl. non male. Mox Dan. et alii codd. *vitam.* quod Magio emendatius videbatur. Et sane singulari numero etiam in praefat. extr. vsus est Noster. vide quae ibi adnotauimus. Mox alii *quas*, vel *quam separatim.* sed τὸ *quorum* etiam in Exc. Dan. et ed. Aldina legitur. Post *excellentium virorum*, vulgati addunt *complurium.* quod MS. Boecl. abest. Idem MS. pro *concludere* legit *conducere.*

multis millib. versuum] Sic solebant veteres ex versuum numero

V nos explicarunt. [1] Fuit et disertus, vt nemo Thebanus ei par esset eloquentia: neque minus concinnus in breuitate respondendi, quam in perpetua oratione ornatus. [2] Habuit obtrectatorem Meneclidem quendam indidem Thebis, et aduersarium in administranda republ. satis exercitatum in dicendo, vt Thebanum scilicet. namque illi genti plus inest virium quam ingenii. [3] Is, quod in re militari florere Epaminondam videbat, hortari solebat Thebanos, vt pacem bello anteferrent, ne illius imperatoris opera desideraretur. Huic ille; *fallis*, inquit, *verbo ciues tuos, quod hos a bello auocas. otii enim nomine seruitutem concilias.* [4] *Nam paritur pax bello. Itaque qui ea diutina volunt frui, bello exercitati esse debent. Quare si principes Graeciae esse vultis, castris est vobis vtendum, non palaestra.* [5] Idem ille Meneclides cum huic obiiceret, *quod liberos non haberet, neque vxorem duxisset; maximeque*

inso-

numero libri magnitudinem significare ac notare: fortasse ne quid alienum inculcaretur ac supponeretur, vel ne quid detraheretur. V. Ind. *versus*. Ceterum hunc locum imitatus videtur auctor epitomes ecdiceseos Hygini contra haeresiarchas, ante hos annos XXIIII primum a Sirmondo editae, in prooemio: *Sancti quique orthodoxi viri, suo quisque tempore vniuscuiusque haeresis ortum, et certamen, et exitum, per plurimos libros, et multa millia versuum conscripserunt, quae nos epitomantes, iuuante Domino, hoc vno libello conclusimus.*

1 *Fuit et disertus, vt nemo Theb. ei p. e. el.*] MS. Boecl. habet, *vt nemo ex Thebanis p. ess. el.* Exc. Dan. *vt n. ei Thebanus.*

2 *Habuit obtrectatorem Meneclidem quendam etc.*] De Meneclide vid. Plutarchus Pelopida et in praeceptis politicis.

et aduersarium] Ita recte meliores libri, puta Dan. Leid. Boecl. Vulgo copula deest.

illi genti plus inest virium] Vide Besold. de natura populorum cap. 3 et deinc. Torrent. commentar. ad Horat. p. 738. De Boeotiorum ingenio etiam Lambinus ad Horat. l. c. et Erasmus in adagiis videri possunt. 'Αναισθήτους putatos Thebanos, e Demosthenis orat. pro Pace cognoscimus.

3 *Auocas*] MSS. Boecl. et Schotto inspecti ac ed. Paris. *euocas*. quod tamen Schottus non sequitur.

4 *Nam paritur pax bello etc.*] Vide Grotium de I. B. et P. 3, 15. 2.

qui ea diutina etc.] Vid. Forstner. not. ad Tac. 13, 53. 2.

5 *Quod liberos non haberet, neque vxorem duxisset*] Vid. inf. ad cap. 10, 1.

insolentiam, quod sibi Agamemnonis belli gloriam videretur consecutus: at ille, *desine*, inquit, *Meneclida, de vxore mihi exprobrare. nam nullius in ista re minus vti consilio volo.* Habebat enim Meneclides suspicionem adulterii. [6] *Quod autem me Agamemnonem aemulari putas; falleris. namque ille cum vniversa Graecia vix decem annis vnam cepit vrbem: ego contra ex vna vrbe nostra, dieque vno, totam Graeciam, Lacedaemoniis fugatis, liberaui.* [1] Idem cum in conuentum venisset Arcadum, petens vt societatem cum Thebanis et Argiuis facerent: contraque Callistratus Atheniensium legatus, qui eloquentia omnes eo praestabat tempore, postularet, vt potius amicitiam sequerentur Atticorum; et in oratione sua multa inuectus esset in Thebanos et Argiuos, in eisque hoc posuisset; [2] *animaduertere debere Arcades, quales vtraque ciuitas ciues procreasset, ex quibus de ceteris possent iudicare. Argiuos enim fuisse Orestem et Alcmaeonem, matricidas: Thebis Oedipum natum, qui cum patrem* VI

 suum

insolentiam] Suppositum Lambino videtur. nec tamen delere audet.

belli] Sic MSS. Dan. ac Schotto visi, et ed. Vltrai. Vulgati, *bello*. Statim vulgo erat: *desine, inquit, Meneclide*. Nos auctoritatem Codd. Dan. et Boecl. sequuti sumus. *Meneclida*, vt *Atrida, Anchisa, Aeacida*. de quibus Vossius de analogia 2. 2 ac 3. Illa *quam tuo*, quae vulgo voci *minus* subiunguntur, etiam MSS. Dan. Sch. Leid. et ed. Vltrai. aberant. Schottus tamen perspicuitatis caussa retinebat.

6 *Falleris*] Membranae Schotti *fallis*. vt s. 3.

vnam cepit vrbem] Troiam. Res nota ex Homero aliisque.

ego contra ex vna vrbe etc.] In MSS. Sch. et Gif. fuit: *contra ea vna v. n.* An leg. *contra ea, ex vna v. n.*? quomodo loquutus est praef. 6, infra c. 10, 4 etc.

1 *Callistratus*] Mox MS. Boecl. *Atheniens. ductor legatus*. quod spernere non ausim. Fortassis autem principem legationis, vt hodie loquimur, fuisse innuit. Florus *ducem legationis* vocat 2, 6. 7.

multa inuectus] V. Ind. *invehi* et supra ad praef. 8. MS. Boecl. *multa* aberat. De re vide Plutarch. apophth. reg. et praecept. polit.

2 *Procreasse*] Sic et MSS. sed vir summus et de Nepote nostro in primis praeclare meritus Aug. Buchnerus, aut hic legendum *procreasset* (quomodo Longolius pridem, nuper et Cl. Keuchenius edidit) aut supra *quem* pro *qui* reponendum, censebat.

suum interfecisset, ex matre liberos procreasse. [3] Hic in respondendo Epaminondas cum de ceteris perorasset, postquam ad illa duo opprobria peruenit: *admirari se* dixit *stultitiam rhe: ris Attici, qui non animaduerterit innocentes illos natos; domi scelere admisso, cum patria essent expulsi, receptos esse ab Atheniensibus.* [4] Sed maxime eius eloquentia eluxit Spartae, [legati ante pugnam Leuctricam] quo cum omnium sociorum conuenissent legati, coram frequentissimo legationum conuentu, sic Lacedaemoniorum tyrannidem coarguit, vt non minus illa oratione opes eorum concusserit, quam Leuctrica pugna. Tum enim perfecit, quod post apparuit, vt auxilio sociorum Lacedaemonii priuarentur.

VII [1] Fuisse patientem, suorumque iniurias ferentem ciuium, quod se patriae irasci nefas esse duceret, haec sunt testimonia. Cum eum propter inuidiam ciues praeficere exercitui noluissent, duxque esset delectus belli imperitus, cuius errore eo esset deducta

3 *Cum patria essent expulsi*] Sic rescripsi e MSS. Dan. et Boecl. cum antea legeretur *pulsi.* Vsus et alibi hoc verbo Nepos. Plutarchus hac ipsa in re: ἡμεῖς μὲν ἐξεβάλλομεν etc.

4 *Legati ante pugnam Leuctr.*] Haec omittunt Longol. Mag. et Lambinus. Schottus quoque ex ora intrusa putabat, quod mox *Leuctricae pugnae* fiat mentio, addatque Nepos, *quod mox apparuit.* Et profecto nullo sententiae detrimento omitti possunt. Erant tamen in plerisque melioris notae libris, vt Dan. Gif. Sch. Leid. Boecl. Quare satis habui, si vncis, vt suspecta, includerem. Mox Longol. et e MS. suo Schottus: *legionum conuentu*, perperam. *Legationes* sunt legati ipsi, vt alibi passim. V. Ind.

Leuctrica pugna] Iconismum eius habes apud Sixtum Arcerium post notas ad Aeliani Tactica p. 173. Tempus inuestigant Scaliger 5 de emendat. tempor. Petauius de doctr. temp. 10, 31 et Seldenus in Canone Chronico ad veteres Graecorum epochas p. 117.

sociorum Lacedaemonii] Transponit haec Dan. Quod facit vt suspicer, τὸ *Lacedaemonii* glossema esse.

1 *Fuisse pat.*] Longol. *Fuisse autem pat.* Mox Lambinus conicit *testimonio.* nil tamen mutat. neque opus mutatione. sic enim et supra c. 4, 6 loquutus Nepos.

duxque belli imperitus] Cleomentes, teste Pausania Boeoticis. Falsum itaque, quod Lambinus adnotat, *neque a Diodoro, neque ab aliis nominari.*

ducta illa multitudo militum, vt omnes de salute pertimescerent. quod locorum angustiis clausi ab hostibus obsidebantur: desiderari coepta est Epaminondae diligentia. erat enim ibi priuatus numero militis. [2] a quo cum peterent opem, nullam adhibuit memoriam contumeliae, et exercitum obsidione liberatum, domum reduxit incolumem. [3] Neque vero hoc semel fecit, sed saepius: maxime autem fuit illustre, cum in Peloponnesum exercitum duxisset aduersus Lacedaemonios, haberetque collegas duos, quorum alter erat Pelopidas, vir fortis ac strenuus. hic cum criminibus aduersariorum omnes in inuidiam venissent, ob eamque rem imperium his esset abrogatum, atque in eorum locum alii praetores successissent; [4] Epaminondas populiscito non paruit, idemque vt facerent, persuasit collegis, et bellum, quod susceperat, gessit.

 namque

illa multitudo militum] Vt nos edidimus, legitur in optimis libris Gif. et Dan. nec displicet Gebhardo. *Nam vt peccatum ducis*, inquit, *protrahat Nepos, immensam illam multitudinem ait coniectam in angustias, in quibus paucitas res gerere posset: multitudo vero nil nisi se impedire et hostis ferrum hebetare.* Recepit etiam in posteriores editiones suas ampliss. Boecler. In Leid. erat, *ded. illa multitudinem militum.* Vnde olim coniiciebam legendum: *cuius errore eo esset ded. res, illa multitudine militum, vt etc.* h. e. in tanta militum multitudine. nam mox ait, *locorum angustiis clausos atque ab hostibus obsessos fuisse.* Hoc igitur videbatur innuere, in his angustiis multitudinem sibi ipsi fuisse impedimento, ne tota hosti resistere, aut etiam commode recedere posset. Quod si Gifaniani codicis scripturam retinere malis, dixeris, ob similitudinem omissa a librariis voce *multitudo*, ab alio τὸ *res* substitutum, quod aliquid deesse animaduerteret. Magis tamen placet prior coniectura nostra. Rem ipsam narrant Diodorus 15 et Pausanias Boeoticis.

erat enim priuatus] Nam, vt Diodorus refert, populus proditionis accusato magistratum (βοιωταρχίαν) abrogauerat, priuatumque fecerat.

3 *Collegas duos*] Alterum collegam fuisse Gorgiam, e Diodoro colligitur.

hic cum criminibus] Confirmant Schefferi emendationem [*hi*] Exc. Dan. in quibus diserte scriptum *hii cum.*

4 *Populiscito*] Sic diserte Gif. Dan. et ed. Vltrai. Itaque non dubitaui reponere. vide quae dixi ad 3, 1. 5. Vulgo erat *plebiscito*.

namque animaduertebat, nisi id fecisset, totum exercitum propter praetorum imprudentiam inscientiamque belli periturum. [5] Lex erat Thebis, quae *morte multabat, si quis imperium diutius retinuisset, quam lege praefinitum foret.* hanc Epaminondas cum reipubl. conseruandae caussa latam videret, ad perniciem ciuitatis conferre noluit; et quatuor mensibus diutius, quam populus iusserat,
VIII gessit imperium. [1] Postquam domum reditum est, collegae eius hoc crimine accusabantur. quibus ille permisit, vt omnem caussam in se transferrent, suaque opera factum contenderent, vt legi non obedirent. qua defensione illis periculo liberatis, nemo Epaminondam responsurum putabat, quod quid diceret, non haberet. [2] At ille in iudicium venit: nihil eorum negauit, quae aduersarii crimini dabant, omniaque quae collegae dixerunt, confessus est, neque recusauit, quo minus legis poenam subiret; sed vnum ab iis petiuit, *vt in periculo*

nisi id fecisset] Etiam hoc loco pro *vbi* reposui *nisi*, auctoritate MSS. codicum Dan. Leid. Boecl. probante id quoque noblilißſ. Boeclero. Hoc vult, nisi effecisset, vt collegae *legi non obedirent*, c. 8, 1.

5 *Lex erat Thebis*] V. Cic. 1 de inuent. Plutarch. apophth. reg. et Aelian. Var. 13.

hanc Epaminondas cum reipubl. conseruandae caussa latam videret, ad perniciem ciuitatis conferre noluit] Vide Plut. Pelop. p. 290 C, Ciceron. Phil. XI; inprimis Baudium in dissertatiuncula super Induciis, (quam libro 2 de induc. bell. Belg. inseruit) p. 39 et deinc. An autem liceat nonnunquam contra quam mandatum est, facere, si speres ei, qui mandauit, vtilius fore, Gellius 1, 13 disputat: ad quem locum videnda dissertatio ampliss. Boecleri quam de Religione Mandati inscripsit. Adde supra ad 14, 4. 3 adnotata.

1 *Collegae eius*] Sic et Aelianus ac Plutarchus in apophth. reg. etsi hic in Pelopida tantum Epaminondae et Pelopidae hac in re meminit.

quod quid dic.] MS. Boecl. *qui quid dic.* Forsan fuit *qui quod diceret.*

2 *Neque recusauit*] Sperni non debet, quod est in cod. Boecl. *neque renuntiauit.* Habet enim hoc verbi aliquando vim negandi, abnuendi, recusandi. Sabinus Asidius apud Senecam Suasoria 2 de Leonida Spartano: *Ego illi ad prandium promisissem: ad coenam renuntiassem.* Cogitent amplius, qui cuncta veterum scriptorum in numerato habent.

in periculo] Cum viri docti non satis congruere huic rei vocem

riculo ſuo inſcriberent: [3] EPAMINONDAS A THEBA

vocem *periculum* cenſerent, certatim eam emendare conati ſunt. Aldus *in ſepulchro* edidit. quam lectionem Hotomannus 3 obſ. 20 tuetur, probatque et Iac. Gothofredus in commentario ad l. 2 Cod. Theodoſ. de ſentent. ex periculo recit. p. 393. Longolius coniecit leg. *in periſtylio*. Memmius, *in ſcapulo*. Lambinus, *in cippo*, vel *in cippulo*. Buchnerus *in titulo*, i. e. αἰτίας ἐπιγραφῇ, quod etiam Cl. Kirchmaiero placere video, ſed ita, vt videatur, adactus teſtimoniis Plutarchi et Aeliani, et antiqua conſuetudine, id potius de columna ſepulcrali ſiue inſcriptione monumenti Epaminondae, cauſſam mortis eius indicatura, accipi velle. Sed omnes iſtae emendationes nimium a ſcriptura librorum abeunt, qui conſtanter *in periculo* legunt. Propius accedit ad eam lectionem coniectura doctiſſimi viri, Iac. Sirmondi, qui legi vult *pariculo*. quem ſequuntur H. Grotius ſparſione florum ad Ius Iuſtinianeum p. 370 et Deſ. Heraldus in obſeruationibus cap. 50 ac in animaduerſionib. in Salmaſii obſeruat. ad ius Att. et Rom, lib. 2 cap. 7. Niſi quod Heraldus tandem admittit τὸ *periculum* retineri poſſe, ſed vt idem ſit ac *pariculum*. qua voce ſignificari volunt τὸ ἴσον, ἰσότυπον, ἀντίγραφον, exemplum ex archetypo deſcriptum: dicique vt *pariculae chartae* apud Marculphum. Sed recte docuere Salmaſius in obſeru. ad Ius Att. et Rom. cap. 7 et lib. de modo vſurarum cap. 15 ac Iac. item Gothofredus loco paullo ante laudato, vocem *pariculum* infimae latinitatis eſſe, nec inſtituto Epaminondae aut ſententiae legis 2 C. Th. de ſent. ex peric. recit. conuenire: cum vtrobique non ἀντίγραφα ſiue exempla, ſed prototypa et ipſiſſima αὐτόγραφα deſignentur. nec abſolute dici *pariculum*, ſed *pariculum inſtrumentum*, *pariculas chartas*, *epiſtolas etc.* Ipſe Salmaſius cum eruditorum aliis *periculum* exponit, titulum ſepulcralem, ſiue ἐπιγραφὴν monumenti: in cuius vicem ſententiam qua condemnandus erat, Epaminondas in cippo ſuo conſcribi voluerit. Non quod id vnquam factum fuerit; ſed vt Athenienſes in inuidiam his verbis vocaret. Sed eo ſenſu hanc vocem vix alibi reperias. Neque credibile eſt, damnato et capitali ſupplicio adfecto Thebanos fuiſſe ſplendidum monumentum aut titulum poſituros. Nam veriſimile eſt Thebis non minus, quam Spartae et Athenis, damnatorum cadauera non in ſepulchro paterno, ſed peculiari loco ſepulta. Denique verba quae Epaminondas in periculo ſcribi voluit, potius ſententiam iudicum aut tabulas publicas, quam elogium ſepulchrale, referunt. Quanquam huic interpretationi fauere videntur Plutarchus in apophth. et Aelianus 13, 42. apud quos Epaminondas iubet haec ἐπιγράψαι τῇ στήλῃ. Στήλην autem viri docti exponunt columellam ſepulcris imponi ſolitam. Malim interpretari columnam cui inſcribebantur, quibus ignominia irrogabatur. Sic Athenienſes Arthmium

THEBANIS MORTE MVLTATVS EST QVOD EOS

Arthmium quendam, Pliſtonactis F. Zelitem, cum vrbe eiecissent, quod Graecos pecunia corrupiſſet, vt Perſae obſequerentur; condemnationem eius pilae aereae inſcripſerunt, poteſtate facta volenti eum occidendi, eique ac toti generi ipſius ignominia irrogata; adſcripta etiam cauſſa condemnationis; quod aurum e Media in Peloponneſum inuexiſſet. Rem narrant Demoſthenes Philippica 3 p. 49, et de falſa legat. p. 235, Aeſchines orat. contra Cteſiph. p. 310, Dinarchus orat. contra Ariſtogitonem p. 77 et Nonnus ſub initium collect. hiſtoriar. ad Steliteut. 1 Nazianzeni. qui addit: στήλη ἐστὶν ἢ λίθος ἢ χαλκὸς ἐν ἐπιμήκει τετραγώνῳ σχήματι, ἐν ᾗ ἐγγέγραπται ἡ τοῦ στηλιτευομένου ὕβρις. Videri et Meurſius poteſt in Cecropia cap. 29. Pari modo deuotionis Alcibiadis exemplum in pila lapidea inciſum et in publico poſitum eſt. de quo noſter 7, 4. 5. vbi vide Gebhardo adnotata. Atque hunc morem reſpexiſſe Plutarchum ac Aelianum, haud negauerim. Sed vt de eo verba Nepotis, et *periculi* vocem accipi debere putem, nondum adduci poſſum. Nuſquam enim alibi, quod ſciam, hoc ſignificatu occurrit. Ac fieri potuit, vt hi mentem auctorum, vnde narrationem ſuam hauſerunt, non ſatis perceperint, aut in alios auctores, quam Nepos, inciderint. Quare malim de libello, ſiue ſcripto iudicis, verba auctoris noſtri accipere, atque illud *ſuo* non ad Epaminondam, vt cum aliis Salmaſius facit, ſed ad Thebanos referre, quo etiam Schoppius refert. Nam *periculum* indicem ſiue libellum Graecorum imitatione dici, Salmaſius ipſe locis alleg. ac in not. ad hiſt. Aug. p. 84 adnotauit. Idque clare docent tituli vtriusque Codicis de ſententiis ex periculo recitandis. Nam quod in epigraphe, et textu l. 2 C. Theodoſ. *ex periculo recitari*, ac *promi*, id in textu l. 3 Cod. Iuſtin. de ſcriptis et in l. 1 C. Theod. de ſcripti recitatione proferri; l. 2 C. Iuſtin. l. 4 Cod. Theod. et l. omnem. 40 C. Th. de appellat. *de* vel *ex libello dari* dicitur. Etiam in notis Iuris Magnonis legitur: *D. P. de periculo. D. L. de libello.* Et in collatione Carthagin. 2 cap. 68 dicuntur *Exceptores*, *memores periculi* et *profeſſionis ſuae, conſtituto die geſta edere feſtinaſſe, ita vt Notarii partis vtriusque in dictando non deſint.* Neque enim poſſum adſentiri Iac. Gothofredo, ibi *periculi* vocem proprio ſignificatu efferri cenſenti. *Exceptores* ſunt ſcribae, librarii, ταχυγράφοι, qui acta ſeu geſta publici officii excipiebant, ſeruabant, recitabant, et de iure petentibus edebant. Eorum ſaepe mentio fit in illis Collationibus; itemque in Notitia Imperii, et alibi: vt docet Gothofredus in Comment. ad l. 2 C. Th. de numerariis etc. Vetus inſcriptio Rom. apud Gruter. 11 p. 1164 *Hinc pater exceptor, lector, leuita ſacerdos etc.* Geſta purgationis Caeciliani et Felicis cum Optato edita p. 767 edit. Albaſpinaei: *Nouit eos officium publicum, id eſt,*

est, *Aedesius et Iunius Exceptores*. Quae repetuntur p. proxima. *L. Aurelius Marcianus Aug. L. Exceptor* est in Inscr. 4 p. 372, et in aliis *Exceptor* et *Exceptores Praesidis*. Fit et in libris iuris aliquoties mentio *Exceptorum*, ponunturque in scriniorum officiis. Loca, praeter Gothofredum l. c. et in Paratitlis eius tituli, indicant Brisson. Lex. Iuris, et Guther. de offic. domus Aug. 2, 14 et 3, 7. Graecis sunt ἐκσκέπτορες. Suidas: ἐκσκέπτωρ, ἐκσκέπτωρος. Male interpres: *Exspeculator*, *Explorator*, *Contemplator*. Neque liquebat editori nouissimo, Aem. Porto. Fortasses nec doctiss. Meursius intellexit, vix alias omissurus in Lexico Graecobarbaro. In Exceptores igitur optime congruit, vt *periculi* i. e. protocolli vt hodie loquimur, et *professionis suae memores*, *gesta edant*. non item, vt periculi sibi imminentis recordantes id faciant. Quodnam enim periculum illud, et quomodo cum *professione* Exceptorum coniungitur? Apud Capitolinum quoque in Marco Antonino cap. XI *periculum praefectorum*, *quo* (siue, vt Casaubonus legit, *ex quo*) is *semper iura dictasse* dicitur, si Casaubono et Gothofredo credimus, idem est ac libellus siue formula a praefectis praescripta, etsi aliud Salmasio visum. Vid. Gothofred. l. c. p. 393. Ac ne quis sequiori demum aeuo hunc vocis vsum introductum existimet, Cicero quoque *tabulas publicas* et *pericula magistratuum* coniunxit in orat. frumentaria siue lib. 3 in Verrem c. 79 *Ordo est honestus*, inquit, *quis negat?* (de scribis loquitur) *est vero honestus*, *quod eorum hominum fidei tabulae publicae*, *periculaque magistratuum committuntur*. Scio, aliter haec verba interpretari non solum Hotomannum l. c. sed etiam Gothofredum. Vult enim tabulas publicas vocari *pericula magistratuum*, quod magistratuum administrationis tabulae a scribis diligenter conficerentur, ex quibus postea ratio administrationis Senatui reddi posset: et sic si repetundarum arguerentur, accusatoribus satisfieret; ideo aptissime quibus illarum tabularum custodia committitur, *periculum magistratuum* committi dici; eodem sensu, quo ipse Cicero *suum scelus et periculum committere* dixit, pro Cluentio, paucis a fine pagellis. Sed quis non videt haec coacta nimis esse, et *pericula magistratuum*, illic tanquam monumenta publica, *scribis committi* dici? Sirmondus quidem etiam apud Ciceronem et in vtroque Codice, ac in notis Magnonis volebat *pariculi* vocem reponi, suffragante Grotio; sed perperam, vt Salmasius ostendit. Cuius rationes frustra conuellere conatur Heraldus. Ait, *quae eiusmodi monumentis* (columnis puta aut pilis) *inscribebantur auctoritate publica*, *αὐτόγραφα non fuisse*, *sed ἀντίγραφα*, *verum ἰσότυπα*, *et eiusdem roboris ac ipsum αὐτόγραφον*: *sententiarum autem plura fuisse exemplaria*; *totidem* scilicet, *quot dabantur exsequutioni mandandae*. Fateor, me non capere,

quonam

LACEDAEMONIOS QVOS ANTE SE IMPERATOREM NEMO BOEOTIORVM AVSVS FVIT ADSPICERE IN ACIE: [4] QVODQVE VNO PRAELIO NON SOLVM THEBAS AB INTERITV RETRAXIT SED ETIAM VNIVERSAM GRAECIAM IN LIBERTATEM VINDICAVIT EOQVE RES VTRORVMQVE PERDVXIT VT THEBANI SPARTAM OPPVGNARENT LACEDAEMONII SATIS HABERENT

quonam haec pertineant. neque nunc disputabo, quam vera sint. Illud quaero, cur Epaminondas non in *αὐτογράφῳ*, sed in *periculo*, h. e. vt illi interpretantur, in *ἀντιγράφῳ* verba isthaec inscribi petierit: cur item Imperatores non ex libello siue scripto prototypo, sed ex *periculo*, siue exemplo, sententias recitari iusserint. Hoc docere Heraldus debebat. Quid vero faciet *periculis magistratuum* apud Ciceronem? An et illic *ἀντίγραφα* designari dicet? Atqui non opus erat *ἀντιγράφοις* actorum, cum prototypa sufficeret adseruari. Porro apud Nepotem *periculi* vocem Cuiacius comment. d. tit. ad Cod. Iustin. et obseru. 5, 255, Langlaeus Semestr. 5, 5 et ibi Bernh. Autumnus in notis p. 239, I. Raeuardus lib. protribunalium cap. 21, P. Faber Semestr. 2, 24, Osu. Hilliger ad Donellum 28, 3 lit. H, et ex interpretibus Lambinus, Sauaro, Ernstius, de libello siue tabella, in qua sententia de Epaminonda morte multando perscribenda erat, accipiunt. Videri tamen possit de tabulis publicis potius, seu archiuo Reip. accipienda; quomodo et Schoppius Verisim. 4, 18 ac Gebhardus videntur accepisse. nisi quod hic *periculi* vocem vulgato significatu exponit; vultque *Epaminondam petiisse, vt in actis illis, in quibus suum periculum ad memoriam notetur, talia inscriberent.* vt *periculum* idem sit, quod adnotatio siue commemoratio periculi illius in tabulis publicis. qui loquendi modus exemplo, puto, caret. Melius Schoppius, qui libellum siue annalem publicum interpretatur. Vt ita sentiam, facit quod in sententia inscribenda non *multandus* vel *damnatus*, sed *multatus* legantur. Quod magis archiuo, quam sententiae iudicum, congruit. Et de huiusmodi monumentis Cicero quoque et Collatio Carthaginiensis videntur loqui. Sed de eo dispiciant amplius, qui me perspicaciores sunt. neque enim quicquam temere adfirmare ausim.

inscriberent] Sic reposui e MSS. Sau. Leid. Boecl. praeeunte etiam Schoppio. Proprium huic rei verbum.

3 *Boeotiorum*] Dan. *Boeotorum*. non male. Stephanus: τὸ ἐθνικὸν Βοιωτός. Apud eundem Ephorus: Βοιωτοὶ περὶ τὴν τῆς γυμνασίας ἐπιμέλειαν ἠσχόληνται.

4 *Quodque*] Sic MSS. Male Longol. et alii, *In acie quoque*. vt iam Lambino obseruatum.

BERENT SI SALVI ESSE POSSENT. [5] NE
QVE PRIVS BELLARE DESTITIT QVAM
MESSENA CONSTITVTA VRBEM EORVM
OBSIDIONE CLAVSIT. Haec cum dixiſſet,
riſus omnium cum hilaritate coortus eſt: neque
quisquam iudex auſus eſt de eo ferre ſuffragium.
Sic a iudicio capitis maxima diſceſſit gloria. [1] Hic VIIII
extremo tempore imperator apud Mantineam, cum
acie inſtructa audacius inſtaret hoſtes, cognitus a
Lacedaemoniis, quod in vnius pernicie eius, pa-
triae ſitam putabant ſalutem, vniuerſi in vnum im-
petum fecerunt, neque prius abſceſſerunt, quam
magna caede facta, multisque occiſis, fortiſſime
ipſum Epaminondam pugnantem, ſparo eminus
percuſſum, concidere viderunt. [2] Huius caſu ali-
quantum retardati ſunt Boeotii: neque tamen prius
pugna exceſſerunt, quam repugnantes profligarunt.
[3] At

ſi ſalui eſſe poſſent] Rem pluribus narrat Diodorus 15 p.491.

5 *Meſſena conſtituta*] Vide Pauſan. Boeoticis. MSS. Gif. Dan. Leid. et Sauaro: *reſtituta*. qua voce in re eadem vſus 16, 4.3. MS. Boecl. *deſtituta*. Vulgatam lect. firmat Diodorus: ἔκτισε τὴν Μεσσήνην, πολλὺς ποιήσας αὐτῆς οἰκήτορας. Ignoratus librariis rarior vocis vſus (de quo vid. Ind.) corruptelae occaſionem praebuit.

de eo] Abſunt haec vulgo reducta a me auctoritate optimorum codd. Dan. Leid. Boecl.

1 *Apud Mantineam*] Prolixe de hoc praelio Diod. 15 p. 502. 503, Strabo 9 et Xenoph. hiſt. Gr. 7 prope fin. Iconiſmum habes apud Atcerium ad Tactica Leonis p. 176. In Ceramico ab Euphranore pictas exſtitiſſe res ab Athenienſibus in eo geſtas, docet Meurſ. in Ceram. cap. 4.

inſtaret hoſtes] Fidenter in textum recepi hanc MS. Dan. ſcripturam: cum vulgati omnes haberent *hoſtibus*. Nam, vt Priſcianus obſeruat lib. 18, Romani veteres vtrumque dicebant, *inſto illi, et illum*: ſicut Graeci ἐπιςατήσει ὑμῶν καὶ ὑμῖν. Plautus Poen. 4, 2. 96 *tantum eum inſtat exitii*. Vide Voſſ. de conſtruct. c. 43. Eodem modo Noſter infra loquitur 18, 4. 2. Mox MS. Boecl. *cognitum a Lacedaem.*

mag. caede facta] MS. Boecl. et ed. Brixienſis omittunt *facta*. Mox *fortiſſime* etiam in MS. Leid. erat. A vulgatis abeſt.

ſparo em. percuſſum] A Gryllo Xenophontis filio, vt apud Athenienſes et Thebanos fama erat. Mantineenſes et Lacedaemonii a Machaerione factum volebant. (vide Pauſan. Arcad. et Boeotic.) Plutarchus Ageſilao ab Anticrate quodam, Lacone.

[3] At Epaminondas cum animaduerteret, mortiferum ſe vulnus accepiſſe, ſimulque ſi ferrum, quod ex haſtili in corpore remanſerat, extraxiſſet, animam ſtatim emiſſurum: vſque eo retinuit, quoad renuntiatum eſt, *viciſſe Boeotios.* [4] Id poſtquam audivit; *ſatis*, inquit, *vixi: inuictus enim morior.* Tum
X ferro extracto confeſtim exanimatus eſt. [1] Hic vxorem nunquam duxit. in quo cum reprehenderetur [quod liberos non relinqueret] a Pelopida, qui filium habebat infamem: *maleque eum in eo patriae conſulere* diceret: [2] *vide*, inquit, *ne tu peius conſulas, qui talem ex te natum relicturus ſis. neque vero ſtirps mihi poteſt deeſſe. namque ex me natam relinquo pugnam Leuctricam, quae non modo mihi ſuperſtes, ſed etiam immortalis ſit neceſſe eſt.* [3] Quo tempore duce Pelopida, exules Thebas occuparunt, et praeſidium Lacedaemoniorum ex arce expulerunt, Epaminondas, quam diu facta eſt caedes ciuium, domo ſe

3 *At Epaminondas*] Videri et Aelianus poteſt 12, 3 ac Val. Max. 3, 2. itemque Plutarch. in apophthegm. et Iuſtin. 6, 8.

ſtatim emiſſurum] Confirmat hanc lectionem et cod. Boecleri. Nobiliſſ. Schefferus cenſebat ideo retinendam, quia ſimul reſpiciatur ad ſanguinem et eius fluxum, cum quo anima coniuncta. Vulgo erat *amiſſurum*.

1 *Hic vx. n. d.*] Tamen filium eius Steſimbrotum memorat Plut. in parall. p. 308 e Cteſiphontis 3 Boeoticorum: vxorem (γυναῖκα) a Phoebida amatam Polyaenus 2, 1. Gebhardus tamen negat Polyaeni verba fidem Noſtro demere.

reprehenderetur, quod lib. non relinqu.] Sic MS. Boecl. et ante Lambinum vulgati, a quibus nec Dan. et Sau. codices diſcrepabant. Leidenſis paullo aliter, *reprehend. a Pelopida, quod l. n. rel.* Primus Lambinus illa *quod lib. n. rel.* in alium locum coniecit, et illis, *maleque in eo patr. conſ. diceret*, ſubiunxit, quem ceteri ſecure ſecuti ſunt. Mihi ſuſpecta ſunt, et e cap. 5, 5 ab aliquo in ora libri adſcripta videntur.

2 *Ex me natam rel. pugnam Leuctr.*] Alteram, Mantineenſem, addunt Xenoph. h. Gr. 7, Diodor. 15 et Val. Max. 3, 2.

3 *Domo ſe tenuit*] Lambinus edidit, *domi ſe retinuit*, Aldinam et Pariſ. edd. ſequutus. quanquam ipſe mallet *continuit.* quod Gebhardus recte reiecit, qui vulgatam lectionem firmat illo Curtii 10, 5. 8 *Nec ſe ipſos intra veſtibulum regiae retinere potuerunt.* et altero Varronis: *Si quis melodinis ſit* ὄνος λύρας, *Praeſepibus ſe retineat forenſibus.* Ed. Col. *domo ſe retinuit.* Ven. *domum ſe retin.* Verum in optimis libris Dan. Sau. Leid. Boecl.

erat,

ſe tenuit: quod neque malos defendere volebat, neque impugnare, ne manus ſuorum ſanguine cruentaret. namque omnem ciuilem victoriam funeſtam putabat. Idem poſtquam apud Cadmeam pugnari cum Lacedaemoniis coepit, in primis ſtetit. 4 Huius de virtutibus, vitaque ſatis erit dictum; ſi hoc vnum adiunxero, quod nemo eat inficias, Thebas et ante Epaminondam natum, et poſt eius interitum, perpetuo alieno paruiſſe imperio. contra ea, quam diu ille praefuerit Reipubl. caput fuiſſe totius Graeciae. ex quo intelligi poteſt, vnum hominem pluris quam ciuitatem fuiſſe.

XVI
PELOPIDAS

PELOPIDAS THEBANVS magis hiſtoricis, quam vulgo, notus. cuius de virtutibus dubito I

erat, *domo ſe tenuit*. quomodo fere loquutus 18, 5. 7. 23, 12. 3 et 10, 9. 1. Quare non dubitaui ſic et hoc loco, praeeunte Sauarone, reſcribere.

quod neque malos defend. etc.] MS. Boecl. *quod n. m. d. volebat, neque impugnare, neque man. ſ. ſ. cruentare, namque o. c. vict. funeſtam.*

omnem ciuilem victoriam funeſtam] Vide Freinshem. not. ad Flor. 3, 22. 15.

Cadmeam] Arcem Thebarum. Scripti plerique: *Academiam* vel *Achademiam*. Quare Schefferus legit *arcem Cadmiam*: putatque ſcriptum fuiſſe breuiter, *ar. cadmiam*. Mox MS. Boecl. *poſtq. ap. achademiam cum Laced. pugnauit*. Dan. et Long. *pugnare cum Lac. coepit*.

4 *Eat inficias*] MS. Leid. *it inf.* non male. Eſt enim parenthesis. Mox pro *contra ea*, alii *cum eo*. Sed alterum MSS. codicum auctoritate locisque Nepotis aliis ſtabilitur. Iud. vide.

poſt eius interitum etc.] Similia Diodorus habet 15 p. 498 et 504.

vnum hominem pluris, quam ciuitatem fuiſſe] Similiter Liuius 2, 10 *Pons ſublicius iter pene hoſtibus dedit. ni vnus vir fuiſſet, Horatius Cocles: id munimen illo die fortuna vrbis Romanae habuit.* Idem de Archimede 24, 34 *Habuiſſet tanto impetu coepta res fortunam, niſi vnus homo Syracuſis ea tempeſtate fuiſſet.* Apud eundem Scipio 28, 43 *Nec felicius Xantippum Lacedaemonium Carthagini, quam me patriae meae ſinerem natum eſſe, creſceretque mihi ex eo ipſo fiducia, quod poſſit in hominis vnius virtute tantum momenti eſſe.* Adde Iuſtin. 5, 4. 12.

* * *

1 *Pelopidas Thebanus*] Hippocli filius, nobili Thebis genere: vt Plutarchus ait. Ad noſtrum igitur haud pertinet, quod vir doctus e Suida adducit.

magis hiſtoricis, quam vulgo notus] Non accipiendum hoc

to quemadmodum exponam, quod vereor, ne, si res explicare incipiam, non vitam eius enarrare, sed historiam videar scribere: si tantummodo summas attigero, ne rudibus litterarum Graecarum minus lucide appareat, quantus fuerit ille vir. Itaque vtrique rei occurram, quantum potero; et medebor cum satietati tum ignorantiae lectorum. [a]Phoebidas Lacedaemonius, cum exercitum Olynthum duceret, iterque per Thebas faceret, arcem

hoc de vulgo Thebanorum, ac si suis ignotus fuerit; sed de Romanis, aut etiam Graecorum aliis. Quare non est cur quis existimet, nostrum ab initio scripsisse, *non magis historicis etc.* Ceterum in vulgatis libris legitur *historiis.* sed nostram lectionem firmant cum manuscripti, Dan. Schotti, et Boecl. tum, vt iam Lambino et Schotto obseruatum, illa Ciceronis or. pro Mur. c. 7 *Tua vero nobilitas, Ser. Sulpici, tametsi summa est, tamen hominibus literatis et historicis notior est; populo vero et suffragatoribus obscurior.*

ne, si res explicare] Lambinus ait, quosdam legendum putare, *si eas expl.* virtutes scilicet; idque probat: ita tamen vt etiam hanc lectionem ferri putet posse, vt res gestas Pelopidae significarit, et *res summis rerum* opponi intelligamus. Verum nihil mutandum est. Neque tam *res* et *rerum summae* inuicem sibi opponuntur, quam *res explicare*, et *rerum summas attingere.* Illud pleniorem narrationem designat, idemque est ac *rationem gestorum explicare* 14, 1. 2: hoc breuem et compendiosam. Porro a plerisque edd. τὸ *ne* abest: Lambiniana tamen habet, nescio vnde desumtum. neque enim in Commentario quidquam de eo adnotat. Et certe vix potest abesse. nemo namque veterum, quod sciam, hanc particulam post verbum *vereor*, in hoc structurae genere, omisit. Quocirca expungere eam nolui. Posset tamen etiam alio loco, post τὸ *incipiam*, inseri, legique, *ne non vit. eius.* vt a librariis ob continens *non* omissa fuerit. Sed magis tamen placet mihi Lambinianus verborum ordo. Atque sic et Cicero solet. vt de orat. 3, 9 *ne si paullo obsoletior fuerit oratio, non digna exspectatione fuisse videatur.*

sed historiam] Vid. Ind. *historia.* Similiter et alii locuti. de quo vide Sauaron. ad Sidon. 1 epist. 2.

lucide] Exc. Dan. *dilucide.* quomodo Terentius Phorm. 2, 3. 52 *Dilucide expediui, quis me oportuit.* Sed simplici *lucide* etiam Cicero vsus 2 de orat. cap. 25 *vt verbum illud, quod caussam facit, lucide breviterque definiatur.* Apud eundem lib. 3 eiusd. operis cap. 10 in quibusdam libb. *puri lucidique sermonis* mentio. Mox Dan. et Boecl. *quantum potuero.* ille etiam, *tum satietati.*

2 *Olynthum duceret*] Rem narrat Diodorus 15 p. 467. et paullo aliter Xenoph. hist. Gr. 5.

arcem oppidi, quae Cadmea nominatur, occupauit impulſu perpaucorum Thebanorum, qui aduerſariae factioni quo facilius reſiſterent, Laconum rebus ſtudebant: [3] idque ſuo priuato, non publico, fecit conſilio. quo facto eum Lacedaemonii ab exercitu remouerunt pecuniaque multarunt: neque eo magis arcem Thebanis reddiderunt, quod ſuſceptis inimicitiis ſatius ducebant eos obſideri, quam liberari. Nam poſt Peloponneſium bellum Athenasque deuictas, cum Thebanis ſibi rem eſſe exiſtimabant: et eos eſſe ſolos, qui aduerſus reſiſtere auderent. [4] Hac mente amicis ſuis ſummas poteſtates dederant, alteriusque factionis principes partim interfecerant, alios in exilium eiecerant: in quibus Pelopidas hic, de quo ſcribere exorſi ſumus, pulſus patria carebat. [1] Hi omnes fere II Athenas ſe contulerant, non quo ſequerentur otium, ſed, vt quemque ex proximo locum fors obtuliſſet, eo patriam recuperare niterentur. [2] Itaque cum tempus eſt viſum rei gerendae, communiter cum his, qui Thebis idem ſentiebant, diem delegerunt, ad inimicos opprimendos ciuitatemque liberandam, eum, quo maximi magiſtratus ſimul con-

N 2

arcem oppidi – occup.] Prolixe de hoc Xenophon l. c. Plutarchus Pelopida: breuius Diodorus 15 p. 498 aliique.

quo facilius reſiſterent, Lacon. reb. ſtud.] De Thebanis vide Xenoph. l. c. p. 556.

pecuniaque multarunt] Decem myriadibus drachmarum, vt Plut. Pelopida ait. Quod autem idem in Praeceptis ger. reip. ab Ageſilao ſeruatum ſcribit, id recte Magius de poena capitis interpretatur.

3 *Qui aduerſus reſiſtere*] Lambino mirum loquendi genus videtur: putatque legendum, *qui ſibi reſiſt. aud.* vel certe, *qui ſe aduerſus,* ſeu *aduerſus ſe.* quod poſtremum et Barthio placebat. Sed conſtantem omnium librorum lectionem facile tuetur locutio ſimilis 17, 4. 7. Vide Ind. in *aduerſus.*

4 *Alteriusque factionis principes etc.*] Copulam *que* reſtitui e libb. Dan. et Boecl. nam vulgatis abeſt, etiam optimis.

1 *Quo ſeq.*] Sic e membr. ſuis et Vltrai. ed. Schottus, itemque Exc. Dan. Alii, *vt ſeq.*

2 *Quo maximi magiſtr.*] Haec lectio eſt editionum vett. plerarumque, et quarundam e recentioribus. quibus concinunt MSS. Dan. Sau. Schotti; quorum

consueuerant epulari. [3] Magnae saepe res non ita magnis copiis sunt gestae: sed profecto nunquam ab tam tenui initio tantae opes sunt profligatae. nam duodecim adolescentuli coierunt ex his, qui exsilio erant multati, cum omnino non essent amplius centum, qui tanto se offerrent periculo. qua paucitate perculsa est Lacedaemoniorum potentia. [4] Hi enim non magis aduersariorum factioni, quam Spartanis, eo tempore bellum intulerunt: qui principes erant totius Graeciae. quorum imperii maiestas, neque ita multo post, Leuctrica pugna, ab hoc initio perculsa, concidit. [5] Illi igitur duodecim, quorum erat dux Pelopidas, cum Athenis

rum nemo adnotauit, τὸ *maximi* abesse. Etiam Boecler. et Leid. habent, etsi corrupte. nam ille: *cum quoque maximi magistr. similiter cons. ep.* hic: *cum quo maximus magistr. s. c. e.* Et res ipsa retineri iubet. Neque enim omnes Thebanorum magistratus vna epulabantur, sed Polemarchi tantum, Archias et Philippus, cum paucis aliis, vt Xenophon ac Plutarchus, qui prolixe rem narrant, tradunt. Hos *maximos magistratus* dixit.

simul consu. ep.] Xenophon ait, Aphrodisia sub finem magistratus in polemarcheo celebrasse. Verum Plutarchus cum in Pelopida, tum in lib. de genio Socratis, a Phyllida eorum scriba conuiuio exceptos scribit.

3 *Qua paucit. perculsa*] Sic Dan. et qu. edd. vt infra s. 4. Reliqui *percussa.*

4 *Imperii maiestas*] Recte consensu quodam restituta vox *imperii*, et tam vulgatum *imperio* quam τὸ *imperiosa* Lambini reiectum est, praeeuntibus libris melioribus Dan. Sau. Schotti, Boecl. Leid. Ineptum et valde coactum est, *maiestatem imperio*, dici pro *in imperio*, vel *imperii*. Longe aliud est *fulgor ab auro*. et similia. Vide Ind. v. *maiestas*. Recte quoque Lambinus, *Leuctrica pugna*, ablatiuo casu rescribendum, et, vt nunc legitur, locum distinguendum censuit, concinentibus codd. Dan. et Boecl. Nam illa *neque ita multo post*, seorsim accipi debent: quomodo 4, 3. 1 illa, *post non multo.* Vult scil. quinquennio post, quando Leuctrica pugna commissa est, id factum esse. Quod vulgo, et in MSS. Sau. Sch. aliisque habetur, *neque ita multo post pugnam Leuctricam*; nescio quomodo non satis congruens genio Nepotis mihi quidem videtur. Et, si de Mantineensi praelio accipias (quo Lacedaemonios funditus corruisse et principatum Graeciae ἀνελπίστως amisisse, Diodorus 16 p. 474 scribit) ne quidem verum fuerit. nam id toto octennio Leuctrico posterius fuit. Ne nunc dicam, res Thebanorum potius pugna ad Mantineam concidisse: sic enim exserte Diodorus 15 p. 498. Restabat, vt τὸ *concidit* fide codd. Dan.

nis interdiu exissent, vt vesperascente caelo Thebas possent peruenire, cum canibus venaticis exierunt, retia ferentes, vestitu agresti, quo minore suspicione facerent iter. qui cum tempore ipso, quo studuerant, peruenissent, domum Charonis deuenerunt, a quo et tempus et dies erat datus.
[1] Hoc loco libet interponere, etsi seiunctum III
ab re posita est, nimia fiducia quantae calamitati soleat esse. Nam magistratuum Thebanorum statim ad aures peruenit, exsules in vrbem deuenisse. id illi, vino epulisque dediti, vsque eo despexerunt, vt ne quaerere quidem de tanta re laborarint.

Dan. Sau. Sch. Boecl. reponeretur; quod ego sine vlla haesitatione feci, cum et alibi noster hoc sensu id vsurparit. Confer 17, 5. 2 et 19, 2. 4. In Cod. Boecler. erat *percussa*. vitiose, vt arbitror.

Vesperascente caelo] Diodorus *noctu* rediisse ait. Plutarchus ἔτι ἡμέρας οὔσης, et aëre ob ventum et niuem mutari incipiente, eoque plerisque ciuium in aedes sus ob tempestatem reuersis.

quo studuerant] Subaudi *peruenire*. Sic et 14, 4. 4. Non igitur opus corrigere *statuerant*.

domum Charonis deuenerunt] Lambini iudicio vera scriptura est *deuerterunt*. quomodo Cicero pro Deiotaro: *cum domum regis deuertisset*. Sed nulla mutatione opus. Vsus eodem verbo mox c. 3, 1.

a quo et tempus] Quid sibi vult et *tempus* et *dies?* nonne idem sunt *tempus* et *dies?* vtrum tempus diei significat, an anni? Ita Lambinus. plane ridicule. Tempus enim diei intelligi, poterat ex antecedd. discere: *cum tempore ipso, quo studuerant, peruenissent*. Sensus igitur est, et diem, et tempus diei Charonem significasse. Nec male *tempus et dies* exponas tempus diei, per figuram quam Graeci ἓν διὰ δυοῖν vocant. *Tempus* opportunitatem interpretari, hoc quidem loco, opus non est.

1 *Hoc loco libet interp.*] De formulae huius vsu vide Ind. *libet*.

ab re posita] Sic MS. Boecler. Reliqui plerique tam editi quam scripti, *a re posita*. Lambinus tamen, *a re proposita*. quem alii postea sequuti sunt. Atque sic et Dan. *ab re proposita*. Mihi simplex rectum videtur. *Ponere* est referre, narrare, etiam optimis scriptoribus. Noster 15, 6. 1 *in eisque hoc posuisset etc.* Celsus 7, 9 *quod de cancro supra posui*. Adde Ind.

quantae calamit.] In Boecl. corrupte erat: *quanta calliditate sol. esse*. et mox *venisse*.

vt ne quaerere quidem] Immo, si Plutarcho credimus, quaesiere ex Charone ad se accito, sed iam ebrii et negligenter. De epistola hac plane nihil Xen.

rint. [2] accessit etiam, quod magis aperiret eorum dementiam. allata est enim epistola Athenis ab * Archia hierophante, Archiae, qui tum maximum magistratum Thebis obtinebat: in qua omnia de profectione exsulum perscripta erant. quae cum iam

2 *Ab Archia hierophante, Archiae*] Sic omnes hodie legunt, et feliciter restitutum ab Aldo, vt creditur, locum hunc existimant; quoniam apud Plutarchum legitur, *venisse quendam Athenis ab Archia hierophante ad Archiam cognominem, hospitem et amicum, litteras adferentem etc.* Et tamen in MSS. et edd. vett. purioribus nullum vocis *hierophanta* vestigium, quod sciam, reperire est. Nam in iis fere legitur, *ab Archino vno ex his Archiae.* vel *ab Archia vno Tysarchae.* vel *Tinarchiae.* quod postremum Longolius et Magius (non assentiente Lambino) a negligentia Nepotis esse censent; qui cum in Graeco scriptore reperisset ἀπ' Ἀρχίε τινός τιν' Ἀρχίᾳ, ita reddiderit, ac si Τιναρχίᾳ vno vocabulo scriptum esset. Speciose dictum, fateor; si meliores codd. ita legerent. Nunc quid prohibet, ne prima lectione, quae et optimorum codd. Dan. et Boecl. fuit, leuiter immutata legamus: *ab Archia, vni ex his, Archiae?* *Ex his*; magistratibus scil. de quibus paullo ante. Pro *vni* librarius scripsit *vno*, quod ad Archiam Atheniensem id pertinere putabat. Quanquam et hoc ferri posset: cum Titinius dixerit *vni collegii*; Terentius, *nulli consilii*; Plautus, *coloris vlli*: vt obseruatum Prisciano. Sic alii *isto, toto, altero*, dixere. de quo Vossius de analog. 4, 6, qui et illud Apuleii huc refert 8 Metam. *vno potiundi studio postponens omnia.* Sic noster alibi, *alteraę alae, totae insulae*, pro *alteri, toti.* Fortassis et τὸ *Archino* retineri, vel in *Archinoo* mutari potest. nam vtrumque nomen Athenis vsitatum fuit. Certe si mittenti et accipienti vnum idemque nomen fuisset, vix dubito Nepotem addita voce aliqua fuisse eos distincturum. Nec Plutarchi loco moueor. nam is saepe aliter, ac reliqui scriptores, nomina effert.

qui tum max. magistratum Th. obtinebat] Polemarchi munere fungebatur. Vide dicta ad c. 2, 2. MS. Leidensi *maximum* aberat.

exulum] Dan. *eorum* et in glossa *exulum.* Pari modo et alibi noster pronomen relatiuum non ad propius, sed remotius nomen refert. Vt 12, 2. 3 *Lacedaemonii cum Aegyptiis, a quibus magnas praedas Agesilaus rex eorum* (Lacedaemoniorum) *faciebat.* nisi illa *rex eorum* glossema sunt. Infra 17, 4. 8 *qui supplicibus eorum nocuissent.* deorum scil. quorum templa Agesilaum sancta habuisse, s. 7 dixerat. Tacitus Agric. 41, 3 *Comparantibus cunctis vigorem etc. cum inertia et formidine eorum. ducum* scil. de quibus s. 2. Nulla necessitate Grotius, aliique corrigunt: *formidine ceterorum.* Barthius etiam inepte,

iam accubanti in conuiuio esset data, sicut erat
signata, sub puluinum subiiciens; *in crastinum*, in-
quit, *differo res seueras*. [3] At illi omnes, cum iam
nox processisset, vinolenti ab exsulibus duce Pelo-
pida sunt interfecti. Quibus rebus confectis, vul-
go ad arma libertatemque vocato, non solum qui
in vrbe erant, sed etiam vndique ex agris concur-
rerunt, praesidium Lacedaemoniorum ex arce pe-
pulerunt, patriam obsidione liberauerunt, auctores
Cadmeae occupandae partim occiderunt, partim in
exsilium eiecerunt. [1] Hoc tam turbido tempore, IIII
sicut supra docuimus, Epaminondas, quoad cum
ciuibus dimicatum est, domi quietus fuit. Itaque
haec liberandarum Thebarum propria laus est Pe-
lopidae:

inepte, *morum*. Quid enim *formido morum?* Paullo post MS. Dan. *cum iam occubanti*. Boecl. *iam* aberat.

sicut erat signata] Buchnerus putabat leg. *sicut erat, signatam s. p. s.* atque sic laudat etiam in accession. ad thesaur. Fabri, col. 1270. et hoc dicere ait Nepotem, Archiam non resignasse epistolam, sed signatam, vti acceperat, subiecisse in puluinum. Sane sic solent optimi scriptores, quorum loca praeter Buchnerum l. c. adnotarunt Geuartius Papinian. lection. 2, 7, Barthius ad Claudian. in tert. consul. Honorii v. 163.

sub puluinum subiiciens] Longol. et alii, *in puluinum*. Sed nostra lectio firmatur codd. Dan. et Boecl. Plane sic Plutarchus: ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ὑπέθηκεν.

3 *Omnes vinolenti sunt interfecti*] Non aduersatur, vti Lambino visum, Nepoti Plutarchus, cum Leontidam sobrium fuisse tradit. Nepos enim de magistratibus epulantibus solummodo hoc tradit. Ceterum *vino pleni*, quod Ernstius in suo cod. reperit, glossema puto.

quibus rebus confectis] Paullo aliter Plut. p. 284.

partim in exilium eiecerunt] Schoppius ait in V. C. legi *partim exsilium eiec.* laudatque illud Catulli carm. 34 *Cur non exsilium malasque in oras Itis?* et hoc Accii in Phoenissis: *Iussit proficisci exsilium quouis gentium*. Sed apud Catullum nil prohibet τὸ *in* aeque ad *exsilium*, ac ad *oras*, referre. Accius ἀρχαΐζει, ac praeterea poëta est. Nec opus, vt cum Vossio transponamus verba, etsi non inficior similes ellipses in scriptoribus priscis reperiri: quod inter alios idem Vossius obseruauit, cap. 65 de constructione. In Schoppiano codice τὸ *in* facile vltima proximae vocis absorbere potuit. Et ipsum hanc lectionem postea improbasse, ex eo colligas, quod in addition. ad Mineruam Sanctii p. 363 cum reliqua duo loca commemorasset, hunc omisit.

lopidae: ceterae fere omnes communes cum Epaminonda. [2] namque in Leuctrica pugna, imperatore Epaminonda, hic fuit dux delectae manus, quae prima phalangem prostrauit Laconum. omnibus praeterea periculis affuit. [3] sicut Spartam cum oppugnauit, alterum tenuit cornu: quoque Messena celerius restitueretur, legatus in Persas est profectus. Denique haec fuit altera persona Thebis, sed tamen secunda, ita vt proxima esset
V Epaminondae. [1] Conflictatus autem est cum adversa fortuna. nam et initio, sicut ostendimus, exsul patria caruit; et cum Thessaliam in potestatem Thebanorum cuperet redigere, legationisque iure satis tectum se arbitraretur, quod apud omnes gentes sanctum esse consuesset, a tyranno Alexandro Pheraeo simul cum Ismenia comprehensus, in vincula coniectus est. [2] Hunc Epaminondas recuperauit, bello persequens Alexandrum. Post id factum, nunquam is animo placari potuit in eum, a quo erat violatus. Itaque persuasit Thebanis, vt subsidio Thessaliae proficiscerentur, tyrannosque eius expellerent. [3] Cuius belli cum ei summa esset data, eoque cum exercitu profectus esset, non dubi-

2 *In Leuctr. pugna*] MS. Boecler. deest praepositio.

delectae manus] De cohorte hac multa Plutarchus Pelopida.

3 *Altera*] Vid. Ind. Mox Barthius legebat: *sed tamen ita secunda, vt pr. e. Ep.*

1 *Legationisque iure*] Legationem tamen ad Alexandrum Pheraeum iterum obiisse Pelopidam, Polybius auctor est lib. 8. *Publica amicitia*, qua fretum fuisse, Pausanias Boeoticis ait, legationem non euincit.

tectum] Sic libri meliores. Alii *tutum*. *Tectus* idem ac saluus, tutus, defensus. vid. Ind.

quod apud omnes gentes sanctum e. c.] In MS. Boecl. corrupte erat: *quod apud eos gentes factum esse ! consuescet.* Scriptum fuerat *apud oes.* Pro *sanctum* etiam alii libri *factum* habent. quod recte Schottus improbat in notis ad script. de viris illustr. c. 25. Edita lectio firmatur MS. Danielis, et similibus aliorum scriptorum locis, quae congessit Grotius in adnotat. ad 2 de I. B. et P. cap. 18, 1. vbi et de re ipsa prolixe agit. Mox MS. Boecler. *similiter cum hismenia.* An fuit ἀρχαϊκῶς *simulter*, quo Plautum Pseud. 1, 3. 148 pro *simul* vsum volunt?

2 *Nunquam is*] MS. Boecl. *nunquam se.* Dan. *nunquam animo plac. pot.*

dubitauit, ſimul ac conſpexit hoſtem, confligere. 4 In quo praelio Alexandrum vt animaduertit, incenſus ira equum in eum concitauit, proculque degreſſus a ſuis, coniectu telorum confoſſus concidit. Atque hoc ſecunda victoria accidit. nam iam inclinatae erant tyrannorum copiae. 5 Quo facto, omnes Theſſaliae ciuitates interfectum Pelopidam coronis aureis et ſtatuis aeneis, liberosque eius multo agro donarunt.

XVII
AGESILAVS

AGESILAVS LACEDAEMONIVS, cum a ceteris ſcriptoribus, tum eximie a Xenophonte Socratico collaudatus eſt. eo enim vſus eſt familiariſſime. 2 Hinc primum de regno cum Leotychide, fratris filio, habuit contentionem. Mos eſt enim a maioribus Lacedaemoniis traditus, vt duos haberent ſemper reges, nomine magis quam imperio, I

4 *Degreſſus*] Leid. et qu. edd. *digreſſus*. Mox *concidit* eſt in Dan. Leid. Boecl. Vulgati, *cecidit*.

ſecunda victoria] Lambini audaciam [legentis *pugna* pro *victoria*] caſtigauit etiam Rob. Titius locor. controu. 4, 8. Sed quod ipſe reponit *ſecuta victoria*; comparatque cum illo Velleii 1, 2. 3 *Athenienſes ſequuta victoria eſt*: eo opus haud eſſe, e dictis Buchnero apparet. Sicut et illud, non eſſe cur *ſuis*, quod vir doctus volebat, ſubaudiamus. In MS. Boecl. eſt: *Atque haec ſecunda victoria accidit*. Dictum videri poſſit, vt illud 2, 5. 3 *Haec altera victoria etc.* ni repugnaret quod ſequitur, *nam iam inclinatae etc.* Mutauit, opinor, librarius, quod τὸ *ſecunda* non intelligeret.

5 *Omnes Theſſ. ciuit.*] De honoribus Pelopidae poſt mortem habitis prolixe Plutarchus in vita p. 296.

coronis aureis] Vid. Ind. Mox MS. Boecl. *et ſtatuis, liberosque eius agro donarunt*. vnde haud vane colligas, cetera, quae vulgo adiiciuntur, a gloſſa eſſe.

* * *

Elogium Ageſilai habes apud Diodor. 15 p. 473. In MS. Dan. *Hageſilaus* ſcriptum erat et heic et ſupra.

1 *A Xenophonte*] De cognomine *Socratici* adi Ind. Pro *collaudatus* vitioſe qu. edd. vett. *collatus*.

vſus eſt familiariſſime] Quaerit Lambinus, Xenophonte Ageſilao, an hic illo; et illud potius cenſet. Ego poſterius. nam *vſus* eſt idem qui *collaudatus*.

ex duabus familiis Procli et Euryſthenis; qui principes ex progenie Herculis Spartae reges fuerunt.
3 harum ex altera in alterius familiae locum fieri non licebat. itaque vtraque ſuum retinebat ordinem. Primum ratio habebatur, qui maximus natu eſſet ex liberis eius, qui regnans deceſſiſſet. ſin is virilem ſexum non reliquiſſet, tunc eligebatur, qui proximus

datus. Xenophontem ſecum et in pretio habuiſſe, etiam Plutarchus ait in apophthegmatis Laconicis.

2 *Ex duabus familiis*] Quarum genealogiam habes apud Henning. tomo 3 theatri genealog. p. 465 et deinceps, aliosque. Ceterum Plutarchus Lyſandro et in apophthegm. Lacon. *Eurypontidas* et *Agidas* vocat. nam, vt diſerte Pauſanias teſtatur in Laconicis, qui antea *Proclidae*, poſt ab Euryponte, Procli ex Soo nepote; qui *Euryſthenidae*, ab Agi, Euryſthenis F. nomen acceperunt: vt iam a Lambino obſeruatum eſt. adde Cragium 2, 2. Magius adnotat, noſtrum *e duabus familiis* idcirco dicere, quia, cum praeter has plures eſſent Spartae Heraclidarum familiae, ex reliquis, vt Plutarchus ait, nullus per generis nobilitatem plus, quam alii, in rebus vrbanis poterat.

Procli] Sic MSS. meliores et edd. vett. Atque ſic et Cicero extulit de diuinat. 2, 43 *Proclus et Euryſthenes, Laced. reges.* et mox: *anno enim Procli vita breuior fuit.* Quod mirum Longolio viſum, cum Graecis Προκλῆς vocetur. Atqui ſic et alibi Noſter. de quo ad 2, 1. 1. Sic item alii, *Perſi, Verri, Achilli*, vt adnotauit Dan. Pareus ad Salluſtii Fragment. c. 30.

principes] I. e. primi. nam ante eos Pelopidae, tertia regum Spartanorum familia, regnabant. Vid. Crag. l. c. Pari ſenſu vox haec exſtat 8, 1. 5 et 22, 3. 3.

3 *Harum*] Long. et MS. Schotti, *Horum*. vt ad *reges* referatur. Sic ſubaudiendum eſſet *neutrum* vel *nullum*. Sed alterum magis congruum videtur. Ad τὸ *fieri* ſubaudi *regem*.

itaque vtraque] Sic diſerte Leid. Etiam optima ed. Vltrai. *Ita vtraque*. melius multo, quam alii *vterque*. nam *ordinem*, ſucceſſionis ſcil. de quo mox ſequitur, non perſonae, ſed familiae retinebant. De ordine illo plura Cragius l. c.

primum ratio habebatur] Etiam haec lectio eſt meliorum libb. vt Dan. Leid. etc. At Longolius edidit: *primum ideo habebat*. Magius et Lambinus: *primus in eo habebatur*. quam ſcripturae varietatem Schottus e notarum compendiis ortam cenſet. Addere poterat, pronomen *eius* omiſſum corruptelae occaſionem praebuiſſe. Omiſſum autem videtur, ne mox repeteretur.

qui max. natu] Vide plane eximiam commentationem Ampliſſ. Boecleri ad Grotii 2, 7. 18 p. 307 et deinc.

tunc eligeb.] Praetulerim, quod eſt in ed. Longolii, *tum deligeb.* ſi ſcripti libri addicerent.

proximus eſſet propinquitate. 4 Mortuus erat Agis rex, frater Ageſilai. filium reliquerat Leotychidem, quem ille natum non agnorat: eundem moriens ſuum eſſe dixerat. Is de honore regni cum Ageſilao ſuo patruo contendit. neque id quod petiuit, conſecutus eſt. 5 Nam Lyſandro ſuffragante, homine, vt oſtendimus ſupra, factioſo, et his temporibus potente, Ageſilaus antelatus eſt.

II

1 Hic ſimulatque imperii potitus eſt, perſuaſit Lacedaemoniis, vt exercitum emitterent in Aſiam, bellumque regi facerent: docens, ſatius eſſe in Aſia quam in Europa dimicari. namque fama exierat, Artaxerxem comparare claſſis, pedeſtrisque exer-

4 *Mortuus erat Agis*] MS. Dan. *Hagis.* vt *Hageſilaus.*

natum] Sic Longol. et MSS. Dan. Leid. Boecl. Sed Magio inſpecti, et plerique editi, *viuus* vel *viuens.* prius Lambino, poſterius Gebhardo placebat. Verum vtrumque haud dubie a ſcioli cuiusdam manu eſt, qui *morienti* putabat *viuum* opponendum eſſe; vt in Inſtitut. Iuſtiniani, tit. *de Lege Fuſia Canin. toll. Natum,* i. e. cum natus eſſet. Tempus tempori opponit. Non igitur opus ſubaudire *ex ſe.*

non agnorat] Vide Plutarch. de tranquillit. animi p. 467 F.

ſuum eſſe dixerat] Vide Plutarch. Ageſilao. MS. Boeler. *duxerat.* corrupte.

5 *Suffragante*] Adnitente, commendante. vide Ind. De re Xenoph. h. Gr. et inde Plut. Ageſilao,

1 *Imperii*] Sic MS. Dan. At Boecler. et quidam edd. *imperio.* Paullo ante Long. et alii, *ſimulac.*

perſuaſit Laced.] Ita fere et Xenophon in Ageſilao. Idem tamen h. Gr. 3 et Plut. in vita, Lyſandri impulſu id factum aiunt in Aſiam reuerti et ſuis illic amicis opitulari cupientis.

vt exercitum emitt.] MS. Boecl. *exercitus.* ſed vnicum fuiſſe, ſex millibus militum conſtantem, e Diodoro 14 conſtat. Xenophon h. Gr. 3 bis mille; et in Ageſilao ter mille nouos ciues addit.

in Aſiam] Vide orationem Scipionis apud Liuium 28, 43 et 44.

regi] Abſolute poſitum, pro *regi Perſarum.* Adi Indicem.

dimicari] Ita MSS. Dan. et Boecler. quod ſperni non debet. nam ſic et alibi loquitur. Vide 4, 5. 1 et 16, 1. 3. Vulgo editur, *dimicare.* quomodo 1, 5. 4 *dimicare vtile arbitrabatur.* Mox pro *fama exierat,* vet. cod. Schotto laudatus et ed. Vltrai. *fama erat.* ſed vide Ind. in *exire.* quidam editi: *famam exire.* vt ſint verba Ageſilai. quod recte Lambinus reiicit.

claſſis pedeſtrisque exerc.] Sic MS. Boecl. probante Scheffero.

exercitus, quos in Graeciam mitteret. [2] Data poteſtate, tanta celeritate vſus eſt, vt prius in Aſiam cum copiis perueniret, quam regii ſatrapae eum ſcirent profectum. Quo factum eſt, vt omnes imparatos imprudenteſque offenderet. [3] id vt cognouit Tiſaſaphernes, qui ſummum imperium tum inter praefectos habebat regios, inducias a Lacone petiuit ſimulans, ſe dare operam, vt Lacedaemoniis cum rege conueniret: re autem vera, ad copias comparandas: easque impetrauit trimeſtres. [4] Iurauit autem vterque, ſe ſine dolo inducias conſeruaturum. in qua pactione ſumma fide manſit Ageſilaus: contra ea Tiſſaphernes nihil aliud quam bellum com-

fero. ἀρχαϊκῶς, vt infra c. 3, 5 *Sardis*, et alibi ſimilia alia. *Claſſes*, plurium numero, etiam Dan. habuit. Nempe ſequitur et *exercitus* in plurali.

2 *Perueniret*] Longol. *perveneri*.

vt omnes imparatos] Longol. et alii vna voce auctius: *vt omnes imperatores imparatos*. Sed ea MSS. abeſt.

3 *Inducias a Lacone petiuit*] De induciis his Xenophon Ageſilao, et h. Gr. 3, Plutarchus Ageſilao, et Polyaenus 2, 8.

ſimulans, ſe dare operam] De cautionibus circa inducias adhibendis vid. celeberrimus Strauchius noſter diſſ. de Induciis cap. 5 ſ. 3 et deinceps.

vt Lacedaemoniis cum rege conueniret] Id enim vt impetraret, veniſſe ſe, ſignificarat Ageſilaus Tiſſapherni. Teſtis Xenophon 3 de reb. Graec.

trimeſtres] Dan. *trimenſtris*.

4 *Contra ea Tiſſaphernes nihil aliud quam bellum comparauit*] *Atqui hoc ſalua pactionis fide facere potuit*, inquit Gebhardus. *Nam iuris gentium eſt, contra laedentem ſibi conſulere. At ſi interpretantur Graeculi, ſtare iureiurando, contra paratum perſtare imparatum ac velle offenſioni patere; periurii crimini Tiſſaphernes non poteſt eximi. Quod ſecus eſt.* Haec ille. Addunt alii, *licere induciarum tempore militem conſcribere*; (vid. Grot. 3, 21. 7) *neque perfidos eſſe, qui datis induciis ad ſuum commodum vtuntur; niſi addita ſit expreſſa cautio, manſura omnia in eo ſtatu, quo tum, cum induciae inchoarent, fuiſſent.* Albericus etiam Gentilis de iure belli 2, 13 negat conuenire cum receptis moribus, quod Tiſſaphernes non ſeruaſſe inducias dicitur, qui ad bellum interea ſe compararit. Et tamen periurii ac perfidiae crimen ei, praeter Ageſilaum et Nepotem, etiam Xenophon, Plutarchus et Polyaenus impingunt. Nam ille, *quae iurauerat, ſtatim violaſſe, et, cum pacem ſeruare deberet, magnum exercitum a rege, praeter eum quem habebat, arceſſiuiſſe* ait. iſte, *pacto inito, cum exiſtimaret*

comparauit. 5 Id etsi sentiebat Laco, tamen iusiurandum seruabat, multumque in eo se consequi dicebat, quod Tissaphernes periurio suo et homines suis rebus abalienaret, et deos sibi iratos redderet: se autem seruata religione confirmare exercitum, cum animaduerteret deorum numen facere secum, hominesque sibi conciliari amiciores, quod his studere consuessent, quos conseruare fidem viderent. 1 Post-

ret se iustam militum multitudinem habere, bellum instaurasse; Agesilaum autem statim periurium eius dolo vltum. hic denique, *magna manu collecta Graecos, diem praestitutum exspectantes, adortum.* Quae certe non sunt quiescentis et feriantis, sed bellum gerentis. Noster, quod probe notandum, non simpliciter *bellum comparasse*, sed NIL ALIVD *quam bellum comparasse* ait. Et tamen promiserat iureiurando, se regi persuasurum vt ciuitates Graecorum in Asia liberas esse et suis legibus viuere sineret. Quod neutiquam fecisse eum, e dictis colligere est.

5 *In eo se consequi*] Sic Dan. Reliqui, *consequi se.* Buchnerus suo codici adscripserat, *in* abundare, vt 2, 2. 3 et apud Virgil. Eclog. 7 *Referebat in ordine Thyrsis.* sed secus est. Vid. Ind. v. *in.*

seruata relig.] MS. Dan. *conseruata.* quomodo statim *conseruare fidem* dixit.

deorum numen] *Vnius nomen* erat in Boecl. Vnde Schefferus coniiciebat, *huius nomen.* referebatque ad *religionem.* vt *religionis nomen* sit fama eius. quomodo et 1, 8. 4 *nobile nomen* pro fama clara. Fortasse tamen monachus aliquis, superstitionem Graecorum detestatus, scripserat in ora, *vnius*, vt vnius solummodo dei numen esse innueret; idque librarius pro plurali *deorum* supposuit.

hominesque sibi conciliari] Nihil de hominibus Plutarchus et Polyaenus. Xenophon tamen or. de Agesilao ait, eum hac re effecisse, vt omnes et Graeci et barbari ei, si voluisset, adhaesuri fuerint.

conciliari amiciores] Sic Lambin. et MS. Dan. At reliqui, etiam Boecler. et Leidensis, *conciliare*: vt si dii conciliasse Laconibus homines dicantur, siquidem *deorum numen* retinemus. Sed alteram lectionem firmat quod sequitur, *quod his studere consuessent etc.* Id enim ad homines pertinere, vix dubito. Proinde caussa fauoris humani non a diis, sed ab hominum ingenio petitur. Ceterum Lambinus aut delendum censet *amiciores*; scriptumque forte ad oras interpretandi gratia, e regione verbi *conciliari, amiciores fieri*: aut legendum, *sibi fieri amiciores*, vel *hominum sibi amicitiam conciliari.* Nam omnino, inquit, Latine dici non potest, *conciliari amicum* seu *amiciorem.* dicunt enim Latini vel *aliquem conciliari* simpliciter, vel *aliquem amicum fieri*, vel *amicitiam alicuius conciliari.* Sed recte Gebhardus ad propriam Nepoti in loquendo indolem, consensumque librorum prouocat. Adde Ind.

III [1] Postquam induciarum praeteriit dies, barbarus non dubitans, quod ipsius erant plurima domicilia in Caria, et ea regio his temporibus multo putabatur locupletissima, eo potissimum hostes impetum facturos: omnes suas copias eo contraxerat. [2] At Agesilaus in Phrygiam se conuertit, eamque prius depopulatus est, quam Tissaphernes vsquam se moveret. Magna praeda militibus locupletatis, Ephesum hiematum exercitum reduxit: atque ibi officinis armorum institutis, magna industria bellum apparauit. et quo studiosius armarentur, insigniusque ornarentur, praemia proposuit, quibus donarentur, quorum egregia in ea re fuisset industria. [3] Fecit idem in exercitationum generibus, vt qui ceteris praestitissent, eos magnis afficeret muneribus. His igitur rebus effecit, vt et ornatissimum et exercitatissimum

2 *In Phrygiam*] Sic quoque Xenophon, etsi rem paullo aliter narrans, et Plutarchus in Agesilao. Neque discrepant a nostro, vti Magio ac Lambino visum, Polyaenus 2, 8 et Frontinus 1, 8. 12. qui in Lydiam irrupisse scribunt. nam illi de altero strategemate loquuntur, de quo noster mox s. 4 et 5. quod comparanti illorum verba cum iis quae Nepos, Xenophon et Plutarchus de ea re tradunt, tam manifestum est, vt mirari satis nequeam, viros doctos id non animaduertisse; Lambinum praesertim, qui horum loca ad alterum illum nostri adnotauit.

exercitum reduxit] Quod exta sacrificanti parum laeta fuerant, quodque equitatu barbaris inferior esset. Ita Xenophon 3 h. Gr. et in Agesilao, Diodorus 14, Plutarchus in Agesilao et in apophth. Laconicis.

ibi officinis armorum institutis] Instruxit autem has officinas tanta cura Agesilaus, vt ipsa vrbs Xenophontis iudicio videretur ἐργαστήριον τοῦ πολέμου esse.

magna industria] Vide Xenophon h. Gr. 3 et in Agesilao.

bellum apparauit] Sic quoque MS. Schotti et Sauaro. Alii *parauit*. Vtroque modo Nepos alibi loquitur.

insigniusque ornarentur] Vide ad Flor. 1, 16. 7 et 2, 18. 11 notas Freinshemii. De splendore armorum adde Polybium 11 p. 629 et Plutarchum in Philopoemene p. 360 et seq. Porro Boecl. aberat copula. et potest abesse. Dan. habebat *insignibus*. culpa scioli cuiusdam, opinor, cui *insignia* militum in mentem erant.

praemia proposuit] Vide Xenophontem h. Gr. 3 p. 499 et Agesilao p. 655.

3 *Fecit idem in exercit. gen.*] Plura ad Claudian. Barthius in commentario p. 656. 657. adde Herm. Hugonem de militia equestri 3, 1.

tissimum haberet exercitum. [4] Huic cum tempus esset visum, copias extrahere ex hibernaculis: vidit, si, quo esset iter facturus, palam pronuntiasset, hostes non credituros, aliasque regiones praesidiis occupaturos, nec dubitaturos aliud esse facturum ac pronuntiasset. [5] Itaque cum ille Sardis iturum se dixisset, Tissaphernes eandem Cariam defendendam putauit. In quo cum eum opinio fefellisset, victumque se vidisset consilio: sero suis praesidio profectus est. nam cum illo venisset, iam Agesilaus, multis locis expugnatis, magna erat praeda potitus. [6] Laco autem, cum videret hostes equitatu superare, nunquam in campo sui fecit potestatem, et his locis manum conseruit, quibus plus pedestres copiae valerent. Pepulit ergo, quotiescunque congressus est, multo maiores aduersariorum copias, et sic in Asia versatus est, vt omnium opinione vi-
ctor duceretur. [1] Hic cum iam animo meditaretur IIII
proficisci in Persas, et ipsum regem adoriri, nuntius ei domo venit ephorum missu, bellum Athenienses

4 *Huic cum tempus esset visum*] Insolita locutio visa Lambino. itaque *tempus* delendum putabat. Sic enim loqui Latinos, *visum est mihi dicere, scribere, facere.* Non fecisset, opinor, si recordatus esset, Nostrum 16, 2. 2 dixisse: *cum tempus est visum rei gerendae.* et 14, 11. 1 *tempus esse maiores exercitus parari.* denique 23, 13. 4 *tempus est facere finem.* Integrum est, *visum est tempus faciendi,* vel *facere*: ellipticum, *visum est facere. Tempus* autem *extrahere*, pro *extrahendi* vel *ad extrahendum*, Hellenismus est. Vide Ind. v. *tempus.* Freinshemius legebat: *Hinc cum t. e. v.* Schefferus autem, *Heic cum*, vt 15, 6. 3. Sed τὸ *huic* Nepotis genio congruentius. Paullo post vulgo *praesidiis* abest, etiam ab optimis editionibus. Sed erat in MSS. Dan. et Leid. Itaque diutius exsulare non sum passus. Vide Ind.

5 *Cum ille Sardis iturum se*] Vide quae diximus paullo ante ad illa §. 2 *in Phrygiam.* Ceterum sic Dan. elegantius quam alii, *se iturum.*

1 *Cum iam animo*] Sic Dan. Vnde olim coniiciebam: *cum in animo meditaretur.* quomodo Terentius Ad. 3, 1 dixit *in animo cogitare* et *instituere.* Nunc nihil muto. nam sic et paullo post §. 5 *Cum iam haud ita longe abesset.* In reliquis libris τὸ *iam* ob similitudinem particulae praecedentis videtur excidisse.

nuntius ei domo venit] Scytale scilicet. Plutarchus: ἅμα τῷ

nienſes et Boeotios indixiſſe Lacedaemoniis: quare venire non dubitaret. [2] In hoc non minus [eius] pietas ſuſpicienda eſt, quam virtus bellica: qui cum victori praeeſſet exercitui, maximamque haberet fiduciam

τῷ τὴν σκυτάλην ἐλθεῖν. Xenophon: ἐπειδὴ ἦλθεν αὐτῷ ἀπὸ τῶν οἴκοι τελῶν, βοηθεῖν τῇ πατρίδι. Leunclauius ſupplet, ἀπὸ τῶν οἴκοι τελῶν ὁ ἐπιςέλλων, quoniam in loco parallelo hiſt. Gr. 4 mox adducendo τὸ ἐπιςέλλοι legitur, vultque omiſſum illud ὁ ἐπιςέλλων propter ſimilitudinem cum vocabulis praecedentibus. Lambinus ad h. l. laudat: ἐπειδὴ ἦλθεν αὐτῷ σκυτάλη ἀπὸ τ. οἴκ. τελ. Sed vereor, ne inuitis libris. Fortaſſe nihil deeſt, ſed ἐλλειπτικῶς loquitur Xenophon; vt in re ſimili hiſt. Gr. 3 p. 501 ἔρχεται ἀπὸ τῶν οἴκοι τελῶν, ἄρχειν καὶ τῷ ναυτικῷ. Quem locum pariter Leunclauius, ſed aeque fruſtra, vt arbitror, ſollicitat. Vtrobique ſubaudiri poteſt ex Plutarcho, ἡ σκυτάλη ἢ κελεύουσα, vel aliquid ſimile. *Nuntius* ergo videtur idem eſſe ac ſcytale, epiſtola, ſiue res per eam ſignificata: etiam ſi *miſſu* Ephororum veniſſe dicatur. nam et epiſtola mittitur; et *mittere* interdum nil aliud eſt, quam ſcribere, nuntiare; vt apud Graecos ἐπιςέλλειν. de quo vid. Ind. Atque ſic et alibi *nuntii* voce noſter vſus, vt itidem docebit Index.

Ephorum miſſu] Quanquam libri omnes *iuſſu*; tamen quoniam MS. Dan. et ed. Vltrai. ad oram habuere *miſſu*, haud ſpernendum id, immo genuinum puto. nam librarii vix excogitauerint vocem rarioris vſus: ſed potius vt varia lectio adſcripta fuerit. *Miſſu Ephorum*, i. e. mittentibus Ephoris, nuntium ſcilicet, vel epiſtolam ſiue ſcytalen per Epicydidam quendam. Xenophon 4 hiſt. Graecae: εὐθὺς δὲ ἐπὶ τὸν Ἀγησίλαον ΠΕΜΠΟΥΣΙΝ Ἐπικυδίδαν. ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο τά τε ἄλλα διηγεῖτο ὡς ἔχοι, καὶ ὅτι ἡ πόλις ΕΠΙΣΤΕΛΛΟΙ αὐτῷ, βοηθεῖν ὡς τῇ πατρίδι. Haec aut ſimilia noſter exprimere voluit. Pro *miſſu*, quod meliores editiones habent, τὸ *iuſſu* irrepſerat etiam apud Ciceronem ad Attic. 8, 9 et Tacitum hiſtor. 1, 43. 4: qui et alibi hac voce vſus. de quo Indicem adi. Id igitur et heic factum fuiſſe probabile eſt. Denique hanc lectionem plane confirmant illa 7, 4. 3 de re ſimili: *cum ei nuntius a magiſtratu in Siciliam miſſus eſſet, vt domum rediret.*

bellum indixiſſe Lacedaemoniis] Vide laudatos Ernſtio ad h. l.

non dubit.] Lambinus mallet, *ne dubitaret*. Vid. Ind.

2 *In hoc non minus* [*eius*] *pietas*] MS. Boecl. omittit *eius*. forſan haud male. Sic cap. 7, 2 *in hoc illud inprimis fuit admirabile*. et alibi ſaepius. *In hoc*, ſcil. Ageſilao. Mox quaedam edd. *cum victor praeeſſet*. Sed alterum et congruentius eſt, et in melioribus libb. reperitur.

fiducìam regni Perſarum potiundi, tanta modeſtia dicto audiens fuit iuſſis abſentium magiſtratuum, vt ſi priuatus in comitio eſſet Spartae. cuius exemplum vtinam imperatores noſtri ſequi voluiſſent! ſed illuc redeamus. [3] Ageſilaus opulentiſſimo regno praepoſuit bonam exiſtimationem, multoque glorioſius duxit, ſi inſtitutis patriae paruiſſet, quam ſi bello ſuperaſſet Aſiam. [4] Hac igitur mente Helleſpontum copias traiecit, tantaque vſus eſt celeritate, vt, quod iter Xerxes anno vertente confecerat, hic tranſierit triginta diebus. [5] Cum iam haud ita longe abeſſet a Peloponneſo, obſiſtere ei conati ſunt Athenienſes et Boeotii, ceterique eorum ſocii, apud Coroneam: quos omnes graui praelio vicit. [6] Huius victoriae vel maxima fuit laus, quod cum plerique ex fuga ſe in templum Mineruae coniecíſſent, quaereretur que ab eo, quid his fieri vellet; etſi aliquot vulnera acceperat eo praelio,

regni Perſarum potiundi] Vide quae diximus ad 9, 2. 3. Xenophon p. 657 ait, agitaſſe animo et ſpe concepiſſe euerſionem eius imperii quod prius Graeciam armis inuaſerat.

tanta modeſtia] Valde extollunt hoc factum laudantque Xenophon l. c. et Plutarchus p. 604. Adde not. ad 14, 4. 3.

abſentium] MS. Boecler. *bĕtium*, et in margine *bĕſentium*. in quibus haud dubie aliquid latet. Cl. Schefferus ingenioſe ſuſpicabatur, *ſciſcentium*; primamque ſyllabam in voce *ſciſcentium* deletam eſſe ob poſtremam praecedentis vocis, ei non abſimilem.

in comitio] Xenophon: οὐδὲν διαφερόντως ἢ εἰ ἐν τῷ ἐφορείῳ ἔτυχεν ἑστηκὼς μόνος παρὰ τοὺς πέντε. *Ephoreum* autem curia Ephororum, vt e Pauſaniae Laconicis docent Cragius 2, 4 et Emmius lib. 3 p. 125. Vide Ind. v. *comitium*.

4 *Anno vertente*] Vide Ind. v. *annus*. Supra 2, 5. 3 *ſex menſibus* iter hoc confectum ait. Pro *tranſierit* Lambinus mallet *tranſegerit*. nulla neceſſitate. *Tranſire iter* dictum, vt *tranſire flumen, mare, ſaltum etc.* et *tranſire vitam* apud Salluſtium Catil. c. 1 ac Senecam de Prouid. c. 4. Poſſis et abſolute accipere, vt 2, 9. 1. 7, 9. 3 et alibi.

triginta diebus] Cum noſtro facit Xenophon Ageſilao, cum ait minori quam menſis ſpatio hoc iter confeciſſe, μεῖον ἢ ἐν μηνί. Noſter *triginta dies* numerat, fortaſſis idcirco quod totidem Xerxem in hoc itinere conſumſiſſe dixerat 2, 5. 3.

5 *Cum iam haud ita longe*] Sic Dan. Leid. Boecler. Aliis *ita* deeſt.

praelio, et iratus videbatur omnibus, qui aduersus arma tulerant; tamen antetulit irae religionem; et eos vetuit violari. [7] Neque vero hoc solum in Graecia fecit, vt templa deorum sancta haberet: sed etiam apud barbaros summa religione omnia simulacra, arasque conseruauit. [8] Itaque praedicabat, mirari se, non sacrilegorum numero haberi, qui supplicibus eorum nocuissent: aut non grauioribus poenis affici, qui religionem minuerent, quam qui
V fana spoliarent. [1] Post hoc praelium, collatum est omne bellum circa Corinthum, ideoque Corinthium appellatum. [2] Hic cum vna pugna decem millia hostium Agesilao duce cecidissent: eoque facto opes aduersariorum debilitatae viderentur: tantum abfuit

7 *Neque vero*] Τὸ *vero* abest a quibusdam MSS. et edd. et paullo post pro *conseruauit* alii *consecrauit*. non recte, vt Schottus recte iudicat.

8 *Supplicibus eorum*] *Barbarorum* ne, quos proxime; an *deorum*, quos paullo ante nominauit? Hoc malim. nam Xenophon Agesilao sub finem, vnde totus hic locus expressus Lambino, et recte quidem, videtur, *deorum*, et paullo post *ararum supplices* vocat: ἱκέτας δὲ θεῶν ὐδὲ ἐχθρὺς ἐβιάζετο νομίζων ἄλογον εἶναι τὺς μὲν ἐξ ἱερῶν κλέπτοντας, ἱεροσύλυς καλεῖν· τὺς δὲ βωμῶν ἱκέτας ἀποσπῶντας, εὐσεβεῖς ἡγεῖσθαι. Nec insolitum Nostro, prouocabulum relatiuum ad remotius Nomen referre. Vide notata ad 16, 3. 2. Proinde non est cur cum Magio legamus *deorum*.

1 *Ideoque Corinthium appellatum*] Nugae sunt, non modo quod nonnulli legerunt, *Corinthus est appellata*, scil. ἀπὸ τῦ κορύννειν· sed etiam quod Longolius, qui illos ridet, legit, *Corinthum est appellatum*, et interpretatur, *denunciatum vt Corinthum conveniret*: aeque risu excipiendus.

2 *Agesilao duce*] Quod Xenophon Agesilao nuntium tantae cladis (ἀγγελίαν) ad Agesilaum peruenisse; Plutarchus autem cum in Agesilao, tum in apophthegm. reg. et duc. audisse eundem magnum hoc praelium, et in apophth. Lacon. audiuisse numerum hostium mortuorum (ter verbo πυθόμενος vsus) scribit; inde Magius et Lambinus colligunt, Agesilaum neutiquam huic pugnae interfuisse. Addit tamen Lambinus, responderi posse, duces non ipsos cernere oculis mortuorum numerum, sed certis hominibus ex suis negotium dare, vt hoc cognoscant. Potius dixerim, duce aliquo fieri, etiam quae absente eo, sed auspiciis eius fiunt.

tantum abfuit] Sic habent edd. pleraeque; nec discrepant, quod

abfuit ab inſolentia gloriae, vt commiſeratus ſit fortunam Graeciae, quod tam multi a ſe victi vitio aduerſariorum concidiſſent: namque illa multitudine, ſi ſana mens eſſet, Graeciae ſupplicium Perſas dare potuiſſe. [3] Idem cum aduerſarios intra moenia compuliſſet, et vt Corinthum oppugnaret, multi hortarentur: negauit id ſuae virtuti conuenire. ſe enim eum eſſe dixit, qui ad officium peccantes redire cogeret, non qui vrbes nobiliſſimas expugnaret Graeciae. [4] nam ſi, inquit, eos extinguere voluerimus, qui nobiscum aduerſus barbaros ſteterunt, noſmetipſi nos expugnauerimus, illis quieſcentibus. quo facto, ſine negotio, cum voluerint, nos opprimient. [1] Interim accidit illa calami- VI
tas apud Leuctra Lacedaemoniis: quo ne proficiſceretur, cum a pleriſque ad exeundum premeretur,

quod ſciam, libri meliores. Longol. tamen, Lambin. et quaedam recentiores, *afuit*: quod ſolum Latinos vſurpaſſe contendit non modo heic, ſed etiam ad 9, 1. 2 et 20, 1. 3 ac ad Horatii Satyr. 1 p. 50: et prolixius in notis Ciceronianis, poſt Muretum et Victorium, Lambinus. Et certe veteres interdum ſic extuliſſe, atque ſic paſſim in MSS. codd. legi, negare nolim. nube teſtium id euicit Phil. Pareus in Lexico Critico. Ex eo tamen nondum conficitur, alterum, quod et ipſum in plurimis codd. reperitur, Latinum plane non eſſe.

illa multitud. Graeciae ſupplicium Perſas dare pot.] Hoc eſt, vt Xenophon Ageſilao, et Plutarchus in eiusdem vita, ac apophth. Lacon. loquuntur, tot viros viuos potuiſſe barbaros vniuerſos ſuperare; aut, vt in apophth. reg. et duc. habetur, interficere. Similis querela Lucani princ. lib. 1 *Cumque ſuperba foret Babylon ſpolianda tropaeis Auſoniis, vmbraque erraret Brutus inulta, Bella geri placuit nullos habitura triumphos? Heu quantum potuit terrae pelagique parari Hoc, quem ciuiles hauſerunt, ſanguine dextrae! etc.* quae ex hoc Ageſilai dicto ſumta eſſe, vir ſui nominis H. Grotius in Notis ad eum locum obſeruat. De phraſi, *ſupplicium dare*, Indicem vide.

potuiſſe] Sic meliores libri. Alii *potuiſſet*. ac ſi Nepotis iudicium hoc eſſet. Sed Ageſilai eſſe e ſcriptoribus modo laudatis conſtat.

negauit id ſuae v. c.] Vide Xenoph. p. 669, *A. B.* qui tamen rem paullo aliter narrat.

3 *Eum eſſe*] I. e. talem, tantum. vide Ind. v. *is*. MS. Boecl. vox *eſſe* aberat.

4 *Steterunt*] MS. Boecler. *ſteterint*. bene.

retur, vt ſi de exitu diuinaret, exire noluit. Idem cum Epaminondas Spartam oppugnaret, eſſetque ſine muris oppidum, talem ſe imperatorem praebuit, vt eo tempore omnibus apparuerit, niſi ille fuiſſet, Spartam futuram non fuiſſe. [2] In quo quidem diſcrimine celeritas eius conſilii ſaluti fuit vniverſis. nam cum quidam adoleſcentuli, hoſtium adventu perterriti, ad Thebanos transfugere vellent, et locum extra vrbem editum cepiſſent, Ageſilaus, qui pernicioſiſſimum fore videret, ſi animaduerſum eſſet, quenquam ad hoſtes transfugere conari, cum ſuis eo venit, atque, vt ſi bono animo feciſſent, laudauit conſilium eorum, quod eum locum occupaſſent, et ſe id quoque fieri debere animaduertiſſe. [3] Sic adoleſcentulos ſimulata laudatione recuperauit, et adiunctis de ſuis comitibus locum tutum

1 *Vt ſi de exitu diuinaret*] MS. Boecl. *vt ſi de exercitu diuin.* ed. Vltrai. *vt ſi de exitu dimicaret.* Sed editam lectionem tuentur verba Diodori lib. 15 ὕϛερον δὲ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων ἔδοξεν ὀκ ἀνθρωπίνην ἀπόφανσιν, ἀλλὰ θεῶν τινὰ χρησμὸν εἰρηκέναι. De re adi Commentarium ampliſſ. Boecleri p. 22 et ſeq.

eſſetque ſine muris oppidum] Cur, quando et quamdiu Sparta ſine muris fuerit ac non fuerit, poſt Lambinum et Magium ad h. l. itemque Cragium 1, 2 ac lib. 3 p. 120 et deinc. Emmium lib. 3 p. 115, prolixe tradit Meurſius Miſcellan. Lacon. 4, 10.

niſi ille fuiſſet] Plutarchus etiam p. 614 D ſcribit, omnes fateri, Ageſilaum cauſſam fuiſſe.

2 *Celeritas eius conſilii*] Referunt id praeter Noſtrum, etiam Polyaenus 2, 14 et Plutarchus in vita p. 613 et ſeq. ſed paullo aliter.

et locum extra vrbem editum] Plutarchus Ἰσσώριον vocat, *locum bene ſeptum et adſcenſu difficilem*, vbi Dianae templum: Polyaenus λόφον ἱερὸν Ἀρτέμιδος Ἰσσωρίας, *prope Pitanem*; vti quidem recte Caſaubonus illic et Meurſius Miſcell. Lac. 4, 14 legunt. nam vulgo legitur Ἀρτέμιδος Ὀρθείας. Fortaſſis etiam legendum, λόφον ὂ ἱερὸν Ἀρτ. Meminere praeterea Stephanus et Heſychius; ſed hic Ἰσσωρίαν vocat. In MS. Boecl. erat, *et eum locum*. Fortaſſe ſub τῷ *eum* nomen loci latet, legendumque: *et Iſſorium, locum extra vr. editum.*

cum ſuis eo venit] Plutarchus ac Polyaenus tradunt, ſolum, aut cum vnico ſeruo, et inermem eo veniſſe, dixiſſeque *non illuc, nec vnum in locum omnes, ſed alios huc,* alio loco demonſtrato, *alios illuc conuenire iuſſos*: ipſum vero Iſſorium, aliis continuo acceptis, occupaſſe.

tum reliquit. namque illi, aucto numero eorum,
qui expertes erant conſilii, commouere ſe non ſunt
auſi, eoque libentius, quod latere arbitrabantur,
quae cogitarant. [1] Sine dubio poſt Leuctricam VII
pugnam Lacedaemonii ſe nunquam refecerunt, ne-
que priſtinum imperium recuperarunt: cum interim
Ageſilaus non deſtitit, quibuscunque rebus poſſet,
patriam iuuare. [2] nam cum praecipue Lacedae-
monii indigerent pecunia: ille omnibus, qui a
rege defecerant, praeſidio fuit. a quibus magna
donatus pecunia, patriam ſubleuauit. [3] Atque in
hoc illud inprimis fuit admirabile, cum maxima
munera ei ab regibus, et dynaſtis, ciuitatibusque
conferrentur, nihil vnquam [in] domum ſuam con-
tulit, nihil de victu, nihil de veſtitu Laconum
mutauit. [4] Domo eadem fuit contentus, qua Eu-
ryſthenes, progenitor maiorum ſuorum fuerat vſus:
quam qui intrarat, nullum ſignum libidinis, nul-
lum luxuriae videre poterat: contra, plurima pa-

3 *Aucto numero eorum qui expertes erant conſilii*] Lamb. interpretatur, *qui non erant ſeceſſionis illius participes.* Quomodo igitur *eorum numerus auctus?* An legendum eſt, *aucti numero eorum?* adiunctorum ſcil. de comitibus Ageſilai. An potius dicendum, quosdam transfugarum conſilii, quod alii ceperant, expertes fuiſſe? Sane Polyaenus noctu principes factionis eductos ait. Sed dubito an ῥῆσις Nepotis hunc ſenſum admittat.

2 *A quibus magna donatus pecunia*] Vid. Xenophon p. 663 *B.*

3 *Nihil vnquam* [*in*] *domum*] Praepoſitio etiam Leidenſi aberat: quare vncis incluſi. Atque ſic alibi dixit *domos ſuas diſcedere* 2, 4. 1. quomodo Livius, *domos ſuas abire,* et *dilabi domos.* Ouidius, *ſuas quemque redire domos.* Tacitus, *reliquias ſuas domos comportare*: vt adnotatum Voſſio de construct. cap. 42 et Bangio obſeru. philolog. lib. 2 p. 1064. Tamen nec alterum minus Latinum eſt, vt iidem, et ante eos Sanctius in Minerua lib. 4 p. 363 obſeruarunt. Et ſic plane in re ſimili ſcriptor de viris illuſtribus cap. 60 *in domum ſuam nihil contulit.* et c. 33 *ſe nihil amplius de praeda hoſtili in domum ſuam conuertiſſe.* Ac fieri potuit, vt in MSS. quos diximus, *in* ob praegreſſam *m* exciderit. Quare expunctum nolui.

nihil de victu, nihil de veſtitu Laconum mutauit] In Leid. erat: *nihil vnquam de victu, nihil vnquam de veſtitu L. m.*

tientiae atque abſtinentiae. Sic enim erat inſtructa, vt nulla in re differret cuiuis inopis atque priuati.

VIII [1] Atque hic tantus vir, vt naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus, ſic maleficam nactus eſt in corpore fingendo. nam et ſtatura fuit humili, et corpore exiguo, et claudus altero pede. Quae res etiam nonnullam afferebat deformitatem: atque ignoti faciem eius cum intuerentur, contemnebant: qui autem virtutes nouerant,

4 *Sic enim erat inſtructa*] MS. Boecler. *ſic enim ſtructa*. Nempe ignotus librario vocis *inſtructa* ſignificatus erat; et praeceſſerat de domo. Τὸ *erat* etiam omnibus libris, quibus Lambinus vſus eſt, aberat. forſan ob ſimilitudinem a τῷ *enim* abſorptum.

differret cuiuis inopis] Vulgo edunt, *differret a cuiusuis inopis*. Sed a vett. edd. Longol. Brix. aliisque Praepoſitio abeſt. Quod Lambinus interpretatur, *vt nulla in re cuiusuis inopis domus ab Ageſilai domo differret*. Vt nos primi, quod ſciam, edidimus; erat in opt. libro Boecleri: nec dubito rectum et genuinum eſſe. *Differret cuiuis*, domui ſcilicet, dictum, Graecorum imitatione, pro *differre a quauis*. Vt apud Horatium *differret ſermoni ſermo*; *enitar tragico differre colori*; *quantum ſimplex hilarisque, nepoti Diſcrepet*, et ſimilia, poſt Vechnerum hellenolexiae 1, 25 et Voſſium de conſtruct. c. 37, congeſta a Bangio obſ. philol. lib. 2 p. 1022. 1023.

1 *In corpore fingendo etc.*] Mire variant editi pariter ac ſcripti. Lambinus et poſt eum reliqui ediderunt, *in corpore, exiguus et claudus alt. pede*. Longol. Brix. et ſcripti Schotto, Boeclero, ac Sauaroni inſpecti: *in corpore exiguo, et claudus a. p.* nec diſcrepat Dan. Sed plenius MS. Leid. *in corpore eius fugiendo, nam et ſtatura fuit humili et corpore exiguo, et claudus alt. pede*. Ed. Vltraiectina: *in corpore fingendo. Nam et ſtatura fuit humili et corpore exiguo. Qui autem virtutes noverant*. Vnde non dubito Nepotem ſcripſiſſe vt nos edidimus. niſi et τὸ *eius* e Leid. inſeri debet. Vt nonnulla in vulgatis omitterentur, fecit vox *corpore* bis in eadem periodo poſita. Vide quae diximus ad 7, 3. 2.

nonnullam affer. deformit.] Vide Cic. ad famil. 5, 12.

ignoti faciem eius] Geminum quid de Agricola Tacitus 40, 4. Plura in hanc rem doctiſſ. vir Franc. Iunius de pictura veterum 3, 2. 9, Creſollius Vacation. autumn. 2 p. 150 et Freinshemius ad Curtii 6, 5. 29. Ceterum *ignoti* ſunt qui non noverant Ageſilaum: *facies* autem videtur totius corporis formam et modum deſignare. Vid. Ind.

qui autem virtutes] Sic Boecl. et ed. Vltrai. melius quam alii *virtutem*. nam *virtutes* plures ei verſu praeced. tribuit; et enumerat Xenophon fine Ageſilai.

nouerant, non poterant admirari ſatis. [2] Quod ei vſu venit, cum annorum octoginta ſubſidio Thaco in Aegyptum iuiſſet, et in acta cum ſuis accubuiſſet, ſine vllo tecto: ſtratumque haberet tale, vt terra tecta eſſet ſtramentis: neque huc amplius, quam pellis eſſet iniecta: eodemque comites omnes accubuiſſent, veſtitu humili, atque obſoleto, vt eorum ornatus non modo in his regem neminem ſignificaret; ſed hominis non beatiſſimi ſuſpicionem praeberet. [3] Huius de aduentu fama cum ad regios eſſet perlata, celeriter munera eo cuiusque generis ſunt allata. His quaerentibus Ageſilaum, vix fides facta eſt, vnum eſſe ex his, qui tum accubabant. [4] Qui cum regis verbis, quae attulerant, dediſſent, ille praeter vitulina, et huiusmodi genera obſonii, quae praeſens tempus deſiderabat, nihil accepit; vnguenta, coronas, ſecundamque menſam ſeruis diſpertiit; cetera referri iuſſit. [5] Quo facto eum barbari magis etiam contemſerunt, quod eum ignorantia bonarum rerum illa potiſſimum ſumſiſſe arbitrabantur. [6] Hic cum ex Aegypto reuerteretur, donatus a rege

2 *Annorum octoginta*] Boecl. *ſeptuaginta*. ſed vulgatam tuentur Xenophon, qui ἀμφὶ, et Plutarchus, qui ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη tum natum fuiſſe dicunt.

Thaco] Scripſit, opinor, *Tacho*. eſt enim Plutarcho, Athenaeo 14, et Diodoro 15, Ταχῶς, Africano et Euſebio Τέως, aliis, niſi mendoſi ſunt, *Thaus*, *Taos*, *Thamus*. Regem omnes fuiſſe ſcribunt, Plutarcho excepto, qui στρατηγὸν vocat Aegyptium; et tamen paullo poſt Nectanebin ab eo deficientem regem ab Aegyptiis renuntiatum; in apophthegmatis etiam Laconicis Ageſilaum a rege Aegyptiorum arceſſitum ait. Porro non aduerſatur Noſtro, vti Gebhardus cenſebat, Polyaenus 2, 22, cum Ageſilaum Nectenabo συμμαχοῦντα memorat. nam ei poſtea opem tulit, vt dicemus ad ſ. 6. Tacho autem adfuiſſe Ageſilaum, etiam reliqui, modo laudati, referunt.

iuiſſet] Long. *iſſet*. Mox *in acta*, eſt, in littore. vide Indicem.

4 *Huiusmodi*] Boecl. *eiusmodi*. Mox Lambinus edidit, *ceteraque ref. iuſſit*. inuitis, opinor, libris, et contra morem Nepotis.

ſeruis diſpertiit] Idem eum feciſſe donis quae a Thaſiis oblata erant, Plut. in apohth. Lac. ſcribit. Simile quid de Lyſandro Aelianus 3, 20.

5 *Bonarum rerum*] Vide Ind. v. *bonus*.

Nectanabe ducentis viginti talentis, quae ille muneri populo suo daret: venissetque in portum, qui Menelai vocatur, iacens inter Cyrenas et Aegyptum: in morbum implicitus decessit. 7 ibi eum amici, quo Spartam facilius perferre possent, quod mel non habebant, cera circumfuderunt: atque ita domum retulerunt.

XVIII
EVMENES

I EVMENES CARDIANVS. Huius si virtuti par data esset fortuna, non ille quidem maior, sed multo illustrior, atque etiam honoratior: quod magnos homines virtute metimur, non fortuna.

6 *Nectanabe*] Vide quae diximus ad 12, 2. 1. MS. Boecler. *Onabide.* Africano est Νεκτάναβῶ, Abul Faragio in historia dynastiarum p. 89 نقطا نبوس *Nectanebus*, (sic enim legendum puto pro نقطا ببوس quod in edit. Pocokiana legitur) sed Patricidae siue Eutychio in Annal. p. 266 فرعون شاناق *Pharaun Schanek.* Ceterum Agesilaus, Tacho regno pulso, Nectanebi adhaeserat: vt apparet e Xenophonte, Plutarcho ac Diodoro. Diodorus tamen ait Agesilaum a Tacho, beneficio eius restituto, non a Nectanebo, magnificis muneribus donatum. Quod ei assentiri non vult Vsserius P. I Annalium V. T. p. 269.

7 *Perferre possent*] MS. Leid. *posset perferri.* non improbo. Sic 18, 8. 4 *qua ad hibernacula aduers. posset perueniri.*

quod mel non habebant] Vide Marcell. Donatum dilucid. ad Liuii lib. 40.

cera circumfuderunt] Sic et Plutarchus. Sed Diodorus ἐν μέλιτι deportatum scribit: credo, quod alioquin id obtineret inter Spartanos. Nam et Agesipoliden Xenophon 5 hist. Gr. melle conditum et domum reportatum scribit.

* * *

Meminit Eumenis et L. Ampelius in lib. memoriali.

1 *Cardianus*] Ampelius: *Eumenes Cardianus, Philippi et Alexandri armiger bellicosissimus.* sic legendus is locus. male vulgo est: *Cardienus, Philippi Alexandri armiger.*

non ille quidem maior] Gebhardus τὸ *fuisset* a correctoribus sustinendae sententiae infultum censebat. Sed τὸ *euasisset* alio loco posuit Longolius: vt paullo post dicemus.

sed multo illustrior] Vide Freinshem. ad Flor. praef. 2.

magnos homines] Addit editio Colon. Longolii, *euasisset.* De-

tuna. [2] Nam cum aetas eius cecidiſſet in ea tempora, quibus Macedones florerent, multum ei detraxit inter hos viuenti, quod alienae erat ciuitatis: neque aliud huic defuit, quam generoſa ſtirps: etſi ille domeſtico ſummo genere erat. [3] tamen Macedones eum ſibi aliquando anteponi indigne ferebant: neque tamen non patiebantur. vincebat enim omnes cura, vigilantia, patientia, calliditate, et celeritate ingenii. [4] Hic peradoleſcentulus ad amicitiam acceſſit Philippi, Amyntae filii: breuique tempore in intimam peruenit familiaritatem. Fulgebat enim iam in adoleſcentulo

Debuit, opinor, *euaſiſſe*. Sed libris manu exaratis deeſt.

virtute metimur, non fortuna] Vt editum eſt, MSS. Schotti et Boecl. et qu. edd. vett. exhibent. Vulgati: *metiuntur, non fortuna prudentes*. Quod ex officina correctorum eſſe recte notauit Gebhardus. Et Lambinus quoque τὸ *pendentes* ab aliis inculcatum cenſet; etſi τὸ *metiuntur* retinet, putatque ſubintelligendum *homines*, vel *omnes*, vel *plerique*; aut τὸ *magnos* non cohaerere cum ſubſtantiuo *homines*, et ſubaudiendum *viros*. quod poſterius valde coactum et ineptum eſt.

cecidiſſet] Longol. Lamb. et alii: *incidiſſet*. quomodo fere loquitur infra 25, 7. 1.

2 *Macedones florerent*] Vide Iuſtin. 33, 2.

inter hos] Sic MSS. Lambinus et alii male omittunt. Qu. edd. *inter eos*.

etſi ille domeſt. ſummo gen.] Sic MSS. Vulgati: *tametſi enim ille etc*.

domeſtico ſummo genere] Viri docti, qui a Suida regis filium vocari ad h. l. adnotarunt, non animaduerterunt, eum duos Eumenes, hunc noſtrum, et regem Pergami, Attali filium, confudiſſe: quod iam obſeruatum Reineſio τῷ πάνυ, Var. 3, 2.

3 *Macedones eum ſibi aliquando anteponi*] Pro *aliquando* Lambinus coniiciebat *aliquanto*, vel *aliquantum*. nihil tamen mutabat. Nec mutatione opus. Τὸ *aliquando* non ad verbum *anteponi*, ſed ad τὸ *ferebant*, referendum videtur.

4 *Hic peradoleſcentulus*] Adnotat Schottus: *annorum fere trium et viginti*: laudatque illa ex c. 13, 1 *cum ab anno viceſimo, vt ſupra oſtendimus etc.* E quo loco et Lambinus colligebat, Eumenem ab anno XX aut XXI in amicitiam regum venire coepiſſe. Legit enim cum Cl. Puteano: *ab anno vigeſimo, et ſupra, ſeptem annos etc.* Sed de Puteani correctione Lambinus ipſe dubitat. neque ea, noſtro iudicio, opus eſt, vt ſuo loco docebimus. Quomodo autem ex his verbis colligi poſſit, Eumenem fere XXIII annorum fuiſſe, cum ad amicitiam Philippi acceſſit, fateor me ignorare. Nam etſi tam

indoles virtutis. 5 Itaque eum habuit ad manum ſcribae loco: quod multo apud Graios honorificentius eſt, quam apud Romanos. nam apud nos reuera, ſicut ſunt, mercenarii ſcribae exiſtimantur: at apud illos contrario nemo ad id officium admittitur,

annos VII et XIII quibus regibus ad manum fuit, quam VIII illos, quos ab obitu Alexandri minimum exegit, et XXXXV vitae illius, omnes pro completis accipias, ab his vbi priores detraxeris, non amplius quam XVII, vt recte Cl. Kirchmaierus obſeruauit, relinquentur. Si vero ſeptimum Philippi, et XIII Alexandri, et VIII imperii militaris, pro inchoatis, aut nondum completis, accipias; (et ſane Alexander ſolum annos XII cum menſibus VIII regnauit) vitae autem nouiſſimum, XXXXVI inchoatum facias: attamen neque ſic plures, quam XVIIII, exibunt. En vtrumque calculum:

Anni vitae	45	45
miniſterii	28	26
	17	19

Atque tot annos natum fuiſſe Eumenem, cum in amicitiam Philippi veniret, oſtendemus infra, ad c. 13, 1. Neque eſt quod cum Lambino obiicias, *non eſſe peradoleſcentulum, qui natus eſt annos XX.* nam cum noſter 25, 2. 4 Atticum XXII annos natum *adoleſcentulum* vocet; quidni biennio circiter minorem *peradoleſcentulum* dicere liceat?

5 *Ad manum habuit ſcribae loco*] Illud *ſcribae loco* de gloſſemate ſuſpectum eſt doctiſſ. Scheffero. Nam *ad manum aliquem habere*, inquit, pro *ſcribae loco habere*, vſurpavit Cicero quoque. Neque aliunde ſunt, qui ex eo *amanuenſes* appellantur. Haec ille. Nil tamen mutare auſim. Potuitque iſta Nepos perſpicuitatis ergo, vt ſaepe alias, addere.

quod multo apud Graios] Vide Ind. et Freinshem. ad Curtii 7, 3. 4, vbi et de Perſarum ſcribis, eorumque dignitate, quaedam adnotat. Athenis tamen, pariter vt Romae, vile fuiſſe ſcribarum munus, docet Sam. Petitus Commentar. ad Leges Atticas lib. 3 tit. 2 p. 257. 258.

quam apud Romanos] Magius refert, Petrum Angelium Bargaeum, cum ſe a Paulo Iouio in hiſtoria *ſcribam* nuncupari animaduertiſſet, aegre tuliſſe, et id tanquam iniuriam cum eo expoſtulaſſe, tantamque in iram exarſiſſe, vt mox in Iovii hiſtorias cenſuram conſcripſerit. Idem hodie a viliſſimis ſcribarum exſpectes, ſi hoc eos nomine appelles. adeo apud nos quoque id euiluit!

reuera, ſicut ſunt, mercenarii ſcr. exiſtim.] Mira locutio. An legendum, *ſicut reuera ſunt?* vel τὸ *reuera* gloſſema eſt? An *reuera exiſtimari* idem eſt, ac vere et reapſe vt mercenarios haberi, etſi non ita vocentur?

contrario] Sic MS. Boecler. et qu. edd. quomodo Cicero lib. de vniuerſo cap. 12 dixit motus animi aliis *contrario diſſidentes*,

tur, nisi honesto loco, et fide, et industria cognita, quod necesse est omnium consiliorum eum esse participem. [6] Hunc locum tenuit amicitiae apud Philippum annos septem. Illo interfecto, eodem gradu fuit apud Alexandrum annos tredecim. Novissimo tempore praefuit etiam alterae equitum alae, quae hetaerice appellabatur. Vtrique autem in consilio semper affuit, et omnium rerum habitus est

diffidentes, quos Plato ἐναντίως διεστῶτας vocarat. Sic enim legendum est, non vt vulgo editur, *contrarios*. quod iam vidit Gifanius in obseru. Lat. L. sequutusque est Pareus in Lexico Critico. Alii apud Nostrum edidere, *e contrario*, vt 11, 1.4 et 22, 1. 2.

6 *Eodem gradu*] τὸ *dignitatis*, quod in ora Cod. Ernstiani scriptum, haud dubie glossema est. Absolute *gradum* Noster etiam 19, 2.3 dixit. V. Ind.

alterae equitum alae] Sic MSS.Gif.Schott.Boecl. itemque alii Lambino memorati, suffragante Gifanio in Ind. Lucret. v. *vnae*. Caesar de B. Gall. 1, 27 *ne qua legio alterae legioni subsidio venire possit*. Sic omnes MSS. Brantio visi habuere. Terentius Heaut. 2, 2. 30 *haec ipsa in itinere alterae dum narrat*. Infra 20, 3. 2 *tantum otium totae insulae conciliauit*. sic enim e MS. legendum. Et ita veteres hanc et similes voces alias inflexisse, docent Priscianus lib. 6, Vossius de analog. 2, 3 et quos ibi laudat, itemque Bangius lib. 1 p. 40. Quare non dubitaui sic pro *alteri*, quod in omnibus edd. habetur, rescribere. Porro *altera ala* est, quae cap. 13, 1 *vna* dicitur; nisi is locus corruptus est, quod valde vereor: id est, vna e duabus. Duae enim antiquitus alae erant, vt vel ipsum nomen docet, (de quo Gellius 16, 4 ac Vegetius 2, 1) et quod *dextrae* ac *sinistrae* nominibus distinguebantur. Thomas Reinesius, ὁ πάνυ, putabat, diuersas intelligi debere alas, et Eumenem prioribus istorum XIII annorum vni equitum alae, quocunque vocabulo, nouissimo autem tempore etiam alteri, quae *hetaerice* dicta, praefuisse: adeoque heic de maxima parte XIII annorum; cap. vero 13 de extrema, et vltimo vitae Alexandri sermonem Nostro esse. Sed non tacuisset h. l. Nepos de priore praefectura, si aliquam prioribus Alexandri annis gessisset Eumenes. Et qui dixisset *alterae* (h. e. vt ille accipit, diuersae, alii) eum alae praefuisse; cum prioris nullam mentionem fecerit? *Altera* igitur ala, est alterutra, e duabus vna. Sic enim loquuntur optimi scriptores. Suetonius Galba cap. 10 *Alarum altera aegre retenta in officio*. Cicero 2 Offic. 13 *cum te Pompeius alae alteri praefecisset*. Hirtius de bello Afric. *Caesar alteram alam mittit*. Sic Noster *alterum cornu* dixit 16, 4. 3.

in consilio adfuit] Longol. et alii omittunt praepositionem. Sed ita et Cicero loquitur. v. Ind. *adesse*.

II est particeps. [1] Alexandro Babylone mortuo, cum regna singulis familiaribus dispartirentur, et summa rerum tradita esset tuenda eidem, cui Alexander moriens annulum suum dederat Perdiccae: [2] ex quo omnes coniecerant, eum regnum ei commendasse, quoad liberi eius in suam tutelam pervenissent: aberant enim Craterus, et Antipater, qui antecedere hunc videbantur: mortuus erat Hephaestio, quem vnum Alexander, quod facile intelligi posset, plurimi fecerat: hoc tempore data est Eumeni Cappadocia, siue potius dicta. nam tum in hostium erat potestate. [3] Hunc sibi Perdiccas adiunxerat

1 *Cum regna singulis famil.*] Testamento Alexandri distributas prouincias, etiam alii tradidere. Vide Vsser. Annal. V. T. P. I p. 402 et deinceps.

2 *Commendasse*] MSS. Schotti, Leid. et Sauaro, *commisisse vel commendasse*. Sed alterutrum glossema esse, manifestum est. Gebhardus *commisisse* genuinum censebat. ego alterum. Vide Ind.

in suam tutelam] Male alii, *extra suam tut.* nam *in suam tutelam peruenire*, est ad pubertatem peruenire. V. Ind. *tutela.*

Craterus] Vid. Diodor. 19.

mortuus er. Hephaestio] De morte Hephaestionis, et Alexandri ob eam luctu Plutarchus Alexandro, Pelopida, et Eumene, Arrianus de reb. Alex. 7 et dissert. Epicteti 2, 22, Aelianus Var. hist. 7, 8.

quem vnum] Alii *quem viuum*. quod etiam Gebhardus tuetur. Nam proxime, inquit, praecessit: *mortuus erat*. Magis ei lectioni fauet Diodorus 19 ζῶντα μὲν γὰρ προετίμησε πάντων τῶν φίλων. Attamen nihil muto.

intelligi posset] An legendum, *potest*, vel *possit*?

Cappadocia] Vna cum Paphlagonia, et finitimis regionibus ad Trapezuntem vsque. Sic Plutarchus, Diodorus 18, Iustinus 13, 4. 17, Arrianus apud Photium Cod. 92. Apud eundem tamen Iustinum 13, 6. 14 legitur, *Paphlagoniam* postea demum cum Lycia, Caria, et Phrygia *Eumeni adiectam* fuisse. Sed ibi vel glossema est τὸ *Paphlagonia*, inde natum, quod aliquis in margine ad illas prouincias, quas Eumenes acceperat, hanc vocem e c. 4, 17 adscripserat: vel fortasse rescribendum *Pamphylia*. nam eam vna cum Lycia et Phrygia magna primitus Antigono obtigisse, ex Arriani excerptis Photianis disco. Sic enim illa: Παμφύλων, καὶ Λυκίων, καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης Ἀντίγονος. subaudi: ἄρχειν ἐτετάχθη. Magius apud Iustinum reponebat *Lycaonia*. sed id a recepta lectione nimium recedit.

in hostium erat potestate] Ariarathis regis, qui Eumeni ibi imperare iusso quod cedere noluisset,

iunxerat magno ſtudio, quod in homine fidem et induſtriam magnam videbat: non dubitans, ſi eum pellexiſſet, magno vſui fore ſibi in his rebus, quas apparabat. Cogitabat enim, quod fere omnes in magnis imperiis concupiſcunt, omnium partes corripere atque complecti. [4] Neque vero hoc ſolus fecit; ſed ceteri quoque omnes, qui Alexandri fuerant amici. Primus Leonnatus Macedoniam praeoccupare deſtinauerat. Is multis magnis pollicitationibus perſuadere Eumeni ſtuduit, vt Perdiccam dėſereret, ac ſecum faceret ſocietatem. [5] Cum perducere eum non poſſet, interficere conatus eſt: et feciſſet, niſi ille clam noctu ex praeſidiis eius effugiſſet. [1] Interim conflata ſunt illa bella, quae III
ad internecionem poſt Alexandri mortem geſta ſunt, omnesque concurrerunt ad Perdiccam opprimendum. quem etſi infirmum videbat, quod vnus omnibus reſiſtere cogebatur, tamen amicum non deſeruit, neque ſalutis, quam fidei, fuit cupidior. [2] Praefecerat eum Perdiccas ei parti Aſiae, quae inter Taurum montem iacet atque Helleſpontum: et illum vnum oppoſuerat Europaeis aduerſariis. Ipſe Aegyptum

noluiſſet, victus a Perdicca et ſuſpenſus; Eumenes vero in regnum reſtitutus eſt. Teſtes Arrianus apud Photium, Plutarchus, Diodorus, et Appianus Mithridaticis. Ceterum Schottus putabat Nepotem ſcripſiſſe: *in hoſt. er. poteſtatem.* quomodo Cicero in Maniliana cap. 12 dixit *portus in praedonum fuiſſe poteſtatem*; ita laudante etiam Gellio 2, 7. Sed non, ſi Cicero, ſtatim et Nepos ita loquutus eſt.

omnium partes corripere] Locus Iuſtini 17, 2. 11 fortaſſe favet lectioni cod. Ernſtiani, *omnes partes*.

4 *Neque vero hoc ſolus f.*] MS. Boecl. *nec v. haec ille ſolus f.* Longolius: *Neque v. hoc tempore ſolus f.* An fuit: *neque v. hoc temere ſ. f.?* quomodo fere loquutus 25, 20. 2.

amici] V. Ind.

Macedoniam praeoccupare] Vid. Plut. Pro *deſtinauit* MS. Boecl. *praedeſtinauit.* plerique alii, *praedeſtinauerat.* quod Lambinus a praeced. *praeoccupare* profectum putat. Mox alii, *multis magnisque pollicit.*

5 *Clam noctu aufugiſſet*] Qu. edd. omittunt τὸ *noctu.* Sic tamen et Plutarchus νύκτωρ ἀνέζευξε.

1 *Ad internecionem*] Adi Indicem. MS. Boecler. habebat: *ad interceptionem.*

2 *Praefecerat eum*] MS. Boecler. *praefecerat hunc.*

ptum oppugnatum aduersus Ptolemaeum erat profectus. 3 Eumenes cum neque magnas copias, neque firmas haberet, quod inexercitatae, et non multo ante erant contractae: aduentare autem dicerentur, Hellespontumque transisse Antipater et Craterus magno cum exercitu Macedonum, viri cum claritate tum vsu belli praestantes; 4 Macedones vero milites ea tunc erant fama, qua nunc Romani feruntur: etenim semper habiti sunt fortissimi, qui summam imperii potirentur: Eumenes intelligebat, si copiae suae cognossent, adversus quos ducerentur, non modo non ituras, sed simul cum nuntio dilapsuras. 5 Itaque hoc eius fuit prudentissimum consilium, vt deuiis itineribus milites duceret, in quibus vera audire non possent: et his persuaderet, se contra quosdam barbaros proficisci. 6 Itaque tenuit hoc propositum, et prius in aciem exercitum eduxit, praeliumque commisit, quam milites sui scirent, cum quibus arma conferrent. Effecit etiam illud locorum praeoccupatione, vt equitatu potius dimicaret, quo plus

3 *Transisse*] Longol. Lamb. aliique, *transcurrisse*. quod reiicere non ausim. Nam, vt recte Lambinus, *currere* interdum et pro nauigare, et *cursum* pro nauigatione vsurpant Latini. Vid. Ind. v. *cursus*.

4 *Qui summam imperii potir.*] Sic vett. codd. Gifanii (vt is testatur in Ind. Lucret.) ac P. Danielis, et Sauaroni inspecti, itemque ed. Long. et alii plures. Itaque loquuti non solum Accius et Lucretius, quos ad h. l. Lambinus laudat, sed etiam Plautus, Terentius, Cicero, Sallustius, Iustinus, alii. V. Voss. de construct. c. 22, Bang. obs. philol. lib. 2 p. 1053 et Priscian. 18. Tamen MS. Boecl. *qui summa imperii potir.*

Eumenes intelligebat] Qu. edd. *Eumenes igitur intelligebat.*

cognossent] Sic e membr. suis Schottus et Boeclerus. Alii *cognoscerent*.

5 *Consilium*] Aberat haec vox MS. Boecl. Atque sic fere loquitur 17, 7. 3.

contra quosd. barbaros] Plutarchus de garrulit. p. 506 *Eumenes cum audiuisset, Craterum aduersus se cum copiis venire, nemini amicorum rem aperuit, sed Neoptolemum esse finxit. hunc enim milites Eumenis contemnebant: illius et gloriam admirabantur, et virtutem dirigebant. rem ipsam excepto Eumene norat nemo.* Vide ibi plura.

6 *Quam milites sui scirent*] Confer et Iustinum 13, 8, Arrian. apud Photium cod. 92.

plus valebat, quam peditatu, quo erat deterior.
[1] Quorum acerrimo concurſu cum magnam partem IIII
diei eſſet pugnatum, cadit Craterus dux, et Neoptolemus, qui ſecundum locum imperii tenebat. cum hoc concurrit ipſe Eumenes. [2] Qui cum inter ſe complexi, in terram ex equis decidiſſent, vt facile intelligi poſſet inimica mente contendiſſe, animoque magis etiam pugnaſſe, quam corpore: non prius diſtracti ſunt, quam alterum anima reliquerit. Ab hoc aliquot plagis Eumenes vulneratur, neque eo magis ex praelio exceſſit, ſed acrius hoſtis inſtitit. [3] Hic equitibus profligatis, interfecto duce Cratero, multis praeterea, et maxime nobilibus captis, pedeſter exercitus, quod in ea loca erat deductus, vt inuito Eumene elabi non poſſet, pacem ab eo petiit. quam cum impetraſſet, in fide non manſit, et ſe, ſimul ac potuit, ad Antipatrum recepit. [4] Eumenes Craterum ex acie ſemiuiuum elatum recreare ſtuduit. cum id non poſſet, pro hominis dignitate, proque priſtina amicitia; namque illo vſus erat, Alexandro viuo, familiariter; amplo

deterior] Ed. Vltrai. *deteriore.* quod recte reiicit Schottus. repugnat enim *τὸ valebat*, cui opponitur. Τὸ *inferior*, quod in ſuo cod. reperit Ernſtius, haud dubie gloſſema eſt.

1 *Pugnatum*] Long. et MS. Boecl. *oppugnatum.* quod pro ſimplici repoſuiſſe librarios, vix crediderim. An igitur ita loquuti veteres? An fuit, *appugnatum*, *compugnatum*, aut *depugnatum*? Diſpiciant, qui omnes loquendi modos, verbaque rariora in numerato habent.

ſecund. locum imperii teneb.] Siniſtro enim cornu praeerat, ſicuti Craterus dextro. Diodor. 8.

2 *Ipſe*] Aberat cod. Boecl. qui et mox habebat *nec eo magis*.

inter ſe complexi] Diod. 18, 8, Iuſtin. 13, 8, Arrian. l. c.

aliquot plagis] Tribus, in brachio et feminibus: ſed magis territus iis, quam laeſus. Diodor. et Plut.

hoſtis inſtitit] Sic e ſuis codd. Giſanius Ind. Lucr. v. *ſubiungere*, et Schottus. *Hoſtis* autem pro *hoſtes*, antique. *Inſtare hoſtes* etiam ſupra dixit 15, 9. 1: vbi vid. not. Vulgati *hoſtibus inſtitit.*

3 *Pedeſter*] Sic Leid. et poſtrema edit. ſua, e MS. ſuo, vt arbitror, ampliſſ. Boeclerus. Vulgo editur, *pedeſtris.*

quod in ea loca] Melius ita Lambinus, quam alii, *qui in ea l.*

4 *Semiuiuum elatum recreare ſtuduit, cum id non poſſet etc.*] Vide Grot. de I. B. et P. 2, 19. 3.

non poſſet] Alii *non potuiſſet*.

amplo funere extulit, ossaque in Macedoniam vxori
V eius ac liberis remisit. [1] Haec dum apud Hellespontum geruntur, Perdiccas apud flumen Nilum interficitur a Seleuco, et Antigono: rerumque summa ad Antipatrum defertur. Hic, qui deseruerant, exercitu suffragium ferente, capitis absentes damnantur. in his Eumenes. Hac ille perculsus plaga non succubuit, neque eo secius bellum administrauit. sed exiles res animi magnitudinem, etsi non frangebant, tamen imminuebant. [2] Hunc persequens

amplo funere extulit] *Amplo munere* legit e suo codice Gifanius in obseruat. Lat. L. v. *munus*; additque illud Valerii Max. 8, 15. 2 *quotiescunque munus aliquod Corneliae gentis celebrandum est.* vbi quidam (Pighium notat) nimis licenter *funus* reposuerit. Hoc autem loco etiam Schottus suum cod. habere *munere*, adnotat, sed addit: *vitiose fortasse.* Ac vereor ne librarii lapsus sit. vix enim Nepos dixerit Eumenem *amplo munere extulisse* Craterum. Non ita solent, quod sciam, Latini. At altera ratione passim vsi. Curtius 4, 8. 9 *Repertum corpus magnifico extulit funere.* Suetonius Nerone c. 9 *Claudium apparatissimo funere elatum.* et c. 30 *Cercopithecum Panerotem prope regio extulit funere.* Quod vero Nostro *amplissimo funere efferre*, id eidem Suetonio est *amplissime funerare*, Calig. cap. 15. Apud Valerium si *munus* retineri debet, intelligendum est gladiatorium. Cui heic locus haud est. neque enim id Graecorum, ea quidem aetate funeribus adhibitum lego.

in Macedoniam] MS. Boecl. *in Macedonia.* sicut infra 13, 4 *in Cappadocia.*

1 *Apud flumen Nilum*] Est veluti περίφρασις Aegypti, inquit Longolius. Atqui ad Nilum castra posuerat Perdiccas, copiasque traiicere conatus erat, paulo antequam ab equitibus suis interficeretur. Vide Diodorum 18.

a Seleuco et Antigono] Immo ab equitibus suis, si Diodoro et Arriano credimus, vel, vt Pausanias Atticis ait, a custodibus corporis suis.

rerumque summa ad Antipatrum] Idem et Arrianus tradit p. 608 edit. nuperr. Amstel.

hic qui des.] Alii libri: *Hi qui des.* quod non male reiicit Lambinus. Sed ratio eius inepta est. Dixisset, inquit, potius, *si qui des.* Quasi non saepius ita loqueretur Nepos. Qu. edd. *deseruerunt.*

damnantur] Circiter L. Ita Diodorus et Arrianus.

in his Eumenes] Et Alcetas Perdiccae frater, ac Pitho Illyrius. Diodorus, Arrianus et ex emendatione Vsserii annal. V. T. p. 412, Iustinus 13, 8. 10.

tamen imminuebant] MS. Boecler. et alii: *tamen minuebant.* quomodo 7, 10. 3 dixit *minui opes.*

persequens Antigonus, cum omni genere copiarum abundaret, saepe in itineribus vexabatur: neque vnquam ad manum accedere licebat, nisi his locis, quibus pauci possent multis resistere. 3 Sed extremo tempore cum consilio capi non posset, multitudine circumuentus est. hinc tamen, multis suis amissis, se expediuit, et in castellum Phrygiae, quod Nora appellatur, confugit. 4 In quo cum circumsederetur, et vereretur, ne vno loco manens equos militares perderet, quod spatium non esset agitandi: callidum fuit eius inuentum, quemadmodum stans iumentum calefieri exercerique posset, quo libentius et cibo vteretur, et a corporis motu non remoueretur. 5 Substringebat caput loro altius, quam vt prioribus pedibus plane terram posset attingere. deinde post verberibus cogebat exsultare, et

2 *Quibus pauci possent multis resistere*] V. supra ad 1, 5. 3.

3 *Multitudine circumuentus*] Ed. Vltrai. *circumitus*. quomodo supra 2, 3. 2 *ne multitudine circumiretur*. itemque 16, 6. 2.

Nora] Vid. Ind. Caussas cur huc se contulerit, habes apud Plutarchum, Diodorum, et Iustinum 14, 2. 2 et 3.

4 *Circumsederetur*] Ab Antigono, postquam misso ad se Ptolemaeo, illius fratris filio, nullam salutis suae et veniae mentionem in colloquio fecerat. Vide Plutarchum.

et vereretur] De hoc Eumenis consilio praeter Diodorum 18 et Plutarchum, Frontinus 4, 7. 34.

5 *Post verberibus*] Sauaro e MS. suo legit, *posterioribus*, aitque hanc optimi codicis lectionem praeter Diodorum et Plutarchum admodum confirmare Frontinum. Verum Frontinus et Diodorus non dicunt *pedibus posterioribus exsultasse*, sed *innixos* iis, dum anterioribus insistere cupiunt, crura iactasse. Diodorus: *συναναγκάζων τοῖς ὀπισθίοις ποσὶν ἐπιβεβηκέναι*. Et paucis interiectis: *ὁ μὲν ἵππος βουλόμενος στηρίζεσθαι τοῖς ἐμπροσθίοις, διεπονεῖτο τῷ τε σώματι παντὶ, καὶ τοῖς σκέλεσι*. Frontinus: *Vt posterioribus pedibus innixi, prioribus adleuatis, cum naturalem appetunt adsistendi consuetudinem, ad sudorem vndique* (alii *vsque*, vel *vimque*) *crura iactarent*. Plutarchus, fateor, ait, clamoribus et flagellis stimulatos, posterioribus exsultasse et tripudiasse cruribus: *τοῖς ὀπισθίοις ἐνήλλοντο, καὶ διεσκίρτων σκέλεσι*. Non tamen idcirco quidquam mutandum est. neque enim verisimile est, pro *posterioribus* librarios in tot codicibus reposuisse *post verberibus*. praeterea indicare Nepos voluit, qua ratione coëgerit equos exsultare. *Verberibus* scilicet, seu, vt est apud Plutar-

chum,

et calces remittere. qui motus non minus ſudorem excutiebat, quam ſi in ſpatio decurreret. [6] Quo factum eſt, quod omnibus mirabile eſt viſum, vt iumenta aeque nitida ex caſtello educeret, cum complures menſes in obſidione fuiſſet, ac ſi in campeſtribus ea locis habuiſſet. [7] In hac concluſione, quotiescunque voluit, apparatum et munitiones Antigoni alias incendit, alias disiecit. Tenuit autem ſe vno loco, quamdiu fuit hiems. quod caſtrum ſubſidia habere non poterat, et ver appropinquabat,

chum, ταῖς μάστιξιν. Barthius codici ſuo adſcripſerat, *legendum pone, i. e. poſterioribus pedibus.* Sed nulla mutatione opus. *Deinde poſt*, dictum vt *poſt deinde* apud Terentium Andr. 3, 2. 3, Gellium 7, 3. 11. 7, 12. 5. *deinde poſtea*, apud Vlpian. l. 15 §. 46 D. de iniur. et famoſ. libell. *poſt hinc*, Virgil. Aen. 8. *deinceps inde* Liu. 5: et apud alios *ſimul vna, prorſus omnino, olim quondam, repente ſubito, rurſum denuo, procul longe, nunc iam, tandem denique*, et ſimilia, noto pleonaſmo. Exempla habes apud Voſſium de conſtruct. cap. 63, Bangium obſeru. philol. 2 p. 1149 et 1343. Quae cum ignoraret librarius, praeceſſiſſetque de *prioribus pedibus*; illud *poſterioribus* ſubſtituit. Simul autem hinc apparet, *poſt* heic non idem eſſe ac *poſteriore parte*: ſed ſignificatum temporis obtinere.

calces remittere] Vide Ind. et confer loca aliorum paullo ante adducta. Mox MS. Boecl. *decurrerent.* vitioſe.

6 *Campeſtribus*] Addunt Lambinus et alii, *et planis*. Sed ea non agnoſcunt libri meliores.

7 *In hac concluſione*] Ita MSS. Burg. Leid. Boecl. et qu. edd. vett. Aliae, *Ea concluſione*: quod etiam Schottus in ſuo cod. reperit. Quaedam plane omittunt, credo quod non intellexere, quid eſſet *concluſio*. Lambinus interpretatur, in hoc concluſo loco, vel interea dum in hoc loco clauſus erat. inepte. *Concluſio* idem eſt ac obſidio. vid. Ind.

quod caſtrum ſubſidia hab. non pot. et ver approp.] Mire variant libri, nec minus Interpretes. Quaedam edd. vett. legunt diſtinguuntque hoc modo: *quamdiu fuit hyems, quod caſtrum ſubſidia* (vel *caſtra ſubſidio*) *habere non poterat, donec ver appropinquabat. Simulata tunc deditione etc.* quam lectionem interpolatam eſſe manifeſtum eſt. Neque enim ita ſolet Nepos, nec MSS. concinunt. Vetuſtiſſima Argentoratenſis: *quamd. f. hyems, quod caſtrum ſubſidia hab. n. poterat, ver appropinquabat. Simulata deditione etc.* quomodo et Ven. ac Flor. niſi quod ante τὸ *ſimulata* interpunctionem non habent. Gifanius Ind. Lucr. v. *ſubiungere* e ſuo cod. legit *q. f. hiems, quod caſtra ſubſidio hab. n. poterat.* atque ſic et ſcriptus Schotti.

pinquabat, simulata deditione, dum de conditionibus tractat, praefectis Antigoni imposuit: seque ac suos

P 2

Schotti. Vnde Cl. Boeclerus olim tentabat: *q. d. f. hiems, q. castra subsidio habere non poterat, cum ver approp.* vt exciderit particula. quomodo et Freinshemius autumabat, *deinde* aut simile quid ante voces *quod castrum* fuisse scriptum. Gebhardus cum Sauarone legebat: *q. d. f. hiems, quod castra sub diuo hab. n. poterat. Ver appropinquabat: simul. dedit. etc.* Non improbat tamen scripturam codicum Schotti et Gifanii. immo nec vulgatam, quae et in ed. Parif. et MS. Boecl. reperta, ac a Lambino reliquis omnibus praelata, et a recentioribus plerisque, atque a nobis etiam, (nisi quod copulam *et* inseruimus) retenta est; modo sic dispungatur: *q. d. f. hiems. Quod castrum subsidia habere non poterat; ver appropinquabat.* hoc sensu: Hieme tota inclusus castro mansit: cur non vere quoque et diutius? quaerat aliquis tacite. Castrum, respondet Cornelius, nulla poterat habere subsidia. Lambinus varie coniectabat. modo: *quod castris,* (vel *castrum,* pro *castrorum,* suffragante Puteano) *subsidia hab. n. p.* modo transponebat: *Ver* (vel *cum ver*) *appropinquabat; quod castrum subsidia habere non poterat, simul. ded.* MS. Leid. *quod castra subsidio vel sub diuo habere non poterat, ver appropinquabat.* Ernstianus denique: *sed castrum subsidia habere non poterat et ver appropinquabat.* Longum esset, tot discrepantes lectiones sub examen vocare. Dicam breuiter, quid mihi videatur. *Castra* tum nulla habebat Eumenes. nam fusus ab Antigono, et amissis suorum octo millibus cunctisque impedimentis, vagabundus et fugitans et videns se fortunam obsidionis subiturum, maiorem militum partem dimiserat: qui, dum ille Noris obsidetur, partim in Cappadocia palabantur, partim ad Antigonum transierant. Secum autem solum equites Iↄ, pedites CC, vt Plutarchus; seu, vt Diodorus ait, Iↄc in vniuersum, retinuit. Cumque liberatus obsidione esset, pristinos amicos, et palantes per Cappadociam militiae suae socios recolligens, solum circiter duo millia contraxit: neque plures secum habuit, cum e prouincia discederet. Vide Plutarchum p. 589. 590, Diodorum 18 p. 649. 650. 656, Iustinum 14, 2. 3 et 6. Non igitur Eumenes neque tamdiu vno loco se tenuit, nec deditionem simulauit, *quod castra subsidio,* vel *castris,* aut *castrum subsidia habere non poterat.* nulla enim tum quidem castra habuit. At vtrumque facere potuit, quod *castrum* (Nora) *subsidia habere* (aliunde) *non poterat.* Sed magis tamen congruit, vt dicamus, eam ob caussam *simulasse deditionem.* Quare et verba ea ad sequentia potius referenda erunt. Quod si facias, manifestum erit copulam aliquam aut particulam desiderari. quod iam videre Lambinus, Freinshemius, et Boeclerus. Cum igitur copula diserte in codice Ernstiano fuerit, non dubito eam reponendam,

VI suos omnes extraxit incolumes. [1] Ad hunc Olympias, mater quae fuerat Alexandri, cum litteras et nuntios misisset in Asiam, consultum, vtrum repetitum Macedoniam veniret (nam tum in Epiro habitabat) et eas res occuparet: [2] huic ille primum suasit, ne se moueret, et expectaret, quoad Alexandri filius regnum adipisceretur. sin aliqua cupiditate

uendam, legendumque vt nos edidimus. Possis etiam eiusdem codicis ductu legere: *sed quod castrum s. h. n. p. et v. a.* Potuit vero facile τὸ *et* ob vltimam syllabam vocis *poterat*; τὸ *quod* autem in eodem codice ob particulae *sed*; et in aliis haec ob illius similitudinem excidere. quanquam et pro *quod* facile *sed* reponi potuit, quod librarius ignoraret genus loquendi, quo noster etiam cap. 7, 1 vsus est: *quod vna erant Macedones etc.* Quae ignorantia effecit etiam, opinor, vt alii verba ista ad praecedentia referrent. Ceterum non repugnabo, si quis cum Gebhardo Sauaronianam lectionem amplecti malit: cum ea et Leidensi codice confirmetur. vt hic sit sensus, Eumenem in castello se tenuisse, quod ob hiemem *non posset*, recollectis militibus suis per prouinciam dispalantibus, *castra sub diuo*, hoc est in campo, *habere*. Sed magis tamen placet altera. Iudicent qui ingenio et iudicio in his litteris subacto valent.

simulata deditione] Rursus aliter Iustinus 14, 2. 4. Vide Vsser. annal. V. T. p. 421.

1 *Ad hunc Olympias*] Vide Plutarch. ac Diodorum.

repetitum Macedoniam veniret] *Repetitum in Maced. ven.* habuere libri Schotti et Sauaronis et qu. edd. Longolius: *repetitam in Macedoniam ven.* MS. Boecl. *repetiti in Maced. ven.* Videri possit fuisse, *repente in M. v.* praesertim cum mox suadeat Eumenes, *exspectaret, quoad Alexand. F. regnum adipisceretur.* Sed, vt nos edidimus, etiam in Burgensi ac Veneto fuisse, Magius testis. Simile est illud c. 3, 2 *Aegyptum oppugnatum erat profectus.* Praepositionem addidere librarii, vt arbitror, quod verbum *venire* ad *Macedoniam* referrent: cum ad τὸ *repetitum* pertineat. Schottus mallet, *vtrum repetitum iret Macedoniam*, vt in ed. Vltrai. legitur, quod etiam nuperae quaedam edd. sequutae. Lambinus vero: *vtrum expetitam in Mac. v.* h. e. cupitam, seu exoptatam. In quo Gebhardus eum delirasse censet.

occuparet] Addunt alii: *in Epiro maneret.* quod a Lambino est. nam libri non agnoscunt. Et fatetur ipse, subintelligi posse.

2 *Alexandri filius*] E Roxane susceptum intelligi, facile adsentior Lambino. nam de Hercule, Barsines filio, qui, vt e Diodoro 20 constat, Pergami educabatur, ad regnum euehendo tum quidem nemo cogitabat: etsi postea Polysperchon id molitus est. Roxanes autem filius iam rex designatus erat.

piditate raperetur in Macedoniam, omnium iniuriarum obliuisceretur, et in neminem acerbiore vteretur imperio. 3 Horum nihil ea fecit. nam et in Macedoniam profecta est, et ibi crudelissime se gessit. Petiit autem ab Eumene absente, ne pateretur, Philippi domus et familiae inimicissimos stirpem quoque interimere, ferretque opem liberis Alexandri. 4 quam veniam si sibi daret, quam primum

erat. Ceterum nomen Roxanes filii quaerit Lambinus, et coniicit, *Philippi* nomen ei impositum fuisse; immo ad Phocionem plane adfirmat: additque a Trogo *Herculem* nominari. Mihi posterius incertum, prius falsum videtur. nam etsi apud Iustinum 14, 6. 2 legitur *Olympiada cum nuru Roxane, et nepote Hercule Pydnam concessisse*: vix tamen crediderim, Iustinum id scripsisse: cum non ignorarit, *Herculem* dictum fuisse alium Alexandri F. e Barsine natum, vt apparet e 13, 2. 7. Non autem ille, sed Roxanes F. apud Olympiadem erat. quod non modo e Diodoro 19, sed ex ipso etiam Iustino fine capitis constat, vbi *filium Alexandri cum matre in arcem Amphipolitanam missos* ait. quod de Roxane filioque eius refert Diodorus. vt mirer, doctiss. Vsserium annal. V. T. p. 427 ea de Barsine et eius filio, tanquam e Iustino ac Diodoro, narrare. Suspicor itaque, *Herculis* nomen apud Iustinum posteriore loco e priore irrepsisse. Porro *Philippum* nemo veterum, quod sciam, Roxanes filium nominavit. Nepos enim 19, 3. 3 Philippum Aridaeum Alexandri M. fratrem designat, non, vt Lambinus censuit, Roxanes filium. Hunc autem *Alexandrum* vocatum, docuit e Pausania, Dexippo et Porphyrio Freinshemius ad Curtii 10, 6. 9. Addere poterat Arrianum de rebus post Alex. sub initium.

sin aliqua cup. rap. in Macedoniam] Desunt heic aliqua in MS. Boecl. statim enim sequitur, *profecta est etc.* Occasionem praebuit vox *Macedoniam* repetita. Vide quae diximus ad 7, 3. 2.

3 *In Macedoniam profecta*] Vide Diodorum 19 p. 676, Iustin. 14, 6 et 7.

petiit] Alii *petiuit*.

inimicissimos stirpem quoque interimere] Vt expressimus, erat in MSS. Schotti, Boecler. Burgensi, et quibusdam editis, suffragantibus Schotto, Gebhardo, Boeclero. nec improbabant Magius et Lambinus, etsi aliter ipsi correxerant. Alii *inimicissimos interimere*. Ed. Colon. et MS. Ernstii: *amicissimos interire*. Vnde Lambinus, ratus similitudine vocum *amicissimos* et *inimicissimos* alterum membrum omissum, edidit: *familiae inimicissimos regnare, amicissimos interire*; inuitis libris. Magius coniecerat, *amicissimus interire*. Lambinus posteriore coniectura: *amicissimus stirpem eius interire*. sed anteponit tamen priorem.

4 *Quam veniam*] Vid. Ind. Quaedam edd. *quam veniam si daret*.

mum exercitus pararet, quos ſibi ſubſidio adduceret. id quo facilius faceret, ſe omnibus praefectis, qui in officio manebant, miſiſſe litteras, vt ei parerent, eiusque conſiliis vterentur. [5] His rebus Eumenes permotus ſatius duxit, ſi ita tuliſſet fortuna, perire bene meritis referentem gratiam, quam

VII ingratum viuere. [1] Itaque copias contraxit, bellum aduerſus Antigonum comparauit. quod vna erant Macedones complures nobiles, in his Peuceſtes, qui corporis cuſtos fuerat Alexandri, tum autem obtinebat Perſidem: Antigenes, cuius ſub imperio phalanx erat Macedonum: inuidiam verens, (quam tamen effugere non potuit) ſi potius ipſe alienigena ſummi imperii potiretur, quam alii Macedonum, quorum ibi erat multitudo: [2] in principiis nomine Alexandri

miſiſſe litteras] Vide Diodorum 18 p. 658.

5 *His rebus*] Sic e MS. ſuo legit Schottus, ſuffragante Boeclero: concinitque et Leidenſis. Alii *His verbis.* vt infra 20, 1. 6.

1 *Quod vna erant Macedones etc.*] Qu. edd. etiam recentiſſimae, haec ad praecedentia referunt, hoc modo: *comparauit: quod vna er. Mac. compl. nobiles. In his Peuceſtes etc. phalanx erat Macedonum. Inuidiam verens etc.* ſed nullo commodo ſenſu, et praeter morem Nepotis. Longolius rectius illa, *in his etc.* parentheſi incluſit: ſed male poſt *Peuceſtes* addit *fuit.* Ceterum particula *quod* ſic vti ſolet Nepos: nec quod olim ſummo viro videbatur, aut ea omittenda, aut addendum eſt *autem.*

Peuceſtes] De quo v. Arrianus 6 extr. et in exc. Photii, Diodorus 19, Plutarchus in Eumene, Polyaenus 4, Curtius 9, 5, Plinius 34, 8, alii.

Antigenes] Sic e Plutarcho correxit Magius, et e ſchedis ſuis Schottus. Plerique alii habebant *Antigonus*. ſed is hoſtis Eumenis erat. Antigenem autem fuiſſe phalangis Argyraſpidarum praefectum, e Diodoro, Polyaeno, Plutarcho et excerptis Arriani conſtat. Aldus, eumque ſequuti alii *Teutamus* ediderunt. Sed is ſecundum imperii gradum tenuit. Antigenes autem princeps phalangis fuit. Diſerte Arrianus: Ἀντιγένει, τῷ τῶν ἀργυρασπίδων ἡγουμένῳ. Qu. edd. copulam addunt: *et Antigenes.*

inuidiam verens] Vide Diodorum 18 p. 659.

effugere non potuit] Aliter Diodorus et Plutarchus. nam ille *inuidiam a ſe depuliſſe* ait: hic, *non acceptis pecuniis leuaſſe.* Sed noſter, vt videtur, de poſtremo vitae tempore loquitur; illi de eo, quod aduentum Eumenis proxime excepit.

2 *In principiis*] Polyaenus: ἐν μέσῳ στρατοπέδῳ. Diodorus *in aula regia.* Curtius *in regia.* Plutarchus locum non indicat. Vide Indicem.

Alexandri ſtatuit tabernaculum, in eoque ſellam auream cum ſceptro ac diademate iuſſit poni, eòque omnes quotidie conuenire, vt ibi de ſummis rebus conſilia caperentur: credens minore ſe inuìdia fore, ſi ſpecie imperii, nominisque ſimulatione Alexandri, bellum videretur adminiſtrare. [3] quod et fecit. nam cum non ad Eumenis principia, ſed ad regia conueniretur, atque ibi de rebus deliberaretur, quodammodo latebat: cum tamen per eum vnum gererentur omnia. [1] Hic in Paraetacis cum VIII

ſtatuit tabernaculum] Finxit ſcilicet, ſomnium ea de re ſibi obtigiſſe. Vide, praeter Plutarchum, Polyaenum in Eumene ſect. 2, Diodorum 18 p. 660.

eoque omnes qu. conuen.] Nam dedignabantur ad eum, tanquam inferiorem, accedere; et ipſe Eumenes erubeſcebat ante ipſorum fores conſpici. Plutarchus.

de rebus] Lambinus coniicit leg. *de ſummis rebus*, vt verſu praeced. non opus.

1 *In Paraetacis*] Ernſtius in ſuo Cod. fuiſſe ait, *impar*: ac, vt videtur, probat. Reliqui plerique tam ſcripti, quam olim excuſi, *impar aetatis*. Verum *in Paraetacis* diſerte fuit in codice Gif. et ed. Vltrai. idque poſt Giſanium Ind. Lucret. v. *Sola Loca*, Lambinus, ſed tanquam a ſe excogitatum, et Savaro, pariter vt Lambinianum, amplectitur. ſequiturque et Schottus ad h. l. (quanquam in obſeruat. lib. 3, 2 *imparatus* legat. quod etiam Lambino in mentem venerat) et quicunque poſt illos Nepotem edidere, aut hunc eius locum laudarunt. Erat autem *Paraetaca* vrbs et *Paraetacorum* ſiue *Paraetacena* regio in Media ſita, vt e Strabone 6 et 15, Plinio N. H. 6, 26, Arriano de reb. Alex. 4, Ptolemaeo 6 et Stephano de vrbibus fuſe oſtendit Lambinus. Meminit *Paraetacenorum* et Herodotus. Arrianus lib. 3 Παραιτάκας vocat. Iſidorus Characenus in σταθμοῖς παρθικοῖς *Paraetacenem* dici ait Sacaſtenem Sacarum Scytharum. Porro *e Paraetacis in Gabienem mouiſſe* Eumenem poſt hanc pugnam, ſcribit Diodorus 19: inque ea regione cum Antigono pugnatum, ſummaria Graeca eius libri diſerte indicant, quorum vnum ſic habet: παράταξις Ἀντιγόνου πρὸς Εὐμένην καὶ τοὺς σατράπας ἐν Παραιτάκοις. Quare non eſt quod de veritate huius lectionis dubitemus, praeſertim cum vulgatae ferri nequeant. Nam Eumenem Antigono *imparem aetate* non fuiſſe vel inde apparet, quod Eumenes, vt etiam Schottus adnotat, tum annos fere XL habuit. Praeterea locutio inſolens eſt. Sed nec *impar* copiis fuit, cum in exercitu eius XXXV peditum, equitum ſex millia et centum, ac Elephanti CXIIII fuerint: in Antigoni vero XXVIII millia peditum, equitum VIII et quingenti, Elephanti LXV. Teſtis Diodorus l. c.

Antigono conflixit, non acie instructa, sed in itinere: eumque male acceptum in Mediam hiematum coëgit redire. ipse in finitima regione Persidis hiematum copias diuisit, non vt voluit, sed vt militum cogebat voluntas. [2] namque illa phalanx Alexandri Magni, quae Asiam peragrarat, deuiceratque Persas, inueterata cum gloria tum etiam licentia, non parere se ducibus, sed imperare postulabat: vt nunc veterani faciunt nostri. Itaque periculum est, ne faciant, quod illi fecerunt sua intemperantia nimiaque licentia, vt omnia perdant, neque minus eos, cum quibus steterint, quam aduersus quos fecerint. [3] quod si quis illorum veteranorum legat facta; paria horum cognoscat: neque rem vllam, nisi tempus, interesse iudicet. sed ad illos reuertar. Hiberna sumserant non ad vsum belli, sed ad ipsorum luxuriam: longeque inter se discesserant. [4] Hoc Antigonus cum comperisset, intelligeretque se parem non esse paratis aduersariis, statuit aliquid sibi consilii noui esse capiendum. Duae erant viae, qua ex Medis, vbi ille hiemabat, ad aduersariorum hibernacula posset perueniri. [5] quarum breuior per loca deserta, quae nemo incolebat propter aquae inopiam, ceterum dierum erat fere decem. illa autem, qua omnes commeabant,

non acie instructa] MS. Boecler. *acie structa*. quomodo Virgilius alicubi loquitur.

male acceptum] Amiserat enim pedites 3700, equites 54; vulnerati erant plures quam 4000. Vide Diodorum.

in finitima regione Pers. hiem. cop. diuisit] Polyaenus lectioni Lamb. *dimisit* fauet: Ἐν τῇ Περσίδι τὴν δύναμιν ἀφῆκε κατὰ κώμας χειμάζουσαν, in Eumene, sect. 4. Regionem illam Diodorus et Plutarchus *Gabenen*, Polyaenus *Gabienen* vocat. Ptolemaeo sunt *Gabena*.

vt militum cog. vol.] Alii: *militum cogebat* (vel *id cog.*) *vol.* Lambinus: *mil. vt cog. vol.*

2 *Illa phalanx Alexandri*] Vide Diodorum 19.

deuiceratque Persas] MS. Boecler. *deuigarat*. Vnde Cl. Schefferus suspicabatur, *et deuastarat*. Mox idem MS. *tum gloria tum et licentia*. bene.

nunc veterani faciunt nostri] Τὸ *nostri*, quod antea aberat, restituit e MS. suo et ed. Vltrai. Schottus; adnotatque aetatem heic indicare scriptorem, Attici nimirum et Caesaris.

sua intemperantia] Lambinus mallet: *hoc est, sua intemp.* non opus.

commeabant, altero tanto longiorem habebat anfractum: ſed erat copioſa, omniumque rerum abundans. [6] hac ſi proficiſceretur, intelligebat prius aduerſarios reſcituros de ſuo aduentu, quam ipſe tertiam partem confeciſſet itineris. ſin per loca ſola contenderet, ſperabat ſe imprudentem hoſtem oppreſſurum. [7] Ad hanc rem conficiendam, imperauit quam plurimos vtres atque etiam culleos comparari: poſt haec pabulum: praeterea cibaria cocta dierum decem: vtque quam minime fieret ignis in caſtris. iter, quod habebat, omnes celat.
Sic paratus, qua conſtituerat, proficiſcitur. [1] Di- VIIII
midium fere ſpatium confecerat, cum ex fumo caſtrorum eius ſuſpicio allata eſt ad Eumenem, hoſtem appropinquare. conueniunt duces: quaeritur, quid opus ſit facto. intelligebant omnes tam celeriter copias ipſorum contrahi non poſſe, quam Antigonus affuturus videbatur. [2] Hic omnibus titubantibus, et de rebus ſummis deſperantibus, Eumenes ait, ſi celeritatem velint adhibere, et imperata facere, quod ante non fecerint, ſe rem expediturum. nam quod diebus quinque hoſtis tranſiſſe poſſet, ſe effecturum, vt non minus totidem dierum ſpatio retardaretur: quare circumirent, ſuas quisque copias contraheret. [3] Ad Antigoni autem refrenandum impetum, tale capit conſilium. Cer-

6 *Hac ſi proficiſceretur*] MS. Boecl. *hanc ſi proficiſcerentur.* quod probabat Cl. Schefferus. Mox alii, *itineris ſui. ſin per l. ſ.* Longolius: *itin. ſui. quod ſi per l. ſ.*

7 *Poſt haec pabulum etc.*] MS. Boecler. *poſt haec pabulum cibaria cocta dierum d. vt quam m. f. i. i. c.* Τὸ *praeterea* abſorpſit vox proxime ſequens terminatione ſimili. Numerum dierum etiam Colon. et aliae edd. poſtponunt.

vtque quam minime fieret ignis in caſtris] Polyaenus ait plane interdixiſſe, ne ignes accenderent: *καίειν οὐκ ἐπιτρέπων.*

1 *Ex fumo caſtrorum*] Cum noſtro facit Polyaenus: *τὴν φλόγα ἰδόντες οἱ πολέμιοι, συνῆκαν.*

2 *Totidem dierum*] Plutarchus: *vt tribus diebus poſterius, quam exſpectentur, adſint.* Diodorus: *vt tribus aut quatuor diebus tardius adueniat.*

ſuas quisque] Longol. et alii, *ſuasque quisque.* Mox forſan Nepos ſcripſit *contraherent.*

tos mittit homines ad infimos montes, qui obuii erant itineri aduerſariorum: hisque praecepit, vt prima nocte quam latiſſime poſſint, ignes faciant quam maximos, atque hos ſecunda vigilia minuant, tertia perexiguos reddant: [4] et aſſimulata caſtrorum conſuetudine ſuſpicionem iniiciant hoſtibus, his locis eſſe caſtra, ac de eorum aduentu praenuntiatum: idemque poſtera nocte faciant. [5] Quibus imperatum erat, diligenter praeceptum curant. Antigonus tenebris obortis ignes conſpicatur: credit de ſuo aduentu eſſe auditum, et aduerſarios illuc ſuas contraxiſſe copias. [6] mutat conſilium, et quoniam imprudentes adoriri non poſſet, flectit iter ſuum, et illum anfractum longiorem copioſae viae capit, ibique diem vnum opperitur, ad laſſitudinem ſedandam militum, ac reficienda iumenta, quo integriore exercitu decerneret.
X [1] Hic Eumenes callidum

3 *Mittit*] Qu. edd. *omittit*. An debuit excudi *emittit*? quo verbo Noſter vſus hac ratione 17, 2. 1.

obuii erant] Sic recte Lambinus. nam ad montes, non ad homines, pertinet. Vulgati *eant*. quod Gebhardus tuetur. *Nam ex hibernaculis ſuis*, inquit, *iuſſit quosdam procedere obuiam aduentantibus Antigoni militibus*. Atqui hoc iſtis indicat Nepos: *certos mittit homines etc*. Neque ſcio, an ſatis Latine dicatur *obuium ire itinere alicuius*. Certe exemplum deſidero. Et cur non dixit potius *qui aduerſariis obuii eant*?

tertia perexiguos reddant] Quaerunt hoc loco Magius ac Gebhardus, cur nullos quarta vigilia ignes Eumenes fieri iuſſerit. At ille quidem reſpondet, *poſt tertiam vigiliam non conſueuiſſe ignes accendi*: hic, ſolitos accendi, inde colligit, quod Epaminondas Sparta pulſus iuſſit ſuos ἑωθινῆς φυλακῆς πύρας καίειν ἐν τῇ παρεμβολῇ, vt eſt apud Diodorum 15. nam de quarta id capit. Nugae. Alia fuit Graecarum, alia Romanarum vigiliarum ratio. Nam apud Graecos, ſecus quam apud Romanos, nox in tres tantum vigilias ſiue partes diſtributa fuit: vt docet Delrius in notis et Comm. ad Senecae Troad. v. 437. agnouitque et Lipſius de Mil. Rom. 5, 9 et in analectis, ſequutusque eſt Farnabius in not. ad Senecae l. c. et Thyeſtis v. 798. vt mirer, doctiſſ. Schelium in notis ad Caſtra Polybii p. 197 eundem Graecorum ac Romanorum fuiſſe morem, exiſtimaſſe.

5 *Ignes*] Ed. Colon. *ignis*. vt alibi ſolet Noſter.

contraxiſſe] Sic ſ. 1 et 2 locutus. MS. Boecl. *traxiſſe*. Mox ſ. 6 idem MS. et ed. Longol. *quon. imprudentem ador*. quomodo loquutus c. 8, 6.

callidum imperatorem vicit consilio, celeritatemque impediuit eius: neque tamen multum profecit. [2] nam inuidia ducum, cum quibus erat, perfidiaque [militum] Macedonum veteranorum, cum superior praelio discessisset, Antigono est deditus, cum exercitus ei ter ante separatis temporibus iurasset, se eum defensurum, nec vnquam deserturum. Sed tanta fuit nonnullorum virtutis obtrectatio, vt fidem amittere mallent, quam eum non perdere. [3] Atque hunc Antigonus, cum ei fuisset infestissimus, conseruasset, si per suos esset licitum, quod ab nullo se plus adiuuari posse intelligebat in his rebus, quas impendere iam apparebat omnibus. Imminebant enim Seleucus, Lysimachus, Ptolemaeus, opibus iam valentes: cum quibus ei de summis rebus erat dimicandum. [4] sed non passi sunt hi, qui circa erant: quod videbant, Eumene recepto, omnes prae illo parui futuros. Ipse autem Antigonus adeo erat incensus, vt, nisi magna spe maximarum rerum, leniri non posset. [1] Itaque cum eum in custodiam dedisset, et praefectus custodum quaesisset, quemadmodum seruari vellet? vt acerrimum, inquit, leonem; aut ferocissimum elephan- XI

1 *Consilio*] Aberat MS. Schotti. sicuti mox s. 2 *militum* in cod. MS. et Codd. Boecler. ac Leid. Et potest abesse.

perfidiaque [*militum*] *Macedonum*] Vide Polyaenum 4 in Antigono comm. 12, Diodorum 19 p. 694.

cum superior praelio discess.] Paullo aliter Iustinus, Plutarchus, et qui prolixe praelium hoc describit, Diodorus l. c. Cum nostro tamen facit Polyaenus. Iis quae ad h. l. adnotauit Ernstius, adde Iustin. 14, 4. 13 et ibi not. Berneggeri.

non perdere] Sic MSS. Sch. et Boecl. Idque etiam doctiss. Schefferus longe praestantius iudicabat, quam, quod in omnibus antea vulgatis legitur, *non prodere*. *Nam ex obtrectatione virtutis*, inquit, *non est tam proditio, quam studium perdendi atque subuertendi quacunque denique ratione*. Et quid aliud est *prodere*, quam *fidem amittere*? Nisi dicas, *prodere* perdendi significatu heic accipi. quod interdum fieri, docet post alios Gronouius ὁ πάνυ obseru. 3, 20.

opibus iam valentes] Nam Seleucus Babyloniam; Lysimachus Thraciam et finitimas regiones; Ptolemaeus Aegyptum tenebat.

elephantum. nondum enim ſtatuerat, ſeruaret eum, nec ne. [2] Veniebat autem ad Eumenem vtrumque genus hominum: et qui propter odium fructum oculis ex eius caſu capere vellent: et qui propter veterem amicitiam colloqui, conſolarique cuperent: multi etiam qui eius formam cognoſcere ſtudebant, qualis eſſet, quem tamdiu, tamque valde timuiſſent, cuius in pernicie poſitam ſpem habuiſſent victoriae. [3] At Eumenes, cum diutius in vinculis eſſet, ait Onomarcho, penes quem ſumma imperii erat cuſtodiae, ſe mirari quare iam tertium diem ſic teneretur. non enim hoc conuenire Antigoni prudentiae, vt ſic deuteretur victo. quin aut interfici, aut miſſum fieri iuberet. [4] Hic cum ferocius Onomarcho loqui videretur, quid? tu, inquit, animo ſi iſto eras, cur non in praelio cecidiſti potius, quam in poteſtatem inimici venires? [5] Huic Eumenes, vtinam quidem iſtud eueniſſet! inquit: ſed eo non accidit, quod nunquam cum fortiore ſum congreſſus. non enim cum quoquam arma contuli, quin is mihi ſuccubuerit. non enim virtute hoſtium ſed amicorum perfidia decidi. Neque

1 *Seruaret eum*] Sic nouiſſime edidit Boeclerus; credo, fide MS. codicis. nam antea vulgati: *conſeruaret eum.* vel *eum conſeruaret.*

2 *Qui propter odium*] In MS. Boecler. fuit, *qui per odium etc.*

colloqui] Lambinus coniicit *adloqui.* nulla neceſſitate.

cuius in pernicie] Vide not. ad 15, 9. 1 et 2.

3 *Sic deuteretur victo*] Fidenter repoſui ſcripturam, quae in omnibus MSS. et ante Lambinum editis reperta eſt. nam et codex Boecler. habet *dentere-tur.* quod ex altero corruptum eſſe, nemo non videt. Probant autem hanc lectionem Schottus, Sauaro, Schoppius Veriſimil. 4, 18. dictumque volunt, vt *denaſci, deamare, deſaeuire, delitigare etc.* Cl. Schefferus quoque ſine dubio ſic ſcribendum in textu, raritatemque vocis correctoribus fraudi fuiſſe cenſebat. Primus mutauit Lambinus, quod Latinum non eſſe putaret.

4 *Quam in poteſtatem inimici venires*] Lambinus mallet, *quam commiſiſti, vt in pot. in. ven.* ſed mox fatetur alteram lectionem antiquitatem illam incorruptam et ſimplicem magis olere.

5 *Non enim virtute hoſtium*] Vir doctus ingratam cenſebat hanc vocum, *non enim,* repetitionem,

que id falsum. * nam et dignitate fuit honesta, et viribus ad laborem ferendum firmis, neque tam magno corpore, quam figura venusta. [1] De hoc Antigonus cum solus constituere non auderet, ad consilium retulit. Hic, cum plerique omnes primo perturbati admirarentur, non iam de eo sumtum esse supplicium, a quo tot annos adeo essent male habiti, vt saepe ad desperationem forent adducti, quique maximos duces interfecisset: [2] denique in quo vno esset tantum, vt, quoad ille viueret, ipsi securi esse non possent; interfecto, nihil habituri negotii essent. Postremo, si illi redderet salutem, quaerebant, quibus amicis esset vsurus? sese enim cum Eumene apud eum non futuros. [3] Hic cognita consilii voluntate, tamen vsque ad septimum diem deliberandi sibi spatium reliquit. tum autem, cum iam vereretur, ne qua seditio exercitus oriretur,

XII

tionem, et festinanti forte Nepoti excidisse. Atqui sic et cap. 13 τὸ *tamen*, et c. 3, 5. 6 τὸ *itaque* repetitur. Et sexcenta eiuscemodi apud Graecos Latinosque scriptores obseruare licet.

nam et dignitate] Haec non satis bene cohaerent praecedentibus. quomodo enim ex eo quod Eumenes *dignitate honesta*, et *viribus ad laborem ferendum firmis*, et *figura* denique *venusta fuit*, sequitur aut semper antea superiorem fuisse praelio, aut postremo non virtute hostium, sed amicorum perfidia decidisse? Quare adsentior summo viro Aug. Buchnero, quaedam hoc loco deesse putanti, eoque asteriscum adposui. Fuit cur putarem haec subiicienda iis quae cap. 12 de forma Eumenis dixit. Sed dubito an et illis satis congruant.

dignitate honesta] Dubitabat olim vir summus, an vt *forma* et *facies*, sic et *dignitas*, *honesta* dici queat: et quoniam in libris est *viribus firmus*, coniiciebat legendum, *et dignitate honestus, et vir. ad lab. fer. firmus*; quomodo apud Terentium *honestus* pro pulchro ponitur. Sed deseruit ipse hanc coniecturam postea. neque ea opus. *Dignitas* enim hoc loco formam corporis eximiam notat, vt alibi. V. Ind. v. *dignitas*, et alia huc spectantia in v. *figura* et *venusta*.

1 *Hic cum plerique o. primo pert. adm.*] MS. Boecl. *Hoc cum primo perturbati adm.* Ed. Col. *Hic cum omnes vel primo p. a.*

2 *Quibus amicis*] MS. Boecl. *quibus amicitia.* An legendum *quibus amicis iam esset vsurus?*

3 *Deliberandi*] MS. Boecl. *deliberando.* Mox qu. edd. *cum vereretur*, omisso *iam*. Paullo post MS. Boecl. *victum remoueri.*

tur, vetuit ad eum quenquam admitti, et quotidianum victum amoueri iussit. nam negabat se ei vim allaturum, qui aliquando fuisset amicus. [4] Hic tamen non amplius, quam triduum, fame fatigatus, cum castra mouerentur, inscientе Antigono iugulatus est a custodibus.

XIII [1] Sic Eumenes annorum quinque et quadraginta, cum ab anno vigesimo [vti supra

4 *Hic tamen*] MS. Boecler. *tamen* aberat.

1 *Ab anno vicesimo*] Vir doctus annum non vitae ac aetatis, sed officii apud Reges Philippum atque Alexandrum, indicari ait. Rationes adducit has. Primo quod dicit, *vti supra ostendimus.* Id fecisse κατὰ τὴν διάνοιαν cap. 1, 6. Deinde, quod sequitur, *septem annos Phil. appar. et tredecim apud Alex. etc.* Denique, quod, cum accederet ad amicitiam Philippi, annos non ad amplius XV, aut maxime XVII, natus fuerit. Nollem ista bono illi viro excidisse. Sunt enim, vt mollissime dicam, plane ἀπροσδιόνυσα, partim et falsa. Quomodo enim Eumenes *ab anno* officii XX septem annos Philippo apparere potuit? Initium enim et terminum a quo (vt scholae loqui amant) ministerii, verbis illis indicari, nemo non videt. Atqui *vigesimus* officii *annus,* vltimus erat Alexandri. *A quo,* (h. e. inde vsque, ab eo tempore) Philippo apparuisse Eumenem, vt dicamus, consuetudo Latini sermonis haud permittit. quis enim sic loquitur? Si id voluisset Nepos, dixisset *ad annum vsque vicesimum,* vel *per annos XX.* Atqui supra id docuit, inquit; immo docuisse se ait? Nego vtrumque. Nam illa, *vt supra ostendimus,* genuina non esse, mox docebimus. Neque idem est *locum amicitiae apud Philippum annos VII, apud Alexandrum XIII, tenuisse,* ac *ab anno vigesimo apparuisse Philippo annos VII, XIII Alexandro.* Aliud enim est, *annos XX,* aliud *ab anno vigesimo* regibus inseruiisse. Quare neque supra c. 1, 6, nec in iis, quae heic subiiciuntur, docetur, quod vir doctus voluit, *hunc annum vigesimum de officio intelligendum esse.* nam vtrobique non initium ministerii, sed anni illius, indicantur. Eumenem vero, cum ad amicitiam Philippi accessit, maiorem annis XVII, immo XVIIII annos natum esse potuisse, iam supra ad c. 1, 4 docui, idque ita esse, sic ostendo. Secundum Vsserium (qui accuratissime omnium res Alexandri M. et successorum eius digessit) Eumenes obiit sub initium anni Periodi Iulianae 4399 siue hyeme anni I Olympiadis CXVI: Alexander anno P. I. 4391 siue I Olympiadis CXIIII mense Daesio, h. e. secundum Vsserium, Maio Iuliano. Superuixerit igitur Alexandro annos VII cum mensibus circiter VIIII. Alexander autem regnauit annos XII, et, si Arrianum sequimur, menses VIII, si alios, qui eodem quo Caligula die, h. e. XXIIII Ianuarii,

supra ostendimus] septem annos Philippo apparuisset; et tredecim apud Alexandrum, eundem locum obtinuisset,

Ianuarii, Philippum caesum volunt, solum IIII. Quare *e tredecim annis*, quibus Eumenem Alexandro apparuisse ait Nepos, postremus solum de IIII, aut VIII mensibus accipi debet. Pari modo dici potest, vltimum eorum septem, quibus Philippo apparuit, tantummodo inchoatum, aut certe nondum completum fuisse. Contra ea, quod annorum XXXXV fuisse, cum interficeretur, dicitur; id licet accipere de completis; ita vt tum sextum et XXXX egerit, eiusque iam aliquot menses effluxerint. Notum enim est, saepe non solere in computandis vitae annis menses, etiamsi plures, attendi. Potuit igitur annos XXXXV cum mensibus VI, aut etiam pluribus, exegisse. Ab his si subtrahas annos integros imperii militaris post Alexandrum VII, Alexandri XII, Philippi VI: et pro III nondum completis sesquiannum, (quod licere, e superioribus apparet) remanebunt anni aetatis completi XVIIII, ac fortassis et vnus alterue mensis praeterea: incidetque adeo initium ministerii Eumenis in annum vitae XX inchoatum siue currentem. Adponam calculum, vt res eo manifestior sit.

Eumenes superuixit Alexandro	an. 7	mens. 8	
apparuit Alexandro	12	4	vel 8
Philippo	6	6	vel 2
ante ministerium vixit	19	-	-
Vixerit igitur vniuerse	45	6	

Sic igitur plana omnia, nec opus erit de anno XX officii Nepotem interpretari. Quod si maxime largiar, non excessisse Eumenem annos XXXXV, et Philippo apparuisse annos VII integros, aut maiori sui parte elapsos; tamen ne sic quidem necesse erit ad annos ministerii haec verba trahere. nam potuit Nepos, aliorum scriptorum exemplo, numero rotundo vsus, *annum vigesimum* dicere, qui reuera XVIIII vel XVIII erat.

vti supra ostendimus] Quidam libri solum, *vt supra*, omisso verbo. praeterea nusquam in superioribus de anno vicesimo aetatis (hunc enim intelligendum esse, iam docuimus) loquutus est. Itaque Lambinus, coniecturam Cl. Puteani sequutus, legebat *et supra*, hoc sensu: Eumenem ab anno XX vel XXI in amicitiam regum venire coepisse. Ego hoc omne ab aliquo in margine ad illa *septem annos Philippo etc.* adscriptum, postea in textum irrepsisse arbitror. quare vncis inclusi.

apparuisset] MS. Boecl. et qu. editi *paruisset*. quod recte Magius corruptum putat. Nempe cum ignoraret imperitus librarius hanc vocis acceptionem, *parendi* verbum, quod ministerio Eumenis congruentius putabat, supposuit. *Parere* quidem interdum idem esse quod *apparere*, dudum eruditi monuerunt.

obtinuiſſet, in his vni equitum alae praefuiſſet, poſt autem Alexandri Magni mortem, imperator exercitus duxiſſet, ſummosque duces partim repuliſſet, partim interfeciſſet: captus non Antigoni virtute,

nuerunt. Videſis doctiſſ. viri Chriſtiani Daumii, amici noſtri, notas ad diſticha Catonis nomen praeferentia lib. 2, 8. Sed dubito an miniſtrandi ſignificatu vllibi reperiatur.

in his vni equitum alae praef.] Perelegans et ingenioſa eſt correctio eruditiſſ. Freinshemii in not. ad Curtii 7, 1. 4 *in his VIII* (ſc. annos) legentis; quam et ampliſſ. Boeclerus probat. *Annos enim*, inquit, *putat, et nihil facilius fieri potuit, quam vt nota numeri tranſiret in vocem.* Sed, quod pace ſummorum virorum dixerim, dubito an tot annos patiantur illa extremo cap. 1 *Nouiſſimo tempore etiam alteri equitum alae praefuit.* nam cum cetera eodem vtrobique modo narrentur, et hoc in loco veluti recapitulentur, quae cap. 1 dicta fuerant; nec aut ibi *prioris*, aut heic *alterius* alae ac praefecturae fiat mentio; non dubito vtroque loco eandem alam, idemque munus deſignari. Quare et tempus illud, quod h. l. indicatur, cap. 1 *nouiſſimum tempus* vocari ſequitur. Sic vero dici poſſe tot annos, ſiue maiorem partem annorum qui recenſentur, vix crediderim. Adde, quod Alexandro regnante, vſque ad obitum ſuum Hephaeſtio alae hetaericae chiliarchus fuit. Teſtis Arrianus 6 et 7 et in Indicis. Is vero demum proximo ante Alexandrum anno obiit. Videturque Eumenes ei ſucceſſiſſe, non tamen pari cum dignitate. nam, vt eſt apud eundem Arrianum, Alexander neminem chiliarchum in Hephaeſtionis locum τῇ ἵππῳ τῇ ἑταιρικῇ praefecit, ne Hephaeſtionis nomen ex agmine interiret: ſed Hephaeſtionis chiliarchiam vocari voluit etc. Certe Eumenem inter ductores equitum Alexandro mortuo, etiam Arrianus in Excerptis Photianis ſub initium recenſet. Vtcunque fuerit, octo annos ei alae praefuiſſe, vix crediderim. Sed nec vulgata lectio placet, quippe neſcio quomodo inconuenientius paullo videtur, dicere, *in his* (tredecim) *annis* vni alae praefuiſſe, qui ſolum *nouiſſimo tempore* praefuit. Addidiſſet Nepos, quot annis praefuerit, aut ſaltem dixiſſet, *aliquandiu* praefuiſſe. Reineſius editam lectionem tuebatur ob ῥῆσιν cap. 1, 6. Cum enim Nepos alam, cui praefuiſſet Eumenes *nouiſſimo tempore* commilitii Alexandri, *alteram* appellet; manifeſte, inquit, inſinuat, iam ante iſtam, annis prioribus, rexiſſe alam, eoque hanc alam aliam eſſe ab illa. Adde quae diximus ad eum locum. Sed oſtendimus ibidem, *alterae* idem eſſe ac alterutri. Libens itaque amplector ſcripturam MS. codicis bibliothecae Leidenſis: *in his vnum eq. alae praef. Vnum*, ſc. annum. Quae vox compendio exarata, ab exſcriptoribus facile aliter inflecti, h. e. I ſiue nota vnitatis in *vni*, propter continens *alae*, mutari potuit. MS. Boecl. aberat vox *equitum*.

virtute, ſed Macedonum periurio, talem habuit exitum vitae. [2] In quo quanta fuerit omnium opinio eorum, qui poſt Alexandrum Magnum reges ſunt appellati, ex hoc facillime poteſt iudicari, quod nemo Eumene viuo rex appellatus eſt, ſed praefectus: [3] iidem poſt huius occaſum, ſtatim regium ornatum nomenque ſumſerunt: neque, quod initio praedicarunt, ſe Alexandri liberis regnum ſeruare, id praeſtare voluerunt; et vno propugnatore ſublato, quid ſentirent, aperuerunt. Huius ſceleris principes fuerunt Antigonus, Ptolemaeus, Seleucus, Lyſimachus, Caſſander. [4] Antigonus autem Eumenem mortuum propinquis eius ſepeliendum tradidit. hi militari honeſto funere, comitante toto exercitu, humauerunt: oſſaque eius in Cappadociam ad

Macedonum periurio] Plutarcho nomen *Sibyrtius* reſtituit etiam Bongarſius ad Iuſtin. 13, 4. 22, Arriano, apud quem et lib. 5 incorruptum exſtabat, Nic. Blancardus.

2 *In quo quanta fu.*] Sic habent edd. ante Lambinum vulgatae. Etiam MS. Boecler. i. *quo quanto fu.* Sed Lambinus correxit: *De quo.* quem ſequuti ſunt reliqui. Ego veterem lectionem loco mouere nolui. Sic fere et c. 12, 2 loquutus: *in quo vno eſſet tantum.* Statim MS. Boecl. *omnium hominum opinio eorum.* Sed τὸ *hominum* e varia lectione in textum irrepſit. Norunt qui ſcriptos codices tractarunt, duas illas voces crebro inuicem permutari.

quod nemo Eumene viuo rex appell.] Ridiculum eſt idcirco id factum dicere, *quia ipſe Eumenes rex erat.* Nunquam enim fuit. Suidas ita vocat, fateor: ſed eum confudiſſe hunc noſtrum cum Attali filio, rege Pergami, iam ad c. 1, 2 monuimus. Ceterum hunc locum expreſſit Ampelius, vbi de Eumene: *adeo terribilis, vt viuente eo nemo auſus ſit rex appellari.*

3 *Iidem poſt h. o.*] MS. Leid. *Sed poſt h. o.* Mox MS. Boecl. et qu. edd. *praeſtare vol.* omiſſo *id.* In eod. MS. in *principibus ſceleris* deeſt nomen *Antigoni.* Pro *principes* MS. Schotti *participes.* eius iudicio non male. Sed plures participes ſceleris huius fuiſſe, apparet e ſuperioribus.

Ptolemaeus, Seleucus, Lyſimachus] V. ſupra 8, 10. 3.

4 *Propinquis*] Plutarchus: τὸ δὲ σῶμα τοῖς φίλοις παραδὸς, ἐπέτρεψε καῦσαι. E quibus verbis Lambinus mallet legi, *amicis eius ſep. trad.* inuitis libris, et nulla neceſſitate.

hi militari hon. fun.] Lambinus et alii: *qui eum militari honeſtoque fun.* Ed. Colon. *hi militari honeſtoque fun.* Vt nos, edidit Boeclerus, fide, vt arbitror, ſui codicis.

humauerunt] Quoniam Diodorus ac Plutarchus corpus Eumenis

ad matrem atque vxorem liberosque eius deportanda curarunt.

XVIIII
PHOCION

I PHOCION ATHENIENSIS, etſi ſaepe exercitibus praefuit, ſummosque magiſtratus cepit; tamen multo eius notior integritas eſt vitae, quam rei militaris labor. Itaque huius memoria eſt nulla, illius autem magna fama: ex quo cognomine Bonus eſt appellatus. 2 Fuit enim perpetuo pauper, cum diuitiſſimus eſſe poſſet propter frequentes

Eumenis crematum fuiſſe ſcribunt, idcirco Lambinus legi vult *cremauerunt*. quod etiam Magius olim in mentem ſibi veniſſe ait, auctoritate Plutarchi inducto, et quod abſurdum ei videretur, humato Eumene, oſſa fuiſſe in Cappadociam remiſſa. Sed is tamen reiicit hanc coniecturam, quod animaduerterat, Nepotem verbo *humare* improprie pro *ſepelire* vſum. *Sepultos* autem dici quoquo modo conditos, etiam crematos, poſtquam cineres collecti eſſent, e Plinio N. H. 7, 54, Gellio 10, 8, auctore de viris illuſtr. cap. 45 et Valerio Max. 5, 1 ext. 6 oſtendit, idemque nuper nube exemplorum euicit Gisb. Cuperus, Obſeruationum lib. 3 cap. 7. Nulla igitur mutatione opus.

in Cappadociam] MS. Boecl. *in Cappadocia*. corrupte.

ad matrem atque vxorem etc.] De more ad propinquos mittendi occiſorum cadauera, Kirchmannum adi appendice de funer. Rom. cap. 4.

* * *

1 *Phocion*] Lambino ſemper *Phocio* ſcribitur: ſed melius aliis *Phocion*, vt *Cimon*, *Conon*, *Timoleon*. Phoci filium, τὸν Φώκȣ, vocant Aelianus Var. 2, 26 et Suidas. Cochlearii filium, idem Aelianus 12, 43.

etſi ſaepe] Niſi tamen mendum [MS. Boecl. *pſaepe*] eſt, inde natum, quod librarius, cum ob feſtinationem priore ſyllaba vocis *ſaepe* omiſſa, poſteriorem exarare coepiſſet, *p* litteram non deleuit.

integritas vitae] Qua *inſtructiſſimum* fuiſſe, ſcribit Valerius Max. 5, 3 ext. 3.

Bonus eſt appellatus] Miratur Plutarchus, quo pacto vir tam aſpera triſtique natura cognomen χρηςȣ̃ (ſic enim Graece vocatus fuit) conſequutus ſit. Sed reſpondet mox ipſe ſibi. Adi Buchnerum in acceſſ. ad Theſ. Fabri v. *Bonus*.

2 *Diuitiſſimus*] Sic e ſuo Cod. legit Giſanius Ind. Lucret. v. *diuitior*; ſequutusque, vt videtur, Lambinus eſt. quomodo Cicero 1 de diuin. 36 *diuitiſſimum fore praedictum eſt*. Et 2 offic. 17 *Mamerco homini diuitiſſimo*. vti quidem eum locum e vet. cod. emendauit Car. Langius. Vſus et Sidonius 4 epiſt,

quentes delatos honores, poteſtatesque ſummas, quae ei a populo dabantur. 3 Hic cum a Rege Philippo munera magnae pecuniae repudiaret, legatique hortarentur accipere, ſimulque admonerent, ſi ipſe his facile careret, liberis tamen ſuis proſpiceret, quibus difficile eſſet in ſumma paupertate tantam paternam tueri gloriam: 4 his ille: ſi mei ſimiles erunt, idem hic, inquit, agellus illos alet, qui me ad hanc dignitatem perduxit: ſin diſſimiles ſunt futuri, nolo meis impenſis illorum ali augerique luxuriam. 1 Eidem cum prope ad annum II octogeſimum proſpera peruenifſet fortuna, extremis temporibus magnum in odium peruenit ſuorum ciuium. 2 Primo quod cum Demade de vrbe tradenda Antipatro conſenſerat: eiusque conſilio Demoſthenes cum ceteris, qui bene de republ. mereri exiſtimabantur, populiſcito in exſilium erant

 expulſi.

epiſt. 3. Sic *diuitior* apud eundem, itemque Plautum, Lucretium, Terentium, Calpurnium, Martialem, Tacitum, occurrit. vt iam obſeruatum Voſſio de analogia 2, 25, Bangio p. 191 et Pareo in Lexico Critico.

dabantur] Sic MSS. et editi veteres. itaque locutus eſt ſupra 16, 1. 3. *Mandabantur*, quod in aliis legitur, Lambini audaciae debetur.

3 *A rege Philippo*] Ab Alexandro C talenta argenti ad ſe miſſa accipere noluiſſe Phocionem, tradunt Plutarchus in vita et in apophthegm. Imperatorum, Aelianus 11, 9. ſed quae de liberis heic adduntur, non memorant. Quare quae heic narrantur, fortaſſe diuerſa ſunt ab illis. Philippus autem fortaſſis ille fuit, de quo infra cap. 3, 3.

5 *His ille*]. Lambinus edidit: *hic ille*.

1 *Perueniſſet*] Sic plerique omnes MSS. itemque edd. Ven. Col. Pariſ. aliae. Lambinus cum aliis, *manſiſſet*. Rurſus alii, *permanſiſſet*. Schoppius Veriſim. 4, 18 legit: *Idem cum pr. ad a. o. pr. perueniſſet fortuna*. quod genuinum eſſe vix dubito. Pro *idem* facile ob ſimilitudinem irrepere potuit *eidem*. nam et infra ſ. 4 in Codice Boecl. legebatur *eidemque poſtularet*, pro *idemque*.

2 *Primo quod cum Dem.*] Reſtitui τὸ *quod* auctoritate codicis Leid. (nam editis omnibus aberat) et fauent quae mox ſubiicit. Mox Boecler. *meriti exiſtim.* non male.

cum Demade] Cum quo ad Antipatrum legatus fuerat miſſus. Vide Diodor. 18 et Plutarchum, prolixe iſta narrantes.

populiſcito in exſil. er. expulſi] Sic diſerte MS. Schotti, et ed. Vltrai. Etiam Leidenſis: *ſcito populi*. Et Nepos alibi

expulſi. Neque in eo ſolum offenderat, quod patriae male conſuluerat, ſed etiam quod amicitiae fidem non praeſtiterat. [3] namque auctus adiutusque a Demoſthene, eum quem tenebat aſcenderat gradum, cum aduerſus Charetem eum ſubornaret: ab eodem in iudiciis, cum capitis cauſſam diceret, defenſus, aliquoties liberatus diſceſſerat. hunc non ſolum in periculis non defendit, ſed etiam prodidit. [4] Concidit autem maxime vno crimine: quod, cum apud eum ſummum eſſet imperium populi, et Nicanorem Caſſandri praefectum inſidiari Piraeeo Athenienſium a Dercyllo moneretur: idemque poſtularet, vt prouideret, ne commeatibus ciuitas priuaretur: hic, audiente populo, Phocion negavit eſſe periculum, ſeque eius rei obſidem fore pollicitus eſt. [5] neque ita multo poſt Nicanor Piraeeo eſt potitus. ad quem recuperandum cum populus armatus concurriſſet: ille non modo neminem ad arma

alibi hac voce vſus. quare et h. l. pro *plebiſcito* reponendam cenſui. vide ad 3, 1. 5. Reliqua Leid. ſic exhibet: *in exſilium erant miſſi et expulſi.* quae faciunt vt ſuſpicer, illa *in exſilium* gloſſema eſſe, Nepotemque ſcripſiſſe: *populi ſcito erant expulſi.* quomodo loquutus 3, 1. 5 ac fere et 7, 9. 1. 15, 6. 3. *Eiiciendi* verbo ſimiliter vſus eſt 2, 8. 1 et 7, 4. 6. Scilicet adſcripſerat aliquis margini vocis *expulſi*, interpretamentum, *in exſilium erant miſſi.* quod poſtea in textum irrepſit. Sed exſcriptores alii, cum viderent alterutrum verbum abundare, abiecto ſpurio, genuinum retinuerunt, ſimulque partem gloſſae.

4 *Quod cum*] Sic MS. Boecl. Reliqui: *quia cum.* Statim idem cod. *eidemque poſtul.* et *huic aud. pop.* Alii *hinc aud. pop.* quod eſſet, a Nicanore.

Piraeeo Athenienſium] Lambinus ait, videri legendum *Pir. Ath. portus.* vel delendum τὸ *Athenienſium.* nil tamen mutare ſe auſum. Rem ipſam prolixe refert Plutarchus.

5 *Ad quem recuperandum etc.*] In MSS. fere legitur vt expreſſimus. Sed illa, *ſine quo Athenae etc.* iam olim traiecta nonnullis viſa. Itaque Longolius et Magius, paucis immutatis, ſic legebant: *ad quem recuperandum* (*quod ſine eo Ath. omn. eſſe non poſſent*) *cum populus etc.* Edd. Gebh. et Keuch. ſic ordinant: *ad quem recuperandum* (*ſine quo Ath. o. e. n. poſſunt*) *cum pop. etc.* Vir ſummus olim tentabat: *Neq. i. m. p. N. P. eſt potitus ſine quo Ath. omn. eſſe non poſſunt. ad quem recup.* Fateor, hoc minime omnium coactum eſſe. Fortaſſe tamen nihil loco ſuo mouendum eſt. Siue enim haec verba vſque ad

arma vocauit, ſed ne armatis quidem praeeſſe voluit. ſine quo Athenae omnino eſſe non poſſunt. [1] Erant eo tempore Athenis duae factiones: quarum vna populi cauſſam agebat, altera optimatum. in hac erat Phocion et Demetrius Phalereus. harum vtraque Macedonum patrociniis nitebatur. nam populares Polyſperchonti fauebant: optimates cum Caſſandro ſentiebant. [2] Interim a Polyſperchonte Caſſander Macedonia pulſus eſt. quo facto populus ſuperior factus, ſtatim duces aduerſariae factionis capitis damnatos patria pepulit: in his Phocionem III

Q 3 et

ad illa, *ſine quo etc.* parentheſi cum Ernſtio includas: ſiue omiſſa ea, illud *ſine quo* ad remotius nomen referri dicas, nihil inſolens Latinis ſcriptoribus adfirmabis. Vide quae diximus ad 16, 3. 2 et 17, 4. 8. quibus nunc addo locum Flori 3, 11. 10. 11 huic noſtro plane geminum: *Filium ducis* (Craſſi) *paene in conſpectu patris eisdem telis operuere. Reliquiae infelicis exercitus, quo quemque rapuit fuga diſtractae, vix nuntium cladis retulerunt. Caput* EIVS *reciſum cum dextera manu, ad regem reportatum.*

1 *Nitebatur*] MSS. Schotti, Leid. et edd. Vltrai. ac Colon. *vtebatur.*

Polyſperchonti] Sic ſcribendum. Eſt enim Πολυσπέρχων Graecis, Diodoro, Plutarcho, Arriano, Polyaeno. fortaſſis et apud Aelianum Var. 12, 13 pro Πολυσπέρχȣ legendum eſt Πολυσπέρχοντος. *Polyperchon*, quod hucusque in omnibus edd. Nepotis et Iuſtini (ſicut et alicubi in MSS. et edd. Graecis) legitur, nihili vox eſt: quemadmodum et *Polypercon* apud Curtium. Ceterum Polyſperchon filium Caſſandrum cum exercitu in Atticam miſerat; verbo, vt Nicanorem oppugnaret; re, vt vrbem occuparet. Vide Diodor. 18 et Plutarchum.

cum Caſſandro] Antipatri filio.

2 *Populus ſuperior factus*] Polyſperchon enim legatis Graeciae ciuitatum promiſerat, libertatem iis, ſublata paucorum potentia ab Antipatro inſtituta, ſe redditurum: ratus hoc pacto Caſſandri res ſe labefacturum, multorumque beneuolentiam ſibi comparaturum. Refert Diodorus l. c.

duces aduerſ. factionis] Magiſtratus in oligarchia creatos: in quorum locum ſuffecti alii e maxime popularibus. Diodorus.

patria pepulit] *Propulit* edd. Col. et Vltrai. et e MS. ſuo Schottus, probantibus Gebhardo et Keuchenio. Sed alteram lectionem facile tuetur ſimilis locus 3, 1. 3. Scriptum fuerat forſan, *ppulit*. Vnde alii fecere *propulit*.

in his Phocionem et Demetrium Phal.] De Demetrio ſilent Plutarchus ac Diodorus, adde notam Ernſtianam.

et Demetrium Phalereum: deque ea re legatos ad Polyſperchontem miſit, qui ab eo peterent, vt ſua decreta confirmaret. [3] Huc eodem profectus eſt Phocion. quo vt venit, cauſſam apud Philippum regem verbo, reipſa quidem apud Polyſperchontem iuſſus eſt dicere. namque is tum regis rebus praeerat. [4] Hic [cum] ab Agnonide accuſatus [eſſet,] quod Piraeeum [Nicanori] prodidiſſet: ex conſilii ſententia in cuſtodiam coniectus, Athenas deductus eſt, vt ibi de eo legibus fieret iudicium. [5] Huc

deque ea re legatos ad Polyſperch.] Diodorus ac Plutarchus ſcribunt, Phocionem et reliquos confugiſſe ad Polyſperchontem: poſtea demum Athenienſes miſiſſe legatos qui illum accuſarent.

vt ſua decreta confirm.] Diodorus: Μὲνυχίαν αὐτοῖς δοῦναι μετὰ τῆς αὐτονομίας. Quaerit Lambinus, populine de Phocione et reliquis, an Polyſperchontis de libertate ciuitatibus reddenda, *decreta* intelligi debeant; vultque de poſterioribus accipi. Et fauere videtur Diodorus, cum ait, Polyſperchontem puduiſſe ἐναντία πράττειν τῷ ὑφ' ἑαυτοῦ γεγραμμένῳ διαγράμματι. Nil tamen prohibet populi decreta de tollenda oligarchia et damnatis magiſtratibus oligarchicis intelligi.

3 *Huc eodem*] Qu. edd. *Hic eodem.* non aeque eleganter. Mox Col. et aliae: *profectus eſt et Phocion.* quod probo.

apud Philippum reg. verbo, reipſa quidem ap. Polyſperch.] Lambinus Alexandri filium e Roxane vult intelligi. ſed vide quae adnotauimus ſupra.

4 *Hic cum ab Agnonide accuſ. eſſet*] Gifanius Ind. Lucr. v. *ſententia* e ſuo cod. legit: *Hic ab Agnone accuſatus.* Etiam ſchedae Schotti; *Hic ab Agnonide accuſatus. Agnone* etiam in Boecl. et aliis codd. fuit. Apud Plutarchum tamen ſemper *Agnonides* vocatur. Mox τὸ *Nicanori* aberat cod. Gifanii.

ex conſilii ſententia] Sic primus, vt arbitror, emendauit e cod. ſuo Gifanius l. c. ſequutusque Lambinus et reliqui. Etiam Sluiskenii codicem ſic legere, teſtis Keuchenius. MS. Boecler. *et conſimili ſententia.* Ante Lambinum vulgatae, etiam Brixienſis, quemadmodum et nuperae quaedam edd. et MSS. Sauaronis, *ex conſimili ſententia,* habent. *quae lectio,* inquit Sauaro *non reiicienda videtur, et hac mente accipi poteſt: conſimili ſententia, qua antea Phocion in carcerem coniectus et in exſilium erat expulſus, iterum reus proditionis actus in carcerem coniectus eſt.* Sed quis non videt, haec valde coacta eſſe? Et fatetur ipſe, Lambini lectionem praeterquam quod iuuetur concepta decernendi formula, *de conſilii ſententia*, quae apud Magnonem in libro notarum et Ciceronem legitur; etiam more Athenienſium

[1] Huc vbi peruentum eſt, cum propter aetatem pedibus iam non valeret, vehiculoque portaretur, magni concurſus ſunt facti: cum alii, reminiſcentes veteris famae, aetatis miſererentur; plurimi vero ira exacuerentur, propter proditionis ſuſpicionem Piraeei: maximeque, quod aduerſus populi commoda in ſenectute ſteterat. [2] Qua de re ne perorandi quidem ei data eſt facultas, et dicendi cauſſam. Inde iudicio legitimis quibusdam confectis damnatus, traditus eſt vndecim viris, quibus ad ſupplicium, more Athenienſium, publice damnati tradi ſolent. [3] Hic cum ad mortem duceretur, obuius ei fuit Emphyletus, quo familiariter fuerat vſus. Is cum lacrymans dixiſſet: O quam indigna perpeteris Phocion! huic ille, at non inopinata, inquit: hunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienſes. [4] In hoc tantum fuit odium multi- IIII

ſium comprobari, quem innui vult 18, 12. 1 et 3. Sed iſta quidem loca Macedonum potius, quam Athenienſium, morem innuunt: ῥῆσιν tamen Noſtri firmant; magis vero tuentur loca Ciceronis a Lambino adducta. Adi Ind. v. *conſilium.*

2 *Vndecim viris*] Vide Sigon. de republ. Athen. 4, 3, Emm. tom. 3 Graeciae vet. p. 50. 51.

3 *Emphyletus*] Primus Longolius ſuſpicatus eſt Nepotem heic lapſum eſſe, quod minus curioſe Graecos codices inſpexiſſet vertiſſetque. nam ex Ariſtide parere, in Graecis auctoribus ſcriptum fuiſſe ἔμφυλός τις, h. e. *tribulis.* Hunc poſtea Magius aliique ſecuti ſunt. Schottus tentabat *Euippus.* hunc enim vna cum Phocione capitis damnatum fuiſſe, e Plutarcho in Phoc. et apophthegm. ac Aeliano 13,42 conſtat. quanquam apud Aelianum non Εὔιππος, ſed Θούδιππος legitur. Sed vtrumque longius abit a ſcriptura Nepotis, quam vt error ex affinitate ortus videri queat. *Euphyleti* cuiusdam meminit Andocides or. de myſter. qui an heic locum reperire poſſit, viderint eruditi. Fortaſſis apud Ariſtidem nomen viri corruptum, et in appellatiuum tranſiit, cum ipſe ſcripſiſſet ἐμφύλετός τις; aut Nepos ex aliis auctoribus narrationem ſuam hauſit: aut denique in corruptos codices incidit. Certe tam oſcitanter eum Graecos ſcriptores tractaſſe, vix crediderim.

hunc enim exitum plerique] Quorum catalogum habes apud Dionem Pruſaeum orat. 73 et Valerium Max. 5, 3 ext. 3. Quorundam et Lucianus meminit libello περὶ μὴ ῥᾳδίως πιςεύειν διαβολῇ p. m. 581.

4 *Odium multitudinis*] Sic fere Plutarchus quoque. Tamen lege etiam prohibitum fuiſſe, ne prodi-

multitudinis, vt nemo ausus sit eum liber sepelire. itaque a seruis sepultus est.

XX
TIMOLEON

I TIMOLEON CORINTHIVS. sine dubio magnus omnium iudicio hic vir extitit. namque huic vni contigit, quod nescio an vlli, vt et patriam, in qua erat natus, oppressam a tyranno liberaret, et

proditionis rei sepelirentur palam, docet 2, 10. 5 et quos ibi laudauimus.

nemo ausus sit eum liber sepelire] Plutarchus ait, decreuisse inimicos eius, vt corpus extra fines Atticae exterminaretur, et ne quis Atheniensis rogum funeri incenderet. Eiectum finibus Atticae, etiam Valerius Max. et Dio scribunt: Diodorus, cum reliquis insepultum proiectum. Breui tamen interiecto tempore, ossa eius publice sepulta, statuaque ei posita. Testis Plutarchus.

a seruis] A Conopione quodam, huiusmodi ministeriis adsueto, crematum; ossa vero a muliere Megarica clam apud focum suum defossa, refert Plutarchus.

* * *

Hunc Timaeum de rebus Timoleontis laudant Cicero 5 ad famil. 12 et Polybius 12 in excerptis Peirescianis, qui et reprehendit, quod nimium laudauerit. Fecit autem, opinor, in Σικελικοῖς, de quibus Vossius 1 de hist. Graec. 12. De Timoleonte quaedam et L. Ampelius narrat libro memoriali cap. 32.

1 *Timoleon*] Ita nomen hoc scribitur non solum in recentioribus Nepotis editionibus, sed etiam apud Ciceronem et Ampelium, itemque Polybium, Plutarchum, Polyaenum, Diodorum etc. eamque scripturam et Lambinus vt indubiam praefert. In plerisque tamen MSS. et vett. edd. Nepotis legitur *Thymoleon.* quod nominis haud scio an alibi legatur. nam apud Aristophanem Ranis 4, 2 in illis verbis, πατρόκλων, τεύκρων, θυμολεόντων, (quem locum laudari video) vox postrema appellatiue accipi potest, vt apud Homerum Iliad. E, 639 et alibi. Nec vertendum, vt Frischlinus fecit, *Thymoleontum* : sed *leonino animo praeditorum.* Hesychius: Θυμολέοντα, γενναῖον, ἤτοι ἀνδρεῖον κατὰ τὴς λέοντας, ἢ λεοντόθυμον. Nec aliter Suidas, quem pariter laudari video: Θυμολέων, θυμώδης τὴν ψυχήν.

nescio an vlli contig.] Lambinus et alii edidere, *an nulli.* nec ausi reiicere Schottus et Ernstius. neque nego, *an* aliquando idem esse ac *annon.* vt 8, 1. 1. Sed hoc in loco ita scripsisse Nepotem vix crediderim. Si in libris quibusdam sic habetur, forsan id inde profectum, quod librarius inuenerat *a nulli*; quomodo et in Ernstiano fuit. Sed meliores habent, *an vlli.* Mox qu. edd. sine copula, *vt patriam.*

a tyranno] Timophane. Vide comma 3.

et a Syracusis, quibus auxilio erat missus, inueteratam seruitutem depelleret: totamque Siciliam, multos annos bello vexatam, a barbarisque oppressam, suo aduentu in pristinum restitueret. [2] Sed in his rebus non simplici fortuna conflictatus est, et, id quod difficilius putatur, multo sapientius tulit secundam, quam aduersam, fortunam. [3] Nam cum frater eius Timophanes, dux a Corinthiis delectus, tyrannidem per milites mercenarios occupasset, particepsque regni posset esse: tantum absuit a societate sceleris, vt antetulerit suorum ciuium libertatem fratris saluti: et patriae parere legibus quam imperare, satius duxerit. [4] Hac mente per

 harufpicem,

a Syracusis] Infra c. 2, 1.

totamque Siciliam] Ibidem comm. 3. 4.

in pristinum] Mox codex Schotti, *conflictus*. quod ille dictum putat, vt *exercitus*, et similia. Nugae. quis vnquam *confligi* hoc sensu dixit?

2 *Difficilius putatur*] Vide dicta ad 9, 5. 1. In Boecler. erat, *putabatur*. corrupte sine dubio.

3 *Timophanes*] Homo nulla in re Timoleontis fratris similis etc. Vide Plutarch. p. 337 C. D.

tantum absuit] Lambin. et Gebh. *afuit*. Vide quae diximus ad 17, 5. 2.

et patriae parere legibus quam imperare satius dux.] Sic diserte opt. liber Gifanii, (vt is testatur in Ind. Lucret. voce *Vllae*) et ed. Vltraiectina. Eiusque lectionis vestigia etiam in Boecl. et Leid. supersunt. nam ille: *et patriae legibus quam imperare patriae, satius dux.* hic vero: *et parere leg. quam imp. satius dux.* Ob similitudinem vocum *patriae* et *parere* in illo prior, in hoc posterior excidit: sed quod in ora libri postea adscripta erat, quae exciderat vox, inde factum, opinor, vt alieno loco post τὸ *imperare* insereretur postea. nam illic delendam, vt ab aliquo inculcatam, et repetendam ἀπὸ κοινοῦ e prioribus, facile adsentior Lambino: quanquam nec valde repugnauero, si quis etiam in posterioribus retineri velit. Simili fere modo loquutus Nepos 17, 4. 3. Vulgo ediderunt: *et patriae legibus obtemperare satius* (vel *sanctius*) *dux. quam imperare patriae.* Sed τὸ *sanctius* recte reiecit Lambinus, etsi dissentiente Gebhardo. nam τὸ *satius* satis firmant cum scripti codices iam laudati, tum alia Nostri loca, ex Indice cognoscenda. Illud *obtemperare* autem, vt recte obseruabat ampliss. Schefferus, confictum a sciolis est, qui locum in suis codd. sicut in Boecleriano, mutilum explere voluerunt. Fortassis autem et totum illud, *quam imperare patriae*, ab aliena manu est. Lambino certe suspectum fuit.

harufpicem, communemque affinem, cui foror ex eisdem parentibus nata nupta erat, fratrem tyrannum interficiendum curauit. Ipfe non modo manus non attulit, fed ne adfpicere quidem fraternum fanguinem voluit. nam dum res conficeretur, procul in praefidio fuit, ne quis fatelles poffet fuccurrere. [5] Hoc praeclariffimum eius facinus non pari modo probatum eft ab omnibus. nonnulli enim laefam ab eo pietatem putabant, et inuidia laudem virtutis obterebant. Mater vero poft id factum, neque domum ad fe filium admifit, neque adfpexit, quin eum fratricidam impiumque deteftans compellaret. [6] Quibus rebus ille adeo eft commotus, vt nonnunquam vitae finem facere voluerit, atque ex ingrato-

4 *Cui foror ex eisd. par. nata*] Scil. quibus Timoleon et Timophanes.

frat. tyrannum interfic. cur.] Vide iudicium Clapmarii de Arcanis rerump. 4, 20.

manus non attulit etc.] Sic et Plutarchus in vita: paullulum abfceffiffe, et operta facie fletiffe lacrymantem; Aefchylum autem et Satyrum gladiis eum interfeciffe, et in praeceptis politic. adiuuiffe interfectores, ait. At Diodorus ipfum, dum in foro deambulat, necaffe Timophanem fcribit.

5 *Praeclariffimum facinus*] Sic edd. quas vidi omnes, excepta poftrema Boecl. et quae hanc fequutae: credo quod fcriptus liber maximi illius viri fic haberet. Reliqui MSS. haud difcrepant ab editis. Quare illos fequi malui: cum verifimile non fit, tot librarios pro *factum* fuppofuiffe *facinus*. Sic autem et alii veterum hac voce vfi. vide Indicem.

et inuidia laud. virt. obter.] Aberant ifta membranis Schotti. haud dubie omiffa ob fimilem terminationem vocum *putabant, obterebant*.

domum ad fe] *Vel haec duo*, inquit, *Lambinus, pro vno pofuit: vel* AD SE, *id eft, eo vbi effet*. De pofteriori, adfentior. Poterat enim et *domum* fuam admittere filium, vt *ad fe* h. e. in conclaue aut cubiculum fuum, non admitteret: et *ad fe*, fed in alia domo. Non igitur pro vno haec pofuit Nepos; nec, vt idem Lambinus volebat, *ad fe*, idem eft, ac domum fuam, vt apud Terentium: *Eamus ad me*. Apud Plutarchum eft: προσιδεῖν οὐχ ὑπέμεινε τὴν ὄψιν, ἀλλὰ τὴν οἰκίαν ἀπέκλεισε.

deteftans] Addit Plutarchus, eam diris deuouiffe filium: καὶ κατάρας ἐπ' αὐτὸν ἀρᾶσθαι φρικώδεις.

6 *Quib. rebus*] Sic e MSS. fuis Sauaro edidit, et in poftrema edit. Boeclerus. Nec aliter loquutus nofter 7, 10. 2. 14, 6. 6. 18, 6. 5: vt iam Sauaro adnotauit.

vt nonnunq. vitae fin. f. v.] Plutarchus; addit, amicorum precibus

ingratorum hominum conſpectu morte decedere. [1] Interim Dione Syracuſis interfecto, Dionyſius rurſus Syracuſarum potitus eſt: cuius aduerſarii opem a Corinthiis petierunt, ducemque, quo in bello vterentur, poſtularunt. Huc Timoleon miſſus, incredibili felicitate Dionyſium tota Sicilia depulit. [2] cum interficere poſſet, noluit: tutoque vt Corinthum perueniret, effecit: quod vtrorumque Dionyſiorum opibus Corinthii ſaepe adiuti fuerant, cuius benignitatis memoriam volebat exſtare: eamque praeclaram victoriam ducebat, in qua plus eſſet clementiae, quam crudelitatis: poſtremo, vt non ſolum auribus acciperetur, ſed etiam oculis cerneretur, quem et ex quanto regno ad quam fortunam detruſiſſet. [3] Poſt Dionyſii deceſſum cum Hiceta bellauit, qui aduerſatus fuerat Dionyſio: quem non odio tyrannidis diſſenſiſſe, sed cupiditate, indicio fuit, quod ipſe expulſo Dionyſio imperium dimittere noluit. [4] Hoc ſuperato, Timoleon II

precibus prohibitum, conſtituiſſe vitam in ſolitudine agere, inque deſertiſſimis locis commoratum.

2 *Vtrorumque Dionyſiorum*] Adſcripſerat vni codicum ſuorum Barthius: *Nepos dixiſſet* VTRIVSQVE. Sed ita et alii veterum loquuti. Adi indicem.

cuius benignitatis etc.] Male vulgo diſtinxerant hunc locum: nos interpunximus prout res poſcebat. Nam, vt etiam Lambinus adnotauit, tres ab auctore cauſſae recenſentur, cur Timoleon noluerit interficere Dionyſium, effeceritque vt Corinthum tuto perueniret.

eamque praeclaram] Sic MSS. Sch. Leid. et ed. Vltrai. ac, fide MS. Codicis, vt arbitror, nouiſſima Boecleri, eamque ſequutae. Vulgo eſt: *et quod eam praecl.*

quem et ex quanto regno etc.] Vide Ind. voce *qui.*

ad quam fortunam detruſiſſet] Vide laudatos Ernſtio. Pro *detruſiſſet* alii *detuliſſet*. Ed. Vltrai. *depuliſſet.*

3 *Cum Hiceta*] Sic ſcribendum, non *Iceta*, vt hucusque ab omnibus editum. Eſt enim Graecis ἱκέτης. Praeterea MS. Schotti *Hecata*: Boecl. *heccata* habuit, quae haud dubie ex *Hiceta* corrupta ſunt. Qu. edd. vett. habent *Icete.* Mox idem Cod. Boecl. *quoniam non odio.* corrupte itidem.

expulſo Dionyſio, imperium dimittere noluit] Exemplum eius quod apud Tacitum Coſſutianus ait 16 A. 22, 8 *Vt imperium euertant, libertatem praeferunt: ſi peruerterunt, libertatem ipſam aggredientur.* Adde elegans dictum Cerealis apud eundem 4 H. 73, 3.

leon maximas copias Karthaginienſium apud Crimeſſum flumen fugauit, ac ſatis habere coëgit, ſi liceret Africam obtinere, qui iam complures annos poſſeſſionem Siciliae tenebant. Cepit etiam Mamercum, Italicum ducem; hominem bellicoſum et potentem, qui tyrannos adiutum in Siciliam
III venerat. [1] Quibus rebus confectis cum propter diuturnitatem belli non ſolum regiones, ſed etiam vrbes deſertas videret, conquiſiuit, quos potuit, primum Siculos; deinde Corintho arceſſiuit colonos, quod ab his initio Syracuſae erant conditae. [2] Ciuibus veteribus ſua reſtituit, nouis bello vacuefactas poſſeſſiones diuiſit, vrbium moenia disiecta, fanaque [deſerta] refecit, ciuitatibus leges libertatemque reddidit: ex maximo bello tantum otium totae inſulae conciliauit, vt hic conditor vrbium earum, non illi qui initio deduxerant, videretur. [3] Arcem Syracuſis, quam munierat Dionyſius

4 *Crimeſſum*] Varie nomen hoc ſcribitur. In MSS. et vett. edd. *Criniſſum* legitur. *Crimiſus* verum nomen eſſe, et poëtice *Crimiſſus*, poſt Magium etiam Cluuerius cenſuit Siciliae antiq. 2 p. 266. Adde Bochartum de coloniis Phoenicum 1, 29. Lambinus e Plutarcho repoſuit *Crimeſſum*, quod alii retinuerunt. Ed. Col. cum Longolio *Crimeſium*. voluit, opinor, *Crimeſum*. Adde Ind.

2 *Fanaque deſerta*] Lambinus emendauit *deleta*, cum in MSS. et edd. vett. omnibus *deſerta* legatur. Audiamus eum: *Quae deleta ſunt*, inquit, *refici dicuntur, cum redintegrantur: quae deſerta ſunt, non reficiuntur, ſed coloniis arceſſitis et conquiſitis celebrantur, et frequentantur*. quod verum eſt. Sauaro tamen *deſerta* aliis Nepotis locis tueri conatur, vt cum *deſertas vrbes* verſu 1: et *deſertam Carthaginem* 22, 2. 2 dixit. Sed heic non tam in diſceptationem venit, an fana *deſerta*, (nam et lucos *deſertos* dixit Propertius 3 eleg. 3) quam an deſerta *refici*, recte dicatur. Ne dicam, poſteriore loco in edd. et MSS. plerisque *deletam* dici Carthaginem. Schedis Schotti vtrumque aberat. Gebhardi iudicio recte. cui plane aſſentior.

leges libert. itemque] Vide Ind.

ex max. bello] Sic e ſuo cod. legit Gifanius loco cit. et in nouiſſ. editione celeberr. Boeclerus, ſuffragante Leidenſi. Vulgo edunt *et max. b.* Mox idem cod. Gifanii et alius Lambino fide Cl. Puteani laudatus: *totae inſulae*, non *toti*. recte. V. notas ad 18, 1. 6.

3 *Arcem Syracuſis etc.*] Vide Ind. in vocibus *arx munita*, *tyrannis*, et *propugnaculum*.

fius ad vrbem obfidendam, a fundamentis difiecit:
cetera tyrannidis propugnacula demolitus eft, dedit-
que operam, vt quam minime multa veftigia feruitu-
tis manerent. [4] Cum tantis effet opibus, vt etiam
inuitis imperare poffet, tantum autem haberet
amorem omnium Siculorum, vt nullo recufante re-
gnum obtineret: maluit fe diligi, quam metui.
Itaque cum primum potuit, imperium depofuit, et
priuatus Syracufis, quod reliquum vitae fuit, vixit.
neque vero id imperite fecit. [5] nam quod ceteri
reges imperio potuerunt, hic beneuolentia tenuit.
Nullus honos huic defuit: neque poftea res vlla
Syracufis gefta eft publice, de qua prius fit decre-
tum, quam Timoleontis fententia cognita. [6] Nul-
lius vnquam confilium non modo antelatum, fed
ne comparatum quidem eft. neque id magis bene-
volentia factum eft, quam prudentia. [1] Hic cum IIII
aetate iam prouectus effet, fine vllo morbo lumina
oculorum amifit. quam calamitatem ita moderate
tulit, vt neque eum querentem quisquam audie-
rit, neque eo minus priuatis publicisque rebus
inter-

a fundamentis disiecit] Vide Diodor. lib. cit. p. 547 et 553.

4 *Regnum obtineret*] Malebat Freinshemius *obtinere*. Sed reuera obtinebat imperium Timoleon. nam, vt ftatim fequitur, *cum primum potuit, imperium depofuit*. nifi de imperio militari id accipere malis.

maluit fe diligi] Vide plura apud Bernegg. quaeft. mifcell. 107 et Forftner. in not. ad Ann. 6 Taciti p. 426. 427.

5 *Imperio potuerunt*] Gebhardus et Keuchenius eam fcripturam in textum receperunt. Sed inuitis, opinor, libris. Et tamen vulgata ferri vix poteft. An igitur τὸ *potuerunt* expungi debet, fubaudiendumque *tenuerunt*?

res vlla Syrac. gefta eft publice] Sic optimus liber Boecl. longe melius, etiam doctiff. Schefferi iudicio, quam quomodo hucusque editum, *Syr. res vlla gefta eft publica*. Paraphrafeos loco poffunt effe illa Plutarchi de hac ipfa re: ὁ πολέμȣ τῆς λύσις, ὁ νόμων θέσις, ὁ χώρας κατοικισμὸς, ὁ πολιτείας διάταξις ἐδόκει καλῶς ἔχειν, ἧς ἐκεῖνος μὴ προσάψαιτο, μηδὲ κατακοσμήσεις κ. λ.

1 *Lumina oculorum amifit etc.*] Vide Iac. Gutherii Tirefiam feu de coecitatis et fapientiae cognatione differtationem ad Nicol. Brulartium Galliae Cancellarium fcriptam, et eiusdem erudito operi de Officiis domus Auguftae fubnexam.

interfuerit. [2] veniebat autem in theatrum, cum ibi concilium populi haberetur, propter valetudinem vectus iumentis iunctis, atque ita de vehiculo, quae videbantur, dicebat: neque hoc illi quiſquam tribuebat ſuperbiae. nihil enim vnquam neque inſolens, neque glorioſum, ex ore eius exiit: [3] qui quidem, cum ſuas laudes audiret praedicari, nunquam aliud dixit, quam ſe in ea re maximas diis gratias agere atque habere, quod cum Siciliam recreare conſtituiſſent, tum ſe potiſſimum ducem eſſe voluiſſent. [4] nihil enim rerum humanarum ſine deorum numine geri putabat. Itaque ſuae domi ſacellum αὐτοματίας conſtituerat, idque ſan-
V ctiſſime colebat. [1] Ad hanc hominis excellentem bonitatem mirabiles acceſſerunt caſus. Nam praelia maxima natali die ſuo fecit omnia: quo factum eſt,

2 *In theatrum, cum ibi concilium populi haberetur*] Nam Graecis et Graecienſibus pleriſque theatrum pro curia, foro, comitio fuit. Vide Lipſ. ad Taciti 7 Hiſt. nota 90, Bernegger. ad Iuſtin. 22, 2. 10, Ioh. Pricaeum notis ad Actor. 19, 29 et Buchnerum in acceſſion. ad theſ. Fabri.

propter valetud. vectus iumentis iunctis] Vid. Plutarchus p. 254.

ex ore eius exiit] Adſcripſerat vni codicum ſuorum Barthius: *Phraſis biblica.* ſed ita et Cicero loquutus, vt iam Lambino obſeruatum. Vide Ind. v. *exire.*

3 *Se in ea re max. diis grat. ag.*] Sic lego in omnibus edd. excepta nouiſſima Boecleriana: quae τὸ *in* omittit. ſidene MS. codicis, an operarum incuria, dicere non poſſum. Quare nil mutare volui. praeſertim cum ſic et alibi noſter loquatur. Vt 25, 11. 6 *ne qua in re iure plecteretur.* Laudant ita hunc locum et Schoppius in Grammat. philoſ. ac Voſſius de analog. 4, 21. indeque colligunt, *quare* elliptice dici pro *in qua re.* Atque ſic *ea re* eſſet, ea propter, idcirco. quomodo 1, 4. 5 *eadem re* dixit.

atque habere] Vide Ind. v. *habere.*

4 *Geri putabat*] Sic MSS. Schotti, Boecl. et ed. Vltrai. idque et Schefferus non dubitabat in textum recipere. Neque aliter loquutus 4, 2. 4. 10, 8. 4. 14, 5. 1. 23, 12. 1. 25, 12. 3. Vulgo editur: *agi putabat.* quod Scheffero videbatur ex gloſſa natum.

αὐτοματίας] Denuo Indicem vide.

1 *Natali die ſuo fecit omnia*] Memorabile quoque eſt, quod Condaeus Princeps eodem menſis et hebdomadis die eademque hora, qua natus erat, iuſſu Regis et Reginae captus fuit. vt refert Continuator hiſtoriarum Thuani

eft, vt eiusdem natalem feftum haberet vniuerfa Sicilia. [2] Huic quidam Lameftius, homo petulans et ingratus, vadimonium cum vellet imponere, quod cum illo fe lege agere diceret, et complures concurriffent, qui procacitatem hominis manibus coërcere conarentur: Timoleon orauit omnes, ne id facerent. namque id vt Lameftio ceterisque liceret, fe maximos labores fummaque adiiffe pericula. Hanc enim fpeciem libertatis effe, fi omnibus quod quisque vellet legibus experiri liceret. [3] Idem, cum quidam Lameftii fimilis, nomine Demaenetus in concione populi, de rebus geftis eius detrahere coepiffet, ac nonnulla inueheretur in Timoleonta: dixit, nunc demum fe voti effe damnatum. namque haec a diis immortalibus femper precatum, vt talem libertatem reftituerent Syracufanis, in qua cuiuis liceret de quo vellet, impune dicere. [4] Hic cum diem fupremum obiiffet, publice

Thuani l. 9 p. 664. Fuit autem natalis Timoleontis, XXVII Thargelionis. nam eo Karthaginienfes vicit, tefte Plutarcho.

eiusdem natalem] Sic plerique ediderunt. Boeclerus tamen, haud fcio an fide fui codicis: *eius diem natalem.* Vix crediderim intra vnam periodum has voces bis adhibuiffe Nepotem. Ed. Colon. *eiusdem natale feftum haberet min. Sic.* Non aufim reiicere. *Natale,* fubaudi *tempus.*

2 *Lameftius*] Sic MSS. quidam et edd. laudante Magio; retinuitque Lambinus, ac multi editorum alii. Nec difcrepant alii codices. MS. Boecl. mox *Lamiftio* habet, et Gifanianus verfu 3 *Lamyftii.* Longolio, Magio, Gebhardo, aliisque *Laphyftius* placet, quoniam Plutarcho Λαφύςιος audit. Atque hoc Graecum nomen effe fcio: non item, an et reliqua fint.

Lameftio ceterisque lic.] MS. Boecl. *Lamiftio et cuiuis lic.* Interpolauit forfan fciolus, ob illa verf. 3 *in qua cuiuis liceret etc.*

3 *Voti effe damnatum*] Sic e MSS. Gifanius et Lambinus, fuffragante Schotto. Antea legebatur, etiam in membr. Schotti: *voti effe compotem*: quomodo Horatius in Arte: — *voti fententia compos.* Sed hoc Gifanio gloffam redolet. cui plane adfentior. Vide Ind. v. *damnare.* Idem Gifanius e fuo Cod. mox legit, *namque hoc a diis etc.* quomodo et edd. Gebh. et Keuch. habent.

in qua cuiuis lic. de quo vellet, impune dicere] Plura nos olim de hac re ad cap. 2 Agricolae Taciti.

ce a Syracuſanis in gymnaſio, quod Timoleonteum appellatur, tota celebrante Sicilia, ſepultus eſt.

XXI
DE REGIBVS

I Hi fere fuerunt Graeciae gentis duces, qui memoria digni videbantur, praeter REGES. namque eos attingere noluimus, quod omnium res geſtae ſeparatim ſunt relatae. neque tamen hi admodum ſunt multi. [2] Lacedaemonius autem Ageſilaus, nomine non poteſtate fuit rex: ſicuti ceteri Spartani. Ex his vero qui dominatum imperio tenuerunt, excellentiſſimi fuerunt, vt nos iudicamus, Perſarum Cyrus, et Darius Hyſtaſpis filius:

4 *Tota celebrante Sicilia*] Vide Plutarchum extr. vita, et Diodorum 16.

* * *

DE REGIBVS] Adnotat Lambinus, nullis in libris, neque antiquioribus, neque recentioribus, hanc inſcriptionem ſe reperiſſe. In Boecler. certe iſta vitae Timoleontis continuantur. Gifanius quoque Ind. Lucret. v. *Veſtis* illa c. 3, 4 *Neque ita multo poſt Seleucus etc.* tanquam e vita Timoleontis, fide MS. Cod. ſui, laudat.

1 *Graeciae gentis*] Vide Voſſ. de conſtruct. c. 2. In MS. tamen Boecl. erat: *Graecae gentis.*

digni videbantur] Sic non modo qu. edd. vett. ſed etiam optimus liber Boecler. Nec video cur mutarint alii in *videantur.*

attingere] *Attingendi* verbo hoc ſenſu etiam 16, 1. 1 vtitur. quanquam et alterum [*adiungere*] adhibuit 15, 10. 4.

ſeparatim] Alio libro, qui regum vitas continebat. ita Lambinus. Nec aliter Voſſius accipit, de hiſtor. Lat. 1, 14. Malim aliorum ſcripta de ſingulorum rebus geſtis intelligi. nam ſi de ſuis loqueretur, *a ſe* relatas dixiſſet. quomodo 24, 3. 5 *in eo libro quem ſeparatim de eo fecimus.*

2 *Lacedaemonius*] Ed. Vltrai. *Lacedaemoniis.* Sed repugnat quod ſtatim ſequitur, *ſicut ceteri Spartani.*

non poteſtate] Vide ad 4, 3. 5 et 17, 1. 2 dicta.

qui dominatum] Olim edebatur: *qui domitum orbem.* Sed iam obſeruauit Magius, nullum exemplar huic Aldi lectioni ſuffragari. Venetum, eodem teſte, habebat, *imperio retinuerunt.* Sed receptam lectionem facile tuentur loca alia 14, 4. 1. 1, 3. 5. 1, 1. 2, praeſertim 20, 3. 5.

Cyrus] Maior ſcilicet, Cambyſis filius, Aſtyagis e filia nepos: cuius res, praeter ſcriptores hiſtoriae vniuerſalis, (e quibus

filius: quorum vterque priuatus virtute regnum eſt adeptus. Prior horum apud Maſſagetas in praelio cecidit. Darius ſenectute diem obiit ſupremum. [3] Tres ſunt praeterea eiusdem generis; Xerxes, et duo Artaxerxes, Macrochir et Mnemon. Xerxi maxime eſt illuſtre, quod maximis poſt hominum memoriam exercitibus, terra marique bellum intulit Graeciae. [4] At Macrochir praecipuam habet laudem ampliſſimae pulcherrimaeque corporis formae: quam incredibili ornauit virtute belli. namque illo Perſarum nemo fuit manu fortior. Mnemon autem iuſtitiae fama floruit. nam cum matris

quibus praecipui ſunt Herodotus, Diodorus Siculus et Iuſtinus) perſequuti ſunt Xenophon in Cyropaedia, et Cteſias in Excerptis Photianis.

Darius Hyſt.] De quo conſulendi iidem ſcriptores, Xenophonte excepto. Quaedam et Noſter habet 1, 3 et deinceps, itemque 2, 2 et ſeqq.

in praelio cecidit] In praelio contra Scythas ſiue Maſſagetas eum cecidiſſe, etiam Herodotus 1, Polyaenus 8, Iuſtinus 1, 8 et Valerius Max. 1, 10 ſcribunt: ſed in acie captum et cruci affixum, Diodorus 2, 44. Aliter item Xenophon 8 et Cteſias in Perſicis, qui ex acie ſaucium elatum, et in caſtris ſuis mortuum aiunt, poſtquam filiis praecepta dediſſet. Rurſus aliter Iohannes Malela, et Lucianus libro de longaeuis. Vide Vſſerii Annal. V. T. p. 140 et 149. Pro *cecidit* V. C. Schotti *occidit* habuit. Non ita ſolet Noſter.

3 *Xerxes*] Cuius res praeter iam laudatos ſcriptores fuſius enarrat Petrus Bizarrus l. 2 rerum Perſicarum. Quaedam et noſter narrat 2, 2 et deinc. qui et alibi eius meminit.

Mnemon] Huius res, praeter Cteſiam, Diodorum, Iuſtinum, ſeparatim tradit Plutarchus in Vita illius, et magnam partem auctor librorum ſeptem de expeditione Cyri, fratris eius, ſiue is Xenophon eſt, ſiue Themiſtogenes Syracuſanus.

Xerxi] Vide not. ad 2, 1. 1 et 17, 1. 2. Similiter loquutus eſt 3, 2. 2.

maximis – exercitibus – bellum intulit Graeciae] De hoc bello vide ſupra 2, 2 et deinceps, quaeque nos ad ea capita adnotauimus.

4 *Perſarum n. f. m. f.*] Pro *Perſarum* membranae Schotti *Perſes.* quomodo et alibi MSS. Codd. habent. vt 7, 9. 5. Quod autem in MS. Ernſt. fuit: *nemo fuit pulchrior*, *nemo fortior*: haud dubie a manu ſcioli cuiusdam eſt, qui cum videret, *pulcherrimae corporis formae* paullo ante mentionem factam, eam neque heic omittendam putauit.

matris suae scelere amisisset vxorem, tantum indulsit dolori, vt eum pietas vinceret. [5] Ex his duo eodem nomine, morbo naturae debitum reddiderunt: tertius ab Artabano praefecto ferro
II interemtus est. [1] Ex Macedonum autem genere duo multo ceteros antecesserunt rerum gestarum gloria: Philippus Amyntae filius, et Alexander Magnus. horum alter Babylone morbo consumtus est. Philippus Aegis a Pausania, cum spectatum ludos iret, iuxta theatrum occisus est. [2] Vnus Epirotes Pyrrhus, qui cum populo Rom. bellauit. is cum Argos oppidum oppugnaret in Peloponneso, lapide ictus interiit. Vnus item Siculus, Dionysius prior. nam et manu fortis, et belli peritus fuit,

matris suae] Parysatidis, quae Statiram vxorem eius veneno necauit. Vide Ctesiam et Plutarchum.

tantum indulsit dolori etc.] Nempe matre Babylonem dimissa, solum ancillam eius Gingin, seu, vt Ctesias vocat, Gingen, ministram sceleris, supplicio affecit. *Pietas* igitur erga matrem intelligenda est, non erga defunctam vxorem, vt vir doctus videtur accepisse. Adde Ind. v. *dolor*.

5 *Morbo naturae debitum reddiderunt*] Similia passim apud Senecam et alios inuenias.

tertius ab Artabano] Vide Diodorum Sic. 11, 19.

interemtus est] Ita rescripsi, sequutus MSS. Boecl. et Leid. vtque vitarem κακοφωνίαν. nam vulgo edunt, *interfectus est*.

1 *Genere*] MS. Schott. et ed. Vltrai. *gente*. sed *generis* voce hoc sensu et paullo ante cap. 1, 3 vsus est.

Alexander Magnus] Rerum ab Alexandro gestarum scriptores recenset Freinshemius prolegomen. in Curtium cap. 4. cuius indiculum supplet Reinesius epistola 38 ad Rupertum, quae et apud Rupertum in obseruationib. ad Besoldum cap. 8 legitur. Ex iis qui supersunt, praecipui, Curtius, Arrianus, et Plutarchus. E recentioribus diligenter eas digessit Vsserius in annal. V. T.

morbo consumtus] Vide Vsserium p. 398. A MS. Boecler. aberat τὸ *est*.

Philippus Aegis a Pausan.] Vide Cic. de fato c. 3, Aelian. Var. 3 extr. Valer. Max. 1, 8, Plutarch. Alexandro, Pausaniam Arcadicis, Iosephum 11, 8. Persarum insidiis interfectum, fingit Alexander apud Curtium 4, 1. 12 et Arrianum 2.

2 *Epirotes Pyrrhus*] Cuius res, praeter Iustinum, Florum, alios, separatim composuit Plutarchus.

lapide ictus interiit] Tegulae ictu Pyrrhum occubuisse, etiam Pausanias Atticis, Strabo 8 et Ouidius in Ibin, scribunt.

Dionysius prior] De quo multa Noster 10, 1 et 2.

fuit, et, id quod in tyranno non facile reperitur, minime libidinofus, non luxuriofus, non auarus, nullius rei denique cupidus; nifi fingularis perpetuique imperii, ob eamque rem crudelis. nam dum id ftuduit munire, nullius pepercit vitae, quem eius infidiatorem putaret. [3] Hic cum virtute tyrannidem fibi peperiffet, magna retinuit felicitate: maiorque annos fexaginta natus, deceffit florente regno. neque in tam multis annis cuiusquam ex fua ftirpe funus vidit, cum ex tribus vxoribus liberos procreaffet, multique ei nati effent nepotes.

R 2 [1] Fuerunt

nullius rei denique cup.] Vide Diodorum Sicul. 20 et Livium 24, 22.

eius infidiatorem] *Imperii* fcilicet, non *vitae*. adeoque et heic pronomen relatiuum ad remotius nomen referendum. Vide ad 19, 2. 5.

3 *Magna retinuit felicitate*] Vide Florum 2, 17. 18, Liuium 37, 35 et prolixe Camerar. hor. fuccif. 2, 50, Gruter. ad Tacit. difcurf. 18 et 25.

maiorque annos fexag. natus] Ita Col. et quibus Lambinus vfus. Aliae, et MSS. Sauaronis: *maiorque enim annos fexag. natus*. quomodo et Boecl. nifi quod *annis*, vt videtur, habet. Lambinus fola, vt ait, coniectura ductus, damnata vulg. lectione vt Latinis auribus inaudita, correxit, *maiorque annis fexag. natu*. quod retinuere alii, Lambinianas correctiones fequi foliti, etiam ampliff. Loccenius; etfi Boeclerus, quem alias fere fequitur, nouiffime emendarat, *maiorque annis fex. natus*. Et fane fic Cicero loquitur 2 in Verrem c. 49 et in quaeftion. Academicis. Neque tamen altera lectio ferri nequit, fi fubaudiantur particulae *ante*, et *quam*. Vt integre fit, *maiorque quam ante annos LX. natus*. nam et Nofter alibi dixit, *annos LXXX, LV, XXIII natus*. vide Ind. v. *natus*. Ne de aliis veterum nunc dicam. Sed quoniam in quibusdam libris legitur, *maiorque enim*: non dubito aliquid mendi fubeffe. Forfan Nepos fcripfit: *maiorque duo et fexag. annos natus*. vt nota binarii tranfierit in *n*, qua littera voculam *enim* a librariis compendio fcripturae exprimi notum eft. Sane LXIII aetatis anno Dionyfium obiiffe, colligas e Cicerone Tufcul. quaeft. 5, 20: vbi *duodequadraginta annos tyrannum Syracufanorum fuiffe* fcribit, *cum V et XX natus annos dominatum occupauiffet*. Copula, femel corrupto loco, facile potuit excidere. Quod fi haec coniectura difpliceat, legi poffit: *maior enim quam fexag. annos natus*. vel, omiffo τῶ *quam*, *maior enim f. a. n.* Nam ea particula, fiue in textu, fiue in ora lecta fuit, facile in encliticam, quae nunc ibi legitur, corrumpi potuit.

ex tribus vxoribus] Vapulat heic Lambino aliisque Nepos; quoniam,

III [1]Fuerunt praeterea magni reges ex amicis Alexandri Magni, qui post obitum eius imperia ceperunt. In his Antigonus, et huius filius Demetrius: Lysimachus, Seleucus, Ptolemaeus. [2]Ex his Antigonus, cum aduersus Seleucum, Lysimachumque dimicaret, in praelio occisus est. Pari leto affectus est Lysimachus a Seleuco. nam societate dissoluta, bellum inter se gesserunt. [3]At Demetrius cum filiam suam Seleuco in matrimonium dedisset, neque eo magis fida inter eos amicitia

quoniam, vt volunt, Dionysius duas tantum vxores habuerit. Et sane duas solum memorant Cicero Tusc. 5, 20, Valerius Max. 9, 13 ext. 5, Aelianus 13, 10 et Diodorus 14: sed vno die ductas ac eodem tempore in matrimonio habitas, postquam denuo tyrannidem recepisset. Verum cumprimum eam occupasset, duxerat Hermocratis Syracusani filiam, quae ob immanes Syracusanorum contumelias ipsa sibi mortem consciuit. Sic diserte Plutarchus princ. Dionis. quem si recte inspexissent viri docti, nae illi erroris haud arguissent nostrum, nec eorum vnus de *tertia concubinae vicem implente* cogitasset.

1 *Magni reges*] Sic MSS. Schotti, Leid. Boecl. et ed. Vltrai. probante optimo Scheffero nostro: cuius iudicio non satis conuenit τὸ *multi*, (quod hucusque in edd. tantum non omnibus legitur) cum numerus non fuerit tantus. Et cap. 1, 1 vniuerse negat *admodum multos* esse reges memoria dignos. Putabat idem emendationem factam a sciolo, cui non placuerit vocem *magni* repeti, cum sequatur statim, *Alexandri magni*. Fortasse Nepos scripsit, *multi magni reges*; atque ab altera absorpta est, prior alibi, alibi posterior vox.

imperia ceperunt] Vide Vsser. annal. V. T. p. 403 et 404, et denuo p. 409. 413 et 414.

in his Antigonus] Cuius et reliquorum gesta accurate e suis scriptoribus diligenterque digessit Vsserius in annalibus modo laudatis. adde Rupertum in animaduers. ad Besoldum.

huius filius] MS. Boecl. *eius filius*.

Demetrius] Cognomento *Poliorcetes*.

Seleucus] Cognom. *Nicator*. ea enim vera cognominis huius scriptura est, vt post alios docet amplissimus idemque eruditissimus vir, Ezech. Spanhemius, dissertat. 5 de praestantia et vsu numism. vet. p. 375 et deinceps. Aliis *Nicanor* est.

Ptolemaeus] Non Ceraunus, quod vir doctus putabat, sed Lagi filius, vt iam monuit Lambinus.

2 *In praelio*] De quo prolixe Plutarchus Demetrio. A Leid. aberant haec verba. sed ita et 22, 4. 2 loquitur.

amicitia manere potuisset: captus bello, in custodia socer generi, periit morbo. 4 neque ita multo post Seleucus a Ptolemaeo Cerauno dolo interfectus est: quem ille a patre expulsum Alexandrea, alienarum opum indigentem receperat. Ipse autem Ptolemaeus, cum viuus filio regnum tradidisset, ab illo eodem vita priuatus dicitur. 5 De qui-

R 3 bus

3 *Captus bello*] Immo dedidit se Seleuco. Testes Plutarchus in vita, Iustinus 16, 2. 6.

in custodia generi] Peninsulae Syriae inclusus, vt Plutarchus: seu, vt Diodorus 21 in excerptis Peirescianis, Pellae custoditus.

periit morbo] In quem ex otio, sagina et vino delapsus erat. Plutarchus.

4 *A Ptolemaeo Cerauno*] Ptolemaei Lagidae ex Eurydice filio. Caedem hanc narrant Iustinus 17, 24, Appianus Syriacis, Pausanias Atticis, Memnonis Excerpta apud Photium cap. 13, Plinius 6, 11.

Alexandrea] Sic legit e suo cod. Gifanius Ind. Lucr. v. *Vestis*. firmatque Lambinus illo Horatii 4 od. 14 *Portus Alexandrea supplex*. Vetus inscriptio Neapolitana apud Gruterum 376, 3 PROCVR. LVDI FAMIL. GLAD. CAESARIS. ALEXANDREAE. AD EGYPTVM. Alia apud eundem 525, 2 TR. MIL. ALEXANDRE. AD. AEGYPT LEG. XXII. In nummo M. Lepidi apud Vrsinum in Familiis Rom. p. 7 capiti turrito subscriptum legitur: ALEXANDREA, et in alio: ALEXSANDREA. Sic *Antiochea*. Ausonius de claris vrbibus: *Tertia Phoebeae lauri domus Antiochea*. Priscianus lib. 2 *Inveniuntur auctores frequenter varie proferentes* ALEXANDRIA, ALEXANDREA NICIA *et* NICEA, ANTIOCHIA *et* ANTIOCHEA. et mox Horatii loco iam laudato id firmat. Quare obtemperandum Gifanio censui, monenti *ne deleantur haec antiquitatis vestigia etiamnum in vet. lib. expressa*. nam hucusque omnes ediderant, *Alexandria*.

ipse autem Ptolemaeus] Vide Iustinum 24, 5. 6, Memnonis excerpta Photiana cap. 15, Pausaniam Phocicis, aliosque.

cum viuus filio regnum trad.] Idem fecit Artaxerxes Mnemon, apud Iustinum 10, 1. 2: et apud alios alii: sed inconsulte magis, quam infeliciter. De Ptolemaeo vide eundem Iustinum 16, 2. 7 et seqq. et Porphyrium, in Graecis Eusebianis Scaligeri p. 59: e iunioribus, Vsserium p. 469.

ab illo eodem vita priuatus dicitur] Nusquam alibi, quod sciam, hoc legitur, ne quidem apud Iustinum et Porphyrium. Sed nec vllibi praeterea inuenio, quo mortis genere Ptolemaeus Lagi perierit. nam quod apud Syncellum p. 271 legitur, Πτολεμαίȣ τȣ͂ Λάγȣ κεραυνῷ τεθνεῶτος, quodque Iac. Goar reddidit, *Ptolemaeo Lagi F. fulminis ictu mortem obeunte*: id non

bus quoniam ſatis dictum putamus, non incommodum videtur, non praeterire Hamilcarem et Hannibalem: quos et animi magnitudine et calliditate omnes in Africa natos praeſtitiſſe conſtat.

XXII
HAMILCAR

I HAMILCAR HANNIBALIS F. cognomine Barcas, Carthaginienſis, primo Poenico bello, ſed

non ad eum, ſed ad Ceraunum, filium eius, (quem et alibi *Ptolemaeum Lagi F.* vocat) ſpectare, ſatis arguunt quae de *pugna cum Gallis* (ſic enim vertendum, non *Galatis*, vt Goar fecit) ſubiiciuntur, reſpiciuntque quae paullo ante p. 266 ea de re ſcripſerat Syncellus. legendum autem κεραυνοῦ. quod et Scaliger vidit. Legit enim, τοῦ λάγου, τοῦ καὶ κεραυνοῦ, in Graecis Euſebianis p. 66. quod miror non obſeruaſſe Goarem, qui tanto ſtudio loca a Scaligero mutata conſignauit. Hoc autem vult, opinor, Syncellus, mortuo Ceranno, fratre natu maiore, regnum obtinuiſſe Philadelphum. Sed de his plura, deo dante, in notis ad Syncellum, cuius nouam editionem meditamur. Quae cum ita ſint, paene ſuſpicor, lapſum heic Nepotem, et ad Lagidem retuliſſe, quod de Euergeta legerat: quem a filio, idcirco *Philopatore* dicto, interfectum, apud Iuſtinum 29, 1. 1 legimus. Sane diuerſos Ptolemaeos etiam alii veterum confuderunt.

* * *

De HAMILCARE hoc (nam plures eo nomine Poenorum duces fuere, congeſti ab Henningio in Theatro genealog. tom. 2 p. 221 et ſeqq. ſed aliquando, etiam a veterum nonnullis, vt videtur, non ſatis diſtincti) videndi praeterea Polybius 1 et 2, Liuius 21, 1, Diodorus Sicul. in Eclogis lib. 24 et 25 et in Excerptis Peireſc. lib. 25 et 26, Valer. Max. 6, 6. 2 et 9, 3 ext. 2, Silius Ital. lib. 1, Iuſtinus 44, 5. 4, Appianus principio Ibericorum et Annibalicorum et Ecloga legat. 18, Porphyrius de abſtin. 2, 57, Eutropius 2, Oroſius 4, 9 et 13, L. Ampelius cap. 36, Zonaras tomo 2 ac fortaſſis et Frontinus 3, 10. 9 et 3, 16. 2. non item 1, 1. 2, vt Sauaro voluit. nam ibi *Himilco* legendum eſſe, viri docti recte cenſent. Nec apud Liuium et Florum, quos idem laudat, vlla noſtri mentio. Sicuti nec apud Valer. Max. 4, 3, apud quem et qui 1, 7 ext. 8 memoratur Hamilcar, non hic, ſed Giſconis F. eſt. Eius caput, vt volunt, exhibetur in numo argenteo tetradrachmo inter Imagines illuſtrium Fulu. Vrſini, num. 9: ad quam vide Commentar. Ioh. Fabri p. 9. 10. Integra vero effigies in duabus gemmis eiusdem, de quibus dicemus ad 23, 2. 3. Neminem ex feliciſſimis etiam regibus ei comparandum eſſe, cenſebat Cato apud Plutarchum in vita p. 340. *Martem alterum* a ſuis

ſed temporibus extremis, admodum adoleſcentu-

ſuis vocatum, apparet e Liuio 21, 10. Alia illius elogia habes apud Diodorum in exc. Peireſc. lib. 23, 24, Zonaram l.c. p. 55 aliosque.

1 *Hamilcar*] Ita non modo apud Noſtrum in editis et MSS. libris ſcribitur hoc nomen; ſed etiam apud Iuſtinum, Frontinum, Eutropium et Ampelium. Etiam in ſaxo vet. apud Reineſium claſſe 3 praeſtantiſſimi operis Inſcriptionum nondum editi, eſt: HANNIBAL HAMILCARIS F. Verum apud Liuium, Valerium, Silium, aliosque ſine adſpiratione legitur. quomodo Graecis plerisque Ἀμίλκαρ dicitur; Appiano autem Ἀμίλχαρ, ſeu, vt in Eclogis legationum legitur, Ἀμίλχας. quod origini ſuae propius eſt: quippe haud dubie a מלך vel מלכא quod regem Tyriis Phoenicibusque deſignat, ortum. de quo vide Seldenum de diis Syr. 1, 6, Voſſium de idololatr. 2, 11, Bochartum de coloniis Phoenicum 2, 5.

Hannibalis F.] Nusquam alibi, quod ſciam, legitur, cuius filius Hamilcar hic fuerit. Polybius πατέρα κατὰ φύσιν Ἀννίβα vocat. Vnde factum, puto, quod nonnulli heic maluerunt legi, *Hannibalis parens*: quod etiam in prima Boecl. legitur. Verum non ita ſolet Nepos. Cogitandum, an fuerit filius eius, qui Valerio Max. 7, 3 ext. 7 *ſuperior Hannibal*; Oroſio 4, 7 *ſuperior*, aliis *Giſconis F.* a Duilio victus.

Barcas] Sic et apud Silium ac Frontinum cognomen hoc exaratum inuenio. nec aliter Graeci, Polybius, Diodorus, Strabo, Plutarchus, Appianus, et, ex emendatione I. Valentini, ac Rob. Keuchenii in notis ad Frontinum, Porphyrius περὶ ἀποχῆς 2, 57. vbi vulgo eſt Βάλκας. Etiam Zonarae Βαρκίδης dicitur. credo erat, vt ait Silius, *ortus quod Sarrana priſci Barcae de gente.* Vnde et apud Liuium *Barcina familia* 23, 13: *Barcina factio* 21, 2 et 9. 30, 42: et *Barcini* 21, 2 et 28, 12. In ſcriptis aliquot noſtri Codd. et vulgatis edd. Frontini *Barca* eſt. Haec ſcriptura ſi vera eſt, *Barcas* idem fuerit ac *fulgur*, *fulmen*, aut *tonitru*. nam id Chald. et Syr. eſt בַּרְקָא, Ebr. בּרק, Arab. بَرْق. Sic Ptolemaeorum vnus κεραυνὸς dictus. In aliis Nepotis codd. *Barcha* ſcriptum. quomodo et ſcriptoribus aliis *Barchas* dicitur. Id eſſet בַּרְחָא. ſic Talmudici ac Syri *hoedum* vocant. quod cognomen Asdrubalis Poeni eſt apud Liuium 38, 42 et 44. Appianus ἔριφον vocat. Paullo aliter Ampelius: *Hamilcar qui* BOCCOR *cognominatus eſt.* quod ſi genuinum eſſet, de quo tamen valde dubito, dixerim idem eſſe ac *Armentarius*, quo cognomine Galer. Maximianum Imp. appellatum eſſe, notum eſt. nam id Ebraeis eſt בּוֹקֵר, Chald. et Syr. בַּקָּרָא, Arab. بَقَّار *Baccar.* Ceterum *Barcas* gentile nomen

lus in Sicilia praeesse coepit exercitui. [2] Cum ante

nomen fuisse, modo laudata Silii verba docent. Apud Suidam, nisi is corruptus est, aliud Hamilcari cognomen tribuitur. Sic enim ille: Ἀμίλκας, ὁ καὶ Φαβέας. et alibi: Φαβέας, ὁ καὶ Ἀμίλκας. Verum vix dubito, apud scriptorem, vnde hausit, fuisse primitus, Βάρκας: sed vitiose postea descriptum, Φάρκας. Inde, ρ in β, et κ in ε, litteras in scriptis codd. haud valde dissimiles, mutatis, exiit Φαβέας.

Carthaginiensis] Ita nomen hoc exaratum reperitur in optimis quibusque libris Ciceronis, Liuii, Plinii, aliorum; et in saxo Romano apud Gruterum p. 586, 9. Recteque literam I interseri, post Priscianum, Manutium, Lipsium, Dausquium in orthographicis, quosque hic laudat, docent contra Iul. Scaligerum Vossiumque duo summi atque harum rerum peritissimi viri, Aug. Buchnerus, et Ioh. Fred. Gronouius: ille in accessionibus ad Thesaurum Fabri; hic ad Liuii 28, 26 et Plinii 33, 11. Non repugnabo tamen, si quis malit cum Dausquio, *Cartaginiensis*, eliso H. nam sic plane in columna rostrata C. Duilii bis scriptum, numero plurali, CARTACINIENSIS, apud Gruterum p. 404, 1, Pighium in Fastis, aliosque: *C* pro *G* adhibito, ἀρχαϊκῶς. Sed et in aliis lapidibus occurrit *Cartaginensis* p. 174, 3. 349, 1. 580, 10. *Cartago*, in fragmento tabulae aeneae paullo post bellum Punicum II scriptae p. 512: *Cartagine*, in saxo Vulsiniensi p. 385. Immo ne quidem τὸ *Carthaginensis* sine *I*, quod in quibusdam MSS. ac edd. Nepotis habetur, plane improbare ausim, cum ob analogiam, tum ob lapides modo laudatos; quibus addi potest alius, in quo legitur *Carthaginensis conuentus*, apud Reinesium in Nouo opere inscriptionum, classe 3. K littera in hoc nomine exarando vsos veteres, e Grammaticis antiquis, Diomede, Prisciano, Victorino, Sergio, Cledonio, Velio Longo, Terentio Scauro, Consentio, Beda, discimus, idque sequuti plures e iunioribus, in his Lambinus, et qui post eum vulgarunt Nepotem. sed dubito an scripti codices veterum auctorum, inscriptionesque ita exhibeant. In nummis quoque non aliter quam per C scriptum inuenio. vt in aereo Scipionis, qui penes me est, in cuius antica parte caput Scipionis cum epigraphe: P. SCIPIO AFRIC. in postica, CART. SVBAC. et homo quadrigis insistens. Et in simili, apud Gorlaeum in thesauro numism. Rom. tab. 45 n. 1, cui inscriptum: CAR THAGO SVBAC.

primo Poenico bello] Cuius scriptores praeter Ernstium ad h. l. recensent Freinshemius ad Flori 2, 2 et Dausquius ad I Silii. E iunioribus id egregie enarrauit tomo 2 Annalium Steph. Pighius. Res mari in eo gestas accurate consignauit Tho. Riuius lib. 3 historiae naualis antiquae a cap. 9 ad 27 vsque: breuius Claud. Morisotus lib. 2 Orbis

ante eius aduentum et mari et terra male res gererentur Carthaginiensium, ipse vbi affuit, nunquam hosti cessit, neque locum nocendi dedit: saepeque e contrario, occasione data, lacessiuit, semperque superior discessit. quo facto, cum paene omnia in Sicilia Poeni amisissent, ille Erycem sic defendit, vt bellum eo loco gestum non videretur.

R 5

Orbis maritimi c. 13. Ceterum *Poenico* rescripsimus pro *Punico*, fide Gifaniani Codicis, in quo et infra c. 4, 3 et 24, 3. 3 *Poenicum* legebatur, teste Gifanio Ind. Lucr. v. *Poeniceus*. Atque sic postremo loco etiam P. Daniel in suo scriptum reperit. Nimirum ita solebant non modo vetustiores; vnde in columna Duiliana CLASES POENICAE, et in fragmento iudiciario paullo ante laudato BELLVM POENICIVM PROXSVMVM; ac ap. Cn. Naeuium principio historiae suae (qui et ipsi *Belli Poenici* titulum fecerat, vt e Nonio v. *calumnia* cognoscimus) *Poenica*, seu, vt Paullus Merula corrigit, (vide commentarium eius in Ennium) *fraudes Poenicae*: sed etiam Augusti ac Tiberii aetate. Hinc in Fastis Capitolinis triumphalibus apud Gruter. 297 *classis Poenica*. et apud Valerium Max. *Poenicum vallum* 3, 2. 20: *Poenicae feminae* 1, 6. 15: *Poenici exercitus* 3, 6. 4: *Poenica victoria* 3, 18. 6: *Poenicus astus* 5, 1 ext. 6.

admod. adolesc. praeesse coep. exercitui] Fuit autem Hamilcar successor Carthaloni datus. vt apparet e Polybio 1, 54 et 56. idque exserte tradit Zonaras.

2 *Cum ante eius aduentum*] MS. Boecl. *cum aut eius aduentu*. Vnde Schefferus legebat: *cum autem eius aduentu*. Fuisse scil. compendiose scriptum, *cum autē eius*. post, illud *e* in *aute* visum male agglutinatum ex voce *eius*. *Eius aduentu*, esse, illo tempore, statim cum aduenisset. Vereor vt hanc emendationem admittat, quod mox sequitur: *ipse vbi affuit*.

et mari et terra male res gerer.] Vide notata ad h. l. Ernstio. qui et deinceps, quoniam ad hanc et seqq. vitas operosior est, saepius adeundus. neque enim opus est repetere, quae ille iam occupauit.

lacessiuit] Quomodo Romanos lacessiuerit, vide apud Polybium 1, 56 et seqq. Zonaram p. 63. Eius hoc bello singularem industriam et fortitudinem cum eximia prudentia coniunctam praedicat Diodorus 24 in Exc. Peirescianis.

ille Erycem sic defendit] Immo oppugnauit siue obsedit. nam tenebant Romani, a L. Iunio Bruto paullo ante captum, vt testatur Polybius lib. 1. Ita quidem Lambinus. Verum Nepos, vt arbitror, non de monte Eryce, seu vertice montis, cui templum Veneris Erycinae inaedificatum erat, loquitur; quem, et radicem montis, Romani

retur. [3] Interim Carthaginienses classe apud insulas Aegates a C. Lutatio, consule Romanorum, supera-

mani tenebant: sed de vrbe, inter fastigium et radices montis sita, quam Hamilcar occupaverat, ac aduersus Romanos vndique se prementes, accerrime tuebatur. Vide Polybium 1, 58 et 2, 7, Diodorum 24 Ecloga 2. Vrbem autem ipsam fuisse *Erycem* dictam, e Thucydide 6, Diodoro 22, Stephano de vrbibus, Tzetze ad Lycophronem et Scholiaste Theocriti ad Idyllium 15 constat. quorum verba habes apud Cluuerium Siciliae antiqu. 2, 1.

3 *Apud insulas Aegates*] Miratur Cluuerius Sicil. antiq. 2, 15, nemini hactenus, ne quidem linguae Graecae ad miraculum peritis viris, animaduersum, vocabulum hoc apud omnes, quotquot has insulas memorarunt, auctores, corruptum esse, vti apud vnos duos, Nonium et Freculphum, integrum sanumque hodie legatur; *Aegades* scilicet. Sic enim in commune dictas tres insulas, Hieram, Phorbantiam, et Aegusam, eadem formatione, vti *Stoechades*, *Choerades*, *Echinades*, *Strophades*, *Sporades*, *Cyclades*. Quare non modo hoc loco, sed etiam apud Melam 2, 7, Florum 2, 2. 33, Liuium 21, 10. 41 et epit. 19, scriptorem de viris illustribus c. 41, Silium Ital. 1 et 2 rescribit *Aegades*. Sed intercedit Is. Vossius ὁ πάνυ in obseruat. ad Melam, contenditque omnino Romanos *Aegatas* vocasse has insulas: et sic quoque habere libros manu exaratos Nonii Marcelli. Silium quoque passim producere mediam, quae tamen breuis foret, si *Aegades* verum nomen esset. Addo ego, quod hae insulae nusquam apud Graecos, quod sciam, αἰγάδες vocantur. Certe qui hanc pugnam memorant, solum ad Aegusam, vel ad Erycem, commissam scribunt. nam quod in Latina Polybii interpretatione c. 60 legitur, AEGATES *vocare alios Aegusam*, id a Casaubono est: quem idcirco recte reprehendit Cluuerius. Neque enim vnius insulae id nomen est. quare et apud Orosium 4, 10 legendum est, *apud Aegates insulas*; vt iam monuit Simsonius Parte 5 Chronici catholici p. 84. Αἰγούσας equidem apud Polybium 1, 44 inuenio: sed negat Cluuerius omnes tres insulas ita eum adpellasse. *Aegates* autem Liuius etiam 22, 54. 23, 13 et Ampelius c. 46 vocant. Atque sic et apud Nonium cap. de genere armorum edidit e MSS. doctiss. Mercerus, eandemque lectionem inter varias suas adnotauit Gothofredus. Non dissimulandum est tamen, in scriptis codd. libri de viris illustribus *Aegadas* vel *Aegades*: et apud Vrspergensem quoque, ac forsan et alios aeui posterioris, *Aegades* legi.

a C. Lutatio] Ita nomen consulis huius exaratur in Fastis Capitolinis consularibus ac triumphalibus apud Gruterum p. 292 et 297, et in melioribus libris Flori, scriptoris de viris illustr. ac Liuii, locis modo laudatis, itemque apud Valerium Max. 1, 3. 1 et 2, 8. 2, et Ampe-

superati, statuerunt belli finem facere, eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. Ille etsi flagrabat bellandi cupiditate, tamen paci seruiendum putauit, quod patriam, exhaustam sumtibus, diutius calamitatem belli ferre non posse intelligebat: 4 sed ita, vt statim mente agitaret, si paullum modo res essent refectae, bellum renouare, Romanosque armis persequi, donicum aut certe vicissent, aut

Ampelium, et in nummo veteri apud Pighium annal. tom. 2 p. 68. Etiam Zonarae Λϐτάτιος est, sicuti Polybio, et Appiano Λυτάτιος. Nec aliter fratris eius Quinti, anno sequente Consulis, nomen scribitur in iisdem Fastis, in nummis vett. apud Fulu. Vrsinum et Gorlaeum, et apud Liuium 30, 44, Orosium 4, 1 etc. Sicut et aliorum illius familiae, in saxis veteribus apud Gruterum, apud Pighium in Annalibus, Plutarchum, Catone maiore, Liuium 42, 6 etc. Vt dubitari non debeat, hanc veram esse scripturam. Verum in qu. MSS. et edd. Nepotis, et apud Orosium, Eutropium, Cassiodorum, aliosque recentiores, tum et in qu. edd. Liuii, et aliorum scriptorum, C inserto, *Luctatius* legitur. quod Pighius corruptum, et ad fidem antiquitatis corrigendum censet. Cui dubito an adsentiri possim: cum etiam in lapidibus vetustis apud Gruterum legatur C. LVCTATIVS p. 551, 6 et Q. LVCTATIVS Q. F. MENS. p. 63, 6. Vt vtrumque Romanis in vsu fuisse videatur.

superati] Memorant hanc victoriam, praeter laudatos Ernstio, Liuius epit. 19, Florus, auctor de viris illustr. Valerius Max. Eutropius, Ampelius, Zonaras locis citatis.

arbitrio permis. Hamilcaris] Sic et Polybius 1, 62.

paci seruiendum putauit] Vide Lipsium politic. 5, 20. 31. 32 et grauissimam dissertationem Boecleri in Comm. ad Tacit. Annal. 1, 10. 6.

calamitatem belli] Sic inuenio in omnibus ante nouissimam Boecleri vulgatis, in qua est *calamitates*. Nec video cur mutari debeat. nam ita passim Cicero et alii veterum loquuntur.

4 *Vt statim mente agitaret etc.*] Sic et Polybius 3, 9. adde Liuium 21 princ.

donicum] Ita libri meliores; Gif. Bauar. Schotti, et Boecler. cum in aliis sit *donec*. Vide Indicem.

aut certe vicissent] Sic praeter editos ante Lambinum, etiam MS. Boecl. (nisi quod compendium scripturae etiam accipi potest, *vicisset*) et alter e Schoppianis. nam in altero, eoque antiquiore, itemque Schotti membranis, erat, *aut vt certe vic.* Vnde vterque legit, *aut vi certe vic.* quod etiam Gebhardus amplectitur. ac *certe vincere* exponit, victoriam indubitatam, etiam concessione hostium reportare. Atque sic et

aut victi manum dedissent. [5] Hoc consilio pacem conciliauit: in qua tanta fuit ferocia, vt cum Catulus negaret, se bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem tenuerunt, armis relictis, Sicilia decederent: [6] succumbente patria, ipse periturum se potius dixerit, quam cum tanto flagitio domum rediret. non enim suae esse virtutis, arma a patria accepta aduersus hostes, aduersariis tradere. Huius

et Lugduni nuper editum video. *Certe* autem Schoppius dictum vult pro *certo*, vt apud Lucretium 3, 1092 et 4, 761. *Vi* autem *vincere*, vt apud Plautum Amphitr. 1, 1. 82 *Vicimus vi feroces*. Coniiciebat etiam Schottus: *aut vere vicissent*. Gifanius Ind. Lucr. v. *Donicum* e suo cod. legit: *aut virtute vicisset*. Lambinus, coniectura, vt ait, ductus: *aut virtute vicissent*. Nam si *certe*, inquit, affirmationem significat, non est heic ei voci locus: sin pro *saltem* ponitur, posteriore loco semper poni solet. *Vincere* autem *virtute*, eleganter dictum vult, vt *vincere eloquentia, ingenio, dolo etc*. Sic autem et Leid. habuisse videtur. Plana est lectio, fateor: sed quis credat pro notissima voce librarios scripsisse *certe*, aut *vt certe?* Tentabam olim: *aut hi certo vic*. sc. Romani. Sed non satis placebat. Vix dubito, latere grauius vlcus, haud temere sanandum sine ope melioris codicis.

aut victi manum dedissent] *Manus* praeferebat Lambinus, et e suis codd. Gifanius ac Sauaro: reperitque in suo etiam Boeclerus. Atque sic et Plautus Persa 5, 2. 72 *fateor, manus vobis do*. Vide et Erasmus Chil. 1, 9. 79 ac Sauaronem ad epistolam Sidonii carmini 14 praefixam. Neque tamen vulgata lectio, *manum dedissent*, exemplo caret, vt iam obseruatum Lambino.

5 *Pacem conciliauit*] Quibus ea conditionibus conuenerit, habes apud Polybium 1, 62. 63, scriptorem de viris ill. c. 41, Appianum eclog. legation. 18, Eutropium fine 2, Orosium 4, 11, Zonaram p. 65. Facta autem est Q. Lutatio, A. Manlio Consulibus, teste Liuio 30, 44.

in qua] Quomodo *in pace* tanta fuit ferocia, quae nondum facta erat? An legendum, *in quo*, vel *in qua re?*

vt cum Catulus etc.] MS. Boecl. transposito τῷ *vt*, habet: *cum Catulus etc. vt succumb. patr.* Mox Colon. *negaret bellum compos.* omisso prouocabulo. Et pro *tenuerunt*, Lambinus et alii *tenuerant*. non ita congrue. nam adhuc tenebant, cum ista agerentur.

6 *Cum tanto flagitio*] Vide notas Berneggeri ad Iustin. 33, 2. 3 et 44, 2. 5. Ceterum de tergiuersatione Hamilcaris paullo aliter Zonaras: μόνην τὴν τῆ ζυγῆ ἀτιμίαν ὁ ᾽Αμίλκας παρῃτήσατο.

aduersariis tradere] Schotti cod. *aduersariis reddere*. quod tamen ille non sequitur.

[1] Huius pertinaciae cessit Catulus. At ille, vt Carthaginem venit, multo aliter ac sperabat Rempublicam se habentem cognouit. namque diuturnitate externi mali tantum exarsit intestinum bellum, vt nunquam pari periculo fuerit Carthago, nisi cum deleta est. [2] Primo mercenarii milites, qui adversus Romanos fuerant, desciuerunt: quorum numerus erat viginti millium. hi totam abalienarunt Africam, ipsam Carthaginem oppugnarunt. [3] Quibus malis adeo sunt Poeni perterriti, vt etiam auxilia a Romanis petiuerint, eaque impetrarint. Sed II

1 *Huius pertinaciae cessit Catulus*] Vide Forstn. ad annal. 2 Taciti p. 221. 222. Ceterum MS. Boecl. vox *Catulus* aberat.

aliter rempubl. se habentem cognouit] Pro *se habere*. Dictum, vt apud Liuium 2 *iuventutis proceres secum partem periculi sustinentes vidit*. Et apud Persium sat. 3 *helleborum Poscentes videas*.

pari periculo] Sic libri omnes Lambino inspecti, et membranae Bauaricae vetustiores. Similiter alibi locutus Nepos. v. Ind. v. *esse*. Tamen MS Ernstii, et quidam editi, *pari in periculo*. Mox pro *delata* alii libri *deserta*. quod Gebhardus probius censet, nec Lambinus omnino improbat.

2 *Mercenarii milites desciverunt*] De seditione hac, et inde orto aliquot annorum bello, quod Liuius *Africanum*, Graeci *Libycum*, vocant, eiusque caussis, prolixe Polybius 1, 66 et deinceps. Breuius id narrant Diodorus 25 Ecloga 1 et in excerptis Peiresc. Appianus Libycis p. 3, Ibericis p. 257, Annibalicis p. 313 et in fragmento Σικελικῶν, quod habetur Ecloga legationum 8.

aduersus Rom. fuerant] Adnotat Lambinus, quosdam legi velle, *iuerant*. Et sane infra 23, 4. 2 dixit *Scipionem aduersus Hannibalem venisse*. Atque sic plane Plautus, quanquam in re alia, Amphitr. 3, 3. 43 *huic eam aduersum*. Et Terentius Adelphis 1, 1 *qui aduersum ierant*. *Aduersum tendere* dixit Virgilius Aen. 6. Nil tamen muto. nam sic fere eodem Hannibale c. 12, 3 *quod aduersus ius hospitii est*. Alibi dixit *aduersus aliquem facere, stare, arma ferre*. Vide Indicem.

3 *Vt etiam auxil. a Rom. petiuerint, eaque impetrarint*] Sic MS. Boecler. Alii transponunt: *vt auxil. etiam a R. p. eaque impetr.* Ceterum absunt ab ed. Vltraiect. duae postremae voces, adnotante Schotto: qui addit, *Et certe Polybius nihil horum commemorat, subsidia Romanos Poenis misisse*. quam Schotti adnotationem si inspexisset Cl. Kirchmaierus, haud vocasset, opinor, errorem, quod ea in priori editione nostra sub eo nomine laudata est. Sed et ante Schottum negauerat Lambinus, vllum hac de re verbum apud Polybium reperiri, nisi

Sed extremo, cum prope iam ad desperationem peruenissent, Hamilcarem imperatorem fecerunt. 4 Is non solum hostes a muris Carthaginis remouit, cum amplius centum millia facta essent armatorum: sed etiam eo compulit, vt locorum angustiis clausi, plures fame, quam ferro, interirent. omnia oppida abalienata, in his Vticam atque Hipponem, valentissima totius Africae, restituit patriae. 5 neque eo fuit contentus, sed etiam fines imperii propagauit, tota Africa tantum otium reddidit,

nisi forte sit illud, quod lib. I, 83 narrat, *Romanos nihil promtitudinis erga Carthaginienses, opem sociorum implorantes, omisisse*: et *ab eo tempore*, quo controuersia inter eos orta, composita fuerat, *in omnibus quae postularant, promte comiterque iis adnuisse*. Addere poterat, quod mox adiicit Polybius, *permisisse eos mercatoribus, vt ad illos necessaria exportarent, non item, vt ad eorum hostes*: *nec recepisse qui ab eis defecerant*; denique, quod statim subiicit, *Carthaginienses a iam dictis amicis* (Hierone scil. ac Romanis) *accepto auxilio*, (τυγχάνοντες ἐπικουρίας) *obsidionem tolerasse*. Verum haec postea demum facta esse, quam Hamilcar imperator creatus esset, e serie narrationis Polybianae intelligitur. Ac dubito an de his Nepos accipi queat. Etiam Appianus in historia Sicula diserte ait, *Romanos auxilium rogantibus Carthaginiensibus milites quidem haud submisisse*; *sed permisisse vt merces ex Italia Siliciaque exportarent, et ad hoc solum bellum milites in Italia conducerent*: *misisse etiam legatos qui bellum sopire conarentur, sed frustra*. Quae posteriora etiam principio belli Punici habentur, itemque apud Zonaram: qui tamen addit, Romanos frumentum misisse Carthaginiensibus. καὶ σῖτον ἔπεμψαν. Quare haud valde repugnauerim, si quis, quae de *impetratis auxiliis* heic adduntur, vt spuria eiicienda putet. Expungere tamen non sum ausus, quod in optimis libris MSS. inueniuntur.

4 *Plures fame quam ferro interirent*] Adeo vt occisos in praelio, captos, et seruos, ac denique se inuicem deuorarent. Testes Polybius I, 84. 85, Porphyrius de abstinentia 2, 57. Addit tamen Polybius, postea plures XXXX. millibus trucidatos ab exercitu Hamilcaris et elephantis.

oppida abalienata] Sic MSS. Sauar. Boecl. et quidam Lambino visi. quomodo paulo ante v. I *totam abalienarunt Africam*. Vulgo editur *alienata*. Sic *insulae alienatae* 5, 2. 4. Statim Leid. *validissima totius Afr*. Lambinus autem coniiciebat, *opulentissima*. Mihi *valentissima* rectum est. nam et alibi ea voce vsus. docebit Index.

5 *Fines imperii propagauit*] Edd. Ven. et Flor. *prorogauit*. Lambini iudicio, mendose.

dit, vt nullum in ea bellum videretur multis an-
nis fuiſſe. [1] Rebus his ex ſententia peractis, fi- III
denti animo atque infeſto Romanis, quo facilius
cauſſam bellandi reperiret, effecit, vt imperator
cum exercitu in Hiſpaniam mitteretur, eoque ſe-
cum duxit filium Hannibalem, annorum nouem.
[2] Erat praeterea cum eo adoleſcens illuſtris, for-
moſus, Hasdrubal: quem nonnulli diligi turpius,
quam par erat, ab Hamilcare, loquebantur. non
enim maledici tanto viro deeſſe poterant. quo fa-
ctum eſt, vt a praefecto morum Hasdrubal cum
eo

tota Africa tantum otium reddidit] Fuit cum legendum putarem, *totae Africae*. quomodo fere loquitur 20, 3. 2 *tantum otium toti inſulae conciliauit*. Nunc nihil muto. *tota Africa*, dictum vt praefat. verſ. 5 *tota Graecia*.

1 *Quo facilius cauſſam bell. reperiret*] Sic fere et Polybius 1, 10 ἐποιεῖτο τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν πράγματα σπουδάζων ταύτῃ χρήσασθαι παρασκευῇ πρὸς τὸν κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον. Et Oroſius 4, 13 *Amilcar ab Hiſpanis in bello cum aliud bellum aduerſus Romanos clam pararet occiſus eſt*. adde Liuium 21, 2. Aliter Appianus Iberico: ἀφορμὴν αὐτῷ ποιούμενος ἀποδημίας τε καὶ ἔργων, καὶ δημοκοπίας. adde eundem Annibalico p. 314. Ceterum edd. Colon. Gebh. et aliae habent: *cauſſa bell. reperirietur*. non aeque apte.

in Hiſpaniam] Addunt praepoſitionem etiam MSS. Sauar. et Boecl. Ab ed. Lambin. aliisque abeſt.

mitteretur] Ita quidem et Polybius 2, 11 et Iuſtinus 44, 5. 4. ſed Zonaras ait, contra voluntatem magiſtratuum, (παρὰ γνώμην τῶν οἴκοι τελῶν) in Hiſpaniam abiiſſe. Diodorus et Appianus neque negant miſſum, neque adfirmant: ſed ſolummodo ad columnas Herculis Gadesque tranſiiſſe, bellumque aduerſus Hiſpanos geſſiſſe tradunt. Hanc, opinor, expeditionem Strabo deſignat lib. 3, cum Carthaginienſes μετὰ τοῦ Βάρκα στρατεύσαντας ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ memorat. Ceterum e Diodoro 25 in exc. Peireſc. apparet, Hamilcarem, confecto Libyco bello, effeciſſe vt populus ei στρατηγίαν ὅλης τῆς Λιβύης ad breuiſſimum tempus demandaret. quod an huc pertineat, cogitandum eſt.

ſecum duxit Hannibalem] Vide ad 23, 2. 3.

2 *Erat cum eo Hasdrubal*] Sic et Appianus Iber. p. 257. Polybius l. c. cum interficeretur Hamilcar in Hiſpania, illic gubernatorem ac trierarchum fuiſſe ſcribit.

formoſus] *Et formoſus* edidere Lambinus et alii. haud ſcio, an fide ſcriptorum codicum.

diligi turpius quam par erat] Liuius 21, 2 *Hasdrubal, flore aetatis, vti ferunt, primo Hamilcari conciliatus*.

eo vetaretur esse. Huic ille filiam suam in matrimonium dedit, quod moribus eorum non poterat interdici socero gener. [3] De hoc ideo mentionem fecimus, quod, Hamilcare occiso, ille exercitui praefuit, resque magnas gessit: et princeps largitione vetustos peruertit mores Carthaginiensium: eiusdemque post mortem Hannibal ab exercitu accepit imperium.

IIII [1] At Hamilcar posteaquam mare transiit, in Hispaniamque venit, magnas res secunda gessit fortuna: maximas bellicosissimasque gentes subegit: equis, armis, viris, pecunia, totam locupletauit Africam. [2] Hic cum in Italiam bellum inferre meditaretur, nono anno post quam in Hispaniam venerat, in praelio pugnans aduersus Vettones occisus

quod moribus eorum non poterat interdici socero gener.] Cur Hamilcar Hasdrubali filiam suam in matrimonium dederit, aliam adfert caussam Liuius: *gener ob altam indolem prouecto annis adscitus.* vti quidem eum locum emendauit, praeeunte Lipsio, in postrema editione incomparabilis Gronouius: cum antea obseruat. 3, 8 aliter censuisset.

3 *Hamilcare occiso, exerc. praefuit etc.*] De Hasdrubalis imperio militari, rebus in Hispania gestis, ac caede videndi praeterea Polybius 2, 1 et 13 et lib. 3, 13, Diodorus 25 Ecloga 2, Liuius 21, 2. 4, Iustinus 44, 5. 5, Silius 1, Valerius Max. 3, 3, Appianus Iberic. p. 258 et Annibalic. p. 313, Zonaras p. 67.

princeps largitione vetustos peruertit mores Carthaginiensium] MS. Boecl. habebat, *principes largitiones.* et mox Schotti cod. *praeuertit.* vtrumque corrupte.

1 *Magnas res sec. gessit fortuna etc.*] De his vide Polyb. 2, 1, Diodorum, Appianum, Zonaram locis modo laudatis. Breuiter Ampelius: *Punico bello magnam partem Hispaniae sub imperium Carthaginiensium redegit.* Sed falsum hoc. nam, vt paullo post refert, bellum Punicum primum *Duilius apud Liparas insulas, Lutatius apud Aegates, mersis hostium classibus, consummauerunt.* Non igitur ita scripsisse Ampelium putem. Forsan excidit vox, legendumque, *confecto Punico bello.*

2 *In Ital. bellum inferre*] Adnotat Lambinus, alios legere, *Italiae bellum inferre,* et sic potius loqui bonos scriptores alios. Sed non video quemquam in scriptis libris id repperisse. vide Ind.

in praelio] Sic praeter Appianum Iberico et Annibalico, et Iustinum, etiam Orosius 4, 13 et Cassiodorus Chronico. Immo ipse Polybius ait, cum hoste dimicantem, fortiter obiisse. Ab equo, cum flumen in fugam actus transiret, excussum, non Polybius, quod vir doctus adnotat,

occisus est. [3] Huius perpetuum odium erga Romanos maxime concitasse videtur secundum bellum Poenicum. Namque Hannibal, filius eius, assiduis patris obtestationibus eo est perductus, vt interire, quam Romanos non experiri, mallet.

XXIII
HANNIBAL

HANNIBAL HAMILCARIS F. CARTHAGINIENSIS. Si verum est, quod nemo dubitat, 1

notat, sed Diodorus scribit. Zonaras ait, ab Hispanis victum occubuisse. Πρὸς Ἰβήρων νικηθεὶς ἔθανεν.

Vettones] Sic et apud Caesarem de bello ciu. 1, 38 in recentioribus edd. et MS. cod. Ciacconii nomen hoc exaratum: sicut apud Ptolemaeum 2, 5 Οὐέττωνες. Appianus Ibericis Οὐέτωνας vocat: quomodo et Dausquius ad I Silii rectius hoc loco censet *Vetones*. Vulgati *Vectones* praeferunt, quomodo ea vox et apud Liuium 35, 7 et 22, Lucanum 4, 9 et in quibusd. edd. Caesaris legitur. quod improbare non ausim. In Boecl. erat *Veteones*. ex alterutro corrupta voce.

3 *Huius perpet. odium erga Rom.*] De quo praeter nostrum, heic et 23, 1. 3, testantur Polybius 3, 9 et 12, Liuius 21, 1, Valerius Max. 9, 3 ext. 2.

concitasse secundum bellum Poenicum] Prolixe haec Polybius 3, 9 ad 13 vsque. adde Liuium l. c. *Poenicum* autem, pro *Punicum*, vt hucusque omnes edidere, rescripsi fide librorum Gif. ac Dan. Vide quae dixi ad cap. 1, 1.

patris obtestationibus] Vide ad 23, 2. 3.

* * *

De Hannibale vide Silium Italicum toto opere de bello Punico, Eutropium 3, Orosium 4, 14 et deinceps, Zonaram tomo 2. Quaedam illius et Valerius Max. et Frontinus in Strategematis, passim: Plutarchus Fabio, T. Flaminino, M. Marcello, et alibi: Diodorus libro 26 in Excerptis Peiresc. et in iisdem Dio Cassius lib. 1 narrant. Effigies eius exstat in nummo qui penes me est, cum inscriptione: ΑΝΝΙΒΑΛ ΠΟΙΝΟΣ. In aduersa parte conspicitur Iuppiter seminudus sedens, dextra fulmen, sinistra sceptrum tenens, et: ΔΟΞΑ ΔΙΟΣ. Sed vix dubito recentiorem ac suppositicium esse. Ac vidi eundem typum in aereo Henrici Meieri, Ecclesiastae Lipsiensis, amici dum viueret coniunctissimi: sed in altera parte erat caput Aristotelis cum his circum litteris: ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ: plane quale est in argenteo meo, cuius aduersa facies exhibet

 Naturam

dubitat, vt populus Romanus omnes gentes virtute superarit,

Naturam multimammiam, vtraque manu fructus gerentem, cum inſcriptione: ΦΥΣΙΣ ΠΑΝΑΙΟΛΟΣ. Habebat idem Meierus et argenteum, in quo caput Hannibalis cum hac inſcriptione: — ILLE HANNIBAL, detrita priore illius parte. Eiusdem caput e nummo argenteo tetradrachmo exhibent Imagines Vrſini num. 63 vna cum litteris Punicis, nomen eius, (vt aiebat, cuius is nummus fuit, Petrus Contarenus) exprimentibus. Duas quoque gemmas, in quibus Annibalis pueri effigies exſtet, laudat Faber in commentario. Vide ad cap. 2, 4.

1 *Hannibal Hamilcaris F.*] Sic plane vetus Inſcriptio, quam laudauimus ad 22, 1. 1. Et cum adſpiratione nomen Hannibalis etiam ſcriptum reperitur in duobus lapidibus apud Gruterum p. 114, 10 et p. 406, 7, et apud Frontinum. eamque ſcripturam probat et Eutychus Grammaticus, Dauſquio ad 1 Silii p. 23 laudatus. Ceteri Latinorum fere omittunt adſpirationem: niſi quod ea in MSS. codd. aliquando reperitur, vt apud Iuſtinum 19, 2. 2 in viſis Bongarſio. Graecis quoque Ἀννίβας eſt cum ſpiritu leni. Adſpirationi tamen fauet origo vocis; eſt enim haud dubie a חֵן & בַּעַל quaſi tu dicas *gratiam domini*, ea forma, qua a חֵן & אֵל eſt חַנִּיאֵל *Hanniel*, Numer. 34, 23, quod exponunt *gratiam dei*. Dauſquius *Hannibalem* interpretatur *gratioſum apud Belum*, et leuat nihilominus; aitque *ſecum eſſe infinitatem prope veterum nummorum atque inſcriptionum.* Vellem adduxiſſet aliqua ex illis monumentis, aut ſaltem indicaſſet. nam mihi quidem nulla hucusque obſeruata, praeter vnam inſcriptionem Africanam, Bocharto de colon. Phoenic. 1, 24 laudatam, in qua legitur *Azrubal Suffes, Annibalis filius.*

Carthaginienſis] Addebat Ernſtianus, *ſequitur.* quod gloſſema puto inepti librarii, qui verbum deſiderari exiſtimabat, cum tamen pari modo et alibi noſter loquutus ſit. Vide ad 2, 1. 1.

quod nemo dubitat, vt populus Rom. etc.] *Mirum*, inquit Lambinus, *loquendi genus. Cur non ita dixit potius*, Si verum eſt, quod n. d. populum R. o. g. virtute ſuperaſſe? *Verum tamen nihil mutandum. Sic enim veteres interdum loquebantur.* quod verum eſt. Nam ſic plane Varro de re ruſtica 1, 2 *Verum dicit, vt ille hoc ſcripſerit.* Cicero pro Sext. Roſcio c. 40 *Non eſt veriſimile, vt Chryſogonus horum litteras adamarit.* Plinius Panegyr. c. 8, 6 *An dubium eſt, vt dare non poſſet imperium imperator?* Quae loca, et his ſimilia alia iam adnotarunt Mariangelus a Fano Benedicti in Auctario ad Grammaticam philoſoph. epiſtola 6 et clariſſ. Vorſtius libro de Latinitate falſo ſuſpecta c. 24. Ceterum in MS. Boecl. erat, *ſi verum et quod n. d.*

vt pop. Rom. omnes gentes virtute ſuperarit] *Virtutem* intellige bellicam, h. e. fortitudinem, vt paſſim apud veteres. quod ſi animaduertiſſet vir doctus,

superarit, non est inficiandum, Hannibalem [tanto] praestitisse ceteros imperatores prudentia, quanto populus Romanus antecedat fortitudine cunctas nationes. [2] nam quotiescunque cum eo congressus est in Italia, semper discessit superior. quod nisi domi ciuium suorum inuidia debilitatus esset: Romanos videretur superare potuisse. sed multorum obtrectatio deuicit vnius virtutem. [3] Hic autem velut hereditate relictum odium paternum erga Romanos sic confirmauit, vt prius animam, quam id, deposuerit: qui quidem cum patria pulsus esset, et alienarum opum indigeret, nunquam destiterit animo bellare cum Romanis. [1] Nam vt omittam II
Philippum, quem absens hostem reddidit Romanis: omnium

doctus, non obiecisset, opinor, Nepoti Ciceronem, tanquam in dubium vocantem, quae hoc loco de Romanis adfirmantur.

Hannib. tanto praestit. ceteros imperatores] Ipse Hannibal *maximum imperatorem Alexandrum Magnum, Pyrrhum secundum, tertium seipsum esse* dixit apud Liuium 35, 14, et Appianum Syriacis p. 91. Vide et Lucianum in dialogis mortuorum p. 246 et seqq. edit. Salmur. vbi de praestantia bellica Alexander, Hannibal et Scipio inter se contendunt. Laudem Hannibalis habes apud Liuium 28, 12, (qui et ingenium eius 21, 4 eleganter depinxit) itemque apud Diodorum ac Dionem locis modo laudatis. Ceterum a MS. Boecl. *tanto* aberat. non male. nam sic et alii loquuti. quare vncis inclusi. In qu. edd. est *antecedebat*. credo, quod Probus harum vitarum auctor habebatur.

2 *Quod nisi*] V. Ind. *quod*.

videretur] Sic opt. liber Boecler. nec video cur mutari debeat. Vt in aliis lectum hucvsque fuerit *videtur*, fecit compendium scripturae, *vid'etur*. sic enim in MSS. exarari vox isthaec solet.

3 *Hereditate relictum odium paternum*] Nicander apud Liuium 35, 12 *natum aduersus Romanos hostem* vocat. De Hamilcaris erga Romanos odio vide 22, 4. 3.

confirmauit] Qu. ed. *conseruauit*.

1 *Quem absens hostem reddidit Romanis*] Obseruat Magius, aliter haec narrare Iustinum 29, 4. 2. quod verum est. Ait enim, Philippum *legatum ad Annibalem iungendae societatis gratia misisse*. idque et Liuius tradit 23, 33. Neque tamen idcirco non adstipulatur Nostro. nam potuit nihilominus Philippus ab Hannibale instigari ante, quam ad eum mitteret. Nec magis aduersatur Florus 2, 7. 4. Cum nostro autem plane facit, quod apud Liuium 38, 49 Legati Romani in senatu Carthaginiensi exponunt,

omnium his temporibus potentissimus Rex Antiochus fuit. hunc tanta cupiditate incendit bellandi, vt vsque a rubro mari arma conatus sit inferre Italiae. [2] ad quem cum legati venissent Romani, qui de eius voluntate explorarent, darentque operam consiliis clandestinis, vt Hannibalem in suspicionem regi adducerent, tanquam ab ipsis corruptum, alia atque antea sentire: neque id frustra fecissent, idque Hannibal comperisset, seque ab interiori-

aiunt, *compertum patribus Rom. esse, Philippum regem ante ab Hannibale accensum maxime, bellum populo Rom. fecisse.* Formulam federis cum Philippo sanciti habes apud Polyb. 7, 2.

hunc tanta incendit cupiditate bellandi] Nempe, postquam domo profugus ad eum peruenisset. nam quod iam ante cum Antiocho societatem iniisse dicebatur, id ab aemulis illius confictum fuisse, Iustinus 31, 9. 1 clare significat. nec dissimulant, qui Antiochi cum eo colloquia narrant, reliqui. vide Liuium 34, 60 et 36, 7, Appianum Syriac. p. 89. 90, Plutarchum Flaminino p. 380, Florum 2, 8. 5, Iustinum 31, 3. 5, Zonaram tomo 2 p. 102. Legati Romani cum, apud Liuium, *compertum sibi* aiunt, *ab eo litteras nuntiosque ad Antiochum profectos,* caussae inseruiunt, finguntque fortean quod nunquam factum erat. Fuisse tamen, qui acie victum a Scipione, extemplo ad Antiochum profectum traderent, Liuius refert 30, 37.

2 *Legati Rom. venissent etc.*] De hac legatione, eiusque caussa ac gestis, videndi Polybius 3, 11, Liuius 35, 13 et deinceps, Appianus Syriac. p. 91. 92, Iustinus 31, 4, Frontinus 1, 8. 7, Zonaras p. 102: qui tamen non parum a se inuicem discrepant.

qui de eius voluntate explorarent] Vide adnotata Casaubono ad Fl. Vopisc. Bonos. Zonaras ait missum Scipionem, vt Antiochum ac Hannibalem terreret.

de eius voluntate] MS. Boecl. *eius voluntate,* omissa praepositione. An fuit, *eius voluntatem?* Lambinus certe quaerit, cur non ita dixerit Nepos. Sed nulla mutatione opus. vide Ind.

in supicionem regi adduc. tanquam corr. ab illis alia atque antea sentire] Mirum loquendi genus, nec alibi mihi obseruatum. et tamen nemo interpretum id tetigit. Si locus integer est, τὸ *sentire* ad *suspicionem* referendum est: *in suspicionem, sentire* (eum) *alia, tanquam corr. ab illis.* Sed duriusculum id mihi videtur. An igitur Nepos scripsit: *tanquam corruptus ab illis, alia a. a. sentiret?* Sic certe loquuntur optimi scriptores.

alia atque antea sentire] *Reconciliatam eius cum Romanis gratiam,* dixit Iustinus explicatius.

fecissent, idque Hannib. comper.] Mihi olim leui mutatione

interioribus confiliis fegregari vidiffet: [3]tempore dato adiit ad regem, eique cum multa de fide fua et odio in Romanos commemoraffet, hoc adiunxit: pater, inquit, meus Hamilcar puerulo me, vtpote non amplius nouem annos nato, in Hifpaniam imperator proficifcens Carthagine, Ioui optimo

maximo

tione vnius litterulae figura haud valde diffimilis legendum videbatur: *feciffent, nifi id tum H. c.* Notum eft, faepiffime in MSS. *c* et *t* permutari. *Non id fruftra feciffent*, i. e. non excidiffent fpe fua. Iam enim fufpectum regi reddiderant Hannibalem: vt e Polybio ceterisque manifeftum eft. In qu. edd. eft, *cum neque i. fr. fec.*

3 *Adiit ad regem*] Sic e MSS. fuis legunt Sauaro, Boeclerus, et in Ind. Lucret. v. *reuifere* Gifanius. quomodo 2, 7. 1 et 4 et alibi locutus eft. Mox MS. Boecl. *de vita fua.* fed in marg. adfc. *fid.* Pro *odio* V. cod. Schotti *odium.* Statim in illo *puerulo me*, prouocabulum vulgo omittitur. erat tamen in MS. Leidenfi *pume.* nifi fortean in excerptis eius fcribi excudiue debuit *pu.me*, abbreuiate.

pater meus Hamilcar etc.] Narrant hanc rem etiam Polybius 3, 11, Liuius 21, 1 et 35, 19, Valerius Max. 9, 3 ext. 3: tanguntque et fcriptor de viris ill. c. 42, Appianus Iber. et Annibal. Martialis 9, 44, Florus 2, 6. 2, Orofius 4, 14 et ex his alii: prolixe vero, more poëtarum, defcribit Silius lib. 1, ad quem videndus Daufquius. Corniolam Vrfini, repertam in agro Perufino prope lacum Trafimenum, vbi Hannibal tetendiffe legitur, in qua a dextris Hamilcar facra faciens fculptus erat, ipfo Hannibale puero ad aram ftante, a finiftris Asdrubal galeatus, patruus eius, memorat Ioh. Faber commentario in imagines illuftrium Vrfinianas p. 41: coniicitque Afro alicui, ftudiofo Hannibalis, pro petra annulari fuiffe. Addit et de alia gemma, vtriusque capita, fed Hannibalis, vt pueri, vt exiftimat, exhibente, coniicitque annularem ipfius Hannibalis fuiffe. De quibus iudicent, quibus infpiciendi copia eft. Exftat enim fortaffis etiamnunc inter thefauros Farnefianos.

nouem annos] Sic et Polybius l. c. et lib. 2, 1, Liuius ll. cc. et 30, 37, Valerius Max. Orofius, et ex emendatione doctorum virorum Scriptor de viris illuftribus. Silius quoque lib. 14 *Decimum modo coeperat annum Exceffiffe puer noftro cum bella Latinis Concepit iuffu.* Quibus neutiquam, vti quidem Daufquius putabat, aduerfatur, quod idem lib. 1 ait, factum hoc, *Vt fari primamque datum diftinguere lingua Annibali vocem*; neque quod apud eundem lib. 2 Boftar dicit, *iam bella iuraffe* eum *cum primum tenero vocem proferret ab aeuo.* Significat enim, vix infantiam fuiffe ingreffum. ea vero cum anno aetatis feptimo finitur.

proficifcens Carthagine] Vbi iuraffe Hannibalem in Elifae templo media vrbe fito, prolixe

Silius

maximo hoſtias immolauit. [4] quae diuina res dum conficiebatur, quaeſiuit a me VELLEMNE SE CVM IN CASTRA PROFICISCI? id cum libenter accepiſſem, atque ab eo petere coepiſſem, ne dubitaret ducere: tum ille: FACIAM, inquit, SI FIDEM MIHI QVAM POSTVLO DEDERIS. ſimul me ad aram adduxit, apud quam ſacrificare inſtituerat: eamque, ceteris remotis, tenentem iurare iuſſit, NVNQVAM ME IN AMICITIA CVM ROMANIS FORE. [5] Id ego iusiurandum patri datum vſque ad hanc aetatem ita conſeruaui, vt nemini dubium eſſe debeat, quin reliquo tempore eadem mente ſim futurus. [6] quare ſi quid amice de Romanis cogitabis; non imprudenter feceris, ſi me celaris. cum quidem bellum parabis,

Silius narrat. quod ſine cauſſa in dubium vocat Dauſquius, coniicitque apud Garamantas in Iouis templo factum. nam quod ait Polybium refragari lib. 2, qui tum Amilcarem ſcribat Herculis columnas adiiſſe: id ſecus eſt. Potius fauet Silio. ſcribit enim, *accepto exercitu* (qui vtique in Africa erat et prope Carthaginem) *et filio Hannibale*; *iuxta Herculis columnas traieciſſe*. At *Valerius Max. ſcripſit, Amilcarem exercitum in Hiſpaniam traieciſſe.* Immo diſerte ait, *exercitum in Hiſpaniam* TRAIECTVRVM, *ob id ſacrificaſſe*. Nec aliter Liuius 21,1, Polyb. 3,11. Silio et illud fauet, quod Hannibal petiit, vt duceretur in Hiſpaniam. Sic enim praeter noſtrum iidem duo ſcriptores. Vnde malim cum ed. Col. ſic diſtinguere: *In Hiſp. imp. proficiſcens, Carthagine Ioui o. m. h. immolauit.* Pro *hoſtias* MS. Leid. *hoſtiam* habet. quomodo Silius: *tum nigra triformi Hoſtia mactatur Diuae.*

4 *Simul me*] Melius ita Boecler. Leid. et ed. Col. quam reliqui *ſimulque.*

nunquam me in amicitia cum Romanis fore] Valerius: *ſe cum primum per aetatem potuiſſet, accerrimum hoſtem populi Rom. futurum.* Scriptor de viris illuſtribus: *odium in Romanos perenne iurauit.*

5 *Ad hanc aetatem*] Sic reſcripſi fide codicis Leid. nec dubito verum eſſe: etſi omnes alii habent: *ad hanc diem.* Tò *aetatem* abbreuiate ſcriptum abſorpſerat ob ſimilitudinem vox proxima *ita.* Cum igitur aliquid deeſſe viderent librarii, *diem* de ſuo addiderunt. Mox *conſeruaui* erat in MSS. Boecl. Leid. et edd. Col. Lamb. Gebh. aliisque. quod neſcio cur in *ſeruaui* mutarint. nam et alibi legas apud Noſtrum *conſeruare fidem, inducias, leges, religionem.* Vide Ind.

6 *Non imprudenter*] Omittit negationem MS. Boecl.

parabis, te ipsum frustraberis, si non me in eo principem posueris. [1] Hac igitur [qua diximus] aetate cum patre in Hispaniam profectus est: cuius post obitum, Hasdrubale imperatore suffecto, equitatui omni praefuit. hoc quoque interfecto, exercitus summam imperii ad eum detulit. id Carthaginem delatum, publice comprobatum est. [2] Sic Hannibal minor quinque et viginti annis natus, impe- III

1 *Hac igitur, qua diximus aetate*] Sic MS. Boecl. Etiam Leidensis: *Hac ergo, qua diximus aet.* Vulgo absunt illa, *qua diximus.*

Hasdrubale suffecto] Supra 22, 3. 3.

equitatui omni praefuit] Ὑποστράτηγον ab Asdrubale creatum, ait Appianus Iberic. p. 258. *Vixdum puberem ab eodem accitum, triennio sub eo meruisse, nulla re, quae agenda videndaque magno futuro duci essent, praetermissa,* Liuius 21, 3 et 4.

hoc quoque interfecto] Vide, praeter Ernstio adducta, quos laudamus ad 22, 3. 3.

2 *Minor V et XX annis natus*] Etiam hoc loco Lambinus reposuit *natu*. Cl. Puteanus plane delebat τὸ *natus*. Vir clarissimus in additionib. ad Indicem, heic et supra 21, 2. 3 ipsum positum vocabulorum ait indicio esse, emendationem Lambini recte habere. non enim dici *natus maior LX annis*, sed *maior annis LX natus*. In procliui igitur esse coniicere, quod legendum sit *natu*, quomodo alibi *maior natu, minor natu*. Vellem explicatius dixisset, quomodo id e positu vocabulorum appareat. nam ego quidem id perspicere me non posse, lubens profiteor. Sane Cicero Verr. 2, 49 *triginta*, et quaest. Acad. 2, 19 *aliquot annis minorem natu* dixit: sed qui *aliquot annis maiorem, minoremue natum* dixerit, neminem alium noui. Scripti tamen et ante Lambinum editi constanter seruant τὸ *natus*. Quid igitur? An legendum, *minor XXV annos natus*, quomodo loquutus est 21, 2. 3? vbi vide, quae nos diximus. vel ἐλλειπτικῶς dictum, *minor XXV annis natus*, pro minor quam est abhinc XXV annis natus? *Anno* certe pro *abhinc anno*, dixisse videtur Plautus Menaechm. 1, 3. 22, Trucul. 2, 4. 39 et Amphitr. prolog. v. 91. Neque enim postremo loco *anno* aduerbium, idemque ac *olim* est, vt nonnulli volunt. vide Gronou. ad eum locum. Videtur Plautus alludere ad Comoediam aliquam superiore anno Romae actam. Ampelius, nostrum vt videtur sequutus, dixit: *minor annorum XXV*. sic enim lego pro *quindecim*, quomodo Salmasius edidit. Ceterum Schottus ad script. de viris ill. et vir doctus in chronologia Hannibalis, XXVI annos natum fuisse volunt Hannibalem, cum imperium acciperet: nonnulli et plures. quam recte, nunc non vacat dispicere.

rator factus proximo triennio omnes gentes Hispaniae bello subegit. Saguntum, federatam ciuitatem, vi expugnauit. tres exercitus maximos comparauit. [3] Ex his vnum in Africam misit, alterum cum Hasdrubale in Hispania reliquit, tertium in Italiam secum duxit. saltum Pyrenaeum transiit. quacunque iter fecit, cum omnibus incolis conflixit: neminem, nisi victum, dimisit. [4] Ad Alpes posteaquam venit, quae Italiam ab Gallia seiungunt, quas nemo vnquam cum exercitu ante eum, praeter Herculem Graium, transierat: quo facto is hodie saltus Graius appellatur: Alpicos conantes prohibere

omnes gentes Hispaniae subegit] Sic Iustinus 44, 5. 6 *Vniversam Hispaniam domuit.* nempe, capta excisaque Sagunto, et cum ad bellum Romanis inferendum profectus fuisset. Liuium vide 21, 23 et Polybium 3, 35. Vnde idem Polybius 3, 38 ait, Poenos, cum Hannibal bellum Italiae inferret, totam Hispaniam tenuisse vsque ad Pyrenaeos montes: *ἐπεκράτησαν καὶ τῆς Ἰβηρίας πάσης ἕως τῆς ῥαχίας· ὃ πέρας ἐστὶ πρὸς τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν.* Antea vero fere intra Iberum imperium eorum consistebat. Vide eundem Polybium 3, 14, Liuium 21, 5.

Saguntum vi expugnauit] Prolixe hanc expugnationem, et quae ad eam spectant, describit Liuius 21 a cap. 6 ad 16 vsque: breuius Polybius 3, 17, (qui et c. 29 et 30 docet, iniuste expugnatam fuisse) Appianus Iberic. p. 260. 261, Diodorus 25 Ecloga 5, Zonaras p. 71 etc.

3 *Tres exerc. max. comparauit*] Vide Polyb. 3, 33, Liuium 21, 23 et seqq.

saltum Pyren. transiit] Polyb. 3, 35, Liuius 21, 23 et seq. Appianus Annibal. p. 315.

neminem nisi victum] Leid. *nem. non victum.* non male.

4 *Ab Gallia*] Sic MS. Boecl. et qu. edd. pro quo perperam alii, *a Gallia*. Vide Ind. v. *ab.*

quas nemo cum exerc. ante eum transierat] Falsum hoc esse, docet Polybius 3, 48.

praeter Herculem Graium] Hunc Alpes trangressum, etiam alii scribunt, in his Diodorus 4, 19, Dionysius Halicarn. 1, Silius 2, 3 et 15, Iustinus 24, 4, Plinius N. H. 3, 17, Ammianus 15. Sed Liuius 3, 5 pro fabula habet: quemadmodum in vniuersum expeditionem Herculis Graii in Galliam et Italiam doctiss. Bochartus de coloniis Phoenic. 1, 41: etsi non audet negare, Herculem Phoenicium illa loca adiisse.

quo facto] An legendum, *a quo facto?*

Alpicos] Mallet Lambinus legi, *Alpinos*, suffragante adnotatore nupero. *Allobroges* vocat Polybius 3, 50. 51: Liuius *montanos* 21, 32 et deinc. qui et certamina illa prolixe narrant.

prohibere transitu] Sic vetus cod. Schotto inspectus, et vtraque ed. Boecl. Alii *transitum.* quod

LBC

prohibere transitu concidit, loca patefecit, itinera muniuit, effecit [que] vt ea elephantus ornatus ire posset, qua antea vnus homo inermis vix poterat repere. hac copias traduxit, in Italiamque peruenit. [1] Conflixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio IIII

S 5 Scipione

quod fortasse mutari non debuit. nam cum accusandi casu hoc verbo et Plautus aliique vsi. Adi Ind.

loca patefecit etc.] Quo pacto id fecerit, docent Polybius 3, 54 et 55, Liuius 22, 36. 37, Appianus Annibal. p. 315.

effecitque] Aberat copula MS. Boecl. poteftque abesse.

elephantus ornatus] Vide Ind. Confirmat hanc lectionem MS. Boecl. et quod opponitur homo *inermis* elephanto *ornato* apte, *onerato* non item. Abest quidem τὸ *inermis* MS. Boecl. et videri possit glossema scioli cuiusdam. sed non est. Fere similiter Liuius: *ita rectis saxis, vt aegre expeditus miles tentabundus demittere, se posset. Expeditus*, id est, non impeditus armis et sarcinis; aut saltim, leuiter armatus

hac copias traduxit] Qua parte Alpes transierit, prolixe disquirit Cluuerius Ital. antiq. 1, 33 p. 363 et deinceps.

1 *Apud Rhodanum*] Locus Polybii est lib. 3, 49. Ita et Liuius 21, 32. Quare Ernstius mallet, *ad Ticinum*. Sed huic emendationi repugnat, quod Cornelius ait, *conflixerat*, non *conflixit*. hoc enim videtur innuere, id praelium ante transitum Alpium commissum esse. Praeterea pugnam ad Ticinum Padumque pugnatam demum in sequentibus significare videtur, cum ait: *Cum hoc eodem Clastidio apud Padum decernit*. nam de illa omnino haec verba accipienda sunt, cum inter eam ad Ticinum amnem, in qua Scipio vulnus accepit, et alteram ad Trebiam, nulla alia intercesserit. An igitur Nepos intelligit praelium, quod inter Numidas et Romanos equites, a Scipione emissos, pugnatum est? de quo Polybius 3, 45 ac 64, Liuius 21, 29, Zonaras p. 73. Sed tum victoria penes Romanos fuit, qui, vt Polybius ait, Numidas fere vsque ad castra Hannibalis insequuti sunt. At noster h. l. Hannibalem *pepulisse*, et infra c. 6, 1 *fugasse* Scipionem apud Rhodanum, ait. Quid igitur? An eam pugnam significat, qua Gallos a fronte iuxta et tergo adortus Hannibal castris exuit: de qua idem Polybius 3, 43 et Liuius 21, 28 exponunt. Id magis crediderim. quanquam enim ei praelio Scipio ipse cum suis non interfuit: tamen quia Galli pro Romanis, quibus tum Scipio praeerat, depugnantes, in fugam acti, ipseque Scipio in Italiam regredi coactus est, fortasse non omnino inepte Noster dicere potuit, *cum eo conflixisse Hannibalem, eumque pepulisse*. Cogitabam aliquando, Nepotem sequutum aliquem, qui scripserit, Hannibalem cum Scipione primum *apud Eridanum* conflixisse, (quomodo Appianus: ἐπὶ τὸν Ἠριδανὸν ἐςρατοπέδευσεν) sed in codice illius

Scipione Cos. eumque pepulerat. Cum hoc eodem Claſtidio apud Padum decernit: ſaucium inde ac fugatum dimittit. [2] Tertio idem Scipio cum collega Tiberio Longo apud Trebiam aduerſus eum venit.

illius mendoſe ſcriptum fuiſſe *Rhodanum* pro *Eridano*. Verum nec id ſatis placet.

Claſtidio apud Padum] Sic ſcripti omnes et ante Lambinum vulgati. Is enim, praeeunte Cl. Puteano, edidit *de Claſtidio*. quod retinuere reliqui. ac tuetur et nuperus editor. cum tamen Lambinus ipſe fateatur, ex Polybio et Liuio conſtare, Scipionem cum Hannibale de Claſtidio non decertaſſe. quod verum eſt. nil amplius enim, quam illud ſiue oppidum, ſiue vicum, ab Hannibale proditione captum ſcribunt, idque cum iam fugato ad Padum Ticinumque Scipione, traiectoque Pado, Scipionem inſequutus, conſediſſet inter Padum et Trebiam, in ſiniſtra huius ripa. vid. Polyb. 3, 66. 68. 69, Liuius 21, 47 et 48. Idem vero Lambinus negat *Claſtidio* heic locum eſſe. Nam quid eſt, inquit, *apud Padum Claſtidio decernit*? nonne ſatis eſt dixiſſe *apud Padum*, vt, *apud Rhodanum*, *apud Trebiam*. Quare aut delendum id cenſet, tanquam aliunde inculcatum, aut legendum, *non longe a Claſtidio*. non male iſta; niſi quod poſterior (coniectura haud placet. Nam praelium, de quo heic ſermo eſt, vltra Padum, quem Scipio Placentiam mouens tranſierat, ad Ticinum, in agro Inſubrium, et circiter V millia paſſuum a Victumuiis, commiſſum eſt, vt apparet (e Polybio 3, 64 et 65, Liuio 21, 39 et 45. Iam *Claſtidium* Geographi in Gallia Ciſpadana collocant haud procul eo loco, vbi Ticinus Pado iungitur. vide Merulam parte 2 Coſmograph. lib. 4 cap. 34, Cluuer. Ital. antiq. l. 10: *Victumuias* autem medio fere inter Placentiam et Cremonam ſitas fuiſſe volunt. Cur igitur Nepos *Claſtidio*, aut *non longe a Claſtidio* pugnatum diceret, cum propiora haberet loca, Victumuias, ipſamque Placentiam? Vereor itaque, ne gloſſema ſit, ab aliquo profectum, qui Claſtidium ſub id tempus captum fuiſſe legerat. etſi id pro certo adfirmare non auſim.

apud Padum decernit etc.] Vide Silium lib. 4.

2 *Tiberio Longo*] Hoc viro praenomen eſt et apud Polybium, Appianum, Ampelium, Eutropium, Caſſiodorum. Male igitur Aldus et Magius reponunt, *Tito*. Liuius, ad quem prouocant, hoc loco etiam in optimis edd. mendoſus eſt, vt iam Lambino ac Schotto monitum. et apud eundem 23, 37 ac 30, 44 *Tiberius* vocatur. Fuitque hoc praenomen et aliis e gente Sempronia, vt paſſim e nummis, lapidibus et ſcriptoribus antiquis videre eſt. Ceterum apud Ampelium, vbi *Tiberius Claudius* dicitur, haud dubie poſterior vox a gloſſa eſt. Ampelius ſolum *Tiberium* dixit, vt *Scipionem, Flaminium, Paullum, Varronem, Gracchum, Marcellum*. Hunc *Longum* nonnulli *Sempronium Gracchum* vocant. neſcio, quam bene.

venit. cum his manum conſeruit: vtrosque profligauit. inde per Ligures Apenninum tranſiit, petens Etruriam. [3] hoc itinere adeo graui morbo afficitur oculorum, vt poſtea nunquam dextero aeque bene vſus ſit. qua valetudine cum etiam nunc premeretur lecticaque ferretur, C. Flaminium Cos. apud Traſimenum cum exercitu inſidiis circumuentum occidit. neque multo poſt C. Centenium propraetorem,

ad Trebiam] Sic Liuius quoque loquitur 21, 48. 49 et eiusdem libri epitome. At *apud Trebiam* eſt etiam apud Ampelium, qui ſua e Noſtro, vt videtur, deſumſit.

vtrosque profligauit] Sic et Oroſius 4, 14. Ac iam fugientibus Romanis ſuperueniſſe Scipionem, Appianus, (qui et ſauciatum ait) et Silius referunt. Sed Polybius ac Liuius negant praelio interfuiſſe, quippe adhuc aegrum ex vulnere. Vtcunque ſit, *vtrosque profligatos* dici poteſt, quoniam vtriusque exercitus fuſi. Quanquam et Florus, Scriptor de viris illuſtribus, Eutropius, Ampelius, alii, ſolummodo Sempronium ad Trebiam victum, ſcribunt. Ceterum pro *vtrosque* edunt alii *vtrumque*. ſed editam lectionem confirmat etiam MS. Leid. et ſimilis locutio ſupra 20, 2. 2. Vide Indicem.

Apenninum tranſiit] Ita fere et Silius ſub finem libri 4, Oroſius 4, 14. Sed Liuius 21, 58. 59 et 22, 1 ſcribit, conatum quidem transſcendere Apenninum, ſed vento et imbribus prohibitum, degreſſum Apennino, retro ad Placentiam caſtra mouiſſe, ibique cum Sempronio denuo conflixiſſe. Polybius, et reliqui de tranſitu Apennini plane nihil.

3 *Graui morbo afficitur oculorum*] De Sertorio habes apud Gellium 2, 27. De Hannibale adde Silium fine 4. Eum vero alii non in tranſitu Apennini, ſed dum per paludes in Etruriam ducit, morbum oculorum contraxiſſe ſcribunt.

cum etiam nunc premer.] Sic reſcripſi, praeeunte MS. Boecl. in quo erat, *tum etiam nunc prem.* notum eſt *t* et *c* paſſim in MSS. permutari. Vulgo erat, *cum etiam tum* (vel *cum etiam*) *prem.*

inſidiis circumuentum] Plane ſic Epitome Liuii 22 *inſidiis ab Annibale circumuentus, ad Thraſimenum lacum cum exercitu caeſus eſt.* Eas vero deſcribunt Polybius 3, 83 et ſeq. Liuius 22, 4, Appianus p. 319, Silius 5 princ. Florus 2, 6. 13. Vt mirer, id in nupera Lugdunenſi editione, verbis Salmaſii, in dubium vocari. Immo ne quidem Florum recte notari a Salmaſio, Liuii narratio docet.

occidit] A Gallis occiſum, ait Polybius: ab Inſubre equite, Ducario, Liuius 21, 6, Silius fine lib. 5.

C. Centenium] Sic et Polybius, Liuius, Appianus, Zonaras vocant. Eſtque et *M. Centenius Paenula* apud Liuium 25, 19, et *P. Centenius Vrſio* apud Gruter. 768, 11. Male igitur Polybii

torem, cum delecta manu saltus occupantem. hinc
in Apuliam peruenit. [4] Ibi obuiam ei venerant
duo Consules: C. Terentius, et L. Paullus Aemilius.
Vtriusque exercitus vno praelio fugauit:
Paullum Consulem occidit, et aliquot praeterea
Consulares. in his Cn. Seruilium Geminum, qui
V anno superiore fuerat Consul. [1] Hac pugna pugnata, Romam profectus nullo resistente, in propinquis
vrbis montibus moratus est. Cum aliquot
ibi dies castra habuisset, et reuerteretur Capuam:
Q. Fabius Maximus dictator Rom. in agro Falerno
se ei obiecit. [2] Hic clausus locorum angustiis, noctu
sine vllo detrimento exercitus se expediuit.
Fabio callidissimo imperatori verba dedit. namque
obducta

Polybii interpres *Centronium* reddidit.

propraetorem] Fidenter ita rescripsi, auctoritate codicis Ernstiani, ac Liuii 22, 8. Praetorem non fuisse, etiam Appianus indicio est: Κεντήνιον αὐτοῖς τινὰ τῶν ἐπιφανῶν ἰδιωτῶν, ὐδεμιᾶς ἀρχῆς παρήσης, ἐπέστησαν. Zonaras στρατηγὸν vocat. quod male interpres vertit *praetorem*.

cum delecta manu] *Cum octo millibus*. Sic enim Appianus: Κεντηνίῳ ἤδη τοῖς ὀκτακισχιλίοις τὰ στενὰ προειληφότος. Ac totidem millibus et paullo ante, Centenium praefectum, ait.

4 *C. Terentius*] *Varro* addit ed. Lamb. et aliae. sed abest antiquioribus. quemadmodum et τὸ *Paullus*. Apud Eutropium male *Publii* praenomen ei tribuitur.

vtriusque] MS. Boecler. *et vtriusque*. Mox Col. et aliae, *exercitum*. quomodo cap. 11, 1 *classis ab vtrisque in praelium deducitur*.

Cn. Seruil. Geminum] Sic et in membranis Schotti fuit.

1 *Hac pugna pugnata, Romam prof.*] Semel monendum est, in hac tota narratione saepius a Polybio, Liuio, aliisque Nepotem dissentire, praesertim quod ordinem rerum gestarum attinet. E. g. quae de Fabio heic refert, plerique, antequam et duo consules ad Cannas vincerentur, et ipse Romam proficisceretur, contigisse scribunt. Ceterum qu. edd. habent *profectus est*. Dicerem legendum esse, *profectus, et nullo resistente in pr. v. m. m. est*: nisi huiusmodi ἀσύνδετα passim Nepos amaret.

in propinquis vrbis montibus] Ad Anienem fl. Vide Liuium 26, 10. 11.

Q. Fabius Max. dictator] Ipse Liuius *dictatorem iterum* 22, 9, et passim in sequentibus *dictatorem* vocat.

2 *Hic clausus*] Sic quoque cod. Leid. alii *Hinc clausus*.

obducta nocte, sarmenta in cornibus iuuencorum deligata incendit, eiusque generis multitudinem magnam dispalatam immisit. quo repentino obiectu viso, tantum terrorem iniecit exercitui Romanorum, vt egredi extra vallum nemo sit ausus. [3] Hanc post rem gestam non ita multis diebus, M. Minucium Rufum magistrum equitum, pari ac dictatorem imperio, dolo productum in praelium fugauit. Ti. Sempronium Gracchum, iterum Consulem, in Lucanis absens in insidias inductum sustulit. M. Claudium Marcellum quinquies Consulem, apud Venusiam

sarmenta in cornib. iuuencorum delig. incendit etc.] Silius lib. 7 *sarmenti maniplos* vocat. adde Polyb. 3, 93 et Appian. Annibal. p. 321 et seq. qui omnes *boum* cornibus haec adligata aiunt. Itaque non dubitaui fide MS. Boecl. *iuuencorum* rescribere, pro *iumentorum*: praesertim cum eadem voce et Silius vtatur: *Vt passim exsultent stimulante dolore iuuenci.*

3 *Pari ac dictatorem imperio*] Quod nunquam antea factum erat. Vide Polyb. 3, 103, Liuium 22, 25, Plutarchum l. c. Appian. p. 154, Dionem Caff. lib. 1 in exc. Peiresc. p. 595.

productum] Sic rescripsi fide MSS. Schotti et Boecl. etsi repugnante Gebhardo, pro *perductum*, quod antea omnes editiones occupauerat. Nam sic alii quoque, iique optimi, scriptores loquuti, vt docebit Index. Rem ipsam prolixius narrant Polybius 3, 103. 124, Liuius 22. 28, Silius lib. 7.

Ti. Sempron. Gracchum] *Tiberii* praenomen restitui Graccho huic e Liuio 23, 24. 25, Valerio Max. 5, 1 et Chronico Cassiodori: cum vulgo omnes scripti typisque vulgati *Titum* vocent.

iterum consulem] Ἀνθύπατον vocat Appianus, *proconsulem* Orosius 4, 16. Recte. nam periit anno V. C. IↃXLI, Flacco et Ap. Claudio Coff. Lucaniam prouinciam nactus; vt e Liuio manifestum est. consul autem iterum fuit cum Q. Fabio Maximo filio, anno IↃXL: non autem IↃXCI, Olympiad. CLIV tertio, cum M. Iuuentio, vt, immani anachronismo, adnotat Keuchenius. nam is alius a nostro fuit. Non male tamen Nepos *consulem iterum* dicere potuit, qui bis consulatum gesserat. quomodo *ter consulem* Vitellium dixit Tacitus 14, 56. 1.

in insidias inductum sustulit] Vide Liuium 25, 16. 17, Appianum p. 333, Silium 12, Orosium l. c. Lambinus mallet *inlectum*. sine caussa. Vide infra ad c. 9. 3.

quinquies consulem] *Quintum* reponi vult Schottus auctoritate Varronis et Ciceronis apud Gellium 10, 1: putatque librarium imperitum ex compendii nota *V* exscripsisse *quinquies*. Sed Gellius solum negat,

Venuſiam pari modo interfecit. [4] Longum eſt enumerare praelia. Quare hoc vnum ſatis erit dictum, ex quo intelligi poſſit, quantus ille fuerit. Quamdiu in Italia fuit, nemo ei in acie reſtitit, nemo aduerſus eum poſt Cannenſem pugnam in
VI campo caſtra poſuit. [1] Hic inuictus patriam defenſum reuocatus, bellum geſſit aduerſus P. Scipionis

negat, recte dici *conſul tertio*, non item *ter*. Neque potuit negare. nam ſic omnino loquuti veteres. Plinius N. H. 16, 40 *Mucianus ter conſul*. Tacitus 24, 56. 1 *Niſi forte te Vitellio ter conſuli praeponis*. Idem Agric. 44, 2 *Natus erat Agricola Caio Caeſare ter conſ.* ſic enim habent vetuſtiſſ. editiones, Romana, Veneta, Rhenani. etſi poſtea, neſcio quo auctore, reſcriptum eſt *tertium*. Equidem vir ſummus, Aug. Buchnerus, non dubitabat eo loco legendum *Caio Caeſ. primum conſule*. Sed nec ita ſolet Tacitus; et primum conſulatum Caius non Kalendis Ianuariis, ſed Iuliis; nec ſolus, ſed cum patruo Claudio, iniit; Suetonio cap. 19 et Dione 59 teſtibus. Solum tertium, vt ex eodem Suetonio cognoſcimus, ſolus iniit. Non autem nomen accipiebat annus, niſi ab iis Coſſ. qui Kal. Ian. magiſtratum inierant. Quare neque *Cato primum conſule* natus Agricola dici potuit, praeſertim cum natus fuerit Idibus Iuniis: nec alii quam *tertio*, illius conſulatui heic locus eſt. Sed de his plura, deo dante, ad ipſum Agricolam Taciti. Porro cum Latine dicatur *ter conſul*, quis dubitet etiam *quinquies conſulem* dici poſſe?

interfecit] De quo Liuius 27, 27, Appianus p. 342, Silius 15, Plutarchus Marcello etc.

4 *Quare h. v. ſat. er. dictum*] *Poſtrema vox*, ait Schottus, *de mendo ſuſpecta eſt, et a gloſſa irrepſiſſe apparet: niſi quid doctis ſecus videtur.* Immo caret omni mendi ſuſpicione. Vide not. ad 15, 4. 6.

nemo ei in acie reſtitit etc.] Plane ſic Diodorus 26 in exc. Peireſc. p. 301 ὥςε διὰ τὸ πλῆθος τῶν κατακοπτομένων ὑπ' αὐτȣ͂, μηδένα ποτὲ τολμᾷν ἔτι κατὰ ςόμα μάχεσθαι πρὸς αὐτόν.

1 *Hic inuictus*] Diodorus loco iam laudato: ἀήττητος ἐν πάσαις ταῖς μάχαις ἐγένετο. Et paucis interiectis: τὸν γὰρ ἀήττητον Ἀννίβαν ἠνάγκασεν (Scipio ſcil.) ἄνευ μάχης καὶ κινδύνων ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐκχωρῆσαι.

reuocatus] Vide Liuium 30, 9 et 19, Appianum Libyc. p. 12, Annibalic. p. 346, Oroſium 4, 19.

aduerſus P. Scipionis filium] Ἀνιςορησία eſt manifeſta, inquit Schottus. Scipionis enim Africani maioris filius ob inualetudinem bello abſtinuit, etſi praetorius fuit, hinc et *valetudinarius* dictus. Scipionem Aemilianum adoptauit. Sequor igitur libenter codicis mei auctoritatem, *aduerſus P. Scipionem, quem ipſe primum etc.*

Haec

nis filium, quem ipſe primum apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugauerat. 2 Cum hoc exhauſtis iam patriae facultatibus, cupiuit in praeſentiarum bellum componere, quo valentior poſtea congrederetur. In colloquium conuenit, conditiones non conuenerunt. 3 Poſt id factum paucis diebus apud Zamam cum eodem conflixit: pulſus (incredibile dictu) biduo et duabus noctibus Adrumetum peruenit, quod abeſt a Zama

Haec ille. quae nollem doctiſſ. viro excidiſſent. Is enim Scipio, cuius cum filio Hannibalem in Africa bellum geſſiſſe Nepos ait, non Africanus maior, ſed eius pater intelligendus eſt, qui primus in Italiam transgreſſo Hannibali apud Ticinum occurrit, ab eoque fugatus eſt. Cuius filius poſtquam in Hiſpania res maximas aduerſus Poenos geſſerat, in Africam profectus, pluribus praeliis vicit Carthaginienſes. Igitur ab his Hannibal reuocatur, et cum Scipione primo in colloquium venit, mox acie congreſſus ſuccumbit. In re manifeſta non alium teſtem, quam ipſum Hannibalem, aduocabo; qui in colloquio cum Scipione Africano apud Liuium 30, 30 *Hoc quoque ludibrium*, inquit, *caſus ediderit fortuna, vt cum patre tuo conſule ceperim arma, cum eodem primum Romano imperatore ſigna contulerim*; *ad filium eius inermis ad pacem petendam veniam*. E quibus apparet, non ſolum nihil incommodi editam lectionem habere; ſed etiam alteram Schottiani codicis, quam et in ſuo eruditiſſ. Boeclerus reperit, ferri nullo modo poſſe. Is enim Scipio, quem Hannibal apud Padum et Trebiam fugauerat, diu ante in Hiſpania cum Cneio fratre occubuerat, quam in patriam Hannibal rediret. Ceterum cum in duobus MSS. vt diximus, legatur *aduerſus P. Scipionem, quem*; in aliis autem, vt expreſſimus: credam Nepotem ſcripſiſſe: *adu. P. Scipionem P. Scipionis* (vel, *eius*) *filium quem etc.* Certe *filii* vox abeſſe non poteſt, niſi quae ſequuntur, ſpuria eſſe dicamus. Ea vero in MS. Boecl. ſic habent: *quem ipſe apud primo Trebiam fugarat. cum hoc etc.*

apud Rhodanum] Vide quae diximus ad c. 4, 1.

2 *Cupiu. bellum componere*] Prolixe haec Polybius 15, 5 et deinc. Liuius 30, 29 et ſeqq. breuius Appianus Libyc. p. 21.

apud Zamam cum eod. conflixit] Deſcribunt hanc pugnam Polybius 15, 9 et ſeqq. Liuius 30, 32 et deinc. Appianus Libycis, Oroſius 4, 19.

3 *Adrumetum*] Phoenicum, in Byzacio, coloniam, quae Graecis Ἀδρύμη, Ἀδρύμης, Ἀδρύμητος, et Ἀδρύμητον· Hieronymo, Aethico, aliisque *Hadrumetus*, et in ſaxo veteri apud Gruter. p. 362, 2 *Colonia Concordia Vlpia Traiana Auguſta Frugifera Hadrumetina*. Cum in

Zama circiter millia passuum trecenta. [4] In hac fuga Numidae, qui simul cum eo ex acie excesserant, insidiati sunt ei: quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppressit. Adrumeti reliquos ex fuga collegit. nouis delectibus paucis diebus multos contraxit.

VII [1] Cum in apparando acerrime esset occupatus, Carthaginienses bellum cum Romanis composuerunt. Ille nihilo secius exercitui postea praefuit, resque in Africa gessit [itemque Mago frater eius] vsque ad P. Sulpicium et C. Aurelium Consules. [2] His enim magistratibus legati Carthaginienses Romam venerunt, qui senatui populoque Romano gratias agerent, quod cum his pacem fecissent, ob eamque rem corona aurea eos donarent, simulque

in MS. Boecl. sit *basdrumtu*, et mox *basdrumenti*; auctor videri possit scripsisse; *Hasdrumetum*, e Punico חצררמאתן. sic enim Poenos vocasse vult Bochartus de coloniis Phoenic. I, 24. Etsi Reinesius de lingua Punica 8, 15 dictam putat חצר מות, vel חצרימות a חצר vel חצרי, & מות, quasi Plutonis regiam et domicilium mortis. Sic ex עזרבעל *Hasdrubal*; ex עזרא *Esdra* etc. Nil tamen mutare ausim, nisi consensus aliorum codd. accedat. *Adrumetum* etiam Liuius, Plinius, Tacitus, alii vocant.

millia passuum trecenta] MSS. Boecl. et Leid. *millia passus trec.* Mox qu. edd. *cum eo acie excesserant.* non male. Statim Lambinus legendum censet *nouis dilectibus*, nec dubitat quin libri MSS. sic habeant, nisi et ipsi mendosi sint. Atqui nec libri sic habent, nec vlla mutatione opus est.

1 *Itemque Mago frater eius*] Superfuisse tum Hannonem Nepotis sententia, manifestum est e cap. 8, 1 et 2. Etsi Liuius, vt etiam Ernstius obseruat, ex Italia in Africam traiicientem, vixdum superata Sardinia ex vulnere mortuum scribit. Et quamuis nemo veterum vllius rei post reditum ex Italia ab eo gestae, quod sciam, meminit, (nisi quod Zonaras p. 96 in Italiam remissum ait, quod sine dubio falsum est.) habuit tamen haud dubie Nepos auctores suos, quos sequutus est. Sed vt haec verba ab eo profecta credam, induci vix potero. Non ita solet Nepos. dixisset potius, *vna cum fratre Magone.* Igitur e fine commatis 3 repetita et inculcata censeo.

2 *Pacem fecissent*] Vide Zonaram p. 97.

cum his] Inepte quaerit Lambinus: cur *non dixit* SECVM? Neque enim cum legatis, sed cum republica Carthaginiensium, pacem Romani fecerant. At

ſimulque peterent, vt obſides eorum Fregellis eſſent, captiuique redderentur. [3] His ex Senatus conſulto reſponſum eſt: munus eorum gratum acceptumque eſſe: obſides, quo loco rogarent, futuros: captiuos non remiſſuros, quod Hannibalem, cuius opera ſuſceptum bellum foret, inimiciſſimum nomini Romano, et nunc cum imperio apud exercitum haberent, itemque fratrem eius Magonem. [4] Hoc reſponſo Carthaginienſes cognito, Hannibalem domum [Magonemque] reuocarunt. Hic, vt rediit, praetor factus eſt, poſtquam rex fuerat, anno

At *cur non ſupra*, pergit, LEGATI CARTHAGINIENSIVM? Reſpondeo, quia perinde erat, vtro modo loqueretur.

vt obſides eorum Fregellis eſſent] T. Liuius lib. 32 Annal. aliter, inquit Lambinus. Atqui, quae ille 32, 2 memorat, proximo demum anno geſta fuerant, Lentulo et Villio Coſſ. vt apparet ex initio libri. Quae vero heic comm. 2 et 3 tanguntur, nuſquam alibi lego. vt facile appareat aliis Nepotem auctoribus, quam Liuium, Appianum, et ceteros qui exſtant, fuiſſe vſum.

3 *Itemque fratrem eius Magonem*] Cum Nepos Magonem finito bello Punico II ſuperſtitem fuiſſe putarit, non auſim haec expungere.

4 *Hannibalem domum Magonemque reuocarunt*] Illud *Magonemque*, ſeu, vt in Boecl. eſt, *et Magonem*, nec poſitus vocis, nec, quod mox ſubiicitur, *vt rediit*, admittit. Nepos dixiſſet: *vtrumque* (vel *ambos*) *domum reuocarunt. Huc vt rediit Hannibal etc.* Vir doctus tamen *non deſerendum heic Nepotem* exiſtimabat, *ex ſcriptoribus antiquis rem vnam toties narrantem. Ipſum Liuium profecto poſt recenſitum Magonis obitum 21 capite profectos ſimul Magonem Annibalemque, et vocatos domum ſcribere.* Atqui non deſerimus Nepotem, ſed ſciolum, qui hanc vocem inſerſit textui. Liuius autem neque profectos vna ait, ſed nuntium ea de re *Romam adlatum per eosdem dies*, quibus profecti fuerant: neque de iſta reuocatione Hannibalis, quae finito bello, ſed de ea, quae antea facta eſt, loquitur. Quare is locus huc plane non ſpectat.

hic, vt rediit] In MS. Boecl. fuit: *Hic cum rediit.* in Leidenſi: *Huc, vt rediit.* quomodo et ed. Gebh. quod verum puto. *Huc* domum puta. Quod ſi vulgata lectio placet, *hic* pronomen erit, non vt Ernſtius volebat, aduerbium: diſtinguendumque, vt nos fecimus, commate interpoſito.

praetor factus eſt] Sic et Liuius 33, 46 *Praetor factus Hannibal.* Iuſtinus 31, 2. 6 *conſulem tum fuiſſe* ait. Errat vero vir doctus, qui lib. de repub. Carthagin. ſect. I cap. 15 haec verba de Magone accipit:

no secundo et vigesimo. Vt enim Romae Consules, sic Carthagine quotannis annui bini reges creabantur. [5] In eo magistratu pari diligentia se Hannibal praebuit, ac fuerat in bello. namque effecit, ex nouis vectigalibus non solum vt esset pecunia quae Romanis ex federe penderetur, sed etiam superesset, quae in aerario poneretur. [6] Deinde, anno post praeturam, Marco Claudio, Lucio Furio Coss. Romani legati Carthaginem venerunt. Hos Hannibal sui exposcendi gratia missos ratus, priusquam his senatus daretur, nauem conscendit clam, atque

seductus, opinor, illo glossemate, *Magonemque*: cum tamen e commate 5 appareat, de magistratu, quem Hannibal gessit, sermonem Nostro esse. Idem ex h. l. colligit, *Suffetes, deposito magistratu, praetores factos*. nescio, quam bene. Hannibal sane post XXII demum annos praetor factus est, quam rex, h. e. vt ille vult Suffes, fuerat. *Praetorem* autem, vt arbitror, dixit, quem Aristoteles politic. 2,9 (aliis 11) στρατηγὸν vocat, et inter maximos magistratus recenset. Zonaras certe *maximum Carthaginiensium magistratum* vocat, quem Hannibal tunc adeptus est. τὴν μεγίστην τῶν Καρχηδονίων ἀρχὴν οὐκ εἰς μακρὰν ἐπετράπη p. 97. Et rursus p. 102 Ἀννίβας δὲ τὴν μεγίστην τῶν παρὰ Καρχηδονίοις ἀρχῶν εἰληφώς. vide Indicem. Annuum fuisse, apparet e commate 6.

vt enim Romae consules, sic Carthagine etc.] Liuius 30, 7 *Suffetes, quod velut consulare imperium penes eos erat.* de Carthaginiensibus loquitur. Festus, seu potius abbreuiator eius Paullus: *Suffes, consul lingua Poenorum.*

annui bini reges] Miratur Ernstius, Nepotem *reges* vocasse Suffetes: (idque improprie factum, etiam Salmasius censebat;) suspicaturque eum scripsisse, aut scribere voluisse, *praetores*. Atqui hunc maximum Carthaginiensium magistratum etiam Graeci βασιλέας vocant, Aristoteles Politic. 2, 11, Polybius 3, 33 et 6, 49, alii. *Reges* etiam alii Latinorum. Iustinus 22, 7. 7 *Bomilcar rex Poenorum*. Orosius 4, 6 *Imilco rex Poenorum*.

5 *Poneretur*] Pro *poneretur* Leid. elegantius *reponeretur*. Proprium id hac in re verbum.

6 *Legati Carthaginem venerunt*] Vide Liuium 33, 47 et 48, Iustinum 31, 1. 7 et 8, Appianum Syriac. p. 88.

nauem conscendit] Sic et Liuius non semel, aliique loquuti. In Leid. tamen erat *ascendit*. quomodo Terentius Adelphis 4, 5. 69 *Abiit, nauem ascendit, periit*. vti quidem doctiss. Guyetus ea verba ordinabat. Variae lectioni haud dubie occasionem praebuit similitudo inter *a* litteram, et abbreuiationem syllabae *con*: quod et alibi factum noui.

atque in Syriam ad Antiochum profugit. 7 Hac re palam facta Poeni naues duas, quae eum comprehenderent, si possent consequi, miserunt: bona eius publicarunt: domum a fundamentis disiecerunt: ipsum exulem iudicarunt. 1 At Hannibal anno tertio, postquam domo profugerat, L. Cornelio, Quinto Minucio Coss. cum quinque nauibus Africam accessit, in finibus Cyrenaeorum, si forte Carthaginienses ad bellum, Antiochi spe fiduciaque, inducere posset: cui iam persuaserat, vt cum exercitibus in Italiam proficisceretur. Huc Magonem fratrem exciuit. 2 Id vbi Poeni resciuerunt, Magonem eadem, qua fratrem, poena affecerunt. Illi desperatis rebus cum soluissent naues, ac vela ventis dedissent, Hannibal ad Antiochum peruenit. De Magonis interitu duplex memoria prodita est. namque alii naufragio, alii a seruis ipsius interfectum eum, scriptum reliquerunt. 3 Antiochus autem si tam in agendo bello parere voluisset consi- VIII

 liis

7 *Domum a fundam. disiec.*] Tanquam proditoris, et maiestatis rei. vide Ind. v. *domus.*

1 *Domo profugerat*] Sic legunt ed. Col. Vltrai. et quaedam aliae. Male autem Lambiniana: *domum prof.*

Africam accessit] *Atqui non modo ipse eo non accessit, sed ne litteras quidem mittere ausus est*, inquit Lambinus, Livium 34, 60 et Appianum Syriacis adlegans. Sed iam supra monuimus, Nepotem in hac vita non semel alios, quam quos nunc habemus, auctores sequi.

proficisceretur] MS. Boecler. et ed. Col. *proficiscerentur*. ipse scilicet, et Antiochus. Nil tamen muto.

Magonem fratrem exciuit] Vide, quae diximus ad c. 7, 1.

2 *Qua fratrem*] De qua supra cap. 7, 7. MS. Schotti et ed. Vltrai. addebant, *absentem.*

duplex memoria prodita est] Mox MS. Boecl. *alii seruolis ipsius int. eum.* scripsit Nepos *alii a seruolis.*

3 *In agendo bello*] Lambino videtur insolens sermo, *agere bellum*: putatque fortasse legendum *gerendo.* Et videri possit abbreuiate scriptum fuisse *g'endo*: cumque oblitterata fuisset notula, quae *er* litteras denotare solet, legeretur *gendo*, sciolum aliquem inde fecisse *agendo.* Sed nulla mutatione opus. *Agere bellum*, pro gerere, dixere etiam Caesar, Livius, Ouidius, Mela, Curtius, sicut alii *pacem agere*, et Graeci ἄγειν πόλεμον, εἰρήνην, φιλίαν. de quo videndi duo summi viri, Gronouius obseruat. 2, 3 et Heinsius ad Ouidii

Tristium

liis eius, quam in suscipiendo instituerat, propius Tiberi quam Thermopylis, de summa imperii dimicasset. quem etsi multa stulte conari videbat, tamen nulla deseruit in re. 4 Praefuit paucis nauibus, quas ex Syria iussus erat in Asiam ducere, hisque aduersus Rhodiorum classem in Pamphylio mari conflixit. Quo cum multitudine aduersariorum sui superarentur: ipse, quo cornu rem gessit,
VIIII fuit superior. 1 Antiocho fugato, verens ne dederetur, quod sine dubio accidisset, si sui fecisset potestatem,

Tristium 2, 230. Et saepe ab optimae notae scriptoribus haec duo verba confundi, idem Gronouius docet obseru. 4, 14.

parere voluisset consiliis eius] Vide Appianum p. 90 et 94, Iustinum 31, 5. Cur autem Hannibalis consilio non paruerit Antiochus, caussam aperit Iustinus 31, 6. 1 et deinceps, et Appianus p. 94.

propius Tiberi, quam Thermopylis] Lambinus et alii edidere *Tiberim* et *Thermopylas*; sed inuitis, opinor, libris. Respicit autem praelium, in quo Antiochus cum Aetolis a Manio Acilio Glabrione consule victus fuit. de quo Liuius 36, 18. 19, Plutarchus Catone, Appianus Syriacis p. 97. 98, Frontinus 2, 4. 4.

4 *Quas ex Syria iussus erat in Asiam ducere*] Vide Liuium 37, 8, Appianum p. 100.

adu. Rhodiorum classem conflixit] Describit hanc pugnam Liuius 37, 23 et seqq. Meminit et Appianus loco modo laudato: itemque Iustinus 32, 6. 9 et Orosius 4, 20 : qui duo tamen videntur duo diuersa praelia confudisse.

quo cum] Alii, *in quo cum*. Statim Lambinus edidit, *qua rem gessit*, offensus, vt Schottus coniicit, Longoliana lectione, *quo rem gessit*. Sed in MSS. et aliis edd. legitur, *quo cornu*, vt post Lambinum editum. Praeerat autem Hannibal, vt Liuius narrat, sinistro cornu.

fuit superior] Paullo aliter Liuius, qui *multitudine nauium maxime vrsisse quidem Hannibalem Eudamum, et circumuenturum fuisse* ait, *ni, quae in dextro cornu vicerant naues, ad opem ferendam suis concurrissent.* addit tamen ea re factum, *vt ipse quaeque circum eum erant naues, fugam capesserent.* Appianus quoque *redeuntem e Syria Rhodos conclusisse in Pamphylia, nauesque aliquot illius cepisse* scribit. ἐπανιόντα Ῥόδιοι κατέκλεισαν εἰς Παμφυλίαν, καὶ τινὰς αὐτȣ τῶν νεῶν εἷλον. Quare et heic alios sequutus est Nepos.

1 *Verens ne dederetur etc.*] Refert hoc et Iustinus 32, 4. 3. aitque *admonitum a rege, cum ab Antiocho Romani deditionem eius deposcererent.* Et poposcisse eam, etiam e Liuio 37, 54 cognoscere est.

accidisset] MS. Boecl. *decidisset.* quod dictum videri possit, vt

testatem, Cretam ad Gortynios venit, vt ibi quo se conferret consideraret. [2] Vidit autem vir omnium callidissimus, magno se fore periculo, nisi quid prouidisset, propter auaritiam Cretensium. magnam enim secum pecuniam portabat, de qua sciebat exisse famam. [3] Itaque capit tale consilium. amphoras complures complet plumbo: summas operit auro et argento. has praesentibus principibus deponit in templo Dianae; simulans, se suas fortunas illorum fidei credere. His in errorem inductis, statuas aeneas, quas secum portabat, omnes sua pecunia complet, easque in propatulo domi abiicit. [4] Gortynii templum magna cura custodiunt, non tam a ceteris, quam ab Hannibale, ne quid ille, inscientibus his, tolleret, secumque duceret. [1] Sic X

con-

vt illud 18, 11. 5 *amicorum perfidia decidi.* sed notum est, in MSS. saepe *a* et *d*, *c* et *e* permutari. Statim idem codex, *vt n. ibi quo se c. d.* An fuit, *vt inibi q. s. c. d.?*

magno se fore periculo] Male alii praepositionem addunt, *in periculo.* quam fide MSS. expunxere Schoppius 4, 11 Verisimilium, aliique, heic et alibi apud nostrum. Vide Ind. v. *esse.*

nisi quid prouidisset] Sic rescripsi, quod in Boecl. erat, *nisi id prouidisset.* vulgo enim edunt, *nisi quid praeuidisset.* Nempe *prouidere* cauere est. Terentius Andr. 1, 3. 3 et Phorm. 1, 4. 5 *Quae si non astu prouidentur.* Cicero: *Actum est de te, nisi prouides.* Fortassis autem Nepos absque prouocabulo scripsit eadem ratione, *nisi prouidisset.* Pro quo cum exaratum esset, *nisi praeuidisset*, alii, deesse aliquid rati, supplerunt *id* vel *quid.* quod vt credamus, ipsa varietas lectionis suadet.

has praesentibus principibus] Sic MSS. Boecl. et Leid. nisi quod ille pro *has* corrupte *his* habet. *Principibus*, intellige ciuitatis Gortynae. ei voci adscripserat aliquis in margine, *Gortyniis.* quod postea in textum irrepsit, eiecta genuina voce. Vnde nata vulgata lectio, *has Gortyniis praesentibus.* nisi malis absorpta a τῷ *praesentibus* ob similitudinem voce *principibus*, quod vtraque abbreuiate scripta esset, suppleuisse sciolos *Gortyniis*, quod deesse quid animaduerterent.

his in errorem inductis] Sic optimus liber Boecleri. nec aliter legit Gebhardus, vt e notis illius apparet. Proprium id hae in re verbum: quo et alibi hoc significatu decipiendi vsus est, cap. 5, 3 et 9, 3. 1. Vulgo editur *ductis.* Nimirum absorpsit primam syllabam finalis littera vocis praecedentis.

secumque duceret] *Asportaret* MS. Schotti et ed. Gebh. *portaret* in plerisque aliis legitur. Retinue-

conseruatis suis rebus Poenus, illusis Cretensibus omnibus, ad Prusiam in Pontum peruenit. apud quem eodem animo fuit erga Italiam, neque aliud quicquam egit, quam regem armauit et exercuit aduersus Romanos. [2] Quem cum videret domesticis rebus minus esse robustum, conciliabat ceteros reges, adiungebatque bellicosas nationes. Diffidebat ab eo Pergamenus res Eumenes, Romanis amicissimus, bellumque inter eos gerebatur et mari et terra:

Retinuerunt deinde inepti, tanquam melius, quia vsitatius. Haec Schefferus. Praesertim cum viderent, paullo ante bis ita loquutum Nepotem. quod fortassis et effecit, vt heic quoque id verbi reponeretur.

1 *Prusiam*] Bithyniae regem, de quo passim Polybius, Liuius, Appianus, Iustinus, alii; etiam Cicero de diuinat. 2, 24 et Suidas. Exstat effigies eius in nummis vett. (vnde exhibent Vrsini imagines illustrium, et clariss. Patinus in thesauro Numismatum nuper edito cap. 2) itemque in nonnullis gemmis annularibus, teste Ioh. Fabro num. 120.

armauit et exercuit] Sic diserte legitur in MS. Leid. et ed. Vltraiectina. nec discrepat MS. Boecl. nisi quod corrupte habet *exercitu.* hancque lectionem verissimam, vulgatam vero *et excitauit*, a glossa esse, censebat nobiliss. Schefferus. Et iam adnotauit Gebhardus, male sequi illud *excitauit*, natura prius: eoque considerandam lectionem Vltraiectini codicis. *Quia viderat*, inquit, *regem longa pace desidem et insuetum bello, exercitio firmare constituit. Coniungit quoque armationem et exercitationem militum* Diodorus l. 16 de Philippo: Τὰς δὲ ϛρατιωτικὰς τάξεις ἐπὶ τὸ κρεῖττον διορθωσάμενος, καὶ τὰς ἄνδρας τοῖς πολεμικοῖς ὅπλοις δεόντως κοσμήσας, συνεχεῖς ἐξοπλισίας μὲν καὶ γυμνασίας ἐναγωνίας ἐποιεῖτο. Haec ille. Non dubitaui igitur hanc lectionem in textum admittere. Schottus accipiebat eo sensu, quo dicitur *laboribus exercitus*, et apud Terentium Adelph. 4, 2. 38 *Ego te exercebo hodie vt dignus es*: et apud Plautum Mercat. 2, 1. 4 *fui homo exercitus.*

2 *Domesticis rebus*] *Domesticis opibus* erat in ed. Vltrai. et MS. Boecleri, iudicio illius bene. Neque dubitabat Schefferus, τὸ *rebus* a glossa esse. Nil tamen mutare ausim. nam et *res* aliquando facultates denotant. Mox Lambinus ait quosdam malle, *non nimis esse rob.* nulla necessitate.

conciliabat ceteros reges etc.] Τὸ *et* ab vltima syllaba vocis *adiungebat* facile absorberi potuit. Possis et legere, *cet. r. adiungebat bellicosae nationis.* Non tamen ausim quicquam in textu mutare.

Romanis amicissimus] Sicuti Valerius Max. 2, 2. 1 *amantissimum Romanae vrbis.* Florus 2, 20. 2 *socium et commilitonem populi Rom.*

bellumque inter eos gerebatur] De quo videndus Iustinus 32, 4.

terra: quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi. [3] sed vtrobique Eumenes plus valebat propter Romanorum societatem: quem si remouisset, faciliora sibi cetera fore arbitrabatur. ad hunc interficiendum talem iniit rationem. [4] Classe paucis diebus erant decreturi. superabatur nauium multitudine. dolo erat pugnandum, cum par non esset armis. imperauit quam plurimas venenatas serpentes viuas colligi, easque in vasa fictilia coniici. [5] Harum cum confecisset magnam multitudinem, die ipso, quo facturus erat nauale praelium, classiarios conuocat, hisque praecipit, omnes vt in vnam Eumenis regis concurrant nauem, a ceteris tantum satis habeant se defendere. id facile illos serpentium multitudine consecuturos. Rex autem in qua naue veheretur, vt scirent, se facturum: quem si aut cepissent, aut interfecissent, magno his pollicetur praemio fore. [1] Tali cohortatione militum facta, XI classis ab vtrisque in praelium deducitur. quarum acie constituta, priusquam signum pugnae daretur, Hannibal, vt palam faceret suis, quo loco Eumenes esset, tabellarium in scapha cum caduceo mittit: qui vbi ad naues aduersariorum peruenit, epistolam ostendens, se regem professus est quaerere. [2] Statim ad Eumenem deductus est, quod nemo dubita-

 bat

4 *Decreturi*] Sic e suo et Gif. codd. ac ed. Vltraiect. legit Schottus, Gebhardo et Scheffero suffragantibus: sicut e suo item Sauaro ad 1, 4. 4. Et loquutus hunc in modum et alibi est. Indicem adi. vulgo est, *decertaturi.*

5 *Confecisset magnam multitud.*] Sic loquuntur optimi scriptores. vide Indicem. In Boecl. tamen fuit *fecisset.* quomodo supra 15, 3. 6 *summam,* et 22, 2. 4 *centum millia* armatorum *facere* dixit. Sed vereor ne primam syllabam absorpserit praecedens *cum.*

6 *In qua naue*] Sic MS. Boecl. recte. nam sic et supra 12, 4. 3 loquitur. Cicero quoque dixit *in equo, in mari vehi.* vide Ind. Vulgo abest praepositio. quam praecedens *autem* facile absorbere potuit.

1 *Signum pugnae*] Vide Ind. v. *signum.*

cum caduceo] Qui legationis insigne, inprimis in pace facienda, fuit. Solebat autem in prora nauis desigi, de quo doctiss. Schefferus addendis ad eruditum opus de Militia Nauali veterum, cuius nouam auctioremque editionem auide exspectamus.

bat aliquid de pace esse scriptum. Tabellarius, ducis naue declarata suis, eodem vnde ierat, se recepit. [3] At Eumenes soluta epistola nihil in ea reperit, nisi quod ad irridendum eum pertineret, cuius etsi caussam mirabatur, neque reperiebatur, tamen praelium statim committere non dubitauit. [4] Horum in concursu Bithyni, Hannibalis praecepto, vniuersi nauem Eumenis adoriuntur: quorum vim cum rex sustinere non posset, fuga salutem petiit: quam consecutus non esset, nisi intra sua praesidia se recepisset, quae in proximo littore erant collocata. [5] Reliquae Pergamenae naues cum aduersarios premerent acrius, repente in eas vasa fictilia, de quibus supra mentionem fecimus, coniici coepta sunt: quae iacta initio risum pugnantibus concitarunt, nec quare id fieret poterat intelligi. [6] postquam autem naues completas conspexerunt serpentibus, noua re perterriti, cum quid potissimum vitarent non viderent, puppes auerterunt, seque ad sua castra nautica retulerunt. [7] Sic Hannibal consilio arma Pergamenorum superauit: neque tum solum, sed saepe alias pedestribus copiis pari prudentia pepulit aduersarios.

[1] Quae

2 *Aliquid de pace esse scr.*] MS. Boecl. *quin aliquid de pace esset scr.* Interpolauit aliquis, opinor, gnarus Ciceronem ita solere. Altera ratione fere vbique Nepos vsus est. Mox idem codex: *eodem vnde erat regressus.* An fuit, *vnde erat egressus?*

3 *Nihil in ea*] Praepositio aberat MS. Boecler. Et potest abesse.

neque reperiebatur] Mallet Lambinus legi *reperiebat.* et certe vix aliter potest. Vulgatae occasionem dedit praecedens *mirabatur..*

4 *Fuga sal. petiit*] Glossema est, quod in suo reperit Ernstius, *sal. quaerit.*

5 *Risum concitarunt, nec quare id fieret*] Sic lego praeeunte MS. Boecl. in quo erat, *concitarunt, inec. quare.* nam vulgo legitur: *excitarunt, neque quare id f. Concitare risum* etiam Cicero dixit. Vide Ind.

6 *Puppes auerterunt*] Sic quoque cod. Boecleri. Lambino videbatur legendum *puppes adverterunt.* vel *proras auert.* *nam qui praelium,* inquit, *nauale committunt, proras habent aduersas; qui fugiunt, auertunt proras, et puppes aduersariis aduertunt.* Buchnerus malebat *conuerterunt.* Sed receptam lectionem tuetur eruditiss. Gronovius 4 obseruat. 25. Vide Ind.

[1] Quae dum in Aſia geruntur, accidit caſu, vt legati Pruſiae Romae apud L. Quintium Flamininum conſularem coenarent, atque ibi de Hannibale mentione facta, ex his vnus diceret, eum in Pruſiae regno eſſe. [2] Id poſtero die Flamininus ſenatui detulit. Patres conſcripti, qui Hannibale viuo nunquam ſe ſine inſidiis futuros exiſtimabant, legatos in Bithyniam miſerunt, in his Flamininum, qui a rege pe- XII

1 *L. Quintium Flamininum*] Sic legendum, non *Flaminium*, vt iam monuit Lambinus. nam id cognomen Quintiorum, vt e Faſtis Capitolinis, Liuio et MSS. codicibus Plutarchi cognoſcimus; non *Flaminius*, plebeiae gentis nomen. Quanquam et apud alios, Graecos pariter ac Latinos, ſcriptores paſſim *Flaminius* pro *Flaminino* legitur. Ceterum Magius legi vult *T. Quintium*, quod is a Liuio 31, 51 et ſcriptore de viris illuſtr. c. 51 legatus ad Pruſiam veniſſe dicitur. de quo mox plura. Lucius tamen circa eadem tempora Romae fuit, et a Catone anno V. C. IↃLXXIX ſenatu motus eſt, vt e Liuio 39, 42 aliisque conſtat. Recte vero MS. Boecl. et quidam editi, quibus et Lambinus adſentitur, *conſularem* habent. neuter enim Quintius hoc tempore conſul fuit, ſed Titus anno V. C. IↃLV, Lucius IↃLXI: vt Faſti Capitolini docent. Haec autem circa annum IↃLXX geſta ſunt. quo tempore etiam Liuius l. c. Lucium *conſularem* vocat. Et conſulatu iam defunctum fuiſſe, cum ſenatu moveretur, idque ante annos VII, e Cicerone de ſenect. cap. 12, Valerio Max. 2, 9. 1 et 4, 5. 1 ac Plutarcho in Catone mai. cognoſcimus.

2 *Senatui detulit*] Tacitus 13 A. 43, 1 *Nec deerant, qui haec Senecae deferrent.*

in his Flamininum] Titum, ſi credimus Liuio, ſcriptori de viris illuſtr. Plutarcho in Flaminino p. 380 et Eutropio: quem et Lambinus heic deſignari opinatur: quanquam noſter Lucium intellexiſſe videtur. De cauſſa legationis paullo aliter Liuius, Appianus, et Plutarchus, qui diſerte ſcribunt, aliis de cauſſis fuiſſe miſſum. Ad mentem noſtri ſcriptor de viris illuſtribus: *Legatus ad Pruſiam, vt Annibalem repeteret, miſſus.* Itemque Iuſtinus 32, 4. 8 *Miſſi a Senatu legati ſunt, qui vtrumque regem in pacem cogerent, Annibalemque depoſcerent.* Et Zonaras: πρέσβεων πρὸς τὸν Προυσίαν πεμφθέντων ἐκ Ῥώμης δι' ἄλλα τέ τινα, καὶ ὅπως καὶ τὸν Ἀννίβαν ἐκδοίη παρ' αὐτῷ ὄντα. adde Oroſium 4, 20, Eutropium ſub initium libri 4. Huius Quintii effigiem e gemma veteri exhibent Imagines Vrſini num. 126, cum his litteris ΤΦΘ. quas Ioh. Faber in notis exponit Τῖτος Φλαμινῖνος Θεός. Memoria vero lapſus eſt doctiſſ. Rutgerſius 1 Var. 1, cum Vrſinum oſcitantiae incuſat, ac *pro Quintii effigie* ait *publicaſſe gemmam cum his litteris*: Τ. Κ. Θ.

atque

terent, ne inimicissimum suum secum haberet, sibique dederet. [3]His Prusias negare ausus non est. illud recusauit, ne id a se fieri postularent, quod aduersus ius hospitii esset: ipsi si possent, comprehenderent: locum vbi esset facile inuenturos. Hannibal enim vno loco se tenebat in castello, quod ei ab rege datum erat muneri; idque sic aedificarat, vt in omnibus partibus aedificii exitum sibi haberet, semper verens, ne vsu eueniret, quod accidit. 4 Huc cum legati Romanorum venissent, ac multitudine domum eius circumdedissent, puer ab ianua prospiciens Hannibali dixit, plures praeter consuetudinem armatos apparere. qui imperauit ei, vt omnes fores aedificii circumiret, ac propere sibi renuntiaret, num eodem modo vndique obsideretur.

atque Τῖτος Κοΐντιος Θεὸς *interpretatum esse: cum tamen eadem gemma, sibi inter cimelia Christianissimi Galliarum regis visa, insculptas habeat litteras* I. X. Θ. quas ille exponit: Ἰησοῦς Χριστὸς Θεὸς, eoque Saluatoris nostri effigiem esse contendit. Memoria, inquam, lapsus est. nam neque Fuluius ita exhibuit ac interpretatus est eam effigiem; neque eadem gemma fuit, quam Rutgersius vidit; cum credibile sit, illam Fuluii, vt cetera cimelia, e quibus Imagines istae desumtae sunt, hodieque in Farnesianis thesauris Parmae superesse.

sibique dederet] Aberat MS. Boecl. et ed. Cod. τὸ *vt*, quod vulgo interponitur. eoque expunxi. Sic 25, 10. 4 *ne timeret, statimque ad se veniret.* Et ita passim alii.

3 *Illud recusauit*] Paullo aliter Liuius. Cum Nostro tamen facit Plutarchus, qui deprecatum pro supplice et familiari, sed frustra, scribit. πολλὰ τοῦ Προυσίου δεομένου καὶ λιπαροῦντος ὑπὲρ ἀνδρὸς ἱκέτου καὶ συνήθους, οὐ παρεῖχεν.

ipsi si possent, comprehenderent] Poterat tamen Admetum imitari, de quo supra 2, 8. 5.

in castello] *Libyssam* locum hunc vocant Appianus, Plutarchus, scriptor de viris illustribus, Eutropius, Zonaras.

idque sic aedificarat] Sic fere et Liuius loco cit. rem narrat.

exitum sibi haberet] Sic rescripsi e MS. Boecl. iubente Scheffero. Vulgata lectio, *exitus haberet*, ex abbreuiatione nata est. Scribit Liuius, *septem exitus fecisse* Hannibalem.

semper verens ne vsu eueniret] Liuius: *Semper talem exitum vitae suae Annibal prospexerat animo.* caussas apud ipsum vide. MS. Boecl. et qu. edd. *vsu veniret.* An fuit, *vsu ei veniret?*

4 *Puer ab ian. prospiciens*] Vide Ind. v. *ianua.*

tur. [5] Puer cum celeriter, quid esset, renuntiasset, omnesque exitus occupatos ostendisset: sensit id non fortuito factum, sed se peti, neque sibi diutius vitam esse retinendam. quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinarum virtutum, venenum, quod semper secum habere consueverat, sumsit. [1] Sic vir fortissimus, multis variisque XIII
perfunctus laboribus, anno acquieuit septuagesimo. Quibus consulibus interierit, non conuenit. nam Atticus Marco Claudio Marcello, Q. Fabio Labeone Coss. mortuum in annali suo scriptum reliquit. at Polybius L. Aemilio Paullo et Cn. Baebio

5 *Renuntiasset*] MS. Boecl. *nuntiasset*.

venenum sumsit] Vide laudatos Ernstio.

secum habere consueu.] Sub annuli gemma. scriptor de viris ill. c. 51, Iuuenalis Sat. 10.

1 *Anno acquieuit septuagesimo*] Si, quod in ἀναγραφῇ Ὀλυμπιάδων legitur, Hannibal natus fuit Olymp. CXXXIII anno I; si vt Noster cum aliis scribit, nouem annos natus cum patre in Hispaniam profectus; si minor annis XXV, vt Noster et Ampelius, imperator factus: si denique, vt Liuius 30, 35 et apud eundem ipse 30, 37, sexto ac tricesimo post anno quam puer inde profectus, ac, vt Polybius 15, 19, maior annis XXXXV, Carthaginem rediit; quomodocunque subducas calculos, haud plures, quam LXV ad summum anni exibunt, etiamsi demum P. Cethego et M. Tamphilo Coss. hoc est, anno V. C. IↃLXXII mortuum adfirmes. Vide igitur annon scripserit Nepos: *anno LXV*: quod librarii mutarint in LXX. Neque enim nouum, *V* et *X* in libris permutari. nam rotundo numero heic vsum, quod vir doctus suspicatur, vix crediderim. Certe in iam laudata ἀναγραφῇ, Olymp. CXXXXVIII anno IIII obiisse dicitur; hoc est anno aetatis LXIII vel LXIIII.

nam Atticus] Sic recte MSS. et edd. vett. nam *annalem Attici* etiam Cicero adlegat ad ipsum Atticum scribens 12, 23. Adi sis Vossium de Hist. Lat. 1, 11. Male igitur Lambinus cum Cl. Puteano *Attium* reponi voluit. In qu. edd. est: *namque Atticus*.

M. Claud. Marcello, Q. Fab. Labeone] Anno ab V. C. IↃLXX. Qu. edd. addunt copulam, *et Q. Fab. Lab.*

L. Aemilio Paullo et Cn. Baebio Tamphilo] Sic legendum e Fastis Capitolinis, Liuio 39, 23. 56, Iul. Obsequente, Cassiodoro, ac MS. cod. Gifanii. In Veneto quoque, Magio viso, fuit: *Bebio Tamphilo*. Ceteri MSS. editique *Pamphilum* vel *Pamphilium* vocant alterum, et *M.* vel *C.* praenomen addunt: *Aemilium* absque pronomine exhibent. Vtrumque nomen corruptum in Fastis Siculis: Παμφίλε

bio Tamphilo: Sulpitius autem, P. Cornelio Cethego, M. Baebio Tamphilo. [2] Atque hic tantus vir tantisque bellis districtus, nonnihil temporis tribuit litteris. namque aliquot eius libri sunt, Graeco sermone confecti. in his ad Rhodios de Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis. [3] Huius bella gesta multi memoriae prodiderunt: sed ex his duo, qui cum eo in castris fuerunt simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa est, Silenus, et Sosilus Lacedaemo-

Παμφίλε καὶ Πέλε. Lege: Ταμφίλε καὶ Παύλε. Fuere autem consules anno V. C. IↃLXXI.

Sulpitius autem] Vossius de Hist. Lat. 1, 18 auum Imperatoris Galbae signari putat, Suetonio Galba c. 3 memoratum. MS. Boecl. et quidam editi *Sulpitius a. Blito.* quod Gebhardus negat se capere. Ego vix dubito, si non verum, saltem corruptum viri cognomen esse.

P. Corn. Cethego, M. Baebio Tamph.] Sic rursus Fasti Capitolini, Liuius 40, 18 et cod. Gif. Quare non est quod cum Magio *P. Corn. Lentulo* reponamus. In reliquis MSS. et plerisque edd. vett. *Tamphili* cognomen pariter, vt paullo ante, corruptum est: sicut et in Fastis Siculis.

2 *Nonnihil temp. litteris*] Paullo ante in illis, *Atque hic tantus vir*, pronomen abest ab ed. Colon.

Cn. Manlii Vulsonis] Sic recte Magius emendauit. Ita enim Fasti Capitolini, Liuius, aliique vocant. In MSS. corrupte: *Ennii Manilii Volonis*. Sicut apud Appianum Syriacis aliquoties Μάνιος legitur pro Μάνλιος, etiam in nuperrima editione Amstelodamensi. Fuit autem cum M. Fuluio Nobiliore consul A. V. C. IↃLXIIII, ac prouinciam Asiam sortitus, Gallos eam incolentes deuicit.

3 *Huius bella gesta*] Pro *bella* MS. Boecler. *belli.* quod non admittunt illa *cum eo*: nisi *belli gesta* idem sit ac res bello gestae. Buchnerus ὁ πάνυ τὸ *bella* superuacuum existimabat, ac Nepotem scripsisse *Huius gesta.* quomodo supra 14, 1. 2 loquutus est, et alii passim. An fuit, *Huius bello gesta?*

Silenus] Omnes hucusque edidere, *Philenius*, vel *Philaenius*. Ignotum nomen, nec vlli veterum, quod sciam, memoratum. Itaque Vossius in de hist. Gr. 1, 17 legit *Philinus*, auctoritate Polybii 1 et 3, ac Diodori Siculi 23 et 24 in Eclogis. Sed is primi belli Punici historiam scripsit. Boeclerus e MS. suo legit *Syllenus*. Verum viri nomen est *Silenus*. Id docet locus Ciceronis de diuin. 1, 24 ab eodem summo viro laudatus: *Hoc idem in Sileni graeca historia est: is autem diligentissime res Hannibalis persecutus est.* De Noua Carthagine a Scipione Africano capta eundem Liuius laudat 26, 49. Plura de eo Vossius de hist. Gr. 3 p. 413.

Sosilus] Diodorus Siculus Ecloga 3 libri 26: Σώσιλος ὁ Ἴλιος (seu Ἰλιεὺς) τὰ περὶ Ἀννίβαν

cedaemonius. Atque hoc Sosilo Hannibal litterarum Graecarum vsus est doctore. 4 Sed nunc tempus est huius libri facere finem, et Romanorum explicare imperatores: quo facilius collatis vtrorumque factis, qui viri praeferendi sint, possit iudicari.

XXIIII
M. PORCIVS CATO
EX LIBRO POSTERIORE CORNELII NEPOTIS

CATO ortus municipio Tusculo, adolescentulus, priusquam honoribus operam daret, ver- 1
satus

'Αννίβαν ἔγραψεν ἐν βιβλίοις ζ΄. Meminit illius et Polybius 3, 20: sed pro fabulis potius, quam historiis, scripta eius habenda censet. quae loca iam indicauit Vossius de hist. Graec. 1,17. Sed pro βιβλίοις ζ΄, vti legitur apud Diodorum, habet ξ΄, vertitque: *libris sexaginta*; errore haud dubie ex similitudine litterarum nato. Ac dubito an tot libros de vnius Hannibalis rebus Sosilus scripserit. Perperam igitur Lambinus corrigit: *Sosybius*, vel *Sosilus*. Ceterum Hannibalis res gestas etiam recentioribus Afris innotuisse, illud indicio est, quod Vincentius Albus (*le Blanc*) Massiliensis in Itinerario suo, parte 2 c. 17 scribit, Temesnae in regno Maroccae, sibi Maurum quendam anno Christi CIↃ IↃLXXVIII inter alios libros, quibus vtebatur, nominasse quendam *Albuzer* dictum, plenum rerum curiosarum de gestis celeberrimorum Africae virorum, Hannibalis, Masinissae, Septimii Seueri, ut multorum aliorum Regum, principum et episcoporum, vt Augustini etc. Etsi hodie in illis oris, si Lancellotto Addisono, nuperrimo Mauritaniae descriptori, credimus, vix vllos libros reperire est.

4 *Nunc tempus*] MS. Boecl. *nos tempus*.

qui viri] Barthius coniiciebat legendum: *cui vtri*. vel *qui vtris*. aut *quis vtri praeferendi sint*. Ego nihil mutandum censeo. nam sic plane Plinius N. H. 18, 3 e Catone: *Quem virum bonum colonum dixissent, amplissime laudasse existimabantur*.

* * *

De Catone vide scriptorem de viris illustr. c. 47, Ampelium c. 19: et e iunioribus Vossium de hist. Gr. 1, 5. Characterem animi habes apud Liuium 39, 40: effigiem e gemma annulari inter Imagines Illustrium Vrsini: isque similem in Carniola habuit, teste Ioh. Fabro num. 116. qui et Hermae illi dicati meminit, sed capite truncati, cum inscriptione: M. PORCIVS M. F. CATO CENSORIVS: coniicitque eum ipsum esse, quem Plutarchus scribit ei in templo

ſatus eſt in Sabinis, quod ibi heredium a patre relictum

templo Sanitatis dedicatum fuiſſe. eſt et apud me nummus mediae magnitudinis pulcherrimus, ſed recentioris vt arbitror aeui, in quo caput conſpicitur Catonis barbatum, his circum litteris: M. PORCIVS CATO. CENS. In auerſa parte ROMA, ſpoliis inſidens, et dextra bilancem, ſiniſtra cornu copiae tenens.

M. Porcius] Ita paſſim exaratum hoc gentilitium Catonis nomen reperitur non modo in libris vett. ſed etiam in ſaxis et nummis plerisque, apud Gruterum, Vrſinum et Pet. Seruium in Miſcellaneis cap. 8. In Romano tamen ſaxo, quod in aedibus Farneſiorum vidit Seruius, legitur: M. PORCIVS M. F. CATO. CENSORIVS. Vix dubito quin ſit Hermes capite truncatus, Ioh. Fabro, vt modo diximus, laudatus. qui proinde hinc emendandus fuerit: quemadmodum et ex altero iuxta Capitolium, eidem Seruio memorato, in inſcriptione Gruteriana 4 p. 358 (eadem enim haud dubie eſt) pro CENSORINVS legi debet CENSORIVS Sic enim Catonem noſtrum cognominatum fuiſſe, etiam aliunde conſtat. *Porcii* autem nomen etiam in aliis lapidibus ſic ſcriptum eſt apud Gruterum. Vide Indicem Scaligeri 24. vt variaſſe in eo veteres videantur. Sic in iisdem lapidibus *Fabricius* et *Fabritius*, *Sulpicius* et *Sulpitius*, promiſcue exaratum eſt.

Cato] Noſter antea *Priſcus* cognominatus, teſte Plutarcho, poſt a ſolertia *Cato* dictus eſt.

ex libro poſteriore Corn. Nepotis] Vnde haec deſumta ſint, et an in aliquo MS. codice inventa, dicere non poſſum. neque enim alibi, quam in edit. Gebh. et poſtrema Boecleriana, et quae hanc expreſſere, eam inuenio. Lambinus tamen, et qui eum ſequuti ſunt, ſimilia praefixere: *ex libro ſecundo Aemilii Probi, ſeu Cornelii Nepotis*. Longolius nil aliud, quam, *Catonis vita*; Schottus, *M. Porcii Catonis vita*. Pighius, qui hanc vitam a Carolo Langio acceptam libro VIIII Annalium Rom. ſed pluribus locis ab aliis editionibus diſcrepantem, inſeruit; alicubi et coniecturas ſuas adſcripſit, hunc ei titulum praeſcripſit, *Vita Marci Catonis, ex Cornelio Nepote de viris illuſtribus*. Vtcunqne ſit, veriſimilius eſt, eam ex altero Nepotis libro eſſe, cuius 23, 13. 4 meminit, quam, quod Schotto aliisque viſum, fragmentum eſſe vel ἀνακεφαλαίωσιν libri quem cap. 3, 5 de Catone *ſeparatim feciſſe* ſe ait. nam id ne credamus, ea ipſa verba faciunt. Quis enim in fragmento aut ἀνακεφαλαιώσει operis alicuius vnquam opus ipſum, tanquam diuerſum, laudauit? Non repugnabo tamen, ſi quis cum Voſſio τῷ πάνυ veriſimile cenſeat fragmentum eſſe ex opere *de hiſtoricis Latinis*: cum de hiſtoriis Catonis tam explicate agat, Orationum autem et rerum pace belloque geſtarum ſolum velut obiter mentionem faciat.

1 *Cato*] Pighius edidit, *M. Cato*. quomodo principio Attici: *Titus Pomponius Atticus*.

ortus municip. Tuſculo] *Porcios Tuſculo in ſenatum accitos*, ait

relictum habebat. Hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu censuraque habuit collegam, vt M. Perperna Censorius narrare solitus est, Romam demigrauit, in foro [que] esse coepit. [2] Primum stipendium

ait Claudius Caesar apud Tacit. 11, 24. 3. *M. Porcium Catonem nomen suum Tusculi ignobile Romae nobilissimum reddidisse,* Valer. Max. 3, 4. 6.

honorib. operam daret] Vide Ind. v. *honor.*

in Sabinis] Sic et Plutarchus.

heredium] MS. Venetus Magio laudatus, *praedium.* Sed rectum est *heredium.* vide Ind. et notas Ernstii.

hortatu] MS. Schotti: *Inde hortatu,* quomodo et Pighius edidit. Addidit *inde* aliquis, qui non cohaerere haec cum praecedd. putabat, ignorans, Nepotem ita solere.

M. Perperna] Sic legendum esse, iam monuere Lambinus, Pighius ad an. V. C. 608, alii. nam ita apud scriptores Graecos, et in lapidibus, ac nummo veteri apud Pighium, hoc siue gentilitium nomen, vt plerique, siue cognomen gentis obscurae Sabelliae, vt Pighius existimat, exaratum reperitur. In vulgatis libris heic et alibi mendose *Perpenna* legitur. Equidem et in vett. lapidibus inuenio *Perpennam* quendam inter magistros vicorum vrbis Romae, apud Gruterum p. 251. et septem alios cum cognominibus *Argyri, Charitonis, Eutychi, Fauoris, Firmii, Lurconis, Philonis,* apud eundem p. 814. 8. 241. 988, 1. 820, 9: ac *Petronium Perpennam Magnum Quadratianum,* Praef. Vrbi p. 177, 7: itemque in nummo Liciniani apud Occonem, *Imp. Caes. M. Auf. Perpennam Licinianum*; et apud Victorem iuniorem (nisi locus mutilus est, quod valde vereor) *Hostilianum Perpennam.* Verum id aut alterius familiae nomen cognomenue, aut e *Perperna* siue posterioris aeui consuetudine, seu scribentium culpa (qui et alibi eas litteras permutarunt) corruptum censeo.

Censorius] Pighius edidit *consobrinus,* idque et in suo cod. reperit Schottus, veriusque censet, quam quod in aliis edd. legitur, *Censorinus.* Mihi neutrum quadrare videtur. Cuius enim Perpenna *consobrinus,* et cur id non addidit Nepos? Nec vllos alibi Perpernas *Censorinos* inuenio: Marciorum id cognomen est. Ergo rectum est *Censorius,* h. e. qui censuram gesserat. Ac vix dubito, quin designetur M. Perperna, qui anno V. C. IↃCLXI consul, et anno IↃCLXVII cum L. Marcio censor fuit, vixitque annos XCVIII; defunctus anno V.C. IↃCCIIII: eoque vel Nepoti, vel alicui familiarium eius, ea, quae heic referuntur, *narrare* potuit. Sciolus aliquis, cum cognomen *Perpernae* putaret esse, mutavit in *Censorinus*; pro quo librariorum aliquis scripsit *Consobrinus.*

Romam demigrauit etc.] Prolixe haec Plutarchus narrat p. 337 et ex eo Lambinus. Mox in illis *foroque* a qu. edd. abest copula. Pighius transponit, *inque foro.* Vix dubito a glossa esse.

ſtipendium meruit annorum decem ſeptemque, Q. Fabio

2 *Annorum decem ſeptemque*] Pighius edidit: *annorum XVII.* Sic et Plutarchus: φησὶ γὰρ αὐτὸς, ἑπτακαίδεκα γεγονὼς ἔτη τὴν πρώτην στρατεύσασθαι στρατειάν. Sed Lambino *videtur ex Faſtis natus tum fuiſſe annos circiter XVIIII, ſiquidem natus eſt anno poſtquam primum conſul fuerat Q. Fabius Verrucoſus Maximus.* Carolus quoque Langius notis in Catonem maiorem Ciceronis ait, *militare coepiſſe an. V. C. 539, natum annos plus minus XVIIII; quanquam in Nepote et Plutarcho legatur anno aetatis XVIII militaſſe ſub Fabio; id quod,* ipſius iudicio, *ratio annorum qui inter Fabii I et IIII conſulatum ſunt non patiatur.* Nempe pro diuerſa loci Ciceronis lib. de ſeneƈt. cap. 4 leƈtione diverſos natali Catonis annos adſignant. Lambinus enim, vulgata leƈtione nixus, *anno poſtquam Fabius primum conſul fuerat,* i. e. V. C. 521, *natum* cenſet: quae et Schotti ac Pighii ſententia eſt. Langius autem ſcriptura MSS. codicum multis rationibus a Vincentio Contareno var. leƈt. cap. 24 confirmata, *Fabium anno poſt primum conſulem fuiſſe, quam Cato natus eſt,* fretus anno 519 natum vult. Vt autem Nepotem falſi arguerent, illud, opinor, eos induxit, quod Nepos ait, Catonem *Fabio et Marcello Coſſ.* (nam haec ad praecedentia referunt) primum ſtipendium meruiſſe. Eorum enim conſulatus cum in an. V. C. 539 inciderit; inde ſequi videtur, Catonem, qui illorum ſententia tum *primum ſtipendium meruit,* ſi anno ante primum Fabii conſulatum natus eſt, annum XVIII vel XVIIII; ſi anno poſt, XVIIII vel XX egiſſe. Verum id non neceſſario inde ſequitur. nam ſi dicamus Catonem toto *anno poſtquam Fabius primum conſul fuerat,* i. e. ſub finem anni 521, *natum*; Fabio et Marcello Coſſ. annos XVII natus fuerit, ingreſſus vero annum aetatis XVIII. Praeterea illa, *Fabio et Marcello Coſſ.* aeque ad ſequentia ſeu ad *tribunatum* Catonis, quam ad praecedentia ſeu *primum* eiusdem *ſtipendium* referri poſſunt: quod et ab editoribus quibusdam faƈtum video, qui ea verba interpoſita στιγμῇ a praecedentibus diuellunt. Quanquam ob rationes a Contareno adlatas, et tot codicum MSS. conſenſum veroſimilius puto, Catonem ante primum Fabii conſulatum fuiſſe natum. quemadmodum et *Fabio ac Marcello Coſſ.* Catonem *primum ſtipendium meruiſſe,* quam, *tribunum militum fuiſſe,* probabilius cenſeo. nam cum anno 544 cum Fabio *adoleſcentulus miles ad Tarentum profeƈtus,* teſte Cicerone, fuerit; *tribunus* tum nondum, multoque minus quinquennio ante, eſſe potuit. niſi dicas, *militem* illic non opponi *tribuno,* ſed, de quo Cicero mox ſubiicit, *magiſtratui.* Sed neque ratio annorum quae inter annum V. C. 521, et conſulatum Fabii ac Marcelli interieƈti ſunt, patitur vt his Coſſ. hoc eſt anno 539, tribunus fuerit. neque enim plures ſunt quam XX. Iam annorum XVII, primum ſtipendium, vt praeter Noſtrum ipſe apud Plutarchum

Q. Fabio Maximo, M. Claudio Marcello Coff. Tribunus militum in Sicilia fuit. Inde vt rediit, castra fecutus eft C. Claudii Neronis, magnique eius opera exiftimata eft in praelio apud Senam, quo cecidit

Plutarchum teftatur, meruit. Neque citius, per aetatem, merere potuit. Ergo poft tria ftipendia ftatim factus fuiffet tribunus. quod illis temporibus, quibus ante quam quinque ftipendia feciffet, ad tribuni munus nemo euehebatur, neutiquam congruit. Ergo aut Fabio et Marcello Coff. tribunus non fuit: aut diu ante primum Fabii confulatum natus fuit. Sane mirum non eft, Nepotem in putandis Catonis annis a Cicerone diffentire: cum et alii fcriptores cum ab eodem Cicerone, tum inter fe valde hac in re difcrepent. Certe Nepos, fi modo fanus eft locus, *per annos octoginta, ab adolefcentia, reip. cauffa inimicitias fufcepiffe* eum fcribit. Id vero priusquam in militiam profectus effet, (quod factum effe antequam Romam migraret, e Plutarcho apparet) facere non potuit. Liuius autem lib. 39 cap. 49 et Plutarchus nonagefimo aetatis anno Seruium Galbam ab eo accufatum tradunt. quod (vt narrant Liuius epitoma 48, Valerius Max. 5, 6. 2, Suetonius Galba cap. 3, Orofius 4, 21) Lufitanos diripuiffet, ac eorum aliquot millia dolo circumuenta trucidaffet: cuius accufationis et Cicero in Bruto cap. 20 ac 1 de oratore cap. 53, itemque Valerius 8, 1. 2 et 8, 7. 1 meminere, aiuntque orationem illam in *Originibus* fuis expofuiffe eum: fed Cicero tradit, *annos quinque et octoginta tum natum fuiffe*, eodemque anno exceffiffe e vita.. Eam vero Lufitanorum cladem accidiffe anno V. C. IↃCII, e Liuio manifeftum eft. Accufauerit igitur Galbam Cato anno IↃCIII. Qui fi nonagefimus ei vitae fuit, natus fuerit circiter anno V. C. IↃXIII.

Q. Fabio Maximo, M. Claudio Marcello] Omifit vtrumque cognomen Pighius: qui et haec verba ad praecedentia refert, in Annal. Rom. 2 ad ann. V. C. 549, hisque confulibus Catonem tribunum in Sicilia fuiffe ait. quod etiam alii ex editoribus Nepotis fecere.

tribunus militum in Sicilia fuit] Anno aetatis XXIIII, M. Claudio Marcello V, T. Quintio Crifpino Coff. Ita Lambinus: quem et Schottus in chronologia fequitur.

C. Claudii Neronis] Confulis, anno V. C. IↃXLVI. MS. Boecler. et qu. edd. *P. Claudii Ner.* Sed *Caii* praenomen etiam Fafti Capitolini, Liuius, Caffiodorus, et Marianus ei tribuunt.

exiftimata eft] Sic et Longolius ac Schottus, fortaffis et alii, edidere. Mox ipfe Nepos: *quod non minoris exiftimamus.* adde Indicem. Lambinus repofuit *aeftimata* eft, nulla ratione addita. quod perperam hucusque retinuere editores reliqui.

cecidit Hasdrubal frater Hannibalis. [3] Quaeſtor obtigit P. Cornelio Scipioni Africano, conſuli: cum quo non pro ſortis neceſſitudine vixit. namque ab eo perpetua diſſenſit vita. Aedilis plebis factus eſt cum C. Heluio. [4] Praetor prouinciam obtinuit Sardiniam, ex qua quaeſtor ſuperiore tempore

in praelio apud Senam] De quo Liuius 27, 48 et deinceps.

3 *Quaeſtor obtigit P. Corn. Scipioni Africano conſuli*] Catonem Scipioni quaeſtorem fuiſſe, praeter Noſtrum ac Plutarchum, tradit etiam Liuius 29, 25; (vt iam obſeruatum Lambino) vbi Scipione in Africam traiecturo, M. Porcium Catonem *quaeſtorem tum fuiſſe* ait. Sed ea traiectio facta M. Cornelio Cethego et P. Sempronio Tuditano Coſſ. quo anno Catonem quaeſtorem fuiſſe etiam Cicero in Bruto cap. 15, et, ex emendatione Pighii ac Langii, in dialogo de ſenectute cap. 4 teſtatur. Non igitur *conſuli* Scipioni, ſed *proconſuli* quaeſtor obtigit. Lambinus putabat *reſponderi poſſe, Catonem factum eſſe iterum quaeſtorem Romae Cethego et Tuditano Coſſ. poſteaquam quaeſtor Scipioni imperatori obtigiſſet.* Ego malim legi *proconſuli,* quomodo ſupra 23, 4. 3 pro *praetore* reſcripſimus *propraetorem.* niſi Nepos *conſuli* dicat *obtigiſſe praetorem,* qui eo conſule praetor electus, ſequenti demum anno Quaeſturam ſub eodem proconſule adminiſtrauit. cui ſententiae fauet, quod apud Ciceronem Cato ait, ſe *quadriennio poſt,* quam cum Fabio ad Tarentum profectus eſſet, i. e. anno V. C. 548 *quaeſtorem factum,* (ſic enim legit Pighius) *eum magiſtratum geſſiſſe conſulibus Tuditano et Cethego,* h. e. anno 549. Sed repugnat quod cap. 2, 1 dicitur Scipionis *in priore conſulatu quaeſtor fuiſſe.* niſi forſan illic legendum eſt *in proconſulatu.* Ceterum a MS. Boecler. et edd. Colon. Schotti ac Pighii abſunt illa *Cornelio Scipioni,* idque conſuetudini Nepotis congruentius eſt.

non pro ſortis neceſſitudine] Nam Conſul aut Praetor quaeſtori pro patre, hic illi pro filio erat. Cuius neceſſitudinis et Cicero meminit diuinat. in Caecil. c. 14 et 19, actione 1 in Verrem. c. 15, Orat. poſt redit. in Sen. c. 14, et pro Cn. Plancio c. 11. *Sortis neceſſitudinem* eundem morem vocat in Verr. 1 c. 14.

namque ab eo perpetua diſſenſit vita] Vide Plutarchum p. 342 C et 338 A, Liuium 38, 54. Porro Schottus edidit, *perpetuo diſſ. vita*: ſicuti Pighius: *nam ab eo.*

aedilis pl. f. e. cum C. Heluio] Commemorat hos in aedilitate pariter ac praetura collegas et Liuius 32, 7: Heluium etiam lib. 38, 14 et 21; etſi libro 32 in qu. edd. legitur *Aelius.* quod nomen et heic reponebat Magius. Eſt autem *Heluius,* vt ferunt, cognomen gentis Ebutiae.

pore ex Africa decedens, Q. Ennium poëtam deduxerat: quod non minoris exiſtimamus, quam quemlibet ampliſſimum Sardinienſem triumphum.
[1] Conſulatum geſſit cum L. Valerio Flacco, ſorte prouinciam nactus Hiſpaniam citeriorem, exque ea triumphum deportauit. [2] Ibi cum diutius moraretur, P. Scipio Africanus conſul iterum, cuius in priore conſulatu quaeſtor fuerat, voluit eum de prouincia depellere et ipſe ei ſuccedere. neque hoc per ſenatum efficere potuit, cum quidem Scipio in ciuitate principatum obtineret: quod tum non potentia, ſed iure reſpubl. adminiſtrabatur. II

V 2 Qua

4 *Ex Africa*] Abſunt haec ab edit. Pighii. ſed abeſſe non poſſunt. neque enim in Sardinia, ſed in Africa Quaeſtor fuit. Statim Lambinus, Pighius et Schottus edidere *aeſtimamus*. ſed vide not. ad ſ. 2. Pighius coniiciebat, *aeſtimauit*. nulla neceſſitate.

1 *Hiſpaniam citeriorem*] Quae in ea geſſerit, praeter laudatos Ernſtio, narrant Appianus Ibericis, et ſcriptor de viris illuſtr. cap. 47. Mox Pighius, *ex eaque*. et ſtatim Schottus, *reportauit*.

2 *P. Scipio Afric. conſ. iter.*] Longolius ac Schottus vna voce auctius: *quod P. Scip. Af. c. it.* ſub qua neſcio annon aliquid lateat. Viderint alii. Deinde Pighius edidit, *et ipſe ei iure ſuccedere*: coniicitque, *et ipſe ei in ea ſucc.* Sed gloſſema puto τὸ *iure*, e ſequentibus natum.

neque hoc per ſenatum effic. pot.] Paullo aliter Plutarchus, qui ſucceſſiſſe quidem Catoni Scipionem magnum, et quod ille etiam poſt aduentum ſuum Lacetanos ſubegiſſet, indignatum fuiſſe ſcribit: Senatum autem cenſuiſſe ne quid actorum a Catone mutaretur. At nihil de ſucceſſione Africani Liuius habet: ſed, quoniam in Hiſpania debellatum eſſet, ſolummodo praetores illuc miſſos, in vlteriorem quidem P. Cornelium Cn. F. Scipionem; in citeriorem, Sex. Digitium: ex his Scipionem praeturae tempore trans Iberum multa ſecunda praelia feciſſe: poſt pro praetore Luſitanos prope Ilipulam cecidiſſe. vide eum lib. 34, 43 et lib. 35, 1. Perperam Lambinus de Africano accepit verba Liuii, quae de patruele illius Naſica debebat. Aut igitur Nepos per errorem Africano conſuli tribuit, quae Naſica praetor egerat; aut alios auctores, quam Liuius, ſequutus eſt. Idem de Plutarcho dixerim, ſi quidem Africanum intellexit.

cum quidem Scipio] Vide Ind. v. *quidem*.

non potentia, ſed iure] Rurſus tempora ſua notat Nepos, quibus, vt Velleius 2, 3. 3 ait, *ius vi obrutum, potentiorque habitus prior*. Quod praeſertim Caeſaris et Pompeii diſſidiis factum eſt.

Qua ex re iratus, ſenatu peracto, priuatus in vrbe manſit. [3] At Cato, cenſor cum eodem Flacco factus, ſeuere praefuit ei poteſtati. Nam et in complures nobiles animaduertit, et multas res nouas in edictum addidit, qua re luxuria reprimeretur, quae iam tum incipiebat pullulare. [4] Circiter annos octoginta vſque ad extremam aetatem ab adoleſcentia, reip. cauſſa ſuſcipere inimicitias non deſtitit. a multis tentatus, non modo nullum detrimentum exiſtimationis fecit, ſed quoad vi-
III xit, virtutum laude creuit. [1] In omnibus rebus ſingulari fuit prudentia et induſtria. Nam et agricola ſolers, et reipubl. peritus, et iurisconſultus,

ſenatu peracto] Pighius vult reſcribi *Conſulatu peracto*; quia nullam poſt ſecundum conſulatum Scipio prorogationem imperii habuit. An Nepos ſcripſit, *iratus ſenatui, conſulatu* (vel *magiſtratu*) *peracto pr. in v. m.*? An potius vitium latet in voce *peracto*? Non nego, Latine dici *ſenatu peracto*. ſed quomodo Scipio *ſenatu peracto priuatus manſerit*, non capio.

priuatus in vrbe manſit] Nemo veterum, quod ſciam, vllus magiſtratus ab eo poſt alterum conſulatum geſti, meminit. Legatus tamen ad Carthaginienſes, et poſtea fratris conſulis aduerſus Antiochum profecti fuit. vid. Liu. 34 extr. et 37 paſſim. Pro *manſit* Pighius edidit *permanſit*.

3 *At Cato*] Pighius, *M. Cato*.

ſeuere – praefuit] Vide eundem Pighium ad an. V. C. 569 et quos ille laudat.

4 *Circiter annos octog.*] Lambinus exponit: *per annos* 80. Pighius, *locus*, inquit, *mutilus, et incorrectus apparet. Malim itaque ſic ſe haberet*, vixit circiter annos LXXX, et vſque. haec ille. Vix' dubito, numerum annorum corruptum eſſe. nam etiam ſi nonagenarium obiiſſe dicas, per *LXXX* tamen *annos reipubl. cauſſa inimicitias ſuſcipere* non potuit. Immo vereor ne illa, *circiter annos LXXX*, adſcripſerit aliquis, qui Catonem octuagenarium accuſaſſe Galbam, legerat alibi.

reipubl. cauſſa ſuſcipere inimicitias non deſtitit] Inimicorum Catonis non vno loco Cicero meminit. adde Liu. 39, 40.

a multis tentatus] Ampelius cap. 19 *Cato Cenſorius, qui totiens accuſatus eſt, et quoad vixit, nocentes accuſare non deſtitit*. ſic lego. vulgo enim editur: *acc. eſt, quod vixit etc.*

1 *In omnibus rebus ſingulari fuit prud. et induſtria etc.*] Similia habes apud Liuium 39, 40. Breuius Ampelius: *Hic eſt omnium rerum peritiſſimus, et, vt Salluſtio Criſpo videtur, Romani generis diſertiſſimus Cato*. Porro Pighius edidit: *ſingulari fuit induſtria*. omiſſo *prudentiae* nomine.

nam et agricola ſolers] Apud Pighium additur: *frugalis paterfami-*

ſultus, et magnus imperator, et probabilis orator, et cupidiſſimus litterarum fuit. [2] Quarum ſtudium etſi ſenior arripuerat, tamen tantum [in eis] progreſſum fecit, vt non facile reperire poſſis, neque de Graecis, neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. [3] Ab adoleſcentia confecit orationes. Senex ſcribere hiſtorias inſtituit. quarum ſunt libri ſeptem. Primus continet res geſtas regum pop. Rom. Secundus et tertius, vnde quaeque ciuitas orta ſit Italica. Ob quam rem omnes *Origines* videtur appellaſſe. In quarto autem bellum Poenicum primum: in quinto ſecundum. [4] Atque haec omnia capitulatim ſunt dicta. Reliquaque bella pari modo perſecutus eſt, vſque ad praeturam Ser. Galbae, qui diripuit Luſitanos. Atque horum bellorum duces non nominauit, ſed ſine nomi-

terfamilias. Statim idem et Longolius edidere: *et reip. peritus Iurisconſultus.* Pighius tamen mallet *in republ.* Fauet Liuius: *Idem in pace, ſi ius conſuleres, peritiſſimus.* Ceterum Catonem *iuris ciuilis peritiſſimum* etiam Cicero 1 de orat. 37 et Valerius Max. 8, 7. 1 vocant.

magnus imperator] Etiam Liuio *ſummus imperator* eſt.

probabilis orator] MS. Ernſtii: *probatiſſimus orator.* Verum nihil muto. vide ind.

cupidiſſ. litterarum] Vide Cicer. de finib. 3, 2.

2 *Quarum ſtudium etſi ſenior*] De Graecis fatetur ipſe apud Ciceronem de Seneƈt. c. 8. In MS. Boecl. erat, *Quar. ſtudium et ſenior arrip. tamen tantum progr. fec.* Pighius edidit: *Quare ſtud. etſi ſen. arripuerat, attamen tantum in eo progr. f.* Illa *in eis* etiam abſunt ed. Col. Itaque fortean legendum eſt, *quarum ſt. etſi ſen. arr. attamen tantum progr. f.* Statim idem Pighius, *reperiri poſſit.*

3 *Confecit orationes*] Quarum, vt et reliquorum operum, fragmenta collegit Auſonius Popma, et notis illuſtrauit. Pighius: *fecit orationes.* et mox, *earum ſunt l. ſ.*

res geſtas regum P. R.] Deeſt apud Pighium vox *Regum.* Et certe vix credibile eſt, omiſſas a Catone res geſtas populi R. vsque ad bellum Punicum.

omnes Origines vid. appellaſſe] Non ſatis apte, iudicio Feſti in *originum.* Vide de iis Voſſium de hiſt. Gr. 1, 5. Ed. Col. *videretur.* Pigh. *videntur.*

bell. Poenicum pr.] Sic reſcripſi auƈtoritate codd. Gif. et Dan. pro *Punicum.* vide ad 23, 1. 1. Apud Pighium editum, *in quarto autem eſt bellum P. pr.*

4 *perſecutus*] Pigh. *proſecutus.* Statim MS. Boecl. et ed. Col.

nibus res notauit. In iisdem expoſuit, quae in Italia, Hiſpaniisque viderentur admiranda. In quibus multa induſtria et diligentia comparet, multa doctrina. 5 Huius de vita et moribus plura in eo libro perſecuti ſumus, quem ſeparatim de eo fecimus rogatu Titi Pomponii Attici. Quare ſtudioſos Catonis ad illud volumen delegamus.

XXV

VITA T. POMPONII ATTICI
EX CORNELIO NEPOTE

I T. POMPONIVS ATTICVS, ab origine vltima ſtirpis Romanae generatus, perpetuo a ma-

Col. *deripuit.* et, *in iisdem expoſ.* Schottus, *in eisd.* Mox Pighius, *multaque doctrina.* et paullo ante, *duces non nominat.*

in quibus multa induſtria etc.] Magius putabat probabilius ſic legi: *In quib. multa induſtria et diligentia, comparat multam doctrinam.* inuito Nepote.

delegamus] Receptam lectionem tuetur et Buchnerus in acceſſion. ad Theſaur. Fabri. Quae vir doctus in addit. ad Indicem Nepotis pro Lambiniana lectione [*relegamus*] adducit, tanti non ſunt, vt idcirco a recepta omnium librorum lectione diſcedendum cenſeamus. Diuerſa ſunt, fateor, *delegare debitorem creditori,* et *delegare aliquem ad volumen*: ſed ſolummodo ſtructura ſermonis, non ſignificatione. nam vtrobique *delegare* idem eſt ac *remittere.*

* * *

Ex Corn. Nepote] Atque haec poſterior inſcriptio [*ex libro Cornelii Nepotis de Latinis hiſtoricis*] placebat et ſummo viro, Aug. Buchnero, quod inter Attici opera, de quibus cap. 25 et 26, videatur hiſtoriarum et antiquitatis cura praeminuiſſe, eoque non incommode hic libellus ad illam partem Corneliani operis, in qua de hiſtoricis egit, referri poſſe. Vide integrum illius locum inter teſtimonia in fronte operis huius congeſta. Poſſis tamen et legere, *de hiſtoriis Latinis.* Nec prorſus inepte ad praegreſſam Catonis vitam retuleris. vide quae diximus ad 24, 1. 1.

1 *T. Pompon. Atticus*] Vitam Attici commentatione politica, paucis abhinc annis heic Ienae recuſa, illuſtrauit Ioh. Iacobus Beurerus. Exſtat et commentarius Aug. Buchneri; cuius editio cum ab heredibus illius exſpectetur, nos non niſi pauciſſima ex iis quae in manus noſtras peruenerunt, (neque enim integrum vidimus) huc transferemus. *Titi* praenomen repoſuimus auctoritate MSS. Giſan. et Medicaei. Idque ei Noſter et *extrema Catonis vita* tribuit. Varro de re ruſtica 2, 2 *Atticus, qui tunc T. Pomponius, nunc Q. Caecilius, cognomine eodem.*

a maioribus acceptam equeſtrem obtinuit dignitatem. [2] Patre vſus eſt diligente, indulgente, et vt tum erant tempora, diti, in primisque ſtudioſo litterarum. Hic prout ipſe amabat litteras, omnibus doctrinis, quibus puerilis aetas impertiri debet, filium erudiuit. [3] Erat autem in puero, praeter docilitatem ingenii, ſumma ſuauitas oris ac vocis, vt non ſolum celeriter acciperet, quae tradebantur, ſed etiam excellenter pronuntiaret. Qua ex

 re,

Atticus] Ait Martialis eum *facundae nomina gentis renouare.* Quod interpretes ita accipiunt, ac ſi velit, eum doctiſſimi ac diſertiſſimi viri T. Pomponii mores et doctrinam exprimere. Raderus etiam e ſtirpe noſtri natum, idque Poëtam oſtendere cenſet. Fors tamen haud male *facundam gentem* de Athenienſibus, eloquentiae ſtudio claris, interpreteris. Plures alios hoc cognomine vſos habes apud Senecam ſuaſor. 2, Suetonium Nerone, Columellam, Plinium in epiſtolis, Dionem Caſſium ad ann. V. 821, Galenum 8 de compoſit. medic. ſ. l. cap. 5, Philoſtratum in Sophiſtis, Euſebium 14 praepar. Euang. Suidam, Symmachum 7 epiſtolarum, Auſonium in Profeſſorib. Burdegalenſ. Lege 7 C. de adopt. et l. 2 C. de diuerſ. prud. vrb. et paſſim in lapidibus antiquis: quos accurate digeſſit in Onomaſtico nondum edito Tho. Reineſius ὁ πάνυ. Memorat et Tacitus Quinctium Atticum hiſt. 3, 73 et ſeqq. Curtium Atticum 4, 58 et 6, 10, Iulium Atticum h. 1, 35, A. Atticum, Agr. 37.

ſtirpis Romanae generatus] Credebatur gens Pomponia originem ducere a Pompone Numae regis filio, vt e Plutarcho extremo Numa obſeruatum Guid. Pancirollo var. lection. 2, 158. Non tamen magnam Attici nobilitatem fuiſſe, colligas ex illo Taciti annal. 2, 37. 9 *Druſo proauus eques Rom. Pomponius Atticus dedecere Claudiorum imagines videbatur.*

2 *Diligente et indulgente*] Iniuria poſterius vocabulum ſuſpectum habebat Ernſtius. In Medicaeo autem codice, haud dubie ob ſimilitudinem praecedentis, omiſſum eſt. Mox qu. edd. *impartiri*, et verſu proximo, *oris atque vocis.*

3 *Celeriter acciperet quae tradebantur*] MS. Schotti aberat *celeriter.* Itaque cum Manutio malebat *arripere* reponi. quod in textum recepit Lambinus, et poſt eum plerique ceteri. quomodo Noſter ſupra 24, 3. 2, Cicero Cat. mai. aliique loquuti ſunt. Sed recte Gebhardus nil mutandum exiſtimabat, firmabat que receptam lectionem illo Ciceronis eodem Cat. mai. *Pueri, res eas tum primum accipere videntur.* Non admodum diſſimile eſt illud 23, 2. 4 *Id cum libenter accepiſſem.*

ſed etiam excellenter pronuntiaret] Vide Creſollium Vacation. autumnal. lib. 2 p. 213.

re, in pueritia, nobilis inter aequales ferebatur,
clariusque exſplendeſcebat, quam generoſi con-
diſcipuli animo aequo ferre poſſent. ⁴ Itaque
incitabat omnes ſtudio ſuo: quo in numero fuerunt
L. Torquatus, C. Marius filius, M. Cicero: quos
conſuetudine ſua ſic ſibi deuinxit, vt nemo iis per-
II petuo fuerit carior. ¹ Pater mature deceſſit. ipſe
adoleſcentulus propter affinitatem P. Sulpicii, qui
Tribunus pleb. interfectus eſt, non expers fuit illius
periculi.

in pueritia nobilis] Sic MSS. Giſan. et Schotti, probante Manutio. Nam vulgo deeſt praepoſitio, etiam in MSS. Medicaeis. Fulu. Vrſinus e MS. legebat, *Qua ex re nobilis*. Alius coniiciebat, *Qua ex re puer etiam nobilis*. Ernſtius, *puer ita nobilis*. Mihi Giſaniana optima videtur.

animo aequo] Apage illud *aeque*, quod in quibusd. edd. habetur, omnino alienum a genio Nepotis, quicquid viro docto videatur.

C. Marius F.] Sic pariter MSS. meliores, agnoſcitque antiquum loquendi modum Schottus. Ipſe tamen legit, *C. Marius Caii F.* nulla neceſſitate. Vulgo erat, *C. Marii*, vel *C. Mari.* quod non dubito ab ignoratione antiquitatis profectum. Mox prouocabulum *ſibi* aberat MS. Gif. credo abſorptum a praecedente *ſic*.

vt nemo iis perpetuo fuerit carior] Vide infra ad c. 5, 1.

1 *Tribunus pl. interf. eſt*] Vid. Ernſtium ad h. l.

nupſerat M. Seruio fratri P. Sulpicii] Tuentur hanc omnium ſcriptorum et ante Lambinum vulgatorum lectionem praeter Vrſinum ac Schottum, ac praenomen *Seruii*, quod nimis multi eo vterentur, ſuperinducto ei alio, pro gentilicio vſurpatum denique, contendunt etiam Sauilius ad 1 hiſtor. Taciti et Rupertus ad Pomponium de O. I. cap. 3. qui poſterior idem et in praenominibus *Coſſi* ac *Paulli* obtinuiſſe docet. Lambino tamen adſentiendum, et *M. Seruium* ac *L. Seruium* Sulpicios rem monſtri ſimilem, omninoque contra morem Romanum eſſe vt vir idem duplex praenomen haberet, cenſebat vir ſummus in not. ad Liuii 9, 36 editione priori. nam in poſteriori hanc diſputationem in alium locum coniicit, diffiſus, vt videtur, iis quae olim aduerſus Schottum adduxerat. Mihi indubium eſt, *Seruios* poſterioribus Reip. Rom. temporibus, quibusdam pro familiae nomine fuiſſe. Id enim euincunt, ὁ Σερούϊος οἶκος, apud Plutarchum in vita Galbae; ac *Seruiorum* familia apud Tacitum hiſt. 2, 48, pro Sulpicia, ex qua ille oriundus. Cumque in nummis vett. cum cognomine *Rufi*, quod Sulpiciorum eſt, legatur *L. Seruius*; potius eſt vt eos ad Sulpiciam, quam (vt Schottus in Electis fecit) ad neſcio quam *Serueiam* aut *Serviam* gentem, nuſquam praeterea, vt arbitror, commemoratam, referamus. Habemus

igitur

periculi. Namque Anicia Pomponii conſobrina nupſerat M. Seruio, fratri P. Sulpicii. [2] Itaque interfecto P. Sulpicio, poſteaquam vidit, Cinnano tumultu ciuitatem eſſe perturbatam, neque ſibi dari facultatem pro dignitate viuendi, quin alterutram partem offenderet, diſſociatis animis ciuium, cum alii Syllanis, alii Cinnanis fauerent partibus: idoneum tempus ratus ſtudiis obſequendi ſuis, Athenas ſe contulit. neque eo ſecius adoleſcentem Marium, hoſtem iudicatum, iuuit opibus ſuis: cuius fugam pecunia ſubleuauit. [3] At ne illa peregrinatio detrimentum aliquod afferret rei familiari, eodem magnam partem fortunarum traiecit ſuarum. Hic ita vixit, vt vniuerſis Athenienſibus merito eſſet cariſſimus. [4] Nam, praeter gratiam, quae iam in adoleſcentulo magna erat, ſaepius ſuis opibus inopiam eorum publicam leuauit. Quum enim verſuram facere publice neceſſe eſſet, neque eius conditionem aequam haberent: ſemper ſe interpoſuit,

igitur *Seruium* Sulpicium cum praenomine alio. quod ad tuendum *M. Seruium* noſtrum ſufficit. Sed et credibile eſt, Servios fratres fuiſſe praenominibus aliis diſtinctos. Verum de eo fortaſſis amplius diſpiciemus in libro de numiſmatis familiarum Rom. in quem congeremus, deo dante, quicquid nummorum conſularium in notitiam noſtram peruenit, ſiue iam publicati ſint, ſiue adhuc lateant, notisque breuibus illuſtrabimus. In MS. Leid. erat, *M. Seruilio, fratri Sulpicii.* Videri poſſit, eum adoptione in nomen et familiam Seruiliam tranſiiſſe. Sed nouum non eſt, haec duo nomina a librariis permutari. Vt apud Appianum 2 Ciuilium, vbi inter eos qui in necem Caeſaris conſpirarunt, editiones nominant Σερουΐλιον Γάλβαν. Debebant Σερούιον. Fuit enim nepos Ser. Galbae conſularis, vt apparet e Suetonio Galba cap. 2. Et apud Liuium extr. 25 pro *P. Sulpicio Ser. F. Galba*, quomodo nunc eo loco et in Faſtis Capitolinis ad annum V. C. 553 legitur, olim legebatur *P. Sulpicius Seruilius Q. F. Galba.*

hoſtem iudicatum iuuit opibus ſuis] Vtrumque [*opibus iuuit*] eleganter. Medicaeus 2 habebat, *opibus ſubleuauit.* quod ſine dubio gloſſema eſt.

4 *Saepe ſuis opibus*] Haud ſpreuerim, quod in Medic. 1 fuit, *ſaepius ſuis op.*

verſuram facere] Vide Ind. Giſanius in obſeruat. in Lat. L. laudat e ſuo codice: *verſuram fac. publ. eſſet neceſſe.*

aequam hab.] MSS. Schotti et Medic. 2 *aeque.* Mox *vnquam* aberat iisdem. omiſſum, vt arbitror, ob praecedens *vſuram.*

atque ita, vt neque vſuram vnquam ab iis acceperit, neque longius quam dictum eſſet, eos debere paſſus ſit. [5] Quod vtrumque erat iis ſalutare. Nam neque indulgendo inueteraſcere eorum aes alienum patiebatur, neque multiplicandis vſuris creſcere. [6] Auxit hoc officium alia quoque liberalitate. Nam vniuerſos frumento donauit, ita vt ſingulis ſeptem modii tritici darentur: qui modus menſurae,

eos debere] Sic reſcripſere Schottus ac Rutgerſius, quod in MSS. inueniſſent, *aes debere.* nam vulgo *eos* abeſt. fortaſſe non male. Suppleuit aliquis *aes*; alius, vt in Medic. 1 legitur, *debitum.* male vterque.

multiplicandis vſuris] Fruſtra heic negligentiae Nepotem arguit vir doctus. Nam *multiplicandis vſuris* idem eſt ac *ſi vſurae multiplicarentur*: vt paullo ante *indulgendo*, i. e. ſi indulgeret. Neutrum enim Atticus fecit. Sic cap. 9, 2 *in eo laedendo*, h. e. ſi eum laederent. Et ſupra 1, 3. 2 *ſe oppreſſo.* vbi vide notata Cl. Rauio.

6 *Septem modii*] Sic edd. vett. et MSS. Manutii, Giſan. Schotti, Leid. et Medic. 2. Sed quoniam e Cicerone Verrin. 3, 45. 46 et 49, Fannio, Auſonio, Suida, aliisque veterum conſtat, medimnum continuiſſe ſex modios, idcirco totidem et heic reſcripſere cum Geor. Agricola lib. 2 de menſur. et ponder. Graec. ac Rom. Manutius, Faërnus, Vrſinus; eamque lectionem pro vera recepere Lambinus, et quotquot poſt eum Nepotem edidere, ceteri. Verum non idem medimnorum omnium modus, ſicuti nec modiorum, fuit. Auctori veteri de menſuris inter auctores finium regundorum a Rigaltio edito p. 335 *modia quinque medimnum faciunt.* Iſidoro quoque Orig. 16, 25 *medimna eſt menſura modiorum quinque.* Quae Iac. Capellus lib. de menſuris cubicis, definit. 58 de medimno et modiis Hebraeorum: Salmaſius epiſtola 67 de Paphio ſiue Cyprio accipit. Erant et Siculi, maiores Atticis. De illis haud dubie Cicero loquitur. Quos ceteri deſignent, non aeque in aperto eſt. At Noſter ſine dubio de Atticis loquitur. Quibus plerique quidem recentiorum ſex modios dant, etiam Salmaſius, teſtem aduocans Africanum qui hoc accuratiſſime perſecutus ſit: ſed intelligunt Italicos ſiue Romanos; Noſter autem fortaſſis Atticos. At medimnum Atticum diſerte ſeptem modiorum facit Varinus Phauorinus in commentario Graecae linguae: Μέδιμνον, τὸ μόδιον ἢ μέτρον Ἀττικὸν, γινόμενον μόδιοι ἑπτὰ, ἤτοι τεσσαράκοντα ὀκτὼ χοίνικες. Vbi Capellus *modios* de Romanis accipit; addit tamen, *id praeciſe verum non eſſe.* Waſerus de menſur. Hebr. 2, 7. 3 ſcribit, *medimnum Atticum praeter ſex modios completos capere libras 13 cum triente.* Atqui modius Rom. pendebat, vt volunt, libras (tritici ſc.) XX. Non male ergo medimno ſeptem modii tribuentur.

menſurae, medimnus Athenis appellatur. [1] Hic autem ſic ſe gerebat, vt communis infimis, par principibus videretur. Quo factum eſt, vt huic omnes honores, quos poſſent, publice haberent, ciuemque facere ſtuderent. quo beneficio ille vti noluit. Quod nonnulli ita interpretantur, amitti ciuitatem Romanam alia adſcita. [2] Quamdiu affuit, ne qua ſibi ſtatua poneretur, reſtitit: abſens prohibere non potuit. Itaque aliquot ipſi, et Phidiae, locis ſanctiſſimis poſuerunt. Hunc enim in omni procuratione III

tur. Sed omnis iſtarum menſurarum ratio nondum ſatis expedita eſt. Quae cum ita ſint, reuocandam. cenſui priſcam lectionem, praeſertim in tanto librorum conſenſu. Poſſis et *modum menſurae* de ſingulis modiis accipere, non de ſeptenis. nam aliquando *ἰσοδυναμοῦσι modius* et *medimnus*. etſi id hoc ipſo loco fretus negat Gonſalius ad Petronium p. 148 et Salmaſius l. c. Diſerte Heſychius: *μεδιμναῖον, μέτρον μοδίου. Μέδιμνον, μέτρον ὅμοιον.* (non opus cum Guyeto addere *μοδίῳ.*) Et alibi: *Διμέδιμνον, μέτρον χωροῦν δύο μοδίους.* Idem e Cicerone conatur elicere Capellus l. c. defin. 41. qui et defin. 68 vexatiſſimum Ioſephi locum fine lib. 3 Antiquit. ſic accipit, vt *μεδίμνου* vox pro modio ſumatur. De quo nos plura ad eum locum. Adde Ind. v. *modius.*

1 *Sic ſe gerebat*] Placet ſcriptura Med. 2 *ſic ſeſe gerebat.*

communis infimis] Vide quae prolixe diximus ad 1, 8. 4.

haberent] Quid. libri, Schotto teſte, *mandarent.*

ciuemque facere ſtuderent] Qui ſingularis honor fuit, et ſolum iis qui de rep. praeclare meriti eſſent, exhibitus. Vide Meurſium Fortun. Att. c. 5.

quo beneficio vti noluit] Recuſarunt hoc beneficium et Zeno ac Cleanthes, ne patriae ſuae iniuriam facere viderentur. Auctor Plutarchus de Stoicorum repugnantiis p. 1034, a.

amitti ciuitatem Romanam] Sub Imperatoribus etiam Romano ciui licebat alterius ciuitatis ciuitatem adſciſcere. vide Salmaſ. obſeru. ad ius Att. et Rom. c. 26.

2 *Ipſi et Phidiae*] Plura vide in notis Ernſtianis. *Pilia* placuit etiam Salmaſio in epiſtola, quae inter Sarrauianas habetur p. 93: ſicuti *pnyx* et *poecile*, Scriuerio ac Gebhardo, qui et in textum recepit. de quibus locis, praeter Rutgerſium [Var. 5, 1] videndus Meurſius Athen. Att. 2, 9 et 1, 5: de poſteriore etiam Attic. lect. 6, 18: ſicuti de priore, Petitus ad Leges Atticas 3, 2: ac Petauius ad Themiſtium p. 701. Sed viri nomen clare contextus poſtulat: *Piliae*, nec tempus, nec mos Athenienſium admittit. Interim recte quaerit Rutgerſius: *Quis Phidias ille, cui aliquot ab Athenienſibus ſtatuae poſitae ſint?* nam tyrannicidam heic locum non habere, facile ei largior. Cur enim nunc demum

ratione reipub. actorem auctoremque habebant. 3 Igitur primum illud munus fortunae, quod in ea potissimum vrbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii, vt eandem et patriam haberet et domum. Hoc specimen prudentiae, quod cum in eam ciuitatem se contulisset, quae antiquitate, humanitate, doctrina praestaret omnes,
IIII vnus ei ante alios fuerit carissimus. [1] Huc ex Asia Sulla decedens cum venisset, quamdiu ibi fuit, secum habuit Pomponium, captus adolescentis et humanitate, et doctrina. Sic enim Graece loquebatur, vt Athenis natus videretur. Tanta autem suauitas erat sermonis Latini, vt appareret, in eo natiuum quendam leporem esse, non adscitum. Idem

demum positae, aut si iam olim, cur heic commemorantur? Verum quis dubitet, tam celebre et auspicatum nomen frequens Athenis fuisse, etiam Attici aeuo? Et quis ille fuerit, Nepos statim exponit. Non plane displicet, quod Ernstius e suo codice produxit, *Pilio*: praesertim si *Pilia* Lambini ex antiquis libris, vt Rutgersius opinatur, reposita sit. de quo tamen mihi non constat.

actorem auctoremque] MS. Schotti inuerso ordine *auctorem actoremque*. Atque sic et Buchnerus legi volebat. De modo loquendi vide Ind. v. *agere*. Mox qu. edd. *habebat*. quod de Attico capiendum esset. sed recte id reiicit Ernstius.

3 *Et domum*] Τὸ *voluit* etiam in vtroque Medicaeo legitur. eoque temere expungendum non est. Legam igitur, iugulata vnica voce: *quod in ea vrbe natus, in qua d. o. t. e. imperii, vt eandem et patriam haberet et domum, voluit*. Vt hic sit ordo: Voluit (fortuna) vt natus in ea vrbe etc. eandem non solum patriam haberet, tanquam illic natus: sed etiam domum, tanquam ciuis Rom. quod ius adscita alia ciuitate amittere noluit. Sic plana, nisi plane fallor, omnia. Illud *est* autem intrusum ab aliquo, qui non animaduerterat, τὸ *natus* sustineri a verbo *voluit*; eoque aliud substituendum censuit.

antiquit. humanit. doctrina praestaret] Vide Meurs. Fortun. Att. cap. 2 et 8. Alii edidere *doctrinaque*. et mox, *vnus fu. cariss.* Sed copula aberat etiam MS. Schotti. idemque et Gif. insertum habebant *ei*. Gebhardina editio, *et vnus fu. cariss.* mendose, pro *ei vnus*, vt arbitror.

1 *Vt Athenis natus videretur*] *Natus* abest ab ed. Gothofredi. Et possis subaudire *loqui*. Sed incuria librarii potius omissum puto.

suauitas erat] Sic MSS. Schotti. et Gif. Vulgo transponunt.

Idem poëmata pronuntiabat et graece et latine, sic vt supra nihil posset addi. [2] Quibus rebus factum est, vt Sulla nusquam [eum] ab se dimitteret, cuperetque secum deducere. cui cum persuadere tentaret, noli, oro te, inquit Pomponius, aduersum eos me velle ducere, cum quibus ne contra te arma ferrem, Italiam reliqui. At Sulla, adolescentis officio collaudato, omnia munera ei, quae Athenis acceperat, proficiscens iussit deferri. [3] Hic complures annos moratus, cum et rei familiari tantum operae daret, quantum non indiligens deberet paterfamilias, et omnia reliqua tempora aut litteris aut Atheniensium reipub. tribueret, nihilominus amicis

poëmata pronuntiabat] Suane, an aliorum? Hoc potius cum optimo doctore meo, Aug. Buchnero, existimauerim; quod infra cap. 18, 5 diserte indicat, solum leuiter eum *poëticen attigisse*. Non igitur ita calluit, *vt supra nihil posset addi*, quomodo mox subiicit Noster. Fuisse autem aliam pronuntiationem carminum a recitatione orationum, ne quidem dubitari debet.

sic vt supra nihil posset addi] Erat *τὸ addi* etiam in MSS. Gif. et vtroque Medicaeo. et sic Cicero ad Atticum: *vt nihil possit vltra cogitari*. Et obuersatur animo nescio cuius eiusmodi locus: *nihil addi vt hisce possit*. Ἐλλειπτικῶς tamen idem Cicero ad Atticum 13, 19 *Ita accurate, vt nihil posset supra*. et 15, 1 *oratio scripta elegantissime sententiis, verbis, vt nihil possit vltra*.

2 *Nusquam eum ab se*] τὸ *eum* non agnoscunt libri. a Manutio est. *Nusquam* autem ex MSS. Gif. et Schotti, ex hoc etiam *ab se*, reposuere. nam vulgo edebatur, *nunquam a se*.

cui cum persuad. tentaret] Edd. vett. et Gothofr. ac Grut. *Qui cum*. quod nescio cur mutarint. Sic enim solet Nepos. Cod. Ernstii: *cui cum dissuaderet*. A manu scioli est, opinor: qui haec ad Atticum referebat, cum ad Sullam deberet. Nisi malis, *Qui cum id suaderet*. sed magis placet recepta.

cum quibus ne arma contra te] Aliter hunc locum distinguit Ernstius, et illa, *cum quibus*, ad postrema *Italiam reliqui*, refert: nec videt alias, quo haec respiciant. Atqui nec necesse est, vt aliquo respiciant: sola sensum absoluunt. *Cum quibus ne arma contra te ferrem*, dictum, vt *cum Aegyptiis bellum gerere aduersus regem*, 12, 3. 1. vide Ind. v. *bellum*. Et quinam illi sunt, *cum quibus* Italiam reliquit?

deferri] Suspectum hoc Buchnero erat. sine caussa. Dictum, vt *delati honores, potestates, praefecturae*: et *delatum accipere*. Adi Indicem.

3 *Vrbana officia*] Vid. Ind. *offic.* et not. ad 1, 2. 3.

amicis vrbana officia praeſtitit. [4] Nam et ad comi-
tia eorum ventitauit, et ſi qua res maior acta eſt,
non defuit. ſicut Ciceroni in omnibus [eius] peri-
culis ſingularem fidem praebuit: cui ex patria
fugienti LLS. ducenta et quinquaginta millia donauit.
[5] Tranquillatis autem rebus Romanis, remigrauit
Romam, vt opinor, L. Cotta et L. Torquato Coſſ.
quem diem ſic vniuerſa ciuitas Athenienſium pro-
ſecuta eſt, vt lacrymis deſiderii futuri dolorem in-
V dicaret. [1] Habebat auunculum Q. Caecilium, equi-
tem Rom. familiarem L. Luculli, diuitem, difficilli-
ma natura. cuius ſic aſperitatem veritus eſt, vt,
quem nemo ferre poſſet, huius ſine offenſione ad
ſummam ſenectutem retinuerit beneuolentiam. quo
facto, tulit pietatis fructum. [2] Caecilius enim mo-
riens, teſtamento adoptauit eum, heredemque fe-
cit ex dodrante. ex qua hereditate accepit circiter
centies LLS. [3] Erat nupta ſoror Attici Q. Tullio
Ciceroni: easque nuptias M. Cicero conciliarat;
cum quo a condiſcipulatu viuebat coniunctiſſime,
multo etiam familiarius, quam cum Quinto: vt iu-
dicari poſſit, plus in amicitia valere ſimilitudinem
morum, quam affinitatem. [4] Vtebatur autem inti-
me

4 *Ad comitia eorum*] Denuo Ind. adi.

ſicut Ciceroni in omn. eius periculis] Pro *eius periculis* V.C. Schotti, *ſuis per.* Vulgo vtrumque abeſt. Quare a gloſſa eſſe vix dubito.

5 *Quem diem*] Cum Auguſtino [delendum cenſente τὸ *diem*] faciebat et Gebhardus. Manutio videbatur ſententiam poſcere, *quem diſcedentem*. atque ſic et Rutgerſius legebat Var. lect. 2, 8, mendumque ex ignorata compendii ratione ortum putabat, cum *diſcem* pro *diſcedentem* ſcriptum foret. Schoppius Veriſimil 3, 8 mallet *quem quidem*: quam coniecturam ſuo codice confirmari ait Ernſtius. qui tamen tentabat, *quem diem quo abiit*. quod in Medicaeo inueniſſet, *quem diem quolibet*. Ac ita quidem primitus ſcriptum fuiſſe, haud negauerim: ſed ab alio, non a Nepote. Apud quem nihil mutandum eſt. *Diem* dixit pro re die illo facta, (quomodo et alii loquuti, vt docent Gronouius obſ. 1, 2 et Buchnerus in Theſauro Fabri) id eſt pro diſceſſu Attici.

proſecuta] Vid. Ind. *proſequi.*

lacrymis] Vt in eiusmodi ſeparationibus fieri amat. Vid. Pricaeum ad Act. 20, 37 et 38.

2 *Centies LLS.*] H. e. CCL millia Philippeorum. ſed de hac formula vide Ind. v. *Seſtertium.*

me Q. Hortensio, qui iis temporibus principatum eloquentiae tenebat: vt intelligi non posset, vter eum plus diligeret, Cicero an Hortensius: et id, quod erat difficillimum, efficiebat, vt inter quos tantae laudis esset aemulatio, nulla intercederet obtrectatio, essetque talium virorum copula. [1] In repub. ita versatus est, vt semper optimarum partium et esset et existimaretur, neque tamen se ciuilibus fluctibus committeret, quod non magis eos in sua potestate existimabat esse, qui se iis dedissent, quam qui maritimis iactarentur. [2] Honores non petiit, cum ei paterent, propter vel gratiam vel dignitatem: quod neque peti more maiorum, neque capi possent conseruatis legibus, in tam effusis ambitus largitionibus, neque * geri e republ. sine periculo, corruptis ciuitatis moribus. [3] Ad hastam publicam nunquam accessit. Nullius rei neque praes, neque manceps factus est. Neminem [neque] suo nomine, neque subscribens, accusauit. In ius de sua re nunquam iit: iudicium nullum habuit. [4] Multorum consulum praetorumque praefecturas VI

4 *Principatum eloquentiae tenebat*] De eodem Quintilianus Inst. Or. 11, 3 *diu princeps Oratorum, aliquando aemulus Ciceronis existimatus est*; *nouissime, quoad vixit, secundus*. Gellius 1, 7 *Hortensius, omnibus ferme oratoribus aetatis suae, nisi M. Tullio, clarior*.

quos tantae laudis esset aemulatio] Senarium versum esse, obseruabat Buchnerus.

talium virorum copula] Ciceronis et Hortensii. Vide Ind. v. *copula*.

1 *Quam qui maritimis iactarentur*] Vide Ernstium ad h. l. Quod Medic. addit, *fluctibus*, haud dubie glossema est.

2 *More maiorum*] V. Ind. *mos*. Statim MS. Gif. *in tam effusi ambitus*. Denuo Ind. vide in *ambitus* et *largitiones*. De hac corruptela istorum temporum Cicero 4 ad Att. 6.

neque geri e rep.] Rutgersius Var. lect. 2, 8 legit: *neque retineri sine periculo*. quae coniectura non displicet Gebhardo; immo in textum editionis eius recepta est. adde not. Ernstii. Mihi planissima videtur scriptura Medicaei codicis: *neque res geri sine periculo*. nisi quis malit *neque geri resp. s. p.* Pro Lambino tamen facit, quod in Gifan. fuit, *neque rep.* Facile enim excidere potuere illa *geri*, ob similitudinem vocum *e rep.*

3 *Neque suo nomine*] Sic et Lambinus. Aliis *neque* abest.

ctturas delatas ſic accepit, vt neminem in prouinciam ſit ſecutus: honore fuerit contentus, rei familiaris deſpexerit fructum. Qui ne cum Q. quidem Cicerone voluerit ire in Aſiam, cum apud eum legati locum obtinere poſſet. Non enim decere ſe arbitrabatur, cum praeturam gerere noluiſſet, aſſeclam eſſe praetoris. [5] qua in re non ſolum dignitati ſeruiebat, ſed etiam tranquillitati, cum ſuſpiciones quoque vitaret criminum. quo fiebat, vt eius obſeruantia omnibus eſſet carior, cum eam officio, non timori neque ſpei, tribui viderent.

VII [1] Incidit Caeſarianum ciuile bellum, cum haberet annos circiter ſexaginta. vſus eſt aetatis vacatione, neque [ſe] quoquam mouit ex vrbe. Quae amicis ſuis opus fuerant ad Pompeium proficiſcentibus, omnia ex

4 *Praefecturas delatas*] Nihil mutandum. *Delatas praefecturas* dixit, vt alibi *delatos honores*, ac *poteſtates*, et *deferre ſummam rerum* et *Imperii*, ac ſimilia. quae Index exhibebit. Medicaei codicis *deditas*, et Ernſtiani *oblatas* ſine dubio a librariis ſunt.

aſſeclam eſſe Praetoris] Vide quae de conſulari Praetorum poteſtate obſeruant Torrentius ad Sueton. l. c. et Salmaſius ad Spartiani Hadrianum cap. 22. Quanquam memoria lapſum Suetonium, etiam Turnebus cenſet, Aduerſ. 24, 15.

5 *Eius obſeruantia omnibus eſſet carior*] Eſt qui pro more, conſuetudine, ſollenni accipit, vt ſit fere idem atque obſeruatum, aut obſeruandi ſtudium: illuſtratque loco Suetonii Aug. 76, vbi *obſeruantiam* eadem notione vult accipi. Ac apud Suetonium quidem recte Beroaldus, Vrſinus, Giſanius, Torrentius, e MSS. ſuis legunt *inobſeruantia*, reperitque ſic et in Turonenſi Caſaubonus, nec repudiare auſus eſt: haud negauerim tamen et ſimplex ſignificatu conſuetudinis aliquando adhiberi. immo vel ex hoc ipſo Suetonii loco colligam. Sed apud Nepotem ſic accipi vix ſinit contextus. Dixiſſet potius, *haec eius obſeruantia*. 'Ενεργητικῶς autem ea voce et alibi Cicero vſus eſt, vt docent Giſanius in obſeruat. Lat. L. p. 156 et Pareus in Lexico Critico. Quocirca non dubito quin et Noſter hoc ſenſu ea heic ſit vſus.

1 *Annos circiter ſexaginta*] Medicaeus antiquiſſimus: *ſeptuaginta*. quod non admittit aetas Attici, infra c. 21, 1. Itaque recte reiecit Ernſtius.

neque ſe quoquam mouit] Placet, quod e V. C. producit Schoppius, *neque quoquam mouit*: praeſertim cum in qu. edd. legatur, tranſpoſito prouocabulo, *neque quoquam ſe mouit*. quod indubium mihi indicium eſt, id ab aliena manu eſſe. Fauetque

ex sua re familiari dedit. [2] Ipsum Pompeium coniunctum non offendit. Nullum enim ab eo habebat ornamentum, vt ceteri, qui per eum aut honores, aut diuitias ceperant: quorum partim inuitissimi castra sunt secuti, partim summa cum eius offensione domi remanserunt. [3] Attici autem quies tantopere Caesari fuit grata, vt victor cum priuatis pecunias per epistolas imperaret, huic non solum molestus non fuerit, sed etiam sororis filium et Q. Ciceronem

Fauetque et Medic. 1, in quo erat: *neque quidquam mouit.* quod miror probare se potuisse Ernstio; cum manifeste repugnent quae proxime subiiciuntur: nec de bonis Attici heic, sed de ipso, sermo sit. profectum igitur censeo ab aliquo, qui elegantem loquendi modum ignorabat.

2 *Ipsum Pompeium coniunctum*] Schottus obseruat. 3, 2 coniicit leg. *iam victum.* vel, *seipsum Pompeio coniunctum non ostendit.* Alii: *non iunctum.* Quam expressimus in textu lectionem, post Rutgersium etiam Cl. Berneggerus probat not. ad Iustin. 8, 3. 6. Nec video cur mutari debeat. vide Ernstium. Et sic alibi quoque noster *coniungendi* verbo vsus: quemadmodum et Cicero, aliique. de quo v. Indicem. Non repugnabo tamen, si quis, quoniam in Med. 1 erat, *sibi iunctum*, legi malit *sibi coniunctum.* quomodo Cicero pro Plancio c. 20 *hominem sibi maxime coniunctum.* Potest et ipsum *Pompeii* nomen, quod in Med. 1 deerat, omitti, et e proximo subaudiri. τὸ *non iunctus*, Sim. Bosii ac Schoppii, quod et Grutero, Gebhardo ac Barthio placebat, mihi durius videtur, quam vt a Nepote possit esse. *Non offendit* autem, quod scil. in vrbe maneret.

ornamentum] Mallet cum Rittershusio Schoppius Verisimil. 3, 8 *auctoramentum.* eamque coniecturam mirifice confirmare librum suum vetustissimum, ait Ernstius. Non repugnem, si diserte in eo sic scriptum sit. Et potuere primae litterae *aut* absorberi ab vltimis vocis proximae *habebat.* Alias nulla mutatione opus. Nam *ornamentum* idem ac honor, ac magistratus, quo tanquam beneficio ab aliis ornamur. Cicero in Verr. 5, 68 *Quod te liberatum iam existimationis metu, defunctum honoribus, designatum* COS. *cogites: mihi crede,* ORNAMENTA *ista, et beneficia populi Rom. non minore negotio retinentur, quam comparantur.* Iustinus 6, 9. 8 de Epaminonda: *Honores ita gessit, vt* ORNAMENTVM *non accipere, sed dari ipsi dignitati videretur.* Vetus inscriptio Ferrariae in aedibus Fr. Guicciardini: ORNAMENTIS DE CVRIONATVS ILLVSTRATVS.

3 *Sororis filium et Q. Ciceronem*] Sic MSS. Manutii, Gif. Schott. Leid. et antiquiss. ed. Rom.

Ciceronem ex Pompeii castris concesserit. Sic
VIII vetere instituto vitae, effugit noua pericula. [1] Secutum est illud, occiso Caesare, cum respubl. penes Brutos videretur esse, et Cassium, ac tota ciuitas se ad eos conuertisset. [2] Sic M. Bruto vsus est, vt nullo ille adolescens aequali familiarius, quam hoc sene: neque solum eum principem consilii haberet, sed etiam in conuictu. [3] Excogitatum est a quibusdam, vt priuatum aerarium Caesaris interfectoribus ab equitibus Rom. constitueretur. Id facile effici posse arbitrati sunt, si et principes illius ordinis pecunias contulissent. Itaque appellatus est a C. Flauio Bruti familiari Atticus, vt eius rei princeps esse vellet. [4] At ille, qui officia amicis praestanda sine factione existimaret, semperque a talibus se consiliis remouisset, respondit: si quid Brutus de suis facultatibus vti voluisset, vsurum quantum eae paterentur: sed neque cum quoquam de ea re collocuturum,

Rom. Vnde Schottus legi volebat, *ei Q. Ciceronem*, (quomodo et Vrsinus coniecerat;) vel de vtroque *Quincto*, filio et patre, intelligi. Ego prius malim. Quidam libri, *sororis et Q. Ciceronis filium*. Alii, omissa copula, ediderunt, *sororis filium, Q. Ciceronem.*

1 *Secutum est illud*] *Tempus* addunt e libris suis Schoppius l. c. et Ernstius. Fauet illud Velleii, 2, 62. 6 *Hoc est illud tempus, quo Cicero Pompeium laudandum et tollendum censebat.* Sed vix dubito, quin glossema sit. Ceterum totum hunc locum ita distinguendum censeo: *Secutum est illud. Occiso Caesare, cum respub. p. B. v. e. et C. ac t. c. se ad eos convertisset, sic M. Bruto vsus est, vt nullo etc.* Sic infra cap. 13, 6 *Nec hoc praeteribo, quamuis nonnullis leue visum iri putem. Cum inprimis lautus esset etc.* Varro 2, 3 de re rustica: *De quibus* (capris) *admirandum illud, quod etiam Archelaus scribit. Non vt reliqua animalia naribus, sed auribus spiritum ducere solere, Pastores curiosiores aliquot dicunt.* ita distinguo hunc locum, qui vulgo falsa interpretatione laborat in omnibus, quas vidi, editionibus.

penes Brutos] Placet haec lectio: vt de M. et D. Brutis sermo sit.

tota ciuitas se ad eos conuertisset] Sic MSS. Gif. et Leid. Melius quam alii, *ad eum se conuertisse videretur*, voce vltima e proximo repetita.

3 *A C. Flauio Bruti familiari*] Qu. edd. habent *C. Flauo.* Non nouum est, nomen istud cum cognomine hoc permutari. quomodo apud Senecam controu. 10, 14 *Alphius Flauius* est pro *Flauo.* sicut et apud Plinium indice libri 9.

4 *Sed neque cum quoquam*] Augustini lectio [*in prouincias*] non

cuturum, neque coiturum. Sic ille consensionis globus, huius vnius dissensione disiectus est. [5] Neque multo post superior esse coepit Antonius: ita vt Brutus et Cassius prouinciarum, quae iis necis caussa datae erant a consulibus, desperatis rebus,

 in

non displicet Gebhardo. Inepte ad τὸ *prouinciarum* vir doctus supplet *praesides*. Quis ita loquitur? Manutiana interpretatio planissima est.

5 *Quae iis necis caussa*] τὸ *necis* malit et Buchnerus seruare: censebatque Gebhardus id adiuuare Velleium Paterculum 2, 62. Sed is de Macedonia ac Syria loquitur, Bruto Cassioque, victo iam ad Mutinam M. Antonio, et cum iam *ipsi sine vllo SCto eas occupassent*, decretis. At Noster *datas* ait *a consulibus*, antequam *in exsilium proficiscerentur*, et ante *bellum ad Mutinam gestum*. Non igitur Macedoniam ac Syriam intelligit, quippe non *a consulibus*, sed a Iulio Caesare, paullo ante mortem, cum magistratus in quinquennium designaret; a Senatu autem demum Antonio hoste iudicato illis decretas; sed quas, ademta ipsis et Dolabellae atque Antonio Coss. data Syria ac Macedonia, earum loco Senatus iis a consulibus illis impetrauerat: Bruto scilicet, vt Plutarchus habet, Cretam, Cassio Libyam; siue vt Appianus, Bruto Cretam, Cassio Cyrenen; vel, vt alii, has ambas Cassio, Bruto autem Bithyniam. Quas tamen illi, vt parum sibi tutas vtilesque, contemserunt, Macedoniam et Syriam vi occupantes. Videndi Appianus Ciuil. 3 p. 527. 530. 531. 533. 536. 538. 541. 550. 567, Dio Cassius lib. 47, Plutarchus Bruto, Cicero Philippic. 2, 3 et 11, 12. Eae an *dicis caussa* datae dici queant, viderint, qui eam lectionem tuentur. *Necis caussa* datas, non dubito recte dici. Nam sic et Octauium id interpretatur apud Appianum p. 536 τὸ μὲν ἀμνηστίαν δοῦναι, τὴν σωτηρίαν ἣν ἐκείνοις χαριζομένων μόνον. Τὸ δὲ ἡγεμονίας αὖθις ψηφίζεσθαι (loquitur de Creta et Cyrene Bruto Cassioque datis) καὶ ΓΕΡΑ, ὑβριζόντων Καίσαρα. Neque negat haec obiectanti respondens Antonius p. 538 datas poscentibus repensum pro meritis, εἰς ἀντίδοσιν τῶνδε, ὧν ἔχρῃζον. Et in responso ad tribunos militum p. 548 diserte ait, Senatum interfectoribus Caesaris, vt tyrannicidis praemia decreuisse. Ἡ βουλὴ γέρα τοῖς ἀνελοῦσιν ὡς τυραννοκτόνοις ἐψηφίζετο. Denique Cicero Phil. 2 ex ipsius Antonii verbis ostendit, datas prouincias *vt liberatoribus*. Haec cum ita sint, in summo librorum omnium consensu non ausim recedere a lectione scripta.

a consulibus] M. Antonio, et Dolabella: quibus et Octauius id obiicit apud Appianum p. 436. In MSS. tamen Schotti, et vtroque Medicaeo fuit, *a consule*. quod esset, ab Antonio. Et sane *ab Antonio senatum petiisse alias prouincias* τοῖς ἀμφὶ Κάσσιον, idem Appianus scribit

in exſilium proficiſcerentur. Atticus, qui pecuniam ſimul cum ceteris conferre noluerat florenti illi parti, abiecto Bruto Italiaque cedenti LLS. centum millia muneri miſit. eidem in Epiro abſens trecenta iuſſit dari: neque eo magis potenti adulatus eſt

VIIII Antonio, neque deſperatos reliquit. [1] Secutum eſt bellum geſtum apud Mutinam. In quo ſi tantum eum prudentem dicam, minus, quam debeam, praedicem, cum ille potius diuinus fuerit: ſi diuinatio appellanda eſt perpetua naturalis bonitas, quae nullis caſibus neque agitur, neque minuitur. [2] Hoſtis Antonius iudicatus Italia ceſſerat; ſpes reſtituendi nulla erat. non ſolum eius inimici, qui tum erant potentiſſimi et plurimi, ſed etiam qui aduerſariis eius ſe dabant, et in eo laedendo ſe aliquam conſecuturos ſperabant commendationem, Antonii familiares inſequebantur; vxorem Fuluiam omnibus rebus ſpoliare cupiebant; liberos etiam exſtin-

ſcribit p. 531. Magis tamen placet vulgata. Si a ſolo Antonio datas dicere Nepos voluiſſet, nomen illius addidiſſet. Varietas lectionis ex abbreuiatione nata eſt.

1 *Bellum geſtum apud Mutinam*] Quod in qu. MSS. fuit, *Numidiam*, haud dubie corruptum eſt.

nullis caſibus neque agitur] A quibusd. edd. *neque* abeſt. etiam a vetuſtiſſ. Romana.

2 *Non ſolum eius inimici*] Ab ed. Rom. *eius* abeſt.

qui tum erant potentiſſ.] Ed. Rom. et Grut. *qui tamen erant*. Et ſic apud Schottum quoque editum. nec male.

ſed etiam qui aduerſariis eius ſe dabant] Vide Indicem. *Qui* pro *amici* etiam in edd. Rom. et Colon. Alterum ſcioli alicuius eſt, qui *inimicis* putabat opponendos *amicos*. Mox in illis *ſe aliquam etc.* a qu. libris *ſe* abeſt: a MS. Schotti etiam *et*.

commendationem] Sic diſerte opt. liber Gif. Etiam Leidenſis: *commendationem vel commoditatem*. varia lectione textui intruſa. Quare non dubitaui ſic reſcribere. Vſus et ſupra 7, 1. 2 *tanta erat commendatio oris atque orationis*. Seneca excerpt. controu. praefat. lib. 3 *omnibus fere maiori commendationi eſt audiri, quam legi*. Vulgo eſt, *commoditatem*.

Antonii familiares inſequebantur] Nihil deeſt. Dicam amplius. Poteſt vtrumque abeſſe, tam nomen *Antonii*, quam illud *eius*, quod, teſte Gothofredo, a Faërno eſt. Certe Gruterus, aliique neutrum exhibent. Miror autem, cur Schottus alibi (obſeruat. hum. 3, 2) totum hoc gloſſema putet, aut

exſtinguere parabant. [3] Atticus cum Ciceronis intima familiaritate vteretur, amiciſſimus eſſet Bruto: non modo nihil iis indulſit ad Antonium violandum, ſed e contrario familiares eius ex vrbe profugientes, quantum potuit, texit: quibus rebus indiguerunt, adiuuit. [4] P. vero Volumnio ea tribuit, vt plura a parente proficiſci non potuerint. Ipſi autem Fuluiae, cum litibus diſtineretur, magnisque terroribus vexaretur, tanta diligentia officium ſuum praeſtitit, vt nullum illa ſtiterit vadimonium ſine Attico, hic ſponſor omnium rerum fuerit. [5] Quin etiam, cum illa fundum [ſecunda fortuna] emiſſet in diem, neque poſt calamitatem verſuram facere potuiſſet: ille ſe interpoſuit, pecuniamque ſine foenore, ſineque vlla ſtipulatione ei credidit: maximum exiſtimans quaeſtum, memorem gratumque cognoſci; ſimulque aperire, ſe non fortunae, ſed hominibus ſolere eſſe amicum. [6] Quae cum faciebat, nemo eum temporis cauſſa facere poterat exiſtimare. Nemini enim in opinionem

 veniebat,

aut malit, *familiam inſequeb.* Nam de *familiaribus* Antonii heic ſermonem eſſe, vel ex comm. 3 apparet.

4 *Stiterit vadimonium*] Sic et MSS. Giſan. Ernſt. et Sauar. Nam quod apud Sauaronem legitur, *ſteterit*, erratum puto typographi, aeque ac τὸ *ſiſterit* in notis Lambini. Vett. edd. et MSS. Schotti ac Petauii, *praeſtiterit*. quod Latinum non putat Giſanius in obſeruat. Lat. L. p. 243. Ego natum puto ex proxime praegreſſo *praeſtitit*. Adde Indicem in *vadimonium*.

hic ſponſor] Abeſt vett. edd. pronomen. Scripſit, opinor, Nepos: *ſine Attico*: *Atticus ſponſor o. r. f.* Abſorptum poſteriore loco poſitum *Attici* nomen ab eo, quod priore, et ſolum nunc legitur.

5 *Fundum ſec. fortuna emiſſ. in diem*] Illud *ſecunda fortuna* afuiſſe a ſcripto cod. ait Schottus; et Leidenſi MS. vox *fundum* aberat. Quare vtrumque gloſſema putabam, ac Nepotem ſcripſiſſe: *cum illa emiſſet in diem*. Potuit tamen τὸ *fundum* a voce *ſecunda* ob ſimilitudinem abſorberi. Vt Nepos ſcripſerit, *fundum emiſſet in diem*: reliqua adiecerit aliquis propter illa, *poſt calamitatem*. Mox a qu. libris abeſt *ei* ante τὸ *credidit*.

6 *Nemini enim in opinionem veniebat*] Non auſim reiicere ſcripturam Schottiani codicis. [*neminis e. opinioni v.*] Etſi alterum Ciceronianum eſt. Vt Philipp. 2, 16 *Qui iſtuc venit tibi in mentem?*

veniebat, Antonium rerum potiturum. [7] Sed sensim is a nonnullis optimatibus reprehendebatur, quod X parum odisse malos ciues videretur. [1] Ille autem sui iudicii, potius quid se facere par esset, intuebatur, quam quid alii laudaturi forent. [2] Conuersa subito fortuna est. Vt Antonius rediit in Italiam, nemo non magno [in] periculo Atticum [futurum] putarat propter intimam familiaritatem Ciceronis et Bruti. Itaque ad aduentum imperatorum de foro decesserat, timens proscriptionem. latebatque apud P. Volumnium, cui, vt ostendimus paullo ante, opem tulerat: (tanta varietas iis temporibus fuit fortunae, vt modo hi, modo illi in summo essent aut fastigio, aut periculo) habebatque secum Q. Gellium Canum, aequalem,

7 *Sed sensim is a nonn. opt. repreh.*] Auctiores vna voce MS. Schotti et ed. Rom. *a nonn. opt. eius repreh.* duabus Medicaei, *eius rei repreh.* sed alteri eorum prouocabulum *is* aberat. Sim. Bosius, Gruterus et alii edidere: *Sed sensus eius a nonn. o. r.* quod etiam Schottus praefert obseruat. 3, 2, vt *sensus* idem sit, quod propositum, consilium, iudicium. quomodo passim ea voce, cum alii veterum, tum Noster etiam, vsi. vide Indicem. Atque sic et Barthius laudat, explicatque, in notis ad Phoebadium. Omnes, vt arbitror, reclamantibus libris. Coniiciebam igitur legendum: *sed sensim is a nonn. opt. eius rei repreh. Eius rei*, subaudi *caussa*: scilicet quod vxorem Antonii iuuisset. Τὸ *rei* absorptum in Medd. codd. a prima sequentis vocis syllaba. Eo expuncto, mox alii et prouocabulum *eius*, quippe cui nihil respondebat, iugularunt.

1 *Ille autem sui iudicii*] Schotto l. c. illa duo vocabula, *sui iudicii*, glossema videntur, ex ora adsutum. Vellem rationem addidisset. nam ego quidem nullam video.

2 *Conuersa subito fortuna est*] Sic MSS. Manutii, Gifan. Schotti. Vulgo abest *subito*. etiam a Leidensi.

in periculo Atticum putarat] Vide Ind. v. *esse*. Statim *futurum* a Lambino est. MSS. et vett. edd. ignorant. sic et alibi. Denuo adi Ind. v. *Ellipsis*.

iis temporibus] Vulgo erat, *his temp.*

habebatque] Qu. edd. *Habebat*.

Q. Gellium Canum] Sic recte MSS. Gif. Manutii, et Schotti. Male alii, *Canium*. Nam *Canius* gentis nomen est; *Canus* cognomen Gelliorum. Nemo autem, isto quidem aeuo, duo nomina gentilicia habuit. Idem cognomen e libris vett. Seneca de tranquill. animi cap. 14, vbi vulgo legebatur *Canius Iulius*, restituit Lipsius. A Gif. et qq. edd. vett. aberat praenomen *Quinti*. sed erat in Man. et Sch. ac ed. Rom.

aequalem, ſimillimumque ſui. [3] Hoc quoque ſit Attici bonitatis exemplum, quod cum eo, quem puerum in ludo cognouerat, adeo coniuncte vixit, vt ad extremam aetatem amicitia eorum creuerit. [4] Antonius autem etſi tanto odio ferebatur in Ciceronem, vt non ſolum ei, ſed omnibus etiam eius amicis eſſet inimicus, eosque vellet proſcribere: multis hortantibus tamen, Attici memor fuit officii, et ei, cum requiſiſſet vbinam eſſet, ſua manu ſcripſit, ne timeret, ſtatimque ad ſe veniret: ſe eum, et illius cauſſa [Gellium] Canum de proſcriptorum numero exemiſſe. Ac, ne quod [in] periculum incideret, quod noctu fiebat, praeſidium ei miſit. [5] Sic Atticus in ſummo timore non ſolum ſibi, ſed etiam ei, quem cariſſimum habebat, praeſidio fuit. Neque enim ſuae ſolum a quoquam auxilium petiit ſalutis, ſed coniunctim: vt appareret nullam ſeiunctam ſibi ab eo velle [eſſe] fortunam. [6] Quod ſi gubernator praecipua laude fertur, qui nauem ex hieme marique ſcopuloſo ſeruat: cur non ſingularis eius exiſtimetur prudentia, qui ex tot, tamque grauibus procellis ciuilibus ad incolumitatem peruenit? [1] Quibus ex malis vt ſe emer- XI ſerat,

3 *Cognouerat*] Qu. edd. *cognorat.*

4 *Eius amicis*] Sic MSS. Gif. et vterque. Medic. Sed alii et pleraeque edd. vett. *ſuis amicis.* quo fit, vt neutrum a Nepote eſſe ſuſpicer.

et illius cauſſa Gellium Canum] MSS. Schoppii et Ernſtii, *et eius cauſſa Gellium Canium.* Gifanianus: *ſe eum et illius Canum.* Nempe τὸ *cauſſa* abbreuiate ſcriptum h. m. *cā*, abſorpſit prima nominis *Canum.* Nepos ſcripſit, vt arbitror, *et illius cauſſa Canum.* Addidit aliquis e ſuperioribus, *Gellium*; cumque τὸ *cauſſa* excidiſſet, omiſſum et prouocabulum eſt. Nam vulgo erat, *et Gellium Canium.* Mox libri et edd. vett. habent, *ne quod periculum incideret.* Praepoſitionem Lambinus addidit. Deinde Medic. 2 *praeſidium eis miſit.* Verum repugnat, quod ſequitur, *ſed etiam ei quem cariſſimum habebat.* Commate proximo Gif. *praeſidium fuit.* ſed ſupra ſcriptum, *vel praeſidio.* Apparet, prius illud eſſe ab haeſitante librario.

5 *Sed coniunctim*] Mox ante Lambinum editi, et Grut. *ab eo velle fortunam.* omiſſo τῷ *eſſe.* quod verum puto.

1 *Quibus malis vt ſe emerſerat*] Vide Ernſtium ad h. l. Statim

ſerat, nihil aliud egit, quam vt plurimis, quibus rebus poſſet, eſſet auxilio. Cum proſcriptos praemiis imperatorum vulgus conquireret, nemo in Epirum venit, cui res vlla defuerit. nemini non ibi perpetuo manendi poteſtas facta eſt. [2] Qui etiam poſt praelium Philippenſe, interitumque C. Caſſii et M. Bruti, L. Iulium Mocillam praetorium, et eius filium, Aulumque Torquatum, ceterosque pari fortuna perculſos, inſtituerit tueri: atque ex Epiro his omnia Samothraciam ſupportari iuſſerit. [3] Difficile [enim] eſt omnia perſequi, et non neceſſaria. Illud vnum intelligi volumus: illius liberalitatem, neque temporariam, neque callidam fuiſſe. [4] Id ex ipſis rebus ac temporibus iudicari poteſt: quod non florentibus ſe venditauit, ſed afflictis ſemper ſuccurrit. qui quidem Seruiliam, Bruti matrem, non minus poſt mortem eius, quam florente, coluerit. [5] Sic liberalitate vtens, nullas inimicitias geſſit: quod neque laedebat quemquam, neque, ſi quam iniuriam acceperat, non malebat vlciſci, quam obliuiſci. Idem immortali memoria

Statim Barthius Aduerſar. 49, 13 legi volebat, *quam vt quam plurimis*. nulla neceſſitate.

praemiis imperatorum] Edd. vett. habent *imperatoris*. Praetuli tamen alteram cum Grutero: quoniam ſequentibus congruentior eſt.

2 *L. Iul. Mocillam*] *Mocilla* cognomen an alibi reperiatur, haud ſcio. *Motacillas* inter cognomina Iuliorum recenſet Schottus in Electis, et Indice Annalium Pighii. Quod fortaſſis et heic reponi debet. Eſt autem proprie nomen auiculae, quae Graecis σεισοπυγὶς dicitur.

praetorium] Sic ed. Rom. Col. aliae. melius quam recentiores, quae *praetorem* faciunt.

inſtituerit tueri] Pro *et non neceſſaria*, Freinshemius coniiciebat leg. *etiam neceſſaria*. Lambino praeiuit ed. Col. quae legit, *et non neceſſarium*. et paullo ante, *proſequi*. quod etiam in Rom. inuenio. Quidam libri, *inſtiterit tueri*. quomodo Liuius 34, 59 *Menippus deprecari et Quinctium et patres inſtitit*.

4 *Quam florente*] Sic etiam ed. Rom. habet. MS. Ernſtii, *eo florente*. Male autem vulgati, *florentem*. Statim ed. Rom. *ſic liberalitatem vtens*. quomodo ſupra cap. 8, 4 *ſi quid Brutus de ſuis facult. vti voluiſſet*. Nil tamen muto.

5 *Non malebat vlciſci, quam obliuiſci*] Negatio erat etiam in Leid. et ed. Rom. Grut. aliisque.

ria percepta retinebat beneficia: quae autem ipse tribuerat, tamdiu meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceperat. [6] Itaque hic fecit, vt vere dictum videatur: *Sui cuique mores fingunt fortunam.* Neque tamen prius ille fortunam, quam se ipse, finxit: qui cauit ne qua in re iure plecteretur. XII
[1] His igitur rebus effecit, vt M. Vipsanius Agrippa, intima familiaritate coniunctus adolescenti Caesari, cum propter suam gratiam, et Caesaris potentiam, nullius conditionis non haberet potestatem, potissimum eius deligeret affinitatem, praeoptaretque equitis Romani filiam generosarum nuptiis. [2] atque harum nuptiarum conciliator fuit (non est enim celandum) M. Antonius triumuir reipubl. constituendae: cuius gratia cum augere possessiones posset suas, tantum abfuit a cupiditate pecuniae, vt nulla in re vsus sit ea, nisi in deprecandis amicorum aut periculis, aut incommodis. [3] Quod quidem sub ipsa proscriptione perillustre fuit. Nam cum L. Saufeii equitis Romani, aequalis sui, qui cum eo complures annos, studio ductus philosophiae, habi-

percepta retinebat beneficia] Praefero lectionem hanc librorum et edd. veterum.

quoad ille gratus erat] Seneca de benef. 1, 2 *Nunquam beneficia vir bonus cogitat, nisi admonitus a reddente: alioquin in formam crediti transeunt.* Vide ibi plura in hanc rem.

6 *Sui cuique mores fingunt fortunam*] In Gif. erat vna voce auctius: *Sui cuique mores fingunt fortunam hominibus.* Vt sit versus senarius. Vix putem a librario esse. Sane Poëtae alicuius dictum esse, vel e Cicerone liquet.

prius ille] Transponit Gifan. *ille prius.*

ne qua in re iure plecteretur] Abest illud *iure* ab ed. Rom. Col. aliisque. sed inuenit in suo codice Schottus. dubitat tamen, ex praecedenti *in re* cusa vox sit, an ab aliis τὸ *iure* non iure omissum sit. Mihi posterius vero propius videtur. In qu. edd. eodem Schotto referente, afuit et praepositio *in*.

2 *Non est e.c.*] Sic liber Schotti. Alii *non enim est cel.*

3 *Sub ipsa proscriptione*] Sic ed. Rom. Col. Grut. aliaeque. Pro quo Lambinus, opinor, reposuit, *sub ipsam proscriptionem.* quod alii retinuere. Atqui vtuntur altera ratione etiam optimi scriptores. vide Ind.

qui cum eo complures annos st. d. phil. habitabat] Ed. Rom. *qui cum pl. a. st. d. ph. habitabat.* Vt nos edidimus, emendauit

tabat, habebatque in Italia pretiosas possessiones, triumuiri bona vendidissent, consuetudine ea, qua tum res gerebantur: Attici labore atque industria factum, vt eodem nuntio Saufeius fieret certior, se patrimonium amisisse et recuperasse. 4 Idem L. Iulium Calidum, quem post Lucretii Catullique mortem multo elegantissimum poëtam nostram tulisse aetatem vere videor posse contendere, neque minus virum bonum, optimisque artibus eruditum, post proscriptionem equitum, propter magnas eius Africanas possessiones, in proscriptorum numerum a P. Volumnio, praefecto fabrum Antonii, absentem relatum, expediuit. 5 Quod in praesenti vtrum ei laboriosius, an gloriosius fuerit, difficile fuit iudicare: quod in eorum periculis, non secus absentes, quam praesentes, amicos Attico esse curae cognitum est. Neque vero minus ille vir, bonus paterfamilias habitus est, quam ciuis.

XIII 1 Nam cum esset pecu-

dauit Vrsinus: sequutique Gothofredus et Gruterus. Neque melius quid nunc occurrit. Illa *cum eo* facile excidere potuere ob sequens *complures*. Vulgatae nullus inest sensus. Schotto et ed. Rom. aduersatur, quod statim sequitur, *habebatque*.

consuetudine] Vide Ind. Mox ed. Rom. et pleraeque aliae, *factum est*. atque sic rescribendum.

Saufeius fieret certior] Discipulum Epicureorum fuisse Atticum, etiam ex lib. I de fin. cap. 5 et I de legib. 7 apparet. Negat tamen Epicureum fuisse Ernstius. Vide, et iudica, qui potes.

4 *L. Iulium Calidum*] Sic edidere Gruterus ac Gebhardus. recte. Vulgo, etiam in MSS. Gif. et Schotti, *Calidium* legitur. melius, iudicio Schotti: qui et in Electis idcirco *Calidius* cognomen Iuliae gentis fecit. Atque sic et Vossius hunc nostrum vocat lib. de Poëtis Latinis cap. 2. Rectius Barthius, qui Aduersar. 37, 8 *Calidum* dixit. Nempe *Calidius* gentis Romanae nomen est, aeque ac *Iulius*. Atqui vt vnus homo duo haberet nomina gentilicia, non est ex more aeui Pomponiani. *Calidus* autem, etsi non memini legere, potuit Iuliorum cognomen esse, vt *Thermus*, quod idem significat, Minuciorum fuit. Nisi quis malit legi *Calidianum*; aut *Callicum*. quod posterius *Q. Iulii* cuiusdam cognomen est in veteri saxo Rom. apud Gruterum p. 731, 6: apud quem et *L. Iulium Karicum* invenio p. 1069, 3. Sed id cognomen longius a *Calidio* abit.

Catullique mortem] Aliud chronicon Nepotis, et plane diversum ab Attici vita opusculum fuit.

post proscript. equitum] MS. Gif. *quem post p. e.* Repetitum videtur e superioribus.

pecuniosus, nemo illo minus fuit emax, minus aedificator. Neque tamen non in primis bene habitavit, omnibusque optimis rebus vsus est. [2] Nam domum habuit in colle Quirinali Tamphilanam, ab auunculo hereditate relictam: cuius amoenitas non aedificio, sed silua constabat. Ipsum enim tectum antiquitus constitutum, plus salis, quam sumtus habebat: in quo nihil commutauit, nisi si quid vetustate coactus est. [3] Vsus est familia, si vtilitate iudicandum est, optima: si forma, vix mediocri. namque in ea erant pueri litteratissimi, anagnostae optimi, et plurimi librarii, vt ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non vtrumque horum pulchre facere

1 *Neque vero minus ille vir*] Nescio an alibi huiuscemodi ellipseos exemplum reperiatur. Potius, si expungendum est τὸ *minus*, legerim, *Aeque vero ille vir etc.* Adfines figura A et N facile permutari potuere.

2 *Domum habuit in colle Quirinali*] *In valle* erat etiam in vtroque Medicaeo. De quo amplius cogitent, quibus loca ipsa inspiciendi facultas est.

Tamphilanam] Nuper etiam auctor libri Italici, qui *Ritratto di Roma antica* inscribitur, p. 90, vbi et effigiem domus illius exhibet, *Pamphiliam* vocatam fuisse scribit. Pudenda in Antiquario ignorantia! Ernstius praeferebat *Caecilianam*. quod in MS. suo sic scriptum reperisset. Verum id haud dubie a mala manu est alicuius, qui quoniam Caecilii fuisset, *Caecilianam* dicendam putauit. Potior nobis reliquorum librorum consensus est, qui etsi corrupti, et inter se discrepantes, (legunt enim *Tamphilianam, Tamphiliam, Pamphiliam*) tamen omnes fauent *Tamphilanae*, aduersantur *Caecilianae*. Suspicabar aliquando, Nepotem scripsisse *Caecilii Tamphilanam*; indeque natam varietatem. Sed nunc haud placet.

nisi si quid vet. co. est] Sic edidere Lambinus Gruterus, alii. Ab aliis *si* abest. Ed. Rom. et Col. *nisi si quidem*.

3 *Pueri litteratissimi*] Librarios non designari, recte monuit Ernstius. Pignorius comment. de seruis p. 116 videndum ait, an respexerit Nepos Grammaticos, quos ipse alibi, et Messala Coruinus, apud Sueton. de illustr. Grammaticis, appellent *litteratos* et *litteratores*. quo et Ernstius videtur inclinare. Sed melius est vt litteris imbutos simpliciter intelligamus: quales erant, de quibus Cicero pro Sex. Roscio cap. 41. quorum litteris et vrbanitate Chrysogonus videri poterat duci. Eodem sensu de Zosimo liberto suo Plinius 5 epist. 19 *Est homo probus, officiosus, litteratus: et ars quidem eius, et quasi inscriptio, comoedus.*

vtrumque horum] Vterque Medicaeus habuit *imperanter*. Ernstianus

facere poſſet. [4] Pari modo artifices ceteri, quos cultus domeſticus deſiderat, apprime boni. neque tamen horum quemquam, niſi domi natum, domique factum habuit: quod eſt ſignum non ſolum continentiae, ſed etiam diligentiae. Nam et non intemperanter concupiſcere quod a plurimis videas, continentis debet duci: et [potius] diligentia, quam pretio, parare, non mediocris eſt induſtriae. [5] Elegans, non magnificus; ſplendidus, non ſumtuoſus; omni diligentia munditiem non affluentem affectabat. ſuppellex modica, non multa, vt in neutram partem conſpici poſſet. [6] Nec hoc praeteribo,

Ernſtianus *imperatiue.* quod aeque corruptum puto; etſi domino illius placuiſſe video.

4 *Omni diligentia*] Gif. *omnique.* An fuit, *omni quidem diligentia?*

5 *Non affluentem*] *Munditiam, non adfluentiam,* etiam e ſuis codd. legunt Schoppius et Ernſtius. nec aliter laudat Gronouius ad Liuium 4, 13. eamque lectionem adſerere conatus eſt Barthius Aduerſar. 145, 41. Et ſane videri poſſit vt *eleganti magnificus, ſplendido ſumtuoſus;* ſic *munditiei,* ſeu *munditiae, adfluentia* opponi. Verum cum in aliis codicibus, et ed. Rom. Col. aliisque legatur *affluentem,* nil mutandum cenſeo. neque enim id a librariis profectum poſſum credere. Alterum autem illud haud dubie gemina, quae in praecedentibus eſt, oppoſitio peperit.

affectabat] Ernſtius e libro ſuo producit *allectabat,* additque *eadem ſignificatione vti hac voce Columellam* 2, 3. Columellae quidem haec ſunt de bovibus: *Cibum cum abſumſerint, ad aquam duci oportet, ſibiloque adlectari, quo libentius bibant.* Quae quomodo huic loco congruant, perſpicere nequeo. Quomodo enim *allectauit munditiem* Atticus? Quare nihil muto.

vt in neutram partem conſp.] Longolius, Gothofredus, Gruterus, alii edidere, *ſupellex non modica, non multa.* quae lectio plana eſt, ſed vereor ne reclament libri veteres. Sane Rom. vetuſtiſſima priore loco copulam non agnoſcit. quanquam et facile potuit expungi, quod videretur vt in ſuperioribus, ſic et hoc loco e duobus oppoſitis (vt Dialectici vocant) remoueri prius, admitti ſiue poni poſterius. Quae res et elegantiſſimum Gronouium induxit, vt ſicut olim ad Liuii 22, 24; ita poſtremo ad 4, 13, eam quam nos retinuimus lectionem tueretur. Omnes enim antitheſes ita eſſe conceptas, vt quid fuerit adfirmet, quid non fuerit neget. *Elegans, non magnificus; ſplendidus, non ſumtuoſus; adfectans munditiem, non adfluentiam:* ſic etiam *ſupellex* ei *modica, non multa,* h. e. modo, non copia, aeſtimanda; inſtrumentum modice, non

praeteribo, quanquam nonnullis leue viſum iri putem. cum in primis lautus eſſet eques Rom. et non parum liberaliter domum ſuam omnium ordinum homines inuitaret, ſcimus non amplius, quam terna millia aeris, peraeque in ſingulos menſes, ex ephemeride eum expenſum ſumtui ferre ſolitum. 7 Atque hoc non auditum, ſed cognitum praedicamus.

non abundanter, ſufficiens, vt in neutram partem notari poſſet, neque ſordium, quia aderat modus, neque luxus, quia aberat ſuperfluum. Huic ſenſui verba ſatis eſſe exprimendo; neque aut τὸ *multa* ad defectum referendum, aut aliam negationem adiiciendam. *Multum* enim interdum eſſe *nimium*; vt apud Petronium, *Multa loquor*; apud Plautum Menaechm. 2, 2 *homo multus*, pro ſatageo; apud Afranium, Nonio laudante, *multa et moleſta* mulier. Denique *conſpici* tam egeſtatem, quam opes, dici. Vt apud Ouidium Triſtium, 2, 113. 114 domus *neque diuitiis, nec paupertate notanda*; *Vnde ſit in neutrum conſpiciendus eques*: (cum quo loco hunc Nepotis etiam nobiliſſ. Heinſius comparabat) et apud Sueton. Claudio c. 4 *quod conſpici et derideri poſſit*. denique apud Liuium 34, 4 *quod vnaquaeque matronarum veretur, aequato omnium cultu, ne in ſe conſpiciatur*. Haec ille pro recepta lectione. quam et locus Taciti, ab ampliſſ. Loccenio laudatus, egregie tuetur. Pari fere ratione Horatius 2 Sat. 2, 66 *in neutram partem cultus miſerum* dixit, qui inter luxuriae pompam atque auaritiae ſordes media incedit via; vt recte Torrentius interpretatur.

6 *Nec hoc praeteribo*] Abeſt τὸ *hoc* ab ed. Rom. Grut. aliisque: abſorptum, opinor, a voce proxime praegreſſa.

domum ſuam] Sic MS. Schotti, venuſtius, illo iudice, et rectius, quam alii *in domum ſuam*. cui libens adſentior. Sed et τὸ *ſcimus*, quod paullo poſt ſequitur, ſuſpectum mihi: vereorque ne ſit ab aliquo, qui ſenſum putabat imperfectum, niſi id inſereretur: nempe quia poſt τὸ *putem* τελεία ϛιγμὴ poſita erat. quam tolli malim. Et ſubiicit Nepos, paucis interiectis: *Atque hoc non auditum, ſed cognitum praedicamus*. Cur itaque heic diceret, ſe id *ſcire*? Non audeo tamen expungere, nullo praeeunte libro.

terna millia aeris] Parum hoc viſum viris doctis. nec immerito. Lipſius triginta Philippicis aequiparat; alii aliter. Accuratiſſimo veteris pecuniae interpreti, Gronouio, de ſeſtertiis 3, 9, ſunt ſeſtertii IↃCCL, denarii CLXXXVIII cum dimidio, noſtri coronati XVIII cum didrachmo et hemidrachmo. Quare Fr. Hotomannus tract. de re nummaria p. 87. 88 mallet, *tricena*. Manutius volebat deleri τὸ *aeris*, ſubaudirique *nummum*. quod eſſet, LXXV ſcutatos. Mihi non liquet. attamen XVIII coronatos Attico ad expenſas menſtruas ſufficiſſe, credere non poſſum.

mus. Saepe enim, propter familiaritatem, dome-
XIIII sticis rebus interfuimus. [1] Nemo in conuiuio eius aliud acroama audiuit quam anagnosten: quod nos quidem iucundissimum arbitramur. Neque vnquam sine aliqua lectione apud eum coenatum est: vt non minus animo, quam ventre, conuiuae delectarentur. [2] Namque eos vocabat, quorum mores a suis non abhorrerent. Cum tanta pecuniae facta esset accessio, nihil de quotidiano cultu mutauit, nihil de vitae consuetudine: tantaque vsus est moderatione, vt neque in sestertio vicies, quod a patre acceperat, parum se splendide gesserit: neque in sestertio centies affluentius vixerit, quam instituerat: parique fastigio steterit in vtraque fortuna. [3] Nullos habuit hortos, nullam suburbanam, aut maritimam sumtuosam villam, neque in Italia, praeter Ardeatinum

1 *Nemo in conuiuio eius aliud acroama audiuit, quam anagnosten etc.*]Sic olim clerici et religiosi inter edendum sacra lectione pascebant animum. de quo Sauaro ad Sidon. 9 epist. 4.

2 *In sestertio vicies etc. neque in sestertio centies*] Sic vtrobique integre scriptus Schotti codex, illius sententia forte pro *sestertiorum*. Quomodo Hotomannus, aliique in huiusmodi loquutionibus semper *sestertium* gignendi casu legendum censuerunt. Sed verum esse *in sestertio centies*, iam Budaeus vidit, pluribusque docuere Scaliger, et Gronouius. Vide Indicem.

parique fastigio] *Parique vestigio* legi volebat Barthius Aduersar. 145, 41. de quo amplius cogitandum.

3 *Nullos habuit hortos*] Ed. Rom. Col. aliae, *habuerit*. quod ex praua interpunctione natum puto, nec admittunt quae sequuntur, *omnisque eius p. r. constabat etc.*

nullam suburbanam, aut marit. sumtuosam villam] Parum credibile hoc nupero editori, miraturque allatam a Nepote fidem, quippe qui saepe domesticis Attici rebus interfuerit. Cur, quaeso, o bone? *Habuit*, inquit, *villam Pomponius, et in illa Gymnasium Amaltheum, vt passim a Cicerone traditum. Vnde euidentissime constat, sumtuosam etiam fuisse illam villam, in qua plenum omnis eruditionis Gymnasium. In agro etiam Buthrotio praedia habuit.* Scio habuisse. sed vnde tu, sumtuosa fuisse. Sed fac fuisse, suburbana certe non fuere: quippe in Magna Graecia sita. Quam lubricum autem illud, *sumtuosam fuisse villam*, in qua Ἀμαλθεῖον, quia *illic omnis eruditionis* fuit gymnasium? vnde enim nosti, *gymnasium* illic, et quidem *omnis eruditionis* fuisse? Bibliothecae nomen esse, haud male

Ardeatinum et Nomentanum, ruſticum praedium: omniſque eius pecuniae reditus conſtabat in Epiroticis et vrbanis poſſeſſionibus. Ex quo cognoſci poteſt, eum vſum pecuniae non magnitudine, ſed ratione metiri ſolitum. [1] Mendacium neque dicebat, neque pati poterat. XV Itaque eius comitas non ſine ſeueritate erat, neque grauitas ſine facilitate: vt difficile eſſet intellectu, vtrum eum amici magis vererentur, an amarent. Quicquid rogabatur, religioſe promittebat: quod non liberalis, ſed leuis, arbitrabatur, polliceri quod praeſtare non poſſet. [2] Idem in nitendo quod ſemel annuiſſet, tanta erat cura, vt non mandatam, ſed ſuam rem videretur agere. Nunquam ſuſcepti negotii eum pertaeſum eſt. Suam enim exiſtimationem in ea re agi putabat: qua nihil habebat carius. [3] Quo fiebat, vt omnia Ciceronum, Catonis, Marii, Q. Hortenſii, Auli

male docti exiſtimant. Si gymnaſium adiunctum habuit, palaeſtrae, non eruditionis, id fuit. Iam vnde fidem nobis facies, in ſuburbana fuiſſe villa? Ego ad Epiroticas poſſeſſiones pertinuiſſe puto. Illuc enim profectus erat Atticus, cum iſta de Amaltheo Cicero ad eum ſcriberet; vt e proxima epiſtola 17 colligo. Conſtat igitur hactenus fides narrationi Nepotis.

Ardeatinum] Etiam Medic. vterque, *Aretinum*. Giſanianus, *Arrentinum*. Vnde vix dubito quin Nepos ſcripſerit *Arretinum*. Ita vero dictum ab vrbe Etruriae, Arretio,(ſic enim a Graecis et in vett. inſcriptionibus ſcribitur id nomen) cuius ἐθνικὸν, teſte Stephano, eſt Ἀῤῥητῖνος. V. Cluuer. Ital. Antiq. 2,3.

1 *An amarent*] Lambinus aliique ediderunt *quam amarent*. Sed *an* erat etiam in Rom. Col. Grut. Gothofr. Gebhard. meliusque quadrat. etiam MS. Ernſtii, *an vero amarent*.

2 *In nitendo q. ſ. annuiſſet*] Barthius coniiciebat. *in tenendo*. Nulla emendatione opus. Poteſt enim ἐλλειπτικῶς accipi, vt ſubaudiatur cum praepoſitione prouocabulum relatiuum.

quod ſemel annuiſſet] Sic et Leid. habuit. Virgilius Aen. 12,187 *Si noſtrum annuerit nobis victoria Martem*. Similiter Horatius 4 od. 6 *muros*: Valer. Flaccus 1,40 *militiam annuere* dixit. Vide Buchnerum in acceſſion. ad Theſaur. Fabri. Vulgo edunt, *admiſiſſet*.

nunquam ſuſcepti] Vulgo erat, *nusquam*. non ita apte.

3 *Vt omnia Ciceronum etc.*] Ed. Rom. *Ciceronum, Catonis Marcique Horteſi*. Ad quam ſcriptorumque codd. lectionem proxime accedit, reique veritati magis congruit, quam nos repoſui-

Auli Torquati, multorum praeterea equitum Rom. negotia procuraret. Ex quo iudicari poterat, non inertia sed iudicio fugiſſe reipubl. procurationem.

XVI [1] Humanitatis vero nullum afferre maius teſtimonium poſſum, quam quod adoleſcens idem ſeni Sullae fuerit iucundiſſimus, ſenex adoleſcenti M. Bruto: cum aequalibus autem ſuis, Q. Hortenſio et M. Cicerone, ſic vixerit, vt iudicari difficile ſit, cui aetati fuerit aptiſſimus. [2] quanquam eum praecipue dilexit Cicero, vt ne frater quidem ei Quintus carior fuerit aut familiarior. [3] Ei rei ſunt indicio, praeter eos libros, in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus [iam] ſunt editi, ſexdecim volumina epiſtolarum, ab conſulatu eius vſque ad extremum tempus ad Atticum miſſarum: quae qui legat, non multum deſideret hiſtoriam contextam illorum temporum. [4] Sic enim omnia de ſtudiis principum, vitiis ducum, mutationibus reipubl. perſcripta ſunt, vt nihil in iis non appareat, et facile exiſtimari poſſit, prudentiam quodammodo eſſe diuina-

repoſuimus, praeeuntibus Rutgerſio Var. lect. 2, 8, Grutero ac Nath. Chytraeo. C. Marium filium inter intimos Attici fuiſſe, apparet e cap. 1, 4. Gebhardus et Keuchenius cum Lambino *M.* et *Q.* praenomina *Ciceronibus* praefigunt h. m. *Vt omnia Marci et Quinti Ciceronum, Catonis, Marii, Q. Hortenſi.* ſed inuitis libris.

ſed iudicio] Schoppius Veriſim. 3, 8 in MS. reperit, *iudicio fugiſſe diuino.* Sed diſplicet id Ioh. Iſaac. Pontano Analect. 3, 18, cum in talibus euentuum potius variorum aſſidua et multiplex ruminatio, quam diuinitas, iudicium ſtabiliat. Mihi gloſſema videtur, ex illo c. 9, 1 natum: *cum ille potius diuinus fuerit.*

3 *Sedecim volumina*] *Vndecim* Medic. 2. Non miror. Facile enim *Vldecim* mutari potuit in *vndecim.*

quae qui legat etc.] Vide iudicium de Ciceronis epiſtolis magni cuiusdam viri, apud Boecler. diſſert. de Politicis Lipſian. cap. 4.

illorum temporum] Sic liber Schotti. Ed. Rom. aliaeque, *eorum temp.* Et paullo ſuperius, *qui in vulgus ſunt editi,* omiſſo τῷ *iam.*

4 *Mutationibus reipublicae*] Sic et MSS. Gif. ac Schotti. Alterum etiam in ed. Rom. Col. aliisque deprehendas. Rutgerſius corrigebat l. c. *ac mutationibus.* quod recepit Keuchenius in textum. nec plane reiecerim. Mox Rom. Grut. Keuch. *nihil in his n. a.*

diuinationem. Non enim Cicero ea ſolum, quae viuo ſe acciderunt, futura praedixit: ſed etiam, quae nunc vſu veniunt, cecinit vt vates. [1] De pietate XVII autem Attici quid plura commemorem? cum hoc ipſum vere gloriantem audierim in funere matris ſuae, quam extulit annorum nonaginta, cum eſſet ſeptem et ſexaginta, ſe nunquam cum matre in gratiam rediſſe, nunquam cum ſorore fuiſſe in ſimultate, quam prope aequalem habebat. [2] Quod eſt ſignum, aut nullam vnquam inter eos querimoniam interceſſiſſe, aut hunc ea fuiſſe in ſuos indulgentia, vt quos amare deberet, iraſci eis nefas duceret. [3] neque id fecit natura ſolum, quanquam omnes ei paremus; ſed etiam doctrina. nam et principum philoſophorum ita percepta habuit praecepta, vt iis ad vitam agendam, non ad oſtentationem, vteretur. [1] Moris etiam maiorum ſummus XVIII imitator fuit, antiquitatiſque amator: quam adeo diligenter habuit cognitam, vt eam totam in eo volumine expoſuerit, quo magiſtratus ornauit. [2] Nulla enim lex, neque pax, neque bellum, neque res illuſtris eſt populi Romani, quae non in eo ſuo tempore ſit notata: et, quod difficillimum fuit, ſic familiarum

1 *Aequalem*] Sic MSS. Gif. Schotti, Sauar. Alii edidere, *aetate aequalem*.

3 *Vt iis ad vitam agendam, non ad oſtentationem vteretur*] Vide nos etiam ad Taciti Agric. 4, 5.

non ad oſtentationem] Vide Ernſtium ad h. l.

1 *Quo magiſtratus ornauit*] Malim *ordinauit*. quomodo Voſſium legiſſe video 1 de hiſt. Lat. 11: reſcribique et Barthius volebat cap. 1 lectionum Nepotinarum. *Ordinauit*, i. e. diſpoſuit, et, vt mox loquitur, *ſuo quemque tempore notauit, ordine enumerauit*. Sic apud ICtos *ordinare libellos* et *teſtamenta*. At *magiſtratus ornare* eſt in prouincias aut bellum euntes rebus neceſſariis inſtruere. Liuius 42, 1 *magiſtratus mulis tabernaculisque, et omni alio inſtrumento ornabantur*. Non nouum eſt haec duo verba confundi a librariis. vt apud Suetonium Iulio cap. 18, 1, vbi vide doctiſſ. Interpretes Caſaubonum, Torrentium et Berneggerum. Poſſis tamen *ornare* interpretari, elogiis honorare: quod quaternis quiniſque verſibus eum feciſſe, infra comm. 6 dicitur.

miliarum originem subtexuit, vt ex eo clarorum virorum propagines possimus cognoscere. [3] Fecit hoc idem separatim in aliis libris: vt M. Bruti rogatu Iuniam familiam a stirpe ad hanc aetatem, ordine enumerauit, notans, qui a quo ortus, quos honores quibusque temporibus cepisset: [4] pari modo Marcelli Claudii, Marcellorum; Scipionis Cornelii, et Fabii Maximi, Fabiorum, et Aemiliorum quoque: quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui aliquam cupiditatem habent notitiae clarorum virorum. [5] Attigit quoque poëticen: credimus, ne eius expers

familiarum originem] Ex hoc opere Vossius c. 18 de Philologia fuisse existimat illa de gente Papiria, quae signat Cicero lib. 9 epist. ad Papirium Paetum.

3 *Fecit hoc idem*] *Quidem* in vulgatis, errore scil. a pronunciatione orto.

Iuniam familiam] Medic. 1 *summarum familiarum*. An fuit, *Iuniorum familiam*, vt mox *Marcellorum*, *Fabiorum*, *Aemiliorum?* Statim edd. vett. *enumerauerit*. Nempe quia librarii τὸ *vt* pro coniunctione caussali acceperunt. Deinde *qui a quoque ortus*: nolim contemni.

4 *Marcelli Claudii, Marcellorum etc.*] Sic restitui hunc locum fide Medicaei 2: cum hucusque omnes ediderint, *de Marcellorum*, nullo sensu. Nam etiamsi cum Schotto velis, *stirpe*, *origine*, vel quid simile exaudiri; verbum tamen deest, ad quod praepositio referatur. qua expuncta, repetes ἀπὸ κοινοῦ illa, *familiam ordine enumerauit*: et ad *Marcelli Claudii*, τὸ *rogatu*. Sic plana omnia. Quare nec in sequentibus recte a quibusdam editum, *de Fabiorum*: vbi praepositionem etiam MsS. Gifan. ac Schotti, et ed. Rom. atque Colon. non agnoscunt. Manutius pro *Aemiliorum* mallet *Corneliorum*: quod Aemilii ad Scipionem nihil pertineant, cuius rogatu eam familiam Atticus enumerasse dicitur. Eandem ob caussam, opinor, Lambinus idem nomen inseruit, hunc in modum: *Et Fabii Maximi, de Corneliorum, et Fabiorum, et Aemiliorum quoque.* inuitis libris. Verum Aemiliorum familiam Scipio haud dubie ob Africanum minorem enumerari voluit, quippe ex Aemiliis ortum, eoque *Aemilianum* vocatum. A qu. ed. abest τὸ *quoque*. sed habuere scripti, quos diximus.

qui aliquam cupiditatem] Non est insuper habendum, quod e Med. 2 laudat Ernstius, *aliquam auiditatem*. nam sic et Cicero in Catone *inexhaustam auiditatem legendi* laudat, 3 de finib. 2. Vtitur etiam et a *cupiditate* distinguit Plautus Mercat. prolog. v. 29. Sed alterum frequenter Nepos adhibet. vide Indicem.

5 *Attigit quoque poëticen*] Mox qu. edd. *rerum gestarum*. Sed

pers esset suauitatis. Namque versibus, qui honore rerumque gestarum amplitudine ceteros Romani populi praestiterunt, exposuit: [6] ita, vt sub singulorum imaginibus facta magistratusque eorum non amplius quaternis quinisque versibus descripserit. quod vix credendum sit, tantas res tam breuiter potuisse declarari. Est etiam liber Graece confectus, de consulatu Ciceronis. Hactenus Attico viuo edita haec a nobis sunt. [1] Nunc quoniam fortuna XVIIII nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur: et, quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut supra significauimus, suos cuique mores plerumque conciliare fortunam. [2] Namque hic contentus ordine equestri, quo erat ortus, in affinitatem peruenit imperatoris diui [Iulii] filii: cum

Sed copulam habebat etiam MS. Schotti et ed. Rom. Quae si deleatur, legerim, *honore et rerum g. a.*

sub singulorum imaginibus] Vir incomparabilis Var. lect. 3, 3 hoc opus *Amaltheion* dictum censet, ac de eo accipit loca Ciceronis ad Attic. 1, 11 et 14, et lib. 9, 18. vbi legi vult: *Inde exspecto* Ἀμαλθείαν *illam tuam.* Nollem haec tanto viro excidisse. nam ἀμαλθεῖον illud, siue *Amaltheam*, non libri, sed loci, nomen fuisse, ex epistola 14 lib. 1 et 20 lib. 3 colligere est: facileque adsentior viris doctis, qui bibliothecam Attici sic dictam censent. Quare neque libro 9 c. 18 ei voci locus erit.

quinisque] Ed. Grut. *quinisue*. Parum interest, vtrum praeferas: a MSS. tamen et edd. vett. non putem recedendum.

edita haec a nobis sunt] Sic Lambinus. A MSS. et edd. vett. *haec* abest.

1 *Rerum exemplis*] vide Ind. v. *exemplum*.

contentus ordine equestri] Quomodo et Maecenas angusto clauo paene contentus, maiora non concupiuit: teste Velleio 2, 58. 2. vbi videndus Boeclerus.

2 *Diui* [*Iulii*] *filii*] Schottiani Gifanianique codicum lectionem [*Diui filii*] magis etiam, quam quos ille laudauit, quibusque similes plurimos cum nummos, tum lapides vett. apud Antiquarios habes, confirmant nummi, in quibus Augustus pariter IMP. DIVI F. omisso *Caesaris*, et *Augusti* nomine, cognomineque, appellatur. vt in aereo meo mediae magnitudinis, (cui similes et Erizzus ac Angelonus exhibent) in cuius aduersa facie duo capita, (Augusti et Agrippae, vt volunt) cum inscriptione, quam diximus; in auersa, COL. NEM. et crocodilus palmae arbori alligatus, ac duobus ramis insistens. Et in alio apud Occonem p. 73, in quo eadem inscriptio, et caput Augusti, in auersa vero parte; Q. MAXIMO ITER. etc.

Nempe

iam ante familiaritatem eius esset consecutus nulla alia re, quam elegantia vitae, qua ceteros ceperat principes ciuitatis, dignitate pari, fortuna humiliore. Tanta enim prosperitas Caesarem eum est consecuta, vt nihil ei non tribuerit fortuna, quod cuiquam

Nempe cum eousque nemo alius inter Diuos relatus esset, (nam Cn. Pompeii magni nummus, in quo templum cum hac subscriptione: CONSECRATIO, legitur, non vna caussa mihi suspectus est, vt alibi docebo) addito *Iulii* nomine, quo is ab aliis diuis discerneretur, opus non erat. Augustus autem sola *Imperatoris* appellatione, quae illi aeque ac patri Iulio loco praenominis decreta fuerat, aliquando designabatur. Quare vix dubito, *Iulii* nomen heic expungendum esse. Quanquam interim non desunt exempla cum nummorum, vt apud Occonem p.37.42.44.46.50; tum saxorum, apud Gruterum p. 58, 1. p. 177, 1. p. 226, 5. p. 228, 6. p.1084, 2: in quibus idem Augustus *Diui Iulii F.* vocatur. Sed in iis vbique *Caesaris* nomen praemittitur. Apparet autem ex hoc loco, scriptum hunc librum antequam *Augusti* cognomen ei decerneretur.

elegantia vitae] Mox MS. libri Schotti et vulgati *humiliores*. Sed alterum poscunt, quae proxime praecedunt, *dignitate pari*.

ceteros principes ciuitatis] Pompeium, opinor, M. Antonium, Ciceronem etc.

tanta prosperitas Caesarem] Miror, non animaduertisse interpretes, haec non ad Atticum, sed Augustum, referenda esse. Quod vel ex eo, quod nomen illius statim subiicit, intelligere poterant. Quid enim eo opus, si de eodem heic quoque loquitur. Satis erat, si dixisset; *Nata est ei neptis*. Nunc *Attico* natam ait, ne quis de eo loqui se putet, cuius *prosperitatem* modo praedicarat. At *quorsum de Caesaris felicitate in vita Attici?* Vt explicatius traderet, quod dixerat, ceteros ciuitatis principes *dignitate pari, fortuna humiliore* fuisse. Ait igitur, nemini non parem dignitate fuisse, fortuna cunctis superiorem. Parem, quia *nihil ei non tribuit fortuna, quod cuiquam ante detulerit*. Superiorem, quod *conciliarit* ei, *quod nemo adhuc ciuis Rom. quiuerit consequi*. Sic enim posteriora haec e MSS. suppleri debent; ne bis idem dicat Nepos, verbis diuersis. Nam quod Schottus e suo cod. producit, *quam ciuis R. p. c.* et ad *prosperitatem* Attici refert, nauci non est. Lego igitur, *Caesarem eum est consecuta*: nempe Diui filium. Quoniam librarii de Attico haec acceperunt, pro *Caesarem* rescripsere *Caesarum*: inde tam mira et contorta ῥῆσις nata est. Addidit autem Nepos prouocabulum, siue famae laudisque adspectu et ἐμφατικῶς, quomodo 8, 4. 2 est *Pittacus ille*; et mox s. 4 *idem ille populus*: siue, vt eo Augustum a Iulio Caesare discerneret. Quanquam et ab alio adiici potuit, qui τῷ *Caesarem* iam in *Caesarum* corrupto, accusatiuum deesse ratus, de suo supplerit.

quam ante detulerit; et conciliarit, quod nemo adhuc ciuis Romanus quiuit consequi. [3] Nata est autem Attico neptis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat. Hanc Caesar, vix anniculam, Tiberio Claudio Neroni, Drusilla nato, priuigno suo, despondit: quae coniunctio necessitudinem eorum sanxit, familiaritatem reddidit frequentiorem.
XX [1] Quamuis ante haec sponsalia non solum, cum ab vrbe abesset, nunquam ad suorum quenquam litteras misit, quin Attico mitteret, quid ageret, inprimis quid legeret; quibusque in locis, et quamdiu esset moraturus: [2] sed etiam cum esset in vrbe, et propter suas infinitas occupationes minus saepe quam vellet Attico frueretur, nullus dies tamen

plerit. Sicuti contra ea, si a Nepote est, ab aliis tanquam superflua omitti, aut ab vltima vocis *Caesarem* absorberi potuit. Vtcunque sit, *Caesarem* legendum, ac de eo hanc periodum accipiendam, non dubito.

quod nemo adhuc ciuis R. quiuit cons.] Non potui contemnere hanc optimorum libb. Gif. et Leid. lectionem: praesertim cum valde frigidum et Nepote indignum sit, quod adhuc omnes editiones occupauerat, *quod ciuis R. p. c.* Schotti liber, *quam ciuis R. p. c.* vt ad eandem, inquit ille, *prosperitatem* referatur. Ego nullum inde sensum exsculpere possum, nisi addas in praecedentibus, *et plus conciliarit*; aut pro *quam*, legas *quantam*. Sed vtrumque aeque ineptum fuerit.

3 *Nata est autem Attico*] Antea editi, *Nata autem est*, et, *collocauit*.

sanxit] Lambinus leg. putabat, *auxit*. Ernstius e Medic. codice, *sic auxit, vt familiarit. eor. reddidit clariorem*. Verum nihil mutandum est. Sensus Nepotis ille: adfinitate ista veluti lege et iure, ac religione quadam inter eos contractam necessitudinem, et veluti sanctam effectam: cum antea libere, et fere sine vlla copula amicitiam colerent. Plus autem est *necessitudo*, quam *amicitia* aut *familiaritas*. Scriptura Medic. codicis ex ignorantia nata est elegantissimi loquendi modi. Fors tamen Nepos scripsit, *et familiar. r. fr.*

1 *Ab vrbe abesset*] MS. Schotti: *ab vrbe esset*. Reciperem, si meliores codd. concinerent. nam sic fere 12, 3. 4 *tantum se ab inuidia futuros*. Tacitus 2, 16. 3 *a contumelia, quam a laude, propius fuerit*. Nunc nihil muto.

quid ageret, inpr. quid leg.] Sic et ed. Rom. Sed τὸ *inprimis* magis congruit ad sequentia. Mox alii, *sed et cum v. e.* Mutauit fide sui codicis Schottus. Deinde MS. Gif. *propter infin. suas occup.* Quae varietas facit, vt τὸ *suas* intrusum suspicer.

2 *Nullus dies tamen temere*] Ed. Rom. et Grut. *nullus dies tem. int.* Nempe ob similitudinem

temere intercessit, quo non ad eum scriberet: cum modo aliquid de antiquitate ab eo requireret: modo aliquam ei quaestionem poëticam proponeret: interdum iocans eius verbosiores eliceret epistolas. [3] Ex quo accidit, cum aedes Iouis Feretrii, in Capitolio ab Romulo constituta, vetustate atque incuria detecta prolaberetur, vt, Attici ammonitu, Caesar eam reficiendam curaret. [4] Neque vero ab M. Antonio minus absens litteris colebatur: adeo, vt accurate ille ex vltimis terris, quid ageret, quid curae sibi haberet, certiorem faceret Atticum. [5] Hoc quale sit, facilius existimabit is, qui iudicare poterit, quantae sit sapientiae, eorum retinere vsum beneuolentiamque, inter quos maximarum rerum non solum aemulatio, sed obtrectatio tanta intercedebat, quan-

dinem nunc vox posterior a priore, nunc haec ab illa absorpta est.

cum modo aliquid] *Quo non aliquid*, est etiam in Rom. Mihi optima visa scriptura codicis Leid. eoque in textum recepi. Scilicet nunc incipit speciatim exponere, de quibus rebus Caesar ad Atticum scripserit. Neque verisimile est, cotidie aliquid de antiquitate ab eo requisiuisse. Scriptum fuit, *quū mō*, indeque natum illud *quo non*; vel e praecedd. repetitum est.

de antiquitate] Id est, vel ex antiquitate, vt saepe haec praepositio ponitur; vel de antiquitate rei cuiusdam vel moris Romani. Sed prius malim, atque putarim hoc fecisse Augustum consilii auxiliique caussa, si quae res dubia incidisset. Multa enim tribuit antiquitati Augustus, et citius faciliusque probari existimabat, quae vetustatis exemplo probarentur, quod clarum ex Suetonio cap. 89. Similiter Seuerus Imperator litteratos, et maxime historiarum peritos, si quae res incidisset dubia, consuluit, vt similibus exemplis ex antiquitate institueretur. de quo Lampridius in eius vita.

3 *Cum aedes Iouis Feretrii*] Mihi recepta verior videtur. etsi altera [*aedis* — *ab Rom.* — *tecta prol.*] meretur amplius expendi. Adi Ind. v. *detegi.*

4 *Ex vltimis terris*] Ed. Rom. *exul eum literis.* Colon. Lamb. et complures aliae, *exul tum his terris.* quod non satis elegans mihi videtur, ac vix ita scripserit Nepos. Vt nos, edidere Gothofr. Gruterus, alii: reperitque sic et Ernstius in MSS. codicibus: qui et Sallustii loco firmat. Cicero in Verrem 5, 57 *Illa vox,* CIVIS ROMANVS SVM, *saepe multis, in vltimis terris, opem inter barbaros, et salutem tulit.* Cap. 60 *qui vsque ex vltima Syria atque Aegypto nauigarent.*

5 *Incidere*] Sic ed. Rom. Col. Lamb. et quae hanc sequutae. At Grut. et alii, *intercedere.* Fortasse neutrum ab au-ctore

quantam fuit incidere necesse inter Caesarem atque Antonium, cum se vterque principem non solum vrbis Romae, sed orbis terrarum esse cuperet. [1] Tali modo cum septem et septuaginta annos com- XXI plesset, atque ad extremam senectutem non minus dignitate, quam gratia fortunaque, creuisset: (multas enim hereditates nulla alia re quam bonitate est consecutus:) tantaque prosperitate vsus esset valetudinis, vt annos triginta medicina non indiguisset: [2] nactus est morbum, quem initio et ipse et medici contemserunt. nam putarunt esse tenesmon: cui remedia celeria faciliaque proponebantur. [3] In hoc

 cum

ctore nostro est. Potest certe posterius e proximo subaudiri. vti c. 8, 2 *vteretur.* et c. 13, 2 *commutare.* Statim Lambinus et Schottus mallent, *vrbis Romae.* quomodo et Gruterus edidit. Non opus. Sic et alii loquuntur. adi Ind. v. *vrbs.* In MS. Schotti, ac forsan et aliis, τὸ *Romae* a compendio scripturae oriri potuit.

1 *Bonitate est consec.*] Abest verbum substantiuum ab edd. vett. moxque habent, *vsus est.* Nempe putarunt haec omnia vna parenthesi concludi: quod secus est. Eaedem edd. et Grut. Gebh. Keuch. *annis triginta.* quod nescio cur mutarint alii.

medicina non indiguisset] Atqui semel atque iterum de imbecillicate Attici queritur Tullius in epistolis ad eum, praesertim lib. 6, annis ante obitum illius XIIII scripto; ac serius adhuc lib. 7, 2 et lib. 10, 12. 13. Coniiciebat igitur, in Analysi vitae Attici, ante hos annos XVIIII in ill. Lipsiensi proposita, thesi 34. Ioh. Schilterus, hodie Serenissimo Duci Bernhardo a consiliis aulicis, et ICtus ac Philologus ὁ τῶν τυχόντων, nobis non magis sanguine, quam adfectu et amicitia coniunctus, Nepotem ita intelligi se velle, Atticum intra XXX annos nunquam tam acuto decubuisse morbo, vt singulari Medicorum opera eum vti oportuerit. Cui coniecturae plane acquiesco. Solebant enim prisci Romani saepe sola abstinentia, aut medicina domestica, mederi morbis. Qua de re quaedam habes apud Medicorum huius aetatis principem, Guern. Rolfincium, collegam ac patronum inprimis mihi venerandum, lib. 14 Medicinae specialis commentar. ὡς ἐν γένει, sect. 1 cap. 6. Sane Tiberius Caesar *eludebat eos, qui post tricesimum aetatis annum ad internoscenda corpori suo vtilia vel noxia alieni consilii indigerent.* vt est apud Tacitum 6, 46. 6. vbi Lipsium vide.

2 *Remedia celeria faciliaque*] Cuiusmodi fere sunt, quae recensent Celsus 4, 18 et Scribonius c. 142: Plinius lib. 20, 6. 9. 12, 17. 21, lib. 27, 8, lib. 28, 9. 14, lib. 30, 7. 32, 6. 9. 33, 6 34, 18: Paullus Aegineta 3, 41: Alexander Trallianus 8, 6: Plinius

cum tres menſes ſine vllis doloribus, praeterquam quos ex curatione capiebat, conſumſiſſet: ſubito tanta vis morbi in vnum inteſtinum prorupit, vt extremo tempore per lumbos fiſtula putris eruperit.
4 Atque hoc priusquam ei accideret, poſtquam in dies

Plinius Valerianus 2, 24: Coelius Aurelianus tard. 4, 6. qui et morbi naturam cauſſasque exponunt.

3 *In vnum inteſtinum*] Corrigebat Barthius: *in imum inteſtinum.* credo quod eam teneſmi ſedem eſſe norat. Et ſane inſolitum non eſt, has voces permutari inuicem a librariis. Sic apud Macrobium in Somn.Scip. I, 20 tribus locis *vna* vulgo legebatur, pro *ima*, vti recte Pontanus emendauit. Sed heic nulla mutatione opus. *Vnum inteſtinum* idem eſt, ac ſolum. vt ſaepe apud Noſtrum. adi Indicem.

fiſtula putris eruperit. Atque antea etc.] Ed. Rom. Col. *fiſtulae putris eruperit.* Gifanius et Sauaro, et, e tribus, vt ait, optimae notae manuſcriptis, Schoppius de arte Critica p.63, *fiſtula puris*, Barthio et Loccenio probantibus. Rigaltius ad Artemidorum p. 21 laudat: *fiſtulae puris erumperent.* Simpliciſſima, eoque mihi veriſſima eſt ſcriptura Medicaei codicis, *pus erumperet.* Quomodo Celſus 6, 18. 2 *ſi pus ex iis* (vlceribus ſcil.) *profluit.* Et paullo poſt: *ſi pus coepit profluere.* Et lib. 5, 28. 8 *vbi adapertus eſt* (furunculus) *et exiit pus.* Ac dubito, an fiſtula ipſa, quae vlceris ſpecies eſt, recte dicatur *erumpere. Naſci* potius et *oriri*, et *aperiri* dicitur. Adſcripſerat autem, vt videtur, aliquis in ora, *fiſtulae* vocem: quae textui intruſa, tot diſcrepantibus lectionibus occaſionem praebuit, cum alii aliter *puris* vocabulum, vt ei reſponderet, transformarent.

4 *Atque hoc priusq. ei accideret*] Sic MSS. et edd. Rom. Col. ac reliquae pleraeque. Sed Grut. et quaedam aliae, nonnulla inſerunt, hoc modo: *Atque antea quidem morbi diuturnitatem moleſte ferebat, priusquam hoc ei accideret*: (vel *accederet*:) *poſtquam vero in dies etc.* Quae vnde deſumta ſint, dicere non poſſum. Schottus ſuſpicabatur intruſa a gloſſa, quod repugnent praecedentibus. Hoc voluit, opinor; non potuiſſe Atticum *morbi diuturnitatem moleſte ferre*, quia *ſine vllis doloribus* fuerat. Verum agnoſcit ipſe Nepos *dolores*, etſi non alios, quam *quos ex curatione capiebat.* Et potuere alii ſuperuenire, cum iam *vis morbi in vnum inteſtinum proruperat*, ante tamen quam *per lumbos pus erumperet*: quod *extremo* demum *tempore* factum Nepos ait. Iam conſilium de vita inedia finienda *quinto* ante obitum *die*, vt e cap. 22, 3 apparet, iniit. Vix igitur *prius, quam* id *ei accideret*, vt per lumbos pus erumperet. nam ab eo tempore dies aliquot ſuperuixiſſe credibile eſt. Neque enim ſtatim atque pus erupit, mortem adfert. Immo ob hanc ipſam rem videntur *accreuiſſe dolores, febresque acceſſiſſe.* Non igitur *priusquam ei accideret.* Proinde videtur omnino aliquid deſiderari, ad quod ea verba referantur,

dies dolores accreſcere, febremque acceſſiſſe ſenſit, Agrippam generum ad ſe arceſſi iuſſit et cum eo L. Cornelium Balbum, Sextumque Peducaeum. 5 hos vt veniſſe vidit, in cubitum innixus: quantam, inquit, curam diligentiamque in valetudine mea tuenda hoc tempore adhibuerim, cum vos teſtes habeam, nihil neceſſe eſt pluribus verbis commemorare. quibus quoniam, vt ſpero, ſatisfeci, me nihil reliqui feciſſe, quod ad ſanandum me pertineret,

 reliquum

tur, cum ad ſequentia vix poſſint. Ac facile fieri potuit, vt integer verſus excideret, aut ob illud *prius* τὸ *antea*, tanquam idem ſignificans, cum iis quae proxime ſequebantur, omitteretur. Quoniam tamen mihi non conſtat, num ea in aliquo MS. codice reperta fuerint, nil definire auſim. Praeſertim cum et adiici potuerint ab aliquo, qui illa, *hoc priusquam ei accideret*, de vniuerſis quae antecedunt, acceperit, cum fortaſſe de *extremo* tantum *tempore* deberet. Ceterum quod in ed. Rom. et poſtrema Boecleri legitur, *accederet*, mendum puto ſiue typographi, ſiue librarii. nam idem verbum paullo poſt ſequitur.

febremque] Ed. Rom. et Grut. *febresque*. quomodo Ouidius 1 de Ponto 11, 5 *Nec dolor vllus adeſt, nec febribus vror anhelis*. Et paſſim Cyprianus, Tertullianus, Lactantius, eius aeui alii.

arceſſi] Vide Pareum Lexico Critico, et Buchnerum ad Fabrum, in v. *cieo*. Ed. Rom. et Col. habent, *accerſiri*. quod ex *accerſi* (ſic enim Nepotem puto ſcripſiſſe) corruptum videtur. Grutero, Gebhardo, Keuchenio placuit τὸ *arceſſiri*.

Balbum] Pro quo exſtat oratio Ciceronis.

5 *In cubitum innixus*] Non dubitaui veram eſſe hanc librorum Gif. Schotti, ac Medic. 2 et ed. Rom. lectionem, etiam Gebhardo et Keuchenio probatam. Abſorpſit in aliis praepoſitionem vltima proximae vocis littera; inde vulgatum illud *nixus*. Sic autem et Cicero loquitur. vide Indicem.

nihil neceſſe eſt] Sic MSS. Gif. Schotti, et vterque Medicaeus. nec aliter edidere Gebhardus et Keuchenius. Reliqui, *nihil opus eſt*. Forſan neutrum a Nepote eſt. Sane Plautus ad hunc modum Captiu. 2, 2. 94 *Nihil eſt, ignotum ad eum mittere: Operam luſeris*. *Nihil eſt*, id eſt, nil attinet, non eſt operae pretium, non eſt opus.

me nihil reliqui feciſſe] Haec lectio eſt MS. Leid. et edd. Rom. Gothofr. Grut. Gebh. Keuch. ſed Col. Lamb. Schotti, et nuperae pleraeque, *nihil reliqui feci*; an librorum vett. auctoritate, Schottus neſcire ſe ait: qui haud dubie in ſcriptis ſuis alteram reperit. quae mutari non debet. *Satisfacere*, eſt excuſare, pacare. quo ſenſu Itali dicunt: *Io ſon ſodisfatto*, i. e. acquieſco, contentus ſum. Niſi totum illud, vna cum illis *nihil quod ad ſanandum me pertineret*, a mala manu eſt. quod valde vereor. Praeceſſit enim proxime *ſatisfeci*. ſequiturque ſtatim, *reliquum eſt*. Et iam dixerat, *magnam ſe diligentiam in valetudine ſua tuenda adhibuiſſe*.

reliquum eſt, vt egomet mihi conſulam. [6] Id vos ignorare nolui. Nam mihi ſtat, alere morbum deſinere. namque his diebus quicquid cibi ſumſi, ita produxi vitam, vt auxerim dolores ſine ſpe ſalutis. Quare a vobis peto primum, vt conſilium probetis meum: deinde, ne fruſtra dehortando conemini.

XXII [1] Hac oratione habita, tanta conſtantia vocis atque vultus, vt non ex vita, ſed ex domo in domum videretur migrare, cum quidem Agrippa eum flens, atque oſculans, oraret atque obſecraret, ne ad id quod natura cogeret, ipſe quoque acceleraret: [2] et quoniam tum quoque poſſet temporibus ſupereſſe, ſe ſibi ſuisque reſeruaret: preces eius taciturna ſua obſtinatione depreſſit. [3] Sic cum biduum cibo ſe abſtinuiſſet, ſubito febris deceſſit, leuiorque morbus eſſe coepit. tamen propoſitum nihilo ſecius peregit. Itaque die quinto, poſtquam id conſilium inierat, pridie Kalend. Aprilis, Cn. Domitio, C. Soſio Coſſ. deceſſit. [4] Elatus eſt in lecticula, vt ipſe praeſcripſerat, ſine vlla pompa funeris, comitantibus omnibus bonis, maxima vulgi frequentia. Sepultus eſt iuxta viam Appiam, ad quintum lapidem, in monumento Q. Caecilii auunculi ſui.

CORNE

6 *Quicquid cibi*] Statim MSS. Leid. et qu. edd. addita vna voce, *dehortando impedire conemini*. Non dubito, aeque ac *τὸ potionisque*, a gloſſa eſſe.

1 *Oſculans*] Vt ſolebant moribundos Romani: de quo videndus Kirchmannus 1 de funer. Rom. cap. 5. Non igitur eſt, cur cum Schoppio legamus, *obſecrans*, vt iam monuit Ernſtius.

ne ad id quod nat. cog.] Lambinum, qui deleuit *τὸ ad*, ſequuti alii. Nos diutius exſulare paſſi non ſumus, cum etiam in excerptis MS. Leid. et Ed. Rom. Col. Grut. aliisque inueniremus. Fortaſſe tamen legi debet, *id ad quod n. c.* Mox Lambinus, et poſt eum alii, *obſtinatione compreſſit.* quomodo Plautus Rudent. 5, 3. 46 *Non tacebo vnquam alio pacto, niſi talento comprimor.* et Merc. 2, 3. 6 *Mihi mala res obiicitur aliqua Bonum quae meum comprimit conſilium.* Verum reliquae, quas dixi, edd. conſtanter exhibent, *depreſſit*. An fuit, *repreſſit?* quo verbo et alibi non ſemel vſus eſt.

2 *Leuiorque morbus*] Vide Ernſtium ad cap. 21, 6.

4 *In lecticula*] Adi Indicem.

vt ipſe praeſcripſerat] Ita ſolebant Romani. vide Kirchmannum de funer. Rom. 1, 4.

ſepultus eſt iuxta viam Appiam] De illuſtribus aliquot ſepulchris in via Appia, vide Seueranum Romae ſubterraneae lib. 3, 11.

CORNELII NEPOTIS
FRAGMENTA
QVAE REPERIRI POTVERVNT

OMNIA

OLIM SVMMO

ANDREAE SCHOTTI

STVDIO COLLECTA SCHOLIISQVE

ILLVSTRATA

NVNC RECENSITA EMENDATA

ALICVBI AVCTA

NOTISQVE ILLVSTRATA

A

IOH. ANDREA BOSIO

CORNELII NEPOTIS FRAGMENTA QVAE REPERIRI POTVERVNT OMNIA ANDREAE SCHOTTI STVDIO COLLECTA NVNC PASSIM EMENDATA ET ALICVBI AVCTA

CHRONICORVM LIB. I

De Homero et Hesiodo inter omnes fere scriptores constitit, vtrumque vixisse ante Romam conditam, vt Cornelius Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter centum et sexaginta. *A. Gell. N. A.* 17, 21. I

[2] Nepoti, et Lutatio Romam placet conditam Olym-

1 *De Homero*] Schottus edidit: *Vixit Homerus ante R. C. etc.* Verum ea non sunt ipsa Gellii, nedum Nepotis verba, sed a Schotto paullum immutata. Quomodo et in sequentibus subinde veterum scriptorum ῥήσεις aliter inflexit, aut ex iis, quae praecesserant, suppleuit, alicubi et de suo addidit, quae nusquam apud illos reperire est. Quae omnia nos deinceps suo quodque loco indicabimus; ne quis pro Nepotinis accipiat, quae a Schotto inserta aut interpolata sunt. Et pleraque in ipso textu ita restituimus, vt ipsa scriptorum, vnde desumta sunt, verba, eaque ex optimis editionibus scriptisue codicibus correcta, repraesentauerimus: vt hoc loco factum est.

de Homero] De Homeri aetate plura habes in Synagoge historiarum Scaligerana, sub rege Ioas, et in animaduersion. Eusebianis ad num. 908. 965. 996 et 1003: Petauium de doctrina temp. 9, 30: Vossium de Poëtis Graec. cap. 2: ac praesertim Salmasium in Plinianis, et Allatium libro de patria Homeri.

annis cir. centum et sexaginta] Sic fere omnes Latini, Apollodorum sequuti. Graeci valde inter se discrepant. de quo post Eusebium et Syncellum in chronicis, ac Synagogen Scaligeranam, Salmasius in Solinum p. 866 prolixe. Vossius multo iuniorem, et Romulo, aut Numae, aequalem facit.

2 *Nepoti et Lutatio*] Etiam heic Schottus ediderat: *Roma condita Olymp. sept. etc.* Nos ipsa Solini verba reposuimus.

Romam conditam] Vide Panvinium in Commentar. ad I Fastorum, et de tempore Romae conditae plura apud princi-

pes

Olympiadis septimae anno secundo. *Solin. Polyh. c.* 1 *ed. Salm.*

[3] Archilochum Nepos Cornelius tradit Tullo Hostilio Romae regnante iam tunc poëmatis clarum et nobilem. *A. Gell. N. A.* 17, 21.

[4] M. Manlius Romae, qui Gallos in obsidione Capitolii obrepentes per ardua depulerat, conuictus est consilium de regno occupando iniisse: damnatusque capitis, e saxo Tarpeio, vt M. Varro ait, praeceps datus est: vt Cornelius autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est. *Ibid.*

[5] Alexander Magnus Pellae oritur, vt Nepos edidit, M. Fabio Ambusto, Tito Quinctio Capitolino Coss. post Romam conditam anno trecentesimo octogesimo quincto. *Solin. Polyh. c.* 40.

[6] P. Te-

pes Chronologorum, Scaligerum lib. 5 de emend. temp. Petavium de doctrina tempor. 9, 47 et deinceps, ac parte 2 Rationarii 3, 2: itemque Caluisium Isagog. chronol. cap. 10: Iac. Capellum in histor. sacr. et exot. V. T. anno M. 3246: Wilh. Langium de annis Christi 2, 11: Reinhold. Franckenbergerum Compend. chronol. lib. 2 sect. 2 c. 4: Aegid. Strauchium Breviar. chronolog. 4, 17: et, qui nouissime id argumentum diligenter persequutus est, Ricciolum Chronolog. reform. lib. 4 cap. 2.

Olympiadis sept. anno secundo] Sic et Polybius, antiquissimam Anchisensium tabulam sequutus, existimauit; vt e Dionysio Halicarn. cognoscimus. Atque hoc anno ineunte, Periodi vero Iul. 3663 vrbem conditam, censet quoque, pluribusque docere conatur Cl. Langius loco modo laudato. Etsi plerique Olymp. sextae tertio quartoue conditam censent. Verum res tota adhuc incerta est.

3 *Archilochum*] Clemens Alex. 1 Stromat. Simonidi coaeuum facit, aitque *iam cognitum fuisse post Olympiadem XX.* Eusebius Chronico, vtriusque meminit ad Olympiad. XXVIIII ann. 2. Alii Olympiade XXIII floruisse scribunt. Vide Voss. de poët. Graec. cap. 3.

4 *Manlius*] *Marci* praenomen huic *Manlio* Liuius quoque tribuit. sed Diodorus *Aulum*, Dionys. Halicarn. *Titum* vocat.

5 *Alexander Magnus*] Reposuimus et heic ipsa Solini verba. nam Schottus ediderat, *Alex. M. Pellae ortus M. Fabio etc.*

anno trecent. octoges. quinto] Hunc numerum, si Salmasio credimus, omnes libri MSS. typis excusi praeferunt: antiquissimi quique plenis planisque omnibus litteris, alii numeralibus notis expressum. Delrius tamen et Grasserus ediderunt *trecent. nonagesimo nono*: vterque MSS. codd. instructus: quanquam in iis ita scriptum hoc loco se reperisse Grasserus non

[6] P. Terentius maxime familiariter vixit cum Scipione Africano, et C. Laelio etc. quamuis Cornelius Nepos omnes aequales fuiſſe tradat. *Donatus in Vita Terentii.*

CORNELII NEPOTIS EXEMPLORVM LIB. II

[1] A virgine Veſtale. *Fl. Chariſius lib.* I *Grammat.* II

LIB. V

non ait: Delrius in ſuis totum hunc locum non haberi teſtatur. Camers corrigebat *anno quadringentiſſimo.* quem recte refellit Delrius. Ceterum vt vulgo legitur, haud dubie in duobus illis Toletanis reperit Schottus. Alias enim varietatem ſcripturae adnotaſſet. Et tamen certum eſt, eo V. C. anno non modo hos, ſed nullos omnino conſules fuiſſe: rexiſſe vero vrbem tribunos militares conſulari poteſtate. Quare Delrius opinabatur; negligenti librario errandi cauſſam fuiſſe, quod cum anni 384 vltimum tribunum, M. Fabium Ambuſtum, ſequentis annis primo, L. Quintio Capitolino coniunxiſſet; nouo quodam emendandi genere, anni 385 eos conſules effeciſſet: deinde animaduerſo, Ambuſti Coſ. collegam praenomen *Titi* habuiſſe, *L.* in *T.* commutatum. Salmaſius, etſi coniecerat leg. anno CCCLXXXXV, Nepotemque ſequutum aeram Pictoris; mauult tamen hallucinationem Solini eſſe, qui et alibi pro libito finxerit paria conſulum, quae nunquam fuere. Aliam enim lectionem vix admittere conſtantem hanc in omnibus libris ſcripturam. De tempore quo ortus Alexander, plura Chronologi paullo ante laudati, et in Chronico ſuo Iac. Vſſerius.

6 *P. Terentius*] Schottus edidit: *P. Terentius Scipionis Africani et C. Laelii aequalis.* Malui ego ipſa Donati, ſeu potius Suetonii, verba repraeſentare. Integer locus ſic habet: *Cum multis nobilibus familiariter vixit, ſed maxime cum Scipione Africano, et C. Laelio: quibus etiam corporis gratia conciliatus exiſtimatur. quod et ipſum Feneſtella arguit, contendens vtroque maiorem natu fuiſſe: quamuis et Cornelius Nepos aequales omnes fuiſſe tradat.* Ceterum neſcio cur haec Schottus e Chronicis deſumta putet, cum ea quae Donatus ſequenti pagina de C. Laelio, vt opinor, ex eodem libro narrat, infra cap. 6, 1 inter *incerta* retulerit. neque credo, Nepotem tam multa de Terentio in Chronicis, exiguo libello, ſed potius in *Viris illuſtribus*, aut alio quodam opere, dixiſſe.

* * *

1 *A virgine Veſtale*] Lege, *quia non rem, ſed perſonam* (vel *quia perſonam, non rem*) *ſignificat.* Hoc enim diſcrimen paſſim eo libro inculcat; Ablatiuos ſcil. huiusmodi, ſi homo ſic vocetur, in E; ſi res, in I finire. In v. *Aedile* p. 96 edit. Putſchii: *Nomina quaecunque genitiuo ſingulari* IS *finiuntur, oportet ablatiuo ſingulari E litera terminari. A prudente,*

ab

LIB. V

2 Cornelius Nepos exemplorum quinto litteris mandauit, multis in Senatu placuisse, vt ii qui redire nollent, datis custodibus ad Hannibalem deducerentur, sed eam sententiam numero plurium, quibus id videretur, superatam, eos tamen, qui ad Hannibalem non redissent, vsque adeo intestabiles inuisosque fuisse, vt taedium vitae ceperint, necemque sibi consciuerint. *A. Gellius N. A.* 7, 16.

CORNELII NEPOTIS ILLVSTRIVM VIRORVM LIB. II

III 1 Subinde. *Sosipater Charis. l.* 1.

LIB. XV

Harum partum. *Ibid.*

LIB. XVI

A fratre patruele. *Ibid.*

ab homine. quod si adiicias aliquid, per I debet dici, A prudenti consilio. Et paullo post: *Agile, ab agili, si de persona dicitur, dici debet. quod si rem significabis, ab hoc agili dici debet.* P. 97 *Cereale, ablatiuo E terminabitur, si homo sit: Cereali, si res sit et fructus.* Adde p. 102. 106. 108. 111. 115. 119. Quam recte autem ista se habeant, docebit Vossius de analogia 2, 11.

2 *Corn. Nepos*] Ipsa sunt Gellii verba, omissa a Schotto, qui sic repraesentauit hunc locum: *Multis in Senatu placuit, vt qui captiuorum Romanorum ab Annibale redire nollent, d. c. ad An. ded. sed ea sententia n. pl. q. id n. v. superata: ii t. q. ad A. n. r. v. adeo detestabiles inuisique fuerunt, vt t. v. c. n. s. c.* insertis alicubi quae Gellii non erant; contra ea omissis quae erant.

multis in Senatu] Habes eandem historiam et lib. 3, 32. Vide. *intestabiles*] Sic habent edd. quas vidi. quomodo Lex XII Tabularum, tab. 7 *improbus intestabilisque esto.* Et Horatius 2 sat. 3, 181 *intestabilis et sacer esto.* Et credibile est, *intestabiles* habitos, qui fidem deseruerant, hosti datam. Schottus tamen edidit, *detestabiles.* vide, quae apud Gellium praemittuntur.

* * *

1 *Harum partum*] Vide de his et similibus Vossium de analog. 2, 14. Sed Charisii locus aliter interpungendus est, quam vulgo legitur. Putschius edidit: PARTVM. *Caesar de analogicis*, HARVM PARTVM. *Cornelius Nepos in illustrium decimo quinto. Et Ennius*, IAMQVE FERE QVATVOR PARTVM. Distingue: PARTVM, *Caesar de analogicis.* HARVM PARTVM, *Corn. Nepos etc.*

a fratre patruele] Verba Charisii haec sunt, lib. 1 Instit. Gram-

INCERTA QVO LIBRO VIRORVM ILLVSTR. POSITA

[2] Karthago antea ſpeciem habuit duplicis oppidi, quaſi aliud alterum amplecteretur. cuius interior pars Byrſa dicebatur, exterior Magalia. Huius rei teſtis eſt C. Nepos in eo libro, qui Vita Illuſtrium inſcribitur. *Seru. ad Aen.* 1, 372.

[3] Propius

Grammaticarum: PATRVELE. AB HOC PATRVELE. *Cornelius Nepos illuſtrium virorum libr. XVI*: A FRATRE PATRVELE, *inquit, rem neceſſitudinis, ſed perſonam oſtendat.* Quae corrupta eſſe, manifeſtum eſt. et videtur aliquid excidiſſe. Tentabam igitur: *cum non rem neceſſitudinis, ſed perſ. oſtendat.* Repetenda heic quae modo diximus ad illa: *A Virgine Veſtale.*

2 *Quaſi aliud alterum*] Subintell. *oppidum*, als wann eine Stadt in der andern ſtünde. *Aliud* pro *alterum*, ne eadem vox repetenda eſſet. Sic ſaepe Plautus et Apuleius, vt dudum eruditis obſeruatum. Florus 2, 15. 11 *Byrſa, quaſi altera ciuitas.*

interior pars Byrſa] *Byrſa* idem eſt, ac arx, ἀκρόπολις, quomodo Strabo vocat: et Appianus τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως. Ebr. בצרא *Boſra*, a בצר, quod *munire* eſt. Id Graeci ſuo more mutarunt in Βύρσα. nam quod de taurino corio Liuius 34, 61, Appianus Punicis, Iuſtinus 18, 5. 9 et 10 aliique narrant, dudum a cordatioribus exploſum eſt. Vide Scaligerum ad Euſebii num. 804: et πολυμαθέστατον Bochartum de coloniis Phoenicum 1, 24.

exterior Magalia] *Magalia* pro *Magaria*, quod verum nomen eſſe, Seruius et Iſidorus Orig. 15, 12 monent, dictumque a *Magar*, quod Poenorum lingua *villam* ſignificet. Nempe ab Ebr. גור vel גר eſt מגור *magur* habitatio, et ea nominum forma, quae Arabibus vſitatiſſima eſt, מגאר *magâr*. vide Bochart. l. c. et incomparabilis Reineſii noſtri ἱστορούμενα linguae Punicae cap. 8, 7. Hoc nomine vulgo quascunque caſas Afrorum appellatas Grammatici veteres docent. Chariſii verba e lib. 1 Grammat. Inſtit. adduxit Schottus. Diomedes lib. 1 *Magalia, caſae Afrorum.* Appiano ea pars Carthaginis dicitur μέγαρα, qui et deſcribit. *Magaria* Plautus dixit vero nomine, Poenul. prooem. v. 86. vbi de duabus puellis Carthaginienſibus: *Cum nutrice vna periere a Magaribus.* Sic enim MSS. Palatini, Grutero teſte. Veteres edd. *Megaribus* habent. quod de loco Carthagine arboribus conſito, moenibusque munito, (quem Appianus μέγαρα vocari ait) interpretatur Petitus miſcellan. 2, 1.

[3] Propius Grammatico accessi. *Diomedes l.* I *Gram.*

[4] Albinus qui cum L. Lucullo consul fuit, res Romanas oratione Graeca scriptitauit. In eius Historiae principio scriptum est ad hanc sententiam: *neminem succensere sibi conuenire, si quid in his libris parum composite aut minus eleganter scriptum foret. nam sum*, inquit, *homo Romanus, natus in Latio: Graeca oratio a nobis alienissima est.* Ideoque veniam gratiamque malae existimationis, si quid esset erratum, postulauit. [5] Ea quum legisset M. Cato: *Nae tu*, inquit, *Aule*, *nimium nugator es, quum maluisti*

3 *Propius Grammatico*] Si vulgatam lectionem Diomedis sequimur, haec Ciceronis, non Nepotis, verba fuerint. Sic enim ed. Putschii verba Grammatici habent: PROPE, *prope me est, vt dicit Cicero in Pisonem*, PROXIMVS POMPEIVM SEDEBAM. *Sed et Datiuo casu idem Cicero dixit ad Atticum*, PROPIVS GRAMMATICO ACCESSI. *Nepos in illustri. Sallust.* PROXIMA CARTHAGINI LOCA. Sed locus haud dubie corruptus est. nam illa *Propius Gramm. acc.* nusquam hodie in *epistolis ad Atticum*, quod sciam, apparent. Ista vero lib. I ep. 14 cuius initium *Vereor, ne putidum sit*, legimus: *Proximus Pompeio sedebam. intellexi hominem moveri.* quanquam ibi Lambinus, Simeo Bosius et I. Gruterus emendent *proxime Pompeium.* sed perperam, vt e Diomede colligitur. Sic igitur hunc locum distinguendum censeo: *Sed et Datiuo casu idem Cic. dixit ad Atticum.* (subintellige: *Proximus Pompeio sedebam.*) PROPIVS GRAMMATICO ACCESSI, *Nepos in illustribus. Sallust.* PROXIMA etc. Atque sic et Schottus videtur interpunxisse.

4 *Res Rom. orat. Graeca scriptitauit*] Catonis reprehensioni respondet, Albinique institutum tuetur Vossius de hist. Graec. I, 20: qui et tres illius ex hoc opere versus, Prisciano laudatos, refert.

principio] Macrobius *primo.* et statim: *si quid in illis libris.* Verum Macrobius non verba, sed sensum verborum Albini retulit. Vnde mox pro illis: *Graeca oratio nobis alienissima est*, posuit: *et eloquium Graecum a nobis alienissimum est.* forte, vt melius Graeca exprimeret.

sum, inquit, homo Rom.] Nescio cur Schottus verbum *inquit* omiserit, quod apud Gellium Macrobiumque lego.

5 *Eam cum leg.*] Macrob. *Ea cum leg.* et paullo post: *cum imprud. errauimus, aut cum noxam imperio compellentis admisimus. Te, inquit, oro, quis perpulit etc peteres, vti ignosceretur.* Cetera quae Gellius subiicit,

maluisti culpam deprecari, quam culpa vacare. Nam petere veniam solemus, aut quum imprudentes erravimus, aut quum expulsi peccavimus. Tibi, inquit, *oro te, quis perpulit, vt id committeres, quod priusquam faceres, peteres, vt ignosceretur.* Scriptum hoc est in libro Cornelii Nepotis de illustribus viris. *A. Gell. N. A.* 11, 8 *et Macrob. praef. Saturn.*

CORNELII NEPOTIS
LIB. I DE VITA CICERONIS

[1] Cornelius Nepos, et rerum memoriae non indili- III
gens, et M. Ciceronis, vt qui maxime, amicus familiaris fuit: atque is tamen in primo librorum, quos de vita illius composuit, errasse videtur, quum eum scripsit tres et viginti annos natum primam caussam iudicii publici egisse: Sextumque Roscium parricidii reum defendisse. *A. Gell. N. A.* 15, 28.

[2] Frustra Tullium suspicimus. Refert enim Cornelius Nepos, se praesente, iisdem paene verbis, quibus edita est, eam pro Cornelio seditioso Tribuno defensionem peroratam. *Hieron. ep.* 71 *ad Pammachium.*

CORNELII NEPOTIS
LIB. I. EPISTOLARVM AD CICERONEM

[1] Tantum abest, vt ego magistram esse putem vitae V
Philosophiam, beataeque vitae perfectricem;

vt

subiicit, eodem Macrobio absunt: qui non commemorat, vnde haec hauserit. Schottus et Sauaro e libro *de Catone* desumta putant, cuius supra 24, 3. 5 Nepos meminit.

de illustribus viris] Cod. Tornaesii addebat: *XIII.* quod non puto spernendum.

* * *

1 *Amicus familiaris*] Sic edd. Gellii, quibus vtor. Schottus copulam addit, *familiarisque.*

Tullius me praesente] Reposui et heic verba Hieronymi. nam Schottus aliter inflexerat: *Tullius me praesente etc. perorauit.*

* * *

Lib. I Epistolarum] In editione Lactantii Plantiniana, a Mich. Thomasio, et nuper a Lugdunensi a Seruatio Gallaeo adornata, quibus in praesenti vtor, non inuenio, quo libro epistolarum haec Cicero scripserit. Sic enim Lactantius:

Nepósque

vt nullis magis existimem opus esse magistris viuendi, quam plerisque, qui in ea disputanda versantur. Video enim magnam partem eorum, qui in schola de pudore et continentia praecipiant argutissime, eosdem in omnium libidinum cupiditatibus viuere. *Lactant. lib.* 3 *cap.* 5 *Institutt. diu.*

M. TVLLII CICERONIS AD CORN. NEPOTEM

EPISTOLARVM LIB. II

[2] Itaque nostri, cum omnia quae dixissemus, dicta essent: quae facete et breuiter, et acute locuti essemus, ea proprio nomine appellari *dicta* voluerunt. *Macrob.* 2, 1 *Sat.*

AD EVNDEM EX LIBRO INCERTO

[3] Hoc restiterat etiam, vt a te fictis aggrederer donis. *Priscian. l.* 8 *Gram.*

[4] Qui

Neposque, (vel, vt alii melius, *Nepos quoque*) *Cornelius ad eundem Ciceronem ita scribit*: *Tantum abest etc.* Nec aliter in MSS. suis Thomasius legit. Sed neque Gallaeus, praeter iam laudatam, vllam hoc loco scripturae discrepantiam in Variis suis commemorat.

1 *Tantum abest vt magistram vitae*] Quae Ciceronis prolixe exagitat Lactantius lib. 3, 14 et deinceps.

vt nullis magis] De ea re plura Lactantius loco laudato. adde not. ad 25, 17. 3.

in ea disputanda versantur] Sic habent edd. quas modo dixi. Quomodo Plautus prol. Menaechm. v. 50 *Vt hanc rem vobis examussim disputem.* Et Cicero, cum alibi, tum 1 Tuscul. 4 *Ponere iubebam, de quo quis audire vellet: et id aut sedens, aut ambulans disputabam.* quanquam aliter ibi legit Gebhardus in Crepundiis 1, 13 et in notis ad hunc locum Ciceronis, quae Gruterianae editioni insertae sunt. Schottus tamen: *in ea disputando versantur.* haud scio, an praeeuntibus libris.

2 *Dicta*] Schotttus, *dicteria.* quod nescio quibus in libris inuenerit. nam in optimis edd. heic et toto isthoc capite *dicta* excusum video. idque recte. Vno tamen loco Pontanus MS. cod. *dicteria* reponi voluit.

3 *Aggrederer donis*] *Passiue dixit,* ἐνεδρευθῶ, inquit Priscianus lib. 8 Gramm. de significationibus, vel generibus Verborum.

4 Qui habet, vltro appetitur: qui eſt pauper, aſpernatur. *Ibid.*

5 Quid? oratorum quem huic antepones eorum qui nihil aliud egerunt? quis ſententiis aut acutior aut crebrior? quis verbis aut ornatior aut elegantior? *Suet. Caeſ. c.* 55.

6 Vt Tullius docet, crudelitatis increpans Caeſarem in quadam ad Nepotem epiſtola. Neque enim quidquam aliud eſt felicitas, inquit, niſi honeſtarum rerum proſperitas. Vel, vt alio modo definiam, Felicitas eſt fortuna adiutrix conſiliorum bonorum: quibus qui non vtitur, felix nullo pacto eſſe poteſt. 7 Ergo in perditis impiisque conſiliis, quibus Caeſar vſus erat, nulla potuit eſſe felicitas. feliciorque meo iudicio Camillus exſulans, quam temporibus iisdem Manlius, etiamſi, id quod cupierat, regnare potuiſſet. *Am. Marc. lib.* 21 *extr.*

8 Haec quidam veterum formidantes, cognitiones actuum variorum, ſtylis vberibus explicatas, non edidere ſuperſtites, vt in quadam ad Cornelium Nepotem epiſtola Tullius quoque teſtis reuerendus adfirmat. *Idem lib.* 26 *initio.*

 9 Sententiae

4 *Aſpernatur*] Paſſiue, ἐξουθενεῖται. Idem Cicero ex Oeconomico Xenophontis: *Homo ex eo numero hominum, qui apud nos hoc homine dignantur.* paſſiue, ἀξιοῦνται. Et Ennius: *Aſſectari ſe omnes cupiunt.* ἀκολουθεῖσθαι. Vide id genus innumera lib. 8 Priſciani: apud quem et Cicero in Antonium, lib. 11 (lege *libro* 3) *quem ipſe ementitis auſpiciis vitioſum fecerat. Ementitis*, ψευσθεῖσιν.

5 *Quid? oratorum*] Pro *huic* Schottus edidit *Caeſari.* quod de eo ſermo ſit. Nos verbum Nepoti vſurpatum retinendum putauimus.

6 *Vt Tullius docet etc.*] Etiam hoc in loco malui reponi ipſas Ammiani ῥήσεις, cum Schottus recidiſſet, quae illius ſunt propriae. quae tamen vel idcirco retineri debent, quod non ſatis liquet, eiusdem Nepotis an Ammiani ſint illa, *vel vt alio modo definiam*, et quae ſequuntur.

8 *Haec quidam veterum*] Schottus edidit: *Quidam vet. formidantes ea, quae ſcriptoribus hiſtoriae ſuorum temporum ſolent ſaepe fraudi eſſe, atque inuidiae, cognitiones actuum variorum ſtylis iam vberibus expl. non ed. ſuperſtites.* Ingens viri alias non mali audacia! quippe non ſolum pro Ciceronianis venditat, quae Ciceronis non eſſe facile omnes perſpiciunt, qui puriſſimi ſcriptoris aurum ab Ammiani luto norunt diſcernere:

9 Sententiae illius Tullianae ignarus, docentis, infelices esse eos qui omnia sibi licere existimarunt. *Idem lib.* 26 *extr.*

IDEM AD ATTICVM DE NEPOTE

10 Nepotis epistolam expecto. cupidus ille meorum, qui ea quibus maxime γαυριῶ, legenda non putet? et ais μετ᾽ ἀμύμονα: tu vero ἀμύμων, ille quidem ἄμβροτος. *Lib.* 16 *ep.* 5

11 Male narras de Nepotis filio, valde mehercule moueor, et moleste fero. nescieram omnino esse istum puerum. *Ep.* 14.

Hic Schottus inseruit Catonis et Attici vitas.

CORNE

nere: sed etiam pluscula de suo inseruit. Ammianus enim postquam dixerat, sibi *adusque confinia propioris memoriae* progresso *conuenire iam referre a notioribus pedem, vt et pericula veritati saepe contigua, et intempestiui censores declinarentur*; solum ista subiicit, quae nos heic repraesentauimus.

10 *Nepotis epistolam*] De Nepote nostro et Schoppius hunc locum accepit in paradoxis litterariis epist. 5, aitque vnum trium millium instar esse posse. Adponemus verba eius, quoniam lucis aliquid Ciceronianis adferre queunt, et liber in paucorum manibus versatur. *Attico,* inquit, *scripserat Nepos, maximi se Ciceronis epistolas facere, vehementerque adeo cupere, vt earum epistolarum volumen edatur. Huius rei Ciceronem Atticus certiorem faciens, ei gratulandum duxit, cum tanti a Nepote fieret, qui praesertim vnus omnium elegantissime scriberet, et ab ipso Cicerone alter esset, velut ab Achille Aiax, qui Homero describi solet fortissimus.* Τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ᾽ ἀμύμονα Πηλείωνα *Ex Graecorum aliis post inculpabilem Achillem. Respondet ergo Cicero, permirum sibi videri suas a Nepote expeti, quem tam elegantis ac fastidiosi iudicii esse comperisset, vt etiam illa, de quibus ipse maxime sibi placeret, aspernaretur. Ceterum non se, sed Atticum esse illum, qui cum Achille comparari debeat, omnique reprehensione vacet. Nepotem vero prorsus in Latine scribendo diuinum esse, eoque incomparabilem.*

11 *Male narras*] Vix dubito, haec ad eundem Nepotem pertinere, ad quem praecedens locus: non autem ad Caecilium aliquem, vt Schotto in mentem venit.

CORNELII NEPOTIS FRAGMENTA

INCERTA PARTIM QVO LIBRO POSITA PARTIM QVIBVS VERBIS CONCEPTA

[1]Nepos auctore certo comperisse se ait, C. Laelium quondam in Puteolano Kalend. Martiis admonitum ab vxore, temporius vt discumberet, petiisse ab ea ne interpellaretur: serius tandem ingressum triclinium dixisse, non saepe in scribendo magis successisse sibi: deinde rogatum, scripta illa proferret, pronuntiasse versus qui sunt in ἑαυτοντιμορουμένῳ: *Satis pol proterue me Syri promissa huc induxerunt.* Donat. in Vita Terent. VI

[2] L. Otacilius Pilitus Rhetoricam professus, Cn. Pompeium Magnum docuit; patris eius res gestas, nec minus ipsius, compluribus libris exposuit: primus omnium libertinorum, vt Cornelius Nepos opinatur, scribere historiam orsus, non nisi ab honestissimo quoque scribi solitam. *Sueton. de claris rhet. c.* 3.

[3] Cornelius Nepos in libello, quo distinguit litteratum ab erudito, litteratos vulgo quidem appellari

* * *

1 *Temperius vt discumberet*] Editi omnes, *temporius.* quo cum Ouidius et Columella quoque vtantur, id retinendum censeo. Nepotis aeuo sicuti non dicebant *tempere*, sed *tempore*; ita nec *temperius*, sed *temporius* extulisse credi par est.

2 *L. Otacilius Pilitus*] Ediderat hunc locum Schottus mutilate: *L. Otac. Pil. primus o. l. scribere hist. orsus, n. n. ab h. q. scr. solitam. Cn. enim Pompeii M. quem docuit, patrisque eius res gestas compl. exp.* Vides, nonnulla immutata, quaedam et transposita ab eo esse, quae nos e Suetonio restituimus.

3 *Corn. Nepos*] Etiam hoc loco integra Suetonii verba reposui; cum Schottus, omissis prioribus, tantummodo exhibuisset posteriora, h. m. *Corn. Nepos litteratos quidem vulgo appellari ait etc.*

litteratos quidem] De posterioribus Suetonii verbis facile adsentior, legendum *litteratores vocitatos.* neque Nepotis ea esse, sed ad Messalam pertinere. Id enim docent, quae proxime subiiciuntur. Quanquam et legi potest: *Eosdem litteratores vocitat Messala* (vel *M. Messala*) *Coruinus.* Sed ἐπιγραφὴν

lari ait eos, qui aliquid diligenter et acute scienterque possint aut dicere aut scribere: ceterum proprie sic appellandos poëtarum interpretes, qui a Graecis γραμματικοὶ nominentur. *Suet. de illustr. Gram. cap.* 4.

VII [1]Praeter Physicos, Homerumque, qui vniuersum orbem mari circumfusum esse dixerunt, Cornelius Nepos, vt recentior, ita auctoritate certior [tradit]: Testem autem rei Q. Metellum Celerem adiicit, eumque ita retulisse commemorat. [2] Cum Galliis proconsul praeesset, Indos quosdam a rege Baetorum

ἐπιγραφὴν libelli Suetoniani nollem in dubium vocatam. Nam plane eodem modo Plutarchus suorum vni titulum fecit, πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου. Vt similes aliorum inscriptiones nunc taceam.

γραμματικοὶ] Sic rescripsi editiones Suetonii recentiores sequutus. et poscere videbatur additum *Graecorum* nomen, nam Schottus Latinis litteris nomen id expressit.

* * *

1 *Vt recentior, ita auctoritate certior, tradit*] Sic in scriptis libris reperit Vossius. Vulgo editur: *vt rec. auctoritate, sic certior tradit.* Vossius vtrumque aeque ineptum existimat, legitque *vt recentior auctor, ita certior.* Atque sic fere Plinius 6, 27 *Dionysium terrarum orbis situs recentissimum auctorem.* Tacitus Agric. 10, 3 *Liuius veterum, Fabius Rusticus recentium eloquentissimi auctores.* τὸ *tradit* forsan e Plinio huc intrusum est. quomodo et plurale *tradunt* infra comm. 8 insertum. Sic autem eopse loco Plinius: *Nepos Cornelius auctor est, Eudoxum quendam etc.* Vide s. 4.

Indos quosdam] De veris siue Asiaticis plerique accipiunt eorum, qui iam olim totum terrarum orbem circumnauigatum volunt. Quibus facile largior, non modo Melam Pliniumque, sed etiam Nepotem, ipsumque fortasse Metellum, eos pro veris habuisse. Sed vt ex orientali India, siue per Aethiopicum, siue, quod plerisque placere video, per Septentrionalem Oceanum ad Germaniae littora nauigasse credam, nondum adduci possum: qui sciam, etiam hodie, aut impossibile, aut saltem difficillimum esse, per Septentrionem in Indiam enauigare: in Africa vero exteriori ne vnius quidem littoris, aut promontorii, aut montis, nedum vrbis prouinciaeue apud Strabonem aliosque veterum mentionem fieri: immo adhuc Ptolemaei aetate creditum, Asiam vltra mare Indicum Africae cohaerere. Sed de ea re plura nos alibi. Cornelius Wietflietus constanter tenebat, *Indos hosce non ex vltimis Orientis aut Occidentis partibus, sed ex Laboratoris,*

Baetorum dono ſibi datos: vnde in eas terras deueniſſent, requirendo, cognouiſſe, vi tempeſtatum ex Indicis aequoribus abreptos, emenſosque quae intererant, tandem in Germaniae littora exiiſſe. *Mela lib.* 3 *c.* 5 *et Plin. N. H.* 2, 67.

[3] Largitudo. *Chariſ. l.* 1.

[4] Eudoxus quidam auorum noſtrorum temporibus, cum Lathurum regem Alexandriae profugeret,

 Arabico

Laboratoris, Eſtotilandiae, aut vicinis terris veniſſe; ea quidem fiducia, vt confideret *ſecum ſenſurum, quicunque climatis rationem*, et, quae de illis terris narrantur, *expenderit*. Sed ei obiicit Pontanus in deſcriptione chorograph. Daniae p. 764 totam illam borealem plagam olim late peruiam creditam, et has terras, aeque ac reliquam Americam, veteribus plane incognitas fuiſſe. Verum etſi terrae aut nullae illic eſſe crederentur, aut ignotae eſſent, non tamen eo efficitur, nullos inde incolas ad littora Germaniae tempeſtatibus abripi potuiſſe. Potius illud obiecerim, non videri tum eas regiones habitatas. Voſſius Indis ſimiles intelligi vult, arbitraturque veros fuiſſe Britannos, glaſto fucatis corporibus Aethiopum colorem imitantes: quis nondum noto iſthoc Britannorum more, Metello pro Indis obtrusi ſint.

a rege Baetorum] *Baetorum* nomen ex optimis aliquot codicibus Melae reſtituit Voſſius; cum in aliis legeretur *Boiorum, Botorum, Lydorum*, et in editis pleriſque, vt eſt apud Plinium, *Sueuorum*. *Baetos* autem interpretatur Batauos, ab agro *Betua* vel *Battua* nomen adeptos, quos et Strabo βάττως vocet: atque ſic eos appellari ait etiam in lapide in Batauia inuento, vbi *cohortis Baetorum* ſub Imp. Antonino ſit mentio. Fortaſſis et apud Strabonem Βαῖτοι reſcribi debent. *Boiis*, vt recte Voſſius monet, nullus heic locus, cum toti ſint mediterranei: *Sueuos* libri reſpuunt; Plinius autem, vt ſolet, pro *Baetis*, ignoto ſibi, vt videtur, nomine, eos ſuppoſuit.

3 *Largitudo*] Verba Chariſii: LARGITVDO *nuſquam inuenitur, niſi apud Nepotem*.

4 *Eudoxus quidam*] Apud Martianum malebam olim, *Idem Corn. poſuit, captos Indos per Germ. nauigantes*. Quod neque nunc diſplicet. Keuchenio tamen duriſſimum videbatur. Vellem cauſſam adieciſſet. Forſan τὸ *poſuit* ei non placebat. Atqui ſic etiam alii illius aeui locuti. Priſcianus lib. 6 INCVS *etiam* INCVDES; *quod ponit Nonius Marcellus de doct. indagine.* lib. 10 *Nonius Marcellus ſic ponit*; SAPIVI pro SAPVI. Et quid dico, illius aeui? Puriſſimi ab hoc loquendi modo non abhorrent. Noſter 16, 3. 1 *ſeiunctum ab re poſita*. vbi vid. not. Seneca Suaſor. 6 extrema: *Solent Scholaſtici declamatores ponere. Deliberat Cicero etc.* idem ſuaſ. 1 *Eleganter in C. Caſſii epiſtola poſitum*.

Arabico sinu egressus, per hoc pelagus, vt Nepos affirmat, Gades vsque peruectus est. *Mela* 3, 9 *et Plin.* 3, 67 *et Capella l.* 6.

[5] Paphlagonia insignis loco Heneto, a quo, vt Cornelius Nepos perhibet, Paphlagones in Italiam transuecti, mox Veneti sunt nominati. *Solin. c.* 44 *et Plin.* 6, 2.

[6] Fauces Oceani T. Liuius, ac Nepos Cornelius latitudinis tradiderunt, vbi minimum, VII M. pass. vbi vero plurimum, X M. *Plin. lib.* 3 *prooem.*

[7] Melpum opulentia praecipuum, quod ab Insubribus, et Boiis, et Senonibus deletum esse eo die, quo Camillus Veios ceperit, Cornelius Nepos tradidit. *Plin.* 3, 17.

[8] Vltra Aquileiam VI M. pass. Formio amnis, ab Rauenna CLXXXVIIII pass. antiquus Italiae auctus terminus, nunc vero Istriae: quam cognominatam a flumine Istro in Adriam effluente a Danubio amne, eidemque Istro ex aduerso Padi fauces, contrario eorum percussu mari interiecto dulcescente, plerique dixere falso, et Nepos [Cornelius] etiam Padi accola. *Plin.* 3, 18.

[1] Alpes

positum. Controu. 1 *Durum sensum videbatur non pure posuisse in narratione.* Controu. 12 *Haec subinde refero, quod aeque vitandarum rerum exempla ponenda sunt, quam sequendarum.* Quinctilianus 2, 17 *Ponuntur hae quoque in* 2 *Ciceronis libro de oratore contradictiones.* Plinius 32, 11 *His adiicimus apud Ouidium posita nomina.* Neque refugit priscis puritate atque elegantia dictionis aequiparandus, Aug. Buchnerus. cuius ista sunt in commentario nondum edito ad Agricolam Taciti cap. 5 *Confirmat coniecturam nostram, quod infra c.* 18 *ponit,* EOQVE INITIO etc.

per hoc pelagus] *Africum* addit Schottus. et mox edidit *profectus est.* Vtrumque libris reclamantibus.

5 *Paphlagonia*] Mutilate Schottus: *ab Heneto Paphlagones.*

6 *Vbi minimum*] MS. codex Chifletii: *vbi minus.*

7 *Quo die Camillus Veios*] Pro *tradidit* Schottus edidit *tradit.*

8 *CLXXXVIIII pass.*] Sic Dalechampius edidit. Schottus autem et Latius: *CLXXXVIIII M. pass.* Et mox: *antiquus auctae Italiae terminus.* Statim τὸ *tradunt* afuit a duobus MSS. et recte.

plerique dixere falso] Sic et e suis legebat Pintianus, adstipulante etiam Chifletiano: a quo mox *Cornelii* nomen aberat. In alio fuit, *ex aduerso Padi faucibus.*

[1] Alpes in longitudinem X M. paſſ. patere a ſupero mari ad inferum, Caelius tradit: Timagenes XX M. paſſ. deductis in latitudinem, Cornelius Nepos CM.: T. Liuius tria M. ſtadiorum: vterque diuerſis in locis. *Plin.* 3, 19. VIII

[2] Inter duos Boſporos, Thracium et Cimmerium, directo curſu, vt auctor eſt Polybius, IↃM paſſuum interſunt. Circuitu vero totius Ponti vicies ſemel centena quinquaginta M. vt auctor eſt Varro, et fere veteres. Nepos Cornelius trecenta millia quinquaginta adiicit. *Plin.* 4, 12.

[3] In ora Oceani, colonia Auguſti, Iulia Conſtantia etc. et ab ea XXXII M. paſſ. colonia a Claudio Caeſare facta Lixos. Ibi regia Antaei, certamenque cum Hercule, et Heſperidum Horti etc. Exſtat in ea et ara Herculis, nec praeter oleaſtros aliud ex narrato illo aurifero nemore. Minus profecto mirentur portentoſa Graeciae mendacia, de iis et amne Lixo prodita, qui cogitent, noſtros nuper paullo minus monſtrifica quaedam de iisdem tradidiſſe: praeualidam hanc vrbem, maioremque Carthagine magna: praeterea ex aduerſo eius ſitam, et

bus. Forſan legendum eſt, *exaduerſus Padi fauces.* quo loquendi modo Nepos, aliique vſi. vide ad 2, 3. 4. Paullo ante in omnibus editionibus inuenio, *e Danubio amne.* nec ſcripti variant.

* * *

1 *In longitudinem*] Sic editum apud Plinium. Schottus tamen, *in longitudine.*

XX M paſſ.] Atque ſic et edd. Plinii interpungunt. *XXII M. paſſ. deductis.*

2 *IↃ M. paſſuum*] Haec quoque omnium quas vidi editionum lectio eſt. Schottus, et reliqui dederant CIM. niſi operarum lapſus eſt.

3 *In ora Oceani*] Ediderat Schottus: *Minus prof. mir. Gr. mendacia de hortis Heſperidum, et amne Lixo prodita etc.* Atqui Plinius non de his ſolis loquitur; ſed de aliis etiam de quibus praeceſſerat. Quare quae ex iis neceſſaria videbantur, praemiſimus.

hanc vrbem] *Lixon.* nam de *Cerne* mox lib. 6, 50. Carthagini quoque obiacere ſupra Plinius: *A Claudio Caeſare colonia facta Lixos: vel fabuloſiſſime ab antiquis narrata. Ibi regia Antaei, certamenque cum Hercule, et Heſperidum horti. Affunditur autem huic aeſtuarium e mari, flexuoſo meatu, in quo Draconis cuſtodiae inſtar fuiſſe nunc interpretantur. Exſtat in inſula, et ara Herculis: nec praeter oleaſtros, aliud ex narrato illo aurifero nemore.*

et prope immenſo tractu ab Tingi: quaeque alia Cornelius Nepos auidiſſime credidit. *Plin.* 5, 1.

4 Aliqui inter Pontum et Caſpium mare CCCLXXVM. paſſ. non amplius intereſſe tradiderunt: Cornelius Nepos CCLM. *Plin.* 6, 11.

5 Polybius in extrema Mauritania contra montem Atlantem a terra ſtadia octo abeſſe prodidit Cernen. Nepos Cornelius ex aduerſo maxime Carthaginis a continente paſſus mille: non ampliorem circuitu duobus millibus. *Plin.* 6, 31.

6 Nepos Cornelius, qui Diui Auguſti principatu obiit: Me, inquit, iuuene violacea purpura vigebat, cuius libra denariis centum venibat; nec multo poſt rubra Tarentina. Huic ſucceſſit dibapha Tyria, quae in libras denariis mille non poterat emi. Hac P. Lentulus Spinther, Aedilis Curulis, primus in praetexta vſus improbatur: qua purpura quis non iam, inquit, tricliniaria facit? *Plin.* 6, 39.

7 Onychem

Corn. Nepos CCLM.] Hoc Pintianus concinnius cenſet, ne ſit tanta in numero differentia inter Nepotem et ceteros auctores. Quare et nos ita reſcripſimus, non vulgo erat, *CLM.*

5 *Ex aduerſo Carthaginis*] Sic et Hanno, e quo Iſ. Voſſius in notis ad Scylacem p. 24 Cornelium haec depromſiſſe cenſet; ἐκτεκμαιρόμεθα αὐτὴν ἐκ τοῦ περίπλου κατ' εὐθὺ κεῖσθαι Καρχηδόνος. Atque ſic et Palaephatum 32 interpretatur Voſſius, cum ait, Κερναίους (ſic enim legi volunt pro Κυρηναίους) Libyam arare κατὰ Καρχηδόνα. quanquam alibi (in not. ad Melae 2, 7) putat, Palaephatum ac Diodorum item Siculum, confudiſſe *Cernen* cum *Cercinna*, perperam acceptis Hannonis verbis: Κατ' εὐθὺ autem exponit, *in eodem parallelo*: ſed negat, ipſum Hannonem ſic ſenſiſſe. Vtcunque ſit, *ex aduerſo Carthaginis* non poteſt ita accipi, ac ſi Cernen intra columnas Herculis prope Carthaginem in ipſo ſinu ſitam exiſtimarit.

6 *Violacea purpura*] De variis purpurae generibus poſt Plinium, Caelium, Bayfium, alios, accurate Salmaſius in notis ad Tertullianum de Pallio, et Octau. Ferrarius in de re Veſtiaria, praecipue lib. 2 cap. 7. Qui videri poſſunt.

improbatur] Sic MS. Vulgati: *improbabatur*, quod video ſummos viros non improbaſſe. Mox Schottus ediderat, *nam purpura quis non, inquit, triclinaria facit?* Nos Pliniana repoſuimus, quae et viri docti, quos modo laudauimus, non aliter laudant. *Tricliniaria* vero Salmaſius ait eſſe accubitalia, quibus accubita vel lecti tricliniares ſternuntur, in not. ad Tertull. p. 175.

[7] Onychem etiam tum in Arabiae montibus, nec vſquam aliubi naſci putauere noſtri veteres: ſed et in Germania potoriis et primum vaſis inde factis, dein pedibus lectorum ſellisque, Cornelius Nepos tradit magno fuiſſe miraculo, cum P. Lentulus Spinther amphoras ex eo et vrceos magnitudine cadorum oſtendiſſet: poſt quinquennium deinde, triginta duorum pedum longitudine columnas vidiſſe ſe. *Plin.* 36, 7.

[1] Νέπως δὲ Κορνήλιος οὐχ ὑπὸ γήρως φησὶν οὐδὲ νόσου παραλλάξαι τὸν Λούκουλλον, ἀλλὰ φαρμάκοις ὑπό τινος τῶν ἀπελευθέρων Καλλισθένους διαφθαρέντα. Τὰ δὲ φάρμακα δοθῆναι μὲν ὡς ἀγαπῷτο μᾶλλον ὁ Καλλισθένης ὑπ' αὐτοῦ, τοιαύτην ἔχειν δοκοῦντα τὴν δύναμιν. ἐκστῆσαι δὲ καὶ καταλῦσαι τὸν λογισμὸν, ὥστ' ἔτι ζῶντος αὐτοῦ, τὴν οὐσίαν διοικεῖν τὸν ἀδελφόν. *Plutarch. in Lucullo extr.* VIIII

Cornelius Nepos ait: non ſenio, neque morbo alienata mente fuiſſe Lucullum, ſed a quodam liberto Calliſthene venenis corruptum. Datum autem eſſe venenum, vt Calliſthenes impenſius ab eo diligeretur, quod eiusmodi

7 *Nec vſquam aliubi*] Sic editum in Plinio. quod mutari non debuit. paſſim enim Plinius ea voce vtitur. Schottus tamen habet *alibi*. Et mox, *ſed in Germ. put. vaſis in f. primum.* At longe aliter edd. Dalech. et Latii: *putauere noſtri veteres: Sudines in Germania. Potoriis etc.* Alius legebat, *veteres. In Germania tamen apud Sudines reperitur. Potorius etc.* Nimis id quidem audacter. Mihi placet emendatio Salmaſii in Exerc. Plin. p. 558 *Sudines et in Carmania.* Nam paullo poſt idem Plinius de Alabaſtrite, quem eundem onychi facit: *Naſcitur probatiſſimus in Carmania.* Et lib. 37, 2 de gemma onyche: *In gemmam tranſilit ex lapide Carmaniae. Sudines dicit in gemma eſſe candorem etc.* Nos ſcriptorum codd. lectionem repraeſentauimus Dalechampio laudatorum. In Voſſiano mox fuit, *Nepos Cornelius tradidit, magno fuiſſe miraculo.*

magnit. cador.] Sic MSS. At ed. Dal. et Latii: *Chiorum magnit. cadorum,* praeeunte Hermolao Barbaro; ſuffragante τῷ πάνυ Gronouio. qui videndus ad hunc Plinii locum. Fuit etiam in quibusd. libb. *columnam,* pro *columnas.* magisque placet.

* * *

1 Τὰ δὲ φάρμακα etc.] Neſcio cur haec Schottus omiſerit, cum et ipſa Nepotis ſint.

eiusmodi vi pollere id putaret. Ita vero alienasse et soluisse mentem eius, vt adhuc viuentis facultates fratrer procuraret.

[2] Νέπως ὁ Κορνήλιος φησὶν, οὐ Κράσσου, Βρούτου δὲ θριαμβεύσαντος ἀπὸ Λυσιτανῶν θυγατέρα γῆμαι Γαΐον. *Plut. in Graccho.*

Cornelius Nepos non Crassi, sed Bruti, eius qui de Lusitanis triumphauit, filiam nuptum Caio datam, ait.

[3] Ἀννίβᾳ δὲ τῶν μὲν ἄλλων, ἐλάχιστος ἦν λόγος, Μάρκελλον δὲ πεπτωκέναι πυθόμενος, αὐτὸς ἐξέδραμεν ἐπὶ τὸν τόπον. καὶ τῷ νεκρῷ παραστὰς, καὶ πολὺν χρόνον τήν τε ῥώμην τοῦ σώματος καταμαθὼν καὶ τὸ εἶδος, οὔτε φωνὴν ἀφῆκεν ὑπερήφανον, οὔτε ἀπ' ὄψεως τὸ χαῖρον, ὡς ἄν τις ἐργώδη πολέμιον καὶ βαρὺν ἀπεκτονὼς ἐξέφηνεν. ἀλλ' ἐπιθαυμάσας τὸ παράλογον τὸ τελευτῆς, τὸν μὲν δακτύλιον ἀφείλετο. τὸ δὲ σῶμα κοσμήσας πρέποντι κόσμῳ καὶ περιστείλας ἐντίμως ἔκαυσε, καὶ τὰ λείψανα συνθεὶς εἰς κάλπην ἀργυρᾶν, καὶ χρυσοῦν ἐμβαλὼν στέφανον, ἀπέστειλε πρὸς τὸν υἱόν. [4] τῶν δὲ Νομάδων τινὲς περιτυχόντες τοῖς κομίζουσιν, ὥρμησαν ἀφαιρεῖσθαι τὸ τεῦχος. ἀντιλαμβανομένων

3 Τὸ παράλογον τὸ τελευτῆς] Apud Plutarchum in edd. Paris. et Francof. excusum invenio τῆς τελευτῆς. nec discrepant MSS. quorum variae in editionibus illis subiiciuntur.

χρυσοῦν στέφανον] De more coronas aureas mortuis imponendi plura habes in Indice v. *corona.* Apud Valerium non opus pro *laurea* reponere *auream.* quanquam et Freinshemio sic visum, ad Curtii 5, 13. 31. Neque necesse est, in codice Valerii, quem Plutarchus legit, sic fuisse scriptum, vti quidem nuper vir doctus ad hunc Valerii locum censebat. Nam ille de corona cadaueri imposita, cum eoque combusta; Plutarchus autem de ea quae reliquiis ad filium destinatis superimposita est, loquitur. Neque satis constat, an Plutarchus, vt viri docti volunt, ad ea respexerit, quae Valerius 5, 1 ext. 6 de funere Marcelli retulit. Nam ea pauciora sunt, quam vt a Plutarcho heic laudata videri queant. nisi dicas solum hodie Valeriani operis epitomen superesse: in quam sententiam Vossium de histor. Lat. 1, 23 propendisse video. Sed et apud Plutarchum heic MS. codex Vulcobianus, Οὐκτώριον, alius Οὐετέριον, habuit. quod posterius an heic reponi debeat, dispiciant doctiores. quanquam non ignoro, Valerium Max. alibi Plutarcho fuisse laudatum.

μένων δὲ ἐκείνων, ἐκβιαζόμενοι, καὶ μαχόμενοι διέῤῥιψαν τὰ ὀστᾶ. [5] πυθόμενος δὲ Ἀννίβας καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἰπών, οὐδὲν ἄρα δυνατὸν γενέσθαι ἄκοντος θεοῦ, τοῖς μὲν Νομάσιν ἐπέθηκε δίκην, οὐκ ἔτι δὲ κομιδῆς ἢ συλλογῆς τῶν λειψάνων ἐφρόντισεν. ὡς δὴ κατὰ θεόν τινα καὶ τὸ τελευτῆς καὶ τῆς ἀταφίας παραλόγως οὕτω τῷ Μαρκέλλῳ γενομένης. [6] Ταῦτα μὲν οὖν οἱ περὶ Κορνήλιον Νέπωτα καὶ Οὐαλέριον Μάξιμον ἱστορήκασι. Λίβιος δὲ καὶ Καῖσαρ ὁ σεβαστὸς κομισθῆναι τὴν ὑδρίαν πρὸς τὸν υἱὸν εἰρήκασι, καὶ ταφῆναι λαμπρῶς. *Plut. in Marcello.*

Annibal vero quum reliquos minimi faceret, Marcellum cecidisse audito, ipse ad locum accurrit: cadaverique adsistens, diuque corporis robur et formam contemplatus, neque superbam vllam emisit vocem, neque vultu laetitiam (vt consentaneum erat eum, qui tam molestum et grauem hostem interfecisset) prae se tulit: sed inopinatum viri exitum miratus, anulum ei abstulit, corpus digno habitu ornatum, vestibusque decentibus amictum cremauit. reliquias in vrnam argenteam lectas, aurea superaddita corona ad filium misit. Sed quidam Numidae, cum in ferentes ea incidissent, adimere vi conati sunt: illis reluctantibus, ac vim vi repellentibus, ossa disiecta sunt. Annibal hoc audito, ad eos qui aderant, Nihil, inquit, vtique diis inuitis fieri potest: sumto de Numidis supplicio, nullam praeterea de Marcelli reliquiis colligendis curam habuit: vt qui dei alicuius numine Marcello hunc exitum vitae, et sepulturae priuationem ita praeter omnium opinionem euenisse crederet. Haec Cornelius Nepos et Valerius Maximus narrant. Liuius et Augustus Caesar, perlatam ad filium Marcelli vrnam, et honorifice sepultas eius reliquias perhibent.

[7] Ἀννίβαν δὲ Μάρκελλος, ὡς μὲν οἱ περὶ Πολύβιον λέγουσιν, οὐδὲ ἅπαξ ἐνίκησεν, ἀλλ᾽ ἀήττητος ἀνὴρ δοκεῖ διαγενέσθαι μέχρι Σκιπίωνος. ἡμεῖς δὲ Λιβίῳ, Καίσαρι

καὶ

7 *Et Nepoti*] Mirum, a Nepote hoc fuisse litteris consignatum, cum supra 23, 5 et 6 inuictum Hannibalem faciat.

καὶ Νέπωτι, καὶ τῶν Ἑλληνικῶν τῷ βασιλεῖ Ἰόβᾳ πιστεύομεν, ἥττας τινὰς καὶ τροπὰς ὑπὸ Μαρκέλλου τῶν σὺν Ἀννίβᾳ γενέσθαι. *Plut. in Marcello.*

Annibalem Marcellus, vt Polybius narrat, ne ſemel quidem vicit, ſed inuictus hic vir fuiſſe videtur vſque ad Scipionem. Nos autem Liuio, et Caeſari, et Nepoti, et ex Graecis ſcriptoribus regi Iubae credimus, aliquotiens Hannibalem a Marcello victum, et in fugam verſum eſſe.

X [1] Cornelius Nepos, qui Diui Auguſti principatu obiit, cum ſcriberet turdos paullo ante coeptos ſaginari, addidit ciconias magis placere, quam grues: cum haec nunc ales inter primas expetatur, illam vero nemo velit attigiſſe. *Plin.* 10, 23.

[2] Apud antiquos piſcium nobiliſſimus habitus acipenſer etc. Poſtea praecipuam auctoritatem fuiſſe lupo et aſellis, Cornelius Nepos, et Laberius, poëta mimorum, tradidere. *Plin.* 9, 17.

[3] Magnitudo loto arbori, quae piro: quamquam Nepos Cornelius breuem tradat etc. Vinum quoque exprimitur illi, ſimile mulſo, quod vltra denos dies negat durare idem Nepos; baccasque contuſas cum alica ad cibos dolio condi. *Plin.* 13, 17.

[4] Scandula

1 *Turdos coeptos ſaginari*] De turdis et earum ſaginatione ac pretio, plura Lud. Nonnius de re cibaria 2, 29. qui et c. 32 pluſcula de gruibus ſuppeditabit.

ciconias magis placere] Pro *tetigiſſe* apud Plinium inuenio *attigiſſe*.

2 *Apud antiquos*] Etiam hunc locum mutilauerat Schottus, inſerta quoque vocula, hunc in modum: *Praecipuam olim auctoritatem fuiſſe lupo etc.*

Laberius poëta mimorum] Vide Voſſium de Poëtis Lat. cap. 1.

3 *Loto arbori*] De vtrisque fuſe Salmaſius in Plinianis. Mox MS. Chiſi. *breuem tradit.* Pro *illi* Schottus *huic*, alii *illo.* non male. Dein quidam, *vltra duos dies.* Idem Schottus omiſit illa, *baccasque contuſas etc.* quae tamen pariter a Nepote ſunt.

4 Scandula contectam fuisse Romam vsque ad bellum Pyrrhi annis quadringentis LXX, Cornelius Nepos auctor est. *Idem* 16, 10.

5 Cornelius Nepos tradit ante Sullae victoriam duo tantum triclinia Romae fuisse argentea. *Idem* 33, 11.

6 Primus inuenit lineas colorare, testa vt ferunt trita, Cleophantus Corinthius. Hunc, aut eodem nomine alium fuisse quem tradit Cornelius Nepos secutum in Jtaliam Demaratum, Tarquinii Prisci Romani regis patrem, fugientem a Corintho iniurias Cypseli tyranni, mox docebimus. *Idem* 35, 3.

7 Primum Romae parietes crusta marmoris operuisse totius domus suae in Coelio monte Cornelius Nepos tradidit Mamurram, Formiis natum, equitem Romanum, praefectum fabrum C. Caesaris in Gallia &c. Adiecit idem Nepos, eum primum totis aedibus nullam, nisi e marmore, columnam habuisse, omnes solidas e Carystio, aut Lunensi. *Idem* 36, 6.

XI

1 Aedis Martis est in circo Flaminio architectata ab Hermodoro Salaminio. *Priscian. l.* 8.

2 Non

4 *Scandula contectam*] In qu. libris fuit, *Scindulam non conspectam fuisse Romae.* Dubito an id admittat historia.

5 *Hunc, aut eodem etc.*] Dederat Schottus, *alium fuisse tradit Corn. Nepos etc.* omissis illis, *mox docebimus.* Longe alio sensu, quam apud Plinium legitur. E cuius verbis apparet, Nepotem solum dixisse, Cleophantum quendam Corinthium secutum in Italiam Demaratum etc. cetera Plinii sunt. Quare vel totus locus recensendus erat, vel illa: *aut eod. nomine alium fuisse*, omittenda.

7 *Praefectum fabrum C. Caesaris in Gallia*] Pro illis, *Namque adiecit idem Nepos*, etiam in qu. MSS. solum legitur vnica vox, *addiditque.* et absunt illa *aut Lunensi.* ac pro *Carystio*, est *a Carysto.*

* * *

1 *Aedis Martis architectata ab Hermodoro*] Pro *Aedis* male Schotto editum *aedes*. *Aedis*, ἀρχαϊκῶς, pro *aedes*.

[2] Non amplius ter bibere Augustum solitum super coenam, in castris apud Mutinam, Cornelius Nepos tradit. *Sueton. Aug. c.* 77.

[3] In extrema Britanniae parte Memma, quam Cornelius etiam Annalium scriptor, narrat metallis plurimis copiosam, herbis frequentem, et his feraciorem omnibus, quia pecora magis, quam homines, alat. Labi vero per eam multa quam maxima relabique flumina, gemmas margaritasque voluentia. *Iornandes de rebus Gothicis.*

EPISTOLA CORNELII MATRIS GRACCHORVM

XII [1] Dices pulchrum esse inimicos vlcisci. Id neque maius, neque pulchrius cuiquam, atque esse mihi videtur; sed si liceat republ. salua ea persequi.

2 *Non amplius ter bibere*] Reposuimus et heic verba Suetonii. nam Schottus mutilauerat. *Non a. t. b. Augustus solitus etc.* omissis illis, *Corn. Nepos tradit.*

3 *In extrema Britannie parte*] Plane adsentior Fr. Lindenbrogio, Corn. Tacitum significari. nam ex eo magnam partem hanc narrationem haustam esse, vel illa fidem faciunt, quae Iornandes subiicit: *Siluarum colorati vultus, torto plerique crine et nigro nascuntur. Calidoniam vero incolentibus, rutilae comae, corpora magna etc.* Quae, et alia Iornandi dicta, paene totidem verbis in Agricola Taciti leguntur. Vide eum cap. 10 et seqq. Perperam igitur inter Fragmenta Nepotis relata sunt.

* * *

Reperit et Sauaro in suo, et Gifanii Petauiique codicibus *vitae Attici* adiunctam. Pro genuina etiam exhibet, et alicubi corrigit Pighius tomo 3 Annalium Rom. hoc ei titulo praefixo: *Epistolarum fragmenta duo Corneliae P. F. Grachorum matris ad C. Sempronium filium, Tribunatus plebis Candidatum: ex Corn. Nepotis libro de latinis historicis.* quae postrema forsan e codice Gif. desumta sunt; quo, Sauaro probari ait, fragmenta haec excerpta esse e libro Nepotis de latinis historicis. Denique vt Corneliae insigne fragmentum etiam Ianus Rutgersius exhibet, ac locis aliquot restituere conatur Variar. lection. 5, 12.

1 *Atque esse mihi vid.*] Tò *esse* non est apud Pighium. Idem mox coniicit leg. *eos persequi.* Vers. 3 idem edidit, *qui Ti. filium necarunt.* malletque statim

qui. [2] Sed quatenus id fieri non poteſt, multo tempore, multisque partibus inimici noſtri non peribunt; atque vti nunc ſunt, erunt potius, quam respubl. profligetur atque pereat.

EADEM ALIO LOCO

[3] Verbis conceptis deierare auſim, praeterquam qui Tiberium Gracchum necarunt, neminem inimicum tantum moleſtiae, tantumque laboris, quantum te ob has res, mihi tradidiſſe: [4] quem oportebat omnium eorum, quos ante habuerim liberos, partis eorum tolerare: atque curare, vt quam minimum ſolicitudinis in ſenecta haberem, vtique quaecunque ageres, ea velles maxime mihi placere: atque vti nefas haberes rerum maiorum aduerſum meam ſententiam quicquam facere. [5] Praeſertim mihi, cui parua pars vitae ſupereſt, ne id quidem tam breue ſpatium poteſt opitulari, quin et mihi aduerſeris, et rempubl. profliges. Denique quae pauſa erit? * et quando deſinet familia noſtra inſanire? et quando modus ei rei haberi poterit? et quando deſinemus,** et habentes, et praebentes, moleſtiis deſiſtere? et quando perpudeſcet miſcenda atque perturbanda republ. Sed ſi omnino id fieri non poteſt; vbi ego mortua ero, petito Tri-

* fort. *Ecquando.* ** al. *abſentes et praeſentes.*

ſtatim *quantum tu ob h. r.* Verſu 4 idem et Rutgerſius habent: *quos antehac habui liberos.* Et pro *partis eorum* habet *in primeis partis. Partis* autem pro *partes* accipit. recte. ſic enim inflexere veteres. Mox *vti quam min.* et *aduorſum meam ſent.* putatque poſt τὸ *facere* deeſſe verbum *reſiſtereue,* vel ſimile quid. Non opus.

5 *Cui parua pars vitae ſupereſt*] Aliter Schottus interpungit: *cui parua p. v. ſupereſt. Ne id quidem etc.* Similiter Pighius: *cui parua p. v. reſtat. Ne id qu. breue ſpatium eam pot. opit.* Et pro *eam* coniicit legendum *iam.* Rutgerſ. mallet interrogatiue legi: *quin et mihi aduerſeris, et remp. profliges?*

6 *Quae pauſa erit*] Alii: *quae cauſa erit?* corrupte, vt opinor. Mox Rutgerſ. leg. *et habentes et praebentes moleſtiis, deſipere?* quod fateor me non capere. Extremo hoc verſiculo idem Rutgerſ. ſcribendum ait *perturbanda respubl.* Sed nihil mutandum. *Perpudeſcet miſcenda republ.* dictum, vt *pudet dictu* apud Tacit. Agr. 32,3 et ſimilia alia.

bunatum; poſt me facito quod libebit, cum ego non ſentiam. 8 Vbi mortua ero, parentabis mihi, et inuocabis deum parentem. In eo tempore, non pudet te eorum* deum preces expetere, quos viuos atque praeſentes, relictos atque deſertos habueris? 9 Ne ille ſinat Iupiter, te ea perſeuerare, nec tibi tantam dementiam venire in animum; et ſi perſeueras, vereor in omnem vitam tantum laboris culpa tua recipias, vti in nullo tempore tute tibi placere poſſis.

* fort. *deorum.*

7 *Poſt me*] Omiſit Rutgerſ. incertum an ſtudio. Pighius vero, *per me.* Et mox, *ſentiam, vbi non ero. Parentabis etc.*

8 *Et inuoc. deum parentem. In eo tempore*] Rutgerſ. edidit: *et inuoc. deum parentem in eo tempore. ne pudet etc.* Sed ait haec parum ſana ſibi videri. Igitur coniicit leg. *inuocabis deum parentem numen. Eo tempore etc.* Nobiliſſ. Mercerus in notis ad Ariſtaeneti 2 ep. 8 exponebat *deum parentem*, Θεὸν πατρῷον, ἢ μητρῷον. Salmaſius in Exercit. Plinian. p. 412 putat ſcriptum fuiſſe: *et inuocabis D. M. parentis.* Legit igitur ac diſtinguit: *et inuocabis deos Manes parentis. Eo tempore ne pudeat etc.* Mallem tamen, *In eo tempore.* quomodo et Nepos alicubi loquutus eſt.

non pudet] Pighius coniicit *pudebit.* MS. Sauaronis: *ne pudet.* Vnde Rutgerſ. *ne pudeto.* Salmaſius: *ne pudeat.* Mihi optima videtur, quae in textu habetur.

preces expetere] V. Ind. *preces.*

9 *Sinat*] Pigh. *ſirit.* Mox Rutgerſ. emendat, *te eo perſeverare.* Et ſtatim: *tu te tibi placare poſſis.* quomodo Horatius 1 epiſt. 18 *quid te tibi reddat amicum.* Alteram tamen Plautus firmat Perſa 1, 1. 30 *Si tute tibi bene eſſe potes pati.*

INDEX

INDEX
IN CORN. NEPOTEM
SELECTISSIMVS

In quo primus numerus notat Vitam: Secundus Caput: Tertius Versiculum capitis.

A.

A fundamentis disiicere, *ἐκ θεμελίων, funditus* 20, 3. 3.
A puero, *inde a pueritia* 5, 2. 1.
A stirpe, *ab initio familiae et origine* 25, 18. 3.
ab tenui initio, *occasione et ope rei tam paruae* 16, 2. 3.
Abdere se in Thraciam 7, 9. 1. *Veluti in sinum securitatis: de eo, qui suam fortunam occulere studet.*
Abest a persona principis, *non decet, non conuenit* 15, 1. 2. ab inuidia, *remotum esse ab obtrectationibus inuidiae* 12, 3. 4. ab vrbe, *peregre esse* 25, 20. 1.
Abripere, *intercipere* 14, 4. 2.
Abripi, *de iis, qui ex solo patrio in aliud traiiciuntur* 1, 4. 2.
Accedere ad manum, *collatis signis dimicare* 18, 5. 2.
Accedere ad Remp. *capessere rempublicam* 9, 1. 1.
Accipere conditionem, *id quod offertur* 14, 8. 6.
Acceptus male, *qui praelio fusus* 18, 8. 1.
Acer, *ὀξύθυμος, irritabilis* 13, 3. 5.
Acerba mors, *luctuosa, tanquam praematura* 5, 4. 3.
Acerbius imperium, *crudelitas* 18, 6. 2.
Acerbitas, *rigor* 10, 6. 5.
Acerbitas temporis pristini, *indigna prist. t. illata* 7, 6. 3.
Acheruns. Ab Acherunte redimere, *ab inferis et sepulchro* 10, 10. 2.
Acquiescere, *significanter de morte, vitam laboriosam sequuta* 23, 13. 1.
Adducere aliquem alicui in suspicionem, *suspectum reddere* 23, 2. 2. adduci precibus alicuius, *permoueri* 10, 2. 3.
Adhibere memoriam contumeliae, *ea ad vltionem vti* 15, 7. 2. in conuiuium, *secum ducere* praef. 6.
Adimantus 7, 7. 1.
Adire ad 2, 7. 1.
Adiungere, *addere iis, quae dicta* 15, 10. 4.
Adiutum venire 20, 2. 4.
Adiutor datus, *Collega gerendi belli* 9, 4. 2.
Admetus Rex Moloss. 2, 8. 3.
Administrare bellum, *de duce, qui gerit bellum* 12, 2. 1. legationes 10, 1. 4.
Admirari quem, *venerationem not.* 10, 2. 3. *Sic* admiratio, pro *reuerentia* 11, 3. 1. admirabile fuit in eo, *insigne ad gloriam* 17, 7. 3.
Admiranda in Italia Hispaniisque 24, 3. 4.
Admittere ad se domum 20, 1. 4. admittere quid, *agendum suscipere* 25, 15. 2. admittere scelus, *perpetrare* 15, 6. 3.
Admitti, *propria vox de admissionibus principum* 14, 3. 4. *hinc de magistro admissionum apud*

apud Perfas mentio 18, 1. 5. *in numerum praefectorum* 6, 1. 5.
Adolefcens *de quadragenario* 25, 8. 1. *Ita folebant Romani.* apud Suet. Aug. 20 *de triginta annos habente.* admodum adolefcentulus 22, 1. 1. adolefcentia iniens 7, 2. 2. adolefcentiae initium 5, 1. 1.
Adorior oppugnare 8, 2. 5. *vt alias: Aggredior hoc facere, conatum cum effectu notat.* Adoriri Dodonam, *de conatu corrumpendi facerdotes Dodonaeos* 6, 3. 2.
Adrumetum 23, 6. 3.
Adfcitus lepor, *opponitur* natiuo 25, 4. 1.
Aduerfum tenere proficifcentibus, *de vento, qui proficifcentibus flatu eft contrarius, qui contra fpirat* 1, 1. 5. aduerfum Athenas, *e regione* 2, 3. 4.
Aduerfus arma ferre 17, 4. 6. aduerfus refiftere 16, 1. 3.
Aduerfari alicui, *de diffenfione* 20, 2. 3.
Aduerfarius, *de eo, qui factionem comparat* 10, 7. 1. adverfarius populus, *hac voce notatur τὸ φιλαίτιον, fiue adverfandi premendique fuperiores libido* 13, 3. 5. aduerfarii, *obtrectatores, aemuli* 15, 7. 3. *qui accufant in iudicio* 2, 4. 4. aduerfaria factio 16, 1. 2.
Aduocare concionem 7, 6. 4.
Aedes Iouis Feretrii 25, 20. 3. Mineruae 4, 5. 2. Proferpinae 10, 8. 5.
Aedium locus primus, πρόθυρον, praef. 6. pars inter. praef. 7.
Aedificare claffem 2, 2. 2. Aedificator, *qui ftudio aedificandi ducitur* 25, 13. 1.
Aedilis plebis, *ad differentiam Aedilium Curulium, et Cereal* 24, 1. 3.
Aegae, *plur.* Maced. oppid. 21, 2. 1.
Aegates infulae 22, 1. 3.
Aeger vulneribus 1, 7. 5.
Aegos *flu*u. 6, 1. 4. 7, 8. 1.
Aegyptus 18, 3. 2. Aegyptia claffis 12, 2. 3. Aegyptiorum munera Agefilao miffa 17, 8. 3.
Aemilius *L. Paulus,* occifus 23, 4. 4.
Aemulari aliquem, *contendere de gloria cum aliquo* 15, 5. 6.
Aeneae ftatuae 23, 9. 3.
Aeolia 9, 5. 2. Aeolis 1, 3. 1.
Aequalis alicui, *vel* alicuius. σύγχρονος 3, 1. 1.
Aeque bene 23, 4. 3.
Aquiparare quem labore, corporis viribus 7, 11. 3.
Aequus locus, non aequus cui, *incommodus* 1, 5. 4.
Aequitas, *de ciuili formato ftatu* 1, 2. 2. animi, *modicis fcil. honoribus contenti* 8, 4. 2.
Aeris terna millia, *fcutati triginta* 25, 13. 6. *aeris terna millia funt* 3000 *affium.* Si amittas aeris, *fubaudi nummum, vt fint* 90 *fcutati, quae verifimilior fumma.* Manut.
Aeftimare. aeftimata lis eius tot talentis, 1. 7. 6. 5, 1. 1. *Damnatus tot talentis, intelligitur enim ipfa pecunia multatitia, aeftimatione delicti decreta. Hinc addit nofter* 1, 7. 6 *tot talentis aeftimatam Miltiadis litem, quantus in claffem fumtus factus erat.*
Aetas *militaris,* 17 *annor.* 24, 1. 2. extrema, *fenectus* 24, 2. 4. 25, 10. 3. aetas extrema imperatorum, *vltimi tum imperatores erant* 13, 4. 4. aetatis vacatio, *fenis immunitas a bello* 25, 7. 1.
Afferre deformitatem, *addere* 17, 8. 1.

17, 8. 1. manus alicui, *de interfectione* 20, 1. 4.
Afficere quem morbo 23, 4. 3.
Affluens, *abundans* 25, 13. 5.
Africanae possessiones, *quae in Africa* 25, 12. 4.
Agere causam populi, *studere democratiae* 19, 3. 1. egit nihil aliud quam vt, περίφρασις *magnae contentionis et studii* 23, 10. 1.
Agesilaus Lacedaem. R. 17, 1. 1.
Aggredi, *impugnare* 14, 9. 5. hostem, *bello persequi* 2, 4. 4.
Agis Rex Lacedaem. 17, 1. 4.
Agnonides *sycophanta* 19, 3. 4.
Ager Troas 4, 3. 3.
Agellus, *de tenui possess.* 19, 1. 4.
Agrippa, *M. Vipsanius* 25, 12. 1.
Ala equitum 18, 1. 6. *Alae dictae exercitus equitum ordines, quod circum legiones dextra sinistraque, tanquam alae in auium corporibus, locabantur.* Cincius apud Gell. 16, 4.
Alcibiades 7, 1. 1.
Alcmaeon matricida 15, 6. 2.
Alere morbum, *fouere* 25, 21. 6. nolo ali eorum luxuriam, *h. e. instrumenta suppeditari luxuriae* 19, 1. 4. ali publice, *publica sustentatione* 3, 3. 3.
Alexander M. Babylone moritur 18, 2. 1. 21, 2. 1.
Alexander Pheraeus, *Tyran.* 16, 5. 1.
Alienum non videtur, *intempestiuum*, ἄσκοπον 1, 6. 1. alienari timore ab aliquo, *fauorem timore in odium mutare* 7, 5. 1. alienatae insulae, *quae defecerant* 5, 2. 4.
Altera persona, *unus ex duobus, quibus Resp. plurimum debet; additur*, secunda tamen, *vt referatur ad superiorem et primum* 16, 4. 3. altero tanto longior 18, 8. 5.
Ambitus largitiones, *captatoriae donationes in ambiendis, per malas artes, honoribus: id enim* ambitus *voce notatur:* 25, 6. 2.
Amici, *adiutores rerum gerendarum* 18, 12. 2.
Amicos tueri, *opibus officioque adesse eis* 15, 3. 4.
Amicitia, *pro societate* 15, 6. 1.
Amittere animam 15, 9. 3. optimates, *eorum fauorem* 10, 7. 2.
Ἀμνηστία 8, 3. 2.
Ammon, *cognom. Iouis* 6, 3. 3.
Anceps periculum, *vtriusque host.* 2, 3. 3. ancipites loci 14, 7. 3.
Andocides 7, 3. 2.
Androcles Magnes 14, 5. 4.
Anicia 25, 2. 1.
Anima, *pro vita* 23. 1. 3.
Animaduertere, *pro considerare* 15, 6. 3. *conspicari* 16, 5. 4. animaduersa varietas fortunae, *obseruata* 13, 4. 1.
Animatae bene insulae, *in obsequio manentes. oppon.* alienatae 5, 2. 4.
Animus, *pro fiducia constantiaque* 1, 4. 5. maximus, *pro fiducia sui constantiaque* 10, 5. 3. animo isto esse, *id consilii habere* 18, 11. 4. animo bono facere, *proposito non scelesto* 17, 6. 2. aequo ferre, *sine indignatione* 10, 6. 4. *sine obtrectatione* 25, 1. 3.
Annus vertens, *totus, cuius scil. cursus natura vertitur eodem, vnde incipit* 17, 4. 4.
Ante illum imperatorem, *antequam ille esset imperator* 11, 1. 3.
Anteferre bello pacem, *bellum deponere, pace mutare* 15, 5. 3. religionem irae, *illius respectu huic frenos imponere* 17, 4. 6.

Antigonus in praelio cadit 21, 3. 2.
Antipater 18, 2. 2.
Antiquitatis notitia in quibus 25, 18. 1.
Antistare cui, *praestare* 3, 1. 2.
Antistites Iouis, *sacerdotes* 6, 3. 3.
Antonius hostis iudicatus cedit Italia 25, 9. 2.
Apenninus mons 23, 4. 2.
Aperire, *ostendere, declarare* 10, 6. 4. aperit se res ipsa 4, 3. 7. apertum est mihi, *scil.* 9, 3. 1. apertum fuit, *apparuit re ipsa* 9, 2. 3.
Apollo 1, 1. 2.
Apophthegmata Epaminondae 15, 5. 3. 4, 5. 6.
Apparare, *moliri* 18, 2. 3.
Apparatus, *de operibus* πολιορκητικοῖς 18, 5. 7. regius, *de cultu* 4, 3. 2.
Apparere alicui, *ministrare, pro honoratiore cultu* 18, 13. 1. apparere, *clare cognosci* 14, 1. 2.
Appellatus est, vt vellet, *compellatus, rogatus* 25, 8. 3.
Appetere maiores res, *de inciuili elatione* 4, 2. 2.
Appia via 25, 22. 4.
Apprime bonus 25, 13. 3.
Apulia 23, 4. 4.
Aram tenent, *qui iurant* 23, 2. 4.
Arae Paci factae 13, 2. 2.
Arbitrium, *electio* 9, 4. 1. arbitrio alicuius rem permittere, *tractationem rei penitus committit* 22, 1. 3. omnia geruntur, *de summo imperio* 9, 2. 2. arbitrio eius fit 3, 3. 1.
Arcadia 7, 10. 5.
Archias 16, 3. 2.
Ardeatinum praedium 25, 14. 3.
Arete 10, 1. 1.
Argilius 4, 4. 1.
Argi, *pl. oppid.* 21, 2. 2.
Arguere, *crimini dare* 7, 7. 2. argui crimine, *conuinci* 4, 3. 7.
Arideus 14, 6. 1.
Ariobarzanes 14, 2. 5.
Aristides iustus cognom. 3, 1. 2.
Aristomache 10, 1. 1.
Arma pedestria, *quibus pedites vtuntur* 11, 1. 3. arma abiicere noluit Chabrias *metu flagitii militaris* 12, 4. 3. arma capere, *armari in hostem* 14, 4. 5. conferre cum aliquo, *dimicare* 18, 3. 6. ferre contra aliquem, *esse in diuersis partibus* 25, 4. 2.
Armare quem, *ad arma instigare* 23, 10. 1. armare se imprudentia alterius, *suis consiliis ab imprudentia alterius robur mutuari* 10, 8. 2.
Armatura leuis, *hoc est, milites leuis armaturae* 14, 8. 2.
Armenii 14, 8. 2.
Armillae aureae 14, 3. 1.
Arripere celeriter quae traduntur, *de solertia ingenii* 25, 1. 3.
Ars noua, *singulare quoddam ad rem agendum* εὕρημα 1, 5. 3.
Artabanus Xerxem interficit 21, 1. 5.
Artemisium, promontorium Euboeae 2, 3. 2.
Artifices, quos cultus domesticus desiderat 25, 13. 4. *ad voluptatem et lucrum locata eorum opera. sunt autem eiusmodi seruorum nomina* : Gladiatores, Agitatores, Funambuli, Palaestritae, Pictores *etc.*
Ascendere gradum eum, *ad eum honorem* 19, 2. 3.
Asciscere ciuitatem, *ius ciuitatis, ciuem fieri* 25, 3. 1.
Asia 1, 3. 1. succubuit Europae, hoc est, *Asiatica vis (Persarum) Europaeis (Graecorum) viribus succubuit* 2, 5. 3.
Aspendii 14, 8. 2.

Aſpis, *Cataoniae Dynaſtes* 14, 4. 1.
Aſſecla Praetoris, *de legato eius* 25, 6. 4.
Aſtu, *vel* Aſty. Graecum ἄςυ *vrbs, oppidum, de Athenis peculiariter* 2, 4. 1.
Athamanes 13, 2. 1.
Athenae ciuitas clariſſima 8, 2. 1. Lacedaemoniis ſeruiunt 7, 9. 4.
Attendere animum ad cauendum 7, 5. 2.
Atticus, *T. Pomponius* 25, 1. 1.
Attingere poëticen, *aliquid operae in illo ſtudio ponere* 25, 18. 5. regionem, *eo peruenire* 10, 5. 3.
Auctoritas eſt in illo 13, 3. 2. eius eſt in hoc magna, *ipſius auctoritati magnopere creditur* 6, 4. 1. auctoritate alicuius moueri, *ſcil. ad habendam fidem* 9, 4. 1.
Audiens dicto duci 11, 2. 1. agro, vrbibus augeri, *donari, locupletari* 13, 1. 3.
Auerſus, *corpore auerſo* 14, 11. 5.
Auertere puppes, *de recedentibus* 23, 11. 6.
Aurelius, *C. Coſ.* 23, 7. 1.
Ἀυτοματία, *deae nomen* 20, 4. 4.
Autophrates, Lydiae Satrapes 14, 2. 1.

B

Babylon 18, 2. 1.
Bageus 7, 10. 3.
Balbus, *L. Cornelius* 25, 21. 4.
Barcas, cognom. Hamilcaris 22, 1. 1.
Beatus. homo non beatiſſimus, *non admodum inſtructus copiis rei familiaris* 17, 8. 2.
Bellum Aegyptium 14, 3. 5. ciuile Caeſarianum 25, 7. 1. Corcyraeum 2, 2. 1. Corinthium 17, 5. 1. Peloponneſiacum 7, 3. 1. 8, 1. 3. Perſicum 2, 2. 3. Punicum I 22, 1. 3. II 22, 3. 6. III 24, 3. 3. ſociale 11, 3. 3. Troicum 14, 2. 2. Hannibalis bella quis ſcripſerit 23, 13. 1. inteſtinum 22, 2. 1. nauale 2, 2. 3. delere, *eleganter de ſubito et inſperato fine impoſito hoſtibus impetu oppreſſis* 7, 8. 6. ducere, *habere, per moram gerere* 7, 8. 1. facere cui, *inferre* 10, 4. 2. parare cui, *comparare aduerſus* 7, 9. 5.
Bene meriti, *qui nobis beneficia contulere* 18, 6. 5.
Beneuolentia, *pro pignoribus et documentis beneu.* 7, 6. 3.
Benignitas, *de praeſtito auxilio* 20, 2. 2.
Bithyni 23, 11. 4.
Boeotii bellum indicunt Lacedaemoniis 9, 2. 4.
Bonus ciuis, *ſignificanter de eo, qui habitus ſtatusque ciuilis amans, officiis ciuilibus ſeruit* 11, 3. 2. *cognomen in virtutis honorem datum* 19, 1. 1. bono animo facere, *conſilio non ſceleſto* 17, 6. 2.
Bonitas, *pro aequitate ciuilis imperii* 1, 8. 3.
Borni, *caſtelli nomen* 7, 7. 4.
Brutus potens 25, 8. 4. interit 25, 11. 2.
Byzantium expugnatum 4, 2. 2.

C

Cadere, *de morte bellica proprie* 4, 1. 2. cadit maieſtas, *euertitur imperium* 16, 2. 4. res cadit praeter opinionem, *h. e. euenit* 1, 2. 5. cadere in ſuſpicionem cuius, *ſuſpectum fieri* 4, 2. 6. aetas eius cecidit 18, 1. 2.
Cadmea, *arx Thebana* 15, 10. 3.
Caduceus κηρυκεῖον 23, 11. 1.

Cadusii, *inter mare Caspium et Pontum sita gens* 14, 1. 4.
Caecilius Q. eques Romanus 25, 5. 1.
Caelo vesperascente 16, 2. 5.
Caeremonia summa colitur hoc sacrarium, *sanctitas religione inuiolabilis notatur* 2, 8. 4.
Caesar (*Iulius*) occisus 25, 8. 1.
Caesar (*Octauius*) 25, 12. 1.
Caesarianum ciuile bellum, *inter Caesarem et Pompeium* 25, 7. 1.
Calidius, *L. Iulius Poëta* 25, 12. 4.
Callias 5, 1. 3.
Callicrates 10, 8. 1.
Callidus vir, *qui consilio pollet* 14, 10. 1. callida liberalitas, *quae non honesti studio, sed tempori datur, et vtilitati* 25, 11. 3. callidissime coniicere de futuris, *perspicacissime et prouidentissime* 2, 1. 4.
Calliphron, saltator 15, 2. 1.
Callistratus 15, 6. 1.
Camissares 14, 1. 4.
Canere, *vox propria de oraculis, vatibus, poëtis* 25, 16. 4.
Canius 25, 10. 2.
Cannensis pugna, *apud Cannas pugnata* 23, 5. 4.
Capere arma, *ad pugnam instruere se armis* 14, 4. 5.
Capere locum, *occupare* 17, 6. 2. capi humanitate cuius, *affici, delectari* 25, 4. 1.
Capessere remp. *Cic. accedere ad remp. de gerendis Magistratibus* 2, 2. 1.
Caput Graeciae, *vrbs domina, imperans ceteris* 15, 10. 4. capitis absolui, *de reo capitis, cui vita conceditur* 1, 7. 6.
Capitulatim, *summatim perstricta* 24, 3. 4.
Cappadocia Eumeni data 18, 2. 2.
Captiani, *Schott. legend. coniicit* Caspian. 14, 8. 2.
Capua 23, 5. 1.
Cardianus, *ab vrbe Cardia* 18, 1. 1.
Car 14, 1. 3. Caria 17, 3. 1.
Cassander 18, 13, 3. Macedonia pellitur 19, 3. 2.
Cassius floret 25, 8. 1. interit 25, 11. 2.
Castrum, *munitus muro locus* 7, 9. 3. *eius diminut.* Castellum. castellum Hannibalis 23, 12. 3.
Castra mouere 14, 8. 4. castra alicuius sequi, *militare apud aliquem* 14, 1. 2.
Casus, *acerba fortuna* 7, 6. 4. casibus agi, *varietate scil. temporum euentuumque* 25, 9. 1.
Cataonia 14, 4. 1.
Cato XVII. annor. stipendium meruit 24, 1. 2.
Catullus, *poëta elegantiss.* 25, 12. 4.
Causa. causam capitis dicere, *in iudicio capitali pro se verba facere* 19, 2. 3. causam interponere, *causari, praetextu vti* 2, 7. 1.
Cedere, *praebere se necessitati, non reluctari* 3, 1. 3. auctoritati cuius, *propter auctoritatem* 13, 3. 4.
Celebritas, *frequentia*, praef. 6.
Censorinus 24, 1. 1.
Centenius praetor cadit 23, 4. 3.
Ceraunus, *cognom.* Ptolemaei 21, 3. 3.
Certamen de principatu, *aemulatio* 2, 6. 3.
Certa dies, *praestituta* 12, 3. 1.
Chabrias Athen. 12, 1. 1.
Chalcioecus, *templum Minervae Lacedaem. q. d.* domus aenea, *aliquando in cognomen deae transit* 4, 5. 2.
Chalcis, *vrbs Euboeae* 13, 3. 5.
Chaones, *pars Epirotarum* 13, 2. 2.

Chares

Chares Athenis honoratus 12, 3. 4.
Charon, *Theb.* 16, 2. 5.
Chersonesus, *scil. Thraciae, peninsula* 1, 1. 1.
Chius, *insula* 12, 4. 1.
Cicero, *M. Tullius*, aequalis Attici 25, 1. 4.
Cilices 14, 8. 2. Cilicia 14, 7. 2.
Cimon 5, 1. 1.
Cinnanus tumultus 25, 2. 2.
Circulus, *coetus vulgo coëuntium ac fabulantium, qui, collatis capitibus, videntur veluti orbem facere* 15, 3. 3.
Citari victorem, *voce praeconis declarari*, praef. 5.
Citerior Hispania, *Tarraconensis prouincia* 24, 2. 1.
Citharizare, *canere cithara* 15, 2. 1.
Citium, *oppid.* 5, 3. 4.
Ciuilis victoria omnis funesta 5, 10. 3. ciuiles fluctus, *de bellis ciuil.* 25, 6. 1.
Ciuitas aliena, *de eo vsurp. qui alienigena* 18, 1. 2.
Clandestina consilia, *occulta molitio* 23, 2. 2.
Claritas, *celeritas* 18, 3. 3.
Classiarii, *milites class.* 1, 7. 3.
Clastidium, *oppid.* 23, 4. 1.
Claua, *in venatorio habitu ponitur* 14, 3. 2.
Claudere hostem angustiis 14, 8. 4.
Claudius, *M. Cos.* 23, 7. 6.
Clementiam violare, *facere quod clementiae officio indignum* 7, 10. 2.
Cleon Halicarnasseus 6, 3. 5.
Cnidus, *ins.* 9, 4. 4.
Coarguere tyrannidem cuius, *cum exprobratione tyrannidis conuincere* 15, 6. 4.
Coërcere manibus procacitatem cuius, *punire pariter ac inhibere* 20, 5. 2.
Cogitare callide, *de agitatione animi* 14, 8. 4.
Coire, *conspirare* 16, 2. 3.
Colere sacellum, *de cultu religioso in sacello fieri solito* 20, 4. 4. coli literis ab aliquo, *de commercio epistolarum familiarium* 25, 20. 4.
Collabefieri ab aliquo, *eleganti metaph. signific. dignitate veluti sua pelli* 3, 1. 2.
Collegae, *sc. gerend. bell. in imperio militari* 7, 3. 1.
Colligere manum, *copias* 7, 7. 4.
Colloqui per internuntios 7, 5. 3.
Commeatus, *annonae subuectio* 1, 7. 2.
Commendare alicui regnum, *designare successorem* 18, 2. 2.
Cominus pugnare 12, 4. 4.
Commoda. aduersus commoda populi stetisse, *pro crimine maiestatis* 19, 4. 1.
Commoditatem consequi, *emolumentum* 25, 9. 2.
Commouere se non sunt ausi, *de nefaria molitione* 17, 6. 3. commoueri, *excitari ad rem accuratius agend.* 14, 7. 1. commoueri noua re, *perturbari* 14, 6. 6.
Commutatio rerum, *fortuna statusque imperii ac belli* 7, 5. 5.
Comparare iter ad regem, *de destinatione itineris* 7, 10. 3. milites ad resistendum, *instruere* 14, 4. 4.
Compellare aliquem fratricidam, *increpare* 20, 1. 5.
Completa sunt tot millia, *h. e. effecta* 1, 5. 2.
Componere bellum, *pacem facere* 22, 1. 5.
Composito, *de compacto* 14, 6.6.
Comprimere preces, *inhibere* 25, 22. 2.
Conari, *ipsum actum notat, non rem effectui dare* 14, 7. 2.
Conata perficere, *destinata* 10, 8. 5.

Conciliator nuptiarum, *pararius*, προξενητὴς 25, 12. 2.
Concinnus 15, 5. 1.
Concio populi, *de iudicio publico* 2, 2. 3.
Concludere vno volumine, *complecti* 15, 4. 6.
Concupiscere maiora, *de molitionibus elatorum, qui sua conditione non contenti ambitiose res nouas quaerunt* 4, 1. 3.
Concurrere ad opprimendum, *certatim operam conferre* 18, 3. 1. in nauem regis, *veluti agmine facto adoriri* 23, 10. 5.
Concursus, *de conflictu prael.* 8, 1. 4. concursus, *studio spectandi* 14, 3. 3.
Concutere opes cuius, *labefactare potentiam* 15, 6. 4.
Condiscipulatus 25, 5. 3.
Conditio aequa versurae, *copia, aequa facultas* 25, 2. 4.
Conductitiae cateruae, *de mercenariis militibus, qui domestico opponuntur delectui* 12, 1. 2.
Conferre facta clar. virorum, *comparare* 23, 13. 4.
Conficere aliquem, *debellare* 6, 1. 1.
Confidere, *plus quam sperare* 1, 1. 1.
Confirmare quid, *fidem rei facere* 14, 11. 1. confirmare regnum, *stabilire* 1, 3. 5.
Congruere sententiae deorum, *ad illam accommodari* 6, 3. 5.
Coniicere, *diuinare de futuris* 2, 1. 4. coniicere se in sacrarium, *illuc confugere, securitatis gratia* 2, 8. 4.
Conon, egregius mari bellator 9, 1. 1.
Conscripti patres 23, 12. 2. *de Senatu Romano vsurpatur, qui tanquam solenni titulo ita compellari solebat post reges exactos. Liu.* 11, 1.
Consectari, *cum studio et labore prosequendo conquirere* 2, 4. 4.
Consentire, *conspirare* 14, 5. 2. globus consensionis, *conspirantium* 25, 8. 4.
Consequi quid, *perficere* 23, 10. 5. consequuta est eum magna prosperitas, *h. e. magnam adeptus est prosperitatem* 25, 19. 2.
Conseruare simulacra, aras, *honorem earum et ius tuendi supplices non imminuere* 17, 4. 7.
Consilii mei non est, *h. e. iudicii et arbitrii in eligendo* 9, 4. 1. in consilium dari, *de adiutoribus datis* 13, 3. 2.
Consistere, *de acie instructa* 11, 2. 2.
Constituere vrbem, *desertam euersamque de integro condere, incolis et rep. formare* 15, 8. 5.
Constituere quantum quisque daret, *de arbitrio, iudicio, consilio* 3, 3. 1.
Consueuit hoc factum esse apud, *consuetudine quadam religio rei apud omnes seruata est* 16, 5. 1.
Consuetudo regum, *ingenium* 14, 5. 4.
Consulere male patriae, *vtilitates eius negligere* 15, 10. 1. *noxam afferre* 19, 2. 2. consultum mittere, *sc. ad Apollinem* 2, 2. 6.
Consul quinquies, *sc. quintum* 23, 5. 3.
Consumere tot menses in morbo, *tam diu aegrotare* 25, 21. 3. consumi morbo, *interire* 21, 2. 1.
Contendere, *affirmare* 15, 8. 1. quo contenderat, *h. e. quo cursum direxerat* 13, 3. 4.
Contineri hospitio cuius, *esse inter eos, qui foedere hospitii cum aliquo sunt coniuncti* 6, 1. 5.

Continens, *opponitur aquis* 2, 3. 2. ἐγκρατὴς 15, 3. 2.
Contrahere classem, *comparare* 9, 4. 4.
Conuenit hoc inter illos, *pacti sunt de hoc* 4, 4. 2.
Conuiuae *quales vocandi* 25, 14. 1. conuiuio vxores Romani adhibebant, Graeci non item praef. 6.
Corcyraeum bellum 2, 2. 1.
Corinthus a Tyranno liberata 20, 1. 3.
Cornelius, *L. Cos.* 23, 8. 1.
Corona aurea Romanis a Karthag. legatis donatur 23, 7. 2.
Coronaea *vrbs Boeotiae* 17, 4. 5.
Corripere partes omnium, *omnium potentiam ad se trahere* 18, 2. 3.
Corrumpere Delphos, *sacerdotes Oraculi Delphici* 6, 3. 1.
Cotta, *L. Cos.* 25, 4. 5.
Cotus, Rex Thraciae 11, 3. 4.
Craterus 18, 2. 2.
Crimessus, *fluv.* 20, 2. 4.
Culleus, *saccus inter vasa militaria, trajiciendo amni aptus* 18, 8. 7.
Cultus domesticus, *vsus familiaris* 25, 13. 4.
Cupiditas, *vehementior impetus animi cupientis* 18, 6. 2. cupide elaboro, *vehementer studeo* 3, 1. 4.
Curare praeceptum, *efficere* 18, 9. 5.
Cyclades insulae 1, 2. 5.
Cyme 7, 7. 1.
Cyprus *ins.* 4, 2. 1.
Cyprii victi 5, 2. 2.
Cyrenae, *vrbs Libyae* 17, 8. 6.
Cyrus 7, 9. 5.
Cyzium 13, 1. 3.

D

Damnari hoc timore, *ob eum populi timorem* 2, 8. 1.
Damon *musicus* 15, 2. 1.
Dare fidem, *iurare* 14, 10. 1. fidem de re, *super re* 14, 10. 2. manus, *victum se confiteri* 22, 1. 4. operam honoribus, *capessere honores* 24, 1. 2. vela ventis, *de nauibus in altum prouectis* 23, 8. 2. veniam, *annuere postulatis* 2, 10. 1. crimini, *arguere* 15, 8. 2. se, *in gratiam alicuius facere* 25, 9. 2. soporem, *pro medicamento soporifero* 10, 2. 5.
Darius Pers. R. contra Scythas 1, 3. 1. Ochus 7, 5. 2. Histaspis filius 21, 1. 2.
Datames 14, 1. 3.
Datis 1, 4. 1.
Dea Pax 13, 2. 2.
Debitum naturae reddere, *mori* 21, 1. 5.
Decedere, *mori* 3, 3. 2. decedere morte ex conspectu hominum, *de morte voluntaria* 20, 1. 6.
Decelia, *oppid.* 7, 4. 7.
Decernere cum aliquo, *dimicare, confligere* 23, 4. 1. decernere alicui statuas, *decreto publico conferre* 1, 6. 4.
Declarare, *documentum dare* 11, 3. 2.
Decurrere in spatio, *de equis excerceri cursu solitis* 18, 5. 5.
Deducere secum aliquem, *sibi adsciscere comitem* 25, 4. 2. deducere quem a victu pristino, *demouere, abstrahere* 10, 4. 5.
Deesse cui, *in iudicio non defendere* 13, 4. 3. nullus honor huic defuit, *circumlocutio honoratissimi* 20, 3. 5.
Deferre Senatui, *exponere, referre* 23, 12. 2.
Degredi a suis, *longius prouehi* 16, 5. 4.

Delectus noui, *de militibus recens lectis* 23, 6. 4.
Deleri *dicuntur hostes penitus fugati* 4, 1. 3.
Deliberare, *oraculum consulere* 2, 2. 6.
Delphi, *urbs* 1, 1. 2. *pro oraculo Delphico* 6, 3. 1. Delphicus deus, *Apollo* 4, 5. 5.
Delus, *ins.* commune Graeciae aerarium 3, 3. 1.
Demades Athenas tradi cupit Antipatro 19, 2. 2.
Demaenetus, *petulans homo* 20, 4. 3.
Demergere, *de fortuna deprimente* 10, 6. 1.
Demetrius, *Antig. fil.* perit in custodia 21, 3. 1. Phalereus 1, 6. 4.
Deprecari pericula amicorum, *ne illos affligant* 25, 12. 2.
Deprimere naues, *demergere* 9, 4. 4.
Depugnare, *praelium committere* 2, 4. 4.
Dercyllus, *Antipatri praefectus* 19, 2. 4.
Desperatis rebus prouinciarum, *cum diffisi essent prouinciis* 25, 8. 5.
Destitui ab aliquo, *de reiectis precibus, negatoque auxilio* 7, 5. 4.
Deterior peditatu, *inferior* 18, 3. 6.
Detestans compellabat impium, *detestabatur & vocabat imp.* 20, 1. 5.
Detrahere de aliquo, *de inuidiosa et obtrectatoria depressione* 12, 3. 3. detrahere quid multae, *minuere multam* 13, 4. 1.
Deuia itinera, *occulta et insueta* 18, 3. 5.
Deuincere virtutem cuius, *deprimere, inutilem reddere* 23, 1. 2.
Deuocare 5, 4. 3 *est vocare ad coenam.*
Deuouere quem, *de publico deuotionis ritu* 7, 4. 5.
Dextra *fidei pignus* 2, 8. 4.
Dianae templum *apud Gortynios* 23, 9. 3.
Dicere causam capitis, *in iudicio capitali pro se respondere, et verba facere* 7, 4. 3. dicere pro se, *sc. in iudicio* 1, 7. 5. dicendo valere: *haec vox proprie eloquentiam notat, et artem* 7, 1. 2.
Dictator Fabius 23, 5. 1: *quia dicendo creabatur.* Dictator, *summa potestas, et a regno non nisi tempore differens.*
Dictum. dicto audiens alicui, *obediendi signif.* 6, 1. 2.
Dies supremus, *mors* 7, 10. 6. dies induciarum, *sc. ultimus* 17, 3. 1. in diem emere, *vt soluas post aliquod tempus* 25, 9. 5.
Differre in crastinum, *reiicere* 16, 3. 2.
Differtur rumor, *dispergitur* 10, 10. 1.
Dignus memoria, *celebrari dignus ad posteros* 13, 4. 4.
Dignitas regia, *non auctoritatem modo, sed et potestatem regiam notat* 1, 2. 3. dignitas equestris, *de ordine et nobilit. equitum* 25, 1. 1. dignitati seruire, *consulere existimationi, et honori suo* 25, 6. 5. dignitas corporis, *augusta corporis forma* 10, 1. 2. dignitas vitæ *cum splendore iungitur* 7, 11. 2. pro dignitate viuere 25, 2. 2. *intelligitur hic dignitas vitae exactae, quae scil. virum bonum decet.*
Diligere affinitatem cuius, *eligere* 25, 2. 1.
Dimicare aduersus quem, *resistere, in aciem exire aduers.* 1, 4. 5. dimicare de fama, *de causa in iudicio disceptand.* 13, 4. 3.

Dimit-

Dimittere imperium, *deponere* 20, 2. 3. vitam, *amittere, negligere* 23, 12. 5. dimisit eum nusquam ab se, *retinuit in conuictu assiduo* 25, 4. 2.
Dinon historicus 9, 5. 4.
Dion Syracusanus describitur 10, 1. 1.
Discedere pari praelio, *vt neuter vicerit, aequis manibus abscedere* 2, 3. 3. discedere a pugna, *re infecta abire* 1, 7. 5.
Disiicere copias alicuius, *dissipare* 1, 2. 1.
Dispalata multitudo, *palabundi et dispersi passim, vagantesque* 23, 5. 2.
Dispositi, *scil. milites in acie stantes* 11, 2. 2.
Disputare de rep. *differere* 15, 3. 3.
Dissociati ciuium animi, *de ciuili discordia* 25, 2. 2.
Dissolutus *sign. neglectum legis, boni moris existimationisque* 7, 1. 4.
Distineri litibus, *vexari ac distrahi* 25, 9. 4.
Distrahi, *diuelli, de pugnantibus et inter se complexis* 18, 4. 2.
Diuersi discedunt, *in diuersas partes* 14, 11. 3.
Diuidere copias hiematum, *in hiberna dispartiri* 18, 8. 1.
Diuinus, *qui ea parte prudentiae, quae* diuinatio *siue* prouidentia *dicitur, valet: rectitudine, inquam, constantiaque consilii, in proposit.* 25, 9. 1.
Diuitiae orbis terrarum, ὑπερβολικῶς *de summo pretio* 15, 4. 2.
Dium. sub dio, *aëre, quidquid non sub tecto, sed aperto aëre fit* 4, 5. 2.
Docere, *exponere, narrare* 1, 6. 1.
Dodona *pro oraculo Dodonaeo, siue potius sacerdotibus oraculi* 6, 3. 2.
Dodrans. ex dodrante heres, *nouem partes hereditatis intellige*: dodrans *sunt nouem partes assis, sc. totius hereditatis* 25, 5. 2.
Dolopes sacrum obtinent 5, 2. 5.
Dolor desiderii, *ex desiderio conceptus* 25, 4. 5.
Domicilium, *sedes* 17, 3. 1. domicilium imperii orbis terrarum, *Urbs Roma* 25, 3. 3.
Domitius, *Cn. Cos.* 25, 22. 3.
Drusilla, *T. Claudii Neronis coniux* 25, 19. 3.
Dubito, an ponam, *eleganter* pro dubito, an non ponam 8, 1. 1. non dubitauit committere praelium, *de fiducia et conandi promtitudine* 23, 11. 3.
Ducere aliquem in errorem, *falsa opinione deludere* 23, 9. 3. ducere bestiam, *vinctam agere* 14, 3. 2. ducere secum, *de contubernio* 22, 3. 1. ducere, *existimare, credere* 7, 7. 2. ducere bellum, *mora protrahere* 7, 8. 1. ducere tempus, *cunctari* 2, 7. 1.
Duci aduers. aliqu. *significat. militari* 18, 3. 4. duci amore, *impelli* 5, 1. 2.
Ductu eius res gestae 4, 1. 3. *Differt ab auspiciis: quod* haec *ad summam fati et fortunae*; illa *formula ad operam ac administrationem belli pertinet. Interdum coniunguntur.*
Dux manus, *qui parti copiarum praeest* 16, 4. 2.
Dynastes Paphlagoniae 14, 2. 2.

E

Edere in vulgus, *vulgo rumorem spargere* 14, 6. 4.
Editus locus, *altior* 17, 6. 2.
Efferre laudibus, *extollere* 7, 11. 1. efferre matrem, *propria vox de sepulturis* 25, 17. 1. efferri victoria, *insolescere* 4, 1. 3.
Efflare animam, *mori* 4, 5. 4.
Effusae largitiones, *immodicae* 25, 6. 2.
Elatius se gerere, *insolentius* 4, 2. 2.
Elicere epistolas alicuius, *occasione suppeditata rescribendi scil.* 25, 20. 2.
Elis, *Argiu. oppid.* 7, 4. 4.
Eloquentia antistat innocentiae, *superat eam* 3, 1. 2.
Elpinice, Cimonis soror 5, 1. 2.
Elucescere virtutibus, *inclarescere* 4, 1. 1. elucet ex his illud, *illud potissimum, et ad gloriam illustre est* 12, 1. 1. eluxit eloquentia eius, *illustri argumento cognita est* 15, 6. 4.
Emax, *qui emendi studio dicitur* 25, 13. 1.
Emittere exercitum in Asiam, *bellatum mittere* 17, 2. 1.
Emphyletus 19, 4. 3.
Ennius *Q. poëta* 24, 1. 3.
Enumerare, *per seriem narrare* 6, 2. 1.
Enuntiare, *reuelare rem secretam* 4, 4. 6.
Epaminondas Theban. 15, 1. 1.
Ephebus factus est, *ad pubertatem venit* 15, 2. 4.
Ephesus 17, 3. 2.
Ephemeris 25, 13. 6. diurnum *Latini vocant. Significat hic libellum quotidianarum expensarum et erogationum. Aliud signific.* diurni commentarii. *Apud Suet. Aug.* 64.
Ephori Lacedaemoniorum 2, 7 2.
Epigramma, *inscriptio, titulus, elogium, qualia donis adduntur, quae diis sacrabant* 4, 1. 3.
Epiroticae possessiones, *quas habet aliquis in Epiro* 25, 14. 3.
Eretria capta 1, 4. 2.
Erga, *aduersus, in* 14, 10. 3.
Erexit eum haec contumelia, *h. e. ad industriam et emendationem excitauit* 2, 1. 2.
Erichthon, *ignotus locus, fatentibus* Lambin. *et* Schot. *qui ex codicib. annot.* Crithonem 13, 1. 3.
Eryx, *mons Siciliae* 22, 1. 2.
Esse alicubi, *degere* 23, 12. 3. cum iam in eo esset, vt, *h. e. cum iam parum abesset* 1, 7. 3. esse ciuitatis alienae, *de alicunde orto* 18, 1. 2. esse partium optimarum, *sequi partes opt.* 25, 6. 1. esse pluris, *plus efficere, praestare publico* 15, 10. 4. non est tuae virtutis, *non conuenit* 22, 1. 6. esse calamitati, *inferre calamitatem* 14, 6. 6. indicio, *praebere indicium, indicare* 6, 3. 4. inuidiae, *parere inuidiam* 10, 4. 2. malo, *nocere alicui* 7, 7. 3. vsui, *multum prodesse opera, consilioque* 9, 2. 4. pari imperio, *de belli ducibus* 14, 3. 3. hoc sensu, *ingenio* 7, 5. 3. ante oculos ciuium, *versari* 12, 3. 2. cum aliquo, *de conuictu* 22, 3. 2. esse in animis debet, *obuersari animis* 8, 2. 3. in colloquio, *colloqui* 14, 11. 3. in fuga, *fugam meditari, adornare* 2, 4. 4. in obsidione, *obsideri* 18, 5. 6.
Etruria 23, 4. 3.
Euagoras 12, 2. 2.
Euboea 1, 4. 2.
Euitare tempestatem, *de fuga periculi* 7, 4. 4.

Eumenes Cardianus 18, 1. 1.
Eumolpidae 7, 4. 5.
Europaei aduerfarii, *ab Europa hoftes* 18, 3. 2.
Eurybiades, Rex Lacedaem. 2, 4. 2.
Eurydice, mater Perdiccae et Philippi 11, 3. 2.
Euryfthenes, Rex Spartan. 17, 1. 2.
Exacui ira, *irritari, exafperari* 19, 4. 1.
Exanimari, *de moriente* 15, 9. 4.
Excedere pugna, *defiftere* 15, 9. 2.
Excipere hoftium impetum, *hofti incurrenti fe obiicere* 12, 1. 2. excipere has partes, *in fe fufcipere negotium* 10, 8. 3.
Excitare quem aduerfus aliquem, *inftigare* 23, 10. 1.
Excurfiones, *quae praedae ab hofte agendae caufa fiunt* 1, 2. 1.
Exercentur equi ftantes, *agitationis fcil. nouo genere, et loco ambulationis curfusque equeftris vfurpato* 18, 5. 4.
Exercitatus bello 15, 5. 4. in dicendo 15, 5. 2. *promta facultas vtrobique notatur.*
Exercitus victor, *victoriis clarus et formidabilis* 17, 4. 2.
Exhauftus, *cui pecunia deeft, et inftrumenta belli cetera* 7, 8. 1.
Exiguus, *breuis ftaturae* 17, 8. 1.
Exiles res, *tenues, calamitofae, de difficultatibus a fortuna aduerfante obiectis* 18, 5. 1.
Exire, *proficifci domo* 2, 6. 5. *in hoftem, in bellum* 17, 6. 1. exit fama, *emanat* 17, 2. 1.
Exitus, *finis vitae* 18, 13. 1. aedificii, *de foribus* 23, 12. 3.
Expedire rem, *de ancipiti negotio* 18, 9. 2. expedire fe, *de eo, qui circumuentus erat* 23, 5. 2. expedire aliquem, *proscriptorum numero eximere* 25, 12. 4. expedita ad dimicandum manus, *intellige facultatem dimicandi non impeditam loco aut praecifam* 14, 6. 2.
Expenfum fumtui ferre, *in rationes eorum referre, quae erogamus et expendimus* 25, 13. 6.
Explicari non potuit multitudo, *in acie fcil. propter locorum anguftias* 2, 4. 5.
Exponere, *de fcription. hift.* 10, 3. 2. aliquem e naue, *verbum nauticum* 2, 8. 7.
Expofcere aliquem, *petere, vt detur* 23, 7. 6.
Externum malum, *de bello externo* 22, 2. 1.
Extinguere liberos, *e medio tollere* 25, 9. 2. aliquos, *fcil. expugnando perdere* 17, 5. 4. contumeliam induftria *veluti redimere, aut memoriam contumeliae delere* 2, 1. 3.
Extremo bello, *pro fine belli* 9, 1. 2.
Extructa fatis altitudo muri, *educta* 2, 6. 6.
Exilium 10 annorum, *poena Oftracismi legibus definita* 5, 3. 1.

F

Fabius, *Q. Maximus*, dictator Hannibali oppofitus 23, 5. 1.
Facere audet quod cogitauit, *rem deliberatam efficere* 14, 7. 1. faciebat, vt numerarent, *curabat numerari* 15, 3. 6. bona, *de beneficiis praeftitis, aut facere quod vtile eft alteri* 2, 9. 3. caedem alicuius, *perpetrare* 8, 3. 3. caftra, *ponere* 1, 5. 2. aliquem certiorem, *docere* 14, 11. 1. ciuem, *afcifcere* 25, 3. 1. impetum in aliquem, *adoriri* 14, 9. 4. infidias, *ftruere* 7, 9. 2. magnam multitudinem, *colli-*

colligere exercitum 23, 10. 5. summam, *sc. pecuniae* 15, 3. 6. mentionem, *in sermone* 7, 5. 3. pecunias ex metallis, *reditus fodinarum metallicarum intellig.* 5, 1. 3. aliquem missum, *dimittere ex captiuitate* 18, 11. 3. potestatem sui, *sc. ad pugnam* 23, 9. 1. progressum in studiis, *proficere* 24, 3. 2. reum, *accusare* 7, 4. 3. verba, *orationem habere* 2, 10. 1. facere aliquid pulchre posse, *de opera promte obeunda* 25, 13. 3. aliquem pluris, *aestimandi significatione* 11, 3. 4. facere lucri aliquid, *de gloria capta, quae alteri debebatur* 8, 1. 3. facere naufragium, *de clade nauali* 2, 7. 5.

Face, *pro fac* 4, 2. 4.

Fio. fit caedes ciuium, *caeduntur* 15, 10. 3. sumtus in classem, *impenditur* 1, 7. 6. fieri pluris, *aestimari* 14, 5. 2. quid his fieri vellet, *de his* 17, 4. 6.

Factum est aequitate eius, vt, *effectum, impetratum, res eo deducta* 3, 2. 2. facto, *per id, hac ratione* 17, 5. 2. quo facto, *qua causa, qua ex re* 14, 5. 2.

Factio aduersaria, *pro viris advers. fact.* ἀντιτασσόμενοι 16, 1. 2. sine factione amicis officia praestanda, *intelligitur, officia amicitiae non extendi ad societatem rer. nou. factionum* 25, 8. 4.

Facultas ita viuendi non datur, *copia, potestas, occasio* 25, 2. 2. facultates ingenii, *opes* 15, 1. 4.

Falernus ager 23, 5. 1.

Fallere verbo, *falsi tituli specie* 15, 5. 3. fefellit eum haec res, *contra opinionem cecidit* 10, 5. 4.

Fastigio pari stare in vtraque fortuna, *par cultus ac modus vitae intelligitur* 25, 14. 2.

Fautrix, *de natura propitia* 17, 8. 1.

Ferocior, *bellicosior* 2, 2. 1. ferocius loqui, *elatius* 18, 11. 4. ferocia, *animosa elatio* 22, 1. 5.

Ferre calamitatem moderate, *tolerare, sustinere* 20, 4. 1. aequo animo ferre, *sine invidia, et aemulatione* 25, 1. 3. ferre expensum sumtui, *expensos sumtus in commentarium referre* 25, 13. 6. si tulisset ita fortuna, *si ita accidisset* 18, 6. 5. ferre suffragium, *sententiam per calculos* 15, 8. 5. ferri magno odio in aliquem, *de studio animi, contentione, affectu* 25, 10. 4.

Ferrum, *pro gladio* 14, 11. 5. *pro spiculo, quod hastili praefixum est* 15, 9. 3.

Festum habere hunc diem, *solennis instituta festiuitas intelligitur* 20, 5. 1.

Fidere pecunia, *spem conficiendi inde sumere* 6, 3. 5. victoria, *fiduciam victoriae habere tanquam certae* 12, 1. 2.

Fidenti animo, *ex successu animositas intell.* 22, 3. 1.

Fides vix facta est, *vix persuasi, vt crederent* 17, 8. 3. fidei alicuius aliquid credere, *committere alicui quid tanquam homini bonae fidei, aut bona fide seruandum* 23, 9. 3. dare, accipere fidem, *polliceri, et vicissim alterius pollicitis credere* 14, 10. 1.

Fiducia nimia magnae calamitati solet esse, *intell. securitas ex confidentia* 16, 3. 1. fiduciam habere rei potiundae, *spes certa, et plusquam spes* 17, 4. 2.

Figura

Figura venusta, *de totius corporis habitu congruo* 18, II. 5.
Filius a patre acceptam gloriam auxit 13, I. I. eius recens gloria veterem patris renouat 13, 2. 3. *filio regnum a viuo patre non tradendum* 21, 3. 3.
Fingere fortunam sibi, *conciliare* 25, II. 6. fingere se, *effingere suos mores in rectitudinem officiorum vitae, ibid.*
Firmae copiae, *respectu peritiae bellandi indurata bello manus* 18, 3. 3. firmae vires ad laborem ferendum, *de eo, qui inuictus laboris et operis* 18, II. 5.
Firmissimi amici 6, 2. 2.
Flaccus, *L. Valerius* 24, I. I.
Flagitium, *de armis relictis* 22, I. 6. *de dedecore ibid.*
Flaminius, C. *Cos.* occiditur 23, 4. 3.
Flaminius, *L. Quintus Cos.* 23, 12. 2.
Flectere suum iter, *de alia via tentanda* 18, 9. 6.
Florere, *de potentia et excellentia imperii* 18, I. 2. rebus quibusdam, *gestorum gloria* 5, 3. I. florens, *adhuc viuens, superstes* 25, II. 4.
Fluctus ciuiles, *turbae* 25, 6. I.
Forma imperatoria, *imperatore digna* II, 3. I.
Fortuna. vt si in manu eius esset fortuna, *ab ipso regeretur, ad arbitrium flecteretur* 13, 3. 4. fortuna secunda, *de successu* I, 2. 5. fortuna virtuti par, *de bona fortuna et felicitate* 18, I. I. fortuna, *de infelicitate, aduersa fort.* 17, 5. 2. non simplex, *vtraque* 20, I. 2. fortuna, *pro conditione, statu* 7, 9. 4. conuersa subito fortuna est, *rerum status et vices* 25, 10. 2. fortunam suam occulere, *statui suo et celebritati latebras quaerere, tum famae tum securitatis* 7, 9. I.
Forum. in foro esse coepit, *fori studiis et ciuilis actus rudimentis operam dare* 24, I. I.
Frangi cura rerum, *angi vehementer* 10, 7. 3.
Fregellae, *opp. Lat.* 23, 7. 2.
Frui aliquo, *conuictu alicuius* 25, 2. 2.
Fructus fructum pietatis ferre, *praemium* 25, 5. I.
Frustrari se ipsum, *nocendi signif.* 23, 2. 6.
Fugam alicuius subleuare, *de expulso et hoste iudicato* 25, 2. 2.
Fugare, *vincere* 15, 5. 6.
Fugere procurationem reip. *abstinere ea* 25, 15. 3. non fugit me, *satis intelligo* 10, 2. I.
Fulget indoles virtutis in eo, *exsplendescit* 18, I. I.
Fuluia, vxor Antonii 25, 9. 4.
Funesta victoria, *detestanda* 15, 10. 3.
Fungi munus militare 14, I. 4. functus summis honoribus, *qui magnis rebus praefuit, multum in imperiis magistratibusque versatus est* 2, 7. 3.
Funus nullius ex suis vidit, *de morte* 21, 2. 3.
Furius, *L. Cos.* 23, 7. 6.

G

Galea venatoria 14, 3. 2.
Gellius, *Q. Canius* 25, 10. 2.
Geminus, *Cn. Seruilius* 23, 4. 4.
Genus antiquum 14, 2. 2. *pro gente, natione* 21, 2. I.
Generatus ab origine, *oriundus* 25, I. I.
Generosus, *de nobili familia dicitur* 2, I. 2. generosa fama eorum, *fama ex maioribus generosis* 10, I. 2. generosi condiscipuli, *animo erecto excelsoque praediti* 25, I. 3.
Gerere, *pro administrare* 24, 2. I. gere-

1. gerere res magnas, *efficere* 22, 3. 3. rem male, *vti aduersa fortuna* 1, 3. 3.
Geri, *effici* 4, 2. 4. gerere amicitiam, *exercere* 14, 10. 3.
Gladii minuti, *breuiores* 11, 1. 3.
Globus consensionis, *numerus conspiratorum, factio, cohors* 25, 8. 4.
Gloria belli, *bello gesto parta* 4, 5. 4.
Golonae, *pl. locus agri Troadis* 4, 3. 3.
Gongylus Eretriensis 4, 2, 2.
Gortynii, *Gortyna vrbs Cretae* 23, 9. 4.
Gracchus, *T. Sempronius*, insidiis perit 23, 5. 3.
Gradus, *sc. honoris et amicitiae* 18, 1. 6. imperii secundus, *propria a Rege dignitas* 9, 3. 2.
Graecae litterae, *de lingua Graeca* 23, 13. 3.
Graeci libri Hannibalis 23, 13. 4.
Graecia, *pro incolis Graecis* 15, 5. 4.
Graius saltus 23, 3. 4.
Grauitas Lacedaemoniorum, *in suspendenda, dum res penitissime exploraretur, fide* 4, 4. 2.
Grunium in Phrygia castrum 7, 9. 3.
Gymnasium Timoleontium 20, 4. 4.
Gynaeconitis *praef.*

H

Habere. quemadm. se haberet, *vt valetudo eius comparata esset* 10, 2. 4. vt haberet, quo fugeret ad salutem, *h. e. locum, quo fug.* 10, 9. 2. habere amorem alicuius magnum, *amari* 20, 3. 4. contentionem cum aliquo, *disceptare* 17, 1. 2. aliquem secum, *conuictum notat* 25, 4. 1. quaestionem de, *intellig cognitio iudicialis* 7, 4. 1. aliquem ad manum, *vti alicuius ministerio* 18, 1. 5.
Haberi numero sapientum, *reputari* 8, 4. 2. male, *vexari, detrimentis multis affici* 18, 12. 1.
Haliartus, *vrbs Boeotiae* 6, 3. 4.
Halicarnassia ciuis 2, 1. 2.
Hamilcar 22, 1. 1.
Hannibal 23, 1. 1.
Haruspex 20, 1. 4.
Hasdrubal male audit ex contubernio Hamilcaris 22, 3. 2.
Hastae breuis *modus duplicatus* 11, 1. 3.
Hastile 15, 9. 3.
Hellespontus 4, 2. 1.
Helotes, *serui Lacedaemoniorum* 4, 3. 6.
Heluius, C. 24, 1. 3.
Hemerodromi Graec. *q. d. cursores diarii* 1, 4. 3.
Hephaestio magni aestimatur 18, 2. 2
Heraclides interficitur 10, 6. 5.
Herculis progenies 17, 1. 2. Hercules Graius 23, 3. 4.
Hermes Andocidis 7, 3. 3.
Hetaerice: *ita vocabatur honoris causa ala equitum apud Macedonas, ab amicitia et veluti sodalitate regia* 18, 1. 6.
Hibernacula, *pro hibernis: alias pro ipsis tentoriis sumuntur, siue pro pellibus, sub quibus antiquitus milites hiemabant* 17, 3. 4.
Hiems *pro tempestate* 25, 10. 6.
Hierophantes, *genus sacerdotii Atheniensis* 16, 3. 2.
Hilaritas, *voluptas animi* 15, 8. 5.
Hipponicus 7, 2. 1.
Hipparinus 10, 1. 1.
Hippo, *vrbs African.* 22, 2. 4.
Hispania citerior 24, 2. 1.
Histaspes, Darii pater 21, 1. 2.
Hirta tunica, *hirsuta, hispida* 14, 3. 2.

Homerus

Homerus 14, 2. 2.
Honor regni, *pro ipso regno* 17, 1. 4. honoribus operam dare, *accedere ad honores et remp. capessere* 24, 1. 1. honorificentius, *honoratius* 18, 1. 5.
Hortari milites, *praelio firmare* 1, 6. 3.
Hortensius 25, 5. 4.
Hospitio alicuius contineri, *esse inter hospites* 6, 1. 3.
Humilis vestitus, *vilior* 17, 8. 2.

I

Iam tunc 13, 3. 1.
Iason Tyrannus 13, 4. 2.
Icetas vincitur 20, 2. 3.
Ignorare aliquem, *non nosse* 3, 1. 4. ignorare nolui te ista, *docere volui* 25, 21. 5.
Illudere quem, *callido inuento fallere* 23, 10. 1.
Illustris adolescens, *generis respectu* 22, 3. 2. illustre est ei maxime, *insigne ad famam* 21, 1. 3. illustrissimum praelium, *celeberrimum* 4, 1. 2.
Illustrari, *ad famae celebritatem peruenire* 2, 1. 4.
Imago consuetudinis, *vitae descriptio* 15, 1. 3.
Imitari consuetudinem gentis, *moribus eius viuere* 7, 11. 5.
Imminere, *moliri oppressionem* 18, 10. 3.
Imminuere animi magnitudinem, *minus quam* frangere 18, 5. 1.
Immoderata licentia, *vulgi scil. libertatem suam intemperanter habentis et in licentiam vertentis* 7, 4. 4.
Immodestia, *licentia militaris, et dedignatio parendi* 6, 1. 2.
Immortalis pugna *dicitur, cuius memoria est. perpetua* 15, 10. 2.
Impedimenta, *scil. militaria, vt sarcinae, instrumenta, vehicula etc.* 8, 2. 5.
Impelli auctoritate alicuius, *moueri* 1, 5. 2.
Impendere, *imminere, de mox futuris* 18, 10. 3.
Imperare, *summam belli administrare* 14, 5. 3.
Imperium maius, *de prolatis finibus* 1, 6. 4. imperii summam tenere, *imperare vrbi, praeesse cum perpetuo imperio* 1, 3. 5. non magis imperio, quam iustitia, *non tam potestate iurisdictionis, quam aequitate administrationis* 1, 2. 3.
Imperium, *militaris praefectura* 3, 2. 2. abrogare, *scil. ducibus* 15, 7. 3.
Impetus, *repentina oppressio* 7, 8. 6. hostium, *incursus* 12, 1. 2. impetum facere, *impressionem* 17, 3. 1.
Implicitus magnis rebus, *ex difficultate coeptorum in varias emergendi angustias coniectus* 4, 4. 6.
Impotens dominatio, *intemperantis imperii insolentia et abusus potestatis notatur* 6, 1. 4.
Imprudens, *inscius* 6, 4. 3. imprudentem hostem opprimere, *inopinantem* 18, 8. 6.
Impugnare prior voluit, *de singulis, qui alterius ictum inferre priores conantur* 8, 2. 6. impugnare aliquem, *aduersus aliquem pugnare* 15, 10. 3.
Incensus, *irritatus, infestus* 18, 10. 4.
Incestus Oedipi 15, 6. 2.
Inceptum, *propositum* 10, 8. 5.
Inclinatae sunt copiae, *fugam spectant* 16, 5. 4.
Incurrentes, *qui in hostem impetum faciunt* 12, 1. 2.
Index, *qui rem defert* 4, 4. 3.
Indicium, *narratio, manifesta-*

tio 4, 4. 4. indicio sunt ei rei, *pro eius rei indicium* 25, 16. 3.
Indicare se, *se ipsum prodere* 4, 4. 4.
Indidem Thebis 15, 5. 2.
Indigere alienarum opum, *de exule* 23, 1. 3.
Indigna, *iniqua, miseranda* 19, 4. 3.
Inducere in insidias, *pellicere* 23, 5. 3. ad bellum, *permouere* 25, 8. 1. Plato inducit Socratem, *personam alicui tribuere, actionis aut sermonis gratia* 7, 2. 2. induci ad credendum, *adduci* 9, 3. 1.
Indulgere alicui, *fauoris honorisque respectu, quem exhibemus viro bene merenti* 10, 2. 1. indulgere, *de creditoribus solutionem debiti non vrgentibus, ad moram conniuentibus* 25, 2. 5. indulgere, *de dissoluta educatione* 10, 4. 3. dolori, *eius impetum sequi, obsequi dolori* 21, 1. 4. sibi liberaliter, *splendidius viuere* 12, 3. 2.
Industria summa, *de studio actus ciuilis, et officiorum vitae* 2, 1. 5.
Infamis, *per flagitia* 15, 10. 1.
Infamatus a plerisque, *vituperatus* 7, 11. 1.
Infectis rebus, *non effectis* 1, 7. 5.
Inferior copiis, *sic* superior, *de maiore et minore numero* 14, 8. 4.
Inferre bellum in Italiam, *bello Italiam petere, vel eam sedem bello legere* 22, 3. 5. inferre signa, *in hostem ire* 14, 6. 5. mala in domum alicuius, *vexare, detrimentis afficere domum* 2, 9. 2. inferri eo *dicitur* corpus mortui, *sepeliendum scilicet* 4, 5. 5.
Infestus Romanis animus, *de hostili odio* 22, 3. 1.
Inficias ire aliquid, *negare* 15, 10. 4.
Infirmus, *scil. viribus armorum* 18, 3. 1. infirmissimi, *scil. potentia* 2, 6. 3.
Infodere, *de sepultura* 4, 5. 5.
Ingratiis, *vellent nollent* 2, 4. 4.
Iniicere admirationem sui, *excitare* 11, 3. 1. non amplius quam pellis est iniecta, *de strati tegumento* 17, 8. 2.
Inimica patriae consilia, *seditiosae molitiones* 4, 3. 3. inimicissimum suum, *vocant Romani Hannibalem* 23, 12. 2.
Inire consilia, *de proposito, et molitionibus seditiosis* 6, 3. 1. inire gratiam ab aliquo, *mereri apud aliquem* 7, 9. 5. talem rationem ad intersic. *capere tale consilium* 23, 10. 3.
Iniens adolescentia, *incipiens prima* 2, 1. 1.
Initium tenue, *occasione tenuis rei oblat.* 16, 2. 3.
Inopinatae res, *felicitas spe vberior* 10, 6. 1.
Insciente, *inscio* 18, 12. 4. inscientia belli, *imperitia* 15, 7. 4.
Insequi, *vexare* 25, 9. 2.
Inseruire studiis gentis, *imitari mores et consuetudinem* 7, 11. 3.
Insolens quid, *de elato sermone* 20, 4. 2.
Instare hosti audacius, *vrgere* 15, 9. 1.
Instat tempus proficiscendi, *adest* 7, 4. 1. instans periculum, *imminens, impendens* 4, 3. 5.
Institutum vitae, *ratio, consuetudo* 25, 7. 3. instituta patriae, *respectu habito ad formam reip.* 17, 4. 3.
Insuetus male audiendi, *de eo, qui*

qui sinistre de se opinantes aegre fert 10, 7. 3.
Insula Scyrus 5, 2. 5. Lemnus 1, 1. 4. Cyclades 1, 2. 5.
Intemperantia, *licentia militaris* 18, 8. 2.
Inter. obtrectarunt inter se, *pro inuicem* 3, 1. 1.
Intercedit cupiditas maior, *sc. interuenit consiliis melioribus* 10, 1. 3. intercessit nullus temere dies, *ferme singulis diebus* 25, 20. 2.
Interdici non potest socero gener, *contubernium et conuictus generi* 22, 3. 2.
Interesse rebus priuatis, publilis, *plus quam nudam praesentiam notat* 20, 4. 2.
Interfectus exercitus host. *deletus occidione* 3, 2. 1.
Interit pecunia, *prodigitur* 2, 2. 2.
Internecio. ad internecionem gesta bella, *ad partis aut partium interitum* 18, 3. 1.
Interponere, *de iudicio sententiaque scriptioni inserta* 16, 3. 3. interponere se, *ope sua interuenire, facultatem rei conciliare, pecunia mutua iuuare* 25, 2. 4.
Interpretari, *rationem reddere* 25, 3. 1.
Intueri, *animaduertere* 12, 1. 2.
Inuehi multa in aliquem, *alicuius exagitandi ergo probra spargere* 15, 6. 1.
Inuentum, *consilium, ars, strategema* 12, 1. 1.
Inuidere aliquid, *pro ob aliquid* 8, 4. 2.
Inuidus potentiae populus, *qui ob potentiam inuidet* 13, 3. 5.
Inuidia non opprimitur acerbitate, sed tenetur obsequio 10, 6. 5. inuidiae crimen, *ex inuidia impositum* 7, 4. 1. inuidia minore esse, *minus sentire inuidiam, minus peti inuidia* 18, 7. 2.
Iones 1, 4. 1. Ionia 1, 3. 1.
Iphicrates 11, 1. 1. Iphicratenses milites, *pro praestantibus* 11, 2. 1.
Ire, *cum excercitu scil.* 17, 3. 5.
Is. non sum is, qui, *non eiusmodi homo, vel tali animo praeditus* 17, 5. 3.
Ismenias captus 16, 5. 1.
Ister, *fluu.* 1, 3. 1.
Istiaeus Milesius 1, 3. 5.
Iudicare aliquem exulem, *iudicio exilium decernere* 23, 7. 7. iudicandum est vtilitate, *secundum vtilitatem* 25, 13. 3.
Iudicium capitis, *cum quis accusatur capitis* 15, 8. 5. iudicium fit de hoc, *habetur* 19, 3. 2.
Iulii diui filius 25, 19. 2.
Iumentum, *de equis* 18, 5. 6.
Iupiter Ammon 6, 3. 2. Feretrius 25, 23. 3. Opt. Max. 23, 2. 4. Iouis antistites 6, 3. 3.
Ius. iure suo, *merito* 8, 1. 4. iura patriae, hospitii, *respectu obligationis, quibus patriae aut hospiti obligamur* 13, 4. 3.
Iussu populi, *formula democratica* 13, 4. 3.
Iustus, *pro aequitate ciuilis animi ac ἰσονόμȣ* 3, 2. 2.
Iustus, *cognomen* 3, 1. 2.

K

Kalendae Aprilis 25, 22. 3.
Karthaginienses a Lutatio vincuntur 22, 1. 3.

L

Labeo, *Q. Fab. Cos.* 23, 13. 1.
Labor animi, *contentio* 7, 1. 4. laboro quaerere de hac re, *annitor, studeo* 16, 3. 1.
Lacedaemonii Graeciae domini 9, 4. 4.
Laco, *pro Agesilao* 13, 1. 3.
Lacon, *pro Lysandro* 7, 10. 2.
Laconica, *scil. regio* 13, 2. 1.
Lacrymare casum alicuius, *allacrymare alicui* 7, 6. 4.

Lamachus 7, 3. 1.
Lamestius 20, 5. 2.
Lamprus *Musicus* 15, 2. 1.
Lampsacum, *vrbs* 2, 10. 3.
Lapis, *de miliari* 25, 22. 4.
Largitiones effusae, *fere in malam partem vsurpatur haec vox, de iis, quae ambitus causa donantur* 25, 6. 2.
Latere, *occultum esse, ignorari* 17, 6. 3.
Laus liberandarum Thebarum, *gloria ex commendatione liberationis eius* 16, 4. 1. rei militaris, *fama rebus bello gestis parta* 1, 8. 4. victoriae illa est, *in eo fit laudabilis* 17, 4. 6. in summa laude esse, *laudari* 11, 2. 4.
Laute viuere, *splendide, liberalius sibi indulgere* 12, 3. 2.
Laxare vincula epistolae 4, 4. 1.
Lectoris satietas et ignorantia, *quarum haec ex nimia breuitate, illa ex multitudine* 16, 1. 1.
Legationem suscipere, *obeundam in se recipere* 2, 6. 5. legationes, *pro ipsis Legatis* 15, 6. 4.
Lemnos non vult se dedere 1, 1. 4.
Lenire inuidiam, *mitigare* 10, 6. 5.
Leonidas, rex Lacedaem. 2, 3. 1.
Leonnatus 18, 2. 4.
Leotychides 17, 1. 2.
Leuare inopiam, *subleuare, subvenire* 25, 2. 4.
Leucosyri, *qui nunc Cappadoces* 14, 1. 3.
Leuctra, *vicus Boeot.* 17, 6. 1.
Leuis armatura, *pro militibus leuis armaturae* 14, 8. 2. levis, *expeditus* 11, 1. 4. leuis, non liberalis, *qui plura promittit, quam praestat, non tam facilitate officii, quam temeritate linguae* 25, 15. 1. leuiora sunt mihi, apud me, *duco leuiora* 15, 1. 1.
Libenter detrahunt de iis, *vitium animi ad detrahend. proni notatur* 12, 3. 3.
Liberalitas temporaria, callida, *quae temporis et spei causa fit* 25, 11. 3. liberaliter polliceri, *prolixe* 6, 4. 2.
Libertatis species, *pars, indicium* 20, 5. 2.
Librarii, *serui, quorum opera in exscribendis et curandis libris veteres vtebantur* 25, 13. 5.
Lignea moenia, *aenigmatice de nauibus* 2, 2. 6.
Ligures 23, 4. 2.
Literis coli ab Antonio, *de familiaritate epistolaris commercii* 25, 20. 4.
Literae, *pro studiis* 23, 13. 2. literae Graecae, *pro lingua* 23, 13. 3.
Locus non aequus, *iniquus, incommodus* 1, 5. 4. locus, *pro occasione* 22, 1. 2.
Longum est enumerare praelia, *formula praecisionis* 23, 5. 3.
Longus, *Tib.* 23, 4. 2.
Loqui, *ferre rumoribus* 22, 3. 2.
Lucani, *pro regione Lucan.* 23, 5. 3.
Lucretius 25, 12. 4.
L. Lucullus 25, 5. 1.
Lumina oculorum, *pro oculis* 20, 4. 1.
Lutatius C. fud. Karthagin. 22, 1. 3.
Lycus, *pater Thrasybuli* 8, 1. 1.
Lyco *Syracusanus* 10, 9. 6.
Lydi 14, 8. 2. Lydia 9, 2. 1.
Lysander *Lacedaem.* 6, 1. 1.
Lysimachus 3, 1. 1.
Lysis *Tarentinus* 15, 2. 2.
LLS. 25, 4. 4. *Sestertium antiqui his modis exprimebant*, IIS. HS. LLS. *duarum librarum et semissis charactere, superposita lineola, millenarii index, sestertium in neutro signif. vid. Budaeum et Glarean.*

Ma-

M

Macrochir (*Longimanus*) Artaxerxes 21, 1. 3.
Magiſtratus, *imperium, praetura belli* 1, 8. 2.
Magneſia, *vrbs Aſ. apud Maeandrum fl.* 2, 10. 2.
Maiores res appetere, *de ambitioſis, nouiſque conſiliis* 4, 2. 2.
Malefica natura 17, 8. 1. nanciſci naturam maleficam in corpore, *nihil aliud, quam in corpore naturae aliquem errorem ac deformitatem praeferre.*
Malum externum, *bellum cum ext. geſt.* 22, 2. 1.
Malitioſe facere, *cum quis culpa ſua et de induſtria rem male gerit* 7, 7. 2.
Mamercus Italicus capitur 20, 2. 4.
Mago, frater Hannibalis 23, 7. 1.
Manceps, *qui a populo aliquid emit, conducitue: eius rei quoniam ſublata manu indicium facit, ſeque auctorem profitetur,* manceps *dicitur. vid. Sigon.* 25, 6. 3.
Manere, *expectare hoſtem* 2, 4. 2. in officio, *obſequii ſc. et fidei* 9, 3. 1.
Manere, *ratum eſſe* 7, 10. 1.
Manubiae, *praedam ſiue pecuniam ex praeda redactam intelligit* 5, 2. 5.
Manus. ad manum habere, *miniſterio alicuius vti* 18, 1. 5.
Manus, *exercitus et copiae* 1, 5. 2. manum conſerere, *acie contendere* 14, 8. 4. manum dare, *victorum eſt et ſuccumbentium* 22, 1. 4.
Marathon *campus* 1, 4. 2.
Marathonia *pugna* 2, 2. 6. Marathonium tropaeum, *pugna ſeu pugnae gloria* 2, 5. 3.
Marcellus, *M. Claud. Coſ.* 23, 13. 1.
Mardonius quis 4, 1. 2.
Marius hoſtis iudicatus 25, 2. 2.
Maſſagetae 21, 1. 3.
Mater patri praelata 11, 3. 4. filii poenam promouet 4, 5. 3.
Media 18, 8. 1.
Mederi ſatietati lectoris, *ne ſatietate obtundatur, cauere* 16, 1. 1.
Medimnus(*et* medimnum)*Graecorum menſura, Romanos ſex modios capiens* 25, 2. 6.
Meditari animo, *conſtituere apud ſe* 17, 4. 1.
Mel cadaueribus circumfuſum, *conſeruabat ea a putredine* 17, 8. 7.
Memor gratusque, *quodam ſententiae genere iuncta* 25, 9. 5. memor virtutum priſtinarum, *non tam memoria, quam memoriae efficacia, et inſtinctio ad aliquid notatur* 23, 12. 5.
Meneclides 15, 5. 2.
Menelai portus 17, 8. 6.
Meneſtheus, *filius Iphicr.* 11, 3. 4.
Mens, *propoſitum, conſilium* 16, 1. 4.
Menſa ſecunda 17, 8. 4.
Mentio, *de tota expoſitione vitae* 15, 4. 5.
Mercenarii ſcribae, *non ſine nota vilis animi, et operae haec vox, honeſtis ac induſtriis viris, qui fidem potius, quam lucrum ſpectant, maiorumque rerum actores ſunt, opponitur* 18, 1. 3.
Merere ſtipendium *militare* 24, 1. 2.
Meſſena conſtituta 15, 8. 5.
Micythus 15, 4. 1.
Miltiades 1, 1. 1.
Mineruae aedes 4, 5. 2.
Minus diebus, *minus quam dieb.* 2, 5. 2.
M. Minutius Rufus M. F. 23, 5. 3.
Q. Minutius Coſ. 23, 8. 1.
Mira comitas, *magna* 1, 8. 4.

Mirabilis cupiditas, *vehemens, ingens* 1, 5. 2.
Miscere plurima cupit, *de seditiosis et turbulentis seditionibus* 4, 1. 3.
Mithridates, Ariobarzanis fil. 14, 4. 5.
Mithrobarzanes 14, 6. 3.
Mitylenaei quid Pittaco donarint 8, 4. 2.
Mnemon Artaxerxes iustitiae fama florens 21, 1. 4.
Mobilis *populus, inconstans* 13, 3. 5.
Mocilla, *L. Iulius,* praetor 25, 11. 2.
Moderata vita, *ciuilitatis respectu* 13, 4. 2.
Moliri, *de conatu rei magnae* 7, 10. 1.
Molossi 2, 8. 3.
Momenti nullius esse, *auctoritate scil. amissa* 7, 8. 4.
Monumentum, *sepulchrum* 25, 22. 4. monumenta, *indicia rei memoriam conseruantia* 2, 10. 3. *dicuntur a* monendo.
Mos. ad morem maiorum, *h. e. instituta inde a maioribus propagata* 5, 1. 2. mores civitatis, *consuetudines, instituta* 25, 6. 3.
Mos crudelitatis, *ipsam crudelitatis vsurpationem exprimit* 8, 3. 1.
Morem gerere, *obedire* 14, 4. 3.
Morum praefectus 22, 3. 2.
Mouere se, *scil. ex pristina habitatione* 18, 6. 2. mouere, *persuadere* 2, 4. 3. moueri auctoritate cuius *sc. ad fidem habendam* 9, 4. 1. moueri quae possunt, *vulgo mobilia bona* 2, 2. 8.
Motus concursusque, *praeliantium scil. bellantiumque* 11, 1. 4.
Multare. lex multat morte, *mortis poenam constituit* 15, 7. 5.
Multitudo, *populus* 7, 3. 3.
Munire itinera, *vias faciendo, itineri aptare, ac excurrere* 23, 3. 4. munitiones, *opera obsidentium* 18, 5. 7.
Muri lignei quo commento instructi 2, 2. 7.
Mutare arma, *alia inuenire* 11, 1. 5.
Mutina 25, 9. 1.
Mycale, *vrbs Cariae* 5, 2. 2.
Mysteria facere, *Cereris sacra arcana* 7, 3. 6. *alio nomine* Initia. *vid. Iustin.* 5, 1.
Myuns, *vrbs Asiae* 2, 10. 3.

N

Nancisci causam idoneam, *sc. opportune, commode oblatam, captamue* 2, 6. 2. hostes nivalem nacti diem, *scil. tempestatem eius diei in consilium verterunt, suo vsui accommodarunt* Flor. 2, 6. 12.
Natu mangno, *substantiue, aetatis ratione* 4, 5. 3.
Natura experta in hoc quid efficere possit, *celebrata certatim studiis imitantium inuentio, magni ingenii index, significat; autem hic* Natura *grandius, tanquam effectrix rerum etc.* 7, 1. 1. naturae debitum reddere, *mori* 21, 1. 5. neque id natura solum fecit, *naturali ingenii propensione* 25, 17. 3. natura ciuitatum eadem, *translata consuetudo* 1, 6. 1.
Naturale bonum, *naturalis quaedam gratia apud omnes obtinendae felicitas* 8, 1. 3.
Naues onerariae, *seruiebant commeatui transuehendo* 2, 2. 5.
Naxus *Insula* 2, 8. 6.
Ne, *pro an.* verum falsumne 14, 9. 2.

Necessarius homo, *signif. propinquitatis, de socero* 14, 6. 4.
Necessitas, *de vrgente calamit.* 2, 8. 6.
Necessitudo, *affinitas* 10, 1. 3. necessitudo sortis, *collegarum sorte lectorum consensio, et vinculum coniunctioque notatur* 24, 1. 3.
Nectanebes, *rex Aegypti* 17, 8. 6.
Negotium suscipere, *de re mandata efficienda* 25, 15. 2.
Neocles 2, 1. 2.
Neoptolemus cadit 18, 4. 1.
Nepos, Corn. *laudat librum suum* de Historicis 10, 3. 2.
Neptuni fanum ἄσυλον 4, 4. 4.
Nero, *C. Claudius* 24, 1. 2.
Nescio quomodo, *formula frequens* ἀπορητική 7, 11. 1. quod nescio an vlli, *h. e. quod scio nulli contigisse* 20, 1. 1.
In neutram partem, *neque hoc, neque illo respectu* 23, 13. 5.
Nicanor Cassandri praefectus Piraeeo potitur 19, 2. 4.
Nicias 7, 3. 1.
Nilus flumen 18, 5. 1.
Nitor recuperare, *laboro* 16, 2. 1.
Nixus in cubitum, *erigentis se habitum notat* 25, 21. 5.
Nitida iumenta, *pinguia, non strigosa* 18, 5. 6.
Nobiles populo *et ciuitatibus Democraticis* inuisi 7, 4. 4.
Nocere supplicibus, *dicitur de illata poena damnoue* 17, 4. 6.
Nomen, *pro fama* 1, 8. 4. nomen Romanum, *cum granditate quadam, pro populo* 23, 7. 3. nomen, *titulus sine re* 15, 5. 3. nominatim, *expresso nomine* 1, 1. 3.
Nora, *castellum Phrygiae* 18, 5. 3.
Notare loca, *signo et obseruatione* 14, 11. 2. notare res sine nomine, *exprim. scrib.* 24, 3. 4. notari, *annotari, praescribi* 25, 18. 2.
Nota virtus, *cum laude insignis pariter ac perspecta* 5, 3. 2.
Notitia. ob notitiam intromissi, *tanquam noti* 10, 9. 3.
Noua res, *insolita* 14, 6. 6.
Nouum consilium, noua ars, *eleganter dicuntur significatione inuenti tam solertis, quam necessarii* 18, 8. 4.
Nouissimo tempore, *extremo* 18, 1. 6.
Nubere alicui, *feminarum est* 5, 1. 4.
Nudare vagina telum, *destringere* 14, 11. 4.
Numen deorum, *notat hic auspicium, curam* 17, 2. 4.
Numentanum praedium 25, 14. 3.
Numerus decemplex 1, 5. 3. in hoc numero fuit, *alias* in eis, *inter eos* 1, 3. 2. numero copiarum fretus, *multitudine* 1, 5. 4.
Numidae frustra insidiantur Hannibali 23, 6. 4.
Nutu eius gerunt omnia, *h. e. arbitrio, placito* 6, 2. 1.
Nysaeus 10, 1. 1.

O

Obducta nocte, *obscura minimeque serena* 25, 5. 2.
Obiicere se hosti, *de eo qui oppositus hosti* 23, 5. 1.
Obire legationes, *suscipere, mitti, legatum agere* 10, 1. 4.
Obniti. obnixo genu scuto, *h. e. obnixo in scutum, obfirmato genu ad scutum* 12, 1. 2.
Obruere gladios, *infodere* 14, 11. 2.
Obsequi studiis suis, *iis cum studio et opportunitate inseruire* 25, 2. 2. obsequium, *comitas* 10, 6. 5.

Obses

Obses retentus, *legationis missae causa* 2, 7. 2. obsidem rei esse, *obligare fidem suam hoc futurum, vel non futurum esse* 19, 2, 4.

Obsideri *vrbs dicitur, cuius arx scil. iam est occupata* 16, 1. 3. obsideri vndique, *cum exitus omnes custoditi sunt* 23, 12. 4.

Obsistere, *obiicere se* 17, 4. 5.

Obsoletus honor, *glorioso opponitur, spretus* 1, 6. 2.

Obstare consiliis cuius, *propositum interuertere* 10, 9. 2.

Obstinatio taciturna, *obstinatio propositi, taciturnitate ostensa, significata* 25, 22. 2.

Obterere laudem virtutis, *includit significatum contemtus ac suppressionis* 20, 1. 5.

Obtigit ille quaestor Scipioni: *ita saepe Romani auctores de magistratibus sorte datis*, 24, 1. 3.

Obtinere locum eundem, *idem officium gerere* 18, 13. 1.

Obtrectare inter se, *sc. non aemulari tantum, sed aduersari mutuo* 3, 1. 1.

Occasione data, *occasio non dimittenda* 23, 1. 2.

Occasus, *mors* 18, 13. 3.

Octauius Caesar Atticum familiariter per epistolas colit 25, 20. 1.

Oculorum lumina, *oculi* 2, 4. 1.

Odium ciuitatis, *in ciuitatem* 13, 3. 5, odium eius in hoc viro tantum est, *aduersus hunc vir.* 29, 4. 4.

Oedipus parricida et incestuosus 15, 6. 2.

Offendere, *absolute, offensionem incurrere* 19, 2. 2. offensa voluntas in quem, *infensa, infesta* 10, 7. 3.

Offendere quem imparatum, *deprehendere* 17, 2. 2.

Offerre se periculo, *audere rem periculosam* 16, 2. 3.

Officio tribuere aliquid, *honesti rectique studio facere* 25, 6. 5.

Officium, *de obsequio imperantibus debito* 1, 7. 1.

Officia praestare alicui, *tanquam ciuis ciuibus et magistratui, cum nota obsequii erga imper.* 1, 2. 3. vrbana, *scil. solemnibus negotiis in vrbe praestari solita* 25, 4. 3.

Oleaginae virgulae, *et ex iis corona* 8, 4. 1 *victoriae symbolo oblata. Nam a ludis Olympicis ad seria transferri eiusmodi res vsitatum et elegans.*

Olympias, mater Alexandri, Eumenis consilium, mox et auxilium implorat 18, 6. 1.

Olympiae victor, *praef.*

Olympiodorus, *tibicen* 15, 2. 1.

Olynthus, *vrbs Thraciae* 16, 1. 2.

Onomarchus, custodum praefectus 18, 11. 4.

Onustus praeda, *copiam dicit et vbertatem* 7, 5. 6.

Operire, *obtegere* 23, 9. 3.

Opera, *officiosa scil. in iis, quae amicis aliisue praestamus* 5, 4. 3. opera eius acciderunt res aduersae, *culpa* 7, 6. 2.

Opes, *pro potentia* 15, 6. 4. opes magnas prosternere, *magnam vim hostium ac numerum, adeoque potentiae hostilis partem non minimam* 1, 5. 5.

Opes alienae, *potentia, patrocinium* 23, 1. 3.

Opinio. de qua quanta fuerit opinio eorum, *quid iudicarint* 18, 13. 2.

Opulentes 12, 3. 3.

Opus. opera, *munitiones* 1, 7. 4.

Ora Asiae, *extremitas* 7, 5. 6.

Ordinatae copiae, *quae in acie stant* 11, 2. 2.

Ordiri reliquos, *vitam reliquorum exponere* 7, 11. 6.
Ordo equestris, *dignitas ordinis equestris* 25, 19. 1. ordo, *locus in agmine* 14, 9. 4.
Orestes matricida 15, 6. 2.
Origines Catonis 24, 3. 3.
Ornamentum habere ab aliquo, *honores et opes intelliguntur* 25, 7. 2.
Ornatus elephantus, *instructus ad pugnam* 23, 3. 4.
Oro te, *interpositum sermoni, vt alias, quaeso, amabo* 25, 4. 2.
Ostendere, *prae se ferre, caussam allegare* 10, 4. 1. renunciare 23, 12. 4.
Ostracismus 5, 3. 1.
Otium, *de statu et facie pacis* 22, 2. 5.

P

Pactio, *induciarum scil. iuramento sancita* 17, 2. 4.
Padus *fluu.* 23, 4. 1.
Palaestra *quomodo vtendum* 15, 2. 4.
Pamphylium mare 23, 8. 4.
Pandates 14, 5. 3.
Paphlago, *pro Thyo* 14, 2. 3.
Pani praebendo vrbs destinata, *more Persarum* 2, 10. 3.
Pari praelio discedere, *aequis manibus, neutro victo, aut victore* 2, 3. 3.
Par alicui, *scil. armis* 18, 8. 4. par non est, *aequum* 14, 6. 4.
Parare bellum, *moliri, adornare in aliquem* 23, 2. 6.
Parare copias, *comparare* 14, 10. 2. parat proficisci, *constituit* 14, 4. 1.
Parare diligentia, pretio, *acquirere* 25, 13. 4.
Parcere. quibus fortuna pepercerat, *quos fecerat superstites* 8, 1. 5.
Parere naturae, *eius ductum sequi* 25, 17. 3.
Parere sibi amicitiam cum, *comparare* 7, 7. 5.
Parma, *scutum breue, pelta tamen maius* 11, 1. 4.
Parricidarum exempla 15, 6. 2.
Pars illa, *factio* 25, 8. 5. pars mea nulla erit in hoc, *mihi nihil tribuetur, adscribetur* 7, 8. 4.
Parus insula oppugnata 1, 7. 2.
Passus 1, 4. 2. *His veteres metiebantur suos lapides et milliaria. Faciunt autem* 1000 *passus vnum lapidem Ital.* 4000 *passus vnum milliare Germanicum.*
Paterna prouincia, *cuius praefectus pater fuit* 14, 1. 4.
Patria carere, *de exule* 16, 1. 4.
Patrimonium, *possessiones* 25, 12. 3.
Patientia apud Lacedaemones *summa laus ducitur* 7, 11. 4.
Patroclus 14, 2. 2.
Paulus, *L. Aemilius Cos.* 23, 13. 1.
Paupertas Aristidis 3, 3. 2.
Pausanias 4, 1. 1. Philippi *percussor* 21, 2. 1.
Pax non fida, *mala fide petita* 18, 4. 3. *pacis vocabulo saepe seruitus tegitur* 15, 5. 3.
Pecunia publica, *de reditibus* 2, 2. 2.
Pellere patria, *in exilium* 3, 1. 3. aduersarios, *fugare* 23, 11. 5.
Pellicere aliquem, *scil. in suas partes* 18, 2. 3.
Pelopidas Theban. 16, 1. 1.
Peloponnesus 10, 10. 3.
Pelta, *scutum parma breuius* 11, 1. 4.
Penates, *dii domestici* 2, 7. 4.
Pendere alicui pecuniam ex foedere, *numerare* 23, 7. 5. *Pendebant veteres monetas, quas nunc numeramus, inde tot*

vocabula ponderum in re monetaria mansere.
Per se. si per se virtus ponderanda sit, *sine adscititio rerum externarum pretio, sola* 8, 1. 1. per suos, *venia et concessu suorum* 18, 10. 3. neque per senatum efficere potuit, *propter Senatum, Senatu obstante* 24, 2. 2.
Peraeque 25, 13. 6.
Peragere propositum, *pertendere* 25, 22. 3.
Peragrare, *de exercitu* 18, 8. 2.
Percussa est potentia, *conuulsa* 16, 2. 3.
Perdiccas, *Amyntae et Eurydices filius* 11, 3. 2. *inter amicos Alexandri* 18, 2. 1.
Peregrinatio, *alias demigratio* 25, 2. 3.
Perfuga, *transfuga* 14, 6. 4.
Pericles 7, 2. 1.
Pericula, *labores belli, pugnae, praelia* 16, 4. 2.
Perinthus (*in hac edit.* Pactye) *vrbs Thraciae* 7, 7. 4.
Pernicies. ad perniciem alicuius cogitatum, *pro morte, interitu, exitio* 14, 6. 8.
Perorare de, *causam dicere* 19, 4. 2.
Perpetua vita, *tota* 24, 1. 3. oratio, *continua* 15, 5. 1.
Persequi, *scil. narratione* 24, 3. 4.
Persequi aliquem, *conari e medio tollere* 7, 10. 1.
Perseuerare, *de constantia conficiendi belli* 14, 2. 5.
Persona, *significanter pro viro, cui administrationes publicae innituntur* 16, 4. 3.
Pertinacia, *non recedentis scil. a sententia* 22, 1. 6.
Pertinere. pertinet ad remp. *respicit, refertur* 7, 3. 3.
Peruulgata sunt nomina eorum, *publice et vulgo nota celebrataque* 15, 2. 1.
Peucestes, corporis custos Alexandri 18, 7. 1.
Phoenices victi 5, 2. 2.
Phalanx 12, 1. 2.
Phalereus portus 2, 6. 1.
Pharae 9, 1. 1.
Pharnabazus, satrapes regius 6, 4. 1.
Philaenius (*hac edit.* Silenus) *res Hannibalis scripsit* 23, 13. 3.
Philippides cursor 1, 4. 3.
Philippense praelium, *quo Augustus sc. Brutum et Cassium deuicit* 25, 11. 2.
Philippus *Alex. pater* 11, 3. 2.
Philippus Historicus Syracusas perducitur 10, 3. 2.
Philocles 7, 8. 1.
Philocrates (*hac edit.* Philostratus) 10, 9. 2.
Phocion 19, 1. 1.
Phoebidas Lacedaem. 16, 1. 2.
Phryges 14, 8. 2.
Phyle, *castellum Atticae* 8, 2. 1.
Pietas, *de affectu in necessitudines* 25, 17. 1.
Pila lapidea, *in qua incisa deuotio Alcibiadis : mos infamiae conciscendae vsurpatus* 7, 4. 5.
Piraeei portus triplex 2, 6. 1.
Pisander 7, 5. 3.
Pisidae 14, 8. 2.
Pisistrati tyrannis 1, 8. 1.
Pittacus 8, 4. 2.
Placare aliquem, *reconciliare* 4, 5. 1.
Plaga, *pro calamitate* 18, 5. 1. plagae, *vulnera* 18, 4. 2.
Plataeae 4, 1. 2. Plataeense praelium, *apud Plataeas commissum* 3, 2. 1.
Plato Tarentum venit 10, 2. 2.
Plebiscitum, *quod plebs sciscit, iubet* 7, 5. 4.

Poecile,

Poecile, *ποικίλη, nomen porticus Athenienſis pictae* 1, 6. 5.
Poenus, *pro Hannibale* 23, 10. 1.
Poeni, *pro Karthagin.* 22, 2. 3.
Polybius, *hiſtoricus* 23, 13. 1.
Polymnus 15, 1. 1.
Polyperchon Caſſandrum pellit 19, 3. 1.
Pompeium qui et cur ſequuti 25, 7. 2.
Ponderare, *conſiderare* 8, 1. 1.
Pondus *ſcil. armaturae* 11, 1. 4.
Ponere. poſitum in publico *monumentum* 7, 4. 5. tripodem ponere, *doni cauſa dedicare, inter ſolennia* 4, 1. 3.
Ponere, *exiſtimare* 7, 3. 5. poni in vitiis, *pro vitio haberi* 15, 1. 2. ponere quid *in maledictis ſcil. inter alia hoc vſurpare* 15, 6. 1.
Portae Ciliciae, *clauſtra, aditus* 14, 7. 2.
Poſſidere, *occupatum ſcil.* 2, 6. 2. poſſeſſio Siciliae, *imperium, quod ibi obtinetur* 20, 2. 4.
Poſt hominum memoriam, *vltimam praeteriti temporis memoriam hac locutione ſignificamus* 3, 1. 2. poſt, *poſteriore parte* 18, 5. 5.
Poſtulare fidem, *iuramentum* 23, 2. 4. poſtulata facere, *de conſilio dato* 7, 8. 4.
Potens, *magnus in ciuitate: alias qui multum poteſt* 17, 1. 5.
Potentia ſingularis, *imperium vnius* 10, 9. 5.
Poteſtas, *imperium* 9, 1. 1. poteſtatem ſui facere, *offerre ſe pugnae* 17, 3. 6. poteſtas ei facta manendi, *facultas data* 25, 11. 1. poteſtatem habere cuiusuis conditionis, *de eo, cuius matrimonium et affinitas vbique optata* 25, 12. 1.
Prae illo omnes parui futuri, *contentionem notat* 18, 10. 4.
Praebet haec res ſuſpicionem talis hominis, *facit, vt talis ſuſpectetur* 17, 8. 2.
Praecipere, *de reſponſo oraculi* 1, 1. 3.
Praemia virtutis et meritorum, ſtatuae 1, 6. 1.
Praeoccupare alterum, *inſidiis tollere* 10, 4. 1.
Praes, *publicorum conductores (mancipes) praedes dabant* 25, 6. 3.
Praeſidium, *convoy* 15, 4. 5. praeſidia, *milites praeſidium agitantes* 1, 4. 1. praeſidii in eo non ſatis, *de eo, qui hoſti oppoſitus erat* 13, 3. 1. praeſidio eſſe ciuibus ſuis, *iuuare* 9, 2. 1.
Praeſtare alicui, *antecellere* 12, 4. 3.
Paeter ceteros, *ſupra ſeu prae cet.* 2, 1. 4.
Praeuidere (*in hac edit.* prouidere) *excogitare, reperire conſilium* 23, 9. 2.
Premere aduerſarium, *capere, vexare* 14, 7. 3. premi ab hoſte, *cum in periculo et anguſtiis ſumus* 1, 3. 3.
Principem in bello ponere aliquem, *eius opera conſilioque plurimum vti* 23, 1. 6.
Probare auctorem hunc, *huic potiſſimum credere* 2, 10. 4.
Procacitas hominis, *audax petulantia in inceſſendo* 20, 5. 2.
Procellae ciuiles, *bella, diſcordiae* 25, 10. 6.
Proceſſerat iam nox, *prouecta erat* 16, 3. 3.
Procuratio reip. *de rerum actu et adminiſtratione ciuili* 8, 3. 1.
Proditionis accuſatus, *maieſtatis ſcil. crimine* 1, 7, 5.
Progenies Herculis, *ſtirps* 17, 1. 2.

In propatulo, *in loco aperto, et in conspectum exposito* 23, 9. 3.
Propinquitas, *pro cognatione* 10, 1. 2.
Propitia voluntas, *beneuolentiae signif.* 10, 9. 6.
Prosequi, *comitari, deducere* 7, 6. 3.
Προσκυνεῖν, *veneratio Persarum Regibus delata hoc vocabulo exprimebatur* 9, 3. 3.
Prosternere magnas opes, *profligare ingentem hostium numerum* 1, 5. 5.
Proximus aetate, *qui proxime post illa tempora vixerat, quibus haec acciderunt* 2, 9. 1.
Ptolemaeus, *ex Alex. amicis, postea Aegypti imperio celebratus* 18, 10. 3.
Pubes, *adiectiue.* priusquam puer pubes esset 10, 4. 4.
Publicare bona, *confiscare* 7, 4. 5.
Pugna Cannensis 23, 5. 4.
Pulchre aliquid facere posse, *de opera promta expeditaque seru.* 25, 13. 3.
Puluinar Paci factum 13, 2. 2. in puluinum subiicere, *sc. super quo accumbebat* 16, 3. 6.
Punicum bellum I. 22, 1. 1. II. 22, 3. 6.
Pydna, *vrbs Maced.* 2, 8. 5.
Pylaemenes 14, 2. 3.

Q

Quaerere ab aliquo, *interrogare* 3, 1. 3.
Quirinalis collis 25, 13. 2.

R

Radices montis, *ima montis* 1, 5. 3.
Ratum. nihil fore ratum, *quae constituisset non mansura, de abrogatione* 7, 10. 1.
Recipere aliquem in fidem, *patrocinium* 2, 8. 4.
Referre mores alienos ad suos, *comparare* 15, 1. 1.
Refringere dominationem, *obsistere ei, debilitare* 16, 1. 4.
e Regione, *ex aduerso* 1, 5. 3.
Religiose promittere, *magna fide certaque* 25, 15. 1.
Relinquere, *transfugere* 14, 6. 3. relinqui, *superesse* 1, 3. 2.
Repentina vis, *tumultus* 7, 3. 3.
Reprehendere se ipsum, *damnare consilium suum* 14, 5. 1.
Res diuina, *de sacris et immolatione hostiarum* 23, 2. 4.
Rebus Laconum studere, *partibus* 16, 1. 2.
Respicere, *considerare* 1, 8. 4.
Rhetor Atticus, *de Legato* 15, 6. 1.
Rhodanus *fluu.* 23, 4. 1.
Rhodii confligunt cum Antiochi copiis 23, 8. 4.
Robur libertatis, *vires ad reparandam libertatem* 8, 2. 1.
Romanum nomen, *populus* 23, 7. 3.
Romulus 25, 20. 3.

S

Sabini 24, 1. 1.
Saguntus expugnata 23, 3. 2.
Salis plus, quam sumtus, habebat tectum aedium, *hoc est, gratiae* 25, 13. 2.
Samothracia 25, 11. 2.
Samus deficit ab Atheniensibus 13, 3. 1.
Sanctum habere, *inuiolabile* 17, 4. 7.
Sardes, *vrbs Lyd.* 17, 3. 5.
Sardinia 24, 1. 3.
Satius, *vtilius, melius* 16, 1. 3.
Scapha 23, 11. 1.
Scipio, *P. Cornelius, ter vincitur ab Hannibale* 23, 4. 1.
Scismas 14, 7. 1.
Scribae apud Romanos mercenarii, apud Graecos honorati 18, 1. 5.

Scytale 4, 3. 4. *clandestinae literae, quibus ad duces suos Lacedaemonii vtebantur.*
Scythissa 14, 1. 3.
Secius. neque eo secius, *minus* 1, 2. 3.
Seleucus 18, 5. 1.
Senescere, *pro potentia decrescente* 7, 5. 3.
Sentire, *intelligere* 20, 2. 1.
Sepulchrum Themistoclis 2, 10. 3.
Sergius Galba 24, 3. 4.
Serpentes venenatae in Eumenis naues iactae 23, 10. 5.
Seruilius, *Cn. Geminus* 23, 4. 4.
Seruilia Bruti mater 25, 11. 4.
Sessores, *pro incolis* 5, 2. 5.
Sestertium centum millia, 1500 *Philippici* 25, 8. 5.
Sestus 13, 1. 1.
Sicilia 7, 5. 3.
Sigaeum 12, 3. 4.
Simulare, *causam interponere* 9, 5. 3.
Sociale bellum 11, 3. 3.
Socrates 7, 2. 1.
Sophrosyne 10, 1. 1.
Sosilus *Lacedaem. Historicus, Hannib. praeceptor* 23, 13. 3.
Stare ab aliquo, *pugnare pro* 14, 6. 6.
Stare pari fastigio, *gerere se pari modo* 25, 14. 2.
Stat mihi, *decretum est mihi* 25, 21. 6.
Strymon, *fluu.* 5, 2. 2.
Studia gentis, *mores* 7, 11. 3.
Subalare telum, *quod sub alis gestatur* 7, 10. 5.
Summa rerum, *totius imperii* 18, 5. 1.
Sylla Atticum frustra Athenis deducere cupit 25, 4. 2.
Symposium Platonis 7, 2. 2.
Syracusae a Corinth. conditae 20, 3. 1.
Sysamithres 7, 10. 3.

T

Taenarus 4, 4. 4.
Talenta quinque, 3000 *Coronati* 15, 4. 1.
Tamphilana domus 25, 13. 2.
Tarentum 10, 2. 2.
Taurus, *mons Lyciae* 9, 2. 3.
Telum, *pro gladio* 14, 11. 3.
Temere, *facile* 25, 20. 2.
Testarum suffragia, *de Ostracismo* 2, 8. 1.
Thasii 5, 2. 5.
Thebae 7, 4. 4.
Themistocles 2, 1. 1.
Theopompus Historicus 11, 3. 2.
Theramenes 7, 5. 4.
Thermopylae 2, 3. 1.
Thressa, *Thraciae femina* 11, 3. 4.
Thrasybulus 8, 1. 1.
Thucydides 2, 1. 4.
Thurii, *pl vrbs* 7, 4. 4.
Thyus Dynastes Paphlag. 14, 2. 2.
Timaeus Histor. 7, 11. 1.
Timoleon 20, 1. 1. Timoleontium Gymnasium Syrac. 20, 5. 4.
Timophanes frater Timoleontis 20, 1. 3.
Timotheus Athen. 13, 1. 1.
Tiribazus Sardib. praeest 9, 5. 4.
Tisagoras 1, 7. 5.
Tissaphernes 9, 2. 2.
Tithraustes, Chiliarch. 9, 3. 2.
Titubare, *animi pendere, incertum esse quid agendum* 18, 9. 2.
Transcurrere Hellespontum, *praeternauigare, praeteruehi* 18, 3. 3.
Trasimenus *fluu.* 23, 4. 3.
Troas ager 4, 3. 3.
Troicum bellum 14, 2. 2.
Tropaeum, *structa armorum congerie adornari solitum post victoriam, in loco praelii* 14, 8. 3.

Tunica hirta 14, 3. 2.
Tusculum municipium 14, 1. 1.

V

Vacatio aetatis. vsus est vacatione aetatis, *de sexagenario, qui ne ciuilibus bellis et partibus se misceret, excusationem aetatis habuit* 25, 7. 1.
Vacuefacere insulam, *eiectis sc. incolis* 5, 2. 5. vacuefactae possessiones, *desertae, vastatae bello* 20, 3. 2.
Vadimonium, *est sponsio ad certum diem se sistendi in iudicio, vel per se, vel per procuratorem* 25, 9. 4.
Valerius, *L. Flaccus* 24, 2. 1.
Varro, *C. Terentius* 23, 4. 4.
Venusia, *vrbs* 23, 5. 3.
Versuram facere 25, 2. 4.
Vertens annus, *totus intelligitur* 17, 4. 4.
Vesperascente caelo 16, 2. 5.
Vestis Medica, *serica* 4, 3. 2.
Via Appia 25, 22. 4.
Vicinitas, *pro vicinis* 7, 10. 3.
Virtus, *pro fortitudine bellica* 1, 4. 5.
Vitulina *missa muneri* 17, 8. 4.
Volumnius 25, 9. 4.

X

Xenophon Socraticus 17, 1. 1.
Xerxes mari et terra bellum infert Europae 2, 2. 4.

Z

Zacynthii adolescentes 10, 9. 3.
Zama, *vrbs Afr.* 23, 6. 3.

ADDENDA

ADDENDA

P. 42 *ante not.* 4: *hoſpitium fuerat*] MS. Dan. *erat.* ſi quid video, recte. Nam hoſpitium, h. e. ius ſiue ſocietas hoſpitii per totam vitam colebatur, immo in liberos quoque tranſibat, vt e Plauti Poenulo 5, 1 apparet. Cic. ad fam. 13, 19 *Cum Lyſone Patrenſi eſt quidem mihi hoſpitium vetus, quam ego neceſſitudinem ſancte colendam puto.* De iure hoſpitii in vniuerſum, vide auctores in Indice laudatos.

P. 152 *ante not.* opulentium: *neque animo aequo pauperes*] Vulgi ſic ingenium expreſſit quoque Salluſtius Cat. bell. 27 *Semper in ciuitate, quibus opes nullae ſunt, bonis inuident, malos extollunt: vetera odere, noua exoptant.* Conf. Boecl. in Herodi. p. 451.

P. 201 v. 15 *leg.* Hic.

P. 219 *ante not.* in conſ. adfuit: *Hetaerice*] Quaſi ſodalium ſiue amicorum, τῶν ἑταίρων· quod nomen Alexander indiderat honoratiſſimis ſuorum equitationi adſuefactis: ſicuti πεζαιτέρους vocarat pedites. Teſtis Anaximenes apud Harpocrationem in πεζαίτερος· Ipſam alam Arrianus lib. 6 ἵππον τὴν ἑταιρικὴν vocat. Verba vtriuſque adduxit Lambinus.

P. 220 *ante not.* commendaſſe: *ex quo omnes etc.*] Quoniam alias anuli traditio ſignum imperii aut hereditatis traditae fuiſſe videtur: (de quo vide ſis Kirchmannum et Licetum in de anulis, illum cap. 22, hunc cap. 51. itemque Freinshem. not. ad Curtii 10, 5. 3) idcirco nonnulli exiſtimarunt, anulo dato Alexandrum Perdiccae imperium tradidiſſe. Sed verius eſt, quod noſter tradit, eum ſolummodo temporarium regni adminiſtratorem, et cuſtodem anuli, conſtitutum. Vide quae notauit ad Curtii l. c. ampliſſ. Loccenius.

P. 337 *ante not.* aequalem: *hoc ipſum vere*] Abeſſe [*cum eſſet*] certe nequit. Illud *vero* autem dictum fuerit, vt *falſo, merito,* et ſimilia. Sed magis eſt, vt mendum librarii putem.

In praef. p. VIII v. vlt. *leg.* vtrumque.

P. XVIII *v.* 16 in eam.

P. XXVI *v.* 7 cum Boecler.

P. XXVIIII *v.* 18 et in exemplari.

LIBEL

ADDENDA

P. 42 extr. not. [illegible] scripsimus [illegible]] MS. Dan. Can. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per totam [illegible] colendam, immo in literas [illegible] transitum, et e Plinii Paneg. 6, 1 [illegible] ad Plin. 13, 19 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. De hac [illegible] in [illegible], vide auctores in [illegible] laudatos.

P. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Stilum [illegible] vid. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Conf. Boeckh. [illegible] p. 451.

P. [illegible] [illegible] [illegible].

P. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Anaximandri [illegible] Hippocratem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Arrianus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Verba [illegible] adduxit [illegible].

P. 220 [illegible] [illegible] commendatio: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alios [illegible] traditi signum imperii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: (de quo vide [illegible] Kirchmannum [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] cap. 22, [illegible] cap. 51, [illegible] Freinshem. [illegible] [illegible] 10, 6, 3) [illegible]. Vide [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

P. 337 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Abeste [illegible] [illegible] certe [illegible]. Illud vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

In praef. p. VIII v. 11. [illegible] [illegible].

P. XVIII [illegible] [illegible].

P. XXV [illegible] [illegible] cum Boeckh.

P. XXVIII v. 13 et in [illegible].

LIBELLVS
VARIARVM LECTIONVM
E LIBRIS CVM SCRIPTIS
TVM EDITIS ANTIQVIS
MAXIME INSTITVTVS
A
IOH. FRIDER. FISCHERO

LIBELLVS VARIARVM LECTIONVM

Corn. Nep. liber etc. Incipiunt capitula in librum Aemilii Probi de excellentibus ducibus exterarum gentium. Liber Aemilii Probi de laudibus exterarum Gentium *MS. Dan.* Probi Haemylii de vitis clarorum Imperatorum liber feliciter incipit *MS. Leid.* 2. Aemilius Probus de excellentibus exterarum nationum viris *MS. Trin.* Aemilius Probus de excellentibus ducibus exterarum gentium feliciter incipit *MS. Voss.* 1. Probus Emilius de excellentibus ducibus exterarum gentium feliciter incipit *MS. Voss.* 2, *Boecl.* Aemilii Probi Viri clarissimi de Vita Excellentium liber incipit feliciter. *Ed Iens. Med.* Aemilii Probi Viri clarissimi de vita excellentium imperatorum ad Titum Pomponium Atticum *Ed. Arg.* Aemilii Probi Viri clarissimi de vita excellentium imperatorum incipit feliciter *Ed. Paris.* Aemylii Probi de vita excellentium imperatorum liber *Ed. Ald.* de vitis excellentium Graeciae principum et ducum *Ed. Long.* Aemilii Probi seu Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum vitae *Ed. Lamb.* Aemilii Probi seu Corn. Nepotis de vita excellentium imperatorum ad T. Pomp. Atticum liber prior *Ed. Steph.* Corn. Nepotis, vulgo Aemilii Probi, excellentium imperatorum vitae *Ed. Boecl. Stau.* 1. 2. Corn. Nep. vitae excellentium imperatorum *Ed. Keuch.* Corn. Nep. de vita excell. imperatorum liber *Ed. Hens.*

Praefatio. Om. Ed. Iens. Med. Arg. Paris. Ald. *Sed* prologus *MS. Dan. Voss.* 1. prooemium *MS. Leid.* 2. Auctoris praefatio *Ed. Keuch.*

plerosque. plaerosque *Ed. Paris.*

Attice, qui hoc. qui Atticae hoc *MS. Mendos. Sed ab MS. Leid.* 2 *aberat* τὸ Attice.

cum rel. quum rel. *MS. Voss.* 1.

quis. qui *MS. Mendos.*

Epaminondam. Epaminundam *MSS. Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. vbique.* Examinandam *MS. Voss.* 3.

commemorari. commorati *MS. Mendos. Voss.* 1 *et* 3, *Sauar.* commemorati *Ed. Iens. Med.*

2 *sed hi.* sed ii *MS. Boecl.*

nisi quod ipsorum. nisi ipsorum *MS. Voss.* 3.

3 *hi si.* Sic MS. Dan. *Sed* ii si *MS. Leid.* 2, *Oxon. Voss.* 1. 2. Hii si *MS. Voss.* 3. qui si *Ed. Long. Steph. Gebh.*

eadem. eandem *MS. Voss.* 3.

mores eorum. Ita et MS. Dan. *Sed* mores gentium *Ed. Long.*

secutos. sequutos *MS. Voss.* 1

4 *habere.* habuisse *MS. Leid.* 2.

eius ciues. Ita Ed. Ald. *Sed Iens. Med. Arg. Par. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.* ciues eius.

vterentur. vtentur *Ed. Long. operarum peccato.*

id quidem. id quod *MS. Leid.* 2.

adolescentulis. adolescentulos *MS.*

MS. Leid. 2. *Sed ab MSS. Oxon. omnino aberat.*

habere. habuisse *MS. Dan.*

Lacedaemoni. Lacedaemonii *Ed. Ald.*

nob. vid. femina vid. nob. *MS. Bau.*

scenam. scaenam *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. vbique.*

5 *tota fuit Graecia.* tota fere fuit Gr. *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed Heus.* tota fere Gr. fuit *MS. Ax.*

victorem Olympiae. victorum victorem Olympiae *MSS. Oxon.*

et populo. ac populo *MS. Leid.* 2.

partim infamia. Om. MSS. Ox.

6 *plerumque.* pleraque *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Stau.* 1. 2, *Heus.*

quem enim. cum enim *MS. Voss.* 3.

aut cuius materf. non. at cuius non materf. *MS. Leid.* 2. aut cui. non materf. *MS. Boecl. Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

7 *in conu. adhib.* in conuiu. a patre adhib. *MS. Leid.* 2.

in interiore. Ita Ed. Arg. Ald. *Sed Ed. Iens. Med. Par. omittunt* τὸ in.

gynaeconitis ap. Gynechorites ap. *MS. Mendos.* Gynechorites appellantur *MS. Leid.* 2. Gynechonites ap. *MS. Voss.* 1. Gynethorites ap. *MS. Voss.* 3. γυναικωνίτης ap. *Ed. Long. Gebh.* γυναικωνῖτις ap. *Ed. Steph.*

8 *sed plura pers.* sed haec plura pers. *MS. Voss.* 2, *Boecl. Leid.* 2, *Ax.* sed hic plura pers. *MS. Dan. Ox. Ed. Vltrai. Steph.*

tum magnitudo. cum magnitudo *MS. Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Sed a MS. Voss.* 3 *aberat* τὸ tum.

explicem. explices *MS. Leid.* 2. *Et in MS. Long.* τὸ prohibet *loco motum claudebat periodum.*

quare ad pr. ven. Absunt ab Ed. Vltrai.

exp. libro. libro exp. *Ed. Lamb.*

de vita exc. imper. Ita MS. Mendos. Gif. Sau. Dan. Boecl. Leid. 2, Oxon. Ernst. Voss. 3, Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Ald. Stau. 1. 2, Heus. *Sed* vitas *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. *A MS. Voss.* 1. 2 *aberat.*

I. MILTIADES

Miltiades. Sic et MS. Dan. *Sed.* de Miltiade *MS. Bern.* vita Miltiadis *MS. Trin.* Miltiadis vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long. Steph. Gebhardus loco tituli posuit prima verba cap.* 1. Miltiadis Cim. fil. Athen. *atque sic vbique. Caeterum numeri Capitum absunt ab iisdem libris editis antiquioribus. quod semel obseruasse sufficiat.*

Cap. 1, 1 *filius.* Om. MS. Voss. 1.

modestia. molestia *MS. Voss.* 3.

vt non iam solum. vt iam non solum *MS. Boecl. Ax.*

talem fut. talem eum fut. *MS. Dan. Leid.* 1. tal. fut. esse *MS. Ox.*

Chersonesum. Cheroneesum *MS. Leid.* 2. Chersonessum *MSS. Voss. fere vbique.* Chersonnesum *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. vbique.*

2 *ex his.* ex iis *MS. Mendos.*

[*qui consul. Apol.*] Absunt vnci ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1, Stau. 1. 2, Heus. Sed a MS. Ernst. et Leid. 2 aberant ipsa verba.

namque tum. Ita MS. Gif. Dan. *Sed* namque tamen *MS. Leid.* 2. *Sed* nam tum *Ed. Iens. Med.*

Med. Arg. Ald. Par. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1, *Stau.* 1. 2, *Heus.*

Thraces. Traeces *MS. Gif.*

3 *Pythia.* Phitia *MS. Leid.* 2.

vt Milt. sibi imp. sum. vt Milt. imper. sibi sumerent *MS. Ax.*

4 *Milt. cum del. manu.* Ita MS. Dan. *Sed MS. Leid.* 2. id Milt. dilectus cum del. *Ed. Long.* Milt. delectus cum del. m.

insulae. insulatae *MS. Voss.* 3.

idque vt Lemnii. Sic et Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. *Sed* idque Lemnii *MS. Boecl. Leid.* 1, *Voss.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Stau.* 1, *Heus.*

irridentes. inridentes *MS. Voss.* 2.

5 *tum id se fact.* id facturos *MS. Leid.* 2.

venisset. venissent *MS. Leid.* 2.

a sept. ab sept. *MS. Dan. Leid.* 2.

Cap. II, 1 *barbarorum.* barbarum *MS. Dan. Leid.* 2.

communiuit. Ita Ed. Iens. Med. Arg. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1, Stau. 1. *Sed* communiit *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Stau.* 2, *Heus.*

2 *neque minus.* neque in ci *MS. Leid.* 2.

in ea re. ea re *Ed. Iens. Med. Par. Ald.*

adiutus est. usus est *MS. Trin.* adiunctus est MS. *Voss.* 2, *sed in marg.* adiutus.

host. deuic. Sic MS. Boecl. Ax. *Sed* deuic. hostium *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Stau.* 1. 2.

3 *iustitia.* iusticia *Ed. Med. Arg.*

a quibus. Ita MS. Dan. Ernst. Gif. Sau. *Sed* ac quibuscum *MS. Bau.* aut quibuscum *MS. Put. Voss.* 2, *Ax. Ed. Sau.* aut quibuscunque *MS. Boecl.* quibuscum *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb.*

offic. praest. ac suis. off. praest. *MS. Ernst.*

4 *constituta.* constituto *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3.

ex pacto. ex constituto *MS. Mendos.*

borea. borrea *MS. Voss.* 2.

5 *Cares.* Chares *MS. Dan. Voss.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

demigrarunt. dimigrarunt *Ed. Med. operarum, credo, vitio. cuius generis errata alia multa ibi reperi, vt s.* 3 socius: *et s.* 2 erar *pro* erat. *mox c.* 3, 1 Aeolidae etc.

cet. caeteras *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. vbique.*

redegit. redigit *MS. Leid.* 2.

Cap. III, 1 *traiecto.* traiectam *MS. Voss.* 3.

Istro. Ita Ed. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1, Stau. 1. *Sed* hystro *MS. Dan.* histro *Ed. Iens. Med. Arg. Stau.* 2.

qua copias. Ita. MS. Dan. Ed. Iens. Med. Ald. *Sed* quo copias *MS. Boecl. Mendos. Voss.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Arg. Long.*

dum ip. ab. Inclusa sunt vncinis in Ald.

ipsarum. ipsorum *Ed. Lamb.*

2 *Graeca lingua.* Graecia lingua *MS. Ax.*

loquentes. loquenteis *Ed. Lamb. vbique.*

in hoc f. t. numero. in hoc tum numero fuit *MS. Boecl.* in hoc numero fuit *MS. Ax.*

crederetur. traderetur *MS. Boecl. Mendos. Ox. Voss.* 1. 2. 3.

3 *afferrent.* asferrent *MS. Dan.*

nuntii. nuncii *Ed. Iens. Med. Arg. Par. vbique, etiam in reliquis verbis inde ductis.*

premique. praemique *Ed. Med.*

ab Scythis. Ita MS. Voss. 1. Ed. Iens. Med. Arg. *Sed* a Scythis *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 3.

a fortuna. Ita etiam MS. Dan. Ed. Arg. *Sed* fortuna *simpliciter Ed. Iens. Med. Par. Ald. Long.*

4 *cum his.* cum iis *MS. Voss.* 2.

transportauerat. transportarat *MS. Dan.*

interiisset. interisset *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2, *Boecl. Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Gebh. Boecl. Stau.* 2, *Heus.*

Graeci genere. Graecos generis *MS. Leid.* 2.

id et fac. Ita MS. Ernst. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Bos. 1, Stau. 1. *Sed* et facile, *omisso τῷ* id, *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3, *Mendos. Gif.* id facile *Ed. Lamb. Stau.* 2. *Heusingerus inclusit τὸ* et *vncinis.*

rescisso. Ita Ed. Iens. Med. Arg. Bos. 1, Stau. 1. 2. *Sed* reciso *MS. Leid.* 2. *Ed. Par. Ald.*

5 *Histiaeus.* Hestia[illegible] *MS. Dan. Voss.* 1. Istiaeus *Ed. Lamb.*

regno. regni *MS. Voss.* 3.

6 *secuti.* consecuti *MS. Leid.* 2.

consciis. consiliis *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1

ac rursus. hac rursus *MS. Voss.* 3.

laudanda. laudandus *MS. Ernst. Ed. Steph.*

Cap. IIII, 1 *redig. ins.* in suam redigeret *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Datim. Datin *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh.*

praefecit. praeficit *MS. Dan.*

Artaphernem. Artaiternem *MS. Leid.* 2.

peditum, dec. mill. equ. Ita MS. Dan. Boecl. Leid. 2, Voss. 2 [*in quibus tamen omnibus scribitur* milia] Bau. 1. 2, Ax. Ed. Heus. *Sed* peditum millia [milia *scribitur in Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. vbique*] et decem equitum *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Stau.* 1. 2. ped. millia, decem equ. *Ed. Arg.*

caussam. causam *Ed. Iens. Med. Par. Ald. vbique.*

Sardeis. Sardis *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

2 *illi praef.* Sic et MS. Dan. *Sed* praefecti *Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

regii. regis *MS. Leid.* 2, *Voss.* 2, *Dan. Ox. Ed. Lut.*

classe ad Euboeam. classe Euboeam *MS. Voss.* 2, *Ax.*

omnesque. omneisque *Ed. Lamb. Et sic vbique hos Casus exhibet scriptos.*

Eretriam. Erythream *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

is abest ab op. is est ab op. *MS. Leid.* 2, *Boecl. Voss.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Med. Arg. Par.*

passuum. passus *MS. Boecl. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Iens. Med. Par.*

3 *tumultu.* tumulto *MS. Voss.* 3.

Philippidemque. Phidippidemque *MS. Long. Ed. Steph. Stau.* 2. Philippumque *MS. Leid.* 2, *Ox. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.* Phydippumque *MS. Dan. Bau. Gif.*

hemerodromoe. Ita MS. Dan. Gif. Bau. Ed Stau. 2. *Sed* Hemerodromae *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. hemerodromei *MS. Sluisq.* hemerodromi *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Stau.* 1. hemordrame *MS. Voss.* 3. *In MS. Ax. deerat, relicto tamen spatio.*

vocantur. vocatur *MS. Voss.* 3.

quam. MS. Voss. 3 aberat.

4 *creati — Miltiades.* creant — Miltiadem *MS. Boecl. Dan. Mendos.*

Mendoſ. Leid. 1 [*in quo etiam eſt* domi erant autem] *Ox. Voſſ.* 2. 3, [*in marg. Voſſ.* 2 *notatum erat* al. creati, *et pro* Miltiades, Miltiadem] *Ax. Ed. Vltrai. Heuſ. Stau.* 2.

decem. 10 *MSS. Ox. Voſſ.* 2. 3. *Sed MS. Ax. aberat. Caeterum in MS. Long. pro* praetores *erat* imperatores. *gloſſema ſapit.*

Miltiades. Mylcyades *MS. Voſſ.* 1, *et* 2 *in marg.*

moen. ſe def. moen. defend. *MS. Leid.* 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

acieque decern. Ita, praeter alios, MS. Put. Gif. Sau. Ax. *Sed* an aeque contenderent *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* acieque contenderent *Ed. Ald. Lamb. Gebh. Keuch.* acieque decertarent *MS. Mendoſ. MS. Dan. Voſſ.* 1. 3: *ſed in* 1 *notatum erat ſupra* decernerent. *MS. Sluiſq.* aciemque cernerent. *MS. Mag.* et aequis contenderent. *Ed. Long.* an equis contend.

5 *deſperari.* deſperare *MS. Leid.* 2. *Ed. Keuch.*

eadem re. eadem de re *MS. Ax.*

auderi. Ita MS. Ernſt. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. *Sed* audiri *Ed. Ald.* audere *MS. Ax. Boecl. Ed. Keuch. Stau.* 2, *Heuſ.*

dimicare. Ita et MS. Voſſ. 2, Ax. *Sed* dimicari *MS. Voſſ.* 1. 3. *Ed. Ienſ. Med. Par.* copiis dimicarent auderi *MS. Dan. In MS. Ox.* τὸ dimicare *deeſt.*

Cap. V, 1 *hoc in temp.* hoc temp. *Ed. Steph.*

Athenienſibus. Athenienſis *MS. Leid.* 2.

Plataeenſes. platentes *MS. Leid.* 2. Platenſes *MS. Voſſ.* 1. 2. Plateenſes *Ed. Par.* Plataeenſium *Ed. Steph. Gebh.*

horum. hominum *MS. Ox.*

millia. milia. *MSS. Voſſ. et. Edd. noſtri veteres vbique.*

praeter Plat. — compl. ſunt. MS. Voſſ. 3 aberant.

2 *valuerit.* valeret *MS. Dan.*

eius enim auctor. eius ergo autor. *MS. Dan. Gif.* eius auctor. *MS. Leid.* 2, *Ax. In Ed. Ald. vbique ſcribitur* authoritate. *Ed. Heuſ.* eius [enim] auctoritate.

3 *deinde poſtero.* dein poſtero *MS. Dan.* deinde poſtera *MS. Voſſ.* 2. *In MS. Ax. erat* dein poſtera ſubmotis rad.

noua arte, vi ſumma. nona partis ſumma *MS. Gif. Ed. Vltrai.* in parte montis ſumma *MS. Sau. Mendoſ. Voſſ.* 3. noua partis ſumma *MS. Dan.* et non apertiſſima *MS. Leid.* 2.

praelium. proelium *Ed. Ienſ. Med. vbique.*

namque. nanque *Ed. Ienſ. Med. Ald. vbique.*

arbores. arbore. *MS. Leid.* 2.

multis. militis *MSS. Ox. Voſſ.* 1. 2.

rarae. ſtratae, rarae. *MSS. Ox. Voſſ.* 1. 2. *Caeterum in Ed. Heuſ. Stau.* 2 *incluſa ſunt vncinis verba* namque rarae.

vt et. et vt *Ed. Med. Arg.*

teger. altit. altit. tegerentur *MS. Dan. Sed in MS. Voſſ.* 3 *erat* regerentur. *Ed. Long.* et vt montium obtegerentur altitudine.

4 *Datis.* Dathis *MS. Dan. Leid* 2.

aequum locum. Ita MS. Dan. Boecl. Ax. *Sed* locum aequum *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl.*

fretus. fraetus *Ed. Par.*

magis, quod prius. magis prius *MS. Leid.* 2.

venirent. veniret *MS. Voſſ.* 3.

dim. vt. arb. dim. vt. arbitrabantur *MS. Leid.* 2.

in aciem. Sic et MS. Dan. *Sed* in acie *MS. Voss.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

praeliumque. MS. Ox. aberat.

5 *decemplicem.* decuplicem *Ed. Ald. Lamb.*

profligarent. profligarint *MS. Dan. Leid.* 2. *Ed. Heus.* profligaverint *MS. Voss.* 2, *Boecl.*

adeoque perter. adeoque perterruerint *MS. Dan. Leid.* 2, *Ax.* adeo perterruerunt *Ed. Ald.* adeoque perteruerunt *Ed. Iens. Med.*

peterent. petierint *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 3, *Ax. Ed. Heus.* petierunt *MS. Voss.* 2, *Boecl.*

qua. quoniam *MS. Mendos.*

nobilius. his nobilius *MS. Voss.* 2. volubilius *MS. Mendos. Voss.* 3.

opes. copias *MS. Ernst.*

Cap. VI, 1 *praemium.* premium *Ed. Iens. Med.*

Miltiadi. Miltiade *MS. Voss.* 3.

intell. possit. intell. possit inde *MS. Boecl. Voss.* 2.

2 *vt enim pop.* Ita MS. Dan. Boecl. Gif. Leid. 1, Voss. 2. *Sed* vt pop. *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Stau.* 1. 2.

populi nostri. populi R. *MS. Dan. Gif. Leid.* 1.

tenues. tenus *MS. Voss.* 1.

obsoleti. Sic MS. Gif. Put. Dan. Sau. Ed. Lamb. *Sed* absoleti *MS. Voss.* 1. aboleti *Ed. Iens. Med. Arg. Paris. Ald. Long. Valquenarius ad Eurip. Phoen. p.* 53 *malebat* atque eo obsoleti.

3 *qui Athenas.* quia Athenas *MS. Boecl. Ax.* quid Athenas *MS. Dan.* ea Athenas *MS. Leid.* 2.

Graeciam. Graecia *MS. Leid* 2.

liberarat. Ita etiam MS. Voss. 2, Dan. Boecl. Ax. Ed. Heus. *Sed* liberauit *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Stau.* 1. 2.

Poecile. ποικίλη *MS. Dan.*

cum. vt quum *Ed. Stau.* 2.

vt in dec. in dec. *Ed. Stau.* 2.

praeliumque. praediumque *MS. Voss.* 3.

5 *Phalereo.* Phalerio *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2, *Ax.*

decreuit. decernit *MS. Voss.* 2.

Cap. VII, 1 *persequeretur.* prosequeretur *MS. Voss.* 2.

plerasque. plures *MS. Mendos. Voss.* 3.

2 *e nauibus.* MS. Voss. 2, Boecl. Ax. aberant.

omnique. omniaque *Ed. Paris.*

deinde. dein *Ed. Iens. Med. Arg.*

propius. proprius *MS. Leid.* 2.

3 *flamma vt ab op.* flamma ab op. *MS. Leid.* 2.

vtrisque. vtriusque *Ed. Paris. Ald.*

signum a classiar. reg. dat. signum aduersariis datum *MS. Ox.* sign. a class. regis datum *MS. Dan. Voss.* 2.

4 *vt et Parii.* vt Parii *MS. Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Paris. Ald. Lamb.* et vt Parii *MS. Voss.* 3. et Parum *MS. Leid.* 2.

deterrerentur. detererentur *Ed. Iens. Med.*

5 *accusatus ergo.* accusatus est ergo *MS. Dan.*

rebus. omnibus *MS. Leid.* 2.

[*a pugna*]. Ed. Iens. Med. Arg. Paris. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Bos. 1, Stauer. 1 absunt vnci. Verba ipsa non leguntur in MS. Dan. Mendos. Leid. 2, Boecl. Voss. 2. Ed. Staû. 2. In MS. Ax. erat et hic *a rege.*

oppugnando. oppuguando *Ed. Iens. Med.*

acceperat. Ita et MS. Dan. Gif. Put. Sau. Ed. Lamb. *Sed* ceperat *MS. Leid.* 2, *Voss.* 3. *Ed. Iens. Med. Arg. Paris. Ald.* coeperat *Ed. Long.*

ipse.

ipſe. MS. Boecl. Voſſ. 2, Ax. aberat.

pro eo. MS. Leid. 1, Ax. Boecl. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. aberant. Heuſingerus ideo incluſit vncinis.

Tiſagoras. Iſagoras *MS. Boecl. Ax.* Dixagoras *MS. Long.* Sagoras *MS. Dan. Mendoſ. Voſſ.* 1. 2. 3. Iſagonas *MS. Leid.* 2. Dagoras *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald.* Steſagoras *Ed. Mag. Lamb. Steph.* Diagoras *Ed. Vltrai. Long.*

6 *abſolutus.* abſoluta. *MS. Voſſ.* 3.

multatus eſt. mulctatuseſt *Ed. Arg. Pariſ. Ald. Long. vbique.*

in claſſem. in claſſes *MS. Dan. Leid.* 2.

ſumtus. ſumptus *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. vbique.*

in praeſentia. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Lamb. Boſ. 1, Stau. 1. 2 abſunt: ſed legebantur in MS. Mendoſ. Gif. Dan. Boecl. Leid. 2, Put. Sau. Ox. Voſſ. 1. 2. 3. Ed. Heuſ.

vincula. vincla *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg.*

eſt. MS. Leid. 2 aberat.

Cap. VIII, 1 *Pario.* Pariio *MS. Leid.* 2.

nam. nanque *Ed. Ald. Lamb.* naque *Ed. Pariſ.* namque *Ed. Med. Arg. Steph. Gebh.*

Piſiſtrati. Piſyſtrati *Ed. Arg.*

ſuor. ciuium. ciuium ſuorum *MS. Dan.*

2 *in.* MS. Leid. 2, Ox. Voſſ. 2, Boecl. aberat.

magiſtratibuſque. magniſque *MS. Gif. Dan. Boecl. Leid. 2, Ox. Voſſ.* 2.

3 *Cherſoneſi.* Cherſoneſſo *MS. Leid. 2, Voſſ.* 1. 3. Cherſoneſo *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ.*

retinuerat. retinebat *MS. Leid. 2, Boecl. Voſſ.* 1. 3. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald.*

et hab. et dic. tyranni. et dicuntur tyranni et habentur *MS. Dan.* et dic.] et hab. tyr. *MS. Ax.*

quae. MS. Voſſ. 3 aberat.

4 *erat.* MS. Voſſ. 2, Ax. aberat.

cum ſumma. tum ſumma *MS. Dan. Leid. 2, Voſſ. 2. Ed. Pariſ. Ald.*

comitas. Sic et MS. Put. Sau. Ed. Ienſ. Ald. Long. Lamb. *Sed* communitas *MS. Mendoſ. Dan. Voſſ.* 1. 3. Sed in marg. Voſſ. 1. 3 eadem manu ſcriptum erat *al. comitas. MS. Gif.* comiutas.

auctoritas. authoritas *Ed. Long.*

reſpiciens. aſpiciens *MS. Sluiſq.*

II. THEMISTOCLES

Themiſtocles. Themiſtoclis vita *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald.*

Cap. I, 1 *Neocli.* Ita MS. Gif. Dan. Put. Sau. Mendoſ. Voſſ. 1. 2. 3. *Sed* Neoclis *MS. Ernſt. Ed. Ald. Long. Steph.*

vitia. vicia *Ed. Arg. vbique.*

emendata. emundata *MS. Voſſ.* 1: *ſed ſupra notatum erat* emendata.

2 *ordiendum.* ordiendus *MS. Leid. 2, Voſſ.* 1. 3.

Neocles. Neoclus *MS. Gif. Dan. Mendoſ. Voſſ. 3. Ed. Gebh. Keuch.*

Acharnanam. Ita MS. Ernſt. Bau. 1. 2, Ax. Ed. Arg. Boecl. Heuſ. *Sed.* Acarnanam *MS. Trin. Mendoſ. Sau. Gif. Put. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Gebh. Keuch.* Ariananam *MS. Leid.* 2. Archanam *MS. Ox. Voſſ.* 2.

 Acarna-

Acarnaniam *MS. Voss.* 3. Halicarnasſiam *Ed. Ald. Lamb. Bos.* 1, *Stau.* 1. 2. Carinam *Ed. Long.*

liberius viu. Ita MS. Dan. Gif. Boecl. Leid. 2, Bau. 1, Ax. Ed. Vltrai. *Sed* liberius iuſto viu. *MS. Voss.* 1. 3. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Lamb. Steph. Ab MS. Voss.* 2, *et τὸ* iuſto, *et τὸ* liberius, *aberat.*

rem famil. rem ſuam famil. *MS. Voss.* 3.

exhered. exhaered. *Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald. vbique.*

3 *dedidit.* Ita MS. Gif. Dan. Mendoſ. Leid. 2. Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Keuch. Lond. *Sed.* dedit *MS. Voss.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Arg. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Bos.* 1, *Stau.* 1. 2.

verſabatur. verſebatur *MS. Voss.* 1: *ſed a manu ſec.* verſabatur.

ſine eo. ſine illo *MS. Dan. Ed. Steph. Gebh.*

gerebatur. regebatur *Ed. Arg. Long.*

celeriterque, quae opus. celeriter quae opus *MS. Leid.* 2, *Voss.* 2. *Ed. Arg.*

erant. erat *MS. Voss.* 3.

reperiebat. MS. Dan. Leid. 1. Ed. Vltrai. Gebh. Keuch. addunt: *facile eadem oratione explicabat.*

4 *neque minus — coniiciebat.* Hunc ordinem verborum ſervant MSS. et Edd. noſtri omnes. Stauerius autem in edit. 2 eum, de coniectura Buchneri, ita mutauit: *quod et de inſt. vt ait Th. ver. iudic. et de fut. cal. coniic. Neque minus in r. g. pr. q. exc. erat.*

Cap. II, 1 *gradus fuit cap.* gradus cap. *MS. Voss.* 2, *Ax.* gr. f. capeſendae *Ed. Ienſ. Med.* gr. f. capeſcendae *Ed. Arg. Long.*

ferociorem. feraciorem *MS. Voss.* 2, *Ax.*

2 *cum pec. publ.* quum ex pec. publica *MS. Leid.* 2.

quotannis. quot annis *Ed. Ienſ. Med.*

3 *quae cel. eſ.* Ita et MS. Boecl. Leid. 2. Ed. Arg. Steph. Boecl. *Sed* qua cel. eſ. *MS. Voss.* 1. 2. 3. *Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald. Lamb. Gebh. Keuch. Stau.* 1. 2, *Heuſ.*

primum. primos *MS. Leid.* 2.

Corcyraeos. Corcyraeus *MS. Voss.* 3.

cum diuitiis. tum diuitiis *MS. Leid.* 2. *Ed. Arg.* quum diu. *Ed. Pariſ.*

id. id vero *Ed. Long.*

tum eti. per. tum per. *Ed. Keuch.*

quantae ſaluti. quante ſal. *Ed. Arg.* quanti ſal. *MS. Leid.* 2.

4 *nam.* MS. Leid. 2. Ed. Heuſ. abeſt.

cum Xerxes. cum et Xerxes *MS. Voss.* 3.

inferret. ferret *Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald.*

cum tantis e. cop. inu. qu. cum tantis copiis qu. *MS. Dan. Mendoſ. Leid.* 2, *Voss.* 3. *Ed. Heuſ.* cum tantis copiis venit qu. *MS. Ox. Ax.*

antea. ante *MS. Dan. Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald. Long. Steph. Gebh. Keuch.* an *Ed. Arg.*

neque poſtea. nec poſtea *MS. Voss.* 3.

5 *mille.* milla *Ed. Med.*

millia. milia *Ed. Ienſ. Med. Pariſ. vbique.*

onerariarum. onerarium *MS. Leid.* 2. orariarum *MS. Voss.* 3.

ſepting. mil. ped. equ. quadr. mil. f. decem peditum equitum CCCC. fuerunt *MS. Voss.* 1. D. peditum, equitum Quadringentorum fuerunt *MS. Voss.* 3. ſeptingentorum decem millia ped. equ. quadringenta millia f. *MS. Boecl.* ſepting. peditum, equ.

equ. quadring. fuerunt *MS. Dan. Leid.* 2. septingenta decem milia peditum, equitum quadringenta milia f. *MS. Ax.*

6 *quidnam fac.* quaedam fac. *MS. Voss.* 3.

vt moenibus. vt menibus. *Ed. Arg.*

7 *conferrent.* conferret MS. *Voss.* 3.

eum enim. eum etenim *MS. Ax.*

a deo. Ab Ed. Iens. Med. Arg. Paris. Ald. Lamb. absunt: sed in MS. Mendos. et Bauaricis legebantur.

significari. signifruci *MS. Leid.* 2, significare *Ed. Paris.*

8 *triremes.* trientes *MS. Voss.* 1: *sed in marg.* triremes.

Salaminem. Salaminam *MS. Mendos. Voss.* 1. [*in quo tamen supra notatum erat* Salaminem] 3. *Ed. Iens. Med. Arg. Paris.* Salamina *MS. Voss.* 2, *Ax. Ed. Vltrai. Heus.*

partim Troezenem. Troezenem *MS. Leid.* 2. partim Troezenam *MS. Voss.* 3. *Etiam in Voss.* 1 *erat* Troezenam: *sed supra notatum* Troezenem. *p. Troezena* MS. Ax. Ed. Vltrai. Heus.

asportant. absportant *MS. Mendos. Voss.* 3. deportant. *MS. Dan.*

paucisque. paucique *MS. Voss.* 3.

Cap. III, 1 *plerisque.* plaerisque *Ed. Med. Paris.*

in terra dimicari. terra dimicari *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

cum Leonida. cum Leonida duce *MS. Voss.* 2, *Ax.*

2 *trecentarum.* trecentum *MS. Leid.* 2.

Artemisium. Arthemisium *MS. Dan. Ed. Iens. Med. Arg. Paris.* Artemensium *MS. Leid.* 2. *Ab Ed. Steph. Gebh. absunt verba* primum apud Artemisium.

inter Eub. et inter Eub. *MS. Dan.*

circumiretur. circuiretur *MS. Leid.* 2, *Dan. Voss.* 2, *Ax. Ed. Iens. Ald. Stau.* 2.

3 *hic etsi pari pr.* hic et pari pr. *Ed. Arg.* hic etsi praelio *MS. Voss.* 3. hinc etsi p. pr. *Ed. Lamb.*

superasset. superassent *Ed. Med. Arg.*

4 *Artemisio.* Arthemisio *Ed. Iens. Med. Arg. Paris.* Arthemesio *MS. Voss.* 2. Artemesio *MS. Voss.* 3. Artemensio *MS. Leid.* 2.

exaduersum. Sic MS. Gif. Dan. Put. Sau. Boecl. Voss. 1. 2, [in quo tamen supra notatum erat *et aduersum*] Ax. *Sed* adversum *Ed. Iens. Med. Arg. Paris. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Bos.* 1.

Salamina. Salaminam *MS. Voss.* 1. [*in quo supra scriptum* Salaminem] 2. 3, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Paris.*

constituerent. constituerunt *Ed. Lamb.*

Cap. IIII, 1 *Xerxes.* Xerses *Ed. Med.*

astu. astum *MS. Voss.* 1, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg.* Astu *Ed. Paris.* Asty *Ed. Ald.* astiam *MS. Voss.* 3. arcem *MS. Long.*

idque nullis. id nullis *MS. Leid.* 2.

inuenerat. inuenerant *MS. Leid.* 2.

2 *fama.* flamma *MS. Ernst. Ax. Dan. Gif. Put. Sau. Bau. vnus.*

domos s. disc. Ita MS. Dan. Boecl. Voss. 1. 2. 3. *Sed* domos suasque disc. *MS. Leid.* 2. d. suas quisque disc. *Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch. Atque sic scribere voluisse videtur librarius libri Leidensis.*

esse pares. pares esse *MS. Leid.* 2, *Voss.*

Voff. 1. 2. par. effe poffe *MS. Dan. Gif. Put. Sau.*

Eurybiadi. Eurhiadi *MS. Voff.* 1. 3. Eurybradi *Ed. Med.* Eurybiabi *Ed. Ald.*

fummae. fumme *Ed. Ienf. Med. Arg.*

3 *fideliffimum.* fidiffimum *MS. Voff.* 1. 3, *Boecl.*

nunciaret. nuntiaret *Ed. Ald. vbique.*

4 *confectari.* infectari *MS. Boecl. Ax.*

ingratiis. Sic MS. Ernft. Ed. Lamb. *Sed* ingratis *MS. Dan. Gif. Put. Sau. Bau. Leid.* 2, *Voff.* 1. 2. 3, *Ax. Boecl.* ingrati *Ed. Ienf. Med. Arg. Parif. Ald. Long.*

5 *fibi.* Abeft ab Ed. Gebh. Boecl.

opportun. oportuniffimo *MS. Voff.* 1. *Ed. Med.*

nauium. manuum *Ed. Vltrai.*

vict. eft e. magis conf. Sic Ed. Long. Keuch. *Sed* victus ergo eft magis etiam conf. *MS. Dan. Boecl. Ax. Voff.* 3. victus ergo eft m. c. *Edd. noftri omnes.*

Cap. V, 1. *hic.* hic barbarus *Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

etfi male rem g. etfi male g. *MS. Vofs.* 3.

tamen. Abeft ab Ed. Boecl.

habebat. habuit *MS. Boecl. Ax.*

vt eti. cum his op. vt eti. his op. *MS. Ax.* vt eti. tum his tum op. *MS. Dan.*

interim ab. Sic MS. Dan. *Sed* iterum ab *MS. Leid.* 2, *Ax. Ed. Vltrai.* interim tamen ab *MS. Voff.* 3. *Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

diffolueretur. diffolueret *MS. Leid.* 2.

2 *conferuatum.* conuerfatum *Ed. qu.*

3 *quae cum Marath.* quae Marath. *MS. Leid.* 2.

tropaeo. trophaeo *Ed. Ienf. Med. Arg. Parif. Ald. Bof.* 1. tropheo *MS. Voff.* 1. 2. 3.

Salamina. Salaminam *MS. Leid.* 2, *Voff.* 1. [*in quo tamen fupra fcriptum erat* Salaminem] 2. 3. *Ed. Ienf. Med. Arg. Parif.*

maxima. maximam *Ed. Arg.*

Cap. VI, 1 *nec minor.* neque minor *MS. Voff.* 1. 2, *Ax. Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Phalereo. Phaleraeo *Ed. Arg. Long.* Phalerico *MS. Ox. Voff.* 3. *Ed. Vltrai. Heuf.* Phalarico *MS. Mendof. Dan. Voff.* 1. 2, *Boecl.*

Piraeei. Pirei *MS. Voff.* 1. Pyraei *Ed. Arg. Parif.*

isque. Isque *Ed. Steph.*

circumdatus. circundatus *Ed. Ienf. Med. Ald.*

aequipar. equipar. *Ed. Arg.*

fuperaret. fuperare *Ed. Arg.*

2 *idemque mur.* idem mur. *MS. Leid.* 2, *Boecl. Voff.* 1. 2. 3.

periculo fuo. fuo periculo *MS. Ax. Ed. Arg. Steph. Gebh. Keuch.*

barb. excurfiones. excurf. barbarorum *MS. Ax. Ed. Arg. Keuch.*

qua negar. qua re negar. *Ed. Lamb. Steph.*

Peloponnefum. Poloponneffum *MS. Voff.* 1. 2.

vrbem haberi. vrbem muros habere *MS. Leid.* 2. vrbem habere *MS. Voff.* 1. 2. 3, *Ax. Boecl. Ed. Med. Arg. Parif.*

munita. Punita *Ed. Med.*

quae hoftes. quam hoftes *MS. Leid.* 2.

3 *hoc l. al. fpectabat.* hoc longe aliter fpectabant *MS. Leid.* 2. hoc longe aliter animo exfpectabant *MS. Ox.* hoc l. animo fpectabant *MS. Voff.* 1. 3, *Mendof.* hoc longe fpectabant *MS. Voff.* 2. hoc longe aliter animo fpectabat *MS. Ax.*

Lacedaemonii. MS. Boecl. Ax. aberat.

fui.

sui. sibi *MS. Leid.* 2.

quam. Sic MSS. Bauari et Edd. nostri omnes. *Sed aberat MS. Boecl. et Ed. Long.*

4 *instrui.* strui *Ed. Lamb. Steph.*

praesentibus. pntib9 *Ed. Arg.*

desierunt. disierunt *Ed. Long.*

5 *vt tum.* vt eum *Ed. Med.* tum, *omisso τῷ* vt, *MS. Dan. Voss.* 1. 2, *Leid.* 2.

exstructa. extructa *Ed. Iens. Med. Arg. Paris. Ald.*

interim. vt interim *Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

siue sac. ess. [*s. prof.*] *s. priu.* siue sacer siue priuatus esset *MS. Mendos. Boecl. Voss.* 1. 3. siue sacer esset siue priuatus *MS. Ernst. Gif. Put. Sau. Leid.* 1, *Bau. Ed. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.* siue sacer, siue profanus, siue priuatus esset *MS. Dan. Voss.* 2, *Ax. Boecl. Ed. Long.* siue sac. siue prophanus, s. priu. esset *Ed. Arg.* siue sacer, siue prophanus, siue priuatus *Ed. Iens. Med. Paris.* siue sac. esset, siue prof. siue pr. *Ed. Ald.* [*in quo tamen scriptum est* prophanus] *Lamb. Bos.* 1, *Heus. Stau.* 2.

et vndique. sed vndique *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

idon. ad mun. ad mun. idoneum *MS. Ax.*

congererent. cogerent *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Paris. Ald. Vltrai.*

sepulcrisque. sepulchrisque *Ed. Arg. Ald.*

Cap. VII, 1 *adire ad mag.* Sic MS. Gif. Dan. Mendos. Ed. Iens. Med. Paris. Ald. *Sed* adire mag. *MS. Ax. Voss.* 2. *Ed. Arg. Long. Steph.*

noluit. voluit *Ed. Iens. Med.*

duceret. Sic MS. Leid. 2. Ed. Vltrai. *Sed* duceretur *Ed. Iens. Med. Paris. Ald. Lamb. Keuch.* vt quam long. tempus interponens diceret caussam *MS. Mendos.* vt qu. long. tempus: interponens caussam diceret *MS. Voss.* 3.

2 *Lacedaemonii.* Lacedaemoni *MS. Voss.* 3.

eumque. eoque *Ed. Long.*

ea re. in ea re *MS. Dan. Boecl. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. 3. *Ed. Arg. Steph. Gebh. Boecl. Stau.* 2.

conari. conati *Ed. Ald.*

rel. leg. sunt consec. reliqui sunt cons. *MS. Leid.* 2.

superesse. superare *MS. Mendos. Voss.* 1.

summum imperium er. imperium summum er. *MS. Dan.* imperium summum est *MS. Ax. Voss.* 2: *sed in huius marg.* erat. *MS. Voss.* 3 summum erat imperium.

falsa his esse. falsa esse *MS. Ax.*

viros bonos. bonos viros *Ed. Iens. Med. Ald. Lamb.*

haberetur. Sic MS. Dan. *Sed* adhiberetur *MS. Boecl. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. 3. *Ed. Iens. Med. Arg. Paris. Ald. Long. Steph. Gebh.*

explorarent. expiorarent *MS. Leid.* 2.

inter. se obs. retin. interea sibi detrahere retinerent *MS. Mendos. Voss.* 3.

3 *gestus est ei.* gestus ei *MS. Voss.* 2, *Ax.*

functi. facti *MS. Mendos.*

Them. iussit. Them. si iussit *MS. Voss.* 1.

eisque. hisque *MS. Boecl. Voss.* 1. 2, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Paris. Ald.*

ne prius. quamprius *MS. Voss.* 3.

dimitterent. remitterent *MS. Voss.* 2: *sed supra notatum erat* dimitterent. *Ed. Keuch.* demitterent.

4 *ratus est.* est ratus *Ed. Iens. Med. Paris. Ald. Lamb.*

ad

ad mag. et ad mag. *Ed. Keuch.* *sed mox in eodem libro ante τὸ* apud *abest τὸ* et.

apud eos, et quos apud *MS. Leid.* 2.

professus est. Sic MS. Sau. Dan. Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald. *Sed* prolocutus eſt *MS. Long.* proſecutus eſt *MS. Put. Gif. Boecl. Voſſ.* 2. *Ed. Arg. Long.*

deos publicos. deoſque publicos *MS. Leid.* 2, *Voſſ* 1. 3. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald.*

ſepſiſſe. ſepiſſe *MS. Voſſ.* 2. ſaepſiſſe *Ed. Ienſ. Med.*

5 *neque eo quod.* Sic MS. Mendoſ. Boecl. Bau. Voſſ. 3 et Edd. noſtri omnes, etiam Long. *Sed* neque in eo quod *MS. Dan. Leid.* 1. *Ed. Vltrai.* neque eos *Ed. Lamb.*

Graeciae. Greciae *Ed. Med.*

vt propugn. et propugn. *Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald.*

oppoſitum eſſe. Sic MS. Leid. 2, Voſſ. 3, Dan. Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald. Lamb. Boecl. Boſ. 1, Heuſ. *Sed* oppoſitam eſſe *MS. Voſſ.* 2, *Ax. Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch. Stau.* 1. 2.

claſſem regiam. Sic Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald. Boecl. *Sed* claſſes regias *MS. Leid.* 1, *Boecl. Ax. Voſſ.* 1. 2. *Ed. Arg. Long. Heuſ. Stau.* 2. claſſis regia feciſſet *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

feciſſe. MS. Voſſ. 3 aberat.

6 *recipere.* accipere *Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald.*

aliter. Sic MS. Dan. Ed. Ienſ. Med. Pariſ. Ald. *Sed* alias *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax. Ed. Arg. Long.*

eſſent recepturi. Ita MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. 3. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. *Sed* recepturi, *omiſſo τῷ* eſſent, *Ed. Keuch. Stau.* 2.

Cap. VIII, 1 *tamen.* hic tamen *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

ciuium. ciuicorum *MS. Leid.* 2.

Miltiades. Milciades *Ed. Arg.*

teſtarum. Sic et MS. Gif. Put. *Sed* teſtularum *MS. Sau. Mendoſ. Leid.* 1, *Ax. Voſſ.* 2. 3. *Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

2 *propter multas.* per multas. *MS. Leid.* 2.

Perſarum. Sic Ed. Long. *Sed* Perſe *MS. Leid.* 2, *Dan. Voſſ.* 1. 3. *Ed. Pariſ.* Perſae *Ed. Ienſ. Med.* Perſiae *Ed. Ald.*

feciſſet. iniisſet. *Ed. Long.*

3 *eſt damnatus.* damnatus eſt *MS. Leid.* 2, *Ax. Ed. Arg.*

Corcyram. Corcyran *Ed. Gebh.*

ibi. vbi *MS. Ax.*

cum eius princ. ciu. animaduertiſſet. cum eius princeps animadu. *MS. Leid.* 2. cum eius principes animadu. *MS. Mendoſ.* cum ei. pr. ciu. animaduertiſſent *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

indicerent. inducerent *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* inciderent *MS. Voſſ.* 1: *ſed in marg.* alii indicerent.

ad Adm. Moloſ. reg. Sic Ed. Long. *Sed* ad Moloſorum Admetum Moloſſum *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. ad Moetum Moloſſum regem *MS. Dan.*

hoſpitium. hoſpicium *Ed. Med.*

fuerat. erat *MS. Dan.*

4 *huc* hic *Ed. Boecl.*

rex abeſſet. rex eſſet *MS. Leid.* 1. rerum abeſſet *MS. Leid.* 2.

inde non prius egr. eſt. inde prius egreſſus non eſt *MS. Boecl.* [*Magius ibi ſe reperiſſe oſtendit* inde vero pr. e. n. e.] *Voſſ.* 2, *Ax.*

quam rex eum data. quam rex quem d. *MS. Voſſ.* 3.

5 *nam cum ab Ath.* nam cum Ath. *MS. Voſſ.* 2; *Ax Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ.*

monuitque. monuit *MS. Ax.*

Pydnam. Phydnam *MS. Leid.* 2, *Dan. Ed. Ienſ. Pariſ.* Phidnam *MS.*

MS. Voss. 1. 3. *Ed. Med. Arg.* Fidnam *MS. Ax.*

esset. esse *Ed. Ienf. Med.*

6 *hac re audita.* MS. Leid. 2, Ax. Dan. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Steph. abſunt. Heuſingerus incluſit vncinis. *Sed* Hic re audita *MS. Voſſ.* 3.

nautis. Sic MS. Leid. 1, Boecl. Voſſ. 1. 2, Ax. Ed. Vltrai. Heuſ. Sed. MS. Voſſ. 3. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1, Stau. 1. 2 abeſt.

eſcendit. Sic MS. Dan. Voſſ. 1. Ed. Heuſ. *Sed* exſcendit *MS. Voſſ.* 3. aſcendit *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Lamb. Boſ.* 1, *Stau.* 2.

tum Ath. Athen. tum *MS. Ax. Voſſ.* 2.

quae. que *Ed. Med.*

ferretur. fertur *MS. Leid.* 2.

qui ſit. Sic et MS. Dan. Boecl. Voſſ. 2. 3, Ax. *Sed* quis ſit *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Boſ.* 1.

7 *ancoris.* anchoris *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

neque quenq. eque quemq. *MS. Leid.* 2.

grat. poſtea ret. poſtea grat. ret. *MS. Voſſ.* 2, *Ax.* gr. p. rettulit *Ed. Med.* gratiam retulit *Ed. Boecl.*

Cap. VIIII, 1 *Xerxe regnante.* ad Xerxem regnantem *MS. Ernſt. Bau. Ox. Ax.*

tranſiiſſe. tranſiſſe *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Keuch. Boſ.* 1, *Heuſ.* miſiſſe *MS. Ox.*

Thucydidi. Thucididi *Ed. Arg.*

q. aetate prox. er. de his, qui. Sic MS. Dan. omiſſo tamen verbo Subſtantiuo. *Sed* q. aet. prox. ab his qui *MS. Bau.* qui aet. pr. ab his erat qui *MS. Ernſt.* q. aet. proximus erat iis qui *MS. Mendoſ. Voſſ.* 1. q. aet. proximus erat his, qui *MS. Boecl. a prima manu, ſed alia delerat τὸ his.* q. aetate pr. erat qui *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Boſ.* 1, *Stau.* 1. 2. q. aet. prox. de iis qui *Ed. Heuſ.* q. aet. prox. et is qui *MS. Voſſ.* 3. qui aet. prox. de his *MS. Ax.*

et eiuſd. vt eiuſdem *MS. Leid.* 2.

2 *omnium Graiorum.* hominum Graiorum *MS. Voſſ.* 1. 3.

cum mihi. quandiu m. *MS. Dan.* quod m. *MS. Boecl.*

aduerſum. Sic MS. Dan. *Sed* aduerſus *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Gebh. Boecl. Keuch.*

patrem tuum bel. patrem bellare *MS. Leid.* 2.

3 *feci.* orſus fui *MS. Bau.* orſus feci *MS. Ax.* fecit *Ed. Keuch.*

ipſe et ille. Sic et MS. Dan. *Sed* ipſe ego et ille *Ed. Long. Steph. Gebh.*

vellet. nollet *MS. Mendoſ. Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Salamina. Salaminam *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. 3. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ.*

circumiretur. Sic MS. Dan. *Sed* circuiretur *Ed. Stau.* 2. circumueniretur *Ed. Long. Steph.*

4 *nunc ad te aut. conf.* nunc confugi ad te *MS. Dan. Voſſ.* 1. 3, *Ax.* nunc autem conf. *Ed. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long.* nunc a. ad te conf. *Lamb. et caeteri recentiores.*

amicitiam. amiciciam *Ed. Med.*

ea autem. id autem *MS. Leid.* 2.

vt de his. vt his *MS. Leid.* 2.

de quibus tec. loqui. Sic et Ed. Lamb. *Sed* quas tecum colloqui *MS. Mendoſ. Bau. Voſſ.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Steph. Gebh.*

Gebh. Keuch. de quibus tec. colloqui *Ed. Heuſ. Stau.* 2.

annum mihi temporis. Ita MS. Sau. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1, Stau. 1. 2. *Sed* annuum mihi tempus *MS. Dan. Bau. Leid.* 2. annu mihi tempus *MS. Giſ.* annum mihi temporis ſpatium *MS. Put.* annuum tempus *MS. Ax.*

me ad te. ad te, *omiſſo τῷ* me, *MS. Boecl. Voſſ.* 2. 3, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald.* [me] ad te *Ed. Heuſ.*

Cap. X, 1 *admirans.* admiratus *MS. Boecl. Voſſ.* 2 : *ſed in hoc ſupra notatum erat alia manu* admirans.

cupienſque tal. cupiens talem *MS. Leid.* 2.

ſibi. MS. Leid. 2 aberat.

illud tempus. id tempus *Ed. Steph. Gebh.*

dedit. ſe dedidit *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. ſe dedit *MS. Ax.*

Perſide. Perſida MS. *Sluiſq.*

2 *illum Graec.* illud Gr. *Ed. Med. Arg. Long.*

Artaxerxe. Artoxerxe *Ed. Pariſ.*

Magneſiae. Maganen *MS. Leid.* 2.

3 *donar. his vſ.* don. cum duabus aliis his vſ. *MSS. ap. Long.* don. cum duabus aliis, quae panem praeberet *Ed. Long. Pro* donarat *Ed. Lamb. Keuch.* donauerat.

his vſus verbis. his quidem ubis *MS. Dan.* hiſque verbis *MS. Leid.* 2. his verbis *MS. Ax. Abſunt Ed. Long.*

[*ei*]. MS. Voſſ. 1. 2. 3, Boecl. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Boſ. Heuſ. abeſt. Erat autem in MS. Dan. Ed. Stau. 1. 2.

quotannis. quot annis *Ed. Ienſ. Med.*

redibant. redibat *MS. Leid.* 2.

Lampſacum autem, vnde. Sic MS. Dan. [*in quo eſt* Lamſacum] Boecl. Leid. 2, Voſſ. 2, Ax. *Sed* Lampſacum, vnde *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1, *Stau.* 1. 2, *Heuſ.* Lampſacum item *Ed. Long.*

vnde. un *Ed. Arg.*

Myuntem. Ita et Ed. Ald. Lamb. caeterique recentiores. *Sed* Myntam *MS. Voſſ.* 1. 3. Mintham *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ.* Myunta *Ed. Heuſ.* Smyrnam *MS. Boecl. Leid.* 2, *Voſſ.* 2, *Ax.* et Myuntem *Ed. Steph.*

opſonium. obſonium *Ed. Ienſ. Med. Arg. Steph. Gebh.*

ſepulcrum. ſepulchrum *Ed. Arg.*

ſtatuae in foro. ſtatuat vero in foro *MS. Voſſ.* 3. *Et in MS. Voſſ.* 1 *verba* in foro *alia erant adſcripta manu.*

Magneſiae. Magnenſiae *MS. Leid.* 2.

4 *multimodis.* Sic MS. Dan. Giſ. Put. Sau. Voſſ. 1. Ed. Gebh. Heuſ. recte. Vid. Cic. Brut. 45. *Sed* multis modis *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Lamb. Long. Steph. Keuch. Boſ.* 1, *Stau.* 1. 2. in multis modis *MS. Ax.*

eſt. MS. Voſſ. 3 aberat.

eundem pot. eum pot. *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.*

Thucyd. Thucididem *Ed. Arg.*

auctorem. authorem *Ed. Ald.* vbique.

opprimenda. optinenda *MS. Voſſ* 2, *Ax.*

5 *am. eſſe ſep.* am. ſep. *MS. Boecl. Leid.* 2, *Voſſ.* 2. 3, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Heuſ.*

III. ARI

III. ARISTIDES

Ariſtides. Ariſtidis vita *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald.*

Cap. I, 1 *eo de princ.* eo princ. *MS. Voſſ.* 3.

obtrectarunt. obtractarunt *MS. Leid.* 2.

2 *antiſtaret.* anteſtaret *MS. Voſſ.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Ienſ. Arg. Pariſ. Ald. Long. Steph.* conſtaret *MS. Leid.* 2. atteſtaret *Ed. Med.*

quanquam. cumcum *MS. Dan. addita gloſſa* pro quanquam. *An ſcriptum fuit* camcam? *Veteres enim librarii ſolebant pro* qu *ſcribere* c. *vt* condam, *pro* quondam, *ap. Iuſtin.* 3, 2. 3 *et ap. Curt.* 8, 14. 12. oblicum, *pro* obliquum, *ap. Curt.* 4, 15. 1 *etc.*

vt vnus. et vnus *MS. Leid.* 2.

quod qu. nos aud. quae qu. nos aud. *MS. Dan.* quam quidem audiemus *MS. Leid.* 2. quem quidem audierimus *MS. Ax.* quidem nos audierimus *MS. Voſſ.* 2: *ſed in marg.* al. m. quod. *Ed. Boſ.* 1 quod qu. nos audiemus. *Ed. Keuch.* quod qu. nos audiuerimus.

exilio exſulio *Ed. Lamb. vbique.*

3 *cedenſque.* ſedenſque *Ed. Pariſ. Ald.*

animaduerteret. animaduertiſſet *MS. Dan. Leid.* 1, *Voſſ.* 3, *Ax.*

pelleretur. expelleretur *MS. Leid.* 2.

tanta poena. tantam poenam *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ.*

4 *quod tam cup.* Ita MS. Dan. Gif. Mendoſ. Leid. 1, Bau. Voſſ. 1. 3. *Sed* quod cupide *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. quod ita cupide *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.*

quam erat. Sic MS. Boecl. Mendoſ. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. 3, Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Vltrai. Long. caeterique recentiores. *Sed* poſtquam *Ed. Lamb. Boſ.* 1, *Keuch.*

populiſcito. Sic MS. Dan. Leid. 1. *Sed* plebiſcito *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Arg. Pariſ. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. blebiſcito *Ed. Med.* plebeſcito *MS. Voſſ.* 2.

Cap. II, 1 *Salamina.* Salaminam *MS. Voſſ.* 1. 2. 3. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ.*

prius quam. A MS. Voſſ. 3 aberant.

Plataeeas. Plateas *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ.* Plataeas *Ed. Stau.* 1. 2, *Heuſ. vbique.*

ex. eſt interſ. Ita et Ed. Lamb. *Sed* ex. interf. eſt *MS. Voſſ.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Stau.* 1. 2. ex. interfectus *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald.*

2 *aliud.* illud *MS. Ax.*

iuſtitiae. iuſticiae *Ed. Arg. in quo mox etiam* equitatis.

ab Laced. Sic et MS. Dan. *Sed* a Laced. *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

3 *namque ante id.* namque id ante id *MS. Leid.* 2.

tum. tunc *MS. Leid.* 2.

et intemp. intemp., *omiſſo τῷ et, MS. Voſſ.* 3.

deligerent. diligerent *MS. Voſſ.* 3. *Ed. Med.* delegerent *MS. Ax.*

quo facilius. quos quo facilius *MS. Long. Dan. Ax. Leid.* 1. 2, *Voſſ.* 1. 2. 3. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long. Heuſ. Atque in hoc*

postremo nouum hinc caput incipit. Caeterum et in Ienſ. locus ita distinguitur: quos quo fac. — conarentur: ad claſſ. aed.

Cap. III, 1 *eius arbitrio.* eiuſque arbitrio *MS. Voſſ.* 1. 2. 3, *Dan. Ax.*

quadringena et ſexagena. Sic MS. Gif. Dan. Mendoſ. Boecl. *Sed* quadringenta et ſexagena *MS. Voſſ.* 2: *ſed in marg. alia manu* ſexaginta. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Ald.* quadringena et ſexaginta. *MS. Ax.* quadringena ſexaginta. *Ed. Pariſ. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1 quadringenta et ſexaginta.

quotannis. quot annis *Ed. Ienſ. Med.*

Delum. in bellum *MS. Voſſ.* 3.

2 *hic qua fuerit.* hic fuerit *MS. Voſſ.* 1.

n. e. cert. ind. quam. n. e. cert. ind. maiuſque, quam *MS. Voſſ.* 2.

quam quod, cum. quam quum *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 3, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald.*

qui efferretur. Ita et MS. Dan. et Edd. noſtri omnes. *Sed* quibus efferretur *Ed. Long. Steph.* quo qui e *MS. Ax.*

3 *factum eſt, vt.* factum vt *MS. Voſſ.* 1.

vt f. e. aut f. e. *MS. Leid.* 2. *filiae.* filias *MS. Voſſ.* 3.

IIII. PAVSANIAS

Pauſanias. Pauſaniae vita *Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald.*

Cap. I, 1 *virtut. el.* eluxit virtutibus *MS. Ax.*

vitae. Aberat MS. Mendoſ.

2 *illuſtriſſimum.* induſtriſſimum *MS. Voſſ.* 1.

illuſtr. eſt. eſt illuſtr. *MS. Ax.*

Mardonius. Maradonius *MS. Voſſ.* 3.

cum duc. millibus. cum VII millibus *MS. Leid.* 2. cum duc. milibus *MS. Voſſ.* 3. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Ald. Steph. Gebh. Boecl.* cum duc. militibus *Ed. Stau.* 2, *operarum, credo, peccato.*

vig. millibus equ. vig. equitum *MS. Dan. Boecl. Leid.* 2, *Ax. Voſſ.* 2. vig. [millibus] equ. *Ed. Heuſ.*

Graecia. Graeciae *MS. Leid.* 2, *Ax. Voſſ.* 2: *ſed in hoc a m. ſec.* Graecia.

3 *coepit.* cepit. *Ed. Med.*

in eo eſt repreh. in eo cum repreh. *MS. Voſſ.* 3.

quod ex pr. quod cum ex pr. *MS. Voſſ.* 3, *Dan. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

poſuiſſet. potuiſſet *MS. Voſſ.* 3.

erat haec ſent. haec ſententia erat *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

Plataeeas. Plateas *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. vbique.*

4 *exſculpſerunt.* Sic et MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. *Sed* expulſerunt *MS. Voſſ.* 3. exculpſerunt *Ed. Med. Arg. Par. Ald.* exſcalpſerunt *Ed. Steph. Gebh.*

ſcripſerunt. A MS. Voſſ. 3 abeſt.

Cap. II, 1 *ex his.* ex iis *MS. Ax.*

2 *elatius ſe ger.* elatus gerere *MS. Voſſ.* 1.

Byzantio. Curantio *MS. Leid.* 2. bizantio *Ed. Ienſ. Med. vbique.*

complures.

complures. quem plures *MS. Leid.* 2. quam plures *MS. Voss.* 3.

regis prop. regi prop. *MS. Voss.* 3.

ex vinculis publicis. ex vinclis publ. *Ed. Med. Arg. Par.* publicis vinculis, *omisso τῷ* ex, *MS. Leid.* 2.

Gongylum Eretriensem. Gongulum Eretr. *MS. Dan.* Congylum Cretensem *Ed. Iens. Med. Par. Arg. Ald.* Gong. Erethiensem *MS. Dan. Leid.* 2. Gong. Cretensem *MS. Voss.* 2, *Ax. Ed. Long.* Gongulium Eretr. *MS. Voss.* 1. Gongulum cretensem *MS. Voss.* 3.

3 *Byzantii.* Byzanti *MS. Dan. Leid.* 1.

tibi muneri. vt muneri *MS. Voss.* 3.

seque tecum. se tecum *MS. Leid.* 1.

affinitate. affinitatem *Ed. Lamb.*

nuptum. nuptā *Ed. Arg. Long.*

4 *Spartam.* Sparten *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.*

ceteram. caeteram *Ed. Ald. vbique.*

sub tuam potestatem. sub sua potestate *MS. Leid.* 2. pot. sub tuam *MS. Ax.*

se, adiuuante te. se adiuuante, *omisso τῷ* te, *MS. Dan. Voss.* 1. 2. 3. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. te adiuuante, *omisso hic τῷ* se, *Ed. Long. Steph.*

redacturum. reducturum *MS. Dan.* redacturum se *Ed. Long. Steph.*

his de rebus. Sic et MS. Mendos. Ed. Vltrai. *Sed* hisque de rebus *MS. Voss.* 2, *Ax.* his rebus *Ed. Ald.* horum igitur *Ed. Long. Lamb.*

volueris. nolueris *MS. Voss.* 1.

colloquatur. loquatur *MS. Leid.* 2.

5 *tot.* A MS. Voss. 3 Mendos. aberat.

necessariorum. necessarium *MS. Leid.* 2.

Artabazum. Arthabaxum *MS. Voss.* 3. Artabaxum *MS. Voss.* 1. Artabatem *MS. Voss.* 2. Artabarem *marg. MS. Voss.* 1. Artabarum *Ed. Iens. Arg.* Arthabarum *Ed. Med.*

ac petit. petit, *omisso τῷ* ac, *MS. Boecl. Leid.* 2, *Ax. Voss.* 2. 3. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

perficienda. efficienda *MS. Dan. Voss.* 2.

fecerit. perfecerit *MS. Dan. Boecl. Leid.* 1, *Voss.* 1. 2, *Ax.*

laturum. accepturum *MS. Ax.*

6 *suspicionem.* suspitionem *Ed. Arg. Par. Ald.*

Lacedaemoniorum. Lacedaemonio *MS. Leid.* 2.

Cap. III, 1 *callida.* calida *MS. Voss.* 1.

ratione. Sic et MS. Dan. *Sed* oratione *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.*

cogitata. Sic et Ed. Vltrai. Lamb. *Sed* cognata *MS. Dan.* conata *Ed. Gebh.* cognita *MS. Mendos. Sau. Gif. Put. Ax. Ox. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. 3. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

2 *Medica.* Medico *MS. Leid.* 2.

Aegyptii. Egyptii *Ed. Arg.*

3 *conueniendi.* conueniundi *MS. Leid* 2, *Dan.*

non dabat. Sic et MS. Dan. Long. *Sed* dabat, *omisso τῷ* non, *Ed. Arg. Long.*

et crudeliter. crudeliter, *omisso τῷ* et, *MS. Voss.* 2, *Ax. Leid.* 2. [et] crudeliter *Ed. Heus.*

Golonas. Colonas *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Iens. Med*

Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Heuſ. Stau. 2.

Troade. Troadis *MS. Boecl. Ax. Ed. Heuſ.*

cum patriae. tum patriae *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Med. Arg.* quum p. *Ed. Par.*

4 *reſciuerunt.* reſcierunt *MS. Ax. Ed Stau.* 2.

ſcytala. Ita et Ed. Ald. *Sed* lana *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. 3, *Sau. Put. Ed. Ienſ. Med. Par.* lancea *MS. Ox. Boecl. Ax.* [*in quo* leg. cum l ad e. m.] *Ed. Arg. Long.* laua *MS. Dan. Gif. Mendoſ.*

5 *nuntio.* nuncio *Ed. Ienſ. Med. Arg. vbique.*

commotus Sic MS. Sau. Put. Gif. Ax. Voſſ. 2. *Sed* motus *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Boſ.* 1, *Stau.* 2.

pecunia. cum pecunia *MS. Leid* 2, *Voſſ.* 1. 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

rediit. redit *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2.

ab ephoris. ad Ephoros *MS. Voſſ.* 3.

vincula. vincla *Ed. Lamb.*

coni. eſt. eſt coni. *MS. Ax.*

licet — regi. Incluſit vncinis Ed. Stau. 2.

cuiuis. cuius *Ed. Med.*

hoc. haec *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

regi. quod regi *MS. Leid.* 2.

hinc. huic *Ed. Ienſ. Med.*

ſuſpicione. ſuſpitione *Ed. Par. vbique.*

6 *Helotes.* Vllote *MS. Leid.* 2. Elote *MS. Voſſ.* 1. Ilote *MS. Boecl.* illote *MS. Voſſ.* 2. 3, *Ax.* illotae *MS. Dan.* Ilotae *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* Helotae *Ed. Ald. Long.*

ſolicitare. Sic et MS. Voſſ. 1. 2. *Sed* ſollicitare *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 3. *Edd. noſtri omnes.*

7 *quod.* quot *Ed. Ald.*

tamque claro viro. tamque viro claro *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

iudicari. iudicare *MS. Voſſ.* 3.

ſed exſpect. et exſpect. *MS. Voſſ.* 1. 3, *Ax. Ed. Med.* [*Arg. Par. Long. Heuſ.*

Cap. IIII, 1 *Venereo.* Venerio *MS. Dan.* Venero *MS. Voſſ.* 3.

Artabazum. Artabarum *Ed. Ienſ. Arg.* Arthabarum *Ed. Med.*

eſſe. eſſet *Ed. Ald.*

rediiſſet. rediſſet *Ed. Keuch.*

ſup. t. c. eod. ſuper eodem tali cauſſa *MS. Ax.*

lacerauit. Sic MS. Bau. Boecl. Ernſt. Voſſ. 2, Ax. *Sed* laxauit *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3 *et* 2 *in marg. a manu ſec. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

ſi pertuliſſet. A MS. Bau. aberant.

2 *erant — pertinebant.* A MS. Leid. 2 aberant.

litteras. literas *Ed. Ald. vbique.*

3 *indicio.* iudicio *Ed. Ienſ. Med.*

ſe ipſe. ipſe ſe *Ed. Long.*

indicaſſet. iudicaſſet *MS. Dan. Ed. Ienſ. Med.*

4 *indici.* iudici *Ed. Ienſ. Med.*

quid fieri. quae fieri *Ed. qu.*

fanum. Vanum *MS. Voſſ.* 3.

index. iudex *Ed. Ienſ. Med.*

ara. araque *MS. Leid.* 2, *Dan.*

ſi quis quid. ſi quis aliquid *MS. Ax.*

5 *perturb. eo venit.* pert. venit eo *MS. Voſſ.* 1. 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.* eo venit, *omiſſo τῷ* perturbatus, *MS. Voſſ.* 3, *Mendoſ. Ed. Vltrai.*

quid sit. quid si *Ed. Med. Lamb.*

repentini consilii. Ita et Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Boecl. *Sed* repentino consilio *MS. Dan. Leid.* 2. *Ed. Gebh. Stau.* 1. 2, *Heuf.*

1 6 *tanto magis.* modo magis *MS. Mendof. Bau. Leid.* 2, *Voff.* 1. 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Vltrai. Long.* mō [*h. e. vt Schefferus coni.* multo] magis *MS. Boecl.*

Pausanias. A MS. Voff. 3 aberat.

ne enunc. ne nunciaret *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Long.* ne nuntiaret *Ed. Ald.* ne ennunciaret *MS. Dan.*

implicitum. implicatum *MS. Leid.* 2, *Voff.* 2. 3, *Dan. Ed. Long. Lamb.*

magno esse ei pr. magnoque ei pr. *Ed. Med. Arg.* magno se esse ei premio *Ed. Ienf. Par. Ald.* [*in quo tamen est* praemio] magno ei pr. *MS. Ax. Ed. Keuch.*

Cap. V, 1. *putauerunt.* putarunt *MS. Leid.* 2, *Ax.*

vt putabat. (vt putabat) *Ed. Ald.*

e vultu. ex vultu *MS. Voff.* 3. et ex vultu *MS. Voff.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.*

admonere. admoneri *MS. Voff.* 2. 3, *Boecl. Leid.* 1, *Ax.* ammoneri *MS. Leid.* 2, *Dan.* amoueri *MS. Ox.*

insidias. et insidias *Ed. Ald.*

2 *qui sequ.* qui eum sequ. *MS. Dan.*

Chalcioecus. Chalciaecus *Ed. Ald. Long.* Chalcidicos *MS. Leid.* 2, *Dan.* Calchidicos *MS. Voff.* 1. Chalcidicus *MS. Voff.* 3. χαλκίοικος *MS. Voff.* 2. Chalcioecos *Ed. Heuf. Ab MS. Ax. aberat, relicto tamen spatio.*

valu. ei. aed. valuas aedis *MS. Ax.*

sunt demoliti. sunt moliti *MS. Voff.* 3.

quo facilius. quo celerius *MS. Ernst. Leid.* 1, *Bau. Voff.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Vltrai. Sed in marg. MS. Voff.* 2 quo facilius.

diuo. Sic et MS. Mendof. Gif. Ax. *Sed* dio *Ed. Lamb. Steph. Keuch.*

3 *magno.* A MS. Voff. 1 aberat.

natu. metu *MS. Mendof.*

4 *semianimis.* semianimus *MS. Ax.*

5 *eodem.* eodem loci *Ed. qu.*

nonnulli. non nulli *Ed. Ienf. Med vbique.*

inferri. inferre *MS. Ax.*

in quo. quo, *omisso* τῷ in, *MS. Leid.* 2, *Voff.* 1. 2. 3, *Boecl. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Heuf.*

dei Delphici. Delphici, *omisso* τῷ dei, *MS. Leid.* 1. 2, *Boecl. Ax. Voff.* 2. 3. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long.* Delfici *MS. Bau.*

erutus. exutus *Ed. Ienf. Med. Ald.*

eodem. Abest ab Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Erat autem in MS. Dan.

vitam. vt *MS. Gif.*

posuerat. Sic MS. Mendof. Dan. Leid. 1, Bau. Gif. Ax. Leid. 2, Ox. Voff. 1. 2. 3. Ed. Vltrai. Gebh. *Sed* finierat *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Keuch. Bos.* 1. *e glossemate, puto.*

V. CIMON

Cimon. Cimonis vita *Ed. Ienf. Par. Ald.* Cymonis vita *Ed. Med. Arg.* Cymon *MS. Voff.* 2.

Cap. I, 1 *Cimon.* Cymon *Ed. Ienſ. Med. Arg. vbique.* Cumon *MS. Ax.*

Miltiadis f. Myltiadis filius *Ed. Ienſ. Med. Arg.* Militiadis *MS. Dan vbique.*

duro. Sic MS. Sau. Put. Gif. Dan. *Sed* diro *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long.*

aeſtimatam. extimatam *Ed. Ienſ. Med. Arg*

in vinculis. vinculis, *omiſſo τῷ* in, *MS Voſſ.* 1.

cuſtodia. cuſtodi *Ed. Ienſ. Med.*

Athenienſibus. Sic MS. Voſſ. 1. 2. 3, Leid. 2. *Sed* Athenienſium *MS. Ax. Ed. Steph. Gebh.*

multatus eſſet. mulctatus erat *MS. Boecl.* multatus erat *MS. Ax.* mult. fuerat *MS. Leid.* 2.

2 *nomine.* Abeſt ab Ed. Long.

germ. ſuam. ſuam germ. *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Elpinicen. Helpicenem *MS. Dan. Leid.* 1. Helpinice *MS. Voſſ.* 1. 2. Helpicene *MS. Voſſ.* 3. Helpinicē *Ed. Arg. Long.* Elpenicem *Ed. Ienſ. Med.* Elpenicen *Ed. Par. Ald.* Elpinicem *Ed. Stau.* 1. 2.

quam more ductus. Sic MS. Gif. Dan. Mendoſ. Leid. 1, Ox. Voſſ. 1. 2. 3, Leid. 2. Ed. Vltrai. *Sed* quam ore ductus *Ed. Ienſ.* quam more patrio ductus *Ed. Par. Ald. Long. Lamb.* quam patrio more d. *Ed. Steph. Keuch.*

nam. namque *MS. Dan.*

3 *Callias.* Gallias *Ed. Ald.*

egit cum Cim. egit Cimone *MS. Leid.* 2.

4 *aſpernaretur.* aſpernatur *MS. Leid.* 2. aſpernarent *MS. Voſſ.* 3.

Elpinice. Helpicene *MS. Dan.* Elpenices *Ed. Ienſ. Med.* Helpinice *Ed. Arg. Long.* Elpinices *Ed. Par.* Elpenice *Ed. Ald.*

Miltiadis. Myltiadis *Ed. Ienſ. Med.* Milcyadis *Ed. Arg.*

vinculis. vinclis *Ed. Arg.*

quon. probib. poſſet. Sic MS. Boecl. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. 3. *Sed* quoniam prohiberet *Ed. Ald.* quoniam prohibere, *omiſſo τῷ* poſſet, *Ed. Ienſ. Med.* quoniamque prohibere poſſet ſe Cal. n. *Ed. Lamb. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. quando proh. poſſet *MS. Ax.*

ſeque. ſe *Ed. Lamb. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

Calliae. Callias *MS. Voſſ.* 3. Galliae *Ed. Ald.*

Cap. II, 1 *babeb. enim ſatis eloqu.* hab. e. eloquentiae ſatis *MS. Leid.* 2. hab. tum ſatis eloqu. *MS. Voſſ.* 2. 3, *Leid.* 1.

cum iuris ciu. tum iuris ciuilis *MS. Leid.* 2. *Ed. Arg.* quum iur. ciu. *Ed. Par.*

tum rei mil. cum rei mil. *MS. Leid.* 1, *Voſſ.* 2. 3.

exercitibus. Sic MS. Dan. Gif. *Sed* exercitu *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Keuch. Boſ.* 1.

2 *apud.* ad *Ed. Par.*

Amphipolim. Amphipolin *Ed. Heuſ.*

eoque decem m. eoque exercitu *MS. Leid.* 2. Tò millia aberat a *MS. Dan.*

Mycalen. Micalen *MS. Ax. Ed. Gebh.* Mychalen *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. mychalen *Ed. Ienſ. Par.* Mychalem *Ed. Med.* Mychalē *Ed. Arg.*

Cypriorum. Cyprorum *MS. Mendoſ. Gif. Leid.* 2, *Voſſ.* 3, *Ax. Ed. Arg.*

deuictam. deuinctam *MS. Voſſ.* 2.

3 *in terra.* A MS. Leid. 2, Voſſ. 3 aberant.

namque. nam *MS. Leid.* 1.

captis. capti *MS. Voſſ.* 3.

barbar.

barbar. vno conc. m. v. pr. barb. max. vim vno conc. proſtr. *MS. Boecl.* barborumque m. v. v. c. pr. *MS. Leid.* 2, *Ax. Dan.* barbarorumque m. v. v. c. proſtr. *Ed. Arg. Long.*

4 *bene animatas confirmauit.* A MS. Ox. Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. abſunt. Sed erant in MS. Mendoſ.

5 *Scyrum.* Cyprum *MS. Dan. Gif. Mendoſ. Voſſ.* 1. 3. *Ed. Ienſ. Med. Par.*

Dolopes. delopes *Ed. Med.*

geſſerat. geſſerant *MS. Voſſ.* 1. 2, *Dan. Ax. Ed. Med. Arg. Par. Long. Mag. Heuſ.*

vacuefecit. vacue fecit *Ed. Med. Arg. Long.*

ſeſſores. poſſeſſores *Ed. Gebh.*

diuiſit. dimiſit *Ed. Med.*

Thaſios. et Thracios *MS. Voſſ.* 3.

fretos. fraetos *Ed. Par.*

his ex. his a *Ed. Lamb.*

ex manubiis. e manubiis *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.* ex manibus *MS. Leid.* 2. ex nauibus *al.*

Athen. arx. arx Athen. *MS. Dan. Ax. Ed. Arg. Long. Steph. Gebh.*

qua ad. que ad *MS. Leid.* 2. quae ad *MS. Boecl. Voſſ.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

vergit. pertinet *MS. Ax.*

Cap. III, 1 *quam.* in quam *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.*

oſtraciſmum. hoſtracos *MS. Voſſ.* 1. oſtrachiſmon *MS. Voſſ.* 2. haſtratos *Ed. Ienſ. Med. Arg.* oſtracon *Ed. Par. Ald.* ὀστρακισμὸν *Ed. Long. Steph. Gebh.* oſtraciſmon *Ed. Heuſ.*

2 *forti animo.* animo forti *MS. Dan. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

virtutis. virtutes *MS. Voſſ.* 1: *ſed ſupra notatum erat* virtutis.

conſecutum. conſequutum *MS. Voſſ.* 1.

3 *quam.* Ita et MS. Ax. *Sed* quo *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Lamb. Boſ.* 1.

ſatius. exiſt. cont. Ita MS. Sau. Put. Gif. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. *Sed* ſatis exiſtimans verbis contendere *MS. Ox. Ax.* ſatius aeſtimans cont. *MS. Voſſ.* 3. ſatius exiſtimans eos et ciues ſuos inter ſe vna voluntate conſentire quam armis contendere *Ed. Lamb. Steph.*

pacemque. pacem *MS. Voſſ.* 3.

4 *neque ita multo.* neque multo *MS. Voſſ.* 3.

Cyprum. in Cyprum *Ed. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

imperator. ſuper *MS. Voſſ.* 3.

in morbum. ſed in morbum *MS. Voſſ* 3.

Citio. Cythio *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1, *Dan. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* Cytio *MS. Voſſ.* 2.

Cap. IIII, 1 *ſed in pace.* ſed etiam in pace *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 2, *Ax. Arg.*

deſider. deſyder. *Ed. Arg.*

liberalitate, cum. liberal. vſus eſt, vt *MS. Ox.*

compluribus. quam pluribus *MS. Voſſ.* 3.

impoſuerit. Ita MS. Voſſ. 1. 2. 3, Ax. *Sed* poſuerit *MS. Gif.* eis — poſuerit *Ed. Gebh.* eis cuſtodes inpoſuerit *MS. Leid.* 2. eis cuſtod. impoſ. *Ed. Lamb. Steph.*

quiſque. Sic praeter MS. Dan. Leid. 1 et Boecl., Leid. 2, Voſſ. 1. 2. 3, Ax. Abeſt ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.

2 *pediſſequi.* pediſequi *Ed. Lamb. Stau.* 2, *Heuſ. vbique.*
amiculum. aminiculum *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long.* amic. ſuum *MS. Ax.*
3 *quotidie.* quottidie *Ed. Arg.* cotidie *Ed. Ald. vbique.*
coquebatur. quoquebatur *Ed. Ienſ. Med.*
inuocatos. Sic MS. Dan. Gif. Put. Sau. Mendoſ. Ax. Ernſt. Bau., Leid. 2, Voſſ. 1. 2. 3. Ed. Vltrai. *Sed* non vocatos *Ed. Lamb. Steph.* conuocatos *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*
deuocaret. Ita etiam MS. Voſſ. 1. 2, Dan. Ax. *Sed* deuoraret *MS. Voſſ.* 3. *Ed. Ienſ. Med. Long.* deuorarēt *Ed. Arg.*
nulli res. nulla res *MS. Voſſ.* 2.
complures. quam plures *MS. Voſſ.* 3.
efferrentur. efferentur *MS. Voſſ.* 1.
mirandum. admirandum *MS. Leid.* 2.
4 *fuit.* fuerit *MS. Boecl.*
ſecura. ſecuta *MS. Voſſ.* 1.

VI. LYSANDER

Lyſander. Lyſandri vita *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

Cap. I, 1 *felicitate.* fortuna *MS. Ernſt.*
in Peloponneſios. in Peloponneſſo *MS. Leid.* 2. in Peloponneſſios *MS. Voſſ.* 2. in Peloponeſios *MS. Voſſ.* 3. in Peloponnexios *Ed. Med.* in Peloponneſos *Ed. Arg.* aduerſus Pelop. *MS. Ax. e gloſſemate.*
viceſ. vigeſ. *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.*
2 *id qua.* cesqua *MS. Voſſ.* 3.
fact. eſt aduerſ. factum adverſ. *MS. Voſſ.* 3.
ſe. A MS. Ax. aberat.
dediderunt. dederunt *MS. Voſſ.* 1. 3, *Mendoſ. Ed. Ienſ. Med. Ald.*
3 *indulſit.* indulxit *MS. Voſſ.* 3.
4 *dictitaſſent.* dictaſſent *MS. Voſſ.* 1. 3. *Ed. Ienſ. Med. Arg.* dictarunt *MS. Leid.* 2.
belli. bellum *Ed. Arg. Long. Mox in Ed. Ienſ. Med. Arg. eſt* in potentem: *et in Arg. etiam* refrigerēt.
Aegos. Egos *MS. Dan.* eghos *Ed. Ienſ. Med. Arg.*
claſſis. claſſe *Ed. Vltrai.*
molitus eſt. eſt mol. *MS. Ax.*
in ſua teneret pot. in ſuo tenore pot. *MS. Voſſ.* 3.
ſimularet. ſimulauit *MS. Voſſ.* 2: *ſed a manu ſec.* ſimularet.
namque. nanque *Ed. Ald. Lamb. vbique*
5 *delegerat.* delegarat *MS. Voſſ.* 1: *ſed ſupra notatum erat* delegerat.
vnaq. vna quaque *Ed. Ienſ. Med.*
in numerum. in numero *MS. Boecl. Voſſ.* 1. 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*
ſe ill. f. pr. ſe fore ill. proprium *MS. Ax.*
confirmarat. Sic et MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. *Sed* confirmaret *Ed. Gebh. Keuch.*

Cap. II, 1 *decemuir.* decem virali *Ed. Ienſ. Med. Arg. vt mox c.* 3, 1.
eodem. eadem *MS. Ax. Voſſ.* 2, *ſed ſupra notatum erat* eodem.

fatige-

fatigemus. Ita et Ed. Long. Lamb. reliquique Editi noſtri. *Sed* defatigemus *MS. Mendoſ. Gif. Ax. Dan. Voſſ.* 1. 2. 3. *Ed. Stau.* 1. 2.

2 *diuertiſſet*. deuertiſſet *Ed. Steph. Heuſ. Pro* Thaſum *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Par.* Thaſſum.

proinde. perinde *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph.*

iidem. idem *MS. Voſſ.* 2, *Ax. Caeterum Long. et Mag. locum ita legunt*: perinde ac ſi iidem firmiſſimi ſolerent eſſe inimici, qui conſtantes fuiſſent amici. *Ed. Vltrai. in marg.* perinde ac ſi non iidem f. ſ. e. a. q. c. f. inim. *Vt Boſius edidit, eſt etiam in Ed. Lamb.*

3 *futurum*. futuram *MS. Voſſ.* 2. 3. 1. [*in quo tamen ſupra ſcriptum erat* futurum].

Thaſii. Thaſſii *Ed. Par.*

dilaberentur. liberarentur *MS. Voſſ.* 3. *Poſt verba* rebus ſuis *in Ed. Lamb. Steph. Gebh. ſpatium trium verſuum relictum eſt, adiectis verbis his*: Deſideratur hic exemplum Lyſandri crudelitatis et perfidiae in Thaſios. *In reliquis Editis noſtris, Ienſ. Med. Arg. Par. Ald., coniunguntur cum ſequentibus verbis, nullo intermiſſo ſpatio.*

Cap. III, 1 *itaque decemu*. itaque hi decemu. *MS. Dan. Boecl. Leid.* 1, *Ax.* Itaque *** decemu. *Ed. Heuſ. A MS. Voſſ.* 1. 2. 3 *aberat* τὸ itaque.

ſui ab. ab, omiſſo τῷ ſui, *MS. Dan. Boecl. Leid.* 1, *Ax.*

id ſe ſine. Sic MS. Dan. *Sed* id ſine *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

referre. deferre *MS. Voſſ.* 3: *ſed ſupra notatum erat* referre.

2 *Delphos*. Sic et MS. Ax. *Sed* Delphi *MS. Dan. Gif. Mendoſ. Voſſ.* 1. 3. *Ed. Ienſ. Med.* Delphis *MS. Leid.* 2. *Ed. Par.* itaque Delphos *Ed. Steph. Gebh.*

vota. voto *MS. Ax.*

quae Ioui. quaequae Ioui *MS. Voſſ.* 1. quaeq. Ioui *MS. Voſſ.* 3.

Ammoni. Amoni *MS. Voſſ.* 2. Hammoni *MS. Dan. Ed. Ienſ. Med. Steph. Gebh.*

Afros. Aphros *Ed. Par. Mox in Ald. eſt* corrumpturum.

3 *hac ſpe*. ac ſpe *MS. Voſſ.* 3.

multum. Sic et MS. Dan. *Sed* multi *MS. Ax. Ed. Arg. Long.*

Lacedaemona. Lacedaemonem *MS. Voſſ.* 1. 2. 3, *Ax. Dan.* Lacdaemonē *Ed. Arg.*

fani. phani *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long.*

4 *abſolutus*. abſolutū *Ed. Arg.*

Orchomeniis. Orchomenis *MS. Voſſ.* 3. Orchemenis *MS. Dan.*

Haliartum. alyarthum *Ed. Ienſ. Med. Arg.* Alyartum *Ed. Par.*

5 *vere*. fere *MS. Voſſ.* 3. vero *Ed. Ienſ. Med. Par.*

de eo for. foret de eo *Ed. Arg.*

indic. fuit, quae. indicio, quae *MS. Voſſ.* 1. inditio f. *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

dux. A MS. Boecl. Voſſ. 1. 2, Ax. aberat.

deligatur. eligatur *MS. Voſſ.* 3, *Mendoſ.*

ſed ita — ſententiae. ſed ſcripta, vt dicit, non videntur congruere ſententiae *MS. Mendoſ. Voſſ.* 3. ſed ſcripta, vt d. v. c. ſ. *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. A MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax. aberant.*

quam ille ſe hab. quo ille ſe hab. *MS. Boecl. Voſſ.* 2. qua ille ſe h. *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

quod ille se hab. *MS. Ax. Voss.* 3. 1: *in quo tamen supra notatum erat* quam.

Halicarnasseus. Ita etiam Ed. Long. *Sed* Alicarnas *MS. Dan. Gif. Sau. Put.* Halicarnas *MS. Voss.* 1. 3. Alicarnaseus *MS. Voss.* 2. Alycarnaseus *Ed. Arg.* Alycarnias *Ed. Iens. Med. Par.*

Cap. IIII, 1 *hoc loco non.* hoc non *MS. Leid.* 1.

satrapis r. strapis r. *MS. Voss.* 2. strupis regis *MS. Ax.*

Pharn. — regii. Barnabazi regis *MS Voss.* 3.

auareque fec. auare fec. *MS. Ax. Voss.* 2. *Ed. Arg. Long.*

petiit. Abest ab Ed. Long.

ad Ephoros. aut Ephoros *MS. Voss.* 2: *sed a manu sec.* aput Eph. *Etiam in Ed. Arg. est* aut Eph. *MS. Ax.* aliud sibi ephoros.

sociosque. socioque *MS. Voss.* 3.

deque ea. de eaque *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb.*

in ea re. in eius re *MS. Voss.* 3.

2 *huic.* hinc *Ed. Iens. Med. Par.*

grauem. Sic et MS. Boecl. Ax. *Sed* grandem *MS. Dan. Gif. Ed. Vltrai.*

multis verbis. verbis multis *MS. Dan.*

in quo s. e. essert laud. Ita et MS. Leid. 2, Voss. 2. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. *Sed* in quibus eum summis fert laudibus *MS. Gif. Voss.* 3. *Ed. Vltrai.* in quo eum s. fert. laud. *MS. Dan. Voss.* 1. *Ed. Gebh. Stau.* 1. 2, *Heus. In MS. tamen Voss.* 3 *vitiose erat scriptum* fere. in quo s. e. offert laudibus *MS. Ax.*

dum obsignatur. dum signatur *MS. Boecl. Voss.* 2. 3. *Ed. Arg. Long.* dum designatur *Ed. Iens. Med. Par. Ald.*

[*tanta similitudine*]. Erant in MS. Boecl. Ax. Leid. 1, Dan. Voss. 1. 2. 3. Ed. Arg. Long. Steph. Gebh. Boecl. Stau. 1. 2, Heus. Sed in aliis libris, vt MS. Mendos. Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb. Keuch. Bos. 1, non leguntur.

accusarat. accusauit *MS. Voss.* 3.

3 *hinc.* hunc *MS. Voss.* 1. 2.

max. mag. maximos magistratus *MS. Leid.* 1.

librum. libro *MS. Voss.* 1. 2.

summoto. submoto *MS. Voss* 3.

cognossent. cognouissent *MS. Voss.* 2, *Ax.* cognoscerent *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

ipsi. ipsae *MS. Voss.* 2.

dederunt. Aberat a MS. Voss. 3.

suus. sui *MS. Ax.*

fuit. Abest ab Ed. Ald.

VII. ALCIBIADES

Alcibiades. Alcibiadis vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *in hoc.* in quo *MS. Leid.* 1.

natura quid. quid natura *MS. Dan.*

eo. illo *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

vitiis. viciis *Ed. Arg. vbique.*

2 *natus.* Ita et MS. Ernst. Gif. Put. Sau. *Sed* nam *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb.*

aetatis suae. ciuitatis suae *MS. Ox.* aetatis, *omisso* τῷ suae, *MS. Voss.* 1.

et

et mari. Ita] MS. Leid. 1, Boecl. Ax. *Sed* mari *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. *In Ed. Heuſ. verba* n. — terra *vncis ſunt incluſa.*

quod tanta. Sic MS. Dan. Gif. Boecl. Leid. 1, Voſſ. 1, Ax. *Sed* et tanta *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Lamb. Keuch. Boſ.* 1. *Heuſingerus verba* quod — reſiſtere *incluſit vncis.*

3 *diues.* Ita MS. Gif. Dan. Mendoſ. Voſſ. 1. *Sed* deinde *MS. Voſſ.* 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Heuſ.* idem *Ed. Lamb. Steph. Boecl.*

non minus in v. q. v. Abſunt ab Ed. Vltrai.

victu. in victu *MS. Ax.*

callidiſſime. calidiſſime *MS. Voſſ.* 1.

inſeruiens. ſeruiens *MS. Dan. Leid.* 2.

4 *remiſerat.* praemiſerat *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med.*

neque cauſſa. Sic MS. Dan. Leid. 1, Ax. *Sed* nec cauſſa *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Keuch.*

admirar. admirentur *Ed. Gebh.*

tantam ineſſe. tantam eſſe *MS. Mendoſ. Boecl. Ox. Ax.* [*ab quo et τὸ* in *aberat ante τὸ* vnum] *Voſſ.* 1. 2. *Ed. Arg.* tantam *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.* tantam morum *Ed. Steph. Gebh.*

Cap. II, 1 *Periclis.* Pericli *MS. Leid.* 1, *Dan.*

priu. e. eius Ita et MS. Ax. Dan. *Sed* priu. en. ſuus *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

Socrate. Societate *MS. Voſſ.* 1.

omn. Gr. linguae eloqu. ditiſ. Ita MS. Dan. Mendoſ. Gif. *Sed* omn. G. l. el. diſertiſſimum *MS. Boecl. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Boecl.* omnium Graecorum diuitiſſimum *Ed. Lamb. Steph.* omnium Graeca lingua loquentium diuitiſſimum *Ed. Heuſ.*

quam — tribuerat. quae — tribuerant *MS. Leid.* 1. quam vel natura vel fortuna tribueret *MS. Dan.*

2 *more Gr.* amore Gr. *MS. Dan. Gif. Leid.* 1.

in eis a Socrate. in eis Socrate *MS. Dan. Ax.* in eis Socratem *MS. Voſſ.* 2.

debuerit. debuerat *MS. Leid.* 1.

3 *quoad lic.* quo adlic. *Ed. Ald.*

delicate. delicata *MS. Voſſ.* 2.

potioraque. potiora *MS. Dan.*

Cap. III, 1 *Peloponneſiaco.* Peloponneſio *MS. Dan. Leid.* 1. *Ed. Keuch. Heuſ.* Peloponneſſio *MS. Voſſ.* 2. Peloponneſſo *MS. Voſſ.* 1.

atque auct. auctoritate, *omiſſo τῷ* atque, *Ed. Gebh.*

Nicias et Lamachus. Micia et Lamauchus *MS. Leid.* 1. Nitia et Lam. *MS. Voſſ* 1. Niſias Ed. Lam. *MS. Voſſ.* 2. Mitia et Lammachus *MS. Dan.* Nicias et Lamacus *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

2 *apparar.* appareretur *Ed. Med.*

qui in. quae in *Ed. Ienſ. Med.*

deiicerentur. deiceretur *MS. Dan.* deicerentur *MS. Voſſ.* 2, *Leid.* 1.

qui ante — vocitatus eſt. qui ante ianuam erat, Andocides vocatus eſt *MS. Boecl.* qui ante ianuam erat Androcidi. Itaque ille poſtea Mercurius Androcydes

des vocitatus eſt *MS. Dan.* qui — itaque ille poſtea Merc. Androclidis vocatus eſt *Ed. Vltrai.* qui ante ianuam Androclidi, Androclidiſque vocatus eſt *MS. Ox.* qui ante ianuam erat Androclides; itaque ille poſtea vocit. eſt *MS. Leid.* 2. qui ante ianuam erat; itaque i. p. Merc. Androclides vocitatus *MS. Voſſ.* 1. qui ante i. er. Andocidis; itaque i. p. Androcly Hermes vocitatus eſt *MS. Voſſ.* 2. qui ante ianuam erat Androclydes vocitatus eſt *MS. Ax.* qui ante ianuam Andocidis erat; Andocidiſque Hermes vocatus eſt *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. qui—Andocideſque vocitatus eſt *Ed. Mag.* qui —Andocideſque vocatus eſt *Ed. Long.* qui ante ianuam eius erat Androcydeſque vocatus eſt *Ed. Par.* qui ante i. erat Androcydeſque v. e. *Ed. Ald.* qui a. i. e. Androclides vocatus eſt *Ed. Ienſ. Med.* qui ante i. e. Androclides vocitatus eſt *Ed. Arg. In Ed. Heuſ. pro* Andocidi *etiam eſt* Andocidis.

3 *conſenſione.* confuſione *MS. Leid.* 2.

quod non. quae non *MS. Boecl. Ax. Voſſ.* 2.

priuatam. priuatum *Ed. Ienſ. Med.*

ſed ad publ. ſed publicam *MS. Leid.* 2.

timor. Aberat a MS. Leid. 2.

populi. quae populi lib. oppr. *Ed. Lamb.*

4 *videbatur.* videbantur *MS. Leid.* 2.

opera. opere *MS. Sau.*

reddiderat. reduxerat *Ed. Ienſ. Med. Ald.*

5 *quotieſcunque.* quotienſcunque *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Arg.*

prodiſſet. prodiſſent *MS. Leid.* 2.

quiſquam. Aberat a MS. Leid. 2.

ſpem in eo. in eo ſpem *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Cap. IIII, 1 *in concione.* Ita e coni. Cl. Puteani Lambinus, in cuius tamen editione vbique ſcribitur *contio*, vt in Iuſtino Bongarſius edidit. *Sed* in contentionem *MS. Voſſ.* 1. 2. *Ed. Ald. Steph. Gebh. Keuch.* in contentione *MS. Mendoſ. Dan. Gif. Boecl. Ax. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Long.*

compellabatur. Ita MS. Dan. Gif. Boecl. Voſſ. 1. 2. *Sed* compellebatur *MS. Mendoſ. Leid.* 2, *Ax. Ed. Med. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

metuens. Ita et MS. Boecl. *Sed* intuens *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Heuſ.*

vt. [vt] *Ed. Heuſ. A MS. Boecl. Ax. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. abeſt.*

inuidiae crimine. inuidia criminis *Ed. Vltrai.*

praeſente. praeſenti *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

quaeſtio. queſtio *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

2 *in praeſenti.* in praeſentia *Ed. Mag. Steph. Gebh.*

noceri. Ita MS. Gif. Dan. Boecl. Ax. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. *Sed* nocere *MS. Leid.* 1 *et ſupra ſcr. in MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Long.* nocere ſe ei *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

poſſe. poſſet *MS. Leid.* 2.

quo exiſſet. quo ſi exiſſet, abſ. aggr. *MS. Leid.* 1. quo ſi ex. vt abſ. ag. *MS. Boecl. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Pariſ. Ald. Long.* quo ſi ex. vt ſic abſ. ag. *MS.*

MS. Voss. 2. quo si existet, vt a. a. *MS. Voss.* 1. quo ex. vt si abi. ag. *MS. Leid.* 2.

3 *esset.* est *MS. Voss.* 2. *Ed. Ox.*

in magna. magna *Ed. Iens. Med. Par. Ald.*

noluit. voluit *MS. Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Arg. Long.*

trierem. triremem *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Heus.*

erat deport. deport. erat *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Heus.*

4 *ac Thur.* hac Thur. *MS. Boecl. Ax. Voss.* 2. *Ed. Heus.* haec Thur. *MS. Leid.* 2.

ratus. raptum *MS. Leid.* 2.

Elidem. Eludem *MS. Leid.* 2.

deinde. dein *MS. Dan.*

5 *Eumolpidas.* Olympiadas *MS. Ax. Leid.* 2. *Ed. Arg. Long.* Olympidas *MS. Dan. Voss.* 1. 2, *Sau. Put. Gif.* Olympiadae *Ed. Iens. Par.* Olympiade *Ed. Med.*

sacerdotes. et Cerycas *Ed. Ald. Lamb.*

testatior. testatio *MS. Leid.* 2.

esset. esse *Ed. Ox. operarum errore.*

6 *consueuerat.* consuerat *Ed. Arg.*

suos. Aberat a MS. Leid. 2.

iidem. eidem *MS. Dan. Leid.* 2.

cum int. cum illi int. *Ed. Long.*

posse. Ita MS. Dan. Boecl. Ax. Leid. 2. Abest ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.

eiecisse. iecisse *MS. Leid.* 2. *In Ed. Long. locus legitur sic:* nam cum illi intelligerent, se plurimum obesse reip. quod ex ea illum eiecissent: videbat eos plus irae suae, quam vtilitati communi paruisse.

7 *Persarum.* Perse *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Par.* Persiae *Ed. Ald.*

deinde Deceliam. deinde Celeam *MS. Leid.* 2. dein Deceleam *MS. Voss.* 1. deinde Deceleam *MS. Voss.* 2. *Ed. Arg. Long. Steph.*

Attica. Affrica *MS. Leid.* 2.

perp. ibi. ibi perp. *MS. Dan. Ax.*

Cap. V, 1 *his rebus.* his verbis rebus *MS. Voss.* 2.

cognoscerent. congnoscerent *Ed. Ald.*

ab ipsis. ab his *MS. Boecl.*

interficiundi. Sic MS. Dan. *Sed* interficiendi *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Heus.* interfaciendi *MS. Leid.* 2.

2 *celari.* caelari *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Tissaphernem. Thissaphernem *MS. Leid.* 2. Thysaphernem *MS. Voss.* 1, *Dan. Ed. Med.* Tisaphernem *MS. Voss.* 2. *Ed. Arg. Long.* Tysaph. *Ed. Iens.* Tyssaph. *Ed. Par.*

3 *cuius cum in int.* cuius quum int. *MS. Leid.* 2.

Lacedaemoniorum Lacedaemonium *MS. Leid.* 2.

Pisandro. Pysandro *MS. Voss.* 1. Pidico *MS. Leid.* 2. Pisancho *Ed. Iens. Med. Par.*

quo. Aberat a MS. Voss. 2.

optimatum. optimatium *MS. Voss.* 1.

fautor. fauctor *MS. Voss.* 2.

4 *ab hoc.* adhoc *MS. Mendos.*

Thrasyb. Trasyb. *MS. Voss.* 1.

Lycei. Sic MS. Dan. Gif. Mendos. Voss. 1. 2, Ax. *Sed* Licet *MS. Leid.* 2. Lyci *Ed. Iens.*

Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Keuch. Boſ. 1.

populiſcito. Sic MS. Dan. Ax. Gif. Leid. 1. Ed. Vltrai. *Sed* plebiſcito *MS. Mendoſ. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. plebeſcito *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1.

abſens — praef. abiens — refic. *MS. Mendoſ.*

5 *horum imperio.* Sic et Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. *Sed* horum in imperio *MS. Boecl. Ax. Voſſ.* 1. 2. *Ed. Arg. Stau.* 1. 2, *Heuſ.*

perterriti. praeterriti *MS. Voſſ.* 1. perteriti *Ed. Ienſ. Med.*

ducentas. trecentas *MS. Ax.*

6 *ora.* hora *MS. Dan.*

ſitae. ſita *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

multas. multos *Ed. Long. Ox. operarum peccato.*

quar. exp. complures. Sic et MS. Dan. Mendoſ. *Sed* quar. exp. quamplures *MS. Leid.* 2, *Ax. Voſſ.* 2, *in quo tamen erat* expugnauerant: *vt Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſius primo ediderant.* qu. expugnauerant quam plures *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.* [*in quo tamen eſt* expugnauerat]

Byzantium. Biſantium *MS. Voſſ.* 2. Bacantium *MS. Leid.* 2. Bizantium *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

clementia. dementia *Ed. Ienſ. Med.*

7 *inde.* ita *MS. Dan. Ax. Ed. Arg. Long. Mag. Steph. Gebh. Keuch.* in *Ed. Ienſ. Med.*

onuſti. honuſti *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

locupletato. locupleto *MS. Voſſ.* 1.

Cap. VI, 1 *Piraeeum.* Pyreum *MS. Leid.* 2. Piraeum *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Par. vbique.* Pyraeum *Ed. Arg. vbique.*

perinde. Sic Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Boecl. *Sed* proinde *MS. Dan. Leid.* 2. *Ed. Lamb. Stau.* 2.

2 *aduerſas.* aduerſus *Ed. Ienſ. Med.*

amiſſum. Sic MS. Dan. Gif. Leid. 2. Ed. Par. Ald. *Sed* amiſſum imperium *MS. Voſſ.* 1. admiſſum *MS. Ax. Mendoſ. Ed. Ienſ. Med. Arg. Mag. Long.*

e ciuit. ex ciuit. *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.*

expul. extuliſſent *Ed. Med.*

cauſſa. cauſa *MS. Leid.* 2.

coeperat. ceperat *Ed. Arg.*

potuerant. potuerunt *Ed. Arg. Long.*

3 *vt naui.* vt e naui *MS. Leid.* 1. 2.

illum vnum vnum illum *MS. Dan. Voſſ* 1, *Ax. Leid.* 2.

omnes. Aberat a MS. Leid. 2: et deinde idem liber exhibebat *perſequebantur*: quae ipſa lectio eſt Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.

venerat. euenerat *Ed. Arg. Long.* vſ venerat *Ed. Ienſ.* vſuenerat *Ed Med.*

lacrymans. lacrimans *MS. Voſſ.* 1. lacrumans *MS. Dan.* lachrymans *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. vbique.*

beneuol. beniuol. *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

reminiſcens. reminiſci *MS. Dan.*

4 *aſty.* Sic et Ed. Ald. Lamb. Boecl. Keuch. *Sed* aſtu *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med Arg. Par. Long. Stau.* 1. 2, *Heuſ.* aſtum *MS. Dan. Leid.* 2, *Voſſ.* 1.

venit, conc. cepit, e conc. *MS. Voſſ.* 2.

lacryma-

lacrymarit. lacrumarit *MS. Dan.*

fecit. facit *MS. Voss.* 2.

casum. causam *Ed. Vltrai.*

his se. iis se *MS. Voss.* 1.

pulsus. epulsus *MS. Voss.* 2.

proinde. perinde *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

5 *ergo.* Aberat a MS. Leid. 2.

iidemque. eidemque *MS. Voss.* 2, *Ax. Leid.* 2. iidem *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Eumolpidae. Olympidae *MS. Mendos. Gif. Dan. Voss.* 1. 2, *Leid.* 2. Olympiadae *Ed. Iens. Med. Arg. Par.* Olmpide *MS. Ax.*

sacerdotes. ac Ceryces *Ed. Ald. Lamb.*

rursus. Aberat a MS. Ernst.

resacrare. Ita MS. Dan. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Mag. Lamb. *Sed* resecrare *Ed. Gebh. Keuch.*

pilaeque illae. pilasque illas *MS. Ax. Voss.* 2, *et Boecl. a manu sec.*

praecipitatae. praecipitare *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

Cap. VII, 1 *haec Alc.* hoc Alc. *MS. Voss.* 2. *In Ed. Arg. est* laeticia, *vbique.*

non nimis. Sic MS. Gif. Mendos. Boecl. Ax. Leid. 2, Voss. 1. 2. *Sed* minus *Ed. Long. Lamb.* nimis *MS. Dan.*

ei. Aberat a MS. Leid. 2.

omnes essent. Sic MS. Dan. Leid. 2. *Sed* essent. omnes *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.* essent, *omisso* τῷ omnes, *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

essent. Aberat a MS. Ax. Voss. 2.

Thrasyb. et Adim. Trasibulus et Adamanthus *MS. Voss.* 1. Thrasib. et Adim. *Ed. Ald.*

iam. Sic MS. Ax. Aberat ab MS. Boecl. Voss. 2. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.

Cymen. Symen *Ed. Long. Sic et s.* 2.

in inuid. inuidiam, *omisso* τῷ in, *MS. Leid.* 2.

2 *eius.* Aberat a MS. Boecl. Voss. 2, Leid. 2. Ax.

eum aut. aut eum *MS. Voss.* 2, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

loquerentur. loqueretur *MS. Leid.* 2.

tum. Ita MS. Voss. 1. 2, Ax. Ed. Long. *Sed* tamen *MS. Leid.* 2. *Abest ab Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

3 *max. putamus malo fuisse.* maximo malo imputamus caussam fuisse *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.* maxime imput. malo caussam f. *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. Gebh. Keuch.* maxime putamus malo caussam f. *MS. Voss.* 1. maxime imputamus malo fuisse *MS. Dan.*

opibus elatus. elatus opibus *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch. melius, puto. Mox in Ed. Arg. est* factum, *omisso* τῷ est, *et* abrogaret, *operarum errore, pro* abrogarēt.

4 *Pactyen.* Pataram *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.* Pateram *MS. Ax. Voss.* 2: *in cuius marg. notata erat glossa* proprium nomen loci. *Sed* Pactyes *MS. Leid.* 2. Pactyae *MS. Dan.* Pethye *MS. Voss.* 1. Perinthum *Ed. Lamb. Sau. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. Parinthum *MS. Long.* Petye *MS. Sau.* patere pactis *MS. Put.*

communiuit. communiit *Ed. Ald. Stau.* 2.

Bysanthen, Neontichos. Biziam, Themeontichos *MS. Leid.* 2. Byzam, Themeontichos *MS. Voss.* 1.

Voss. 1. Byzam, Themeonticos *MS. Voss.* 2. Biram, Themeonticos *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.* Bizam Themeonticos *Ed. Arg.* Byziam Themeonticos *Ed. Lamb. Steph. Boecl. Boſ.* 1. Biſan *MS. Ax.* Byziam Macrontichos *Ed. Gebh. Keuch.*

collecta. Ita Ed. Long. Lamb. *Sed* coniecta *MS. Dan. Mendoſ. Voſſ.* 1, *Leid.* 2.

ciuitatis. Legebatur in MS. Leid. 2, Boecl. Ax. Voſſ. 1. 2. Abeſt ab Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1. In Ed. Ald. eſt *ciuitates.*

in Thraciam. in Threciam *MS. Dan. Sic et mox ſ.* 5 *et c.* 9, 1. in Thracia *Ed. Ald.*

gloriosius. glorioſus *MS. Leid.* 2.

5 *cum fama tum op.* Ita MS. Dan. Voſſ. 1. *Sed* creuerat fama tum opibus *MS. Voſſ.* 2, *Ax.* creu. tum fama tum op. *MS. Leid.* 1. creuerat fama, *omiſſis caeteris*, *MS. Leid.* 2. creu. fama cum opibus *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Keuch. Boſ.* 1. creuerat eius fama cum opibus *Ed. Lamb. Steph. Boecl.*

Cap. VIII, 1 *caritate.* charitate *Ed. Par. Ald. vbique.*

pot. recedere. recedere potuit *MS. Ax. Voſſ.* 2.

Aegos. Egos *MS. Dan. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

Philocles. Phylocles *MS. Voſſ.* 1. Philopedes *MS. Leid.* 2. Philodes *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Atque ſic quoque paullo inferius ſ.* 4.

pecunia. pacientia *MS. Leid.* 2. *Mox verba* a rege *aberant a MS. Ax.*

naues. nauis *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

2 *ad Ath. venit ex.* Sic Editi noſtri veteres omnes. *Sed* ad exercitum venit Athenienſium *MS. Dan. Ax. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. *Ed. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Heuſ. Stau.* 2.

Lyſ. aut dim. a. p. pet. Lyſ. dimicare aut pacem petere reſponderet *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. Lyſ. dimicare aut pac. petere. Reſpondent *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Ald.* Lyſ. dim. aut p. pet. reſpondēs *Ed. Par.*

confl. claſſe. claſſe confl. *MS. Dan.*

quod. quot *Ed. Ald.*

facile. fatale *MS. Leid.* 2.

3 *Seuthen.* Seuthem *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. *Ed. Keuch.* Seucem *Ed. Ienſ. Med. Par.* Seucē *Ed. Arg.* Scotym *Ed. Ald.* Vthen *MS. Ax.*

Thracum. Threcum *MS. Dan. vt c.* 9, 2.

deducere. inducere. *Ed. Vltrai.*

vt eos t. depell. vt eum ex terra depelleret *MS. Boecl. Voſſ.* 2. vt eum t. dep. *MS. Dan. addita gloſſa* eos.

conflicturos — compoſituros. conflicturum — compoſiturum *MS. Boecl. Leid.* 2, *Dan. Voſſ.* 2, *Ax.*

4 *Philocles.* Philodes *MS. Leid.* 2. Phylocles *MS. Voſſ.* 1.

eius del. eis del. *Ed. Ald.*

5 *hoſtes.* hoſtem *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

noſtrorum. veſtrorum *MS. Dan. Ax.*

noſtri. veſtri *MS. Ax. Dan. In Ed. Stau.* 2 noſtris, *operarum peccato.*

6 *vulgum.* vulgus *Ed. Vltrai.*

praedatum. praedatam *Ed. Med. Arg.*

totum

totum b. bellum totum *MS. Dan.*

Cap. VIIII, 1 *arbitratus.* Ita MS. Leid. 2, Voss. 1. 2, Ax. *Sed* arbitrans *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

Thraces. Threces *MS. Leid.* 2.

ei. Aberat a MS. Voss. 1. 2, Ax. Leid. 2. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.

posse. Falso. Ita et MS. Dan. *Sed* posse falso *Ed. Long.* posse. Sed falso *MS. Ax.*

qui ea. quia ea *MS. Leid.* 2.

2 *apportauit.* apportarat *MS. Dan. Ax. Voss.* 2. 3, *Leid.* 2. *Ed. Keuch. Heus. bene.*

abstulerunt. abstulerant *MS. Voss.* 2. *Ed. Long.*

3 *transiit.* transit *MS. Voss.* 1. transiuit *MS. Leid.* 2.

cepit. coepit *Ed. Arg.*

amicitia. amiciciam *Ed. Med.* amicitiam *Ed. Par.*

Grunium. Grinium *MS. Leid.* 2, *Voss.* 2. *Ed. Arg.* Grimium *MS. Voss.* 1. *Ed. Ienf. Med. Par. Ald.* Grynium *Ed. Steph.*

quinquagena. Ita MS. Dan. Mendos. Ed. Ald. Vltrai. *Sed* quinquaginta *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. quadringena et sexagena *MS. Gif. Boecl.*

capiebat. Sic MS. Dan. *Sed* habebat *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*

4 *poterat pati.* Sic MS. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* pati *Ed. Gebh. Keuch.*

5 *Persarum.* Perse *MS. Dan. Leid.* 2, *Ax. Voss.* 1: *a quo etiam aberat* τὸ rege.

non posse fieri. fieri non posse *MS. Leid.* 2.

conueniundi. Sic MS. Dan. *Sed* conueniendi *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Heus.*

6 *ei aper.* Aberat τὸ *ei* a MS. Boecl. Ax. Voss. 1. 2. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Inclusit in sua edit. vncinis Heusingerus.

aper. apper. *Ed. Med. Arg.*

[*ab eo*]. Vncini absunt ab Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1. Verba ipsa a MS. Dan. Boecl. Ax. Leid. 1. 2, Voss. 1. 2. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.

Cap. X, 1 *haec.* hoc *MS. Dan. Voss.* 1, *Ax.*

moliretur. molliretur *MS. Voss.* 2.

peteretque. preterque *MS. Leid.* 2.

Critias. Chrysias *MS. Leid.* 2.

miserunt. miserāt *Ed. Arg. Long.*

rerum. Abest ab Ed. Med. Arg.

2 *Laco rebus.* Sic MS. Dan. Ax. Sau. (in quo tamen erat *Lacon*) Voss. 2, Leid. 2. *Sed* Lacon reb. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh.* latoribus *MS. Gif. Put. Bau.*

accuratius. accurantius *MS. Leid.* 2.

ag. cum Pharn. ag. cum Pharn. societatem *MS. Voss.* 2, *Boecl. Leid.* 1, *Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.*

huic — nisi. huic ergo ren. societatem quae regi cum Lacedaemoniis esset, stare non posse, federaque irrita futura, nisi *Ed. Lamb. Steph.*

irrita futura. Aberant a MS. Mendos. Ed. Vltrai. Sau. Gebh. Keuch.

mort. tradidisset. mort. tradidissent *MS. Leid.* 2. mort. sibi tradidisset *MS. Boecl. Ax. Dan. Voss.* 1.

Voss. 1. mort. trad. stare non posse *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Postrema verba nata videntur e glossemate. Scripserat quis ad verba*: quae regi — futura, *interpretamentum* societatem stare non posse. *Haec postea a librariis ineptis distracta, et alieno loco collocata suspicor.*

clem. claem. *Ed. Med. Arg. vbique.*

3 *hoc.* hunc *MS. Leid.* 2. hanc *MS. Voss.* 2, *Ax.*

Sysamithren et Bagaeum. Susametrem et Calgenem *MS. Leid.* 2. Susametrem et Bageum *MS. Voss.* 1. Susametrem et Bagaeum *MS. Dan.* Susamithren et Bageum *MS. Voss.* 2. Susamithrem et Bageum *MS. Mendos. Ed. Sau.* Sisametiem et Bagrum *Ed. Iens. Med. Par.* Susametrē et Mageum *Ed. Arg.* Sysamethrem et Bagoam *Ed. Ald. Lamb. Keuch.* Susamithrem et Magaeum *Ed. Long. Steph.*

compararet. pararet *Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch.* compararet *etiam MS. Leid.* 2, *Voss.* 2, *Dan. et Edd. nostri reliqui veteres omnes.*

4 *missi — negotium.* missi clam in ciuitatem, in q. t. A. erat, introeunt; quibus datum negotium *MS. Mendos. Etiam in MS. Voss.* 1 *pro* vicinitati *erat* in ciuitatem: *sed in marg.* vicinitati: *et in MS. Leid.* 2 *et Voss.* 2 datum negot. *pro* dant negot.

cum eum ferro ag. cum ferro, *omisso τῷ* aggredi, *MS. Leid.* 1. cum ferro ag. *MS. Leid.* 2, *Ax. Voss.* 2. *Ed. Arg. Ald.* cum [eum] ferro ag. *Ed. Heus.* cum securo ag. *MS. Mag. Ed. Iens. Med. Par.*

circa casam eam. Sic coni. Schop. [Verisim. 4, 8]. *Sed* circa sarmeam *MS. Leid.* 2. circa famineam *MS. Gif. Sau. Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Ald.* circa Samineā *Ed. Arg. Par. Long.* circa sanneam *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.* circa Samenam *MS. Put.* circa sammeam *MS. Dan. Mendos.* circa Sameum *MS. Ven. ap. Mag.* circa domum strämineam *Ed. Lamb. Steph.*

conficerent. Ita MS. Dan. *Sed* conficeretur *MS. Ax. Voss.* 2. *Ed. Arg. Long.*

5 *ille autem vt son. fl. est exc.* Ita MS. Boecl. Leid. 1. 2, Voss. 1. 2, Ax. *Sed* ille vt in son. fl. exc. *MS. Bau.* ille autem in son. flammae est ex. *Ed. Iens. Med. Par.* ille autem in son fl. excitatus *Ed. Ald.* ille autem vt s. fl. exc. *Ed. Bos.* 1. ille autem sonitu fl. excitatus *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

etsi. Sic MS. Voss. 1. 2, Ax. Leid. 2. *Sed* quod *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

ei. Aberat a MS. Ax.

telum. taelum *Ed. Arg. vbique.*

eripuit. erripuit *MS. Voss.* 2.

cum eo quidam ex Arc. quidam cum eo ex Arc. *MS. Leid.* 2. *Etiam in MS. Voss.* 1. 2 *erat τὸ* ex, *non item in MS. Sluisqu.*

disc. vol. Ita MS. Dan. *Sed* discedere ab eo vol. *Ed. Long.* ab eo disc. vol. *MS. Ernst.*

arripit. Ita MS. Dan. *Sed* arripuit *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Heus.* erripuit *MS. Boecl.* abripit *Ed. Stau.* 2.

flammae vim. flammium *MS. Voss.* 1. fl. viam *Ed. Ald.*

transiit. Sic quoque MS. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* transit *Ed. Keuch.*

6 *effug*

6 *effug.* [*eminus*]. effugiſſe, *omiſſo* τῷ eminus, *MS. Boecl. Ax.* effug. eminus *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. *In MS. Leid.* 1 *et Dan. legitur* τὸ eminus *poſt* τὸ telis. *Ed. Gebh.* eff. vid. eminus telis miſſis.

retul. rettul. *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

viuere. Abeſt ab Ed. Vltrai. Sed erat etiam in MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 2, Ax.

conſuerat. Sic MS. Dan. *Sed* conſueuerat *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

Cap. XI, 1 *Thucyd.* Tucyd. *Ed. Ienſ. Med.*

qui fuit poſt. qui poſt *MS. Ax. Leid.* 1. 2, *Voſſ.* 1. 2. qui [fuit] poſt *Ed. Heuſ.*

Timaeus. Thimaeus *MS. Leid.* 2. Thymaeus *MS. Voſſ.* 1, *Dan.*

in illo vno laudando. in illo vno *Ed. Keuch.* in illo laudando *MS. Leid.* 2.

conſenſerunt. Ita Ed. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. *Sed* conſcierunt *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 2, *Boecl. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Vltrai. Stau.* 2. conſuerunt *MS. Dan. Gif. Ed. Vltrai. marg.*

2 *nam ea.* namque ea *MS. Voſſ.* 1. 2, *Ax.* nanque ea *Ed. Ienſ. Med.*

praedicarunt. praedicatur *MS. Voſſ.* 2.

omnes [*Athenienſes*]. Aberat a MS. Dan. Boecl. Leid. 1. 2, Voſſ. 1, Ax. Ed. Arg. Long. Mag. τὸ *Athenienſes*. Sed ab Ed. Ienſ. Med. Par. abſunt duo illa verba. omnes Athen. *Ed. Lamb. Steph. Gebb. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

vitae ſuper. ſuperaſſe vitae *MS. Ax. Voſſ.* 1. 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. melius, credo.*

3 *inſeruiſſe.* Sic MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. *Sed* inſeruiiſſe *Ed. Keuch.*

eum. cum *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

aequipar. aequiperare *Ed. Ienſ. Ald.*

Boeotii. Boetii *MS. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2, *Dan. Ed. Arg.*

4 *duritiae.* duritie *MS. Leid.* 2. duricie *Ed. Ienſ. Med. Arg. fortaſſe pro* duritiei, *vt* fide *ap. Horatium etc.* duritiei *Ed. Steph. Gebb. Keuch.*

cultus omnes. omnis cultus *MS. Boecl. Voſſ.* 2.

Thracas. trachas *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

vinolentos. violentos *MS. Leid.* 2.

rebuſque. rebus *MS. Ax.*

Venereis. Veneriis *MS. Dan.*

5 *ſumma.* ſinoma *Ed. Med.*

6 *princeps.* principes *Ed. Ienſ. Med. Par.* poneretur princeps *Ed. Ald. Lamb.*

haberetur que. haberetur *Ed. Keuch.*

kariſſimus. Sic MS. Dan. *Sed* cariſſimus *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. *Ed. Ienſ. Med. Par. Lamb.* chariſſimus *Ed. Ald. Long.*

ordiamur. ordinamur *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Lamb.*

VIII. THRASYBVLVS

Thraſybulus. Thraſybuli vita *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *Lyci.* Lici *Ed. Arg.*

primum omnium. omnium primum *MS. Leid.* 2.

pond. ſit. ponder. eſt *MS. Ax.*

illud ſine dubio; *nem. h. pr.* Ita MS. Giſ. Dan. Boecl Mendoſ. Ax. Leid. 1. 2, Voſſ. 2. Ed. Vltrai. *Sed* illi ſine dubio neminem praefero *Ed. Ienſ. Med Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

huic. Abeſt ab Edd. iam memoratis.

2 *pauci.* paucique *MS. Dan. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2, *Ax.*

vt a triginta. vt triginta *MS. Leid.* 2.

ex ſeru. e ſeru. *MS. Ax. Ed. Arg. Steph. Gebh.*

vindicaret. vendicaret *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

3 *his.* Aberat a MS. Leid. 2.

praecurrerunt. praecucurrerunt *MS. Ax. Voſſ.* 2. *Ed. Arg. Gebh. Heuſ.*

Peloponneſio. Peloponenſio *MS. Dan.* Peloponneſſio *MS. Voſſ.* 1. Peloponeſi *MS. Voſſ.* 2. Peloponneſi *MS. Boecl.* Peloponenſi *MS. Ax.*

quae ille. quae illa *MS. Voſſ.* 2.

4 *ab. res — ad * vires vimq. pugn.* ab. res — ad vires cuiuſque pugnantium *MS. Mendoſ.* ab. res -- advires noſtrum cuiuſque pugn. *MS. Sau.* ab. res -- ad vires vndique pugn. *MS. Put.* ad vires vſque pugn. *MS. Leid.* 1. hūit res a c. ad vires vimque pugn. *MS. Boecl.* in praeliis concurſu habuit *etc. MS. Voſſ.* 2. ab. res — ad vires v. p. *Ed. Boſ.* 1, *Stau.* 1 abit res conſilio ad vireis v. p. *Ed. Lamb.* abiit res conſ. ad vires *Ed. Ald.*

abit. abiit *MS. Leid.* 2, *Ax. Voſſ* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

plurima vero fortuna etc. Ita MS. Dan. Ed. Long. Keuch. *Sed* plurima vero a fortuna vindicat, ſeque his plus val. qu. duc. prudentia vere p. praedicare *Ed. Ald. Steph.* plurima vero fort. vind. ſeque hic plus valuiſſe quam ducis prudentiam, v. p. pr. *Ed. Lamb.* plurima vero a fortuna *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

vindicat. vendicat *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

his pl. val. hic plus val. *MS. Voſſ.* 1. 2, *Boecl. Ed. Heuſ.*

praedicare. praedicari *MS. Voſſ.* 2. iudicari *MS. Ax.*

5 *nam cum trig.* nam triginta *MS Leid.* 2.

parſerat. Sic MS. Dan. Leid. 2, Voſſ. 1 *Sed* pepercerat *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

Cap. II, 1 *Phylen.* Phylem *MS. Leid.* 2. Philen *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

quam tr. Aberat τὸ *quam* a MS. Leid. 2, Ax. Voſſ. 1. 2, Boecl. Ed. Ienſ. Med. Arg. *Sed* [quam] trig. *Ed. Heuſ.*

Actaeorum. Acteorum *MS. Dan.* Atticorum *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. *Sed a MS. Leid.* 2 *aberant verba*: hoc in. f. ſ. Act. hoc robur.

clariſſimae. Ita MS. Dan. *Sed* cariſſimae *Ed. Long. librariorum, credo, incuria: cuius et alia veſtigia ſunt in illo libro.*

2 *neque vero — ſolitudo.* Sic legit MS. Mendoſ. Dan. Leid. 1, Sau. Voſſ. 1. Ed. Vltrai. *Sed in MS. Boecl. Bau. pro* atque *erat* neque. *MS. Ernſt. Ed. Lamb. Keuch.* neque vero hic contemtus eſt primo a tyrannis, ſed eius ſolitudo. *MS. Leid.* 2 neque vero hic neque etc. *MS. Long.*

Long. Voss. 2. *Ed. Long. Steph.* neque vero hic modo etc.

atque eius solitudo. neque eius solitudo *MS. Leid.* 2, *Ax.* sed et eius solitudo *MS. Voss.* 2. sed eius solitudo *MS. Mag. Ed. Steph.* neque eius solicitudo *Ed. Ienf. Med. Arg.* neque eius sollicitudo *Ed. Par. Ald.*

pernicii. Sic MS. Gif. Dan. *Sed* perniciei *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

ad perseq. segnes. segnes ad perseq. *MS. Voss.* 2, *Dan. Ax.*

hos autem. hostes autem *Ed. Long.*

robustiores. rubustiores *MS. Voss.* 2.

praeceptum. praeceptorum *Ed. Arg.*

nec sine. neque sine *MS. Voss.* 1.

4 *tamen.* tum *MS. Voss.* 2.

5 *Piraeeum.* Pireum *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2.

Munychiamque. Minthiamque *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 1: *sed in marg.* al. Munichiamq. *vt Ed. Med. Arg. Gebh.*

adorti. adorsi *Ed. Stau.* 2.

impedimentisque. impedimentis *MS. Voss.* 1.

6 *violari.* Sic et MS. Voss. 1. 2, Leid. 2.

nil. Sic quoque MS. Voss. 1, Leid. 2, *Sed* nihil *MS. Voss.* 2, *Ax.*

et quae ad. et quae id *MS. Voss.* 1. quae ad, *omisso τῷ* et, *MS. Voss.* 2. quaeque ad *MS. Dan.*

7 *Critias,* Chritias *MS. Voss.* 2. Cricias *Ed. Ienf. Med Arg.*

quidem. quomodo *MS. Bau.* aliquid *MS. Voss.* 2, *Boecl.* quo *MS. Ax.*

exaduersus. Sic MS. Gif. Ax. Dan. Boecl. Voss. 2. Bau. Ed. Sau. *Sed* exaduerso *MS. Leid.* 2. aduersus *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

Cap. III, 1 *auxilio, rex.* rex auxilio *MS. Voss.* 1.

conditionibus. condicionibus *Ed. Lamb.*

ne qui. neque *MS. Voss.* 2. nequi *Ed. Par.*

neue bona publ. neue cuiusquam bona publ. *Ed. Lamb. Oxon.*

2 *hoc.* in hoc *MS. Leid.* 2.

ne quis. nequis *Ed. Par. Sic mox* anteactarum.

[*legem*]. Aberat a MS. Dan. Boecl. Leid. 1. 2, Voss. 1, Ax. Vnci absunt ab Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1.

3 *vero.* vere *MS. Leid.* 2.

effecit. efficit *MS. Leid.* 2.

ex his. ex iis *MS. Voss.* 1. *Ed. Lamb.*

fuerant. fuerunt *MS. Dan. Voss.* 1, *Ax.*

eorum. Aberat a MS. Leid. 2, Voss. 2.

facere. Abest ab Ed. Keuch.

red. erat. reditum fuerat *Ed. Steph. Gebh.*

Cap. IIII, 1 *honoris.* hon. ergo *Ed Lamb.*

duabus. e duabus *Ed. Lamb.*

quae quod. quia quod *MS. Dan.* qui quod *MS Leid.* 2. quam quod *MS. Voss.* 1. 2, *Ax. Ed. Ienf. Med.*

non vis. et non vis *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2, *Ax.*

magnaque fuit gloria. Sic et MS. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* magnaeque f. gloriae *Ed. Lamb.*

2 *bene.* Bn *Ed. Arg,*

Pittacus. Pithacus *MS. Leid.* 2.

Mitylenaei. Militeni *MS. Leid.* 2. Mitileni *MS. Voss.* 1, *Dan.* Mityleni *Ed. Iens. Med. Arg.* Mitylenei *Ed. Par.* Mitilenaei ei *MS. Ax.*

a. muneri dar. Ita et Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. *Sed* et agri munera dar. *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2, *Ax.* agri munera dar. *Ed. Heus. Stau.* 1. 2. iugerum agri et munera *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.*

oro vos. Ita MS. Ax. Leid. 1, Dan. Boecl. Leid. 2, Voss. 2. *Sed* rogo vos *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. (rogo vos) *Ed. Ald.*

id mihi. Sic et MS. Leid. 1. 2, Voss. 2. *Sed* mihi, *omisso* τῷ id, *MS. Dan. Boecl. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

mei. meam *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Heus.*

consueuerunt. consuerunt *MS. Leid.* 2. *Ed. Par. Med.*

4 *ad Ciliciam.* Sic et MS. Voss. 2. *Sed* ad Siciliam *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Mag.* Ciciliam *MS. Voss.* 1. ad Silicium *MS. Long.*

eius. suis *MS. Leid.* 2.

VIIII. CONON

Conon. Cononis vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *Peloponnesio.* Peloponnessio *MS. Voss.* 1. 2.

in eoq. eius opera magni fuit. Sic primus rescripsit ex coni. Puteani Lambinus. *Sed* in eoque eius opere magni fuit *MS. Gif. Dan. Put.* in eoq. eius opere magnus fuit *MS. Voss.* 1, *Sau. Ed. Iens. Med. Arg. Par.* in eoque opere magnus fuit *Ed. Long.* in eoq. eius operae magnus fuit vsus *Ed. Ald. Steph.* in eoque eius opera magna fuit *MS. Leid.* 2. in eoque eius operae magni fuit *MS. Voss.* 2.

classis res magn. classis magnas *MS. Dan.* cl. et res magn. *MS. Ax. Voss.* 2. *Ab MS. Leid.* 2 *verba* et praef. cl. — praefuit *aberant.*

Pheras. Sic et MS. Voss. 1, Ax. Leid. 2. *Sed* speras *MS. Boecl.* Spaeras *MS. Voss.* 2. Pharas *Ed. Lamb. Boecl. Keuch. Bos.* 1. Theram *Ed. Gebh.*

2 *Peloponnesio.* Peloponnessio *MS. Voss.* 2.

Aegos fl. Egos fl. *MS. Dan. Ed. Iens. Med.* egeos flumen *MS. Leid.* 2. eghos fl. *Ed. Arg.*

abfuit. Sic et MS. Voss. 2, Leid. 2, et Edd. nostri veteres omnes. *Sed* affuit *MS. Voss.* 1. *Ed. Lamb.* afuit *Ed. Gebh.*

imperator. Sic et Ed. Arg. Par. Steph. Boecl. *Sed* imperii *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Ald. Lamb. Sau. Gebh. Keuch. Heus.*

affuisset. Ita MS. Dan. Edd. nostri omnes veteres.

Athenienses. Atheniensеis *MS. Dan. Ed. Stau.* 1.

Cap. II, 1 *tuto.* Aberat a MS. Voss. 2.

posset esse. esset *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

satrapen. satrapem *Ed. Med. Arg. Ald. Steph. Gebh.*

2 *deuictis.*

2 *deuictis*. victis *MS. Voss*. 2, *Ax*.

Agesil. Hagesilaum *MS. Dan*.

Tissapherne. Tinsapherne *MS. Leid*. 2. Tisapherne *Ed. Iens. vbique*. Thisapherne *Ed. Med. Arg*.

re quidem vera. Sic MS. Voss. 1, Leid. 2. Ed. Steph. *Sed* re quid vera *MS. Voss*. 2.

3 *mult. duc. sum*. Sic MS. Dan. Ax. Boecl. Mendos. Leid. 2, Voss. 1. 2, Ox. Ed. Sau. *Sed* militum duc. sum. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph*.

apertum. apparatum *MS. Leid*. 2.

4 *Boeotii*. Boetii *MS. Leid*. 2, *Voss*. 1. 2. *Ed. Arg. vbique*.

Laced. bellum. bellum Laced. *MS. Leid*. 2.

nihilo. Ita quoque MS. Voss. 1. 2, Leid. 2.

versabatur. versebatur *MS. Voss*. 1, *Leid*. 2.

hisque. iisque *Ed. Lamb*.

maximo. magno *MS. Ax. Ed. Iens. Med. Par. Lamb*.

Cap. III, 1 *Tissaphernes*. Thisaphernes *MS. Leid*. 2. Thysiphernes *MS. Dan*. Tysaphernes *MS. Voss*. 1. Tisaphernes *Ed. Med. Arg. Long*.

etiam cum. et cum *MS. Voss*. 2, *Ax*.

neque id mir. Sic MS. Mendos. Leid. 2, Voss. 1. 2. Ed. Vltrai. *Sed* neque id erat mir. *MS. Leid*. 1. neque admirandum *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb. Steph. Keuch*. neque mirandum *MS. Ax*.

credend. cedendum *Ed. Iens. Med. Ald*.

inducebatur. Sic et MS. Voss. 1. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Boecl. *Sed* adducebatur *MS. Leid*. 2, *Ax. Voss*. 2, *Dan. Ed. Stau*. 2.

2 *posteaquam*. postquam *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb*.

Chiliarchum. cheliarchon *MS. Ax*. Cheliarcum *MS. Voss*. 1, *Leid*. 2. Cheliarchum *MS. Dan*. chilarchum *Ed. Ald*.

Tithraustem. Tethrausten *MS. Dan*. Titharsten *Ed. Long*. Tethraustem *MS. Leid*. 2. Thetrausten *MS. Ax*. Tetranstem *MS. Voss*. 1. Titraustem *Ed. Ald*. Tetraustem *Ed. Iens. Med. Arg*. Tetrausten *Ed. Par*. Tithrausten *Ed. Heus*.

3 *nulla inquit*. inquit, nulla *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. In Med. mox est* uerum, *pro* vtrum.

agere. Sic et MS. Gif. Dan. Mendos. Leid. 2, Voss. 1. Ed. Sau. *Sed* arege *MS. Voss*. 2. edere *Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Vltrai. Long*. abest.

προσκυνεῖν. proscynin *Ed. Iens. Med. Arg. Par*. prochynesin *MS. Leid*. 2. proschynesin *MS. Voss*. 1. *προσκύνησιν MS. Mendos. Dan*. (quod — vocant) *Ed. Stau*. 2, *Heus. In MS. Ax. verbum graecum deerat*.

per me. pro me *Ed. Iens. Med. in quibus mox est* nihilosecius.

enimuero. mihi vero *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb. Steph. Boecl. Keuch*.

4 *ex ea sim*. Sic MS. Dan. Mendos. *Sed* ex ea ciuitate sim *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long. Lamb. Steph*.

consueuerit. consuerit *MS. Leid*. 2, *Voss*. 2.

itaque quae — trad. itaq. quae huic volebat, scripto tradidit *MS. Leid*. 1. itaque quae huic vol. scripta tr. *MS. Ax. Ed. Iens*

Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. itaque huic quae volebat ſcr. tr. *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. *Ed. Stau.* 1. 2, *Heuſ.*

Cap. IIII, 1 *Tiſſaphernem.* Tyſaphernem *MS. Dan.* vt et Tiſſ. *MS. Ax.*

iudicauerit. uīdicarit *Ed. Ienſ. Med.* iudicarit *Ed. Arg. Par. Ald. Lamb. Gebh. Keuch.*

ſed ſe ſu. ſed ſuad. *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.*

negotii. negocii *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

2 *donatus.* donatis *Ed. Med.*

Cypriis. Cypris *MS. Dan. Mox ante* Phoen. *aberat τὸ* et *in MS. Ax.*

marit. ciuit. ciuit. marit. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

naues. nauis *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Lamb.*

qua prox. Sic MS. Dan. Voſſ. 1. 2, Leid. 2. *Sed* quae pr. *Ed. Mag. Steph. Gebh. Keuch.*

compararet. Sic MS. Sau. Put. Gif. Ed. Ienſ. Med. Arg. Long. *Sed* comparare *MS. Dan.* comparet *Ed. Par. Abeſt ab Ed. Ald. Lamb.*

3 *id vt.* ſed vt *MS. Ax.*

adminiſtrarunt. Ita Ed. Long. *Sed* amminiſtrant *MS. Dan.* adminiſtrant *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. *Ab Ed. Gebh. Keuch. abeſt τὸ* rem.

fort. et prud. fortem, prud. *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

regiis. Sic et MS. Voſſ. 2, Leid. 2. Ed. Long. *Sed* regis *MS. Dan. Voſſ.* 1. *Ed. Med. Lamb.*

conſilio. conſiliis *MS. Ax.*

4 *Piſandro.* Sic et MS. Dan. *Sed* Pyſandro *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1, *Dan.* Lyſandro *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

Cnidum. Gnidum *MS. Voſſ.* 1. 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. vbique.* Gnydum *MS. Leid.* 2.

naues. nauis *Ed. Ienſ. Med.*

capit. rapit *MS. Leid.* 2.

complures. quam plures *MS. Ax. Num fuit* quomplures?

5 *parte.* patre *MS. Leid.* 2.

in patriam. in papiram *MS. Leid.* 2.

dirutos. dirrutos *MS. Voſſ.* 2.

Piraeei. Pirei *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. Piraei *Ed. Par.*

quinquaginta. l *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* L *Ed. Ald.*

Cap. V, 1 *inconſideratior.* conſideratior *MS. Leid.* 2.

Peloponneſiorum. Peloponneſſiorum *MS. Voſſ.* 2.

vltum. inultum *MS. Voſſ.* 2. vlciſci *Ed. Ald.* vltimi *Ed. Ienſ. Med.*

2 *aug. qu. reg.* quam reg. augeri *MS. Ax.*

illa. Sic MS. Voſſ. 1. 2. Edd. noſtri veteres omnes. *Sed* ſua *Ed. Keuch. Stau.* 1. 2.

Cnidum. Gnydum *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2.

fecerat. fecerant *Ed. Ienſ. Med.*

etiam inter omnes. Sic Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1. *Sed* etiam omnes *MS. Boecl. Mendoſ. Leid.* 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Long.* etiam [inter] o. *Ed. Heuſ.*

Aeoliam. Edym *MS. Leid.* 2.

3 *id q. cum.* id quod *MS. Leid.* 2.

celatum. Aberat a MS. Dan. *Sed* caelatum *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

Tiribazus. Tyriabaſus *MS. Dan.* Tiriabazus *MS. Voſſ.* 1. Tyriabarus *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Et ſic deinde quoque* Teribazus *Ed. Ald.*

Ald. Steph. Gebh. Keuch. vbique.

eum se mittere velle. eum mittere velle *MS. Voss.* 2, *Ax. Ed. Lamb. Bos.* 1. se mittere eum velle *Ed. Lamb.*

magna de re. Sic MS. Gif. Dan. Sau. *Sed* magna festinatione *MS. Ax. Voss.* 2, *Put. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Bos.* 1, *Keuch.*

huius. Aberat a MS. Dan.

cum venisset. conuenisset *MS. Leid.* 2.

coni. est. coniectus *Ed. Gebh. Keuch.*

5 *nonnulli.* inde nonnulli *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2, *Ax. Ed. Par. Long.* non nulli *Ed. Iens. Med.*

perisse. Sic et MS. Ax. Ed. Lamb. Keuch. *Sed* periisse *Ed. Stau.* 1. 2. eum periisse *Ed. Iens. Med. Par. Ald.*

contra ea Dinon. contra Dinon *MS. Boecl. Voss.* 2. contra Cadyon *MS. Leid.* 2.

Dinon. Sic MS. Gif. Ed. Long. Lamb. *Sed* Dynon *MS. Dan.* Dimon *MS. Long.* Dion *MS. Put. Sau. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

illud addubitat. illud autem dubitat *MS. Leid.* 1.

Tiribazo. Tiriabazo *MS. Dan.* Tyriabaro *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

sit factum. factum sit *MS. Voss.* 2.

X. DION

Dion. Dionis vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *Hippar.* Hipporini *MS. Ax.*

Aristomachen. Aristomachē *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Ab MS. Ax. aberat non minus quam deinde* Sophr. Areten.

matrimonio. matrimonium *MS. Ax.*

Hippar. Hyppar. *Ed. Med. Arg.*

Nysaeum. Nyseum *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.* Nisaeum *Ed. Steph. Heus.*

nomine. Sic MS. Ax. Dan. Boecl. Abest ab Ed. Iens. Med. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.

Sophrosynen. Sophrosynem *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.* Sophormen *MS. Voss.* 1.

Areten. Ita MS. Dan. *Sed* Arethen *MS. Voss.* 1. 2. Arechen *MS. Leid.* 2. Aretem *Ed. Ald. Sed mox abest ab Ed. Ald. Long. Lamb.*

nuptum. nuptui *MS. Leid.* 2.

2 *famam.* fama *MS. Voss.* 1.

ab natura. Sic et MS. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* a nat. *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

commendatur. Ita et MS. Leid. 2, Voss. 1. 2. *Sed* commendat *Ed. Lamb. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

3 *ei.* ipsi *MS. Leid.* 2. *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

[*esse*]. *Ed. Par. Ald. Long. Lamb. Bos.* 1. illum *Ed. Steph. Gebh. Keuch. Aberat a MS. Dan. Boecl. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg.*

4 *caussa stud.* caussa esse stud. *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

legationes. legiones *Ed. Iens. Med.* leg. vero omnes *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

vero, quae. vero omnes, quae *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb.*

tegebat. Sic MS. Voſſ. 2, Boecl. Gif. Put. Sau. Ax. Bau. 1. Ed. Arg. Par. Long. Vltrai. *Sed* regebat MS. Bau. 2. tenebat *MS. Dan. Mendoſ. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Ald.* leniebat *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Lamb. Heuſ.*

5 *ſuſpexerunt*. Sic MS. Put. Gif. Sau. Dan. Voſſ. 2. *Sed* ſuſceperunt *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*

Cap. II, 1 *fugiebant*. fugebant *MS. Voſſ.* 2.

maxime. magis *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2, *Ax.*

2 *potuit*. potuerit *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.*

arceſſeret. accerſeret *MS. Dan.* arceſſiret *Ed. Heuſ.*

magnaque. magnoſque *MS. Voſſ.* 2.

3 *ſe totum ei*. ſe ei totum *MS. Ax. Voſſ.* 2, *Dan. certe rotundius: vt c.* 3, 1 imitari patrem.

min. Plato. Plato minus *MS. Ax.*

tyranno. Aberat a MS. Leid. 2.

venundari. vaenundari *Ed. Par. Ald.*

iuſſiſſet. Sic MS. Dan. *Sed* iuſſit *Ed. Long. Mag.*

Dionis prec. Dionyſii prec. *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

4 *graui*. Ita MS. Mendoſ. Leid. 2, Ox. Bau. 1. 2. Ed. Vltrai. Long. Sau. *Sed* grauiter *MS. Ax. Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

ab his petiit. de his petiit *Ed. Ienſ. Med. Ald.*

periculo. in periculo *Ed. Lamb. Steph.*

faterentur. fateretur *Ed. Ienſ. Med.*

partiendo. parendo *Ed. Ienſ. Med.*

quod. quot *Ed. Ald.*

5 *Dionyſ. filium*. Dionyſium ſuum filium *MS. Leid.* 2.

retuler. rettuler. *Ed. Med. Arg.*

ne agendi — poteſtas. vt Dioni agendi eſſet poteſtas *MS. Boecl.* et ag. eſſ. D. p. *MS. Ax. Etiam a MS. Leid.* 2 *et Voſſ.* 1 *aberant verba* cum eo, *non minus quam ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.* ne ag. [cum eo] e. D. p. *Ed. Heuſ.*

aeger. ergo *MS. Boecl. Leid.* 2, *Ax. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

vt. Sic MS. Dan. Boecl. Leid. 1, Voſſ. 1, Ax. Sed abeſt ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1. In MS. Dan. erat etiam *ſumno* pro *ſomno*.

Cap. III, 1 *cumque Dion non deſiſt*. cum Dion deſiſt. *MS. Boecl.* quum Dion non deſiſteret *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg.* quumque Dion deſiſteret *MS. Ax. Voſſ.* 2. cum Dion non deſineret *Ed. Par. Ald. Keuch. Etiam in Ed. Lamb. eſt* deſineret.

qui. quod *MS. Ax.*

vellet. velit. *MS. Leid.* 2.

patrem imitari. imitari patrem *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

morem ei geſſit. morem geſſit ei *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. morem geſſit *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

2 *tempore*. Abeſt ab Ed. Lamb.

Philiſtum. Phyliſtum *MS. Voſſ.* 1.

reduxit. duxit *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

amicum. inimicum *Ed. Ald.*

non

non magis. Aberat τὸ *non* a MS. Voss. 1.

tyrannis. Sic MS. Dan. Boecl. Ax. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* tyrannidi *Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. tyrannum *Ed. Long.*

meo. Sic et MS. Voss. 1. 2, Leid. 2. Ed. Long. Aberat a MS. Dan. Leid. 1.

historicis conscr. Sic MS. Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. et caeteri omnes. *Sed* hist. Graecis conscr. *MS. Mendos. Sau. Voss.* 1. 2, *Leid.* 2, *Ven. ap. Mag.*

3 *ei persuas.* Sic et MS. Voss. 1. 2, Leid. 2. Sed ab Ed. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. abest τὸ *ei.*

Cap. IIII, 2 *esset.* essent *MS. Ax.*

in naues. Ita et Ed. Ald. *Sed* in nauis *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Stau.* 2. in naui *Ed. Long. Mag. Steph.* in naueis *MS. Dan. Ed. Gebh. Keuch.*

imposuit. imponit *MS. Voss.* 2. *Ed. Long.*

ad eumque. ad eum quia *MS. Leid.* 2.

volebat. volebant *MS. Voss.* 2.

3 *vero quam aud.* vero aud. *Ed. Iens. Med.*

Peloponneso. Peloponnesso *MS. Voss.* 1. 2. Peloponeso *Ed. Med.*

Areten. Arethen *MS. Voss.* 1.

4 *is vsque eo.* Sic Ed. Iens. Ald. Mag.

vitae st. com. statum v. com. *MS. Ax.*

postq. vt postquam *Ed. Ald. Lamb.*

vt se. se *Ed. Iens. Med. Arg. Ald. Lamb.*

de super. Sic MS. Dan. Leid. 2. *Sed* superiore *MS. Voss.* 1. 2. *Ed. Par. Long.* e super. *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. *In Ed. Long.* ῥῆσις *haec legitur hoc ordine*: is vero, posteaquam in patriam rediit pater, vsque eo vitae statum commutatum (namque appositi erant custodes, qui eum a pristino victu deducerent) ferre non potuit, vt se superiore etc. *Bosius ordinem MS. Dan. expressit.*

interierit. intererit *Ed. Iens. Med.*

illuc. illud *MS. Voss.* 2. ad illud *MS. Ax.*

Cap. V, 1 *quod.* quot *Ed. Ald.*

2 *tyrannis.* Ita primus rescr. Lambinus. *Sed* tyrannus *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

magnarum op. putab. magnorum putabatur *MS. Voss.* 1.

3 *odio.* odii *Ed. Iens. Med.*

centum ped. centumque ped. *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

visum. ausum *MS. Leid.* 1.

perculit. pertulit *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Ald.*

Siciliam. in Siciliam *MS. Voss.* 2.

attigerat. attigerit *MS. Voss.* 1. *Leid.* 2, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

beneuol. beniuol. *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

5 *iis ipsis.* his ipsis *MS. Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

fuerant pot. fuerant potestati *MS. Leid.* 2.

eius. Abest ab Ed. qu.

sub pot. Dionysii fuerat. sub Dionysii fuerat potestate *MS. Dan. Ax.* sub Dion. pot. f. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

6 *vellet.* velle *Ed. Iens. Med.*

obtin.

obtin. optin. *Ed. Ienſ. Par. Ald.*

Apollocrates. Apollochrates *MS. Voſſ.* 1. Hypollocrates *MS. Voſſ.* 2. Apollocrathes *MS. Dan.*

Dion. Sic et MS. Voſſ. 1. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. et caeteri. *Sed* (Dion) *Ed. Stau.* 2, *Heuſ.* Dionyſius *Ed. Lamb.*

Cap. VI, 1 *quod.* Aberat a MS. Leid. 2. *Sed* quot *Ed. Ald.*

mobil nobil. *Ed Arg.*

quem p. quae p. *MS. Boecl.*

adoria. Sic Edd. noſtri omnes. *Sed* adorſa *Ed. Stau.* 2.

2 *in filium.* Ita Ed. Arg. Long. Boecl. *Sed* in filio *MS. Dan. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Heuſ. Stau.* 2.

ſaeuitiam ſuam ſuam vim *MS. Dan. Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Heuſ.* vim ſuam *MS. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2. ſu. ſaeu. *Ed. Arg. Long.*

grauiſſimum. gratiſſimum *MS. Leid.* 2.

3 *orta diſſenſio eſt.* Ita et MS. Ax. *Sed* orta diſſenſione *Ed. Par. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.* orta diſſenſione eſt *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

et Heracl. Heraclidem *Ed. Ienſ. Med.* Heraclidemque *Ed. Par. Ald.*

qui quidem princ. non concedens. qui Dioni princ. non conced. *MS. Leid.* 1. *Ed. Lamb. Keuch.* qui quod principatum non concedebat *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Heuſ.* quae quidem princ. non concedebat *MS. Voſſ.* 2, *Ax.* qui qu. pr. non concedebat *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

is. Ita MS. Dan. *Sed* enim *Ed. Lamb.* his *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long.*

tulit hoc an. tulit an. *Ed. Ald.*

Dion. Aberat a MS. Boecl. Voſſ. 2.

retul. rettulit *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

rhapſod. ripſod. *Ed. Med. Arg.*

geri. tegi *MS. Mendoſ.*

ſe. Aberat a MS. Dan. Boecl. Ax. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. Ed. Arg. Long. in quibus eſt *omnia videbatur.* In Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. *ſe omnia vid.* In Ed. Stau. 2 *videb. omnia.* Ed. Heuſ. *vid.* [*ſe*] *omnia.*

4 *hoc.* Abeſt ab Ed. Lamb.

5 *interficiendum.* interficiundum *MS. Voſſ.* 1.

Cap. VII, 2 *quo manus porrig.* Sic MS. Dan. Leid. 1. 2, Voſſ. 1. 2. *Sed* quo minus porrig. *MS. Boecl. Ed. Arg.* neque amplius quod porrigeret ſuppetebat *Ed. Long.*

ſuppetebat. ſupputebat *MS. Voſſ.* 2.

niſi amicorum. Ita Ed. Long. Boecl. *Sed* niſi in amicorum *MS. Dan. Voſſ.* 1, *Leid.* 2, *Ax. Edd. reliqui omnes, etiam Heuſ. et Stau.* 2.

poſſeſſiones. poſſetiones *MS. Voſſ.* 2.

huiusmodi. eiusmodi *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

ab iis. ab his *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Steph. Gebh. Keuch.*

fuerat. Aberat a MS. Ax.

militum. multum *MS. Ax.*

Cap. VIII, 1 *intuens.* me tuens *MS. Gif. Ax. Boecl. Ed Long.*

et

et quorf. vt quorf. *Ed. Ienf. Med.*

euaderent. Sic MS. Dan. Leid. 2, Voff. 2, Ax. *Sed* euaderet *MS. Voff.* 1. *Ed. Med. Arg. Par. Long. Lamb. Steph.*

Callicrates. Chalycrates *MS. Leid.* 2. Chalicrates *MS. Voff.* 1.

callidus. calidus *Ed. Ienf.*

adit. adiit *MS. Ax. Ed. Arg.*

2 [*in*]. Aberat a MS. Ernft. Boecl. Bau. Voff. 2, Ax. Vnci abfunt ab Edd. noftris omnibus, exc. Stau. 1. 2 et Heuf.

et odium. et odio *MS. Ax. Voff.* 1, *Boecl. In Ed. Long.* τὸ et *non legitur.*

negot. negocium *Ed. Ienf. Med. Arg.*

illi. Aberat a MS. Leid. 1.

quem fi inu. quem inu. *Ed. Ienf. Med. Ald. Lamb.*

animos. amicos *Ed. Ienf. Med. Par.*

diffidenti. diffidentis *MS. Dan. Ax. Leid.* 2, *Voff.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. In eodem MS. Leid. pro* quod *erat* qui.

3 *excipit.* excepit *MS. Ax. Leid.* 2, *Voff.* 1. 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Heuf. Stau.* 2.

coniurationem. coniuratione *MS. Dan. Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Par. Ald. Lamb.*

4 *ref.* defertur *MS. Ax. Dan. Ed. Arg. Long. Heuf.*

perter. conu. Ita et MS. Dan. *Sed* perter. illum conueniunt *Ed. Long.* perteritae c. *Ed. Ienf. Med.*

cuius de per. Sic MS. Dan. *Sed* quod eius de per. *Ed. Long.*

agerentur. gererentur *MS. Boecl. Voff.* 2, *Ax. Sed in MS. Voff.* 1 *et Leid.* 2 *erat etiam* agerentur.

5 *nihilo fec.* nihilofecius *Ed. Ienf. Med.*

nihil — fore. numquid ab illo periculi foret *MS. Boecl.* nunquid ab illo periculum Dioni foret *MS. Ax.*

[*ab incepto*]. Aberant a MS. Ax. Voff. 1. 2. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. non item a MS. Leid. 2. Vnci non funt in Ed. Lamb. Gebh. Boecl. Keuch. Bof. 1.

deterritus. eft deterritus *MS. Voff.* 2. deteritus *Ed. Ienf. Med.*

conf. fu. aper. conf. aper. fuum *MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Heuf.*

perfeciffet. feciffet *Ed. Ienf. Med. Par. Ald.*

Cap. VIIII, 1 *hac.* hanc *Ed. Med.*

remotum fe. fe remotum *MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

confciis. confociis *MS. Voff.* 1. cum fociis *MS. Leid.* 2. confciis facinoris *MS. Ax. Boecl. Leid.* 1. *Ed. Arg.*

tradit. Sic MS. Dan. Boecl. Leid. 2, Ax. *Sed* tradidit *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof.* 1.

cuftodibus. cuftodiis *MS. Voff.* 2, *Boecl.*

fepit. Ita MS. Dan. Leid. 1. *Sed* fepfit *MS. Boecl. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof.* 1.

difcedant. Sic MS. Dan. Boecl. Voff. 1. 2, Leid. 2. *Sed* difcederent *Ed. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Bof.* 1. difcedebant *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Boecl.*

certos. ceteros *MS. Voff.* 2, *Ax.*

praeficit. Sic MS. Voff. 2. *Sed* praefecit *MS. Boecl. Ed. Ienf. Med. Arg. Ald. Lamb.*

Steph.

Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. I.

2 *nauem trir.* nau. armatam triremes *MS. Boecl. Voss.* 2.

Philostratoque. Sic MS. Dan. Boecl. Mendos. Leid. 2, Voss. I. *Sed* Philostratosque *MS. Voss.* Philocratique *Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* I. Philocratique *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.*

tradit. tradidit *MS. Boecl. Ax. Ed. Long. Arg.*

si forte cons. obst. si a consiliis obstit. *MS. Leid.* 2.

qua fug. Sic MS. Dan. *Sed* quo f. *MS. Voss.* I. 2, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Stau.* 2, *Heus.*

3 *aut e num.* autem num. *Ed. Iens. Med. Ald.* seruorum autem numero Zachinthynos — eligit *MS. Ax.*

Zacynthios. Zagunthinos *MS. Leid.* 2, *Voss.* I. Zachyntinos *MS. Voss.* 2. Zacynthinos *Ed. Arg.* Saguntinos *MS. Ox. Ed. Iens. Med. Par.* Zaguntios *MS. Dan.* Zazynthinos *Ed. Long.*

eligit. Sic MS. Boecl. Voss. I. 2. *Sed* elegit *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

[*vt*]. Aberat a MS. Boecl. Voss. I. 2, Leid. I. 2. Ed. Stau. I. 2. Sed est in Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. I.

eant. erant *MS. Voss.* 2.

sic vti. Ita MS. Leid. I. *Sed* sic vt *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* I.

conu. eius. Sic et MS. Leid. 2. Sed in Ed. Steph. Gebh. Keuch. τὸ *eius* non legitur.

4 *intrarunt.* intrarant *MS. Dan. Voss.* I: *sed in hoc supra notatum erat* intrarunt: *vt 'legebatur etiam in MS. Voss.* 2, *Leid.* 2.

posset. possit *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

5 *ante.* ante saepe *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

qui se. quae *MS. Voss.* 2. qui *MS. Ax.*

cuiuis. cuius *MS. Ax. Ed. Long.*

intellectu. intellecta *Ed. Ald.*

6 *propitia.* Ita Ed. Long. *Sed* propria *MS. Dan. Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par.* propiore *Ed. Ald.* propitia pronaque *Vet. liber ap. Long.*

fuissent. fuisset *MS. Voss.* I.

eum. cum *Ed. Iens. Med.*

quod. quot *Ed. Ald.*

Lyco. Sic Ed. Long. *Sed* Lygo *MS. Dan. Voss.* I, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par.* Ligo *MS. Voss.* 2, *Ax.*

Cap. X, I *introisset.* Sic et MS. Voss. I. 2. *Sed* introiuisset *Ed. Lamb.* introiisset *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

nonnulli. non nulli *Ed. Iens. Med. Mox in Ald. est* pronoxii.

dilato. delato *MS. Voss.* I. 2, *Ax. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

immerentes. Ita MS. Ax. *Sed* irruentes *MS. Voss.* I. immerenteis inermeis *Ed. Lamb.* immerentes inermes *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Steph. Keuch.*

2 *mutata.* Sic et MS. Voss. I. 2. *Sed* immutata *Ed. Lamb. Gebh. Keuch.*

eundem. iidem *MS. Voss.* 2, *Ax.*

si poss. ab Acher. ab Acherunto, si possent *MS. Dan.* [*in hoc*

hoc tamen scriptum erat Acheronte] *Gif. Voss.* 1.

3 *quinquag. qu.* quinquagesimos quintos *MS. Ax.*

quam ex Pelop. quam ex Peloponnesso *MS. Voss.* 1. 2. qui ex Peloponneso *MS. Leid.* 2.

XI. IPHICRATES

Iphicrates. Iphicratis vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *Iphicrates.* Hiphicrates *MS. Leid.* 2.

non tam magn. r. g. q. disc. mil. Sic MS. Dan. Bau. Mag. Sau. Mendos. *Sed* non tam genere quam magnitudine rerum gestarum, disciplinaque militari *MS. Ernst.* non tam genere, quam magn. rer. gest. quam disc. mil. *Ed. Long.* non tam genere aut magnitudine r. g. q. d. m. *Ed. Lamb.*

compar. compareretur *Ed. Arg.*

maior. natu qu. maioribus quidem natu *MS. Voss.* 1.

2 *versatus.* est versatus *MS. Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Heus.*

[*sua*]. Legebatur in MS. Gif. Dan. Ed. Long. Abest ab MS. Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1.

consilio. consilio prudentia *MS. Ax.*

tantumque eo valuit. tantum conualuit *MS. Leid.* 2.

2 *multa.* Aberat a MS. Ax. Boecl. Vncis inclusit Heus.

3 *clypeis.* clipeis *Ed. Iens. Med. Arg.*

breuibus. Sic MS. Dan. *Sed* breuibusque *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

hastis. astis *Ed. Iens. Med.*

minutis gladiis. minutis gladiisque *MS. Leid.* 2.

4 *e contrario.* Sic et MSS. Bau. *Sed* contrario *Ed. Lamb.*

idem genus loric. idemque lor. g. *MS. Leid.* 2.

mutauit. Aberat a MS. Boecl. Leid. 2, Voss. 1. 2. Ed. Iens. Med. Arg. Par.

a quo. a qua *Ed. Lamb.*

sertis. Sic MSS. Bau. Ax. Dan. Boecl. Mendos. Sau. Gif. Put. Leid. 2, Voss. 2. *Sed* ferreis *Ed. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

aeneis. aenis *MS. Dan. Ed. Iens. Med.*

linteas. Sic et MS. Voss. 2, Dan. Ax. *Sed* lintheas *MS. Voss.* 1, *Ox.* lineas *Ed. Ald. Mag. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

dedit. desedit *MS. Leid.* 2.

expeditiores. expeditores *MS. Voss.* 2.

pondere detracto. pondere tantum detracto *MS. Bau.* 1.

quod aeque. Sic MS. Mendos. Ed. Mag. Vltrai. *Sed* quodque *MS. Bau.* 2. *Ed. Iens. Med. Ald.* quod eque *Ed. Arg.* vt aeque *Ed. Lamb.*

tegeret — esset. tegerent, et leues essent *Ed. Lamb.* tergeret *est in Ed. Iens. Med.*

Cap. II, 1 *Seuthen.* Seuthem *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Steph.* Scotym *Ed. Ald.* Seuthen *MS. Ax.* Seutem *Ed. Iens. Med. Arg.* Seutē *Ed. Par.*

2 *adduxit.* induxit *MS. Leid.* 1. adcluxit *MS. Dan.*

ordinatae. ordinate *MS. Dan. Boecl. Ax.*

ab

ab perit. Sic et MS. Voff. 1. 2, Leid. 2, Ax. *Sed* a peritiffimo *Ed. Steph. Gebb. Keuch.*

3 *interfecit*. Ita et MS. Ax. Dan. Put. Mendof. Leid. 1. *Sed* interfuit *MS. Bau.* 1. intercepit *MS. Voff.* 1, *Leid.* 2, *Sau. Bau.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Mag. Lamb. Steph. Keuch. Heuf. Stau.* 1. 2. *In MS. Dan. erat* mora.

quod max. quod ipfum max. *Ed. Long.*

adept. eft glor. adeptus gloriam *MS. Voff.* 1.

4 *Artax*. Artoxerxes *Ed. Par.*

voluit. Ita MS. Dan. *Sed* noluit *MS. Voff.* 1. *Ed. Med.* voluiffet *Ed. Long. Steph. Gebb. Keuch.*

Iphicratem. Ipficratem *MS. Dan.*

petiuit ducem. ducem petiuit *MS. Voff.* 1. ducem petit *MS. Voff.* 2.

conductitio. Ita MS. Sau. Put. Gif. *Sed* conducto *MS. Voff.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Ald. Mag. Lamb. Steph. Gebb.* conducticio *Ed. Arg.*

quem quidem. quosque *MS. Voff.* 2, *Ax.*

omni difciplina. omnium difciplina *MS. Voff.* 2: *fed in marg. notatum erat* al. omni difciplina.

fuerint. fuerunt *MS. Voff.* 1. 2, *Leid.* 2.

5 *Epaminondae*. Epaminundae *Ed. Ienf. Med. Arg.*

inceptus. Sic diferte MS. Leid. 2. *Sed* incoeptus *MS. Mendof. Voff.* 1. *Ed. Sau.* interceptus *MS. Dan.* impetus *MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebb. Boecl. Keuch. Bof.* 1, *Heuf.*

approp. propinquaffet *MS. Ax.*

Cap. III, 1 *ipfo afp*. ipfe afp. *Ed. Stau.* 1. 2. *operarum, credo, peccato. Certe in Edd. reliquis omnibus eft* ipfo.

2 *remiffus nimis*. nimis remiffus *MS. Dan. Ax. Ed. Heuf.*

declarauit. Sic et MS. Voff. 2, Leid. 2, Dan. *Sed* declarauerit *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebb. Keuch.*

Amyntae. Amynthae *MS. Voff.* 1. 2. Amintae *Ed. Ienf. Med. in quibus ipfis mox eft* libris.

Eurydice. Erudice *MS. Leid.* 2. Euridice *MS. Voff.* 1. *Ed. Arg.*

Perdiccae. Perdicae *MS. Voff.* 1. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.*

pueris. Sic et MS. Voff. 1. 2, Leid. 2. *Sed* liberis *Ed. Steph. Gebb. Keuch.*

Iphicratem. Iphicraten *MS. Voff.* 2.

4 *Timoth*. Thimotheo *Ed. Med.*

Meneflhea. Menefta *MS. Leid.* 2, *Voff.* 1. 2.

Threffa. Tharfa *MS. Voff.* 1. *Bau.* Tarfa *MS. Voff.* 2, *Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.*

natum. Abeft ab Ed. Vltrai. Gebh.

Coti. Cothi *MS. Voff.* 1, *Leid.* 2, *Dan.* Cotiis *Ed. Long.* Cotyis *Ed. Mag. Steph. Heuf.*

pluris. Sic Ed. Long. *Sed* plus *MS. Dan. Bau.* 1, *Voff.* 2, *Ax.*

matremne. Sic MS. Dan. *Sed* matremue *MS. Voff.* 2, *Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Keuch.* an matrem *Ed. Long.*

matrem, inquit. patrem, inquit *MS. Leid.* 2.

id cum — inquit. Aberant a MS. Bau. 1.

pater.

pater. mater *MS. Leid.* 2.
Thracem. Threcem *MS. Dan.*
me genuit. me genuit, creauit *MS. Bau.* me genuit vel creauit *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2, *Ax.*

contra ea. Sic MS. Dan. Voſſ. 1. *Sed* contra *MS. Ax Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Boſ* 1.
mater. pater *MS. Leid.* 2.

XII. CHABRIAS

Chabrias. Chabriadis vita *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* Chabriae vita *Ed. Ald.*

Cap. I, 1 *Boeotiis*. Boetiis *MS. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. vbique.*

memoria. memoriae *MS. Ax.*

2 *in eo vict. f. ſ. d. Ageſ.* in ea victoria fidentem ſummum ducem Ageſilaum *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph.* in ea auctoritate fidentem ſummum ducem *MS. Voſſ.* 2. *Etiam in Ed. Keuch. eſt* in ea.

conductitiis. conducticiis *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

phalangem. phalangen *MS. Voſſ.* 2.

proiecta [*que*] *haſta*. proiecta haſta *MS. Dan. Ax. Boecl. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. proiectaque h. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

contuens. Sic MS. Dan. Boecl. Leid. 1. Sed in Boecl. totus locus ita legitur: *id nouum cernens, Ageſilaus contuens id pr.* Etiam in MS. Voſſ. 2 erat: *id nouum cernens Ageſilaus contuens.* intuens *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

3 *tota Graecia.* Sic MS. Dan. Ax. Voſſ. 1. 2, Leid. 2. *Sed* in Graecia *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.* Graecia *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

ſibi. Aberat a MS. Leid. 2, Voſſ. 1.

athletae. Atheletae *Ed. Med.*

his ſtatibus. his ſtantibus ſtatuis *MS. Gif. Ax. Mendoſ.* his ſtatibus ſtatuis *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.* iiſdem ſtatibus *MS. Ernſt.* his ſtantibus *MS. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2, *Dan. In MS. Bau. altero verba* ſtatibus in *non habebantur.*

in quibus. Sic MS. Ernſt. Ed. Lamb. Gebh. Stau. 1. 2. *Sed* cum *MS. Gif. Mendoſ. Leid.* 2, *Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. quum *MS. Voſſ.* 1.

Cap. II, 1 *dux Ath. eſſet*. dux eſſet Ath. *MS. Ax.*

in Aeg. ſ. ſp. g. Sic MS. Dan. Mag. Mendoſ. Boecl. Leid. 1. 2, Voſſ. 1. 2. Ed. Ienſ. Ald. *Sed* nulla in Aeg. ſ. ſp. g. *MS. Ernſt.* in Aeg bellum ſua ſp. g. *MS. Bau.* 1. in Aeg. ſ. ſp. quaedam g. *Ed. Long* multa in Aeg. ſ. ſp. g. *Ed Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

Nectanebum. Nectebenin *MS. Dan.* Nectebenni *MS. Bau.* 1. Neptenabum *MS. Bau.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Par.* Nectebenum *MS. Voſſ.* 1. 2. Hecteben *MS. Leid.* 2. Nectanabin *Ed. Heuſ.*

ei. Aberat a MS. Voſſ. 2, Ax.

3 *Athen.* Sic MS. Dan. Boecl. Voſſ. 1. 2, Ax. *Sed* et Athen. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

id intuens. id metuens *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*
eos adiutum. ad adiutum *MS. Ax.*
Cap. III, 1 *Persiae.* Persae *MS. Bau.* 1. 2, *Ax. Voss.* 1. 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* Perse *MS. Boecl.* Perses *MS. Leid.* 2 : *in quo etiam erat* regii *pro* regis.
questum. q̃ſitū *Ed. Arg.*
praestituerunt. praestiterunt *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Arg. Ald. Long.* prostituerunt *MS. Ax.*
2 *ciu. suorum.* suorum ciuium *MS. Dan.*
posset. possit *MS. Dan.*
3 *vitium in.* Absunt ab Ed. Vltrai.
vt inuid. gl. com. s. vt inuidiae gloria comes sit *MS. Dan. Voss.* 2, *Ax.* et inuidia gloriae comes sit *MS. Leid.* 2. vt inuidiae gloriae comes sit *MS. Voss.* 1 : *sed supra notatum* inuidia.
de his. de iis *MS. Bau. Ed. Lamb.* his *Ed. Vltrai.*
detrahant. detrahunt *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb.*
eminere. Sic MS. Dan. Ax. *Sed* emergere *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*
videant. vident *Ed. Vltrai.*
animo aequo. aequo animo *MS. Ax.*
opulentium. Ita MS. Dan. Gif. Bau. Put. Sau. *Sed* opulentum *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*
intuuntur. Sic MS. Dan. Gif. Mendoſ. Bau. Voss. 2, Leid. 2. *Sed* intuentur *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl.*
quoad ei licebat. quoad licebat *MS. Boecl.* quo ei lic. *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2, *Ax.*

4 *fecerunt idem.* Aberant a MS. Mendoſ.
futuros. Sic et MS. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* se futuros *MS. Ax.* afuturos *Ed. Lamb. Gebh.* absfuturos *Ed. Par. Steph.* affuturos *Ed. Ald.*
recessissent. recesserint *MS. Dan. Ax.*
Thracia. Threcia *MS. Dan.*
Lesbi — in Sigaeo. Lesbo — Sygaeo *MS. Dan. Gif. Voss.* 2, *Leid.* 2. *Ed. Arg. Etiam in Ed Ienſ. Med. Long. est* Sygaeo. Lesbo — Sigaeo *MS. Ax. In Ed. Par. Heuſ.* in Sigaeo *Ed. Med.* Leisb. *librariorum peccato.*
eorum. horum *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Mag. Lamb. Keuch. Heuſ.*
factis. et factis *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Heuſ.*
Cap. IIII, 1 *Chium.* Chyum *Ed. Arg.*
2 *ei.* Aberat a MS. Leid. 2.
matur. mortem. mortem maturauit *MS. Voss.* 2, *Ax.*
et gub. Aberat τὸ *et* a MS. Voss. 2, Leid. 2. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.
sibi pern. perniciei sibi *MS. Ax.*
pugnaret. pugnarent *Ed. Ienſ. Med.*
sidere. fidere *MS. Voss.* 1, *Mendoſ.*
3 *ref. cum posset.* Sic MS. Gif. *Sed* cum ref. posset *MS. Dan. Bau.* 1. 2. ref. cum non posset *MS. Voss.* 2, *Ax.* cum ref. non posset *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Mag. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*
si. nisi *Ed. Ald. Mag. Lamb. Steph.*
in mare. in mari *MS. Voss.* 2.
exciperet. acciperet *MS. Voss.* 1.

natan-

natantis. Sic MS. Gif. *Sed* natanteis *MS. Dan.* natantes *Ed. Heuf.* natantem *MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof.* 1.

exift. turpi v. turpi v. exift. *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

comminus. cominus *Ed. Med. Arg.*

XIII. TIMOTHEVS

Timotheus. Timothei vita *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof.* 1.

Cap. I, 2 *Byzant*. Bizant. *Ed. Arg.*

in qua oppugn. in quo oppugn. *MS. Leid.* 2, *Dan. Mendof.*

fuperiore. fuperiori *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Keuch.*

confumferant. confumferunt *MS. Ax.*

id ille. hanc ille *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Cotym. Cothum *MS. Ax.* Cotum *MS. Dan. Ed. Ienf. Med. Arg. Par.* Cotyn *Ed. Long. Steph. Gebh.* Cholun *MS. Voff.* 1: *in quo ipfo libro pro* aduerfum *erat* aduerfus, *vt in Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

eoque. eo *Ed. Par. Ald. Lamb.*

retulit. Sic et MS. Dan. Ax. Voff. 2. Ed. Vltrai. Heuf. *Sed* detulit *MS. Leid.* 2, *Voff.* 1. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Keuch. Stau.* 1. 2.

3 *Cyzicum*. Cyxicum *MS. Voff.* 1. Cizicum *Ed. Ienf. Med. Arg.*

Ariobarzani. Ariobarzamum *Ed. Ienf. Med.*

poffet. poffent *MS. Ernft. Leid.* 2. quisque ferre poffet *MS. al. marg.*

Crithoten. Ita coni. Gebh. *Sed* Erithonem *MS. Dan.* Chrithonem *MS. Gif. Mendof. Leid.* 1. Critonem *MS. Voff.* 1. Chrythonem *MS. Leid.* 2. Erichthonem *MS. Ax. Voff.* 2. *Ed. Long. Lamb. Steph.. Gebh. Boecl. Keuch. Bof.* 1.

Seftum. Sextum *MS. Ax. Voff.* 1. 2, *Dan. Mendof. Gif.* Seftae *Ed. Ald.*

Cap. II, 1 *claffi*. claffis *MS. Boecl. Ax.*

circumu. circunuehens *Ed. Ienf. Med. Ald.*

Laconicam. Laconitem *MS. Leid.* 2. Laconicem *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.* Laconicen *MS. Ax.*

idem. eidem *MS. Leid.* 2.

Athamanas. Sic et Ed. Mag. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. *Sed* Atamanas *Ed. Ald.* Athamamas *MS. Ax.* Athamattas *MS. Dan.* Athamantias *MS. Voff.* 1. Athamantios *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.* Acharnanas *Ed. Bof.* 1. Acharmanas *eft in Ed. Boecl. etiam Bof.* 2: *haud dubie operarum errore, quod notae Bofii fatis declarant.* Acarnanas *Ed. Long. in quo mox eft* Chaones, *vt in Ed. Arg. Par.*

Chaonas. Chones *MS. Ax.*

adiacent. adiacunt *MS. Dan.*

2 *deftiterunt*. deftituerunt *Ed. Long. operarum peccato.*

paci publice fint factae. pacis publicae factae *MS. Leid.* 2. paci publicae f. f. *MS. Ax. Ed. Long. Keuch.*

puluinar. puluina *MS. Leid.* 2.

3 *ante hoc tempus*. ante id tempus *MS. Boecl. Ax. Dan. Leid.* 2, *Voff.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Long.* ante tempus *Ed. Ald.*

contigit. contigit nemini *Ed. Steph.*

quoque. quodque *MS. Voſſ.* 1.

memoriam. memoria *Ed. Ald. Mag.*

Cap. III, 1 *deſiſſet.* deſciſſet *MS. Voſſ.* 2.

premi. praemi *Ed. Arg. Et in Ald. mox* cepti.

deſcierat. deſierat *MS. Voſſ.* 2.

tum. tunc *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Lamb. Keuch.*

[*Macedo*]. Abſunt vnci in Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.

moliebatur. molibatur *MS. Dan.* iam tum val. Macedo iam tum multa mol. *MS. Ax.*

2 *Meneſtheus.* Meneſteus *MS. Voſſ.* 1. Mneſtheus *Ed. Vltrai. Long. Mag.*

Iphicratis. Hippocratis *MS. Voſſ.* 1: *ſed in marg.* al. Hyphicratis.

et vt ad b. Sic et MS. Voſſ. 1. 2, Ax. Leid. 2. *Sed* et ad b. *MS. Boecl. Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.*

proficiſcatur. proficiſcitur *Ed. Ienſ. Med. Par.*

in conſilium. in conſilio *MS. Boecl. Voſſ.* 2.

ſapientiaque. Sic MS. Dan. Boecl. *Sed* et ſapientia *Edd. noſtri omnes, praeter Stau.* 1. 2 *et Heuſ.*

[*quor. conſ. vter.*] Abſunt vnci ab Edd. noſtris cunctis, praeter Stau. 1. 2. *In MS. Ernſt. erat* quorum auxilio vteretur.

tanta erat. tanta eſſet *MS. Boecl.*

amiſſa. admiſſa *MS. Ax.*

3 *aduentu eor. cogn.* adu. cognito *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Mag.* adu. illorum cogn. *MS. Leid.* 2. *Ed. Arg. Long.* illorum aduentu cognito *MS. Ax. Dan. Mendoſ.* eorum adu. c. *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.* adu. [eorum] cogn. *Ed. Heuſ.*

ſuppreſſerunt. repreſſerunt *MS. Mendoſ.*

4 *et vt in ſua n.* Sic et MS. Mendoſ. Bau. 1, Voſſ. 2. Ed. Arg. Vltrai. Long. Steph. Gebh. Keuch. Boſ. 1. *Sed* et vt in ſua manu *MS. Dan. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Heuſ.* et vt ſi in ſua manu *Ed. Ald. Lamb.* et vt ſua naui *MS. et Ed. Boecl.* et in ſua manu *Ed. Ienſ. Med.* et tanquam in ſua manu *Ed. Par.* et vt ſi in ſua naui *Ed. Stau.* 2.

Iphicratem. Hippocratem *MS. Voſſ.* 1: *ſed ſupra notatum erat* Hiphicratem.

eodem vnde. eo vnde *MS. Boecl.*

ſe recepit. ſe recipit *MS. Voſſ.* 1, *Dan.*

Iphicrate. Hippocrate *MS. Voſſ.* 1: *ſed ſupra notatum erat* Hiphicrate.

5 * *ob.* Aſteriſcus abeſt ab Edd. noſtris omnibus. *In MS. Dan. Boecl. Voſſ.* 1, *Leid.* 1. 2 *legitur locus ſic*: populus acer, ſuſpicax, ob eamque rem mobilis, aduerſ. inu. [*Schefferus τὸ* inuidus *omittit*] et iam pot. in crimen vocabantur domum reu. *Sed a MS. Voſſ.* 2 *aberant verba*: ob eam rem in crimen vocabantur. *Heuſingerus inde illa incluſit vncis. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.* populus acer, ſuſpicax, ob eamque rem mobilis, aduerſarius, inuidus etiam potentiae: in crimen vocabatur. [*Ed. Arg.* vocabantur] Domum reuocat: accuſantur [accuſatur *Ed. Par. Ald.*] proditionis. *In MS. Mendoſ. erat* in crimen vocabant. *Ed. Long.* ob eam rem in cr. vocabantur.

Nam

Nam pop. ac. susp. mob. adu. inu. eti. pot. confestim eos domum reu.

proditionis. prodictionis *MS. Voss.* 2.

aestimatur. existimatur *MS. Voss.* 2.

Chalcidem Chachidem *MS. Voss.* 1.

Cap. IIII, 1 *cum pop. iud. sui poen*. Sic MS. Mendos. Dan. *Sed* cum populum sui iudicii poenitebat *MS. Leid.* 1. populus quum eum iud. s. poen. *Ed. Lamb.* cum populus iudicii s. p. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

partes. partis *Ed. Iens. Med. Gebb.*

fil. eius. eius filium *Ed. Lamb.*

2 *cum pleraque possimus*. Ita et MS. Dan. Voss. 1 Ed. Lamb. *Sed* cum complura possumus *MS. Voss.* 2. *Ed. Boecl. Keuch. Bos.* 1. cum pleraque possumus *Ed. Iens. Med. Arg. Ald. Long.* cum plura possimus *MS. Ax. Ed. Heus.*

charus. carus *Ed. Iens. Med.*

Iason tyrannus. Iason tyrannus Thessaliae *MS. Dan. Leid.* 1. Lason tyr. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.* Iason tyr. Thessalorum *Ed. Long.*

3 *venit*. Aberat a MS. Voss. 2.

patriaeque. patriae *MS. Dan. Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.* patriae enim *Ed. Long. Steph. Gebb.*

XIIII. DATAMES

Datames. Datamis vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *Karthaginiensibus*. Carthaginensibus *MS. Voss.* 2, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Boecl. Bos.* 1.

Ham. et Han. Amilcare et Anybale *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Etiam in Ed. Lamb. est* Annibale. *Ed Iens. Med. Arg.* Hamilchare.

2 *de quo hoc plura refer.* de hoc plura feremus *MS. Dan.* de quo hoc plura feremus *MS. Voss.* 1. de quo haec plura ferremus *MS. Ax.* de hoc plura referemus *Ed. Long.*

quod et obsc. quod obsc. *MS. Ax.*

pleraque. pluraque *MS. Voss.* 2, *Ax.*

tum omnes. Sic MS. Boecl. Ax. Voss. 1. 2. Ed. Boecl. *Sed* quo tamen omnes *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Ald.* quo tantum non omnes *Ed. Lamb. e coni. Teuenini, Steph. Gebb. Keuch. Stau.* 1. 2, *Heus.*

3 *Datames patr.* Ab his verbis incipit vita Datamis in MS. Voss. 1. 2, Leid. 2, Ax. Mendos. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Superiora leguntur annexa vitae Timothei. Lambinus primus huc videtur transtulisse. In Ed. Gebh. caput 1 incipit ab verbis: *de quo hoc pl. ref.*

Datames. Dathames *MS. Leid.* 2.

Camissare. Camisare *MS. Dan. vbique, Voss.* 1. Chamissare *MS. Leid.* 2. *Ed. Arg. Par.* Chamisare *MS. Voss.* 2.

Care. Chare *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg.*

natione. nactione *MS. Voss.* 2.

Scythissa. Scytissa *MS. Voss.* 1.

Artax. Artox. *Ed. Par.*

tuebantur. turbantur *MS. Voss.* 1.

quot et. quia et *MS. Voss.* 1. quot et *Ed. Ald.*

prou. partem Cil. Sic MS. Dan. [*in quo tamen erat* Cilitiae] Mendos. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* prouinciam Ciliciae *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*

incolunt. colunt *MS. Ax.*

4 *aperuit.* Sic MS. Dan. Mendos. Ed. Vltrai. *Sed* apparuit *MS. Ax. Voss.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Heus.*

in bello. Sic etiam MS. Voss. 1. 2, Leid. 2, Dan. *Sed* bello *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Cadusios. Gadusios *MS. Voss.* 1, *Dan. Ed. Iens. Med. Arg.* Candusios *MS. Voss.* 2.

namque hic — opera. Sic MS. Leid. 1, Bau. 1. 2, Boecl. Ax. Voss. 2 [*in quo tamen scriptum erat* milibus]. *Sed* n. h. multis millibus hostium, regiorum quoque non paucis, interfectis etc. *Ed. Long.* n. h. multis millibus hostium et regiorum etc. *Ed. Lamb.* n. h. multis millibus interfectis — opera *MS. Dan. Ed. Gebh. Keuch.* n. h. multis militibus regiorum interfectis — opera *MS. Leid.* 2. multis militibus interfectis *MS. Voss.* 1.

vt. Aberat a MS. Leid. 1, Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par Ald. Long.

Cap. II, 1 *Autophradates.* Sic et Ed. Ald. et MS. Frontini Mag. *Sed* Autophrodates *MS. Mendos. Dan.* Androphrodates *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.* Antiophyodates *MS. Leid.* 2.

persequer. prosequeretur *Ed. Med. Arg. Long.*

eius opera. huius opera *MS. Dan. Ax. Ed. Heus.*

conseru. regis est. Sic quoque MS. Dan. Ax. *Sed* cons. est regis *MS. Leid.* 1. conseruatus est *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb.*

coepit. coeperat *Ed. Lamb.*

2 *Thyus.* Sic MS. Leid. 2, Voss. 2. *Sed* Thuys *MS. Dan. et sic s.* 3. Thyius *MS. Voss.* 1. Thuis *MS. Ax.*

dynastes. dinastes *MS. Voss.* 1.

natus. ortus *MS. Dan. Gif. Ed. Stau.* 2.

Pylaemene. Philemone *MS. Dan.* Philimene *Ed. Iens. Med.* Philomene *Ed. Par. Arg. Long.*

a Patr. et Patr. *Ed. Iens. Med.*

3 *regi.* Sic MS. Dan. Ed. Vltrai. *Sed* regis *MS. Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Mag. Steph. Boecl.*

quam ob caussam. Aberant a MS. Leid. 2.

Datamem. Datamen *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. vbique.*

omnia. Aberat a MS. Leid. 1, Boecl. Voss. 1. 2, Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Vncis id inclusit Heusingerus. Mox in Ald. est *quot.*

vereretur. reuereretur *MS. Voss.* 2, *Ax.*

4 *filiumque monuit.* Ed. Long. addit *vt sibi a Thyo caueret.*

5 *Thyo.* Thuyni *MS. Dan.* Thumi *MS. Voss.* 1: *Sed in marg.* al. Thio. *MS. Voss.* 2 Thiu. *MS. Ax.* Thui.

cum ab Ariob. cum Ariob. *MS. Leid.* 1, *Mendos. Ed. Iens. Med. Arg.*

tot. Phry. des. esset. totiusque Phrygiae deiectus esset desertus *MS. Voss.* 2.

segnius

segnius. Sic quoque MS. Voss. 1. 2, Leid. 1.

viuumque. diuumque *Ed. Hagu. vitiose.*

Thyum. Thuym *MS. Dan.* Thuim *MS. Ax. Mox in ed. Arg. est* coepit.

Cap. III, 1 *niger, et cap.* niger, cap. *Ed. Lamb.*

promissa. Ita et MS. Gif. Dan. Ed. Vltrai. Gebh. *Sed* prolixa *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Keuch. Bos.* 1. prolisa *MS. Voss.* 2. *Eadem permutatio horum vocabulorum est ap. Iustin.* 4, 4. 1

texit. Sic quoque MS. Gif. Leid. 2, Voss. 2. Ed. Boecl. Sed a MS. Dan. aberat. In MS. Voss. 1. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. *contexit.*

consueuerant. consuerant *MS. Dan.*

ornauitque. Sic et MS. Voss. 2. *Sed* ornauit *Ed. Iens. Med. Arg Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh.*

et armillis. et armilis *MS. Voss.* 1. atque armillis *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh Keuch.*

ceteroque. caeteraque *MS. Voss.* 2, *Ax.*

2 *duplici.* Sic et MS. Dan. Voss. 2, Ax. *Sed* duplicique *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh.*

amiculo ãniculo *Ed. Iens.* aniculo *Ed. Med.*

qua. Abest ab Ed. Mag. Steph. Gebh. Keuch.

vinctum. victum *MS. Ax. Voss.* 2, *Mendos. Ed. Med. Arg. Ald. Long.*

3 *prospicerent.* Sic et Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. *Sed* conspicerent *MS. Dan.* aspicerent *MS. et Ed. Boecl. MS. Ax. Ed. Arg. Long. Keuch. Bos.* 1. quem omnes cum adspic. *Ed. Heus.*

non nemo qui agn. Thyum regique nunt. Sic MSS. Bau. Dan. Ax. Boecl. Voss. 2. Ed. Vltrai. *Sed* nemo non qui agn. Thyum regique nunt. *MS. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Long.* nemo qui agn. Th. r. n. *Ed. Par. Ald. Lamb. Sau. Steph.* nemo non qui agn. Th. regi nunt. *Ed. Iens. Med.*

regique. qui non regi *Ed. Par. Ald. Lamb. Steph.*

pr. non accredidit. Sic MS. Ax. Dan. Ed. Iens. Med. Arg. *Sed* ac primo non accred. *MSS. Bau. Ernst. Mendos. Etiam in MS. Sau. Gif. Put. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2 *erat* accredidit. *Sed* ac primo non credidit *Ed. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*

4 *misit explor.* exploratum misit *MS. Voss.* 2, *Ax.*

delectatus. delectatus est *MS. Voss.* 2.

nobilis. Sic et MS. Mendos. *Sed* non vilis *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Steph. Gebh.*

inopinanti. inopinati *MS. Voss.* 2. *Ed. Arg. Long.*

5 *itaque magn.* ita magn. *MS. Ax.*

Tithrauste. Tysiaste *MS. Leid.* 2. Tithraste *MS. Voss.* 1. 2, *Ax.* Titraste *MS. Dan.* Teuthraste *Ed. Long.* Teutraste *Ed. Iens. Med. Arg. Par.* Titrauste *Ed. Ald.*

parique. pari *MS. Ax.*

summa imperii trad. est. Sic et MS. Voss. 1, Leid. 2. *Sed* summa imperia tradita *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.* summa imp. tradita sunt *MS. Dan.*

Cap. IIII, 1 *litterae s. ei mis.* sunt ei mis. litterae *MS. Ax.*

vt Aspim. aut Aspim *MS. Leid.* 2. vti Asp. *Ed. Heus.*

Cataoniam. Cathoniam *MS. Leid.* 2. Catoniam *MS. Voss.* 1. Cartaoniam *MS. Ax.*

confinis. confinus *MS. Voss.* 1. *Mox in Ed. Arg. est* Capadociae.

Aspis. Aberat a MS. Leid. 1.

2 *finitimas.* finitimis *Ed. Iens. Med.*

abripiebat. Sic MS. Dan. *Sed* arripiebat *MS. Leid.* 2, *Ax. Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par.* adripiebat *Ed. Long.*

3 *maiore.* minore *Ed. Iens. Med. Arg. Long.*

exist. id quod acc. Sic et MS. Voss. 1. *Sed* existimans quod accidit *MS. Leid.* 2, *Voss.* 2, *Boecl. Ax.*

se imprudentem. Sic MSS. Bau. Sau. Gif. Put. Boecl. Voss. 1. 2, Ax. Leid. 2. *Sed* se imprud. et imparatum *Ed. Lamb. Steph. Gebh.*

4 *in Ciliciam.* Ciliciam, *omissa praepositione, MS. Leid.* 2.

dies noctesque. dies noctes *MS. Boecl. Voss.* 2.

transiit. transit *Ed. Med. Arg. Long.*

quem dum. quae dum *MS. Dan.*

cum iis. cum eis *MS. Dan. Leid.* 2: *in quo etiam erat* Piscidas.

5 *arma sumit suosque.* Sic MS. Dan. Ax. Gif. Boecl. Leid. 1, Voss. 2 [*in quo tamen scriptum erat* summit]. *Sed* arma capit, suos *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Lamb. Steph. Gebh. Etiam in MS. Voss.* 1, *Leid.* 2 *erat* capit: *itemque in Ed. Boecl. Long.*

ad se fer. in se fer. *MS. Leid.* 2.

conatu. conato *MS. Leid.* 2.

deterritus. deteritus. *Ed. Iens. Med.*

dedit. dedidit *MS. Gif. Dan. Boecl. Ax.*

Cap. V, 1 *Artax.* Artox. *Ed. Par. vbique.*

se ipse. Ita MS. Leid. 2, Ax. Voss. 2. *Sed* se ipsum *Ed. Steph. Gebh.*

Acen. Achrem *MS. Leid.* 2. Atrem *MS. Mendos.* Acrem *MS. Voss.* 1. 2, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. vbique.* Acaeum *Ed. Lamb. Gebh. vbique.*

nondum. non *MS. Voss.* 1.

Datamem. Datamen *Ed. Lamb. Bos.* 1.

qui diceret. Sic et MS. Voss. 1, Leid. 2. *Sed* qui ei dic. *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

hic priusquam. his, priusquam *Ed. Ox.*

profectus. profecturus *MS. Leid.* 2.

2 *beneu.* beniuolentiam *MS. Voss.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

qui illum vn. pl. Sic et MS. Voss. 2. *Sed* quod illum pluris *MS. Leid.* 2. quod illum vnum pl. *MS. Ax. Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.* quod illum viuum *Ed. Iens. Med.*

3 *Pandates.* Pandantes *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2, *Dan.*

magno. Sic MS. Ernst. *Sed* in magno *MS. Voss.* 2, *Leid.* 2.

periculo. in periculo *Ed. Lamb.*

in Aeg. adu. aduersi in Aeg. *MS. Ax.*

4 *regiam.* Ita MS. Dan. Boecl. Ax. Voss. 2. *Sed* regum *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

quo fieri vt fac. imp. Sic MS. Dan. Leid. 1. *Sed* quo facile fieri vt imp. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

fore in discr. fore discr. *Ed. Iens. Med. Ald. Steph. Gebh.*

obediat — habeat. obediebat — habebat *MS. Boecl.*

5 *cognitis.* cognotis *MS. Voss.* 2.

Acen. Ageen *MS. Mendos. Dan. Ax. Boecl. Voss.* 2. *Ed. Arg. Par.* Agcen *MS. Voss.* 1. Agron *MS. Leid.* 2. Agneae *Ed. Long.* Acaeum *Ed. Lamb.* Acoeum *Ed. Keuch.*

6 *Mandroclem.* Ita MS. Mendos. Ven. *Sed* Mandroclen *MS. Voss.* 1. Mandrodem *MS. Leid.* 2. *Ed. Arg. Long.* Androclem *Ed. Lamb. Steph.* Androdem *Ed. Iens. Med. Par. Ald.*

Magnetem. Magneten *MS. Voss.* 1.

celans. caelans *Ed. Iens. Med. Arg. vbique.*

suis tuend. trad. tradit suis tuendas *MS. Leid.* 2.

Cap. VI, 1 *procedebant.* Sic MS. Dan. Ax. Mendos. Boecl. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* succedebant *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

Pisidas. Physidas *MS. Leid.* 2.

Arsidaeum. Sic MS. Boecl. *Sed* Arsideum *MS. Dan. Mendos. Ed. Vltrai. Sau.* Aruidaeum *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. Arideum *Ed. Par. Long. Lamb.* Aridaeum *Ed. Ald. Steph.*

proficiscitur. proficitur *MS. Voss.* 1.

cum magna. magna cum *Ed. Lamb.*

re male. male re *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

2 *hisque.* iisque *Ed. Lamb.*

expeditam. expeditam Datames *Ed. Long.*

circuiri mult. circumiri a mult. *Ed. Lamb. In MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald est etiam* circumiri. *Ed. Steph. Gebh. Keuch.* circumueniri.

quo minus ad. quo minus ipse ad *Ed. Iens. Med Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

Mithrobarzanes. Methrobarzanes *MS Voss.* 1. Metrobarzanes *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. vbique.*

3 *exisset.* exiisset *Ed. Stau.* 1. 2.

se relictum. Ita MS. Bau. Dan. Mendos. Leid. 2, Voss. 1. 2. Ed. Vltrai. *Sed* se esse relictum *Ed. Lamb. Steph.* se relictum iri *Ed. Long.* se relicto *MS. Ax.*

4 *Mithrob.* Methrob. *MS. Voss.* 1.

pro perfuga. profuga *MS. Voss.* 2.

interf. hostes. hostes interf. *Ed. Lamb.*

rel. eum. eum rel. *Ed. Lamb.*

sed omnes. et omnes *MS. Boecl. Ax. Voss.* 2, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Heus.*

et intra. inter *MS. Voss.* 1, *Ax.*

5 *educit.* eduxit *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

qui. Aberat a MS. Boecl.

tantum quod. Sic et MS. Ernst. Ed. Lamb. *Sed* tantum dum *MS. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 2, *Dan. Boecl.* tantum qui vix dum *Ed. Long.* tantum. Qui cum *MS. Leid.* 1. tantum qui tum *Ed. Ald.* tantum qui dum *MS. Ax. Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Arg. Par.* tantum non *Ed. Vltrai.* qui tum *Ed. Steph.* qui dum *Ed. Boecl. Gebh. Keuch.* tantum *Ed. Bos.* 1.

Datames. Datame *MS. Voss.* 2.

6 *essent mai.* maiori essent *MS. Ax.*

ab eisque. ab hisque *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Stau.* 1. 2, *Heus.*

reliquerant. reliquerat *MS. Voss.* 2.

8 *hostes.* hostis *Ed. Iens. Med.* hosteis *Ed. Par.*

ad perniciem. Sic et MS. Voss.

Voff. 2. *Sed* ad fuam perniciem *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebb. Keuch.*

Cap. VII, 1 *Scifmas.* Syfinas *MS. Dan. Ed. Gebb.* Scifmias *Ed. Long.* Schifmas *Ed. Keuch.*

maximo natu. Ita MS. Sau. Gif. Put. *Sed* maximus natu *Ed. Par. Steph. Gebb. Keuch.*

ad regemque. adque regem *MS. Dan. Ed. Gebb. Keuch.* et ad regem *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*

de defectione. defectionem *MS. Leid.* 2.

ftrenuo. ftrēnuo *Ed. Arg.*

cum cog. quod cog. *Ed. Lamb.*

Autophradatem. Androphadatem *MS. Leid.* 2. Autophrodatem *MS. Dan.* Androphrodatem *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Long.*

in Cappad. Cappadociam *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.*

3 *a qua re.* qua re *Ed. Long.*

delegit. deligit *MS. Dan.*

circumiretur. circuiretur *MS. Voff.* 2 *Ed. Stau.* 1. 2, *Heuf.*

dimicare cum eo. dimicare eo *MS. Leid.* 2, *Voff.* 1. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebb.* dim. [cum] eo *Ed. Heuf.*

obeffe. deeffe *MS. Voff.* 2.

Cap. VIII, 1 *Autophradates.* Antrophrates *MS. Leid.* 2. Autophrodates *MS. Dan.* Androphrodates *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Long.*

tamen ftatuit. Sic MS. Mendof. Gif. Leid. 2, Dan. Voff. 1. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Mag. Vltrai. Sau. *Sed* fatius tam. ftat. *Ed. Lamb. Steph.*

2 *Cardacas.* Ita coni. Briffonius. *Sed* Gardacas *MS. Gif. Dan.* Cardaces *Ed. Keuch.* Gardatas *MS. Voff.* 2, *Mendof.* Gardetas *MS. Voff.* 1, *Ax* Cardagtas *MS. Leid.* 2. Gardates *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Bof.* 1.

praeterea Cappadocum. Sic et MS. Voff. 1. [in quo tamen erat *Capadocum*] 2, Leid. 2. *Sed* praeter Cappadocum *Ed. Metar.*

Afpendiorum. Afpendorum *MS. Voff.* 2.

* *Captianorum.* Abeft afterifcus ab Edd. noftris omnibus.

tria [millia]. Aberat τὸ *millia* a MS. Dan. Ax. Voff. 2. Ed. Heuf. Vnci abfunt etiam ab Ed. Long. Lamb. Steph. Geb. hBoecl. Keuch. Bof. 1. Caeterum in MS. Leid. 2 totus locus legitur ita: *tria millia funditorum. Praeterea Cappadocum octo millia. Armeniorum decem, Paphlagonum quinque, Phrygum decem millia, Lydorum quinque millia, Afpendiorum et Pifidarum circiter tria millia.*

3 *vicefimam.* Sic et MS. Voff. 1, Dan. *Sed* vigefimam *MS. Voff.* 2, *Leid.* 2. *Ed. Ienf. caeterique noftri veteres.*

quum de ipf — cecidiffet. Aberant a MS. Leid. 1.

cecidiffet. Sic quoque MS. Leid. 2. Voff. 1, Dan. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Boecl. *Sed* cecidiffent *MS. Voff.* 2. *Ed. Long. Keuch. Stau.* 2.

tropaeum. trophaeum *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Boecl. Keuch. Bof.* 1.

pugnatum erat. Sic et MS. Ax. Dan. Voff. 1. *Sed* pugnatum *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebb. Keuch.* pugnatum eft *Ed. Boecl. Bof.* 1.

4 *hinc.* hic *MS. Dan. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Gebb. Keuch.*

femperque inf. cop. fup. o. pr. difc. Sic MS. Boecl. Voff. 1, Dan.

Dan. Ax. *Sed* inf. cop. ſup. o. pr. diſc. *Ed. Brix. a.* 1498. *Ienſ. Med. Arg. Caeterum MS. Leid.* 2 *totum locum exhibebat ſic*: Hinc quum caſtra mouiſſet, erat inferior copiis, ſuperior omnibus praeliis, ſemperque diſcederet, quod nunquam manum conſereret, niſi cum aduerſarios l. a. c. *Sed* vt inferior copiis, ita ſuperior omn. pr. diſcedebat *Ed. Par. Ald. Long. Lamb.* infer. cop. ſup. omn. pr. diſcedebat *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

niſi cum adu. Sic MS. Boecl. Dan. Leid. 2, Voſſ. 1. *Sed* niſi adu. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

quod perito. Ita MS. Dan. *Sed* quod quidem perito *Ed. Long.*

5 *ad pacem.* Aberat τὸ *ad* a MS. Dan. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. ad pacemque *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

amicitiamque. atque amicitiam *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

in gratiam. in amicitiam *MS. Leid.* 1.

fidam non. Sic MS. Dan. *Sed* non fidam *Ed. Ienſ. Med. Arg.* [*in qua tamen vitioſe eſt* fidem] *Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

6 *Datamem.* Datamen *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Keuch. vbique.*

ſedatum. ſedatum eſt *MS. Dan.*

Autophradates. Autophrodates *MS. Leid.* 2, *Dan.* Androphrodates *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Long.*

Phrygiam. Frigiam *MS. Voſſ.* 1.

recepit. recipit *Ed. Lamb. Steph. Gebh.*

Cap. VIIII, 1 *at rex.* atque rex *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

2 *cum nunt.* cum ei nunc. *MS. Dan. Ax. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. quum ſibi nunt. *Ed. Lamb.*

detulerant. detulerunt *MS. Voſſ.* 1. 2, *Ax. Leid.* 2.

falſumne. falſumue *MS. Ax. Ed. Long.* falſumne ſibi *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

3 *quo itinere.* in quo itinere *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

inſidias dix. Sic MS. Dan. *Sed* inſid. euenire dixerant *MS. Mendoſ. Boecl. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2. *Ed. Med. Arg. Par.* inſ. eu. dixerat *MS. Ax. Ed. Ienſ. Ald. Long. Mag.* inſidias illi dixerant *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

dixerant. dixerat *MS. Voſſ.* 2.

corp. et ſtatura. Sic MSS. Bau. Ax. Leid. 1. *Sed* corporis ſtatura *Ed. Ald. Lamb.* corpore ſtatura *Ed. Ienſ. Med.* corp. ac ſtatura *MS. Boecl. Ed. Heuſ.*

loco. loci *Ed. Lamb. Steph. Gebh.*

conſueuerat. conſuerat *MS. Leid.* 2. cenſuerat *MS. Voſſ.* 1.

ornatu [*veſtituque*] *mil.* orn. veſtituque mil. *MS. Gif. Dan.* ornatu veſtitu mil. *MS. Mendoſ.* ornatu militari, *omiſſo* τῷ veſtitu, *Ed. Vltrai.* ornatus veſtitu mil. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Mag. Lamb. Sau. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

4 *in eum fac. imp.* faciunt impetum in eum *MS. Ax. Voſſ.* 2. impetum in eum faciunt *MS. Dan.*

his. Abeſt ab Ed. Lamb.

parati. paccati *MS. Leid.* 2.

5 *concurrentes.* concurrentis *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

animadu-

animadu. animaduerterit *Ed. Heuf.*

ceciderunt. conciderunt *MS. Voff.* 1, *Mendof. Ax.*

Cap. X, 1 *fi ei rex.* fi rex *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

permitteret. Sic MS. Dan. *Sed* promitteret *MS. Voff.* 1. 2, *Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof.* 1.

quodc. vellet. quodcunque vi vellet *MS. Leid.* 2.

facere. Aberat a MS. Boecl. Voff. 2, Ax.

2 *vt accep. a rege miffam.* Sic MSS. Bau. Dan. Boecl. *Sed* vt recepit a rege miffam *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Heuf.* vt recepit a rege *MS. Gif. Sau. Voff.* 1, *Leid.* 2. vt accepit a rege *MS. Put. Mendof.* vt accepit a rege miffas *MS. Voff.* 2, *Ax.* vt recepit a rege, inimicitiam aduerfus regem fimulat *Ed. Long.* vt accepit, fimulat fe fufcepiffe cum rege inimicitiam *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl.* [*in quo tamen eft* inimicitias] *Keuch. Bof.* 1.

facit. fecit *Ed. Ienf. Med. Arg. Ald.*

prouincias. Sic MS. Dan. Leid. 1, Voff. 2. *Sed* prouinciam *Ed. Par. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof.* 1. pecunias *MS. Ax.*

capit. Sic MS. Leid. 2, Voff. 1. 2. Edd. noftri omnes. *Sed* agit *Ed. Lamb. Steph.*

partem f. partim f. *MS. Dan. Leid.* 1, *Boecl. Ax. Voff.* 2 *bis.*

partem ad. pariter ad *MS. Dan.*

3. *infinitum.* in infinitum *MS. Voff.* 1.

odio com. communi odio *MS. Dan.* odio cōi *Ed. Ienf.*

fufcepiffe. fufcepit *MS. Voff.* 2.

ne quam. nequam *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. in quo etiam eft* fuspitionem.

fufpic. illi. illi fufpic. *MS. Ax.*

petiuit. penituit *MS. Leid.* 2.

Cap. XI, 1. *bellum.* et bellum *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

ipfo. Sic MS. Dan. Ax. Boecl. Abeft ab Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.

de qua re. deque ea re. *MS. Mendof. Boecl. Voff.* 1, *Leid.* 2, *Ax. Ed. Heuf.*

quo loco vellet. Ita MS. Dan. Ax. Boecl. Mendof. Leid. 1. *Sed* quocunque loco vellet *MS. Leid.* 2. quo vellet *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

2 *cum vno.* Aberant a MS. Leid. 2.

maximam. Aberat a MS. Voff. 2, Boecl. Ax. *Sed* maxime *MS. Dan.*

compluribufque. compluribus que *Ed. Ienf. Med.*

colloquendi. colloquii *MS. Gif. Dan.*

ipfi. Sic MS. Dan.

congreffi. egreffi *MS. Ax.*

3 *diuerfi.* diuerfe *MS. Dan. Boecl. Voff.* 2, *Ax. male.*

ne quam. nequam *Ed. Ienf. Med. vt paullo ante c.* 10, 3.

pareret. pararet *MS. Ax. Ed. Gebh.*

impofitum. Sic et MS. Voff. 2, Ax. Leid. 2. *Sed* impoftum *MS. Dan.* pofitum *Ed. Lamb.*

vt fi

vt si a lassit. vt si lassit. *MS. Boecl. Voss.* 1. 2, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.* ac si lassitudine *MS. Ax. Mox in Ed. Long. est* adquiescere.

Datamemque. Datamem *MS. Boecl. Ax.*

quiddam. Sic et MS. Boecl. *Sed* quaedam *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2, *Ven.* quoddam *MS. Ax. Voss.* 2. *Ed. Arg.* quodam *Ed. Iens. Med.* cuiusdam *Ed. Long.*

esse. Aberat a MS. Boecl. *Sed* fuisse *MS. Ax.*

4 *digr. se anim.* digr. animadu. *MS. Ernst.* digrediendum: se animadu. *Ed. Iens. Med. Lamb.*

esse. Aberat a MS. Voss. 2.

5 *monstraret.* demonstraret *MS. Boecl. Voss.* 1, *Leid.* 2, *Ax. Ed. Heus.*

ille consp. illi consp. *MS. Voss.* 2.

auersum. aduersum *MS. Voss.* 2.

priusque. et prius *MS. Ax. Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

ita vir. ita ille vir *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

In Ed. Iens. et Med. extrema hac Vita leguntur verba: DATAMIS VITA FELICITER FINIT.

XV. EPAMINONDAS

Epaminondas. Epaminundae Vita *Ed. Iens. Arg.* Epaminondae Vita *Ed. Med. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *Epaminondas.* Epaminundas *MS. Voss.* 1, 2. *Ed. Iens. Med. Arg.*

Polymni. Polumni *MS. Voss.* 2. Polympni *MS. Leid.* 2.

de hoc. de quo *MS. Boecl, Voss.* 2, *Ax.*

2 *a princ.* ab princ. *MS. Voss.* 2, *Ax.*

vero etiam. Ita et MS. Ax. Voss. 2, Boecl. *Sed* etiam, *omisso τῷ* vero, *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

grata. gratia *Ed. Keuch.*

ducuntur. dicuntur *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

atque vitae. [atque] vitae *Ed. Heus. Ab MS. Ax. aberat τὸ* atque.

videmur debere. videmur velle *MS. Voss.* 2.

4 *Epaminondae.* Epaminundae *Ed. Iens. Med. Arg. vbique.*

primum. primus *MS. Voss.* 2. primo *Ed. Heus.*

eius. Aberat a MS. Ax.

quib. disc. quib. de disc. *MS. Boecl. Ax.*

digna memoria. memoria digna *MS. Voss.* 2, *Dan. Ax.*

a plurimis. Sic MS. Gif. Sau. Dan. Leid. 1. *Sed* plurimis *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb.* a plurimis pluribus *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

Cap. II, 1 *hon. gen.* genere honesto *MS. Ax.*

cithar. citarizare *Ed. Iens. Med.*

chord. cordarum *Ed. Iens. Med. Arg. Ald.*

Damon. Damo *MS. Voss.* 2.

Lamprus. Lampus *MS. Leid.* 1, *Dan. Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

peruulgata. peruigilata *MS. Voss.* 1. quorum peruulgata carmina, cantare tibiis *MS. Ax.*

[*carmina*]. Aberat a MS. Dan. Leid.

Leid. 1. 2. Vnci absunt ab Ed. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch Bos. 1, Stau. 2.

Olymp. Olymprodoro *Ed. Ienf.* Olimprodoro *Ed. Med. Arg.*

Calliphrone. Caliphrone *MS. Voss.* 1. *Ed. Arg. Par. Ald.* Calphrone *Ed. Ienf. Med.*

2 *Lysim.* Ita Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. *Sed* Lysiam *MS. Voss.* 1. 2, *Ax. Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Etiam in MS. Dan. scriptum fuerat* Lysiam : *sed alia postea manus deleuerat litteram* a.

in fam. famil. *Ed. Ald.*

antepofuerit. compofuerit *MS. Leid.* 2.

in doctrinis t. antecesserit. Sic MS. Ax. Boecl. Voss. 2. *Sed* doctrinis t. antecessit *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Bos.* 1.

condiscipulos. discipulis *MS. Voss.* 1 : *sed supra notatum* discipulos.

posset. possit *MS. Dan.*

facile. facili *Ed. Ienf. Med. Arg.*

sup. o. in c. art. o. in cet. art. superat. *Ed. Lamb.*

3 *laudi.* Aberat a MS. Mendos. Et in eodem libro diphthongo *ae* vocab. *magnae* supra scripta erat littera *i.*

4 *postquam eph. f. e.* post ephebus est factus *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

palaestrae. palestrae *Ed. Ald.*

illam ad athlet. illam athlet. *MS. Voss.* 2, *Ax.* illam ad atlaeth. *Ed. Ienf. Med.* ill. ad athlaet *Ed. Arg.*

hanc ad b. hanc belli *Ed. Med.*

et luctando. Aberant a MS. Boecl.

ad eum finem. Aberant a MS. Leid. 1.

5 *quod stans.* quo adstans *MS. Ernst. Voss.* 1. *Bau.* quod stans *MS. Boecl. Voss.* 2. quo astans *MS. Leid.* 2. quod istas *MS. Ax.*

in armis. in armis vero *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2, *Ax.*

consumebat. consumabant *MS. Voss.* 2.

Cap. III, 1. *ad hanc.* at hanc *MS. Voss.* 1.

plurima. plura *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

grauis. gnauis *MS. Ax.*

ne ioco qu. nec ioco quidem *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Long.*

2 *idem cont.* item cont. *Ed. Gebh. Keuch.*

clemens. claemens *Ed. Ienf. Med. Arg.*

admirandum in mod. admirum in modum *MS. Voss.* 2. mirandum in modum *MS. Ax.*

in primisque. in primis *MS. Leid.* 2, *Dan. Mox in Ed. Ienf. Med. Arg. Ald. est* caelans. *Mox ab MS. Ax. aberat τὸ* dicere.

audiendi. audendi *Ed. Arg.*

3 *aut de phil.* aut philos. *Ed. Ienf. Med.*

adductus. Sic MS. Dan. Mendos. Leid. 1, Ax. *Sed* aductus *MS. Voss.* 2. deductus *MS. Voss.* 1. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.* eductus *MS. Leid.* 2.

cep. coeperit *Ed. Med. Arg.*

4 *adeo facile.* Aberant a MS. Leid. 2.

caruit. caruerit *MS. Gif. Mendos. Dan. Leid.* 2, *Ax.*

possit iud. iudicari possit *MS. Leid.* 2.

5 *esset*

5 *esset cap.* fuisset captus *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

propter paup. quae pr. paup. *MS. Boecl. Ax. Voss.* 2. *Ed. Arg. Par.* quam pr. paup. collocare non posset *MS. Voss.* 1, *Sau. Gif. Put. Ed. Ienf. Med. Ald.*

collocari. collocare *Ed. Ienf. Med. Arg. Ald. Long.*

concilium. consilium *MS. Voss.* 1. 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

cuiusque. Aberat ab MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. Gebh. Keuch. *Sed* [cuiusque] *Ed. Heus.*

6 *faceret.* fecerat *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Heus.*

quantum. quibus et quantum *Ed. Ald. Lamb. Steph.*

Cap. IIII, 1 *tentata.* tempta-ta *MS. Voss.* 1. *Mox* τὸ est *ab-erat a MS. Voss.* 2. *MS. Ax. et Ed. Long.* tentata autem est eius abst.

Cyziceno. Ciziceno *Ed. Ienf. Med. Arg.*

Artaxerxis. Artaxerxis regis *MS. Boecl.* Artoxerxis *Ed. Par.*

pecunia. Aberat a MS. Boecl.

et Micythum. Admihitte *MS. Leid.* 2. Michitum *MS. Dan. Voss.* 1. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. vbique.* Michithum *MS. Voss.* 2. Mythicum *Ed. Long.*

Micythus. Michytus *MS. Dan. et mox* Diomedonti. *Ed. Long.* Mythicus.

2 *si ea rex.* si rex ea *MS. Dan. Ax.*

sint. sunt *MS. Ax. Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

namque — caritate. Absunt ab Ed. Vltrai.

3 *te, qui.* tuque *MS. Mendos.* tu quod *MS. Dan. Ax. Ed. Heus.* tu qui *MS. Boecl. Leid.* 1. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

tentasti. temptasti *MS. Voss.* 1.

tibique. tibi *Ed. Ienf. Med. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

ne alios. neque alios *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2.

Micythe, Abest ab Ed. Ald. Lamb. *Sed* et tu Mychyte *MS. Dan.* i tu Mythice *Ed. Long.* i tu Michite *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.* i tu Michyte *MS. Ax.* tu [Micythe] *Ed. Heus.*

nisi. aut nisi *MS. Voss.* 1. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

ego te trad. mag. ego trad. mag. *MS. Boecl. Voss.* 2. *In MS. Leid.* 2 *erat* magistratu.

4 *exire.* exiet *MS. Leid.* 2. exiret *MS. Voss.* 1. 2, *Ax. Ed. Ienf. Med. Arg.*

attulisset. attulisse *MS. Voss.* 2. attulerat *MS. Dan.*

istud. istud quidem *MS. Ax.*

ademta. adempta *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.*

id ad me er. Sic MS. Dan. *Sed* id a me er. *MS. Boecl. Ax. Voss.* 2. id me er. *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Long.* ad id me er. *MS. Voss.* 1. ad me er. *Ed. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

5 *quaesisset.* Sic et MS. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* quaesiisset *Ed. Keuch.*

deduci. Ita MS. Dan. Ax. Boecl. Voss. 1, Leid. 1. *Sed* duci *MS. Voss.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

dixisset. diceret *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

eo tuto. ex tuto *MS. Leid.* 1. tuto *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.* [eo] tuto *Ed. Heus.*

ascen-

ascenderet. Sic et MS. Voff. 1. 2, Leid. 2. *Sed* escenderet, *MS. Dan.* oftenderet *MS. Ax.*

Athen. Athenienfem curauit *Ed. Lamb. Steph. Gebb.*

effecit. Sic MS. Gif. Dan. Mendof. Ed. Sau. *Sed* procurauit *Ed. Long. Abeft ab Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebb.*

6 *proferre*. Aberat a MS. Boecl. Voff. 2, Ax.

vitas. vitam *MS. Dan. Ax. Voff.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Keuch. Heuf.*

vir. concl. Ita MS. Boecl. Ax. Voff. 2. *Sed* vir. complurimum concl. *MS. Voff.* 1. virorum complurium concl. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebb. Keuch. Sed in Boecl. Voff.* 2 *erat* conducere, *pro* concludere.

conftituimus. conftituemus *MS. Leid.* 1. *Abeft ab Ed. Ienf. Med. Ald.*

quorum. Ita MS. Dan. Ed. Ald. *Sed* quas *Ed. Long. Steph.*

Cap. V, 1 *fuit et*. fuit etiam *MS. Voff.* 2, *Ax. Ed. Heuf.*

vt nemo. ne nemo *MS. Leid.* 2.

Thebanus. ex Thebanis *MS. Ax. Boecl.* ei Thebanus *MS. Dan. Ed. Heuf.*

ei. Aberat hic a MS. Dan. Boecl. Voff. 2. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Heuf.

2 *Meneclidem*. Meneclydem *MS. Dan.* Menedidem *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. vbique*. Menaclidem *MS. Ax.* Meneclidam *Ed. Heuf.*

indidem. indedem *MS. Voff.* 2. *Ed. Arg.*

et aduerf. Sic MS. Dan. Ax. Leid. 1. 2, Boecl. Sed copula abeft ab Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof. 1.

in adm. adminiftranda, *omiffo* τῷ in, *MS. Leid.* 2.

exercitatum. exercitus *MS. Voff.* 2.

3 *ciues*. ciuis *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.*

auocas. euocas *MS. Boecl. Mendof. Voff.* 1. 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.*

concilias. concilians *Ed. Med. Arg.*

4 *effe v*. vultis e. *MS. Ax.*

vobis. nobis *MS. Voff.* 1.

5 *Meneclides*. Meneclydes *MS. Dan.* Menaclides *MS. Voff.* 2. Menedemides *Ed. Long.* Meneclidas *Ed. Heuf.*

maximeque infol. maximeque infolentia *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.* maximaque effet infolentia *Ed. Par.*

belli. Ita MS. Dan. Mendof. Voff. 1. 2, Ax. Ed. Vltrai. *Sed* bello *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*

Meneclida. Sic et MS. Dan. Boecl. Voff. 1. 2, Leid. 2. *Sed* Meneclide *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Bof.* 1. Menedemida *Ed. Long.* Meneclyda *MS. Dan.* Menedida *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.* Menedide *Ed. Ald.* Menaclida *MS. Ax.*

volo. Verba *quam tuo*, quae hic adduntur in Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. aberant a MS. Voff. 1. 2, Ax. Dan. Mendof. Leid. 1. Ed. Vltr.

Meneclides. Meneclidas *MS. Leid.* 2, *Voff.* 1. 2. *Ed. Heuf.* Menaclidas *MS. Ax.*

6 *falleris*. fallis *MS. Mendof. Ed. Gebh. Keuch. Heuf.*

contra

contra ex. contra ea *MS. Gif. Dan. Mendoſ. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Gebh. Keuch.* contra *MS. Ax.*

Cap. VI, 1 *Arcadum.* Archadum *MS. Voſſ.* 1.

contraque. contra *Ed. Ienſ. Med. Ald.*

Calliſtratus. Galiſtratus *MS. Dan.*

Athen. legatus. Athen. ductor legatus *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.*

amicitiam. amicitias *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.* amicitia *MS. Voſſ.* 2.

multa. Aberat a MS. Boecl. Ax. Voſſ. 2.

in eiſque. in eoſque *MS. Voſſ.* 2.

2 *animaduertere.* animum advertere *MS. Voſſ.* 1.

Arcades. Arcadas *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Heuſ.* Archadas *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

quales — ciues. qualis — civis *MS. Voſſ.* 2. *Etiam in Ed. Ienſ. Med. Par. eſt* ciuis.

Oreſtem. Horeſtem *MS. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2.

Alcmaeonem. Alcynconem *MS. Leid.* 2. Alcmeonem *Ed. Arg. Par.* Alcineonẽ *Ed. Ienſ. Med.*

Oedipum. Oedippum *MS. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2.

procreaſſe. Sic MS. Dan. *Sed* procreaſſet *MS. Voſſ.* 1. 2, *Ax. Leid.* 2. *Ed. Long. Keuch. Heuſ. Stau.* 2.

3 *hic.* Sic et MS. Leid. 2, Voſſ. 2. *Sed* huic *MS. Ax. Boecl. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* hinc *MS. Voſſ* 1.

opprobria. ob probria *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

animaduerterit. animaduerteret *Ed. Steph. Gebh. Keuch. Stau.* 2.

4 *admiſſo.* amiſſo *MS. Voſſ.* 2.

expulſi. Sic MS. Dan. Boecl. Ax. Voſſ. 2. *Sed* pulſi *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Keuch.*

[*legati a. p. L.*]. Erant in MS. Dan. [*in quo ſcriptum* Leutrycam] Gif. Mendoſ. Ax. Boecl. Leid. 1. 2, Voſſ. 1. 2. Abſunt ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Mag. Steph. Vnci abſunt ab Ed. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1.

legationum. Sic MS. Dan. Boecl. Voſſ. 2, Ax. *Sed* legionum *MS. Mendoſ. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

ſic Laced. ſi Laced. *MS. Voſſ.* 1.

Leuctrica. Leutrica *MS. Voſſ.* 2.

ſocior. Laced. Laced. ſociorum *MS. Dan.*

Cap. VII, 1 *fuiſſe pat.* fuiſſe autem pat. *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*

praef. exerc. exerc. praef. *Ed. Lamb.* praef., *omiſſo τῷ* exercitui, *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.*

noluiſſent. voluiſſent *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long.*

eſſet ded. ded. eſſet *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. eſſent ded. *Ed. Boecl.*

illa multit. milit. Sic MS. Gif. Dan. *Sed* illa mil. mult. *Ed. Boecl. Boſ.* 1. res illa militum *MS. Boecl. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.* res militum *MS. Ax. Boecl. Voſſ.* 2. illa multitudinem militum *MS. Leid.* 1.

militis. Sic et MS. Voſſ. 1. 2, Ax. Leid. 2. *Sed* militum *Ed. Mag. Steph. Gebh. Keuch.*

2 *peterent*. peteret *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

3 *neque vero*. nec vero *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1, *Ax.*

cum in Pelopon. cum Pelop. *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.*

duos. Ita et Ed. Arg. Long. Mag. Lamb. *Sed* ſuos *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

hic cum. hi cum *MS. Boecl. Voſſ.* 1, *Leid.* 2, *Ax.* hii cum *MS. Dan.*

ſucceſſiſſent. ſuccesiſſent *Ed. Ienſ. Med.*

4 *populiſcito*. Sic MS. Gif. Dan. Ed. Vltrai. *Sed* plebiſcito *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. plebeſcito *MS. Voſſ.* 2.

niſi. Sic MS. Dan. Leid. 1, Boecl. Ax. *Sed* vbi *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

inſcientiamque. inſcitiamque *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

5 *retinuiſſet*. tenuiſſet *MS. Dan.*

quatuor. quattuor *Ed. Med.*

Cap. VIII, 1 *vt omn*. omnem vt *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

quod quid. qui quid *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.*

2 *dixerunt*. dixerant *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Heuſ.* credo, *melius.*

recuſauit. renuntiauit *MS. Boecl.*

legis poen. poenam legis *MS. Ax.*

ab iis. ab his *MS. Voſſ.* 2, *Ax. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Par. Lamb.*

periculo. Sic et MS. Gif. Sau. Put. Mendoſ. et quos Magius inſpexit, omnes; Ed. Ienſ. Long. Lamb. *Sed* ſepulchro *Ed. Ald.*

inſcriberent. Sic MS Boecl. Sau. Ax. Leid. 1. 2, Voſſ. 2. *Sed* conſcriberent *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

quod. quot *Ed. Ald.*

3 *Leuctra*. Leuctram *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* Leuctrium *MS. Voſſ.* 1.

Boeotiorum. Boetorum *MS. Dan.* Boetiorum *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg.* Boetonum *MS. Voſſ.* 1. Boeticorum *MS. Voſſ.* 2.

adſpicere. inſpicere *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

4 *quodque*. Sic MS. Dan. *Sed* quoque *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph.* adſpicere. In acie quoque vno.

retraxit. Sic et MS. Ax. Voſſ. 1. 2, Leid. 2. *Sed* extraxit *Ed. qu.*

vindic. vendicauit *Ed. Ienſ. Med. Arg. Mox in Med. eſt* habere.

5 *deſtitit*. deſtititis *MS. Leid.* 2.

Meſſena. Meſſene *MS. Voſſ.* 1, 2, *Ax. Leid.* 2, *Dan. Ed. Heuſ.* Meſſane *Ed. Par.*

conſtituta. Sic et MS. Ax. Voſſ. 2. *Sed* reſtituta *MS. Gif. Dan. Leid.* 1. 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Sau.* deſtituta *MS. Boecl.* conſtitutus *Ed. Par.*

de eo. Erant in MS. Dan. Boecl. Voſſ. 1. 2, Ax. Leid. 1. 2. Sed abſunt ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1.

Cap. VIIII, 1 *cum*. cum cum *Ed. Arg.*

hoſtes.

hostes. Ita MS. Dan. *Sed* hostibus *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

cognitus. cognitum *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

in vn. pern. eius. in eius vnius pernicie *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.* in vn. perniciae eius *Ed. Ald.*

eius. Aberat a MS. Voss. 2.

abscesserunt. ascesserunt *MS. Voss.* 2.

facta. Omittunt MSS. Boecl. Ax. Voss. 2, Leid. 2. Ed. Iens. Brix. Med. Arg. Par. Ald. Long. Heusingerus verba *facta multisque occisis* inclusit vncis.

fortissime. Erat etiam in MS. Leid. 1. Abest ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb.

sparo. pharo *MS. Leid.* 2.

2 *casu.* Sic MS. Voss. 2, Ax. *Sed* caussa *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. cā *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

aliquantum. aliquantulum *Ed. Arg. Long.*

Boeotii. Boetii *MS. Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. vbique.*

repugnantes. repugnantis *MS. Voss.* 1.

3 *emissurum.* Ita MS. Sau. Put. Gif. Boecl. Voss. 1. 2, Leid. 2, Ox. Ax. *Sed* amissurum *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

4 *vixi.* nixi *MS. Voss.* 1. viri *Ed. Haqu.*

Cap. X, 1 *repr.* [*quod lib. n. rel.*]. Ita, vncis tamen omissis, MS. Boecl. Dan. Sau. Voss. 2, Leid. 2, Ax. *Sed* repr. a Pelopida qu. l. n. r. *MS. Leid.* 1. *Omittunt hic verba* quod l. n. rel. *Edd. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. *Vnci absunt ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

habebat. habet *Ed. Lamb.*

maleque. male *MS. Leid.* 2.

diceret. Hic verba *quod lib. non rel.* ante omissa inseruntur in Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1.

tu peius. in peius *Ed. Stau.* 2.

3 *occuparunt.* Sic et MS. Leid. 2. *Sed* occupauerunt *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

domo. Ita MS. Dan. Gif. Put. Sau. Boecl. Leid. 1. 2, Voss. 1. 2, Ox. Ed. Long. *Sed* domi *Ed. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.* domum *Ed. Iens. Med.*

tenuit. Sic MS. Dan. Sau. Put. Gif. Boecl. Leid. 1. 2, Voss. 1. 2. *Sed* retinuit *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

ne — cruentaret. neque —. cruentare *MS. Boecl. Voss.* 1. 2, *Ax. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.*

putabat. Aberat a MS. Voss. 1, Boecl.

idem. Sic MS. Boecl. Ax. *Sed* idemque *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

Cadmeam. achademiam *MS. Boecl. Ax. Dan. Voss.* 1. Academiam *MS. Sau. Mendos. Ed. Iens. Med. Arg. Par.* Mantineam *MS. Leid.* 2. Achademi *MS. Voss.* 2. Cadmeiam *Ed. Long.* ad Cadmiam *Ed. Ald. Lamb.*

pugnari. c. Lac. coepit. cum Laced. pugnauit *MS. Boecl. Ax.* pugnauit cum Laced. *MS. Voss.* 2. pugnare cum Laced. coepit *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.* cum Laced. pugnare *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2, *Dan.*

4 *eat infic.* it infic. *MS. Leid.* 1. 2.
post eius. post eiusdem *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Lamb. Keuch.*
contra ea. Ita MS. Dan. Sau. Gif. *Sed* cum ea *Ed. Iens. Med. Arg. Long. Lamb. Steph.* cum eo *Ed. Ald.*
fuisse. fuisset *Ed. Par. Steph.*
Extrema hac Vita in Ed. Iens. Med. addita leguntur verba : EPAMINVNDAE VITA FELICITER FINIT.

XVI. PELOPIDAS

Pelopidas. Pelopidae vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*
Cap. I, 1 *historicis.* Ita MS. Dan. Mendos. Boecl. Leid. 2, Voss. 1. 2. *Sed* historiis *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Keuch. Bos.* 1. historicus *MS. Ax.*
dubito. Aberat a MS. Leid. 2.
ne. Est in Ed. Lamb. Sed abest ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1, Heus.
non. ne non *Ed. Heus.*
vid. scr. scribere videat *MS. Ax.*
litter Gr. Graec. litterarum *MS. Dan.*
lucide. dilucide *MS. Dan.*
potero. potuero *MS. Dan. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*
cum sat. tum sat. *MS. Ax. Voss.* 1, *Dan.* cum facietati *Ed. Iens. Arg.*
2 *Phoebidas.* Phebidas *MS. Dan. Ed. Iens. Med. Arg.*
Olynthum. Olyntum *Ed. Long.*
Cadmea. Cadmei *MS. Voss.* 1. Cadmeia *Ed. Long.*
impulsu. inpulsum *MS. Voss.* 2, *Boecl.*
perpaucorum. paucorum *MS. Voss* 1, *Leid.* 2, *Boecl. Ax.* per paucorum *Ed. Iens Med. Arg.*
aduersariae. aduersarii *Ed. Long.*
3 *suo priuato.* suae priuatae *MS. Voss.* 2.
post. Abest ab Ed. Iens. Med.
Peloponnesium. Peloponensium *MS. Voss.* 1, *Leid.* 1, *Dan.* Peloponnesum *Ed. Iens. Med. Arg.*
4 *summas potestates.* summam potestatem *MS. Voss.* 2, *Ax.*
alteriusque. Sic MS. Dan. Ax. Boecl. Leid. 2. *Sed* alterius *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.
carebat. Aberat a MS. Voss. 1.
Cap. II, 1 *contulerant.* contulerunt *MS. Voss.* 1.
quo sequ. Sic MS. Dan. Ax. Mendos. Ed. Vltrai. *Sed* vt sequ. *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*
quemque. quemcunque *Ed. Lamb.*
fors. sors *MS. Voss.* 2.
obtul. optulisset *Ed. Iens. Med.*
niterentur. niteretur *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.*
2 *delegerunt.* elegerunt *MS. Voss.* 2.
eum quo. cum quoque *MS. Voss.* 2. eum quoque *MS. Boecl.* cum quo *Ed. Ald.* eum quo die *MS. Ax. fortasse recte.*
maximi magistratus. Sic MS. Dan. Sau. Mendos. Leid 2, Voss. 1. 2, Boecl. *Sed* maximus magistratus *MS. Leid.* 1. magistratus, *omisso* τῷ maximi, *Ed. Lamb. Boecl. Bos.* 1. maxime magistratus *Ed. Keuch.*
simul. similiter *MS. Boecl.*

consue-

consueuerant. consuerant *MS. Leid.* 2, *Dan.* consuerat *MS. Voss.* 1. cōueneрāt *Ed. Arg. Long. Mag.*

3 *saepe*. spe *MS. Leid.* 2.

ab tam tenui. ab tenui *MS. Voss.* 2. tam ab tenui *MS. Dan.*

perculsa percussa *MS. Dan. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. *solemni permutatione*.

4 *factioni*. factionis *Ed. Iens. Med. Arg.*

Spartanis. spartani *MS. Voss.* 2.

imperii. Sic MS. Dan. Mendos. Ax. Boecl. Leid. 1, Voss. 1. 2. Ed. Sau. *Sed* imperiosa *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.* imperio *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.*

post, Leuctrica pugna. Sic MS. Dan. Ax. Boecl. *Sed* post Leuctricam pugnam *MS. Sau. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*

perculsa concidit. Ita MS. Dan. Ax. Mendos. Ed. Sau. *Sed* percussa concidit *MS. Boecl.* percussa cecidit *MS. Voss.* 2. perculsa cecidit *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

5 *er. dux*. dux erat *MS. Ax.*

Charonis. Caronis *MS. Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

deuenerunt. Sic et MS. Voss. 1. 2, Leid. 2. *Sed* deuerterunt *Ed. Lamb. Keucb.*

Cap. III, 1 *ab re posita est*. Sic MS. Boecl. Ax. Voss. 2, Leid. 2. *Sed* a re posita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.* a re proposita est *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. ab re proposita est *MS. Dan. Ed. Heus.*

quantae calamitati. quanta calliditate *MS. Boecl. et Ax. a manu sec. sed manus prima scripserat* calamitate.

deuenisse. venisse *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

vsque eo desp. vsque despex. *MS. Ax.*

re. Omittit MS. Voss. nescio vter.

2 *allata*. adlata *MS. Voss.* 1.

ab Archia hieroph. Archiae. Ita Ed. Ald. [in quo tamen scriptum est *hierophonte*] Lamb. *Sed* ab Archino vno Thisarchiae *MS. Leid.* 2. ab Archino vno Hexhisarchiae *MS. Voss.* 1. ab Archino hierophante vno ex his *MS. Voss.* 2. ab Archino vno ex his Archiae *MS. Dan. Ax. Boecl. Mendos. Venet.* ab Archīno vno tysarchiae *Ed. Iens. Med. Arg. Par.* ab Archia vno, Tysarchae *Codd. vett. ap. Mag.* ab Archia vno Tinarchiae *Ed. Long.* ab Archia, hierophante, vni ex his, Archiae *Ed. Heus.*

maximum. Aberat a MS. Leid. 1.

obtinebat. obtenebat *MS. Voss.* 2. optinebat *Ed. Iens. Med.*

exulum. eorum *MS. Dan. et gloss.* exulum.

perscripta. scripta *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb.*

cum iam accub. Ita Ed. Long. *Sed* cum iam occub. *MS. Dan.* cum accub. *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.* cuidam accub. *MS. Leid.* 2.

sub. pulu. Sic MS. Dan. Boecl. Voss. 1. 2, Ax. *Sed* in puluinum *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

seueras. Ita et MS. Mendos.

Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. *Sed* ferias *Ed. Stau.* 2.

3 *cum iam nox proc.* cum iam non processissent *MS. Voss.* 2, *Ax.*

vinolenti. vino pleni *MS. Ernst. e glossemate, puto. Mox in MS. Ax. deerant verba* duce Pelopida.

concurrerunt. concurrunt *Ed. Ald.*

liberauerunt. liberarunt *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb.*

partim in ex. eiec. alios in ex. eiec. *MS. Mag.* partim ex. eiec. *MS. Bau.* part. in ex. venerunt *MS. Leid.* 2.

Cap. IIII, 1 *docuimus.* Sic et MS. Voss. 1, Leid. 2. *Sed* diximus *Ed. Steph. Gebh. Keuch. male.*

Epaminondas. Epaminundas *MS. Leid.* 2.

cum. Aberat a MS. Voss. 1.

fere. ferme *MS. Voss.* 2, *Ax.*

omnes. Aberat a MS. Leid. 2. Sed ab MS. Ax. aberat τὸ *communes.*

2 *in Leuct.* Aberat praepositio a MS. Boecl. Leid. 2, Voss. 1. 2. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Stau. 2. *Sed* [in] Leuctr. *Ed. Heus.*

dux. Abest ab Ed. Ienf. Med. Ald.

Messena. essent *MS. Leid.* 2. Essena *MS. Voss.* 1, *Dan.* Mesena *MS. Voss.* 2, *Ax. in quo etiam est* quo, *pro* quoque.

Cap. V, 1 *Thessaliam.* Thesaliam *MS. Voss.* 2.

tectum. Sic MS. Dan. *Sed* tutum *Ed. Long. Steph.*

quod ap. om. g. sanct. e. cons. quod apud eos gentes factum esse consuescet *MS. Boecl. Voss.* 2. *Etiam in MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Long. Mag. est* factum, *pro* sanctum.

simul cum Ism. similiter cum hismenia *MS. Boecl.* simul cum ii sine via *MS. Leid.* 2.

Ismenia. Hismenia *Ed. Ienf. Med. Arg.* his Menia *MS. Ax.*

vincula. vincla *MS. Voss.* 1. *Ed. Ienf. Med. Arg.*

2 *nunquam is an.* nunquam se an. *MS. Ax. Boecl. Voss.* 2. nunquam an. *MS. Dan.*

3 *cum ei summa.* summa quum ei *Ed. Lamb.*

simul ac. simulac *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.*

confligere. conflingere *MS. Leid.* 2.

4 *degressus.* digressus *MS. Leid.* 1. 2, *Voss.* 1. 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

confossus. confosus *MS. Voss.* 2.

concidit. Sic MS. Dan. Ax. Leid. 1. 2, Voss. 1. 2. *Sed* cecidit *Ed. Arg. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

atque hoc. atque haec *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

5 *Thessaliae.* Thesaliae *MS. Voss.* 2.

aeneis — multo. Aberant haec duo vocabb. a MS. Boecl. Voss. 2, Ax

donarunt. donauerunt *Ed. Arg. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

XVII. AGESILAVS

Agesilaus. Agesilai vita *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *Agesilaus.* Hagesilaus *MS. Dan.*

Socratico.

Socratico. Sacratico *MS. Voss.* 1. 2.

collaudatus. collatus *Ed. Long.*

2 *hic.* Sic rescribe. In ipsa Ed. Boecl. Bos. Stau. 1 est *hinc.* vitiose.

Leotychide. Leontychide *MS. Leid.* 2. *Ed. Ald.* Leutychide *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.*

Procli. Ita et MS. Leid. 2, Voss. 1. *Sed* Precli *MS. Voss.* 2. Proclis *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

Eurysthenis. Erysthenis *MS. Leid.* 2, *Dan.* Eristhenis *MS. Voss.* 1. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Spartae. Sparthae *MS. Dan.*

3 *harum.* horum *MS. Mendos. Voss.* 1. 2, *Ax. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Heus.*

itaque. ita *MS. Voss.* 1.

vtraque. Sic MS. Boecl. Leid. 1. Ed. Vltrai. *Sed* vterque *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

primum ratio habeb. Sic MS. Dan. Leid. 1, Ax. *Sed* primum ideo habebatur *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long.* primus in eo habebatur *Ed. Ald. Mag. Lamb. Steph.*

tunc eligeb. tunc deligebatur *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. t. diligebatur *MS. Ax. Voss.* 2. *Ed. Med. Arg. Boecl. Heus.* tum delig. *Ed. Long. Stau.* 1. 2. tum dilegebatur *Ed. Lamb.*

4 *Agis.* Hagis *MS. Dan.*

Leotych. Leontychidem *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. Leontychiden *Ed. Ald.* Leutychidē *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

natum. Ita MS. Dan. Boecl. Leid. 1. 2, Ax. Voss. 1. 2. Ed. Iens. Med. [in quo est *tnauum*] Arg. Par. Long. *Sed* viuens *MSS et Ed. Mag.* viuus *Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

dixerat. duxerat *MS. Boecl. Ax.*

suo patr. patruo suo *MS. Ax.*

consec. est. Aberat τὸ *est* a MS. Voss. 1.

5 *Lys. suffr. hom.* Lys. homine suffr. homine *MS. Voss.* 2.

his. iis *MS. Voss.* 1.

antel. ante latus *Ed. Iens. Med.*

Cap. II, 1 *simulatque.* simulac *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

imperii. Sic MS. Dan. *Sed* imperio *MS. Ax. Boecl. Ed. Long.*

exercitum. exercitus *MS. Boecl. Voss.* 2.

dimicari. Ita MS. Dan. Boecl. Voss. 1. 2, Leid. 2, Ax. *Sed* dimicare *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Heus.*

exierat. erat *MS. Mendos. Ed. Vltrai.* famam exire *Ed. Ald.*

classis. Sic MS. Boecl. Voss. 1. Ed. Stau. 2. *Sed* classem *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. classes *MS. Dan. Ed. Heus.*

pedestrisque exerc. Sic MS. Boecl. Leid. 2. *Sed* pedestresque exerc. *MS. Voss.* 1. *Ed. Ald. Steph. Gebh. Boecl. Bos.* 1, *Heus.* pedestreisque *Ed. Lamb.*

2 *cum copiis.* Aberat a MS. Ax.

peruenirét. Sic et MS. Ax. *Sed* peruenerit *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Heuſ.

omnes impar. Sic MS. Dan. *Sed* omnes imperatores impar. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph.*

3 *Tiſſaph.* Tiſaph. *Ed. Ienſ. Med. Arg. vbique. Mox in Ed. Ienſ. Med. eſt* Licone.

Lacedaemoniis — conueniret. Lacedaemonii — conuenirent *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2.

trimeſtres. trimenſtris *MS. Dan.* trimeſtris *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Long.*

4 *inducias.* indutias *Ed. Lamb.*

Tiſſaph. Tiſaphernes *Ed. Long.*

5 *Laco.* loco *MS. Voſſ.* 2.

ſe conſequi. Sic MS. Dan. *Sed* conſequi ſe *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. *Heuſ.*

ſeruata religione. conſeruata relig. *MS. Dan. Ax.* confirmata relig. *MS. Voſſ.* 1: *ſed in marg.* al. conſeruata.

animaduerterent. Aberat a MS. Voſſ. 2.

deorum numen. vnius nomen *MS. Boecl. Voſſ.* 2. vnius numen *MS. Ax.*

conciliari. Ita MS. Dan. Leid. 2. *Sed* conciliare *MS. Leid.* 1, *Ax. Boecl. Voſſ.* 1. 2: *ſed in Voſſ.* 1 *ſupra notatum erat* conciliari. *Etiam in Ed. Gebh. eſt* conciliare.

amiciores. amitiores *Ed. Ienſ. Med. Arg.* amicitiores *MS. Ax.*

his. Sic et MS. Voſſ. 1. 2, Leid. 2.

conſeruare fid. confirmare fid. *MS. Voſſ.* 2.

viderent. videret *Ed. Arg.*

Cap. III, 1 *praeter.* preteriit *Ed. Ienſ. Med.*

his temp. iis temp. *MS. Voſſ.* 1.

hoſtes. hoſtis *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

2 *officinis.* efficinis *MS. Leid.* 2.

apparuit. Ita et MS. Voſſ. 1. 2, Leid. 2, Sau. Put. Gif. *Sed* apparuit *MS. Ax.* parauit *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph.*

inſigniusque. inſignius *MS. Boecl. Voſſ.* 2. inſignibusque *MS. Dan.*

praemia. premia *Ed. Ienſ. Med.*

egregia. egrecia *MS. Voſſ.* 2.

3 *eos magnis.* eos magis *MS. Boecl. Voſſ.* 2.

et exercit. hab. exerc. haberet exercitum et exercitatiſſimum *MS. Leid.* 2. *In Ed. Ald.* τὸ et *ante* ornat. *deeſt.*

4 *hoſtes.* hoſtis *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Sic et ſ.* 6.

praeſidiis. Ita MS. Dan. Leid. 1. Abeſt ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Mox in MS. Ax. erat *neque,* pro *nec.*

aliud. eum aliud *MS. Ax.*

5 *Sardis.* Ita et MS. Voſſ. 1. 2, Leid. 2. *Sed* Sardεις *Ed. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

iturum ſe. Sic MS. Dan. *Sed* ſe iturum *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1, *Heuſ.*

in quo. in eo *MS. Voſſ.* 1.

magna erat. magni erat *MS. Voſſ.* 2.

6 *quotieſcunque.* quotienſcunque *MS. Voſſ.* 1. 2. *Ed. Med. Arg.*

duceretur. diceretur *Ed. Ald.*

Cap. IIII, 1 *iam animo.* Sic MS. Dan. Sed ab Ed. Ienſ. Med. Arg.

Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. abest τὸ *iam.*

ephorum missu. Ita glossa MS. Dan. et Ed. Vltrai. in marg. *Sed* ephorum iussu *MS. Dan. Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. pro ephororum iussu *MS. Leid.* 2.

bel. Ath. et Boe. ind. Lac. et Boeotios bellum indixisse Lacedaemoniis *MS. Ax. Voss.* 2. *In MS. Voss.* 1 *erat* Boetos. *In Ed. Iens. Med. est* boetes.

non dubitaret. ne dubitaret *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Heus.*

2 *suspicienda.* suscipiendae *MS. Mendos. Ed. Arg.*

[*eius*]. Aberat a MS. Boecl. et Ax. Vnci absunt ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1.

victori. victor *Ed. Ald.*

absentium. hẽtium *MS. Voss.* 2, *Boecl.* [*Schefferus citat* sentium] *sed in marg.* hẽsentium.

magistratuum. magr̃atuum *Ed. Iens.*

4 *tant. vs. est cel.* tant. celer. vsus est *MS. Ax.*

haud ita longe. Ita MS. Dan. Leid. 1, Boecl. *Sed* ita aut longe *MS. Voss.* 2. haud longe *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

Boeotii. Boetii *MS. Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg.*

super Asiam. Asiam super *Ed. Lamb.*

5 *ita.* Abest ab Ed. Lamb. In MS. Ax. erat *cum ita aut longe.*

6 *coniecissent.* coniecisset *MS. Ax.*

fieri vellet. vellet fieri *MS. Leid.* 2.

irae. ire *Ed. Iens. Med. Arg.*

7 *neque vero.* Ita et MS. Voss. 1, 2, Ax. Leid. 2. Sed ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. abest τὸ *vero.*

conseruauit. consecrauit *Ed. Long.* conseruarit *MS. Ax.*

minuerent. minuerint *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med.*

fana. phana *Ed. Iens. Med. Arg. Long. Caeterum in MS. Ax. erat* minueret — spoliaret.

Cap. V, 1 *coll. est o. b.* coll. omne b. est *MS. Ax.*

Corinthium. Corinthum *MS. Voss.* 2, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Long.*

appell. Rescribe *est appellatum,* vt est in Edd. nostris omnibus.

2 *vna.* Aberat a MS. Voss. 1.

cecidissent. reciderunt *MS. Leid.* 2.

tantum. tamen *Ed. Gebh.*

abfuit. afuit *Ed. Lamb. Gebh. Keuch.*

potuisse. potuisset *Ed. Long.*

3 *eum esse dixit.* eum dixit *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

peccantes. peccantis *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

4 *eos.* Abest ab Ed. Gebh. Keuch.

steterunt. steterint *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

expugnauerimus. expugnamus *MS. Leid.* 2.

Cap. VI, 1 *Leuctra.* Leuctram *MS. Voss.* 1. 2, *Leid.* 2, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

proficisceretur. proficiscerentur *Ed. Gebh.*

vt si de exitu diuinaret. vt si de exercitu diuinaret *MS. Boecl.* vt si de exitu dimicaret *Ed. Vltrai.*

2 *perterriti.* perteriti *Ed. Iens. Med.*

et locum. et eum locum *MS. Voss.* 2, *Ax.*

cepis. coepissent *Ed. Iens. Med. Arg.*

eo venit. conuenit *Ed. Iens. Med. Par. Ald.*

3 *cogitarant.* cogitauerant *MS. Voss.* 1, *Ax.* cogitarunt *MS. Voss.* 2.

Cap. VII, 1 *Leuctricam.* Leutricam *MS. Voss.* 2.

sine dubio. si non dubio *MS. Ax.*

2 *fuit.* Aberat ab MS. Ax.

3 *admirabile.* amirabile *MS. Voss.* 2.

conferrentur. conferentur *MS. Voss.* 1.

nihil vnquam [*in*] *dom.* quod nihil nunquam domum *MS. Boecl. Voss.* 2. quod nihil vnquam d. *MS. Ax.* nihil vnquam dom. *MS. Leid.* 1, *Voss.* 1. nihil v. in dom. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

nihil de v. nihil de vest. nihil vnquam de victu: nihil vnquam de vest. *MS. Leid.* 1.

4 *Eurysthenes.* Erysthenes *MS. Leid.* 2. Heristenes *MS. Voss.* 1. Eristhenes *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

intrarat. intrauit *MS. Ax.*

contra plur. contra ea plur. *MS. Leid.* 2, *Ax. Sau. Gif. Put. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Heus.*

sic en. er. instructa sic enim structa *MS. Ax. Boecl. Voss.* 2. sic enim instructa *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

cuiuis. Sic MS. Boecl. Ax. *Sed* a cuiusuis *Ed. Mag. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Heus.* vt in re nulla differret a cuiusuis in. *MS. Leid.* 2. vt in re nulla differret cuiusuis in. *MS. Voss.* 1. vt nulla in re differret cuiusuis in. *MS. Voss.* 2. cuiusvis *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

Cap. VIII, 1 *in corp. — claudus.* in corpore exiguo, et claudus *MS. Dan. Mendos. Boecl. Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long. Sau.* in corpore, exiguus et claudus *Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. in corpore eius fugiendo, nam et statura fuit humili et corpore exiguo, et claudus *MS. Leid.* 1. in corpore fingendo. Nam et statura fuit humili et corpore exiguo. Qui autem virtutes nouerant *Ed. Vltrai. Caeterum in MS. Leid.* 2 *et Voss.* 1 *pro* nactus est *erat* habuit.

contemnebant. contemnabant *MS. Leid.* 1.

virtutes. Sic MS. Boecl. Leid. 2, Voss. 1. 2, Ax. Ed. Vltrai. *Sed* virtutem *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

2 *octoginta.* octuaginta *MS. Leid.* 2. septuaginta *MS. Boecl.* 2, *Ax.*

Thaco. Tacho *MS. Voss.* 1. 2. *Ed. Stau.* 2, *Hens.* Taco *MS. Leid.* 2.

iuisset. isset *Ed. Iens. Med. Arg. Long. Heus. MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2, *Ax.*

acta. astha *MS. Leid.* 2.

obsoleto. absoleto *MS. Voss.* 2.

hominis non beatissimi. homines non beatissimi *MS. Voss.* 1: *sed supra scriptum erat* hominis. *MS. Boecl. Voss.* 2, *Mendos. Ax. Ed. Vltrai.* homines non beatissimos.

3 *munera.* Aberat a MS. Ax.

his quaer. iis quaer. *Ed. Lamb.*

qui

qui tum. qui cum *MS. Voss.* 1.

4 *attulerant.* attullerant *MS. Voss.* 1.

huiusmodi. eiusmodi *MS. Boecl.*

obsonii. opsonii *Ed. Lamb.*

desiderabat. desideradat *Ed. Iens.*

coronas. Cerenos *MS. Voss.* 2: *sed in marg.* coronas.

cetera. ceteraque *Ed. Par. Ald. Lamb.*

5 *magis etiam.* etiam magis *MS. Voss.* 2, *Ax. A MS. Leid.* 2 *aberat τὸ* etiam.

contems. contemps. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

sums. sumps. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

6 *Nectanabe.* Onabide *MS. Boecl. Voss.* 2, Nabide *MS. Voss.* 2 Natonabile; *MS. Leid.* 2. Notonabide *MS. Ax.* Nathabide *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.* Nectanabide *Ed. Heus.*

implicitus. implicatus *Ed. Lamb.*

7 *Spartam.* Spartham *MS. Voss.* 1 *vbique.*

perferre possent. posset perferri *MS. Leid.* 1.

retul. rettul. *Ed. Iens. Med. Arg.*

XVIII EVMENES

Eumenes. Eumenis vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *maior.* Sic et MS. Mendos. Ed. Mag. Sau. *Sed* maior fuisset *Ed. Lamb. Steph.*

homines. homines euasisset *Ed. Long.*

virt. met. non fort. Ita MS. Mendos. Boecl. *Sed* virtute metiuntur, non fort. *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Par. Ald.* virt. metiunt, non f. *Ed. Med. Arg.* virt. metiuntur, non fortuna, prudentes *Ed. Long. Lamb. Steph.*

2 *cecidisset.* Sic et MS. Voss. 1. 2. *Sed* incidisset *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Heus.*

florerent. florent *Ed. Gebh.*

inter hos. inter eos *MS. Voss.* 1, *Mendos. Ed. Gebh. Keuch. Sed absunt ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph.*

3 *etsi ille.* tametsi enim ille *Ed. Lamb.*

neque. nāque *Ed. Iens. Med.*

omnes. omnis *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

4 *Amyntae.* Amynthae *MS. Voss.* 1.

5 *honorif. est, quam.* honorif. quam *MS. Ax. in quo mox erat* namque ap. nos.

mercenarii. mercennarii *Ed. Ald.*

contrario. Sic MS. Boecl. Voss. 1. 2. *Sed* e contrario *MS. Leid.* 2.

eum esse. esse eum *MS. Ax.*

6 *gradu.* gradu dignitatis *MS. Ernst. in marg.*

tredecim. tresdecim *MS. Voss.* 1. 2.

alterae. Sic MS. Gif. Mendos. Boecl. Voss. 2, Leid. 2. *Sed* alteri *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

hetaerice. Etherice *MS. Voss.* 2, *Leid.* 2, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par.* haeterice *Ed. Bos.* 1. Eretrice *Ed. Long.* etaerice *Ed. Ald.*

in

in consilio. consilio *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. Gebh. Keuch.* et in consilio *Ed. Lamb.*

particeps. participes *MS. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2.

Cap. II, 1 *Babylone.* Babilone *Ed. Arg.*

diſpartirentur. diſparterentur *MS. Leid.* 2. diſpertirentur *MS. Ax. Ed. Steph. Gebh. Keuch.* diſpartiretur *Ed. Ienſ. Med. Par.*

annulum. anulum *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Par.*

Perdiccae. Perdicae *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* *vbique.*

2 *coniecerant.* coniecerunt *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

commendaſſe. commiſiſſe vel commendaſſe *MS. Leid.* 1, *Mendoſ. Voſſ.* 1. *Ed. Sau. In MS. Ax. erat* regnum ei quoad commiſiſſe liberi eius.

quoad. quod ad *MS. Voſſ.* 2.

in ſuam. extra ſuam *Ed. Par. Ald.*

aberant. aberat *Ed. Ox. Lond.*

Craterus. Crateros *MS. Leid.* 2. Cratheros *MS. Voſſ.* 1. Crratheres *MS. Ax.* Cratherus *Ed. Ienſ. Arg.* Gratherus *Ed. Med.*

Hephaeſtio. Epheſtio *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Arg.* epheſeio *Ed. Ienſ. Med.*

vnum. Sic et MS. Voſſ. 1. 2, Leid. 2. *Sed* viuum *Ed. Par. Ald. Lamb.* numerum *Ed. Ienſ. Med.*

plurimi. plurimum *MS. Mendoſ. Ed. Vltrai.*

ſiue. ſine *MS. Voſſ.* 1.

hoſt. erat pot. hoſt. poteſtate *MS. Voſſ.* 2.

3 *hunc.* nunc *MS. Voſſ.* 2.

ſi eum. ni eum *MS. Voſſ.* 1.

omnium partes. omnes partes *MS. Ernſt.* omnium partis *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

complecti. Sic et MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 2, Ax. *Sed* amplecti *Ed. Gebh.*

4 *neque vero hoc ſolus fecit.* Sic Ed. Ald. Steph. Gebh. Keuch. *Sed* nec vero haec ille ſolus fecit *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.* neque vero hoc tempore ſolus fecit *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Long.* neque vero hoc ille ſolus fecit *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Stau.* 2, *Heuſ.*

quoque. quaeque *MS. Voſſ.* 2.

fuerant. fuerunt *MS. Leid.* 2.

Leonnatus. Leonnadus *MS. Voſſ.* 2. Leonatus *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

deſtinauerat. praedeſtinauit *MS. Boecl. Voſſ.* 1. 2. praedeſtinauerat *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

magnis. magniſque *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2.

cum perd. eum. quum eum perduc. *Ed. Lamb.*

noctu. Aberat a MS. Leid. 2. Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Lamb.

Cap. III, 1 *internecionem.* Ita et MS. Voſſ. 1, Leid. 2. *Sed* interceptionem *MS. Boecl. Voſſ.* 2. internicionem *Ed. Ienſ. Med.* internitionem *Ed. Long.* interinitōnem *Ed. Arg.*

concurrerunt. concurrunt *Ed. Par. Ald.*

Perdiccam. Perdicam *MS. Voſſ.* 1.

2 *praef. eum.* praef. hunc *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.*

Helleſpontum. Elleſpontum *MS. Voſſ.* 2.

et il. vt il. *MS. Voſſ.* 2.

oppoſ. appoſuerat *MS. Voſſ.* 2.

Europaeis adu. Europis adu. *MS. Leid.* 2.

Ptolem.

Ptolem. Ptolom. *Ed. Bos.* 1.

3 *inexerc.* et inexerc. *MS. Boecl. Ax.*

transisse. transcurrisse *Ed. Ald. Lamb.* transiisse *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Antip. Antypater *Ed. Iens. Med.*

Craterus. Crateros *MS. Voss.* 1. Cratheros *MS. Voss.* 2. Graterus *Ed. Med.*

cum clar. tum clar. *MS. Leid.* 2. claritate *Ed. Ald.*

4 *tunc.* tum *MS. Ax.*

summam imp. Sic MS. Gif. Dan. Sau. Put. Voss. 1, Leid. 2. *Sed* summa imp. *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax. Ed. Steph.*

Eumenes. Eumenes igitur *Ed. Lamb.*

intelligebat. intellegebat *MS. Voss.* 1.

cognossent. Sic MS. Boecl. Mendos. *Sed* cognoscerent *MS. Ax. Voss.* 1. 2, *Leid.* 2. *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Stau.* 2.

consilium. Aberat a MS. Boecl. Ax. in quo etiam erat *praestantissimum*, pro *prudentissimum.*

deuiis. denis *Ed. Iens. Med.*

vera. vestra *Ed. Iens. Med.*

persuaderet. perfunderet *MS. Leid.* 2.

praeliumq. commisit. Plurimumque commissit *MS. Voss.* 2. prael. emisit *Ed. Lamb.*

vt equ. et equ. *MS. Voss.* 2, *Ax.*

deterior. inferior *MS. Ernst. e glossemate, opinor.* deteriore *Ed. Vltrai.*

Cap. IIII, 1 *pugnatum.* oppugnatum *MS. Ax. Boecl. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

Craterus. Crateros *MS. Voss.* 1. Cratheros *MS. Voss.* 2. Graterus *Ed. Med. vbique.*

Neoptolemus. Pneotholemus *MS. Voss.* 1. Neprolemus *MS. Voss.* 2.

2 *ipse.* Aberat a MS. Boecl. Ax.

complexi. complessi *MS. Voss.* 2.

neque eo m. nec eo m. *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.*

hostis. Sic MS. Gif. Mendos. *Sed* hostibus *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Med. Arg. Par. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

institit. instituit *Ed. Ox. operarum errore.*

3 *pedester.* Sic MS. Voss, 2, Leid. 1, Ax. *Sed* pedestris *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.* pedestres exerc. *Ed. Ald.*

quod. que *Ed. Iens.* qui *Ed. Ald.*

petiit. petit *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

4 *simul ac.* simulac *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

semiuiuum. Aberat a MS. Voss. 2. *Sed* semianinem *MS. Ax.*

posset. Sic quoque MS. Voss. 1, 2, Leid. 2. Ed. Lamb. *Sed* potuisset *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Alexandro. Alexander *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

amplo funere. amplo munere *MS. Gif. Mendos. Voss.* 1.

in Macedoniam. in Macedonia *MS. Boecl. Voss.* 2.

Cap. V, 1 *Hellespontum.* Hellespunthum *MS. Voss.* 1.

Perdiccas. Perdicas *MS. Voss.* 1.

fl. Nilum. Nilum flumen *MS. Ax.*

Seleuco. Saeleuco *MS. Voſſ.* 2.
rerumque. verumque *MS. Voſſ.* 1.
deſeruerant. deſeruerunt *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Stau.* 2.
perculſus. percuſſus *Ed. Lamb.*
imminuebant. minuebant *MS. Ax. Boecl. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2. non minuebant *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long.*
2 *perſequens.* ipſe ſequens *MS. Voſſ.* 2.
poſſent. poſſet *MS. Voſſ.* 2. multis poſſent pauci *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.* quibus | pauci multis poſſent *MS. Ax.*
3 *circumuentus.* circuitus *MS. Voſſ.* 1. circumitus *Ed. Vltrai.*
hinc. huic *Ed. Ienſ. Med.*
Nora. Hora *MS. Long. Ed. Arg. Par.* hora *Ed. Ienſ. Med.*
4 *quo cum circ.* quo circ. *Ed. Ienſ. Med.*
ſpatium. ſpacium *Ed. Ienſ. Med. Arg.*
calefieri. concalefieri *MS. Voſſ.* 1.
motu. victu *MS. Leid.* 2.
5 *loro.* loco *Ed. Ienſ. Med.*
ter. poſ. att. poſſet terram attingere *MS. Ax.*
poſt verberibus. poſteriori-bus *MS. Sau. Leid.* 2, *Voſſ.* 1 *in marg.* verberibus, *omiſſo* τῷ poſt, *MS. Ax.*
decurreret. decurrerent *MS. Boecl. Ax.*
6 *ium. aeque.* aeque iumenta *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Long.*
ac ſi — concluſione. Abſunt ab Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.
campeſtribus. Additur *et planis* in Ed. Lamb. *haud dubie e gloſſemate.*
cum compl. — apparatum. Ita et MS. Mendoſ. Ven. Ed. Long.
in hac concluſione. Ita MS. Leid. 1. 2, Boecl. Voſſ. 1. 2, Ax. *Sed* ea concluſione *MS. Mendoſ. Ed. Gebh. Keuch. Abſunt ab Ed. Lamb. Steph.*
quotieſcunque. quotienſcunque *MS. Voſſ.* 1. 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg.*
voluit. noluit *Ed. Ienſ. Med.*
appar. et apparatum *Ed. Ienſ. Med. Par. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*
quod. caſtr. ſubſid. h. n. p. et v. Sic MS. Voſſ. 2, Ax. Boecl. *Sed* ſed caſtrum ſubſidia hab. n. p. et v. *MS. Ernſt.* quod caſtra ſubſidio habere non poterat, et v. *MS. Mendoſ. Gif.* quod caſtrum ſubſidia h. n. p., ver *MS. Boecl. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Boecl. Boſ.* 1. quod caſtra ſubſidio vel ſub diuo hab. n. p., ver *MS. Leid.* 1. quod caſtra ſub diuo hab. n. p. Ver *MS. Sau. Ed. Gebh. Keuch. Etiam in MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1 *erat* ſub diuo. *MS. Put.* quod caſtrum ſubſidium *etc.*
et ver. ad ver *MS. Leid.* 2. ver *Ed. Heuſ.*
praefectis. praefectus *MS. Leid.* 2.
omnes. omnis *Ed. Ienſ.* oīs *Ed. Med. Arg. Par.* omneis *Ed. Ald.*
extraxit. traxit *MS. Voſſ.* 2.

Cap. VI, 1 *vtrum rep. Mac. ven.* Sic MS. Voſſ. 2, Mendoſ. Ven. Ed. Lamb. *Sed* vtr. rep. in Macedoniam veniret *MS. Ax. Mendoſ. Voſſ.* 1, *Leid.* 2, *Sau.* vtrum rep. iret Macedoniam *Ed. Vltrai. Gebh. Keuch.* vtr. repētū in Mac. ven. *MS. Boecl.* vtr. repetitam in Maced. ven. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

et

et eas. vt eas *MS. Leid.* 2.

occuparet. an in Epiro maneret *addit Ed. Lamb.*

2 *Macedoniam.* In MS. Voff. 2 et Boecl. defunt hic quaedam. nam ftatim fequitur: *profecta eft.*

omn. ini. obliu. obliuifceretur omnium iniuriarum *MS. Voff.* 1.

vter.imp. imp. vter. *Ed.Lamb.*

3 *nihil ea f.* illa nihil fec. *MS. Ax.*

petiit. petit *MS. Leid.* 2, *Ax. Voff.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.* petiuit *Ed. Long.*

et fam. ac fam. *MS. Ax.*

inimiciff. — interimere. Sic MS. Mendof. Ven. Boecl. Voff. 1. 2, Leid. 2. *Sed* amiciffimos interire *MS. Ernft. Ed. Long.* amiciffimus interire *Ed. Mag.* inimiciffimos interimere *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.* inimiciffimos regnare, amiciffimos interire *Ed. Lamb. Steph.*

interimere. interire *MS. Ax.*

4 *fi tibi daret.* fi daret *MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. Gebb. Keuch.*

manebant. manebat *MS. Voff.* 2.

adduceret. adducere *Ed. Ienf. Med.*

5 *his rebus.* Ita MS. Mendof. Leid. 1. 2, Voff. 1. 2, Ax. *Sed* his verbis *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. Gebb. Keuch.*

duxit. dixit *Ed. Haqu.*

meritis. meritus *MS. Voff.* 2. meritum *MS. Ax.* benemeritis *Ed. Ienf. Med. Par.*

Cap. VII, 1 *aduerfus.* aduerfum *Ed. Gebb. Keuch.*

Peuceftes. Peucreftes *MS. Voff.* 1. Pencreftis *MS. Voff.* 2. Peuceftas fuit *Ed. Long.* Peuceftes fuit *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.*

opt. optin. *Ed. Ienf. Med. Arg.*

Antigenes. Ita MS. Mendof. Ed. Mag. *Sed* Antigonem *MS. Leid.* 2. Antigenus *MS. Voff.* 2. et Theutamus *Ed. Ald.* et Teutamus *Ed. Lamb.* et Antigonus *MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Steph. Gebb. Keuch.*

tamen. Tamon *Ed. Ienf.* Tamō *Ed. Med.*

alienigena. alienigenas *Ed. Ienf. Med. Arg.*

quorum. Aberat a MS. Leid. 2.

2 *ftat. tabern.* tabern. ftatuit *MS. Voff.* 1. Alexandri nomine tab. ftat. *MS. Ax.*

auream. aeream *Ed. Ienf. Med. Ald.*

ac diad. vt diad. *Ed. Med.*

eoque. atque *Ed. Ienf. Med. Par. Ald.*

Cap. VIII, 1 *hic in Paraet.* Sic MS. Gif. Dan. Ed. Vltrai. Lamb. *Sed* hic impar *MS. Ernft.* hic in Paretaftis *MS. Leid.* 2. hic impar aetatis *MS. Ax. Voff.* 1. 2, *Sau. Put. Mendof. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long. Mag.*

ac. inftructa. ac. ftructa *MS. Boecl. Voff.* 2.

fed vt mil. cog. vol. Ita MS. Voff. 1, Leid. 2, Ax. *Sed* fed vt mil. cogebant vol. *MS. Voff.* 2. fed mil. cog. vol. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.* mil. id cog. vol. *Ed. Gebb. Keuch.*

2 *Magni.* magis *MS. Voff.* 2.

peragrarat. Sic MS. Voff. 1, Leid. 2. *Sed* peragrauerat *Ed. Steph. Gebb. Keuch.*

deuiceratque. deuigeratque *MS. Boecl.* deuigaretq. *MS. Voff.* 2.

cum gl. t. etiam. tum gl. tum et *MS. Boecl. Voff.* 1. 2.

ducibus. omnibus ducibus *MS. Voff.* 2.

noftri. Sic MS. Mendof. Ed. Vltrai.

Vltrai. Abest ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Lamb. Sed Heuſ. inclusit vncis.

3 *vllam.* nullam *MS. Voſſ.* 2.

ſumſerant. ſumſerat *Ed. Med. Arg.*

diſceſſerant. diſcenſerant *MS. Voſſ.* 1. 2. diſſenſerant *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

4 *conſ. noui.* noui conſilii *Ed. Lamb.* conſilii, *omiſſo* τῷ noui, *Ed. Ald.*

ad adu. hib. ad hib. adu. *MS. Ernſt.*

5 *erat.* erant *MS. Ax.*

6 *hac ſi proficiſceretur.* Ita et MS. Ax. *Sed* hanc ſi proficiſcerentur *MS. Boecl.* hac ſi proficiſcerentur *MS. Voſſ.* 2.

ipſe. ille *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

itineris. Sic MS. Voſſ. 1. 2, Leid. 2. *Sed* itineris ſui *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

ſin. quod ſi *Ed. Long.*

7 *imperauit.* imperat *Ed. Steph. Gebh.*

vtres. uires *Ed. Ienſ. Med.*

culleos. culeos *Ed. Par. Ald.*

poſt haec. poſt hoc *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

praeterea. Aberat a MS. Boecl. Ax.

dierum decem. Ita MS. Boecl. Ed. Long. *Sed* decem dierum *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ald. Lamb. Boſ.* 1.

vtque. vt *MS. Boecl. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2, *Ax.*

quam min. quamminime *Ed. Ienſ. Med. Par*

iter. item *MS. Voſſ.* 2. iterque *Ed. Par. Ald. Lamb.*

celat. caelat *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. VIIII, 1 *adlata.* alata *MS. Voſſ.* 2. allata *Ed. Lamb.* *quaeritur.* quaerere *MS. Ax. Voſſ.* 1: *ſed in hoc ſupra notatum erat* quaeritur.

intellig. intelleg. *MS. Voſſ.* 1.

2 *quod diebus.* quot diebus *MS. Voſſ.* 1.

tranſiſſe. Ita et MS. Leid. 2. *Sed* tranſire *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

ſuas quiſque. ſuaſque quiſque *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

cop. contr. contrah. cop. *MS. Voſſ.* 2: *propius certe ad rationem Nepotis.*

3 *refrenandum.* referendum *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med.*

certos. fidos certos *MS. Ax. e gloſſemate.*

mittit. omittit *Ed. Gebh. Keuch.*

infimos. infirmos *Ed. Med.*

erant. eant *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Keuch.*

praecepit. praecipit *Ed. Lamb. Steph. Gebh.*

ignes. ignis *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

perex. per ex. *Ed. Med.*

4 *his.* in his *Ed. Lamb.*

praenuntiatum. pernuntiatum *MS. Leid.* 2. praenunt. eſſe *Ed. Lamb.* eſſe praenunt. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Heuſ.*

idemque. idem *MS. Ax.*

faciant. faciẽt *Ed. Arg.*

5 *erat.* Abeſt ab Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.

ignes. ignis *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Med. Long.* igneis *Ed. Par.*

contraxiſſe. traxiſſe *MS. Boecl.*

6 *imprudentes.* imprudentem *MS. Boecl. Ax. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long.*

Cap. X, 1 *conſilio.* Aberat a MS. Mendoſ.

2 [*militum*]. Aberat a MS. Mendoſ. Boecl. Leid. 1, Ax. Erat

Erat in MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. Vnci abſunt ab Ed. Lamb. Boſ. 1, Steph. Gebh. Keuch. Stau. 2.

nec vnq. neque vnquam *MS. Ax.*

fuit. Aberat a MS. Voſſ. 2, Ax.

nonnull. non nullorum *Ed. Ienſ. Med. Arg. vbique.*

mallent. nollent *MS. Leid. 2.*

perdere. Sic MS. Voſſ. 1. 2, Mendoſ. Boecl. *Sed* prodere *Edd. noſtri omnes.*

3 *intellig.* intelleg. *MS. Voſſ.* 1. intelligat *Ed. Arg.*

in his. in iis *MS. Voſſ.* 1.

imminebant. imminebat *MS. Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.*

Ptolem. Ptolomaeus *MS. Leid.* 2. Ptholomaeus *MS. Voſſ.* 1.

4 *hi.* ii *MS. Voſſ.* 1.

omnes. omnis *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

prae illo. pro illo *MS. Leid.* 2.

Cap. XI, 1 *ded. et pr.* ded. praef. *Ed. Ienſ. Med.*

inquit, leon. leonem, inquit *MS. Voſſ.* 2.

nondum. nundum *MS. Leid.* 2.

ſeruaret. Sic MS. Boecl. *Sed* conſeruaret *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Heuſ.* eum conſ. *Ed. Gebh. Keuch.*

2 *vtrumque.* vtriusque *MS. Voſſ.* 2.

propter od. per odium *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax.*

tamque valde. valdeque *MS. Leid.* 2.

3 *Onomarcho.* Honomarco *MS. Leid.* 2. Onomarco *MS. Voſſ.* 1.

ſic deuter. Ita MS. Ax. Voſſ. 1, Leid. 2, Gif. Put. Sau. Ed. Ienſ. Ald. Gebh. Keuch. *Sed* ſic denteretur *MS. Boecl.* ſic ſe vteretur *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Lamb. Steph. Boecl. Boſ.* 1.

quin aut. quando aut *MS. Ax.* cum aut *Ed. Ienſ. Med. Arg. Long.*

4 *inquit.* Aberat a MS. Voſſ. 1. 2, Leid. 2.

non in pr. non praelio *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh.*

cecidiſti. Sic et MS. Leid. 2, Voſſ. 1. *Sed* concidiſti *MS. Voſſ.* 2, *Ax.* occidiſti *Ed. Keuch.*

5 *inquit.* Abeſt ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Vncis incluſit Heuſingerus.

is mihi. his mihi *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

* *Nam.* Aſteriſcus abeſt ab Edd. noſtris omnibus, excepto Stau. 1. 2. Sed Heuſingerus verba *neque id f. — venuſta* vncis coërcuit.

ad laborem firmis. ad laborem ferendum firmus *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

Cap. XII, 1 *retulit.* rettulit *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

hic cum pl. o. pr. pert. Sic MS. Voſſ. 2. *Sed* hoc cum primo pert. *MS. Boecl. Ax.* hic cum omnes vel primo pert. *Ed. Ald. Long.* hic cum omnes pr. pert. *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

2 *quibus amicis.* quibus amicitia *MS. Boecl. Voſſ.* 2.

ſ. e. cum Eum. ap. e. n. f. ſeſe enim apud Eumenem futuros *MS. Ax.*

3 *deliberandi.* deliberando *MS. Boecl. Ax.*

cum iam verer. Sic et MS. Voſſ. 1. 2, Leid. 2, Ax. *Sed* cum vereretur *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

ad eum queng. quenquam ad eum *MS. Leid.* 2.

amoueri. remoueri *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax.* moueri *MS. Leid.* 2.

4 *tamen.* Aberat a MS. Boecl. Ax.

Cap. XIII, 1 [*vti sup. ostend.*]. Absunt vnci ab Ed. Arg. [*in quo est ondimus*] Lamb. Steph. Gebh. Bos. 1, Heus. [*in quibus est* vt, *etiam in Keuch.*] vt supra *Ed. Iens. Med. Par. Ald.*

apparuisset. paruisset *MS. Boecl. Ax. Voss.* 1. 2. *Ed. Arg. Long.*

et tredecim. tredecim *MS. Leid.* 2, *Voss.* 2. et tresdecim *MS. Voss.* 1.

obt. optin. *Ed. Iens. Med.*

vni. vnum *MS. Leid.* 1. 2, *Voss.* 2.

equitum. Aberat a MS. Boecl.

2 *in quo.* Sic MS. Boecl. Voss. 1, 2, Leid. 2. *Sed* de quo *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

omnium. omnium hominum *MS. Boecl. Ax.*

appell. sunt appellati *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

facillime. facile *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

3 *iidem post. h. o.* sed post h. o. *MS. Leid.* 1. eidem p. h. o. *MS. Voss.* 2, *Ax.* idem p. h. o. *Ed. Ald.*

regium. regnum *Ed. Iens. Med.*

praedicarunt. praedicarant *Ed. Lamb.*

id praestare. praestare, *omisso* τῷ id, *MS. Boecl. Ax. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

aperuerunt. apperuerunt *MS. Voss.* 1. 2.

scel. caeleris *Ed. Arg.*

principes. participes *MS. Mendos. Voss.* 1: *sed in marg.* al. principes.

Antigonus. Aberat a MS. Boecl. Ax.

Cassander. Cassandrus *MS. Voss.* 2, *Ax.* Casander *Ed. Iens. Med. Arg. vbique.*

4 *hi militari hon.* Sic et MS. Voss. 2. *Sed* ei mil. honestoque *Ed. Iens. Med.* qui eum militari honestoque *Ed. Ald. Lamb.* hi militari honestoque *Ed. Arg. Long. Steph. Gebh. Keuch.*

in Cappadociam. in Cappadocia *MS. Boecl.*

XVIIII. PHOCION

Phocion. Phocionis vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *Phocion.* Phocio *Ed. Lamb. vbique.*

integritas est vitae. Sic Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. *Sed* integritas vitae *MS. Voss.* 1. 2, *Ax. Leid.* 2. *Ed. Stau.* 1.

2 *diuitissimus.* Sic MS. Gif. Voss. 1. *Sed* diutissimus *MS. Ax.* ditissimus *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

dabantur. Sic et MS. Mendos. Sau. Gif. Put. Ed. Iens. Ald. Long. *Sed* mandabantur *Ed. Lamb.*

3 *simulque.* simul *Ed. Par. Ald.*

careret. curaret *MS. Voss.* 2.

4 *his ille.* Sic et MS. Ax. *Sed* hic ille *Ed. Par. Ald. Lamb.*

Cap. II, 1 *eidem.* idem *Ed. Heuſ.*

perueniſſet. Ita quoque MS. Mendoſ. Leid. 2, Voſſ. 2, Sau. Put. Gif. Ed. Ienſ. Ald. Long. *Sed* permanſiſſet *Ed. Lamb. Steph.* manſiſſet *Ed. Keuch.*

in odium peru. peruenit in odium *MS. Ax. Voſſ.* 2: *certe numeroſius et rotundius.*

2 *primo quod.* Ita MS. Leid. 1. Sed abeſt τὸ *quod* ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1. [*quod*] Ed. Heuſ.

cum cet. tum cet. *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

mereri. meriti *MS. Boecl. Voſſ.* 1, *Ax.*

populiſcito. Sic MS. Mendoſ. Ed. Vltrai. *Sed* ſcito populi *MS. Leid.* 1. ſcito *MS. Leid.* 2. plebeſcito *MS. Voſſ.* 2. plebiſcito *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

in exil. erant. exp. Sic et MS. Voſſ. 1, Leid. 2. *Sed* in exilium erant miſſi et expulſi *MS. Leid.* 1. in exilio erant exp. *MS. Voſſ.* 2.

3 *aliquoties.* aliquotiens *MS. Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

4 *vno crimine.* Aberant a MS. Ax.

quod cum. Sic MS. Boecl. Leid. 2, Ax. *Sed* quia cum *MS. Voſſ.* 1. 2. *Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.* qui cum *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

Piraeeo. Pireo *MS. Leid.* 2.

Dercyllo. Dercilo *MS. Leid.* 2. Darcylo *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* Dercillo *Ed. Ald.*

idemque. eidemque *MS. Boecl. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

hic. huic *MS. Boecl. Ax. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. *Ed. Heuſ.* hinc *Ed. Ienſ. Arg. Ald.* hīc *Ed. Med. Lamb.*

pollicitus eſt. Sic et Ed. Lamb. *Sed* pollicitus *Ed. Stau.* 1. 2.

5 *armatis.* armatus *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

ſine quo — poſſunt. Verba haec ſic leguntur etiam in MS. Leid. 2 et Voſſ. 2, et in Edd. antiquis noſtris omnibus. Sed a MS. Voſſ. 1 aberant. In Ed. Steph. Gebh. et Keuch. poſita ſunt poſt verba: *ad quem recuperandum*: etiam in Ed. Long. et Mag. Sed in his pro *ſine quo* eſt *quod ſine eo.*

ſine quo — poſ. Incluſit vncis Heuſingerus.

Cap. III, 1 *optimatum.* optimatium *Ed. Lamb.*

et Demetr. ac Demetr. *MS. Leid.* 2.

Phalereus. Phaleraeus *Ed. Arg. Long.*

nitebatur. vtebatur *MS. Mendoſ. Leid.* 1. 2, *Voſſ.* 1. 2. *Ed. Arg. Vltrai. Long.*

Polyſperchonti. Polyperchonti *Edd. noſtri omnes vbique.* Polypherconte *Ed. Med.*

2 *in hac erat.* in hac erant *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

Polyſp. — eſt. Polyperconte Caſſandrus Macedonia populus eſt *MS. Voſſ.* 2.

pepulit. Ita Ed. Lamb. *Sed* propulit *MS. Ax. Mendoſ. Ed. Ienſ. Med. Arg. Vltrai. Steph. Gebh. Keuch.*

3 *huc eod.* hic eod. *Ed. Steph. Gebh. Keuch.* hoc eod. *MS Voſſ.* 1. 2, *Leid.* 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Heuſ.*

eſt Phocion. eſt et Phocion *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

4 *hic* [*cum*] *ab Agn. ac.* [*esset*]. hic ab Agnone accusatus *MS. Ax. Gif.* Agnone *erat etiam in MSS. ap. Mag.* hic ab Agnonide accus. *MS. Mendos. Ed. Heus.* hic cum ab Agn. ac. e. *Ed. Lamb. Bos.* 1. hic cum ab Agnone ac. est *Ed. Iens. Med. Arg.* hic cum ab Antigono ac. est *Ed. Par. Vnci absunt ab Ed. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

[*Nicanori*]. A MS. Gif. aberat. Vnci absunt ab Edd. nostris omnibus praeter Stau. Heus.

ex consilii. Sic MS. Sluisqu. Leid. 2, Voss. 1. Ed. Lamb. *Sed* et consimili *MS. Boecl. Voss.* 2. ex consimili *MS. Sau. Gif. Put. Ed. Iens. Brix. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph. Gebh. Keuch.* *coniectus.* Aberat a MS. Ax.

Cap. IIII, 1 *huc vbi peru.* huc peruentum *MS. Voss.* 1.

propter. per aet. *MS. Ax. recte. Vulgata redolet glossema.*

2 *et dicendi.* ad dicendum *MS. Ernst.*

caussam. causa *Ed. Arg. Long. Keuch.*

vndecim vir. vndecimuiris *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

3 *Emphyletus.* Emphiletus *MS. Leid.* 2. Eriphyletus *MS. Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph.* Euphyletus *MS. Voss.* 1.

indigna. digna *Ed. Iens. Med.*

pler. plaerique *Ed. Par. Ald.*

sepelire. sepeliri *MS. Voss.* 2.

XX. TIMOLEON

Timoleon. Timoleontis vita *Ed. Iens. Med. Par. Ald.* Thymoleontis vita *Ed. Arg. vbique.*

Cap. I, 1 *Timoleon.* Thimoleon *MS. Voss.* 1. Thymoleon *MS. Ax. Mendos. Gif. Ed. Long. Steph. Mag.*

contigit. contingit *MS. Voss.* 2.

nescio an vlli. Sic et MS. Voss. 1. 2, Mendos. Leid. 2. *Sed* nescio a nulli *MS. Ernst.* nescio an nulli *Ed. Lamb. recte, opinor.*

vt et patr. Ita quoque MS. Leid. 2. *Sed* vt patr. *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch. Mox in Ed. Arg. est* oppressum.

erat mis. erat, *omisso* τῷ missus, *MS. Ax.*

in pristinum. in pristinum statum *Ed. Steph. Gebh.*

restitueret. restituerit *MS. Voss.* 3. *Ed. Iens. Med. Par.*

2 *conflictatus.* conflictus *MS. Mendos. Voss.* 3.

putatur. putabatur *MS. Boecl. Ax.*

3 *participesq.* participesq. *MS. Voss.* 2.

abfuit. afuit *MS. Voss.* 2. *Ed. Lamb. Gebh. Keuch.*

suor. ciu. ciuium suorum *MS. Ax.*

et patr. par. leg. qu. imper. Sic MS. Gif. Ed. Vltrai. *Sed* et patriae legibus quam imperare patriae *MS. Boecl. Ax.* et parere leg. quam imperare *MS. Leid.* 1. et patriae legibus obtemperare satius dux. quam imperare patriae *MS. Mendos. Ed. Boecl.* et patriae legibus obtemperare satius duxerit quam imperare *Ed. Lamb. A MS. Voss.* 2 *aberat* τὸ obtemperare: *sed erat ibi* duxit sanctius, *non* satius:

tius: *vt in MS. Voss.* I *et Leid.* 2. *Etiam in Ed. Long. et Mag. est* sanctius. *Sed* p. legibus obtemperare sanctius duxerit quam imperare patriae *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

4 *harusp.* aruspicem *MS. Voss.* I, *Leid.* 2. *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

com. affinem. communemque fratri affinem *MS. Voss.* I.

eisdem. iisdem *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

manus. minus *MS. Ax.* manum *MS. Voss.* I. 3. *Ed. Ienf. Med. Par. Ald.*

non att. attulit, *omisso* τῷ non, *Ed. Ienf. Med.*

quidem. quid est *Ed. Ald.*

nam dum. nondum *MS. Voss.* 3.

5 *facinus.* Sic et MS. Leid. 2, Voss. I. 3. *Sed* factum *Ed. Boecl. Bos.* I.

prob. est ab o. ab omn. probatum est *MS. Voss.* 2, *Ax.*

et inuid. laud. virt. obter. Aberant a MS. Mendos. Voss. 3.

detestans detestatus *MS. Leid.* 2.

6 *qu. rebus.* Sic MS. Sau. Ax. Gif. Put. *Sed* quibus res *MS. Voss.* 3. *Ed. Ienf. Ald. Long.* quibus verbis adeo ille *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.* quibus verbis adeo est com. *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

ille adeo. adeo ille *Ed. Lamb.*

nonnunq. non nunquam *Ed. Ienf. Med. Arg. vbique.*

Cap. II, I *Syracusarum.* Syracusanorum *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Par. Ald.*

pot. est. potitus *MS. Ax.*

petierunt. Ita et MS. Ax. *Sed* petiuerunt *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

2 *cum interf.* quem interficere *MS. Voss.* 3.

tutoque. tuteque *MS. Leid.* 2.

Corinthum. Corynthum *Ed. Ienf. Med.*

perueniret. peruenerit *MS. Leid.* 2.

quod. vtr. qui vtr. *MS. Voss.* 3.

eamq. praeclaram. Sic MS. Mendos. Leid. I. 2, Ax. Voss. I. 2. Ed. Vltrai. *Sed* et quod eam praecl. *Ed. Lamb.*

in qua. Sic MS. Ax. *Sed* ex qua *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.*

clementiae. clementia *MS. Voss.* 2. claementiae *Ed. Ienf. Med. Arg.*

detrusisset. detulisset *MS. Leid.* 2, *Voss.* 2. 3. detusisset *MS. Voss.* I. depulisset *Ed. Vltrai.*

3 *Dionysii.* Dionysium *MS. Leid.* 2.

Hiceta. Hecata *MS. Mendos. Ed. Ienf. Med. Arg. Par.* Heccata *MS. Boecl. Ax. Voss.* I. Hectata *MS. Voss.* 3. Hercita *MS. Leid.* 2. Iceta *Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* I.

fuerat. erat *MS. Leid.* 2, *Ax.*

quem non. quoniam non *MS. Ax. in quo ipso deinde erat* cupiditatis.

4 *Karthaginienf.* Carthaginenf. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.* Karthaginenf. *Ed. Bos.* I.

Crimessum. Crimesium *Ed. Long.* Cymssum *MS. Leid.* 2. Crinissum *MS. Voss.* I. 2. 3, *Long. Ed. Arg.* Crimissum *MS. Ax. Ed. Stau.* 2, *Heus.* Crimnissum *Ed. Ienf. Med. Par. Ald.*

habere. hinc *Ed. Ienf. Med. Ald.*

Africam. Aphricam *Ed. Par. Steph.*

obt. opt. *Ed. Ienſ. Med. vbique.*

tenebant. tenebat *Ed. Keuch.*

Mamercum. Mamerchum *MS. Voſſ.* 1. Mamoren *MS. Voſſ.* 3. *In Ed. Arg. eſt* coepit *pro* cepit.

Cap. III, 1 *quos pot. prim.* primum quos potuit *Ed. Lamb.*

deinde. dein *MS. Voſſ.* 1.

arceſſiuit. accerſiuit *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph.*

ab his. ab iis *MS. Voſſ.* 1.

primum Sic. -- reſtituit. Aberant a MS. Ax.

2 *ciu. vet. ſ. reſt.* Aberant a MS. Voſſ. 2.

vrbium. vrbiumque *MS. Voſſ.* 2.

fanaque [*deſerta*]. Sic MS. Sau. Put. Gif. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. Ed. Par. Ald. Long. vncis tamen omiſſis. *Sed* phanaque diſerta *Ed. Ienſ. Med.* phanaque deſerta *Ed. Arg.* fanaque deleta *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. *A MS. Mendoſ. et τὸ* deſerta, *et τὸ* deleta *aberat et a MS. Voſſ.* 3 *praeterea verbum* fanaque *quoque.*

ex maximo. Sic MS. Gif. Leid. 1. *Sed* et maximo *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb.*

tantum. tm̄ *Ed. Ald. vt ſ.* 4.

totae. Sic MS. Gif. *Sed* toti *MS. Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

conditor. condicio *MS. Voſſ.* 3.

3 *munierat.* muniuerat *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb.*

a fundamentis. fundamentis, *omiſſa praepoſitione, MS. Voſſ.* 2. *Mox in Ed. Ienſ. Par. eſt* quamminime

4 *hab. amorem.* amorem hab. *MS. Ax.* hēret am. *Ed. Ienſ. Med.*

et priuatus. ac priuatus *MS. Voſſ.* 3.

vitae fuit. fuit vitae *MS. Ax.*

neque vero id. neque id *MS. Voſſ.* 2, *Ax.* neque vero, *omiſſo τῷ* id, *MS. Leid.* 2.

5 *imperio pot.* vix potuerunt *Ed. Gebh. Keuch.*

beneu. beniuol. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. vbique.*

res vlla Syrac. Sic MS. Boecl. Ax. *Sed* Syrac. res vlla *Edd. noſtri omnes, praeter Stau. Heuſ.*

publice. Sic MS. Boecl. Ax. *Sed* publica *Edd. noſtri omnes, exceptis Stau. Heuſ.*

decretum. decretus *MS. Leid.* 2.

6 *comparatum* cōpatū *Ed. Ienſ. Par.*

Cap. IIII, 1 *quer.* quaerentem *Ed. Ald.*

2 *concil.* conſilium *Ed. Arg.*

valet. valit. *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

iunctis. Aberat a MS. Voſſ. 1, Leid. 2.

vnquam. nunquam *MS. Voſſ.* 3.

3 *in ea re.* Sic et MS. Voſſ. 1. 2. 3, Ax. Leid. 2. *Sed* ea re *Ed. Boſ.* 1.

conſtituiſſent. conſtituiſſet *Ed. Ienſ. Med. Arg. Ald.*

numine. nomine *Ed. Ienſ. Med.*

geri. Sic MS. Mendoſ. Boecl. Voſſ. 1. 2. 3, Ax. Ed. Vltrai. *Sed* agi *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

αὐτοματίας. Automathias *Ed. Ienſ. Med. Arg.* Automatias *Ed. Par.*

Cap.

Cap. V, 1 *accesserunt*. accesserant *MS. Ax.*

eiusdem nat. Sic et MS. Ax. *Sed* eiusdem natale *Ed. Arg. Long.* eius diem nat. *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. 3. *Ed. Bos.* 1.

2 *Lamestius*. Lamoestius *MS. Leid.* 2. Lamistius *MS. Ax.* Lamystius *MS. Dan.* Lamistias *MS. Voss.* 1. 2. 3. Laphistius *Ed. Long.* Laphystius *Ed. Mag. Steph. Gebh. Keuch. vbique.*

vadimonium. badimonium *MS. Ernst.* vadimodium *Ed. Iens. Med.*

complures. cum plures *Ed. Ald.*

Lamestio. Lamistio *MS. Boecl.* Lamestrio *Ed. Bos.* 1.

ceterisque. et cuiuis *MS. Boecl. Voss.* 2. 3. et quis *MS. Voss.* 1. et cuius *MS. Ax.*

speciem. spem *MS. Voss.* 2, *Ax. Ed. Arg.*

experiri. experire *MS. Voss.* 3.

3 *idem*. id *MS. Voss.* 1, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

Lamestii. Lamystii *MS. Gif.*

Demaenetus. Demenatus *MS. Leid.* 2. Demaenatus *MS. Voss.* 3. Demenetus *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

de rebus. Sic et MS. Ax. *Sed* rebus *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

inueheretur. inueherentur *MS. Voss.* 1.

Timoleonta. Thymoleunta *Ed. Arg.*

damnatum. Sic MS. Ax. Gif. Voss. 2. Ed. Lamb. *Sed* compotem *MS. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3, *Oxon. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph.*

namque haec. namque hoc *MS. Gif. Ax. Ed. Steph. Gebh. Keuch. Heus. Mox in Arg. est* praecatum.

restituerent. restitueret *MS. Voss.* 2. 3, *Leid.* 2, *Ax. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Heus.*

liceret. Aberat a MS. Voss. 3.

4 *suprem*. suppremum *Ed. Iens. Med.*

Timoleonteum. Timoleontium *Ed. Ald. Lamb.* Thymoleonteum *Ed. Mag.*

XXI. DE REGIBVS

Haec in libris cum scriptis plerisque, vt Boecl. Gif. Ax. Leid. 2, Voss. 1. 2. 3: tum editis, vt Iens. Med. Arg. Par. Ald. Gebh. adiuncta leguntur Vitae Timoleontis. Sed in Ed. Long. Lamb. Steph. Boecl. Keuch. seiuncta a caeteris reperiuntur, adiecto indice *de regibus*: in Steph. *de regibus breuis notatio*.

Cap. I, 1 *Graeciae g*. Ita et MS. Voss. 1. 2. 3, Leid. 2. *Sed* Graecae g. *MS. Boecl. Ax.*

videbantur. Ita et MS. Voss. 2, Ax. *Sed* viderentur *MS. Leid.* 2. videantur *Ed. Iens. Med. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

attingere. adiungere *MS. Mendos.*

2 *Lacedaemonius*. Lacedaemoniis *Ed. Arg. Vltrai.*

sicuti. sicut *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

dominatum. Ita MS. Leid. 2, Ax. Voss. 1. 2. 3. *Sed* orbem domitum *Ed. Ald.*

imperio. imperium *MS. Voss.* 3.

tenuer. retinuerunt *Ex. Ven. ap. Mag.*

excellentissimi. excellentissimum] *MS. Leid.* 2.

Hystaspis. Ystaspi *MS. Leid.* 2. Hirtapsi *MS. Voss.* 1. irtapsi *MS. Voss.* 3. Histaspis *Ed. Ald. Boecl. Keuch. Bos.* 1. Histaspi *Ed. Iens. Med. Par.* Hystapsis *Ed. Arg.* Hyrptasi *MS. Ax.*

cecidit. Ita et MS. Leid. 2. *Sed* ,occidit *MS. Mendos. Voss.* 1. 2. 3,

3 *eiusdem.* eius *MS. Ax.*

Xerxes. Xerses *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Mox in iisdem libris erat* Artaxerses.

Macrochir et. Macr. quoque et *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. In Voss.* 2 *pro* Macrochir *erat* Machrodne.

Mnemon. Memion *MS. Leid.* 2. Memno *MS. Voss.* 2. Memnon *MS. Voss.* 3. *Ed. Ald. Long. vbique.* Mēnon *Ed. Iens. Med. Arg. Par. vbique.*

quod. Aberat ab MS. Ax.

habet. haberet *MS. Voss.* 1.

4 *Perses ne f. ma. fort.* Sic MS. Mendos. Leid. 2, Voss. 1. 2. 3. [*nisi quod in Voss.* 2 *pro* fortior *legitur* ferocior] *Ed. Stau.* 1. 2, *Heus. Sed* Persarum ne. f. m. f. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1. Persarum nemo fuit pulcrior, nemo fortior *MS. Ernst. in marg.*

fortior. fortior fuit *MS. Ax.*

indulsit. indulxit *MS. Voss.* 2.

Artabano. Arthabano *MS. Voss.* 1. Arthebano *MS. Voss.* 2.

interemtus. Sic MS. Leid. 1, Boecl. Ax. *Sed* interemptus *MS. Voss.* 2. interfectus *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

Cap. II, 1 *genere.* gente *MS. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. *Ed. Vltrai.*

rerum. rex *Ed. Iens. Med.*

Magnus. Abest ab Ed. Long.

consumtus est. Aberat τὸ *est* a MS. Boecl. Voss. 2, Ax. Ed. Heus.

Aegis. Egys *MS. Leid.* 2. Aegys *MS. Voss.* 1. Thebis *MS. Voss.* 2, *Ax.*

pop. Rom. populo ro. *Ed. Iens. Med.* P. R. *Ed. Ald.*

2 *Peloponneso.* Peloponenso *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. Peloponnesso *MS. Voss.* 2.

lapide ictus. lapidis ictu *Ed. Oxon.*

item. Abest ab Ed. Ald. Sed Heus. inclusit vncis.

3 *annos sexag.* Ita et Ed. Long. *Sed* enim annos sexag. *MS. Sau. Gif. Put. Leid.* 2, *Ax.* annus sex. *MS. Voss.* 3. annis sex. natu *Ed. Lamb. Steph.* annis sex. natus *Ed. Bos.* 1.

Cap. III, 1 *magni r.* Ita MS. Mendos. Boecl. Ax. Leid. 1, Voss. 1. 3. Ed. Vltrai. *Sed* multi *MS. Voss.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

amicis. Amici *MS. Voss.* 2: *a quo deinde non minus quam ab Ax. aberat* τὸ magni: *quod Heusingerus vncis inclusit.*

huius fil. eius fil. *MS. Boecl. Ax.*

2 *Lysimachumque.* et Lysimachum *MS. Voss.* 1. 3, *Ax. in quo verborum ordo erat hic*: ex his Antigonus in praelio, cum aduersus Seleucum et Lysimachum dimicaret, occisus est.

leto. loeto *Ed. Med. Arg.* letho *Ed. Steph.*

a Seleuco. ab Seleuco *MS. Voss.* 2, *Ax.*

nam. namque *MS. Voss.* 2, *Ax.*

3 *eo magis*. eos magis *MS. Voss*. 3.
periit morbo. periit a morbo *MS. Voss*. 2, *Ax*.
4 *Seleucus*. Seleuchus *MS. Voss*. 2.
interf. est. Aberat τὸ *est* a MS. Voss. 1 et Leid. 2.
Alexandrea. Sic MS. Gif. Voss. 1. *Sed* Alexandria *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch*.
Ptolemaeus. Ptolomaeus *MS. Voss*. 1. 2, *Leid*. 2. Phtolmaeus *MS. Voss*. 3.
5 *Hamilc. et Hannib*. Amilcarem et Anibalem *MS. Voss*. 1. *In Ed. Par. Ald. est* Annibalem.
et animi magn. cum magn. *MS. Voss*. 3. et aī *Ed. Iens*.
Africa. Affrica *MS. Voss*. 1. 2. Aphrica *Ed. Par*.

XXII. HAMILCAR

Hamilcar. Hamilcaris vita *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald*.

Cap. I, 1 *Hamilcar*. Amilcar *MS. Voss*. 1. 2. Hamilchar *Ed. Arg. vbique*.
Hannibalis. Anybalis *MS. Voss*. 1. 2. Annibalis *Ed. Par. Ald*.
Barcas. Barchas *MS. Voss*. 1. *Ed. Ald. Steph*. Bartha *MS. Voss*. 3. Barcha *MS. Oxon. Ax. Ed. Arg. Par*. Barchos *Ed. Iens. Med*. Brachas *Ed. Gebh*.
Karthaginiensis. Sic et MS. Leid. 2. *Sed* Carthaginensis *MS. Voss*. 1. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Steph. Gebh. vbique*. Karthaginensis *MS. Voss*. 3. *Ed. Ald. Lamb. Boecl. Bos*. 1 *vbique*.
Poenico. Sic. MS. Gif. Dan. *Sed* Penico *MS. Voss*. 3. Povenico *MS. Voss*. 1. Punico *MS. Voss*. 2, *Leid*. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos*. 1 *vbique*.
praeesse. post *MS. Leid*. 2.
2 *ante ei. adu*. aut eius aduentu *MS. Boecl*. autem eius aduentu *MS. Ax*. eius aduentu *MS. Voss*. 2, *omisso* τῷ aut.
et mari et terra. et marique terra *MS. Voss*. 3.
Karthaginiens. Karthaginens. *Ed. Lamb. Bos*. 1 *vbique*.
ipse vbi adfuit. ipse tibi adfuit *MS. Voss*. 1. ipse vbi fuit *MS. Voss*. 2.
nunquam. Abest ab Ed. Lamb.
lacess. Sic MS. Mendos. Voss. 1. 2. 3, Leid. 2. *Sed* hostem lacess. *Ed. Lamb*.
semperque. semper *MS. Voss*. 2.
amisissent. amissisent *Ed. Arg*.
3 *Aegates*. Aegatis *MS. Voss*. 3. *Ed. Iens. Med. Arg. Par*.
C. Lutatio. Sic et MS. Leid. 2, Voss. 3. *Sed* G. Luctatio *MS. Voss*. 1. C. Luctatio *MS. Ax. Voss*. 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long. Steph. Gebh*.
belli fin. fac. facere belli finem *MS. Ax*.
bellandi. Sic MS. Voss. 1. 2. 3, Oxon. Leid. 2. *Sed* belli *Ed. Steph. Gebh. Keuch*.
tamen. Aberat a MS. Voss. 3.
sumtibus. sumptibus *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald*.
calamitatem. calamitates *MS. Leid*. 2, *Ax. Voss*. 1. 2. 3. *Ed. Keuch. Bos*. 1.
4 *paulum m*. Ita et MS. Leid. 2. *Sed* paullummodo. *Ed. Med*. paulū mō *Ed. Par*. paululum m. *Ed. Steph. Gebh. Keuch*.

renouare. reuocare *MS. Oxon. Ax.*

donicum aut. Sic MS. Gif. Bau. Mendoſ. Boecl. *Sed* donec aut *MS. Bau.* 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. A MS. Leid.* 2 *aberant.*

aut certe vic. vt certe viciſſent *MS. Voſſ.* 1. aut certe viciſſet *MS. Ax* aut vt certe viciſſent *MS. Bau. Mendoſ.* aut virtute viciſſet *MS. Gif.* aut virtute viciſſent *Ed. Lamb.* aut vi certe vic. *Ed. Gebh. Keuch.*

manum. Sic Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1. *Sed* manus *MS. Gif. Mendoſ. Ax. Sau. Boecl. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. *Ed. Stau.* 1. 2, *Heuſ.*

5 *vt cum.* cum, *omiſſo* τῷ vt, *MS. Boecl. Voſſ.* 2, *Ax. Ed. Heuſ.*

ſe bel. bellum, *omiſſo* τῷ ſe, *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

tenuerunt. tenuerant *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

6 *ſuccumb.* vt ſuccumbente *MS. Boecl. Ax. Voſſ.* 2. 3. *Ed. Heuſ.* et ſuccumb. *MS. Leid.* 2.

rediret. redierit *MS. Voſſ.* 1. redierat *MS. Leid.* 2.

eſſe. eſſet *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald.*

hoſtes. hoſtis *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.* hoſteis *Ed. Ald.*

tradere. reddere *MS. Mendoſ. Voſſ.* 1. 3.

Cap. II, 1 *pertinaciae.* pertinacia *MS. Ax.*

Catulus. Aberat a MS. Boecl. Voſſ. 2, Ax.

ac ſperabat. Abſunt ab Ed. Par. Ald.

habentem. hn̄tem *Ed. Ienſ.*

diuturnitate. diuturnitatem *Ed. Ienſ. Med. Arg.*

externi. extremi *Ed. Ald.*

exarſit. exarxit *Ed. Ienſ. Med.*

pari. in pari *MS. Ernſt.* pari in *Ed. Lamb.* tali *MS. Leid.* 2.

deleta. Sic et MS. Ax. *Sed* deſerta *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 2. 3. *Ed. Ienſ. Med. Ald. Similis confuſio erat ſupra* 20, 3. 2.

2 *fuerant.* Sic et MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. 3.

3 *perterriti.* perteriti *Ed. Ienſ. Med.*

etiam auxilia. Sic. MS. Boecl. Voſſ. 2, Ax. *Sed* auxilia etiam *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

a Romanis. ab Romanis *MS. Voſſ.* 1. 3.

eaque impetr. ea impetr. *MS. Voſſ.* 3. *Abſunt ab Ed. Vltrai.* eaque impetrauerint *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

peruenissent. perueniſſet *MS. Ax.*

4 *hoſtes.* hoſtis *MS. Voſſ.* 2, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

cent. millia. centum millibus *MS. Voſſ.* 2, *Ax.*

abalienata. Sic MS. Sau. Gif. Put. Boecl. Ax. Voſſ. 1. 2. *Sed* alienata *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 3. *Ed. Ienſ. Med. Ald. Lamb. Boſ.* 1.

in his. in iis *MS. Voſſ.* 1.

valentiſſima. validiſſima *MS. Leid.* 1.

5 *fines.* finis *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

propagauit. Sic et MS. Ax. *Sed* prorogauit *Ed. Ven. Ald. Iunt.* progauit *Ed. Ienſ. Med. Par.*

Cap. III, 1 *rebus his.* rebus iis *MS. Voſſ.* 1.

ſenten-

sententia. snia *Ed. Par. Mox* aio *in Ed. Ienf. Par.*

bellandi. belli *MS. Leid.* 2, *Voff.* 1. 2. 3.

caufam. caufa *Ed. Ienf. Med. Arg. Similis error fupra* 19, 4. 2. cauffa belli reperiretur *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

in Hifpaniam. Sic MS. Sau. Gif. Put. Boecl. Voff. 2. 3, Leid. 2. *Sed* Hifpaniam, *omiffa praepofitione, MS. Voff.* 1. *Ed. Lamb.*

2 *formofus.* Ita et MS. Ax. *Sed* et formofus *Ed. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

nonnulli. nonnulla *MS. Voff.* 3.

Ham. Amilcare *Ed. Ienf. Med. vbique.*

loquebantur. loquebatur *MS. Voff.* 3.

non pot. interd. interdici non poterat *Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

focero gener. focer a genero *MS. Voff.* 2, *Ax. Boecl.* focer genero *MS. Leid.* 1.

3 *fecimus.* facimus *MS. Voff.* 1.

princeps largitione. principes largitiones *MS. Boecl.* princeps largitiones *MS. Voff.* 2.

peruertit. praeuertit *MS. Mendof. Leid.* 2, *Voff.* 1. 2. 3.

mortem Han. mortem. nam Han. *Ed. Ienf. Med. Arg.*

Cap. IIII, 1 *Hamilcar.* Hamilcare *MS. Leid.* 2.

pofteaqu. poftea quam *Ed. Ienf. Med.* poftquam *MS. Ax.*

2 *Vettones.* Veteones *MS. Boecl. Voff.* 1. 2. 3, *Ax.* Vetrones *MS. Leid.* 2. Vectones *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph.*

3 *Poenicum.* Sic MS. Dan. Gif. *Sed* Punicum *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. vbique.*

quam Rom. non. quam non R. *Ed. Par. Ald. Long. Lamb.*

XXIII. HANNIBAL

Hannibal. Hannibalis vita *Ed. Ienf. Med. Arg.* Annibalis vita *Ed. Par. Ald.*

Cap. I, 1 *Han.* Annibal *Ed. Par. Ald. vbique.*

Hamilc. Amilc. *Ed. Ienf. Med. vbique.*

Carthaginienfis. Aberat a MS. Leid. 2. Sed in MS. Ernft. additum erat verbum *fequitur.*

fi verum eft, quod nemo. fi verum et quod ne. *MS. Boecl.* fi verum, quod nemo *MS. Voff.* 2.

[*tanto*]. Aberat a MS. Ax. Boecl. Voff. 2. Ed. Par. Ald. Sed erat in MS. Leid. 2, Voff. 1. 3. Vnci abfunt ab Ed. Ienf. Med. Arg. Long. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof. 1, Heuf.

antecedat. Sic et MS. Leid. 2, Voff. 1. 2. 3. *Sed* antecedebat *Ed. Stebp. Gebh. Keuch.*

2 *quotiefcunque.* quotienfcunque *MS. Ax. Voff.* 1. 2. 3. *Ed. Ienf. Med. Arg.*

congreffus. aggreffus *MS. Voff.* 3. *In Voff.* 2 *et Ax. aberat τὸ* eft.

videretur. Sic MS. Ax. Boecl. Voff. 1. 2. 3, Leid. 2. *Sed* videtur *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

deu. vn. virt. vnius deu. virt. *MS. Ax.*

3 *hic.* hinc *MS. Leid.* 2.

confirmauit. conferuauit *MS. Ax. Voff.* 1. 2. 3.

cum patria. cum primo patria *MS. Voff.* 2.

Cap.

Cap. II, 1 *omittam.* obmitmitam *MS. Voss.* 3.
absens. Aberat a MS. Ax.
Romanis. Aberat a MS. Ax.
omnium. omnibus *MS. Voss.* 3.
2 *de eius volunt.* eius voluntate *MS. Boecl. Voss.* 2.
neque. cum neque *Ed. Long.*
idque Han. nisi id cum Han. *MS. Boecl. Ax.*
interioribus. inferioribus *MS. Voss.* 1.
3 *adiit ad reg.* Sic MS. Boecl. Sau. Gif. Put. Voss. 1. 2. 3, Ax. *Sed* adiit regem *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Boecl.*
de fide. de vita *MS. Boecl. Sed in marg.* fide.
odio. odium *MS. Mendos. Voss.* 3.
puerulo me. puerulo *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb.*
opt. max. optimo et maximo *MS. Voss.* 2, *Ax.* opt. naximo *Ed. Iens.*
hostias. hostiam *MS. Leid.* 1.
4 *quae diu. res.* qui, diuina re *MS. Leid.* 2. que diurna *Ed. Iens.* quae diurna *Ed. Med.*
dum. Abest ab Ed. Gebh.
vellemne. vellem ne *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*
simul me ad. Ita MS. Boecl. Voss. 2, Leid. 1. Ed. Long. *Sed* simul ad *MS. Ax. Leid.* 2. simulque ad *MS. Voss.* 3. *Ed. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*
instituerat. instuterat *MS. Voss.* 3.
5 *ad hanc aetatem.* Ita MS. Leid. 1. 2, Voss. 2. *Sed* ad hanc diem *MS. Voss.* 1. 3. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*
conseruaui. Sic MS. Boecl. Ax. Leid. 1. 2, Voss. 1. 2. 3. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Bos. 1. *Sed* seruaui *Ed. Boecl.*
sim fut. sum fut. *MS. Voss.* 2.
non impr. imprudenter, *omisso* τῷ non, *MS. Boecl. Ax. Voss.* 2.
celaris. caelaris *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*
cum quidem. quam quidem *MS. Voss.* 3.

Cap. III, 1 *hac igitur* [*qua dix.*] *aet.* Sic MS. Boecl. Ax. Voss. 1. 3, vncis tamen omissis. *Sed* hac ergo, qua diximus aet. *MS. Leid.* 1. hac igitur aet. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*
patre. pr̄e *Ed. Iens. Med.*
equit. omni. equitatui omnium *MS. Leid.* 2. A *MS. Voss.* 3 *verba* suff. equ. o. praef. hoc quoque *aberant: et pro* interfecto *legebatur* interfectus.
id — compr. est. id Cartaginem delatum nemine contradicente publice compr. est *MS. Ernst. in marg. ex alio MS.*
2 *natus.* Sic et MS. Voss. 1. 2. 3, Leid. 2. *Sed* natu *Ed. Lamb.*
feder. foeder. *Ed. Med. Arg. Par.*
vi exp. vt exp. *MS. Voss.* 1. 2. 3, *Leid.* 2, *Ax.*
3 *in Hispania.* in Hispaniam *MS. Voss.* 3.
reliquit. relinquit *Ed. Arg.*
saltum. Aberat a MS. Voss. 3.
Pyrenaeum. Pyreneum *Ed. Iens. Med. Arg.*
nem. nisi v. nem. non vict. *MS. Leid.* 1.
4 *posteaq.* postea quam *Ed. Iens. Med. vbique.*
ab Gallia. Sic MS. Boecl. Voss. 1. 2. 3, Ax. et Edd. nostri omnes.
Graius. Graium *MS. Leid.* 2.

transitu.

transitu. Sic MS. Mendos. Ax. Leid. 2, Voss. 1. 2. 3. *Sed* transitum *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

effecit [*que*]. effecit *MS. Boecl. Ax. Voss.* 1. 2. 3. *Sed* effecitque *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

ea. eo *Ed. Arg.*

elephantus. elefantus *Ed. Lamb.*

ornatus. Sic MS. Gif. Dan. Boecl. *Sed* oneratus *MS. Ax. Mendos. Voss.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. Steph.* honeratus *MS. Voss.* 1. 3.

inermis. Aberat a MS. Boecl. Voss. 2, Ax.

Cap. IIII, 1 *Cos.* Consule *Ed. Iens. Med. Ald.* cõsule *Ed. Par.*

Clastidio. Sic et MS. Leid. 2, Voss. 2. *Sed* Clastidia *MS. Voss.* 1. Cladistia *MS. Voss.* 3. de Clastidio *Ed. Lamb. Gebh. Boecl. Keuch.* [de] Clastidio *Ed. Heus.*

decernit. decreuit *MS. Voss.* 3.

sauc. inde ac fug. saucium inde fugatum *MS. Voss.* 2. sauciumque inde ac fugatum *MS. Voss.* 1. sauciumque inde fugatum *MS. Ax.*

2 *collega.* collegio *MS. Voss.* 3.

Tiberio. Sic MS. Mag. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Long. *Sed* Tito *Ed. Ald.* T. *Ed. Mag.*

ap. Trebiam. Sic et MS. Boecl. Leid. 2, Sau. Gif. Put. Ax. Voss. 1. 2. 3. Edd. nostri veteres omnes. *Sed* ad Trebiam *Ed. Lamb. Steph. Boecl.*

vtrosque. Ita et MS. Leid. 1. 2, Voss. 1. 2. 3. *Sed* vtrumque *Ed. Lamb.*

inde per Lig. inde Ligures *Ed. Par. Ald.*

Apenninum. Apeninum *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

transiit. Ita Ed. Iens. Med. Arg. Steph. Gebh. Keuch. *Sed* transit *al.*

Etrur. hetruriam *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Steph. Gebh. Keuch.*

3 *dextero.* Aberat a MS. Leid. 2. *Sed* dextro *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb.*

valet. valit. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. vbique.*

cum et. nunc. Sic et MS. Ax. *Sed* tum etiam nunc *MS. Boecl.* quum etiam tum *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Boecl. Heus.* quam etiam tunc *MS. Voss.* 3. cum etiam, *omisso* τῷ nunc, *Ed. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.*

Cos. consulem *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald.*

Trasimenum. Transimenum *MS. Leid.* 2, *Ax. Voss.* 2. 3. Thrasimenum *Ed. Ald.* Thrasymenum *Ed. Steph.*

propraetorem. Sic MS. Ernst. *Sed* praetorem *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. 3. *Edd. nostri omnes.*

4 *Terentius.* Ita et MS. Leid. 2, Voss. 3. *Sed* Terentius Varro *Ed. Lamb. Keuch.*

Paullus. Aberat a MS. Leid. 2, Voss. 3. Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebh.

Aemil. Aemylius *Ed. Ald.*

vtriusque. et vtriusque *MS. Boecl.*

exercitus. exercitum *Ed. Long.*

Paullum. Sic quoque MS. Leid. 2, Voss. 1. 2. 3. *Sed* L. Paullum *Ed. Lamb.*

in his. in iis *MS. Voss.* 1. in is *MS. Leid.* 2.

Cn. Seru. Geminum. Ita et MS. Mendos. *Sed* P. Seruilium Gemi-

Geminium *MS. Voss.* 2, *Ax. Ed. Ienſ. Med.* [*in quo vitioſe eſt* Germinium] *Arg. Par. Ald. Steph.* P. Seru. Geminium *MS. Leid.* 2. *Voſſ.* 2, 3. *Etiam in Gebb. eſt* Geminium

anno ſuper. ſuperiore anno *MS. Ax. Voſſ.* 1. 2. 3. *Leid.* 2.

Cap. V, 1 *profectus.* profectus eſt *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebb. Boecl. Keuch. Heuſ.*

vrbis. Abeſt ab Ed. Keuch.

Q. Quintus. *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald.* Quint. *Ed. Arg.*

Rom. ro. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par.*

Fal. Salerno *Ed. Par.*

ſe ei. ei ſe *Ed. Ienſ. Med. Par. Ald. Steph. Gebb. Keuch.*

2 *hic.* Sic quoque MS. Leid. 1. *Sed* hinc *Ed. Lamb. Keuch.*

clauſus. clauſis *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Stau.* 1. 2.

verba ded. dedit verba *Ed. Ienſ. Med. Arg. Steph. Gebb. Keuch.*

obducta nocte. Sic MS. Ax. Voſſ. 1. 2. 3, Leid. 2. Ed. Mag. Lamb. Sau. *Sed* adducta nocte *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Vltrai.*

inuencorum. Sic MS. Ax. Voſſ. 1. 3. *Sed* iumentorum *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebb. Keuch.*

deligata. diligata *Ed. Med. Arg.*

eiusque. Sic et MS. Voſſ. 1.

terrorem. terorem *Ed. Ienſ. Med.*

3 *Minucium.* inimicum *MS. Voſſ.* 1. Numitium, *omiſſo praenomine, MS. Ax.* Minutium *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebb. Boecl. Keuch.*

Rufum. Ruffum *Ed. Med. Arg.*

productum. Sic MS. Mendoſ. Ax. Boecl. Voſſ. 2. *Sed* perductum *MS. Voſſ.* 1. 3, *Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Lamb. Steph. Gebb. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. pductum *Ed. Arg. Par. Ald.*

Ti. Sempr. F. Sempr. *MS. Leid.* 2. Sempr. *MS. Voſſ.* 3. T. Sempr. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Gebb. Boecl. Keuch.*

Gracchum. Grachum *Ed. Arg.* Graccum *Ed. Par. Ald.*

ſuſtulit. ſubſtulit *Ed. Med.*

quinquies. Sic et MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 2. 3.

4 *poſſit.* poſſet *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Ald.*

Cannenſem. Canēſem *Ed. Ienſ.* Canenſem *Ed. Med. Arg.*

caſtra. caſtro *MS. Voſſ.* 3.

Cap. VI, 1 *P. Scip. fil.* P. Scipionem *MS. Voſſ.* 3, *Mendoſ. Ax. Boecl. Ed. Med. Par.* P. Scipionem filium eius *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Heuſ.*

quem ipſe — fugauerat. quem ipſe apud primo Trebiam fugarat *MS. Boecl. A MS. Voſſ.* 2 *aberant verba,* quem ipſe primum. *Pro* fugauerat *erat in MS. Voſſ.* 1. 3 fugauit: *in Voſſ.* 2 fugat. *MS. Ax.* quem ipſe primo apud Trebiam fugarat.

2 *in praeſentiarum.* Sic et MS. Ax. *Sed* in praeſenſiarum *MS. Voſſ.* 2. ĩpraeſentiarum *Ed. Ienſ. Med.* impraeſ. *Ed. Arg. Par. Ald.*

poſtea. Aberat a MS. Voſſ. 3.

conditiones. condictiones *MS. Voſſ.* 2.

3 *poſt id factum.* quod id factum *MS. Voſſ.* 3.

(*incredibile dictu*). Abſunt vnci ab Ed. Ienſ. Med. Arg. In Med. eſt *ductu.*

biduo. bibuo *Ed. Ienſ.*

Adrumetum. haſdrūmtum *MS. Boecl.*

Boecl. Hasdrumentum *MS. Ax.* Adrumentum *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long. vbique.* Hadrumentum *MS. Voss.* 1. 3. Hasdrumentum *MS. Voss.* 2. Hadrumetum *Ed. Heus. vbique.*

a Zama. ab Zama *MS. Voss.* 2.

quod. qui *Ed. Med. Arg. Par.*

4 *ex acie.* Sic MS. Leid. 2, Voss. 1. 2. 3. *Sed* acie, *omissa praepositione, Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

ex fuga. e fuga *MS. Voss.* 2, *Ax.* fuga *MS. Leid.* 2.

delectibus. Sic MS. Leid. 2, Voss. 1. 2. 3.

Cap. VII, 1 [*itemque Ma. fr. eius*]. Absunt vnci ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Bos. 1.

vsque ad P. Sulpic. vsque P. Sulpic. *MS. Voss.* 3.

et C. Aurelium. Sic et MS. Ax. *Sed* Caium Aurelium, *omissa copula, MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb.*

2 *qui senatui.* Aberat pronomen *qui* a MS. Voss. 2.

cum his. cum iis *MS. Voss.* 1. 2. 3.

Fregellis. Flagellis *MS. Voss.* 1.

3 *responsum.* rñsum *Ed. Ald.*

et nunc. etiam nunc *MS. Leid.* 2. *Ed. Heus.*

haberent. hērent *Ed. Iens. vbique.*

4 [*Magonemque*]. et Magonem *MS. Boecl. Ax.* Vnci absunt ab Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos. 1.

reuoc. et reuocarunt *MS. Voss.* 2.

hic vt rediit. hic cum rediit *MS. Boecl. Voss.* 2. huc vt rediit *MS. Leid.* 1. 2, *Ax. Voss.* 1. 3. *Ed. Keuch.*

rex. factus *MS. Voss.* 3.

fuerat. fuerit *Ed. Med.*

5 *poneretur.* reponeretur *MS. Leid.* 1, *Ax. Voss.* 2. 3. *Ed. Heus.*

pender. ponderetur *Ed. Med.*

6 *Coss.* consulibus *Ed. Iens. Med. Par. vbique.*

Romani. Sic et MS. Ax. *Sed* Roma *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. Romanis *MS. Voss.* 2.

sui exp. gr. m. r. ratus sui exposc. gr. missos *MS. Ax.*

conscendit. ascendit *MS. Leid.* 1. 2, *Voss.* 1. 2. 3, *Ax.*

clam atque. clamatque *Ed. Iens. Med.*

7 *fundamentis.* fundatis *Ed. Ald.*

indicarunt. dicarunt *MS. Mendos. Voss.* 1, *Ax. Leid.* 2. *Ed. Vltrai.* ditarunt *MS. Voss.* 3.

Cap. VIII, 1 *postquam.* posteaquam *MS. Voss.* 3.

domo. domum *Ed. Lamb.*

Quinto Minucio. quod inimico *MS. Voss.* 3. *In Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. scribitur* Minutio.

Cyrenaeorum. Cyreneorum *Ed. Iens. Med. Arg.*

fiduciaque. fidutiaque *Ed. Par. Ald.*

inducere posset. Aberant a MS. Voss. 2, Ax.

posset. possent *Ed. Arg. Long.*

proficisceretur. proficiscerentur *MS. Boecl. Voss.* 2. *Ed. Arg. Long.*

2 *fratrem.* fratrem absentem *MS. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 1. 2. 3. *Ed. Arg. Vltrai. Long. Boecl. Heus.*

ille desp. illis desp. *Ed. Iens. Med.*

soluissent. soluisset *MS. Voss.* 3.

prodita. Aberat a MS. Boecl. Voss. 2, Ax.

a seruis.

a seruis. seruolis *MS. Boecl. Voss.* 2, *Ax*.

3 *Tiberi — Thermopylis*. Tiberim — Thermophylas *Ed. Lamb. In MS. Leid.* 2 *et Voss.* 3 *erat* Tiberis. *In Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. est* Tyberi.

stulte. stulta *MS. Leid.* 2, *Voss.* 3. *Ed. Iens. Med. Par.*

4 *hisque*. isque *MS. Boecl. Ax*.

Pamphylio. Pamphilio *Ed. Iens. Med. Arg. Gebh.*

quo cum. quo cornu *MS. Mendos.* in quo cum *Ed. Lamb.*

quo cornu rem. quā rem *Ed. Lamb.* quo rem *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

Cap. VIIII, 1 *accidisset*. Sic et MS. Ax. *Sed* decidisset *MS. Boecl.*

Gortynios. Corthinios *MS. Leid.* 2. Cortymos *MS. Voss.* 1. 2. 3. Corthynios *Ed. Iens. Med. Arg. Par.* Cortinios peruenit *MS. Ax*.

vt ibi. vt n. ibi *MS. Boecl.* vt enim ibi *MS. Voss.* 2. vt vbi *Ed. Iens. Med.*

callidissimus. Sic MS. Sau. Put. Gif. *Sed* clarissimus *Ed. Par. Ald.*

peric. in periculo *Ed. Lamb.*

nisi quid prouid. nisi id praevid. *MS. Ax.* nisi id prouid. *MS. Boecl. Etiam in Voss.* 1. 3 *et Leid.* 2 *erat* prouidisset. *Sed* praeuidisset *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch.*

3 *complures*. quam plures *MS. Voss.* 3.

complet. implet *MS. Ax*.

has praes. princ. Sic MS. Leid. 1, Ax. Voss. 3. *Sed* his praes. princ. *MS. Boecl.* has praes. *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. Corthyniis praesentibus *Ed. Iens. Med. Par.* Corthiniis praesentibus *Ed. Arg.* Gortyniis pn̄tibus *Ed. Ald.* has Gortyniis praesentibus *Ed. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

Dianae. Dyanae *Ed. Iens. Med. Arg.*

inductis. Sic MS. Boecl. Ax. Voss. 1. 2. 3, Leid. 2. *Sed* ductis *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

abiicit. abicit *MS. Voss.* 3.

4 *Gortynii*. Corinthii *MS. Voss.* 2. Corthynii *Ed. Iens. Med. Arg. Par.*

ne quid ille. ne ille *MS. Mendos. Boecl. Ax. Voss.* 1. 2. 3, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Vltrai.* ne [quid] ille *Ed. Heus.*

his. illis *Ed. Iens. Med. Par. Ald. Lamb.*

secumque duceret. Sic MS. Boecl. Ax. Voss. 2. Ed. Vltrai. *Sed* secumque portaret *MS. Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Boecl. Bos.* 1. secumque asportaret *MS. Mendos. Ed. Gebh. Keuch.*

Cap. X, 1 *animo*. anno *Ed. Iens. Med.*

egit. Heus. inclusit vncis, vt suspectum. recte, opinor. vt 17, 2. 4 *nil aliud quam bellum comparauit*.

armauit et exercuit. Ita MS. Leid. 1, Ax. Voss. 2. Ed. Vltrai. *Sed* arm. et exercitu *MS. Boecl.* armarit et excitarit *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Iens. Med. Arg. Par. Ald. Steph.* arm. et exercitauit *Ed. Lamb.*. armauit et excitauit *Ed. Gebh. Boecl. Keuch.*

2 *dom. rebus*. Sic et MS. Ax. *Sed* dom. opibus *MS. Boecl. Voss.* 2. *Ed. Vltrai. e glossemate.*

minus.

minus. Aberat a MS. Voff. 2, Ax.

concil'abat. Aberat a MS. Boecl. Voff. 2, Ax.

adiungebatque.adiungebat *MS. Boecl. Voff*. 2, *Ax*.

nationes. nactiones *MS. Voff*. 2.

Pergamenus. Pergameus *MS. Leid*. 2.

mari et terra. mari terra *Ed. Ienf. Med*.

4 *decreturi*. Sic MS. Gif. Mendof. Voff. 1. 3, Leid. 2, Sau. Ed. Vltrai. *Sed* decertatum *MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Boecl. Bof*. 1.

5 *cum*. quomodo *MS. Voff*. 1. que *MS. Voff*. 3.

confeciffet. feciffet *MS. Boecl. Voff*. 2. 3, *Ax*. effeciffet *MS. Voff*. 1.

hifque. in hifque *MS. Ax*.

praecipit. praecepit *MS. Voff*. 1, *Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long*.

habeant. habebant *MS. Voff*. 1. 3.

facile il. illos facile *MS. Ax. rotundius*.

ferpentium. ferpentum *MS. Ax. Ed. Ienf. Med. Arg. Steph. Gebh. Keuch*.

in qua naue. Sic MS. Boecl. Voff. 2, Ax. *Sed* qua naue *MS. Voff*. 1. 3, *Leid*. 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof*. 1.

praemio. id praemio *Ed. Lamb*. premio *Ed. Ienf. Med*.

Cap. XI, 1 *tali*. tale *MS. Voff*. 2.

quarum. quorum *MS. Voff*. 1, *Leid*. 2.

quo loco. loco quo *MS. Voff*. 3.

2 *vbi*. Aberat a MS. Voff. 3.

epiftolam oftendens. epiftolamque oftendens *MS. Voff*. 1. ep. hoftendens *MS. Voff*. 3.

aliqu. de p. effe fcr. quin aliquid de pace effet fcr. *MS. Boecl. Ax*. aliq. de p. effet fcriptum *MS. Voff*. 3.

vnde ierat. vnde erat regreffus *MS. Boecl*. vnde erat *MS. Voff*. 3. vnde erat egreffus *MS. Ax*.

recepit. recipit *MS. Voff*. 1.

3 *nihil in ea*. nihil ea *MS. Boecl. Voff*. 2.

reperit. repperit *Ed. Ienf. Med. Arg*.

neq. rep. (neque rep.) *Ed. Heuf*.

non dub. dubitauit *Ed. Ienf. Med*.

4 *in concurfu*. in curfu *MS. Voff*. 2, *Ax*.

Bithyni. Bithynii *MS. Leid*. 2, *Voff*. 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald*.

cum rex. rex cum *MS. Ax*.

petiit. petit. *MS. Voff*. 2, *Ax*. quaerit *MS. Ernft*.

5 *Pergamenae*. Pergameae *MS. Voff*. 3, *Leid*. 2.

quae iacta. qua iacta *MS. Voff*. 2.

concitarunt, nec. Sic MS. Ax. *Sed* concitarunt inec *MS. Boecl*. excitarunt, nec *MS. Leid*. 2, *Voff*. 1. 2. 3. *Ed. Bof*. 1. *Heuf*. excitarunt, neque *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Steph. Gebh. Boecl. Keuch*. concitarunt, neque *Ed. Ald*.

6 *retulit*. rettulit *Ed. Ienf. Med. Arg*.

Pergamenorum. Pergameorum *MS. Voff*. 3.

tum folum. tamen folum *MS. Voff*. 2.

Cap. XII, 1 *Quintium*. Quintum *Ed. Ienf. Med. Arg*.

Flamininum. Flaminium *MS. Leid*. 2.

Leid. 2. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Steph. Boecl. Keuch. vbique.* Flamineum *MS. Voff.* 1. 3.

confularem. Sic MS. Boecl. Voff. 3, Ax. *Sed* confulem *Ed. Par. Ald. Lamb.*

eum in Pr. eum Pr. *MS. Voff.* 3.

2 *exiftimabant.* exiftimarent *MS. Voff.* 2, *Ax.*

Flamininum. Flaminius *MS. Leid.* 2.

a rege. ab rege *MS. Leid.* 2, *Voff.* 1. 2. 3, *Ax. Ed. Heuf.*

fibique dederet. Sic MS. Boecl. Voff. 1. 2. [*in quo tamen pro* dederet *erat* deberet] 3, Leid. 2. Ed. Long. *Sed* fibique vt dederet *Ed. Lamb. Boecl. Keuch. Bof.* 1.

3 *Prufias.* Prufia *MS. Voff.* 2. 3. *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Long.*

ei. Abeft ab Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Vncis inclufit Heufing.

ab rege. agere *MS. Voff.* 2.

aedificarat. aedificaret *MS. Voff.* 3.

in omnibus. omnibus *Ed. Lamb.*

exitum fibi. Sic MS. Boecl. Ax. Voff. 2. *Sed* exitus *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald. Lamb. Steph. Gebh. Boecl. Keuch. Bof.* 1.

vfu eueniret. Sic MS. Leid. 2, Voff. 1. 3. *Sed* vfu veniret *MS. Boecl. Ax. Ed. Steph. Gebh. Keuch.*

4 *multitudine.* multitudinem *MS. Voff.* 1.

renuntiaret. nuntiaret *MS. Ax.*

5 *renuntiaffet.* nuntiaffet *MS. Boecl. Voff.* 2. 3, *Ax.*

fumfit. fumpfit *Ed. Ienf. Med. Arg. Par. Ald.*

Cap. XIII, 1 *nam Atticus.* Sic MS. Sau. Put. Gif. *Sed* nam Azicus *MS. Leid.* 2. namque Atticus *MS. Ax. Ed. Arg. Par. Lamb. Steph. Gebh. Keuch.* nanque At. *Ed. Ienf. Med. Ald.*

Q. Fabio Labeone. et Q. Fabio Lacone *MS. Voff.* 1. et Fabio Labeone *MS. Voff.* 3. et Quinto Fabio Labeone *Ed. Ienf. Med. Arg. Par.* et Q. Fabio Lab. *Ed. Ald. Steph. Gebh. Keuch.*

Coff. confulibus *Ed. Ienf. Med. Par.*

at Polyb. ac Polybius *MS. Voff.* 1. at Polybuis *Ed. Ienf. Med.*

L. Aem. P. et Cn. B. Tamph. Sic MS. Gif. Voff. 3. Tamphilo *legebatur etiam in MS. Ven. Sed* Aemilio Paullo et C. Baebio Tamphilo *MS. Leid.* 2. *Ed. Ienf. Med.* Aem. P. et C. Baebio Pamph. *Ed. Steph.* Aemilio Paullo et Cn. B. T. *MS. Voff.* 1. *Ed. Gebh.* Aemilio Paullo et Cn. Baebio Pamphilo *MS. Voff.* 2. *Ed. Par. Ald.* Aem. Paulo, M. Bebio Pamphilio *MS. Ax.* Aemylio Paulo et Caio Bebio Pamphilo *MS. ep. Mag. Ed. Ald.* Aem. Paulo et Marco Bebio Pamphilo *Ed. Long.* Aem. Paulo et M. Bebio Pamphilo *Ed. Arg.*

Sulpit autem. Sulpitius autem Blito *MS. Boecl. Voff.* 2, *Ax. Ed. Steph.*

P. Corn. Cethego, M. B. T. Ita MS. Boecl. *Sed* P. Corn. Cethego et M. Bebio Pamphilo *Ed. Arg. Long.* P. Corn. C. et Bebio Pamphilo *Ed. Ienf. Med. Steph.* P. Corn. Ceth. Baebio Tamphilo *MS. Leid.* 2. *In MS. Voff.* 2, *Ax. erat* M. Bebio Pamphilio: *et ab*

Voss. 3 *aberat* τὸ M. *ante* Baebio. *Ed. Lamb.* P. Corn. Ceth. et L. et M. Baeb. Tamph. *Ed. Gebh.* P. C. C. et M. Baeb. Tamph.

2 *hic.* Abest ab Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long.

temporis. temporibus *MS. Voss.* 2.

Cn. Manlii Vulsonis. C. Manlii Volonis *MS. Leid.* 2. Cn. Manilii Vulſonis *MS. Voss.* 1. 3. Ennii Manilii Volonis *MS. Ax. Voss.* 2. C. Manlii Valonis *Ed. Med. Arg. Par. Ald. Long.* C. Manlii Valoïs *Ed. Ienſ.* Cn. Manl. Volſonis *Ed. Steph. Gebh.*

3 *bella.* Sic MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. *Sed* belli *MS. Voss.* 2, *Boecl.*

Silenus. Ita MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. *Sed* Syllenus *MS. Ax. Voss.* 2, *Boecl.* Philaenius *Ed. Lamb. Steph. Boecl. Bos.* 1. Philenius *Ed. Ienſ. Med Arg. Par. Ald.* Philinus *Ed. Gebh. Keuch.*

Sosilus. Soſillus *MS. Voss.* 2, *Ax.*

4 *nunc.* nos *MS. Boecl. Voss.* 1. 2. 3, *Ax. Leid.* 2. *Ed. Ienſ. Med. Arg. Par. Ald. Long. Lamb. Steph. Gebh. Keuch. Heuſ.*

Caeterum extrema hac Vita legitur in Ed. Ienſ. litteris maiuſculis: Probi Aemilii de virorum excellentium vita per M. Nicolaum Ienſon Venetiis opus foeliciter impreſſum eſt anno a Chriſti incarnatione MCCCCLXXI. VIII Idus Martias. *Ed. Ald.* Finis.

XXIIII. CATO

In MS. Voss. 1 *Vita Catonis ſequitur Vitam Attici, et Vitam Miltiadis in Voss.* 3. *In Voss.* 2 *videtur recentiori manu addita. Abeſt ab Ed. Ienſ. Par. Ald.*

M. P. C. ex libro poſt. Corn. Nep. M. Porc. Cato *Ed. Arg.* ex libro ſecundo Aemilii Probi ſeu Corn. Nep. *Ed. Lamb.* M. Porcii Catonis Vita *Schot.* M. Porcius Cato [ex libro poſter. Corn. Nep.] *Ed. Heuſ.*

Cap. I, 1 *Cato.* Catho *MS. Voss.* 3.

heredium. praedium *MS. Ven.*

hortatu. inde hortatu *MS. Mendoſ. Voss.* 1.

Perperna. Perpenna *MS. Voss.* 1. 2. 3, *Leid.* 2. *Ed. Med. Arg. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

Censorius. conſobrinus *MS. Mendoſ. Voss.* 1, 3. *Ed. Gebh.* Cenſorinus *Ed. Med. Arg. Lamb. Steph. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

in [*foroque*]. Copula erat in MS. Voſſ. 1. 2. 3, Leid. 2. Ed. Med. *Sed* in foro *Ed. Arg. Lamb. Schot. Steph. Gebh. Keuch.* Vnci abſunt ab Ed. Boecl. Boſ. 1, Heuſ.

2 *Q.* Qu. *Ed. Med. vbique.*

Maximo. Aberat a MS. Leid. 1.

Marcello. Aberat a MS. Leid. 2. Ed. Med. Arg. Schot. In Voſſ. 3 erat ſimpliciter *Claudio*, omiſſo etiam Praenomine *M.*

coss. conſulibus *Ed. Med.*

C. Cl. P. Claudii *MS. Boecl. Voss.* 1. 2. 3, *Leid.* 2. *Ed. Med. Arg. Schot.*

eius opera. opera eius *Ed. Med. Arg. Schot. Steph. Gebh. Keuch. Heuſ.*

exiſtimata eſt. Sic MS. Boecl. Voſſ. 1. 2. 3, Leid. 2. Ed.

 Long.

Long. Schot. *Sed* aeſtimata eſt *Ed. Lamb. Keuch. Boſ.* 1.

cecidit. decidi *MS. Voſſ.* 3.

Haſdr. — *Han.* Aſdr. — An. *Ed. Schot. vbique.*

3 *quaeſtor.* queſtor *Ed. Med. Arg. In Med. vbique pro* ae *eſt* e.

Corn. Scipioni. Aberant a MS. Boecl. Voſſ. 2, Leid. 2. Ed. Med. Arg. Long. Schot. Steph. Gebh.

namque. nanque *Ed. Schot.*

neceſſitudine. neceſſitudinem *MS. Voſſ.* 3.

perpetua. perpetuo *Ed. Schot.*

aedilis plebis. aedis plebi *MS. Voſſ.* 3. Edilis pl. *Ed. Med. Arg.*

praetor. praeter *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Med. Arg.*

Heluio. Heliuo *Ed. Med. Arg.*

Africa. affrica *Ed. Med. vbique.*

Ennium. omnium *MS. Voſſ.* 3.

exiſtimamus. aeſtimamus *Ed. Lamb. Schot. Steph. Gebh. Keuch.*

Cap. II, 1 *exque ea.* ex qua *Ed. Schot. Steph. Gebh.*

deportauit. Sic MS. Voſſ. 1. 2. 3, Leid. 2. *Sed* reportauit *Ed. Schot.*

2 *P. Scip.* quod P. Scipio *Ed. Med. Long.* quod Scipio *MS. Voſſ.* 2, *Leid.* 2. *Ed. Arg. Schot.*

priore. priori *Ed. Med. Arg. Schot. Steph. Gebh.*

voluit. noluit *MS. Voſſ.* 2.

depellere. pellere *MS. Voſſ.* 3.

reſp. res. p. *Ed. Med. Arg. vbique.*

adminiſtrabatur. miniſtrabatur *MS. Voſſ.* 3.

3 *pullulare.* pululare *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Med.* pullare *MS. Leid.* 2.

4 *octoginta.* octuaginta *MS. Voſſ.* 2. *Ed. Med. Arg. Steph. Gebh.* [circiter annos octoginta] *Ed. Heuſ.*

inimicitias. inimicicias *Ed. Med.*

tentatus. tēptatus *Ed. Med.*

quoad. quo ad *Ed. Arg.*

Cap. III, 1 *prudentia.* Aberat a MS. Voſſ. 3. Vnde Heuſingerus verba *prud. et* incluſit vncis.

peritus et iur. peritus iurisc. *MS. Voſſ.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Med. Arg. Long. Schot.* per. [et] iur. *Ed. Heuſ.*

probabilis. probatiſſimus *MS. Ernſt.*

cupid. concupidiſſimus *MS. Voſſ.* 3.

2 *etſi.* et *MS. Boecl. Leid.* 2.

[*in eis*]. Aberant a MS. Boecl. Voſſ. 1. 3. Ed. Med. Arg. Long. Schot. Steph. Gebh. Vnci abſunt ab Ed. Boecl. Keuch. Boſ. 1.

reperire poſſis. reperiri poſſit *MS. Voſſ.* 1. 3.

3 *ſcrib. hiſt.* hiſtor. ſcrib. *Ed. Med. Arg. Lamb. Schot. Steph. Gebh. Keuch.*

videtur. videretur *Ed. Long.*

Poenicum. Sic MS. Gif. Dan. In MS. Voſſ. 1. 3 erat: *in qu. a. eſt bellum P. pr.*

4 *reliquaque.* reliqua *Ed. Schot. Steph. Gebh. Keuch.*

perſec. proſecutus *Ed. Schot. Sic mox ſ.* 5. proſecuti.

Ser. Sergii *Ed. Med. Arg.*

diripuit. deripuit *MS. Boecl. Voſſ.* 2. *Ed. Med. Arg. Long.*

iiſdem. eiſdem *Ed. Schot.* hiſdem *MS. Leid.* 2. *Ed. Med. Arg.*

multa. nulla *MS. Voſſ.* 1. 3.

5 *rogatu.* rogati *MS. Leid.* 2.

perſec. proſecuti *Ed. Med. Arg.*

delegamus. Sic MS. Sau. Put. Gif. Voſſ. 2. 3, Leid. 2. *Sed*

Sed relegamus *MS. Voss.* 1. *Ed. Schot. Steph. Gebh. Keuch.* *Extrema hac Vita in Ed. Arg. leguntur verba litteris maiusculis haec*: Finis Aemilii Probi de Vitis excellentium imperatorum.

XXV. ATTICVS

Vita — Nepote. Ita et Ed. Arg. Lamb. *Sed* Vita T. Attici Pomponii ex Cornelio nepote *Ed. Med.* Historiarum Latinarum Cornelii Nepotis vita Attici *MS. Mendos.* Ex libro Cornelii Nepotis de Latinis historicis *MS. Gif.* Pomponii Attici viri illustris vita per Cornelium Nepotem composita *Ed. Brix.* T. Pomponii Attici vita *Ed. Schot. In MS. Mendosii sequebatur Vitam Attici Vita Catonis: et in Voss. 3 erat omnium prima. A MS. Voss. 2 aberat.* T. Pomponii Atici vita ex Cornelio Nepote *Ed. Heus.*

Cap. I, 1 *T. Pomp.* Sic MS. Medic. Gif. *Sed* Pomp., *omisso Praenomine*, *Ed. Brix. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Bos.* 1.

Romanae. Romano *MS. Leid.* 2.

generatus. Inclusit vncis Heusingerus.

acceptam. accaeptam *Ed. Brix.*

equestr. aequestrem *Ed. Med.*

2 *vsus est dil. indulg. — diti.* vsus diligente, et vt tum erant tempora diti *MS. Medic.* vsus est indulgente et vt t. e. t. d. *Ed. Brix.*

impertiri. impartiri *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. *Ed. Arg. Heus.*

3 *ac vocis.* Sic et MS. Mendos. *Sed* atque vocis *Ed. qu.*

celeriter. Aberat a MS. Mendos.

acciperet. Ita et MS. Voss. 1. 3, Leid. 2. Ed. Brix. *Sed* arriperet *Ed. Lamb. Schot. Boecl. Bos.* 1.

pronunt. pronunciaret *Ed. Brix. Med. Arg. Lamb. Schot. Keuch. Bos.* 1.

qua ex re in puer. nob. Ita MS. Gif. Mendos. *Sed* qua ex re pueritia nobilis vitae *MSS. Medicc.* qua re in p. n. *MS. Leid.* 2.

aequales. aequalis *MS. Leid.* 2. aequaleis *Ed. Lamb. Schot.*

quam gener. quod gen. *MS. Voss.* 3. *Vt. Cat.* 1, 3.

animo aequo. Sic et MS. Mendos.

4 *studio suo.* Sic et MS. Mendos. *Sed* suo studio *Ed. Gebh.*

C. Marius fil. Sic et MS. Mendos. *Sed* C. Silus *MS. Leid.* 2. C. Marii filius *MS. Voss.* 1. C. marii F. *Ed. Med. Arg.* C. Marius, C. filius R. *MS. Voss.* 3. C. Marius, C. filius *Ed. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

sibi. Aberat a MS. Gif.

iis. his *Ed. Brix. Med. Arg.*

perpetuo. perpetua *MS. Voss.* 1. 3.

Cap. II, 1 *adol.* adul. *Ed. Med. Arg. vbique.*

tribunus. Tribu. *Ed. Arg.*

Anicia. Antia *MSS. Medicc. Ed. Brix.* Antea *MS. Voss.* 3. Anitia *Ed. Med. Arg.*

M. Seruio. Ita MSS. Medicc. Voss. 1. 3, Leid. 2. *Sed* M. Seruilio *MS. Leid.* 1. M. Seruio Sulpicio *Ed. Lamb. Schot.* Seruio *Ed. Bos.* 1.

fratri P. Sulpicii. fratri Sulpicii

picii *MS. Voss.* 1. 3, *Leid.* 1. 2. *Ed. Brix. Med. Arg. Gebb. Keucb. Heus.* *In Ed. Med. Arg. scribitur* Sulpitius *vbique.*

2 *interf. P. Sulp.* interf. Sulp. *Ed. Brix. Med. Arg. Keucb. Heus.*

ciu. esse perturb. ciu. perturb. *MS. Voss.* 3.

dari. claram *MS. Voss.* 3.

quin. cum *MS. Leid.* 2.

dissociatis. dissotiatis *Ed. Med.*

Syllanis. Sillanis *MSS. Medicc.* Sullanis *Ed. Gebb. Heus. Stau.* 2.

Cinnanis. cynanis *Ed. Med.*

secius. secus *Ed. Arg.*

adol. adul. *Ed. Med. Arg. vbique.*

iuuit opibus suis. opibus iuuit suis *MS. Mendos.* iuuit operibus suis Athenas *MS. Voss.* 3. uiuit op. suis *Ed. Med.*

pecunia subl. pecuniis subl. *MS. Mendos. Voss.* 1. 3. *Ed. Brix.* opibus subl. *MS. Medic.*

3 *at.* ac *Ed. Med. Arg: Lamb. Schot. Gebb. Boecl. Keucb. Heus.*

affer. rei familiari. ferret rei familiari *MS. Voss.* 3. aff. rei familiaris *MS. Medic.* 1.

hic ita vix. sic itaque vixit *MS. Medic.* 2.

4 *praeter.* propter *MS. Voss.* 3.

in adol. adol., *omissa praepositione, Ed. Gebb. Keucb.*

saepius. saepe *Ed. Med. Arg. Schot. Gebb. Boecl. Keucb. Bos.* 1, *Heus.*

versuram. Ita MS. Gif. Sau. Put. *Sed* vsuram *MS Leid.* 1, *Voss.* 1. 3, *Mendos. Ed. Brix. Med. Arg.*

aequam. aeque *MS. Mendos. Medic.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Brix.* aeque ante *MS. Leid.* 2.

atque ita. ita, *omisso τῷ* atque, *Ed. Brix.*

vnquam. Aberat a MS. Mendos. Medic. 2. Ed. Brix.

acceperit. accaepit *Ed. Brix.*

eos debere. aes debere *MS. Mendos.* debitum debere *MS. Medic.* 1. debere, *omisso τῷ* eos, *Ed. Brix. Med. Arg.* [eos] debere *Ed. Heus.*

6 *septem.* Sic et MS. Medic. 2, Gif. Mendos. Leid. 1, Voss. 1. *Sed* sex *Ed. Lamb. Boecl.* VI *Ed. Gebb. Keucb. Bos.* 1.

modus. modius *MS. Medic.* 2. *Ed. Arg. Lamb.*

medimnus. medamnus *MS. Leid.* 2.

Cap. III, 1 *se.* sese *MS. Medic.* 2.

haberent. mandarent *Ed. qu.*

quo benef. eo benef. *Ed. Oxon.*

ita. Abest ab Ed. Boecl.

adscita. ascita *Ed. Med. Arg. Lamb. Schot.* Caeterum Heusingerus, praeeunte Ioh. Matthi. Gesnero, *verba*: quod non — adscita, *vt glossam, inclusit vncis.*

2 *Phidiae.* Sic MS. Mendos. Sau. Put. Gif. Voss. 1. 3. Ed. Brix. *Sed* Phydiae *MS. Leid.* 2. Pilio *MS. Ernst.* Piliae *Ed. Lamb. Schot. Keucb.* aliquot Pnyce et Poecile locis *Ed. Gebb.*

hunc enim. nunc est *MS. Voss.* 3.

actor. auctoremque. Sic et Ed. Gebb. Boecl. *Sed* auctorem actoremque *MS. Mendos. Ed. Brix. Stau.* 2. publicum actorem auctoremque *Ed. Med. Arg.* auct. [actoremque] *Ed. Heus.*

3 *domum.* dominam *Ed. Lamb. Schot. Keucb. Bos.* 1. domum voluit *MS. Mendos. Medic.* 1. 2, *Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Med. Arg.*

ciu.

eiu se. se cinitatem *Ed. Gebb.*

doctrina. Sic et MS. Mendos.

vnus ei. Sic MS. Mendos. Gif. Ed. Brix. *Sed* ei vnus *Ed. Arg. Lamb. Schot. Gebb. Keuch. Ab Ed. Boecl. Bos.* 1 *abest* τὸ ei.

Cap. IIII, 1 *huc.* hunc *MS. Voss.* 1.

Sulla. Sylla *Ed. Brix. Lamb. Schot. Boecl. Bos.* 1 *vbique.*

cum venisset. conuenisset *MS. Leid.* 2.

adol. et hum. adol. hum *Ed. Keuch.*

Graece. Graecae *Ed. Med. Arg.*

autem, enim *MS. Leid.* 2.

suauitas erat. Sic MS. Mendos. Gif. Ed. Brix. Med. Arg. *Sed* erat suau. *Ed. Gebb. Keuch.*

et Graece et Lat. et Graeceque Latine *MS. Voss.* 3.

addi. Erat in MS. Gif. Med. 1. 2, Leid. 2, Voss 1, Mendos. Aberat a MS. Voss. 3. Ed. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Bos. 1. Vncis inclusit Heusingerus.

nusquam. Sic MS. Leid. 2, Gif. Schot. Ed. Brix. Med. Arg. *Sed* nunquam *Ed. Gebb. Keuch.*

2 [*eum*]. Aberat a MS. Leid. 2, Voss. 3. Ed. Brix. Med. Arg. Vnci absunt ab Ed. Lamb. Schot. Gebb. Boecl. Keuch. Bos. 1.

ab se. Ita MS. Mendos. Voss. 1. 3, Leid. 2. Ed. Brix. Med. Arg. *Sed* a se *Ed. Gebb.*

cuper. sec. deducere. cuperet quia secum deduceret *MS. Voss.* 3.

cui cum. qui cum *MS. Voss.* 1. 3, *Leid.* 2. *Ed. Keuch.* quem cum *Ed. Brix.*

persuad. tent. dissuaderet *MS. Ernst.*

inquit Pompon. Vncis inclusa sunt in Ed. Arg.

ducere. Sic et MS. Mendos.

quae Ath. qui Ath. *Ed. Schot.*

3 *complures.* complureis *Ed. Schot.*

litteris. bonis artibus *Ed. Brix.*

4 *et ad comitia.* et comitia *MS. Voss.* 1. 3.

omnibus [*eius*] *per.* omnibus suis periculis *MS. Mendos. Leid.* 2. *Ed. Med. Vnci absunt ab MS. Gif Ed. Brix. Lamb. Schot. Gebb. Boecl. Keuch. Bos.* 1. *Heus. Abest* τὸ eius *ab Ed. Arg.*

LL S. duc. et quinqu. millia. sestertia ducenta et quadraginta millia *MS. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Brix. in quo tamen scriptum est* milia. *Sed* sextertia ducenta et quadraginta milia *Ed. Med.* H. S. duc. et quinquag. milia *Ed. Arg.* HS. CC et quinqu. *Ed. Gebb.*

5 *L. Cotta.* L. Cocta *Ed. Brix. Med.* L. Cota *Ed. Rom. Arg.*

Coss. consulibus *Ed. Brix.*

quem diem. quem quidem *MS. Ernst.* quem diem quolibet *MS. Medic.* quem, *omisso* τῷ die, *Ed. Gebb.*

prosecuta. prosequuta *MS. Voss.* 1.

Cap. V, 1 *huius.* hic *MS. Voss.* 3.

beneu. beniu. *Ed. Med. Arg.*

2 *LL S.* sestertium *MS. Mendos. Leid.* 2. *Ed. Brix.* sextertium *MS. Voss.* 1. 3. sextercium *Ed. Med.* H. S. *Ed. Arg. Gebb. vbique.*

3 *Q. Tullio.* Tullio, *simpliciter*, *MS. Voss.* 3. *Ed. Brix.*

condiscipulatu. discipulatu *MS. Medic.* 2. condisciplina *MS. Ernst. Schop.*

Quinto. Quincto *Ed. Gebh.*

4 *iis.* his *Ed. Med. Arg.*

vter eum. vter tum *MS. Mendos.* vter eorum *MS. Voss.* 3.

diligeret. diligeretur *MS. Mendos.*

tantae. tanta *MS. Leid.* 2.

Cap. VI, 1 *vers. est.* est versatus *Ed. Gebh. Keuch. Heus.*

ciuil. fluctibus. ciuibus fructibus *MS. Voss.* 1.

iis. his *Ed. Heus.*

marit. maritimis fluctibus *MS. Medic.*

2 *effusis.* effusi *MS. Gif.*

*neque * geri e rep.* neque e rep. *MS. Mendos. Voss.* 3. *Medic.* 2. *Ed. Brix. Med.* neque res geri *MS. Medic.* 1. neque ere. p. *MS. Voss.* 1. neque rep. *MS. Gif. Leid.* 2. neque geri e rep. *Ed. Lamb. Schot. Bos.* 1. neque retineri sine per. *Ed. Gebh. Keuch.*

3 *praes.* Aberat a MS. Leid. 2.

manceps. mancipes *MS. Leid.* 2.

factus est. factus fuit *MS. Mendos. Ed. Med. Arg.* factus *Ed. Brix.*

[*neque*] *suo.* suo, *omisso* τῷ neque, *MS. Voss.* 3. *Ed. Brix. Gebh. Keuch. Vnci absunt ab Ed. Med. Arg.* [illegible] *Schot. Boecl. Bos.* 1, *He*[illegible]

4 *delata*[illegible] [illegible]as *MS. Medic.* oblatas *M*[illegible]

vt nem. [illegible]m *MS. Voss.* 3.

fuerit. fuit *MS. Voss.* 3.

despexerit. despexit *MS. Leid.* 2, *Voss.* 3.

voluerit. Ita MS. Mendos.

cum apud. quem apud *MS. Voss.* 3.

obt. posset. possit obtinere *MS. Voss.* 3.

asseclam. assecla *Ed. Med.*

Cap. VII, 1 *an. circ. sexag.* circiter annos sexaginta *MS. Mendos.* et cum haberet circiter annos septuaginta *MS. Medic.* 1.

neque [*se*] *quoquam mou.* neque quoquam mouit *MS. Schop.* neque quidquam mouit *MS. Medic.* 1. neque se quoquam mouit, *omissis vncis*, *MS. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

2 *ips. Pompeium coniunctum.* Ita MS. Mendos. Leid. 2, Voss. 1. 3. Ed. Brix. *Sed* ips. Pomp. conuinctum *Ed. Rom. Med.* ips. Pomp. coniunctus *Ed. Gebh.* ipsum coniunctum *MS. Medic.* 1. ipsum Pompeium sibi iunctum *MS. Medic.* 2. ips. Pompeium non iunctus offendit *MS. Ernst.*

enim. Aberat a MS. Leid. 2, Voss. 3. Ed. Med. Arg. Heus. in quo etiam verba *nul. ab eo h. or.* inclusa sunt vncinis.

ceteri. exteri *MS. Voss.* 3.

ceperant. ceperunt *MS. Leid.* 2. coeperant *Ed. Arg.* caep. *Ed. Med.*

3 *quies.* quos *MS. Voss.* 3.

imperaret. impetraret *MS. Voss.* 3.

huic non solum. huic non solum non *MS. Leid.* 2.

sor. fil. et Q. Cic. Ita MS. Gif. Mendos. Leid. 1. Ed. Rom. *Sed* sororis filium Q. que Ciceronem *MS. Leid.* 2. sororis Q. et filium Ciceronem *MS. Voss.* 3. sororis et Q. Ciceronis fil. *Ed. Lamb. Schot. Bos.* 1. sor. filium et Q. Ciceronis *Ed. Med. Arg.*

vitae effugit. regit *MS. Leid.* 2.

Cap. VIII, 1 *illud oc.* Sic MS.

MS. Leid. 2, Voff. 1. 3. *Sed* illud tempus oc. *MS. Schop. Ernst. Ed. Brix.*

cum. quando *Ed. Med.*

Brutos. Brutum *MS. Mendos. Ed. Brix.*

ad eos conuertisset. Ita MS. Gif. Leid. 1. *Sed* ad eum convertisse videretur *MS. Leid.* 2, *Voss* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Arg. Lamb. Schot. Gebb Boecl. Keuch. Bos.* 1. conuertisse [videretur] *Ed. Heus.*

2 *haberet.* habebat MS. Leid. 2.

in conuictu. in coniunctis *MS. Medic.* 1.

3 *priuatum.* priuatim *Ed. Gebb.*

ab equit. equitibus, *omisso τῷ* ab, *MS. Mendos. Voss.* 3.

illius ordinis. eius ordinis *MS. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 3. *Ed. Med.*

a C. Flauio. C. Flauio *MS. Voss.* 3. a G. Flauio *MS. Voss.* 1. *Ed. Med. Arg.* a Q. Flauio *Ed. Brix.*

4 *qui off. amicis.* qui amicis officia *Ed. Brix. Med.* qui amoris officia *MS. Medic.* 1.

eae pater. se haec pater. *MS. Voss.* 3. hae pater. *Ed. Med. Arg.*

sed neque c. q. se neque c. q. *Ed. Lamb. Gebb. Keuch. Heus.* Sed neque cum qo *MS. Mendos.* se neque eum quoquam *MS. Leid.* 2. sed neque eum quoquam *Ed. Med. Arg.*

collocut. colloquuturum *MS. Voss.* 3.

disiectus est. disiectus *MS. Voss.* 3.

5 *Brutus.* Bruti *MS. Ernst.*

quae iis necis. Ita MS. Sau. Put. Gif. Medic. 1. 2, Ernst. Leid. 2, Voff. 1. 3. Ed. Brix. Heuf. *Sed* quae iis dicis *Ed. Lamb. Boecl. Keuch. Bos.* 1. quae necis iis caussa *Ed. Gebb.*

a consulibus. a consule *MS. Mendos. Medic.* 1. 2, *Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Brix. Med.*

exilium. exsulium *Ed. Schot.*

LLS. sestertia *Ed. Brix.* sextercia *Ed. Med.*

muneri. numerari *MS. Medic.* 1.

Epiro. Epyreo *MS. Leid.* 2. Epyro *Ed. Med. Arg. vbique.*

iussit. Aberat a MS. Voff. 1.

Cap. VIIII, 1 *Mutinam.* Mundinam *MS. Voss.* 3. Numidiam *MS. Medic.* 1. 2, *Voss.* 1.

cum ille. quamquam ille *MS. Voss.* 3.

neque agitur. neque agitatur *MS. Ernst.* augetur, *omisso τῷ* neque, *MS. Voss.* 1. agitur *MS. Leid.* 2, *Voss.* 3. *Ed. Rom. Brix. Med.* augetur *Ed. Gebb. Keuch.*

2 *restituendi.* restituenda *MS. Leid.* 2.

eius. Aberat a MS. Leid. 2, Voff. 1. 3. Ed. Rom. Med. Arg. Inclusit vncinis Heusingerus.

qui tum. qui tamen *Ed. Rom. Schot.* qui dum *MS. Voss.* 3.

qui. amici *Ed. Rom. Long. Lamb. Schot. Gebb. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

eius se dabant. eius dabant *MS. Voss.* 1.

et in eo. in eo *MS. Mendos. Voss.* 3. *Ed. Brix.*

se aliquam. aliquam *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Med. Arg.*

sper. se sperabant *Ed. Med. Arg.*

commendationem. Sic MS. Gif. *Sed* commendationem vel commoditatem *MS. Leid.* 1. commoditatem *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Arg. Lamb. Schot. Gebb. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

Antonii. eius *Ed. Lamb. Schot. Boecl. Bos.* 1. *Abest ab Ed. Gebh. Keuch.*

3 *esset.* Abest ab Ed. Brix.

4 *distineretur.* destinaretur *MS. Medic.* 2. *Ed. Med. Arg.* detineretur *MS. Ernst. Leid.* 2.

vexaretur. versaretur *Ed. Brix. An fuit in MS.* vecsaretur? *Vulgata certe longe exquisitior.*

stiterit. Ita MS. Gif. Ernst. *Sed* steterit *MS. Sau.* praestiterit *MS. Mendos. Long. Petau. Voss.* 1. 3, *Leid.* 2. *Ed. Brix. Med. Arg.*

hic sp. vt sp. *Ed. Brix.* qui sp. *Ed. Med. Arg.* sponsor *Ed. Gebh. Keuch.*

5 *quin etiam.* quod etiam *MS. Voss.* 1.

fundum. Aberat a MS. Leid. 1.

[*secunda fortuna*]. Aberant a MS. Mendos. Voss. 1. Ed. Med. *Vnci absunt Ed. Brix. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

versuram. vsuram *MS. Mendos. Medic.* 1 2, *Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Brix.*

fineque. fine *Ed. Brix.*

ei. Abest ab Ed. Brix. Med. Arg. Gebh. Keuch. Inclusit illud vncinis Heusingerus.

eum temp. eum in opinionem temp. *MS. Leid.* 2.

6 *nemini en. in opin.* neminis enim opinioni *MS. Mendos.* nemini enim opinioni *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. Hominis enim opinioni *Ed. Brix.* nemini enim in opinione *Ed. Med. Certe variasse olim lectionem, verba* in opinionem *in MS. Leid.* 2 *alieno loco posita satis, opinor, arguunt.*

7 *sed sensim is.* Ita et MS. Mendos. *Sed* sed sensim *MS. Medic.* 2. sed sensum is *MS. Voss.* 3. sed sensus eius *Ed. Gebh. Keuch.*

opt. repr. opt. eius rei repr. *MS. Medic.* 1. 2. opt. eius repr. *MS. Mendos. Voss.* 1. 3. *Ed. Rom.* eius repraeh. *Ed. Med. Arg.*

Cap. X, 1 *quid se.* quod se *Ed. Brix.*

esset. essent *Ed. Med.*

alii laud. forent. illi laud. f. *Ed. Gebh. Keuch.* alieni foret *Ed. Brix.*

2 *conu. subito fort. est.* Ita MS. Gif. Mendos. Leid. 2, Voss. 1. 3. *Sed* conuersa fortuna est *MS. Leid.* 1. *Ed. Gebh.* conu. subito fortuna *Ed. Brix.* conuersa subito fortuna [est] *Ed. Heus.*

[*in*] *peric.* in per. *MS. Leid.* 2, *Voss.* 2. *Ed. Brix. Med. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Boecl.* periculo *MS. Mendos. Voss.* 3.

Atticum. acticum *Ed. Med.*

[*futurum*]. Aberat MS. Voss. 3. Ed. Brix. Med. Arg. Gebh. Erat in MS. Voss. 1, Leid. 2. Ed. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Bos. 1: vncis tamen omissis.

iis temp. his temp. *MS. Mendos. Ed. Brix.* in his temp. *Ed. Gebh. Keuch.*

modo hi. modo ii *MS. Voss.* 1.

habebatque. habebat *Ed. Brix. Gebh. Keuch.*

Q. Gellium Canum. Sic MS. Gif. [a quo tamen Praenomen Q. aberat] Mendos. [in quo tamen erat *Quinctum*] Ed. Brix. *Sed* Gelum Canium *MS. Voss.* 1, *Leid.* 2. Q. Sellium Canium *MS. Voss.* 3. Q. Gellium Canium *Ed. Med. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Bos.* 1. *In Arg. est* Cannium. *Ed. Gebh.* Gellium Canium *Ed. Heus.* Gellium Canum.

3 *puerum*

3 *puerum*. puer *MS. Voss.* 3.

4 *solum ei*. solum eis *MS. Voss.* 3.

omn. etiam. etiam omn. *MS. Medic. vterque. Ed. Brix. Keuch.*

eius am. Sic MS. Gif. Medic. vterque, Voss. 1. 3. Ed. Brix. *Sed* suis am. *MS. Leid.* 2. *Ed. Arg. Gebh. Keuch.*

et ill. caus. [*Gell.*] *Can.* et eius caussa Gellium Canium *MS. Schop. Ernst.* et illius Canum *MS. Gif.* et Gellium Canum *Ed. Brix.* et Gellium Canium *Ed. Med. Lamb. Schot. Gebh. Keuch. Bos.* 1. et Gellium Cãnium *Ed. Arg.* et il. c. Galium Can. *MS. Voss.* 3. et [illius caussa] Gellium Canum *Ed. Heus.*

exemisse. Ac. exemisset at *MS. Leid.* 2.

quod [*in*] *per*. Sic MS. Voss. 3. Ed. Lamb. Schot. vncis tamen omissis. *Sed* quod per., *omissa praepositione, MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Brix. Med. Arg. Gebh. Keuch.* quod in per. *Ed. Boecl. Bos.* 1.

praes. ei mis. praes. eis misit *MS. Medic.* 2. praesid. et misit *MS. Voss.* 3.

5 *sed etiam*. sed et *Ed. Brix.*

praesidio. praesidium *MS. Gif. sed supra scriptum erat* vel praesidio.

enim. Aberat a MS. Leid.

coniunctim. coniuncti *MS. Mendos.*

velle [*esse*] *fort*. velle fort. *MS. Voss.* 1. *Ed. Brix. Med. Arg. Gebh. Keuch. Heus. Vnci absunt ab Ed. Lamb. Schot. Boecl. Bos.* 1.

Cap. XI, 1 *quibus ex*. qui ex *MS. Mendos.*

vt se emerserat. Sic MS. Ernst. *Sed* vt se emerserit *MS. Gif. Leid.* 2, *Voss.* 3. *Ed. Med. Arg.* vt saepe emerserit *Ed. Brix.* vt se emersit *Ed. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

imperatorum. imperatoris *MS. Mendos. Medic.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Brix.*

res vlla. res nulla *MS. Voss.* 3. re vlla *Ed. Brix. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

2 *qui etiam*. quin etiam *MS. Mendos. Ed. Brix. Med. Schot.*

L. Iulium. uilium *Ed. Med.*

praetorium. Ita MS. Leid. 2, Voss. 1. 3. Ed. Rom. Brix. Long. *Sed* praetorem *Ed. Lamb. Schot. Boecl. Bos.* 1.

eius fil. filium eius *Ed. Gebh. Keuch.*

perculsos. percussos *MS. Voss.* 3.

instit. tueri. Ita MS. Leid. 2, Mendos. Gif. Ed. Brix. *Sed* instituit tueri *MS. Voss.* 1. *Ed. Lamb. Schot. Boecl. Bos.* 1. instituerunt tueri *MS. Voss.* 3. institerit tueri *Ed. Gebh. Keuch.*

atq. ex Ep. atque Epiro *Ed. Brix.*

his omnia. his omnibus *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Boecl. Keuch.* iis omnia *Ed. Gebh.*

Samothrac. Samotrac. *Ed. Med. Arg.*

iusserit. Sic MS. Leid. 2. Ed. Brix. *Sed* iussit *Ed. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

3 *diff.* [*enim*] *est*. difficile est *MS. Mendos. Gif. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Heus.* diffic. enim est *Ed. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

persequi. prosequi *MS. Voss.* 1. *Ed. Rom. Arg.*

necessaria.

necessaria. Ita et MS. Mendos. *Sed* necessarium *Ed. Long.*
neque tempor. Absunt ab Ed. Brix.
4 *venditauit.* vendicauit *MS. Leid.* 2. *Ed. Brix. Arg.* vendicarat *MS. Mendos.* vindicauit *Ed. Med.*
quam. qua *Ed. Arg.* q̃ *Ed. Med.*
florente. Ita MS. Mendos. Leid. 2, Voss. 3. Ed. Rom. *Sed* eo florente *MS. Ernst.* florentem *Ed. Brix. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1.
5 *liberalitate.* libertate *MS. Leid.* 2. liberalitatem *Ed. Rom.*
laedebat. ledebat *Ed. Brix.*
accep. accaep. *Ed. Brix. vbique.*
non mal. Ita MS. Leid. 1. 2, Voss. 1. 3. Ed. Rom. *Sed* non mallebat *MS. Mendos.* malebat, *omisso* τῷ non, *Ed. Brix. Schot. Gebh. Bos.* 1.
vlcisci quam obliu. obliuisci quam vlcisci *Ed. Gebh. Keuch.* vlcisci [quam obliuisci] *Ed. Heus.*
percepta. Sic MS. Mendos. Ed. Brix. Med. Arg. Keuch. Heus. *Sed* praecepta *MS. Voss.* 3. *Ed. Lamb. Gebh. Stau.* 1. 2.
tribuerat. tribueret *Ed. Brix.*
tamdiu mem. tamdiu ipse mem. *MS. Leid.* 2.
acceperat. receperat *Ed. Keuch.*
6 *fort.* fortunam hominibus *MS. Gif.*
prius ille. ille prius *MS. Gif. Ed. Brix.*
iure. Ita MS. Mendos. Leid. 2, Voss. 1. 3. Abest ab Ed. Rom. Long. Gebh.

Cap. XII, 1 *effecit.* fecit *MS. Leid.* 2.

Vipsanius. Iuspanius *Ed. Brix.* iupsanius *Ed. Med. Aberat a MS. Leid.* 2.
coniunctus. conuinctus *Ed. Med.*
deligeret. diligeret *MS. Mendos.* dilegeret *Ed. Med. Arg. Gebh. Boecl. Keuch. Heus.*
praeoptaretque. Sic et MS. Mendos.
generosarum. generosam *Ed. Brix. Med. Arg. Lamb. Schot. Boecl. Keuch.* generosum *Ed. Gebh. operarum errore.*
2 *non est en.* Ita MS. Mendos. Ed. Brix. *Sed* non enim *est Ed. Lamb. Schot. Keuch.*
reip. constit. reip., *omisso* τῷ constituendae, *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Arg.*
tantum abfuit. tantum afuit *MS. Mendos. Leid.* 1, *Voss.* 1. *Ed. Keuch. Stau.* 2. tam abfuit *MS. Medic.* 2. tamen abfuit *Ed. Brix.*
nulla in. nulli in *Ed. Brix.*
deprecandis. precandis *MS. Leid.* 2.
3 *sub ipsa proscr.* Ita MS. Voss. 1. 3. Ed. Rom. Brix. Long. *Sed* sub illa proscriptione *MS. Leid.* 2. sub ipsam proscriptionem *Ed. Lamb. Schot.*
Saufeii. Saufei *Ed. Brix. Med. Arg. Gebh.* Saufrio *MS. Leid.* 2.
cum eo. Absunt ab Ed. Brix. Rom. Med. Arg. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Sed ab Ed. Gebh. abest tantum τὸ *eo.* Vncis verba illa duo inclusit Heusing.
complures. cum plures *Ed. Rom.*
philosophiae. Aberat a MS. Voss. 1.
habit. Athenis habit. *Ed. Med. Arg. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

Italia.

Italia. Italiam *MS. Voss.* 3. *pretiosas.* preciosas *Ed. Brix. Med.* praeciosas *Ed. Arg.* *tum res ger.* tum gerebantur *MS. Leid.* 2. *factum.* Ita MS. Voss. 1. 3, Leid. 2. *Sed* factum est *Ed. Brix. Rom. Med. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Keuch.* *nuntio.* nuncio *Ed. Brix. vbique.* *Saufeius.* Saufeus *MS. Mendos. Ed. Med. Arg.* Saufrius *MS. Leid.* 2. *certior.* clarior *MS. Mendos. Medic.* 2, *Leid.* 2, *Voss.* 1. [*in huius margine notatum erat* al. certior] 3. *Ed. Brix. Med.*

4 *Calidum.* Calidium *MS. Gif. Mendos. Leid.* 2, *Voss.* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Arg. Lamb. Schot. Keuch. Bos.* 1. *quem post. Lucr.* quem Lucr. *Ed. Med.* *Catullique.* Catulique *MS. Leid.* 2. *Ed. Med.* Catulli *Ed. Brix.* *post.* quem post *MS. Gif. Leid.* 2, *Voss.* 3. *Ed. Med.* *proscriptionem.* perscriptionem *MS. Voss.* 3. proscriptiones *MS. Leid.* 2.

Afric. aphricanas *Ed. Brix.* affricanas *Ed. Med.*

num. a P. numerum P. *MS. Leid.* 2. *Ed. Med.*

5 *in praesenti vtrum.* impetratum *Ed. Brix. Heus.*

ei. Aberat a MS. Leid. 2. *neque vero minus ille.* neque vero ille *MS. Mendos. Gif. Leid.* 2, *Voss.* 1. neque minus ille *Ed. Brix.* *hab. est, quam.* habitus quam *MS. Leid.* 2.

Cap. XIII, 1 *illo.* ille *MS. Voss.* 1.

in pr. imprimis *Ed. Med. Arg. vbique.*

2 *in colle.* in valle *MS. Mendos. Medic.* 1. 2, *Voss.* 1. [*in huius tamen marg. scriptum erat* al. colle]. 3. *Ed. Brix. Med.* *Tamphilanam.* Tamphilianam *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Brix. Gebh.* Tamphilarem *MS. Voss.* 3. Caecilianam *MS. Ernst.* Pamphilianam *Ed. Med.* Pamphilanam *Ed. Arg.* *hered.* haered. *Ed. Brix. Arg.* *amoen.* amaen. *Ed. Med.* *antiquitus.* antiquitatis *MS. Medic.* 1. antiquis *MS. Voss.* 3. *si quid.* Sic MS. Leid. 2, Voss. 1. 3. Ed. Brix. Lamb. *Sed* si quidem *Ed. Rom. Long.* quid *Ed. Bos.* 1.

3 *pedisseq.* pedissequus *Ed. Brix. Arg.* pedissecus *Ed. Med.* *vtrumque horum.* vtrum horum *MS. Mendos. Voss.* 3. vtrunque h. *Ed. Med. Arg.*

4 *ceteri.* caeteri *Ed. Brix. vbique.*

2 *apprime.* adprime *MS. Mendos.* *desiderat.* desyderat *MS. Mendos. Ed. Arg.* desiderabat *MS. Medic.* 2. *intemperanter.* imperanter *MS. Mendos. Voss.* 3. *plurimis.* pluribus *Ed. Gebh. Keuch.*

[*potius*]. Aberat a MS. Mendos. Ed. Brix. Gebh. Vnci absunt ab Ed. Med. Arg. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Heus. *pretio.* praetio *Ed. Med. vbique.* praecio *Ed. Arg. vbique.*

5 *sumtuos.* sumptuosus *Ed. Brix.* *omni.* omnique *MS. Gif.* *munditiem.* munditiam *MS. Schop. Ernst. Medic.* 1. 2. *Ed. Brix.*

Brix. Med. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Keuch.

affluentem. Sic Ed. Rom. Long. *Sed* affluentiam *MS. Mendoſ. Schop. Ernſt. Medic.* 1. 2, *Voſſ.* 3. *Ed. Brix. Heuſ.* affluentes *MS. Leid.* 2. affluebã *Ed. Med.*

affectabat. allectabat *MS. Ernſt.*

ſuppel. mod. Ita MS. Mendoſ. Ed. Rom. *Sed* ſupellex non modica *Ed. Brix. Gebb.*

vt in n. p. c. poſ. Sic et MS. Gif. *Sed* vt in n. partem * conſpici poſſet *Ed. Lamb.*

6 *hoc.* Aberat a MS. Leid. 2, Voſſ. 3. Ed. Rom. Brix. Med. Arg. Vncis incluſit Heuſing.

quanquam. quẽq. *Ed. Brix.*

domum. Ita MS. Mendoſ. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. Ed. Brix.

omnium. Abeſt ab Ed. Francoſ. operarum, credo, peccato.

terna millia. tria milia *Ed. Brix.*

peraeque. peraequae *Ed. Brix.*

ſumtui. ſumptui *Ed. Brix.*

ferre. fore *MS. Voſſ.* 3.

enim. Abeſt ab Ed. Med.

Cap. XIIII, 1 *eius.* Aberat a MS. Voſſ. 3.

aliud. aliquid *MS. Leid.* 2.

acroama. Acroma *Ed. Rom. Arg.* ἀκρόαμα *Ed. Gebb.*

anagnoſten. agonaſten *MS. Mendoſ. Voſſ.* 3. Anagoſten *Ed. Brix.*

iucund. iocund. *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Brix. Med.*

vnquam. nunquam *MS. Voſſ.* 3.

coen. caenatum *Ed. Med. Arg.* cenat. *Ed. Boecl.*

2 *namque.* nanque *Ed. Brix.*

cum. quom *Ed. Brix.*

pecuniae. pecunia *MS. Voſſ.* 3.

quotid. quottidiano *Ed. Brix.*

vitae. vicae *Ed. Arg.*

ſeſtertio. Sic MS. Mendoſ. bis *Sed* ſextertio *Ed. Med. Arg. bis.*

vicies. vities *Ed. Med. Arg.*

geſſerit. geſſit *MS. Voſſ.* 3.

quam inſt. quae inſt. *Ed. Med.*

3 *habuit.* habuerit *Ed. Rom. Long. Gebb.*

hortos. ortos *MS. Leid.* 1. *Ed. Med. Arg.*

ſumtuoſ. ſumptuoſam *Ed. Brix. vbique.*

Ardeatinum. Arretinum *MS. Mendoſ. Voſſ.* 1. Aretinum *MS. Medic.* 1. 2. *Ed. Brix.* Arrentinum *MS. Gif.* Arietinum *MS. Voſſ.* 3. Ardatinum *Ed. Med.*

Noment. Momentanum *Ed. Arg.* Numentanum *Ed. Boecl. Boſ.* 1.

omniſque. omneſque *Ed. Brix.*

reditus conſtabat. redditus conſtabant *Ed. Brix.* redditus *erat etiam in MS. Mendoſ.*

Epir. et vrb. Epir. vrb. *MS. Leid.* 2. *In Ed. Med. Arg. eſt* Epyroticis.

eum vſum. vſum eum *MS. Mendoſ. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Arg. Heuſ.*

metiri. meriti *MS. Voſſ.* 3.

ſolitum. ſolum *MS. Leid.* 2.

Cap. XV, 1 *an amarent.* Sic Ed. Rom. Long. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ. 1, Stau. 1. 2, Heuſ. *Sed* an vere am. *MS. Ernſt.* quam amarent *MS. Voſſ.* 1. 3. *Ed. Med. Arg. Boecl. Boſ.* 1.

quidquid. quicquid *Ed. Brix. Med. Arg.*

polliceri. pollicetur *MS. Voſſ.* 3.

2 *annuiſſet.*

2 *annuiſſet*. Ita MS. Gif. Leid. 1, Voſſ. 1. 3. Ed. Brix. *Sed* admiſiſſet *MS. Leid.* 2. *Ed. Med. Arg. Lamb. Gebh. Boecl. Keuch. Heuſ.*

mandatam. mandatum *MS. Medic.* 1. mandata *Ed. Brix.*

nunquam. Ita MS. Mendoſ. Ed. Brix.

negotii e. pertaeſ. negocii e. perteſ. *Ed. Brix. Med. Arg.*

3 *vt omnia Ciceronum*. Sic MS. Voſſ. 3. *Sed* vt non Ciceronem *MS. Mendoſ.* vt omnia Ciceronis *Ed. Brix. Med. Arg.* vt omnia M. et Q. Ciceronum *Ed. Lamb. Gebh.* [*in quo tamen eſt* Quincti] *Keuch. Boecl.*

Cat. M. que Cat. *Ed. Arg.*

Marii, Q. Hort. M. que Hortenſiii *MS. Mendoſ. Voſſ.* 3. *Ed. Med.* Marci Q. Hortenſiii *MS. Gif.* Marcique Hortenſii *Ed. Brix.* Marcique Horteſi *Ed. Rom.* Hortenſii, *omiſſis* Marii Q. *Ed. Arg. Lamb. Boecl.* [Marii, Q.] Hort. *Ed. Heuſ.*

negotia. negocia *Ed. Brix. vbique.*

fugiſſe. fugiſſe diuino *MS. Schop.*

reip. R. P. *Ed. Brix.*

Cap. XVI, 1 *iucund.* iocund. *MS. Voſſ.* 1. 3. *Ed. Brix.*

Q. Hort. Qu. Hort. *Ed. Brix.*

vixerit. vixit *Ed. Brix.*

iudicari dif. iudicare dif. *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Brix. Gebh. Keuch.* iudicaret dif. *MS. Voſſ.* 3.

familiarior. familior *Ed. Arg.*

libros. liberos *Ed. Med.*

3 [*iam*]. Abſunt vnci ab Ed. Brix. Med. Arg. Boecl. Boſ. 1. Ipſum vocabulum abeſt ab Ed. Rom. Gebh. Keuch.

editi. aediti *Ed. Med. Arg.*

ſexdecim. vndecim *MS. Mendoſ. Medic.* 2, *Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Arg.*

conſulatu. conſolatu *Ed. Brix.*

deſideret. deſiderat *MS. Mendoſ. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. *Ed. Brix.*

hiſtor. hyſtoriam *Ed. Med. Arg.*

illorum temp. Sic MS. Mendoſ. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. Ed. Brix. *Sed* eorum temp. *Ed. Rom. Gebh. Keuch.*

mutationibus. Sic MS. Gif. Mendoſ. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. Ed. Brix. *Sed* aemulationibus *Ed. Rom. Long.* ac mutationibus *Ed. Gebh. Keuch.*

perſcripta. ſcripta *MS. Voſſ.* 3. *Ed. Brix.*

nih. in iis. Ita et Ed. Brix. Med. Arg. *Sed* nihil in his *Ed. Rom. Keuch.*

quodammodo. quomodo *MS. Mendoſ.*

cecinit. recinit *MS. Leid.* 2.

Cap. XVII, 1 *vere*. vero *MS. Mendoſ.*

audierim. audiuerim *MS. Brix.*

nonag., cum eſ. ſept. et ſexag. nonaginta ſeptem: et ſexaginta *MS. Mendoſ. Voſſ.* 3. *Ed. Brix.* non cum eſſet VII. et letata *Ed. Med.*

cum ma. cui ma. *Ed. Brix.*

rediſſe. rediiſſe *Ed. Brix. Med. Arg. Schot. Gebh. Keuch.*

aequalem. Ita MS. Gif. Mendoſ. Sau. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. Ed. Brix. *Sed* aetate aequalem *Ed. qu.*

habebat. hēbat *Ed. Med.*

2 *vnquam*. nunquam *MS. Voſſ.* 3.

interceſſiſſe. interceſiſſe *Ed. Med.*

hunc. Abeſt ab Ed. Brix.

3 *perc.*

3 *perc. — praec.* percaepta — praecaepta *Ed. Brix.*

habuit. Sic MS. Mendoſ. *Sed* habuerat *Ed. Gebh.*

iis. Ita MS. Mendoſ. Voſſ. 1. 3. *Sed* his *Ed. Gebh.*

oſtentationem. oſtentatōnem *Ed. Arg.*

Cap. XVIII, 1 *volumine.* voluminum *MS. Voſſ.* 3.

2 *pop. Rom.* Ita et MS. Gif. *Sed* P. R. *Ed. Brix.* populo romano *Ed. Gebh.*

familiarum. familiarium *Ed. Brix.*

cognoſcere. cogere *Ed. Med.*

3 *vt.* Abeſt ab Ed. Brix.

Iuniam familiam. ſummarum familiarum *MS. Medic.* 1.

enumerauit. enumerauerit *MS. Voſſ.* 1. 3, *Leid.* 2. *Ed. Med. Arg. Lamb. Gebh. Boecl.*

a quo. a quoque *MS. Voſſ.* 3. *Ed. Brix. Gebh.*

ortus. ortus eſt *MS. Leid.* 2.

cepiſſet. caepiſſet *Ed. Brix.*

4 *Marc. Cl., Marc.* Ita MS. Medic. 2. *Sed* Marcelli : Claudii : et Marcellorum *Ed. Brix.* Marc. Cl. de Marcellorum *Ed. Med. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

Maximi. Maximii *MS. Voſſ.* 1.

Fabiorum et Aemil. qu. Sic MS. Mendoſ. Ed. Med. Arg. *Sed* Fabiorum Aemiliorum *MS. Voſſ.* 1. Fab. et Aemyliorum *Ed. Brix.* de Corneliorum et Fabiorum et Aemiliorum qu. *Ed. Lamb. Schot. Boecl. Keuch.* de Fab. et Aem. *Ed. Gebh.* [Corneliorum, et] Fab. et Aem. quoque *Ed. Heuſ.*

quibus libris. qui libris *Ed. Keuch. operarum peccato.*

iis. his *MS. Leid.* 2.

aliquam cupid. aliquam auiditatem *MS. Medic.* 2. aliam cupiditatem *MS. Voſſ.* 3. *Ed. Brix.*

notitiae. noticiae *Ed. Med. Arg.*

5 *attigit.* attingit *Ed. Arg.*

poëticen. poëticam *MS. Mendoſ. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. *Ed. Brix.* peticam *MS. Voſſ.* 3. *Ed. Med.*

eius. Aberat a MS. Mendoſ.

namque. nanque *Ed. Brix.*

rerumque. Sic MS. Mendoſ. Ed. Rom. Brix. *Sed* rerum *Ed. Gebh.*

6 *quiniſque.* quiniſue *Ed. Gebh. Keuch. Heuſ.*

etiam liber. etiam vnus liber *Ed. Brix. Gebh. Keuch.* et vnus liber *MS. Voſſ.* 3.

de conſul. conſulatu, *omiſſa praepoſitione, MS. Voſſ.* 3.

Attico. actico *Ed. Med. Mox in eodem et Arg.* aedita.

ed. haec a nob. Sic et MS. Voſſ. 1, Leid. 2. *Sed* edita a nobis *Ed. Brix. Gebh. Keuch.* ed. [haec] a nob.] *Ed. Heuſ.*

Cap. XVIIII, 1 *poterimus.* Sic MS. Mendoſ. *Sed* potuerimus *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Arg. Lamb. Schot.*

plerumque. plaerumque *Ed. Brix.*

2 *namque.* nanque *Ed. Brix.*

equeſtri. aequeſtri *Ed. Med.*

diui [Iulii] filii. diui filii *MS. Mendoſ. Gif. Voſſ.* 3, *Leid.* 2. *Ed. Med. Gebh. Heuſ.* duci [l. diui] filii *Ed. Brix. Vnci abſunt ab Ed. Arg. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Boſ.* 1.

conſecutus. conſequutus *Ed. Brix. vbique.*

alia. vlla *Ed. Keuch. operarum errore.*

qua. quae *MS. Voſſ.* 3.

ceperat. Abeſt ab Ed. Brix.

humiliore. humiliores *MS. Mendoſ.* humiliores anteibat *Ed. Brix.*

Caeſarem.

Caesarem. Ita MS. Leid. 2. *Sed* Caesarum *MS. Mendos. Gif. Ed. Brix.* Caesarum causſa est secutus *MS. Voss.* 3. Caesarum est eum conſ. *Ed. Med.* [Caesarem] *Ed. Heuſ.*

eum. Abest ab Ed. Arg. Lamb. Gebh. Boecl. Keuch. Heuſ.

tribuerit. tribuere *Ed. Gebh.*

detulerit. tulerit *Ed. Brix.*

quod nemo — conſequi. Sic MS. Leid. 1. *Sed* quam ciuis R. qu. conſ. *MS. Gif. Leid.* 2. *Ed. Med. Ab Ed. Brix. abſunt iſta verba omnino: et ab Ed. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Keuch. Heuſ. verba* nemo adhuc ciu. R.

3 *nata aut. eſt.* nata est autem *MS. Mendoſ. Ed. Brix. Med. Arg. Lamb. Schott. Boecl. Keuch. Boſ.* 1, *Heuſ.*

collocarat. Ita MS. Leid. 2, Voss. 1. 3, Mendoſ. Gif. Ed. Brix. *Sed* collocauit *Ed. Gebh.*

anniculam. amiclam *MS. Voss.* 3.

Tiberio. Aberat a MS. Voss. 3.

Druſilla. Drusilia *MS. Voss.* 1. 3. Drusila *Ed. Med. Arg.*

coniunctio. conuinctio *Ed. Med.*

ſanxit, fam. sansit, fam. *MS. Voss.* 1. sic auxit, vt fam. *MS. Medic.*

redd. frequ. reddit clariorem *MS. Medic.*

Cap. XX, 1 *cum.* quia *MS. Voss.* 3.

abeſſet. esset *MS. Mendoſ. Voss.* 3. *Ed. Brix.*

litteras. litteris *MS. Voss.* 3.

quin. cum *MS. Leid.* 2.

ageret, in primis quid. ageret in primis: quid *MS. Mendoſ. Ed. Rom. Brix.*

quibuſque. quibus *Ed. Heuſ.*

2 *ſed etiam.* Ita quoque MS. Voss. 1. 3, Leid. 2. Mendoſ. *Sed* sed et *Ed. Gebh. Keuch.*

nul. di. tam. tem. interc. nulla dies tamen interc. *MS. Mendoſ.* nullus dies temere interc. *MS. Rom. Ed. Gebh. Keuch.* nullus dies tamen temere intercesserit *MS. Voss.* 1. *Ed. Med. Arg.* nullus dies tamen intercesserit *MS. Voss.* 3. *Ed. Brix.*

cum modo aliq. Sic MS. Leid. 1. *Sed* quo non aliquid *MS. Mendoſ. Ed. Rom. Brix. Med. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Keuch. Boſ.* 1. quo aliquid *Ed. Long.*

poëticam. petitam [*l.* peticam *vt c.* 18, 5] *MS. Voss.* 3. aliq. quaest. poët. ei prop. *Ed. Gebh. Keuch.*

eliceret. ediceret *Ed. Brix.*

3 *aedes.* aedis *MS. Mendoſ. Ed. Brix. Med. Arg.*

ab Rom. Sic et MS. Mendoſ. *Sed* a Romulo *Ed. Brix.*

conſtituta. constitutae *MS. Mendoſ. Ed. Brix.*

detecta prolaberetur. tecta prolaberentur *MS. Mendoſ. Ed. Brix.* tecta probarentur *MS. Voss.* 3.

ammonitu. Sic et MS. Voss. 1. Ed. Med. Arg. Schot. Boecl. Keuch. Heuſ. *Sed* admonitu *Ed. Stau.* 1. 2. monitu *MS. Voss.* 3.

4 *ab M.* Sic et MS. Leid. 2, Mendoſ. Ed. Brix. In MS. Voss. 3 erat *vōbat M. Antonus.* a M. Ant. *Ed. Gebh.*

colebatur. colebantur *MS. Leid.* 2. colebant *Ed. Keuch. vitioſe.*

ex vltimis terris. exul eum litteris *MS. Leid.* 2, *Voss.* 1. *Ed. Rom. Med. Arg.* exul tum iis terris *MS. Mendoſ. Ed. Brix.* exul tum his terris *MS. Voss.* 3. *Ed. Long. Lamb. Schot. Boecl. Keuch.*

ageret, quid curae. ageret, curae *MS. Mendoſ. Voſſ.* 3. *Ed. Brix. Heuſ.*

faceret. facere *MS. Mendoſ. Ed. Brix. Heuſ.*

5 *beneuol.* beniuol. *Ed. Brix. Med. Arg. Schot. Gebh. vbique.*

inter quos. intra quos *Ed. Brix.* in quos *Ed. Med.*

quantam. quantũ *Ed. Arg.*

incidere. Sic MS. Mendoſ. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. Ed. Rom. Brix. Long. Lamb. *Sed* intercedere *Ed. Gebh.*

Romanae. Romae *MS. Mendoſ. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. *Ed. Med. Gebh.*

Cap. XXI, 1 *ſeptuaginta.* ſexaginta *MS. Mendoſ. Voſſ.* 3. *Ed. Brix.* VII et LXX *Ed. Med. Arg.*

hered. haered. *Ed. Brix. Med. Arg. vbique.*

eſt conſec. Abeſt τὸ *eſt* ab MS. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. Ed. Brix. Med. Arg. Gebh.

tantaque. nunquam *MS. Leid.* 2.

eſſet valet. eſt valet. *MS. Mendoſ. Voſſ.* 1. 3. eſt valit. *Ed. Brix.* valitudinis *Ed. Med.*

annos trig. annes XXX *MS. Mendoſ.* annis trig. *MS. Voſſ.* 1. 3. *Ed. Brix. Med. Arg. Gebh. Keuch. Heuſ.*

2 *contemſ.* contempſerunt *Ed. Brix.*

putarunt. putar̃ *Ed. Med.* putare *Ed. Arg.*

teneſmon. Ita et MS. Gif. *Sed* tenaſmon *MS. Leid.* 2, *Voſſ.* 1. 3. *Ed. Rom. Brix. Med. Arg. Long.* τενασμὸν *MS. Mendoſ.* τενεσμὸν *Ed. Gebh.* tenaſmon *Ed. Heuſ.*

3 *conſumſ.* conſumpſiſſet *Ed. Brix.*

fiſtula putris eruperit. fiſtulae puris eruperit *MS. Gif.* fiſtulae puris erumperet *MS. Mendoſ.* [*in quo adſcripta haec erant*: fiſtulae poris erumperent. al. fiſtulae pus erumperet. al. fiſtulae putres eruperint] *Voſſ.* 1. *Ed. Brix.* fiſtula puris [*ſic et Schoppii MSS. tres legunt*] erumperet *MS. Voſſ.* 3. fiſtule puris eruperit *MS. Leid.* 2. pus erumperet *MS. Medic.* fiſtulae putris eruperit *Ed. Rom. Long.* fiſtule putris erumperent *Ed. Med.* fiſtulae putris eruperent *Ed. Arg.*

4 *atque hoc priusq.* Ita et MS. Mendoſ. Ed. Rom. Brix. Long. *Sed* atque antea quidem morbi diuturnitatem moleſte ferebat, priusq. *Ed. qu.*

accideret. accederet *Ed. qu.*

poſtq. in d. poſtquam vero in d. *Ed.*

febremque. febresque *MS. Leid.* 2. *Ed. Rom. Brix. Med. Arg. Gebh. Keuch.*

arceſſi. Sic et MS. Voſſ. 1. *Sed* accerſi *MS. Mendoſ. Gif. Voſſ.* 3. *Ed. Brix. Schot.* acceſſiri *Ed. Med. Arg.* accerſiri *Ed. Rom. Long.* arceſſiri *MS. Leid.* 2. *Ed.*]. *Gebh. Keuch. Stau.* 1. 2. arcerſi *Ed. Lamb. Similis permutatio in libris ſcriptis et editis apud Iuſtin.* 18, 2. 4.

Sextumque Pedrc. Sex. q. peduceum *Ed. Brix. Med. Arg.*

5 *innixus.* Sic MS. Gif. Mendoſ. Medic. 2. Leid. 2, Voſſ. 1. 3. Ed. Rom. Brix. Med. *Sed* nixus *Ed. Arg. Lamb. Schot. Boecl. Boſ.* 1.

diligentiamque. et diligentiam *Ed. Brix.*

valetud. valitud. *Ed. Brix.*

vos teſt. nos teſtes *MS. Voſſ.* 1. 3.

nihil

nihil nec. est. Ita MS. Sau. Medic. 1. 2. Voff. 1. 2. Ed. Brix. Med. *Sed* nihil opus est *Ed. Arg. Lamb. Boecl. Bos.* 1. nihil necesse *MS. Leid.* 2. *Mendos. Gif. Ed. Gebb. Keuch.*

me nih. rel. fecisse. Sic MS. Leid. 1. 2, Voff. 1. 3. Ed. Rom. Brix. Med. Arg. Gebh. *Sed* nihil reliqui feci *Ed. Lamb. Schot.* nihilque reliqui feci *Ed. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

egomet. et egomet *MS. Leid.* 2.

vos — nolui. nos — uolui *Ed. Med.*

6 *namque.* nãque *Ed. Brix.*

quidquid. quicquid *Ed. Brix.*

cibi sumsi. cibi potionisque sumpsi *MS. Mendos. Voss.* 1. 3. *Ed. Brix.*

dehort. con. dehortando impedire conemini *MS. Leid.* 1.

Cap. XXII, 1 *constantia.* constancia *Ed. Med.*

vultus. vultus fuit *Ed. Brix.*

osculans. obsecrans *MS. Schop. qui mox omittit verba:* atque obsecraret.

ne ad id. Ita MS. Leid. 1.2, Voff. 3. Ed. Rom. Brix. Med. Arg. Long. *Sed* ne id *Ed. Lamb. Schot. Boecl. Bos.* 1.

cogeret. coegerat *Ed. Brix.*

acceler. sibi acceleraret *Ed. Brix. Arg. Lamb. Schot. Gebh. Boecl. Keuch. Bos.* 1, *Heus.* sibi accelleraret *Ed. Med.*

depressit. Ita et MS. Leid. 2, Voff. 1. 3. Ed. Brix. Med. Arg. *Sed* compressit *Ed. Lamb. Schot. Boecl. Keuch. Bos.* 1.

2 *biduum.* biduo *Ed. Keuch.*

cibo se abstin. cibo abstin. *MS. Ernst.*

febris. febri *Ed. Brix.*

leuiorque. — decessit. Aberant ab MS. Mendos. Ed. Brix. Etiam ab MS. Voff. 3 aberant inde a τῷ *leuiorque* ad verba *C. Sosio.*

morbus. moribus *MS. Voss.* 1.

secius. secus *MS. Voss.* 1.

3 *Aprilis.* Aprileis *Ed. Schot.*

Sosio. Sisio *Ed. Boecl.*

quintum. quinctum *Ed. Gebh.*

Cn. Dom. in Dom. *MS. Voss.* 1. Gn. Domicio *Ed. Med. Arg.*

praescr. prescr. *Ed. Arg.*

Caecilii. Cecilii *Ed. Brix. Med. Arg.*

In Ed. Arg. extrema hac vita additur : TELOS.

FRAGM. XII

Epistola — Gracchorum. Verba Corneliae Graccorum matris ex Cornelii Nepotis libro excerpta *MS. Sau. Voss.* 1. Corneliae Graccorum matris ex Cornelii Nepotis libro excerpta *MS. Voss.* 3. verba Corneliae matris Gracchorum *MS. Petau.* verba ex epistola Corneliae Gracchorum matris ex libro Cornelii Nepotis de Latinis historicis excerpta *MS. Gif.*

1 *dices.* Sic et MS. Voff. 1, Gif. *Sed* lices *MS. Petau.* dices *MS. Sau.*

pulchrum. pulcherrimum *MS. Voss.* 3.

esse mihi. mihi esse *MS. Voss.* 3.

2 *atque vti.* neque vti *Ed. Gebh. Keuch.*

nunc. Sic MS. Sau. Gif. *Sed* non *MS. Petau.*

profligetur. Ita et MS. Voff. 1.

3 *qui.* Aberat a MS. Sau.

Gracchum necarunt. Graccum necharunt *MS. Voff.* 1. Graecum nec. *MS. Voff.* 3.

tantum molestiae. tantumque tantae molestiae motatumque *MS. Voff.* 3.

quos ante habuerim. Sic MS. Petau. *Sed* quos ante hac habui *MS. Sau. Gif. Ed. Keuch.*

partis eorum. Ita MS. Gif. Petau. Sau. a quo postremo tamen aberat τὸ *eorum. Ed. Keuch.* partes eorum.

5 *cui p. pars vitae.* in tam paruas pausas vitae *MS. Voff.* 3.

ne id qu. Sic et MS. Voff. 1.

aduerseris. aduerses *MS. Voff.* 1. 3, *Sau.* aduersus *MS. Gif. Petau.*

6 *pausa.* pausas *MS. Voff.* 3.

et quando. Sic MS. Sau. Petau. *Sed* ecquando *MS. Gif.*

rei haberi. ei rei LXVI *MS. Voff.* 3.

et habentes et praebentes. Sic et MS. Voff. 3, Sau. Gif. *Sed* et absentes et praesentes *MS. Petau.* et habentes et praesentes *Ed. Keuch.*

et quando perpud. Aberant a MS. Petau.

7 *vbi.* Sic MS. Gif. Petau. *Sed* mihi *MS. Sau.*

post me. Aberant a MS. Voff. 1, Sau.

facito. facite *MS. Voff.* 3. facito quod lubebit *MS. Sau. Ed. Keuch.* per me facito quod libebit *MS. Gif.*

8 *parentabis.* parentibus *MS. Voff.* 3, *Sau.*

non pudet. Ita et MS. Gif. Petau. *Sed* ne pudet *MS. Voff.* 1, *Sau.*

9 *ea perseuerare.* Ita et MS. Voff. 3, sed omisso τῷ *ea.*

vereor in. vereor ne in *Ed. Gebb. Boecl.*

P. 41 Dion. 1, 3 leg. [*esse*]. esse *Ed. Par.* etc.

DE

NEPOTE CORNELIO

BENE MERENDI ALIQVOT
SVBSIDIA

BIBLIOTHECAE GVELPHERBYTANAE

PRISCAE ERVDITIONIS AMANTIBVS

INDICAT

IAC. FRIDER. HEVSINGERVS

L E C T O R I S

Ostenderat mihi ante menses aliquot per litteras Heusingerus, Vir egregie doctus, semet, magni Patrui sui exemplo excitatum, et bibliothecae Guelferbytanae eximiis opibus atque copiis adiutum, esse breui de Nepote bene meriturum. Cuius quidem rei spem tibi, Lector, a nobis in Praefatione factam esse eo magis laetamur, quum Heusingerus satis iam promissis fecerit, edito nuper admodum libello de subsidiis ex ea, quam modo memoraui, bibliotheca ad emendandas perpoliendasque Cornelii Vitas petendis. Haec subsidia sunt cum scripti manu Codices, tum etiam libri editi. de quorum bonitate et praestantia vt existimare sponte posses: visum est Heusingeri mei libellum, qui alia quoque studiosis litterarum haud ingrata futura continet, ipsum subiicere; in primis quum verendum magnopere esset, ne ille mox a multis harum rerum cupidis frustra quaereretur. Postremam vero libelli partem, quia aliena et priuata est, et ad res scholae Guelferbytanae pertinet, omittere operas iussimus. Vale, Lector, Heusingeroque meo et mihi faue.

Quum

Quum omnibus, quibus praestantissimos historicos censemus, virtutibus, tum casto atque eleganti orationis genere adeo commendantur Cornelii Nepotis, quae ad nostram aetatem peruenerunt, monimenta, vt operae pretium se facturos merito iudicauerint eruditione insignes viri, si scriptorem grauissimum non crebra tantum lectione sibi familiarem redderent, sed etiam in emendandis atque explicandis operibus eius curam, laborem atque vigilias collocarent. Magnam itaque gratiam Iohannes Michaël Heusingerus, patruus meus, cuius etiam defuncti memoria mihi sancta est, ab aequis meritorum suorum aestimatoribus iniit, quod Nepotem vetustissimorum exemplarium fide recensuit, perpetuisque adnotationibus criticis egregie politum emisit. Hunc librum si vidisset Augustinus a Staueren, erubuisset sane tot naeuos, a patruo meo Nepoti feliciter abstersos, noua editione vlterius propagare, neque in clarissima luce scriptori cultissimo dudum accensa caligans ipse aliis etiam caliginem offundere sategisset. Idem, nisi fallor, haud commissurus fuisset, vt ea ipsa conuicia, quibus viuentem incesserat patruum meum, etiam in defunctum, quod impune insultaturum sperauit, multo confidentius repeteret, si isto tempore perlata ad eum fuissent Bidermanni V. C. Selecta scholastica, in quorum vol. II fascic. II p. 655 seqq. plerisque omnibus criminationibus suis abunde satisfactum esse conspexisset. Quod vero obseruationes historicas, ex doctorum virorum commentariis ille compilauit, easque satis ridiculis erroribus suis inquinatas nouis Cornelii exemplaribus adleuit, id hoc quidem tempore ferat tacitum a me, cui non flagitia a postremo Nepotis editore admissa manifestare, sed potius de Nepote ipso, si qua possim, bene mereri, et praesidia, quibus adiuti alii etiam laudatissimum scriptorem vlterius exornare possint, indicare hac scriptione propositum est. Suggeruntur ista, quae dixi, de Cornelio Nepote bene merendi praesidia ab instructissima rarissimisque ex omni disciplinarum genere monimentis referta bibliotheca Serenissimorum Ducum Brunsuicensium, ad quam admiranda Clementissimi Patris Patriae munificentia quotidie, tamque liberum, accessum non ciuibus magis, quam exteris, concedit, vt dum sint, qui tanta indulgentia optimi Principis vti velint, res litteraria ineffabilibus inde augeri queat incrementis.

Inter ea vero, quae futurus Nepotis editor ex Guelpherbytano thesauro auctori suo decora possit arcessere, vel primo loco veniunt commemoranda duo excellentissimi historici fragmenta, quae codici antiquo Ciceronis orationum Philippicarum praescripserat homo, qui a Cornelii Nepotis testimoniis operi Tulliano petierat commendationem. Haec eo studiosius excerpenda eoque maturius in publicos eruditorum vsus proferenda duxi, quo rarior est nostris temporibus fortuna tam insignia monimenta inueniendi, quum iam pridem philologi, perreptatis plerisque bibliothecis excussisque earum forulis, antiquae eruditionis, quascumque indagare potuerunt, reliquias magna seduli-

sedulitate collectas publicauerunt. Iudicabunt autem viri docti, maiorne gratia Guelpherbytani codicis scriptori debeatur Ciceronis, an Nepotis nomine, quorum vtriusque laudi praeclare consuluit, dum nobis alterius fragmenta insignia conseruauit ista:

CORNELIVS NEPOS IN LIBRO DE HISTORICIS LATINIS DE LAVDE CICERONIS

Non ignorare debes, vnum hoc genus Latinarum literarum adhuc non modo non respondere Graeciae, sed omnino rude atque inchoatum morte Ciceronis relictum. Ille enim fuit vnus, qui potuerit, et etiam debuerit historiam digna voce pronuntiare: quippe qui oratoriam eloquentiam rudem a maioribus acceptam perpoliuerit, philosophiam ante eum incomtam Latinam sua conformauerit oratione. Ex quo dubito, interitu eius vtrum res publica, an historia magis doleat.

IDEM

Locuples ac diuina natura, quo maiorem sui pareret admirationem, ponderatioraque sua essent beneficia, neque vni omnia dare, nec rursus cuiquam omnia voluit negare.

Genuina haec esse Nepotis monimenta, ex indiciis tam manifestis tamque consentientibus elucet, vt equidem opiner, de integritate eorum qui dubitet, futurum esse neminem. Purum enim, elegans, diffusum, maxime perspicuum historici dicendi genus ita clare, ita aperte in his conspicitur, vt non peritos stili iudices solum, sed eos etiam, qui Latinitatis antiquae atque incorruptae non plane sunt expertes, Nepotem hic agnituros esse confidam.

Edidisse autem Cornelium librum *de historicis*, ex ipsius testimonio in Dione cap. III n. 2 constat. Et separatim eum *de historicis Latinis* scripsisse, vitamque Catonis, quae vitis excellentium imperatorum hodie adiungitur, fragmentum esse illius libri deperditi, iam antea credideram codici Nepotis antiquo bibliothecae Guelpherbytanae, qui hanc vitae Catonis praefert inscriptionem: *Excerptum e libro Cornelii Nepotis de Latinis historicis.* Quod vero in codice Cornelii, quem dixi, et cuius infra notitiam aliquam dabo, ante Attici vitam legitur, *Ex libro Cornelii Nepotis de Latinis historicis incipit vita Attici*, id minus videtur verisimile, quamuis e codice Gifanii eamdem inscriptionem adnotari sciam.

Quum

Quum igitur certum ſit, ſcripſiſſe Nepotem de Latinis hiſtoricis, dubitari non poterit, quin huic tractationi mirifice conveniat argumentum alterius ex fragmentis, quae codex Guelpherbytanus ab interitu vindicauit. Et opportune potuit Nepos in praefatione operis iſtius litterarum ſtudioſum, conſanguineum fortaſſe, aut alium nobilem adoleſcentem, cui dedicauerat librum, his verbis alloqui: *Non ignorare debes, vnum hoc genus litterarum* [hiſtoriam nimirum] *adhuc non modo non reſpondere Graeciae, ſed omnino rude* cet.

Hiſtoriam vero ſcripturum fuiſſe Tullium, atque ita non abs re tam honorificam eius mentionem feciſſe Cornelium in libro de Latinis hiſtoricis, intelligitur ex ipſius confeſſione Attico lib. XVI epiſt. 13 extr. ſcribentis: *Ardeo ſtudio hiſtoriae. Incredibiliter enim me commouet tua cohortatio, quae quidem nec inſtitui, nec effici poteſt ſine tua ope. Coram igitur hoc quidem conferemus.* Et ex Plutarchi teſtimonio, qui in vita Ciceronis p. 881 D. Διανοούμενος δ' [ὁ Κικέρων] ὡς λέγεται, inquit, τὴν πάτριον ἱστορίαν γραφῇ περιλαβεῖν, καὶ πολλὰ συμμίξαι τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ὅλους τοὺς εἰρημένους λόγους αὐτῶν καὶ μύθους ἐνταῦθα γράψαι, πολλοῖς μὲν δημοσίοις, πολλοῖς δ' ἰδίοις κατελήφθη πράγμασιν ἀβουλήτοις καὶ πάθεσιν, κ. τ. λ. Nihil tamen magis ad confirmandum Nepotis de Cicerone iudicium facere poſſit, quam verba Attici, quae ex Tullii libro I de legibus cap. 2 adſcribere libet: *Poſtulatur a te*, Atticus inquit Ciceroni, *iam diu, vel flagitatur potius hiſtoria. Sic enim putant, te illam tractante, effici poſſe, vt in hoc etiam genere Graeciae nihil cedamus. Atque, vt audias, quid ego ipſe ſentiam, non ſolum mihi videris eorum ſtudiis, qui litteris delectantur, ſed etiam patriae debere hoc munus, vt ea, quae ſalua per te eſt, per te eumdem ſit ornata. Abeſt enim hiſtoria litteris noſtris, vt et ipſe intelligo, et ex te perſaepe audio. Potes autem tu profecto ſatisfacere in ea, quippe quum ſit opus, vt tibi quidem videri ſolet, vnum hoc oratorium maxime.*

Alterius fragmenti Corneliani incertior eſt ratio. Quamuis enim ſi verba per ſe conſideres, ſententia ex iis prodeat ſatis perſpicua grauiſſimoque ſcriptore digna, tamen, quia librarius, tamquam elogium Tullii, libris orationum Philippicarum iſta praemiſit, cui de Cicerone narrationi conſectarium hoc Nepos addiderit, pro certo affirmare equidem non auſim. Niſi verendum eſſet, ne cui vaticinari viderer, dicerem, Cornelium fortaſſe, poëmatis Ciceroniani de conſulatu ſuo aliorumque carminum eius mentione iniecta, non admodum felix ſtudium, quod in verſibus ſcribendis poſuerit diſertiſſimus Romuli nepotum, commemoraſſe, et tunc ſubieciſſe: *Locuples* enim *ac diuina natura*, et reliqua.

Neque diſſimulanda eſt leuis mutatio, quam in Cornelii verbis aliqua parte corruptis ſuſcipiendam eſſe duxi. Exhibet enim ſcriptus liber ſub finem prioris fragmenti *ſua conformauit oratione.*

tionē. Repoſui ſententia id flagitante *ſua conformauerit oratione.* Quum inueniſſet librarius in exemplari, quod ſequebatur, ex more iſtius aeui ſcriptum *conformau'it*, hoc eſt *conformauerit*, compendiariae ſcripturae notam, fortaſſe iam euaneſcentem, non vidit, aut appingere oblitus eſt. Quod vero *orationem* ſcripſit pro *oratione*, id factum eſt, quia ſtructurae verborum immemor credidit, proxime praecedens verbum actiuum *conformauit*, ſiue *conformauerit*, caſum quartum neceſſario poſt ſe requirere. Praeterea initio alterius fragmenti *Locuplex* mendoſe legitur pro *Locuples*, quod corrigere eo minus dubitaui, quia ſatis conſtat, frequentem eſſe litterarum *s* et *x* in membranis vetuſtis confuſionem.

Nunc, vt appareat lectoribus, quis et qualis ſit codex, cui fragmenta illa Cornelii Nepotis accepta ferimus, breuem totius libri deſcriptionem hic libet apponere. Eſt autem ille ſcriptus in membranis octuplicatis, forma oblonga, et in theſauro Guelpherbytano inter Gudianos locum tenet CCLXXVIII. Exhibet orationes Ciceronis Philippicas ſaeculo, niſi me fallit coniectura, vndecimo deſcriptas. Hominum tamen, aut temporis iniuria mutilatus deſinit in orationis XIII capite VIIII. In fronte codicis titulus Philippicarum orationum ita explicatur: *Lactantius dicit: Hae ſunt inſignes orationes Tullii, quas alieno titulo praenotauit. Ob hoc videlicet liber Philippicarum nominatae, quod Tullius in hoc opere Demoſthenem Graecum oratorem imitatur. Qui Demoſthenes, dum videret, Philippum, patrem Alexandri Magni, omnem paene orientem ſuo imperio ſubiugare partim dolis, partim viribus, audiretque ab Athenienſibus, hanc eſſe cauſam belli Philippo cum ipſis, quod non traderent, ei triginta oratores ſuos, quorum conſilio et prudentia eorum res gerebantur: valde indoluit et exemplum hoc ouium, luporum et canum eis propoſuit, vt patenter intelligerent, quod vere Philippus lupus eſſet. Dixit enim, quod quadam die lupi interrogati a ruſticis, qua re fatali odio perſequerentur oues ſuas, reſpondiſſent, quod canes ruſticorum eos, quocunque irent, retardarent, et omnem regionem poſt ſe ad interitum ſuum incitarent. Qua propter, ſi traderentur eis canes, dicebant, ſe ipſis promittere, et eos et ſua omnia, in perpetua pace fore. His auditis Athenienſes non adquieuerunt regi. Demoſthenes vero inſignem librum Philippicarum, Philippo nominatum, compoſuit, a cuius vocabulo hic noſter orator trahens titulum libri ſui orationes luculentas vocauit a Philippicas. Non quod de Philippo quidquam dixerit, ſed cum ſuperior illo eſſet Antonius malitia, propter immoderatum odium nec applicari potuit Cicero ad Antonii vocabulum, malens vti alieno nomine, quam illud, ex quo cruciaretur, reiterare.*

Hoc Lactantii, neſcio Placidine, an alius grammatici, commentariolum excipiunt ipſa illa, quae ſupra poſui, Cornelii Nepotis fragmenta. His ſubiicitur locus Tullii de diuinat. lib. II cap. VIIII *Quid Caeſarem putamus, ſi diuinaſſet ---- vitam acturum fuiſſe?* Tunc ſequuntur orationes Ciceronis,

quarum

quarum primae haec est inscriptio: *Incipit Liber Primus Philippicarum.* Adsutus est orationum Philippicarum codici alius, itidem in membrana, recentiore tamen manu, puto sub finem saeculi decimi tertii, aut ineunte quarto decimo, exaratus, qui continet Alberti abbatis Stadensis *Troilum.* Ita enim visum est auctori inscribere historiam belli Troiani, quam Daretis Phrygii vestigiis insistens elegiaco carmine expressit. Post longum igitur temporis interuallum scriptor hic, cuius nomen inter historicos nobile habetur, locum, quo praeter meritum suum exciderat, inter poëtas istius aeui praecipuos recuperauit. Et licet Albertus noster Iosepho Iscano, qui non multo ante eamdem materiam carmine heroico scripserat, facundia et carminis elegantia concedat, studio tamen atque ardore, quo Musas aetate illa contemtas et ab omnibus fere neglectas coluit et, quantum in ipso esset, a fuga reuocauit, non minorem Iscano laudem mereri videtur. Praemittuntur in Guelpherbytano codice Alberti libro grammatici ignoti adnotationes aliquot de materia, forma atque caussa operis, siue, vt ab ipso appellantur, *Accessus in Troilum Magistri Alberti.* Deinde sequitur praefatio Alberti versibus hexametris conscripta, quam, vt habeant harum rerum curiosi gustum aliquem poëmatis aeuo nostro a paucissimis conspecti, integram huc transcribere visum est.

INCIPIT PROEMIVM IN TROILVM MAGISTRI ALBERTI ABBATIS SANCTAE MARIAE IN STADIO QVI POSTEA FACTVS EST FRATER MINOR [*ibidem*]

Impetus ille sacer, qui vatum pectora nutrit, Diuersos studiis diuersis occupat, et me Materiam, quamuis inuitum, traxit ad istam. Certaque cum dederat animo sententia finem, Hac vt ad incudem cum massa malleus iret, Quo potius numero, cum tristia bella sonaret, Res ea transiret, haerebam tempore longo Pendulus et dubius; cum scriptor debeat omnis Reddere personae sibi conuenientia cuique, Et semper noua res, theatrum quae primitus intrat, Passu difficili callentes transeat aures. Praetereo quod liuor iners, laudabile quidquid Aut videt aut audit, spumosis dentibus angit: Cui, quo res melior, est iracundia maior, Et bona, quae reficit alios, hunc inficit esca. Cedat, ad intuitum cuius corrumpitur aër, Meque sinat, Troilumque meum, transire parumper. Res gestae regumque, ducumque ferocia facta, Quo scribi possent numero monstrauit Homerus, Scilicet heroico. Dicetur forsitan, isti Currere versiculi quod deberent pede tali, Quodque per exiguos magnorum magna virorum Praelia non deceat elegos serpsisse probabunt. Sane concedo. Sed gesta miserrima scribo Et strages miseras miserorum, qui misereri Noluerant sibi nec aliis, sed morte metebant Se misera misere, misero stimulante furore. Per miseros igitur elegos hoc ducere carmen Decreui miserum, sortem miseratus eorum, De quibus hic legitur. Miseri qui castra sequuntur. Hac noster ratione stilus non debuit istas Scribere, nec decuit, heroum carmine mortes: Sed numeris sub disparibus lex me-

metrica saltat, Tamquam de miseris haec enarratio dicat. [Troilus est Troilus Troiano principe natus, Et liber est Troilus ob Troica bella vocatus.]

Postremos duo versus, quos vncis inclusi, non puto ab Alberto profectos esse. Vt ita censeam, non eo solum adducor, quod Alberti vena, quamuis et ipsa lutulenta fluat, tamen ea fuit indigni, sed etiam quod iidem versus in fine codicis repetuntur, et à grammatico, qui in accessu ad Troilum libri titulum explicauit, nulla eorum ratio est habita. E quibus omnibus pronum est suspicari, versiculos istos ab alio quodam confectos Albertoque esse suppositos. Sufficere posset carmen propositum ad id, vt inde colligatur, Albertum, vt tunc erant tempora, poëtam haud contemnendum fuisse. Quia tamen librum de bello Troiano versibus elegiacis scripsit, faciendum putaui, vt etiam appareat, aliquam laudem hoc quoque carminis genere poëtam nostrum mereri. Esto igitur huius rei specimen locus, quem hanc etiam ob caussam iudicaui dignum, qui huc transferatur, quod ex eo scriptionis Albertinae tempus et ratio intelligi queat. Legitur ille non procul a fine operis, atque sic habet.

Virginis a partu duc annos mille ducentos Et quadragenos bis sociando nouem. Prodiit in lucem tunc editus iste libellus, Quam miser est mundus, insinuare volens. Forsan adest aliquis, dicetque, quis edidit illum? Ista requirenti reddere verba potes: Ecclesiam scis in Stadio, quam protegit alis, Nam caput est eius, virgo beata suis. Qui scribens In principio verbum caro factum *Intonat, illius ad latus ille volat. Prodiit ex rutilo roseus locus iste roseto, Ingenua matrem nobilitate sequens. Sic florendo vigent, vt odore, colore, sapore Numquam degenerent. His tribus ambo placent. Splendescit virtute color, doctrinaque pascens Est sapor, et famae balsama spargit odor. Abbatem nosti Tirricum, cui dedit olim Ecclesiae dictae virgo patrocinium. Cui virtus animam decorat, facundia linguam. Dapsilitate nitet, vtilitate viret. Ille suos quondam non vltimus inter amicos, Ante virum talem qui tulit eius onus. Edidit hunc sexto finitum mense libellum, Cui tamen hoc tempus syncopa multa scidit. Correxit pigritans. Labor hic, quam scribere, maior. At corrector ait: Sint tua, si qua valent. Nulla poëtarum posuit figmenta, Daretis Historiam, soliti scribere vera, tenens. Et Phrygius fuit iste Dares, et tempore belli Ipse quidem miles praelia visa refert.*

Missum facio librum, in quo recensendo longior etiam fui, quam ad praesentem scopum necessarium erat, et ad commemorandum aliud Nepotis exornandi praesidium me conuerto. Seruatur nimirum in Guelpherbytano thesauro codex omnium, quae quidem ad nostram aetatem peruenerunt, Cornelii operum, antiqua manu atque ita emendate scriptus, vt eius auctoritate plures optimorum exemplarium scripturae confirmari, passimque locis, qui deprauati in vulgatis libris etiam nunc habentur, integritas pristina restitui possit. Scriptus est codex ille in membranis octuplicatis, sed forma, quam nostris quaternionibus dare solemus, paullo maiore. Inter Gudianos libros locum sortitus

titus eſt centeſimum ac ſexageſimum. Aetatem habere videtur annorum circiter quingentorum. Verſus non per totam foliorum latitudinem continuauit librarius, ſed in binos ordines, diuiſas columnas appellare ſolent, diduxit. Exhibet prior codicis pars Valerii Maximi dictorum et factorum memorabilium libros octo. Neglecto ſcilicet librorum et capitum priſtino ordine, multa omittendo, multa aliter diſponendo ac diſſociata nexibus nouis colligando, libros nouem Valerii ita confudit ac breuiavit auctor, vt parum abſit, quin hic agnoſcam Ianuarii Nepotiani facinus, cuius teſtem habemus epiſtolam eius a Philippo Labbeo et Ioh. Alb. Fabricio in biblioth. Lat. lib. II cap. V pag. 332. prolatam. Et non nihil fortaſſe valebit huius codicis inſpectio, niſi ad remouendam, ad leuandam certe ſuſpicionem virorum doctorum, qui Valerii Maximi libros, vt nunc eduntur, ex maiore huius auctoris opere a Nepotiano in epitomen redactos eſſe arbitrantur. Libris Valerii non adglutinata, ſed plane ab eodem librario adiecta eſt, membranarumque adeo communione cohaeret Nepotis vita Attici, cuius inſcriptionem ex hoc ipſo libro ſupra attuli. Attici vitae manus eadem ſubnexuit excellentium imperatorum vitas errore vulgato temporum illorum ſic inſcriptas: *Aemilius Probus de excellentibus ducibus exterarum gentium.* Poſt Hannibalis vitam legitur Probi famoſum carmen, quod, quia breue eſt atque aliquanto correctius in ſcripto noſtro conſpicitur, quam in libris impreſſis, totum libet enotare.

Vade liber, noſtri *fato meliore memento. Cum leget haec dominus, te ſciat eſſe meum. Nec* metuas *fuluo ſtrictos diademate crines, Ridentes blandum vel pietate oculos. Communis cunctis, hominem ſed regna tenere Se meminit. Vincit hinc magis ille homines. Ornentur ſteriles* fragili *tectura libelli, Theodoſio et doctis carmina nuda placent. Si rogat auctorem, paulatim detege noſtrum Tunc domino nomen: me ſciat eſſe Probum. Corpore in hoc manus eſt* genitoris, *auique, meaque, Felices,* dominum *quae meruere,* '*manus.*

Poſt haec ordinatur vita Catonis, quam in noſtris membranis *excerptum e libro Cornelii Nepotis de Latinis hiſtoricis* appellari, ſupra commemoraui. Huic ſubiiciuntur monimenta Corneliae matris Gracchorum, quae Nepotis exemplaribus adiungi ſolent, et ſunt, ſi Guelpherbytano codici fides habenda eſt, *verba ex epiſtola Corneliae Gracchorum matris ex eodem libro Cornelii Nepotis excerpta.* Fragmenta Corneliae ſubſequitur hiſtoria de Ptolemaeo, Pyrrhi Epirotarum regis filio, ex Iuſtini hiſtor. lib. XXV cap. IIII n. 8 ſeqq. depromta. Huic praeſcriptum eſt a librario *Pomponius* [ita Pompeii nomen deprauauit] *Trogus XXV. hiſtoriarum.* Partem ſpatii, quod in vltimo codicis folio vacuum ſuperfuerat, occupauerunt narratiunculae aliquot de Alexandro tertio pontifice, et aliae, quibus immorari iam neque libet, nec vacat. Id vero praetereundum non videtur, quod homo doctus, non nuper, ſed eodem, quo membranae noſtrae ſcriptae ſunt, ſaeculo Valerii ac Nepotis operibus ad emendatiora exemplaria exactis, inde librum ſuum correxit variarumque ſcripturarum adnotatione illuſtrauit. Saepe ille punctis ſubnotatis litteras, ſyllabas, vocabula,

aberrantis librarii culpa adiecta, non numquam etiam in aliis libris rectius omissa indicauit. Testem huius rei locum dabo e Dionis cap. II n. 3 *Itaque quum a Dionysio tyranno crudeliter violatus esset*. Vocabulum *tyranno* Guelpherbytani codicis emendator punctis notauit, eoque facto prohibere voluit, ne glossema insulsum, quod ab aliis libris abesse viderat, tersissimam Nepotis orationem diutius oneraret. Idem corrector aliquoties meliorum codicum lectiones supra versus adscripserat, adiecta littera *l*, qua particulam *vel* exprimere ac variantem scripturam indicare istius aetatis grammatici solebant. Hanc etiam diligentiam hominis ingeniosi non inanem fuisse, sed ad emendandum Cornelium facem praeferre, exemplo, quod hic proponam, satis declarabitur. Locum praefationis Cornelianae n. 4 in vulgatis exemplaribus ita legimus: *Nulla Lacedaemoni tam est nobilis vidua, quae non ad* scenam *eat mercede conducta*. Verba haec, vt nunc quidem habentur, quum quia parum Latine dicta sint, tum quia Lacedaemoniorum moribus ac legibus repugnent, a Nepote proficisci non potuisse, ideoque medicinam deprauato loco circumspiciendam esse, copiose patruus meus Ioh. Mich. Heusingerus in adnotatione demonstrauit. Et de corruptione iam suspicatus est Hieronymus Magius, qui testatur, fuisse quum non *ad scenam*, sed *ad coenam* legendum esse censuerit. Quamuis vero Magius, emendatione sua repudiata, ad defendendam lectionem vulgatam, cuius explicatione frustra se torquet, reuersus sit, Magianam tamen coniecturam *ad coenam* amplectitur atque erudite tuetur illustris vir Ioh. Matthi. Gesnerus, ex cuius epistola ad se missa Patruus meus hanc obseruationem excerptam adnotationi suae inseruit. Ita placuerunt Patruo meo Gesnerianae rationes, vt in addendis ad Nepotis sui p. 3 testatus sit, in antiquis impressis legi *ad scaenam*, vnde pronum sit colligere *ad coenam*.

Atque ita est, in antiquissimis Latinorum scriptorum codicibus vtrumque vocabulum *caenam* et *scaenam* eadem diphthongo scriptum esse, frequenter animaduerti. Postquam vero mos inualuit *ae* diphthongum in simplex *e* mutandi, *cenam* et *scenam* in omnibus fere scriptis et in multis impressis codicibus reperitur. Haec vocabulorum similitudo facile potuit librariis occasionem confusionis praebere. Itaque factum esse in loco Arbitri cap. XXXIII constat ex adnotationibus doctorum virorum in exemplaribus Burmanni sec. ed. p. 178 b. Quamquam haec omnia magnopere suadere videntur, vt in loco Nepotis, qui *scenam* plane aspernatur, *ad coenam* restituamus, maius tamen confirmandae huic emendationi pondus accedit e codice Guelpherbytano. Legitur quidem in hoc libro *scenam*, sed emendator, quem laudaui, punctis infra appositis insignes fecit tres priores istius vocabuli litteras, et superne adscripsit *l' ce*, hoc est *vel cenam*. Docent haec ita manifeste, in aliis libris fuisse *ad coenam*, vt mihi quidem nullus dubitationi locus relinqui videatur, quin *scena* loco, in quem nullo suo iure inuolauerat, expellenda, *coena* vero in possessionem iustam et antiquam reducenda sit. Meretricium vero fuisse, *ad coenam mercede conduci*, atque ita viduarum Lacaenarum morem a castiore,

quum

quum reliquae Graeciae, tum Romanorum disciplina abhorruisse, nisi res ipsa loqueretur, ostendi posset ex Luciani dialog. meretr. VI tom. II p. 529 Graeu. vbi inter artes, quibus Daphnis meretricula multos amatores allexerit, magnasque parauerit diuitias, etiam haec refertur: Ἦν ποτε καὶ ΑΠΕΛΘΗΙ ΕΠΙ ΔΕΙΠΝΟΝ ΛΑΒΟΥΣΑ ΜΙΣΘΩΜΑ οὔτε μεθύσκεται, ὅκαταγέλαστον γὰρ, καὶ μισοῦσιν οἱ ἄνδρες τὰς τοιαύτας, οὔτε ὑπερεμφορεῖται τοῦ ὄψου ἀπειροκάλως κ. τ. λ.

Etiam typis exscripta Cornelii Nepotis exemplaria suppeditat thesaurus Guelpherbytanus, quae ad emendanda clarissimi scriptoris opera non sine fructu possint adhiberi. Vnum ex his, quia singula recensere longum foret, hic indicasse sufficiat, quod cum praefatione Petri Corneri sine mentione anni, vrbis atque typographi chartis octuplicatis editum est. Satis diligenter descripsit hunc librum Mich. Maettarius in annalibus typogr. tom. I part. poster. pag. 762 ed. nou. Huius operis mentionem quoque fecit Ioseph. Anton. Saxius in historia litterario typographica Mediolanensi, quae Phil. Argelati bibliothecae scriptor. Mediolanens. praemittitur p. 613. idemque p. 540 seqq. Corneri praefationem, Iac. Becheti ac Franc. Philelphi ad Theod. Platum epistolas integras ex hoc libro describendas curauit. Id vero mirum videtur, quomodo acciderit, vt Saxius, qui Nepotem Cornerianum manibus tractauit, et de libri editione copiose disputauit, vt is, inquam, opus *de viris illustribus* inde procuderit, deque auctore eius Victore Aurelio in adnotatione commentatus sit, quum non difficile esset Nepotis scripta nosse, et in Corneri exemplaribus statim post praefationem editoris haec inscriptio legatur: *Aemilii Probi viri clarissimi de vita excellentium liber incipit feliciter*, et Attici vitae haec verba praemittantur: *Vita T. Attici Pomponii ex Cornelio Nepote.*

Quamuis octoiuges chartas habeat Cornelius Cornerianus, ad magnitudinem tamen quaternionum ita prope accedit, vt inter libros, qui chartis quadruplicatis exscripti sunt, in Guelpherbytana bibliotheca locum obtinuerit. Hinc procliue est intelligere quomodo factum sit, vt Saxius p. 613 hunc librum quaternionibus accenseat. Et fortasse fidem alienam sequutus Maettarius p. 751 Aemilium Probum Corneri, qui quaternionibus prodierit, commemorat, tamquam differentem a nostro, quem p. 762 octonarium recte appellauit.

Mediolani impressum esse Corneri Nepotem ex rationibus, quas p. 540 adnot. b. Saxius attulit, valde fit verisimile. Et parum abest, quin affirmem, non alium esse Nepotem, quem Mediolani quadruplicatis chartis prodiisse dicit Maettarius p. 749, et e Maettario Saxius p. 612. Quia Franc. Philelphi epistolae, quae sub finem Corneriani Nepotis legitur, subscripta sunt ista verba; *Mediolani ex aedibus nostris IIII. nonas Ianuarias*, facile fieri potuit, vt hac re deceptus aliquis Maettario confirmauerit, se vidisse Cornelium Nepotem, sine indiciis anni ac typographi, quaternionibus Mediolani impressum.

Tempus,

Tempus, quo Cornerus emiserit Nepotem, definire non ausim. Intra annum octogesimum ac nonagesimum quinti decimi saeculi eum prodiisse, coniicit Saxius, cuius argumenta, si quis legere desideret, inueniet ea loco, quem paullo ante indicaui. Huius libri, siue ante, siue post octauam saeculi sui annorum decadem impressus sit, certe ante annum CIↃCCCCLXXXXVI excusum esse constat, ea est bonitas, vt saepissime ad confirmandas meliorum codicum lectiones, nonnumquam etiam ad indagandas meliores prodesse possit.

Id non temere a me dici, documento sit locus e vita Attici cap. XII n. 3 cuius aut nullum, aut valde incommodum sensum elicias ex hac vulgatorum exemplarium scriptura: *Nam quum L. Saufeii, equitis Romani, aequalis sui, qui* [cum eo] *complures annos studio ductus philosophiae habitabat, habebatque in Italia pretiosas possessiones, triumuiri bona vendidissent, consuetudine ea, qua tum res gerebantur: Attici labore atque industria factum, vt eodem nuntio Saufeius fieret certior, se patrimonium amisisse et recuperasse.* Rectissime Patruus meus verba *cum eo*, quia scriptos, et ad eorum exemplum vulgatos libros his carere videbat, vncis includenda, eoque a Nepotis contextu secludenda, iudicauit. Editoribus sententiam, quam deprauati loci nullam videbant, fulcire studentibus originem debet insulsum illud additamentum, cuius nec in membranis Guelpherbytanis, neque in Corneriano libro vestigium vllum reperitur. E maxima vero difficultate locum expedit exemplar Corneri, quem ab omni, si quid video, corruptione immunem, plenum atque integrum sic restituit: *Nam quum L. Saufei, equitis Romani, aequalis sui, qui complures annos studio ductus philosophiae* Athenis *habitabat, habebatque in Italia* cet. Non igitur Lambini audaciae, sed bonis libris, haec scriptura debetur. Eamdem Grasius Gallis ita interpretatur: *Car les Triumvirs aïant, suivant l'usage de ces tems funestes, fait vendre les grands biens, que possedoit en Italie L. Saufeius, son ami, qui étoit Chevalier Romain, et que l'amour de la Philosophie retenoit* à Athènes *depuis plusieurs années: Atticus fit si bien* &c.

Plures et e Corneriano et e scripto bibliothecae principalis codice excerpere scripturas, ac de praestantia singularum vberius disputare destinaueram, sed negotiorum multitudine angustiaque temporis excluso differenda haec opera, aut, quod malim, in futurum aliquem Cornelii Nepotis editorem reiicienda est. Atque vtinam ille sit Ioh. Frider. Fischerus, vir de bonis litteris iam dudum praeclare meritus, mihique amicitia coniunctissimus, quem noua atque emendatissima Nepotis exemplaria parare audio. Sed verendum est, ne Cornelius nouus, nisi fortasse iam prodiit, citius tamen proditurus sit, quam cum eruditissimo Fischero, cuius merita in me multa hoc officio remuneranda fuissent, Guelpherbytanas opes communicare possim.

LB Coburg

Bayerische StaatsBibliothek
Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Nepos, Cornelius, / Bose, Johann Andreas, / Fischer, Johann Friedrich

Cornelii Nepotis Vitae Excellentivm Imperatorvm

Lipsiae 1759

Coburg, Landesbibliothek -- A III 8/18
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11913079-6